El Nuevo Testamento: Cuicateco de Teutila

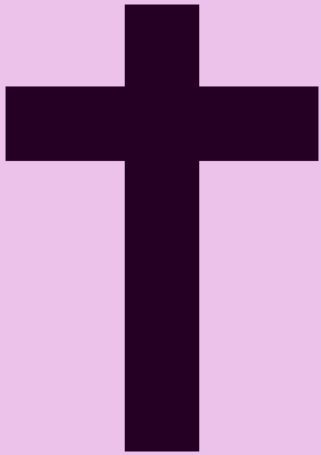

New Testament in Cuicatec, Teutila (MX:cut:Cuicatec, Teutila)

El Nuevo Testamento: Cuicateco de Teutila

New Testament in Cuicatec, Teutila (MX:cut:Cuicatec, Teutila)

copyright © 1972 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cuicatec, Teutila

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cuicateco, Teutila [cut], Mexico

Copyright Information

© 1972, Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:
You must give Attribution to the work.
You do not sell this work for a profit.
You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.
Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cuicatec, Teutila

© 1972, Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 8 Aug 2026 from source files dated 29 Jan 2022
6bd8292c-2070-5c2d-8b8b-378bf0f66afe

Contents

SAN MATEO 1
SAN MARCOS 45
SAN LUCAS 73
SAN JUAN 117
HECHOS 152
ROMANOS 194
1 CORINTIOS 213
2 CORINTIOS 233
GALATAS 245
EFESIOS 252
FILIPENSES 259
COLOSENSES 264
1 TESALONICENSES 269
2 TESALONICENSES 273
1 TIMOTEO 275
2 TIMOTEO 280
TITO 284
FILEMON 286
HEBREOS 287
SANTIAGO 301
1 PEDRO 306
2 PEDRO 312
1 JUAN 315
2 JUAN 320
3 JUAN 321
JUDAS 322
APOCALIPSIS 324

NDUDO NDAH YAHN DIHVO VO JESUCRISTO CHE DIRUN SAN MATEO

Ihyan ndico che ndąta yahn Dihvo vo Jesucristo

1 Tuhcą cochi ndąta yahn Dihvo vo
Jesucristo. Ihyan ndico yahn ye ne, David
mąn, Abraham mąn.
2 Dąya Abraham ne, Isaac. Dąya Isaac ne,
Jacob. Dąya Jacob ne, Judá nduco dihno se.
3 Dąya Judá nduco Tamar ne, Fares mąn,
Zara mąn. Dąya Fares ne, Esrom. Dąya
Esrom ne, Aram.
4 Dąya Aram ne, Aminadab. Dąya
Aminadab ne, Naasón. Dąya Naasón ne,
Salmón.
5 Dąya Salmón nduco Rahab ne, Booz.
Dąya Booz nduco Rut ne, Obed. Dąya Obed
ne, Isaí.
6 Dąya Isaí ne, rey David. Dąya rey David
nduco ndąhta yahn Urías ne, Salomón.
7 Dąya Salomón ne, Roboam. Dąya
Roboam ne, Abías. Dąya Abías ne, Asa.
8 Dąya Asa ne, Josafat. Dąya Josafat ne,
Joram. Dąya Joram ne, Uzías.
9 Dąya Uzías ne, Jotam. Dąya Jotam ne,
Acaz. Dąya Acaz ne, Ezequías.
10 Dąya Ezequías ne, Manasés. Dąya
Manasés ne, Amón. Dąya Amón ne, Josías.
11 Dąya Josías ne, Jeconías nduco dihno
se. Tąhn min che din sandądo yahn
Babilonia preso ihyan nación yahn Israel,
quenda se ihyan.
12 Cuahn che chenan ihyan chahn nación
yahn Babilonia, chihndeyąn Salatiel, dąya
Jeconías. Dąya Salatiel ne, Zorobabel.
13 Dąya Zorobabel ne, Abiud. Dąya Abiud
ne, Eliaquim. Dąya Eliaquim ne, Azor.
14 Dąya Azor ne, Sadoc. Dąya Sadoc ne,
Aquim. Dąya Aquim ne, Eliud.
15 Dąya Eliud ne, Eleazar. Dąya Eleazar
ne, Matán. Dąya Matán ne, Jacob.
16 Dąya Jacob ne, José, ihyan min che
chihnevąco nduco María, chaco Dihvo vo
Jesucristo. Dihvo vo ne, a ihyan min che a
va cąde che dechuh Dendiohs, ndedevahn
ye ihyan iyehnse.
17 Ri ndichecun ihyan ndico che cochi
rihco ndąta ye nde cuahn che quenan
Abraham iyehnse nde ndą ro che quenan
David. Me nde ro che quenan David ne, te
ndichecun ihyan ndico nde ndą ro che
chahtenan ihyan nación yahn Israel preso
nación yahn Babilonia. Me nde ro min ne,
te ndichecun ihyan ndico nde ndą ro che
chihndeyąn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min
che a va cąde che dechuh Dendiohs,
ndedevahn ye ihyan iyehnse.

Nduhcą che chihndeyąn Dihvo vo Jesucristo

18 Tuhcą chi che chihndeyąn Dihvo vo
Jesucristo: Chaco ye, María ne, a va ndudo
yahn ye che cahnevąco ye nduco José.
Numanahn che metah cahnevąco ye ne,
nduco vederihquentiyon yahn Vaco Ndah
yahn Dendiohs ndąca dąya ye.
19 Nducote ndah ihyan José ne, cuahn
che checadino ye che quenun dąya María
ne, hua nahn ye che cora vedecuihno yahn
ihyan min. Chemin che chihco dąma ino ye
che decuihno ye ndudo yahn ye nduco vih,
tin demąn no ye, cąva che hua cadino
ihyan.
20 Ate ndihchero ye vąn yąhnde yahn ye
ąma ángel yahn Dihvo vo Dendiohs, ne
rąhn ángel me ri ye ihyan:
—José, ndąta yahn David, hua dehve
rahque, co cahnevaque nduco María. Hua
ndeh ndedecadine, te che quenun daya ye
ne, a nduco vederihquentiyon yahn Vaco
Ndah yahn Dendiohs.
21 Cuahn che cuhndeyąn decuąh me ne,
cuaconehn che duche JESUS, te a ihyan
min che ndedevahn ye ihyan yahn ye, cąva
che hua conda ihyan chahn, din nunde
yahn ye.
22 Tihcą chi nducuahn chemin cąva che
conahn che chihquentiyon Dihvo vo
Dendiohs, dirun ihyan profeta tuhcą:
23 Ąma ndąhta ntuhco ne, conun dąya ye.
Cuahn che cuhndeyąn ne, conan che duche
Emanuel.
Che tihcą duche ne, conahn che Dendiohs
nduco ye uvo.
24 Cuahn che ntuche José ne, dinahn ye
nduhcą che chihquentiyon ángel me ihyan,
ne chihnevąco ye nduco María.
25 Ate metah conan cuma ye ihyan nde
chuh ro che chihndeyąn decuąh me.
Cuahn che chihndeyąn decuąh me ne,
JESUS chaconahn ye che duche.

2

Chahn ihyan devano nevahnecun ye Dihvo vo Jesucristo

1 Chihndeyąn Dihvo vo Jesucristo yąn
Belén, estądo yahn Judea, cuahn che
quenan rey Herodes rihquentiyon ye
estądo min. Tąhn min ne, o ino ihyan
devano che chica ye yąhn yahn cuąhn nąn
che riquendąh yąhn ne, ndą ye yąn
Jerusalén,
2 ne tumerune ye:
—¿Ti quenan rey yahn ihyan nación yahn
Israel che a chihndeyąn ye ne? A devano
nuhn che a va ye, te a ndihchero nuhn iyon
che rihco ro che a chihndeyąn ye. Chemin
che cochi nuhn ndeva nuhn yavenąn ye.
3 Cuahn che checadino rey Herodes che
tihcą ne, ąma ndeh ndedecadino se. Namin

nducoyąca ihyan yąn Jerusalén ąma ndeh ndedecadino ye.
4 Tuhme chihquentiyon rey me che ndo dąma chidocuyąn ndinąn mąn, sąhn devano ley che dirun Moisés mąn, ne tumerune se ti va cąde che cuhndeyąn ihyan che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse.
5 Ndahconan ihyan chahn, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Yąn Belén, estądo yahn Judea, va cąde che cuhndeyąn ye, te dirun ihyan profeta tuhcą:
6 Yąn Belén, estądo yahn Judea ne,
co cuande vąn yąn rahte yahn estądo min,
te min va che cuhndeyąn ihyan ndinąn
che din ye cudądo ihyan yahn Dendiohs,
ihyan nación yahn Israel.
7 Chihno min ne, cuąhn ndeh cah rey me ihyan devano chahn, ne tumerune se ihyan deh ro niyon che chihnde ro iyon me.
8 Tuhme chihquentiyon se ihyan chahn, ne rąhn se:
—Cuahn nchuhn yąn Belén, tumerune ndah ne ti quenan decuąh me, ne cuahn che a ntąca ne ne, checu ne ndudo yáhn cąva che namin cąhn ndevá yavenąn.
9 Chihno chihcovan ihyan chahn che rąhn rey me ne, quendi ye cuahn ye. Tuhme iyon me ne, quendąhnąn cuahn nde ndą cuąco nąn che quendite decuah me, ne min quendihco.
10 Cuahn che ndihchero ihyan chahn che quendihco iyon me min ne, ąma chi yeno ye.
11 Chendą ye chete vah, ne cuahn che ndihchero ye lihn me nduco chaco Mariá ne, chehntihya ye ndeva ye yavenąn. Tuhme nąhne ye yave nąn che chenun tume yahn ye, ne tendąh ye diyąhnguąn mąn, cuhn mąn, nundedąn che duche mirra mąn, cąh ye co yahn lihn me.
12 Chihno min ne, cąh Dendiohs che checadino ihyan chahn vąn yąhnde yahn ye che metah ndaconan ye nąn quenun Herodes, ne chemin che chahconan ye yune, conąhn ye yąn vąco ye.

Chano José, quenda ye Mariá nduco lihn me, cuahn ye nación yahn Egipto

13 Cuahn che a conąhn ihyan devano chahn ne, ndihchero José vąn yąhnde yahn ye ąma ángel yahn Dihvo vo Dendiohs, ne rąhn ángel me ri ye ihyan:
—Cuiquenda sąhn dihn nduco chaco se, ne codin vi, cuehn cuąhn nación yahn Egipto. Min conen nde ro che cąhcantiyón che ndaconen, te Herodes ne, nuhn se sąhn dihn me cąva che cąhno se sąhn.
14 Ndetąhno quenda José sąhn dihn me nduco chaco se chete rąhn, cuahn ye cuąhn nación yahn Egipto.
15 Min chahtenan ye nde ndą ro che chih Herodes. Tihcą chi cąva che conahn ndudo che cąh Dendiohs, dirun ihyan profeta tuhcą: “Nde nación yahn Egipto quendá Dąyá.”

Dechuh Herodes sandądo, chahn se chihno se checąhya

16 Cuahn che tumacadino Herodes che chahcotąhn ihyan devano chahn yahn se ne, ąma chi tąn se, ne dechuh se sandądo yąn Belén mąn, yąn che nino min mąn, che chihno se nducoyąca decuąh chąhn, nde checąhya che a ri o nduyo, te a tih va ro che ndihchero ihyan devano chahn iyon me.
17 Nduco tihcą chinahn ndudo che dirun ihyan profeta Jeremías tuhcą:
18 Ąma rah rąn ihyan mąn,
ąma raco ye mąn,
anduhnecą ndete che mąn Raquel raco ye
cąva dąya ye.
Hua ndąca ye vedechahtino, te a chihno
chihno se dąya ye.
19 Cuahn che a chih Herodes ne, min nación yahn Egipto ndihchero José vąn yąhnde yahn ye, ąma ángel yahn Dihvo vo Dendiohs, ne rąhn ángel me ri ye ihyan:
20 —Cuendiquenda sąhn dihn me nduco chaco se, ne conahn nación yahn Israel, te a chih sąhn che nahn cąhno se sąhn.
21 Tuhme ndiquenda José sąhn dihn me nduco chaco se, ne ndaconan ye nación yahn Israel.
22 Ate checadino José che Arquelao rihquentiyon se menun chida se estądo yahn Judea, ne hua chihquino ye quenan ye estądo min. Tuhme cąh Dendiohs che checadino ye vąn yąhnde yahn ye, ne cuahn ye estądo yahn Galilea.
23 Min quenan ye ąma yąn che duche Nazaret. Tihcą chi cąva che conahn nduhcą che dirun ihyan profeta yahn Dihvo vo Jesucristo tuhcą: “Nazareno cąhma ihyan yahn ye.”

3

Juąn Bautista ne, rahndudo ye yąhn nąn che metah duhva

1 Tąhn min ne, ndą Juan Bautista estądo yahn Judea, yąhn nąn che metah duhva. Min cahndudo ye
2 ne rąhn ye:
—Cuento ino nchuhn nunde yahn ne, te Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero ne, a nun cuahn cąhcantiyon ye.
3 A yahn Juąn che dirun ihyan profeta Isaías tuhcą:
Cuahndudo ąma ihyan yąhn nąn che
metah duhva, ne cąhma ye tuhcą:
“Cuihcoyąn nchuhn chedave yahn ne cąva
che nevahnecun ne Dihvo vo.”

4 Tino yahn Juạn ne, ndiya nduco yudo
yahn camello, ne quenan chete ye ạma
ima. Reh ye ạma nạn yạhcadạhn mạn, rih
ye nedih yahn che va vạn chano mạn.
5 Ihyan yạn Jerusalén mạn, ihyan che
vate ye tạma te o yạn estạdo yahn Judea
mạn, chihto ico Jordán mạn ne, rahn ye
rihnevan ye che rahndudo Juạn.
6 Rentuma ino ye nunde yahn ye, ne
rehdenune Juạn ihyan, min ico Jordán.
7 Ạma yạhn sạhn fariseo mạn, sạhn
saduceo mạn, rendạ se cạva che
cuehdenune Juạn sạhn. Ate rihya ye sạhn:
Nchuhn ne, nduhchan cu tạn tihchan ne.
¿Duh te cuande nchuhn che din nun ino ne
cạva che ndevahn ne yahn castigo yahn
Dendiohs che va che co ne?
8 Cuahtenan nchuhn nduhcạ che
rahtenan ihyan che rento ino ye nunde
yahn ye numacuahn chedave yahn ye.
9 Hua ndere ndonan mạn ne nchuhn che
ndạta yahn Abraham nchuhn, te ndete che
nahn Dendiohs che ndere co yạhn ndạta
yahn ihyan min ne, nde tu che tuhchan co
din ye che ndạcondạ ihyan che co cuande
ye nạn ndạta yahn ye.
10 Mạn ne, anduhnecạ ndete che a va yạn
cu tin cạva che cạta dihyoduto yạhn.
Nducuahn yạhn che hua cochihve ndute
yahn ne, cạta, conun vạcoyạhn. Atihnocạ
co nduco nchuhn che hua cochihve che
redin ne, te va che co ne castigo.
11 'U ne, rehdenuné nchuhn cạva che co
ro che a nto ino ne nunde yahn ne. Ate a
nun cochi tạma ihyan che tahque yudo
vederihquentiyon quenan cuma ye che co
u, che nde hua rigonun chihvé cạva che co
mozo yahn ye. Ihyan min ne, din ye che
conun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan
mạn, din ye castigo ihyan nunde mạn.
12 Nduhcạ che retive yạto ihyan trigo, rih
ndah ye, ne renedin dạma ye dạche yạma
yahn, rihquiyạhn ye ne, tihcạ a nun
techecạde ihyan min yahn nducoyạca
ihyan. Ihyan che ndah ihyan ye nạn
Dendiohs ne, quenda ye ihyan vahchetero,
ne ihyan che duhtuno ihyan ye ne, dechuh
ye ihyan vạn ruchiyạhn che hua ndạ ro che
ntoh.

Chedenune Dihvo vo Jesucristo

13 Tạhn min ne, chica Dihvo vo Jesucristo
estạdo yahn Galilea, ndạ ye ico Jordán nạn
quenan Juạn cạva che cuehdenune ye
ihyan.
14 Ate rạhn Juạn ri ye ihyan:
—U che rendotenán ndih cạva che
cuehdenune ne u, ¿tạcạ che u cuehdenuné
ndih?
15 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
ihyan:
—Nahn che cuehdenune u, te redin yahn
che dinahn vo nducuahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs.
Tuhme chehdenune Juạn ihyan.
16 Chihno chedenune Dihvo vo ne,
ndiquendạ ye vạn nune. Ura min
ndihchero ye Vaco Ndah yahn Dendiohs
che chica vahchetero. Decạ ro icui decạ ro,
ne chiya, quenun ihyan.
17 Tuhme chenun ạma ndudo che chica
vahchetero che rạhn tuhcạ:
—Sạhnguh che Dạyá. Yahinó sạhn. Ạma
yenó che va se.

4

Chundah ne, tumarande se Dihvo vo Jesucristo

1 Chihno min ne, din Vaco Ndah yahn
Dendiohs che cuahn Dihvo vo ạma cuạn,
yạhn nạn che metah duhva, cạva che
tumarande chundah ihyan.
2 Min quenan ye chete che o raco ro, ne
hua cheh ye. Chihno min ne, chi cuico ye.
3 Tuhme chahn ndạ chundah, ne rạhn se
ri se ihyan:
—Ndete che Dạya Dendiohs ndih ne,
codin ne che tu che tuhchan ne, ndạcondạ
pạn.
4 Ate ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri
ye sạhn:
—A ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs
tuhcạ: "Ndiyu demạn pạn che rendotenan
ihyan, te namin rendotenan ye ndudo
yahn Dendiohs."
5 Chihno min ne, quenda se ihyan nde tin
yạco yahn yạn Jerusalén.
6 Rạhn se ri se ihyan:
—Ndete che Dạya Dendiohs ndih ne,
cạva ne muhn, co ne nde ndiyạhn, te a
ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
Cạhcantiyon Dendiohs ángel yahn ye che
din ye cudạdo ndih,
cạva che hua dehva co yahn ne.
7 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
sạhn:
—Namin ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs tuhcạ: "Hua tumerende Dihve
Dendiohs."
8 Chihno min ne, quenda chundah me
ihyan ạma tin ico yạco, ne nạhma se ihyan
nducuahn vederihquentiyon che va
iyehnse.
9 Rạhn se ri se ihyan:
—Ndete che cahntihya ne nán, ndeva ne
yavenán ne, té nducuahn
vederihquentiyon che tạhchan ndih.
10 Ate ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye
sạhn:
—Cuavi nán, chundah, te a ndirun nạn
Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: "Cuendeva

yavenạn Dihve Dendiohs. A ihyan min no
codinehn yahn ye."
11 Tuhme chihcomạn chundah me ihyan,
ne ndạ ángel chinduco ye ihyan.

Canạn Dihvo vo Jesucristo ntiyon yahn ye
12 Cuahn che checadino Dihvo vo che
quenun Juạn vạcoyạhn ne, conạhn ye
estạdo yahn Galilea.
13 Ate hua quenan ye yạn Nazaret.
Tahque ndah ye ne, cuahn ye quenan ye
yạn Capernaum, yạhn yahn Zabulón mạn,
Neftalí mạn.
14 Tihcạ chi cạva che conahn nduhcạ che
dirun ihyan profeta Isaías tuhcạ:
15 Yạhn yahn Zabulón mạn, Neftalí mạn,
chihto yune che rahn nạn vine mạn, tạma
lạdo yahn ico Jordán mạn,
estạdo yahn Galilea, yạn vạco ihyan tạma
nación mạn,
16 min ne, anduhnecạ ndete che man nạn
che vate ihyan.
Ate ndạ ro che anduhnecạ ndete che
condihco dave nạn ye.
Ihyan che vate ye min ne, cạhnda yahn ye
anduhnecạ ndete che a vate ye tạh
vederih.
Ate ndạ ro che anduhnecạ ndete che co
dave yahn ye.
17 A nde tạhn min canạn Dihvo vo
rahndudo ye, ne rạhn ye:
—Cuento ino nchuhn nunde yahn ne, te
Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero,
a nun cuahn cạhcantiyon ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, yạhve ye cun ihyan che retạh yạhca cạva che conduco ye ihyan
18 Ạma yune ne, quechica Dihvo vo
chihto vine yahn Galilea. Ndihchero ye o
ihyan retạh yạhca, Simón Pedro mạn,
dihno ye Andrés mạn. Ura min ne,
rentihyon ihyan chahn yạna chete vine me
cạva che cotạh ye yạhca.
19 Tuhme rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Cuhn vo conduco nchuhn u, ne
ndotenan che din dạma ne yạhca ne,
cacuáhn nchuhn cạva che din dạma ne
ihyan, conduco ye u.
20 Ndetạhno chihcomạn ihyan chahn
yạna yahn ye, ne cuahn ye nduco Dihvo vo.
21 Tah cuahn cạna nạn me ne, ndihchero
ye o dạya Zebedeo, Jacobo mạn, Juạn mạn.
Chenun ye chete bạrco nduco chida ye,
rentạhyon nan ye yạna yahn ye. Namin
yạhve Dihvo vo ihyan,
22 ne ndetạhno chihcomạn ye chida ye
mạn, bạrco me mạn, cuahn ye nduco
Dihvo vo.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye ạma yạhn ihyan
23 Chihno min ne, quechica Dihvo vo
numacuahn yạn yahn Galilea, ricuahn ye
nduh cuạn yạco yahn ihyan nación yahn
Israel. Rahndudo ye nduhcạ che
rihquentiyon Dendiohs ihyan yahn ye, ne
redin ye che rendoyahn ihyan cah.
24 Nde numachahte nación yahn Siria
chetuhn ndudo yahn vederihno che redin
ye, ne ạma chengu ihyan ihyan cah yahn
ye, ihyan che rih dihca ye mạn, ihyan che
ndi cheche ye mạn, ne din Dihvo vo che
ndoyahn ye. Namin ihyan che chenun vaco
chihngạ ihyan ne, ndetendạh Dihvo vo
vaco chihngạ chahn.
25 Ạma yạhn ihyan chinduco ye ihyan,
ihyan estạdo yahn Galilea mạn, ihyan
estạdo yahn Judea mạn, ihyan yạn
Decápolis mạn, ihyan yạn Jerusalén mạn,
ihyan che vate ye tạma lạdo lco Jordán
mạn.

5

Dihvo vo Jesucristo ne, cahndudo ye ạma tingüete
1 Cuahn che ndihchero Dihvo vo che ạma
yạhn ihyan chenun ye min ne, cocha ye
ạma tingüete, chihnde ye. Tuhme ndo
dạma ihyan che ritahno ye ihyan nạn ye,
2 ne chicuahn ye ihyan chahn tuhcạ:
3 —Ihyan che ri ndạche ye yahn che
chendihco ye nunde ne, ndah ro yahn ye,
te cuahtenan ye vahchetero nạn che
rihquentiyon Dendiohs.
4 'Ihyan che rạn ye ne, ndah ro yahn ye,
te necạh Dendiohs vedechahtino ihyan.
5 'Ihyan che necun ye ne, ndah ro yahn
ye, te cuahtenan ye iyehnse nduhcạ che
necạh Dendiohs ndudo yahn ye.
6 'Ihyan che ạma nahn ye che runecạde
cuahtenan ye ne, ndah ro yahn ye, te conan
Dendiohs ihyan cạva che conahn nduco ye.
7 'Ihyan che renan vạhino ye ihyan
chenạhn ne, ndah ro yahn ye, te conan
vạhino Dendiohs ihyan.
8 'Ihyan che hua chendihco ye nunde ne,
ndah ro yahn ye, te ndeva Dendiohs ihyan.
9 'Ihyan che riyạhve ye ihyan cạva che
ndo yạn ye nduco vih ne, ndah ro yahn ye,
te nedin dạya Dendiohs ihyan.
10 'Ihyan che redin tạn ihyan nduco ye
yahn che runecạde vatechica ye ne, ndah
ro yahn ye, te rihquentiyon Dendiohs
ihyan.
11 'Ndah ro yahn nchuhn cuahn che
cạhma tạn ihyan nduco ne mạn, din tạn ye
nduco ne mạn, ndere cạhma nunde ye
yahn ne mạn, yahn che ritahno ne u.
12 Cuahn che tihcạ cuahno co ne ne, co
yeno ne, te ndeva Dendiohs nchuhn,
cuahtenan ne vahchetero. A devano ne te a
tihcạ chahno chi ihyan profeta che chahte
ye a rạhn me, din tạn ihyan nduco ye.

Ejemplo yahn ima

13 'Ima ne, ą̄ma richihve, ate ndete che necą̄n, che metah chihn dihne ne, ametah cochihve. Va che cahtera ihyan, condinun condinąhno ye. Chemin che nahn che din nchuhn cudą̄do vederihquentiyon che chenan cuma ne.

Ejemplo yahn yąhn

14 'Nduhcą che richihve yąhn che ri ro dave nąn ihyan muhn iyehnse ne, tihcą richihve nchuhn cąva nducoyąca ihyan, te a devano ne vederihquentiyon yahn Dendiohs. Yąn ne, rihco ihyan ą̄ma tin ico, te nahn ye che ndah co ro.

15 Namin cuahn che nahn yąhn ihyan ą̄ma yąhn ne, rihco ye nąn che yąco cąva che co ro dave nąn ihyan che chenun ye chete vah. Hua rihco ndeh ye mąn ą̄ma cajón.

16 Namin nchuhn ne, nahn che runecąde cuahtechica ne cąva che cua cuande nducoyąca ihyan, ne ndeva ye yavenąn Chida ne che va ye vahchetero.

Dihvo vo Jesucristo ne, cąh cuande ye yahn ley che dirun Moisés

17 'Cuedevano nchuhn che ndą́ ndiyu cąva che cuahcotą́hn yahn ley che dirun Moisés mąn, ndudo che dirun ihyan profeta mąn, te cąva che cąh cuandé ihyan deh conahn.

18 Cuą̄co rą́hn rí nchuhn te numanahn che metah cuihno vahchetero mąn, iyehnse mąn ne, hua condanan nde ą̄ma ndudo nąn ley min. Nde nducuahn che hua nduh rigonun chihve che rąhco ihyan ne, va che conahn.

19 Chemin che adecoduhno ihyan che cahnevi ye ą̄ma nąn vederihquentiyon yahn, andahre hua nduh rigonun chihve che rąhco ye, ne tihcą cacuahn ye ihyan chenąhn ne, ihyan min ne, hua nduh rigonun chihve ye vahchetero nąn che rihquentiyon Dendiohs. Ate ihyan che dinahn ye nducuahn, ne tihcą cacuahn ye ihyan chenąhn ne, ą̄ma rigonun chihve ye vahchetero nąn che rihquentiyon Dendiohs.

20 Rą́hn rí nchuhn te ndete che hua nde tahque runecąde cuahtechica ne che co sąhn fariseo mąn, sąhn devano ley che dirun Moisés mąn ne, nde hua co cuahtenan ne vahchetero nąn che rihquentiyon Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua nahn che co tą̄n ihyan

21 'Nchuhn ne, a devano ne te ihyan ndico yahn ne chicuahn ye tuhcą: "Hua cahne ihyan, te adecoduhno ihyan che cąhno ye vih ne, va che co ye castigo."

22 Ate u ne, rą́hn rí nchuhn te adecoduhno ihyan che co tą̄n ye nduco ihyan chenąhn ne, va che co ye castigo. Adecoduhno ihyan che cąhva ye nduco ihyan chenąhn ne, va che ndo dąma ihyan ndinąn, din ye castigo ihyan. Adecoduhno ihyan che cąhma ye co ye tąma ca ihyan che nahn dave yahn ne, cąhnda yahn ye, te nduco nunde min ne, codin che conun ye vąn ruchiyąhn.

23 'Chemin che rą́hn rí nchuhn te andahre a ndą ne nąn ta nduco vedino che cąh ne Dendiohs, ate ndete che ura min ntą tin ne che va nunde yahn ne nąn ihyan ne,

24 cuihco ndah ne vedino me chihto nąn ta, ne dinoca cąhn ne ndąca ne che nchahco nunde ihyan min, cuenedin ndah ne ndudo nduco ye. Tuhme co cąh ne vedino yahn ne.

25 'Me ndete che va ihyan che nahn cąca nunde ye yahn nchuhn ne, codin nun ino ne cuenedin ndah ne ndudo nduco ye numanahn che metah cąca nunde ye yahn ne, te ndete che hua ne, cąhco ye nchuhn tąh intiyahn. Intiyahn ne, cąhcantiyon ye policía che tihyon se nchuhn vącoyąhn,

26 ne cuąco rą́hn rí nchuhn te min cuahtenun ne nde cuihno nedihve ne nducuahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ndere cuahtenan ihyan nduco ndąhta che hua nihnevąco nduco ye

27 'Nchuhn ne, a devano ne te ihyan ndico yahn ne chicuahn ye tuhcą: "Hua ndere conen nduco ndąhta che hua nihnevąco ndoque."

28 Ate u ne, rą́hn rí nchuhn te adecoduhno ihyan che ndihchero ye ą̄ma ndąhta, ne ndedecadino ye che nahn conan ye nduco te ne, nduco chemin a quendihco ye nunde nduco te nąn Dendiohs, te anduhnecą ndete che a quenan ye nduco te.

29 'Ndete che cąva ą̄ma ndutinąn nchuhn adeche denda ne, cuahtendihco ne nunde ne, hua tumacąh ne yahn. Codin ne cuande anduhnecą ndete che a tico ne chacondąh ne, te tahque ndah che conda ą̄ma ndutinąn ne yodemin ca che cuahtenun ne vąn ruchiyąhn.

30 Ndete che cąva ą̄ma tąh nchuhn adeche denda ne, cuahtendihco ne nunde ne, hua tumacąh ne yahn. Codin ne cuande anduhnecą ndete che a chihca ne chacondąh ne, te tahque ndah che conda ą̄ma tąh ne yodemin ca che cuahtenun ne vąn ruchiyąhn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ndąhcą che tehche ihyan ndąhta yahn ye

31 'Nchuhn ne, a devano ne te chicuahn ihyan ndico yahn ne tuhcą: "Adecoduhno ihyan che nahn tehche ye ndąhta yahn ye

ne, va che dirun ye a̱ma ca̱ca, ca̱h ye ta̱hn na̱n che ca̱hco ro ye che a ntehche ye ta̱hn.”
32 Ate u ne, ráhn rí nchuhn te co tehche
ihyan nda̱hta yahn ye atena̱n ndete che
conan te nduco ta̱ma cha̱hn, te ndete che
ndere tehche ye ta̱hn ne, cuahn che
cuhnde te nduco ta̱ma se ne, a ma̱n ye
quendihco ye nunde. Namin adecoduhno
ihyan che cahneva̱co ye nduco a̱ma nda̱hta
che ntehche incẖahn te ta̱hn ne, condihco
ye nunde.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ntihyon ya̱n ihyan Dendiohs cuahn che ca̱h ye nduco yahn ye

33 ’Nchuhn ne, a devano ne te chicuahn
ihyan ndico yahn ne tuhca̱: “Hua ndere
cah nduco yehn Dihve Dendiohs, te va che
dinehn nducuahn nduco yehn che cah.”
34 Ate u ne, ráhn rí nchuhn te hua ca̱h ne
ndudo yahn ne, ntihyon ya̱n ne Dendiohs.
Namin hua ntihyon ya̱n ne vahchetero, te
min quenan ye rihquentiyon ye.
35 Nde hua ntihyon ya̱n ne muhn
iyehnse, te quenan ye numachahte. Nde
hua ntihyon ya̱n ne Jerusalén, te ya̱n yahn
ye.
36 Nde hua ntihyon ya̱n ne tin ne, te nde
a̱ma yudo tin ne ne, metah
vederihquentiyon yahn ne che
ca̱hcantiyon ne che ndacorun color yahn.
37 Cuahn che ca̱h ne ndudo yahn ne ne,
hua ntihyon ya̱n ne nde a̱ma na̱n
dehtenduh. A̱ma no ndudo ca̱hma ne, a
tihca̱, a o hua tihca̱, te che rentihdenan ca
ne ndudo ca̱va che cotahno ihyan ne,
chundah rihquentiyon se chemin.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ndahconan ihyan yahn vih nduco vedeta̱n

38 ’Nchuhn ne, a devano ne te chicuahn
ihyan ndico yahn ne tuhca̱: “Adecodehno
nunde che din ihyan ne, a nunde min no va
che nuhnde menun yahn ye.”
39 Ate u ne, ráhn rí nchuhn te hua da̱ma
co ne nduco ihyan che din ta̱n ye nduco ne.
Ndete che va ihyan che cuahn ye a̱ma la̱do
va̱cona̱n ne ne, ndotenan che da̱ma co ne
nduco ye ne, cuahnecun ne che cuahn ye
ta̱ma la̱do.
40 Ndete che va ihyan che ca̱ca nunde ye
yahn ne, nahn cahnevi cahteca ne ne, ca̱h
ne nde cahteca tu yahn ne ihyan.
41 Ndete che ta̱hn nun sanda̱do nchuhn
yune, ca̱hcantiyon se che quendehde ne
chede yahn se nduhneva che rihquentiyon
ley ne, nde chuhnan ca cuiquendehde ne
yahn se.
42 Adecoduhno ihyan che ca̱ca ye
dehtenduh yahn nchuhn, a nahn yahn ye,
o nahn tumanan no ye ne, ca̱h ne ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che din yahino ihyan ihyan che ta̱n ye nduco ye

43 ’Nchuhn ne, a devano ne te chicuahn
ihyan ndico yahn ne tuhca̱: “Codin yahine
ihyan che yahino ye di, ne codin tan nduco
ihyan che redin ta̱n ye ndoque.”
44 Ate u ne, ráhn rí nchuhn: Codin
yahino ne ihyan che rendihche ta̱n ye
nchuhn ma̱n, cuica ne Dendiohs che din ye
che ndah nduco ihyan che ra̱hva ye yahn
ne ma̱n, ihyan che rihya ye nchuhn ma̱n,
ihyan che redin ta̱n ye nduco ne ma̱n.
45 Ndete che tihca̱ din nchuhn ne, da̱ma
ri ne nduco Chida ne che va ye vahchetero,
te ihyan min ne, redin ye che rendihco
dave yahn ya̱hn ma̱n, redin ye che ran co
ma̱n, ca̱va che ndah yahn ihyan che ndah
ihyan ye ma̱n, ihyan che duhtuno ihyan ye
ma̱n.
46 Ndete che atena̱n ihyan che yahino ye
nchuhn din yahino ne ne, ¿dehra cochihve
yahn ne?, te nde sa̱hn rica tume ca̱de iyo
tihca̱ redin se.
47 Namin ndete che atena̱n combiero
yahn ne neca̱h ne Dendiohs ihyan ne,
¿dehra cochihve yahn ne?, te nde ihyan che
hua devano ye che va Dendiohs tihca̱ redin
ye.
48 Nchuhn ne, nahn che runeca̱de ne
nduhca̱ che runeca̱de Chida ne che va ye
vahchetero.

6

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye nduhca̱ che redin yahn che din ihyan vedeva̱hino

1 ’Cuihco nchuhn cuda̱do che hua din ne
dehtenduh che ndah atena̱n ca̱va che
ndihchero ihyan, te ndete che ca̱va che
ndeva ihyan yavena̱n ne che tihca̱ din ne
ne, nde hua cochihve yahn ne na̱n Chida
ne che va ye vahchetero.
2 Chemin che cuahn che din ne
vedeva̱hino ne, co din ne cuande che hua
cadino nde a̱ma ihyan. Hua da̱ma co ne
nduco sa̱hn che o na̱n o chende se che
redin se vedeva̱hino na̱n nducoya̱ca ihyan,
chete ya̱co ma̱n, cua̱hn yune ma̱n. Sa̱hn
chahn ne, tihca̱ redin se ca̱va che ndonan
ihyan sa̱hn, ate cua̱co ráhn rí nchuhn te
nde hua cochihve yahn se na̱n Dendiohs
che tihca̱ redin se.
3-4 Ndaconan ráhn rí nchuhn te cuahn
che din ne vedeva̱hino ne, co din ne cuande
che hua cadino nde a̱ma ihyan, ca̱va che
Chida ne che rendihche ye nducuahn che
redin ne ne, nda̱hco menun ye yahn ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye ihyan nduhca̱ che cova̱h ye

5 ’Nchuhn ne, cuahn che cova̱h ne ne,
hua din ne nduhca̱ che redin sa̱hn che o
na̱n o chende se che renan ino se rahtendi

se revạh se chete yạco mạn, cuạhn yune mạn, nạn che co ndihchero nducoyạca ihyan sạhn. Cuạco ráhn rí nchuhn te nde hua cochihve yahn se nạn Dendiohs che tihcạ redin se.

6 Cuahn che covạh nchuhn ne, codin ne cuande che hua vạn yạhn ihyan. Tahque ndah che demạn ne covạh ne chete vah nạn che demạn Chida ne cahnevan ye. Cuedevano ne te rendihchero ye nchuhn, ne ndạhco menun ye yahn ne.

7 'Cuahn che covạh nchuhn ne, hua din ne nduhcạ che redin ihyan che hua devano ye che va Dendiohs. Ạma ndeh revạh ye nạn dehtenduh che redin ye dendiohs yahn ye, te rạhco ye te nduco che ạma ndeh revạh ye ne, cahnevan dendiohs yahn ye.

8 Hua dạma co ne nduco ye nạn che revạh ne, te Chida ne ne, nde ura che ametah cạca ne ihyan ne, a devano ye nducuahn dehtenduh che rendotenan ne.

9 Chemin che covạh nchuhn tuhcạ:

Chida nuhn che va ne vahchetero,
Rica nuhn ndih che din ne che ndeva
nducoyạca ihyan yavenạn ne, co
devano ye che metah nde ạma
nunde nạn ne.

10 Rica nuhn ndih che cuanạn cạhcantiyon
ne nuhn.
Nahn nuhn che dinahn ihyan iyehnse
vederihquentiyon yahn ne nduhcạ
che redinahn ángel che vate ye
vahchetero.

11 Cuete ne che cheh nuhn mạn ro cuh.

12 Cuenchahco ne nunde yahn nuhn
nduhcạ che renchahco mạn nuhn
yahn ihyan che redin tạn ye nduco
nuhn.

13 Cuendedevahn ne nuhn tạh chundah,
hua cuahnecun ne che tumarande se
nuhn.
Tihcạ, te a ndih che rihquentiyon ne cuahn
dạma. Ạma yudo vederihquentiyon
quenan cuma ne. Tihcạ co.

14 'Cuedevano nchuhn te ndete che nchahco ne yahn ihyan che redin tạn ye nduco ne ne, namin Chida ne che va ye vahchetero nchahco ye nunde yahn ne.

15 Ate ndete hua nchahco ne yahn ihyan ne, namin Chida ne che va ye vahchetero ne, hua nchahco ye yahn ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye ihyan nduhcạ che cuahte ye yạhte

16 'Nchuhn ne, cuahn che cuahte ne yạhte ne, hua din ne nduhcạ che redin sạhn che o nạn o chende se. Sạhn chahn ne, ndih rạn vạconạn se cạva che cadino ihyan che vate se yạhte. Cuạco ráhn rí nchuhn te nde hua cochihve yahn se nạn Dendiohs che tihcạ redin se.

17 Cuahn che cuahte nchuhn yạhte ne, cuạhco nạn ne mạn, cuih ne cạca tin ne mạn,

18 cạva che nde hua cadino ihyan che vate ne yạhte. Chida ne a devano ye, te rendihchero ye nchuhn, ne ndạhco menun ye yahn ne.

Ejemplo yahn vedecuihca

19 'Hua cuạhcorạn nchuhn cạva vedecuihca che a chemin no din dạma ne. Hua regu, te rine iteduhn mạn, reh dache mạn, rendạ sạhn duco, riquenda se mạn.

20 Tahque ndah ne, codin nun ino ne cạva che cuahtenan ne vahchetero, te chemin ne, anduhnecạ ạma vedecuihca che hua redetoh iteduhn mạn, hua reh dache mạn, hua riquenda sạhn duco mạn.

21 Nahn che tihcạ din nchuhn. A devano ne te nạn che va vedecuihca ne, a yahn chemin no che rendedecadino ihyan.

Ejemplo yahn ndutinạn ihyan

22-23 'Ndutinạn nchuhn ne, nduhcạ ạma yạhn che richihve yahn ne che ri ro nạn ne. Ndete che ndah ndutinạn ne ne, ndah ro nạn ne. Ate ndete che hua ne, anduhnecạ ndete che man nạn che vate ne. Atihnocạ vederendedecadino yahn ne, te ndete che cochihve ne, conahn ndah ne vederihquentiyon yahn Dendiohs. Ate ndete che cuahcotạhn ne vederihquentiyon yahn ye ne, hua cochihve vederendedecadino yahn ne, ne anduhnecạ ndete che ạma man nạn che vate ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che a Dendiohs va che din yahino ihyan ndiyu vedecuihca

24 'Nde ạma ihyan ne, hua co cuahtenan cuma ye o dihve ye dạmandahn, te din yahino ye ạma, ne cạhcomạn ye tạma, o dinahn ye yahn ạma, ne cuahcotạhn ye yahn tạma. Atihnocạ nchuhn, te hua co din yahino ne Dendiohs ndete che yahino ne vedecuihca.

Dendiohs ne, redin ye cudạdo ihyan yahn ye

25 'Ráhn rí nchuhn: Hua cuạhcorạn ne deh cheh ne mạn, deh cuh ne mạn, ti ndạca ne tino che cuahtenun ne mạn. A Dendiohs che deco ye nchuhn iyehnse, ne te ye che cheh ne mạn, tino che cuahtenun ne mạn.

26 Cua cuande nchuhn. Yạhda ne, andahre hua rendotenan che din te nduhcạ che redin ihyan che rino ye ndạta mạn, rentumanan ye ndute ndạta mạn, rih ndah ye mạn, ate Chida ne che va ye vahchetero ne, redin ye che rendạca te che reh te. Cuedevano ne te tahque redin ye cudạdo nchuhn che co ite chahn.

27 Nde a̱ma nchuhn, andahre a̱ma
ndedecadino ne, ate hua co din ma̱n ne che
cuihta ne ma̱hn metro.
28 'Nde hua redin yahn che ndedecadino
nchuhn ti ngua ne tino che cuahtenun ne.
Cua cuande ne. Na̱nda ne, hua rendotenan
che din nduhca̱ che redin ihyan che redin
ye ntiyon ma̱n, riya ye tino ma̱n,
29 ne ráhn rí nchuhn te nde rey Salomón
andahre a̱ma chahte vederihquentiyon
quenan cuma ye, ate tahque ndah chan ro
na̱nda che co tino che quenun ye.
30 Nchuhn che ndeh rendededecadino ne
ca̱va ne, nducote redin Dendiohs che a̱ma
ndah chan ro na̱nda andahre a̱ma o ro ra
regu, cuedevano ne te tahque redin ye
cuda̱do nchuhn.
31 Chemin che hua nahn che a̱ma
ndedecadino ne deh cheh ne ma̱n, deh cuh
ne ma̱n, ti ngua ne tino yahn ne ma̱n.
32 Ihyan che nde hua devano che va
Dendiohs ne, a̱ma rendededecadino ye yahn
dehtenduh chemin chan. Ate nchuhn ne,
va Chida ne vahchetero che redin ye
cuda̱do nchuhn, ne a devano ye yahn
dehtenduh che rendotenan ne.
33 Mena̱n vihca cuahnecun ne che
ca̱hcantiyon ye nchuhn ma̱n, runeca̱de
cuahtechica ne nduhca̱ che nahn ye ma̱n,
ne te ye nducuahn dehtenduh chemin
chan che rendotenan ne.
34 Chemin che hua ndedecadino nchuhn
ta̱ca̱ cuahno co ne caviya̱n deman, te queri
a̱ma ro ne, va vedera̱hn yahn ne, ne hua
redin yahn che cua̱hcora̱n ne ta̱ca̱ cuahno
co ne.

7

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ndaḥchenan ihyan vih

1 'Hua nda̱hchenan nchuhn ihyan ca̱va
che hua din Dendiohs castigo nchuhn.
2 Nduhca̱ che nda̱hchenan ne ihyan ne,
tihca̱ cua cuande Dendiohs nchuhn, din ye
castigo nchuhn.
3 Ndete che nda̱hchenan ne a̱ma ihyan
yahn dehtenduh che hua nda̱hca̱ redin ye,
ate nde hua retumacadino ne che va
dehtenduh che tahque chihnga̱ redin ma̱n
ne ne, anduhneca̱ ndete che a̱ma vihto
quenun ndutina̱n ne nde hua
retumacadino ne yahn, ate renda̱hchenan
ne ihyan che quenun a̱ma ya̱ca ndutina̱n
ye.
4 Ndete che ya̱hve ne a̱ma ihyan che hua
nda̱hca̱ redin ye cuahn che nde tahque
chihnga̱ redin ma̱n ne ne, anduhneca̱
ndete che ca̱hma ne co ne ihyan che tenda̱h
ne ya̱ca che quenun ndutina̱n ye cuahn
che quenun a̱ma vihto ndutina̱n ma̱n ne.
5 Ndete che tihca̱ din nchuhn ne, o na̱n o
chende ne. Nahn che dinoca ca̱hcoma̱n ne
dehtenduh che tahque chihnga̱ redin ne,
tuhme cona̱n yahn ne che ya̱hve ne ihyan
che ca̱hcoma̱n ye dehtenduh che hua
nda̱hca̱ redin ye.

Ejemplo yahn ya̱hna ma̱n, cuche ma̱n

6 'Nde hua redin yahn che ndere ya̱hve
nchuhn ihyan che cheche chedave yahn ye
ca̱va che nevahnecun ye ndudo ndah yahn
Dendiohs, te dena̱n co ta̱n ye nduco ne
ma̱n, duche rino ye ndudo me ma̱n. Ndete
che ndere ya̱hve ne ihyan chemin chan ne,
anduhneca̱ ndete che ca̱h ne dehtenduh
che ndah ya̱hna, ne dena̱n co ta̱n te, cua te
nchuhn ma̱n, anduhneca̱ ndete che
cahneta̱ve ne tu diya̱hn na̱n cuche, ne
condinun condina̱hno te ma̱n.

Ejemplo nduhca̱ che cova̱h ihyan, ca̱ca ye Dendiohs dehtenduh che nahn ye

7-8 'Cuica nchuhn dehtenduh che nahn
ne Dendiohs, ne te ye nchuhn. Tihca̱, te
anduhneca̱ che redin ma̱n ne. Cuahn che
rica ne dehtenduh combiero yahn ne ne,
rete ye. Cuahn che renuhn ne dehtenduh
ne, renda̱ca ne. Cuahn che riya̱hve ne
chende va̱co ihyan ne, rena̱hne ye.
9 'Nde a̱ma nchuhn ne, hua rahcota̱hn ne
yahn da̱ya ne cuahn che rica che cheh.
Ndete che rica pa̱n ne, hua rihquino ne
reca̱h ne tu.
10 Ndete che rica yute ya̱hca ne, hua
reca̱h ne a̱ma cu.
11 Nchuhn ne, andahre duhtuno ihyan ne
ne, reca̱h ne dehtenduh che ndah da̱ya ne.
Ráhn rí nchuhn te Chida ne che va ye
vahchetero ne, nde tahque nun te ye
dehtenduh che ndah cuahn che ca̱ca ne
ihyan.
12 'Codin nchuhn che ndah nduco ihyan
nduhca̱ che nahn ne che din ye nduco ne,
te tihca̱ rihquentiyon na̱n ley che dirun
Moisés ma̱n, libro che dirun ihyan profeta
ma̱n.

Ejemplo yahn chendevah che tuhco

13-14 'Andahre a̱ma va̱hche cuahno
nchuhn, ate codin ne fuerza ca̱hcoma̱n ne
vedeyeno yahn ma̱n ne, codinahn ne
vederihquentiyon yahn Dendiohs, ca̱va
che co tuno ne vahchetero. Ráhn rí nchuhn
te neve ra ihyan che tuno ye min, ne
anduhneca̱ ndete che a̱ma tuhco
chendevah na̱n che conda̱ ye ma̱n, a̱ma
va̱hche yune na̱n che chuh ye ma̱n. Me
ihyan che riquendi ye vedeyeno yahn ma̱n
ye ne, a̱ma ya̱hn ye. Ihyan chahn ne,
anduhneca̱ ndete che a̱ma chahte
chendevah na̱n che renda̱ ye ma̱n, a̱ma
nda̱hca̱ yune na̱n che rechuh ye ma̱n, ate
cuahn che cuhnde ca̱de yahn ye ne, co ye
castigo, cuahtenun ye va̱n ruchiya̱hn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye tạchan ihyan sạhn che redin cạ che Dendiohs dechuh ye sạhn

15 'Rą́hn rí nchuhn che cạhco ne cudạdo yahn sạhn che redin cạ se che Dendiohs dechuh ye sạhn. Sạhn chahn ne, redin cạ se che ạma necun se, ate ạma duhtuno ihyan se.

16 Nchuhn ne, cạhco ne cudạdo nducuahn che redin se, ne tumacadino ne duh ihyan se. A devano nchuhn te ndiyu nạn yạhn yạn che ri uva, nde huane nạn chano yạn che ri higo.

17-18 Yạhn ndạta che ndah ne, ndah ndute yahn, ne yạhn che hua ndah ne, hua ndah ndute yahn.

19-20 Atihnocạ sạhn chahn, te nạn ntiyon yahn se ne, tumacadino nchuhn ndete che numa cuạco vatechica se o rihncheh se. Nducuahn yạhn che hua ndah ndute yahn ne, rihca ihyan, rihquiyạhn ye. Atihnocạ sạhn chahn, te va che co se castigo, cuahtenun se vạn ruchiyạhn.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te hua nducoyạca ihyan co cuahtenan ye vahchetero

21 'Hua nducoyạca ihyan che rạhn ye yáhn che Dihve ye u, cuahtenan ye vahchetero, te atenạn ihyan che dinahn ye vederihquentiyon yahn Chidá, ihyan min che va ye vahchetero.

22 Cuahn che cuhnde cạde yahn nducoyạca ihyan ne, ạma yạhn ihyan cạhma ye yáhn: "Dihve nuhn, nuhn ne, din nuhn ntiyon yahn ne, ntihyon yạn nuhn ndih, ne nduco chemin ndetendạh nuhn vaco chihngạ mạn, din nuhn ạma ndeh nạn vederihno mạn."

23 Ate cạhmá có sạhn chahn: "Ndiyu ihyan yáhn nchuhn. Cuahn ne ạma lạdo. Nchuhn ne, duhtuno ihyan ne."

Ejemplo yahn name yahn vah

24 'Adecoduhno ihyan che rihcovan ye ndudo che tuhchan che ricuáhn, ne dinahn ye ne, ihyan min ne, nduhcạ ạma ihyan che vivo ye che chihno ye vạco ye, chihco ye nạme yahn nạn yạva.

25 Chihno min ne, ạma chi yudo, chan co nạhn mạn, chihta ico mạn, chano yune mạn. Chuh nune nạn nti vah me, ate hua dehva chi yahn, te chiche nti nạn yạva.

26 Me adecoduhno ihyan che rihnevan ye ndudo che tuhchan che ricuáhn, ne hua dinahn ye ne, ihyan min ne, nduhcạ ạma ihyan tundo che chihno ye vạco ye mạn yạhndute.

27 Chihno min ne, ạma chi yudo, chan co nạhn mạn, chano yune mạn, chihta ico mạn. Chuh nune nạn nti vah me, ne quenda.

28 Cuahn che chihno chicuahn Dihvo vo ne, ạma chahn ino ihyan,

29 te numacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs chicuahn ye, ndlyu nduhcạ che ricuahn sạhn devano ley che dlrun Moisés.

8

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ạma sạhn che ndi se cah che rechạ yute

1 Cuahn che ndaconan Dihvo vo che chahn ye tingüete me ne, ạma yạhn ihyan nduco ye.

2 Ura min ndạ ạma sạhn che ndi se cah che rechạ yute, chehntihya se nạn ye, ne rạhn se ri se ihyan:

—Dihvé, ndete che nahn ne ne, co din ne che ndoyáhn.

3 Tuhme nahn tạh ye sạhn, ne rạhn ye:

—Tạcạ hua. Náhn. Mạn ne, a ndoyehn.

Ndetạhno che rạhn ye tihcạ ne, ndoyahn se.

4 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:

—Culhque cudạdo. Hua cahme nduco nde ạma ihyan tạcạ chi che ndoyehn. Tahque ndah ne, cuehn nạn chidocuyạn, ndihchero ye di, ne cah vedino nduhcạ che chihquentiyon Moisés cạva che co devano nducoyạca ihyan che a ndoyehn.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn sạhn decạhya yahn ạma capitą́n

5 Cuahn che chendạ Dihvo vo yạn Capernaum ne, ạma capitą́n yahn Roma, chica se favor ihyan,

6 ne rạhn se:

—Dihvé, sạhn decạhya yáhn ne, ndi cheche se, ametah cocha se.

7 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:

—Cuhn vo ndoque, dín che ndoyahn se.

8 Ate rạhn sạhn capitą́n me ri se ihyan:

—Dihvé, hua denduh ne ndih cạva no u, te u ne, ndiyu ihyan che redin yahn che cạhn ne ndevạcó. Nduco ạma ndudo che cạhma ne ne, ndoyahn sạhn decạhya yáhn.

9 Tihcạ, te namin u ne, va ihyan che nte ye vederihquentiyon quenan cumá, ne vate sandạdo yáhn. Cuahn che rihquentiyón ạma se che cạhn se ne, rahn se. Cuahn che rihquentiyón tạma che chi se ne, rechi se. Adecodehno che rihquentiyón sạhn decạhya yáhn ne, redinahn se.

10 Ạma cuahn ino Dihvo vo che tihcạ rạhn se, ne rạhn ye nduco ihyan che nduco ye:

—Cuạco rą́hn rí nchuhn te nde vạn ihyan nación yahn Israel ne, hua ndạcá nde ạma ihyan che ạma ritahno ye nduhcạ sạhnguh.

11 Rą́hn rí nchuhn te ạma yạhn ihyan numachahte iyehnse conduco ye Abraham mạn, Isaac mạn, Jacob mạn, cuahtenan ye nduco vih vahchetero nạn che rihquentiyon Dendiohs.

12 Ate ihyan che tahque redin yahn che cuahtenan ye vahchetero nạn che

rihquentiyon Dendiohs ne, ndotenan che cuahtenan ye min ne, dechuh Dendiohs ihyan cuạhn chevah nạn che man, ne min cuahtenun ye, cuaco ye mạn, cheh dihyon ye mạn.
13 Tuhme rạhn ye ri ye capitán me:
—Conahn ndevaque, ne nduhcạ che chitehne ne, tihcạ conahn ndoque.
Me sạhn decạhya me ne, a ura min no ndoyahn se.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn indạhn Pedro

14 Ạma yune ne, chahn Dihvo vo Jesucristo ndevạco Pedro, ne indạhn Pedro ne, quendite ye, ndi ye cah ihno.
15 Nahn tạh ye tạh ihyan min, ne ndoyahn ye, chavi cah ihno me. Tuhme necuan ye, ne cạh ye, cheh ihyan chahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ạma yạhn ihyan cah

16 Ro min, cuahn che chi dạh ne, ạma yạhn ihyan ndạ ye nạn Dihvo vo, nda ye ihyan cah mạn, ihyan che chenun vaco chihngạ ihyan mạn. Dihvo vo ne, nduco ạma ndudo no ndetendạh ye vaco chihngạ chahn. Namin din ye che ndoyahn ihyan cah chahn.
17 Tihcạ chi cạva che conahn nduhcạ che dirun ihyan profeta Isaías tuhcạ: “Mạn ye cahnevi ye cah yahn ihyan.”

Sạhn che nahn conduco se Dihvo vo Jesucristo

18 Cuahn che ndihchero Dihvo vo che ạma yạhn ihyan nduco ye ne, chihquentiyon ye ihyan apóstol yahn ye che cuahtenun ye chete ạma bạrco, chuh ye nduco vih tạma lạdo viche yahn vine yahn Galilea.
19 Ura min ạma sạhn devano ley che dirun Moisés chahn ndạ se nạn Dihvo vo, ne rạhn se ri se ihyan:
—Ihyan Ricuahn, nahn conducó ndih adecotino che cạhn ne.
20 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Yuhne ne, va ive vạco te, ne yạhda ne, va nạn che rahte te, ate u che rinducó nducoyạca ihyan ne, metah nde nạn che condité.
21 Tuhme tạma sạhn che rinduco se ihyan ne, rạhn se ri se ihyan:
—Dihvé, cuahnecun ne che conán nạn chidá nde ndạ ro che coh ye. Cuhché ihyan, tuhme conducó ndih.
22 Ate ndahconan Dihvo vo yahn se:
—Di ne, nahn che condoque u. Hua ndedecadine cạva chemin. Ihyan che anduhnecạ ndete che a ndih ye nạn Dendiohs ne, ihyan chahn co cuhche ye tenạhn yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihco dihn ye yuhne tạn

23 Chihno min ne, chendạ Dihvo vo chete bạrco me nduco ihyan apóstol yahn ye, cuahn ye nduco vih.
24 Ura min canạn rano yuhne tạn, ạma rendedecuan nune nạn vine me nde a rendạ chete bạrco me. Me Dihvo vo ne, quiyạdo ye.
25 Tuhme ndedetuhche ihyan apóstol chahn ihyan, ne rạhn ye:
—Dihve nuhn, ¡cuendedevahn ne nuhn!, te cuehchenun nuhn vạn nune.
26 Ndahconan Dihvo vo:
—¿Dehco che ạma vạh nchuhn? ¿Tạcạ che hua numa ino ne ritahno ne?
Tuhme necuan ye, chihco dihn ye yuhne me mạn, vine me mạn, ne nuhnde dihn.
27 Nduco neve se vạn ihyan chahn, ne rạhn se:
—¿Duhra ihyan cuh che nde yuhne mạn, nde vine mạn, redinahn che rihquentiyon ye?

O sạhn yạn Gadara che chenun vaco chihngạ sạhn

28 Cuahn che ndạ Dihvo vo tạma lạdo viche yahn vine me, yạhn yahn yạn Gadara ne, ndạ o sạhn che chenun vaco chihngạ sạhn, che chica se vạn yạyan nạn che chenun tenạhn. Ạma redin tạn se che nde ạma ihyan hua rihquino ye chuh ye yune nino nạn che chenun se.
29 Ạma yudo nạn se rạhn se:
—Jesús, Dạya Dendiohs, ¿dehco che renun mendạhn ne yune yahn nuhn? ¿Tạcạ che cochi ne din ne che chuhrihn nuhn?, te ametah ndạ ro yahn.
30 Nino min ne, redin ihyan cudạdo ạma yạhn cuche.
31 Vaco chihngạ chahn ne, chica favor Dihvo vo, ne rạhn ri ihyan:
—Ndete che ndetendạh ne nuhn ne, cuahnecun ne che condạ nuhn cuche sih.
32 Rạhn Dihvo vo ri ye vaco chihngạ chahn:
—Cuahn nchuhn.
Tuhme ndiquendạh vaco chihngạ chahn sạhn, ne chendạ cuche chahn. Nducoyạca cuche chahn ne, cochahn te rano te nạn ndava, cheranun te chete vine me, chihno chih te.
33 Sạhn che redin cudạdo cuche chahn ne, ạma dihya se chi, ne conạhn se rano se cuạhn viyạn me. Ndạ se min ne, neco se ihyan nduhcạ che chihno chih cuche chahn mạn, deh chi yahn sạhn che chenun vaco chihngạ chahn mạn.
34 Tuhme chahn nducoyạca ihyan yạn nạn che quenun Dihvo vo, ne chica ye favor ihyan che ndạca ye min, nạhn ye.

9

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ąma sąhn che ndi cheche se

1 Chihno me min ne, chendą Dihvo vo
chete bąrco, tuche ye vine me, ntą ye yąn
vąco ye.
2 Min ndą ihyan nąn ye, nda ye ąma sąhn
che ndi cheche se quendite se nąn yundo.
Cuahn che ndihche Dihvo vo nduhcą che
ritahno ihyan chahn ne, rąhn ye ri ye sąhn
che ndi cheche me:
—Dąyá, hua dehve rahque, a ndaque
vederenchahco cąva nunde yehn.
3 Min chenun vąn ąma o sąhn devano ley
che dirun Moisés, ne rendededecadino se:
“Sąhn tih ne, ducherino se Dendiohs che
tihcą rąhn se.”
4 Ndetąhno checadino Dihvo vo che tihcą
rendededecadino sąhn chahn, ne rąhn ye ri
ye sąhn:
—¿Dehco che chihngą rendededecadino
nchuhn?
5 Ndete che cąhmá có sąhnguh: “A
nchahcó nunde yehn” ne, nde hua co
devano ne ndete che va vederihquentiyon
yáhn, o hua. Ate ndete che cąhmá có sąhn:
“Cuenecuen, ne cuique” ne, co devano ne.
6 Chemin che cąva che cadino ne che u
che rinducó nducoyąca ihyan ne, quenan
cumá vederihquentiyon che nchahcó
nunde yahn ihyan ne, condihche ne.
Tuhme rąhn ye nduco sąhn che ndi
cheche me:
—Cuenecuen, cotah yundo yehn, conahn
ndevaque.
7 Ndetąhno necuan sąhn min, ne conąhn
se ndevąco se.
8 Nducoyąca ihyan che chenun ye min
ne, dihya ye chi, ne ndeva ye yavenąn
Dendiohs yahn che necąh ye
vederihquentiyon min Dihvo vo cąva che
ndah yahn ihyan iyehnse.

Dihvo vo Jesucristo ne, yąhve ye Mateo che conduco ye ihyan

9 Cuahn che chica Dihvo vo min, cuahn
ye ne, ndihchero ye ąma ihyan che duche
ye Mateo. Ihyan min ne, quenan ye ntiyon
che rica ye tume cąde iyo, ne rąhn ye ri ye
ihyan:
—Cuhn vo, condoque u.
Tuhme necuan Mateo, cuahn ye
chinduco ye ihyan.
10 Ąma yune ne, reh Dihvo vo nduco
ihyan apóstol yahn ye. Namin nduco ąma
yahn sąhn rica tume cąde iyo mąn, yąhn ca
sąhn nunde mąn, vate se reh se nduco ye.
11 Ndihchero ąma o sąhn fariseo, ne rąhn
se ri se ihyan apóstol chahn:
—¿Dehco che tihcą redin Ihyan Ricuahn
yahn nchuhn che reh ye dąma nduco sąhn
rica tume cąde iyo mąn, sąhn nunde
chenąhn mąn?
12-13 Chihnevan Dihvo vo che tihcą rąhn
se, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Ihyan cah che rendotenan ye sąhn
doctor, ndiyu ihyan che hua cah ye.
Atihnocą u, te ndą cąva che conán ihyan
nunde, nto ino ye nunde yahn ye, ndiyu
cąva ihyan metah nunde yahn ye che
rąhco ye. Che va che din nchuhn ne, cuahn
ne dinahn ne vederihquentiyon yahn
Dendiohs che tuhcą: “Tahque náhn che
cuahtenan cuma nchuhn vedevąhino che
co che cąhno ne ite, co te vedino nąn.”

Tumerune ihyan Dihvo vo Jesucristo yahn yąhte

14 Ura min ne, ndą ąma o ihyan che
rinduco ye Juąn Bautista, ne rąhn ye ri ye
Dihvo vo:
—Nuhn nduco sąhn fariseo cuahn dąma
rahte nuhn yąhte. ¿Dehco che ihyan che
rinduco ye ndih hua rahte ye yąhte ne?
15 Ndahconan Dihvo vo yahn ye:
—Ihyan che rinduco ye sąhn rihnevąco
ne, hua rahterąn ye. Ate ndete che quenda
ihyan sąhn ne, cuahterąn ye. Atihnocą
ihyan che rinduco ye u, te mąn ro cuh ne,
metah deh cuande che cuahte ye yąhte. Ate
cuahn che ndą ro che quenda sąhn nunde
u ne, tuhme che cuąco, cuahte ye yąhte.

Ejemplo yahn tino ndico nduco ima ndico

16 ’Hua redin yahn che ndahchetąhn vo
costumbre ndico nduco vederihquentiyon
ra. Nde ąma ihyan hua renecąhnan ye ąma
ndi tino ra nąn tino ndico, te ndete che
tihcą din ye ne, ndeva doh tino ra me, ne
nde tahque co chahte nąn nte yahn tino
ndico me.
17 Namin nde ąma ihyan hua rih ye vino
ra chete ima ndico, te ndete che tihcą din
ye ne, condan ima ndico me, cora vino me,
ne conda nduh che o. Chemin che va che
cuih ihyan vino ra chete ima ra cąva che
hua dehva co yahn.

Tąhn dąya Jairo mąn, tąhn ndąhta che nahn tąh te tino yahn Dihvo vo Jesuscristo mąn

18 Numanahn che rente ca Dihvo vo
nduco ihyan chahn ne, ndą ąma sąhn
ndinąn. Chehntihya se nąn ye, ne rąhn se
ri se ihyan:
—Tąhn dąyá ne, a chih te cade menąn
lihn. Cuhn vo nduco ne, nahn tąh ne tąhn,
ne ndaconan conan te.
19 Tuhme necuan ndi Dihvo vo, ne cuahn
ye nduco se nduco ihyan apóstol yahn ye.
20 Ura min ndą ąma tąhn ndąhta che a ri
ndichio nduyo che cah te, rendora te yun
ro ro. Chahn ndą te cuahn vedąme Dihvo
vo, ne nahn tąh te tino yahn ye.

21 Tihcą din te, te ndedecadino te: “Mare
tino yahn ye nahn tą́h, ne ndoyáhn.”
22 Ndaconan ye ndihchero ye tą̈hn, ne
rą̈hn ye:
—Dą̈yá, hua dehve rahque. Nducote
chitehne ne, a ndoyehn.
A ura min no ndoyahn te.
23 Cuahn che ndą̈ Dihvo vo vą̈co są̈hn
ndinąn me ne, ndihchero ye che a chenan
są̈hn retive ndo rąn mą̈n, ą̈ma ndito ihyan
rah rąn ye mą̈n.
24 Rą̈hn ye ri ye ihyan chahn:
—Conąhn nchuhn, te tą̈hn dihn ne, hua
dehve ndih te, quiyą̈do te.
Ate chihyon nan ihyan chahn ihyan.
25 Chihquentiyon ye che ndiquendą̈h vah
ihyan chahn, tuhme chendą̈ ye nąn che
quendite tą̈hn dihn me. Chetą̈h ye tą̈h te,
ne necuan te.
26 Nducoyą̈ca ihyan che vate ye
numachahte yą̈hn min ne, checadino ye
yahn vederihno min.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che chi ro nąn o są̈hn nąn ve

27 Cuahn che conąhn Dihvo vo ne, cuahn
o są̈hn nąn ve cuą̈hn vedą̈me ye rah se:
—Dą̈ya David, ¡conan vą̈hino ne nuhn!
28 Cuahn che ntą̈ ye, ndondą̈ ye chete vah
ne, chendą̈ vah są̈hn nąn ve chahn, chahn
ndą̈ se nąn ye, ne tumerune ye są̈hn:
—¿A ritahno nchuhn che co dín che co ro
nąn ne ne?
Ndahconan se yahn ye:
—Dihve nuhn, ritahno nuhn che co din
ne che co ro nąn nuhn.
29 Tuhme nahn tą̈h ye ndutinąn se, ne
rą̈hn ye ri ye są̈hn:
—Conahn nduco nchuhn nduhcą̈ che
ritahno ne.
30 A ndetą̈hno chi ro nąn są̈hn chahn.
Tuhme ą̈ma cą̈h ye cudą̈do są̈hn, ne rą̈hn
ye ri ye są̈hn:
—Condi nchuhn cą̈hma ne nduco nde
ą̈ma ihyan tą̈cą̈ chi che chi ro nąn ne.
31 Ate cade ndą̈ca se min, canąn nte se
nduco ihyan, ne chetuhn ndudo yahn
vederihno min vąn ihyan che vate ye
numachahte yą̈hn min.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndiquendą̈h cą̈hn ą̈ma są̈hn lihme

32 Cade ndiquendą̈h są̈hn chahn vah ne,
ndą̈ ą̈ma o ihyan, nda ye ą̈ma są̈hn lihme
che quenun ą̈ma vaco chihngą̈ są̈hn.
33 Ndetendą̈h Dihvo vo vaco chihngą̈ me,
ne ndetą̈hno ndiquendą̈h cą̈hn se, canąn
rente se. Ą̈ma cuahn ino ihyan, ne rą̈hn ye:
—Nde menahn ametah conahn
vederihno che tuhchan muhn nación yahn
Israel.
34 Ate są̈hn fariseo ne, rą̈hn se:
—Ihyan tih ne, quenan cuma ye
vederihquentiyon yahn chundah, ne
nduco chemin rendetendą̈h ye vaco
chihngą̈.

Dihvo vo Jesucristo ne, renan vą̈hino ye ihyan

35 Chihno min ne, quechica Dihvo vo
nduh cuąn yąn rahte mąn, yąn cą̈hya mąn,
ricuahn ye chete yą̈co yahn ihyan nación
yahn Israel. Rahndudo ye ndudo yahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne redin
ye che rendoyahn nducoyą̈ca ihyan cah.
36 Nduh cuąn nąn che quechica ye ne,
ą̈ma yą̈hn ihyan. Ą̈ma quenan vą̈hino ye
ihyan, te ametah duh che cacuahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs ihyan.
Nduhcą̈ itecuche che metah ihyan che din
ye cudą̈do ite, tihchan ihyan chahn.
37 Tuhme rą̈hn Dihvo vo ri ye ihyan
apóstol yahn ye:
—Cuą̈co rą́hn rí nchuhn te ą̈ma yą̈hn
ihyan che nahn cahnevan ye ndudo yahn
Dendiohs, ate ihyan che rahndudo ye ne,
ą̈ma doh ri ye. Anduhnecą̈ ndete che ą̈ma
va ndute ndą̈ta ate ihyan che redin ye
ntiyon ne, ą̈ma doh ri ye.
38 Chemin che cuica nchuhn Dendiohs
cą̈va che dechuh ye ihyan che cuahndudo
ye ndudo yahn ye, cahnevan ihyan chahn.

10

Cą̈h Dihvo vo Jesucristo ntiyon che din ihyan apóstol yahn ye

1 Chihno min ne, nedin dą̈ma Dihvo vo
nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye, ne
cą̈h ye vederihquentiyon ihyan cą̈va che
ndetendą̈h ye vaco chihngą̈ mąn, din ye
che ndoyahn ihyan cah, adecodehno cah
che ndi ye mą̈n.
2 Vąn ihyan chahn ne, nduco ą̈ma ihyan
che duche ye Simón Pedro, ihyan min che
tahque menąn vihca vąn nducoyą̈ca ye.
Namin nduco Andrés, dihno Simón mąn,
Jacobo nduco dihno ye, Juąn, che dą̈ya
Zebedeo mąn,
3 Felipe mąn, Bartolomé mąn, Tomás
mąn, Mateo, ihyan min che rica ye tume
cą̈de iyo ro menąn mąn, Jacobo, dą̈ya Alfeo
mąn, Lebeo, che namin duche ye Tadeo
mą̈n,
4 tą̈ma Simón, ihyan min che chinduco ye
partido yahn są̈hn cananista ro menąn
mąn, Judas Iscariote, ihyan min che necą̈h
ye Dihvo vo adive mą̈n.

Dechuh Dihvo vo Jesuscristo ihyan apóstol yahn ye che cuahndudo ye

5 Dechuh Dihvo vo ihyan che ndichio
chahn, chihquentiyon ye ihyan tuhcą̈:
—Hua cuahndudo nchuhn vąn ihyan
tą̈ma nación, nde huane vąn ihyan nación
yahn Samaria.

6 Tahque ndah ne, cuahndudo ne vạn
ihyan nación yahn Israel, ihyan chahn che
a ndihcomạn ye Dendiohs. Ihyan chahn
ne, anduhnecạ itecuche che a chinda te.
7 Cuahndudo nchuhn te Dendiohs, ihyan
min che va ye vahchetero ne, a nun
cạhcantiyon ye ihyan.
8 Codin nchuhn che ndoyahn ihyan che
ndi ye cah che rechạ yute mạn, ihyan che
ndi ye adecodehno cah mạn,
condedetuhche ne ihyan che a ndih ye
mạn, cuendetendạh ne vaco chihngạ mạn.
Nchuhn ne, dendạca ne vederihquentiyon
cuh, ne hua cua ne chihve yahn ihyan che
conan ne.
9 'Hua quenda nchuhn tume,
10 nde hua quenda ne dino mạn, ndạco
mạn, indạhco mạn, atenạn tino che
chenun no ne. Tihcạ, te ihyan redin ntiyon
ne, redin yahn che nạn ntiyon che redin ye
quendạh nducuahn che rendotenan ye.
11 'Cuahn che ndạ nchuhn ạma yạn ne,
cuenuhn ne ạma ihyan che ndah ihyan ye,
ne cuahtenan ne ndevạco ye nde ro che
ndạca ne yạn min.
12 Cuahn che condạ nchuhn ne, cạhma
ne co ne ihyan che vạco min: "Dendiohs
din yahino ye nchuhn."
13 Ndete che rihnevạhn che conahn
nduco ihyan nduhcạ che cạhma ne,
conahn, ate ndete che hua ne, hua.
14 Me ndete che ihyan che vạco min, o
ihyan yạn min, hua nevahnecun ye
nchuhn, nde hua cạhcovan ye che cạhma
ne ne, condạca ne min, condạhde ne yune
yạhn che chenan cạh ne cạva che
tumacadino ye che hua ndạhcạ din ye.
15 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te ndạ ro che
cuhnde cạde yahn nducoyạca ihyan ne,
tahque chuhrihn ihyan yạn min che co
ihyan che chahte ye yạn Sodoma mạn, yạn
Gomorra mạn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che va che chuhrihn ihyan yahn ye

16 'Cuedevano nchuhn te dechúh nchuhn
vạn ihyan che ạma duhtuno ye.
Anduhnecạ ndete che vạn lobo dechúh
itecuche. Nahn che rino nạn nchuhn mạn,
necun ne mạn.
17 Cuihco nchuhn cudạdo, te cạca nunde
ihyan yahn ne nạn intiyahn mạn, cuahn ye
nchuhn chete yạco mạn.
18 Quenda ye nchuhn nạn gobernador
mạn, nạn rey mạn, cạca nunde ye yahn ne
yahn che ritahno ne u. Min cạh ne ndudo
yahn ne nduhcạ che ritahno ne u, ne nduco
tihcạ cadino ihyan chahn mạn, ihyan
nación chenạhn mạn, yahn
vederihquentiyon yáhn.
19 Cuahn che conahn ne, hua
ndedecadino ne tạcạ cạhmanan ne
nchuhn, te ndạ ura min ne, te Dendiohs
ndudo che cạhma ne.
20 Tihcạ, te ndiyu nchuhn che
ndedecadino ne deh che va che cạhma ne,
te Chida ne Dendiohs ne, te vaco ye ndudo
che cạhma ne.
21 'Ndạ ro min ne, ạma cuahte cạhnda
ihyan nduco vih. Nạhn ye ne, cạca ye che
cạhno se dihno ye, nạhn ye ne, cạca ye che
cạhno se indihte yahn ye, nạhn ye ne, cạca
ye che cạhno se dạya ye.
22 Nducoyạca ihyan co tạn ye nduco
nchuhn yahn che ritahno ne u. Ate
adecoduhno ihyan che quendạh ye
vedechahtino nde cuihno vedeyah min ne,
ndevahn ye.
23 Cuahn che din tạn ihyan nduco
nchuhn ạma yạn ne, cuahn ne tạma yạn.
Cuạco rạ́hn rí nchuhn te u che rinducó
nducoyạca ihyan ne, ndaconan chí cuahn
che nde metah conan cuahtechica ne
nducuahn yạn yahn ihyan nación yahn
Israel.
24-25 'Ihyan che rahn ne, hua chenan ino
ye che tahque ndạhcạ cuahno ye che co
ihyan ricuahn yahn ye. Tahque ndah ne,
rihco dạma ino ye che cuahno ye nduhcạ
che a rahno ihyan ricuahn yahn ye. Namin
ihyan redin ntiyon ne, hua chenan ino ye
che tahque ndạhcạ cuahno ye che co
patrón yahn ye. Tahque ndah ne, rihco
dạma ino ye che cuahno ye nduhcạ che
rahno patrón yahn ye. U che rihquentiyón
nchuhn, nducote rendạhchenan ihyan u,
rạhn ye te quenan cumá vederihquentiyon
yahn chundah, tahque ca nchuhn, nde
tahque ndạhchenan ye nchuhn.

Ihyan ne, va che din vạh ye Dendiohs

26 'Nducote a devano nchuhn te tihcạ va
che cuahno co ne ne, hua din vạh ne ihyan.
Cuedevano ne te nducuahn che ri cuahn
ndeh ne, va che cadino ihyan.
27 Nducuahn che rạ́hn nduco nchuhn
cuạhn demạn vo ne, cuahndudo ne, cạh ne
che cadino ihyan.
28 Hua din vạh ne ihyan che nahn cạhno
ye nchuhn, te cuihno min ne, ametah
dehva che co din ye. Tahque ndah ne,
codin vạh ne Dendiohs, te ihyan min ne, co
dechuh ye nchuhn vạn ruchiyạhn, co ne
castigo cuạhn dạma.
29 'Ihyan ne, rino ye yạhda cạhya
anduhnecạ ndete che nde hua rigonun
chihve te, te ra ye ạma centạvo no nạn che
o te. Ate nde ạma yạhda lihn ne, hua coh te
ndete che Chida nchuhn che va ye
vahchetero hua cuahnecun ye.
30 Me nchuhn ne, tahque nda cuande ye
nchuhn. Nde yudo tin ne nedin cuande ye.

31 Chemin che hua cua ne cudạdo.
Tahque rigonun chihve ne che co yạhda
cạhya.

Nahn che hua co cuihnạn ihyan cạva Dihvo
vo Jesuscristo

32 'Nducoyạca ihyan che numa ino ye
ritahno ye u nạn ihyan iyehnse ne,
numacuahn vedeyeno ndevá ihyan nạn
Chidá che va ye vahchetero.
33 Ate ihyan che cuạcondạh vedạme ye u
ne, cuạcondạh vedạmé ihyan nạn Chidá
che va ye vahchetero.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne,
va che co tạn ihyan nduco ye

34-35 'Hua ndedecadino nchuhn che mạn
che ndá ne, hua cuahte cạhnda ihyan, te
ihyan che ritahno ye u ne, cuahte cạhnda
ihyan nduco ye. Ihyan ne, cuahte cạhnda
ye nduco chida ye mạn, tạhn cạhya ne,
cuahte cạhnda te nduco chaco te mạn, tạhn
decuno ihyan ne, cuahte cạhnda te nduco
indạhn te mạn.
36 Tihcạ va che cuahte cạhnda ihyan vạn
ihyan yahn ye.
37 'Ihyan che hua rihco dạma ino ye
cotahno ye u, yahn che hua nahn ye che co
tạn indihte yahn ye nduco ye ne, ihyan
chahn ne, nde hua redin yahn che din
cuandé ihyan vạn ihyan yáhn. Namin
ihyan che hua rihco dạma ino ye cotahno
ye u, yahn che hua nahn ye che co tạn dạya
ye nduco ye ne, nde hua redin yahn che
din cuandé ihyan vạn ihyan yáhn.
38 Adecoduhno ihyan che rihco dạma ino
ye cotahno ye u andahre nde va che conan
yạh ye nạn cruz, atenạn ihyan min redin
yahn che din cuandé ihyan vạn ihyan yáhn.
39 Ihyan che cuacondạh vedạme ye u, che
nahn ndedevahn mạn ye ihyan ne, conda
ye, ne ihyan che hua cuacondạh vedạme ye
u ne, andahre cạhno se ihyan, ate
cuahtenan ye vahchetero.

Ihyan che cuahtenan ye vahchetero

40 'Ihyan che renevahnecun ye nchuhn
ne, a u renevahnecun ye, ne ihyan che
renevahnecun ye u ne, a Ihyan che dechuh
ye u renevahnecun ye.
41 Ihyan che renevahnecun ye ạma ihyan
che rahndudo ye ndudo yahn Dendiohs
yahn che redin ye ntiyon min ne, ndeva
Dendiohs ạma tạma ye. A namin no tun
ihyan che renevahnecun ye ạma ihyan che
ndah ihyan ye ne, ndeva Dendiohs ạma
tạma ye nduco vih.
42 Ihyan che ritahno ye u ne, hua nduh
rigonun chihve ye che lạdo yahn ihyan, ate
adecoduhno ihyan che cạh ye andahre
ạma vạso nune, cuh ihyan chahn ne,
ndạhco menun Dendiohs yahn ye.

11

Dechuh Juạn Bautista o ihyan te nahn
cadino ye yahn Dihvo vo Jesucristo

1 Cuahn che chihno cạh cuande Dihvo vo
nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye ne,
chica ye min cuahn ye, cacuahn ye mạn,
cuahndudo ye mạn, nduh cuạn yạn che
nino min.
2 Tạhn min ne, quenun Juạn Bautista
vạcoyạhn, ne cuahn che checadino ye yahn
dehtenduh che redin Dihvo vo ne, dechuh
ye o ihyan che rinduco ye ihyan nạn Dihvo
vo,
3 tumerune ye:
—¿A ndih ihyan che a va cạde chi ye
ndedevahn ye ihyan iyehnse, o comạn va
che chi ihyan min ne?
4 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye ihyan
chahn:
—Cuahn nchuhn cuengo ne Juạn
nducuahn che rendihchero ne mạn,
rihnevan ne mạn.
5 Cạh ne che cadino ye nduhcạ che redín
che ri ro nạn ihyan che ve mạn ye mạn,
redín che rica ihyan che neneva doh cạh ye
mạn, redín che rendoyahn ihyan che ndi ye
cah che rechạ yute mạn, redín che ihyan
che chato ye rihnevan mạn, redín che
rentuche ihyan che a ndih ye mạn,
rahndudó ndudo ndah yahn Dendiohs,
rihnevan ihyan che ri ndạche ye yahn
nunde yahn ye mạn.
6 Rạhn rí nchuhn te ạma ndah ro yahn
ihyan che riquendi ye numa ino ye ritahno
ye u.
7 Cuahn che a conạhn ihyan chahn ne,
canạn rente Dihvo vo nduco ihyan che
chenun ye min yahn Juạn, ne rạhn ye:
—¿Duh che chahn nchuhn chendihchero
ne min yạhn ne nạn che metah duhva ne?
A devano ne te ndiyu ạma ihyan che ran do
ye, che anduhnecạ ạma nduco che a muhn
a min redecuehte yuhne.
8 ¿Duh chahn nchuhn chendihchero ne
ne? A devano ne te ndiyu ạma ihyan che
ạma ninevaca tino ndah, te ihyan chemin
chan ne, ndevạco rey chenun ye.
9 A devano nchuhn te chahn ne,
chendihchero ne ạma ihyan profeta. Cuạco
rạhn rí nchuhn te ihyan min che tahque
chahte vederihquentiyon quenan cuma ye
vạn ihyan profeta.
10 A yahn ihyan min che rạhn Dendiohs,
ndirun nạn Ndudo yahn ye tuhcạ:
Dechúh ạma se numanahn che metah
cahn,
cạhcoyạn se chedave yahn ihyan cạva che
a vate yạn ye cuahn che nda.
11 Cuạco rạhn rí nchuhn te vạn nducoyạca
ihyan che chahte ye iyehnse nde a rạhn me
nde meniyon ne, Juạn Bautista che tahque

chahte vederihquentiyon quenan cuma ye. Ate vạn ihyan che renevahnecun ye vederihquentiyon che ndạhco cạde Dendiohs ne, nde ihyan che tahque doh vederihquentiyon quenan cuma ye ne, tahque chahte vederihquentiyon yahn ye che co vederihquentiyon che quenan cuma Juạn.

12 'Nde ro che canạn Juạn ntiyon yahn ye nde meniyon ne, ạma redin nun ino ihyan cạva che tuno ye vahchetero nạn che rihquentiyon Dendiohs.

13 Moisés mạn, nducoyạca ihyan profeta, nde nạn che canạn, nde ndạ Juạn Bautista mạn, dirun ye yahn vederihquentiyon ra che ndạhco cạde Dendiohs.

14 Cuedevano nchuhn te che ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs che ndaconan chi tun Elías ne, a Juạn Bautista ndạ ye, dinahn vederihquentiyon min, andahre hua nahn cotahno ne.

15 Nducoyạca nchuhn ne, cuihcovan ndah ne che tihcạ ráhn.

16-17 'Nchuhn che vate ne mạn ro cuh ne, nduhchan sạhn cạhya che reduche se ndihve, tihchan ne. Sạhn chahn ne, rạhn se ri se combiero yahn se: "Tive nuhn curetive, ate hua cạh yeno nchuhn, ndeh ne. Chita rạn nuhn, ate hua chaco ne."

18 Nduhchan sạhn chahn, tihchan ne, te ndạ Juạn Bautista, ne ạma vạh nạn cheh nạn chih ye, ne rạhn nchuhn te quenun vaco chihngạ ihyan.

19 A namin no tun cuahn che ndạ u che rinducó nducoyạca ihyan. Réh mạn, ríh mạn, dạma nduco ihyan che rahte vihco ye, ne rạhn ihyan: "Sạhn tih ne, ạma reh se mạn, ạma rih se mạn, rinduco se sạhn rica tume cạde iyo mạn, sạhn nunde chenạhn mạn." Rendạhchenan ihyan ntiyon che redin nuhn, ate hua dehve din yahn, te ihyan che renahn ye ne, a devano ye che vededevano yahn Dendiohs ne, chemin che tahque ndah.

Ihyan yạn che hua nahn nto ino ye nunde yahn ye

20 Chihno min ne, nte Dihvo vo yahn ihyan yạn nạn che tahque din ye vederihno, te ihyan chahn ne, hua nahn nto ino ye nunde yahn ye. Rạhn ye:

21 —Nchuhn ihyan yạn Corazín mạn, ihyan yạn Betsaida mạn, ¡ạma vedin nchuhn!, te ndete che ihyan yạn Tiro mạn, ihyan yạn Sidón mạn, ndihchero ye vederihno che ndihchero nchuhn ne, a metah ro nto ino ye nunde yahn ye, chahtenun ye tino ndere, chahterạn ye vạn iya.

22 Rạ́hn ri nchuhn te ndạ ro che cuhnde cạde yahn nducoyạca ihyan ne, nde tahque chahte castigo co nchuhn che co ihyan chahn.

23 Me nchuhn ihyan yạn Capernaum ne, ạma redin yạde ne anduhnecạ ndete che nde vahchetero tuno ne che rạhco ne, ate va che cạhn ne vạn ruchiyạhn, te ndete che yạn Sodoma dín vederihno nduhcạ che dín yạn vạco ne ne, chitahno ihyan chahn, ne vate ca ye nde meniyon.

24 Rạ́hn rí nchuhn te ro che cuhnde cạde yahn nducoyạca ihyan ne, tahque chahte castigo co nchuhn che co ihyan chahn.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo: "Cochi nchuhn, ne dín che nuhndemạn chedave yahn ne"

25 Tuhme covạh Dihvo vo, ne rạhn ye:

—Chida mán, ndih che rihquentiyon ne vahchetero mạn, iyehnse mạn, rendevá yavenạn ne, te a ihyan che necun ye cạh ne che cadino ye vededevano yahn ne, ndiyu ihyan che ạma devano ye che rạhco ye.

26 Tihcạ Chidá, te tihcạ nahn mạn ne.

27 Tuhme rạ́hn Dihvo vo ri ye ihyan che chenun ye min:

—Chidá ne, ndạhco ye vederihquentiyon tạ́h che cạhcantiyón nducuahn dehtenduh. Nde ạma ihyan hua rendihche ye u, te atenạn Chidá che rendihche ye u. Namin nde ạma ihyan hua rendihche ye Chidá, te atenạn u, nduco ihyan che mán ricuáhn ihyan tạcạ ye, che rendihche nuhn ihyan.

28 Nducoyạca nchuhn che rechuhrihn ne, hua va mạn chedave yahn ne, cochahtino ne u, ne dín che cuahtemạn chedave yahn ne.

29 Codinahn ne vederihquentiyon yáhn, ne cuiquendi ne yune yáhn, te u ne, necún. Tuhme cuahtemạn chedave yahn ne.

30 Tihcạ din nchuhn, te hua vạhche cạva ne che dinahn ne vederihquentiyon yáhn.

12

Ihyan apóstol ne, tuhn ye ạma o indo trigo ro che rahtetuhno ihyan

1 Chihno ạma o ro min, ạma ro che rahtetuhno ihyan ne, chuh Dihvo vo nạn va chendạta yahn ihyan, ne ihyan apóstol ne, chi cuico ye, ne tuhn ye indo trigo, cheh ye ndute yahn.

2 Ndihchero ạma o sạhn fariseo, ne rạhn se ri se Dihvo vo:

—Condihche ne ihyan apóstol yahn ne. Hua ndạhcạ che tihcạ redin ye mạn ro cuh, te mạn ne, ro che rahtetuhno ihyan.

3 Ate ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:

—A ndihchenan nchuhn nạn Ndudo yahn Dendiohs nduhcạ che din David ro min cuahn che chi cuico ye nduco combiero yahn ye.

4 Chendạ ihyan chahn chete yạco, cheh ye pạn che ndi vedino nạn Dendiohs

andahre pạn chemin chan ne, atenạn chidocuyạn co cheh ye.
5 Namin a devano nchuhn nduhcạ che rihquentiyon ley che dirun Moisés. Hua dehve nunde che redin chidocuyạn ntiyon chete yạco ro che rahtetuhno ihyan.
6 Nducote va vederihquentiyon che din chidocuyạn ntiyon chete yạco ro che rahtetuhno ihyan ne, cuedevano ne te hua dehve nunde che tihcạ redin ihyan apóstol yáhn ro che rahtetuhno ihyan, te vederihquentiyon che quenan cumá ne, tahque chahte che co vederihquentiyon min.
7 Nchuhn ne, nde hua renahn ne ndudo yahn Dendiohs che ndirun tuhcạ: "Tahque náhn che cuahtenan cuma nchuhn vedevạhino che co che cạhno ne ite, co te vedino nạn." Ndete che renahn nchuhn ndudo min ne, nde hua ndere cạhma nunde ne yahn ye.
8 Cuedevano ne te u che rinducó nducoyạca ihyan ne, rihquentiyón nde nducuahn che redin ihyan ro che rahtetuhno ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, din che ndoyahn ạma sạhn che ndi cuma tạh se

9 Chuh Dihvo vo min, ne chendạ ye chete ạma yạco yahn ihyan nación yahn Israel.
10 Min quenun ạma sạhn che ndi cuma ạma tạh se. Namin min chenun ạma o sạhn fariseo, ne nducote nahn cạca nunde se yahn Dihvo vo ne, tumerune se ihyan:
—¿A rihquentiyon nạn Ndudo yahn Dendiohs che co din vo che ndoyahn ihyan ro che rahtetuhno vo ne?
11 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Ndete che va itecuche yahn nchuhn ne condạhnun te chete veh ico ro che rahtetuhno ihyan ne, ndetạhno cạhn ne ndetendạh ne ite.
12 Nducote tahque rigonun chihve ạma ihyan che co itecuche ne, chemin che co conan vo ihyan andahre ro che rahtetuhno vo.
13 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn min:
—Cuạcondihque tah.
Chacondihco tạh se, ne ndo ndah nduhcạ tạh se che tạma me.
14 Ndetạhno quendạh vah sạhn fariseo chahn rentuhno se nduco vih tạcạ cạhno se Dihvo vo.

Nduhcạ che ndirun yahn Dihvo vo Jesucristo nạn Ndudo yahn Dendiohs

15 Checadino Dihvo vo che tihcạ rentuhno se, ne chica ye min, cuahn ye. Ạma yạhn ihyan cuahn ye nduco ye, ne din ye che ndoyahn nducoyạca ihyan che cah ye.
16 Chihquentiyon Dihvo vo che hua cạhma ihyan chahn che a ihyan min che a va cạde che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse.
17 Tihcạ din ye cạva che conahn ndudo che rạhn Dendiohs yahn ye, dirun ihyan profeta Isaías tuhcạ:
18 Sạhnguh che redin se ntiyon yáhn, a mán tendạhnún sạhn.
Ạma yahinó sạhn, ạma yenó cạva se.
Dín che conun Vacó sạhn,
ne cuahndudo se vạn ihyan nación chenạhn nduhcạ che va che techecạdé yahn ye.
19 Hua cuhma chende se nduco ihyan, nde huane cuah nun se nạn ye, cạhya se ihyan.
Hua cochica se yune viyạn cuahndudo se.
20 Hua cạh ndạche nduh se ihyan che ndạche ri ye yahn nunde yahn ye.
Tahque ndah se ne, necạh se vedechahtino ihyan.
Tihcạ quendi se nde conan cạhcantiyon se numachahte iyehnse,
21 ne ihyan nación chenạhn ne, cochahtino ye sạhn.

Sạhn fariseo ne, rạhn se te Dihvo vo Jesucristo ne, quenan cuma ye vederihquentiyon yahn chundah

22 Chihno min ne, ndạ ihyan nạn Dihvo vo, nda ye ạma sạhn che quenun vaco chihngạ sạhn. Sạhn min ne, nde ve se nde lihme se. Ndetendạh Dihvo vo vaco chihngạ me, ne chi ro nạn se mạn, chi cạhn se mạn.
23 Chahn ino nducoyạca ihyan, ne rạhn ye:
—¿A din ndete che ihyan cuh che dạya David ne?
24 Ate chihnevan ạma o sạhn fariseo, ne rạhn se:
—Ihyan tih ne, quenan cuma ye vederihquentiyon yahn chundah, ne nduco chemin rendetendạh ye vaco chihngạ.
25 A checadino Dihvo vo che tihcạ rạhn se, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Ndete ihyan che vate ye rihquentiyon ye cuahtecuhma ye vạn mạn ye nduco vih ne, hua co quendi ye cạhcantiyon ye. Ndete intiyahn yạn cuahtecuhma ye vạn mạn ye nduco vih ne, hua co quendi ye cạhcantiyon ye. Ndete ihyan che chenun ye ạma vah cuahtecuhma ye va vạn mạn ye nduco vih ne, hua co quendi ye cuahtenun dạma ye.
26 A namin no tun chundah. Ndete che ndetendạh se vaco chihngạ yahn se ne, anduhnecạ ndete che cuhma se nduco ihyan yahn se, ne hua co quendi vederihquentiyon yahn se.

27 Nchuhn ne, rąhn ne che nduco
vederihquentiyon yahn chundah che
rendetendąh vaco chihngą, ate sąhn che
rinduco se nchuhn ne, nducote rendotenan
se duh che conan sąhn cąva che ndetendąh
se vaco chihnga ne, co cąhma se co se
nchuhn che hua cuąco che rąhn ne.
28 Cuedevano nchuhn te a nduco
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs rendetendąh vaco chihngą.
Nduco chemin ne, a ndero ndi che a
rihquentiyon Dendiohs vąn nchuhn.
29 'Ąma sąhn dito ne, atenąn ndete che
dechiche ihyan sąhn co condą ye chete
vąco se, duco ye yahn se. U ne, anduhnecą
ndete che tihcą dín nduco chundah,
ndąhco ndiyá vederihquentiyon yahn se.
30 'Ihyan che hua rinduco ye u ne,
anduhnecą ndete che tąn ye nducó. Ntiyon
che redín ne, anduhnecą ndete che renedin
dąmá ndute ndąta, ne ihyan che hua
rinduco ye u ne, anduhnecą ndete che
rihtera ye.
31 'Nducote rąhn nchuhn yáhn che
quenan cumá vederihquentiyon yahn
chundah ne, chemin che rąhn rí nchuhn
che va vederenchahco cąva ihyan
adecodehno nunde yahn ye mąn, che
chihngą cąhma ye mąn, ate ihyan che
rendąhchenan ye Vaco Ndah yahn
Dendiohs ne, metah vederenchahco cąva
ye.
32 Adecoduhno ihyan che ndąhchenan ye
u che rinducó nducoyąca ihyan ne, va
vederenchahco cąva ye, ate ihyan che
ndąhchenan ye Vaco Ndah yahn Dendiohs
ne, hua ndąca ye vederenchahco.

Ejemplo yahn yąhn ndąta

33 'Yąhn ndąta ne, a nąn ndute yahn
rihnde ro ndete che ndah o hua ndah.
Yąhn ndąta che ndah ndute yahn ne, yąhn
ndah, ne yąhn ndąta che chihngą ndute
yahn ne, hua ndah. Cua cuande nchuhn
yahn ejemplo cuh, te hua redin yahn che
ndąhchenan ne vederihquentiyon che
quenan cumá cuahn che a ro nąn ne che
ntiyon cochihve redín.
34-35 ¡Ąma duhtuno ihyan nchuhn! A
ndero ndi nąn ndudo yahn ne. Ihyan che
ndah ihyan ye ne, runecąde nąn ndudo
yahn ye, ne ihyan che duhtuno ihyan ye ne,
chihngą ndudo yahn ye.
36 Rąhn rí nchuhn te cąva nducuahn
ndudo chihngą che rąhn ihyan ne, va che
din Dendiohs castigo ihyan.
37 Ihyan che runecąde ndudo yahn ye ne,
hua co ye castigo, ne ihyan che chihngą
ndudo yahn ye ne, co ye castigo.

Sąhn fariseo ne, chica se che din Dihvo vo Jesucristo ąma vederihno, ndihchero se

38 Tuhme rąhn ąma o sąhn fariseo mąn,
sąhn devano ley che dirun Moisés mąn:
—Ihyan Ricuahn, nahn nuhn che din ne
ąma vederihno ndihchero nuhn cąva che
co devano nuhn che Dendiohs dechuh ye
ndih.
39 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye
sąhn:
—Ihyan che vate ye mąn ro cuh ne, ąma
duhtuno ihyan ye mąn, rahcotąhn ye yahn
Dendiohs mąn. Nahn ndihchero ye
vederihno, ate atenąn ąma vederihno
nduhcą che chinahn nduco ihyan profeta
Jonás ndąca ndihchero ye.
40 Ąma ite ndico che quenun te vąn
nuniyąhn ne, ca tuhn te ihyan min, ne
quenun ye chete te ino ro ino yąn.
Atihnocą u che rinducó nducoyąca ihyan
va che conún mąn yąhn ino ro ino yąn.
41 Rąhn rí nchuhn te cuahn che ndą ro
che techecąde Dendiohs yahn nducoyąca
ihyan ne, necuan ihyan yąn Nínive, ndąhco
ndiya ye nchuhn, te ihyan chahn ne, nto
ino ye nunde yahn ye cuahn che cahndudo
ihyan profeta Jonás ndudo yahn Dendiohs,
ate nchuhn ne, nde hua rihcovan ne ndudo
yáhn andahre tahque chahte
vederihquentiyon quenan cumá che co
ihyan min.
42 Namin tąhn reina che va te cuąhn
yąhn ndiya ne, ndąhco ndiya te nchuhn
ndą ro min, te tąhn min ne, ąma yahn chica
te, chihnevan te vedevano yahn Salomón,
ate nchuhn ne, nde hua rihcovan ne ndudo
yáhn andahre tahque chahte
vederihquentiyon quenan cumá che co
ihyan min.

Nduhcą che redin vaco chihngą

43 'Cuahn che rendiquendąh vaco
chihngą ąma ihyan ne, rechica yąhn nąn
che metah duhva, renuhn nąn che conan
tahn. Ate cuahn che hua rendąca ne,
44 rendaconan, conun ihyan nąn che a
ndiquendąh, te ihyan min ne, a nduhcą
ąma vah che va mąn, nde tuno ntache
mąn, necuco mąn.
45 Tuhme rahn regua te ndache
combiero yahn che tahque duhtuno ca che
co mąn, ne rahtenun ihyan min, redin che
tahque chuhrihn ye che co ro menąn.
Tihcą cuahno co ihyan che duhtuno ihyan
ye che vate ye mąn ro cuh.

Ndą chaco Dihvo vo Jesucristo nduco dihno ye, rinuhn ye ihyan

46 Numanahn che rente ca Dihvo vo
nduco ihyan chahn ne, ndą chaco ye nduco
dihno ye, rinuhn ye ihyan. Chahtendi ye
cuąhn chevah, nahn nte ye nduco ye.
47 Rąhn ihyan ri ye Dihvo vo:
—Ndą chaco ne nduco dihno ne, vatendi
ye cuąhn chevah, nahn nte ye nduco ne.

48 Ate ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri
ye ihyan che rạhn ye nduco ye:
—Tạcạ hua. Ihyan cạh che chacó mạn,
ihyan sih che dihnó mạn.
49 Tuhme nạhma Dihvo vo ihyan che
rinduco ye ihyan, ne rạhn ye:
—Namin ihyan chuhn ne, anduhnecạ
chacó mạn, anduhnecạ dihnó mạn,
50 te nducoyạca ihyan che redinahn ye
vederihquentiyon yahn Chidá che va ye
vahchetero ne, ihyan chahn ne, anduhnecạ
chacó mạn, anduhnecạ cahvé mạn,
anduhnecạ dihnó mạn.

13

Ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndạta

1 Ro min ne, quendạh vah Dihvo vo
cuahn ye chihto vine, ne min chihnde ye.
2 Ạma yạhn ihyan chi dạma ye nạn ye,
nde quenan cuma che chihnde ye chete
ạma bạrco che va nạn vine.
3 Chicuahn Dihvo vo ạma ndeh nạn
dehtenduh ihyan chahn nduco ejemplo.
Canạn ye tuhcạ:
—Ạma yune ne, cuahn ạma ihyan
retuhdo ye ndute ndạta.
4 Cuahn che tuhdo ye ne, chera neve
ndute chihto yune, ne ndạ yạhda cheh te.
5 Te neve ndute ne, chera vạn roh, ne
nducote hua yạno yạhn min ne, ndetạhno
quendạh.
6 Ate cuahn che chi ihno ne, chihno tih,
yahn che hua yạno nda dihyoduto.
7 Te neve ndute ne, chera vạn chano yạn.
Ate cuahn che quendạh ne, chendih, ne
chenun mạn.
8 Te neve ndute ne, chera nạn che demạn
yạhn, ne ạma ndah chi yahn; nạhn ne, chi
ạma ciento yahn, nạhn ne, chi ino raco
yahn, ne nạhn ne, chi ndico ndiche yahn.
9 Nducoyạca nchuhn ne, condedecadino
ndah ne cạva che tumacadino ne deh
conahn.

Deh cuande che demạn nduco ejemplo chicuahn Dihvo vo Jesucristo ihyan

10 Tuhme chahn ndạ ihyan apóstol nạn
Dihvo vo, ne tumerune ye ihyan:
—Dihve nuhn, ¿deh cuande che nduco
ejemplo rente ne nduco ihyan ne?
11 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye ihyan
chahn:
—Nduhcạ che rihquentiyon Dendiohs
ne, nde hua devano ihyan, ate nchuhn ne,
din Dendiohs che cadino ne yahn.
12 Tihcạ te, ihyan che chenahn ye ne, din
Dendiohs che conahn ndah ye, ne ihyan
che hua ndah chenahn ye ne, nde conạn ye
tah che chenahn ye.
13 Chemin che nduco ejemplo rahndudó,
rihnevan ye, cạva che cahnevan no ye ate
hua conahn ye.
14 Tihcạ rinahn nduco ye nduhcạ che
dirun ihyan profeta Isaias tuhcạ:
Ihyan sih ne, rihnevan ye ate hua renahn
ye mạn,
rendihchero ye ate anduhnecạ ndete che
hua ri ro nạn ye mạn,
15 te ạma cheche ndạcondạ chedave yahn
ye, ndi i ye,
anduhnecạ ndete che hua rihnevan ye
mạn,
anduhnecạ ndete che hua ro nạn ye mạn,
anduhnecạ ndete che hua retumacadino
ye mạn.
Tihcạ ri yahn ye, te a va che hua necạhco
ye u,
ne hua nchahcó cạva ye.
16 'Me nchuhn ne, ạma ndah ro yahn ne,
te renahn ne vederihquentiyon yahn
Dendiohs.
17 Cuạco rạhn rí nchuhn te nde a rạhn me
ne, ạma yạhn ihyan profeta mạn, ihyan che
runecạde ye mạn ne, ạma chenan ino ye
che ndihchero ye che rendihchero nchuhn
mạn, che cahnevan ye che rihnevan ne
mạn, ate hua chinahn nduco ye.

Recạh cuande Dihvo Jesucristo yahn ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndạta me

18 'Cuihcovan nchuhn. Tuhcạ conahn
ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute
ndạta me.
19 Ndute ndạta che chera chihto yune me
ne, nduhcạ ihyan che rihnevan ye ndudo
yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne
hua renun ino ye, te ndetạhno che
rihnevan ye ne, rendạ chundah, redin se
che rinạn ye.
20 Ndute che chera vạn roh me ne,
nduhcạ ihyan che rihnevan ye ndudo, ne
numacuahn vedeyeno renevahnecun ye.
21 Ate ihyan chahn ne, nduhcạ chendạta
che metah cotạh yạno dihyoduto ne,
tihchan ye, te cuahn che rechuhrihn ye o
redin tạn ihyan nduco ye yahn che
renevahnecun ye ndudo me ne, ndetạhno
rihcomạn ye.
22 Ndute che chera vạn chano yạn me ne,
nduhcạ ihyan che rihnevan ye ndudo me,
ate ạma rendedecadino ye cạva ntiyon
yahn ye mạn, rihncheh mạn ye ihyan che
ạma nahn yahn ye vedecuihca mạn, ne
chemin che hua ri redin ndudo me che
ndah nduco ye.
23 Me ndute che chera nạn che demạn
yạhn me ne, nduhcạ ihyan che rihnevan ye
ndudo me, ne renahn ye. Ihyan chahn ne,
nduhcạ chendạta che chi ạma ciento yahn
mạn, chi ino raco yahn mạn, chi ndico
ndiche yahn mạn ne, tihchan ye, te recạh

yune ye che redin ndudo me che ndah nduco ye.

Ejemplo yahn chano yạn vạn trigo

24 Chihno min ne, nte Dihvo vo tạma ejemplo, chihnevan ihyan chahn. Rạhn ye:

—Cạhmá có nchuhn nduhcạ vederihquentiyon yahn Dendiohs. Ạma ihyan ne, tuhdo ye trigo nạn yạhn yạhn ye,

25 ate chete rạhn, ura che vateyạdo ihyan ne, chahn ạma sạhn che hua ri rendihche se ihyan, ne tuhdo se ndute yahn chano yạn vạn trigo me.

26 Cuahn che a chendudo cuiyon yạma trigo me ne, chihnde ro chano yạn me vạn.

27 Tuhme chahn sạhn redin ntiyon, chengo se dihve se: “Dihve nuhn, uvo ne, trigo tuhdo vo min. ¿Tạcạ che ạma quendạh chano yạn ne?

28 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn: “Ạma sạhn che hua ri rendihche se u ne, chahn se tuhdo se ndute chano yạn.” Tuhme tumerune se ihyan: “¿A nahn ne che tico nuhn chano yạn me ne?”

29 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn: “Hua tico ne chano yạn me, te denạn nde nduco trigo tico ne.

30 Tahque ndah cạhcomạn vo che cuihta dạma nduco vih nde ndạ ro che co cuma trigo me. Tuhme dechúh ihyan che tico ye chano yạn me, din ticua ye, cuih ye vạcoyạhn. Cuihno min ne, din dạma ye trigo me, cuih ndah ye.”

Ejemplo yahn ndute yahn mostạza

31 Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh:

—Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhcạ ạma ndute mostạza che chihche ihyan nạn yạhn yahn ye.

32 Ndute mostạza ne, andahre chemin che tahque cạhya vạn nducuahn ndute, ate cuahn che rihta ne, ri rahte yạhn yahn che nde yạhda redin ndahque te vạn dune.

Ejemplo yahn yạ yahn pạn

33 Nte Dihvo vo tạma ejemplo:

—Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhcạ tahsihn yạ che chihchetạhn ạma ndạhta vạn ndeh yạche pạn, ne quendih vạn nducuahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, demạn nduco ejemplo chicuahn ye

34 Nducuahn ndudo che cahndudo Dihvo vo, chihnevan ihyan ne, demạn nduco ejemplo,

35 cạva che conahn nduhcạ che dirun ihyan profeta, tuhcạ:

Cuahndudó demạn ejemplo.
Cacuáhn ihyan yahn dehtenduh che nde
hua devano ihyan numacuahn ro
nde ro che chihnde iyehnse.

Dihvo vo Jesucristo ne, cạh cuande ye deh conahn ejemplo yahn chano yạn vạn trigo me

36 Chihno min ne, ndedechuh Dihvo vo nducoyạca ihyan, ne ndondạ ye vah nduco ihyan apóstol yahn ye. Tuhme rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:

—Te cuande ne nuhn deh conahn ejemplo yahn chano yạn me.

37 Ndahconan Dihvo vo, ne cạh cuande ye ihyan chahn:

—Ihyan che retuhdo ndute ndạta me ne, u che rinducó nducoyạca ihyan.

38 Yạhn me ne, iyehnse. Ndute ndạta me ne, ihyan che renevahnecun ye vederihquentiyon yahn Dendiohs. Chano yạn me ne, ihyan che rihquentiyon chundah.

39 Sạhn che tuhdo ndute yahn chano yạn me ne, chundah. Ro che ndo dạma trigo me ne, a ro che cuhnde cạde yahn nducoyạca ihyan. Ihyan che nedin dạma ye trigo me ne, ángel.

40 Nduhcạ che ndo dạma chano yạn me, conun vạcoyạhn me ne, tihcạ cuahno co ihyan che duhtuno ihyan ye cuahn che cuhnde cạde yahn nducoyạca ihyan.

41 Ndạ ro min ne, u che rinducó nducoyạca ihyan ne, dechúh ángel yáhn numachahte nạn che rihquentiyón, nedin dạma ye nducoyạca ihyan nunde, menạn vihca ihyan che retihyon yune ye ihyan chenạhn che rahtendihco ye nunde.

42 Cuih ángel chahn ihyan nunde chahn vạn ruchiyạhn. Min cuaco ye mạn, cheh dihyon ye mạn.

43 Me ihyan che redinahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ihyan min che Chida ye ne, quendạh yavenạn ye, cuahtenan ye vahchetero nạn che rihquentiyon ihyan min. Nducoyạca nchuhn, condedecadino ndah ne yahn che renté nduco ne.

Ejemplo yahn vedecuihca che quenun ndeh

44 'Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhcạ ạma vedecuihca che quenun ndeh mạn yạhn. Ạma se ne, ntạca se vedecuihca me, ne a min no ndaconan tihyon ndeh se. Ạma chi yeno se, ne chahn se ndihcue se nducuahn dehtenduh yahn se, ne ca se yạhn nạn che quenun vedecuihca me.

Ejemplo yahn tu diyạhn che ạma yahn chihve

45-46 'Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhcạ ạma tu diyạhn che ạma ndạhcạ mạn, che ạma yahn chihve mạn. Ndihchero ạma se che ra se tu chemin chan, ne chahn se ndihcue se nducuahn dehtenduh yahn se, ne ca se tu me.

Ejemplo yahn yạna che retạh yạhca

47 'Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne,
nduhcą ąma yąna che retąh yąhca che
tihyon ihyan chete nuniyąhn, ne chetąh ye
nducoyąca nąn yąhca.
48 Cuahn che a chito yąna me ne,
ndetendąh ye cuąhn chihto nuniyąhn. Min
tendąhnun ye yąhca che ndah te, chih ye
ite chete cuahte, ne chihtera ye ite che hua
cochihve te.
49 Tihcą va che co ro che techecąde
Dendiohs yahn nducoyąca ihyan.
Cuahtechica ángel din vi ye ihyan che
duhtuno ihyan ye vąn ihyan che ndah ye,
50 ne cuih ye ihyan che duhtuno ihyan
chahn vąn ruchiyąhn. Min cuaco mąn,
cheh dihyon ye mąn.

Ejemplo yahn vedecuihca

51 Tuhme tumerune Dihvo vo ihyan
chahn:
—¿A renahn nchuhn nducuahn che renté
ne?
Ndahconan ihyan chahn, ne rąhn ye:
—Tącą hua, Dihve nuhn, renahn nuhn.
52 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Nducoyąca ihyan che retuno ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, ri ye
nduhcą ihyan cuihca che retendąh ye
dehtenduh che ra mąn, dehtenduh che
ndico mąn, vąn vedecuihca yahn ye, te
ihyan chahn ne, ąma ndeh nąn
vededevano chenan cuma ye.

Ntą Dihvo vo Jesucristo yąn Nazaret

53 Cuahn che a chihno cahndudo Dihvo
vo ejemplo chemin chan ne, chica ye min.
54 Ntą ye yąn nąn che chihta ye, ne chahn
ye chete yąco chicuahn ye. Ąma chahn ino
ihyan yąn min, ne rąhn ye:
—¿Ti chehua sąhn tih vededevano che
ricuahn se? ¿Tąca che ri redin se
vederihno?
55 Sąhn tih che daya vihcheyąhn me.
Chaco se ne, María. Dihno se ne, Jacobo
mąn, José mąn, Simón mąn, Judas mąn.
56 Namin tąhn cahve se ne, muhn vate te.
¿Tira chehua se che tihcą ricuahn se?
57 Ihyan chahn ne, hua nevahnecun ye
Dihvo vo. Chemin che rąhn Dihvo vo ri ye
ihyan:
—Ihyan profeta ne, atenąn yąn vąco
ihyan che renevahnecun ye ihyan, te ihyan
yąn vąco ye mąn, ihyan ndevąco ye mąn
ne, rendąhchenan ye ihyan.
58 Dihvo vo ne, atenąn ąma o vederihno
din ye min yahn che hua chitahno ihyan
chahn ihyan.

14

Nduhcą che chih Juąn Bautista

1 Tąhn min ne, Herodes gobernador
yahn Galilea ne, checadino se yahn Dihvo
vo Jesucristo,
2 ne rąhn se ri se sąhn che rinan se sąhn
nąn che rihquentiyon se:
—Ihyan che redin ye vederihno ne, Juąn
Bautista. A ntuche ye vąn tenąhn, ne
chemin che quenan cuma ye
vederihquentiyon che redin ye vederihno.
3 Tihcą rąhn se, te sąhn min din se preso
Juąn, chihquentiyon se sandądo che
dechiche se cadena ihyan, tihyon se ihyan
vącoyąhn. Tihcą din se, te tihcą nahn
Herodías tąhn ndąhta yahn dihno se Felipe.
4 Juąn ne, a rąhn ye ri ye Herodes:
—Hua redin yahn che conan come tąhn
tih nduhcą ndąhta yehn.
5 Nahn cąhno Herodes Juąn, ate vąh se
ihyan yąn, te nducoyąca ye ritahno ye che
Dendiohs dechuh ye ihyan.
6 Ate ro che vihco duche Herodes ne,
ndeh tąhn daya Herodías nąn ihyan che
vate ye min, ne ąma quenan ino Herodes.
7 Numacuahn vedeyudo cąh se ndudo
yahn se tąhn che adecodehno che cąca te
ne, cąh se tąhn.
8 Nducote a nchinun chaco te tąhn ne,
rąhn te ri te sąhn:
—Te ne tin Juąn Bautista u chete ąma
cuh.
9 Ąma chi rąn Herodes che tihcą rąhn te,
ate nducote a cąh se ndudo yahn se tąhn
nąn nducoyąca ihyan che vate min ne,
dinahn se.
10 Chihquentiyon se sandądo che chahn
se chete vącoyąhn, chihca yąn se dąndo
Juąn.
11 Ndaconan se, nda se tin Juąn chete
ąma cuh. Cąh se tąhn, ne necąh te chaco te.
12 Tuhme ndą ihyan che rinduco ye Juąn,
ne quenda ye ihyan chihche ye ihyan.
Chihno min ne, chahn ye chengo ye Dihvo
vo.

Cąh Dihvo vo Jesucristo, cheh uhn mil ihyan

13 Cuahn che checadino Dihvo vo che
chihno se Juąn ne, chica ye min, quenun ye
chete ąma bąrco cuahn ye ąma cuąn, yąhn
nąn che metah duhva. Ate checadino
ihyan che cuahn ye, ne chica ye viyąn, rica
cąh ye, cuahn ye quendi ye ihyan.
14 Cuahn che ndiquendąh Dihvo vo chete
bąrco me ne, ndihchero ye che ąma yąhn
ihyan ndi dąma ye. Quenan vąhino ye
ihyan chahn, ne din ye che ndoyahn ihyan
cah che nduco ye min.
15 Cuahn che a chi chino ne, chahn ndą
ihyan apóstol nąn Dihvo vo, ne rąhn ye ri
ye ihyan:
—Muhn ne, yąhn nąn che metah duhva.
Avąne ne, a chino cuahn. Cuendedechuh
ne ihyan sih cąva che cąhn ye ti tenduh
yąn, cua ye che cheh ye.
16 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Metah deh cuande che ndedechúh ihyan. Cạh nchuhn cheh ye.
17 Ate rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:
—Atenạn uhn ra pạn nduco o yạhca va yahn nuhn.
18 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Cuahn nchuhn ngua ne.
19 Tuhme chihquentiyon Dihvo vo che cuahte nducoyạca ihyan nạn yune. Chetạh ye nduh che uhn pạn me nduco o yạhca me quetuhma ye. Chenihyon nạn ye nạn ro, necạh ye nundihve cuahn Dendiohs, ne ndeh ye pạn me, cạh ye ihyan apóstol chahn cạva che cuih ye vạn nducoyạca ihyan.
20 Cheh nducoyạca ihyan chahn nde nạn che chito ihyan. Chihno min ne, nedin dạma ihyan apóstol chahn che ngạva, ne decuto ye ndichio cuahte.
21 Ihyan che cheh ye ne, ri ye uhn mil che demạn ihyan chạhn, avạne ihyan ndạhta mạn, checạhya mạn.

Chica Dihvo vo Jesucristo nạn nune vine
22 Chihno min ne, chihquentiyon Dihvo vo ihyan apóstol che cuahtenun ye chete bạrco me, tuche ye tạma lạdo viche yahn vine me numanahn che ndedechuh ye ihyan chahn.
23 Cuahn che chihno ndedechuh ye ihyan chahn ne, cocha ye ạma tingüete demạn ye cạva che covạh ye. Cuahn che a chi rạhn me ne, quenan ca ye min demạn ye.
24 Numanahn min ne, a nde mạhn vine me cuahn ihyan apóstol chahn nduco bạrco me. Ạma rechi yuhne cuạhn nạn cuahn bạrco me, ne ạma rahn nune vine me.
25 Cuahn che a nino co dave ne, ndạ nino Dihvo vo cuạhn nạn cuahn bạrco me, rica ye nạn nune.
26 Cuahn che ndihchero ihyan apóstol chahn ihyan che rica ye nạn nune me ne, ạma dihya ye chi nde tuno cah vạh ye, ne rạhn ye:
—¡Ngạ ạma vaco chihngạ, cochi tạn!
27 Ate yạhve Dihvo vo ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Hua vạh nchuhn, te a u che cochí.
28 Tuhme rạhn Pedro ri ye ihyan:
—Dihvé, ndete che ndih ne, cuahnecun ne che cạcá nạn nune, chí nạn ne.
29 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Cochi.
Tuhme cuahn Pedro, rica ye nạn nune cuạhn nạn che cochi Dihvo vo.
30 Ate nducote ạma ri yudo nạn vine me ne, chendạ vedevạh ihyan. Ndetạhno canạn rehchenun ye vạn nune, ne cah ye:
—Dihvé, ¡cuendedevahn ne u!
31 Chetạh Dihvo vo tạh ye, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Di ne, hua numa ine ritehne. ¿Dehco che ndeh rendedecadine?
32 Cuahn che chendạ ye chete bạrco me nduco vih ne, chehuan yuhne me.
33 Tuhme ihyan che chenun ye chete bạrco me ne, chehntihya ye nạn Dihvo vo ne rạhn ye:
—Cuạco niyon te ndih che Dạya Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ihyan cah yạn Genesaret
34 Cuahn che a tuche ihyan chahn vine me ne, ndạ ye yạn Genesaret.
35 Ndetạhno nchanạn ihyan yạn min Dihvo vo, chacotuhn ye ndudo numacuahn yạhn min. Ạma chengu ihyan ihyan cah yahn ye nạn Dihvo vo.
36 Chica ihyan chahn favor ihyan che cuahnecun ye che nahn tạh ihyan cah chahn mare tino yahn ye, ne nducoyạca ye che nahn tạh ye ne, ndoyahn ye.

15

Deh cuande che chendihco ihyan nunde
1 Chihno min ne, ạma o sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés che chica se yạn Jerusalén mạn, chahn ndạ se nạn Dihvo vo, ne rạhn se ri se ihyan:
2 —Hua ndạhcạ che rahcotạhn ihyan apóstol yahn ne vederihquentiyon yahn ihyan ndico, te reh ye nde hua renạno ye tạh ye nduhcạ che chihco cạde ihyan chahn.
3 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn chahn:
—Me nchuhn ne, hua ndạhcạ che rahcotạhn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, riquendi ne costumbre yahn mạn ne.
4 Dendiohs ne, rihquentiyon ye tuhcạ: “Codin yahine chide mạn, cheque ye mạn.” Namin rihquentiyon ye: “Ihyan che cạhva ye yahn indihte yahn ye ne, va che cạhno ihyan yạn ihyan.”
5 Ate nchuhn ne, retihyon yune ne ihyan che cạhma ye co ye indihte yahn ye: “Hua co conán nchuhn, te nducuahn che va yáhn ne, a cạh ndudo yáhn che co vedino nạn Dendiohs.”
6 Nduco tihcạ ne, retihyon yune ne ihyan che cuacondạh vedạme ye indihte yahn ye. Rendạhco ndiya nchuhn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ricuahn ne costumbre yahn mạn ne.
7 ¡O nạn o chende nchuhn! Redinahn niyon ne nduhcạ che rạhn Dendiohs, dirun ihyan profeta Isaías tuhcạ:
8 Ihyan sih ne, dendudo no che rendeva ye
yavenạ́n,
ate nde tah hua ritahno ye u.

9 Nde tah hua richihve che rendeva ye yavenạ́n,
te ricuahn ye vederihquentiyon yahn mạn ye, redin cạ ye che vederihquentiyon yáhn.
10 Tuhme cah Dihvo vo nducoyạca ihyan chahn nạn ye, ne rạhn ye:
—Cuihcovan nchuhn mạn, conahn tin ne mạn, che cạhmá.
11 Che chendihco ihyan nunde ne, ndiyu cạva dehtenduh che reh ye, te cạva ndudo chihngạ che rente ye.
12 Tuhme chahn ndạ ihyan apóstol, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—¿A tumacadino ne che chi yudo yahn sạhn fariseo sih yahn ndudo che tihcạ rạhn ne ne?
13 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Nducuahn vederihquentiyon che ndiyu mạn Chidá che va ye vahchetero chihco cạde ye ne, va che cuihno anduhnecạ ạma yạhn che retico ihyan nde dihyoduto.
14 Din ca mạn se, te sạhn sih ne, anduhnecạ sạhn nạn ve che quendanan se sạhn nạn ve chenạhn, cora nun nducoyạca se chete ive yạhn.
15 Rạhn Pedro ri ye Dihvo vo:
—Te cuande ne nuhn deh conahn che nte ne yahn che chendihco ihyan nunde.
16 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye:
—¿Tạcạ che namin nduco nchuhn hua renahn ne?
17 ¿A hua devano ne te nducuahn che reh ihyan ne, vạcochendereh yahn ye renun? Chemin ne, rechuh cuạhn chete ye, ne rendiquendạh.
18 Ate ndudo chihngạ che rente ihyan ne, rente ye yahn che chihngạ rendededecadino ye, ne nduco chemin chendihco ye nunde.
19 Tihcạ, te nạn vederendededecadino yahn ihyan reconan che chihngạ rendededecadino ye mạn, che rihno ye vih mạn, che rahtenan ye nduco ndạhta che hua nihnevạco nduco ye mạn, che reduco ye mạn, che rihncheh ye mạn, ndere ricueh dạme ye nunde ihyan mạn.
20 Nunde chemin chan redin che rinda ihyan. Ate che cheh ihyan andahre hua renạno ye tạh ne, ndiyu nunde chemin.

Nduhcạ che chitahno ạma tạhn tạma nación
21 Chica Dihvo vo min, ne cuahn ye yạhn yahn yạn Tiro nduco yạn Sidon,
22 ne ạma tạhn ndạta yahn ihyan cananea, che va te yạhn min ne, cuahn te cuạhn nạn cuahn ye, ca rica te ca rạhn te numa dito te:
—Dihvé, Dạya David, conan vạhino ne u. Tạhn dạyá ne, quenun ạma vaco chihngạ tạhn, ne ạma rechuhrihn te.
23 Ate hua tumecạh ye yahn te. Tuhme rạhn ihyan apóstol ri ye ihyan:
—Cotumacạh ne tạhn, te ạma rah te cochi te cuạhn vedạmo vo.
24 Tuhme ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Dendiohs ne, dechuh ye u cạva che conán ihyan nación yahn Israel che a ndinda ye, din nune yahn ye.
25 Ate tạhn min ne, chahn ndạ te, chehntihya te nạn ye, ne rạhn te ri te ihyan:
—Dihvé, ¡cuinan ne u!
26 Rạhn ye ri ye tạhn:
—Hua redin yahn che conán di, te anduhnecạ ndete che cahneví pạn che va che cheh ihyan nación yáhn, cạ́h yạhna.
27 Ndahconan te, ne rạhn te:
—Dihvé, cuạco che rạhn ne. Ate yạhna ne, namin reh te, te rendevạhn te dạche che ra mạn mesa yahn dihve te. Nducote tihcạ ne, ricá favor ndih che conan ne tah u.
28 Tuhme rạhn ye ri ye tạhn:
—Dạya, ¡ạma numa ine ritehne! Conahn ndoque nduhcạ che rique.
A ura min no ndiquendạh vaco chihngạ me tạhn dạya te.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ạma yạhn ihyan cah
29 Ndạca Dihvo vo min ne, ntạ ye chihto vine yahn Galilea. Tuhme cocha ye ạma tingüete, ne min chihnde ye.
30 Ạma yạhn ihyan chi dạma ye nạn ye. Nda ihyan chahn ạma yạhn ihyan cah, ihyan che cueh cạh ye mạn, ihyan che neneva doh tạh ye mạn, ihyan che ve nạn ye mạn, ihyan che lihme ye mạn, yạhn ca ihyan che ndi ye tạma te o nạn cah mạn, ne din Dihvo vo che ndoyahn nducoyạca ye.
31 Ạma chahn ino ihyan che ndihchero che ndoyahn nducoyạca ihyan cah chahn, ne ndeva ye yavenạn Dendiohs, ihyan min che nda cuande ye ihyan nación yahn Israel.

Cạh Dihvo vo Jesucristo, cheh cun mil ihyan
32 Chihno min ne, cah Dihvo vo ihyan apóstol yahn ye, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Ạma renan vạhino ihyan sih, te a ino ro che chenan ye nduco vo, ne metah dehva che cheh ye. Hua nahn ndedechúh ihyan che diya chete ye, te denạn cotạh cuno ihyan cuạhn yune.
33 Rạhn ihyan apóstol chahn ri ye ihyan:
—Ate muhn yạhn nạn che metah duhva. ¿Ti ngua vo che cạh vo cheh ihyan sih?, te ạma yạhn ye.
34 Tumerune ye ihyan chahn:
—¿Tạva pạn va yahn nchuhn ne?
Ndahconan ihyan chahn:
—Va ndache pạn yahn nuhn mạn, ạma o yạhca cạhya mạn.

35 Tuhme chihquentiyon Dihvo vo che
chahte nducoyąca ihyan ndiyąhn.
36 Chetąh ye nduh che ndache pąn chahn
nduco yąhca chahn, quetuhma ye, ne
necąh ye nundihve cuahn Dendiohs.
Tuhme ndeh ye, cąh ye ihyan apóstol
chahn cąva che cuih ye vąn ihyan.
37 Cheh nducoyąca ihyan chahn nde nąn
che chito ihyan. Chihno min ne, nedin
dąma ye cheyahn che ngąva, ne decuto ye
ndache cuahte.
38 Ihyan che cheh ye ne, ri ye cun mil che
demąn ihyan chąhn, avąne ihyan ndąhta
mąn, checąhya mąn.
39 Chihno min ne, ndedechuh Dihvo vo
ihyan chahn, ne quenun ye chete ąma
bąrco, cuahn ye cuąhn yąhn yahn yąn
Magdala.

16

Sąhn fariseo nduco sąhn saduceo ne, rica se ąma vederihno ndihchero se

1 Ąma o sąhn fariseo nduco sąhn saduceo
ne, chahn se chendihchero se Dihvo vo.
Sąhn chahn ne, retumarande se ihyan, ne
chica se che din ye ąma vederihno,
ndihchero se, cąva che co devano se che
Dendiohs dechuh ye ihyan.
2 Ndahconan ye, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Cuahn che a ri chino ne, ndete che
cuąh nąn ro ne, rąhn nchuhn te ndąhcą din
ro.
3 Me vateyąn ne, ndete che cuąh nąn ro
mąn, man mąn ne, rąhn ne te cuan co.
Nchuhn ne, ¡o nąn o chende ne! Ąma ndah
nda cuande ne tącą ri nąn ro, ate hua
retumacadino ne yahn vederihno che
redin Dendiohs mąn ro cuh.
4 Ihyan che vate ye mąn ro cuh ne, ama
duhtuno ihyan ye, nde hua retumacąh ye
Dendiohs. Rica ye vederihno ndihchero ye,
ate atenąn ąma vederihno nduhcą
vederihno che din Dendiohs nduco ihyan
profeta Jonás ndąca ndihchero ye.
Chihno rąhn ye chemin ne, chihcomąn
ye sąhn chahn, ne chica ye min.

Vededevano yahn sąhn fariseo ne, nduhcą yą yahn pąn

5 Cuahn che tuche ihyan chahn vine me
ne, ntą tin ihyan apóstol chahn che hua nda
ye pąn.
6 Ura min rąhn Dihvo vo nduco ye:
—Cuihco nchuhn cudądo. Hua tumacąh
ne yahn yą yahn sąhn fariseo mąn, sąhn
saduceo mąn.
7 Tuhme ndedecadino ihyan chahn, ne
rąhn vąn mąn ye nduco vih:
—Tihcą rąhn ye ri ye uvo yahn che hua
quenda vo pąn.
8 Checadino Dihvo vo che hua chenahn
ihyan chahn che rąhn ye. Deyahn che hua
nda ye pąn ndedecadino ye. Chemin che
rąhn ye ri ye ihyan chahn:
—¿Dehco che rendededecadino nchuhn che
hua nda ne pąn? ¿Tącą che hua numa ino
ne ritahno ne?
9 ¿Tącą che hua renahn ne, nde hua
rahtenun ino ne vederihno che
rendihchero ne? Cuahn che cąh, cheh uhn
mil ihyan nduco uhn pąn me ne, ¿tącą che
hua chahtenun ino ne che nde cąde cuahte
che ngąva nedin dąma ne?
10 A namin no tun cuahn che cąh, cheh
cun mil ihyan nduco ndache pąn me ne,
¿tącą che hua chahtenun ino ne che nde
cąde cuahte che ngąva nedin dąma ne?
11 ¿Tącą che hua chenahn nchuhn che
ndiyu yahn pąn che rąhn nduco ne? Rąhn
nduco ne che cąhco ne cudądo yahn yą
yahn sąhn fariseo mąn, sąhn saduceo mąn.
12 Tuhme chenahn ihyan chahn che a
yahn ndudo che ricuahn sąhn chahn che
tihcą rąhn ye.

Rąhn Pedro te Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che va cąde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse

13 Cuahn che ndą Dihvo vo yąhn yahn
yąn Cesarea de Filipo ne, tumerune ye
ihyan apóstol yahn ye:
—U che rinducó nducoyąca ihyan, ¿deh
rąhn ihyan yáhn ne?
14 Ndahconan ihyan chahn:
—Nąhn ihyan ne, rąhn ye te ndih che
Juąn Bautista. Nąhn tun ye ne, rąhn ye te
ndih che Elías. Nąhn tun ye ne, rąhn ye te
ndih che Jeremías o tąma cha ihyan profeta
che chahte ye a rąhn me.
15 Tuhme tumerune ye ihyan chahn:
—Me nchuhn ne, ¿deh rąhn ne yáhn ne?
16 Ndahconan Simón Pedro, ne rąhn ye ri
ye ihyan:
—Ndih ne, a ihyan che va cąde che chi ye
ndedevahn ye ihyan iyehnse, a ndih che
Dąya Dendiohs, ihyan min che va ye
vahchetero.
17 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Ndah ro yehn, Simón, dąya Jonás, te a
mąn Chidá che va ye vahchetero te ye
checadine, ndiyu ihyan iyehnse.
18 Rąhn rí di te redin yahn che doche
Pedro, te che tihcą doche ne, conahn che
ąma ndudo redin. Cuahto min quendi
ihyan yáhn, ne nde vederihquentiyon yahn
chundah hua co ndąhco ndiya ihyan.
19 U ne, té vederihquentiyon di cąva che
conan vąn ihyan che rihquentiyon
Dendiohs. Cha che cąh yone che din ye
mąn, cha che cąhca tan che hua din ye mąn
ne, Dendiohs ne, cąh dito ye ndudo yehn.
20 Tuhme rąhn Dihvo vo nduco ihyan
apóstol chahn che hua cąhma ye nduco nde

ạma ihyan che a mạn ye che va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te va che cạhno se ihyan

21 Nde tạhn min canạn Dihvo vo cạh ye che checadino ihyan apóstol yahn ye te va che cạhn ye yạn Jerusalén, ne min ạma chuhrihn ye. Ndo dạma intiyahn mạn, chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, din tạn se nduco ye, nde cạhno se ihyan. Ate cuihno ino ro ne, ntuche ye.

22 Tuhme quenda Pedro ihyan ạma lạdo, ne canạn riyạhve ye ihyan, ne rạhn ye:

—Dihvé, hua ndạhcạ che cạhco mendạhn ne ndih cạva che tihcạ cuahno co ne.

23 Ndaconan Dihvo vo ndihchenun ye nạn Pedro. Chihya ye ihyan, ne rạhn ye:

—Di chundah, cuehn vạne, te redin vahche yáhn. Di ne, hua devene cha che rihquentiyon Dendiohs. Atenạn che rihquentiyon ihyan iyehnse devene.

24 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol chahn:

—Adecoduhno ihyan che nahn co cuande ye vạn ihyan yáhn ne, va che cạhcomạn ye vedeyeno mạn ye. Andahre va che conan yạh ye nạn ạma cruz, ate va che cạhco mendạhn ihyan, conduco ye u.

25 Tihcạ, te ihyan che hua nahn cạhco mendạhn ye ihyan cạva che conduco ye u ne, va che conda ye, ne ihyan che cạhco mendạhn ye ihyan ne, andahre din tạn ihyan nduco ye, cạhno ye ihyan, ate ndevahn ye, cuahtenan ye vahchetero.

26 Hua cochihve yahn ihyan andahre nedin dạma ye nducuahn vedecuihca che va iyehnse ndete che chemin din che denda ye, ne hua co cuahtenan ye vahchetero. Ndete che tihcạ ne, metah deh nduco nedihve ye cạva che ndevahn ye.

27 Va che conahn chemin, te u che rinducó nducoyạca ihyan ne, va che chí numacuahn vederihquentiyon yahn Chidá nduco ángel yáhn, ne techecạdé yahn nducoyạca ihyan, ndạhco menún yahn queri ạma ye tunoca che nedin ye, ndahtenan ye iyehnse.

28 Cuạco rạhn rí nchuhn te ạma o ihyan che chenun ye muhn ne, vate ca ye iyehnse ndạ ro min, ne ndihchero ye u che rinducó nducoyạca ihyan cuahn che ndạ́ numacuahn vederihquentiyon yáhn.

17

Dihvo vo Jesucristo ne, ndo diyạhn ye

1 Chihno ạn ro min ne, quenda Dihvo vo Pedro mạn, Jacobo nduco dihno ye Juạn mạn, ne cuahn ye nduco ihyan chahn ạma tingüete yạco,

2 ne min ndo diyạhn ye nạn ihyan chahn. Yavenạn ye mạn, tino yahn ye mạn ne, ạma diyạhn ro nduhcạ nạn yạhn.

3 Ura min ndihchero ihyan apóstol chahn Moisés nduco Elías che rente ye nduco Dihvo vo.

4 Tuhme rạhn Pedro ri ye Dihvo vo:

—Dihve nuhn, ạma ndạhcạ che cuahtenan vo muhn. Ndete che nahn ne ne, dendah nuhn ino vache vah; ạma nạn che conun ne, tạma nạn che conun Moisés, ne tạma nạn che conun Elías.

5 Numanahn che rạhn ca Pedro ne, quendihco ạma man tuno diyạhn ro nạn che chenun ihyan chahn, ne vạn man me ne, chenun ạma ndudo che rạhn tuhcạ:

—Sạhnguh che Dạyá. Yahinó sạhn. Ạma yenó cạva se. Che cạhma se ne, chemin che codinahn nchuhn.

6 Cuahn che chihnevan ihyan apóstol chahn ndudo me ne, ạma dihya ye chi, ne chahtetạve ndih ye ndiyạhn.

7 Tuhme chahn ndạ Dihvo vo nạn ihyan chahn, nahn tạh ye ihyan, ne rạhn ye ri ye ihyan:

—Cuenecuan nchuhn. Hua dihya ne co.

8 Cuahn che ndo nihyon nạn ye ne, ametah ndihchero ye ihyan che o chahn, a demạn Dihvo vo.

9 Ura che cuenchahn ye cuete me ne, chihquentiyon Dihvo vo ihyan chahn, ne rạhn ye:

—Hua cạhma nchuhn nduco nde ạma ihyan yahn vederihno che ndihchero ne, nde ro che u che rinducó nducoyạca ihyan ntuché vạn tenạhn.

10 Tuhme tumerune ihyan apóstol chahn Dihvo vo, ne rạhn ye:

—¿Deh cuande che rạhn sạhn devano ley che dirun Moisés che dinoca Elías va che chi ye ne?

11 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:

—Cuạco che va che chi Elías, ndạhco cạde ye nducuahn.

12 Ate rạ́hn rí nchuhn te a ndạ Elías, ne ihyan ne, hua nevahnecun ye ihyan. Tahque ndah ye ne, din tạn ye nduco ye. Namin u che rinducó nducoyạca ihyan ne, va che chuhríhn, din tạn ihyan nducó.

13 Tuhme tumacadino ihyan apóstol chahn che rente ye yahn Juạn Bautista anduhnecạ ndete che a ihyan min che Elías.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma sạhn dihn che ndi se cah rih dihca

14 Cuahn che ntạ ihyan chahn nạn che chenun ihyan chenạhn ne, chahn ndạ ạma se, chehntihya se nạn Dihvo vo, ne rạhn se ri se ihyan:

15 —Dihvé, conan vạhino ne sạhn dạyá, te ndi se cah rih dihca, ne ạma rechuhrihn

se. Ąma ndeh yune cuahn che rinuhn yahn se ne, rendąhnun se vącoyąhn mąn, vąn nune mąn.

16 A checú sąhn nąn ihyan apóstol yahn ne, ate hua chi din ye che ndoyahn se.

17 Tuhme rąhn Dihvo vo:

—Nchuhn che vate ne mąn ro cuh ne, duhtuno ihyan nchuhn mąn, hua ritahno ne mąn. Nchuhn ne, a hua ndą ro che co ne ihyan. ¿A cuahn dąma quendąh vedechahtino nduco ne, che rąhco ne? Checú ne sąhn muhn.

18 Sąhn dihn me ne, quenun ąma vaco chihngą sąhn. Cuahn che ndą se nąn ye ne, chihquentiyon ye che ndiquendąh vaco chihngą me, ne ndetąhno ndoyahn se.

19 Ura che a demąn ye ne, tumerune ihyan apóstol chahn Dihvo vo:

—¿Dehra cuande che hua chi ndetendąh nuhn vaco chihngą me ne?

20 Ndahconan ye, ne rąhn ye ri ye ihyan chahn:

—Nchuhn ne, nde hua ritahno ne, te cuąco rąhn rí nchuhn te ndete che ritahno ne mare tahsihn ne, cąhcantiyon ne ąma ico che cąca nąn che va, ne cuhnde tąma cuahn, ne dinahn. Ndete che ritahno ne ne, adecodehno che cąca ne ne, conahn nduco ne.

21 Rąhn rí nchuhn te cąva che ndetendąh vo vaco chihngą chemin chan ne, va che covąh vo mąn, cuahto vo yąhte mąn.

Rąhn Dihvo vo Jesucristo tąma yune che va che cąhno se ihyan

22 Numanahn che quechica Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye estądo yahn Galilea ne, rąhn ye ri ye ihyan chahn:

—U che rinducó nducoyąca ihyan ne, va che necąh ihyan u tąh sąhn nunde,

23 ne cąhno se u. Ate cuihno ino ro ne, ntuché vąn tenąhn.

Ąma chi ndąche ihyan chahn yahn che tihcą rąhn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, nedihve ye cąde iyo yahn yąco

24 Cuahn che ndą ihyan chahn yąn Capernaum ne, chahn sąhn che rica se tume cąde iyo yahn yąco, tumerune se Pedro:

—¿A hua renedihve ihyan ricuahn yahn nchuhn tume cąde iyo yahn yąco ne?

25 Ndahconan Pedro, ne rąhn ye ri ye sąhn:

—Tącą hua, renedihve ye.

Ndondą Pedro chete vah ne, menąn vihca tumerune Dihvo vo ihyan:

—Deh rahn Simón, ihyan che rihquentiyon ye ne, ¿duh rica ye tume cąde iyo ne? ¿A ihyan nación yahn ye o ihyan tąma nación ne?

26 Ndahconan Pedro, ne rąhn ye ri ye ihyan:

—Rica ye ihyan tąma nación.

Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Tuhme ne, ihyan nación yahn ye ametah va che nedihve ye.

27 Ate cąva che hua din vo che co tąn nde ąma ihyan ne, cuehn nąn vine, ne cotihyen cu ra yąhca. Ite che cua te ne, cuentah chende te, ne min ntaque ąma tume. Nduco chemin cuenedihve cąde iyo yáhn mąn, yehn mąn.

18

Duh che tahque conąn

1 Chihno min ne, ndo dąma ihyan apóstol chahn nąn Dihvo vo, ne tumerune ye ihyan:

—¿Duh che tahque conąn vąn ihyan che rihquentiyon Dendiohs ne?

2 Tuhme cah Dihvo ąma lihn, chihno ye mendąhn,

3 ne rąhn ye ri ye ihyan chahn:

—Cuąco rąhn rí nchuhn te ndete che hua nto ino ne nunde yahn ne, co ne nduhcą checąhya che tuhchan che necun ne, hua co cuahtenan ne vahchetero nąn che rihquentiyon Dendiohs.

4 Cuedevano ne te adecoduhno ihyan che necun ye nduhcą lihn cuh ne, ihyan min che tahque conąn ye vąn ihyan che rihquentiyon Dendiohs.

5 Namin cuedevano ne te adecoduhno ihyan che nevahnecun ye ąma ihyan yáhn che necun ye nduhcą lihn cuh ne, a u nevahnecun ye.

Cąhnda yahn ihyan che rahtendihco ye nunde

6 'Adecoduhno ihyan che tihyon yune ye ihyan yáhn che cuahtendihco ye nunde ne, ąma chahte castigo va che co ye. Tahque ndąhcą cąva ye ndete che cąca yąhto ihyan ąma tu yudo chahte dąndo ye, ne cuacondąhnun ye ihyan vąn nuniyąhn, yudomin ca che tihyon yune ye ihyan yáhn che cuahtendihco ye nunde.

7 ¡Chevąh ihyan ihyense!, te a cąde no che va che cuahtendihco ye nunde. Ate ¡tahque vedin ihyan che tihyon yune ye ihyan che cuahtendihco ye nunde!

8 'Ndete che rendą yahn ne che cuahtendihco ne nunde, ne va che dinahn ne nduco tąh ne o nduco cąh ne ne, tahque ndah che din ne cuande anduhnecą ndete che a chihca ne, chacondąh ne, te tahque ndąhcą yahn ne ndete che co cuahtenan ne vahchetero andahre yuhche ne, yudomin ca che ndah tąh ne, ndah cąh ne, cuahtenun ne vąn ruchiyąhn cuahn dąma.

9 Ndete che cąva ndutinąn ne rendą yahn ne che cuahtendihco ne nunde ne, tahque

ndah che din ne cuande anduhnecą ndete che a tico ne, chacondąh ne, te tahque ndah yahn ne ndete che co cuahtenan ne vahchetero andahre hua ro nąn ne, yudomin ca che ndah ndutinąn ne, cuahtenun ne vąn ruchiyąhn.

Ejemplo yahn itecuche che chinda te

10 'Cuihco nchuhn cudądo che hua ndąhchenan ne nde ąma ihyan che necun ye nduhcą checąhya che tuhchan, te ángel yahn ne, cuahn dąma chenan ye nąn Chidá che va ye vahchetero.

11 Tihcą, te u che rinducó nducoyąca ihyan ne, ndą́ ndedevá*hn* ihyan che a ndinda ye, nedin nunde yahn ye.

12 'Rą́hn rí nchuhn te ąma ihyan che va ąma ciento itecuche yahn ye ne, ndete che conda ąma te vąn chano ne, cąhcomąn ye ite che chenąhn chahn vąn chano nąn che redin ye cudądo ite, ne cąhn ye quenuhn ye ite che chinda me.

13 Cuahn che ntąca ye ite ne, cuąco rą́hn rí nchuhn te nde tahque co yeno ye cąva ite min che co cąva ite che chenąhn chahn.

14 Tihcą Chida nchuhn che va ye vahchetero, te hua nahn ye che conda nde ąma ihyan che necun ye nduhcą checąhya che tuhchan.

Nduhcą che va che nchahco ihyan yahn vih

15 'Ndete che ąma ihyan che namin ritahno ye din tąn ye nduco ąma cha nchuhn ne, coyąhve ne ihyan cuąhn demąn ne nduco vih. Ndete che nto ino ye nunde yahn ye ne, a ndedevahn ne ihyan yahn castigo che va che co ye.

16 Ate ndete che hua tumacąh ye che cąhma ne ne, conuhn ne ąma o testigo cąva che nduco ihyan chahn yąhve ne ihyan.

17 Ate ndete che nde nduco tihcą hua tumacąh ye ne, cąhma ne nduco ihyan ndiyąco cąva che vąn nducoyąca ne yąhve ne ihyan. Ate ndete che hua tumacąh ye ne, co din ne cuande anduhnecą ndete che nde hua devano ye che va Dendiohs.

18 'Cuąco rą́hn rí nchuhn te nducuahn che nte cąde ne ne, cąh dito Dendiohs ndudo yahn ne.

19 'Namin rą́hn rí nchuhn te ndete che co dąma ndudo ąma o ne, cąca ne deh che nahn ne Chidá che va ye vahchetero ne, te ye nchuhn.

20 Te ye nchuhn, te nąn che ndo dąma o ino ihyan ndeva ye yavenąn ne, min quenú*n* vąn ye.

21 Tuhme chahn ndą Pedro, ne rąhn ye ri ye Dihvo vo:

—Dihvé, ¿*a* ndeh yune va che nchahcó yahn ihyan che quendi ye din tąn ye nducó ne? ¿*A* nde ndache yune ne?

22 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye ihyan:

—Ndiyu atenąn ndache yune, te a nduh va ndeh yune che din tąn ye ne, a tih va ndeh yune va che nchehque yahn ye.

Ejemplo yahn ąma sąhn che metah vederenchahco nąn se

23 'Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhcą ąma rey che tendąh cuande ye yahn sąhn che redin ntiyon nduco ye.

24 Cuahn che canąn tendąh cuande ye ne, ndą ąma se tendąh cuande ye yahn se, ne quendihco ndeh se yahn ye, tenduh ndiche mil tume diyąhnguąn.

25 Nducote metah deh nduco che nedihve se ne, chihquentiyon ye sąhn decąhya yahn ye che ndihcue se sąhn mąn, ndihcue se ndąhta yahn se mąn, dąya se mąn, nducuahn dehtenduh yahn se mąn, cąva che ndutonun tah che quendihco se yahn ye.

26 Tuhme chehntihya se nąn rey me, ne rąhn se: "Dihvé, codin chahtino ne yá*hn*, ne nedihvé yahn ne."

27 Quenan vąhino ye sąhn, ne numacuahn vedeyeno tehche ino ye nducuahn che quendihco se.

28 Ate ura che conąhn se ntąca se ąma combiero yahn se che quendihco ye ino cun cąde yahn se. Dihno se dąndo ye, ne rąhn se ri se ihyan: "Cuenedihve che quendihque yá*hn*."

29 Chehntihya ye nąn se, ne rąhn ye: "Codin chahtine yá*hn*, ne nedihvé yehn."

30 Ate hua cahnecun se. Tahque ndah se ne, chahn se chica nunde se yahn ye, ne quenun ye vącoyąhn nde chihno nedihve ye yahn se.

31 Ndihchero combiero yahn se che tihcą din se, ne ąma chi tąn ye, chahn ye chengo ye rey me.

32 Tuhme tahve rey me che chehua sąhn, ne chihya ye sąhn: "Di ne, ąma duhtuno ihyan di. U ne, nchahcó yehn yahn nducuahn che quendihque yá*hn*, te chique favor u.

33 ¿Tącą che hua tihcą quenan vąhine combiero yehn nduhcą che quenan vąhinó di?"

34 Numacuahn vedetąn chihquentiyon ye che conun se vącoyąhn nde chihno nedihve se che quendihco se.

35 Quendi Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye ihyan chahn:

—Namin nchuhn, ndete che hua nchahco ne yahn vih numacuahn chedave yahn ne ne, cuahno ne nduhcą che chahno sąhn min, te Chidá che va ye vahchetero ne, hua nchahco ye yahn ne.

19

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye nduhcạ che rihquentiyon Dendiohs che hua tehche ihyan ndạhta yahn ye

1 Cuahn che chihno nte Dihvo vo ne,
chica ye min estạdo yahn Galilea, cuahn ye
estạdo yahn Judea, tạma lạdo viche ico
Jordán,
2 ne ạma yạhn ihyan cuahn ye nduco ye.
Cuahn che ndạ ye min ne, din ye che
ndoyahn ihyan cah.
3 Tuhme ndạ ạma o sạhn fariseo che
nahn tumarande se ihyan, ne tumerune se:
—¿A co tehche ihyan ndạhta yahn ye
cạva adecodehno ne?
4 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
sạhn:
—A devano nchuhn nduhcạ che a ndirun
nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Cuahn
che dendah Dendiohs iyehnse ne, dendah
ye ihyan chạhn mạn, ihyan ndạhta mạn.”
5 Namin ndirun tuhcạ: “Ihyan chạhn ne,
cạhcomạn ye indihte yahn ye, ne
cahnevạco ye, conan cuma ye ndạhta yahn
ye. Ihyan chahn ne, din yahn ye vih
anduhnecạ ndete che ạma no ye.”
6 Nducote tihcạ ne, ametah din ye
cuande che o ye, te anduhnecạ ndete che
ạma no ye. Nducote a mạn Dendiohs nahn
ye che cuahtenan cuma ihyan chahn vih
ne, hua redin yahn che tehche ye vih.
7 Rạhn sạhn chahn ri se ihyan:
—Ndete che tihcạ ne, ¿deh cuande che
cạh yune Moisés che tehche ihyan ndạhta
yahn ye, dirun ye ạma cạca cạh ye tạhn?
8 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Yahn che cheche chedave yahn ihyan
ne, chemin che cạh yune Moisés che tehche
ye ndạhta yahn ye. Ate Dendiohs ne, hua
tihcạ chihco cạde ye cuahn che dendah ye
iyehnse.
9 U ne, rạ́hn rí nchuhn te ihyan che ndere
tehche ye ndạhta yahn ye ndiyu yahn
nunde che quenan te nduco tạma chạhn,
ne cahnevạco ye nduco tạma te ne, redin
duche yahn ye che nihnevạco ye. Namin
sạhn che cahnevạco se nduco tạhn che
ntehche inchạhn te tạhn ne, condihco se
nunde.
10 Tuhme rạhn ihyan apóstol ri ye Dihvo
vo:
—Ndete che tihcạ va cạde yahn ihyan
chạhn ne, tahque ndah ye che nde hua
cahnevạco ye.
11 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Hua nducoyạca ihyan co dinahn ye
yahn chemin, te atenạn ihyan che necạh
Dendiohs vederihquentiyon ihyan che co
dinahn ye.
12 Vate chạhn che hua numa ye, te a
tihchan ye nde rahteyạn ye. Namin vate ye
che hua numa ye yahn che ihyan redin yoh
ye ihyan. Namin vate ye che hua rahtenan
cuma ye ndạhta cạva che hua co vạhche
yahn ye nạn ntiyon yahn Dendiohs. Ihyan
che retumacadino che co dinahn ye che
cuahtemạn ye ne, ndạhcạ che dinahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, nahn tạh ye checạhya, covạh ye cạva

13 Chihno min ne, ndạ ihyan, nda ye
checạhya yahn ye cạva che nahn tạh Dihvo
vo, ne covạh ye cạva. Ate ihyan apóstol ne,
rạhva ye nduco ihyan chahn.
14 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Hua cạhca tạn nchuhn che chi
checạhya sih nán, te a ndi cuande vạn
ihyan che necun ye che cuahtenan ye
vahchetero nạn che rihquentiyon
Dendiohs.
15 Chihno rạhn ye chemin ne, nahn tạh
ye checạhya chahn, covạh ye cạva. Tuhme
chica ye min, cuahn ye.

Ạma sạhn cuihca ne, nte se nduco Dihvo vo Jesucristo

16 Ura min ndạ ạma sạhn yuno nạn
Dihvo vo, ne rạhn se:
—Ihyan Ricuahn Ndah, ¿deh ndah che
dín cạva che conán vahchetero ne?
17 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Nde hua redin yahn che cahme, Ihyan
Ricuahn Ndah, te atenạn Dendiohs ne,
ihyan min che ndah ye. Cạva che conen
vahchetero ne, codinehn
vederihquentiyon yahn ye.
18 Tumerune se ihyan:
—¿Cha vederihquentiyon me ne?
Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
sạhn:
—Vederihquentiyon che tuhcạ: “Hua
cahne ihyan mạn, hua din duche yehn che
nihnevaque mạn, hua doque mạn, hua
ndere cạhma nonde yahn ihyan mạn,
19 cuendeva yavenạn chide mạn, cheque
mạn, codin yahine nducoyạca ihyan
nduhcạ che yahino man di mạn.”
20 Rạhn se ri se ihyan:
—Nducuahn vederihquentiyon che tihcạ
ne, redinánhn nde ro che lihn ca u. ¿A va ca
che dinánhn ne?
21 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Che cuahtenan ihyan vahchetero ne,
tahque rigonun chihve che co vedecuihca.
Cạva che hua co vạhche yehn che tone min
ne, cuendihcue dehtenduh yehn che va, ne
cuinen ihyan chevạh. Tuhme cochi
condoque u.
22 Nducote ạma cuihca se ne, hua quenan
ino se che tihcạ rạhn Dihvo vo nduco se, ne
ạma chi rạn se conạhn se.
23 Tuhme rạhn Dihvo vo nduco ihyan
apóstol:

—Cuąco rą́hn rí nchuhn te ą̨ma vą̨hche cą̨va ihyan cuihca che condą̨ ye vahchetero nąn che rihquentiyon Dendiohs.
24 Ndaconan rą́hn rí nchuhn te nde ą̨ma ihyan cuihca ne, hua co condą̨ ye vahchetero nąn che rihquentiyon Dendiohs.
25 Che rąhn ye chemin ne, ą̨ma cuahn ino ihyan apóstol chahn, ne rąhn ye vąn mąn ye nduco vih:
—Ndete che tihcą̨ ne, nde ą̨ma ihyan hua co ndevahn ye.
26 Chaconan Dihvo vo ndihchero ye ihyan chahn, ne rąhn ye:
—Che tin demąn ihyan ne, hua condą̨ ye vahchetero. Atenąn Dendiohs co din ye che min tuno ihyan, te Dendiohs ne, ri redin ye nducuahn.
27 Tuhme rąhn Pedro ri ye ihyan:
—Dihve nuhn, me nuhn che chihcomąn nuhn nducuahn, chinduco nuhn ndih ne, ¿deh co nduco nuhn ne?
28 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuąco rą́hn rí nchuhn te cuahn che a nuhnde cą̨de nducuahn, ne u che rinducó nducoyą̨ca ihyan cuhndé nąn che rihquentiyón numacuahn vedeyudo ne, namin nchuhn che rinduco ne u ne, cuahte ne techecą̨de ne yahn nduh che ndichio ndą̨ta yahn ihyan nación yahn Israel.
29 Namin adecoduhno ihyan che va che cą̨hcomąn ye dehtenduh yahn ye mąn, ihyan yahn ye mąn, cą̨va che co conduco ye u ne, nuhnde menun ą̨ma ciento yahn queri ą̨ma che cą̨hcomąn ye, a vą̨co ye, a dihno ye, a cahve ye, a chida ye, a chaco ye, a ndą̨hta yahn ye, a dąya ye, a yą̨hn yahn ye, ate nunde menun ą̨ma ciento yahn queri ą̨ma che cą̨hcomąn ye. Avą̨ne ne, conan ye vahchetero numacuahn ro.
30 Ndą̨ ro min ne, ndiyu yahn che a rąhn chitahno ihyan che tahque quendą̨h yavenąn ye, nde huane yahn che cade chitahno ye che hua nduh quendą̨h yavenąn ye.

20

Ejemplo yahn są̨hn redin ntiyon
1 'Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhcą̨ ą̨ma patrón che chahn ye ą̨ma vatiyąn chenuhn ye mozo cą̨va che tuhn se uva yahn ye.
2 Ndą̨ca ye neve se, ne nte cą̨de ye nduco se che din se ntiyon cą̨de ro, ne dechuh ye są̨hn nąn ntiyon yahn ye.
3 Chahn tun ye tenduh nąn rahco nun vatiyąn, ne ntą̨ca ye te neve se che vatechica se cuąhn ndihve, metah ntiyon din se.
4 Rąhn ye ri ye są̨hn: “Cuahn nchuhn codin ne ntiyon yáhn, conduco ne są̨hn chenąhn che a chenan se min, ne nedihvé nchuhn nduhva che redin yahn.” “A,” rąhn se, ne cuahn se.
5 Chahn tun ye tenduh nąn mąhn yąhn. Ntą̨ca ye te neve se, dechuh ye są̨hn nąn ntiyon me. Chahn tun ye tenduh nąn rahco ino. Ntą̨ca ye te neve se, ne namin dechuh ye są̨hn.
6 Ndaconan chahn tun ye tenduh nąn rahco uhn, ne ntą̨ca ye te neve se, ne rąhn ye ri ye są̨hn: “¿Dehco che hua din nchuhn ntiyon mąn ro ne?”
7 Ndahconan se, ne rąhn se ri se ihyan: “Hua din nuhn ntiyon, te hua ndą̨ca ntiyon din nuhn.” Rąhn ye ri ye są̨hn: “Cuahn nchuhn din ne ntiyon yáhn tuhme, ne nedihvé nchuhn nduhcą̨ che redin yahn.” “A,” rąhn se, ne cuahn se.
8 Chi chino me ne, rąhn ye ri ye mandador yahn ye: “Cuenedin dame sąhn mozo sih, ne cuenedihve yahn se, cuanan nduco sąhn che ndą̨ adive cuahn.”
9 Cuahn che chendą̨ sąhn che a nde nąn rahco uhn a chino canąn din se ntiyon ne, ndondą̨ tąh se chihve yahn se yahn numa ro.
10 Nde nąn chihnonan yahn ne, chendą̨ są̨hn che din se ntiyon numa ro, ne ndedecadino se che tahque ndahva nedihve ye są̨hn, ate a dąma no nedihve ye są̨hn.
11 Cuahn che ndihchero se che a dąma no nevihve są̨hn nduco są̨hn chenąhn chahn ne, rąhn nunde se nduco patrón yahn se,
12 ne rąhn se ri se ihyan: “Są̨hn sih che atenąn ą̨ma ura no din se ntiyon ne, ¿deh cuande che dąma nedihve ne są̨hn nduco nuhn che chahtenun nuhn vąn yąn numa ro, din nuhn ntiyon?”
13 Ndahconan ye, ne rąhn ye ri ye są̨hn: “A devanó che redín. A numa nedihvé yahn nchuhn nduhcą̨ che a nte cą̨de vo.
14 A nedihvé yahn nchuhn. Tahque ndah ne ne, conąhn ne. A mą́n va vedeyeno che tihdenąn, nedihvé yahn sąhn chuhn. U ne, codín nduhcą̨ che náhn nduco tume yáhn.
15 Nchuhn ne, hua cuande yahn ne che quenan cumá vedevąhino nduco se.”
16 Atihnocą̨ no tun ro che cuhnde cą̨de yahn nducoyą̨ca ihyan, te ndiyu che a rąhn chitahno ihyan che tahque quendą̨h yavenąn ye, nde huane che a cade chitahno ye che hua nduh quendą̨h yavenąn ye. Tihcą̨, te vąn nducoyą̨ca ihyan che nahn Dendiohs che cotahno ye ne, atenąn neve ra ye che tendą̨hnun Dendiohs ihyan cą̨va che ndevahn ye.

Ndaconan rąhn Dihvo vo Jesuscristo che va che cąhno se ihyan
17 Cuahn che a quenun yune Dihvo vo cuahn ye yąn Jerusalén ne, quenda ye

nduh che ndichio ihyan apóstol devavih, ne rạhn ye ri ye ihyan:

18 —A devano nchuhn, che mạn ne,
chenun yune vo, cuhn vo yạn Jerusalén.
U che rinducó nducoyạca ihyan ne, necạh
ihyan u tạh chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn
devano ley che dirun Moisés mạn, ne cuih
nunde se yáhn cạva che cạhno ihyan u.
19 Necạh se u tạh sạhn tạma nación cạva
che din duche yahn se u mạn, cuahn se u
mạn, nahn yạh se u mạn. Ate cuihno ino ro
ne, ntuché vạn tenạhn.

Chaco Jacobo mạn, Juạn mạn ne, chica ye che conạn dạya ye

20 Chihno min ne, chahn ndạ ndạhta
yahn Zebedeo nduco nduh che o dạya ye,
Jacobo mạn, Juạn mạn. Chehntihya ye nạn
Dihvo vo, ne chica ye favor ihyan.
21 Tumerune Dihvo vo ihyan:
—¿Deh nehn ne?
Rạhn ihyan ndạhta me:
—Ricá ndih che cuahnecun ne che
cuahte nduh che o dạyá dạma nduco ne
cuahn che a va ne nạn rihquentiyon ne.
Ạma se ne, cuhnde se lạdo tạh cuạco ne, ne
tạma se ne, cuhnde se lạdo tạh cueh ne.
22 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Nchuhn ne, nde hua renahn ne deh
che rica ne. ¿A cocha ne chuhrihn ne
nduhcạ che va che ạma chuhríhn ne?
Ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Tạcạ hua. Cocha nuhn.
23 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuạco te va che chuhrihn nchuhn
nduhcạ che va che ạma chuhríhn, ate che
cuahte ne chihto nán ne, ndiyu u che
cạhcantiyón, te a Chidá che cạhcantiyon ye,
ne a mạn ye devano ye cha ihyan che
cuahte ye chihto nán.
24 Chihnevan ihyan apóstol chenạhn
chahn, ne chi tạn ye nduco ihyan che o
chahn.
25 Tuhme cah Dihvo vo nducoyạca ye, ne
rạhn ye ri ye ihyan:
—Nchuhn ne, a devano ne te ihyan
ndinạn yahn queri ạma nación ne, ạma
yudo rihquentiyon ye, ne sạhn che rinan se
ihyan ne, rendinun rendinạhno se ihyan
yahn ye.
26-27 Ate vạn nchuhn ne, hua co tihcạ, te
adecochano ne che nahn conạn ne ne, va
che co ne nduhcạ ạma mozo, conan ne vih.
28 U che rinducó nducoyạca ihyan ne,
cuiquendi ne yune yáhn, te u ne, ndá, ndiyu
cạva che conan ihyan u, ate cạva che conan
mán ihyan, ne cạhco mendáhn u cạva che
ndedeváhn ạma yạhn ihyan.

Din Dihvo vo Jesucristo che chi ro nạn o sạhn nạn ve

29 Cuahn che chica Dihvo vo yạn Jericó
nduco ihyan apóstol yahn ye ne, ạma yạhn
ihyan nduco ye ihyan.
30 Chihto yune vate o sạhn nạn ve, ne
cuahn che chihnevan se che a ndạ nino
Dihvo vo ne, riyạhve se ihyan numa dito se:
—Dihve nuhn, Dạya David, ¡conan vạhino
ne nuhn!
31 Rạhva ihyan nduco se cạva che
cuahtedihn chende se, ate nde tahque
yudo nạn se rạhn se:
—Dihve nuhn, Dạya David, ¡conan vạhino
ne nuhn!
32 Tuhme chan ndi Dihvo vo. Cah ye
sạhn, ne tumerune ye sạhn:
—¿Deh nahn nchuhn che dín cạva ne ne?
33 Ndahconan se, ne rạhn se ri se ihyan:
—Dihve nuhn, nahn nuhn ne che din ne
che co ro nạn nuhn.
34 Quenan vạhino ye sạhn, ne nahn tạh
ye ndutinạn se. Ndetạhno chi ro nạn nduh
che o se, ne cuahn se chinduco se ihyan.

21

Ndạ Dihvo vo Jesucristo yạn Jerusalén

1 Cuahn che a ndạ nino ihyan chahn yạn
Jerusalén ne, ndạ ye chihto ạma yạn lihn
che duche Betfagé, nino cuete Olivo. Min
tahve Dihvo vo o ihyan apóstol yahn ye,
2 ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Cuahn nchuhn viyạn, ne min ntạca ne
ạma burro che quenan chiche te, nduco te
dạya te. Cuentạhte ne ite, ne cuiquenda ne
ite.
3 Ndete che va duh ihyan che cạhma ye
deh din ne burro tih, rentạhte ne ite ne,
cạhma ne co ne ihyan: “Dihve nuhn nahn
ye ite, ne ndetạhno ndedechuh ye ite.”
4 Tihcạ chi cạva che conahn nduhcạ che
dirun ihyan profeta tuhcạ:
5 Cạhma nchuhn co ne ihyan che vate ye
yạn Jerusalén:
“Condihchero nchuhn che cochi Rey yahn
ne.
Ạma necun ye, ne quendudo ye ạma burro
lihn.”
6 Dinahn ihyan apóstol chahn che
chihquentiyon Dihvo vo.
7 Chehua ye burro me nduco dạya te, ne
tihde ye tino yahn ye dạme te. Cocha Dihvo
vo ite, ne quendi ye cuahn ye.
8 Ạma yạhn ihyan nduco ye, ne nạhn ye
ne, rentạve ye tino yahn mạn, nạhn ye ne,
rentạve ye yạta cue mạn, rendededecuco ye
numa yune cuạhn nạn che cuahn Dihvo vo.
9 Nducoyạca ihyan che ndạhnạn ye mạn,
ihyan che chenan ive ye mạn ne, ạma yeno
ye, ne rah ye tuhcạ:
—¡Ndeva vo yavenạn ihyan cuh che
quenan cuma ye vederihquentiyon che
quenan cuma ihyan ndico yahn ye David!

¡Dechuh Dihvo vo Dendiohs ihyan! ¡Ndeva vo yavenan Dendiohs!
10 Cuahn che chendą Dihvo vo yąn Jerusalén ne, canąn nducoyąca ihyan ndo dąma ye. Ąma vari ye, ne nąhn ye tumerune ye:
—¿Duh ihyan tih che ndą ye ne?
11 Nąhn ye ne, ndahconan:
—Ihyan cuh che profeta Jesucristo che chica ye yąn Nazaret, estądo yahn Galilea.

Dihvo vo Jesucristo ndetendąh vah ye sąhn che chenun se chete yąco rendihcue se
12 Chendą Dihvo vo chete yąco, ne ndetendąh vah ye nducoyąca sąhn che chenun se min rendihcue se mąn, ra se mąn. Chi muhn chi min ye mesa yahn sąhn che rendahcorun se tume mąn, silla yahn sąhn che rendihcue se icui mąn,
13 ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Nąn ndudo yahn Dendiohs ne, ndirun tuhcą: "Yąco yáhn ne, cąva che cuahtenun ihyan covąh ye", ate nchuhn ne, nedin ne anduhnecą vah nąn che rendo dąma sąhn duco.
14 Chihno min ne, chahn ndą ąma o sąhn nąn ve mąn, sąhn che cueh cąh mąn, nąn Dihvo vo min chete yąco, ne din ye che ndoyahn se.
15 Nducoyąca checąhya che chenun min ne, ąma yeno, ne rah tuhcą:
—¡Ndeva vo yavenąn ihyan cuh che quenan cuma ye vederihquentiyon nduhcą che quenan cuma David!
Chidocuyąn ndinąn nduco sąhn devano ley che dirun Moisés ne, ąma chi tąn se che din Dihvo vo vederihno mąn, che rah checąhya chahn rendeva yavenąn ye mąn,
16 ne rąhn se ri se ihyan:
—¿Tącą che recąh yune ne che tihcą rendeva checąhya sih yavenąn ne?
Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Recąh yuné, te a tihcą va che conahn. A devano nchuhn te a ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs tuhcą: "Chihco cąde ne che checąhya mąn, decuąh mąn ne, ndeva yavenąn ne nduhcą che redin yahn."
17 Chihcomąn ye sąhn chahn, ne chica ye min. Cuahn ye yąn Betania, ne min quenan ye vino min.

Dihvo vo Jesucristo ne, din dine ye ąma yąhn higo
18 Chi dave tąma ro me, ura che quenun yune Dihvo vo che cuahn tun ye yąn Jerusalén ne, chi cuico ye.
19 Ndihchero ye ąma yąhn higo chihto yune, ne chahn ye ndihchero ye ndete che chenan ndute yahn. Ate metah nde ąma ndute yahn, demąn yąta chenan. Tuhme din dine ye yąhn me, ne rąhn ye:
—Ametah ndaconan co ndute yehn.
A ura min no tih yąhn me.
20 Cuahn che ndihchero ihyan apóstol chahn che tih yąhn me ne, ąma cuahn ino ye, ne tumerune ye Dihvo vo:
—¿Tącą che ndetąhno tih yąhn higo cąh ne?
21 Ndahconan ye, ne rąhn ye ri ye ihyan chahn:
—Cuąco rąhn rí nchuhn te ndete che ritahno ne mąn, hua rihco yahn ino ne mąn ne, nde vederihno che tahque rahte co din ne. Co cąhcantiyon ne ico tih che cąhn condąhnun vąn nuniyąhn, ne dinahn.
22 Ndete che ritahno ne ne, nducuahn che cąca ne Dendiohs ne, conahn nduco ne.

Vederihquentiyon che quenan cuma Dihvo vo Jesucristo
23 Ura che ndą Dihvo vo ne, chendą ye chete yąco, ne canąn ricuahn ye. Numanahn min ne, chahn ndą chidocuyąn ndinąn nduco sąhn intiyahn, ne tumerune se ihyan:
—¿Duh te vederihquentiyon ndih che din ne dehtenduh che tihchan ne?
24 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Namin va ąma nąn che tumeruné nchuhn. Dinoca ndahconan ne chemin, tuhme có nchuhn duh te vederihquentiyon che tihcą redín:
25 ¿Duh dechuh Juąn che chehdenune ye, a Dendiohs o ihyan iyehnse ne?
Ate canąn rentuhno se vąn mąn se nduco vih:
—Ndete che cąhmo vo che Dendiohs dechuh ye Juąn ne, cąhma ye co ye uvo: "¿Me dehco che hua chitahno nchuhn che cahndudo ye tuhme?"
26 Me ndete che cąhmo vo che ihyan iyehnse dechuh ye ihyan ne, co tąn ihyan yąn nduco vo, te nducoyąca ye ritahno ye che Ndudo yahn Dendiohs cahndudo ye.
27 Tahque ndah se ne, rąhn se ri se Dihvo vo:
—Hua devano nuhn.
Tuhme rąhn ye ri sąhn:
—Namin u ne, hua có nchuhn duh te vederihquentiyon che tihcą redín.

Ejemplo yahn sąhn cąhya che rahcotąhn
28 Quendi Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye sąhn ndinąn chahn:
—Nté ąma ejemplo, cahnevan nchuhn. Ąma ihyan ne, vate o daya ye, ne rąhn ye ri ye ąma se: "Mąn ro ne, cuehn ton uva yuhn vo."
29 Ndahconan se, ne rąhn se: "Hua cąhn." Ate adive ne, nto ino se che tihcą rąhn se, ne cuahn se din se ntiyon che chihquentiyon chida se.
30 Numanahn min ne, rąhn ye nduco sąhn che tąma me che cąhn se din se ntiyon

min. Sạhn min ne, rạhn se ri se ihyan:
“Tạcạ hua, chidá, cạ́hn.” Ate hua dinahn se.
31 ¿Cha sạhn chahn dinahn se che
chihquentiyon chida se ne?
Ndahconan sạhn ndinạn chahn, ne rạhn
se:
—Sạhn che yạhve ye menạn me.
Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Cuạco rá́hn rí nchuhn te nduhcạ sạhn
che hua dinahn me ne, tihchan nchuhn, te
rahcotạhn ne yahn vederihquentiyon
yahn Dendiohs. Vederihquentiyon yahn ye
ne, tahque nun dinahn sạhn rica tume
cạde iyo mạn, tạhn ndere vatechica mạn,
che co nchuhn.
32 Juạn Bautista ne, chicuahn ye ihyan
nduhcạ che runecạde cuahtechica ye, ne
nevahnecun sạhn chahn mạn, tạhn chahn
mạn, ate nchuhn ne, chahcotạhn ne, nde
hua nto ino ne andahre ndihchero ne che
nevahnecun ihyan nunde chahn.

Ejemplo yahn sạhn redin ntiyon che
duhtuno ihyan se

33 ’Cuihnevan nchuhn tạma ejemplo:
Ạma ihyan ne, chihche ye dihyo uva nạn
yạhn yahn ye, ne din ye chahn yahn mạn,
dendah ye ạma tanque nạn che cuhno ye
nune yahn uva me mạn, chahto ye ạma
chete nạn che din ye cudạdo ntiyon min
mạn. Cuahn che chihno chihco tahn ye
nducuahn ne, ndạhco ye chendạta me tạh
ạma o sạhn che din se ntiyon nduco.
Tuhme chica ye min, cuahn ye.
34 Cuahn che a ndạ ro che a rine uva ne,
dechuh ye sạhn decạhya yahn ye cạva che
necahn mạhn sạhn chahn uva me nduco
ye.
35 Ate sạhn redin ntiyon chahn ne,
tumangạn se sạhn decạhya chahn yahn ye,
ne ạma se ne, chahn se sạhn, ne tạma se ne,
chihno se sạhn, ne tạma se ne, cạh se tu
sạhn.
36 Ndaconan dechuh ye tahque yạhn
sạhn decạhya yahn ye, ne a namin no tun
din tạn sạhn redin ntiyon chahn nduco se
anduhnecạ che din se menạn.
37 ’Nạn chihnonan yahn ne, dechuh ye
sạhn dạya ye, te rạhco ye te nevahnecun
sạhn chahn sạhn.
38 Ate cuahn che ndihchero sạhn chahn
dạya ye ne, ntuhno se nduco vih, ne rạhn
se: “Sạhn tih che cuhnde tạh se ntiyon cuh.
Cạhno vo sạhn, ne cahnevi vo yahn se.”
39 Tumangạn sạhn chahn sạhn, quenda
se sạhn cuạhn chihto, ne chihno se sạhn.
40 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn
ndinạn chahn:
—Cuahn che ndạ dihve chendạta me ne,
¿deh din ye nduco sạhn redin ntiyon chahn
ne?
41 Ndahconan sạhn chahn, ne rạhn se ri
se ihyan:
—Numacuahn vedetạn decuihno ye
sạhn chahn, ne cạh ye chendạta me tạma
te o sạhn redin ntiyon che necahn mạhn se
ndute ndạta me nduco ye ndạ ro yahn.
42 Namin rạhn Dihvo vo ri ye sạhn
ndinạn chahn:
—A devano nchuhn nduhcạ che a ndirun
nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
Tu che hua quenan ino sạhn vihcherahto
ne,
chemin che tahque chichihve.
Chemin ne, a mạn Dendiohs chihco cạde
ye,
ne ạma ndạhcạ che tihcạ din ye.
43 Nducote racondạh vedạme nchuhn u ne,
a rendo dạma ne nduco sạhn vihcherahto
chahn. Chemin che cahnevi Dendiohs
vederihquentiyon yahn ye che va tạh ne,
ne ndạhco ye tạh ihyan che dinahn ye.
44 Che racondạh vedạme ihyan u ne,
anduhnecạ ndete che condạh ndudo ye
nạn yạva, ndạca yah ye, ne ihyan che dín
castigo ihyan ne, anduhnecạ ndete che
condạh ndudo ạma yạva ihyan, cuihno
ndeh ye.
45 Chidocuyạn ndinạn chahn mạn, sạhn
fariseo chahn mạn ne, chenahn se che a
yahn se che nte Dihvo vo ejemplo me.
46 Chemin che nahn tumangạn se ihyan,
ate hua chihquino se. Vạh se ihyan yạn, te
nducoyạca ye ritahno ye che Dendiohs
dechuh ye ihyan.

22

Ejemplo yahn che rihnevạco dạya rey

1 Quendi Dihvo vo, ne nte ye tạma
ejemplo, chihnevan sạhn chahn:
2 —Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne,
a nahn nduhcạ ạma rey che din ye vihco
decahnevạco dạya ye.
3 Dechuh ye sạhn decạhya yahn ye ngua
se ihyan che a ndiyạhve ye che conduco ye
nạn vihco me, ate hua chahn ihyan chahn.
4 Ndaconan dechuh ye tạma te o sạhn
decạhya yahn ye, ne rạhn ye nduco se:
“Cạhma nchuhn co ne ihyan chahn che a
chihnó itenine, ne a va yạn che cheh ye.
Din nun ino ye chi ye.”
5 Ate a namin no tun hua tumacạh ihyan
chahn. Ạma ye ne, cuahn ye nạn yạhn
yahn ye, tạma ye ne, cuahn ye nạn ntiyon
yahn ye,
6 ne ihyan chenạhn ne, tumangạn ye
sạhn decạhya chahn, chahn ye sạhn, nde
chihno ye sạhn.
7 Tuhme ạma chi tạn rey me, ne dechuh
ye sandạdo yahn ye chihno se ihyan chahn,
chihquiyạhn se yạn vạco ye.

8 Chihno min ne, rạhn ye nduco sạhn decạhya yahn ye: “A va yạn nducuahn cạva che cuanạn vihco. Ate ihyan chahn ne, ạma duhtuno ihyan ye, nde hua rihnevạhn che chi ye.
9 Tahque ndah ne, cuahn nchuhn cuạhn yune viyạn, muhn min nạn che ri dạma ihyan, ne coyạhve ne nducoyạca ihyan che ntạca ne cạva che chi ye conduco ye.”
10 Dinahn sạhn decạhya chahn, ne quenda se quendihconahn nducoyạca ihyan che ntạca se, hua tumacạh se tạchan ihyan ye. Nduco tihcạ ne, ạma yạhn ihyan chito vah ye.
11 Tuhme chendạ rey me chete vah me, ne ndihchero ye ạma sạhn che nduco se min. Hua quenun se tino nduhcạ che rahtenun ihyan che rahn ye nạn rihnevạco ihyan,
12 ne rạhn ye ri ye sạhn: “Amigo, ¿tạcạ che chenda muhn?, te hua quenon tino che redin yahn che conon.” Sạhn min ne, nde nạn che cạhma se metah.
13 Tuhme chihquentiyon rey me sạhn che rinan se nạn vihco me: “Cuiquiyạhto nchuhn nde tạh nde cạh sạhn tih, cuetendạh vah ne sạhn, cuacondạhnun ne sạhn nạn che man. Min cuaco se mạn, cheh dihyon se mạn.”
14 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn ndinạn chahn:
—Tihcạ, te ạma yạhn ihyan riyạhve Dendiohs che cuatenan ye vahchetero, ate ạma doh ihyan che co cuahtenan ye min.

Tumerune sạhn fariseo yahn cạde iyo

15 Tuhme conạhn sạhn fariseo chahn, ne ntuhno se nduco vih cạva che nuhn ino se tạcạ co cạca nunde se yahn Dihvo vo.
16 Dechuh se ạma o combiero yahn se nduco tạma te o sạhn partido yahn Herodes, ne rạhn se ri se Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, ndih ne, ndudo cuạco che rente ne mạn, ricuahn ne numa cuạco vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn, nde hua rendạhchenan ne ihyan, te dạma no rendihche ne nducoyạca ye.
17 Deh rạhn ne: ¿A redin yahn che nedihvo vo cạde iyo che rica emperador yahn Roma o hua ne?
18 Dihvo vo ne, a devano ye che retumarande sạhn chahn ihyan, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Nchuhn ne, o nạn o chende ne. ¿Dehco che retumarande ne u?
19 Cuete ne ạma tume che renedihve nduco ne cạde iyo, ndihcheró.
Nạhme se ạma tume chemin chan ihyan.
20 Ndihchero ye tume me, ne tumerune ye sạhn:
—¿Duh ihyan che quenan yavenạn ye mạn, che duche ye mạn, nạn tume cuh ne?
21 Ndahconan se, ne rạhn se:
—Emperador yahn Roma.
Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Cha che rihquentiyon emperador ne, condinahn nchuhn, ne cha che rihquentiyon Dendiohs ne, namin codinahn ne.
22 Ạma cuahn ino se che tihcạ rạhn ye, ne conạhn se nduco vih.

Tumerune sạhn saduceo yahn che ntuche tenạhn

23 A ro min no chahn ạma o sạhn saduceo chendihchero se Dihvo vo. Sạhn chahn ne, hua ritahno se che va che ntuche tenạhn, ne chemin che rạhn se ri se ihyan:
24 Ihyan Ricuahn, Moisés ne, dirun ye te ndete che coh inchạhn ạma ndạhta che hua ndạca dạya ye ne, va che cahnevạco dihno tenạhn me nduco tạhn min cạva che cạhco ndạta se menun dihno se.
25 Ạma yune ne, chahte ndache sạhn yạn vạco nuhn che dihno se vih. Chihnevạco sạhn menạn me, ne cuahn che chih se ne, hua ndạca se nde ạma dạya se nduco ndạhta yahn se. Chemin che chihnevạco tạma dihno se nduco tạhn min.
26 Ate namin chih se, ne hua ndạca dạya se nduco te. Atihnocạ nde chenan chih nduh che ndache se che chahtenan cuma se tạhn min. Nde ạma se hua ndạca dạya se nduco te.
27 Nde nạn chihnonan yahn ne, namin chih tạhn min.
28 Nducote nduh che ndache sạhn chahn chahtenan cuma se tạhn min ne, ndạ ro che ntuche tenạhn ne, ¿cha se che inchạhn te ne?
29 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Nchuhn ne, hua ritahno ne che va che ntuche tenạhn, te hua renahn ne Ndudo yahn Dendiohs, nde huane vederihquentiyon yahn ye.
30 Ndạ ro che ntuche tenạhn ne, ametah cuahtenan cuma ihyan vih, nde huane ihyan ndạhta, nde huane ihyan chạhn. Ro min ne, ndo ye nduhcạ ángel che vate ye vahchetero.
31 Me yahn che va che ntuche tenạhn ne, a ndero ndi che nde hua renahn nchuhn Ndudo yahn Dendiohs che ndirun, nạn che rạhn ye tuhcạ:
32 “U che Dendiohs yahn Abraham mạn, yahn Isaac mạn, yahn Jacob mạn.” Che tihcạ rạhn ye ne, a ndero ndi che a ihyan min che Dendiohs yahn nducoyạca ihyan, ihyan che vate ca ye mạn, ihyan che a ndih ye mạn, te nạn ihyan min ne, chenduche nducoyạca ihyan.

33 Nducoyaca ihyan che chihnevan ye
che tihca rahn Dihvo vo ne, ama cuahn ino
ye yahn vededevano yahn ye.

Vederihquentiyon yahn Dendiohs che tahque menan vihca

34 Checadino sahn fariseo chahn che
ndahco ndiya Dihvo vo sahn saduceo
chahn, ne ndo dama se, nan ye.
35 Van sahn chahn quenun ama sahn
devano ley che dirun Moisés, ne cava che
tumarande se Dihvo vo ne, tumerune se
ihyan:
36 —Ihyan Ricuahn, ¿cha
vederihquentiyon nan ley yahn Dendiohs
che tahque menan vihca ne?
37 Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye sahn:
—"Codin yahine Dihve Dendiohs
numacuahn chedave yehn man, numa ine
man, numacuahn vederendecadino yehn
man."
38 Vederihquentiyon min che menan
vihca.
39 Namin va tama vederihquentiyon
yahn ye, che a nahn dama che tuhca:
"Codin yahine nducoyaca ihyan nduhca
che yahino man di."
40 Nan nduh che o vederihquentiyon che
tuhchan ne, rendo dama nducuahn che
dirun Moisés man, ihyan profeta man.

Ihyan che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse ne, ¿duh che Chida ye?

41 Numanahn che ndi dama ca sahn
fariseo chahn ne,
42 tumerune Dihvo vo sahn:
—Ihyan che va cade che chi ye
ndedevahn ye ihyan iyehnse ne, ¿deh rahn
nchuhn yahn ye ne? ¿Duh daya ihyan min
ne?
Ndahconan se, ne rahn se:
—Ihyan min ne, daya David.
43 Tuhme rahn ye ri ye sahn:
—Ndete che atenan daya David ihyan
min ne, ¿tacá che din Vaco Ndah yahn
Dendiohs che nevahnecun David ihyan
nduhca Dihve ye?, dirun ye tuhca:
44 Rahn Dihvo vo Dendiohs ri ye Dihvé:
"Cuihnde chihto nán, lado tah cuacó,
numanahn che ndahco ndiyá ihyan che
hua ri rendihche di cava che
nevahnecun ye di."
45 Nducote man David dirun ye che ihyan
min che Dihve ye ne, hua cuaco che atenan
daya ye ihyan.
46 Nde ama sahn chahn hua ntaquino se
deh che ndahconan se yahn ye, ne nde ro
min ametah chihquino se tumerune ca se
dehtenduh ihyan.

23

Dihvo vo Jesucristo ne, ndevih ye nunde yahn sahn fariseo vaconan se

1 Tuhme rahn Dihvo vo nduco ihyan che
chenun ye min man, ihyan apóstol yahn ye
man, tuhca:
2 —Sahn fariseo man, sahn devano ley
che dirun Moisés man ne, ntah se ntiyon
che ricuahn se ley min.
3 Cuenevahnecun nchuhn che ricuahn
se, ate hua quendi ne yune yahn se, te sahn
chahn ne, a vih ricuahn se, ne a vih redin
se.
4 Ama ndeh nan rihquentiyon se che
dinahn ihyan, ate man se ne, nde tah hua
redinahn se.
5 Nducuahn che redin se ne, atenan cava
che cuhnde ro vederihquentiyon che
chenan cuma se. Tahque rahno cinta che
chenan chata se man, reche se man,
tahque rahno tino che chenun se man, che
co ihyan chenahn.
6 Renan ino se rahte se nan silla che
rahte ihyan ndinan nan vihco man, chete
yaco man.
7 Namin renan ino se che numacuahn
vedenecun necah ihyan Dendiohs sahn
van ihyan man, cahma ye ihyan ricuahn
yahn se man.
8 'Ate nchuhn ne, hua cahma ne ihyan
ricuahn yahn vih, te nducoyaca ne ne,
dihno ne vih, ne va ama no Ihyan Ricuahn
yahn ne, ihyan min che va cade che
ndedevahn ye ihyan iyehnse.
9 Hua cahma ne chida ne yahn ihyan
iyehnse, te va ama no Chida ne, ihyan min
che va ye vahchetero.
10 Namin hua cahma nchuhn ihyan
ndinan yahn vih, te va ama no Ihyan
ndinan yahn ne, ihyan min che va cade che
ndedevahn ye ihyan iyehnse.
11 Ihyan che conan ye van nchuhn ne, co
ye nduhca decahya yahn ne.
12 Tihca, te ihyan che rendahco ndiya ye
ihyan chenahn, nahn conan ye ne, nuhnde
ndiya ye, ne ihyan che ndahco ndiya man
ye ihyan ne, conan ye.
13 'Nchuhn sahn fariseo man, sahn
devano ley che dirun Moisés man, ¡o nan o
chende ne! ¡Chevah nchuhn!, te redin
vahche ne yahn ihyan che nahn
nevahnecun ye vederihquentiyon yahn
Dendiohs. Hua renevahnecun man ne, nde
hua retihyon yune ne ihyan che
nevahnecun ye.
14 'Nchuhn sahn fariseo man, sahn
devano ley che dirun che Moisés man, ¡o
nan o chende ne! ¡Chevah nchuhn!, te
rehnevi ne dehtenduh yahn ndahta vah,
ne cava che hua cuhnde ro vede idihya
yahn ne ne, ama rahn revah ne redin ca ne.
Nducote tihca redin ne ne, tahque chahte
castigo va che co ne che co ihyan chenahn.
15 'Nchuhn sahn fariseo man, sahn
devano ley che dirun Moisés man, ¡o nan o

chende ne! ¡Chevạh nchuhn!, te ạma nahn ne che co yạhn ihyan che cotahno ye dạma nduco ne. Ate cuahn che rendạca ne ạma ye ne, retihyon yune ne ihyan che ạma duhtuno ihyan ndạcondạ ye, che nde tahque redin yahn che co ye castigo vạn ruchiyạhn che co mạn ne.

16 'Nchuhn ne, anduhnecạ sạhn nạn ve che nahn quendanan se sạhn nạn ve nduco se. ¡Chevạh nchuhn!, te ricuahn ne ihyan: "Ndete che cạh ne ndudo yahn ne che ntihyon yạn ne yạco ne, andahre hua dinahn ne dehve din yahn. Ate ndete cạh ne ndudo yahn ne che ntihyon yạn ne diyạhnguạn che va chete yạco ne, chemin che cuạco, quenan cuma che dinahn ne."

17 ¡Tundo nchuhn! ¡Hua renahn ne! Tahque rigonun chihve yạco, te min ri vihco diyạhnguạn che va chete.

18 Namin ricuahn ne: "Ndete che cạh ne ndudo yahn ne che ntihyon yạn ne nạn ta ne, andahre hua dinahn ne dehve din yahn. Ate ndete che cạh ne ndudo yahn ne che ntihyon yạn ne vedino che va nạn ta ne, chemin che cuạco, quenan cuma che dinahn ne."

19 ¡Tundo nchuhn! ¡Hua renahn ne! Tahque rigonun chihve nạn ta, te min ri vihco vedino che va menạn.

20 Tihcạ, te cuahn che recạh ihyan ndudo yahn ye che rentihyon yạn ye nạn ta ne, nde nduco nducuahn che va menạn ne, rentihyon yạn ye.

21 Namin cuahn che recạh ye ndudo yahn ye che rentihyon yạn ye yạco ne, nde Dendiohs rentihyon yạn ye, te a yạco yahn ye chemin.

22 Namin cuahn che recạh ye ndudo yahn ye che rentihyon yạn ye vahchetero ne, nde Dendiohs rentihyon yạn ye, te a ihyan min che rihquentiyon min.

23 Nchuhn sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ¡o nạn o chende ne! ¡Chevạh nchuhn!, te renedihve ne riya yahn ive mạn, yahn anís mạn, yahn comino mạn, ate vederihquentiyon yahn Dendiohs che tahque menạn vihca ne, hua retumacạh ne yahn, te hua runecạde vatechica ne mạn, hua chenan cuma ne vedevạhino mạn, hua ritahno ne mạn. Che nahn ne, che quendihconahn dinahn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, hua cạhcomạn ne nde ạma.

24 Nchuhn ne, anduhnecạ sạhn nạn ve che nahn quendanan se sạhn nạn ve nduco se. Ạma rendecadino ne yahn dehtenduh che nde hua nduh rigonun chihve, ate che tahque rigonun chihve ne, nde hua retumacạh ne yahn.

25 Nchuhn sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ¡o nạn o chende ne! ¡Chevạh nchuhn!, te nchuhn ne, anduhnecạ vạso mạn, cuh mạn, che dave cuạhn vedạme, ate cuạhn chete ne, ndito dehtenduh che chihngạ. Tihchan nchuhn, te nạn ihyan ne, redin cạ ne che ndah ihyan ne, ate che cuạco ne, reduco ne mạn, redin idihya ne mạn.

26 Nchuhn sạhn fariseo che hua renahn ne, che rạhco ne che retihyon yune ne ihyan che quendi ye yune yahn Dendiohs, dinoca cuento ino ne nunde yahn ne, cuihcomạn ne dehtenduh che chihngạ redin ne, tuhme che cuạco dave yavenạn ne.

27 Nchuhn sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ¡o nạn o chende ne! ¡Chevạh nchuhn!, te redin cạ ne che ạma ndah ihyan ne, ate ạma duhtuno ihyan ne.

28 Tihchan nchuhn, te andahre rạhco ihyan che ạma ndah ihyan ne, ate o nạn o chende ne mạn, ạma duhtuno ihyan ne mạn.

29 Nchuhn sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ¡o nạn o chende ne! ¡Chevạh nchuhn!, te rahto ne yạyan yahn ihyan profeta mạn, rendedecuco ne yạyan yahn ihyan che runecạde chahtenan ye iyehnse mạn,

30 ne ndere rạhn ne nduco vih: "Ndete che uvo che a vato vo ro che chihno ihyan ndico yuhn vo ihyan profeta chahn ne, hua dạma chi vo nduco ye."

31 Nduco ndudo che tihcạ rạhn ne ne, rihco ro ne che dạma ne nduco ihyan chahn che chihno ye ihyan profeta.

32 ¡Cuiquendi ne yune yahn ihyan ndico yahn ne cạva che din numa ne ntiyon che canạn ye!

33 Nchuhn ne, nduhcạ cu tạn tihchan ne. Nde hua co ndevahn ne yahn castigo che va che co ne vạn ruchiyạhn.

34 Chemin che va ca che dechúh ihyan che cuahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs mạn, ihyan devano mạn, ihyan ricuahn mạn. Ate nchuhn ne, cạhno ne ạma o ye, ne tạma te o ye ne, conahn yạh ye ihyan. Tạma te o ye ne, cuahn ne ihyan chete yạco mạn, quendạh ne ihyan nduh yạn nduh yạn mạn.

35 Nduco tihcạ cuehdạme nchuhn yun yahn nducoyạca tenạhn che nde hua chendihco ye nunde che chihno ihyan ndico yahn ne nde a rạhn me, canạn nduco yun yahn Abel nde yun yahn Zacarías, dạya Berequías, che chihno ne mendạhn yahn yạco nduco nạn ta.

36 Rạhn cuạcó rí nchuhn te nducuahn nunde min ne, ndehdạme nducoyạca nchuhn che vate ne mạn ro cuh.

Dihvo vo Jesucristo ne, chaco che quenan vạhino ye ihyan yạn Jerusalén

37 Nchuhn ihyan yạn Jerusalén che rihno
ne ihyan profeta mạn, recạh ne tu ihyan
che redechuh Dendiohs rahndudo ye ye
ndudo yahn ye vạn ne mạn, ạma ndeh
yune ndá che nahn nedin dạmá nchuhn,
dín cudạdo nchuhn nduhcạ che redin
chaco tuh cudạdo dạya te mạn reche te, ate
hua nevahnecun ne.
38 Cuedevano nchuhn te yạn vạco ne ne,
cuhndemạn.
39 Rá́hn rí nchuhn te ametah ndaconan
ndihchero ne u nde ndạ ro che cạhma ne
tuhcạ: “Ndeva vo yavenạn ihyan cuh che
dechuh Dihvo vo Dendiohs ihyan.”

24

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te ndora yạco yahn yạn Jerusalén

1 Ndiquendạh Dihvo vo chete yạco che a
nạhn ye. Ura min ndo dạma ihyan apóstol
yahn ye, ne nạhme ye yạco me ihyan, rente
ye nduhcạ che ạma ndạhcạ ndahto.
2 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Cuenecạhco nchuhn che ndihchero ne
chete che tihchan tih. Cuạco rá́hn rí
nchuhn te ndạ ro che cuihno ndora, metah
nuhnde nde o tu che ndahto vih.

Nduhcạ che va che co cuahn che ndạ nino ro che nto iyehnse

3 Chihno min ne, cuahn Dihvo vo nduco
ihyan apóstol cuete Olivo. Cuahn che a
chenun ye min ne, chahn ihyan apóstol
chahn nạn va Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
ihyan deva vih:
—Nahn nuhn che te cuande ne nuhn,
ticuạhn conahn che rạhn ne me. ¿Deh
vederihno co ro cuahn che ndaconan chi
tun ne mạn, cuahn che nto iyehnse mạn
ne?
4 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
ihyan chahn:
—Cuihco nchuhn cudạdo cạva che nde
ạma ihyan hua cahncheh ye nchuhn,
5 te va che ndạ ạma yạhn se din cạ se che
chenan cuma se vederihquentiyon yáhn,
ne cạhma se che a mạn se ihyan che a va
cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan
iyehnse. Ạma yạhn ihyan cahncheh se
ihyan.
6 Ro min ne, cahnevan ne che a muhn a
min va cạnda mạn, che cuanạn cạnda mạn,
ate hua cua ne cudạdo, te a tihcạ va che co.
Cuedevano ne te andahre ạma cạhnda ro
min, ate condah ca che nto iyehnse.
7 Ihyan ạma nación ne, cuhma ye nduco
ihyan tạma nación mạn, a muhn a min
cuhnde cuico mạn, cuhnde cah mạn, nuhn
yạhn mạn.
8 Nducuahn vedeyah chemin chan ne,
cade nạn che cuanạn che chuhrihn ihyan.
9 ’Ndạ ro min ne, cạca nunde ihyan yahn
nchuhn, din tạn ye nduco ne, nde cạhno ye
nchuhn. Nducoyạca ihyan iyehnse
ndihche tạn ye nchuhn yahn che ritahno
ne u.
10 Cuahn che tihcạ co ne, ạma yạhn ihyan
cạhcomạn ye che ritahno ye, ne ndihche
tạn ye vih mạn, cạca nunde ye yahn vih
mạn.
11 A muhn a min quendạh ạma yạhn
sạhn che din cạ se che Dendiohs dechuh ye
sạhn, ne cahncheh se ạma yạhn ihyan.
12 Ạma duhtuno ndạcondạ ihyan che nde
ihyan che ndah ihyan ye ametah
cuahtenan cuma ye vedeyahino nduco vih.
13 Ate ihyan che quendi ye cotahno ye
nde cuihno nducuahn vedeyah min ne,
ihyan chahn che ndevahn ye.
14 Me ndudo ndah yahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs ne,
cuahndudo ihyan numachahte iyehnse,
nde conan cadino nducoyạca ihyan yahn
nducuahn nación, tuhme che nto iyehnse.
15 ’Ihyan profeta Daniel ne, dirun yahn
ạma nạn che ạma chihngạ che redetohnan.
Condedecadino ndah ne yahn. Cuahn che
ndihchero ne che a nti chemin chete yạco
cuạhn nạn ta ne,
16 nducoyạca ihyan che vate ye estạdo
yahn Judea ne, tahque ndah che ndetạhno
cạno ye cuạhn ico yạhn.
17 Ihyan che chenun ye tin vah yuto yahn
ye ro min ne, tahque ndah che hua condah
ye condạ ye chete vah cạva che cotạh ye
dehtenduh yahn ye.
18 Me ihyan che chenan ye viyạta ne,
tahque ndah che a nde min no cạno ye, hua
tihyon ye ura nạhn ye viyạn cạva tino yahn
ye.
19 ¡Chevạh ndạhta che adeche cuacoyạhn
te ro min mạn, tạhn che retạve te decuạh
mạn!
20 Covạh nchuhn cuica ne Dendiohs che
hua ro iche co venecuino min, nde huane
ro che rahte tuhno ihyan,
21 te ro min che cuahno ihyan venecuino
che hua nahno ihyan nde ro che canạn
iyehnse, nde metah ndaconan cuahno ye
adive.
22 Ndete Dendiohs din ye che rạhn
cuhnde venecuino min ne, nde ạma ihyan
hua ndevahn ye. Ate hua cuahnecun ye
che rạhn cuhnde cạva che co ndevahn
ihyan yahn ye che a tendạhnun ye.
23 ’Ndạ ro min ne, ndete che cạhma ihyan
co ye nchuhn: “Condihche nchuhn, muhn
quenun ihyan min che a va cạde che chi ye
ndedevahn ye ihyan iyehnse,” o
“Condihche ne, min quenun ye” ne, hua
cotahno ne,
24 te ạma yạhn se cahnecheh se ihyan,
din cạ se che a sạhn chahn che a va cạde

che ndedevahn se ihyan iyehnse mạn, che Dendiohs dechuh ye sạhn mạn. Vạn vederihncheh yahn se ne, din se vederihno, cahncheh se nde ihyan che a tendạhnun Dendiohs ndete che co.
25 A menạn vihca rete cuandé nchuhn cạva che a devano ne.
26 Chemin che ndete che cạhma ihyan co ye nchuhn: “Min yạhn nạn che metah duhva quenan ye” ne, hua cạhn ne. O ndete che cạhma ye: “Condihche ne, muhn chete vah quenun ye” ne, hua cotahno ne.
27 A devano ne te cuahn che riya cuah ne, hua renun ndeh, te rahn dave yahn numachahte, ne rendihchero nducoyạca ihyan. A tihnocạ co cuahn che, u che rinducó nducoyạca ihyan, ndaconan chí, te cadino nde cạhya nde cune ihyan.
28 Ro min ne, hua chuh ya nde ạma ihyan nunde, te nducoyạca ye va che co ye castigo.
29 ’Cuahn che a conan chuh vedeyah chemin chan ne, co man nạn yạhn mạn, nạn iyo mạn, a cora iyon mạn, ne nducuahn che nihnde cạde nạn ro ne, nuhn.
30 Tuhme cuhnde ro vederihno nạn ro, cạhco ro che u che rinducó nducoyạca ihyan ne, a ndá. Cuaco nducoyạca ihyan iyehnse, ne ndihchero ye u che ndá vạn man numacuahn vederihquentiyon chahte yáhn.
31 Tuhme ạma yudo cuah trompeta, ne tahvé ángel yáhn che nedin dạma ye ihyan yáhn che a tendạhnún che vate ye numachahte iyehnse.
32 ’Cua cuande nchuhn nduhcạ che ri nduco yạhn higo. A devano ne te cuahn che renecạhno yạn ne, a cochi nino ro ihno.
33 Atihnocạ cuahn che a rendihchero nchuhn che a rinahn dehtenduh che tuhchan che rá́hn rí nchuhn ne, cuedevano ne te a ndạ nino ro che nto iyehnse.
34 Cuạco rá́hn rí nchuhn te ihyan che vate ye mạn ro cuh ne, vate ca ye cuahn che a conahn nducuahn dehtenduh chemin chan.
35 Iyehnse mạn, nạn ro mạn ne, va che cuihno, ate ndudo yáhn ne, hua ndạ ro che cuihno, te va che conahn.
36 ’Me yahn che conahn chemin ne, hua duh devano deh ro mạn, deh ura mạn, nde ángel che chenan ye vahchetero mạn, nde Dạya Dendiohs mạn, hua devano ye. Atenạn Dendiohs Chida che devano ye.
37 ’Anduhnecạ che chahno ihyan ro che quenan Noé iyehnse ne, tihcạ cuahno ihyan ro che, u che rinducó nducoyạca ihyan, ndaconan chi túnˌ
38-39 Ihyan chahn ne, vate ye vedeyeno yahn mạn ye, reh ye mạn, rih ye mạn, rihnevạco ye mạn, redecạhnevạco ye dạya ye mạn. A cudạdo min vate ye nde ndạ ro che chendạ Noé chete arca. Nde hua tumacadino ye cuahn a canạn chan conạhn, chito nune iyehnse, ne chihno chih nducoyạca ye. A chemin no tun ro che, u che rinducó nducoyạca ihyan, ndaconan chi túnˌ te ihyan nunde ne, nde tah hua ndedecadino ye yahn.
40 Ndạ ro min ne, andahre dạma redin o ihyan ntiyon chenan ye viyạta, ate ạma ye ne, quenda ángel ihyan, ne tạma ye ne, cạhcomạn ye ihyan.
41 A namin no tun, andahre dạma chenun o ihyan ndạhta, rengu ye, ate ạma ye ne, quenda ángel ihyan, ne tạma ye ne, cạhcomạn ye ihyan.
42 ’Cuahteyạn nchuhn, te u che Dihve ne ne, hua devano ne deh ura ndá.
43 Cua cuande nchuhn ejemplo cuh: Ndete che ạma patrónˌ devano ye deh ura ndạ sạhn duco ne, cuhndeyạn ye, ne hua cuahnecun ye che duco se yahn ye.
44 Atihnocạ nchuhn, nahn che cuahteyạn ne, te u che rinducó nducoyạca ihyan ne, denạn ndá ura che nde hua vate ne cudạdo.

Ejemplo yahn sạhn decạhya che chichahtino patrónˌ yahn se sạhn

45 ’Cuihnevan nchuhn ejemplo cuh: Chihnde sạhn decạhya che ndạhcạ vederendecadino yahn se mạn, redinahn se mạn. Ạma yune ne, chihco patrónˌ yahn se ntiyon tạh se che din se cudạdo mozo yahn ye, cạhca cheh se sạhn nduhcạ che redin yahn, ne chica ye min, cuahn ye.
46 Ạma ndah ro yahn sạhn min ndete che redinahn se nde ndạ ro che ndaconan dihve se.
47 Cuạco rá́hn rí nchuhn te ndete che tihcạ ne, ndạhco dihve se vederihquentiyon tạh se che din se cudạdo nducuahn che va yahn ye.
48 Ate ndete che ndedecadino se che hua nun ndaconan dihve se,
49 ne cuanạn din tạn se nduco mozo yahn ye mạn, cheh se mạn, cuh se mạn, nduco sạhngoh mạn ne,
50 denạn ntạ patrónˌ yahn se ura che nde tah hua va se cudạdo.
51 Tuhme din ye castigo sạhn, cuahno se nduhcạ che rahno sạhn che o nạn o chende se, co se castigo yah vạn ruchiyạhn. Min cuaco se mạn, cheh dihyon se mạn.

25

Ejemplo yahn ndiche tạhn cạhya che chinduco te nạn vihco rihnevạco ihyan

1 ’Ndạ ro min ne, ihyan che rihquentiyon Dendiohs ihyan ne, cuahno ye nduhcạ che chahno chi ndiche tạhn cạhya che chetạh te candil yahn te, ne chahn te nạn vihco rihnevạco ihyan.

2 Uhn tạhn chahn ne, vivo te, ne te uhn te
ne, hua cudạdo te.
3 Tạhn che hua cudạdo chahn ne, hua
quendạ te aceite devavih cạva che tuno
yahn te.
4 Me tạhn che vivo chahn ne, decuto te
candil yahn te, nde quenda ca te aceite
devavih.
5 Nducote ạma rendah sạhn rihnevạco
me ne, ndạ yạhnde nạn te, ne chahteyạdo
te.
6 Tenduh nạn mạhn yạn me ne, yạhve
ihyan tạhn, ne rạhn ye: “A cochi sạhn
rihnevạco. Cuahteyạn nchuhn cạva che
conduco ne sạhn.”
7 Necuan nduh che ndiche tạhn chahn,
canạn rendạhco yạn te candil yahn te.
8 Tuhme rạhn tạhn che hua cudạdo
chahn ri te combiero yahn te: “Te nchuhn
tah aceite yahn ne nuhn, te a rentoh candil
yahn nuhn.”
9 Ndahconan tạhn che vivo chahn, ne
rạhn te: “Hua co te nuhn nchuhn, te ndete
che te nuhn ne, hua tuno nde cạva mạn
nuhn. Tahque ndah nchuhn ne, cuahn ne
cua ne nạn che rendihcue ye.”
10 Ate numanahn che cuahn tạhn che
hua cudạdo chahn ca te aceite ne, ndạ sạhn
rihnevạco me, chendạ se vah. Tạhn che
vateyạn chahn ne, namin chendạ te, ne
ndude chendevah.
11 Chihno min ne, ntạ tạhn chenạhn
chahn, ne canạn riyạhve te: “Dihve nuhn,
conạhne ne chendevah condạ nuhn.”
12 Ate ndahconan sạhn rihnevạco me, ne
rạhn se ri se tạhn: “Cuạco rạ́hn te nde hua
rendihché duh nchuhn.”
13 Chihno nte Dihvo vo ejemplo me ne,
rạhn ye:
—Cua cuande nchuhn ejemplo me, ne
cuahteyạn ne, te u che rinducó nducoyạca
ihyan ne, hua devano ne deh ro mạn, deh
ura mạn, che ndaconan chí.

Ejemplo yahn tume renan dạya

14 ’Ihyan che rihquentiyon Dendiohs
ihyan ne, anduhnecạ sạhn decạhya yahn
ạma patrón. Cuahn che va che cạhn patrón
yahn se yạhn yahn ne, nedin dạma ye
sạhn, ne chihco ye tume tạh queri ạma se
cạva che din se ntiyon nduco.
15 Ạma se ne, chihco ye uhn mil tạh se,
tạma se ne, chihco ye o mil tạh se, tạma se
ne, chihco ye ạma mil tạh se. Tunoca co din
queri ạma se ntiyon ne, a tihva tume
chihco ye tạh se, tuhme cuahn ye.
16 Sạhn che chihnde tạh uhn mil me ne,
din se ntiyon nduco, ne ndạca se te uhn mil
nạn ntiyon che din se.
17 Namin sạhn che chihnde tạh o mil me
ne, din se ntiyon nduco, ne ndạca se te o
mil nạn ntiyon che din se.
18 Ate sạhn che chihnde tạh ạma mil ne,
tihyon ndeh se tume me mạn yạhn.
19 ’Chi rạhn me ne, ntạ patrón yahn sạhn
chahn, ne ndetendạh cuande ye nduco se.
20 Menạn vihca ndạ sạhn che chihnde
tạh uhn mil me, ne rạhn se ri se ihyan:
“Dihvé, uhn mil te ne u, ne dín ntiyon
nduco, ndạcá te uhn mil nạn ntiyon che
dín. Condo tạh ne che uhn mil me yahn ne
nduco uhn mil che quendudonạn yahn.”
21 Rạhn patrón yahn se ri ye sạhn:
“Ndạhcạ din. Di ne, redinehn ndudo yehn.
Tah ra tume té di, ne ndạhcạ din ntiyon
nduco. Mạn ne, tahque ndeh ca cạhcó tah.
Conen nán, ne cuahte vo vedeyeno.”
22 Chihno min ne, ndạ sạhn che chihnde
tạh o mil me, ne rạhn se ri se ihyan: “Dihvé,
o mil te ne u, ne dín ntiyon nduco, ndạcá te
o mil nạn ntiyon che dín. Condo tạh ne che
o mil me yahn ne nduco te o mil che
quendudonạn yahn.”
23 Rạhn patrón yahn se ri ye sạhn:
“Ndạhcạ din. Di ne, redinehn ndudo yehn.
Tah ra tume té di, ne ndạhcạ din ntiyon
nduco. Mạn ne, tahque ndeh ca cạhcó tah.
Conen nán, ne cuahte vo vedeyeno.”
24 Chihno min ne, ndạ sạhn che chihnde
tạh ạma mil me, ne rạhn se ri se ihyan:
“Dihvé, a rendihché ndih che ạma cheche
chedave yahn ne, ne renedin ndeh ne dạya
tume yahn ne rendạca ne.
25 Chemin che hua chihquinó dín ntiyon
nduco tume yahn ne, ne tahque ndah
tihyón mạn yạhn. Mạn ne, ngạ yahn ne.”
26 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn:
“Di ne, duhtuno ihyan di mạn, dạhnde
mạn. A devene che cheche chedave yáhn,
che renedin ndéh dạya tume yáhn rendạcá.
27 ¿Dehco che hua chehn chihque nạn
bạnco, ne mạn che ndaconán ne, ndondạ
tạ́h nduco dạya?”
28 Tuhme rạhn ye ri ye ạma o sạhn
decạhya yahn ye: “Cuehnevi nchuhn tume
che nda sạhn tih, ne cocạh ne sạhn che va
tạh ndiche mil.
29 Tihcạ, te ihyan che va yahn ye ne,
ndondạ tạh ca ye nde ngạva yahn ye, ate
ihyan che tah ra yahn ye ne, nde cuavi
tahsihn che va yahn ye.
30 Mạn ne, cotạh ne sạhn tih che hua
cochihve se, ne cuih nun ne sạhn cuạhn
chevah nạn man. Atihnocạ cuahno
nducoyạca ihyan che duhtuno ihyan ye, te
va che co ye castigo yah vạn ruchiyạhn.
Min cuaco ye mạn, cheh dihyon ye mạn.”

Ro che cuhnde cạde yahn ihyan ỉyehnse

31 ’Cuahn che u che rinducó nducoyạca
ihyan ndaconan chí numacuahn
vederihquentiyon yáhn nduco nducoyạca
ángel yáhn ne, techecạdé numacuahn
vedeyudo.

32 Tuhme ihyan yahn ducuahn nación ne, ndo dạma ye nán, ne cạhco víh ạma tạma ye, nduhcạ che rihco vih ihyan itecuche vạn chivạto.
33 Ihyan che ndah ihyan ye ne, cạhco víh ihyan lạdo tạh cuạcó, ne ihyan che duhtuno ihyan ye ne, cạhco víh ihyan lạdo tạh cuéh.
34 Cạhmá có ihyan che vate ndi ye lạdo tạh cuạcó: “Nchuhn che redin Chidá che ndah nduco ne ne, cochi ne, cuahtenan ne vahchetero nạn che rihquentiyon ye. Min ne, a ndihcoyạn ye cạva ne nde ro che dendah ye iyehnse.
35 Rinevạhn che cuahtenan nchuhn min, te cuahn che chi cuicó ne, te ne che chéh mạn, cuahn che chi yạcá ne, te ne nune chíh mạn, cuahn che quechicá yạn vạco ne ne, nevahnecun ne u ndevạco ne mạn,
36 cuahn che chi cuah tino yáhn ne, te ne tino quenún mạn, cuahn che chi cáh mạn, cuahn che quenún vạcoyạhn mạn ne, chahn ne chendihchero ne u mạn.”
37 Tuhme ndahconan ihyan chahn, ne cạhma ye co ye u: “Dihve nuhn, co ndiyu nuhn che chinan nuhn ndih cuahn che rendotenan ne che rạhn ne. Hua te nuhn cheh ne mạn, hua te nuhn nune chih ne mạn,
38 hua nevahnecun nuhn ndih ndevạco nuhn mạn, hua te nuhn tino quenun ne mạn,
39 hua chahn nuhn chendihchero nuhn ndih mạn.”
40 Ndahconán, ne cạhmá có ihyan: “Cuạco rạ́hn rí nchuhn te che chinan ne ihyan che ritahno ye u, andahre hua nduh rigonun chihve ye che rạhco ihyan ne, anduhnecạ ndete che a mán chinan ne.”
41 ’Me ihyan che vatendi ye lạdo tạh cuéh ne, cạhmá có ihyan: “Nchuhn che a ndinda ne ne, cuavi ne nán, cuahn ne vạn ruchiyạhn che a va yạn cạva chundah nduco ángel yahn se. Min cuahtenun ne cuahn dạma.
42 Hua co ndevá nchuhn, te hua chahtenan cuma ne vedevạhino. Chi cuicó, ne hua te ne chéh mạn, chi yạcá, ne hua te ne nune chíh mạn,
43 quechicá yạn vạco ne, ne hua nevahnecun ne u ndevạco ne mạn, chi cuah tino yáhn, ne hua te ne tino quenún mạn. Chi cáh mạn, quenún vạcoyạhn mạn, ne hua chahn ne chendihchero ne u.”
44 Tuhme cạhma ihyan chahn co ye u: “Dihve nuhn, ¿ticuạhn chi cuico ne mạn, chi yạca ne mạn, quechica ne yạn vạco nuhn mạn, chi cuah tino yahn ne mạn, chi cah ne mạn, quenun ne vạcoyạhn mạn, ne hua chinan nuhn ndih ne?”
45 Ndahconán, ne cạhmá có ihyan chahn: “Cuạco rạ́hn rí nchuhn te nducote chacondạh vedạme ne ihyan che ritahno ye u, ndedecadino ne che nde hua rigonun chihve ye ne, anduhnecạ ndete che a u chacondạh vedạme ne.”
46 Tuhme dechúh ihyan chahn cuahtenun ye vạn ruchiyạhn, co ye castigo, ne ihyan yáhn ne, ndevá ihyan, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

26

Ntuhno se nduhcạ che din se preso Dihvo vo Jesucristo

1 Cuahn che a chihno nte Dihvo vo nducuahn dehtenduh che tuhchan ne, rạhn ye ri ye ihyan apóstol yahn ye:
2 —Nchuhn ne, a devano ne te cuihno o ro mạn ne, a vihco ro yudo. U che rinducó nducoyạca ihyan ne, va che din se preso u, nahn yạh se u.
3 Tuhme chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn ndinạn yahn ihyan nación yahn Israel mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn ne, ndo dạma se chevah vạco Caifás, chidocuyạn che tahque ndinạn.
4 Min ntuhno se deh vedemạyon din se cạva che co din se preso Dihvo vo, cạhno se ihyan.
5 Nte cạde se che cuahtenan rino se nde chuh vihco cạhno se ihyan, te che mendạhn vihco ne, necuan ihyan yạn numacuahn vedetạn.

Ạma tạhn ndạhta ne, chacotạhme te nunedạn tin Dihvo vo Jesucristo

6 Ạma ro min ne, quenan Dihvo vo yạn Betania, vạco Simón, ihyan min che chi ye cah che rechạ yute ro menạn.
7 Ura che va ye nạn mesa reh ye ne, ndạ ạma tạhn ndạhta, nda te ạma frạsco che ndindah nduco ạma nạn tu che duche alabastro. Frạsco me ne, ndito ạma nạn nunedạn che ạma yahn chihve. Chahn ndạ te nạn va Dihvo vo, ne chacotạhme te nunedạn me tin ye.
8-9 Ndihchero ihyan apóstol chahn, ne chi yudo yahn ye, ne rạhn ye:
—Hua ndạhcạ che redin tạhn tih che ndere retoh te nunedạn tih, te ạma yahn chihve. Tahque ndạhcạ din te ndete che ndihcue te, cạva che ndạca tume conan te ihyan chevạh.
10 Chihnevan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—¿Dehco che yudo ri yahn nchuhn che tihcạ din tạhnguh?, te ndạhcạ che tihcạ din te cạvá.
11 Ihyan chevạh ne, cuahn dạma chenun ye vạn nchuhn, ne conan ne ihyan adecodehno ura che nahn ne, ate u ne, hua cuahn dạma conán nduco ne.
12 Che chacotạhme te nunedạn u ne, chihcoyạn te u cạva che cuhche ihyan u.

13 Cuạco ráhn rí nchuhn te adecotino che
cuahndudo ihyan ndudo ndah yahn
Dendiohs numachahte iyehnse ne, ntihyon
yạn ye nduhcạ che din te cạva che cadino
ihyan.

Judas ne, ndihcue ndeh se Dihvo vo
Jesucristo
14 Chihno min ne, Judas Iscariote, ạma
cha sạhn che namin nduco se ndi cuande
se vạn nduh che ndihchio ihyan apóstol
chahn ne, chahn se nạn chidocuyạn
ndinạn chahn,
15 ne rạhn se ri se sạhn:
—¿Tạva nedihve nchuhn u cạva che nté
Jesucristo tạh ne?
Tuhme cạh sạhn ndinạn chahn ndico
ndiche tume diyạhngua sạhn.
16 Nde ura min canạn rinuhn ino se ạma
ura che ndạhcạ cạva che necạh se Dihvo vo
tạh sạhn chahn.

Cheh vino Dihvo vo Jesucristo nduco ihyan
apóstol yahn ye
17 Cuahn che a cade ạma ro canạn vihco
ro yudo me, ro che reh ihyan pạn che hua
nduco yạ yahn ne, tumerune ihyan apóstol
chahn Dihvo vo:
—¿Ti nahn ne che cạhcoyạn nuhn cạva
che cheh vino ne che cuande yahn vihco ro
yudo ne?
18 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
ihyan chahn:
—Cuahn nchuhn viyạn, vạco ạma ihyan,
ne cạhma ne co ne ihyan tuhcạ: “Rạhn
Ihyan Ricuahn yuhn vo te a ndạ nino ura
che cạhno se ihyan, ne vạco ne chihco cạde
ye che cheh vino ye nduco ihyan apóstol
yahn ye mạn vihco ro yudo.”
19 Dinahn ihyan apóstol chahn nduhcạ
che rạhn Dihvo vo, ne chihcoyạn ye che
cheh vino ye nduco vih che cuande yahn ro
yudo.
20 Cuahn che chi vino me ne, chihnde
Dihvo vo nạn mesa cheh vino ye nduco
nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye.
21 Numanahn che reh ye ne, rạhn Dihvo
vo ri ye ihyan chahn:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te ạma cha ne
ndihcue ndeh ne u.
22 Tuhme ạma chi ndạche ihyan chahn,
ne canạn ca ạma ca ạma ye rạhn ye ri ye
Dihvo vo:
—Dihvé, ate co ndiyu u che tihcạ dín.
23 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
ihyan:
—Ạma cha nchuhn che reh ne dạma
nducó chete ạma cuh ne, ndihcue ndeh ne
u.
24 U che rinducó nducoyạca ihyan ne, va
che conahn nducó nducuahn che a ndirun
nạn Ndudo yahn Dendiohs. Ate ¡chevạh
sạhn che ndihcue ndeh se u! Tahque ndah
ro yahn se ndete che nde hua chihndeyạn
se.
25 Tuhme Judas, sạhn min che ndihcue
ndeh se ihyan ne, rạhn se ri se ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ndiyu u che tihcạ dín.
Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
sạhn:
—Tạcạ hua, di.
26 Numanahn che reh ye ne, chetạh
Dihvo vo pạn, ne necạh ye nundihve cuahn
Dendiohs. Tuhme ndeh ye, cạh ye ihyan
chahn, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Pạn cuh ne, yute yáhn, cocheh nchuhn.
27 Chihno min ne, chetạh ye ạma vạso
vino, ne necạh ye nundihve cuahn
Dendiohs. Tuhme cạh ye ihyan chahn, ne
rạhn ye:
—Cuih nducoyạca nchuhn.
28 Chu ne, yun yáhn che dito yahn
vederihquentiyon ra che ndạhco cạde
Dendiohs. Cora yun yáhn, ne nduco chemin
ạma yạhn ihyan ndạca ye vederenchahco
cạva nunde yahn ye.
29 Ráhn rí nchuhn te ametah ndaconan
cúh vino yahn uva nde ndạ ro che nedin ra
Chidá nducuahn dehtenduh. Tuhme
ndaconan cuh vo nduco nchuhn nạn che
rihquentiyon ye.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te va che cạhma
Pedro che hua rendihche ye ihyan
30 Chihno chita ye himno che a va ndi
rita ye ne, cuahn ye cuạhn cuete Olivo.
31 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Mạn vino ne, cạhcomạn nducoyạca
nchuhn u. Conahn Ndudo yahn Dendiohs
che ndirun tuhcạ: “Cuahnecún che cạhno
se ihyan che redin ye cudạdo itecuche, ne
cuihno cạno te.”
32 Ate cuahn che a ntuché vạn tenạhn ne,
cáhn estạdo yahn Galilea tahque menạn ca
che co nchuhn.
33 Tuhme rạhn Pedro ri ye Dihvo vo:
—Andahre nducoyạca ihyan sih
cạhcomạn ye ndih, ate u ne, hua cạhcomán
ndih.
34 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cuạco ráhn rí di te mạn vino cuh,
numanahn che metah cuah tuh ne, cạhme
ino yune che hua rendihche u.
35 Rạhn Pedro ri ye Dihvo vo:
—Andahre quenan cuma che cóh dạma
nduco ne, ate hua cạhmá che hua
rendihché ndih.
—Atihnocạ rạhn nducoyạca ihyan
apóstol chahn.

Covạh Dihvo vo Jesucristo cuete Getsemaní
36 Cuahn che ndạ Dihvo vo ạma cuạn nạn
che duche Getsemaní ne, ráhn ye rí ye
ihyan apóstol yahn ye:

—Cuahte nchuhn muhn numanahn che cą́hn tą̱n cą̱na, cováh.

37 Tume quenda ye Pedro nduco nduh che o da̱ya Zebedeo, ne cuahn ye cą̱na na̱n me. Nda̱ ye min ne, cana̱n a̱ma chi nda̱che ye,

38 ne ra̱hn ye ri ye ihyan chahn:

—A̱ma nda̱che rí anduhneca̱ ndete che a cóh che ri nda̱ché. Cuahtenan nchuhn muhn, ne cuahtenduche ne, conduco ne u.

39 Tuhme cuahn Dihvo vo tah cuahn cą̱na na̱n me, quendih ye ndiya̱hn, cova̱h ye, ne ra̱hn ye:

—Chida mán, ndete che co ne, cuahnecun ne che hua chuhrí*hn* nduhca̱ che a va cą̱de. Ate co din ne nduhca̱ che nahn ma̱n ne, ndiyu nduhca̱ che ná*hn*.

40 Tuhme ndaconan ye na̱n che vate ihyan apóstol yahn ye. Nta̱ca ye ihyan chahn che vateya̱do ye, ne ra̱hn ye ri ye Pedro:

—¿A nde mare a̱ma ura, hua chicha nchuhn chahtenduche ne, conduco ne u ne?

41 Cuahtenduche ne, cova̱h ne cą̱va che hua dinahn ne yahn chundah cuahn che tumarande se nchuhn. Cua̱co te a chihco da̱ma ino ne che cocha ne che tumarande se nchuhn, ate anduhneca̱ ndete che ndi i ne, ne hua richa ne.

42 Ndaconan cuahn Dihvo vo, cova̱h ye na̱n che chi o yune, ne ra̱hn ye:

—Chida mán, ndete che hua co che cahnevi ne che va che chuhrí*hn* ne, co nduhca̱ che nahn ma̱n ne.

43 Ndaconan tun ye, ne nta̱ca ye ihyan chahn che vateya̱do ye, te anduhneca̱ ndete che nda vih ndutina̱n ye che a̱ma nahn cuahteya̱do ye.

44 Chihcoma̱n ye ihyan chahn ne, cuahn tun ye cova̱h ye na̱n che chi ino yune, ne a chemin no cova̱h ye ta̱ma yune.

45 Tuhme ndaconan ye na̱n che chenun ihyan chahn, ne ra̱hn ye ri ye ihyan:

—Ma̱n che cua̱co ne, cuahteya̱do nchuhn. U che rinducó nducoya̱ca ihyan ne, a nda̱ ura che neca̱h se u ta̱h sa̱hn nunde.

46 Cuenecuan nchuhn, cuhn vo. Quendi yuno vo sa̱hn che ndihcue ndeh se u, te a cochi nino se.

Quenda se preso Dihvo vo Jesucristo

47 Nde metah cuihno ca̱hma Dihvo vo cuahn che a nda̱ Judas Iscariote, sa̱hn min che namin nduco se ndi cuande se va̱n nduh che ndichio ihyan apóstol chahn. Nduco se a̱ma ya̱hn se, sa̱hn che nda espa̱da ma̱n, sa̱hn che nda ya̱hn ma̱n. Sa̱hn chahn che dechuh chidocuya̱n ndinan ma̱n, intiyahn ma̱n.

48 Judas, sa̱hn min che ndihcue ndeh se Dihvo vo ne, a nente ca̱de se nduco sa̱hn chahn tuhca̱:

—Ihyan che tenán ihyan ne, a ihyan min. Co din nchuhn preso ihyan.

49 Ndeta̱hno chahn nda̱ se na̱n Dihvo vo, ne ra̱hn se ri se ihyan:

—Necuma ndih, Ihyan Ricuahn yá*hn*.

Tuhme tena̱n se ihyan.

50 Ra̱hn Dihvo vo ri ye sa̱hn:

—Amigo yá*hn*, codin nome ntiyon che cochi.

Tuhme tumanga̱n sa̱hn chahn Dihvo vo, din se preso ihyan.

51 A̱ma cha ihyan apóstol che nduco Dihvo vo ne, ndetenda̱h ye espa̱da yahn ye, ne chahn ye sa̱hn deca̱hya yahn chidocuya̱n ndina̱n, chaconda̱h ye revan se.

52 Tuhme ra̱hn Dihvo vo ri ye ihyan min:

—Cuentihyon ndah espa̱da yehn. A devene te duh ihyan che ca̱hno ye nduco espa̱da ne, nduco espa̱da va che coh ye.

53 Cuedevene te co ca̱cá Chidá, ne ndeta̱hno dechuh ye a̱ma ya̱hn ángel, ndedevahn ye u.

54 Ate hua dín tihca̱, te a ndirun na̱n Ndudo yahn ye che a tihca̱ va che conahn.

55 Chihno min ne, ra̱hn Dihvo vo ri ye sa̱hn che din se preso ihyan:

—Ro ro quenún che chete ya̱co va̱n nchuhn chicuá*hn*, ¿dehco che hua min din ne preso u? ¿Ta̱ca̱ che muhn cochi ne, nda ne espa̱da ma̱n, ya̱hn ma̱n, din ne preso u, anduhneca̱ ndete che sa̱hn duco u?

56 Ate tihca̱ va che cuahnó cą̱va che conahn Ndudo yahn Dendiohs che dirun ihyan profeta.

Me ihyan apóstol chahn ne, chihcoma̱n ye Dihvo vo, chihno chano ye.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo na̱n intiyahn

57 Sa̱hn che din se preso Dihvo vo ne, quenda se ihyan na̱n Caifás, chidocuya̱n che tahque ndina̱n. Min nto da̱ma intiyahn ma̱n, sa̱hn devano ley che dirun Moisés ma̱n.

58 Pedro ne, quendi ye Dihvo vo diyahn diyahn nde nda̱ ye chevah va̱co chidocuya̱n che tahque ndina̱n, ne min chihnde ye da̱ma nduco sa̱hn policía chahn, te nahn cadino ye deh co nduco Dihvo vo.

59 Chidocuya̱n ndina̱n ma̱n, sa̱hn intiyahn ma̱n ne, rinuhn ino se a̱ma nunde che ndere cacueh da̱me se Dihvo vo cą̱va che co ca̱hno se ihyan.

60 Ate nde a̱ma nunde hua chi chicueh da̱me se ihyan, andahre a̱ma ya̱hn se ndere chica nunde se yahn ye. Chihno min ne, nda̱ te o se che ndere chica nunde se yahn ye,

61 ne rąhn se:
—Ihyan tih ne, rąhn ye te co ndahtera ye yąco, ne chete che ino ro ne, nąhno ye.
62 Tuhme necuan ndi chidocuyąn che tahque ndinąn me, ne rąhn ri ye Dihvo vo:
—¿Dehco che hua rendahconen yahn sąhn sih che tihcą rica nunde se yehn?
63 Ate Dihvo vo ne, nde ąma hua rąhn ye. Tuhme rąhn chidocuyąn ndinąn me ri ye ihyan:
—Numacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs che va ye vahchetero ne, ricá di che cąhma cuaque co nuhn ndete che di che Daya Dendiohs, ihyan min che a va cąde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.
64 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye ihyan:
—A u, nduhcą che rąhn ne. Namin cuedevano nchuhn che u che rinducó nducoyąca ihyan ne, ndihchero ne u che vá lądo tąh cuąco Dendiohs, ihyan min che ąma yudo vederihquentiyon quenan cuma ye. Namin ndihchero ne che chí vąn man.
65 Ndetąhno chihngun chidocuyąn ndinąn me cahteca ye, te rąhco ye che ducherino Dihvo vo Dendiohs che tihcą ndahconan ye. Tuhme rąhn ye:
—¿Dehca din vo testigo ne? ¡Ducherino se Dendiohs! A mąn nchuhn chihnevan ne nduhcą che rąhn se.
66 Mąn ne, ¿deh rąhn nchuhn ne?
Ndahconan sąhn intiyahn chahn, ne rąhn se:
—Sąhn tih ne, quendihco se nunde, ne quenan cuma che coh se.
67 Tuhme cąhnun dan se vąconąn ye, ne chahn se ihyan. Nąhn se ne, chahn se vaconąn ye,
68 ne rąhn se ri se ihyan:
—Di che rahn che Dendiohs dechuh ye di, ndedevehn ihyan iyehnse, cahme duh chahn di.

Rąhn Pedro che hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

69 Numanahn min ne, va Pedro cuąhn chevah me. Chahn ndą ąma tąhn decąhya yahn chidocuyan ndinąn me nąn ye, ne rąhn te ri te ihyan:
—Namin di ne, chindoque Jesús yahn estądo yahn Galilea.
70 Ate rąhn Pedro ri ye tąhn nąn nducoyąca ihyan:
—Nde hua devanó deh yahn che tihcą rahn.
71 Tah cuahn adive ne, cuahn ye cuąhn nino chendevah. Ndihchero tąma te ihyan, ne rąhn te ri te sąhn che chenun se min:
—Namin sąhn tih ne, chinduco se Jesús yahn yąn Nazaret.
72 Ndahconan Pedro tąma yune, ne rąhn ye:
—Nde muhn nde nąn Dendiohs, hua rendihché duh ihyan che rąhn nchuhn.
73 Namenąn me ne, chahn ndą sąhn che chenun se min nąn ye, ne rąhn se ri se ihyan:
—Cuąco niyon che chindoque ihyan cąh, te a ndero ndi nde nąn ndudo yehn.
74 Ndaconan ntihyon yąn ye Dendiohs, nde rąhva ye, ne rąhn ye:
—Hua rendihché duh ihyan cąh che rąhn nchuhn.
A ura min no cah ąma tuh.
75 Necąhco Pedro ndudo che rąhn Dihvo vo ri ye ihyan tuhcą: “Numanahn che metah cuah tuh ne, cahme ino yune che hua rendihche u.” Tuhme ndiquendąh ye, ne ąma chaco ye.

27

Necąh se Dihvo vo Jesucristo tąh Piląto

1 Chi dave tąma ro me ne, nducoyąca chidocuyąn ndinąn chahn mąn, sąhn intiyahn mąn ne, ntuhno se nduco vih cąva che cąhno se Dihvo vo.
2 Dechiche se ihyan, ne quenda se ihyan, necąh se ihyan tąh gobernador Piląto.

Nduhcą che chih Judas

3 Cuahn che checadino Judas che a va che cąhno sąhn chahn Dihvo vo ne, ndo yah se, ne chahn se necąh se nduh che ndico ndiche tume diyąhngua me tąh chidocuyąn ndinąn chahn mąn, sąhn intiyahn mąn, ne rąhn se ri se sąhn:
4 —U ne, quendihcó nunde nąn Dendiohs, te ndąhcó tąh nchuhn ąma ihyan che nde ąma nunde hua quendihco ye cąva che cąhno ne ihyan.
Ndahconan sąhn chahn, ne rąhn se ri se Judas:
—Tąn condihche tącą din. Nuhn ne, hua cuande yahn nuhn chemin.
5 Tuhme a min chete yąco ndunan Judas tume me sąhn chahn, ne chahn se tihyon se ihyo dąndo se, chihno mąn se sąhn.
6 Nedin dąma chidocuyąn ndinąn chahn tume me, ne rąhn se nduco vih:
—Nduhcą che rihquentiyon ley ne, hua co nedin dąmo vo tume cuh nduco tume vedino, te chu ne, tume yahn yun.
7 Ndetąhno nte cąde se nduco vih, ne ca se ąma ndi yąhn nduco tume min cąva che ndąca nąn che cuehche ihyan nación chenąhn. Ro menąn me ne, duche yąhn min Yąhn yahn Sąhn che Redendah Chite Yąhn,
8 ate nde ro min ne, nuhnde duche Yąhn yahn Yun.
9-10 Tihcą chinahn Ndudo yahn Dendiohs che dirun ihyan profeta Jeremías tuhcą:

“Nduhcą che chihco cąde Dihvo vo
Dendiohs ne, ndico ndiche tume
diyąhngua chihco ihyan nación yahn Israel
che rigonun chihve ihyan min. Toh ihyan
chahn tume me, ca ye yąhn che duche Yąhn
yahn Sąhn che Redendah Chite Yąhn.”

Chihnde cąde yahn Dihvo vo Jesucristo nąn Pilątо

11 Cuahn che a nti Dihvo vo nąn
gobernador ne, tumerune se ihyan:
—¿A ndih che Rey yahn ihyan nación
yahn Israel ne?
Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye
sąhn:
—U, a nduhcą che rahn.
12 Chidocuyąn ndinąn chahn mąn, sąhn
intiyahn mąn ne, canąn ąma rica nunde se
yahn Dihvo vo, ate nde ąma hua
ndahconan ye.
13 Tuhme rąhn Pilątо ri se ihyan:
—¿Dehco che hua rendahconan ne che
rica nunde sąhn sih yahn ne ne?
14 A namin no tun nde ąma ndudo hua
ndahconan ye yahn se, ne ąma chahn ino
se.

Chihco dąma ino Pilątо che conan yąh Dihvo vo Jesucristo

15 Va ąma costumbre che nduyo nduyo
che rendą vihco ro yudo ne, va che ntąhte
gobernador ąma preso, adecochano sąhn
che cąca ihyan yąn.
16 Tąhn min ne, va ąma sąhn preso che
ąma duhtuno ihyan se, duche se Barrabás.
17-18 Ura min ne, ąma ndo dąma ihyan
yąn, ne nducote tumacadino Pilątо che
redin ve chidocuyąn ndinąn chahn yahn
Dihvo vo, rica nunde se yahn ye ne,
chemin che tumerune se:
—¿Cha preso nahn nchuhn che ntąhté, a
Jesús che rąhn ne che Cristo ye o Barrabás
ne?
19 Numanahn min ne, dechuh ndąhta
yahn se ndudo, rąhn te tuhcą: “Ihyan tih
ne, nde ąma nunde hua quendihco ye.
Condi din tan nduco ye, te icuino ne, ąma
chihngą chihnó che va che conahn ąma
venecuino ndete che din tan nduco ye.”
20 Me chidocuyąn ndinąn chahn mąn,
sąhn intiyahn mąn ne, chicha yahn se
chinun se ihyan yąn che cąca ye Pilątо che
ntąhte se Barrabás mąn, che cąhcantiyon
se che coh Dihvo vo mąn.
21 Ndaconan tumerune Pilątо ihyan
chahn, ne rąhn se:
—Tuhme ne, ¿cha preso nahn nchuhn
che ntąhté ne?
Ndahconan ihyan yąn chahn, ne rąhn ye:
—Cuentąhte ne Barrabás.
22 Tuhme tumerune se ihyan chahn:
—Me Jesús che rąhn nchuhn che Cristo
ye, ¿deh din nduco ye ne?
Ndahconan nducoyąca ihyan chahn, ne
rąhn ye:
—Cuihquentiyon ne che conan yąh ye.
23 Rąhn Pilątо ri se ihyan chahn:
—¿Tącą che conan yąh ye?, te hua
quendihco ye nde ąma nunde.
Ate nde tahque dito cah ihyan chahn:
—Cuihquentiyon ne che conąn yąh ye.
24 Ndihchero Pilątо te hua rendo ndudo
ihyan chahn. Tahque ndah nde tahque
vari chende ca ye, ne tahve se che chehua
nune. Nąno se tąh se nąn nducoyąca ye,
cąhco ro se che hua nahn cuehdąme se
nunde min, ne rąhn se:
—Ihyan cuh ne, hua quendihco ye nde
ąma nunde. U ne, hua náhn che conan yąh
ye, ate co nduhcą che nahn nchuhn.
25 Rąhn nducoyąca ihyan chahn:
—Cuihquentiyon ne che conan yąh ye.
Nuhn nduco dąya nuhn cuehdąme nuhn
ihyan.
26 Tuhme ntąhte Pilątо Barrabás nduhcą
che nahn ihyan chahn, ne chihquentiyon
se sandądo yahn se che chahn se Dihvo vo.
Chihno min ne, tahve se sąhn che quenda
se ihyan, cuaconahn yąh se ihyan.
27 Quenda sandądo chahn Dihvo vo chete
palącio, ne nedin dąma se nducoyąca
combiero yahn se nąn ye.
28 Chehnevi se tino menąn yahn ye, ne
tihyon se ąma tino cuąh ihyan.
29 Denda se ąma corona yąn, tihyon se
tin ye, ne cąh se ąma nducodi quetuhma ye
tąh cuąco ye. Chihno min ne, chehntihya se
nąn ye redin duche yahn se ihyan, ne rąhn
se ri se ihyan:
—Rendeva nuhn yavenąn ne, Rey yahn
ihyan nación yahn Israel.
30 Recąhnan dan se ihyan mąn, retąh se
nduco me rahn se tin ye mąn.
31 Chihno che din duche yahn se ihyan
tihcą ne, chehnevi se tino cuąh me,
ndaconuhn se tino yahn mąn ye ihyan.
Tuhme quenda se ihyan nąn che nahn yąh
se ihyan.

Chaconahn yąh se Dihvo vo Jesucristo

32 Cuahn che a chenun yune se ne, tąhn
nun se ąma ihyan yąn Cirene che duche ye
Simón, ne chihquentiyon se ihyan che
quenda ye cruz nąn che conan yąh Dihvo
vo.
33 Ndą se ąma cuete che duche Gólgota,
che conahn Cuete Ine Tin Tenąhn.
34 Min cąh se vino che ndihchetąhn
nduco dąh ite, cuh Dihvo vo, ate dechihn
ye, ne hua chih ye.
35 Cuahn che a chihno nahn yąh sandądo
chahn Dihvo vo ne, tendąh se suerte yahn
se cha sąhn quendąh yahn se che co yahn
se tino yahn ye. Tihcą chinahn Ndudo
yahn Dendiohs che dirun ihyan profeta

tuhcạ: “Tendạh se suerte yahn se cha sạhn
quendạh yahn se che co yahn se tino yáhn.”
36 Chihno min ne, chahtenan se cudạdo
ihyan.
37 Tin cruz ne, chaconahn letra nạn che
ndirun nunde yahn ye tuhcạ: “Ihyan cuh
che Jesús, Rey yahn ihyan nación yahn
Israel.”
38 Namin chenan yạh o sạhn duco chihto
nạn ye, ạma se lạdo tạh cuạco ye, ne tạma
se lạdo tạh cueh ye.
39 Ihyan che rechuh ye min ne, redin
duche yahn ye ihyan, rahco tin ye, ne rạhn
ye:
40 —Di che rahn che ndahtere yạco, ne
nahne chete ino ro, cuendedevahn man di.
Ndete che Dạya Dendiohs di ne, cuenchehn
nạn cruz tih.
41 Chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn
intiyahn mạn, sạhn fariseo mạn, sạhn
devano ley che dirun Moisés mạn ne,
namin ndạhchenan se Dihvo vo, ne rạhn se
vạn mạn se nduco vih:
42 —Ndedevahn se tạma ca ihyan, ate
mạn se ne, hua ri rendedevahn se sạhn.
Ndete che cuạco che Rey yahn ihyan
nación yahn Israel sạhn ne, nchahn se nạn
cruz cạva che cotahno vo sạhn.
43 Rạhn se te ndichahtino se Dendiohs
mạn, che Dạya ye sạhn mạn. Mạn ne,
ndihchero vo ndete che cuạco che yahino
ye sạhn, ndedevahn ye sạhn.
44 Nde sạhn duco che chenan yạh se
dạma nduco ye ne, ndạhchenan se ihyan.

Chih Dihvo vo Jesucristo

45 Ro min ne, chi man numachahte
iyehnse, canạn nde inguiyạhn, ne quendi
nde nạn rahco ino a chino.
46 Ura min ạma dito cah Dihvo vo, ne
rạhn ye:
—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —che conahn
tuhcạ: Dendiohs yáhn, Dendiohs yáhn,
¿dehco che chihcomạn ne u ne?
47 Nạhn sạhn che chenun se min ne,
chihnevan se che tihcạ rạhn ye, ne rạhn se:
—Rah se ihyan profeta Elías.
48 Ndetạhno chahn ạma se, rano se,
chehua se ạma nạn che decạ cuche decạ,
ne decạhnda se nduco vino che a
nchuhnan yahn. Dechiche se tin ạma
nduco, cạh se che tihve Dihvo vo.
49 Ate sạhn chenạhn chahn ne, rạhn se:
—Cuihcoman sạhn. Ndihchero vo ndete
che chi Elías ndedevahn ye sạhn.
50 Ura min ne, ạma dito cah Dihvo vo
tạma yune, ne chih ye.
51 Ndetạhno chendan tino che quendihco
chete yạco. Chica nde yạco, chiya nde
ndiyạhn, ndo o ndi. Namin ạma nuhn yạhn
mạn, ndah yạva mạn,
52 nạne yạyan mạn, ne ntuche ạma yạhn
tenạhn che chitahno ye Dendiohs cuahn
che chahtenan ye iyehnse.
53 Ihyan chahn ne, nde ro che ntuche
Dihvo vo, chihnde ro ye yạn Jerusalén, yạn
yahn Dendiohs, ne ạma yạhn ihyan
ndihchero ye ihyan.
54 Me sạhn capitán nduco sandạdo yahn
se che chenan se cudạdo Dihvo vo ne, ạma
dihya se chi che nuhn yạhn mạn, che
chinahn vederihno chenạhn mạn, ne rạhn
se:
—Cuạco niyon te a ihyan cuh che Dạya
Dendiohs.
55 Ạma yạhn ihyan ndạhta vatendi ye
ạma lạdo rendihche ye Dihvo vo. Ihyan
chahn che chinan ye ihyan nạn ntiyon
yahn ye, ne chinduco ye ihyan cuahn che
chica ye estạdo yahn Galilea.
56 Vạn ihyan chahn ne, nduco María yahn
yạn Magdala mạn, María, ihyan ndạhta
yahn Zebedeo, ihyan min che chaco Jacobo
nduco José mạn.

Chehche Dihvo vo Jesucristo

57 Cuahn che a chi chino ne, ndạ ạma
ihyan cuihca yahn yạn Arimatea, che
duche ye José. Ihyan min ne, namin
ritahno Dihvo vo.
58 Chahn ye nạn Pilạto, chica ye permiso
cạva che cuhche ye Dihvo vo. Tuhme
chihquentiyon Pilạto sandạdo yahn se che
necạh se Dihvo vo ihyan.
59 Chahn ye, ndedevah ye Dihvo vo,
chacotuhma ye ihyan nduco ạma tino cua,
60 ne chacondihte ye ihyan chete ạma
yạyan ra che ndihquentiyon ye che
ndindah nạn yạva cạva mạn ye. Chihno
min ne, necạhde ye chende yạyan me
nduco ạma tu chahno, ne conạhn ye.
61 Min chihto yạyan me, va María yahn
yạn Magdala nduco María che tạma me.

Chahtenan sandạdo cudạdo nạn yạyan yahn Dihvo vo Jesucristo

62 Tạma ro me, a ro che rahtetuhno ihyan
ne, chahn chidocuyạn ndinạn nduco sạhn
fariseo nạn Pilạto,
63 ne rạhn se ri se sạhn:
—Ihyan ndinạn yahn nuhn, necạhco
nuhn nduhcạ che rạhn sạhn rihncheh min
te cuino ino ro che coh se ne, ntuche se vạn
tenạhn.
64 Chemin che cochi nuhn ndihchero
nuhn ndih che co cudạdo yạyan yahn se
nde cuihno ino ro. Ndete che hua ne, denạn
cạhn sạhn apóstol yahn se, ndetendạh se
sạhn chete rạhn quenda se sạhn, ne cạhma
se che ntuche se vạn tenạhn, nde tahque
cahncheh se ihyan che co ro menạn.
65 Rạhn Pilạto ri se sạhn:

—Ngą sandą̨do chenun se min.
Cuiquenda nchuhn są̨hn, cuahtenan se
cudą̨do yą̨yan me nduhcą che nahn ne.
66 Tuhme chahn są̨hn chahn, chaconahn
se sello chende yą̨yan me, ne chaconahn se
sandą̨do chahn, din se cudą̨do.

28

Ntuche Dihvo vo Jesucristo vą̨n tenąhn

1 Tą̨ma ro me, ro che ndeva ndate ne,
cuahn María yahn vą̨n Magdala nduco
María che tą̨ma me vatiyą̨n dą̨hca nąn
yą̨yan me.
2 Adenąn chiya ą̨ma ángel yahn Dihvo vo
Dendiohs, chehnevi ye tu che ndi
chendevah yahn yą̨yan me, ne chihnde ye
menąn. Numanahn min ne, ą̨ma dito nuhn
yąhn.
3 Angel me ne, ą̨ma diyąhn ro ye, ne tino
yahn ye ne, ą̨ma cua nduhcą che ro ihve.
4 Ndihchero sandą̨do chahn ángel me, ne
ą̨ma dihya se chi, nde tuno ndoh se che vąh
se. Vą̨n canedihya min ne, nde chih yute se
mą̨n, nde chi i se mą̨n.
5 Rąhn ángel me ri ye ihyan ndąhta
chahn:

—Hua dihya nchuhn co. A devanó che
ndą̨ ne ndihchero ne Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che quenan yąh ye.
6 Metah ye muhn, te a ntuche ye vą̨n
tenąhn nduhcą che a rąhn ye ro menąn.
Cochi ne ndihchero ne chete yą̨yan nąn
che quendite ye. Metah ye min.
7 Tuhme cuahn ne tenun tenun no
cą̨hma ne co ne ihyan apóstol yahn ye che a
ntuche ye vą̨n tenąhn, ne cą̨hn ye estą̨do
yahn Galilea tahque menąn ca che co
nchuhn. Min ndihchero ne ihyan. A
chemin no che va che có nchuhn.
8 Ihyan ndąhta chahn ne, quenun ca
canedihya ihyan, te ą̨ma dihya ye chi.
Tuhme conąhn ye rano ye, ą̨ma yeno ye,
quengo ye ndudo yahn ihyan apóstol.
9 Ura min chihnde ro Dihvo vo nąn ihyan
chahn, ne necąh ye Dendiohs ihyan.
Tuhme chahn ndą̨ ihyan chahn nąn ye, ne
chehntihya ye chahtemahn ye cą̨h ye,
ndeva ye yavenąn ye.
10 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Hua dehve rąhco nchuhn. Cuahn ne co
ne ihyan apóstol yáhn che cą́hn estą̨do
yahn Galilea, ne min ndihchero ye u.

Chinun chidocuyą̨n ndinąn sandą̨do

11 Numanahn che cuahn ihyan ndąhta
chahn ne, chenąhn ą̨ma o sandą̨do che
chenan se cudą̨do yą̨yan me, chengo se
chidocuyą̨n ndinąn chahn nducuahn che
chi.
12 Chidocuyą̨n ndinąn chahn ne, ntuhno
se nduco są̨hn intiyahn, ne ą̨ma ndeh tume
cąh se sandą̨do chahn, ne rąhn se ri se
są̨hn:
13 —Nchuhn ne, cąhma ne te chete rąhn
numanahn che vateyą̨do ne ne, ndą apóstol
yahn są̨hn min, ndetendąh se są̨hn,
quenda se są̨hn.
14 Me ndete che cadino gobernador ne,
cąhmanan nuhn nchuhn, ne hua dehva co
yahn ne.
15 Chetąh sandą̨do chahn tume me, ne
chacotuhn se ndudo nduhcą che cąh
cuande chidocuyą̨n chahn sąhn, ne
chihnde ndudo me vą̨n ihyan nación yahn
Israel nde mą̨n ro cuh.

Cąh Dihvo vo Jesucristo vederihquentiyon ihyan apóstol yahn ye

16 Me ihyan apóstol chahn ne, cuahn ye
estą̨do yahn Galilea, tingüete nąn che a
rąhn Dihvo vo nduco ye ro menąn me.
17 Min ndihchero ye Dihvo vo, ne ndeva
ye yavenąn ye. Ate ą̨ma o ye ne, rąhco ye te
ndiyu ihyan min.
18 Tuhme chahn ndą̨ Dihvo vo nąn ihyan
chahn, ne rąhn ri ye ihyan:

—U ne, nducote ndąhco Dendiohs
nducuahn vederihquentiyon che va
vahchetero mą̨n, iyehnse mą̨n, tą́h ne,
19 chemin che rihquentiyón nchuhn che
cąhn ne nducuahn nación, cacuahn ne
ihyan cą̨va che cotahno ye u. Cuehdenune
ne ihyan numacuahn vederihquentiyon
yahn Dendiohs Chida mą̨n, Dendiohs Dą̨ya
mą̨n, Vaco ndah yahn Dendiohs mą̨n.
20 Namin cuicuahn ne ihyan che dinahn
ye nducuahn che a chihquentiyón nchuhn.
Cuedevano ne te hua cąhcomą́n nchuhn, te
conducó nchuhn ro ro, nde ro che nto
iyehnse. Tihcą co.

NDUDO NDAH YAHN DIHVO VO JESUCRISTO CHE DIRUN SAN MA̱RCOS

Jua̱n Bautista ne, chihcoya̱n ye ihyan ca̱va che nevahnecun ye Dihvo vo Jesucristo

1 Tuhca̱ cana̱n ndudo ndah yahn Dihvo
vo Jesucristo, Da̱ya Dendiohs:
2 Ihyan profeta Isaías dirun ye tuhca̱:
Ra̱hn Dendiohs ri ye Da̱ya ye: “Dechúh a̱ma
sa̱hn che cuahndudo se ndudo yáhn
numanahn che metah cahn,
ca̱va che ca̱hcoya̱n se ihyan che
nevahnecun ye di.
3 Sa̱hn min ne, conan se ya̱hn na̱n che
metah duhva, ne ndo da̱ma ihyan,
cahnevan ye ndudo yahn se. Ca̱hma
se tuhca̱:
Cuihcoya̱n nchuhn chedave yahn ne, te a
cochi Dihvo vo.”
4 Ndudo min ne, chinahn cuahn che cana̱n
Jua̱n Bautista rahndudo ye min ya̱hn na̱n
che metah duhva. Ra̱hn ye ri ye ihyan che
rahn ye rihnevan ye:

—Cuento ino nchuhn nunde yahn ne,
cuedenune ne ca̱va che nchahco Dendiohs
yahn ne.

5 Ihyan ya̱n Jerusalén ma̱n, ihyan ya̱n
chena̱hn esta̱do yahn Judea ma̱n, a̱ma
ya̱hn ye rahn ye rihnevan ye che rahndudo
Jua̱n. Rentuma ino ihyan chahn nunde
yahn ye, ne rehdenune Jua̱n ihyan ico
Jordán.
6 Jua̱n ne, quenun ye a̱ma tino che
ndindah nduco yudo yahn ite che duche te
camello, ne quenan chete ye a̱ma ima. Reh
ye ya̱hcada̱hn, ne rih ye nedih yahn che va
va̱n chano.
7 Rahndudo ye tuhca̱:

—Caviya̱n deman ne, nda̱ a̱ma ihyan che
tahque yudo vederihquentiyon quenan
cuma ye che co u. U ne, nde hua rigonun
chihvé na̱n ihyan min ca̱va che conán
ihyan na̱n ntiyon yahn ye.
8 U ne, atena̱n rehdenuné nchuhn, ate
ihyan min ne, din ye che conun Vaco Ndah
yahn Dendiohs nchuhn.

Chedenune Dihvo vo Jesucristo

9 Ta̱hn min ne, chica Dihvo vo ya̱n
Nazaret, esta̱do yahn Galilea, nda̱ ye na̱n
che quenun Jua̱n, ne chehdenune Jua̱n
ihyan ico Jordán.
10 Cuahn che a ndiquenda̱h Dihvo vo va̱n
nune ne, ndihchero ye che ndondah
vahchetero, ne nduhca̱ che ro a̱ma icui ne,
tihca̱ chi ro Vaco Ndah yahn Dendiohs,
chiya, quenun ihyan.
11 Chihnevan ye a̱ma ndudo che chica
vahchetero che ra̱hn:

—Di che Da̱yá. Yahinó di. A̱ma yenó
ndoque.

Chundah ne, tumarande se Dihvo vo Jesucristo

12 Chihno min ne, din Vaco Ndah yahn
Dendiohs che cuahn Dihvo vo ya̱hn na̱n
che metah duhva.
13 Min quenan ye chete che o raco ro, ne
chundah, sa̱hn min che duche se Satanás
ne, retumarande se ihyan. Quenun Dihvo
vo na̱n che vate ite chano, ne nda̱ ángel,
chinduco ye ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, cana̱n redin ye ntiyon yahn ye

14 Adive che chaconuhn sanda̱do Jua̱n
Bautista va̱coya̱hn ne, cona̱hn Dihvo vo
esta̱do yahn Galilea, ne min rahndudo ye
ndudo ndah yahn vederihquentiyon yahn
Dendiohs.
15 Ra̱hn ye:

—A tuno ro. Ma̱n ne, a nun ca̱hcantiyon
Dendiohs chedave yahn ihyan. Cuento ino
nchuhn nunde yahn ne. Cuitahno ne
ndudo ndah yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, ya̱hve ye cun sa̱hn reta̱h ya̱hca ca̱va che conduco se ihyan

16 A̱ma ro che quechica Dihvo vo cua̱hn
chihto vine yahn Galilea ne, ndihchero ye
Simón nduco dihno se, Andrés. Sa̱hn chahn
ne, sa̱hn reta̱h ya̱hca, ne ura min ne, rih se
ya̱na yahn se chete vine me.
17 Tuhme ra̱hn ye ri ye sa̱hn:

—Cuhn vo nduco nchuhn. Cuinduco ne
u, ne nduhca̱ che redin ne ntiyon reta̱h ne
ya̱hca ne, tihca̱ cacuáhn nchuhn ntiyon che
cuacotuhn ne ndudo yáhn, ca̱va che
cotahno ihyan u, conduco ye u.
18 Ndeta̱hno chihcoma̱n sa̱hn chahn
ya̱na yahn se, ne cuahn se chinduco se
Dihvo vo.
19 Tah cuahn ca̱na na̱n min ne, nta̱ca ye o
da̱ya Zebedeo, Jacobo nduco Jua̱n. Chenun
se chete ba̱rco, renta̱hyon nan se ya̱na
yahn se.
20 Ya̱hve ye sa̱hn, ne chihcoma̱n se chida
se Zebedeo chete ba̱rco me nduco mozo
yahn ye, ne cuahn se chinduco se ihyan.

A̱ma sa̱hn che quenun vaco chihnga̱ sa̱hn

21 Adive ne, nda̱ Dihvo vo ya̱n
Capernaum nduco sa̱hn chahn. Ndate
ndate, ro che rahtetuhno ihyan ne, rahn
Dihvo vo ya̱co yahn ihyan nación yahn
Israel, ricuahn ye.
22 Rahn ino nducoya̱ca ihyan che
rihnevan ye che ricuahn Dihvo vo, te
tumacadino ye che quenan cuma ye
vederihquentiyon che tahque chahte che
co che quenan cuma sa̱hn devano ley che
dirun Moisés.

23 Min chete yaco me ne, quenun ama sahn che quenun vaco chihnga sahn. Cah se:
24 —Ndih, Jesús yahn yan Nazaret, ¿dehco che recahdenun ne yune yahn nuhn? ¿Taca che cochi ne decuihno ne nuhn? A devanó duh ndih. Ndih ne, ihyan ndah che a va cade che dechuh Dendiohs cava che ndedevahn ye ihyan iyehnse.
25 Dihvo vo ne, chihco yudo ye yahn vaco chihnga me, ne rahn ye:
—¡Cuihnde dihn chende! ¡Cuendiquendah sahn tih!
26 Tuhme din vaco chihnga me che ama rendoh sahn min. Ama cah, ne ndiquendah sahn.
27 Rahn ino nducoyaca ihyan che chenun ye min, ne tumerune vih ye:
—¿Deh che ri ne? ¿Deh conahn ndudo ra che ricuahn ihyan tih ne? ¡Ama chahte vederihquentiyon quenan cuma ye! ¡Rihquentiyon ye nde vaco chihnga che chenun ihyan che ndiquendah, ne redinahn yahn ye!
28 Nduco tihca ne, ndudo yahn vederihno che redin Dihvo vo ne, ama nun chetuhn numachahte estado yahn Galilea.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn indahn Simón

29 Cuahn che ndiquendah Dihvo vo chete yaco me ne, cuahn ye nduco Jacobo man, Juan man, ndevaco Simón nduco Andrés.
30 Indahn Simón ne, quendite ye, netah cah ihno ihyan. Ihyan ndevaco ye ne, rahn ye ri ye Dihvo vo che cah ye.
31 Tuhme chahn nda Dihvo vo, ne chetah ye tah ihyan min, ndedecuan ye ihyan. Ndetahno chavi ihno me yahn ye, ne cah ye, cheh ihyan chahn.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama yahn ihyan cah

32 Cuahn che a chi chino me, ura che a chehche yahn ne, ihyan viyan ne, quenda ye ama yahn ihyan cah man, ihyan che chenun vaco chihnga ihyan man, nan Dihvo vo.
33 A nahn nducoyaca ihyan yan ne, ndo dama ye chendevah.
34 Din Dihvo vo che ndoyahn ihyan cah chahn, che ama ndeh nan cah ndi ye, ne ndetendah ye vaco chihnga che chenun ihyan. Ate hua cah yune ye che cahma duh ihyan ye, te a devano che Daya Dendiohs ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, quechica ye estado yahn Galilea, rahndudo ye

35 Ama vatiyan dahca, ura che metah co dave ndah ne, necuan Dihvo vo, cuahn ye cuahn chihto yan, ne min covah ye.
36 Tah cuahn adive ne, cuahn Simón nduco combiero yahn ye, quenuhn ye ihyan.
37 Cuahn che ntaca ye ihyan ne, rahn ye ri ye ihyan:
—Ama yahn ihyan nahn ndihchero ye ndih.
38 Ate rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuhn vo nduco nchuhn tama te o yan che nino cava che cuahndudó min, te cava chemin che cochí.
39 Tuhme cuahn Dihvo vo nduco ihyan chahn numachahte estado yahn Galilea. Rahndudo ye chete yaco yahn ihyan nación yahn Israel, ne rendetendah ye vaco chihnga che chenun ihyan.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama sahn che ndi se cah che recha yute

40 Ama yune ne, ama sahn che ndi se cah che recha yute ne, cuahn nda se nan Dihvo vo. Chehntihya se nan ye, ne rahn se:
—Ndete che nahn ne ne, co din ne che ndoyáhn.
41 Dihvo vo ne, quenan vahino ye sahn. Nahn tah ye sahn, ne rahn ye:
—Taca hua. Conán di. Man ne, a ntoyehn.
42 Ndetahno chavi cah che recha yute se me, ne ndoyahn se.
43 Tuhme ndedechuh ye sahn cuahn ndevaco se. Ama cah ye cudado sahn, ne rahn ye:
44 —Condihche. Condicate cahme nduco nde ama ihyan taca chi che ndoyehn. Tahque ndah ne, cuehn nan chidocuyan, ndihche ye di, ne cah vedino che ndihquentiyon Moisés, cava che codevano nducoyaca ihyan che a ntoyehn.
45 Sahn min ne, conahn se, ate hua dinahn se. Canan rente se nduhca che chahno se chi, ne ama chetuhn ndudo me, nde ametah chi chenda Dihvo vo nde ama yan ura che co nchanan ihyan viyan ihyan. Tahque ndah ye ne, quechica ye ama lado, yahn nan che metah duhva. Ate atanoca nduh, min rahn ihyan yahn nducuahn yan rendihchero ye ihyan.

2

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama sahn che ndi cheche se

1 Chihno neve ro ne, chenda tun Dihvo vo yan Capernaum, ne ihyan yan min ne, checadino ye che quenun ye ama cuan vah.
2 Ndetahno ndo dama ama yahn ye nde nan che cuahtendi ye chendevah ametah. Rahndudo Dihvo vo Ndudo yahn Dendiohs, rihnevan ihyan chahn.
3 Ura min ne, nda cun ihyan, nda ye ama sahn che ndi cheche se.
4 Ate nducote ama yahn ihyan chenun ye min ne, hua chi chuh ye chendevah,

chendą ye nduco se nąn Dihvo vo. Tuhme nda ye sąhn tin vah, ne min ntihne ye ą̈ma ndi ima vah cuąhn nąn che quenun Dihvo vo. Cuahn che ndahcondah ye ą̈ma ive nąn ima vah ne, ndedevah ye yundo nąn che quendite combiero yahn ye, ndą se nąn Dihvo vo.

5 Cuahn che ndihchero Dihvo vo nduhcą che ritahno ihyan chahn ne, rąhn ye ri ye sąhn:

—Dąyá, a nchahcó nunde yehn.

6 Min vate ą̈ma o sąhn devano ley che dirun Moisés, ne rendededacadino se:

7 "¿Dehra cuande che tihcą rąhn sąhn tih?, te reducherino se Dendiohs che tihcą rąhn se. Ametah nde ą̈ma ihyan iyehnse che co nchahco ye nunde, atenąn Dendiohs."

8 Ndetąhno checadino Dihvo vo che tihcą rendededacadino sąhn chahn, ne rąhn ye ri ye sąhn:

—¿Dehco che tihcą rendededacadino nchuhn?

9 Co rąhco ne che tahque ndah che cąhmá có sąhn che necuan se, cotąh se yundo yahn se, ne cąca se, che co che cąhmá che a nchahcó nunde yahn se.

10 Mąn ne, cąva che cadino nchuhn te, u che rinducó nducoyąca ihyan, va vederihquentiyon yáhn cąva che nchahcó nunde yahn ihyan muhn iyehnse cuh ne, condihche ne.

Tuhme rąhn ye ri ye sąhn che ndi cheche me:

11 —Rą́hn rí di, cuenecuen, cotah yundo yehn, ne conahn ndevaque.

12 Ndetąhno necuan se, chetąh se yundo yahn se, ne conąhn se. Chuh se mendąhn yahn nducoyąca ihyan che chenun ye min, ne ą̈ma rahn ino ye. Rendeva ye yavenąn Dendiohs numacuahn vedeyeno, ne rąhn ye:

—Nde ą̈ma yune hua ndihchero vo vederihno che tuhcą.

Dihvo vo Jesucristo ne, yąhve ye Leví che conduco se ihyan

13 Cuahn tun Dihvo vo cuąhn chihto vine yahn Galilea, ne ą̈ma yąhn ihyan rahn ye rendo dąma ye nąn ye. Min ricuahn Dihvo vo ihyan chahn.

14 Cuąhn nąn che chuh Dihvo vo ne, ndihchero ye Leví, dąya Alfeo. Va se nąn mesa nąn che rica se tume cąde iyo. Rąhn ye ri ye sąhn:

—Cuhn vo, condoque u.

Ndetąhno necuan se, chinduco se ihyan.

15 Ą̈ma yune cuahn che va Dihvo vo chete vąco Leví ne, reh ye nąn mesa nduco ihyan che rahn nduco ye. Ą̈ma yąhn sąhn nunde, chenun vąn sąhn rica tume cąde iyo mąn, vate se nduco ye, te ą̈ma yąhn ri se che chinduco se ihyan.

16 Sąhn devano ley che dirun Moisés mąn, sąhn fariseo mąn ne, ndihchero se che reh Dihvo vo, rih ye dąma nduco nducoyąca sąhn nunde chahn, ne rąhn se ri se ihyan che rahn nduco ye:

—Hua ndąhcą che reh sąhn ricuahn yahn nchuhn, rih se dąma nduco sąhn rica tume cąde iyo mąn, sąhn nunde chenąhn mąn.

17 Cuahn che chihnevan Dihvo vo che tihcą rąhn sąhn chahn ne, rąhn ye ri ye sąhn:

—Ihyan che hua cah ye ne, hua rendotenan ye sąhn doctor. Ate ihyan che cah ye ne, rendotenan ye sąhn. Atihnocą u, te ndą́, conán ihyan nunde cąva che nto ino ye nunde yahn ye, ndiyu cąva ihyan che metah nunde yahn ye che rąhco ye.

Rąhn Dihvo vo Jesucristo deh cuande che hua rahte ihyan apóstol yahn ye yąhte

18 Ą̈ma yune ne, sąhn fariseo mąn, sąhn che rahn nduco Juąn Bautista mąn ne, rahte se yąhte. Ro min ne, cuahn ą̈ma o ihyan, ne rąhn ye ri ye Dihvo vo:

—¿Dehco che hua rahte sąhn che rahn nduco ne yąhte?, te sąhn fariseo mąn, sąhn che rahn nduco Juąn Bautista mąn ne, rahte se yąhte.

19-20 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye ihyan chahn:

—A devano nchuhn te ihyan che nduco ye sąhn rihnevąco ne, hua rahte ye yąhte. Ate ndete che denąn ndą sąhn che tąn se nduco se, nda se sąhn ne, tuhme cuahte ye yąhte. Atihnocą ihyan che rinduco ye u, te numanahn che nducó ihyan ne, metah deh cuande che cuahte ye yąhte. Ate cuahn che ndą sąhn che hua ri rendihche se u, nda se u ne, tuhme che cuąco, cuahte ye yąhte.

21 'Ndete che nedin dąma nchuhn ndudo ra che ricuáhn nduco costumbre ndico yahn ne ne, anduhnecą ndete che necąhnan ne ą̈ma ndi tino ra nąn ą̈ma tino ndico. Ndete che tihcą din ne ne, cuahn che ndeva doh tino ra me ne, nde tahque ndeh tino ndico me.

22 'Namin anduhnecą ndete che cuih ne vino ra chete ima ndico, te din vino me che condan ima ndico me, ne conda nde vino me mąn, nde ima me mąn. Chemin che vino ra ne, nahn che cuih ihyan chete ima ra.

Ihyan apóstol ne, tico ye indo trigo, cheh ye ro che rahtetuhno ihyan

23 Ą̈ma ro che rahtetuhno ihyan ne, chuh Dihvo vo nąn va chendąta. Nducote chi cuico ihyan apóstol yahn ye ne, tico ye ą̈ma o indo trico, reh ye ndute yahn.

24 Ndihchero ą̈ma o sąhn fariseo che tihcą din ye, ne rąhn se ri se Dihvo vo:

—Condihche ne. ¿Deh cuande che tihcą redin sąhn che rahn se nduco ne?, te mąn ne, ro che rahtetuno ihyan, ne a ndihquentiyon Dendiohs che hua din vo ntiyon ro cuh.

25-26 Rąhn Dihvo vo ri ye sąhn chahn:

—Anduhnecą ndete che hua rendihchenan nchuhn nąn Ndudo yahn Dendiohs nduhcą che din David ro che quenan Abiatar chidocuyąn che tahque ndinąn. Chi cuico ye, ne ametah che cheh ye. Chemin che chendą ye chete yąco, ne cheh ye pąn che va min. Namin cąh ye, cheh combiero yahn ye. Pąn chemin chan ne, a ndi vedino nąn Dendiohs, ne a nihnde cąde che hua co cheh nde ąma ihyan, atenąn chidocuyąn. Ate nde nduco nduh ne, hua quendihco ye nunde.

27 Quendi Dihvo vo, ne rąhn ye nduco sąhn chahn:

—Chihco Dendiohs ro che cuahtetuhno ihyan cąva che ndah yahn ihyan, ndiyu cąva che ndere ndeva ye ro min.

28 Cuedevano nchuhn te a u che rinducó nducoyąca ihyan che rihquentiyón nde nducuahn che redin ihyan ro che rahtetuhno ye.

3

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ąma sąhn che ndi cuma tąh se

1 Tąma ro che rahtetuhno ihyan ne, chendą Dihvo vo chete yąco, ne min quenun ąma sąhn che ndi cuma tąh se.

2 Namin min chenun ąma o sąhn fariseo, nahn ndihchero se ndete che din Dihvo vo che ndoyahn sąhn min ro che rahtetuhno ihyan, cąva che cąca nunde se yahn ye che rahcotąhn ye yahn ley che dirun Moisés.

3 Rąhn Dihvo vo ri ye sąhn che ndi cuma tąh me:

—Cuenecuen. Cuandi mendąhn.

4 Tuhme tumerune ye sąhn chahn:

—¿A ndąhcą che ndah din vo ro che rahtetuhno ihyan, o din vo che hua ndah ne? ¿A conan vo ihyan, o cąhcomąn vo ihyan che coh ye ne?

Ate hua ntąquino se deh che ndahconan se yahn ye.

5 Chi tąn Dihvo vo, ne chaconan ye ndihchero ye sąhn chahn. Ąma chi rąn ye yahn che cheche chedave yahn se. Tuhme rąhn ye ri ye sąhn min:

—Cuacondihque tah.

Chacondihco tąh se, ne ndetąhno ndoyahn se.

6 A ura min no ndiquendąh sąhn fariseo chahn chete yąco me, ne ndo dąma se nduco sąhn che chinduco se Herodes, ntuhno se nduco vih tącą din se che cąhno se Dihvo vo.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ąma yąhn ihyan chihto vine yahn Galilea

7 Adive ne, cuahn Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye chihto vine yahn Galilea, ne ąma yąhn ihyan che vate ye estądo yahn Galilea cuahn ye dąma nduco ye.

8 Namin ihyan che vate ye estądo yahn Judea mąn, ihyan che vate ye yąn Jerusalén mąn, ihyan che vate ye yąhn yahn Idumea mąn, ihyan che vate ye tąma lądo ico Jordán mąn, ihyan che vate ye nino yąn Tiro mąn, yąn Sidón mąn ne, ąma yąhn ye checadino ye yahn vederihno che redin Dihvo vo, ne rahn ye rendihchero ye ihyan.

9 Nducote ąma chidąma ihyan ne, rąhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye che cąhcoyąn ye ąma bąrco nąn che conun ye, te ąma ndito cąhche ihyan nąn ye.

10 A nedin Dihvo vo che ndoyahn ąma yąhn ihyan chahn, ne chemin che nducoyąca ihyan cah che chenun ye min ne, nde tuno regundą vih ye che nahn nahn tąh ye ihyan cąva che ndoyahn ye.

11 Namin nduco ihyan che chenun vaco chihngą ihyan, ne rahn ndą ye nąn Dihvo vo, rendave ye ndiyąhn, ne rąhn ye ri ye ihyan numa dito ye:

—Ndih che Dąya Dendiohs.

12 Ate Dihvo vo ne, ąma chihco yudo ye yahn vaco chihngą chahn che hua cąhma duh ihyan ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, tendąhnun ye ndichio ihyan apóstol yahn ye

13 Chihno min ne, cocha Dihvo vo ąma tingüete. Min yąhve ye ihyan che nahn ye, ne ndą ihyan chahn nąn ye.

14 Vąn ihyan chahn tendąhnun ye ndichio ihyan che conduco ye ihyan mąn, che dechuh ye ihyan, cuahndudo ye ndudo yahn ye mąn.

15 Namin cąh ye vederihquentiyon, cuahtenan cuma ihyan chahn cąva che ndetendąh ye vaco chihngą che chenun ihyan mąn, cąva che din ye che ndoyahn ihyan cąh mąn.

16 Vąn nducoyąca ihyan che tendąhnun ye ne, nduco ąma ihyan che duche ye Simón. Chaconahn Dihvo vo che duche ihyan min Pedro.

17 Tąma ye ne, duche ye Jacobo, dąya Zebedeo. Tąma ye ne, duche ye Juąn, dihno Jacobo. Ihyan che o chahn ne, chaconahn Dihvo vo che duche ye Boanerges, che nahn cąhma Ihyan che doh ino ye.

18 Tąma te o ye ne, duche ye Andrés mąn, Felipe mąn, Bartolomé mąn, Mateo mąn, Tomás mąn, Jacobo, che dąya Alfeo mąn, Tadeo mąn, tąma Simón, ihyan min che chinduco ye partido yahn Cananeo ro menąn me mąn.

19 Vạn ihyan chahn ne, namin nduco ạma se che duche se Judas Iscariote. A sạhn min che ndihcue ndeh se Dihvo vo adive.

Ihyan yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ndedecadino ye yahn ye che metah va cuạco dave yahn ye

Chihno min ne, conạhn Dihvo vo nduco ihyan apóstol che ndichio chahn.
20 Cuahn che a ntạ ye ne, ndaconan ndo dạma ạma yạhn ihyan, che nde hua rinun yahn ye che cheh ye.
21 Cuahn che checadino ihyan yahn ye che nde metah rinun yahn che cheh ye ne, cuahn ye quengua ye ihyan, te rạhco ye te ametah va cuạco dave yahn ye.

Sạhn devano ley che dirun Moisés ne, rạhn se te quenun vaco chihngạ Dihvo vo Jesucristo

22 Ạma o sạhn devano ley che dirun Moisés, che chica se yạn Jerusalén ne, rạhn se yahn Dihvo vo:
—Ihyan tih ne, quenan cuma ye vederihquentiyon yahn chundah, sạhn min che ndinạn se yahn vaco chihngạ. Chemin che ri rendetendạh ye vaco chihngạ che chenun ihyan.
23 Tuhme yạhve Dihvo vo sạhn chahn, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—A devano nchuhn che ndiyu chundah che rendetendạh se vaco chihngạ.
24 'Ihyan che vate ye rihquentiyon ye ne, ndete che cuahtecuhma ye vạn mạn ye nduco vih ne, hua co quendi ye cạhcantiyon ye.
25 A namin no tun ihyan che chenun ye ạma vah ne, ndete che cuahtecuhma ye vạn mạn ye nduco vih ne, hua co quendi ye cuahtenun ye min nduco vih.
26 A namin no tun chundah ne, ndete che cuhma se nduco vaco chihngạ che rihquentiyon se ne, cuihno vederihquentiyon yahn se.
27 Namin cạh Dihvo vo ạma ejemplo sạhn chahn, rạhn ye:
—Ạma sạhn duco che condạ se chete vạco ihyan che detino ye ne, atenạn che dechiche se ihyan, tuhme co duco se yahn ye.
Tihcạ rạhn ye te anduhnecạ ndete che a dechiche ye chundah, ndạhco ndiya ye vederihquentiyon yahn se.
28 Quendi Dihvo vo rạhn ye:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te nducuahn nunde che rahtendihco ihyan, nde nducuahn che chihngạ rạhn ye ne, co nchahco Dendiohs yahn ye.
29 Ate ihyan che ducherino ye Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, ametah nchahco cuahno Dendiohs yahn ye.
30 Tihcạ rạhn Dihvo vo, te sạhn chahn ne, rạhn se te quenun vaco chihngạ ihyan.

Ndạ chaco Dihvo vo Jesucristo nduco dihno ye

31 Chihno min ne, ndạ chaco Dihvo vo nduco dihno ye. Chahtendi ye cuạhn chevah, ne dechuh ye che cah ihyan.
32 Ihyan che vate ye chihto nạn Dihvo vo ne, rạhn ye ri ye ihyan:
—Chaco ne nduco dihno ne, vatendi ye cuạhn chevah, rinuhn ye ndih.
33 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuạco te ihyan min che chacó mạn, ihyan chahn che dihnó mạn.
34 Tuhme chaconan ye rendihchero ye ihyan che vate ye cuahn chihto nạn ye, ne rạhn ye:
—Nducoyạca ihyan che chenun ye muhn ne, rihnó ihyan anduhnecạ ndete che chacó mạn, anduhnecạ ndete che dihnó mạn,
35 te adecoduhno ihyan che runecạde cochica ye nduhcạ che nahn Chidá ne, rihnó ihyan anduhnecạ ndete che dihnó mạn, anduhnecạ ndete che cahvé mạn, anduhnecạ ndete che chacó mạn.

4

Ejemplo yahn ạma ihyan che retuhdo ye trigo

1 Tạma yune cuahn che ricuahn Dihvo vo chihto vine yahn Galilea ne, ạma yạhn ihyan chidạma ye chihto nạn ye. Nducote ạma chito ihyan ne, chemin che chendạ Dihvo vo chete ạma bạrco che va min, cuahn ye ino cun metro cuahn chihto, ne quendi ye ricuahn ye. Nducoyạca ihyan che chidạma ye ne, vatendi ye ndiyạhn chihto vine me, rihnevan ye.
2 Dihvo vo ne, ạma ndeh nạn dehtenduh chicuahn ye ihyan chahn nduco ejemplo. Tuhcạ rạhn ye ri ye ihyan chahn:
3 —Cuihcovan nchuhn. Cuahn ạma ihyan, retuhdo ye ndute ndạta.
4 Cuahn che retuhdo ye ne, chera neve ndute chihto yune, ne ndạ yạhda, cheh te.
5 Chera te neve ndute nạn che tah ra yạhn chenun vạn tu. Chemin ne, nun quendạh, te hua ndeh yạhn chendih.
6 Ate cuahn che quendạh yạhn ne, yuche yạn, ne nducote metah cotạh yạno dihyoduto ne, chihno tih.
7 Te neve ndute ne, chera vạn chano yạn. Chendih chano yạn me, ne hua chi yahn.
8 Ate ndute che chera nạn yạhn ndah ne, ạma ndah chi. Ạma o duto ne, chi ndico ndiche ndute yahn. Tạma te o ne, chi ino raco yahn. Tạma te o ne, chi ạma ciento yahn.
9 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Nducoyạca nchuhn, condedecadino ndah ne cạva che conahn ne ejemplo min.

Dihvo vo Jesucristo ne, cạh cuande ye deh cuande che demạn nduco ejemplo ricuahn ye

10 Adive cuahn che a nahn nducoyạca ihyan chihno conạhn ye ne, quenan Dihvo vo nduco nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye mạn, nduco te neve ihyan mạn. Chica ihyan chahn che cạh cuande ye ihyan yahn ejemplo min.

11 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Cade te Dendiohs che co devano nchuhn yahn vederihquentiyon yahn ye. Ate ihyan che hua rinduco ye u ne, ricuáhn ihyan demạn nduco ejemplo,

12 cạva che ndihchero no ye, ate anduhnecạ ndete che hua ronạn ye mạn, cahnevano no ye, ate hua conahn ye mạn. Nduco tihcạ ne, hua nto ino ye nunde yahn ye, ne hua nchahco Dendiohs yahn ye.

Recạh cuande Dihvo vo Jesucristo deh conahn ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndạta me

13 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Nducote hua chenahn nchuhn ejemplo min ne, ¿tạcạ co conahn ne ejemplo chenạhn che va che nté?

14 Ihyan che retuhdo ye ndute ndạta me ne, nduhcạ ihyan che rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs, rihnevan ạma yạhn ihyan.

15 Ạma o ihyan chahn ne, ndetạhno rendạ chundah, ne redin se che rinạn ye ndudo che a chihnevan ye.

16 Ndute ndạta che chera vạn tu me ne, nduhcạ ndudo me che rihnevan tạma te o ihyan che renevahnecun ye numacuahn vedeyeno.

17 Ate nduhcạ ạma chendạta che hua rengu, che metah cotạh yạno dihyoduto ne, tihchan ihyan chahn, te hua riquendi ye. Cuahn che rechuhrihn ye, o ndere redin ihyan nduco ye cạva ndudo me ne, ndetạhno rihcomạn ye.

18 A namin no tun ndute che chera vạn chano yạn me ne, nduhcạ ndudo me che rihnevan tạma te o ihyan.

19 Ạma rendededecadino ihyan chahn yahn ntiyon yahn ye ro ro mạn, rihncheh mạn ye ihyan cạva vedecuihca che va iyehnse cuh mạn, nahn co yahn ye ạma ndeh nạn dehtenduh che va mạn. Chemin che hua ri redin ndudo me che ndah nduco ye.

20 Ate ndute che chera nạn yạhn ndah me ne, nduhcạ ndudo me che rihnevan tạma te o ihyan. Nduhcạ ạma chendạta che ri ndico ndiche ndute yahn, nduhcạ tạma che ri ino raco yahn, nduhcạ tạma che ri ạma ciento yahn ne, tihcạ redin ndudo me che ndah nduco ihyan chahn.

Ejemplo yahn candil

21 Namin nte Dihvo vo tạma ejemplo. Rạhn ye ri ye ihyan:

—Nde ạma ihyan hua renahn yạhn ye candil cạva che tihyon ye mạn cajón, o mạn yundo. Renahn yạhn ye cạva che cạhco ye nạn che co ro dave numacuahn chete vah.

22 A tihnocạ nducuahn ndudo che chenun ndeh che lạdo yahn ihyan, te andahre hua renahn ye meniyon, ate ndạ ro che va che conahn ye.

23 Nducoyạca nchuhn, condededecadino ndah ne deh conahn ejemplo cuh.

24 Quendi Dihvo vo rente ye nduco ihyan chahn, ne rạhn ye:

—Cuihco nchuhn cudạdo, te nahn che nduco cudạdo cahnevan ne Ndudo yahn Dendiohs. Ihyan che cahnevan ye nduco cudạdo ne, ndah conahn ye, nde tahque ndeh ca vededevano cạh Dendiohs che conahn ye.

25 Tihcạ, te ihyan che devano ye vededevano yahn Dendiohs ne, nde tahque ndeh ca cạh Dendiohs che codevano ye. Ate ihyan che hua devano ye ne, nde conạn ye dehtenduh che rihnevan ye.

Ejemplo yahn chendạta che rihta

26 Quendi Dihvo vo rente ye nduco ihyan chahn, ne rạhn ye:

—Nduhcạ ndute ndạta che rino ạma ihyan ne, tihcạ vederihquentiyon yahn Dendiohs.

27 Ihyan min ne, riyạdo ye vino, ne ro ne, renecuan ye. Andahre hua devano ye tạcạ va chendạta yahn ye, ate chemin ne, riquendạh, ne rihta.

28 Yạhn me ne, redin che ri yahn. Menạn ne, riquendạh yạta yahn, ne adive ne, riquendạh yạma yahn. Tuhme ri ndute yahn.

29 Cuahn che a cuma ne, ndetạhno cạhca ihyan, te a ndạ ro yahn.

Ejemplo yahn ndute ndạta che duche mostạza

30 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Nté tạma ejemplo cạva che codevano nchuhn tạcạ vederihquentiyon yahn Dendiohs.

31 Nduhcạ ndute ndạta che duche mostạza che rino ihyan ne, tihcạ vederihquentiyon yahn Dendiohs. Chemin ne, tahque cạhya che co tạma nạn ndute ndạta che va iyehnse.

32 Ate adive che rehche ne, rihta nde tahque ri chahte che co tạma nạn chendạta. Ạma rihta nde ri redin yạhda ndaque te vạn dune.

Nduhcạ che rente Dihvo vo Jesucristo ejemplo

33 Nduco ndeh nạn ejemplo nduhcạ ejemplo chahn ne, ricuahn Dihvo vo

Ndudo yahn Dendiohs ihyan chahn
nduhneva che co conahn ye.
34 Demạn nduco ejemplo ricuahn ye. Ate
cuahn che a demạn ye nduco ihyan apóstol
yahn ye ne, recạh cuande ye ihyan chahn
nducuahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihco dihn ye yuhne tạn

35 Ro min cuahn che chi man ne, rạhn
Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:
—Cuhn vo nduco nchuhn viche lạdo cạh.
36 Tuhme chihcomạn ihyan chahn
nducoyạca ihyan che chenun ye min, ne
chahtenun ye chete bạrco nạn che quenun
Dihvo vo, cuahn ye nduco vih. Namin
cuahn tạma te o bạrco nduco ye.
37 Ura min canạn ạma rano yuhne, ne
ndedecuan nune vine me. Chendạ nune
chete bạrco me, nde a rito.
38 Dihvo vo ne, quenun ye cuạhn cạh
bạrco me, quiyạdo ye, queta ye ạma
almạda. Ndedetuhche ihyan chahn ihyan,
ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ¿a hua cuande yahn ne
che ndere coh vo muhn?
39 Tuhme necuan Dihvo vo, chihco dihn
ye yuhne me, ne rạhn ye ri ye vine me:
—Cuihnde dihn. Ngüen.
Ndetạhno chehuan yuhne me, ne ạma
quendite dihn vine me.
40 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—¿Dehco che redihya nchuhn ri? ¿A hua
ritahno ne?
41 Tuhme ạma rahn ino ihyan chahn, ne
rạhn ye ri ye vih:
—¿Duhra ihyan cuh che nde yuhne, nde
vine, redinahn che rihquentiyon ye?

5

Ndetendạh Dihvo vo Jesucristo ạma yạhn vaco chihngạ che chenun ạma sạhn yạn Gadara

1 Ndạ Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn
ye tạma lạdo viche vine me, yạhn yahn yạn
Gadara.
2 Cuahn che ndiquendạ ye chete bạrco
me ne, ndạ ạma sạhn che chenun vaco
chihngạ sạhn, chica se nạn yạyan.
3 Min nạn yạyan che vạco se. Nde ạma
ihyan hua co dechiche ye sạhn, nde huane
nduco cadena.
4 Ạma ndeh yune redechiche ihyan tạh
se mạn, cạh se mạn, ate rihno rendeh se
cadena. Nde ạma ihyan hua richa ye cạhco
dihn ye sạhn.
5 Nde ro nde rạhn rechica se vạn chano
mạn, nạn yạyan mạn, rah se mạn, renun
yah mạn se sạhn nduco tu mạn.
6 Ate ro min cuạhn che ndạ Dihvo vo ne,
chinạn se ihyan, ne cuahn se rano se
chehntihya se nạn ye.
7 Numa dito se cah se:
—Jesús, Dạya Dendiohs che ạma yudo ye,
¿dehco che recạhdenun ne yune yáhn? Nde
muhn nde nạn Dendiohs, cạhmá có ndih
che hua din ne che chuhríhn.
8 Tihcạ rạhn se, te Dihvo vo ne, a chihco
yudo ye vaco chihngạ chahn, ne rạhn ye:
—Vaco chihngạ, ¡cuendiquendạh nchuhn!
¡Cuihcomạn ne sạhn tih!
9 Tumerune ye sạhn:
—¿Deh doche ne?
Ndahconan se yahn ye:
—Legión duché, te ạma yạhn ri nuhn.
10 Tuhme ạma rica se che hua dechuh ye
vaco chihngạ chahn ạma lạdo.
11 Min nino vạn chano ne, chenan ạma
yạhn cuche reh te.
12 Ạma rica vaco chihngạ chahn ihyan:
—Cuedechuh ne nuhn cạva che condạ
nuhn cuche sih.
13 Cạh yune Dihvo vo, ne ndiquendạh
vaco chihngạ chahn sạhn min, ne chendạ
cuche chahn. Tuhme nduh che o mil cuche
chahn ne, cochahn te rano te, cheranun te
chete vine me, ne chih nducoyạca te.
14 Sạhn che redin se cudạdo cuche chahn
ne, dihya se chi, ne chano se. Cuahn se, ngu
se ndudo yahn ihyan che vate ye viyạn
mạn, rạncho mạn.
15 Tuhme cuahn ihyan chahn ndihchero
ye deh che chi. Cuahn che ndạ ye nạn
Dihvo vo ne, ndihchero ye sạhn che
chenun vaco chihngạ sạhn ro menạn me.
Min va se, a ntonun se tino yahn se. A va
cuạco dave yahn se, ne dihya ye chi.
16 Tuhme ihyan che ndihchero ye deh
che chi ne, necạh cuande ye ihyan che ndạ
chahn, deh che chi yahn sạhn min mạn,
deh che chi yahn cuche chahn mạn.
17 Tuhme canạn ihyan chahn rica ye
Dihvo vo che ndạca ye yạn min, nạhn ye.
18 Cuahn che chendạ Dihvo vo chete
bạrco me che nạhn ye ne, rica sạhn min
ihyan che cạh yune ye che conduco se
ihyan.
19 Ate hua cạh yune ye, ne rạhn ye ri ye
sạhn:
—Conahn cuạhn ndevaque nạn che
chenan ihyan yehn. Cahme co ihyan yahn
vederihno chahte che din Dihve Dendiohs
ndoque mạn, nduhcạ che quenan vạhino
ye di mạn.
20 Tuhme conạhn se yạn vạco se nino yạn
Decápolis. Ạma rente se yahn vederihno
chahte che din Dihvo vo nduco se, ne ạma
chahn ino nducoyạca ihyan.

Rica Jairo che din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn tạhn dihn dạya se

21 Cuahn che ntạ Dihvo vo lạdo cuh yahn
vine me ne, ndo dạma ạma yạhn ihyan nạn
ye.

22 Ura min ne, ndą ąma sąhn ndinąn
yahn yąco che duche se Jairo. Cuahn che
ndihchero se Dihvo vo ne, cuahn se
chehntihya se nąn ye.
23 Chica se favor ihyan, ne rąhn se:
—Tąhn dihn dąyá, ąma tahn ndi te,
adeche coh te. Cuhn vo nduco ne, nahn tąh
ne tąhn cąva che ndoyahn te.
24 Tuhme cuahn Dihvo vo nduco se, ne
ąma yąhn ihyan nduco ye ihyan, nde tuno
chi chiche cuahn ye.
25 Min vąn ihyan chahn ne, nduco ąma
ndąhta che cah te. Rendora te yun ro ro. A
ri ndichio nduyo che quenan cah min tąhn.
26 Ąma dico sąhn doctor tąhn, ate ndere
rechuhrihn te, te hua ndoyahn te. Chihno
toh te nducuahn yahn te che va, ate nde
tahque ri dito cah yahn te.
27 A chihnevan tąhn min che rente ihyan
yahn vederihno che redin Dihvo vo, ne din
te fuerza che ndą te vąn ihyan. Chahn ndą
te cuąhn vedąme Dihvo vo, ne nahn tąh te
tino yahn ye.
28 Tihcą din te, te rąhco te: “Ndete che co
cąde nahn tą́h a mare tino yahn ye ne,
ndoyáhn.”
29 Ndetąhno chehuan cah yahn te, ne
checadino te che a ndoyahn te.
30 Tuhme checadino Dihvo vo che
chinahn ąma vederihno, ne ndaconan ye
tumerune ye:
—¿Duh nahn tąh tino yáhn ne?
31 Rąhn ihyan apóstol yahn ye ri ye ihyan:
—A rendihchero ne te ąma ndito cąhche
ihyan nąn ne. ¿Dehco che tumerune ne:
“Duh nahn tąh tino yahn ne?”
32 Ate raconan muhn raconan min Dihvo
vo, rendihchero ye cuąhn chihto nąn ye
duh che nahn tąh tino yahn ye.
33 Tąhn min ne, nde tuno rendoh te che
vąh te. Chahn ndą te, chehtihya te nąn ye,
ne necąh cuande te ihyan nducuahn che
chahno te chi.
34 Rąhn ye ri ye tąhn:
—Dąyá, nducote chitehne ne, a ndoyehn.
A co nahn ndevaque ndete che nehn. Hua
dehve rahque, te a ndoyehn.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndedetuhche ye tąhn dąya Jairo

35 Nde metah cuihno cąhma Dihvo vo
cuahn che ndą ąma o ihyan ndevąco Jairo,
ne rąhn ye ri ye sąhn:
—A chih tąhn dąya ne. Ametah deh
cuande che denduh ne Ihyan Ricuahn cąva
che cąhn ye.
36 Chihnevan Dihvo vo che rąhn ihyan
chahn, ate hua tumacąh ye. Rąhn ye ri ye
Jairo:
—Hua te co ran. Cuitehne che co conán
di.
37 Tuhme quendi ye cuahn ye nduco
Jairo, ne atenąn Pedro mąn, Jacobo mąn,
Juąn che dihno Jacobo mąn, cahnecun ye
che cuahn ye nduco ye.
38 Cuahn che ndą Dihvo vo vąco Jairo ne,
ndihchero ye che ąma yąhn ihyan chenun
ye min, raco ye mąn, rah rąn ye mąn.
39 Tuhme chendą ye chete vah, ne rąhn
ye ri ye ihyan chahn:
—¿Dehco che ąma rah rąn nchuhn mąn,
raco ne mąn?, te tąhn dihn tih ne, dehve
ndih te, te quiyądo te.
40 Ate chihyon nan ihyan chahn ihyan.
Tuhme ndetendąh vah Dihvo vo
nducoyąca ye, ne cuahn ye nduco chida
tąhn dihn me mąn, chaco te mąn, ihyan
che nduco ye mąn, chendą ye nduco vih
nąn che quendite te.
41 Chetąh ye tąh te, ne rąhn ye devąco
yahn ye:
—Talita cumi —che nahn cąhma: Tąhn
dihn, cuenecuen.
42 Tąhn dihn me ne, a ri te ndichio
nduyo. Ndetąhno necuan te, canąn rica te,
ne ąma cuahn ino ihyan chahn.
43 Ąma chihco yudo Dihvo vo che hua
duhva cąhma che ndedetuhche ye tąhn, ne
rąhn ye ri ye indihte yahn te che cąh ye,
cheh te.

6

Dihvo vo Jesucristo ne, ntą ye yąn vąco ye Nazaret

1 Chica Dihvo vo yąn Capernaum, ne
conąhn ye yąn vąco ye Nazaret nduco
ihyan apóstol yahn ye.
2 Ąma ro che rahtetuhno ihyan ne,
chendą ye chete yąco, chicuahn ye. Ąma
yąhn ihyan chihnevan ye che ricuahn ye,
ne ąma rahn ino ye. Rąhn ye vąn mąn ye
nduco vih:
3 —Ihyan tih che vicheyąhn me. María
che chaco ye. Jacobo mąn, José mąn, Judas
mąn, Simón mąn, a sąhn chahn che dihno
ye. Muhn yąn vąco vo vate tąhn cahve ye.
Nducote a rendihche ihyan Dihvo vo che
min chihta ye ne, chemin che hua
nevahnecun ye ihyan.
4 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Numachahte va vedeyahino nduco
ihyan profeta. Ate ihyan yąn vąco ye mąn,
ihyan yahn ye mąn ne, hua yahino ye
ihyan.
5 Nducote cheche chedave yahn ihyan
yąn chahn ne, ąma o no vederihno din
Dihvo vo yąn min. Nahn tąh ye ąma o
ihyan cah, din ye che ndoyahn ye.
6 Rahn ino Dihvo vo yahn che hua
chitahno ihyan yąn vąco ye ihyan. Chihno
min ne, cuahn ye nduh yąn nduh yąn che
nino, quendi ye ricuahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, dechuh ye ihyan apóstol yahn ye che cạhn ye cuahndudo ye

7 Dihvo vo Jesucristo ne, cah ye nduh che
ndichio apóstol chahn nạn ye. Dechuh ye
ihyan cạde o cạde o ye queri ạma yạn. Din
ye che cuahtenan cuma ihyan chahn
vederihquentiyon, cạva che cuahn che
tạhn nun ye ihyan che chenun vaco
chihngạ ihyan ne, ndetendạh ye vaco
chahn.
8-9 Chihquentiyon ye che quenda ihyan
chahn indạhco yahn ye mạn, che tihyon
cạh ye ndạco yahn ye mạn, che conun ye
ạma no cahteca ye mạn. Ate dehtenduh
chenạhn ne, hua co quenda ye, nde huane
dino mạn, nde huane pạn mạn, nde huane
tume mạn.
10 Namin rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Adecotino vạco ihyan nạn che
nevahnecun ye nchuhn ne, min cuahtenan
ne nde tuno ro che ndạca ne yạn.
11 Ihyan yạn che hua ntumanecun ye
nchuhn mạn, che hua cạhcovan ye che
cuahndudo ne mạn ne, condạca ne yạn
vạco ye, ne condạhde ne yạca che chenan
cạh ne, cạva che tihcạ nạhme ne ihyan che
hua ndạhcạ redin ye. Cuạco rạ́hn rí
nchuhn te cuahn che a ndạ ro che
techecạde Dendiohs nunde yahn
nducoyạca ihyan ne, tahque chuhrihn
ihyan chahn che co ihyan yạn Sodoma
mạn, ihyan yạn Gomorra mạn.
12 Tuhme cuahn ihyan chahn rahndudo
ye che nahn che nto ino ihyan nunde yahn
ye.
13 Namin retendạh ye ạma yạhn vaco
chihngạ che chenun ihyan, ne racotạhme
ye aceite ạma yạhn ihyan cah, redin ye che
rendoyahn ye.

Nduhcạ che chih Juạn Bautista

14 Ro min ne, ạma rente ihyan yahn
vederihno che redin Dihvo vo, ne
checadino rey Herodes. Tuhme rạhn rey
me:
—A ntuche Juạn Bautista vạn tenạhn. A
ihyan min che redin ye vederihno che
tihchan.
15 Nạhn ihyan ne, rạhn ye te ihyan
profeta Elías che quechica ye. Nạhn tun
ihyan ne, rạhn ye:
—Ihyan cạh ne, ạma ihyan profeta
nduhcạ ihyan profeta che chahte ye a rạhn
me.
16 Ate hua chitahno Herodes che rente
ihyan chahn, ne rạhn se:
—Ihyan cạh ne, Juạn Bautista ihyan. A
ihyan cạh che chihquentiyón sandạdo che
chihca yạn se dạndo ye. Mạn ne, a ntuche
ye vạn tenạhn.
17 Tihcạ rạhn rey me, te a mạn se
chihquentiyon se sandạdo che din se preso
Juạn, chaconuhn se ihyan vạcoyạhn,
dechiche se ihyan nduco cadena. Tihcạ
chahno chi Juạn, te tihcạ nahn Herodías,
tạhn ndạhta yahn Felipe, sạhn min che
dihno rey me. Rey me ne, ndere quenan se
nduco te.
18 A rạhn Juạn ri ye rey me:
—Hua ndạhcạ redin ne che quenan ne
nduco ndạhta yahn dihno ne.
19 Nducote tihcạ rạhn Juạn ri ye rey me
ne, chemin che ạma nahn cạhno Herodías
ihyan. Ate hua chi chihno te ihyan ura min.
20 Herodes ne, renevahnecun se Juạn, te
a devano se te ihyan min ne, ihyan ndah
ye, ndiyu ihyan nunde ye. Chemin che hua
rahnecun se che cạhno te ihyan. Cuahn che
rihnevan rey me che rente Juạn ne,
andahre hua ndah renahn se, ate rihnevan
se numacuahn vedeyeno.
21 Ate ndạ ạma ro che ndạhcạ chahno
Herodías chi. Din rey me vihcoduche se, ne
recạh se reh nducoyạca intiyahn yahn se
mạn, ihyan ndinạn yahn sandạdo yahn se
mạn, ihyan nạhn che vate ye estạdo yahn
Galilea mạn.
22 Ura che a vate vihco ye ne, chendạ
tạhn daya Herodías, ndeh te, ne rey me
nduco ihyan che vate ye reh ye nduco vih
ne, ạma cạh yeno ihyan. Tuhme rạhn rey
me ri se tạhn:
—Cuique adecodehno che nehn, ne té di.
23 Cạh se ndudo yahn se tạhn, ne rạhn se:
—Adecodehno che nehn, andahre mạhn
va nạn che rihquentiyón, té di.
24 Ndiquendạh te, ne cuahn te cạcarune
te chaco te, ne rạhn te:
—¿Deh cạcá?
Ndahconan chaco te:
—Cuique tin Juạn Bautista.
25 Ndetạhno chendạ tun te nạn che
quenun rey me, ne rạhn te ri te sạhn:
—Mạn ne, náhn che te ne u meniyon tin
Juạn Bautista chete ạma cuh.
26 Tuhme ạma chi rạn rey me. Ate
nducote a cạh se ndudo yahn se tạhn nạn
nducoyạca ihyan che vate ye min nduco se
ne, chemin che dinahn se ndudo yahn se.
27 A ura min no chihquentiyon se ạma
sandạdo che cạhn se ngua se tin Juạn.
28 Chahn sandạdo me vạcoyạhn, chihca
yạn se dạndo Juạn. Quenda se tin ye chete
ạma cuh, ne cạh se tạhn. Tạhn min ne,
quenda te cạh te chaco te.
29 Cuahn che checadino ihyan che
chinduco ye Juạn te a chih ye ne, chahn ye
chengua ye ihyan, ne chihche ye ihyan.

Cạh Dihvo vo Jesucristo, cheh uhn mil ihyan

30 Adive ne, ndaconan ihyan apóstol
chahn, ndo dạma ye nduco Dihvo vo, ne

necạh cuande ye ihyan nducuahn che din ye mạn, nducuahn che chicuahn ye mạn.
31 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuhn vo nduco nchuhn ạma cuạn nạn che demạn, cuahtetuhno vo tah.
Tihcạ rạhn ye, te ạma yạhn ihyan, ihyan che rendạ ye mạn, ihyan che renạhn ye mạn, ne nde che cheh ye hua rinun yahn ye.
32 Tuhme quenun Dihvo vo chete ạma bạrco nduco ihyan apóstol chahn, ne cuahn ye ạma cuạn nạn che metah duhva.
33 Ate ạma yạhn ihyan ndihchero ye che cuahn ye, ne nchanạn ye ihyan. Tuhme chica ihyan chahn yạn vạco ye, ne rica cạh ye, cuahn ye cuạhn nạn che cuahn Dihvo vo, nde tahque nun ndạ ye min.
34 Cuahn che ndiquendạh Dihvo vo chete bạrco me ne, ạma yạhn ihyan ndidạma ye. Quenan vạhino ye ihyan chahn, te nduhcạ itecuche che metah duh che redin cudạdo ite ne, tihchan ye. Tuhme canạn Dihvo vo, chicuahn ye ihyan ạma ndeh nạn dehtenduh.
35 Cuahn che a chi chino me ne, ndạ ihyan apóstol chahn nạn Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Muhn ne, yạhn nạn che metah duhva, ne mạn ne, a chi chino.
36 Cuedechuh ne ihyan sih cuạhn yạn che nino, cạva che cua ye che cheh ye, te muhn ne, metah deh che cheh ye.
37 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Nchuhn cocạh ne, cheh ihyan sih.
—Tumerune ihyan chahn ihyan:
—Nahn o ciento tume denario che cua nuhn pạn, cheh ihyan sih. ¿A nahn ne che tihcạ din nuhn ne?
38 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—¿Tạva pạn va yahn nchuhn? Cuahn ne quendihchero ne.
Cuahn che ndihchero ihyan chahn ne, rạhn ye ri ye ihyan:
—Va uhn pạn nduco o yạhca.
39 Dechuh Dihvo vo ihyan apóstol chahn che cạhma ye nduco nducoyạca ihyan che cuahte ye nạn yune cue, codạma ye ạma ạma cuạn nduco vih.
40 Tihcạ dinahn ye, ne ạma o cuạn ne, chahte ạma ciento ye, ne tạma te o cuạn ne, chahte o raco ndiche ye.
41 Tuhme chetạh Dihvo vo nduh che uhn pạn chahn nduco o yạhca chahn. Cha yạco nạn ye nạn ro, ne cạh ye nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh ye pạn chahn, ne cạh ye ihyan apóstol, cạva che cạh ye, cheh nducoyạca ihyan chahn. Namin yạhca chahn ne, ndeh Dihvo vo, ne cheh nducoyạca ye.
42 Cheh ndah nducoyạca ihyan chahn nde nạn che chito ihyan.
43 Adive ne, nedin dạma ihyan apóstol chahn nducuahn pạn che ngạva, ne chi ndichio cuahte. Namin nedin dạma ye che ngạva yahn yạhca chahn.
44 Vạn nducoyạca ihyan che cheh ye ne, nduco uhn mil ihyan chạhn.

Dihvo vo Jesucristo ne, rica ye nạn nune vine
45 Ndetạhno dechuh Dihvo vo Jesucristo ihyan apóstol che condạ ye chete bạrco me, chuh ye tạma lạdo viche cạh, cuạhn nạn yạn Betsaida. Tuhme ndedechuh ye nducoyạca ihyan chenạhn chahn.
46 Cuahn che ndedechuh ye ihyan chahn ne, cuahn ye ạma tingüete cạva che covạh ye.
47 Cuahn che chi man me ne, a nde mendạhn vine me cuahn bạrco me nduco ihyan apóstol chahn. Dihvo vo ne, a demạn ye quenan ye tingüete me.
48 Ndihchero ye che ạma chi cuno ihyan chahn che ricạhca ye bạrco me, te cuạn nạn che rechi yuhne cuahn ye. Adive, ura che a nino co dave ne, cuahn Dihvo vo, rica ye nạn vine me, nde a nahn chuhnan ye ihyan chahn.
49 Cuahn che ndihchero ihyan chahn che rica Dihvo vo nạn vine me ne, rạhco ye te co vaco chihngạ cochi, nde tuno cah ye che vạh ye.
50 Nducoyạca ihyan chahn ne, ndihchero ye che cochi Dihvo vo nạn nune, ate nducote hua nchanạn ye ihyan ne, ạma dihya ye chi. Ndetạhno rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Hua dihya nchuhn co, te a u che cochí. Hua dehve rạhco ne.
51 Tuhme chendạ ye chete bạrco me nạn che chenun ihyan chahn. Ndetạhno chehuan yuhne me, ne ạma rahn ino ihyan chahn.
52 Ạma rahn ino ye, te nducote cheche chedave yahn ye ne, metah cuihno conahn ye yahn vederihno che din Dihvo vo nduco pạn chahn.

Ndạ Dihvo vo Jesucristo yạhn yahn Genesaret, ne din ye che ndoyahn ihyan cah
53 Cuahn che a chuh Dihvo vo nduco ihyan apóstol chahn tạma lạdo viche cạh ne, ndạ ye yạhn yahn Genesaret, ne dechiche ihyan chahn bạrco me chihto vine me.
54 Cuahn che a ndiquendạ Dihvo vo chete bạrco me ne, ndetạhno nchanạn ihyan yạn min ihyan.
55 Tuhme cuahn ihyan chahn rano ye numachahte chihto yạn, ne canạn ye retechecạn ye ihyan cah yahn ye nduco yundo, regu ye ihyan cuạhn nạn che quenun Dihvo vo.

56 Adecotino nąn che rendą Dihvo vo,
andahre yąn cąhya mąn, andahre yąn
rahte mąn, andahre viyąta mąn, min
racondihte ihyan chahn ihyan cah yahn ye
chihto yune. Rica ihyan chahn che cąh
yune Dihvo vo cuaconahn tąh ihyan cah
chahn andahre chihto tino yahn ye.
Nducoyąca ihyan cah che chaconahn tąh
ye tino yahn ye ne, ndetąhno ndoyahn ye.

7

Nduhcą che rahtendihco ihyan nunde

1 Sąhn fariseo mąn, sąhn devano ley che
dirun Moisés che chica se yąn Jerusalén
mąn ne, ndo dąma se nąn Dihvo vo.
2-5 Sąhn chahn nduco nducoyąca ihyan
nación yahn Israel chenąhn ne, riquendi se
costumbre che chihco ihyan ndico yahn se
che renąno se tąh se ura che cheh se mąn,
ura che rendą se che rahn se ndihve mąn.
Rąhco se te nduco tihcą ne, redinahn se che
rihquentiyon Dendiohs. Namin renąno se
vąso mąn, jąrro mąn, dehtenduh chenąhn
che retoh se mąn. Ndihchero se che reh
ihyan apóstol, ne hua renąno ye tąh ye
nduhcą costumbre yahn se, ne rąhn se ri se
Dihvo vo:

—¿Dehco che hua renąno ihyan apóstol
yahn ne tąh ye ura che reh ye nduhcą che
chihco cąde ihyan ndico yuhn vo ne?

6 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye
sąhn:

—¡O nąn o chende nchuhn! Riquendąh
cuąco nduhcą che dirun ihyan profeta
Isaías yahn ne tuhcą:

Dendudo no che rąhn sąhn sih che ritahno
se Dendiohs,
te hua cuąco.
7 Nde hua cochihve che rendeva se
yavenąn Dendiohs, te ricuahn se
costumbre yahn mąn se, redin cą se
che vederihquentiyon yahn
Dendiohs.

8 Tihcą redin nchuhn. Rihcomąn ne
vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne
riquendi ne costumbre yahn mąn ne.
Renąno ne jąrro mąn, vąso mąn, ąma ndeh
nąn ca dehtenduh che tihchan redin ne.

9 '¡Ąma vivo nchuhn che rąhco ne!
Riquendi ne costumbre yahn mąn ne, ne
rihcomąn ne vederihquentiyon yahn
Dendiohs.

10 Moisés ne, dirun ye tuhcą: "Cuendeva
yavenąn chide mąn, yavenąn cheque
mąn." Namin dirun ye: "Adecoduhno
ihyan che cąhva ye yahn chida ye o cąhva
ye yahn chaco ye ne, quenan cuma che
cąhno ihyan yąn ihyan."

11 Ate ndotenan che quendi nchuhn
vederihquentiyon min ne, ricuahn ne
ihyan che cąhma ye co ye indihte yahn ye:
"Hua co conán nchuhn, te nducuahn che va
yáhn ne, a ndihco mendąhn che co vedino
nąn Dendiohs."

12 Adecoduhno ihyan che cąhma ye tihcą
ne, redin nchuhn fuerza ihyan che dinahn
ye, ne hua rahnecun ne che conan ye
indihte yahn ye.

13 ¡Ąma ndeh nąn ca dehtenduh che
tuhchan redin nchuhn! Rihcomąn ne
vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne
riquendi ne costumbre yahn mąn ne.

*Rąhn Dihvo vo Jesucristo te ndiyu cąva
dehtenduh che reh ihyan che chendihco ye
nunde*

14 Nedin dąma Dihvo vo ihyan, ne rąhn
ye:

—Cuihcovan ndah nchuhn cąva che
conahn ne che cąhmá nduco ne:

15 Nducuahn che chihngą che riquendąh
chete chedave yahn ihyan ne, a cąva
chemin che chendihco ye nunde, ndiyu
cąva dehtenduh che reh ye.

16 ¡Cuihcovan ndah ne cąva che conahn
ne!

17 Cuahn che chica Dihvo vo min, ndondą
ye vah ne, chica ihyan apóstol ihyan che
cąh cuande ye ihyan deh conahn che nte ye
me.

18 Rąhn ye ri ye ihyan chahn:

—Namin nchuhn dąma ri ne nduco
ihyan sih, te hua renahn ne. Nducuahn che
reh ihyan ne, ndiyu cąva chemin che
chendihco ye nunde,

19 te vącochendereh yahn ye rahn, ndiyu
chete chedave yahn ye.

Tihcą chicuahn Dihvo vo che ndiyu cąva
dehtenduh che reh ihyan che chendihco ye
nunde.

20 Quendi ye, ne rąhn ye:

—Nducuahn che chihngą che
rendedecadino ihyan mąn, che redin ye
mąn ne, a cąva chemin che chendihco ye
nunde.

21 Chete chedave yahn ihyan riquendąh
che chihngą rendedecadino ye mąn,
reduco ye mąn, rihno vih ye mąn,

22 rahtenan ye nduco ihyan che hua
nihnevąco ye nduco ye mąn, nahn yahn ye
dehtenduh yahn ihyan mąn, rihncheh ye
mąn, duhtuno ihyan ye mąn, ndere ihyan
ye mąn, ve ye mąn, yąde ye mąn, nine ye
mąn.

23 Nducuahn dehtenduh chemin chan
ne, reconan chete chedave yahn ihyan, ne
a cąva chemin che chendihco ye nunde.

*Ąma tąhn tąma nación ne, chica te Dihvo vo
Jesucristo che conan ye tąhn*

24 Chica Dihvo vo min, ne cuahn ye
cuąhn yąhn yahn yąn Tiro mąn, Sidón
mąn. Cuahn che ndą ye ne, ndąca ye ąma
vah nąn che conan ye. Hua nahn ye che

cadino ihyan che min quenan ye, ate a cạde no che checadino ihyan.
25 Min va ạma tạhn dihn che quenun vaco chihngạ tạhn. Ndetạhno che checadino chaco te che ndạ Dihvo vo ne, chahn te nạn quenan ye, ne chehntihya te nạn ye.
26 Tạhn min ne, ndiyu tạhn nación yahn Israel, te tạhn tạma nación. A min Sirofenicia yạn vạco te. Chica te Dihvo vo che ndetendạh ye vaco chihngạ che quenun tạhn dihn yahn te.
27 Ate rạhn Dihvo vo ri ye tạhn:
—Ihyan yáhn ne, ạma rendotenan ye che conán ihyan. Ndete che conán di ne, anduhnecạ ndete che cahneví pạn che reh checạhya, cáh, cheh yạhna.
28 Ndaconan te, ne rạhn te ri te ihyan:
—Dihvé, cuạco che rạhn ne. Ate yạhna ne, rahtenun te mạn mesa, ne rendạca dạche chende checạhya reh te.
29 Tuhme rạhn ye ri ye tạhn:
—Ndạhcạ ndaconen. Co nahn. Vaco chihngạ me ne, a ndiquendạh tạhn daye.
30 Conạhn te, ne cuahn che ntạ te ndevạco te ne, ntạca te dạya te che quendite te nạn yundo. A ntiquendạh vaco chihngạ me tạhn.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma sạhn che nde chato se mạn, nde lihme se mạn

31 Chihno neve ro ne, ndạca Dihvo vo yạhn yahn Tiro, nchuh ye yạn Sidón mạn, te neve yạn cạhya che nino yạn Decápolis mạn, ne ntạ ye nạn va vine yahn Galilea.
32 Min ndạ ạma o ihyan, nda ye ạma sạhn che nde chato se mạn, nde lihme se mạn, ne chica ye Dihvo vo che nahn tạh ye sạhn, din ye che ndoyahn se.
33 Quenda Dihvo vo sạhn ạma lạdo, ne terun ye ndutitạh ye iverevan se mạn, nahn tạh ye chihya se nduco nunedan ye mạn.
34 Chenihyon nạn ye cuạhn nạn ro, ne chenạhn ino ye che chi ndạche ye, ne rạhn ye:
—¡Efata! —che nahn cạhma: ¡Condah!
35 Ndetạhno chihnevan se mạn, ndiquendạh cạhn se mạn.
36 Tuhme chihquentiyon Dihvo vo che hua cạhma ihyan chahn tạcạ chi che ndoyahn sạhn min. Ate cuahn che rihquentiyon ye che hua cạhma ihyan ne, nde tahque racotuhn ca ihyan ndudo.
37 Ạma rahn ino nducoyạca ihyan, ne rạhn ye:
—¡Ạma ndạhcạ nducuahn che redin ihyan cuh! Nde ihyan che chato ye ne, redin ye che ri rihnevan ye, ne ihyan che lihme ye ne, redin ye che ri rente ye.

8

Dihvo vo Jesucristo ne, cạh ye, cheh cun mil ihyan

1 Tạhn min ne, ạma yạhn ihyan ndidạma ye nạn Dihvo vo, ne ametah che cheh ye. Tuhme cah Dihvo vo ihyan apóstol, ne rạhn ye ri ye ihyan:
2 —Renan vạhinó ihyan sih, te a ino ro che chenan ye nducó, ne mạn ne, ametah che cheh ye.
3 Ndete che ndedechúh ihyan che hua cheh ye ne, condave cuno ye cuạhn yune, te nạhn ye ne, yahn yạn vạco ye.
4 Tuhme rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:
—Ate ¿deh cạh vo, cheh ye?, te muhn ne, metah dehva.
5 Tumerune Dihvo vo ihyan chahn:
—¿Tạva pạn va yahn nchuhn ne?
Ndahconan ye:
—Ndache pạn va yahn nuhn.
6 Tuhme chihquentiyon Dihvo vo che cuahte nducoyạca ihyan ndiyạhn. Chetạh ye nduh che ndache pạn chahn, ne cuahn che a necạh ye nundihve cuahn Dendiohs ne, ndeh ye. Tuhme cạh ye pạn me ihyan apóstol chahn cạva che cạh ye, cheh nducoyạca ihyan.
7 Namin va neve yạhca cạhya, ne ndaconan cạh Dihvo vo nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme dechuh ye ihyan apóstol chahn, cạva che cạh ye yạhca me, cheh nducoyạca ihyan chahn.
8 Cheh nducoyạca ye nde nạn che chito ihyan. Chihno min ne, nedin dạma ihyan apóstol chahn nducuahn che ngạva, ne chito ndache cuahte.
9 Ihyan che cheh ye ne, ri tenduh cun mil ihyan. Tuhme ndedechuh Dihvo vo ihyan chahn,
10 ne chendạ ye chete ạma bạrco nduco ihyan apóstol yahn ye, cuahn ye nduco vih cuạhn yạhn yahn yạn Dalmanuta.

Sạhn fariseo ne, rica se che din Dihvo vo Jesucristo ạma vederihno, ndihchero se

11 Cuahn che ndạ ye min ne, ndạ neve sạhn fariseo, ne canạn rente se nduco Dihvo vo, retumarande se ihyan. Chica se che cạca ye Dendiohs che conahn ạma vederihno, ndihchero se.
12 Ạma chenạhn ino Dihvo vo che chi ndạche ye cạva se, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Ihyan che vate ye mạn ro cuh ne, hua ndạhcạ che retumarande ye Dendiohs, rica ye ạma vederihno ndihchero ye. Cuạco ráhn rí nchuhn te Dendiohs ne, hua tumacạh ye yahn ye.
13 Tuhme chihcomạn ye sạhn chahn, ne ndondạ ye chete bạrco me, tuche ye tạma lạdo viche yahn vine me.

Dihvo vo Jesucristo ne, rąhn ye te ndudo che ricuahn sąhn fariseo ne, anduhnecą yą yahn pąn

14 Ihyan apóstol ne, chinąn ye, hua quenda ye deh che cheh ye. Atenąn ąma pąn nda ye.
15 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuihco nchuhn cudądo. Hua tumacąh ne yahn yą yahn sąhn fariseo mąn, yą yahn Herodes mąn.
16 Tuhme canąn rente ihyan chahn nduco vih:
—Tihcą rąhn ye, yahn che hua nda vo pąn.
17 Checadino Dihvo vo che tihcą rente ihyan chahn. Ate nducote a rąhn ye yahn ndudo che ricuahn sąhn chahn ndiyu yahn pąn ne, chemin che chihya ye ihyan:
—¿Dehco che rąhn nchuhn yahn che hua nda ne pąn? ¿A hua retumacadino nchuhn? ¿Dehco che ąma cheche chedave yahn ne?
18 ¿A nduhnecą ndete che hua ro nąn ne? ¿A nduhnecą ndete che hua rihnevan ne? ¿A hua renecąhco ne?
19 Cuahn che chihcachéh uhn mil ihyan nduco uhn pąn ne, ¿tąva cuahte pąn che ngąva nedin dąma ne ne?
Ndahconan ihyan chahn, ne rąhn ye:
—Ndichio cuahte nedin dąma nuhn.
20 Namin no tun cuahn che chihcachéh cun mil ihyan nduco ndache pąn ne, ¿tąva cuahte pąn che ngąva nedin dąma ne ne?
Ndahconan ihyan chahn, ne rąhn ye:
—Ndache cuahte nedin dąma nuhn.
21 Tuhme rąhn ye ri ye ihyan chahn:
—Me ¿tącą che hua renahn ne?

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che chi ro nąn ąma sąhn nąn ve

22 Ura che ndą Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye yąn Betsaida ne, ndą ąma o ihyan nąn ye, nda ye ąma sąhn nąn ve, ne chica ye Dihvo vo che cuaconahn tąh ye sąhn, din ye che ndoyahn se.
23 Tuhme chetąh ye tąh sąhn nąn ve me, quenda ye sąhn cuąhn chihto yąn. Nahn ye nunedan ye ndutinąn se, ne tumerune ye sąhn ndete che a ro nąn se.
24 Sąhn min ne, ndihchero se cuąhn chihto nąn se, ne rąhn se ri se ihyan:
—A ri ro náṅ ihyan che vatechica ye. Ate nduhcą che ro yąhn rahte, tihcą ro ye.
25 Nahn tąh ye ndutinąn se tąma yune, ne ndetąhno a chi ro nąn ndah se.
26 Tuhme ndedechuh ye sąhn cuąhn ndevąco se, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Hua conda yąn tih, nde hua cahme nduco nde ąma ihyan sih tącą chi che ndoyehn.

Pedro ne, rąhn ye te Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che a va cąde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse

27 Chihno min ne, quenda Dihvo vo ihyan apóstol yahn ye, cuahn ye nduco vih nąn yąn cąhya cuąhn chihto yąn Cesarea de Filipo. Cuahn che chenun ye yune ne, tumerune ye ihyan chahn:
—¿Duh u, rąhn ihyan ne?
28 Ndahconan ihyan chahn yahn ye:
—Ąma o ihyan ne, rąhn ye te ndih ne, Juąn Bautista. Tąma te o ye ne, rąhn ye te ndih ne, Elías. Tąma te o ye ne, rąhn ye te ndih ne, ąma cha ihyan profeta.
29 Tuhme tumerune ye ihyan chahn:
—Me nchuhn, ¿deh rąhn ne yáhn ne?
Ndahconan Pedro, ne rąhn ye ri ye ihyan:
—A ndih che a va cąde che chi ne ndedevahn ne ihyan iyehnse.
30 Ate rąhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn che hua cąhma ye chemin nduco nde ąma ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, rąhn ye te cąhno sąhn nunde ihyan

31 Tuhme cąh cuande Dihvo vo ihyan apóstol yahn ye, ne rąhn ye:
—U che rinducó nducoyąca ihyan ne, va che ąma chuhríhn. Intiyahn mąn, chidocuyąn ndinąn mąn, sąhn devano ley che dirun Moisés mąn ne, co tąn se nducó, ne cąhno se u. Ate cuihno ino ro ne, va che ntuché vąn tenąhn.
32 Nduco chemin ne, cąh cuande ndah Dihvo vo ihyan chahn nduhcą che cuahno co ye. Tuhme quenda Pedro ihyan ąma lądo, ne yąhve ye ihyan cąva che hua cąh yune ye che tihcą cuahno co ye.
33 Ate chaconan Dihvo vo ndihchero ye ihyan apóstol chenąhn, ne chihya ye Pedro:
—Di ne, ¡nduhcą chundah, di! ¡Cuehn ąma lądo! ¡Hua din vahche yáhn!, te di ne, ihyan iyehnse di, nde hua renehn che nahn Dendiohs.
34 Ura min ne, cah Dihvo vo ihyan apóstol mąn, ihyan che chenun nduco ye mąn, ne rąhn ye ri ye ihyan:
—Adecoduhno ihyan che nahn conduco ye u ne, va che cąhcomąn ye vedeyeno yahn mąn ye. Hua co che dendudo no conduco ye u, te va che cąhco mendąhn ye ihyan cąva che conduco ye u, andahre conahn yąh ye nąn ąma cruz cąvá.
35 Tihcą, te adecoduno ihyan che hua nahn cąhco mendąhn ye ihyan cąva che conduco ye u ne, va che conda ye. Me adecoduhno ihyan che conduco ye u numacuahn chedave yahn ye ne, hua dehve din yahn andahre cąhno sąhn nunde ihyan yahn che ritahno ye u mąn, ndudo ndah yáhn mąn, te ndevahn ye.

36 Andahre nedin dąma ihyan nducuahn
vedecuihca che va iyehnse, ate ¿dehra
cochihve yahn ye ndete che va che conda
ye?,
37 te hua cochihve vedecuihca nąn
Dendiohs cąva che ndevahn ihyan.
38 Tihcą, te adecoduhno ihyan che co
cuihnąn ye cąva u mąn, cąva ndudo yáhn
mąn, nąn ihyan nunde che rahcotąhn ye
yahn Dendiohs ne, namin u che rinducó
nducoyąca ihyan ne, co cuihnán cąva ye ro
che numacuahn vederihquentiyon yahn
Chidá ndą nduco ángel ndah.

9

1 Quendi Dihvo vo rąhn ye nduco ihyan
chahn:
—Cuąco rąhn rí nchuhn te ąma o ihyan
che chenun ye muhn nduco vo ne, vate ca
ye iyehnse ndą ro che numacuahn
vedeyudo conahn vederihquentiyon yahn
Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndo diyąhn ye
2 Chihno ąn ro me ne, quenda Dihvo vo
Pedro mąn, Jacobo mąn, Juąn mąn, cuahn
ye nduco vih ąma tingüete. Min ndo diyąhn
ye nąn ihyan chahn.
3 Tino yahn ye ne, ąma ndo cua nduhcą
ihve, nde tuno diyąhn ro. Nde ąma ihyan
renąn che vate ye muhn iyehnse cuh ne,
hua co din ye che tihcą ndo cua.
4 A denąn chihnde ro Elías nduco Moisés,
ne ndihchero ihyan chahn che rente ye
nduco Dihvo vo.
5 Tuhme rąhn Pedro ri ye Dihvo vo:
—Ihyan ricuahn yáhn, ąma ndąhcą che
chenan vo muhn. Dendah nuhn ino vache
vah. Ąma nąn che cuhnde ne, tąma nąn
che cuhnde Moisés, ne tąma nąn che
cuhnde Elías.
6 Tihcą rąhn ye, te ąma dihya ihyan
chahn chi, nde hua rentąquino ye deh che
cąhma ye.
7 Ura min chiya ąma man, quendihco
nąn che chenun ihyan chahn. Vąn man me
ne, chenun ąma ndudo che rąhn tuhcą:
—Sąhnguh che Dąyá. Yahinó sąhn. Che
cąhma se ne, chemin che codinahn
nchuhn.
8 A denąn cuahn che ndihchero ihyan
chahn ne, ametah duhva. A demąn Dihvo
vo nti ye.
9 Ura che cuenchan ihyan chahn cuete
me ne, rąhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Hua cąhma nchuhn nduco nde ąma
ihyan yahn vederihno che ndihchero ne
nde ndą ro che u che rinducó nducoyąca
ihyan ntuché vąn tenąhn.
10 Dinahn ihyan chahn che rąhn Dihvo
vo, chahtenun ino ye vederihno min, ne
retumerune vih ye:
—¿Dehra conahn ndudo che tihcą rąhn ye
che ntuche ye vąn tenąhn ne?
11 Numanahn che chenun yune ca ye ne,
tumerune ye Dihvo vo:
—¿Deh cuande che rąhn sąhn devano ley
che dirun Moisés che Elías va che chi ye
menąn ne?
12 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye:
—Cuąco te va che chi Elías menąn, ne
ndąhco cąde ye nducuahn. Ate, ¿a renahn
ne nduhcą che ndirun yáhn nąn Ndudo
yahn Dendiohs?, te a ndirun te u che
rinducó nducoyąca ihyan ne, va che
chuhríhn mąn, va che ndąhchenan ihyan u
mąn.
13 Ate ráhn rí nchuhn te a ndą Elías, ne
din tąn ihyan nduco ye nduhcą che a
ndirun yahn ye nąn Ndudo yahn Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndetendąh ye vaco chihngą che quenun ąma sąhn dihn
14 Cuahn che ntą Dihvo vo nąn che
chenun ihyan apóstol chenąhn ne,
ndihchero ye che ąma ndito ihyan. Sąhn
devano ley che dirun Moisés ne, rahteruhn
chende se nduco ihyan apóstol.
15 Ndetąhno che ndihchero ihyan che
chenun ye min Dihvo vo ne, cuahn ino
nducoyąca ye, ne aderano ye chahn ye
necąh ye Dendiohs ihyan.
16 Tumerune Dihvo vo ihyan apóstol
chahn:
—¿Deh cuande che rahteruhn chende
sąhn sih nduco nchuhn ne?
17 Tuhme chendą mendąhn ąma ihyan
che quenun ye vąn ihyan chahn, ne rąhn
ye ri ye Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn yáhn, hua te u ne, ndą
ndevah, te rąhcó te muhn quenun ne. Ndá
sąhn dąyá che quenun ąma vaco chihngą
sąhn, nedin che ndi lihme se.
18 Adecotino che rinuhn yahn se ne,
redin vaco chihngą me che rendava se.
Riche yan chende se mąn, reh dihyon se
mąn, ri cheche se mąn. U ne, chicá ihyan
apóstol yahn ne che ndetendąh ye vaco
chihngą me sąhn, ate hua chi ndetendąh
ye.
19 Tuhme rąhn Dihvo vo:
—¡Ąma rendededecadinó cąva nchuhn!
¿Dehco che hua ritahno ne? ¿Ticuąhn
cąhcomąn ne vedenine yahn ne, co ne
ihyan? Cuahn ne nguan ne sąhn.
20 Tuhme chehua ihyan chahn sąhn dihn
me, ne cuahn che checadino vaco chihngą
me che a ihyan min che Dihvo vo Jesucristo
ne, din che nuhn yahn sąhn dihn me, ne
chendava se. Racondihte yąhn se mąn,
riche yan chende se mąn.
21 Tumerune Dihvo vo chida se:
—¿A rąhn che tihcą ri yahn se ne?
Ndahconan chida se, ne rąhn ye:

—Nde ro che lihn se.
22 Ąma ndeh yune redin vaco chihngą
me che rendąhnun se vącoyąhn mąn, vąn
nune mąn, che nahn cąhno sąhn. Ate ndete
che co ndetendąh ne vaco chihngą me sąhn
ne, conan vąhino ne nuhn, cuinan ne
nuhn.
23 Rąhn Dihvo vo ri ye chida sąhn dihn
me:
—Ndete che ritehne ne, adecodehno che
caque ne, conahn.
24 Ndetąhno rąhn chida sąhn dihn me
numa dito ye:
—Ritahnó. Ate cuenan ne u cąva che
tahque ndah cotahnó.
25 Ndihchero Dihvo vo che ąma ridąma
ihyan, ne numacuahn vedeyudo
chihquentiyon ye vaco chihngą me, ne
rąhn ye:
—Vaco chihngą che redin che nde lihme
nde chato sąhn dihn tih, rihquentiyón di
che ndiquendah, cąhcoman sąhn. Ametah
ndaconen conda sąhn.
26 Tuhme cah vaco chihngą me, din che
ąma chih dihca sąhn dihn me, ndiquendąh
sąhn. Chih tąhn sąhn dihn me, quendite
dihn se, ne ąma yąhn ihyan rąhn ye che a
chih se.
27 Ate chetąh Dihvo vo tąh se, ndedecuan
ye sąhn, ne chandi se.
28 Chihno min ne, conąhn Dihvo vo, ne
cuahn che a ndondą ye vah ne, tumerune
ihyan apóstol chahn ihyan devavih, ne
rąhn ye:
—¿Deh cuande che hua chi ndetendąh
nuhn vaco chihngą me ne?
29 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cąva che ndetendąh vo vaco chihngą
chemin chan ne, nahn che covąh vo mąn,
cuahte vo yąhte mąn.

Rąhn Dihvo vo Jesucristo tąma yune te va che cąhno se ihyan

30 Chihno min ne, chica ihyan chahn min
cuahn ye. Chuh ye estądo yahn Galilea, ate
hua nahn Dihvo vo che cadino nde ąma
ihyan,
31 te ricuahn ye ihyan apóstol yahn ye.
Rąhn ye ri ye ihyan chahn:
—U che rinducó nducoyąca ihyan ne, din
se preso u, ne cąhno se u. Ate cuihno ino ro
ne, ntuché vąn tenąhn.
32 Hua chenahn ihyan chahn ndudo che
tihcą rąhn Dihvo vo, ne vąhino ye
tumerune ye ihyan deh conahn.

Nahn codevano ihyan apóstol cha ye che tahque conąn ye

33 Cuahn che ndą ihyan chahn yąn
Capernaum ne, ndondą ye vah. Tuhme
tumerune Dihvo vo ihyan apóstol chahn,
ne rąhn ye:
—¿Deh che ąma rente nchuhn yune ura
che cochi vo ne?
34 Ate hua ndahconan ihyan chahn yahn
ye, te rente ye nduco vih cha ye che tahque
conąn ye.
35 Tuhme chihnde Dihvo vo, ne cah ye
nduh che ndichio ihyan chahn nąn ye, ne
rąhn ye:
—Adecoduhno nchuhn che nahn conąn
ne ne, va che ndąhco ndiya mąn ne
nchuhn, co ne anduhnecą decąhya yahn
combiero yahn ne.
36 Tuhme cah ye ąma lihn, chihno ye
mendąhn. Chetąh ye lihn me quenuhn ye,
ne rąhn ye ri ye ihyan chahn:
37 —Adecoduhno ihyan che
renevahnecun ye ihyan yáhn che necun ye
nduhcą checąhya che tuhchan ne, a u
renevahnecun ye. Me ihyan che
renevahnecun ye u ne, Ihyan che dechuh
ye u renevahnecun ye.

Ihyan che hua tąn ye nduco vo ne, rinan ye uvo

38 Chihno min ne, rąhn Juąn ri ye Dihvo
vo:
—Ihyan Ricuahn yáhn, ndihchero nuhn
ąma ihyan che rentiyon yąn ye ndih, ne
nduco tihcą rendetendąh ye vaco chihngą.
Ate hua cąh yune nuhn che quendi ye, te
hua nduco ye uvo.
39 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Hua cąhca tąn nchuhn che tihcą redin
ye, te nde ąma ihyan che redin ye
vederihno nduco vederihquentiyon yáhn,
hua chihngą rąhn ye yáhn.
40 Tihcą, te ihyan che hua tąn ye nduco
vo ne, rinan ye uvo.
41 Adecoduhno ihyan che te ye andahre
ąma vąso nune, cuh ne yahn che rinduco
ne u ne, cuąco rąhn rí nchuhn te ndąhco
menun Dendiohs yahn ye.

Cąhnda yahn ihyan che rahtendihco ye nunde

42 'Adecoduhno ihyan che tihyon yune ye
ąma ihyan yáhn che necun ye nduhcą
checąhya che tuhchan che condihco ye
nunde ne, tahque ndąhcą cąva ihyan min
che dechiche ihyan ąma tu yudo chahte
dąndo ye, cuącondąhnun ye ihyan vąn
nuniyąhn.
43 'Ndete che rendą yahn ne che
cuahtendihco ne nunde, ne nduco tąh ne
va che dinahn ne ne, tahque ndah che din
ne cuande anduhnecą ndete che a chihca
yąn ne tąh ne, te tahque ndąhcą yahn ne
che cuahtenan ne vahchetero andahre
yuhche tąh ne, yudomin ca che numa ne
cuahtenun ne vąn ruchiyąhn che riche
cuahn dąma.
44 Min ne, hua rintoh cuahno yąhn, nde
hua rih ndąh che reh te ihyan.

45 Ndete che rendą yahn ne che
cuahtendihco ne nunde, ne nduco cąh ne
va che dinahn ne ne, tahque ndah che din
ne cuande anduhnecą ndete che a chihca
yąn ne cąh ne, te tahque ndąhcą yahn ne
che cuahtenan ne vahchetero andahre
yuhche cąh ne, yudomin ca che numa ne
cuahtenun ne vąn ruchiyąhn che riche
cuahn dąma.
46 Min ne, hua rintoh cuahno yąhn, nde
hua rih ndąh che reh te ihyan.
47 Ndete che ndutinąn ne ndi che va che
cuahtendihco ne nunde ne, codin ne
cuande anduhnecą ndete che a tico ne, te
tahque ndąhcą yahn ne che cuahtenan ne
vahchetero andahre metah ndutinąn ne,
yudomin ca che numa ne cuahtenun ne
vąn ruchiyąhn
48 nąn che hua rintoh cuahno yąhn, nde
hua rih ndąh che reh te ihyan.
49 'Nducoyąca ihyan che ritahno ye u ne,
va che chuhrihn ye cąva che quendąh ndah
ye, ne ndeva Dendiohs ihyan. Nducuahn
vedino che recąh ihyan Dendiohs ne,
richihve ndete che dave chedave yahn ye.
50 Ima ne ndah, ate ndete che necąn dine
yahn ne, ametah cochihve. A namin
nchuhn, te nahn che runecąde ne mąn,
nahn che ndąhcą cuahtenan ne nduco vih
mąn.

10

Ndihco cąde Dendiohs che hua tehche vih ihyan che nihnevąco ye

1 Chica Dihvo vo yąn Capernaum, ne
cuahn ye cuąhn estądo yahn Judea, yąhn
viche lądo cąh yahn ico Jordán, ne
ndaconan ndo dąma ąma yąhn ihyan nąn
ye. Ricuahn ye ihyan chahn nduhcą che
redin ye ro ro.
2 Ąma ro min ne, ndą ąma o sąhn fariseo,
cąva che tumarande se Dihvo vo.
Tumerune se ihyan ndete che
ndihquentiyon Dendiohs che co tehche
ihyan ndąhta yahn ye.
3 Ndahconan ye yahn se, ne tumerune ye
sąhn:
—¿Deh rihquentiyon ley che dirun
Moisés ne?
4 Ndahconan se, ne rąhn se ri se ihyan:
—Nąn ley che dirun Moisés ne, ndirun
che nduco che dendah ihyan ąma acta ne,
co tehche ye ndąhta yahn ye.
5 Rąhn Dihvo vo ri ye sąhn:
—Tihcą dirun ye yahn che duhtuno
ihyan nchuhn.
6 Ate cuahn che dendah Dendiohs
iyehnse ne, dendah ye chąhn mąn, ndąhta
mąn,
7 ne chihquentiyon ye che va che
cąhcomąn ihyan chida ye mąn, chaco ye
mąn, cąva che conan cuma ye ndąhta yahn
ye.
8 Nduco tihcą ne, conan cuma vih ye
anduhnecą ndete che ąma no ye.
9 Chemin che cuahn che cahnevąco
ihyan ne, anduhnecą ndete che din dąma
Dendiohs ihyan, ne ndihquentiyon ye che
hua tehche vih ye.
10 Cuahn che a ndondą Dihvo vo vah ne,
tumerune ihyan apóstol deh conahn che
rąhn ye me.
11 Rąhn ye ri ye ihyan chahn:
—Adecoduhno ihyan che tehche ye
ndąhta yahn ye, ne cahnevąco tun ye
nduco tąma ndąhta ne, din duche yahn ye
che nihnevąco ye.
12 Adecoduhno ihyan ndąhta che tehche
ye inchąhn ye, ne cahnevąco tun ye nduco
tąma chąhn ne, namin din duche yahn ye
che nihnevąco ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, rica ye Dendiohs che din yahino ye checąhya

13 Ąma yune ne, ndą ihyan, nda ye
checąhya yahn ye nąn Dihvo vo cąva che
nahn tąh ye, ne cąca ye Dendiohs cąva. Ate
ihyan apóstol ne, rąhva ye nduco ihyan
chahn.
14 Ndihchero Dihvo vo che tihcą redin
ihyan apóstol chahn, ne chi yudo yahn ye,
ne rąhn ye:
—Cąh yune nchuhn che chi checąhya
nąn. Hua cąhdenun ne atenąn ihyan
che necun ye nduhcą checąhya chuhn, co
nevahnecun ye che cąhcantiyon Dendiohs
ihyan.
15 Cuąco rąhn rí nchuhn te adecoduhno
ihyan che hua dinahn ye che rihquentiyon
Dendiohs nduhcą che redinahn ąma lihn
ne, ihyan min ne, hua co conan ye nąn che
rihquentiyon Dendiohs.
16 Tuhme chetąh Dihvo vo checąhya
chahn, quenuhn ye. Nahn tąh ye, ne chica
ye Dendiohs cąva.

Ąma sąhn cuihca che hua chinduco se Dihvo vo Jesucristo

17 Cuahn che a quenun yune Dihvo vo
cuahn ye ne, ndą ąma se rano se.
Chehntihya se nąn ye, ne tumerune se
ihyan:
—Ihyan Ricuahn ndah, ¿deh va che dín
cąva che conán vahchetero numacuahn ro
ne?
18 Ndahconan ye, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—¿Dehco che rahn che ndah u ne? Metah
nde ąma ihyan che ndah ye. Atenąn
Dendiohs, ihyan min che ndah ye.
19 A devene vederihquentiyon yahn ye:
"Hua din duche yehn che nihnevaque. Hua
cahne ihyan. Hua doque. Hua cahme
ndudo cuahnde. Hua cahncheh ihyan.

Cuendeva yavenạn chide mạn, yavenạn cheque mạn."
20 Rạhn se ri se ihyan:
—Ihyan Ricuahn, nde ro che lihn u ne, redinắhn nducuahn vederihquentiyon min.
21 Tuhme ndihchero Dihvo vo sạhn numacuahn vedeyahino, ne rạhn ye:
—Va tạma nạn che va che din. Cuehn condihcue nducuahn che va yehn, ne cuinen ihyan chevạh cạva che conen vahchetero numacuahn ro. Tuhme cochi condoque u, andahre nahn yạhn ihyan di nạn ạma cruz.
22 Ate ạma chi rạn se che tihcạ rạhn ye, yahn che ạma cuihca se. Tahque ndah se ne, ca se yune yahn se conạhn se.
23 Tuhme chaconan Dihvo vo ndihchero ye ihyan apóstol yahn ye, ne rạhn ye:
—¡Ạma vạhche cạva ihyan che nevahnecun ye vederihquentiyon yahn Dendiohs!
24 Chahn ino ihyan apóstol chahn che tihcạ rạhn Dihvo vo. Ate ndaconan rạhn tun ye:
—Dạyá, ¡ạma vạhche cạva ihyan che yahino ye vedecuihca cạva che nevahnecun ye vederihquentiyon yahn Dendiohs!
25 Nde hua co nevahnecun ye.
26 Ate nde tahque cuahn ino ihyan chahn che tihcạ rạhn Dihvo vo, ne rạhn ye vạn mạn ye nduco vih:
—Ndete che tihcạ ne, nde ạma ihyan hua co ndevahn ye.
27 Ndihchero ye ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Che lạdo yahn ihyan ne, hua co. Ate che lạdo yahn Dendiohs ne, co, te Dendiohs ne, ri redin ye nducuahn.
28 Tuhme tumerune Pedro:
—¿Tạcạ co yahn nuhn tuhme ne? Chihcomạn nuhn nducuahn yahn nuhn, ne chinduco nuhn ndih.
29 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Cuạco rắhn rí nchuhn te vate ihyan che a chihcomạn ye dehtenduh yahn ye cạva u nduco ndudo ndah yahn Dendiohs. A chihcomạn ye vạco ye mạn, dihno ye mạn, cahve ye mạn, chida ye mạn, chaco ye mạn, ihyan ndạhta yahn ye mạn, dạya ye mạn, yạhn yahn ye mạn.
30 Mạn ro cuh ne, ntạca ihyan chahn ạma ciento queri ạma che chihcomạn ye. Andahre che vạco ye mạn, dihno ye mạn, cahve ye mạn, chaco ye mạn, dạya ye mạn, yạhn yahn ye mạn. Rechuhrihn ye, ate adive ne, conan ye vahchetero numacuahn ro.
31 Ate ndạ ro che cuhnde cạde yahn nducoyạca ihyan ne, ạma yạhn ihyan che rivahn che quendạh ndah ye ne, hua quendạh ndah ye, ne ihyan che nde hua ro che quendạh ndah ye ne, quendạh ndah ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, rạhn ye tạma yune te va che cạhno se ihyan

32 Quendi Dihvo vo cuahn ye yạn Jerusalén, ne ndạhnạn ye yahn ihyan apóstol yahn ye. Namin cuahn ạma yạhn ihyan cuạhn vedạme ye. Ihyan apóstol ne, ạma cuahn ino ye che cuahn Dihvo vo yạn Jerusalén nạn che cạhnda yahn ye, ne ihyan chenạhn ne, ạma vạhino ye. Tuhme quenda Dihvo ihyan apóstol chahn ạma lạdo, ne cạh cuande ye ihyan nducuahn che va che cuahno co ye.
33 Rạhn ye:
—Condihche nchuhn. Uvo ne, a chenun yuno vo cuahn vo yạn Jerusalén. U che rinducó nducoyạca ihyan ne, necạh sạhn nunde u tạh chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn. Sạhn chahn ne, cạhco cạde se che cạhno se u, ne ndạco se u tạh sạhn tạma nación
34 che din duche yahn se u mạn, cạhnan dan se u mạn, cuahn se u mạn, nde cạhno se u mạn. Ate cuihno ino ro ne, ntuché vạn tenạhn.

Jacobo nduco Juạn ne, rica ye nạn che cuahte ye

35 Tuhme ndạ nduh che o dạya Zebedeo, Jacobo nduco Juạn, ne rạhn ye ri ye Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, rica nuhn ạma favor ndih.
36 Tumerune Dihvo vo:
—¿Deh nahn nchuhn ne?
37 Ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Cuahn che cuhnde ne cạhcantiyon ne ne, te yune ne che cuhnde ạma cha nuhn lạdo tạh cuạco ne, ne tạma cha nuhn ne, lạdo tạh cueh ne.
38 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Nde hua devano nchuhn deh che rica ne. ¿A cocha ne chuhrihn ne nduhcạ che va che chuhríhn ne? ¿A cocha ne che cạhno se nchuhn nduhcạ che va che cạhno se u ne?
39 Ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Tạca hua. Cocha nuhn.
Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuạco te chuhrihn nchuhn nduhcạ che chuhríhn. Namin cạhno se nchuhn nduhcạ che cạhno se u.
40 Ate che cuahte ihyan lạdo tạh cuạcó mạn, lạdo tạh cuéh mạn ne, ndiyu u che cạhcantiyón, te Dendiohs che cạhcantiyon ye.
41 Checadino ihyan apóstol chenạhn chahn, ne chi tạn ye nduco Jacobo mạn, Juạn mạn.
42 Ate nedin dạma Dihvo vo nducoyạca ihyan chahn nạn ye, ne rạhn ye ri ye ihyan:

—Nchuhn ne, a devano ne te ihyan che rihquentiyon ye nducuahn nación ne, ąma yudo rihquentiyon ye, ne sąhn che rinan se ihyan ne, rendinun rendinąhno se ihyan yahn ye.
43-44 Ate hua co tihcą vąn nchuhn. Tahque ndah ne, duh ihyan che nahn conąn ye vąn nchuhn ne, co ye nduhcą ąma sąhn decąhya yahn ne.
45 Tihcą, te nde u che rinducó nducoyąca ihyan ne, hua ndą́ cąva che dín decąhya yáhn ihyan. Tahque ndah ne, cąva che conan mą́n ihyan, nde cąhco mendą́hn u, cóh, cąva che ndedevą́hn ąma yąhn ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che chi ro nąn Bartimeo

46 Ndą Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye yąn Jericó. Cuahn che ndąca ye min ne, ąma yąhn ihyan nduco ye ihyan. Chihto yune ne, va ąma sąhn nąn ve che duche se Bartimeo, dąya Timeo. Min va se rica se che din ihyan vedevąhino nduco se.
47 Cuahn che chihnevan se che a cochi nino Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chihta ye yąn Nazaret ne, canąn rica se favor ihyan, ne rąhn se numa dito se:
—Jesús, Dąya David, ¡cuenan vąhino ne u!
48 Ąma yąhn ihyan rąhn ye ri ye sąhn che cuhnde dihn chende se. Ate nde tahque yudo nąn ca se rąhn se:
—Dąya David, ¡cuenan vąhino ne u!
49 Chan Dihvo vo, ne rąhn ye:
—Cuahn nchuhn chehua ne sąhn.
Chahn ihyan, ne rąhn ye nduco se:
—Dehve raque. Cuenecuen, te rah ye di.
50 Tuhme chi se ąma lądo tino che rendiche se, ne necuan se aderano se cuahn se nąn Dihvo vo.
51 Tumerune ye sąhn:
—¿Deh nehn che dín ndoque ne?
Ndahconan se yahn ye:
—Ihyan Ricuahn, náhn che din ne che co ro nán.
52 Tuhme rąhn ye ri ye sąhn:
—Co nahn. Nducote chitehne ne, a ndoyehn.
Ndetąhno chi ro nąn se, ne cuahn se nduco Dihvo vo cuąhn nąn che cuahn ye.

11

Dihvo vo Jesucristo ne, ndą ye yąn Jerusalén

1 Cuahn che cuahn nino Dihvo vo yąn Jerusalén, chihto yąn Betfagé nduco yąn Betania nąn Cuete Olivo ne, tahve ye o ihyan apóstol yahn ye,
2 ne rąhn ye ri ye ihyan:
—Cuahn nchuhn yąn lihn cąh. Min nąn che condą ne ne, ntąca ne ąma burro lihn che nchiche te, che nde ąma ihyan ametah condudo ye ite. Cuentąhte ne ite, quenda ne ite muhn.
3 Ndete che va duh che tumerune nchuhn: “¿Dehco che tihcą redin nchuhn ne?”, cuendahconan ne yahn ye: “Hua te Dihve nuhn ne, nahn ye ite. Ate ndetąhno ndedechuh ye ite.”
4 Cuahn ihyan chahn, ne ntąca ye burro me. Nchiche te chihto yune, nino ąma chendevah, ne ntąhte ye ite.
5 Min vatendi ąma o se, ne rąhn se ri se ihyan chahn:
—¿Deh din nchuhn burro tih, rentąhte ne ite ne?
6 Ndahconan ye yahn se nduhcą che cąh cuande Dihvo vo ihyan, ne cąh yune se che conąhn ye.
7 Quenda ihyan chahn burro me nąn Dihvo vo. Tihde ye tino yahn ye dąme te, ne quendudo Dihvo vo ite.
8 Ąma yąhn ihyan ntąh ye tino yahn ye, chehntąve ye yune nąn che chuh Dihvo vo. Ihyan chenąhn ne, chihca ye yąta cue, ne chehntąve ye numa yune.
9 Nducoyąca ihyan, ihyan che ndąhnąn ye mąn, ihyan che chenan ive ye mąn ne, ąma rah yeno ye, ne rąhn ye:
—¡Ndeva vo yavenąn Dihvo vo Dendiohs! ¡Ndeva vo yavenąn ihyan cuh che dechuh ye ihyan!
10 ¡Ąma ndah ro yuhn vo, te cochi ye quenan cuma ye vederihquentiyon yahn ihyan ndico yuhn vo David! ¡Ndeva vo yavenąn Dendiohs che va ye vahchetero!
11 Cuahn che ndą Dihvo vo yąn Jerusalén ne, chendą ye chete yąco chahte, ndihchero ye nducuahn che va min. Nducote a chi chino ne, ndaconan ye yąn Betania nduco nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, din dine ye ąma yąhn higo

12 Tąma ro me ura che chica Dihvo vo yąn Betania ne, chi cuico ye.
13 Chinąn ye ąma yąhn higo che chenan yąta yahn, ne cuahn ye ndihchero ye ndete che chenan ndute yahn. Ate demąn yąta yahn chenan. Ametah ndute yahn, te hua ro yahn.
14 Tuhme din dine ye yąhn higo me, ne rąhn ye:
—Ametah ndaconan co ndute yehn, cheh ihyan.
Chihnevan ihyan apóstol che tihcą rąhn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndetendąh vah ye ihyan che rendihcue ye chete yąco

15 Ndą ihyan chahn yąn Jerusalén, ne cuahn che chendą Dihvo vo chete yąco ne, ndetendąh vah ye ihyan che rendihcue ye mąn, ihyan che ra ye mąn, chenun ye chete yąco me. Chi muhn chi min ye mesa yahn

sạhn che rendevahcorun se tume mạn,
silla yahn sạhn che rendihcue se icui mạn,
16 ne ametah cạh yune ye che chendạ
nde ạma ihyan chete yạco me che nda ye
dehtenduh.
17 Rạhn ye ri ye ihyan che chenun ye min:
—A ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs
tuhcạ: “Yạco yáhn ne, cạva che covạh ihyan
nducuahn nación.” Ate nchuhn ne, nedin
ne anduhnecạ vah nạn che rendo dạma
sạhn duco.
18 Chihnevan chidocuyạn ndinạn mạn,
sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ne
rinuhn ino se tạcạ din se che cạhno se
Dihvo vo, te vạh se ihyan yạn yahn che
nducoyạca ye rihcovan ye che ricuahn
Dihvo vo.
19 Cuahn che chi man me ne, ndạca
Dihvo vo min, conạhn ye.

Tih yạhn higo me

20 Chi dave tạma ro me, ura che a chenun
yune ye ne, ndihchero ye che a nihno ntih
yạhn higo me.
21 Tuhme necạhco Pedro, ne rạhn ye ri ye
Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, condihche ne yạhn
higo che din dine ne me ne, a ntih.
22 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
ihyan chahn:
—Nahn che cotahno nchuhn Dendiohs.
23 Cuạco ráhn rí nchuhn te adecoduhno
ihyan che cạhma ye co ye ico cạh che cạhn
condạhnun vạn nuniyạhn, ndete che hua o
ndedecadino ye mạn, cotahno ye che
conahn nduhcạ che rạhn ye mạn ne, va che
conahn.
24 Chemin che ráhn rí nchuhn te
nducuahn che cạca ne ura che covạh ne ne,
cuihco ne chedave yahn ne Dendiohs, ne
dinahn ye.
25-26 Cuahn che covạh nchuhn, ndete che
vate ihyan che nedin tạn ye nduco ne ne,
cuenchahco ne yahn ye, cạva che Chida ne
che va ye vahchetero ne, nchahco ye
nunde yahn ne. Ate ndete che hua nchahco
nchuhn yahn ihyan ne, Dendiohs hua
nchahco ye yahn ne.

Sạhn ndinạn ne, nahn cadino se duh cạh vederihquentiyon che quenan cuma Dihvo vo Jesucristo

27 Cuahn che ndạ ihyan chahn yạn
Jerusalén ne, cuahn Dihvo vo yạco. Ura che
quenun ye min ne, chahn ndạ chidocuyạn
ndinạn mạn, sạhn intiyahn mạn, sạhn
devano ley che dirun Moisés mạn,
28 ne tumerune se ihyan:
¿Deh vederihquentiyon quenan come ne?
¿Duh chihquentiyon di che tihcạ redin ne?
29 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
sạhn chahn:
Namin u ne, va ạma nạn che tumeruné
nchuhn. Cuendahconan ne yáhn, tuhme có
nchuhn deh vederihquentiyon quenan
cumá che tihcạ redín:
30 ¿A Dendiohs dechuh ye Juạn che
chehdenune ye ihyan, o che nahn mạn ye
ne? Cuendahconan nchuhn yáhn.
31 Tuhme canạn rente se vạn mạn se
nduco vih:
Ndete che cạhmo vo che Dendiohs
dechuh ye Juạn ne, cạhma se co se uvo:
“¿Dehco che hua chitahno nchuhn tuhme
ne?”
32 Ate, ¿a cạhmo vo che ndiyu Dendiohs
dechuh ye ihyan ne?
Hua chihquino se rạhn se tihcạ, te vạh se
ihyan yạn yahn che nducoyạca ye ritahno
ye che Dendiohs dechuh ye Juạn.
33 Chemin che rạhn se ri se Dihvo vo:
—Hua devano nuhn.
Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Namin u ne, hua có nchuhn deh
vederihquentiyon quenan cumá che tihcạ
redín.

12

Ejemplo yahn sạhn redin ntiyon che duhtuno ihyan se

1 Quendi Dihvo vo, ne nte ye ạma
ejemplo, chihnevan sạhn chahn. Rạhn ye:
—Ạma ihyan ne, chihche ye dihyo uva
nạn yạhn yahn ye, ne dendah ye chan yahn
mạn, dendah ye ạma tanque nạn che
cuhno ye nune yahn uva me mạn, chahto
ye ạma chete yạco cạva che din ye cudạdo
chendạta me mạn.
’Ndạco ye ntiyon me tạh ạma o sạhn che
din se ntiyon nduco cạva che necahn mạhn
se nduco ye. Tuhme chica ye min, cuahn
yahn ye.
2 Cuahn che a rine ndute me ne, dechuh
ye ạma sạhn decạhya yahn ye cạva che
cạca se sạhn chahn mạhn va che va che co
yahn ye.
3 Ate chetạh sạhn chahn sạhn, chahn se
sạhn, ne ndedechuh se sạhn diya tạh se.
4 Dechuh ye tạma se, ate chihya sạhn
chahn sạhn, cạh se tu sạhn, nuhn yah se tin
se.
5 Dechuh ye tạma se, ne chihno sạhn
chahn sạhn. Adive ne, yạhn se dechuh ye.
Ạma o se ne, chahn sạhn chahn sạhn, ne
tạma te o se ne, chihno sạhn chahn sạhn.
6 ’Chihno min ne, ametah duhva che
dechuh ye, atenạn ạma sạhn dạya ye che
ạma yahino ye sạhn. Dechuh ye sạhn,
rạhco ye che nevahnecun sạhn chahn
sạhn.
7 Ate cuahn che ndạ se min ne, rạhn sạhn
chahn vạn mạn se nduco vih: “Sạhn tih che
nuhnde tạh se ntiyon cuh. Cạhno vo sạhn,
ne co yuhn vo.”

8 Tuhme chetąh sąhn chahn sąhn, chihno
se sąhn, ne chacondąh se sąhn cuąhn
chihto me.
9 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye sąhn ndinąn
chahn:
—A devano nchuhn te ihyan che dihve
ntiyon me ne, hua nchahco ye yahn sąhn
chahn. Ndą ye ne, decuihno ye sąhn, ne
cąh ye yąhn me tąma te o se, din se ntiyon
nduco.
10 Quendi Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye sąhn
chahn:
—A ndero ndi che hua renahn nchuhn
Ndudo yahn Dendiohs che ndirun tuhcą:
Tu che chacondąh sąhn vicherahto ne,
chemin che nde tahque chichihve.
11 Dihvo vo Dendiohs chihquentiyon ye
chemin, ne ąma ndąhcą che tihcą
din ye.
12 Chenahn sąhn chahn che a yahn se che
nte Dihvo vo ejemplo me, ne nahn din se
preso ihyan. Ate hua chihquino se, te vąh
se ihyan yąn. Tahque ndah chihcomąn se
ihyan, conąhn se.

Sąhn fariseo ne, tumerune se Dihvo vo Jesucristo yahn tume cąde iyo

13 Adive dechuh chidocuyąn ndinąn
chahn ąma o sąhn fariseo nduco ąma o
sąhn partido yahn Herodes cąva che
tumarande se Dihvo vo, ne cąca nunde se
yahn ye.
14 Ndą sąhn chahn nąn ye, ne rąhn se ri
se ihyan:
—Ihyan Ricuahn, devano nuhn che ndih
ne, cuąco rąhn ne, te dąma no rendihche
ne nducoyąca ihyan mąn, numa cuąco
ricuahn ne vederihquentiyon yahn
Dendiohs mąn. Cąhma ne co ne nuhn: ¿A
rihquentiyon Dendiohs che nedihvo vo
tume cąde iyo yahn César, o hua ne?
15 Devano Dihvo vo te o nąn o chende
sąhn chahn, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—¿Dehco che retumarande nchuhn u ne?
Te ne ąma tume, ndihcheró.
16 Cąh se ąma tume, ndihchero ye.
Tuhme tumerune ye sąhn:
—¿Duh ihyan yavenąn ye che quenan
nąn tume cuh mąn, duh ihyan che quenan
che duche ye mąn ne?
Ndahconan se, ne rąhn se ri se ihyan.
—Yahn César.
17 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye sąhn:
—Cha che rihquentiyon César ne,
codinahn nchuhn. Cha che rihquentiyon
Dendiohs ne, namin codinahn ne.
Ąma cuahn ino sąhn chahn yahn ndudo
che tihcą ndahconan ye.

Sąhn saduceo ne, tumerune se Dihvo vo Jesucristo yahn che ntuche tenąhn

18 Sąhn saduceo ne, hua ritahno se che va
che ntuche tenąhn. Ąma yune ne, ndą ąma
o se nąn Dihvo vo, ne rąhn se ri se ihyan:
19 —Ihyan Ricuahn, nąn ley che dirun
Moisés ne, rihquentiyon te ndete che coh
inchąhn ąma ndąhta che hua vate dąya se
ne, va che cahnevąco dihno se nduco te
cąva che ndąca dąya se nduco te, ne nduco
tihcą hua cuihno ndąta yahn dihno se.
20 Ąma yune ne, chahte ndache se che
dihno se vih. Sąhn che menąn ne,
chihnevąco se nduco ąma tąhn. Ate chih
se, ne hua chihco se nde ąma dąya se.
21 Chihnevąco tąma dihno se nduco te,
ne cuahn che chih se ne, namin hua chihco
se nde ąma dąya se. Atihnocą chahno chi
tąma se.
22 Nduh che ndache sąhn chahn
chihnevąco se nduco te, ate chih
nducoyąca se. Nde ąma se hua chihco se
dąya se. Nąn che chihnonan yahn ne,
namin chih tąhn min.
23 Ndą ro che ntuche tenąhn ne, nducote
nduh che ndache sąhn chahn chihnevąco
se nduco te ne, ¿cha se che inchąhn te ne?
24 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye
sąhn:
—Nchuhn ne, nde hua devano ne Ndudo
yahn Dendiohs mąn, vederihquentiyon
yahn ye mąn, ne chemin che hua cuąco che
ricuahn ne.
25 Cuedevano ne te cuahn che ntuche
tenąhn ne, metah cahnevąco ye, nde
metah decahnevąco ye ihyan yahn ye, te co
ye nduhcą ángel che vate ye vahchetero.
26 Me yahn che va che ntuche tenąhn ne,
anduhnecą ndete che metah ndihchenan
nchuhn che dirun Moisés yahn ro min
cuahn che quenun Dendiohs chihto yąhn
lihn che riche, ne rąhn ye ri ye ihyan: “U
che Dendiohs yahn Abraham mąn, Isaac
mąn, Jacob mąn.”
27 Dendiohs ne, Dendiohs yahn
nducoyąca ihyan, ihyan che vate ye
iyehnse mąn, ihyan che a ndąca ye muhn
mąn. Hua cuąco che ąma yune rihnonan
yahn ihyan cuahn che rih ye nduhcą che
rąhco nchuhn.

Vederihquentiyon yahn Dendiohs che tahque menąn vihca

28 Nduco ąma sąhn devano ley che dirun
Moisés quenun se min rihnevan se, ne
tumacadino se che ndąhcą ndahconan
Dihvo vo yahn sąhn chahn. Chahn ndą se
nąn ye, ne tumerune se ihyan:
—¿Cha vederihqueniyon yahn Dendiohs
che tahque menąn vihca ne?
29 Ndahconan ye yahn se, ne rąhn ye:
—Vederihquentiyon yahn Dendiohs che
tahque menąn vihca ne, tuhcą: “Nchuhn

ihyan nación yahn Israel, cuihnevan ne. Va ąma no Dendiohs, ihyan min che Dihvo vo.
30 Codin yahino nchuhn ihyan
numacuahn chedave yahn ne mąn, numa
ino ne mąn, numacuahn
vederendededecadino yahn ne mąn,
numacuahn fuerza yahn ne mąn.”
31 Va tąma vederihquentiyon yahn ye
che a nahn dąma: “Codin yahino nchuhn
nducoyąca ihyan nduhcą che yahino mąn
ne nchuhn.” A vederihquentiyon che
tuhchan che tahque menąn vihca vąn
nducuahn.
32 Tuhme rąhn sąhn min ri se Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, ąma ndąhcą rąhn ne.
Cuąco rąhn ne te va ąma no Dendiohs.
Ametah tąma ye nduhcą ihyan min.
33 Me che numacuahn chedave yuhn vo
mąn, numacuahn vederendededecadino
yuhn vo mąn, numacuahn fuerza yuhn vo
mąn, din yahino vo Dendiohs mąn, din
yahino vo nducoyąca ihyan nduhcą che
yahino mąn vo uvo mąn ne, tahque
rigonun chihve che co nducuahn vedino
che recąh vo mąn, che rihquiyąhn vo mąn.
34 Checadino Dihvo vo che numacuahn
vededevano ndahconan sąhn min, ne rąhn
ye ri ye sąhn:
—Ametah yahn renda che cąhcantiyon
Dendiohs di.
Nduco ndudo che ndahconan Dihvo vo
ne, nde ąma ihyan ametah chihquino ye
tumerune ca ye ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, Dąya Dendiohs ihyan
35 Ura che ricuahn Dihvo vo chete yąco
ne, rąhn ye:
—Ihyan che a va cąde che dechuh
Dendiohs ihyan, ndedevahn ye ihyan
iyehnse ne, ¿dehco che rąhn sąhn devano
ley che dirun Moisés te dąya David ihyan
ne?
36 Din Vaco Dendiohs che dirun mąn
David tuhcą:
Rąhn Dihvé Dendiohs ri ye Dihvé:
“Cuihnde muhn lądo tąh cuącó
numanahn che ndąhco ndiyá ihyan che
hua ri rendihche ye di, nevahnecun
ye di.”
37 Ihyan che a va cąde che dechuh
Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse ne,
nducote dirun mąn David che Dihve ye
ihyan ne, ¿tącą che dąya ye ihyan tuhme
ne?
Ąma yąhn ihyan chenun ye min, ne ąma
yeno ye rihnevan ye che ricuahn Dihvo vo.

Dihvo vo Jesucristo ne, rentihyon yąn ye nunde yahn sąhn devano ley che dirun Moisés
38 Quendi Dihvo vo ricuahn ye, ne rąhn
ye nduco ihyan:
—Cuihco nchuhn cudądo, ne hua dąma
co ne nduco sąhn devano ley che dirun
Moisés, sąhn chahn che vatechica se
chenun se cahteca chahno se. Ąma renan
ino se che nevahnecun ihyan sąhn, necąh
ye Dendiohs sąhn cuąhn ndihve.
39 Chete yąco ne, renan ino se cuahte se
nąn che rahte ihyan ndinąn. Nąn vihco ne,
renan ino se cuahte se nąn che tahque
ndeva ihyan yavenąn se.
40 Rehnevi se dehtenduh yahn ndąhta
vąh, ne cąva che hua cuhnde ro vede
idihya yahn se ne, ąma rąhn revąh se,
redin cą se che ndah ihyan se. Sąhn chahn
ne, tahque chahte castigo din Dendiohs
sąhn.

Vedino yahn ąma ndąhta vąh
41 Ąma yune ne, va Dihvo vo chete yąco,
nino nąn va yave yahn tume vedino, ne
ndihchero ye che rendą ihyan, rih ye tume
chete. Ąma yąhn ihyan cuihca ne, ąma
ndeh tume rih ye chete.
42 Ura min ndą ąma ndąhta vąh, ne chih
ye o tume cąhya che ąma doh chihve.
43 Tuhme cah Dihvo vo ihyan apóstol
yahn ye, ne rąhn ye ri ye ihyan:
—Cuąco rą́hn rí nchuhn te ndąhta vąh
cąh ne, tahque rigonun chihve vedino
yahn ye nąn Dendiohs che co vedino yahn
ihyan chenąhn sih.
44 Nducoyąca ihyan sih ne, chih ye che
ngąva yahn ye. Ate ndąhta cąh ne, vąn
vedechevąh yahn ye ne, chih ye nducuahn
che va yahn ye. Nde che va che toh ye ne,
chih ye.

13

Dihvo vo Jesucristo ne, rąhn ye te va che ndora yąco yahn yąn Jerusalén
1 Cuahn che ndiquendąh Dihvo vo chete
yąco chahte me ne, rąhn ąma cha ihyan
apóstol ri ye ihyan:
—Ihyan Ricuahn, condihche ne tah.
¡Ąma ndąhcą yąco mąn, tu che ndahto
mąn!
2 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye
ihyan:
—¿A rahn ine che ąma ndąhcą yąco?
Rą́hn rí di te va che ndora, nde o tu che
ndahto vih ne, hua cotąve.

Dehtenduh che va che co cuahn che a cochi nino che nto iyehnse
3 Tah cuahn adive ne, cuahn ihyan chahn
Cuete Olivo nąn che rendihche cuąco yąco
chahte me. Numanahn che va Dihvo vo ne,
chahn ndą Pedro mąn, Jacobo mąn, Juąn
mąn, Andrés mąn, ne tumerune ye ihyan:
4 —¿Ticuąhn conahn che rąhn ne ri ne
nuhn yahn yąco me ne? ¿Deh va che co ro
cuahn che a cochi nino che conahn ne?
5 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye:

—Cuihco nchuhn cudạdo che hua
cahncheh nde ạma ihyan nchuhn,
6 te ndạ ạma yạhn se, cahncheh se ihyan,
din cạ se che a vederihquentiyon yáhn
chenan cuma se. Cạhma queri ạma se te a
sạhn chahn che a va cạde che dechuh
Dendiohs, ndedevahn se ihyan iyehnse, ne
ạma yạhn ihyan cahncheh se.
7 'Cuahn che cahnevan nchuhn che rente
ihyan che cuanạn cạnda mạn, che a va
cạnda mạn ne, hua dihya ne co, te a tihcạ
va che co. Ate che nto iyehnse ne, condah
ca.
8 Ihyan ạma nación ne, cuahtecuhma ye
nduco ihyan tạma nación mạn, a muhn a
min necuan cạnda mạn, nuhn yạhn
cạhnguh cuạhngạh mạn, cuhnde cuico
mạn. Ate vedeyah chemin chan ne, cade
cuanạn.
9 'Cuihco nchuhn cudạdo, te necạh ihyan
nchuhn tạh intiyahn, cuih nunde ye yahn
ne mạn, cuahn ye nchuhn chete yạco mạn.
Va che quenda ihyan nchuhn nạn
gobernador mạn, rey mạn, yahn che
rahndudo ne ndudo yáhn. Min va che
cạhma ne nduhcạ che ritahno ne u.
10 Ate numanahn che ametah nto
iyehnse ne, va che conan cuahndudo ihyan
ndudo ndah yahn Dendiohs numachahte
iyehnse.
11 Me cuahn che necạh ihyan nchuhn tạh
intiyahn, cuih nunde ye yahn ne ne, hua
ndedecadino ne tạcạ cạhma ne, te a Vaco
Dendiohs te ndudo che cạhma ne. Ndiyu
vạn vededevano yahn mạn ne quendạh
che cạhma ne.
12 Ndạ ro min ne, ạma din tạn ihyan
nduco vih. Nạhn ye ne, cạca ye che cạhno
se dihno ye, nạhn ye ne, cạca ye che cạhno
se daya ye, nạhn ye ne, cạca ye che cạhno
se indihte yahn ye.
13 Nducoyạca ihyan ndihche tạn ye
nchuhn yahn che ritahno ne u, ate ndete
che cocha ne nducuahn vedeyah chemin
chan ne, ndevahn ne.
14 'Dirun ihyan profeta Daniel yahn ạma
nạn che ạma chihngạ mạn, che redetohnan
mạn. Cuahn che ndihchero nchuhn che a
nti nạn che hua redin yahn che cuandi ne,
tahque ndah che cuano ihyan che vate ye
estạdo yahn Judea, cuahtenun ndeh ye vạn
icoyạhn. (Ndạhcạ che conahn tin ihyan
cuahn che ndihchenan ye nạn Ndudo yahn
Dendiohs nạn che rạhn yahn chemin).
15 Ro min ne, ihyan che vate ye tin vah
yuto ne, ndetạhno nchan ye cạno ye. Hua
redin yahn che condah ca ye chete vah,
cotạh ye dehtenduh yahn ye.
16 Me ihyan che chenun ye viyạta ne, a
min no cạca ye, te hua conun yahn ye che
nạhn ye viyạn, quengua ye tino yahn ye.
17 ¡Chevạh ihyan ndạhta che chenun dạya
ye ndạ ro min mạn, ihyan ndạhta che
retạve ye mạn!
18 Nahn che covạh nchuhn, cạca ne
Dendiohs cạva che conan ye nchuhn, ne
hua ro iche va che cạno ne,
19 te ro min ne, ạma yah cuahno ihyan
che hua nahno ye nde ro che dendah
Dendiohs iyehnse nde meniyon.
20 Ndete che cuahnecun Dendiohs che
rạhn cuhnde vedeyah min ne, nde ạma
ihyan hua ndevahn ye. Ate cạva che hua
chuhnan chuhrihn ihyan che tendạhnun
ye ne, a chihco cạde ye che hua rạhn
cuhnde vedeyah min.
21 'Ndạ ro min ne, ndete che cạhma ihyan
co ye nchuhn: "Condihchero ne. Muhn
quenun ihyan min che a va cạde che
dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan
iyehnse", o cạhma ye: "Condihchero ne.
Min quenan ye" ne, hua cotahno ne.
22 Va che ndạ ihyan che ndere cạhma ye
che a ihyan chahn che a va cạde che
dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan
iyehnse. Namin va che ndạ ihyan che din
cạ ye che cuahndudo ye Ndudo yahn
Dendiohs. Din ihyan chahn vederihno
cạva che cahncheh ye, ndete che co ne, nde
ihyan che a tendạhnun Dendiohs.
23 Cuihco nchuhn cudạdo. A riyạhvé
nchuhn numanahn che metah conahn
cạva che cuahteyạn ne.

Daya Dendiohs ne, va che chi tun ye

24 'Cuahn che cuihno vedeyah chemin
chan ne, co man iyehnse. Cuihno dave
yahn yạhn mạn, iyo mạn,
25 cora iyon mạn, nuhn nducuahn che a
nihnde cạde nạn ro mạn.
26 Tuhme ndihchero nducoyạca ihyan
che u che rinducó nducoyạca ihyan ne, ndạ́
vạn man numacuahn vederihquentiyon
chahte yáhn.
27 Dechúh ángel yáhn numachahte
iyehnse, nedin dạma ye nducoyạca ihyan
che a tendạhnún.
28 'Cua cuande nchuhn nduhcạ che
rineve yạhn higo. Cuahn che renecạhno
yạn, rendo tu yạta yahn ne, a devano ne te
a cuanạn ro ihno.
29 Atihnocạ cuahn che ndihchero
nchuhn che a conahn nducuahn
dehtenduh che a rạ́hn rí nchuhn, te nduco
chemin codevano ne te a denạn ndạ́.
30 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te nde metah
conan coh ihyan che vate ye mạn ro cuh
ne, a conahn nducuahn.
31 Nạn ro mạn, iyehnse mạn ne, va che
cuihno. Ate ndudo yáhn ne, hua chuh ya, te
va che conahn nducuahn.
32 'Ate hua duh devano deh ro mạn, deh
ura mạn, che conahn. Nde ángel che vate ye

vahchetero hua devano ye. Nde u che Daya Dendiohs ne, hua devanó. Atenán Dendiohs Chida che devano ye.

33 'Cuahteyan nchuhn man, covah ne man, te hua devano ne ticuahn conahn.

34 U che rinducó nducoyaca ihyan ne, nduhca ama ihyan che quendah ye cuahn ye nan yahn. Ihyan min ne, chihco ye ntiyon che din queri ama mozo yahn ye man, chihquentiyon ye sahn che redin cudado chendevah che cuhndeyan se man.

35 Cuahteyan nchuhn, te nduhca che hua devano sahn chahn deh ura ndaconan dihve se ne, namin hua devano nchuhn deh ura ndaconan chí. ¿A ndá ura che cuehche yahn ne? ¿A ndá nan mahn yan ne? ¿A ndá ura che co dave ne? Hua devano ne.

36 Chemin che nahn che cuahteyan ne, ne a decodehno ura che ndaconán ne, ntacá nchuhn che vateyan ne.

37 Che ráhn rí nchuhn ne, namin ráhn cava ihyan chenahn: ¡Cuahteyan nducoyaca ne!

14

Rentuhno se tacá din se preso Dihvo vo Jesucristo

1 O ro ca renda che ndá ro yudo, vihco cuahn che reh ihyan nación yahn Israel pan che hua nduco ya yahn ne, chidocuyan ndinan nduco sahn devano ley che dirun Moisés ne, rentuhno se deh vederihncheh din se cava che co din se preso Dihvo vo, ne cahno se ihyan.

2 Rente cade se van man se nduco vih:

—Hua cahno vo sahn menahn vihco, te ama nto dama ihyan, ne necuan ye numacuahn vedetan.

Ama ihyan ndahta ne, chacotahme ye nunedan tin Dihvo vo Jesucristo

3 Cuahn che quenan Dihvo vo yan Betania, vaco Simón, sahn min che chi se cah che rechá yute ro menan me, ura che va ye reh ye nan mesa ne, ndá ama ihyan ndahta, nda ye ama frasco che ndindah nduco ama nan tu che duche alabastro. Chenun chete frasco me ama nan che deman nunedan che duche nardo, ama yahn chihve. Cun ye chende frasco me, ne chacotahme ye nunedan me tin Dihvo vo.

4 Van ihyan che chenun min ne, nduco ama o se che hua chahtenan ino se che tihca din ihyan ndahta me, ne rahn nun se nan ye van man se nduco vih:

—¿Dehco che ndere redetoh tahn tihn nunedan tih?

5 Tahque ndah ndete che ndihcue te, cua te nchuh ca ino ciento tume denario, ne conan te ihyan chevah.

Nde chihya se ihyan.

6 Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn chahn:

—¿Dehco che ri tan nchuhn nduco ihyan ndahta tih? Ndahca che tihca din ye cavá.

7 Ihyan chevah ne, cuahn dama chenun ye van nchuhn, ne adehno ro che nahn ne ne, co conan ne ihyan. Ate u ne, hua conán van nchuhn numacuahn ro.

8 Ihyan ndahta tih ne, din ye nducuahn che tuno tah ye, te chacotahme ye u, ne nduco tihca chihcoyan ye u cava che co cuhche ihyan u.

9 Cuaco ráhn rí nchuhn te numachahte iyehnse che cuahndudo ihyan ndudo ndah yahn Dendiohs ne, ntihyon yan ye nduhca che din ihyan ndahta tih nducó.

Nte cade Judas nduco chidocuyan ndinan che necah se Dihvo vo Jesucristo

10 Judas Iscariote, ama cha sahn che nduco se chi cuande se van ihyan apóstol che ndichio chahn ne, chahn se nte cade se nduco chidocuyan ndinan chahn cava che necah se Dihvo vo.

11 Ama chi yeno chidocuyan chahn che tihca rahn se, ne cah se ndudo yahn se che cah se tume sahn. Tuhme nuhn ino se taca din se che necah se ihyan tah sahn chahn.

Cheh vino Dihvo vo Jesucristo che cuande yahn ro yudo

12 Ro che canan vihco che reh ihyan nación yahn Israel pan che hua nduco ya yahn man, rihno ye itecuche cahya, ri te vedino yahn ro yudo man ne, tumerune ihyan apóstol Dihvo vo:

—¿Ti nahn ne che cahn nuhn cahcoyan nuhn che cheh ne che cuande yahn ro yudo ne?

13 Tuhme tahve Dihvo vo o ihyan chahn, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Cuahn nchuhn viyan, ne min ntaca ne ama sahn che nda se ama cuhtenune. Cuiquendi ne sahn.

14 Nda ne vah che ndonda se ne, cahma ne co ne ihyan che vaco min: "Nahn cadino Ihyan Ricuahn ti va cuarto nan che cheh vino ye nduco ihyan apóstol yahn ye che cuande yahn ro yudo."

15 Tuhme nahma ye nchuhn ama cuarto chahte che va nde yaco nan che a vateyan dehtenduh. Min chihcoyan nchuhn che chuh vino vo.

16 Cuahn ihyan che o chahn viyan me, ne ntaca ye vah me nduhca che rahn Dihvo vo. Min chihcoyan ye che cheh vino ye nduco vih che cuande yahn ro yudo.

17 Cuahn che chi man me ne, nda Dihvo vo nduco nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye.

18 Cuahn che a vate ye reh ye nduco vih nan mesa ne, rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Cuaco ráhn rí nchuhn te ama cha ne che reh ne dama nducó ne, ndihcue ndeh ne u.

19 Tuhme chi ran ihyan chahn, ne ca ama ca ama ye rahn ye ri ye Dihvo vo:

—Ate co ndiyu u che tihca dín.

20 Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye.

—Ama cha nchuhn che dama reh ne nducó chete cuh cuh che tihca din ne.

21 Cuaco te u che rinducó nducoyaca ihyan ne, va che conahn nducó nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs. Ate ¡chevah sahn che ndihcue ndeh se u! Tahque ndah ndete che hua chihndeyan se.

22 Numanahn che reh vino ihyan chahn ne, chetah Dihvo vo pan, ne necah ye nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh ye, cah ye, cheh ihyan chahn, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Cocheh nchuhn pan cuh. Chu ne, yute yáhn.

23 Namin chetah ye ama vaso vino, ne cuahn che a necah tun ye nundihve cuahn Dendiohs ne, cah ye, chih nducoyaca ihyan chahn,

24 ne rahn ye ri ye ihyan:

—Chu ne, yun yáhn. Chu che dito yahn ndudo ra che ndahco cade Dendiohs. Man ne, va che cora cava ama yahn ihyan.

25 Cuaco ráhn rí nchuhn te ametah ndaconan cúh nune yahn uva nde nda ro che nuhnde cade nducuahn quenuma ra, ne quenún nan che rihquentiyon Dendiohs.

Rahn Dihvo vo Jesucristo te cahma Pedro te hua rendihche ye ihyan

26 Chihno che chita ihyan chahn himno ne, cuahn ye cuahn Cuete Olivo.

27 Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:

—Man vino cuh ne, cahcoman nducoyaca nchuhn u nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “Cuahnecun Dendiohs che cahno se ihyan che redin cudado itecuche, ne cuihno cotuhn te.”

28 Ate cuahn che ntuché van tenahn ne, cáhn estado yahn Galilea tahque menan ca che co nchuhn.

29 Tuhme rahn Pedro ri ye Dihvo vo:

—Andahre che cahcoman nducoyaca ihyan sih ndih ne, ate u ne, hua cahcomán ndih.

30 Rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Cuaco ráhn rí di te man yan cuh ne, numanahn che metah cuah o co tuh ne, a ino yune cahme che hua rendihche u.

31 Ate tahque yudo nan Pedro rahn ye:

—Andahre va che cóh dama nduco ne, ate hua cahcomán ndih.

Atihnoca rahn ihyan apóstol chenahn chahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, covah ye ama cuan nan che duche Getsemaní

32 Nda ihyan chahn ama cuan nan che duche Getsemaní, ne rahn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:

—Cuahte nchuhn muhn numanahn che cáhn cováh.

33 Tuhme quenda ye Pedro man, Jacobo man, Juan man, cuahn ye nduco vih. Ura min canan ama chi ndache ye, ne ama chuhrihn ye che rendedecadino ye.

34 Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Adeche cóh che ama ndache rí. Cuahtenan rino nchuhn muhn, cuahtenduche ne.

35 Tuhme cuahn Dihvo vo tahque cana nan min, chendih ye ndiyahn, ne chica ye Dendiohs che ndete che cuahnecun ye ne, hua chuhrihn ye nduhca che a va cade.

36 Rahn ye:

—Chida mán, ndih ne, ri redin ne nducuahn che nahn ne. Cuahnecun ne che hua chuhríhn nduhca che a va cade. Chemin che ricá ndih, ate hua co nduhca che náhn, co nduhca che nahn man ne.

37 Tuhme ndaconan ye nan che chenun ihyan apóstol chahn. Ntaca ye ihyan che vateyado ye, ne rahn ye ri ye Pedro:

—Simón, ¿a nde ama ura hua chi quendoche?

38 Cuahtenduche nchuhn man, covah ne man, cava che hua dinahn ne che tumarande chundah nchuhn. Ndiyu che rahcotahn ne yáhn, ate anduhneca ndete che ndi i ne.

39 Ndaconan cuahn tun ye, ne a chemin no chica ye Dendiohs.

40 Cuahn che ndaconan ye ne, a namin no vateyado ihyan chahn, anduhneca ndete che nda vih ndutinan ye che nahn cuahteyado ye, ne hua devano ye deh che ndahconan ye.

41 Cuahn che nta Dihvo vo nan che chi ino yune ne, rahn ye ri ye ihyan chahn:

—A chahteyado nchuhn. A tuno ura che necah se u che rinducó nducoyaca ihyan tah sahn nunde.

42 A cochi sahn che ndihcue ndeh se u. Cuenecuan nchuhn, quendi yuno vo sahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chi ye preso

43 Nde metah cuihno cahma Dihvo vo cuahn che nda Judas, ama cha sahn che chi cuande se van ihyan apóstol che ndichio chahn. Nduco se ama yahn sahn che nda espada man, sahn che nda yahn man, sahn chahn che dechuh chidocuyan ndinan chahn man, sahn intiyahn man, sahn devano ley che dirun Moisés man.

44 Judas, sạhn min che ndihcue ndeh se
Dihvo vo ne, a nte cạde se nduco sạhn
chahn tuhcạ:
—A ihyan che tenán ihyan ne, a ihyan
min codin nchuhn preso ihyan. Cuihco ne
cudạdo che hua cạno ye.
45 Ndetạhn ndạ se ne, rạhn se ri se Dihvo
vo:
—¡Ihyan Ricuahn! ¡Ihyan Ricuahn!
Tuhme tenạn se ihyan,
46 ne din sạhn chahn preso ihyan.
47 Ạma cha ihyan apóstol chahn ne,
ndetendạh ye espạda yahn ye, ne chahn ye
ạma sạhn decạhya yahn chidocuyạn che
tahque ndinạn, chacondạh ye revan se.
48 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn chahn:
—Nchuhn ne, cochi ne nda ne espạda
mạn, nda ne yạhn mạn, din ne preso u
nduhcạ sạhn duco.
49 A vạn nchuhn quenún ro ro, ricuáhn
chete yạco, ne hua din ne preso u. Ate mạn
ne, ndạ ne, te a tihcạ va che conahn nducó
nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs.
50 Ura min chihcomạn ihyan apóstol
chahn Dihvo vo, ne chihno chano ye.

Chano ạma sạhn yuno

51 Cuahn ạma sạhn yuno cuạhn nạn che
cuahn Dihvo vo, ndacotuma se ạma tino
chahte. Chetạh sạhn chahn sạhn,
52 ate ndairun se tino me, ne devạne se
chano se.

Ndạ Dihvo vo Jesucristo nạn intiyahn

53 Quenda sạhn chahn Dihvo vo nạn
chidocuyạn che tahque ndinạn, ne min
ndo dạma nducoyạca chidocuyạn ndinạn
chahn mạn, sạhn intiyahn mạn, sạhn
devano ley che dirun Moisés mạn.
54 Cuahn Pedro diyahn diyahn cuạhn
nạn che quenda sạhn chahn Dihvo vo nde
ndạ ye chevah vạco chidocuyạn che
tahque ndinạn me. Min quenun ye vạn
sạhn ndạhco chahn, recạh ihno ye ihyan
chihto vạcoyạhn.
55 Chidocuyạn ndinạn chahn nduco sạhn
intiyahn chahn ne, renuhn ino se deh
nunde cacueh dạme se Dihvo vo, cạva che
co cạhno se ihyan, ate hua ndạca se nde
ạma.
56 Ạma yạhn se ndere rih nunde se yahn
Dihvo vo, ate hua chi dạma ndudo yahn se
nduco vih, te hua cuạco che rạhn nde ạma
se.
57 Necuan ạma o se, ne ndere chih nunde
se yahn Dihvo vo, ne rạhn se tuhcạ:
58 —Nuhn chihnevan nuhn che rạhn
sạhn tih: “U ndahterá yạco cuh che ndahto
ihyan, ne chete che ino ro ne, nạhnó tạma
che hua nduhcạ yạco che rahto ihyan.”
59 Ate nde nduco nduh ne, hua chidạma
ndudo yahn se nduco vih.
60 Tuhme necuan chidocuyạn che tahque
ndinạn me, ne rạhn ye ri ye Dihvo vo:
—¿Dehco che hua rendahconen yahn
sạhn sih che ạma rica nunde se yehn?
61 Ate nde ạma hua rạhn Dihvo vo.
Tuhme tumerune chidocuyạn che tahque
ndinạn me:
—¿A di che Dạya Dendiohs, ihyan min
che a va cạde che chi ye ndedevahn ye
ihyan iyehnse ne?
62 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye:
—A u chemin. Cuedevano ne te u che
rinducó nducoyạca ihyan ne, ndihchero ne
u che vá lạdo tạh cuạco Dendiohs, ihyan
min che ạma yudo vederihquentiyon yahn
ye. Namin ndihchero ne u che ndá vạn
man.
63 Tuhme chidocuyạn che tahque ndinạn
me ne, ndeh ye tino yahn ye, ne rạhn ye:
—¿Dehca din vo testigo ne?
64 A mạn nchuhn chihnevan ne ndudo
che rạhn se, ducherino se Dendiohs.
Nchuhn cạhma ne che co.
Rạhn nducoyạca sạhn chahn te redin
yahn che cạhno se ihyan.
65 Tuhme ạma o se ne, cạhnan dan se
Dihvo vo. Dechiche se nạn ye, chahn se
ihyan, ne rạhn se ri se ihyan:
—Cahme co nuhn duh chahn di.
Namin sạhn policía ne, chahn se ihyan.

Rạhn Pedro te hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

66 Numanahn min ne, quenun ca Pedro
chevah me. Ura min ndạ ạma tạhn decạhya
yahn chidocuyạn che tahque ndinạn me,
67 ne ndihchero te Pedro che recạh ihno
ye ihyan chihto vạcoyạhn. Chahn nino te
ndihchero ndah te ihyan, ne rạhn te ri te
ihyan:
—Namin di ne, chindoque Jesús yahn
yạn Nazaret.
68 Ate rạhn Pedro ri ye tạhn:
—Nde hua rendihché duh ihyan che
rahn yahn ye.
Tuhme cuahn ye cuạn chendevah, ne
ura min cah menahn tuh.
69 Ndihchero tạhn min ihyan tạma yune,
ne rạhn te ri te sạhn che chenun se min:
—Sạhnguh ne, namin chinduco se sạhn
chahn.
70 Ate rạhn Pedro tạma yune te hua
cuạco. Tah cuahn adive me ne, rạhn sạhn
che chenun se min ri se ihyan:
—Cuạco che chindoque sạhn sih, te nde
nạn ndudo yehn ro yehn che sạhn Galilea
di.
71 Tuhme rạhva Pedro, ne rạhn ye ri ye
sạhn chahn:
—Nde muhn nde nạn Dendiohs, rạ́hn rí
nchuhn te hua rendihche duh ihyan che
rạhn ne.

72 Ura min cah o co tuh, ne necạhco
Pedro che rạhn Dihvo vo ri ye ihyan tuhcạ:
“Ura che ametah cuah o co tuh ne, cahmé
ino yune te hua rendihche u.”
Ndedecadino ye yahn chemin, ne chaco ye.

15

Techecạde Pilạto yahn Dihvo vo Jesucristo

1 Cuahn che a chi dave ne, ndo dạma
chidocuyạn ndinạn chahn mạn, sạhn
intiyahn mạn, sạhn devano ley che dirun
Moisés mạn, ne dechiche se Dihvo vo,
quenda se ihyan, necạh se ihyan tạh Pilạto.
2 Pilạto ne, tumerune se Dihvo vo:
—¿A di che rey yahn ihyan nación yahn
Israel ne?
Ndahconan ye yahn se:
—U, nduhcạ che rahn.
3 Chidocuyạn ndinạn chahn ne, ạma rih
nunde se yahn Dihvo vo.
4 Ndaconan tumerune Pilạto ihyan, ne
rạhn se:
—¿Dehco che hua ndahconen yahn sạhn
sih?, te ạma rih nunde se yehn.
5 Ate nde ạma ndudo hua ndahconan
Dihvo vo yahn se, ne ạma rahn ino se.

Chihco cạde Pilạto che cạhno se Dihvo vo Jesucristo

6 Va ạma costumbre che nduyo nduyo
che rendạ ro yudo ne, rentạhte Pilạto ạma
preso, adecoduhno che nahn ihyan yạn.
7 Min vạcoyạhn ne, chenun sạhn preso
che chi se contra yahn gobierno,
chahtecuhn se nduco ye, chihno se ihyan
yahn ye. Vạn sạhn chahn ne, nduco ạma se
che duche se Barrabás.
8 Ro min ndạ ạma yạhn ihyan nạn Pilạto,
ne chica ye che ntạhte se ạma preso
nduhcạ che redin se nduyo nduyo.
9 Tumerune Pilạto yahn ihyan chahn:
—¿A nahn nchuhn che ntạhte rey yahn
ne ne?
10 Tihcạ rạhn se, te a checadino se te che
ri ve chidocuyạn ndinạn chahn yahn Dihvo
vo, ne chemin che necạh se ihyan tạh se.
11 Ate chidocuyạn ndinạn chahn ne,
chinun se ihyan yạn che tahque ndạhcạ
che cạca ye che ntạhte Pilạto Barrabás.
12 Tuhme tumerune tun Pilạto ihyan
chahn:
—¿Me deh nahn nchuhn che dín nduco
sạhnguh che rạhn ne che rey yahn ne?
13 Ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye
numacuahn vedetạn:
—¡Conahn yạh ne sạhn!
14 Tumerune tun Pilạto ihyan chahn:
—¿Dehco? ¿Deh nunde quendihco se?
Ate ndaconan cah ihyan chahn:
—¡Conahn yạh ne sạhn!
15 Nducote nahn Pilạto che co yeno ihyan
chahn ne, ntạhte se Barrabás. Tuhme
chahn se Dihvo vo, ne necạh se ihyan tạh
sandạdo cạva che nahn yạh se ihyan.
16 Quenda sandạdo chahn Dihvo vo
chevah yahn palạcio me, ne nedin dạma se
nducoyạca combiero yahn se.
17 Chaconuhn se ạma tino morạdo ihyan,
ne dendah se ạma corona yạn, tihyon se tin
ye.
18 Chihno min ne, redin cạ se che
renevahnecun se ihyan, ne rah se:
—¡Ndeva nuhn yavenạn rey yahn ihyan
nación yạhn Israel!
19 Chahn se tin ye nduco ạma nducodi, ne
cạhnan dan se ihyan. Chehntihya se nạn
ye, redin cạ se che rendeva se yavenạn ye.
20 Chihno che din duche yahn se ihyan
ne, chehnevi se tino morạdo me, ne
ntihyon se tino yahn mạn ye ihyan. Tuhme
quenda se ihyan nạn che nahn yạh se
ihyan.

Nahn yạh se Dihvo vo Jesucristo

21 Ura min ne, chuh Simón, ạma ihyan
yạn Cirene, nahn ye viyạta. Ihyan min che
chida Alejandro mạn, Rufo mạn. Din
sandạdo chahn fuerza ihyan, ne quenda ye
cruz nạn che nahn yạh se Dihvo vo.
22 Quenda sandạdo chahn Dihvo vo ạma
cuạn nạn che duche Gólgota, che nahn
cạhma Cuete Ine Tin Tenạhn.
23 Min cạh se vino che ndihchetạhn
nduco ạma nạn ico che duche mirra, cuh
Dihvo vo. Ate hua chih ye.
24 Cuahn che a chihno nahn yạh sandạdo
chahn ihyan ne, din se sortear tino yahn ye
cha sạhn quendạh yahn se che co yahn se.
25 Nạn raco nun vatiyạn nahn yạhn se
ihyan.
26 Nunde yahn ye che ndirun, chaconahn
se nạn cruz ne, rạhn tuhcạ: “Ihyan cuh che
Rey yahn ihyan nación yahn Israel.”
27 Namin nahn yạh se o sạhn duco, ạma
se lạdo tạh cuạco ye, ne tạma se lạdo tạh
cueh ye.
28 Nduco tihcạ chinahn nduhcạ che a
ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
“Din cuande se ihyan vạn sạhn nunde.”
29 Ihyan che rechuh ye min ne, rạhva ye
yahn Dihvo vo, rahco tin ye, ne rạhn ye:
—Di che rahn che ndahtere yạco, ne
chete che ino ro nahne,
30 ¡cuendedevahn man di, cuenchehn nạn
cruz tih!
31 Namin chidocuyạn ndinạn chahn
mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés
mạn ne, din duche yahn se ihyan, ne rạhn
se vạn mạn se nduco vih:
—Ndedevahn se tạma ca ihyan, ate mạn
se ne, hua ri rendedevahn se sạhn.
32 Ndete che cuạco che sạhn tih ihyan
min che a va cạde che dechuh Dendiohs,
ndedevahn ye ihyan iyehnse mạn, rey

yahn ihyan nación yahn Israel maṇ ne,
ndaḥca che nchahn se naṇ cruz, ndihchero
vo, caṿa che cotahno vo.
Nde saḥn che chenan yaḥ se daṃa nduco
ye ne, raḥva se nduco ye.

Chih Dihvo vo Jesucristo

33 Cuahn che a chi inguiyaḥn ne, chi man
iyehnse, chengu nde naṇ rahco ino.
34 Ura min cah Dihvo vo numa dito ye:
—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —che nahn
caḥma: Dendiohs yáhn, Dendiohs yáhn,
¿dehco che chihcomaṇ ne u?
35 Chihnevan aṃa o saḥn che chenun
min, ne raḥn se:
—Cuihnevan nchuhn. Rah se ihyan
profeta Elías.
36 Tuhme aderano aṃa se, decaḥnda se
aṃa esponja nduco vinagre. Chacotah se
esponja me tin aṃa nduco, nahn se chende
ye caṿa che tihve ye, ne raḥn se:
—Cuahtenan rino vo, ne ndihchero vo
ndete che chi Elías ndedevah ye saḥn.
37 Ate aṃa dito cah Dihvo vo, ne chih ye.
38 Ura min nde tino chahte che
quendihco chete yaco, chica nde yaco,
chiya nde ndiyaḥn, ne ndo o ndi.
39 Saḥn capitáṇ che nti se chihto naṇ
Dihvo vo ne, chihnevan se che cah ye maṇ,
ndihchero se nduhcaḥ che chih ye maṇ, ne
raḥn se:
—Cuaco niyon te ihyan cuh che Daya
Dendiohs.
40 Min vatendi aṃa o ihyan ndaḥta aṃa
laḍo, rendihchero ye. Aṃa ye ne, duche
María yahn yaṇ Magdala. Taṃa ye ne,
duche María che chaco José, ihyan min che
menaṇ ye yahn dihno ye Jacobo. Taṃa ye
ne, duche Salomé.
41 Ihyan ndaḥta chahn ne, chinduco ye
Dihvo vo, chinan ye ihyan cuahn che
quechica ye estaḍo yahn Galilea. Namin
yaḥn ca ihyan ndaḥta che ndaḥ ye nduco
Dihvo vo yaṇ Jerusalén chenun ye min.

Chihche ye Dihvo vo Jesucristo

42-43 José yahn yaṇ Arimatea ne, aṃa
ihyan ndinaṇ yahn nación yahn Israel.
Ihyan min ne, quenan ino ye che a nun
caḥcantiyon Dendiohs. Nducote a ro min
che víspera yahn ro che rahtetuhno ihyan
ne, din nun ino ye chahn ye naṇ Pilato, ne
chica ye saḥn che cuahnecun se che
cuhche ye Dihvo vo.
44 Pilato ne, aṃa cuahn ino se che raḥn
ihyan min che a chih Dihvo vo. Tuhme cah
se capitáṇ me, ne tumerune se saḥn ndete
che cuaco.
45 Raḥn capitáṇ me ri se saḥn te cuaco,
ne cahnecun se che caḥn ye, cuhche ye
Dihvo vo.
46 Tuhme chahn José, ca ye aṃa tino cua,
quenda ye. Ndedevah ye Dihvo vo,
chahcotuma ye tino me ihyan, chacondihte
ye ihyan chete aṃa yayan che ndindah
naṇ yaṿa, ne necaḥde ye chende yayan me
nduco aṃa tu chahno.
47 María yahn yaṇ Magdala maṇ, María
che chaco José maṇ ne, chahn ye
ndihchero ye naṇ che quenun Dihvo vo.

16

Dihvo vo Jesucristo ne, ntuche ye vaṇ tenaḥn

1 Cuahn che a chuh ro che rahtetuhno
ihyan ne, María yahn yaṇ Magdala maṇ,
Salomé maṇ, María che chaco Jacobo maṇ
ne, ca ye nunedaṇ caṿa che caḥn ye naṇ
yayan, cuacotaḥme ye Dihvo vo.
2 Ro min ne, ro che ndeva ndate. Ura che
a quendaḥ yaḥn ne, ndaḥ ye naṇ yayan me,
3 ne raḥn ye vaṇ maṇ ye nduco vih:
—¿Taca che metah duh che cahnevi tu
che ntude nduco chende yayan me?
4 Ate cuahn che ndihchero ye ne, a ndavi
tu ndico me che ntude nduco chende
yayan me.
5 Chendaḥ ihyan chahn chete yayan me,
ne ndihchero ye aṃa ángel che va ye laḍo
taḥ cuaco, ndacotuma ye aṃa tino cua
chahte, ne dihya ihyan chahn chi.
6 Tuhme raḥn ángel me ri ye ihyan:
—Hua dihya nchuhn co. Nchuhn ne,
rinuhn ne Jesús yahn yaṇ Nazaret, ihyan
min che quenan yaḥ ye. Ate ametah ye
muhn. A ntuche ye. Condihche ne taṇ naṇ
che chacondihte ye ihyan; ametah ye.
7 Cuahn nchuhn ngo ne Pedro maṇ,
ihyan apóstol chenaḥn maṇ, te caḥn Dihvo
vo estaḍo yahn Galilea tahque menaṇ che
co nchuhn. Min ndihchero ne ihyan
nduhcaḥ che a raḥn ye ri ye nchuhn.
8 Ndaca ihyan ndaḥta chahn naṇ yayan
me, conaḥn ye rano ye, nde tuno rendoh ye
che dihya ye chi, ate hua raḥn ye nduco
nde aṃa ihyan che chahno chi ye, te vaḥ
ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihnde ro ye naṇ María yahn yaṇ Magdala

9 Cuahn che a ntuche Dihvo vo vatiyaṇ ro
che ndeva ndate ne, chihnde ro ye menaṇ
vihca naṇ María yahn yaṇ Magdala, ihyan
min che chenun ndache vaco chihngaḥ
ihyan ro menaṇ me, ndetendaḥ Dihvo vo.
10 Chahn ihyan min chengo ye ihyan
apóstol. Ihyan chahn ne, raṇ ye maṇ, raco
ye maṇ.
11 Ate hua chitahno ye che raḥn ihyan
ndaḥta me che ntuche Dihvo vo maṇ, che
ndihchero ye ihyan maṇ.

Chihnde ro Dihvo vo Jesucristo naṇ o ihyan che chinduco ye ihyan

12 Chihno min ne, chihnde ro Dihvo vo
naṇ o ihyan che chinduco ye ihyan ura che

chenun yune ye conạhn ye. Ate a ntạcorun
Dihvo vo, ametah nduhcạ ye ro menạn.
13 Tuhme chahn ihyan chahn chengo ye
ihyan chenạhn che chinduco ye Dihvo vo.
Ate a namin no tun, te hua chitahno ihyan
chahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihquentiyon ye ihyan apóstol che cạhn ye cuahndudo ye

14 Adive ne, chihnde ro Dihvo vo nạn
ihyan apóstol che ndichiạma chahn ura che
vate ye reh ye nạn mesa. Chihya ye ihyan
chahn yahn che hua chitahno ye che rạhn
ihyan che a ndihchero ye ihyan che a
ntuche ye.
15 Namin rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cuahn nchuhn numachahte iyehnse,
cuahndudo ne ndudo ndah yahn
Dendiohs, cahnevan nducoyạca ihyan.
16 Ihyan che cotahno ye mạn, cuedenune
ye mạn ne, ndevahn ye. Ate ihyan che hua
cotahno ye ne, conda ye.
17 Ihyan che ritahno ye ne, din ye
vederihno. Numacuahn vederihquentiyon
yáhn ndetendạh ye vaco chihngạ mạn,
cạhma ye tạma te o nạn devạco mạn,
18 nahn tạh ye ihyan cah, ne din ye che
ndoyahn ye mạn. Namin ndete che denạn
cotạh ye ạma cu tạn, o cuh ye veneno ne,
hua dehva co yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, conạhn ye vahchetero

19 Chihno nte Dihvo vo nduco ihyan
chahn ne, din Dendiohs che conạhn ye
vahchetero, chihnde ye lạdo tạh cuạco ye.
20 Me ihyan apóstol ne, chahtechica ye
numachahte, cahndudo ye ndudo ndah
yahn Dendiohs. Rinan Dihvo vo ihyan, ne
redin ye che renahn nducoyạca ihyan che
cuạco ndudo che rahndudo ihyan chahn
yahn vederihno che redin ye. Tihcạ chi.

NDUDO NDAH YAHN DIHVO VO JESUCRISTO CHE DIRUN SAN LUCAS

1 Ạma yạhn ihyan, dirun ye rine quenan
yahn dehtenduh che chi vạn uvo,
2 nduhcạ che a rente ihyan che, nde ro
che canạn, ndihchero mạn ye mạn,
cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs mạn.
3 Ndih Teófilo che yahinó ndih, namin
rạhcó che ndạhcạ che tihcạ dín. Chemin
che ndeh nduyo nedin dạmá nduco
cudạdo, ndudo yahn queri ạma che chi.
Mạn ne, a dirún yahn ne nducuahn
chemin,
4 cạva che codevano ndah ne te cuạco
ndudo che chicuahn ihyan ndih.

Tahve Dendiohs ạma ángel, checu ye ndudo che cuhndeyạn Juạn Bautista

5 Cuahn che quenan Herodes rey yahn
Judea ne, chihnde ạma chidocuyạn che
duche ye Zacarías, ndạta yahn Abías. Ihyan
ndạhta yahn ye ne, duche ye Elisabet,
ndạta yahn Aarón.
6 Nduh che o ye ne, ndah ihyan ye, ne
redinahn ye nducuahn che rihquentiyon
Dihvo vo Dendiohs.
7 Ate metah dạya ye, te Elisabet ne, hua
rendạca dạya ye. Avạne ne, nduh che o ye
ne, a ndico ye.
8 Ạma yune ne, quendạh yahn
chidocuyạn che combiero yahn Zacarías
che covạh ye nạn Dendiohs.
9 Chidocuyạn chahn ne, ro ro redin ye
sortear deh ntiyon din queri ạma ye, ne ro
min ne, quendạh yahn Zacarías che condạ
ye chete yạco chahte yahn Dihvo vo,
cạhcoyạhn ye cuhn.
10 Ura che riche cuhn me ne, revạh
nducoyạca ihyan yạn, chenun ye cuạhn
chevah.
11 Tuhme chihndero ạma ángel che
dechuh Dendiohs, chandi ye nạn Zacarías
lạdo tạh cuạco yahn nạn ta.
12 Cuahn che ndihchero Zacarías ángel
me ne, ạma dihya ye chi.
13 Ate rạhn ángel me ri ye ihyan:
—Zacarías, hua dihye co, te a chihnevan
Dendiohs che chique. Mạn ne, ndạhta yehn
Elisabet ne, ndạca ạma sạhn dạya te, ne
conehn che duche se, Juạn.
14 Ạma co yene, ne namin co yeno ạma
yạhn ihyan che cuhndeyạn se,
15 te daye ne, chahte vederihquentiyon
cạh Dendiohs, conan cuma se. Hua cuh se
vino, nde hua cuh se nde ạma nạn nune
che din che cocoh se. Conun Vaco Ndah
yahn Dendiohs sạhn nde ro che ametah
cuhndeyạn se.
16 Ạma yạhn ihyan nación yahn Israel,
din se che ndaconan cotahno ye Dihve ye
Dendiohs.
17 Ndạ se tahque menạn ca che co Dihvo
vo, conan cuma se vederihquentiyon
nduhcạ che quenan cuma Elías, cạva che
ndoyạn ihyan nduco indihte yahn ye mạn,
cạva che cotahno ihyan Ndudo yahn
Dendiohs nduhcạ che ritahno ihyan che
ndah ihyan ye nạn Dendiohs mạn. Tihcạ
cạhcoyạn se chedave yahn ạma yạhn
ihyan, cạva che nevahnecun ye Dihvo vo.
18 Chiquerune Zacarías ángel me:
—¿Tạcạ cotahnó che rạhn ne ne?, te u ne,
a indihte u. Namin ihyan ndạhta yáhn, a
indihte ye.
19 Ndahconan ángel me yahn ye:
—U ne, Gabriel che redináhn che
rihquentiyon Dendiohs. Mạn ye tahve ye u,
cạva che cạhmá ndoque ndudo ndah cuh.
20 Ndudo che a rạhn ndoque ne, va che
conahn, ate nducote hua chitehne ne, co
lihme di, ne hua co nte nde ndạ ro che
cuhndeyạn daye.
21 Numanahn min ne, ihyan yạn chahn
ne, chenan rino ye, ne rahn ino ye che ạma
rendah Zacarías chete yạco.
22 Cuahn che ndiquendạh ye ne, redin
tạh redin nạn ye, te chi lihme ye. Tuhme
chenahn ihyan chahn che ndihchero ye
ạma vederihno chete yạco.
23 Cuahn che chihno ndate che quenan
Zacarías ntiyon min ne, conạhn ye ndevạco
ye.
24 Chuh neve ro min ne, a quenun dạya
ihyan ndạhta yahn ye Elisabet. Ihyan min
ne, quenun ye vah; hua chahn ye nde ạma
cuạn chete che uhn iyo, ne ndedecadino ye:
25 "Dihvé Dendiohs din ye vederihno cuh
nducó. Mạn ne, ametah co cuihnán nạn
ihyan."

Ndạ ạma ángel, checu ye ndudo che cuhndeyạn Dihvo vo Jesucristo

26 Chihno te ạn iyo ne, tahve tun
Dendiohs ángel Gabriel, cuahn ye ạma yạn
lihn che duche Nazaret, estạdo yahn
Galilea.
27 Nda ye ndudo che dechuh Dendiohs
yahn ạma ndạhta ntuco che duche ye
María. Ndạhta me ne, a va ndudo yahn ye
che cahnevạco ye nduco José, ạma ihyan
che ndạta yahn David.
28 Cuahn che ndạ ángel me nạn che
quenun ndạhta me ne, rạhn ye ri ye ihyan:
—Necuma di. Dendiohs ne, yahino ye di,
ne nduco ye di. A tendạhnun ye di vạn
nducoyạca ndạhta.
29 Cuahn che chihnevan ye che rạhn
ángel me ne, cuahn ino ye, ne ndedecadino
ye: "¿Dehra cuande che tihcạ rạhn ye
nducó?"

30 Tuhme rạhn ángel me ri ye ihyan:
—María, dehve rahque, te Dendiohs ne, yahino ye di.
31 Mạn ne, ndạca ạma daye, ne conehn che duche ye, JESUS.
32 Ihyan min ne, ạma chahte vederihquentiyon conan cuma ye, te Dạya Dendiohs che ạma yudo ye ihyan. Dihvo vo Dendiohs ne, ndạhco ye vederihquentiyon che quenan cuma David tạh ye.
33 Cạhcantiyon ye ihyan nación yahn Israel, ne hua cuihno vederihquentiyon yahn ye.
34 Tuhme chiquerune María ángel me:
—¿Tạcạ co conahn che rạhn ne ne?, te u ne, ametah cahnevạcó.
35 Ndahconan ángel me yahn ye:
—Co Vaco Ndah yahn Dendiohs, conun di, ne nduco vederihquentiyon yahn Dendiohs conahn. Chemin che daye che cuhndeyạn ne, Dạya Ndah yahn Dendiohs.
36 A ndihche che din Dendiohs nduco tạhn vih Elisabet. Andahre a ndico te, ne hua rendạca dạya te, ate mạn ne, quenun dạya te a chi ạn iyo,
37 te Dendiohs ne, nducuahn che nahn ye ne, rinahn.
38 Tuhme rạhn María:
—Conahn nduhcạ che rạhn ne, te u ne, renevahnecún che rihquentiyon Dihvé Dendiohs.
Chihno min ne, conạhn ángel me.

Chahn María chendihchero ye Elisabet

39 Ạma o ro min ne, cuahn María ạma yạn che va cuạhn icoyạhn, estạdo yahn Judea.
40 Ndạ ye min ne, min chendạ ye chete vạco Zacarías, ne necạh ye Dendiohs Elisabet.
41 Ndetạhn chihnevan Elisabet che necạh María Dendiohs ihyan ne, nuhn decuạh yahn ye che quenun chete ye, ne chiya Vaco Ndah yahn Dendiohs, quenun ihyan.
42 Rạhn ye:
—Vạn nducoyạca ndạhta ne, a tendạhnun Dendiohs di. Namin a tendạhnun ye daye.
43 Di che co chaco Dihvé. ¿Tạcạ che man cochi quendihchero u?
44 Ndetạhno che nte Dendiohs u ne, nuhn dạyá che quenun cheté che chi yeno.
45 ¡Ndah ro yehn che chitehne!, te conahn ndoque ndudo che dechuh Dihvo vo Dendiohs.
46 Tuhme rạhn María:
Numacuahn chedave yáhn, rendeva
yavenạn Dihvé Dendiohs.
47 Ạma yenó nduco ye, te ndedevahn ye u.
48 Andahre ạma chevạh u nạn ye, ate
necạhco ye u.
Mạn ne, nducoyạca ihyan cạhma ye te
ndah ro yáhn,
49 te Dendiohs, ihyan min che ạma yudo
vederihquentiyon yahn ye din ye
vederihno ndució.
Ihyan min che cuạco, runecạde ye nạn
nducuahn.
50 Numacuahn ro renan vạhino ye
nducoyạca ihyan che renevahnecun
ye ihyan.
51 Ihyan min ne, redin ye vederihno rahte.
Rendạhco ndiya ye ihyan che yạde ye.
52 Rehnevi ye vederihquentiyon yahn
ihyan che ndinạn ye,
ne redin ye che rinạn ihyan che necun ye.
53 Rinan ye ihyan che renevahnecun ye
Ndudo yahn ye,
ne rihcomạn ye ihyan che rạhco ye che nde
hua rendotenan ye ihyan.
54 Redin ye cudạdo ihyan nación yahn
Israel, ne
renan vạhino ye ihyan,
55 nduhcạ che cạh ye ndudo yahn ye
indihte yuhn vo Abraham nduco
nducoyạca ndạta yahn ye.
56 Tenduh ino iyo quenan María vạco Elisabet, tuhme conạhn ye ndevạco ye.

Chihndeyạn Juạn Bautista

57 Cuahn che tuno ro yahn Elisabet ne, chihndeyạn dạya ye.
58 Nducoyạca ihyan nino ndevạco ye nduco ihyan yahn ye ne, a devano ye te ạma quenan vạhino Dendiohs ihyan, ne chi yeno ye nduco vih.
59 Chi nine ro ne, cuahn ihyan cạva che conahn ye seña decuạh me, ne nahn conahn ye che duche se Zacarías, nduhcạ che duche chida se.
60 Ate rạhn chaco se.
—Hua, te Juạn conan che duche se.
61 Rạhn ihyan chahn:
—¿Dehco ne?, te ametah nde ạma ihyan yahn nchuhn che tihcạ duche ye.
62 Tuhme din tạh ye che tumerune ye chida se tạcạ nahn ye che conan che duche se.
63 Din tạh chida se, chica ye nạn che dirun ye, ne chaconahn ye: “Juạn duche se.” Tuhme cuahn ino ihyan chahn.
64 A ura min no nuhnde cạva chihya Zacarías, ndiquendạh cạhn ye, ne canạn ndeva ye numacuahn vedeyeno yavenạn Dendiohs.
65 Nde tahque cuahn ino ihyan chahn chi, ne chetuhn ndudo me numachahte estạdo yahn Judea.
66 Nducoyạca ihyan che checadino ye ne, rente ye nduco vih:
—¡Ạma chahte ntiyon conan cuma sạhn dihn cạh!
Tihcạ rạhn ye, te Dendiohs ne, nduco ye sạhn.

Nduhcạ che cahndudo Zacarías

67 Chiya Vaco Ndah yahn Dendiohs,
quenun Zacarías, ne cahndudo ye:
68 Ndeva vo yavenạn Dihvo vo Dendiohs
yahn Israel, te ndedevahn ye uvo
yahn ye.
69 Vạn ndạta yahn David, ihyan min che
dinahn ye ndudo yahn ye ne, a
tendạhnun ye ạma ihyan che
ndedevahn ye uvo numacuahn
vederihquentiyon yahn ye,
70 nduhcạ che cạh ye ndudo yahn ye ro
menạn, cahndudo ihyan ndah che
profeta yahn ye.
71 Tihcạ ndedevahn ye uvo nạn nducoyạca
ihyan che hua ri rendihche ye uvo.
72 Renan vạhino ye indihte yuhn vo, ne
redinahn ye ndudo ndah yahn ye
che chihco cạde ye.
73 Ndudo min che cạh ye indihte yuhn vo
Abraham,
74 che ndedevahn ye uvo nạn ihyan che
hua ri rendihche ye uvo, cạva che
numa ino vo ndeva vo yavenạn ye.
75 Numacuahn ro che cuahtenan vo
iyehnse cuh ne, nahn che dave
chedave yuhn vo nạn ye.
76 Di, dạya mán, cuahndode ndudo yahn
Dendiohs, ihyan min che ạma yudo
vederihquentiyon yahn ye.
Cahn tahque menạn ca che co Dihvo vo,
cahcoyan chedave yahn ihyan, cạva
che nevahnecun ye ihyan.
77 Cah, checadino ihyan che ndedevahn
Dendiohs uvo yahn ye, te nchahco
ye nunde yuhn vo.
78 Dendiohs yuhn vo ne, ạma quenan
vạhino ye ihyan iyehnse. Chemin
che cạca Daya ye vahchetero,
79 ndedevahn ye ihyan che cạhnda yahn ye
che vate ye tạh vederih, din ye che
ndạhcạ cuahtenan ye.
80 Me sạhn dihn me ne, chihta se, ne chi
chahte vededevano yahn se. Quechica se
yạhn nạn che metah duhva, nde ndạ ro che
canạn cahndudo se ndudo yahn Dendiohs,
chihnevan ihyan nación yahn Israel.

2

Chihndeyạn Dihvo vo Jesucristo

1 Tạhn min ne, chihquentiyon
emperador Augusto César che conan cạca
nducoyạca ihyan che vate ye numachahte
nạn che rihquentiyon ye.
2 Quenan Cirenio gobernador yahn Siria,
ne cade ro min canạn raconahn cạca se
ihyan.
3 Nducoyạca ihyan, adecotino che
chenan ye ne, va che cạhn ye, conan cạca
ye yạn nạn che chica ndạta yahn ye.
4 José ne, chica ye yạn Nazaret, estạdo
yahn Galilea, cuahn ye yạn Belén, estạdo
yahn Judea, yạn vạco David, te ndạta yahn
David ihyan.
5 Min va che conan cạca ye. Namin min
va che conan cạca María, ihyan min che va
ndudo yahn ye che cahnevạco ye nduco
vih. Ihyan min ne, a nun cuhndeyạn dạya
ye.
6 Cuahn che chenan ye Belén ne, ndạ ro
yahn María che cuacoyạhn ye.
7 Min chihndeyạn dạya ye che menạn, ne
chahcotuma ye decuạh me nduco tino.
Nducote hua ndạca ye nde ạma vah ne,
chahtenan ye ạma vạco yuhdo. Chete ạma
inguhto nạn che reh nun yuhdo, min din
dave ye nạn che chacondihte ye decuạh
me.
8 Nino yạn Belén vatenduche ạma o
ihyan, redin ye cudạdo itecuche yahn ye.
9 Nahmin ne, ndạ ạma ángel che dechuh
Dihvo vo Dendiohs nạn ihyan chahn.
Adenạn chiya dave nạn che chenun ye, ne
ạma dihya ye chi.
10 Ate rạhn ángel me ri ye ihyan:
—Hua dihya nchuhn co, te cochí, checú
ạma ndudo ndah, ne ạma co yeno
nducoyạca ihyan.
11 Mạn ro cuh ne, min yạn vạco David
chihndeyạn ạma decuạh. A decuạh min
che Dihvo vo CRISTO, ihyan min che
ndedevahn ye nchuhn.
12 Codevano nchuhn te cuạco ndudo che
rí nchuhn, te ntạca ne decuạh me,
ndacotuma tino, quendite chete vạco
yuhdo.
13 Adenạn ndạ ạma yạhn ángel che chica
ye vahchetero, chinduco ye ángel me,
ndeva ye yavenạn Dendiohs, ne rạhn ye:
14 ¡Ndạhcạ che ndeva nducoyạca ihyan
numacuahn vedeyeno yavenạn
Dendiohs, ihyan min che va ye
vahchetero!
Muhn iyehnse cuh ne, nducoyạca ihyan
che yeno Dendiohs nduco ye ne, din
Dendiohs che ndạhcạ cuahtenan ye
nduco vih.
15 Cuahn che conạhn ángel chahn
vahchetero ne, ihyan che redin ye cudạdo
itecuche ne, rạhn ye:
—Cuhn vo nduco vih yạn Belén,
quendihchero vo vederihno che chi,
nduhcạ che dechuh Dendiohs ndudo yuhn
vo.
16 Ndetạhno cuahn ihyan chahn, ne
ntạca ye María nduco José nduco decuạh
me che quendite chete vạco yuhdo.
17 Cuahn che ndihchero ihyan chahn
decuạh me ne, rente ye nduhcạ che rạhn
ángel me yahn decuạh me.
18 Nducoyạca ihyan che chihnevan ye
che rente ihyan chahn ne, ạma rahn ino ye.

19 María ne, quenun ino ye nducuahn che
rente ihyan chahn, ne ndeva ye ndudo me
chete chedave yahn ye.
20 Tuhme conạhn ihyan chahn, rendeva
ye numacuahn vedeyeno yavenạn
Dendiohs, te a chinahn nducuahn ndudo
che dechuh Dendiohs yahn ye, ne a mạn ye
chihnevan ye mạn, ndihchero ye mạn.

Simeón nduco Ana

21 Chi nine ro me ne, nahn ye seña
decuạh me, ne chaconahn ye che duche
JESUS, a nduhcạ che rạhn ángel me ri ye
María nde ro menạn cuahn che ametah
conun dạya ye.
22 Moisés ne, dirun ye te ihyan ndạhta
che cuacoyạhn ye ne, hua co condạ ye
chete yạco, nde tuno ro che a ndihco cạde
Dendiohs. María ne, quenan rino ye nde
tuno ro min, tuhme cuahn ye nduco José
yạn Jerusalén, quenda ye decuạh me, cạva
che nạhma ye nạn Dendiohs.
23 Tihcạ din ye, te a nihnde cạde nạn ley
yahn Dendiohs: "Nducoyạca checạhya
chạhn che rahteyạn menạn ne, va che
cạhco vih ihyan, cạva che din ntiyon yahn
Dendiohs."
24 Namin ndihco cạde Dendiohs te
nducoyạca ihyan ndạhta che cuhndeyạn
dạya ye ne, va che cạh ye o icui, o o pichón
cạhya, cạva che co te vedino, ne cạh María
vedino min.
25 Ro min ne, min yạn Jerusalén va ạma
ihyan che duche ye Simeón. Ihyan min ne,
ndah ihyan ye nạn Dendiohs, ne quenun
Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan. Quenan
rino ye ro che ndedevahn Dendiohs ihyan
nación yahn Israel.
26 Cạh Vaco Ndah yahn Dendiohs, che
checadino ye te hua coh ye nde ndạ ro che
ndihchero mạn ye ihyan min che dechuh
Dihvo vo Dendiohs, cạva che ndedevahn
ye ihyan iyehnse.
27 Din Vaco Dendiohs che cuahn Simeón
yạco chahte, ne ura min ndạ José nduco
María cạva che nạhma ye decuạh me nạn
Dendiohs nduhcạ che a nihnde cạde nạn
ley che dirun Moisés.
28 Simeón ne, chetạh ye decuạh me,
quenuhn ye. Ndeva ye numacuahn
vedeyeno yavenạn Dendiohs, ne rạhn ye:
29 Dihvé Dendiohs, mạn ne, a co ndạcá
iyehnse cuh.
Hua dehva rạhcó, te a chinahn ndudo che
te ne, checadinó.
30 A ndihchero mạ́n decuạh cuh yahn ne
che ndedevahn ihyan iyehnse.
31 A dechuh ne cạva che ndedevahn ihyan
iyehnse.
32 Mạn che cuạco codevano ihyan tạma
nación Ndudo yahn ne, ne ndeva
nducoyạca ihyan yavenạn ihyan
yahn ne, ihyan nación yahn Israel.
33 José nduco María ne, ạma chahn ino ye
yahn ndudo che tihcạ rạhn Simeón yahn
decuạh me.
34 Tuhme chica Simeón Dendiohs cạva
ihyan chahn, ne rạhn ye nduco María:
—Condihche. Cuahn che cuihta decuạh
cuh che dechuh Dendiohs ne, ạma yạhn
ihyan co tạn ye nduco. Chemin che vạn
ihyan nación yahn Israel ne, ạma yạhn
ihyan ndevahn ye, ne ạma yạhn ye conda
ye.
35 Nduco tihcạ cuhnde ro
vederendededecadino yahn queri ạma ye.
Me di ne, va che choh ạma vedeyah chahte.
36 Min chete yạco quenun ạma indihte
ndạhta che duche ye Ana. Ihyan min ne,
rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs.
Fanuel duche chida ye, ndạta yahn Aser.
Chihno ndache nduyo che chihnevạco ye
ne, chih inchạhn ye.
37 Ro min ne, a cun raco cun nduyo ye.
Ro mạn, vino mạn, quenun ye chete yạco,
revạh ye mạn, rihnde ye yạhte mạn.
38 Ndạ ye ura min, ne necạh ye nundihve
cuahn Dendiohs. Cahndudo ye yahn
decuạh me, chihnevan ạma yạhn ihyan
che chenan rino ye ro che ndedevahn
Dendiohs ihyan yạn Jerusalén.

Chihta Dihvo vo Jesucristo yạn Nazaret

39 José nduco María ne, dinahn ye
nducuahn che ndihco cạde Dendiohs,
tuhme conạhn ye yạn vạco ye Nazaret,
estạdo yahn Galilea.
40 Dihvo vo Jesucristo ne, rihta ye, ne
ạma va vededevano yahn ye. Dendiohs ne,
ạma yahino ye ihyan.

Quenun Dihvo vo Jesucristo yạco chahte

41 Nduyo nduyo, ro che rendạ vihco ro
yudo ne, rahn José nduco María yạn
Jerusalén.
42 Cuahn che chi Dihvo vo ndichio nduyo
ne, cuahn tun ihyan chahn vihco me.
43 Chuh vihco me ne, conạhn ye, nde hua
devano ye te quenan ca Dihvo vo min yạn
Jerusalén.
44 Rạhco ye te co vạn ihyan che a conạhn
ye chinduco ye, ne rinuhn ye ihyan vạn
ihyan yahn ye mạn, ihyan rendihche ye
mạn. A numa ro vatechica ye,
45 ate nducote hua ntạca ye ihyan ne,
ndaconan tun ye yạn Jerusalén, rinuhn ye
ihyan.
46 Nde nạn che chi ino ro che rinuhn ye
ihyan ne, ntạca ye ihyan chete yạco vạn
sạhn devano ley che dirun Moisés. Min
quenun ye, rihnevan ye che rente sạhn
chahn mạn, retumarune ye sạhn mạn.
47 Namin sạhn chahn ne, retumarune se
ihyan, ne ạma rahn ino se yahn che ạma va

vededevano yahn ye mạn, yahn ndudo che rendahconan ye mạn.
48 Cuahn che ndihchero José nduco María che min quenun ye ne, ạma chahn ino ye, ne rạhn María:
—Dạyá, ¿dehco che tihcạ din nduco nuhn?, te u nduco chide, ạma chuhrihn nuhn, rendededecadino nuhn cave, rinuhn nuhn di.
49 Ndahconan Dihvo vo yahn ye:
—¿Dehco che rinuhn nchuhn u? ¿A hua devano te nạn ntiyon yahn Chidá va che conán?
50 Ate hua chenahn ihyan chahn deh cuande che tihcạ rạhn ye.
51 Tuhme conạhn ye nduco ihyan chahn yạn vạco ye, Nazaret. Quendi redinahn ye che rạhn ihyan chahn, ne quenun ino María nducuahn.
52 Dihvo vo ne, chihta ye, ne chi chahte vededevano yahn ye. Ndạhcạ quenan ye nạn Dendiohs mạn, nạn ihyan mạn.

3

Rahndudo Juạn Bautista che va che nto ino ihyan nunde yahn ye

1 Cuahn che chi ntihyon nduyo che quenan Tiberio Césạr emperador ne, Poncio Pilạto quenan se gobernador yahn Judea. Herodes quenan se gobernador yahn Galilea, ne dihno Herodes che duche se Felipe, quenan se gobernador yahn Iturea nduco Traconite. Lisanías quenan se gobernador yahn Abilinia.
2 Anás nduco Caifás che chidocuyạn che tahque ndinạn. Nduyo min quechica Juạn, dạya Zacarías, yạhn nạn che metah duhva. Min cạh Dendiohs che checadino ye ndudo che cuahndudo ye.
3 Chihto ico Jordán canạn rahndudo Juạn che nto ino ihyan nunde yahn ye mạn, che cuedenune ye mạn, cạva che nchahco Dendiohs yahn ye.
4 Tihcạ chinahn nduhcạ che dirun ihyan profeta Isaías tuhcạ:

Cuahndudo ạma se min yạhn nạn che
metah duhva tuhcạ:
“Cuihcoyạn nchuhn chedave yahn ne, te a
nun ndạ Dihvo vo.
5 Ihyan che redendah ye yune che ndạhcạ
ne, rendededecuto ye ya mạn,
rihtera ye ico mạn, cuete mạn, renedin
cuạco ye nạn che cueh mạn,
rendạhco nahn ye nạn che chihngạ mạn.
Tihcạ va che cạhcoyạn ihyan chedave yahn
ye,
6 te codevano nducoyạca ihyan che
ndedevahn Dendiohs ihyan.”

7 Rạhn Juạn ri ye ihyan che rendạ ye cạva che cuedenune ye:
—Nchuhn ne, nduhcạ cu tạn tihchan ne. Hua rạhco ne che nduco che cuedenune ne a ndevahn ne yahn castigo yahn Dendiohs che va che conahn.
8 Va che nto ino nchuhn nunde yahn ne mạn, ndạhcạ cuahtenan ne nạn Dendiohs mạn. Hua ndere rạhco ne che cochihve yahn ne che ndạta yahn Abraham nchuhn, te hua redinahn ne. Ndete che nahn Dendiohs che ndere co yạhn ndạta yahn Abraham ne, andahre nạn tu che tuhchan, co ndedecuan ca ye ndạta yahn ihyan min.
9 Nduhcạ che rihca ihyan yạhn ndạta che hua richihve ndute yahn, riquiyạhn ye ne, tihcạ a nun techecạde Dendiohs yahn nducoyạca ihyan.
10 Tuhme tumerune ihyan:
—¿Deh va che din nuhn ne?
11 Ndahconan Juạn yahn ye:
—Ihyan che va o tino yahn ye ne, va che cạh ye ạma yahn ihyan che metah yahn ye, ne ihyan che va che reh ye ne, va che conan ye ihyan che metah che cheh ye.
12 Namin ndạ ạma o sạhn rica tumecạdiyo cạva che cuedenune se, ne tumerune se:
—Ihyan Ricuahn, ¿deh va che din nuhn ne?
13 Ndahconan Juạn yahn se:
—Hua cạca nchuhn tumecạdiyo che tahque ndeh che co che rihquentiyon ley.
14 Namin ạma o sandạdo ne, tumerune se:
—Nuhn, ¿deh va che din nuhn ne?
Ndahconan Juạn yahn se:
—Hua duco nchuhn. Hua ndere cuih nunde ne yahn ihyan. Cuahtenan ne vedeyeno nduco tume che renevihve nchuhn.
15 Ạma yạhn ihyan rendededecadino ye yahn Juạn, ne recạh yeno ye chedave yahn ye, te rạhco ye te co a ihyan min che va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse.
16 Ate rạhn Juạn ri ye nducoyạca ihyan:
—Ndiyu u. Cochi tạma ihyan che tahque chahte vederihquentiyon yahn ye che co u. U ne, nde hua redin yahn che co mare ạma sạhn decạhya yahn ye. U ne, rehdenuné ihyan, ate ihyan min ne, din ye che conun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn mạn, din ye castigo ihyan nunde mạn.
17 Cuahn che retiveyạto ihyan trigo ne, renevạhn ye ndute yahn, rih ndah ye. Ate dạcheyạma yahn ne, renedin dạma ye, rihquiyạhn ye. Atihnocạ ihyan min, te a nun techecạde ye yahn nducoyạca ihyan. Ihyan che ndah ihyan ye nạn Dendiohs ne, quenda ye ihyan vahchetero, ne ihyan che hua ndah ye ne, dechuh ye ihyan vạn ruchiyạhn che hua rintoh.

18 Nduco a̱ma ndeh ndudo che tuhchan,
rahndudo Jua̱n, ricuahn ye ihyan ndudo
ndah yahn Dendiohs.
19 Jua̱n ne, riya̱hve ye gobernador
Herodes yahn che quenan se nduco
Herodías, nda̱hta yahn dihno se Felipe.
Namin riya̱hve ye sa̱hn yahn nducuahn
nunde yahn se.
20 Chemin che chihquentiyon se che
quenun Jua̱n va̱coya̱hn, ne nduco chemin
decuihta nduh se nunde yahn se.

Chedenune Dihvo vo Jesucristo
21 Cuahn che chihno chedenune a̱ma
ya̱hn ihyan nación yahn Israel ne, nda̱
Dihvo vo, chedenune ye. Chihno min ne,
nahmin che reva̱h ye ne, ndondah
vahchetero.
22 Nduhca̱ che ro a̱ma icui ne, tihca̱ chi ro
Vaco Ndah yahn Dendiohs, chiya, quenun
ihyan. Tuhme chihnevan ye a̱ma ndudo
che chica vahchetero che ra̱hn:
—Di che Da̱yá. Yahinó di. A̱ma yenó
ndoque.
23-38 A ta̱hn min che cana̱n Dihvo vo,
redin ye ntiyon yahn ye. A ri ye tenduh
ndico ndiche nduyo.

Tuhca̱ cochi nda̱ta yahn Dihvo vo Jesucristo
Nde na̱n che cana̱n ne, dendah Dendiohs
Adán. Da̱ya Adán ne, Set. Da̱ya Set ne, Enós.
Da̱ya Enós ne, Cainán. Da̱ya Cainán ne,
Mahalaleel. Da̱ya Mahalaleel ne, Jared.
Da̱ya Jared ne, Enoc. Da̱ya Enoc ne,
Matusalén. Da̱ya Matusalén ne, Lamec.
Da̱ya Lamec ne, Noé. Da̱ya Noé ne, Sem.
Da̱ya Sem ne, Arfaxad. Da̱ya Arfaxad ne,
Cainán. Da̱ya Cainán ne, Sala. Da̱ya Sala ne,
Heber. Da̱ya Heber ne, Peleg. Da̱ya Peleg
ne, Ragau. Da̱ya Ragau ne, Serug. Da̱ya
Serug ne, Nacor. Da̱ya Nacor ne, Taré.
Da̱ya Taré ne, Abraham. Da̱ya Abraham ne,
Isaac. Da̱ya Isaac ne, Jacob. Da̱ya Jacob ne,
Judá. Da̱ya Judá ne, Fares. Da̱ya Fares ne,
Esrom. Da̱ya Esrom ne, Aram. Da̱ya Aram
ne, Aminadab. Da̱ya Aminadab ne, Naasón.
Da̱ya Naasón ne, Salmón. Da̱ya Salmón ne,
Booz. Da̱ya Booz ne, Obed. Da̱ya Obed ne,
Isaí. Da̱ya Isaí ne, David. Da̱ya David ne,
Natán. Da̱ya Natán ne, Matata. Da̱ya
Matata ne, Mainán. Da̱ya Mainán ne,
Melea. Da̱ya Melea ne, Eliaquim. Da̱ya
Eliaquim ne, Jonán. Da̱ya Jonán ne, José.
Da̱ya José ne, Judá. Da̱ya Judá ne, Simeón.
Da̱ya Simeón ne, Leví. Da̱ya Leví ne, Matat.
Da̱ya Matat ne, Jorim. Da̱ya Jorim ne,
Eliezer. Da̱ya Eliezer ne, Josué. Da̱ya Josué
ne, Er. Da̱ya Er ne, Elmodam. Da̱ya
Elmodam ne, Cosam. Da̱ya Cosam ne, Adi.
Da̱ya Adi ne, Melqui. Da̱ya Melqui ne, Neri.
Da̱ya Neri ne, Salatiel. Da̱ya Salatiel ne,
Zorobabel. Da̱ya Zorobabel ne, Resa. Da̱ya
Resa ne, Joana. Da̱ya Joana ne, Judá. Da̱ya
Judá ne, Semei. Da̱ya Semei ne, Matatías.
Da̱ya Matatías ne, Maat. Da̱ya Maat ne,
Nagai. Da̱ya Nagai ne, Esli. Da̱ya Esli ne,
Nahum. Da̱ya Nahum ne, Amós. Da̱ya
Amós ne, Matatías. Da̱ya Matatías ne, José.
Da̱ya José ne, Jana. Da̱ya Jana ne, Melqui.
Da̱ya Melqui ne, Leví. Da̱ya Leví ne, Matat.
Da̱ya Matat ne, Elí. Da̱ya Elí ne, José.
Tihca̱ cochi nda̱ta yahn José. Nducoya̱ca
ihyan ne, ra̱hco ye te Dihvo vo Jesucristo
ne, da̱ya José ihyan.

4

Chundah ne, tumarande se Dihvo vo Jesucristo
1 Dihvo vo ne, quenun Vaco Ndah yahn
Dendiohs ihyan, ne chica ye min ico
Jordán. Din Vaco Dendiohs che cuahn ye
ya̱hn na̱n che metah duhva.
2 Min quenan ye o raco ro, ne chundah
ne, retumarande se ihyan. Nducuahn ro
min ne, hua cheh ye, ne chihno min ne, chi
cuico ye.
3 Tuhme ra̱hn chundah me ri se ihyan:
—Ndete che Da̱ya Dendiohs ndih ne,
cuihquentiyon ne tu cuh che ndaconda̱
pa̱n.
4 Ndahconan Dihvo vo yahn se:
—Na̱n Ndudo yahn Dendiohs a ndirun:
“Ndiyu dema̱n nduco pa̱n co conun ico
ihyan, te namin rendotenan ye Ndudo
yahn Dendiohs.”
5 Tuhme quenda chundah me Dihvo vo
a̱ma tingüete ya̱co, ne venchahteno na̱hma
se ihyan nducuahn vederihquentiyon che
va iyehnse.
6 Ra̱hn se ri se ihyan:
—U té nducuahn vederihquentiyon che
tihchan ndih, ndete che dinahn ne che
ca̱hmá, te u va tá̱h nducuahn, ne
adecoduhno ihyan che náhn ne, co cá̱h
ihyan.
7 Ndete che cahntihya ne ná̱n, ndeva ne
yavena̱n ne, co yahn ne nducuahn.
8 Ra̱hn Dihvo vo ri ye sa̱hn:
—Cuehn va̱ne chundah, te na̱n Ndudo
yahn Dendiohs a ndirun: “Cuendeva
yavena̱n Dihve Dendiohs, ne a ihyan min
no codinehn che ca̱hma ye.”
9 Tuhme quenda se ihyan tin ya̱co chahte
yahn ya̱n Jerusalén, ne ra̱hn se ri se ihyan:
—Ndete che Da̱ya Dendiohs ndih ne,
ca̱va ne muhn.
10 Hua dehva co yahn ne, te a ndirun na̱n
Ndudo yahn Dendiohs:
Dechuh Dendiohs ángel yahn ye ca̱va che
conduco ye ndih,
11 din ye cuda̱do ndih ca̱va che hua dehva
co yahn ne.
12 Ra̱hn Dihvo vo ri ye sa̱hn:

—Namin nąn Ndudo yahn Dendiohs a ndirun: “Hua tumarende Dihve Dendiohs.”
13 Cuahn che chihno tumarande chundah me Dihvo vo ne, conąhn se. Quenan rino se nde ndą ąma ro che ndąhcą cąva se.

Dihvo vo Jesucristo ne, canąn redin ye ntiyon yahn ye estądo yahn Galilea

14 Dihvo vo ne, quenan cuma ye vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, ne conąhn ye estądo yahn Galilea. Nducuahn yąn ne, ąma chetuhn ndudo yahn vederihquentiyon che quenan cuma ye.
15 Ricuahn ye chete yąco, ne rendeva nducoyąca ihyan yavenąn ye.

Ndetendąh ihyan Dihvo vo Jesucristo yąn Nazaret

16 Ndą Dihvo vo yąn Nazaret nąn che chihta ye, ne rahn ye yąco ndate ndate, ro che rahte tuhno ihyan. Ąma ro ne, chendą ye chete yąco, ne chandi ye cąva che cuahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs.
17 Sąhn che redin cudądo yąco me ne, cąh se cąca che dirun ihyan profeta Isaías ihyan. Cuahn che ntą ye cąca me ne, cahndudo ye nąn che ndirun tuhcą:
18 Vaco Dihvé Dendiohs ne, quenun u.
Dechuh Dendiohs u, cąva che cacuáhn
ndudo ndah yahn ye, cahnevan
nducoyąca ihyan che necun ye mąn,
cąva che cuahndudó che va ye vedeyeno
che nchahco ye yahn ihyan che nto
ino ye nunde yahn ye mąn.
19 Dín che co ro nąn ihyan che hua ro nąn
ye mąn,
ndedeváhn ihyan che yah rahno ye, redin
nunde yahn ye mąn,
cuahndudó nduhcą che yahino Dihvo vo
Dendiohs ihyan iyehnse mąn.
20 Chihno min ne, ndechetihve Dihvo vo cąca me, necąh ye sąhn che redin cudądo yąco me, ne chihnde ye. Nducoyąca ihyan che chenun ye chete yąco me ne, vateyąn ye numacuahn vedenecun.
21 Tuhme rąhn ye:
—Mąn ro cuh ne, a chinahn ndudo che chihno cahndudó, chihnevan nchuhn.
22 Chi yeno nducoyąca ihyan nduco Dihvo vo, ne rahn ino ye yahn ndudo ndah che rente ye. Ate canąn tumerune ye vąn mąn ye nduco vih:
—¿A ndiyu sąhn tih che dąya José me?
23 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuąco te nahn cąhma nchuhn nducó ndudo cuh: “Doctor, tahque ndah che codique man di. Codin muhn yąn vaque vederihno nduhcą che din min yąn Capernaum.”
24 Quendi Dihvo vo, ne rąhn ye:
—Cuąco rąhn rí nchuhn te nde ąma ihyan profeta, hua renevahnecun ihyan yąn vąco ye ihyan.
25 Ro menąn me ne, ąma chihnde cuico, te hua chan co ino nduyo quenan mąhn. Ro min ne, ąma vate ndąhta vąh nación yahn Israel, ne andahre min quenan ihyan profeta Elías,
26 ate hua dechuh Dendiohs ihyan, cąva che conan ye nde ąma ndąhta vąh chahn. Tahque ndah ye ne, dechuh ye ihyan, cąva che conan ye ąma ndąhta vąh yahn tąma nación che va te yąn Sarepta, nino yąn Sidón.
27 Tąma yune ne, a nación yahn Israel, vate ąma yąhn ihyan che ndi ye cah che rechą yute. Min quenan profeta Eliseo, ne namin hua din ye che ndoyahn nde ąma ihyan chahn. Ate din ye che ndoyahn ąma sąhn nación yahn Siria che duche se Naamán, andahre sąhn tąma nación se.
28 Cuahn che chihnevan ihyan che chenun ye chete yąco me che tihcą rąhn Dihvo vo ne, ąma chi tąn ye.
29 Ndetąhno necuan ihyan chahn, ne quenda ye ihyan numacuahn vedetąn cuąhn chihto yąn nąn ąma tin yąva yąco cąva che decąva ye ihyan.
30 Ate hua chi din ihyan chahn tihcą, te chuh Dihvo vo vąn nducoyąca ye, ne cuahn ye.

Quenun vaco chihngą ąma se

31 Ndą Dihvo vo Jesucristo yąn Capernaum, estądo yahn Galilea, ne ndate ndate, ro che rahte tuhno ihyan, ricuahn ye chete yąco.
32 Ihyan che rihnevan ye che ricuahn Dihvo vo ne, ąma rahn ino ye, te numacuahn vederihquentiyon yahn ye ricuahn ye.
33 Ąma yune ne, chendą Dihvo vo chete yąco me, ne min quenun ąma sąhn che quenun vaco chihngą sąhn. Ąma dito cah se:
34 —Ndih, Jesús yahn yąn Nazaret, ¿dehco che recąhdenun ne yune yahn nuhn? ¿A cochi ne che decuihno ne nuhn ne? U devano duh ndih. Ndih che Dąya Dendiohs.
35 Chihquentiyon Dihvo vo vaco chihngą me:
—¡Cuenedihn chende! ¡Cuendiquendah sąhn tih!
Ndetąhno din vaco chihngą me che chendave sąhn min nąn nducoyąca ihyan che chenun ye min. Ate hua dehva chi yahn se, ne ndiquendąh sąhn.
36 Nducoyąca ye ne, ąma dihya ye chi, ne rente ye vąn mąn ye nduco vih:
—¡Ama chahte vederihquentiyon quenan cuma ihyan tih! ¡Nde vaco chihngą

redinahn ndudo yahn ye, ne rendiquendạh!
37 Numachahte estạdo yahn Galilea, chetuhn ndudo yahn vederihno che redin Dihvo vo.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn indạhn Simón Pedro
38 Chihno min ne, ndiquendạh Dihvo vo chete yạco me, ne cuahn ye ndevạco Simón. Indạhn Simón ne, quendihte ye, ndi ye cah ihno. Chica ihyan ndevạco ye Dihvo vo che din ye che ndoyahn ye.
39 Chahn ndạ ye nạn ihyan min, ne chihquentiyon ye che cuavi cah me. Ndetạhno ndoyahn ihyan min, ne necuan ye, cạh ye, cheh Dihvo vo nduco combiero yahn ye.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma yạhn ihyan cah
40 Ura che a chehche yạhn ne, quenda ihyan nducoyạca ihyan cah yahn ye che ndeh nạn cah ndi ye, cuahn ye nạn Dihvo vo. Nahn tạh ye queri ạma ihyan cah chahn, ne ndoyahn ye.
41 Vạn ihyan cah chahn ne, nduco ạma yạhn ihyan che chenun vaco chihngạ ihyan, ne ndetendạh Dihvo vo vaco chihngạ chahn. Cuahn che rendiquendạh ne, rah:
—Ndih che Daya Dendiohs.
Ate chihco yudo Dihvo vo vaco chihngạ chahn, ne hua cạh yune ye che cạhma duh ihyan ye, te a devano che a ihyan min che a va cạde che ndedevahn ye ihyan iyehnse.

Quechica Dihvo vo Jesucristo estạdo yahn Galilea rahndudo ye
42 Tạma ro cuahn che a chi dave ne, cuahn Dihvo vo ạma cuạn nạn che metah duhva, ne min cuahn ihyan yạn, quenuhn ye ihyan. Ntạca ihyan chahn ihyan, ne rạhn ye nduco ye che hua ndạca ye min, te nahn ihyan chahn che conan ca ye.
43 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Va che cáhn yạn chenạhn, cacuáhn ndudo ndah yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, te a cạva chemin che cochí.
44 Tuhme quechica ye nduh yạn nduh yạn, estạdo yahn Galilea, ricuahn ye chete yạco.

5

Din Dihvo vo Jesucristo vederihno, ne ạma yạhn yạhca chetạh Simón nduco combiero yahn ye
1 Ạma yune ne, nti Dihvo vo chihto vine yahn Galilea, ne ạma chi dạma ihyan nạn ye, cạva che cahnevan ye Ndudo yahn Dendiohs.
2 Ndihchero Dihvo vo che vate o bạrco nạn nune chihto vine me. Ihyan che retạh yạhca ne, a ndiquendạh ye chete bạrco chahn, ne ura min ne, renạno ye yạna yahn ye.
3 Cuahn Dihvo vo, ne chendạ ye chete bạrco che yahn Simón, ne chica ye favor ihyan che cacạhca ye bạrco yahn ye nạn che hua nino cuahn chihto vine me. Tuhme chihnde ye chete bạrco me, ne canạn chicuahn ye ihyan che ndi dạma ye min.
4 Cuahn che chihno chicuahn ye ne, rạhn ye ri ye Simón:
—Cuicahque bạrco cuh cuạhn nạn che yạno nune, ne cuih yạna yehn cạva che cotah yạhca.
5 Ndahconan Simón yahn ye:
—Ihyan Ricuahn, a numa yạn din nuhn ntiyon, ne nde ạma yạhca hua chetạh nuhn. Ate nducote a ndih che rihquentiyon ne ne, cuíh yạna.
6 Tihcạ din ihyan chahn, ne ạma chito yạhca nde a canạn rendan yạna me.
7 Tuhme din tạh ihyan chahn yahn combiero yahn ye che chenun ye bạrco che tạma me, cạva che chi ye conan ye ihyan. Ndạ ihyan chahn, ne vạn nducoyạca ye decuto ye yạhca nduh che o bạrco chahn, nde tuno adeche cuehchenun vạn nune.
8 Cuahn che ndihchero Simón che tihcạ chi ne, chehntihya ye nạn Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Dihvé, u ne, ndiyu ihyan che co cochí nạn ne, te u ne, ihyan nunde u.
9 Tihcạ rạhn ye, te cuahn ino ye nduco nducoyạca ihyan chahn yahn vederihno che din Dihvo vo che ạma yạhn yạhca ndạca ye.
10 Namin cuahn ino nduh che o dạya Zebedeo che duche ye Jacobo mạn, Juạn mạn. Ihyan chahn che combiero yahn Simón. Ate rạhn Dihvo vo ri ye Simón:
—Dehve rahque, te nduhcạ che redin ntiyon che retah yạhca ne, mạn ne, tihcạ din ntiyon, din dame ihyan cạva che conduco ye u.
11 Tuhme ndetendạh ihyan chahn bạrco chahn vạn nune, ne chihcomạn ye ntiyon yahn ye mạn, dehtenduh yahn ye mạn, ne cuahn ye, chinduco ye Dihvo vo.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma sạhn che ndi se cah che rechạ yute
12 Ạma yune ne, quenan Dihvo vo ạma cuạn yạn, ne ndạ ạma sạhn che ndi se cah che rechạ yute. Cuahn che ndihchero se Dihvo vo ne, cuahn se, chehntihya se nạn ye. Chica se favor ihyan, ne rạhn se:
—Dihvé, a devanó te co din ne che ndoyáhn, ndete che nahn ne.
13 Nahn tạh Dihvo vo sạhn, ne rạhn ye:
—¿Tạcạ hua? Náhn. Mạn ne, a ndoyehn.
Chihno rạhn ye chemin ne, a ndetạhno ndoyahn se.

14 Tuhme chihquentiyon ye sąhn che hua cąhma se nduco nde ąma ihyan tącą chi
che ndoyahn se. Rąhn ye ri ye sąhn:
—Nducote a ndoyehn ne, cuehn nąn
chidocuyąn, ne cah vedino che
ndihquentiyon Moisés, cąva che ndihchero
nducoyąca ihyan che a ntoyehn.
15 Ąma nun chetuhn ndudo yahn
vederihno che tihcą din Dihvo vo, ne ąma
yąhn ihyan ri dąma ye ro ro, cąva che
cahnevan ye che ricuahn Dihvo vo mąn,
cąva che din Dihvo vo che ndoyahn ihyan
che cah ye mąn.
16 Ura va ne, rahn Dihvo vo demąn ye
nąn che metah duhva, ne min revąh ye.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ąma sąhn che ndi cheche se

17 Ąma ro cuahn che ricuahn Dihvo vo
ne, min vate sąhn fariseo nduco sąhn
devano ley che dirun Moisés che chica se
nducuahn yąn yahn Judea mąn, yąn
Jerusalén mąn, cąva che cahnevan se che
ricuahn ye. Dihvo vo ne, redin ye che
rendoyahn ihyan cah, te quenan cuma ye
vederihquentiyon yahn Dihvo vo
Dendiohs.
18 Ura min ndą ąma o ihyan, nda ye ąma
sąhn che ndi cheche se, quendite se nąn
yundo. Nahn condą ihyan chahn nduco se
chete vah, cąva che condihte ye sąhn nąn
Dihvo vo.
19 Ate hua chi chuh ihyan chahn nduco
se chendevah, te ąma yąhn ihyan ndito ye
min. Tuhme cocha ye tin vah me, ne ntihne
ye ąma ndi ima vah. Nde min ndedevah ye
yundo nąn che quendite se cuąhn chete
vah nąn nducoyąca ihyan. Nduco tihcą ndą
se nąn Dihvo vo.
20 Ndihche Dihvo vo nduhcą che ritahno
ihyan chahn, ne rąhn ye ri ye sąhn che ndi
cheche me:
—A nchahcó nunde yehn.
21 Sąhn fariseo chahn mąn, sąhn devano
ley che dirun Moisés mąn ne,
rendedecadino se: "¿Duh sąhn tih che redin
duche yahn se Dendiohs?, te nde ąma
ihyan hua co nchahco ye nunde, atenąn
Dendiohs."
22 Ate a devano Dihvo vo che tihcą
rendedecadino sąhn chahn, ne rąhn ye ri
ye sąhn:
—¿Dehco che tihcą rendedecadino
nchuhn?
23 ¿Deh che tahque ndąhcą cąhmá: "A
nchahcó nunde yehn," o cąhmá:
"cuenecuen, cuique"?
24 Ate cąva che cadino nchuhn te u che
rinducó nducoyąca ihyan ne, va
vederihquentiyon yáhn cąva che nchahcó
nunde yahn ihyan muhn iyehnse cuh ne,
condihche ne.

Tuhme rąhn ye ri ye sąhn che ndi cheche
me:
—Rihquentiyón di. Cuenecuen, cotah
yundo yehn, conahn ndevaque.
25 Ndetąhno necuan se, chetąh se yundo
yahn se, ne numacuahn vedeyeno rendeva
se yavenąn Dendiohs. Chuh se mendąhn
yahn nducoyąca ihyan che chenun ye min,
ne conąhn se ndevąco se.
26 Rahn ino nducoyąca ihyan chahn, ne
rendeva ye numacuahn vedeyeno yavenąn
Dendiohs, ne rąhn ye:
—Mąn che cuąco ne, ndihchero vo
vederihno.

Dihvo vo Jesucristo ne, yąhve ye Leví che conduco se ihyan

27 Cuahn che chica Dihvo vo min ne,
ndihchero ye ąma sąhn rica tume cąde iyo
che duche se Leví, va se nąn che rica se
tume. Rąhn ye ri ye sąhn:
—Cuhn vo ndoque, condoque u.
28 Ndetąhno chihcomąn se ntiyon yahn
se mąn, nducuahn che va yahn se mąn, ne
necuan se, cuahn se, chinduco se Dihvo vo.
29 Adive ne, chihquentiyon Leví che
chindah comida ndevąco se, ne cąh se,
cheh Dihvo vo nduco ąma yąhn ihyan,
chenun vąn ąma yąhn sąhn rica tume cąde
iyo.
30 Ąma o sąhn fariseo nduco sąhn
devano ley che dirun Moisés ne, chi yudo
yahn se, ne tumerune se ihyan apóstol
yahn Dihvo vo:
—¿Dehco che tihcą redin nchuhn che reh
ne, rih ne dąma nduco sąhn nunde mąn,
nduco sąhn rica tume cąde iyo mąn ne?
31 Ndahconan Dihvo vo yahn sąhn
chahn:
—Ihyan che hua cah ye ne, hua
rendotenan ye sąhn doctor, ate ihyan che
cah ye ne, nahn ye sąhn.
32 Atihnocą u, te ndą cąva ihyan nunde
cąva che nto ino ye nunde yahn ye, ndiyu
cąva ihyan che rąhco ye che metah nunde
yahn ye.

Sąhn devano ley che dirun Moisés ne, tumerune se Dihvo vo Jesucristo yahn yąhte

33 Tuhme tumerune sąhn chahn Dihvo
vo:
—¿Dehco che sąhn che rahn nduco Juąn
Bautista nduco sąhn che rahn nduco sąhn
fariseo ne, ąma rahte se yąhte mąn, revąh
se mąn, ne sąhn che rahn ndoque ne, reh
se mąn, rih se mąn, ro ro ne?
34 Ndahconan Dihvo vo yahn se:
—A devano nchuhn te ihyan che nduco
ye sąhn rihnevąco ne, hua rahte ye yąhte.
35 Ate ndete che cuavi sąhn min ne,
tuhme che cuąco ne, cuahte ye yąhte.
36 Namin nte ye tąma te o ejemplo,
chihnevan sąhn chahn:

—Nde ąma ihyan ne, hua rendeh ye ąma tino ra cąva che necąhnan ye ąma tino ndico. Ndete che tihcą din ye ne, din ye che conda tino ra me. Avąne ne, ąma ndi tino ra nąn tino ndico ne, chihngą ro, te hua dąma.

37 Namin nde ąma ihyan hua rih ye vino ra chete ima ndico, te redin vino che rendan ima, ne rinda vino mąn, ima mąn.

38 Chemin che nahn che cuih ihyan vino ra chete ima ra, cąva che hua dehva co yahn vino mąn, ima mąn.

39 Ihyan che rih ye vino ndico ne, hua nahn cuh ye che ra, te rąhn ye te tahque ndah rihn vino ndico.

6

Ihyan apóstol ne, tico ye indo trigo

1 Ąma ro che rahte tuhno ihyan ne, chuh Dihvo vo nąn va chendąta. Ihyan apóstol yahn ye ne, tico ye indo trigo, ne rendihvenun tąh ye, reh ye ndute yahn.

2 Tuhme rąhn ąma o sąhn fariseo ri se ihyan chahn:

—¿Dehco che tihcą redin nchuhn?, te a va cąde che hua co din vo ntiyon ro che rahte tuhno ihyan.

3 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye sąhn:

—¿A hua ndihchenan nchuhn che ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs nduhcą che din David ro che chi cuico ye nduco combiero yahn ye?

4 A devano ne nduhcą che chendą ye chete yąco yahn Dendiohs, ne cheh ye pąn che va min, ne cąh ye, cheh ihyan che nduco ye. Ate nduco nduh hua quendihco ye nunde, andahre pąn chemin chan, a ndi vedino yahn Dendiohs, ne atenąn chidocuyąn co cheh ye.

5 Quendi Dihvo vo rąhn ye nduco sąhn chahn:

—U che rinducó nducoyąca ihyan ne, rihquentiyón nde nducuahn che redin ihyan ro che rahte tuhno ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ąma sąhn che ndi cuma tąh se

6 Tąma ro che rahte tuhno ihyan ne, chendą Dihvo vo chete ąma yąco, chicuahn ye. Min quenun ąma sąhn che ndi cuma tąh cuąco se.

7 Sąhn devano ley che dirun Moisés mąn, sąhn fariseo mąn ne, rihno se Dihvo vo ndete che din ye che ndoyahn sąhn min ro che rahte tuhno ihyan, cąva che cuih nunde se yahn ye.

8 A devano Dihvo vo che rendedecadino sąhn chahn, ne rąhn ye ri ye sąhn che ndi cuma tąh me:

—Cuenecuen, cuandi mendąhn.

Necuan sąhn min, chandi se.

9 Tuhme rąhn ye ri ye sąhn chahn:

—Mąn ne, tumerune nchuhn: ¿Deh din vo ro che rahte tuhno ihyan ne? ¿A din vo che ndah, o din vo che hua ndah ne? ¿A cąh yune vo che coh ihyan, o ndedevahn vo ihyan ne?

10 Chaconan ye, ndihchero ye nducoyąca sąhn chahn, ne rąhn ye ri ye sąhn che ndi cuma tąh me:

—Cuacondihque tah.

Chacondihco tąh se, ne ndetąhno ndoyahn tąh se.

11 Ąma chi tąn sąhn chahn, ne rente se vąn mąn se nduco vih deh din se nduco Dihvo vo.

Tendąhnun Dihvo vo Jesucristo ndichio apóstol

12 Tąhn min ne, cuahn Dihvo vo ąma cuete, ne min covąh ye numa yąn.

13 Cuahn che chi dave ne, nedin dąma ye ihyan che rinduco ye ihyan, ne tendąhnun ye ndichio ihyan chahn cąva che co ye apóstol.

14 Ąma ihyan chahn ne, Simón, ne chaconahn Dihvo vo che duche ye Pedro. Ihyan chenąhn ne, Andrés, dihno Simón mąn, Jacobo mąn, Juąn mąn, Felipe mąn, Bartolomé mąn,

15 Mateo mąn, Tomás mąn, Jacobo, dąya Alfeo mąn, Simón Zelote mąn,

16 Judas, dihno Jacobo mąn. Namin nduco ąma se Judas Iscariote, sąhn min che ndihcue ndeh se Dihvo vo.

Chicuahn Dihvo vo Jesucristo ąma yąhn ihyan

17 Cuenchahn Dihvo vo cuete me, ne ndo ye ąma ya ico nduco ihyan chahn. Namin ąma yąhn ihyan che vate ye estądo yahn Judea mąn, yąn Jerusalén mąn, chihto yąn Tiro nduco Sidón mąn, ndo dąma ye min nduco ye. Ndą nducoyąca ihyan chahn, te nahn cahnevan ye che ricuahn Dihvo vo mąn, nahn ye che din Dihvo vo che ndoyahn ye mąn.

18 Namin ndetendąh Dihvo vo vaco chihngą che chenun ihyan.

19 Ihyan che cah ye ne, nahn nahn tąh ye Dihvo vo yahn che quenan cuma ye vederihquentiyon chahte, ne nducoyąca ihyan che tihcą redin ye ne, ndetąhno rendoyahn ye.

Ihyan che ndah ro yahn ye

20 Tuhme ndihchero Dihvo vo Jesucristo ihyan che rinduco ye ihyan, ne rąhn ye ri ye ihyan:

—Nchuhn che chevąh ne mąn, che necun ne mąn ne, ndah ro yahn ne, te ndi cuande ne vąn ihyan yahn Dendiohs.

21 'Ndah ro yahn nchuhn che nahn
cahnevan ne Ndudo yahn Dendiohs, te din
ye conahn ne.
'Ndah ro yahn nchuhn che ndạche ri ne,
te din Dendiohs che co yeno ne.
22 'Ndah ro yahn nchuhn cuahn che cạva
u che rinducó nducoyạca ihyan, co tạn
ihyan nduco ne mạn, hua co ndihche ye
nchuhn mạn, cạhva ye nduco ne mạn,
ndere cạhma ye te duhtuno ihyan ne mạn.
23 Ro che tihcạ din ihyan nduco ne ne,
ndạhcạ che cạh yeno ne chedave yahn ne,
te cuahn che ndạ ne vahchetero ne, a va
yạn che ndah cạva ne. Ndạhcạ che necạhco
ne te ihyan ndico yahn ihyan tạn chahn ne,
a tihcạ din ye nduco ihyan profeta.
24 'Ate yah rí cạva ihyan cuihca, te atenạn
mạn ro cuh che vate ye vedeyeno.
25 'Yah rí cạva ihyan che hua rendotenan
ye Ndudo yahn Dendiohs che rạhco ye, te
ndạ ro che ndotenan ye.
'Yah rí cạva ihyan che yeno ye, te ndạ ro
che co rạn ye.
26 'Yah rí cạva ihyan che rạhn nducoyạca
ihyan che ndah ihyan ye, te ihyan ndico
yahn ihyan chahn tihcạ rạhn ye yahn
ihyan che din cạ ye che profeta ye.

Nahn che din yahino vo ihyan che hua ri rendihche ye uvo

27 'Rạ́hn rí nchuhn: codin yahino ne
ihyan che hua ri rendihche ye nchuhn.
Codin ne che ndah nduco ihyan che tạn ye
nduco ne.
28 Ndah cạhma ne yahn ihyan che rạhva
ye nduco ne, covạh ne cạva ye.
29 Ndete che va ihyan che din tạn ye
nduco ne ne, hua dạma co ne nduco ye.
Ndete che nahn cahnevi ihyan tino
rendiche nchuhn ne, tahque ndah
cuahnecun ne che cahnevi ye nde cahteca
ne che co che cuhma ne nduco ye.
30 Adecoduhno ihyan che cạca ye
dehtenduh yahn ne, cocạh ne, ne ihyan che
cahnevi ye deh che va yahn ne ne, hua
ndạca ne.
31 Nduhcạ che nahn nchuhn che ndah
din nducoyạca ihyan nduco ne ne, tihcạ
codin ne che ndah nduco ye.
32 'Ndete che din yahino nchuhn demạn
ihyan che yahino ye nchuhn ne, ¿dehra
cochihve yahn ne? Nde ihyan che duhtuno
ihyan ye ne, tihcạ redin ye.
33 Ndete che demạn ihyan che ndah
ihyan ye nduco nchuhn, ndah din ne nduco
ye ne, ¿dehra cochihve yahn ne? Nde ihyan
che duhtuno ihyan ye ne, tihcạ redin ye.
34 Ndete che demạn ihyan che co nedihve
ye yahn nchuhn, cạh ne, tumanan ye ne,
¿dehra cochihve yahn ne? Nde ihyan che
duhtuno ihyan ye ne, tihcạ recạh ye,
retumanan combiero yahn ye che co
nedihve ye yahn vih.
35 Ate nchuhn ne, codin yahino ne nde
ihyan che hua ri rendihche ye nchuhn.
Codin ne che ndah. Cocạh nchuhn,
tumanan ihyan, nde hua cuahtenan rino
ne che nevihve yahn ne. Ndete che tihcạ
din nchuhn ne, Dendiohs, ihyan min che
ạma yudo vederihquentiyon yahn ye ne,
ndạhco menun ndahva ye yahn ne, nedin
dạya ye nchuhn, te ihyan min ne, ndah ye
nde nduco ihyan che duhtuno ihyan ye
mạn, ihyan che nde hua renecạh ye
nundihve cuahn ihyan mạn.
36 Nduhcạ che renan vạhino Chida
nchuhn nducoyạca ihyan ne, tihcạ codin
ne.

Nduhcạ che va che cuahtenan vo nduco ihyan

37 'Hua ndạhchenan nchuhn ihyan, ne
hua conan cuma che techecạde Dendiohs
yahn ne yahn nunde min, din ye castigo
nchuhn. Cuenchahco ne yahn ihyan, ne
nchahco Dendiohs yahn ne.
38 Codin nchuhn che ndah nduco ihyan,
ne din Dendiohs che ndah nduco ne, nde
tihdenạn ca ye ndạhco menun ye yahn ne.
Tihcạ, te nduhcạ che redin ne nduco ihyan
ne, atihnocạ ndạhco menun Dendiohs
yahn ne.
39 Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh,
chihnevan ihyan chahn:
—A devano nchuhn te ạma sạhn nạn ve
hua co quendanan se tạma sạhn nạn ve, te
coranun nduh che o se ive yạhn.
40 Tahque devano ihyan ricuahn che co
ạma sạhn che rahn. Ate cuihno cuahn sạhn
min ne, anduhneva che devano ihyan
ricuahn yahn se ne, tihcạ codevano se. Hua
chuhnan vededevano yahn se.
41 'Ndete che rihco nchuhn cudạdo
nunde yahn tạma ca ihyan, ne hua
retumacạh ne nunde yahn mạn ne ne,
anduhnecạ ndete che ndihchero ne ạma
iyạca che quenun ndutenạn ye, ate nde
hua retumacadino ne che quenun ạma
vihto ndutenạn mạn ne.
42 Ndete che tihcạ ne, o nạn o chende ne.
Nde hua quenạn yahn ne che cạhma ne co
ne ihyan: "Conán di cạva che hua
condihque nunde", te nde hua
retumacadino ne che tahque chihngạ
redin mạn ne. Tahque ndah che dinoca
cạhcomạn ne che chihngạ redin ne, tuhme
co conan ne ihyan cạva che runecạde
cochica ye.

Ejemplo yahn yạhn ndạta

43 'Yạhn ndạta che ndah ne, ndah ndute
yahn, ne yạhn ndạta che hua ndah ne, hua
ndah ndute yahn.

44 Ąma yąhn ndąta ne, ro deh yąhn
cuahn che ri ndute yahn. Ndute hįgo ne,
hua retun ihyan tin yąhn yąn, nde hua
retun ye uva nąn dihyo yąn.
45 Ihyan che ndah ye ne, redin ye
dehtenduh che ndah, te ndah chedave
yahn ye, ne ihyan che hua ndah ye ne,
redin ye dehtenduh che hua ndah, te hua
ndah chedave yahn ye. Nąn ndudo yahn
ihyan ne, rihcoro nduhcą ihyan ye.
46 '¿Dehco che rąhn nchuhn ri ne u:
"Dihve nuhn, Dihve nuhn ne"?, te hua
redinahn ne che rihquentiyón.
47 Adecoduhno ihyan che rendą ye nąn
mąn, che rihnevan ye che rąhn mąn, che
redinahn ye che rihquentiyón mąn ne,
cąhmá có nchuhn duh nduhcą ye.
48 Ihyan min ne, nduhcą ihyan che
chihno ye vąco ye, ne yąno chino ye nde
nąn yąva, ne min chihco ye name yahn.
Cuahn che chihta ico ne, ąma dito chahn
nune nąn vah me. Ate hua chi quenda
nune vah me, te nąn yąva va name yahn.
49 Me ihyan che rihnevan ye ndudo yáhn,
ne hua redinahn ye ne, ihyan min ne,
nduhcą tąma ihyan che chihno ye vąco ye,
nde hua chihco ye name yahn. Cuahn che
chihta ico ne, ąma dito chahn nune nąn
vah me. Ndora vah me, ne chihno chinda.

7

Nduhcą che chitahno ąma capitą́n

1 Cuahn che chihno chicuahn Dihvo vo
ihyan chahn ne, cuahn ye yąn Capernaum.
2 Ąma capitą́n che va ye yąn min ne, va
sąhn decąhya yahn ye che ąma yahino ye
sąhn, ne chetąh cah sąhn. Ąma tahn ndi se,
adeche coh se.
3 Cuahn che checadino capitą́n me yahn
Dihvo vo che redin ye vederihno ne,
dechuh ye ąma o ihyan ndinąn yahn ihyan
nación yahn Israel, cąva che cąca ye favor
ihyan che cąhn ye, ne din ye che ndoyahn
sąhn decąhya me.
4 Chahn ihyan chahn nąn Dihvo vo, ne
ąma chica ye favor ihyan, ne rąhn ye:
—Capitą́n cąh ne, ndąhcą che conan ne
ihyan,
5 te yahino ye nación yuhn vo, ne chihno
ye ąma yąco yahn nuhn.
6 Tuhme cuahn Dihvo vo nduco ihyan
chahn. Cuahn che a ndą nino ye ne,
dechuh capitą́n me ndudo nduco ąma o
amigo yahn ye, rąhn ye tuhcą:
—Dihvé, hua denduh ne ndih cąva no u,
che chi ne nde chete vącó.
7 A devanó te u ne, ndiyu ihyan che co chí
nąn ne. Nde nąn che cochi ne,
cuihquentiyon ne, ne ndoyahn sąhn
decąhya yáhn.
8 Che cąhcantiyon ne ne, a devanó te va
che conahn, te namin u ne, va ihyan che te
ye vederihquentiyon quenan cumá, ne
vate sandądo yáhn. Rihquentiyón ąma se
che cąhn se, ne rahn se, ne rihquentiyón
tąma se che chi se, ne rechi se, ne
nducuahn che rihquentiyón sąhn decąhya
yáhn ne, redinahn se.
9 Yahn che tihcą rąhn capitą́n me ne,
cuahn ino Dihvo vo, ne chaconan ye,
ndihchero ye ihyan che nduco ye, ne rąhn
ye:
—Cuąco rą́hn rí nchuhn te nde
numachahte nación yuhn vo ne, hua
rendącá ihyan che tihcą ąma ritahno ye.
10 Cuahn che ndaconan ihyan che chahn
ye ntiyon yahn capitą́n me ne, ntąca ye
sąhn che adeche coh me che a ntoyahn se.

*Ndedetuhche Dihvo vo Jesucristo ąma
tenąhn, dąya ąma ndąhta vąh*

11 Chihno min ne, Dihvo vo nduco ihyan
apóstol yahn ye mąn, ąma yąhn ca ihyan
mąn, cuahn ye ąma yąn che duche Naín.
12 Cuahn che ndą ye viyąn me ne, tąhn
nun ye ihyan che cuahn ye cuhche ye ąma
tenąhn dąya ąma ndąhta vąh. Ąma
ndiyąhn ra sąhn dihn min yahn ndąhta
vąh me, ne ąma yąhn ihyan nduco ye.
13 Cuahn che ndihche Dihvo vo ndąhta
vąh me ne, quenan vąhino ye tąhn, ne
rąhn ye ri ye tąhn:
—Hua cueque.
14 Tuhme chahn ndą ye, ne cąh tąh ye
yave yahn tenąhn me, ne sąhn che nda se
yave me ne, chahtendi rino se. Rąhn ye ri
ye tenąhn me:
—¡Cuenecuen!
15 Ndetąhno necuan sąhn dihn che a
ndih me, ne canąn rente se. Tuhme necąh
Dihvo vo sąhn chaco se.
16 Ąma cuahn ino nducoyąca ihyan, ne
rendeva ye numacuahn vedeyeno yavenąn
Dendiohs, ne rąhn ye:
—Ndą ąma profeta vąn uvo, ihyan yahn
Dendiohs. ¡Ąma chahte vederihquentiyon
quenan cuma ye! Dechuh Dendiohs ihyan.
17 Ąma chetuhn ndudo yahn vederihno
che din Dihvo vo numachahte estądo yahn
Judea mąn, nduh cuąn nąn che nino min
mąn.

*Dechuh Juąn Bautista ihyan che rinduco ye
ihyan nąn Dihvo vo Jesucristo*

18 Ihyan che rinduco ye Juąn Bautista ne,
rąhn ye ri ye ihyan yahn nducuąhn
vederihno che redin Dihvo vo. Tuhme cah
Juąn o ihyan chahn,
19 ne dechuh ye ihyan cąva che
tumerune ye Dihvo vo, a ihyan min niyon
ihyan che a va cąde che dechuh Dendiohs
ihyan, ndedevahn ye ihyan iyehnse, o
cuahtenan rino ye tąma ihyan.

20 Ndą ihyan chahn nąn Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye ihyan:
—Juąn Bautista ne, dechuh ye nuhn, tumerune nuhn ndih: ¿A ndih ihyan che a va cąde che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse, o cuahtenan rino nuhn tąma ihyan ne?
21 Ura min din Dihvo vo che ndoyahn ąma yąhn ihyan cah mąn, din ye che chi ro nąn ihyan che ve nąn ye mąn, ndetendąh ye vaco chihngą che chenun ihyan mąn.
22 Tuhme ndahconan ye yahn ihyan chahn che dechuh Juąn:
—Conąhn nchuhn, cuenecąh cuande ne Juąn yahn nducuahn che ndihchero ne mąn, che chihnevan ne mąn. Ihyan che ve nąn ye ne, redín che ri ro nąn ye. Ihyan che ndi cheche cąh ye ne, redín che rica ye. Ihyan che ndi ye cah che rechą yute ne, redín che rendoyahn ye. Ihyan che a ndih ye ne, rendedetuhché ihyan. Ihyan che necun ye ne, ricuáhn ndudo ndah yahn Dendiohs ihyan.
23 Ndah ro yahn ihyan che ritahno ye che dechuh Dendiohs u.
24 Cuahn che conąhn ihyan chahn ne, rente Dihvo vo nduco ihyan che chenun ye min yahn Juąn, ne rąhn ye:
—¿Deh che chahn nchuhn, ndihchero ne min yąhn nąn che metah duhva? ¿A ąma nduco che ra yuhne?
25 ¿Duh che chahn nchuhn, ndihchero ne tuhme? ¿A ąma sąhn che ninevaca se nduco tino ndah? A devano nchuhn te sąhn che renevaca se nduco tino ndah mąn, rahte se vihco mąn ne, sąhn chahn ne, chete vąco rey chenun se.
26 Tuhme ne, ¿duhra che chahn nchuhn, ndihchero ne? ¿A ndiyu ąma profeta? Cuąco niyon, te ihyan min ne, tahque chahte vederihquentiyon che quenan cuma ye che co ihyan profeta chenąhn.
27 A yahn ihyan min che a ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs tuhcą:
Condihche, dechúh ąma sąhn tahque
menąn ca che co di, cuahndudo se
ndudo yáhn.
Cąhcoyąn se chedave yahn ihyan, cąva che
nevahnecun ye di.
28 Rąhn rí nchuhn te vąn nducoyąca ihyan iyehnse ne, Juąn Bautista che tahque chahte vederihquentiyon che quenan cuma ye. Ate ihyan che tahque necun ye vąn ihyan che rihquentiyon Dendiohs ne, tahque ndah ro yahn ye che co ihyan min.
29 Cuahn che tihcą rąhn Dihvo vo ne, ąma yąhn ihyan yąn, nde sąhn rica tumecądiyo, ndeva ye yavenąn Dendiohs, te chahn ye, chehdenune Juąn ihyan.
30 Ate sąhn fariseo nduco sąhn devano ley che dirun Moisés ne, chahcotąhn se che rihquentiyon Dendiohs, te hua chahn se che chehdenune Juąn sąhn.
31 Tuhme rąhn Dihvo vo:
—¿Deh cąhmá yahn nchuhn che vate ne mąn ro cuh ne?
32 Nchuhn che vate ne mąn ro cuh ne, nduhchan sąhn cąhya che rąhn se ri se combiero yahn se: “Tive nuhn cu retive, ne hua ndeh nchuhn. Cah rąn nuhn nduhcą che rah rąn ihyan nąn ndih tenąhn, ne hua chaco nchuhn.”
33 Tihchan nchuhn, te ndą Juąn Bautista, ne hua cheh ye pąn, nde hua chih ye vino, ne rąhn ne te quenun vaco chihngą ihyan.
34 Ndą u che rinducó nducoyąca ihyan, ne réh mąn, ríh mąn, ne rąhn nchuhn: “Ngą ąma se, ne ąma reh se mąn, ąma rih se vino mąn, rinduco se ihyan nunde mąn, sąhn rica tumecądiyo mąn.”
35 Ate dehve din yahn che tihcą rąhn nchuhn, te nducoyąca ihyan devano, renahn ye te vededevano yahn Dendiohs ne, chemin che richihve.

Nchahco Dihvo vo Jesucristo yahn ąma tąhn nunde

36 Ąma sąhn fariseo ne, yąhve se Dihvo vo che cheh ye nduco se, ne cuahn ye ndevąco se.
37 Ąma tąhn nunde che va te yąn min ne, checadino te che min chete vąco sąhn fariseo me va Dihvo vo, reh ye. Tuhme ndą te, nda te ąma frąsco nunedąn.
38 Chahn ndą te, ne chehntihya te nąn Dihvo vo. Ąma raco te, ne canąn te redecąhnda te cąh ye nduco nune ndutenąn te. Rendedetih te nduco yudo tin te. Retenąn te cąh ye, ne chacotąhma te nunedąn me.
39 Ndihche sąhn fariseo me, ne ndedecadino se: “Tąhn tih ne, chihngą ihyan te. Ndete che cuąco che profeta ihyan tih ne, cadino ye duh ihyan te.”
40 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye sąhn fariseo me:
—Simón, nté ąma ejemplo, cahneven.
Ndahconan Simón:
—Ihyan Ricuahn, cuente ne, cahneván.
41 Rąhn ye:
—O se ne, quendihco se yahn ąma ihyan. Ąma se ne, quendihco se uhn ciento, ne tąma se ne, quendihco se o raco ndiche.
42 Nducote metah dehva yahn sąhn chahn ne, hua chi nedihve se yahn ye. Ate nchahco ye yahn nduh che o se. Mąn ne, cahme co u: ¿Cha sąhn chahn che tahque yahino se ihyan min ne?
43 Ndahconan Simón:
—Rąhcó te sąhn che tahque ndeh quendihco se yahn ye.
Rąhn Dihvo vo ri ye Simón:
—Ndąhcą rahn.

44 Chaconan ye, ndihchero ye ndạhta me,
ne tuhme rạhn ye ri ye Simón:
—¿A chihque cudạdo nduhcạ che din
ndạhta tih ne? Chendá chete vaque, ne hua
te nune cạva che ntu cáh, ate ndạhta tih ne,
decạhnda te cáh nduco nune ndutenạn te,
ne ndedetih te nduco yudo tin te.
45 Di ne, hua tenan u che nevahnecon u,
ate ndạhta tih ne, nde ura che ndá
ndevaque, nde meniyon ne, hua reguan te
retenạn te cáh.
46 Hua chih aceite tín, ate ndạhta tih ne,
chacotạhma te nunedạn cáh.
47 Chemin che ráhn rí di te nducote ạma
va vedeyahino yahn te ne, codevene te va
vederenchahco cạva te, andahre ạma
quendihco te nunde. Ate ihyan che ndạca
ye vederenchahco yahn tah sihn che
quendihco ye ne, hua chahte vedeyahino
yahn ye.
48 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ndạhta me:
—A nchahcó nunde yehn.
49 Nducoyạca ihyan che vate ye min, reh
ye nduco Dihvo vo ne, ndedecadino ye:
"¿Duhra sạhn tih che rạhco se che
renchahco se nunde yahn ihyan?"
50 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ndạhta me:
—Yahn che chitehne ne, ndaque
vederenchahco. Conahn. Dehve rahque.

8

Yạhn ihyan ndạhta che chinduco ye Dihvo vo Jesucristo

1 Chihno min ne, quechica Dihvo vo
nduh yạn nduh yạn, ricuahn ye ndudo
ndah yahn vederihquentiyon yahn
Dendiohs. Nduco ye nduh che ndichio
apóstol yahn ye.
2 Namin nduco ye yạhn ihyan ndạhta che
ndetendạh ye vaco chihngạ che chenun
ihyan mạn, ihyan ndạhta che din ye che
ndoyahn ye mạn. Vạn ndạhta chahn nduco
María yahn yạn Magdala, ihyan min che
chenun ndache vaco chihngạ ro menạn,
ndetendạh ye.
3 Namin nduco Juạna, ndạhta yahn
Chuza, ạma sạhn ndinạn yahn rey
Herodes. Nduco Susạna mạn, nduco yạhn
ca ndạhta che chinan ye Dihvo vo nduco
tume yahn ye mạn.

Ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndạta

4 Ạma yạhn ihyan yahn queri ạma yạn,
ndo dạma ye nạn Dihvo vo, ne nte ye
ejemplo cuh, chihnevan ihyan chahn:
5 —Cuahn ạma ihyan, retuhdo ye ndute
ndạta yahn ye. Cuahn che retuhdo ye ne,
chera neve ndute chihto yune. Chemin ne,
chendinun ihyan, ne ndạ yạhda, ne cheh te.
6 Te neve ndute ne, chera nạn tu. Cuahn
che quendạh ne, tih yahn che ndo cuma
yạhn nạn tu me.
7 Te neve ndute ne, chera vạn chano yạn.
Chihta dạma nduco chano yạn chahn, ne
quenun mạn chendạta me.
8 Te neve ndute ne, chera nạn yạhn ndah,
ne quendạh, ne chi yahn, cạde ciento queri
ạma.
Chihno nte ye ejemplo me ne, tuhme
ạma dito rạhn ye:
—Nducoyạca nchuhn, ¡cuendedecadino
ndah ne yahn ejemplo me!

Rạhn Dihvo vo Jesucristo deh cuande che rente ye ejemplo

9 Tuhme tumerune ihyan apóstol chahn
ihyan:
—¿Deh conahn ejemplo che nte ne me ne?
10 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Nchuhn ne, te Dendiohs che conahn ne
yahn vederihquentiyon yahn ye. Ate ihyan
chenạhn sih ne, renté nduco ye demạn
nduco ejemplo, cạva che ndihchero no ye,
ne hua nchanạn ye, cahnevan no ye, ne
hua conahn ye.

Te cuande Dihvo vo Jesucristo deh conahn ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndạta me

11 'Tuhcạ conahn ejemplo me: Ndute
ndạta me ne, nduhcạ Ndudo yahn
Dendiohs.
12 Ndute che chera chihto yune me ne,
nduhcạ ndudo che rihnevan ạma o ihyan,
ne ndetạhno rendạ chundah, ne rehnevi se
Ndudo me chete chedave yahn ye, cạva che
hua cotahno ye, ne hua ndevahn ye.
13 Ndute che chera nạn tu me ne, nduhcạ
Ndudo che rihnevan tạma te o ihyan, ne
renevahnecun ye numacuahn vedeyeno.
Ate nduhcạ chendạta che metah cua yạno
dihyoduto tihchan ye, te cuahn che
rechuhrihn ye, o redin tạn ihyan nduco ye
cạva Ndudo me ne, ndetạhno rihcomạn ye.
14 Ndute che chera vạn chano yạn me ne,
nduhcạ Ndudo che rihnevan tạma te o
ihyan, ate ạma rendedecadino ye yahn
ntiyon yahn ye ro ro mạn, nahn yahn ye
vedecuihca che va iyehnse cuh mạn, nahn
quendi ye vedeyeno yahn mạn ye mạn.
Chemin che hua ri redin Ndudo me che
ndah nduco ye.
15 Ate ndute che chera nạn yạhn ndah
me ne, nduhcạ Ndudo che rihnevan tạma
te o ihyan, ne renevahnecun ye
numacuahn chedave yahn ye, ne riquendi
ye. Ihyan chahn che redin Ndudo yahn
Dendiohs che ndah nduco ye.

Ejemplo yahn candil

16 Quendi Dihvo vo ricuahn ye:

—Nde ạma ihyan ne, hua renahn yạhn ye ạma candil cạva che cạhco ndeh ye mạn cajún, o mạn yundo. Rihco ye nạn che yạco, cạva che co ro dave yahn ihyan che rendạ ye.

17 Tihcạ nducuahn che ráhn rí nchuhn cuahn che a demạn vo ne, va che cuahndudo nchuhn, cahnevan ihyan. Nducuahn che ráhn, andahre ạma rihn cạva che conahn ihyan, ate conahn ye.

18 'Chemin che cuihnevan ndah nchuhn ndudo che ráhn, te ihyan che ndah renahn ye ne, nde tahque ndah ca conahn ye, ne ihyan che hua ndah renahn ye ne, va che conạn ye nde tah sihn che chenahn ye.

Ndạ chaco Dihvo vo Jesucristo nduco dihno ye

19 Ndạ chaco Dihvo vo nduco dihno ye, ne hua chi chendạ ihyan chahn nạn che quenun ye, te ạma yạhn ihyan chenun ye min.

20 Tuhme rạhn ihyan ri ye Dihvo vo:

—Chaco ne nduco dihno ne, vatendi ye cuạhn chevah, nahn ndihchero ye ndih.

21 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:

—Ihyan che rihnevan ye Ndudo yahn Dendiohs, ne redinahn ye ne, a ihyan chahn che rendihché ihyan nduhcạ chacó mạn, nduhcạ dihnó mạn.

Chihco dihn Dihvo vo Jesucristo yuhne tạn

22 Ạma yune ne, chendạ Dihvo vo chete ạma bạrco nduco ihyan apóstol yahn ye, ne rạhn ye:

—Cuhn vo nduco nchuhn tạma lạdo viche cạh.

Tuhme cuahn ye nduco vih.

23 Ura che cuahn ye nduco vih ne, quiyạdo Dihvo vo, ne canạn rano yuhne tạn, nde a rito nune chete bạrco me, adeche cuehchenun chete vine me.

24 Chahn ihyan chahn, ndedetuhche ye Dihvo vo, ne rạhn ye:

—¡Ihyan Ricuahn! ¡Ihyan Ricuahn! ¡Cuentuche ne, te adeche cuehchenun vo vạn nune!

Necuan Dihvo vo, ne chihco dihn ye yuhne tạn me, ne quendite dihn vine me.

25 Tuhme tumerune ye ihyan chahn:

—¿A hua ritahno nchuhn?

Ate ihyan chahn ne, ạma rahn ino ye, ạma redihya ye ri, ne retumarune vih ye:

—¿Duhra ihyan cuh?, te nde yuhne, nde vine, redinahn che rihquentiyon ye.

Ạma sạhn yạn Gadara che chenun vaco chihngạ sạhn

26 Chihno min ne, ndạ ihyan chahn yạn Gadara, ạma yạn che va tạma lạdo viche yahn vine yahn Galilea.

27 Ndetạhn che ndiquendạh Dihvo vo chete bạrco me ne, ndạ ạma sạhn yạn min nạn ye. Sạhn min ne, a rạhn cuahn che chenun vaco chihngạ sạhn. Devạne se, quechica se, nde hua quenun se vạco se, te nạn rehche tenạhn ne, min quenan se.

28 Cuahn che ndihchero se Dihvo vo ne, chahn ndạ se, chehntihya se nạn ye, ne cah se:

—Jesús, Dạya Dendiohs che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye, ¿dehco che recạhdenun ne yune yáhn? Ricá favor ndih che hua din ne che chuhríhn.

29 Tihcạ rạhn se, te Dihvo vo ne, a chihquentiyon ye vaco chihngạ chahn che ndiquendạh sạhn. Ạma ndeh yune cuahn che retumangạn vaco chihngạ chahn sạhn ne, redechiche ihyan sạhn nduco cadena, ate rihno rendeh se cadena me, ne riquenda vaco chihngạ chahn sạhn vạn chano.

30 Dihvo vo ne, tumerune ye sạhn:

—¿Deh doche ne?

Ndahconan se:

—Legión duché.

Tihcạ duche se yahn che ạma yạhn vaco chihngạ chenun sạhn.

31 Ạma chica vaco chihngạ chahn favor ihyan che hua dechuh ye vạn ruchiyạhn.

32 Min nino vạn chano ne, chenan ạma yạhn cuche, reh te. Ạma chica vaco chihngạ chahn che cạh yune ye che condạ chete cuche chahn, ne cạh yune ye.

33 Tuhme ndiquendạh vaco chihngạ chahn sạhn min, ne chendạ cuche chahn. Cuche chahn ne, cochahn te, rano te nạn ndava, ne cheranun te chete vine me, cuahn ico te.

34 Cuahn che ndihchero sạhn che redin cudạdo cuche chahn che tihcạ chi ne, chano se. Cuahn se, chengo se ihyan viyạn mạn, ihyan rạncho mạn.

35 Tuhme cuahn ihyan viyạn ndihchero ye deh che chi. Cuahn che ndạ ihyan chahn nạn che quenun Dihvo vo ne, ndihchero ye sạhn min che a ntiquendạh vaco chahn sạhn. Va se chihto nạn Dihvo vo, quenun se tino yahn se. A va cuạco dave yahn se, ne dihya ihyan chahn chi.

36 Tuhme ihyan che ndihchero ye ne, rente ye nduco ihyan che ndạ chahn tạcạ chi che ndiquendạh vaco chihngạ chahn sạhn min.

37 Nducoyạca ihyan che vate ye yạhn yahn yạn Gadara, ạma dihya ye chi. Chemin che rạhn ye ri ye Dihvo vo che ndạca ye yạn min. Tuhme chendạ Dihvo vo chete bạrco, conạhn ye.

38 Sạhn che a ntiquendạh vaco chahn sạhn ne, ạma rica se Dihvo vo che cạh yune ye che conduco se ihyan. Ate hua cạh yune ye, ne rạhn ye ri ye sạhn:

39 —Conahn cuạhn ndevaque, ne cuente
yahn vederihno chahte che din Dendiohs
ndoque.
Tuhme conạhn se, ne chacotuhn se
ndudo numacuahn viyạn me yahn
vederihno chahte che din Dihvo vo nduco
se.

Rica Jairo cạva tạhn dihn dạya se
40 Cuahn che ndaconan Dihvo vo viche
lạdo cuh yahn vine me ne, ạma yạhn ihyan
nevahnecun ye ihyan numacuahn
vedeyeno, te nducoyạca ye ne, chenan rino
ye ihyan.
41 Ura min ndạ ạma sạhn ndinạn yahn
yạco, duche se Jairo, ne chehntihya se nạn
Dihvo vo, chica se favor ihyan, cạva che
cạhn ye vạco se,
42 te va ạma ndiyạhn ra tạhn dihn yahn
se, a ri te tenduh ndichio nduyo. Chetạh
cah tạhn, adeche coh te. Tuhme cuahn
Dihvo vo, ne nde hua ri che cạca ye, te ạma
yạhn ihyan nduco ye.

*Ndoyahn ạma ndạhta che nahn tạh te tino
yahn Dihvo vo Jesucristo*
43 Min vạn ihyan chahn, nduco ạma
ndạhta che cah te, rendora te yun ro ro. A
ri ndichio nduyo che quenan cah me tạhn,
ne a chihno nducuahn yahn te che va che
renedihve te sạhn doctor. Ate nde ạma se
hua chi dico se tạhn.
44 Chahn ndạ te cuạhn vedạme Dihvo vo,
nahn tạh te tino yahn ye, ne ndetạhno
cheguan rahn yun me tạhn.
45 Tuhme tumerune Dihvo vo:
—¿Duh nahn tạh tino yáhn ne?
Nducoyạca ye rạhn ye te ndiyu ihyan
chahn. Pedro nduco combiero yahn ye ne,
rạhn ye:
—Ihyan Ricuahn, ạma yạhn ihyan
chenun chiche ye chihto nạn ne, ¿dehco che
retumerune ne duh nahn tạh tino yahn ne?
46 Ate rạhn Dihvo vo:
—Va duh che nahn tạh tino yáhn, te
checadinó che ndoyahn ạma ihyan nduco
vederihquentiyon yáhn.
47 Ndihche ndạhta me che a checadino
Dihvo vo, ne chahn ndạ te, chehntihya te
nạn ye, nde tuno rendoh te. Tuhme necạh
cuande te ihyan nạn nducoyạca ihyan yạn
deh cuande che nahn tạh te tino yahn ye
mạn, nduhcạ che ndetạhno ndoyahn te
mạn.
48 Rạhn Dihvo vo ri ye tạhn:
—Dạyá, yahn che chitehne ne, a
ndoyehn. Dehve rahque. Co conahn.

*Dihvo vo Jesucristo ne, ndedetuhche ye tạhn
dihn yahn Jairo*
49 Nde metah cuihno cạhma Dihvo vo
cuahn che ndạ ạma ihyan ndevạco Jairo,
ne rạhn ye:
—A chih tạhn dihn dạya ne. Ametah deh
cuande che quenda ne Ihyan Ricuahn.
50 Chihnevan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
Jairo:
—Hua co ran. Cuitehne che co conán di,
ne tạhn dihn daye ne, ndaconan conan te.
51 Cuahn che ndạ ye ndevạco se ne, hua
cạh yune ye che chendạ nducoyạca ihyan
nduco ye, demạn Pedro mạn, Jacobo mạn,
Juạn mạn, nduco chida tạhn dihn me mạn,
nduco chaco te mạn.
52 Rah rạn nducoyạca ihyan mạn, raco ye
mạn, cạva tạhn dihn me. Ate rạhn Dihvo
vo:
—Hua cuaco nchuhn, te tạhn dihn tih ne,
dehve ndih te, te quiyạdo te.
53 Ate riyon nan ihyan chahn ihyan, te a
devano ye te tạhn dihn me ne, a ndih te.
54 Tuhme chetạh Dihvo vo tạh te, ne ạma
dito rạhn ye:
—Tạhn dihn, ¡cuenecuen!
55 Ntạ vaco tạhn dihn me, ne ndetạhno
necuan te. Chihquentiyon Dihvo vo che
cạh ihyan chahn, cheh te.
56 Chida te nduco chaco te ne, ạma cuahn
ino ye. Ate chihquentiyon Dihvo vo ihyan
chahn che hua cạhma ye nduco nde ạma
ihyan, che ndedetuhche ye tạhn.

9

*Dechuh Dihvo vo Jesucristo nduh che
ndichio apóstol che chahn ye cahndudo ye*
1 Ạma yune ne, din dạma Dihvo vo nduh
che ndichio ihyan apóstol yahn ye, ne cạh
ye vederihquentiyon ihyan chahn cạva che
ndetendạh ye vaco chihngạ mạn, din ye
che ndoyahn ihyan cah mạn.
2 Dechuh ye ihyan chahn che cạhn ye
cuahndudo ye ndudo ndah yahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn, din
ye che ndoyahn ihyan cah mạn.
3 Chihquentiyon ye ihyan chahn:
—Hua dehva quenda nchuhn cuạhn
yune. Nde indạhco, nde dino, nde pạn, nde
tume, hua quenda ne. A cahteca no ne che
chenun ne; hua quenda ne tạma.
4 Adecotino vạco ihyan che condạ
nchuhn ne, min cuahtenan ne nde tuno ro
che ndạca ne yạn min.
5 Nạn che hua ntumanecun ihyan
nchuhn ne, cuendiquendạh ne yạn min, ne
condạhde ne yune yạhn che chenan cạh
ne, cạva che cadino ihyan chahn te hua
ndạhcạ din ye.
6 Tuhme cuahn ihyan chahn nducuahn
yạn, rahndudo ye ndudo ndah yahn
Dendiohs mạn, redin ye che rendoyahn
ihyan cah mạn.

*Herodes ne, nahn ndihchero ye Dihvo vo
Jesucristo*

7 Checadino rey Herodes yahn vederihno
che redin Dihvo vo, ate hua devano ye duh
ihyan min yahn che nạhn ihyan ne, rạhn
ye te Juạn Bautista ntuche ye vạn tenạhn.
8 Te nạhn ihyan ne, rạhn ye te profeta
Elías nuhnde ro ye. Nạhn tun ihyan ne,
rạhn ye te ạma cha ihyan profeta che
chahte ye a rạhn me, ntuche ye.
9 Tuhme rạhn Herodes:
—Juạn ne, u dechúh che chica yạn
sandạdo dạndo ye. ¿Duhra ihyan cạh che
rihneván che rente ihyan yahn ye tuhme
ne?
Chemin che nahn ndihchero ye Dihvo vo.

Cạh Dihvo vo Jesucristo, cheh uhn mil ihyan

10 Cuahn che ndaconan ihyan apóstol
chahn ne, necạh cuande ye Dihvo vo yahn
nducuahn che din ye nạn che chahtechica
ye. Tuhme quenda Dihvo vo ihyan chahn
ạma cuạn nạn che metah duhva nino yạn
Betsaida.
11 Ate checadino ihyan yạn, ne ạma yạhn
ye cuahn ye quendi ye Dihvo vo. Cuahn
che nda ye nạn che quenun Dihvo vo ne,
chicuahn Dihvo vo ihyan chahn yahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne din
ye che ndoyahn ihyan che cah ye.
12 Cuahn che a chi chino ne, ndo dạma
nduh che ndichio apóstol chahn nạn Dihvo
vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Cuedechuh ne ihyan sih yạn che nino
mạn, nạn rạncho mạn, cạva che cua ye che
cheh ye mạn, ndạca nạn che cuahtenan ye
mạn, te muhn nạn che chenan vo ne,
metah dehva.
13 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cạh nchuhn, cheh ihyan sih.
Rạhn ihyan chahn ri ye Dihvo vo:
—Uhn ra pạn nduco o yạhca va yahn
nuhn, atenạn che cạhn nuhn, cua nuhn che
cheh nducoyạca ihyan sih.
14 Ihyan chahn ne, ri ye tenduh uhn mil
che demạn ihyan chạhn. Tuhme rạhn
Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:
—Cuihquentiyon nchuhn che co dạma
ihyan sih, cuahte ye cạde o raco ndiche ye
queri ạma cuạn.
15 Tihcạ din ihyan chahn, ne chahte
nducoyạca ihyan.
16 Tuhme chetạh Dihvo vo nduh che uhn
pạn me nduco o yạhca chahn, ne
chenihyon nạn ye nạn ro, necạh ye
nundihve cuahn Dendiohs. Ndeh ye, ne
cạh ye ihyan apóstol cạva che cạh ye, cheh
ihyan che ndi dạma chahn.
17 Cheh nducoyạca ihyan chahn nduhva
che rica chedave yahn ye. Chihno min ne,
nedin dạma ye che ngạva, ne chi ndichio
cuahte.

Rạhn Pedro te a Dihvo vo Jesucristo che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse

18 Ạma ro ne, quenan Dihvo vo nduco
ihyan apóstol yahn ye, ne mạn ye revạh ye
ạma lạdo. Chihno min ne, tumerune ye
ihyan chahn:
—¿Duh u, rạhn ihyan ne?
19 Ndahconan ihyan chahn:
—Nạhn ihyan ne, rạhn ye te ndih ne,
Juạn Bautista. Nạhn ye ne, rạhn ye te ndih
ne, Elías. Nạhn tun ye ne, rạhn ye te ndih
ne, ạma cha ihyan profeta che chahte ye a
rạhn me, ntuche ye.
20 Tuhme tumerune Dihvo vo ihyan
chahn:
—Me nchuhn, ¿deh rạhn ne yáhn ne?
Ndahconan Pedro:
—A ndih che a va cạde che dechuh
Dendiohs, ndedevahn ne ihyan iyehnse.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te va che cạhno se ihyan

21 Tuhme chihquentiyon Dihvo vo ihyan
chahn che hua nuhnde ye che a ihyan min
che a va che chi ye ndedevahn ye ihyan
iyehnse.
22 Quendi ye rạhn ye:
—U che rinducó nducoyạca ihyan ne, va
che ạma chuhríhn. Intiyahn mạn,
chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn devano ley
che dirun Moisés mạn ne, ndạhchenan se
u, ne cạhno se u. Ate cuihno ino ro ne,
ntuché vạn tenạhn.
23 Chihno min ne, rạhn ye nduco
nducoyạca ihyan:
—Adecoduhno ihyan che nahn conduco
ye u ne, va che cạhcomạn ye vedeyeno
yahn mạn ye. Andahre nahn yạh se ihyan
nạn cruz, ate va che conduco ye u ro ro.
24 Tihcạ, te adecoduhno ihyan che
cạhcomạn ye u che nahn ndedevahn mạn
ye ihyan ne, ihyan min ne, conda ye. Ate
ihyan che cạhco mendạhn ye ihyan, coh ye
cạva u ne, ihyan min che cuạco ne,
ndevahn ye.
25 Nde tah hua cochihve che nedin dạma
ihyan nducuahn vedecuihca che va
iyehnse ndete che conda ye.
26 Adecoduhno ihyan che co cuihnạn ye
cạva u nduco ndudo yáhn ne, tihcạ u che
rinducó nducoyạca ihyan ne, co cuihnán
cạva ihyan min ro che ndá nduco ángel
ndah numacuahn vederihquentiyon yáhn
mạn, numacuahn vederihquentiyon yahn
Chidá mạn.
27 Cuạco rạhn rí nchuhn te o ino ihyan
che chenun ye muhn ne, hua coh ye nde
ndạ ro che ndihchero ye che conahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs.

Ndo diyạhn Dihvo vo Jesucristo

28 Chihno tenduh nine ro che tihcą rąhn
Dihvo vo ne, quenda ye Pedro mąn, Jacobo
mąn, Juąn mąn, ne cocha ye ą̈ma tingüete
cąva che covąh ye.
29 Numanahn che revąh ye ne, ndo
diyąhn ye. Tino yahn ye ne, ą̈ma ndo cua,
ą̈ma diyąhn ro.
30 Adenąn chihnde ro o ndąco, rente ye
nduco Dihvo vo. Ihyan chahn ne, Moisés
nduco Elías.
31 Quendihco dave yahn vahchetero, ne
rente ihyan chahn nduco Dihvo vo yahn
che va che cąhno sąhn nunde ihyan min
yąn Jerusalén.
32 Pedro nduco combiero yahn ye ne,
ą̈ma rendave yąhnde ye. Cuahn che ntah
ndutinąn ye ne, ndihchero ye che ą̈ma ndo
diyąhn Dihvo vo. Namin ndihchero ye
ihyan che o chahn che chenun ye min
nduco ye.
33 Ura che a nąhn Moisés nduco Elías ne,
rąhn Pedro ri ye Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, ¡ndą̈hcą che cuahtenan
vo muhn! Dendah nuhn ino vache vah,
ą̈ma nąn che cuhnde ne, ne tą̈ma nąn che
cuhnde Moisés, ne tą̈ma nąn che cuhnde
Elías.
Nde hua devano Pedro deh che rąhn ye.
34 Numanahn che rąhn ye ne, chiya ą̈ma
man, ne ą̈ma dihya ihyan chahn chi che
chenun ye vąn man me.
35 Vąn man me ne, chihnevan ihyan
chahn ndudo che rąhn Dendiohs:
—Sąhn tih che Dąyá. Yahinó sąhn. Che
cąhma se ne, chemin che codinahn
nchuhn.
36 Chihno che chihnevan ihyan chahn
ndudo me ne, a demąn Dihvo vo nti ye.
Tąhn min ne, hua rąhn ihyan chahn nduco
nde ą̈ma ihyan yahn vederihno che
ndihchero ye.

Ndetendąh Dihvo vo Jesucristo vaco chihngą che quenun ą̈ma sąhn dihn

37 Tą̈ma ro me ne, cuenchahn ihyan
chahn cuete me, ne ą̈ma yąhn ihyan chahn
ye, chendi yune ye Dihvo vo.
38 Vąn ihyan chahn ne, rąhn ą̈ma se
numa dito:
—Ihyan Ricuahn, conan vąhino ne u.
Condihchero ne cąva sąhn dihn yáhn, te
ą̈ma ndiyąhn ra se yáhn.
39 Ą̈ma vaco chihngą retumangąn sąhn,
ne adenąn rah se. Ą̈ma dito rendoh se,
riche yan chende se. Rihno renuhn yah
sąhn, ne hua nahn cąhcomąn sąhn.
40 A chicá favor ihyan apóstol yahn ne
che ndetendąh ye vaco chihngą me sąhn,
ate hua chi ndetendąh ye.
41 Ndahconan Dihvo vo:
—¡Ą̈ma yah rí cąva nchuhn, ihyan nunde
che hua ritahno ne! ¿A numacuahn ro
conán nduco nchuhn? ¿Tą̈va ro va che
cochá nduco ne? Cuehn, ngua daye.
42 Ura che ndą sąhn dihn me ne,
tumangąn vaco chihngą me sąhn, ne
chendava se ndiyąhn, rih dihca se. Ate
ndetendąh Dihvo vo vaco chihngą me, ne
nenecąh ye sąhn chida se.
43 Nducoyąca ihyan ne, ą̈ma rahn ino ye
yahn vederihno chahte che tihcą din
Dendiohs.

Tą̈ma yune rąhn Dihvo vo Jesucristo te va che cąhno se ihyan

Namin nducoyąca ye rahn ino ye yahn
nducuahn vederihno che redin Dihvo vo.
Rąhn Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn
ye:
44 Ndah conun ino nchuhn ndudo che
rąhn nduco ne. U che rinducó nducoyąca
ihyan ne, va che necąh se u tąh sąhn
nunde.
45 Ate hua chenahn ihyan chahn che
rąhn ye, te vąhche yahn ye cąva che
conahn ye, ne vąh ye tumerune ye deh
conahn ndudo min.

¿Duh che tahque ndinąn ne?

46 Ihyan apóstol chahn ne, rente ye vąn
mąn ye nduco vih, cha ye che tahque
conąn ye.
47 Checadino Dihvo vo che tihcą
rendedecadino ihyan chahn, ne chetąh ye
ą̈ma lihn. Chehndi ye nąn ye,
48 ne rąhn ye nduco ihyan chahn:
—Adecoduhno ihyan che nevahnecun ye
lihn cuh che cuande yáhn ne, u
nevahnecun ye. Adecoduhno ihyan che
nevahnecun ye u ne, Ihyan che dechuh ye
u nevahnecun ye. Adecoduhno ihyan che
tahque necun ye vąn nducoyąca nchuhn
ne, ihyan min che tahque ndinąn ye.

Ihyan che hua tąn ye nduco vo ne, rinan ye uvo

49 Tuhme rąhn Juąn ri ye Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, ndihchero nuhn ą̈ma
ihyan che, nduco che rąhn no ye che duche
ne ne, rendetendąh ye vaco chihngą. Ate
hua cąh yune nuhn che quendi ye, te hua
nduco ye uvo.
50 Rąhn Dihvo vo ri ye Juąn:
—Hua cąhca tąn nchuhn che tihcą redin
ye, te ihyan che hua tąn ye nduco vo ne,
rinan ye uvo.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihya ye Jacobo nduco Juąn

51 Cuahn che a ndą nino ro che va che
nąhn Dihvo vo vahchetero ne, chihco
dąma ino ye, ne cuahn ye yąn Jerusalén.
52 Dechuh menąn ye ą̈ma o ihyan apóstol
ą̈ma cuąn yąn yahn Samaria, cąva che
nuhn ihyan chahn nąn che conan ye.

53 Ate ihyan yạn min ne, hua
nevahnecun ye Dihvo vo, te a devano ye te
yạn Jerusalén cạhn ye.
54 Cuahn che ndihchero Jacobo nduco
Juạn che tihcạ ne, rạhn ye:
—Dihve nuhn, nduhcạ che
chihquentiyon ihyan profeta Elías che
chera yạhn che chica nạn ro, ne chiche
ạma yạhn ihyan ne, ¿a nahn ne che tihcạ
din vo, ne cuihno cuco ihyan yạn tih ne?
55 Chaconan Dihvo vo, ndihchero ye
ihyan chahn, ne chihya ye ihyan:
—Nchuhn ne, nde hua devano ne ti rica
vedetạn yahn ne che tihcạ rạhn ne,
56 te u che rinducó nducoyạca ihyan ne,
ndá cạva che ndedeváhn ihyan, ndiyu cạva
che decuihnó ihyan.
Tuhme chuh dạma ye, cuahn ye tạma
yạn nduco vih.

Sạhn che nahn conduco se Dihvo vo Jesucristo

57 Cuahn che a chenun yune ihyan chahn
ne, rạhn ạma se ri se Dihvo vo:
—Dihvé, conducó ndih adecotino che
cạhn ne.
58 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Yuhne ne, va ive vạco te; yạhda ne, va
nạn che rahte te, ate u che rinducó
nducoyạca ihyan ne, metah nde nạn che
conditenán.
59 Tạma se ne, rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Cuhn vo, condoque u.
Ndahconan se yahn ye:
—Dihvé, te yune ne che conán nạn chidá
nde ndạ ro che coh ye. Cuhché ihyan,
tuhme conducó ndih.
60 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Cuihcoman ihyan che hua ritahno ye
u, te anduhnecạ ndete che a ndih ye nạn
Dendiohs. Ihyan chahn co cuhche ye
tenạhn yahn ye. Me di ne, cuehn
cuahndode ndudo yahn vederihquentiyon
yahn Dendiohs.
61 Rạhn tạma se ri se Dihvo vo:
—Dihvé, cạhn conducó ndih, ate te yune
ne che dinoca cạhn cạhmá nduco ihyan
yáhn che chenun ye ndevạcó, te va che
cạhcomán ihyan.
62 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Nduhcạ che hua cochihve ntiyon yahn
ihyan che ndaconan ye cuạhn vedạme ye
ura che rih rine ye nduco curuhnyạhn ne,
tihcạ hua cochihve che hua riquendi ihyan
vederihquentiyon yahn Dendiohs cuahn
dạma.

10

Dechuh Dihvo vo Jesucristo ino raco ndiche ihyan che chahn ye cahndudo ye

1 Chihno min ne, tendạhnun Dihvo vo te
ino raco ndiche ihyan che rinduco ye
ihyan, ne dechuh ye ihyan chahn cạde o ye
queri ạma yạn cuạhn nạn che va che chuh
mạn ye.
2 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Nduhcạ che ndeh ndute ndạta cuahn
che ạma riyahn ne, tihcạ ạma yạhn ihyan
che nahn cahnevan ye Ndudo yahn
Dendiohs. Chemin che cuica nchuhn Dihvo
vo Dendiohs che dechuh ca ye ihyan che
cuahndudo ye Ndudo yahn ye.
3 Cuahn nchuhn, te u dechúh nchuhn
nduhcạ che cạhn itecuche vạn lobo.
4 Hua quenda ne dino. Nde tume, nde
ndạco, hua quenda ne. Nde hua cuahtendi
ne yune cạva che necạh ne Dendiohs nde
ạma ihyan.
5 Cuahn che condạ nchuhn ạma vah ne,
cạhma ne: "Dendiohs nduco ye nchuhn,
hua dehve rạhco ne."
6 Ndete che min quenun ạma ihyan che
necun ye ne, conahn nduco ye nduhcạ che
cạhma nchuhn. Ndete che hua ne, hua
conahn.
7 Cuahtenan nchuhn vah nạn che
nevahnecun ye nchuhn, ne cocheh ne
mạn, cuih ne mạn, deh che reh ye te ye,
cheh ne, te nạn che redin ihyan ntiyon ne,
a min va che quendạh che cheh ye. Hua
cạhn nchuhn nduh vah nduh vah.
8 Cuahn che ndạ nchuhn adecotino yạn
nạn che nevahnecun ye nchuhn ne, cocheh
ne adecodehno che cạhco ye nạn ne.
9 Codin nchuhn che ndoyahn ihyan cah
che vate ye min, ne cạhma ne nduco
nducoyạca ihyan: "Vederihquentiyon yahn
Dendiohs ne, a va vạn nchuhn."
10 Ate adecotino yạn che ndạ nchuhn nạn
che hua nevahnecun ye nchuhn ne, cuahn
che ndiquendạh ne cuạhn yune ne, cạhma
ne:
11 "Nde yune yạhn yahn yạn vạco
nchuhn che quenan cạh nuhn ne, ndạhde
nuhn yahn che hua chitahno ne. Ate
cuedevano nchuhn te vederihquentiyon
yahn Dendiohs ne, a va vạn ne."
12 Rá́hn rí nchuhn te ro che techecạde
Dendiohs yahn ihyan ne, tahque chuhrihn
ca ihyan yạn min che co ihyan yạn Sodoma.

Ihyan yạn Corazín nduco ihyan yạn Betsaida ne, va che co ye castigo yah

13 'Ihyan yạn Corazín, ¡yah rí cạva
nchuhn! Ihyan yạn Betsaida, ¡yah rí cạva
nchuhn!, te ndete che ihyan yạn Tiro
nduco ihyan yạn Sidón ndihchero ye
vederihno che ndihchero nchuhn ne,
ametah ro nto ino ihyan chahn nunde
yahn ye, chahtenun ye tino ndere mạn,
chahte rạn ye vạn iya mạn.
14 Ate ndạ ro che techecạde Dendiohs
yahn ihyan ne, nchuhn che tahque

chuhrihn ne che co ihyan yạn Tiro nduco ihyan yạn Sidón.
15 Namin nchuhn, ihyan yạn Capernaum, ạma yạde ne mạn, ạma nahn conạn ne mạn, ate va che cuahtenun ne vạn ruchiyạhn.
16 'Me nchuhn che rinduco ne u ne, ihyan che renevahnecun ye nchuhn ne, u renevahnecun ye. Ihyan che hua renevahnecun ye nchuhn ne, u hua renevahnecun ye. Ihyan che hua renevahnecun ye u ne, hua renevahnecun ye Ihyan che dechuh ye u.

Ndaconan ihyan che ino raco ndiche chahn che dechuh Dihvo vo Jesucristo

17 Ihyan che ino raco ndiche chahn che dechuh Dihvo vo ne, ntạ ye. Ạma yeno ye, ne rạhn ye:
—Dihve nuhn, nde vaco chihngạ ne, redinahn yahn nuhn yahn vederihquentiyon che te ne, chenan cuma nuhn.
18 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuạco, te u ne, ndihcheró sạhn chundah che nduhcạ che riya cuah, rica se nạn ro, rendạh se nde ndiyạhn.
19 U té vederihquentiyon, chenan cuma nchuhn, ne ndạhco ndiya ne vederihquentiyon yahn chundah. Andahre condinun ne cu tạn mạn, itedahn mạn, ate hua dehva co yahn ne.
20 Nchuhn ne, nde hua nduh co yeno ne che redinahn vaco chihngạ che rihquentiyon ne. Tahque co yeno ne yahn che a chenan cạca ne vahchetero.

Ạma chi yeno Dihvo vo Jesucristo

21 Ura min ne, din Vaco Dendiohs che ạma chi yeno Dihvo vo, ne covạh ye:
—Chida mán, ndih che dendah ne vahchetero mạn, iyehnse mạn. U rendevá numacuahn vedeyeno yavenạn ne, te chihco ndeh ne vededevano yahn ne nạn ihyan che rạhco ye che ạma devano ye, ne cạh ne, chi devano ihyan che necun ye. Chidá, tihcạ din ne, te tihcạ nahn mạn ne.
22 Tuhme rạhn ye ri ye ihyan che nduco ye:
—Chidá ne, ndạhco ye nducuahn dehtenduh tạh. Nde ạma ihyan hua rendihche ye duh che Daya Dendiohs. Ate Chidá ne, rendihche ye u, te u che Daya ye. Nde ạma ihyan hua rendihche ye Chidá, atenạn u, Daya ye mạn, ihyan che tendạhnún ihyan mạn, rendihche nuhn ihyan.
23 Chaconan ye ndihchero ye ihyan che rinduco ye ihyan, ne deva vih rạhn ye nduco ye:
—Nchuhn ne, ạma ndah ro yahn ne,
24 te ráhn rí nchuhn te ạma yạhn ihyan profeta mạn, rey mạn, che chahte ye a rạhn me, chenan ino ye che ndihchero ye che rendihchero nchuhn, ate hua ndạca ndihchero ye. Chenan ino ye che cahnevan ye che rihnevan nchuhn, ate hua ndạca chihnevan ye.

Ejemplo yahn ạma sạhn nación yahn Samaria

25 Ạma sạhn devano ley che dirun Moisés ne, cạva che tumerande se Dihvo vo ne, tumerune se ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ¿deh va che dín cạva che conán vahchetero numacuahn ro ne?
26 Tumerune Dihvo vo sạhn:
—¿Deh che ndirun nạn ley che dirun Moisés ne? ¿Tạcạ renehn ne?
27 Ndahconan se:
—"Codin yahine Dihve Dendiohs numacuahn chedave yehn mạn, numa ine mạn, numacuahn fuerza yehn mạn, numacuahn vederendedecadino yehn mạn. Namin codin yahine nducoyạca ihyan nduhcạ che yahine man di."
28 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Ndạhcạ ndahconen. Ndete che tihcạ din ne, conen vahchetero numacuahn ro.
29 Ate nducote hua nahn se che cora vedecuihno yahn se ne, tumerune se Dihvo vo:
—¿Duh ihyan che din yahinó me ne?
30 Ndahconan Dihvo vo yahn se nduco ejemplo cuh:
—Ạma ihyan ne, chica ye yạn Jerusalén, cuahn ye yune che rendạ yạn Jericó. Min tạhn nun sạhn duco ihyan, ne chahn se ihyan, chehnevi se nde tino yahn ye. Nuhn yah se ihyan, ne chacondihte se ihyan, ndih tạhn ye, ne conạhn se.
31 Ura min chuh ạma chidocuyạn nạn che quendite ihyan che ntạca yah me, ne chahconan ye yune, chuh ye cuahn ye.
32 Namenạn me ne, chuh tạma chidocuyạn, ạma levita, ihyan che redin cudạdo nạn ta. Ndihchero ye che quendite ihyan che ntạca yah me, ne namin chahconan ye yune, chuh ye cuahn ye.
33 Ate chihno min ne, ndạ ạma sạhn nación yahn Samaria nạn che quendite ihyan che ntạca yah me, ne quenan vạhino se ihyan.
34 Chahn ndạ se, ne dico se ihyan, chih se aceite nduco vino, ne dechiche se nduh cuạn nạn yah yahn ye. Tuhme tihde se ihyan dạme yuhdo che ra se, ne quenda se ihyan ạma vah, ne min din se cudạdo ihyan.
35 Tạma ro me, ura che a cạhn se ne, tendạh se tume, cạh se sạhn che vạco min, ne rạhn se ri se vih: "Codin cudạdo ihyan cuh, ne cuahn che ndaconán ne, nedihvé yehn tạva ca tume che toh nduco ye."
36 Tuhme tumerune Dihvo vo sạhn:

—¿Cha ihyan che ino chahn che din yahino ye ihyan che nuhn yah sa̱hn duco chahn ne?

37 Ndahconan se yahn ye:

—Sa̱hn che din se vedeva̱hino nduco ye tahque yahino se ihyan.

Tuhme ra̱hn ye ri ye sa̱hn:

—Nda̱hca̱ ndahconen. Namin di ne, codin yahine nducoya̱ca ihyan.

Chahn Dihvo vo Jesucristo va̱co Marta nduco María

38 Chihno min ne, chahn Dihvo vo a̱ma ya̱n lihn, va̱co a̱ma nda̱hta che duche te Marta.

39 Marta ne, va a̱ma ta̱hn coh te che duche te María. Ta̱hn min ne, chihnde te na̱n Dihvo vo, rihnevan te ndudo yahn ye.

40 Ate Marta ne, a̱ma va ntiyon yahn te, ne chahn te na̱n Dihvo vo, ne ra̱hn te ri te ihyan:

—Dihvé, ¿a hua rihco ne cuda̱do che ta̱hn cóh ne, rihcoma̱n te u nduco ntiyon yahn nuhn? Ca̱hma ne co ne ta̱hn che conan te u.

41 Ndahconan Dihvo vo yahn te:

—Marta, Marta, di ne, a̱ma rendedecadine yahn ntiyon yehn.

42 Ate va a̱ma na̱n che tahque cochihve. María ne, tenda̱hnun te cha che tahque ndah, ne hua duhva cahnevi yahn te.

11

Chicuahn Dihvo vo Jesucristo nduhca̱ che cova̱h vo

1 A̱ma yune ne, reva̱h Dihvo vo, ne cuahn che a chihno cova̱h ye ne, ra̱hn a̱ma ihyan apóstol ri ye ihyan:

—Dihve nuhn, cuicuahn ne nuhn, cova̱h nuhn nduhca̱ che chicuahn Jua̱n Bautista ihyan che chinduco ye ihyan.

2 Ra̱hn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuahn che cova̱h nchuhn ne, ca̱hma ne tuhca̱:

Chida nuhn che va ne vahchetero,
nda̱hca̱ che ndeva nducoya̱ca ihyan
yavena̱n ne.
Nda̱hca̱ che ca̱hcantiyon ne nducoya̱ca
ihyan.
Nduhca̱ che rinahn nducuahn che nahn ne
vahchetero ne, tihca̱ conahn muhn
iyehnse cuh.

3 Cuete ne che cheh nuhn ma̱n nduhca̱ che
rete ne ro ro.

4 Cuenchahco ne nunde yahn nuhn, te
namin nuhn ne, renchahco nuhn
yahn nducoya̱ca ihyan che rendihco
ye yahn nuhn.
Hua cuahnecun ne che tumerande
chundah nuhn.
Cuendedevahn ne nuhn yahn nducuahn
che chihnga̱.

5 Tuhme quendi Dihvo vo, ne ra̱hn ye:

—Ndete che na̱n ma̱hn ya̱n, ca̱hn a̱ma cha nchuhn va̱co amigo yahn ne, ne ca̱hma ne nduco ye: “Combiero, teche ne o ino pa̱n, tumenán,

6 te a̱ma amigo yáhn nda̱ ye ndeva̱có, ne metah dehva che ca̱h cheh ye”,

7 ¿a ndahconan ye nde chete vah tuhca̱ ne?: “Hua dendoh u, te a quendité na̱n yundo nduco checa̱hya yáhn, ne chendevah ne, a ntude. Hua co necuán té che rique.”

8 Ra̱hn rí nchuhn te andahre hua necuan ye, te ye ca̱va che amigo yahn ne ihyan, ate ndete che quendi ne ca̱ca ne ihyan ne, necuan ye te ye nducuahn che nahn ne.

9-10 Namin ra̱hn rí nchuhn: Cuica ne dehtenduh che nahn ne Dendiohs, ne te ye nchuhn. Tihca̱, te nducoya̱ca ihyan che rica ye ne, rendonda̱ ta̱h ye. Ihyan che renuhn ye ne, renda̱ca ye. Ihyan che riya̱hve ye ne, rena̱ne chendevah ca̱va ye.

11 ’Ndete che ca̱ca da̱ya a̱ma cha nchuhn pa̱n ne, ¿a ca̱h ne a̱ma tu? O ndete che ca̱ca da̱ya nchuhn ya̱hca, ¿a ca̱h ne a̱ma cu?

12 O ndete che ca̱ca da̱ya nchuhn a̱ma dute tuh ne, ¿a ca̱h ne a̱ma itedahn?

13 Andahre duhtuno ihyan nchuhn, ate devano ca̱h ne dehtenduh che ndah da̱ya ne. ¿A ndiyu tahque nun te Chida nchuhn che va ye vahchetero Vaco Ndah yahn ye nchuhn cuahn che ca̱ca ne?

Ra̱hn se yahn Dihvo vo Jesucristo te quenan cuma ye vederihquentiyon yahn chundah

14 A̱ma yune ne, ndetenda̱h Dihvo vo vaco chihnga̱ che quenun a̱ma se, nedin che ndi lihme se. Cuahn che a ndiquenda̱h vaco chihnga̱ me ne, a chi ca̱hn sa̱hn min, ne a̱ma cuahn ino ihyan.

15 Ate na̱hn se ne, ra̱hn se:

—Sa̱hn tih ne, rendetenda̱h se vaco chihnga̱, te quenan cuma se vederihquentiyon yahn chundah, sa̱hn min che ndina̱n se yahn vaco chihnga̱.

16 Na̱hn tun se che nahn tumerande se Dihvo vo ne, rica se che din ye a̱ma vederihno che ca̱ca vahchetero, ndihchero se.

17 Ate devano Dihvo vo deh che rendedecadino sa̱hn chahn, ne ra̱hn ye ri ye sa̱hn:

—Ndete ihyan che vate ye rihquentiyon ye, cuahtecuhma ye va̱n ma̱n ye nduco vih ne, hua co quendi ye ca̱hcantiyon ye. Namin ihyan che chenun ye a̱ma vah, ndete che cuahtecuhma ye va̱n ma̱n ye nduco vih ne, hua co quendi ye, cuahtenun da̱ma ye.

18 Namin chundah, ndete che cuhma se nduco ihyan yahn se ne, ¿ta̱ca̱ co quendi ca̱hcantiyon se? Tihca̱ tumeruné nchuhn, te ra̱hn ne te nduco vederihquentiyon yahn chundah, rendetenda̱h vaco chihnga̱.

19 Ndete che rendetendą́h vaco chihngą nduco vederihquentiyon yahn chundah
ne, tuhme ¿duhra rinan combiero yahn
nchuhn che rendetendąh se vaco chihngą?
Mąn sąhn chahn cąhma se co se nchuhn.
20 Ate ndete che nduco vederihquentiyon
yahn Dendiohs rendetendą́h vaco chihngą
ne, codevano nchuhn te vederihquentiyon
yahn Dendiohs ne, a va vąn ne.
21 'Cuahn che ąma sąhn dito va che redin
nduco se cudądo vąco se ne, nducuahn
dehtenduh yahn se ne, ndąhcą va.
22 Ate ndete che ndą tąma ihyan che
tahque dito ye che co sąhn min ne, ndąhco
ndiya ye sąhn, cahnevi ye nducuahn
dehtenduh che redin nduco se cudądo vąco
se, ne necahn mąhn ye nduco combiero
yahn ye nducuahn che cahnevi ye yahn se.
23 'Ihyan che hua rinduco ye u ne, tąn ye
nducó. Ihyan che hua redin ye ntiyon
nducó ne, redetohnan ye ntiyon che redín.
24 'Cuahn che a ndiquendąh vaco
chihngą ąma ihyan ne, rechica nąn yąhn
cuma, renuhn nąn che conun. Ndete che
hua rendąca nąn che conun ne,
rendedecadino: "Nąhn tún nąn che
ndiquendą́h."
25 Cuahn che rendaconan ne, rentąca
ihyan min nduhcą ąma vah che ndąhcą nto
dave nde tuno necuco.
26 Tuhme rahn regua te ndache vaco che
tahque chihngą, ne rendą ihyan min, ne
tahque rechuhrihn ye che co ro menąn me.

Ndah ro yahn ihyan che redinahn ye Ndudo yahn Dendiohs

27 Ura che rąhn Dihvo vo dehtenduh che
tuhchan ne, ąma dito rąhn ąma ndąhta vąn
ihyan:
—¡Ndah ro yahn ihyan ndąhta che
chacoyąhn ye ndih mąn, che tąve ye ndih
mąn!
28 Dihvo vo ne, rąhn ye:
—Tahque ndah ro yahn ihyan che
rihnevan ye Ndudo yahn Dendiohs mąn,
redinahn ye mąn.

Ihyan nunde ne, rica ye ąma vederihno ndihchero ye

29 Cuahn che ąma ndo dąma ihyan ne,
rąhn Dihvo vo:
—Nchuhn che vate ne mąn ro cuh ne,
duhtuno ihyan ne, rica ne vederihno. Ate
vederihno ne, hua ndąca ndihchero ne.
Atenąn ąma vederihno nduhcą vederihno
che din Dendiohs nduco Jonás, ndąca
ndihchero ne.
30 Nduhcą che ndihchero ihyan yąn
Nínive vederihno che din Dendiohs nduco
Jonás ne, tihcą conahn ąma vederihno
nduco u che rinducó nducoyąca ihyan,
ndihchero nchuhn che vate ne mąn ro cuh.
31 Ndą ro che techecąde Dendiohs yahn
ducoyąca ihyan ne, necuan reina che va
te cuąhn yąhn ndiya, cąca nunde te yahn
nchuhn che vate ne mąn ro cuh, te tąhn
min ne, chica te yąhn yahn, ne ndą te,
chihnevan te vededevano yahn Salomón.
Ate u che tahque chahte vederihquentiyon
yáhn che co Salomón, muhn quenún vąn
nchuhn, nde hua retumacąh ne u.
32 Ndą ro che techecąde Dendiohs yahn
ducoyąca ihyan ne, necuan ihyan yąn
Nínive, cąca nunde ye yahn nchuhn che
vate ne mąn ro cuh, te ihyan chahn ne, nto
ino ye nunde yahn ye cuahn che cahndudo
Jonás. Ate u che tahque chahte
vederihquentiyon yáhn che co Jonás, muhn
quenún vąn nchuhn, nde hua retumacąh
ne u.

Ejemplo yahn ndudo che ricuahn Dihvo vo Jesucristo

33 'Nde ąma ihyan hua rihco ye ąma yąhn
mąn ąma cajún, ate rihco ye nąn che yąco
cąva che co ro dave yahn ihyan che rendą
ye. Tihcą ndudo yáhn, te hua co conun
ndeh.
34 Ndutenąn nchuhn ne, nduhcą ąma
yąhn che redin che ri ro nąn ne. Chedave
yahn ne ne, nduhcą ąma yąhn che redin
che ri renahn ne. Ndete che ndah chedave
yahn ne ne, conahn ndah ne. Ate ndete hua
ndah ne, nde hua conahn ne.
35 Chemin che nahn che cąhco nchuhn
cudądo chedave yahn ne cąva che ndah
conahn ne.
36 Ndete che tihcą cąhco ne cudądo ne,
chedave yahn ne ne, nduhcą ąma yąhn
ndah che din che conahn ndah ne.

Sąhn fariseo nduco sąhn devano ley che dirun Moisés ne, ndevih Dihvo vo Jesucristo nunde yahn se vąconąn se

37 Cuahn che chihno rąhn Dihvo vo ne,
yąhve ąma sąhn fariseo ihyan che cąhn ye
vąco se, cheh ye nduco se. Chendą ye vąco
se, ne cuahn che ndą ura ne, chihnde ye
nąn mesa.
38 Ndihchero sąhn fariseo me che hua
nąno ye tąh ye nduhcą costumbre yahn se,
ne ąma cuahn ino se chi.
39 Rąhn ye ri ye sąhn:
—Nchuhn sąhn fariseo ne, ąma renąno
ne vąso mąn, cuh mąn. Ate chete chedave
yahn mąn ne ne, ndito vede idihya mąn,
nducuahn che chihngą mąn.
40 ¡Hua renahn nchuhn! ¿A hua devano
nchuhn te Dendiohs che dendah ye ihyan
ne, tahque nahn ye che dave chedave yahn
ihyan che co cuąhn menąn ye?
41 Cuedin nchuhn vedevąhino
numacuahn chedave yahn ne. Tuhme co
ro che dave yavenąn ne nąn Dendiohs.

42 'Nchuhn sạhn fariseo, ¡yah rí cạva ne!,
te demạn riya yahn ive mạn, aruda mạn,
dehtenduh yạta mạn, recạh ne. Ate
vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn,
vedeyahino yahn ye mạn, andahre chemin
che tahque rigonun chihve ne, rihcomạn
ne. Nduhcạ che redinahn ne yahn riya ne,
tihcạ codinahn ne yahn nducuahn.
43 'Nchuhn sạhn fariseo, ¡yah rí cạva ne!,
te renan ino ne cuahte ne chete yạco nạn
silla che rahte ihyan ndinạn. Namin renan
ino ne che nevahnecun ihyan nchuhn, nte
ye Dendiohs nchuhn cuạhn ndihve.
44 'Nchuhn sạhn fariseo mạn, sạhn
devano ley che dirun Moisés mạn, ¡yah rí
cạva ne! ¡O nạn o chende ne! Nchuhn ne,
nduhcạ yạyan che a nincheh, che vatechica
ihyan menạn nde hua devano ye che
yạyan, tihchan ne.
45 Tuhme rạhn ạma sạhn devano ley che
dirun Moisés:
—Ihyan Ricuahn, cuahn che tihcạ rạhn
ne ne, nde nuhn, chihngạ riya yahn nuhn.
46 Ate rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Namin nchuhn, sạhn devano ley che
dirun Moisés, ¡yah rí cạva ne!, te recạh rihn
nduh ne ihyan nduco dehtenduh che
nentihdenan ne, rihquentiyon ne che va
che dinahn ye. Ate mạn ne ne, nde tah hua
rinan ne ihyan.
47 '¡Yah rí cạva nchuhn!, te rahto ne
yạyan yahn ihyan profeta che mạn indihte
yahn ne, chihno ye ihyan.
48 Nchuhn ne, devano ne che din indihte
yahn ne, ne dạma ri ne nduco ye, te ihyan
chahn chihno ye, ne nchuhn rahto ne
yạyan.
49 'A yahn che tihcạ redin nchuhn che
rạhn Dendiohs numacuahn vededevano
yahn ye: "Dechúh ihyan profeta mạn,
ihyan apóstol mạn, ne cạhno se nạhn ihyan
chahn, ne nạhn ye ne, din tạn se nduco ye."
50 Dendiohs va che techecạde ye yahn
ihyan che vate ye mạn ro cuh, te ndehde
dạme ye yun yahn nducoyạca ihyan
profeta che chihno ihyan nde nạn che
canạn iyehnse.
51 Ndehde dạme ye nde yun yahn Abel,
nde yun yahn Zacarías, che chihno se ihyan
mendạhn yahn nạn ta nduco yạco chahte.
Tihcạ rạ́hn rí nchuhn, te yun yahn
nducoyạca ihyan chahn ne, va che nedihve
ihyan che vate mạn ro cuh.
52 'Nchuhn, sạhn devano ley che dirun
Moisés, ¡yah rí cạva ne!, te vededevano che
chihcoro Dendiohs ne, nchuhn ne, rihco
ndeh ne. Nde hua riquendi mạn nchuhn,
nde hua rahnecun ne che quendi ihyan
chenạhn.
53 Cuahn che rạhn Dihvo vo dehtenduh
che tuhchan ne, sạhn fariseo mạn, sạhn
devano ley che dirun Moisés mạn ne, chi
tạn se nduco ye, ne ạma ndeh nạn
dehtenduh retumerune se ihyan.
54 Nduco tihcạ ne, retumarande se ihyan,
te nahn se che cạhma ye ạma ndudo che
hua ndạhcạ, cạva che co cạca nunde se
yahn ye.

12

Ndudo che ricuahn sạhn fariseo ne, nduhcạ yạ yahn pạn

1 Ura min ne, ạma yạhn ihyan ndo dạma
ye nde tuno racondạ vih ye. Tuhme rạhn
Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:
—Cuihco nchuhn cudạdo nduco ndudo
che ricuahn sạhn fariseo, te o nạn o chende
se, ne ndudo yahn se ne, rendih nduhcạ
che rendih yạ yahn pạn.
2 Nducuahn che va cuạhn ndeh ne, va
che cuhnde ro. Namin nducuahn che ri
cuạhn ndeh ne, va che cadino ihyan.
3 Tihcạ, te che rente nchuhn cuạhn
demạn ne nduco vih ne, va che cadino
nducoyạca ihyan. Namin che rạhn nchuhn
cuạhn chete vah ne, va che cuahndudo
ihyan nde tin vah yuto.

Duh che va che din vạh vo

4 'Ate nchuhn amigo yáhn, rạ́hn rí
nchuhn te hua din vạh ne sạhn che rihno
se ihyan, te cuihno min ne, ametah dehva
co din se.
5 U có nchuhn duh che din vạh ne. Codin
vạh ne Ihyan che co cahnevi ye vedevihche
yahn ne, ne cuihno min ne, va
vederihquentiyon yahn ye che dechuh ye
nchuhn vạn ruchiyạhn. A Ihyan min che
codin vạh nchuhn.
6 'Yạhda cạhya ne, nde hua rigonun
chihve te, rendihcue ihyan uhn te, ra ye co
tume cạhya, ate Dendiohs ne, nda cuande
ye ite.
7 Nde yudo tin queri ạma nchuhn ne, nda
cuande ye. Huate vạh nchuhn, te tahque
rigonun chihve nchuhn che co ạma yạhn
yạhda cạhya.

Ihyan che renevahnecun ye Dihvo vo Jesucristo nạn nducoyạca ihyan

8 'Rạ́hn rí nchuhn te adecoduhno ihyan
che renevahnecun ye u nạn nducoyạca
ihyan ne, u che rinducó nducoyạca ihyan
ne, ndevá ihyan min nạn nducoyạca ángel
yahn Dendiohs.
9 Ate ihyan che hua renevahnecun ye u
nạn nducoyạca ihyan ne, hua ndevá ihyan
min nạn ángel yahn Dendiohs.
10 'Adecoduhno ihyan, andahre chihngạ
cạhma ye yahn u che rinducó nducoyạca
ihyan, co ca ndạca ye vederenchahco. Ate
ihyan che cạhva ye yahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs ne, ametah nchahco cuahno
Dendiohs cạva ye.

11 'Cuahn che quenda se nchuhn chete yaco man, nan juez man, nan intiyahn man ne, hua ndedecadino nchuhn deh cahma ne, o tacá cahma ne,
12 te ura min ne, Vaco Ndah yahn Dendiohs te cuande nchuhn deh che cahma ne.

Rihco yudo Dihvo vo Jesucristo yahn vedeidihya

13 Rahn ama se ri se Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, cahma ne co ne sahn dihnó che cahmahn se nducó dehtenduh che chihco indihte yahn nuhn.
14 Ate rahn Dihvo vo ri ye sahn:
—Ndaco, ndiyu juez u cava che cahcantiyón che cahmahn nchuhn dehtenduh yahn ne nduco vih.
15 Tuhme rahn ye ri ye nducoyaca ihyan:
—Cuihco nchuhn cudado, ne hua din yahino ne vedecuihca che va iyehnse cuh, te andahre ama va vedecuihca yahn ihyan, ate ndiyu nduco chemin co ndevahn ye.

Ama sahn cuihca che hua renahn se

16 Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh:
—Chihnde ama sahn cuihca, ne ama nduyo ne, ama chi chendata yahn se.
17 Tuhme ndedecadino se: "Man ne, ¿tacá dín?, te ametah ti nan che cuih ndáh ndute ndata yáhn.
18 Tuhcá dín. Ntihné nducuahn vahyaca yáhn, ne cahnó che tahque rahte. Min cuih ndáh nducuahn ndute ndata yáhn.
19 Ama va vedecuihca yáhn cava ndeh nduyo. Man ne, cuhnde táhn, chéh man, cúh man, co yenó man."
20 Ate rahn Dendiohs ri ye sahn: "Hua renehn. Man yan cuh, va che coh. Ama nedin dame vedecuihca, ate man ne, nde hua devene duh che ndah yahn."
21 Quendi Dihvo vo, ne rahn ye:
—Tihchan ihyan che renedin dama ye vedecuihca cava man ye, ate nan Dendiohs ne, ametah dehva yahn ye.

Dendiohs ne, redin ye cudado ihyan yahn ye

22 Rahn Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye:
—Chemin che ráhn rí nchuhn. Hua cuahcoran ne tacá din ne che ndaca cheh ne, nde hua cuahcoran ne cava tino yahn ne.
23 Vedevihche yahn nchuhn ne, tahque quenun yan che co che reh ne, ne man nchuhn ne, tahque chenun yan ne che co tino che rahtenun ne.
24 Condihche nchuhn chihnda. Nde hua rino te ndata, nde metah nan che cuih ndah te deh che cheh te, ate Dendiohs ne, rihquecheh ye ite. ¡Tahque rigonun chihve nchuhn che co yahda!
25 ¿Duh nchuhn che andahre ama rendedecadino ne, co tihdenan ne mahn metro che yaco ne?
26 Ndete che hua ri redin nchuhn cha che hua vahche, ¿dehco che ama rendedecadino ne yahn dehtenduh chenahn?
27 'Condihche nchuhn tacá rihta nanda. Nde hua rendahyon, nde hua rah cuche, ate ráhn rí nchuhn te tahque ndahchan ro nanda che co tino che quenun Salomón, andahre ama chahte vederihquentiyon quenan cuma ye.
28 Dendiohs ne, redin ye che riya nanda viyata andahre ama ro rihnde, ne tama ro ne, rih di. ¿A ndiyu tahque redin ye cudado nchuhn? ¿Dehco che ama doh ritahno ne tuhme?
29 Chemin che hua cah rihn man ne nchuhn che rendedecadino ne deh cheh ne man, deh cuh ne man.
30 Ihyan iyehnse ne, ama rendedecadino ye yahn nducuahn dehtenduh che tuhchan. Ate nchuhn ne, va Chida ne vahchetero, ne a devano ye che rendotenan ne nducuahn dehtenduh che tuhchan.
31 Dinoca cuahnecun nchuhn che cahcantiyon Dendiohs nchuhn. Tuhme nducuahn dehtenduh che tuhchan ne, nde tihdenan ca ye te ye nchuhn.
32 'Nchuhn che doh ri ne, che rinduco ne u, huate vah ne, te Chida ne ne, nahn cahcantiyon ye nchuhn.
33 Condihcue nchuhn dehtenduh che va yahn ne, ne codin ne vedevahino nduco. Codin nchuhn che ndah cava che ndeva ne che ndah vahchetero. Chemin ne, nduhcá ama vedecuihca che hua co cahnevi sahn duco man, hua co detoh iteduhn man.
34 Tihca, te cha vedecuihca che va yahn nchuhn ne, a yahn chemin che rendedecadino ne.

Nahn che cuahteyan ihyan

35-36 'Cuahn che rahn ama ihyan vihco nan che rihnevaco ihyan ne, rahtenun sahn decahya yahn ye cudado vah. Vateyan se cava che ndetahno che ntá dihve se yahve ye ne, aderano se nahne se chendevah.
37 Ndah ro yahn sahn decahya che vateyan se ura che ntá dihve se. Cuaco ráhn rí nchuhn te man ye cuacondihte ye mesa, ne cahco ye sahn che cheh se.
38 Andahre nan mahn yan, o a nino co dave ntá ye, ndete che ntaca ye sahn che vateyan se ne, ndah ro yahn se.
39 Cuedevano nchuhn te ndete che devano ama ihyan deh ura ndá sahn duco ne, cuhndeyan ye, ne hua cah yune ye che conda se chete vaco ye, duco se.

40 Nchuhn ne, tihcą cuahteyąn ne, te u
che rinducó nducoyąca ihyan ne, adenąn
ndą́ ura che nde tah hua vate ne cudądo.

Ejemplo yahn mozo

41 Tuhme tumerune Pedro:
—Dihvé, ¿a rente ne ejemplo cuh yahn
demąn nuhn, o yahn nducoyąca ihyan ne?
42 Ndahconan Dihvo vo:
—¿Cha sąhn decąhya che cąhco dihve se
ntiyon tąh se cąva che cąhcantiyon se vąco
ye mąn, cąhcacheh se mozo yahn ye mąn?
¿A ndiyu sąhn che redinahn se mąn, che
rino nąn se mąn?
43 Ndah ro yahn sąhn che ntąca dihve se
sąhn che redinahn se ntiyon yahn ye.
44 Cuąco rą́hn rí nchuhn te cąhco dihve
sąhn min ntiyon tąh se cąva che din se
cudądo nducuahn ntiyon yahn ye.
45 Ate ndete che rąhco ą̈ma cha sąhn
decąhya te hua nun ntą dihve se, ne
cuanąn redin tąn se, rahn se sąhn mozo
yahn ye mąn, tąhn mozo yahn ye mąn, reh
se mąn, rih se mąn, ricoh se mąn ne,
46 ntą dihve se ro che hua quenan rino se,
ura che hua devano se, ne din ye castigo
sąhn nduhcą che redin ihyan castigo sąhn
che hua redinahn se.
47 'Sąhn decąhya che a devano se
dehtenduh che nahn dihve se, ne hua
dinahn se ne, ą̈ma chahte castigo co se.
48 Ate sąhn decąhya che hua devano se,
ne din se dehtenduh che hua ndąhcą ne,
hua nduh chahte castigo co se.
Adecoduhno ihyan che chahte ntiyon
condą tąh ye ne, ndahva ndehde dąme ye,
ne ihyan che nde tahque chahte ntiyon
condą tąh ye ne, nde tahque ndeh ca
ndehde dąme ye.

Rąhn Dihvo vo Jesucristo te va che cuahte cąnda ihyan

49 'Cąva u ne, cuahte cąnda ihyan vąn
mąn ye nduco vih anduhnecą ndete che a
chíh yąhn muhn iyehnse cuh, ne ¡ą̈ma náhn
ndete a riche!
50 U ne, va che ą̈ma chuhríhn, ne ¡ą̈ma
yah náhn ndete che a conahn!
51 ¿A rąhco nchuhn che ndą́ muhn
iyehnse cuh cąva che ndąhcą cuahtenan
ihyan nduco vih? Rą́hn rí nchuhn te hua, te
ndą́ cąva che cuahte cąnda ye nduco vih.
52 Cuanąn nde meniyon, ndete che uhn
ihyan chenun ye ą̈ma vah ne, ino ye co tąn
ye nduco o ye.
53 Ihyan chąhn ne, co tąn ye nduco sąhn
dąya ye, ne sąhn dąya ye ne, co tąn se
nduco chida se. Ihyan ndąhta ne, co tąn ye
nduco tąhn dąya ye, ne tąhn dąya ye ne, co
tąn te nduco chaco te. Namin co tąn ihyan
ndąhta nduco tąhn decuno ye, ne tąhn
decuno ye ne, co tąn te nduco indąhn te.

Ri ro cuahn che rendacorun tiempo

54 Quendi Dihvo vo, ne rąhn ye nduco
nducoyąca ihyan:
—Cuahn che rendihchero nchuhn che
renecuan man cuąhn nąn che rehche yąhn
ne, ndetahno rąhn ne te cuan co, ne tihcą
ri.
55 Namin cuahn che rano yuhneyąhn ne,
rąhn nchuhn te cuhnde ihno, ne tihcą ri.
56 ¡O nąn o chende nchuhn! Devano
nchuhn cuahn che co ihno mąn, cuahn che
cuan co mąn. ¿Dehco che hua devano ne
deh ri ro cuh che vate ne?
57 ¿Dehco che hua rendededecadino mąn
nchuhn cha che tahque ndah din ne nąn
Dendiohs?
58 Numanahn che cąhn ą̈ma cha nchuhn
nąn intiyahn nduco sąhn che tąn se nduco
ne ne, codin nun ino ne, cuenedin ndah ne
ndudo nduco se cuąhn yune, cąva che hua
quenda se ndih nąn juez, ne necąh ye ndih
tąh policía cąva che tihyon se ndih
vącoyąhn.
59 Rą́hn rí ndih te ndete che hua nedin
ndah ne ndudo nduco se ne, hua
ndiquendąh ne vącoyąhn nde cuihno
nedihve ne nducuahn che quendihco ne.

13

Nahn che nto ino ihyan nunde yahn ye

1 Ura min ne, min chenan neve ihyan, ne
necąh cuande ye Dihvo vo nduhcą che
chahno sąhn estądo yahn Galilea chi, che
chihquentiyon Pilątо sandądo che chihno
se sąhn, ura che rihno se ite che co te
vedino nąn ta.
2 Tumerune Dihvo vo ihyan chahn:
—¿A rąhco nchuhn che sąhn Galilea
chahn che tihcą chih se, tahque chendihco
se nunde vąn nducoyąca ihyan yąn Galilea?
3 Rą́hn rí nchuhn te hua. Ndete che hua
nto ino nchuhn nunde yahn ne ne, va che
conda nducoyąca ne.
4 Namin, ¿a rąhco nchuhn che ihyan che
ntihyon ino chahn che chendąh ndudo
torre yahn Siloé, tahque chendihco ye
nunde vąn nducoyąca ihyan yąn Jerusalén?
5 Rą́hn rí nchuhn te hua. Ndete che hua
nto ino nchuhn nunde yahn ne ne, conda
nducoyąca ne.

Ejemplo yahn yąhn higo che hua ri yahn

6 Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh:
—Ą̈ma ihyan ne, ndihche ye ą̈ma yąhn
higo vąn yąhn ndąta yahn ye, ne ą̈ma yune
ne, chahn ye chinuhn ye ndute yahn, ne
hua ndąca ye, te hua ri yahn.
7 Tuhme rąhn ye ri ye sąhn che redin
cudądo yąhn ndąta chahn: "A ino nduyo
che rendą́ rinúhn ndute yahn yąhn tih, ne
hua dehva rendącá. Cuihque, te ¿dehco che

ndere rehnevi fuerza yahn yạhn nạn che nti?”
8 Ate sạhn che redin cudạdo min ne, rạhn se: “Dihvé, cuahnecun ne che cuandi ca yạhn tih tạma nduyo, ne ndạhco cạvá yạhn yahn, ne cuahto yạhn ndah duto.
9 A huane co ndute yahn. Ate ndete che a hua co yahn ne, tuhme cạhcá nduhcạ che rạhn ne.”

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma ndạhta che ruhte dạme te

10 Ạma ro che rahte tuhno ihyan ne, quenun Dihvo vo chete ạma yạco, ricuahn ye.
11 Min quenun ạma ndạhta che a ri ntihyon ino nduyo che hua ri che ndo cuạco te. Ruhte dạme te, nedin ạma vaco chihngạ.
12 Cuahn che ndihchero Dihvo vo tạhn ne, cah ye tạhn, ne rạhn ye:
—Ndạhta, a ndevahn di. Ametah chuhrihn.
13 Tuhme nahn tạh ye tạhn, ne ndetạhno ndo cuạco te, ne canạn te rendeva te yavenạn Dendiohs.
14 Ate sạhn ndinạn yahn yạco me ne, chi tạn se nduco Dihvo vo yahn che din ye che ndo cuạco tạhn min ro che rahte tuhno ihyan. Rạhn se nduco ihyan che chenun ye min:
—Va ạn ro che din vo ntiyon. Adecodehno ro chemin chan co chi nchuhn cạva che din ye che ndoyahn ne, ate ndiyu ro che rahte tuhno vo.
15 Tuhme ndahconan Dihvo vo yahn se:
—Di ne, ¡o nạn o chende! Ndete che chenan chiche itenine, o burro yehn chete vạco te, ¿a hua ntạhte ite ro che rahte tuhno ihyan cạva che cạhn te cuh te nune?
16 Ndạhta cuh ne, ndạta yahn Abraham tạhn nduhcạ di, ne a ntihyon ino nduyo redin chundah che rechuhrihn te. ¿A hua redin yahn che ndedevá hn tạhn andahre ro che rahte tuhno ihyan?
17 Cuahn che tihcạ rạhn Dihvo vo ne, ạma chi cuihnạn nducoyạca sạhn che hua ri rendihche se ihyan. Ate nducoyạca ihyan yạn ne, ạma yeno ye yahn vederihno rahte che redin Dihvo vo.

Ejemplo yahn ndute yahn mostaza

18 Tuhme rạhn Dihvo vo:
—¿Deh nduhcạ vederihquentiyon yahn Dendiohs? ¿Deh nduhcạ, cạhmá che tihcạ vederihquentiyon yahn ye?
19 Chemin ne, nduhcạ ndute yahn mostaza che chino ạma se nạn yạhn yahn se. Quendạh ndute me, ne chihta. Chi chahte nde yạhda redin ndahque te vạn dune.

Ejemplo yahn yạ yahn pạn

20 Namin rạhn Dihvo vo:
—¿Deh nduhcạ, cạhmá che tihcạ vederihquentiyon yahn Dendiohs?
21 Chemin ne, nduhcạ yạ yahn pạn che ndahchetạhn ạma ndạhta vạn ndeh yune pạn, din che chihta nducuahn.

Ejemplo yahn chendevah che tuhco

22 Quendi Dihvo vo cuahn ye yạn Jerusalén, ne rechuh ye yạn cạhya mạn, yạn rahte mạn, ricuahn ye.
23 Ạma se ne, tumerune se ihyan:
—Dihvé, ¿a yạhn ihyan che ndevahn ye ne?
Ndahconan ye:
24 —Nduhcạ che redin nun ino ihyan che condạ ye chendevah che tuhco ne, tihcạ codin nun ino nchuhn che ndevahn ne. Ate rạhn rí nchuhn te ạma yạhn ihyan nahn ndevahn ye, ne hua co.
25 Cuihno che necuan ạma ihyan, necạhde ye chendevah vạco ye ne, ndete che ura min ndạ nchuhn yạhve ne: “Dihve nuhn, conạhne ne chendevah” ne, ihyan min ne, ndahconan ye yahn ne: “Hua rendihché nchuhn, nde hua devanó ti cochi ne.”
26 Tuhme andahre cạhma ne: “Dạma cheh dạma chih nuhn nduco ne, ne ndih che chicuahn ne ndihve yahn yạn vạco nuhn”,
27 ate ihyan min ne, ndahconan ye yahn ne: “A rạhn rí nchuhn te hua rendihché nchuhn, nde hua devanó ti cochi ne. Nchuhn ne, chihngạ ihyan ne. Cuavi ne tạn, cuahn ne vạne, nde hua nahn ndihcheró nchuhn.”
28 Tuhme che cuạco, cuaco nchuhn mạn, cheh dihyon ne mạn, te ndihchero ne Abraham mạn, Isaac mạn, Jacobo mạn, nducoyạca ihyan profeta mạn, che ndi dạma ye nạn che rihquentiyon Dendiohs, ate nchuhn ne, cuạhn chevah vatendi ne.
29 Namin ndo dạma ihyan, cạca ye numachahte iyehnse, ne cuahte ye, cheh ndah ye nạn che rihquentiyon Dendiohs.
30 Tuhme ne, nạhn ihyan che ndạhnạn ye mạn ro cuh ne, cuahtenan ive ye, ne nạhn ye che chenan ive ye mạn ne, quendạhnạn ye.

Rạhn sạhn fariseo te Herodes nahn cạhno se Dihvo vo Jesucristo

31 Ura min ne, ndạ neve sạhn fariseo, ne rạhn se ri se Dihvo vo:
—Condạca ne muhn conạhn ne, te nahn cạhno Herodes ndih.
32 Ndahconan ye yahn sạhn chahn:
—Cuahn nchuhn, ne cạhma ne co ne yuhne min: “Condihche, u ne, rendetendáh vaco chihngạ, ne redín che rendoyahn ihyan cah mạn ro cuh mạn, caviyạn mạn,

deman maṇ. Tuhme cuihno dín nityon cuh yáhn.”
33 Ate va che quendí yune yáhn maṇ ro cuh maṇ, caviyaṇ maṇ, deman maṇ, te yaṇ Jerusalén ne, a min va ndi che rihno se nducoyaça ihyan profeta.

Dihvo vo Jesucristo ne, chaco ye caṿa ihyan yaṇ Jerusalén
34 ’Nchuhn ihyan yaṇ Jerusalén, che rihno ne ihyan profeta maṇ, recaḥ ne tu ihyan che redechuh Dendiohs maṇ, ¡aṃa ndeh yune ndá, te nahn nedin daṃá nchuhn nduhcaḥ che renedin daṃa chaco tuh daya te maṇ reche te, ate hua cahnecun ne!
35 Condihche nchuhn, te yaco yahn ne ne, cuhnde maṇ, ne ráḥn rí nchuhn te ametah ndaconan ndihchero ne u nde ndaḥ ro che caḥma ne yáhn: “Ndeva vo yavenaṇ ihyan cuh che cochi ye menun Dihvo vo Dendiohs.”

14

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn aṃa saḥn che ndi se cah ntito
1 Aṃa ro che rahte tuhno ihyan ne, chahn Dihvo vo, cheh ye ndevaco aṃa saḥn ndinaṇ yahn saḥn fariseo. Combiero yahn se ne, rihno se Dihvo vo, nahn ndihchero se deh din ye.
2 Min quenun aṃa saḥn che ndi se cah ntito, ne chahn ndaḥ se naṇ Dihvo vo.
3 Tumerune Dihvo vo saḥn fariseo chahn maṇ, saḥn devano ley che dirun Moisés maṇ:
—¿A nihnde caḍe che co din vo che ndoyahn ihyan cah ro che rahte tuhno ihyan ne?
4 Ate hua ndahconan saḥn chahn. Tuhme chetaḥ ye taḥ saḥn ntito me, din ye che ndoyahn se, ne ndedechuh ye saḥn.
5 Chihno min ne, raḥn ye nduco saḥn chahn:
—Ndete che condaḥnun aṃa burro, o aṃa itenine yahn nchuhn chete veh ico ne, ¿a hua ndetendaḥ nchuhn ite andahre ro che rahte tuhno ihyan?
6 Ate hua chi ndahconan saḥn chahn nde aṃa ndudo.

Ejemplo yahn ihyan che rahn ye naṇ rihnevaco ihyan
7 Cuahn che ndihche Dihvo vo nduhcaḥ che retendaḥnun saḥn chahn naṇ che cuahte se ne, nte ye ejemplo cuh:
8 —Ro che yaḥve ihyan aṃa cha nchuhn che caḥn ne naṇ vihco che rihnevaco ye ne, hua cuhnde ne naṇ silla menaṇ, te denaṇ ndiyaḥve ye aṃa ihyan che tahque redin yahn che cuhnde ye min.
9 Ndete che tihcaḥ ne, ura che a va ne ne, caḥma ihyan che vaco me co ye ndih: “Cuavi ne taṇ, cuhnde amigo yáhn.” Tuhme cora vedecuihno yahn ne, ne necuan ne caḥn ne cuhnde ne naṇ che rahte ihyan che dendaḥ ye.
10 Cuahn che yaḥve ihyan ndih ne, tahque ndah cuahn ne, cuihnde ne naṇ silla che rahte ihyan che dendaḥ, ne cuahn che ndaḥ ihyan che vaco ne, caḥma ye nduco ne: “Amigo, cuihnde naṇ silla menaṇ.” Tihcaḥ quendaḥ yavenaṇ ne naṇ ihyan che vate ye min.
11 Tihcaḥ, te ihyan che rendeva maṇ ye yavenaṇ ye ne, nuhnde ndiya ye, ne ihyan che necun ye ne, conaṇ ye.
12 Namin raḥn Dihvo vo nduco saḥn fariseo che vaco me:
—Cuahn che yahve ihyan caṿa che cah, cheh ye ne, hua yahve amigo yehn maṇ, dihne maṇ, ihyan yehn maṇ, ihyan cuihca che vate ye nino ndevaque maṇ, te ihyan chahn ne, co ndaḥco menun ye yehn.
13 Cuahn che cah, cheh ihyan ne, tahque ndah coyahve ihyan chevaḥ maṇ, ihyan che ndi checheye maṇ, ihyan che cueh caḥ ye maṇ, ihyan che ve naṇ ye maṇ.
14 Ndete che tihcaḥ din ne, ndah ro yehn, te ihyan chahn ne, hua co ndaḥco menun ye yehn. Ate cuahn che ndedetuhche Dendiohs tenaḥn che ndah ihyan ye naṇ ye ne, ro min ndaḥco menun Dendiohs yehn.

Ejemplo yahn che cheh vino ihyan
15 Chihnevan aṃa saḥn che nduco se va se reh se, ne raḥn se ri se Dihvo vo:
—Ndah ro yahn ihyan che cuahte ye cheh ye naṇ che rihquentiyon Dendiohs.
16 Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh:
—Aṃa ihyan ne, yaḥve ye aṃa yaḥn se che caḥn se cheh vino se ndevaco ye.
17 Ura che a quendihte mesa ne, dechuh ye saḥn decaḥya yahn ye che caḥma se nduco saḥn chahn: “Caḥn nchuhn, te a va yaṇ nducuahn.”
18 Ate nducoyaça se ne, canaṇ chica se che din chahtino ye yahn se. Aṃa se ne, raḥn se: “Cade cá aṃa ndi yaḥn, ne va che cáḥn ndihcheró. Cahme co ihyan, ne din chahtino ye yáhn.”
19 Taṃa se ne, raḥn se: “Cá uhn yanda itenine ruhnyaḥn, ne va che cáḥn ndihchenán ite naṇ ntiyon. Cahme co ihyan, ne din chahtino ye yáhn.”
20 Taṃa se ne, raḥn se: “Cade chihnevacó, ne chemin che cahme co ihyan te hua co cáḥn.”
21 Ndaconan saḥn decaḥya me, ne neco se dihve se nduhcaḥ che raḥn saḥn chahn. Chi taṇ dihve se, ne raḥn ye ri ye saḥn decaḥya me: “Cuehn tenun tenun no cuaḥn ndihve maṇ, cuaḥn yune maṇ, ne ihyan chevaḥ maṇ, ihyan che ndi checheye maṇ,

ihyan che cueh cạh ye mạn, ihyan che ve nạn ye mạn, quenda ihyan muhn ndevạcó."
22 Cuahn che ndaconan sạhn decạhya me ne, rạhn se: "Dihvé, a dináhn che rạhn ne, ate va ca nạn che cuahte ihyan."
23 Rạhn dihve se ri ye sạhn: "Cuehn cuạhn yune mạn, tinduh cuạhn chihto mạn, ne codin fuerza ihyan che chi ye cạva che cuto ihyan vạcó.
24 Rạ́hn te nde ạma sạhn che yạhvé menạn ne, hua cheh vino se che ndihcoyán."

Ihyan che nahn conduco ye Dihvo vo Jesucristo ne, va che chuhrihn ye

25 Ạma yạhn ihyan cuahn ye nduco Dihvo vo. Chaconan ye, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
26 —Adecoduhno ihyan che nahn conduco ye u ne, va che cạhcomạn ye chida ye mạn, chaco ye mạn, ndạhta yahn ye mạn, daya ye mạn, dihno ye mạn, cahve ye mạn, vida yahn mạn ye mạn, cạva che co conduco ye u.
27 Ihyan che hua nahn chuhrihn ye cạva u ne, hua co conduco ye u.
28 Adecoduhno nchuhn che cạhno ne ạma vah, ¿a hua dinoca retendạh cuande ne tạva nahn cạva che tuno vah me?
29 Ndete che cạhco ne name yahn vah me, ate hua cocha ne tuno ne, nducoyạca ihyan che ndihche ye ne, cạhyon nan ye,
30 ne cạhma ye: "Sạhn tih ne, canạn rihno se ạma vah, ne hua chicha se tuno."
31 Namin ạma rey che va che cạhn ye cuhma ye nduco tạma rey, ¿a hua dinoca rihnde ye, rendedecadino ye ndete che nduco ndiche mil sandạdo yahn ye cocha ye cuhma ye nduco tạma rey che cochi ye nduco ndico mil sandạdo?
32 Me ndete che rihn che hua cocha ye ne, cuahn che yahn ca cochi rey che cuhma nduco ye ne, dechuh ye sạhn che cạhn se menun ye, cạhma se nduco rey min cạva che cuhnde dihn ye, ne hua cuhma ye nduco vih.
33 Tihcạ, te adecoduhno nchuhn che hua cạhcomạn ne nducuahn yahn ne che va ne, hua co conduco ne u.

Ejemplo yahn ima

34 'Ima ne, ndah. Ate ndete che cuihno dine yahn ne, ¿dehra nduco ndo dine?
35 Va che cora, te hua cochihve, nde cạva che cotạve ndiyạhn, nde cạva che cuahto duto chendạta. Nducoyạca nchuhn, ¡cuendedecadino ndah ne deh conahn ejemplo cuh!

15

Ejemplo yahn itecuche che chinda te

1 Rahn nducoyạca sạhn rica tumecạdiyo mạn, sạhn nunde chenạhn mạn, nạn Dihvo vo che nahn cahnevan se ndudo yahn ye.
2 Yahn chemin che ri yudo yahn sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ne rạhn se yahn Dihvo vo:
—Sạhn tih ne, rinduco se sạhn nunde, ne reh se dạma nduco se.
3 Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh nduco sạhn chahn:
4 —Ndete che ạma cha nchuhn va ạma ciento itecuche yahn ne, me ndete che conda ạma te ne, ¿a hua cạhcomạn ne ite che cun raco ntihyon cun chahn viyạta, ne cạhn ne, quenuhn ne ite che chinda me, nde nạn che ntạca ne ite?
5 Cuahn che a ntạca ne ite ne, numacuahn vedeyeno tihde dihme ne ite, ndiquenda ne ite.
6 Cuahn che ntạ ne ne, nedin dạma ne ihyan nino ndevạco ne mạn, ihyan rendihche ne mạn, ne cạhma ne nduco ye: "Cuahte yeno vo nduco nchuhn, te itecuche yáhn che chinda te ne, a ntạcá ite."
7 Rạ́hn rí nchuhn te tihcạ tahque cuhnde vedeyeno vahchetero cạva ạma ihyan nunde che nto ino ye nunde yahn ye che co cạva cun raco ntihyon cun ihyan che rạhco ye che nde hua nahn che nto ino ye.

Ejemplo yahn tume che chinda

8 'Ndete che ạma ndạhta che va ndiche tume diyạhngua yahn te, ne conda ạma ne, ¿a hua nahn yạhn te candil, ndache te vah, nuhn te tume me nde nạn che ntạca te?
9 Cuahn che ntạca te ne, nedin dạma te ihyan nino ndevạco te nduco ihyan rendihche te, ne cạhma te co te ihyan: "Cuahte yeno vo nduco nchuhn, te a ntạcá tume yáhn che chinda."
10 Rạ́hn rí nchuhn te tihcạ co yeno ángel yahn Dendiohs cạva ạma ihyan nunde che nto ino ye nunde yahn ye.

Ejemplo yahn sạhn yuno che ndere quechica se

11 Quendi Dihvo vo, ne nte ye tạma ejemplo:
—Ạma ndạco ne, chahte o dạya ye.
12 Sạhn che ive me ne, rạhn se ri se chida se: "Chidá, te ne vedecuihca che va che cạhco ne yáhn." Tuhme cahmạhn chida se vedecuihca yahn ye, ne cạh ye sạhn.
13 Chihno neve ro ne, chihcoyạn se dehtenduh yahn se, ne cuahn se nạn yạhn yahn. Min chihno toh se tume yahn se, ndere quechica se.
14 Cuahn che a chihno toh se tume yahn se ne, ạma chihnde cuico yạhn nạn che quenan se, ne canạn ạma yah chahno se.
15 Chica se ntiyon din se ạma ihyan che yạn vạco ye min, ne dechuh ye sạhn, din se cudạdo cuche yahn ye.

16 Nde dehtenduh dima che reh cuche
chahn a̱ma nahn cheh se, ate nde
dehtenduh chemin chan, hua rendạca reh
se.
17 Tuhme necạhco se, ne ndedecadino se:
“A̱ma yạhn ihyan redin ntiyon chenan ye
vạco chidá, ne a̱ma va che reh ye. Me u ne,
muhn quenán, adeche coh cuicó.
18 Tahque ndah che ná̱hn yahn chidá, ne
cạhmá có ihyan: Chidá, quendihcó nunde,
nde nạn Dendiohs, nde nạn ne.
19 Ametah redin yahn che cạhma ne dạya
ne yáhn. Mạn ne, có nduhcạ a̱ma mozo
yahn ne.”
20 Tuhme ndonun yune se, conạhn se
yahn chida se.
’Yahn ca va che ntạ se, ne ndihchero
chida se sạhn. Quenan vạhino ye sạhn, ne
chahn ye rano ye, chahtemạhn ye sạhn,
tenạn ye sạhn.
21 Rạhn se ri se ihyan: “Chidá, quendihcó
nunde, nde nạn Dendiohs, nde nạn ne.
Ametah redin yahn che cạhma ne dạya ne
yáhn.”
22 Ate chida se ne, rạhn ye ri ye sạhn
decạhya yahn ye: “Tenun tenun no
cuetendạh nchuhn tino che tahque ndah,
conun se mạn, chinetạh che conun tạh se
mạn, ndạco che conun cạh se mạn.
23 Cuahn nchuhn, ngua ne a̱ma itenine
che vihche te, ne cuihno ne ite. Chuh vo ite,
ne din vo vihco,
24 te sạhn dạyá cuh ne, a ndih se che
rạhcó, ate mạn ne, ndaconan se. A dendá
sạhn, ate mạn ne, a ntạcá sạhn.” Tuhme
canạn ihyan chahn vihco vedeyeno.
25 ’Sạhn dạya ye che menạn me ne,
quenan se viyạta, ne cuahn che ntạ nino se
ndevah ne, chihnevan se che retive ihyan
mạn, rendeh ye mạn.
26 Tuhme cah se a̱ma sạhn decạhya yahn
chida se, ne tumerune se sạhn deh che ri
min.
27 Ndahconan se: “A ntạ sạhn dihno ne,
ne hua dehva chahno se chi. Chemin che
chihquentiyon chida ne che coh a̱ma
itenine che vihche te.”
28 Chi tạn sạhn che menạn me, nde hua
nahn ndondạ se vah. Tuhme quendạh
chida se, chica ye favor sạhn che ndondạ se
vah.
29 Ate ndahconan se yahn ye: “U ne,
cuahn dạma redín ntiyon nduco ne, ne hua
rahcotá̱hn yahn ne. Nde a̱ma yune hua te
ne amare a̱ma chivạto lihn cạva che cheh
yenó nduco amigo yáhn.
30 Ate cuahn che ndaconan sạhn dạya ne
tih che ndere toh se tume yahn ne nduco
ndạhta che ndere vatechica te ne,
chihquentiyon ne che chih a̱ma itenine
vihche cạva se.”
31 Tuhme ndahconan chida se: “Dạyá, di
ne, cuahn dạma quenen ducó, ne
nducuahn dehtenduh yáhn ne, a yehn.
32 Ate ndạhcạ che cạh yeno vo chedave
yuhn vo, din vo a̱ma vihco vedeyeno, te
sạhn dihne ne, a ndih se che rạhcó, ate
mạn ne, ntạ se. A denda vo sạhn, ate mạn
ne, ntạca vo sạhn.”

16

Ejemplo yahn a̱ma sạhn duhtuno ihyan che va tạh se a̱ma ntiyon

1 Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh nduco
ihyan apóstol yahn ye:
—Chihnde a̱ma ihyan cuihca che quenan
a̱ma sạhn che redin se cudạdo ntiyon yahn
ye, ne chahn ihyan nuhnde ye sạhn nạn ye
che ndere retạh se dehtenduh yahn ye.
2 Tuhme cah ye sạhn, ne rạhn ye ri ye
sạhn: “¿Deh chu che renuhnde ihyan di
ná̱n? Cuente cuende u yahn ntiyon che
quenen, te cahneví ntiyon che va tah.”
3 Tuhme ndedecadino se: “¿Tạcạ dín
mạn?, te dihvé ne, cahnevi ye ntiyon che
va tá̱h. Hua co dín ntiyon dito, ne ndete che
ndere cạcá chéh ne, cuihná̱n.
4 A ntạ tín tạcạ dín cạva che nevahnecun
ihyan u vạco ye cuahn che a cahnevi dihvé
ntiyon che va tá̱h.”
5 Tuhme cah se queri a̱ma ihyan che
chendihco ye yahn dihve se. Tumerune se
a̱ma ye: “¿Tạva quendihque yahn dihvé
ne?”
6 Ndahconan ihyan min yahn se: “A̱ma
ciento barril aceite quendihcó yahn ye.”
Rạhn se ri se ihyan: “Ti va niyon che
quenan cạca. Cuihnde, ne menchahte no
cuahconehn caque o raco ndiche.”
7 Chihno min ne, tumerune se tạma ye:
“Di, ¿tạva quendihque yahn dihvé ne?”
Ndahconan ye yahn se: “Quendihcó a̱ma
ciento cạde trigo yahn ye.” Tuhme rạhn se
ri se ihyan: “Ngạ cạca yehn. Cuahconehn
cun raco.”
8 Cuahn che checadino dihve ntiyon me
ne, ndeva ye yavenạn sạhn min che ndere
retạh se dehtenduh yahn ye, yahn che a̱ma
vivo se.
Tuhme rạhn Dihvo vo:
—Mạn ro cuh ne, ihyan nunde ne,
tahque vivo ye che co ihyan che riquendi
ye vederihquentiyon Dendiohs.
9 ’Chemin che rá̱hn rí nchuhn: Cotoh ne
vedecuihca andahre chihngạ, ne nduco
chemin ndạca amigo yahn ne, cạva che
ndạ ro che coh ne ne, co cuahtenan ne
vahchetero.
10 ’Ihyan che hua reduco ye vạn tah sihn
che redin ye cudạdo ne, namin hua reduco
ye andahre che ndeh, ne ihyan che reduco

ye vạn tah sihn che redin ye cudạdo ne, namin reduco ye ndete che ndeh.
11 Ndete che hua toh nchuhn vedecuihca che va tạh ne cạva che din ne che ndah ne, ¿duhra te ntiyon yahn Dendiohs, din ne?
12 Ndete che hua redin nchuhn cudạdo dehtenduh yahn ihyan che rihco ye tạh ne ne, ¿duhra te dehtenduh che co yahn mạn ne?
13 'Nde ạma ihyan hua co conan cuma ye o dihve ye, te tahque din yahino ye ạma che co tạma, ne quendi ye nduco ạma, ne cạhcomạn ye tạma. Hua co din yahino nchuhn Dendiohs ndete che yahino ne vedecuihca.
14 Rihnevan sạhn fariseo che chenun se min che tihcạ rente Dihvo vo, ne riyon nan se ihyan, te yahino se vedecuihca.
15 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Nchuhn ne, redin cạ ne che ndah ihyan ne nạn ihyan. Ate Dendiohs ne, a devano ye duh ihyan nchuhn. Va deh che ạma richihve che rạhco ihyan, ate nạn Dendiohs ne, hua richihve.
16 'Ley che dirun Moisés nduco ndudo che dirun ihyan profeta ne, chihnde nde ndạ ro che ndạ Juạn Bautista. Nde tạhn min ne, rahndudo ihyan yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne ạma yạhn ihyan redin nun ino ye che nahn dinahn ye.
17 'Tahque nun nto iyehnse che co che cuavi ạma chenelihn nạn vederihquentiyon yahn Dendiohs.
18 'Adecoduhno ihyan che tehche ye ndạhta yahn ye, ne cahnevạco ye nduco tạma te ne, din duche yahn ye che nihnevạco ye. Namin ihyan che cahnevạco ye nduco ạma tạhn che ntehche inchạhn te tạhn ne, din duche yahn ye che nihnevạco te.

Ejemplo yahn ạma sạhn cuihca nduco Lázaro

19 'Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh:
—Chihnde ạma sạhn cuihca che renun se demạn cuahno tino ndah, ne ạma va demạn cuahno che ndah reh se ro ro.
20 Tạhn min ne, namin chihnde ạma ihyan chevạh che duche ye Lázaro, ne ạma ndechendih yute ihyan. Quendite ye chendevah yahn sạhn cuihca me,
21 ne ạma nahn cheh ye andahre dạche che ra mạn mesa yahn se. Nde yạhna rendạ te, riyavenan te nạn yah yahn ye.
22 Cuahn che ndạ ro che chih ihyan chevạh me ne, quenda ángel ihyan vahchetero, ne min quenan Abraham. Adive ne, chih sạhn cuihca me, ne chihche ihyan sạhn.
23 Cuahn che rechuhrihn se vạn ruchiyạhn ne, chenihyon nạn se, ne ạma yahn ndihchero se Abraham. Namin ndihchero se Lázaro che quenan ye min.
24 Tuhme cah se: "Chidá Abraham, conan vạhino ne u. Cuedechuh ne Lázaro, decạhnda ye tin ndutetạh ye vạn nune, cạva che ndedevan ye chihyá, te ạma rechuhríhn muhn vạn ruchiyạhn."
25 Ndahconan Abraham yahn se: "Dạyá, cuenecahque te ạma ndạhcạ chehne cuahn che quenen iyehnse, ate Lázaro ne, ạma yah chahno ye. Mạn ne, ạma ndạhcạ quenan ye muhn, ate di ne, rechuhrihn tạn nạn che quenon.
26 Avạne ne, a nihnde cạde che ihyan che chenan ye muhn, andahre nahn cạhn ye tạn, ate hua co chuh ye. Namin ihyan che chenun ye tạn ne, hua co chuh ye, chi ye muhn."
27 Tuhme rạhn sạhn cuihca me: "Chidá Abraham, ricá ndih, codin ne favor, cuedechuh ne Lázaro che cạhn ye vạco chidá,
28 co ye uhn sạhn dihnó che vate se min, cạva che hua chi se muhn nạn che rechuhrihn ihyan nunde."
29 Rạhn Abraham ri ye sạhn: "Min va ley che dirun Moisés mạn, ndudo che dirun ihyan profeta mạn, rahndudo ihyan. A ndudo min va che dinahn se."
30 Tuhme rạhn sạhn cuihca me: "Chidá Abraham, hua retumacạh se yahn chemin. Ate ndete che ntuche ạma ihyan che a ndih ye, cạhn ye, yạhve ye sạhn ne, tuhme che cuạco, nto ino se nunde yahn se."
31 Ate rạhn Abraham ri ye sạhn cuihca me: "Ndete che hua ritahno se yahn che dirun Moisés nduco che dirun ihyan profeta ne, namin hua cotahno se, andahre che ntuche ạma ihyan che a ndih ye, cạhn ye, yạhve ye sạhn."

17

Riyạhve Dihvo vo Jesucristo ihyan cạva che hua cuahtendihco ye nunde

1 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:
—A cạde no che va dehtenduh che din che cuahtendihco ihyan nunde, ate ¡yah rí cạva adecoduhno ihyan che din ye che cuahtendihco ihyan chenạhn nunde!
2 Tahque ndạhcạ cạva ihyan min che dechiche ihyan ạma tu yudo dạndo ye, ne cuacondạhnun ye ihyan vạn nuniyạhn, che co che din ye che condihco ạma cha ihyan chuhn che necun ye nunde.
3 Cuihco nchuhn cudạdo.
'Cuahn che din tạn ạma ihyan nduco nchuhn ne, coyạhve ne ihyan nduco ndah. Ndete che nto ino ye che tihcạ din ye ne, cuenchahco ne yahn ye.

4 Andahre ndache yune che ąma ro din tąn ąma ihyan nduco nchuhn, ate ndete
che namin ndache yune rendaconan ye, ne rąhn ye: "Yah rí che tihcą dín", tuhme ne,
cuenchahco ne yahn ye.
5 Ihyan apóstol ne, rąhn ye ri ye Dihvo vo:
—Cuenan ne nuhn cąva che cotahno
ndah nuhn.
6 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Ndete che ritahno nchuhn amare tah
sihn, co cąhcantiyon ne yąhn tih: "Cuavi
tąn, cuehn, cuandi vąn nuniyąhn", ne
dinahn yahn ne.

Nduhcą che va che din vo ntiyon nduco Dihvo vo Jesucristo

7 'Ndete che va ąma mozo yahn nchuhn
che ruhn se yąhn, o redin se cudądo
itenine, ura che ndaconan se che chahn se
viyąta, ¿a ndetąhno cąhma ne co ne sąhn
tuhcą?: "Cuechoh, cuihnde nąn mesa,
cheh."
8 ¿A ndiyu tahque ndah che cąhcantiyon
ne sąhn tuhcą?: "Cuedendah comida,
cuihqueyan nąn mesa, cuihque cudądo
nahmin che cheh vinó. Cuihno cheh vinó,
tuhme cheh vine."
9 Cuihno din se nducuahn che
chihquentiyon ne, ¿a va che necąh ne
nundihve cuahn sąhn ne? Hua.
10 Namin cuahn che a cuihno din nchuhn
nducuahn che a va cąde che din ne ne,
tahque ndah che cąhma ne co ne Dihve ne:
"Nuhn ne, mozo nuhn. Nde hua nahn che
nte ne nundihve cuahn nuhn, te atenąn
ntiyon che chihquentiyon ne ne, a chemin
no che din nuhn."

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ndiche sąhn che ndi se cah che rechą yute

11 Cuahn che cuahn Dihvo vo yąn
Jerusalén ne, chuh ye nąn che rivah estądo
yahn Galilea nduco nación yahn Samaria.
12 Ura che a ndą nino ye ąma yąn lihn ne,
ndą ndiche sąhn che ndi se cah che rechą
yute.
13 Cah se:
—Dihve nuhn, Jesús, ¡conan vąhino ne
nuhn!
14 Cuahn che ndihchero ye sąhn chahn
ne, rąhn ye ri ye sąhn:
—Cuahn nchuhn nąn chidocuyąn.
Dinahn sąhn chahn, ne nahmin che
cuahn se ne, ndoyahn nducoyąca se.
15 Tuhme ąma se ne, cade ndihchero se
che a ndoyahn se ne, ndaconan se, ne ąma
rendeva se yavenąn Dendiohs.
16 Chehntihya se numacuahn vedenecun
nąn Dihvo vo, ne necąh se nundihve cuahn
ihyan. Sąhn min ne, sąhn tąma nación se.
Samaria nación yahn se.
17 Tuhme tumerune Dihvo vo:
—¿A ndiyu ri ndiche sąhn chahn che
ndoyahn se? ¿Tiya sąhn che nun chahn?
18 ¿A demąn sąhn tąma nación cuh che
ndaconan se, ndeva se yavenąn Dendiohs?
19 Chihno min ne, rąhn ye ri ye sąhn:
—Dehve rahque. Cuenecuen. Conahn, te
nducote chitehne ne, a ndoyehn.

Nduhca che rihquentiyon Dendiohs

20 Tumerune sąhn fariseo Dihvo vo
ticuąhn cuanąn vederihquentiyon yahn
Dendiohs, ne ndahconan ye yahn se:
—Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne,
hua cuanąn nduhcą che chenan rino
nchuhn.
21 Nde ąma ihyan hua co ye nchuhn:
"Muhn va", o "min va", te Dendiohs ne, a
ndąhco cąde ye vederihquentiyon yahn ye
vąn nchuhn.
22 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn
ye:
—U che rinducó nducoyąca ihyan ne,
ndą ro che ąma nahn nchuhn che
ndaconán, ate hua ndąca ndihchero ne u.
23 Ndere cąhma ihyan co ye nchuhn:
"Ngą ihyan che a va cąde che chi ye,
ndedevahn ye ihyan iyehnse, quenun ye
muhn", o "ngą ye, quenan ye min." Hua
tumecąh nchuhn, nde hua cąhn ne,
ndihchero ne.
24 Chemin che rí nchuhn te nduhcą che
rendihchero ihyan che riya cuah, ri ro dave
numachahte ne, tihcą ndihchero ihyan u
che rinducó nducoyąca ihyan, ro che ndą́.
25 Ate dinoca va che ąma chuhríhn, te
ihyan che vate ye mąn ro cuh ne, hua co
ndihche ye u.
26 Nduhcą che chahno ihyan chi ro che
quenan Noé iyehnse ne, tihcą cuahno
ihyan co ro che u che rinducó nducoyąca
ihyan, ndą́.
27 Ihyan che vate ye ro min ne, reh ye
mąn, rih ye mąn, rihnevąco ye mąn,
redecąhnovąco ye mąn, nde ndą ro che
chendą Noé chete arca, ne chan conąhn,
chito nune iyehnse, chihno chih ihyan
chahn.
28 Atihnocą chi cuahn che quenan Lot
iyehnse. Ihyan che vate ye ro min ne, reh
ye mąn, rih ye mąn, ra ye mąn, rendihcue
ye mąn, rino ye ndąta mąn, rihno ye vah
mąn.
29 Ate ndą ro che chica Lot yąn Sodoma
ne, chera yąhn che chica nąn ro, ne chihno
chih ihyan yąn min.
30 Tihcą co ro che u che rinducó
nducoyąca ihyan, ndą́.
31 Ndą ro min ne, ihyan che vate ye tin
vah yuto ne, tahque ndah che hua condą ye
chete vah, cotąh ye dehtenduh yahn ye.
Namin ihyan che chenun ye viyąta ne,
tahque ndah che hua ndaconan ye viyąn.

32 Cuenecạhco nchuhn nduhcạ che
chahno chi ihyan ndạhta yahn Lot.
33 Adecoduhno ihyan che nahn
ndedevahn mạn ye ihyan ne, ihyan min ne,
conda ye, ne adecoduhno ihyan che cạhco
mendạhn ye ihyan, coh ye cạva u ne, ihyan
min ne, ndevahn ye.
34 'Rạ́hn rí nchuhn te vino min ne,
adecotino che vateyạdo o ihyan nạn yundo
ne, ạma ye ne, quendá ihyan, ne tạma ye
ne, cạhcomạ́n ihyan.
35 Namin adecotino che chenun o ihyan
ndạhta, rengu ye ne, ạma ye ne, quendá
ihyan, ne tạma ye ne, cạhcomạ́n ihyan.
36 Adecotino che chenan o se viyạta ne,
ạma se ne, quendá sạhn, ne tạma se ne,
cạhcomạ́n sạhn.
37 Tuhme tumerune ihyan chahn:
—Dihve nuhn, ¿ti che conahn chemin ne?
Ndahconan Dihvo vo yahn ye:
—Adecotino che vate ihyan nunde ne, a
min va che conahn.

18

Ejemplo yahn ạma ndạhta vạh che chica te nạn juez

1 Nte Dihvo vo ạma ejemplo, chihnevan
ihyan chahn, cạva che cadino ye te va che
covạh ye cuahn dạma.
2 Rạhn ye:
—Ạma cuạn yạn ne, chihnde ạma juez
che nde hua ritahno se Dendiohs, nde hua
retumacạh se yahn ihyan.
3 Namin chihnde ạma ndạhta vạh yạn
min, ne ndeh yune rahn te nạn juez min,
ne rạhn te: "Cochí rica nundé yahn ạma
ihyan che hua ri rendihche ye u."
4 Chuh ro, ne hua tumecạh juez me,
techecạde se yahn te. Ate adive ne,
ndedecadino se: "Andahre hua ritahnó
Dendiohs, nde hua retumacạ́h yahn ihyan,
5 ate nducote tạhn ndạhta vạh tih ạma
rendạ te redenduh te u ne, techecạdé yahn
te, cạva che hua quendi te denduh te u."
6 Tuhme rạhn Dihvo vo:
—Cuihco nchuhn cudạdo nduhcạ che
ndedecadino juez me, andahre duhtuno
ihyan se.
7 ¿A ndiyu tahque nun conan Dendiohs
ihyan che a tendạhnun ye? Dendiohs ne,
hua rechuhrihn ye, andahre nde ro nde
rạhn, revạh ihyan nạn ye.
8 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te Dendiohs ne,
nun conan ye ihyan yahn ye. U che rinducó
nducoyạca ihyan ne, ¿a ndạcá ihyan che
ritahno ye u ro che ndá ne?

Ejemplo nduhcạ che covạh ạma sạhn fariseo mạn, ạma sạhn rica tume cạde iyo mạn

9 Nte Dihvo vo ejemplo cuh cạva ihyan
yạde che rendạhchenan ye ihyan chenạhn.
Rạhn ye:
10 —O se ne, chendạ se chete yạco, covạh
se. Ạma se ne, sạhn fariseo, ne tạma se ne,
sạhn rica tume cạde iyo.
11 Sạhn fariseo me ne, chandi se revạh se
tuhcạ: "Dendiohs, nundihve cuahn ndih
che din ne che u ne, ndiyu nduhcạ ihyan
chenạhn, te rahtendihco ye nunde mạn,
reduco ye mạn, redin duche yahn ye che
nihnevạco ye mạn. U ne, ndiyu nduhcạ
sạhn rica tume cạde iyo tih.
12 U ne, o yune rihnde yạhté che ạma
ndate, ne rihcó riya yahn nducuahn che va
yáhn nạn ne, nduhcạ che a ndihco cạde ne."
13 Ate sạhn rica tume cạde iyo me ne, nde
hua rihquino se cạhn ndạ se nạn ta, nde
hua nahn ndonihyon nạn se yahn che
cuihnạn se. Chendih se, chahn se ticua se,
ne rạhn se: "Dendiohs, ¡cuenan vạhino ne
u!, te ạma quendihcó nunde nạn ne."
14 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te sạhn che
necun me ne, a nchahco Dendiohs yahn se,
ne conạhn se. Ate sạhn che yạde me ne,
hua ntạca se vederenchahco. A tihcạ va
cạde, te adecoduhno ihyan che rendeva
mạn ye yavenạn ye ne, co cuihnạn ye nạn
Dendiohs, ne adecoduhno ihyan che necun
ye ne, ndeva Dendiohs ihyan.

Chica Dihvo vo Jesucristo che conan Dendiohs checạhya

15 Ạma ro ne, ndạ ihyan, nda ye checạhya
yahn ye cạva che nahn tạh Dihvo vo, covạh
ye cạva. Ate ihyan apóstol ne, hua nahn cạh
yune ye che cạhn ndạ ihyan chahn nạn
Dihvo vo.
16 Tuhme cah Dihvo vo ihyan apóstol
chahn nạn ye, ne rạhn ye:
—Hua cạhdenun nchuhn yune yahn
checạhya che chi nán, te demạn ihyan che
necun ye nduhcạ checạhya sih
renevahnecun ye che rihquentiyon
Dendiohs ihyan.
17 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te adecoduhno
ihyan che hua necun ye nduhcạ checạhya
ne, hua co nevahnecun ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs.

Ạma sạhn ndinạn che cuihca se

18 Ạma sạhn ndinạn ne, tumerune se
Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn Ndah, ¿deh va che dín
cạva che conán vahchetero numacuahn ro
ne?
19 Ndahconan ye:
—¿Dehco che rahn che ndah u? Metah
nde ạma ihyan che ndah ye, atenạn
Dendiohs.
20 A devene vederihquentiyon yahn
Dendiohs: "Hua cahne ihyan. Hua din
doche yehn che nihnevaque. Hua doque.
Hua cahme ndudo cuahnde. Cuendeva
yavenạn chide mạn, cheque mạn."
21 Rạhn se ri se ihyan:

—Nducuahn vederihquentiyon cuh ne, redináhn nde ro che lihn u.
22 Chihnevan Dihvo vo che tihcą rąhn se, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Va ca tąma nąn che va che din. Condihcue nducuahn che va yehn, ne cuinen ihyan chevąh cąva che co conen vahchetero. Tuhme cochi, condoque u.
23 Cuahn che chihnevan se che tihcą rąhn ye ne, ąma chi ndąche se, te ąma cuihca se.
24 Ndihchero Dihvo vo che ąma chi ndąche se, ne rąhn ye:
—Ihyan cuihca ne, ¡ąma vąhche cąva ye che nevahnecun ye che rihquentiyon Dendiohs ihyan!
25 Nde hua co nevahnecun ye.
26 Ihyan che chihnevan ye che tihcą rąhn Dihvo vo ne, rąhn ye:
—¿Duhra ihyan co ndevahn ye tuhme?
27 Ndahconan Dihvo vo yahn ye:
—Nducuahn che hua co din ihyan ne, Dendiohs ne, ri redin ye.
28 Tuhme rąhn Pedro:
—Ndihche ne, a chihcomąn nuhn nducuahn che va yahn nuhn, ne chinduco nuhn ndih.
29 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuąco rąhn rí nchuhn te adecoduhno ihyan che rihcomąn ye a vąco ye mąn, a indihte yahn ye mąn, a dihno ye mąn, a ihyan ndąhta yahn ye mąn, a dąya ye mąn, cąva che co nevahnecun ye che rihquentiyon Dendiohs ihyan ne,
30 ihyan min ne, tahque ndeh ca nuhnde menun yahn ye mąn ro cuh, ne adive ne, conan ye vahchetero numacuahn ro.

Rąhn Dihvo vo Jesucristo te va che cąhno se ihyan

31 Nedin dąma Dihvo vo nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye, ne rąhn ye ri ye ihyan:
—Mąn ne, cuhn vo nduco nchuhn yąn Jerusalén. U che rinducó nducoyąca ihyan ne, min va che chuhríhn nduhcą che dirun ihyan profeta nde ro menąn.
32 Necąh ihyan u tąh sąhn tąma nación, din duche yahn se u mąn, din tąn se nducó mąn, cąhnan dan se u mąn.
33 Cuihno cuahn se u ne, cąhno se u. Ate cuihno ino ro ne, ntuché vąn tenąhn.
34 Ihyan chahn ne, hua chenahn ye che tihcą rąhn Dihvo vo, te vąhche ri yahn ye cąva che conahn ye.

Din Dihvo vo Jesucristo che chi ro nąn ąma sąhn nąn ve

35 Ura che cuahn nino Dihvo vo yąn Jericó ne, ąma sąhn nąn ve ne, va se chihto yune, rica se che din ihyan vedevąhino nduco se.
36 Nducote ąma rechuh ihyan yune ne, tumerune se deh ri.
37 Rąhn ihyan ri ye sąhn:
—A tąn cochi Jesús yahn yąn Nazaret.
38 Tuhme rąhn se numa dito se:
—Jesús, Dąya David, ¡conan vąhino ne u!
39 Ihyan che ndąhnąn ye ne, rąhn ye ri ye sąhn che cuhnde dihn chende se. Ate nde tahque yudo nąn se rąhn se:
—Dąya David, ¡conan vąhino ne u!
40 Tuhme chandi Dihvo vo, ne tahve ye che chehua sąhn. Cuahn che ndą se nąn ye ne, tumerune ye sąhn:
41 ¿Deh nehn che dín ndoque ne?
Ndahconan se yahn ye:
—Dihvé, codin ne che co ro nąn.
42 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye sąhn:
—Nducote chitehne ne, a co ro nan.
43 Ndetąhno chi ro nąn se, ne cuahn se nduco Dihvo vo, rendeva se numacuahn vedeyeno yavenąn Dendiohs. Namin nducoyąca ihyan che ndihchero ye vederihno me ne, rendeva ye numacuahn vedeyeno yavenąn Dendiohs.

19

Nduhcą che chitahno Zaqueo Dihvo vo Jesucristo

1 Nahmin che chuh Dihvo vo Jesucristo mendąhn yąn Jericó ne,
2 quenan rino ąma sąhn cuihca che duche se Zaqueo. Sąhn min ne, ndinąn se yahn sąhn rica tumecądiyo.
3 Quenan rino se, te nahn ndihchero se Dihvo vo, duh ihyan chemin. Ate hua ri che ndihchero se ihyan, te ąma yąhn ihyan nduco ye. Avąne ne, ąma cąhya cąh se.
4 Tuhme cuahn se, rano se tahque nde cąna ca nąn che va che chuh ye. Cocha se tin ąma yąhn che duche sicómoro cąva che tuno se, ndihchero se ihyan.
5 Cuahn che a ndą Dihvo vo min ne, chinąn ye sąhn, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Zaqueo, codin nun ine, cuenchehn tąn, te mąn va che conán ndevaque.
6 Tuhme aderano se cuenchahn se, nevahnecun se ihyan numacuahn vedeyeno.
7 Ihyan che ndihche ye chemin ne, ąma rąhn tąn ye yahn Dihvo vo che cuahn ye vąco ąma sąhn nunde.
8 Tuhme chandi Zaqueo nąn nducoyąca ihyan chahn, ne rąhn se ri se Dihvo vo:
—Dihvé, mąhn va vedecuihca yáhn, nahn cąh ihyan chevąh, ne ndete che va ihyan che ndere chehneví dehtenduh yahn ye ne, va vedeyenó che necąh cun ndi nduhva che chehneví yahn ye.
9 Rąhn Dihvo vo:
—Mąn ne, ndevahn sąhnguh, te chitahno se nduhcą che chitahno Abraham. Namin ndevahn ihyan ndevąco se.

10 U che rinducó nducoyaca ihyan ne,
ndá, núhn ihyan che chinda ye, din nunde
yahn ye, cava che ndedeváhn ihyan.

Ejemplo yahn sahn patrón che cah se tume tah ndiche sahn decahya yahn se

11 Cuahn che ndą nino Dihvo vo yąn
Jerusalén ne, ihyan che rihnevan ye che
rente ye ne, rąhco ye te a nun cuanąn
vederihquentiyon yahn Dendiohs.
12 Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh:
—Ąma sąhn, ndąta yahn ihyan ndinąn
ne, cuahn se yąhn yahn nąn va rey cąva
che cąh ye vederihquentiyon, conan cuma
se.
13 Ro che ametah cąhn se ne, nedin dąma
se ndiche sąhn decąhya yahn se, ne din
duche se tume, cąh se queri ąma sąhn
chahn, ne rąhn se: "Codin nchuhn ntiyon
nduco tume cuh numanahn che cąhn."
14 Ihyan yąn vąco se ne, hua ri rendihche
ye sąhn, ne cuahn che a chuh se cuahn se
ne, dechuh ye ąma o ihyan cąva che cąhma
ye nduco rey min: "Hua nahn nuhn
sąhnguh cąva che cąhcantiyon se nuhn."
15 Cuahn che ndaconan se ne, a quenan
cuma se vederihquentiyon. Nedin dąma
tun se ca ąma ca ąma sąhn decąhya chahn
che va tąh se tume me cąva che necąh
cuande se sąhn.
16 Ndą ąma se, ne rąhn se: "Dihvé, tume
yahn ne ne, a chi ndiche cąde yahn queri
ąma cąde che te ne u."
17 Ndahconan dihve se: "Ndąhcą din. Di
ne, sąhn decąhya ndah. Nducote ndąhcą
din ntiyon nduco tume andahre tah, mąn
ne, cąhcó ntiyon tah cąva che
cahquentiyen ndiche yąn."
18 Ndą tąma se, ne rąhn se: "Dihvé, tume
yahn ne ne, a chi uhn cąde yahn queri ąma
cąde che te ne u."
19 Ndahconan dihve se: "Namin di ne,
cąhcó ntiyon tah cąva che cahquentiyen
uhn yąn."
20 Ndą tąma se, ne rąhn se: "Dihvé, ngą
tume yahn ne, chihco ndáh.
21 Hua dín ntiyon nduco yahn che váh
dendá tume yahn ne nąn ntiyon, te ndih
ne, ąma dito nąn ne. A ndihché ndih
nduhcą che retąh nduh ne tume che
rendąca nąn ntiyon che redin ihyan nduco
tume yahn ne."
22 Tuhme rąhn dihve se: "¡Ąma duhtuno
ihyan di! Nduco ndudo che tihcą rahn, a
tumecadinó duh ihyan di. A devene che
ąma dito náhn, che retąh ndúh tume che
rendąca nąn ntiyon che redin ihyan nduco
tume yáhn.
23 ¿Dehco che hua cah tume yáhn, din
tąma ihyan ntiyon nduco?, te ndete che
tihcą din ne, mąn che ntá, ndącá tume yáhn
nduco dąya."
24 Tuhme rąhn dihve se ri se ihyan che
chenun ye min: "Cuehnevi nchuhn tume
che nda sąhn tih, ne cocąh ne sąhn che
cąhcantiyon ndiche yąn me."
25 Ndahconan ihyan chahn: "Dihve nuhn
sąhn min ne, a va yahn se."
26 Ate rąhn dihve se: "Dehve din yahn, te
ihyan che ndeh va yahn ye ne, nde tahque
ndeh ca ndondą tąh ye, ne ihyan che doh
yahn ye va ne, nde cuavi tah yahn ye che
va.
27 Namin ihyan che hua ri rendihche ye
u, che hua nahn ye che cąhcantiyón ihyan
ne, cuahn nchuhn, ngua ne ihyan, ne
cuihno ne ihyan muhn náhn."

Ndą Dihvo vo Jesucristo yąn Jerusalén

28 Chihno nte Dihvo vo ejemplo me ne,
quendąhnąn ye, quendi ye cuahn ye yąn
Jerusalén.
29 Cuahn che ndą nino ye yąn Betfagé
nduco yąn Betania, nąn che duche Cuete
Olivo ne, dechuh ye o ihyan apóstol yahn
ye,
30 ne rąhn ye ri ye ihyan:
—Cuahn nchuhn yąn che va viche lądo
cąh. Ndą nchuhn min ne, ntąca ne ąma
burro che nde ąma ihyan ametah condudo
ye ite. Cuentąhte ne ite, quenda ne ite
muhn.
31 Ndete che cącarune ihyan nchuhn:
"¿Dehco che rentąhte nchuhn ite?",
cuendahconan ne yahn ye: "Huate, Dihve
nuhn nahn ye ite."
32 Cuahn ihyan chahn, ne ntąca ye burro
me a nduhcą che rąhn Dihvo vo.
33 Cuahn che rentąhte ye burro me ne,
rąhn ihyan che dihve te:
—¿Dehco che rentąhte nchuhn burro tih?
34 Ndahconan ihyan chahn:
—Huate, Dihve nuhn nahn ye ite.
35 Tuhme quenda ye ite nąn quenan
Dihvo vo. Tihde ye tino yahn ye dąme
burro me, ne quendudo Dihvo vo ite.
36 Rehntąve ihyan chahn tino yahn ye
yune cuąhn nąn che cuahn Dihvo vo.
37 Cuahn che cuahn nino ye nąn che
renchahn yune Cuete Olivo ne, nducoyąca
ihyan che rinduco ye ihyan ne, chi yeno ye,
ne canąn ndeva ye numacuahn vedeyeno
yavenąn Dendiohs yahn nducuahn
vederihno che ndihchero ye. Ąma rah
yeno ye, ne rąhn ye:
38 —¡Ndeva vo yavenąn rey cuh che cochi
ye menun Dihvo vo Dendiohs! ¡Ndoyąn
Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero!
¡Numacuahn vedeyeno ndeva vo yavenąn
ye!
39 Tuhme ąma o sąhn fariseo che nduco
se vąn ihyan chahn ne, rąhn se ri se Dihvo
vo:

—Ihyan Ricuahn, cuihquentiyon ne ihyan sih che cuahte dihn chende ye.
40 Ndahconan ye yahn se:
—Ráhn rí nchuhn te ndete che cuahte dihn chende ihyan sih ne, tu che chetạva tạn ne, va che cuah yeno.
41 Cuahn che ndạ ye nạn che a chi ro yạn Jerusalén ne, chaco ye che yah ri ye cạva ihyan yạn min.
42 Tuhme rạhn ye:
—Ạma ndạhcạ ndete che devano nchuhn te a mạn ndạ ro ndah yahn ne che ndevahn ne. Ate hua devano ne, te hua te Dendiohs che co devano ne.
43 Sạhn che tạn se nduco nchuhn ne, ndạ ro che cuahte se trinchera, techendive se yạn yahn nchuhn, cuahtecuhma se nduco ne. Hua te yune se che cạno ne,
44 ne cạhno se nchuhn, cuihno ndahtera se yạn yahn ne. Nde o tu che ndahto vih hua cotạve. Tihcạ castigo va che co ne, te mạn che dechuh Dendiohs u cạva che ndah yahn ne ne, hua tumacạh ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndetendạh vah ye sạhn che rendihcue se dehtenduh chete yạco

45 Tuhme chendạ Dihvo vo chete yạco chahte, ne canạn ndetendạ vah ye nducoyạca sạhn che rendihcue se mạn, ra se mạn, min chete yạco.
46 Rạhn ye ri ye sạhn:
—A ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs: “Yạco yáhn ne, yạco nạn che revạh ihyan”, ate nchuhn ne, nedin ne nduhcạ vạco sạhn duco.
47 Ricuahn Dihvo vo ro ro chete yạco me. Chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, sạhn intiyahn mạn, renuhn ino se tạcạ co cạhno se ihyan.
48 Ate hua rentạca ino se tạca din se, te nducoyạca ihyan ne, renevahnecun ye numacuahn vedeyeno che ricuahn Dihvo vo.

20

Tumerune ye yahn vederihquentiyon che quenan cuma Dihvo vo Jesucristo

1 Ạma ro ne, ricuahn Dihvo vo chete yạco mạn, rahndudo ye ndudo ndah yahn Dendiohs mạn. Ura min ndạ chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, sạhn intiyahn mạn,
2 ne tumerune se ihyan:
—¿Deh vederihquentiyon quenan come che tihcạ redin ne? ¿Duh te vederihquentiyon di ne?
3 Ndahconan Dihvo vo yahn se:
—Namin u, va ạma nạn che tumeruné nchuhn. Condahconan ne yáhn:
4 ¿A chehdenune Juạn che cuande yahn Dendiohs, o chehdenune ye che cuande yahn ihyan ne?
5 Ndedecadino sạhn chahn, ne rạhn se vạn mạn se nduco vih:
—Ndete che cạhma vo che cuande yahn Dendiohs ne, ndahconan se yuhn vo: “¿Dehco che hua ritahno nchuhn tuhme?”
6 A namin no ndete che cạhma vo che cuande yahn ihyan. Necuan nducoyạca ihyan yạn, cạh ye tu uvo, te devano cuạco ye te Juạn ne, profeta ye.
7 Chemin che tahque ndah rạhn sạhn chahn te hua devano se.
8 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Namin u, hua cạhmá có nchuhn deh vederihquentiyon va tạh che tihcạ redín.

Ejemplo yahn sạhn redin ntiyon che ạma duhtuno ihyan se

9 Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh, chihnevan ihyan che chenun ye min:
—Ạma ihyan ne, chihche ye dihyo uva, ne cạh ye chendạta me ạma o sạhn che din se ntiyon nduco cạva che cahmạhn se nduco ye. Chica ye min, ne cuahn rạhn ye.
10 Cuahn che ndạ ro che a rine ndute me ne, dechuh ye ạma sạhn decạhya yahn ye cạva che ndạca se mạhn va ndute ndạta me sạhn chahn. Ate chahn se sạhn decạhya me, ne ndedechuh se sạhn, diya tạh se.
11 Dechuh ye tạma sạhn decạhya yahn ye, ne din tạn sạhn chahn nduco se, chahn se sạhn, ne namin ndedechuh se sạhn, diya tạh se.
12 Dihve chendạta me ne, ndaconan dechuh ye tạma sạhn decạhya yahn ye. Namin chahn sạhn chahn sạhn, chi nun se sạhn cuạhn chevah.
13 Tuhme ndedecadino ihyan che dihve chendạta me: “¿Tạcạ dín? Tahque ndah dechúh sạhn dạyá che yahinó. ¿A huane nevahnecun sạhn chahn sạhn cuahn che ndạ se min?”
14 Ate cuahn che ndihchero sạhn chahn sạhn ne, rạhn se vạn mạn se nduco vih: “Sạhnguh che co yahn se vedecuihca cuh. Cạhno vo sạhn cạva che co yuhn vo.”
15 Tuhme quenda sạhn chahn sạhn cuạhn chihto nạn va chendạta me, ne chihno se sạhn.
Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—¿Deh din ihyan che dihve chendạta me nduco sạhn chahn?
16 Cạhn ye, ne decuihno ye sạhn. Tuhme cạh ye chendạta me tạh tạma ca ihyan che din ye ntiyon nduco.
Nducote chihnevan sạhn fariseo che chenun se min ne, rạhn se:
—¡Tahque ndah ndete che hua cuahnecun Dendiohs che tihcạ co!
17 Ate ndihchero Dihvo vo sạhn chahn, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—¿Tuhme deh conahn che ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ?:

Tu che hua quenan ino sạhn che rahto vah ne,
chemin che tahque chichihve.
18 Ihyan che cotahno ye u ne, anduhnecạ ndete che condạh ndudo ye nạn tu me, ndạca yah ye. Me ihyan che hua cotahno ye u ne, anduhnecạ ndete che condạh ndudo tu me ihyan, cuihnonan yahn ye.

Tume cạde iyo che renedihve ihyan yahn César

19 A ura min no, chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn ne, ran dito se che nahn cotạh se Dihvo vo, te tumacadino se che a yahn se che nte ye ejemplo me. Ate hua dehva din se, te vạh se ihyan yạn.
20 Tuhme dechuh se ạma o se che din cạ se che ndah ihyan se, cạva che tumerande se ihyan, din se che cạhma ye ạma ndudo che hua ndạhcạ. Tihcạ din se, te nahn cạca nunde se yahn ye nạn gobernador.
21 Rạhn sạhn chahn ri se ihyan:
—Ihyan Ricuahn, a devano nuhn te ndah ndudo che rente ne mạn, ricuahn ne mạn. Dạma no rendihche ne nducoyạca ihyan, ne ricuahn ne numa cuạco nduhcạ che nahn Dendiohs che cuahtechica ihyan.
22 Cạhma ne co ne nuhn: ¿a redin yahn che nedihvo vo tume cạde iyo yahn César, o hua?
23 A devano Dihvo vo te o nạn o chende sạhn chahn, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—¿Dehco che retumarande nchuhn u?
24 Conạhma ne ạma tume u.
Cuahn che ndihchero ye tume me ne, tumerune ye sạhn:
—¿Duh yavenạn mạn, duh che duche mạn, quenan nạn tume cuh ne?
Ndahconan sạhn chahn:
—César.
25 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Cha che rihquentiyon César ne, codinahn nchuhn, ne cha che rihquentiyon Dendiohs ne, namin codinahn ne.
26 Hua chi tumerande se ihyan nduco nde ạma ndudo nạn ihyan yạn. Cuahn ino se chi yahn che tihcạ ndahconan ye, ne chahte dihn chende se.

Tumerune sạhn saduceo yahn che ntuche tenạhn

27 Chihno min ne, ndạ ạma o sạhn saduceo. Sạhn chahn ne, hua ritahno se che va che ntuche tenạhn. Rạhn se ri se Dihvo vo:
28 —Ihyan Ricuahn, nạn ley che dirun Moisés ne, rihquentiyon tuhcạ: “Ndete che coh ạma se che hua ndạca dạya se nduco ndạhta yahn se ne, va che cahnevạco dihno se nduco te, cạva che hua cuihno ndạta yahn dihno se.”
29 Ạma yune ne, chahte ndache se che dihno se vih. Sạhn che menạn me ne, chihnevạco se nduco ạma ndạhta. Ate hua no rạhn me ne, chih se, ne hua ndạca dạya se nduco te.
30 Chihnevạco ạma dihno se nduco te, ne namin chih se, ne hua ndạca dạya se nduco te.
31 Tihcạ queri ạma sạhn chahn, nduh che ndache se, chihnevạco se nduco te, ate chih nducoyạca se nde ạma se hua ndạca dạya se nduco te.
32 Adive ne, chih ndạhta me.
33 Ndạ ro che ntuche tenạhn ne, nducote nduh che ndache se chihnevạco se nduco tạhn min ne, ¿cha se che ndạhta yahn se tạhn ne?
34 Tuhme ndahconan Dihvo vo:
—Ihyan che vate ye mạn ro cuh ne, rihnevạco ye mạn, redecạhnovạco ye mạn.
35 Ate ndạ ro che ntuche tenạhn ne, ihyan che ndevahn ye ne, metah cahnevạco ye, nde metah decạhnovạco ye,
36 te ametah ndaconan coh ye. Nducote ntuche ihyan chahn vạn tenạhn ne, nedin dạya Dendiohs ihyan, ne nduhcạ ángel ne, tihcạ co ye.
37 Yahn che va che ntuche tenạhn ne, mạn Moisés dirun ye yahn cuahn che riche yạhn yạn me: “Dihvo vo Dendiohs ne, Dendiohs yahn Abraham mạn, Isaac mạn, Jacob mạn.”
38 Dendiohs ne, Dendiohs yahn nducoyạca ihyan, ihyan che chenduche ye mạn, ihyan che a ndih ye mạn, te nạn ye ne, chenduche nducoyạca ye.
39 Tuhme rạhn ạma o sạhn devano ley che dirun Moisés ri se Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, cuạco niyon rạhn ne.
40 Nduco chemin ne, ametah chihquino se tumerune ca se ihyan.

David ne, dirun ye yahn Dihvo vo Jesucristo che Dihve ye ihyan

41 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn chahn:
—¿Dehra cuande che rente ihyan te ihyan che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse ne, Dạya David ihyan?
42 Mạn David a dirun ye nạn libro yahn Salmo:
Rạhn Dihvé Dendiohs ri ye Dihvé:
“Cuihnde muhn lạdo tạh cuạcó,
43 numanahn che ndạhco ndiyá ihyan che hua ri rendihche ye di.”
44 Nducote dirun David te ihyan min che Dihve ye ne, ¿tạcạ che dạya ye tuhme?

Sạhn devano ley che dirun Moisés ne, ndevih Dihvo vo Jesucristo nunde yahn se vạconạn se

45 Nạn nducoyạca ihyan che chenun ye min ne, rạhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:

46 —Cuihco nchuhn cudạdo nduco sạhn
devano ley che dirun Moisés, te renan ino
se cuahtechica se, chenun se cahteca chano
se mạn, renan ino se che necạh ihyan
Dendiohs sạhn cuạhn ndihve numacuahn
vedenecun mạn, chete yạco mạn, nạn
vihco mạn ne, renan ino se cuahte se nạn
che tahque ndeva ihyan yavenạn se mạn.
47 Nde dehtenduh che va yahn ndạhta
vạh ne, rehnevi se, ne ạma rạhn revạh se,
redin cạ se che ndah ihyan se. Sạhn chahn
che tahque chahte castigo din Dendiohs
sạhn.

21

Vedino yahn ạma ndạhta vạh

1 Cuahn che quenun Dihvo vo Jesucristo
chete yạco ne, ndihchero ye nduhcạ che
rih ihyan cuihca tume chete yave yahn
tume vedino.
2 Namin ndihchero ye che chih ạma
ndạhta vạh o tume cạhya chete yave me.
3 Tuhme rạhn Dihvo vo:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te nạn Dendiohs
ne, tahque rigonun chihve vedino yahn
ndạhta vạh cạh che co vedino yahn ihyan
chenạhn sih,
4 te nducoyạca ye ne, chih ye che ngạva
yahn ye. Ate ndạhta vạh cạh ne, vạn
vedechevạh yahn ye ne, chih ye nde che va
che toh ye.

Dehtenduh che va che conahn cuahn che a cochi nino che nto iyehnse

5 Rạhn ạma o ihyan te yạco chahte ne,
ạma ndạhchan tu che ndahto mạn,
dehtenduh vedino che necuco mạn.
Tuhme rạhn Dihvo vo:
6 —Nducuahn dehtenduh che tạhchan
cạh che rendihchero nchuhn ne, ndạ ro che
hua cotạve dạma nde o tu che ndahto vih.
7 Tumerune ihyan chahn:
—Ihyan Ricuahn, ¿ticuạhn conahn che
rạhn ne me ne? ¿Deh vederihno co ran
cuahn che a nun conahn ne?
8 Rạhn Dihvo vo:
—Cuihco nchuhn cudạdo che hua
cahncheh nde ạma ihyan nchuhn, te ạma
yạhn sạhn rihncheh ndạ se, ne cạhma
queri ạma se te a mạn se ihyan min che a
va cạde che dechuh Dendiohs, ndedevahn
ye ihyan iyehnse. Namin cạhma se: “A
cochi nino ro.” Ate rạ́hn rí nchuhn che hua
tumacạh ne yahn se.
9 Cuahn che cahnevan nchuhn che va
cạnda mạn, che rahteruhn ihyan nduco
vih mạn ne, hua dehve dihya nchuhn co, te
a tihcạ va che co menạn vih. Ate ro min ne,
ametah conahn nducuahn.
10 'Vạn nación ne, cuanạn canda, ne
cuahtecuhma ạma ihyan che rihquentiyon
ye nduco tạma ye.
11 Ạma nuhn yạhn mạn, ne cuạhnguh
cuạhngạh ne, ạma cuhnde cuico mạn, cah
mạn. Nạn ro ne, cuhnde ro vederihno
rahte, ne ạma dihya ihyan co.
12 'Ate cuahn che ametah conahn
nducuahn che tihchan ne, co tạn ihyan
nduco nchuhn mạn, din ye preso nchuhn
mạn, quenda ye nchuhn yạco mạn, cuih ye
nchuhn vạcoyạhn mạn. Yahn che rinduco
nchuhn u ne, quenda ye nchuhn nạn rey
mạn, gobernador mạn, ndere cạca nunde
ye yahn ne.
13 Tihcạ cuahno nchuhn cạva che ndạca
yune che cuahndudo ne ndudo yáhn,
cahnevan ihyan chahn.
14 Nde hua ndedecadino nchuhn tạcạ
ndahconan ne yahn ye,
15 te u cạhmá có nchuhn ndudo che
cạhma ne mạn, té vededevano yáhn che
conan cuma ne mạn, nde hua co
ndahconan ye yahn ne.
16 Nde indihte yahn nchuhn mạn, dihno
ne mạn, ihyan yahn ne mạn, ihyan
rendihche ne mạn, necạh ye nchuhn. Ạma
o nchuhn ne, cạhno ye nchuhn.
17 Nducoyạca ihyan ne, hua co ndihche
ye nchuhn yahn che rinduco ne u.
18 Ate nde ạma yudo tin nchuhn ne, hua
conda.
19 Ndete che quendạh ne vedechahtino
vạn nducuahn vedeyah min ne, ndevahn
ne.
20 'Cuahn che ndihchero nchuhn che a
ntechendive sandạdo yạn Jerusalén ne,
codevano ne te a ndạ ro che cuihno yạn
min.
21 Tuhme ihyan che vate ye estạdo yahn
Judea mạn, yạn Jerusalén mạn ne, tahque
ndah che cạno ye, cạhn ye vạn icoyạhn.
Ihyan che chenan ye viyạta ne, tahque
ndah che hua ndaconan ye viyạn.
22 Ro min ne, co ihyan castigo, din nunde
yahn ye cạva che conahn nducuahn che a
chenan cạca.
23 ¡Chevạh ihyan ndạhta che chenun dạya
ye ro min mạn, che retạva ye dạya ye mạn!,
te ạma chahte castigo co ihyan yạn min, ne
ạma cuhnde vedeyah iyehnse.
24 Nạhn ye ne, cạhno se ihyan nduco
espạda, ne nạhn ye ne, quenda se ihyan
tạma nación cạva che din ye ntiyon. Sạhn
tạma nación ne, condinun condinạhno se
yạn Jerusalén nde tuno ro che ndihco cạde
Dendiohs.
25 'Tuhme cuhnde ro vederihno yahn
Dendiohs nạn yạhn mạn, iyo mạn, iyon
mạn. Muhn iyehnse cuh ne, ạma cuhnde
vedeyah nducuahn nación, nde hua
devano ihyan deh che din ye che vạh ye.
26 Condave cuno ihyan che
rendedecadino ye yahn nducuahn

vedeyah che cochi ca, te nde nducuahn che
va cạde nạn ro ne, nuhn.
27 Tuhme ndihchero ihyan u che rinducó
nducoyạca ihyan, che ndá vạn man
numacuahn vederihquentiyon chahte
yáhn.
28 Cuahn che cuanạn conahn dehtenduh
che tuhchan ne, cạh yeno nchuhn chedave
yahn ne, te a cochi nino ro che ndevahn ne.
29 Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh:
—Condihche nchuhn nduhcạ che ri yahn
yạhn higo mạn, yạhn chenạhn che
rendaconun yạta yahn mạn.
30 Cuahn che a renecạhno yạn ne, a
devano nchuhn te a cochi nino ro ihno.
31 Namin cuahn che a rinahn dehtenduh
che tuhchan ne, cuedevano nchuhn te a
nun cuanạn vederihquentiyon yahn
Dendiohs.
32 'Cuạco ráhn rí nchuhn te cuahn che
ametah coh ihyan che vate ye mạn ro cuh
ne, a conahn nducuahn.
33 Iyehnse ne, cuihno. Ate ndudo yáhn
ne, hua cuihno; va che conahn.
34 'Cuihco nchuhn cudạdo. Hua denda ne
ura yahn ne che demạn che cheh ne mạn,
che cocoh ne mạn, che ndededecadino ne
yahn ntiyon yahn ne mạn, cạva che ndạ ro
min ne, vateyạn ne.
35 Vedeyah che tuhchan ne, a denạn
conahn numachahte iyehnse.
36 Ro ro ne, cuahteyạn nchuhn mạn,
covạh ne mạn, cạva che co ndevahn ne
yahn vedeyah che tuhchan mạn, cạva che
vateyạn ne ro che u che rinducó
nducoyạca ihyan, ndá.
37 Ro ne, ricuahn Dihvo vo chete yạco
chahte, ne vino ne, rahn ye renan ye ạma
cuạn nạn che duche Cuete Olivo.
38 Nducoyạca ihyan yạn, rahn ye yạco
vatiyạn vatiyạn, rihnevan ye che ricuahn
Dihvo vo.

22

Rente cạde se tạcạ din se preso Dihvo vo Jesucristo

1 Cuahn che a cochi nino vihco ro yudo,
ro che reh ihyan pạn che ametah yạ yahn
ne,
2 chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn devano
ley che dirun Moisés mạn ne, renuhn ino se
tạca cạhno se Dihvo vo cạva che hua
cadino ihyan yạn, te vạh se che co tạn ye.
3 Chendạ chundah Judas Iscariote, ạma
cha sạhn che chi cuande se vạn ihyan che
ndichio chahn,
4 ne chahn se nạn chidocuyạn ndinạn
mạn, sạhn ndinạn yahn policía che redin
se cudạdo yạco chahte mạn, ne rạhn se te
co necạh se Dihvo vo tạh sạhn chahn.
5 Chi yeno sạhn chahn, ne nte cạde se
nduco se che cạh se tume sạhn.
6 Cạh Judas ndudo yahn se sạhn chahn,
ne nuhn ino se tạcạ co necạh se Dihvo vo
cạva che hua cadino ihyan yạn.

Vihco ro yudo

7 Ndạ vihco ro yudo, ro che reh ihyan
pạn che ametah yạ yahn. Ro min ne,
nihnde cạde che rihno ihyan ạma itecuche
lihn cạva che co te vedino.
8 Dihvo vo ne, dechuh ye Pedro nduco
Juạn, ne rạhn ye:
—Cuahn nchuhn, cuihcoyạn ne che chuh
vo che cuande yahn ro yudo.
9 Tumerune ihyan chahn:
—¿Ti nahn ne che cạhcoyạn nuhn ne?
10 Ndahconan Dihvo vo:
—Ura che condạ nchuhn viyạn ne, ntạca
ne ạma sạhn che nda se ạma cuhtenune.
Quendi nchuhn sạhn min nde vah nạn che
condạ se,
11 ne cạhma ne co ne ihyan che vạco ye
min: "Dechuh Ihyan Ricuahn nuhn che
tumerune nuhn ndih: ¿Ti va cuạrto nạn
che cheh ye nduco ihyan apóstol yahn ye
che cuande yahn ro yudo ne?"
12 Tuhme nạhma ye ạma cuạrto chahte
nchuhn che a va yạn. Min cuihcoyạn
nchuhn che chuh vo nduco vih.
13 Chahn ihyan chahn, ne ntạca ye
nducuahn che rạhn Dihvo vo ri ye ihyan,
ne chihcoyạn ye che cheh ye che cuande
yahn ro yudo.
14 Cuahn che ndạ ura che cheh ye ne,
chihnde Dihvo vo nạn mesa nduco ihyan
apóstol yahn ye,
15 ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Ạma nahn chéh nduco nchuhn che
cuande yahn ro yudo numanahn che
ametah cạhno se u,
16 te ráhn rí nchuhn te ametah ndaconan
chéh, nde ndạ ro che conahn ducó che
ndihco cạde Dendiohs, ne conán nạn che
rihquentiyon ye.
17 Tuhme chetạh ye ạma vạso vino, necạh
ye nundihve cuahn Dendiohs, ne rạhn ye:
—Cotạh nchuhn, cuih ne nduco vih.
18 Ráhn rí nchuhn te ametah ndaconan
cúh vino yahn uva, nde ndạ ro che conahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs.
19 Chetạh ye pạn me, ne necạh ye
nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh
ye, cạh ye ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Che tuhcạ redín ne, conahn che
cuahnecún che cạhno ihyan u cạva che
ndevahn nchuhn. Tihcạ cheh nchuhn cạva
che cạhco ran ne che renecạhco ne u.
20 Chihno cheh vino ye ne, ndaconan
chetạh ye vạso vino me, ne rạhn ye:
—Chu ne, yun yáhn che recạh dito ndudo
ra che ndạhco cạde Dendiohs. Va che cora
cạva nchuhn.

21 'Meniyon ne, sạhn che necạh se u ne,
dạma reh se nducó.
22 Cuạco te cạhno ihyan u che rinducó
nducoyạca ihyan, nduhcạ che a nihnde
cạde. Ate yah rí cạva sạhn che necạh se u.
23 Tuhme canạn tumerune vih ihyan
chahn cha ye che tihcạ din ye.

Rente ihyan apóstol nduco vih cha ye che tahque conạn ye

24 Chihno min ne, rente ihyan apóstol
nduco vih cha ye che tahque conạn ye.
25 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Adecoduhno rey ne, ạma yudo
rihquentiyon ye nación yahn ye, ne sạhn
intiyahn ne, rendeva ihyan yavenạn se.
26 Ate vạn nchuhn ne, hua co tihcạ, te cha
nchuhn che tahque quenun yạn ne ne, co
ne nduhcạ ạma sạhn yuno, ne cha nchuhn
che tahque ndinạn ne ne, co ne nduhcạ
ạma mozo.
27 Condedecadino ne duh che tahque
ndinạn. ¿A ihyan che va ye nạn mesa, reh
ye, o sạhn decạhya che redin se cudạdo
numanahn che reh ye? ¿A ndiyu ihyan che
va ye nạn mesa, reh ye che tahque ndinạn
ye? Ate condihche nchuhn. U ne, nduhcạ
ạma ihyan che redin ye ntiyon yahn
nchuhn.
28 'Ro ro che chuhríhn ne, a nchuhn che
chinduco ne u.
29 Chemin che nduhcạ che te Chidá
vederihquentiyon, quenan cumá ne,
namin té vederihquentiyon, cuahtenan
cuma ne
30 cạva che chuh vo mạn, cuh vo mạn,
dạma nduco vih, ro che cạhcantiyón, ne
cuahte ne techecạde ne yahn ihyan nación
yahn Israel, nduh che ndichio ndạta yahn
ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, rạhn ye te cạhma Pedro te hua rendihche ye ihyan

31 Namin rạhn Dihvo vo ri ye Pedro:
—Simón, Simón, cuihque cudạdo, te
chundah ne, chica se Dendiohs cạva che
tumerande se nchuhn nde nạn che ndạhco
ndiya se nchuhn.
32 Ate u ne, covậh cave cạva che hua ạma
yune no cạhcoman. Cuahn che ndaconen
cotehne ne, cuenecạh yan chedave yahn
ihyan che ritahno ye u.
33 Ndahconan Simón, ne rạhn ye:
—Dihvé, va vedeyenó che conducó ndih,
andahre conún vạcoyạhn nduco ne mạn,
andahre cóh dạma nduco ne mạn.
34 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Pedro, rậhn rí di te ura che ametah
cuah tuh ne, cahme ino yune te hua
rendihche u.
35 Tuhme rạhn Dihvo vo nduco
nducoyạca ihyan chahn:
—Cuahn che dechúh nchuhn che nde
dino, nde morral, nde indạco, hua quenda
ne ne, ¿deh chinda yahn ne ne?
Ndahconan ye:
—Hua dehva chinda yahn nuhn.
36 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Ate mạn ne, ndete che va dino yahn
nchuhn, cuiquenda ne, ndete che va
morral, cuiquenda ne. Cha nchuhn che
ametah espạda yahn ne ne, cuendihcue ne
tino rendiche ne, cua ne ạma.
37 Rậhn rí nchuhn te va che conahn
ndudo cuh che a ndirun yáhn: "Cạhma
ihyan te ihyan min ne, ihyan nunde ye."
Nducuahn che a ndirun che va che cuahno
có ne, va che conahn.
38 Tuhme rạhn ihyan chahn:
—Dihve nuhn, ngạ o espạda, va yahn
nuhn.
Ndahconan ye:
—Nduco sih ne, a va.

Getsemaní

39 Chihno min ne, cuahn Dihvo vo Cuete
Olivo nduhcạ che a rahn ye, ne cuahn
ihyan apóstol nduco ye.
40 Cuahn che ndạ ye min ne, rạhn ye
nduco ihyan chahn:
—Covạh nchuhn cạva che hua dinahn ne
cuahn che tumarande chundah nchuhn.
41 Tuhme chihco rino Dihvo vo ihyan
chahn, ne cuahn ye cạna nạn me. Min
chehntihya ye, covạh ye,
42 ne rạhn ye:
—Chida mận, ndete che nahn ne ne,
cuehnevi ne che va che chuhríhn. Ate hua
co nduhcạ che náhn. Co nduhcạ che nahn
mạn ne.
43 Tuhme ndạ ạma ángel che chica ye
vahchetero, ne necạh yạn ye chedave yahn
Dihvo vo.
44 Ạma chuhrihn ye che rendededecadino
ye, ne tahque dito covạh ye. Ạma chi ye
nuneyạn nduhcạ yun, ne ra nde ndiyạhn.
45 Chihno covạh ye ne, ndaconan ye nạn
che chenun ihyan apóstol chahn, ne ntạca
ye ihyan che vateyạdo ye, te ạma ndi cuno
ye che rạn ye.
46 Tuhme rạhn ye ri ye ihyan:
—¿Dehco che vateyạdo nchuhn?
Cuenecuan ne, covạh ne cạva che hua
dinahn ne cuahn che tumarande chundah
nchuhn.

Din se preso Dihvo vo Jesucristo

47 Nde ametah cuihno cạhma ye cuahn
che ndạ ạma yạhn sandạdo nduco sạhn
policía che redin se cudạdo yạco chahte, ne
ndạhnạn Judas, ạma cha sạhn che chi
cuande se vạn ihyan che ndichio chahn.
Chahn ndạ sạhn min nạn Dihvo vo cạva
che tenạn se ihyan.

48 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye sąhn:
—Judas, ¿a nahn tenan u, ne nduco tihcą necah u che rinducó nducoyąca ihyan ne?
49 Cuahn che ndihchero ihyan apóstol che tihcą ri ne, tumerune ye ihyan:
—Dihve nuhn, ¿a cuahn nuhn sąhn sih nduco espąda ne?
50 Ąma cha ihyan chahn ne, chahn ye ąma sąhn decąhya yahn chidocuyąn che tahque ndinąn, chacondąh ye revan se lądo tąh cuąco se.
51 Ate rąhn Dihvo vo:
—Hua cuhma nchuhn.
Tuhme nahn tąh ye revan sąhn min, ne ndonan.
52 Rąhn Dihvo vo ri ye chidocuyąn ndinąn mąn, sąhn ndinąn yahn policía che redin cudądo yąco mąn, sąhn intiyahn mąn:
—¿A cochi nchuhn nduco espąda mąn, nduco yąhn mąn, din ne preso u nduhcą sąhn duco?
53 Ro ro quenún chete yąco chahte vąn nchuhn, ne hua din ne preso u. Ate mąn ne, ndą ura yahn ne, ura che rihquentiyon chundah.

Rąhn Pedro te hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo
54 Tuhme din sąhn chahn preso Dihvo vo, quenda se ihyan vąco chidocuyąn che tahque ndinąn. Cuahn Pedro diyahn diyahn, quendi ye ihyan.
55 Din sąhn chahn ąma vącoyąhn chevah, ne vatendi se, recąh ihno se sąhn.
56 Tuhme ndihchero ąma tąhn decąhya che nduco Pedro, nti ye min. Ndihchero ndah te ihyan, ne rąhn te:
—Sąhnguh ne, chinduco se sąhn preso cąh.
57 Ndahconan Pedro, ne rąhn ye ri ye tąhn:
—Nde hua rendihché ihyan.
58 Namenąn me ne, ndihchero tąma se ihyan, ne rąhn se:
—Namin di, ndoque vąn sąhn che rinduco se sąhngąh.
Ndahconan Pedro:
—Ndiyu u.
59 Chihno tenduh ąma ura ne, rąhn tąma se:
—Cuąco te sąhnguh ne, chinduco se sąhngąh, te sąhn Galilea se.
60 Ndahconan Pedro:
—Nde hua devanó deh che rahn.
Nde ametah cuihno cąhma Pedro, ne cah tuh.
61 Tuhme chaconan Dihvo vo, ndihchero ye Pedro, ne necąhco ye nduhcą che rąhn Dihvo vo: “Ura che ametah cuah tuh ne, cahme ino yune te hua rendihche u.”
62 Tuhme ndihquendą Pedro, ne ąma chaco ye.

Chahn se Dihvo vo Jesucristo
63 Sąhn che redin se cudądo Dihvo vo ne, redin duche yahn se ihyan, ne rahn se ihyan.
64 Dechiche se ąma tino nąn ye. Rahn se ihyan, ne rąhn se:
—Cahme duh che chahn di.
65 Ąma ndeh nąn ca dehtenduh rąhn se, din duche yahn se ihyan.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nąn intiyahn
66 Cuahn che a chi dave me ne, ndo dąma chidocuyąn ndinąn mąn, sąhn devano ley che dirun Moisés mąn, sąhn intiyahn mąn, ne quenda se Dihvo vo nąn che cuhnde cąde yahn ye.
67 Min tumerune se ihyan:
—¿A di ihyan che a va cąde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse ne?
Ndahconan ye, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Ndete che cąhmá có nchuhn te u ne, nde hua cotahno ne.
68 Ndete che va deh che tumeruné ne, nde hua ndahconan ne yáhn.
69 Ate u che rinducó nducoyąca ihyan ne, a nun cuhndé lądo tąh cuąco Dendiohs, ihyan min che ąma yudo vederihquentiyon yahn ye.
70 Tumerune nducoyąca sąhn chahn:
—¿A di che Dąya Dendiohs tuhme ne?
Ndahconan ye yahn se:
—A u. A mąn nchuhn rąhn ne meniyon.
71 Tuhme rąhn se:
—¿Dehca din vo testigo? Nduco ndudo che tihcą rąhn se ne, a va. A mąn vo chihnevan vo.

23

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nąn Piląto
1 Tuhme necuan nducoyąca se, quenda se Dihvo vo nąn Piląto.
2 Canąn ndere rica nunde se yahn ye, ne rąhn se:
—Ntąca nuhn sąhnguh che rinun se ihyan che hua nedihve ye tumecądiyo yahn César. Avąne ne, rąhn se te mąn se che rey mąn, ihyan che a va cąde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse mąn.
3 Tuhme tumerune Piląto ihyan:
—¿A di che rey yahn nación yahn Israel ne?
Ndahconan Dihvo vo:
—U, nduhcą che rahn.
4 Rąhn Piląto ri se chidocuyąn ndinąn nduco nducoyąca ihyan:
—Hua rendącá nde ąma nunde yahn sąhnguh.
5 Ate quendi sąhn chahn rica nunde se, ne rąhn se:

—Numacuahn nación yahn nuhn, nde estado yahn Galilea nde muhn, ndedecuan se ihyan nduco ndudo che ricuahn se.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nan Herodes

6 Cuahn che chihnevan Pilato che rahn se yahn Galilea ne, tumerune se ndete che min yan vaco Dihvo vo.
7 Cuahn che checadino se te min yan vaco ye ne, dechuh ye ihyan nan Herodes, te sahn min che rihquentiyon se min, ne quenan se yan Jerusalén ro min.
8 Ama chi yeno Herodes cuahn che ndihchero se Dihvo vo, te a rahn che nahn ndihchero se ihyan. Nducote rihnevan se che ama rente ihyan yahn Dihvo vo ne, quenan rino se che din ye ama vederihno, ndihchero se.
9 Ama ndeh nan che tumerune se, ate nde hua ndahconan Dihvo vo.
10 Chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man ne, ndevanan se, ndere rica nunde se yahn ye.
11 Tuhme Herodes nduco sandado yahn se ne, din duche yahn se Dihvo vo. Tihyon se ama tino ndah ihyan, ne ndedechuh se ihyan nan Pilato.
12 Ro menan ne, tan Pilato nduco Herodes, ate nde ro min ne, ndoyan se nduco vih.

Ndaconan Dihvo vo Jesucristo nan Pilato

13 Nedin dama Pilato chidocuyan ndinan man, sahn intiyahn man, ihyan yan man,
14 ne rahn se:
—Nchuhn ne, nda ne sahnguh nán, rica nunde ne yahn che ndedecuan se ihyan yan. Ate tumeruné sahn nan nchuhn yahn dehtenduh che rica nunde ne yahn se, ne metah nde ama nunde yahn se.
15 Dechúh nchuhn nduco se nan Herodes, ne namin hua ntaca se nde ama nunde yahn se. Cuaco te hua dehva din se cava che cahno vo sahn.
16 Tahque ndah cuáhn sahn, ntahté sahn.
17 Nduyo nduyo che renda vihco ro yudo ne, va che ntahte se ama preso.
18 Ate cah nducoyaca ihyan:
—¡Cuihno ne sahn tih! ¡Cuentahte ne Barrabás!
19 Barrabás ne, quenun se vacoyahn, te ndedecuan se ihyan yan che cuhma ye nduco gobierno man, chihno se sandado yahn ye man.
20 Ndaconan rahn Pilato te nahn ntahte se Dihvo vo.
21 Ate cah tun ihyan chahn:
—¡Cuenahn yah ne sahn! ¡Cuenahn yah ne sahn!
22 Ndaconan rahn Pilato nde nan che chi ino yune:
—¿Dehra nedin sahnguh? Hua co cahno vo sahn, te metah nde ama nunde yahn se. Tahque ndah dín castigo sahn, ne ntahté sahn.

Nahn yah se Dihvo vo Jesucristo

23 Ate quendi ihyan chahn rah ye, rica ye che conan yah Dihvo vo. Ama quendi chidocuyan ndinan nduco ihyan chahn rah ye.
24 Tuhme cah yune Pilato che co nduhca che rica ye.
25 Ntahte se sahn che quenun vacoyahn me nduhca che nahn ye, ne chihquentiyon se sandado che nahn yah se Dihvo vo.
26 Cuahn che quenda sandado chahn Dihvo vo ne, chihquentiyon se ama ihyan yan Cirene che duche ye Simón, che cuenchi ye nahn ye viyata, che ntihde dihme ye cruz, quendi ye Dihvo vo.
27 Ama yahn ihyan yan man, ihyan ndahta che raco ye man, rah ran ye man, cuahn ye nduco vih.
28 Ndihchero Dihvo vo ihyan ndahta chahn, ne rahn ye ri ye ihyan:
—Nchuhn ihyan yan Jerusalén, hua cuaco ne cava u. Cuaco ne cava man ne man, cava daya ne man,
29 te nda ro che cahma ihyan: "Ndah ro yahn ihyan ndahta che hua rahcoyan ye man, ihyan ndahta che hua rendaca daya ye man, ihyan ndahta che hua retave ye man."
30 Ro min ne, cahma ihyan co ye ico man, cuete man: "Condah ndudo nchuhn nuhn, cuedendeh ne nuhn."
31 Nducote numacuahn vedetan cahno se u che ametah nunde yáhn ne, nda ro min ne, tahque nun cahno se ihyan nunde.
32 Namin quenda se o sahn nunde cava che cahno se sahn dama nduco Dihvo vo.
33 Cuahn che nda se nan che duche Cuete Ine Tin Tenahn ne, nahn yah se Dihvo vo dama nduco sahn nunde chahn. Ama se ne, quenan yah se lado tah cuaco ye, ne tama se lado tah cueh ye.
34 Covah Dihvo vo:
—Chida mán, cuenchahco ne yahn ihyan sih, te nde hua devano ye deh che redin ye.
Sandado chahn ne, din se sortear tino yahn ye, cha sahn quendah yahn se che co yahn se queri ama.
35 Ihyan yan chahn ne, vatendi ye, rendihchero ye. Sahn intiyahn ne, riyon nan se Dihvo vo, ne rahn se:
—Tama ca ihyan ne, ndedevahn se. Ndete che sahn tih che a va cade che dechuh Dendiohs, ndedevahn se ihyan iyehnse ne, ¿dehco che hua ndedevahn man se sahn?
36 Namin redin duche yahn sandado chahn ihyan, recah se vinagre, cuh ye,
37 ne rahn se ri se ihyan:

—Ndete che di che rey yahn nación yahn Israel ne, cuendedevahn man di.

38 Tin cruz ne, ndirun ndudo griego mạn, ndudo latín mạn, ndudo hebreo mạn, tuhcạ: “Ngạ Rey yahn nación yahn Israel.”

39 Ạma cha sạhn nunde chahn che quenan yạh se ne, riyon nan se ihyan, ne rạhn se:

—Ndete a di ihyan che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse ne, cuendedevahn man di mạn, cuendedevahn nuhn mạn.

40 Ate sạhn che tạma me ne, rạhva se nduco vih, ne rạhn se:

—Namin di, ¿a hua vah Dendiohs, andahre quenan yah nduhcạ che quenan yạh ye?

41 Uvo ne, a redin yahn che rechuhrihn vo, te renedihvo vo nunde yuhn vo. Ate ihyan cuh ne, nde ạma nunde hua quendihco ye.

42 Tuhme rạhn se ri se Dihvo vo:

—Cuahn che a va ne, rihquentiyon ne ne, cuenecạhco ne u, ne conan vạhino ne u.

43 Ndahconan Dihvo vo yahn se:

—Cuạco ráhn rí di te nde a mạn ro cuh conen nducó vahchetero.

Nduhcạ che chih Dihvo vo Jesucristo

44 Ura che a chi mạhn yạhn ne, ạma chi man numachahte iyehnse nde nạn rahco ino a chino,

45 te chih yạhn. Tino che quendihco chete yạco chahte ne, nde, ndo o ndi.

46 Tuhme cah Dihvo vo:

—Chida mán, ndạhcó chedave yáhn tạh ne.

Chihno rạhn ye tihcạ ne, chih ye.

47 Nducote ndihchero sạhn ndinạn yahn sandạdo che tihcạ chi ne, ndeva se yavenạn Dendiohs, ne rạhn se:

—Cuạco niyon te ihyan tih ne, metah nde ạma nunde yahn ye.

48 Nducoyạca ihyan che chenun ye min, ndihchero ye che tihcạ chi ne, yah ri ye, ne conạhn ye, rahn ye ticua ye.

49 Ate nducoyạca ihyan che a rendihche ye Dihvo vo mạn, ihyan ndạhta che chinduco ye Dihvo vo nde estạdo yahn Galilea mạn ne, yahn no chahtendi ye, ndihchero ye che tihcạ chi.

50 Ạma ihyan yạn Arimatea, estạdo yahn Judea, che duche ye José che nduco ye vạn ihyan ndinạn yahn nación yahn Israel ne, ndah ihyan ye nạn Dendiohs mạn, nạn ihyan mạn.

51 Namin quenan rino ye che conahn vederihquentiyon yahn Dendiohs. Ihyan min ne, hua chi dạma ndudo yahn ye nduco combiero yahn ye, chih nunde se yahn Dihvo vo.

52 Chahn ihyan min nạn Pilạto, ne chica ye sạhn che cạh yune se che cuhche ye Dihvo vo.

53 Tuhme chahn ye, ndedevah ye ihyan. Chahcotuma ye ạma tino ihyan, ne chacondihte ye ihyan chete ạma yạyan ra, che ndindah nạn ạma yạva.

54 Ro min ne, víspera yahn ro yudo, a cuanạn ro che rahte tuhno ihyan.

55 Ihyan ndạhta chahn che chica ye estạdo yahn Galilea nduco Dihvo vo ne, chahn nduco ye, ne ndihchero ye nạn va yạyan mạn, tạcạ chacondihte ye Dihvo vo mạn.

56 Cuahn che ndaconan ihyan ndạhta chahn ne, ca ye yunedạn mạn, nunedạn mạn, ne nducote a canạn ro che rahte tuhno ihyan ne, chahte tuhno ye nduhcạ che a va cạde.

24

Ntuche Dihvo vo Jesucristo vạn tenạhn

1 Ạma vatiyạn dạhca, ro che ndeva ndate ne, cuahn ihyan ndạhta chahn nduco tạma te o ihyan ndạhta, quenda ye yunedạn mạn, nunedạn mạn, che a ndihcoyạn ye.

2 Cuahn che ndạ ye nạn yạyan me ne, ndihchero ye che a ndavi tu che ndechendih chende.

3 Chendạ ye chete yạyan me, ate hua ntạca ye Dihvo vo.

4 Ạma dihya ye chi che tihcạ, ne numanahmin ne, adenạn chinạn ye o ángel, vatendi ye, chenun ye tino che ạma diyạhn.

5 Tuhme nde tahque dihya ihyan ndạhta chahn chi, ne chendih ye, nde ametah nahn ndonihyon nạn ye che vạh ye. Rạhn ángel chahn nduco ye:

—¿Dehco che vạn tenạhn renuhn nchuhn ạma ihyan che quenduche ye?

6 Metah ye muhn, te a ntuche ye. Cuenecạhco nchuhn cuahn che nduco ca ne ihyan estạdo yahn Galilea, nduhcạ che rạhn ye ri ye nchuhn:

7 “U che rinducó nducoyạca ihyan ne, va che necạh se u tạh sạhn nunde cạva che nahn yạh se u. Ate cuihno ino ro ne, ntuché.”

8 Tuhme ntạ tin ihyan ndạhta chahn che tihcạ rạhn Dihvo vo.

9 Ndạca ye nạn yạyan me, conạhn ye, ne necạh cuande ye ihyan apóstol che ndichiạma chahn mạn, ihyan chenạhn che nduco ye mạn.

10 María yahn yạn Magdala mạn, Juạna mạn, María che chaco Jacobo mạn, nduco ihyan ndạhta chenạhn chahn ne, a ihyan chahn che necạh cuande ye ihyan apóstol che tihcạ chi.

11 Ate ihyan apóstol chahn ne, hua chitahno ye, ne rạhco ye te co hua va cuạco

dave yahn ihyan ndąhta chahn che tihcą rąhn ye.
12 Tuhme necuan Pedro, cuahn ye rano
ye nąn yąyan me. Ndą ye min ne,
ndihchero ye che a demąn tino che
chacotuma Dihvo vo quendite min. Ąma
cuahn ino ye che tihcą, ne conąhn ye.

Chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nąn o ihyan che cuahn ye yąn Emaús

13 A ro min no ne, cuahn o ihyan chahn
ąma yąn lihn che duche Emaús, ri tenduh
ndichio dąhno che rendą yąn Jerusalén.
14 Numanahn che chenun yune ihyan
chahn ne, rente ye nduco vih yahn
nducuahn che chi.
15 Ura min ndą mąn Dihvo vo nąn ihyan
chahn, ne cuahn ye dąma nduco vih.
16 Ate hua nchanąn ihyan chahn ihyan, te
a tihcą va cąde che hua nchanąn ye ihyan.
17 Tumerune Dihvo vo ihyan chahn:
—¿Deh che rente nchuhn vąn mąn ne
nduco vih che ąma rąn ne ne?
18 Ąma cha ihyan chahn che duche ye
Cleofas ne, ndahconan ye:
—¿A demąn ndih che tąma yąn cochi ne,
che hua devano ne dehtenduh che chi yąn
Jerusalén ro cuh?
19 Tumerune Dihvo vo:
—¿Deh chi min ne?
Tuhme ndahconan ihyan chahn yahn ye:
—Ąma ndeh nąn dehtenduh chahno chi
Jesús yahn yąn Nazaret. Ihyan min ne, ąma
ihyan profeta che quenan cuma ye
vederihquentiyon chahte nąn Dendiohs
mąn, nąn ihyan mąn, che din ye vederihno
mąn, chicuahn ye mąn.
20 Chidocuyąn ndinąn mąn, sąhn
intiyahn mąn ne, chih nunde se yahn ye,
ne necąh se ihyan tąh sąhn che nahn yąh
se ihyan.
21 Nuhn ne, chenan ino nuhn che a ihyan
min che ndedevahn ye ihyan nación yuhn
vo, Israel. Mąn ne, a chi ino ro che chihno
se ihyan.
22 Avąne ne, ąma rendededecadino nuhn, te
ąma o ihyan ndąhta che chinduco ye nuhn
ne, chahn ye nąn yąyan ura che chi dave,
23 ate hua ntąca ye ihyan min chete
yąyan me. Cuahn che ndaconan ye ne,
rąhn ye te ndihchero ye ángel. Angel chahn
ne, rąhn ye te a ntuche ihyan min.
24 Tuhme chahn ąma o combiero yahn
nuhn nąn yąyan me, ne ntąca ye nduhcą
che rąhn ihyan ndąhta chahn, ate hua
ndihchero ye ihyan min.
25 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—¡Ąma tuntu nchuhn! ¡Tąca che hua
renahn ne nduhcą che dirun ihyan profeta!
26 ¿A ndiyu a nihnde cąde che ihyan che a
va cąde che chi ye, ndedevahn ye ihyan
iyehnse ne, chuhrihn ye dehtenduh che
tuhchan mąn, ndą ye vahchetero mąn?
27 Tuhme cąh cuande ye ihyan chahn
Ndudo yahn Dendiohs, canąn ye nde che
dirun Moisés mąn, che dirun nducoyąca
ihyan profeta mąn, yahn nduhcą che
cuahno ye co.
28 Ndą ihyan chahn yąn lihn me, ne din
cą Dihvo vo che nahn chuh dąma ye, cąhn
ye tahque yahn ca.
29 Ate din ihyan chahn fuerza ihyan che
conan ye min, te a chi chino. Tuhme
chendą ye chete vah, chinduco ye ihyan
chahn.
30 Ura che chahte ye, cheh vino ye ne,
chetąh Dihvo vo pąn, necąh ye nundihve
cuahn Dendiohs, ne ndeh ye, cąh ye ihyan
chahn.
31 Ura min nchanąn ihyan chahn te a
ihyan min che Dihvo vo, ne adenąn no
chehnąn ihyan chahn ihyan.
32 Tuhme rąhn ye nduco vih:
—¿A ndiyu yeno chedave yuhn vo
numanahn che rente ye nduco vo mąn,
ricuahn ye uvo Ndudo yahn Dendiohs
mąn, cuąhn yune?
33 Ndetąhno ndaconan ihyan chahn yąn
Jerusalén, ne ntąca ye ihyan apóstol che
ndichiąma chahn che ndi dąma ye nduco
ihyan chenąhn chahn.
34 Ihyan che ndi dąma ye min ne, rente
ye vąn mąn ye nduco vih:
—Cuąco che ntuche Dihvo vo, te chihnde
ro ye nąn Simón.
35 Tuhme necąh cuande ihyan che o
chahn nduhcą che chahno ye chi cuąhn
yune mąn, nduhcą che nchanąn ye Dihvo
vo ura che ndeh ye pąn mąn.

Chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nąn ihyan apóstol yahn ye

36 Numanahn che rente ihyan chahn
yahn dehtenduh che tihchan ne, adenąn
chinąn ye Dihvo vo che nti ye mendąhn.
Rąhn ye ri ye ihyan chahn:
—Dehve rąhco nchuhn.
37 Dihya ihyan chahn chi, rąhco ye te co
ąma vaco ndihchero ye.
38 Ate rąhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—¿Dehco che ąma vąh nchuhn mąn, ndeh
rendededecadino ne mąn?
39 Condihche ne yąhvetąh mąn, cąh mąn,
te a u che ntí nąn ne. Conahn tąh ne u, ne
condihche ne te va yute yáhn mąn, va ine
yáhn mąn, ndiyu ąma vaco nduhcą che
rendededecadino ne.
40 Chihno rąhn ye chemin ne, nąhma ye
yąhvetąh ye mąn, cąh ye mąn, ihyan
chahn.
41 Ate nducote ąma cuahn ino ihyan
chahn mąn, ąma yeno ye mąn ne, nde

ametah cotahno ye. Chemin che tumerune
Dihvo vo ihyan chahn:
—¿A va deh che chuh vo muhn ne?
42 Tuhme cạh ihyan chahn ạma ndi
yạhca ndiyuche nduco ạma ndi vạconedih
yahn.
43 Cheh ye mạn, chih ye mạn, nạn ihyan
chahn.
44 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Cuahn che nduco cá nchuhn ne, a te
cuandé nchuhn te va che conahn
nducuahn che nihnde cạde che cuahno có,
nduhcạ che a ndirun nạn ley che dirun
Moisés mạn, nduhcạ che dirun ihyan
profeta mạn, nduhcạ che ndirun nạn libro
yahn Salmo mạn.
45 Tuhme din Dihvo vo che chenahn
ihyan chahn Ndudo yahn Dendiohs,
46 ne rạhn ye:
—A tihcạ va che conahn nducó nduhcạ
che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs. U
che a va cạde che chí, ndedeváhn ihyan
iyehnse ne, a tihcạ nihnde cạde che cạhno
se u nduhcạ a chi. Namin a nihnde cạde
che cuihno ino ro ne, ntuché vạn tenạhn.
47 Va che dechúh ihyan, cuahndudo ye
muhn yạn Jerusalén mạn, nde nducuahn
nación mạn, che nto ino ihyan nunde yahn
ye cạva che nchahco Dendiohs yahn ye.
48 A nchuhn che ndihchero ne nducuahn
dehtenduh che tihcạ chinahn, ne va che
cuahndudo ne.
49 Condihche nchuhn. Nduhcạ che a te
Chidá ndudo yahn ye ne, u dechúh Vaco
Ndah yahn ye, conun nchuhn. Cuahtenan
rino nchuhn muhn yạn Jerusalén nde ndạ
ro che cuahtenan cuma ne
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
ye.

Condạ Dihvo vo Jesucristo vahchetero

50 Cuahn Dihvo vo nduco ihyan chahn
nde yạn Betania. Chenihyon tạh ye, ne
chica ye Dendiohs cạva ihyan chahn.
51 Tuhme chica ye min, ne condạ ye
vahchetero.
52 Ndeva ihyan chahn yavenạn Dihvo vo,
ne conạhn ye yạn Jerusalén, ạma yeno ye.
53 Min chete yạco chahtenun ye ro ro,
rendeva ye yavenạn Dendiohs numacuahn
vedeyeno. Tihcạ chi.

NDUDO NDAH YAHN DIHVO VO JESUCRISTO CHE DIRUN SAN JUAN

1 Cuahn che metah cuhnde iyehnse ne, a
va ạma ihyan che duche ye Ndudo yahn
Dendiohs. Ihyan min ne, nduco ye
Dendiohs Chida, ne Dendiohs ye.
2 Nde nạn che canạn nducuahn ne, a
nduco ye Dendiohs.
3 A nduco ye Dendiohs dendah ye
nducuahn. Ndendi ndendita che va ne, a
nduco ye dendah ye.
4 Ihyan min ne, a va cạde che chi ye,
ndedevahn ye ihyan iyehnse, ne
anduhnecạ dave yahn yạhn che ri ro dave
nạn ihyan ne, tihcạ ihyan min, te chicuahn
ye ndudo yahn Dendiohs ihyan.
5 Quechica ye vạn ihyan nunde, chicuahn
ye ihyan, ne andahre nahn ndạhco ndiya
ihyan chahn vederihquentiyon yahn ye,
ate hua chicha ye, te vederihquentiyon
yahn ye ne, anduhnecạ dave yahn yạhn
che rendihco dave nạn che man.
6 Ạma yune ne, tendạhnun Dendiohs
ạma ihyan che duche ye Juạn,
7 cạh ye vederihquentiyon ihyan che
cuahndudo ye ndudo yahn ihyan min che a
va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan
iyehnse, cạva che cahnevan nducoyạca
ihyan, ne cotahno ye.
8 Juạn ne, ndiyu mạn ye che ndedevahn
ye ihyan iyehnse, te vederihquentiyon che
quenan cuma ye ne, che cuahndudo ye
yahn ihyan min che a va cạde che chi ye.
9 Ro che quechica Juạn cahndudo ye ne, a
cochi nino ro che cuanạn ntiyon yahn
ihyan min che cacuahn ye nducoyạca
ihyan iyehnse nduhcạ che nahn Dendiohs
che runecạde cuahtechica ye.
10 Ihyan min che duche ye Ndudo yahn
Dendiohs ne, ndạ ye iyehnse, ne andahre
nduco ye Dendiohs dendah ye iyehnse, ate
ihyan iyehnse ne, chacondạh vedạme ye
ihyan.
11 Ndạ ye muhn iyehnse cuh che dendah
mạn ye, ate ihyan nación yahn ye ne,
chacondạh vedạme ye ihyan.
12 Me ihyan che nevahnecun ye ihyan,
chitahno ye ihyan ne, numacuahn
vederihquentiyon yahn ye, ndạhco ye
ihyan chahn tạh Dendiohs, nedin dạya ye
ihyan.
13 Ihyan chahn ne, chi dạya Dendiohs
ihyan, ndiyu cạva ndạta yahn ye, nde
huane yahn che tihcạ nahn indihte yahn
ye, te mạn Dendiohs nedin dạya ye ihyan.
14 Ihyan min che duche ye Ndudo yahn
Dendiohs ne, ndo ye nduhcạ ihyan
iyehnse, ne quechica ye neve nduyo vạn
nuhn. Ndihchero nuhn che ạma yudo
vederihquentiyon quenan cuma ye, ne
tumacadino nuhn che Dạya Dendiohs
Chida ihyan. Metah nde ạma ihyan nduhcạ
ye. Ạma chahte vedeyahino quenan cuma
ye mạn, demạn ndudo cuạco chicuahn ye
mạn.
15 Ạma yune ne, rạhn Juạn yahn ihyan
min tuhcạ:
—A ihyan tih che renté yahn ye ro
menạn me cuahn che rạ́hn rí nchuhn che
cochi ạma ihyan che tahque chahte
vederihquentiyon quenan cuma ye che co
u, te a va ye nde ro che metah cuhnde
iyehnse.
16 Ihyan min ne, numacuahn
vederihquentiyon chahte yahn ye, redin
yahino ye nducoyạco vo.
17 Ihyan min ne, Dihvo vo Jesucristo, che
dechuh Dendiohs ihyan, chicuahn ye
Ndudo yahn ye mạn, yahn vedeyahino
yahn ye mạn, ne chemin ne, tahque yudo
che co vederihquentiyon che dirun Moisés.
18 Nde ạma ihyan, hua ndihche ye
Dendiohs Chida. Ate Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che Dạya mạn ye, che ạma
yahino ye ne, a ihyan min che chicuahn ye
uvo tạcạ ye.

Juạn Bautista ne, rạhn ye yahn Dihvo vo Jesucristo

19 Ạma yune ne, sạhn ndinạn yahn
nación yahn Israel che vate se yạn
Jerusalén ne, dechuh se ạma o chidocuyạn
ndinạn mạn, sạhn levita che redin se
cudạdo nạn ta mạn, che chahn se
tumerune se Juạn deh vederihquentiyon
quenan cuma ye.
20 Juạn ne, rạhn cuạco ye ri ye sạhn
chahn:
—U ne, ndiyu ihyan min che a va cạde
che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.
21 Tumerune se ihyan:
—¿Duh ndih tuhme ne? ¿A ndih che
profeta Elías ne?
Ndahconan Juạn yahn se:
—Ndiyu u.
Tumerune tun se ihyan:
—Tuhme, ¿a ndih ihyan profeta che a va
cạde che chi ye ne?
Ndahconan Juạn yahn se:
—Ndiyu u.
22 Ndaconan tumerune se ihyan:
—¿Deh vederihquentiyon quenan cuma
ne ne?, te va che necạh cuande nuhn ihyan
ndinạn yahn nuhn che tahve ye nuhn. ¿A
hua co cạhma ne co ne nuhn deh ntiyon
quechica ne ne?
23 Ndahconan Juạn yahn se:
—Ntiyon che quechicá ne, che rahndudó
yạhn nạn che metah duhva nduhcạ che
dirun ihyan profeta Isaías tuhcạ:

“Cuihcoyạn nchuhn chedave yahn ne cạva che nevahnecun ne Dihvo vo cuahn che ndạ ye.”

24 Sạhn ndinạn che dechuh se sạhn chahn ne, fariseo se.

25 Rạhn se ri se Juạn:

—Nducote ndiyu ndih ihyan min che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse, nde huane Elías, nde huane profeta min ne, ¿deh cuande che rehdenune ne ihyan tuhme?

26 Ndahconan Juạn, ne rạhn ye ri ye sạhn:

—Ntiyon che quechicá ne, che rihcoyán chedave yahn ihyan cạva che nevahnecun ye Dihvo vo, ne chemin che rehdenuné ihyan. Ihyan min ne, quechica ye nación yuhn vo, ne nde hua rendihche nchuhn ihyan.

27 A va ye nde ro che metah cuhnde iyehnse, ne a va cạde che chi ye tah cuahn adive che co u. U ne, nde hua rigonun chihvé cạva che có mare ạma sạhn decạhya yahn ye.

28 Ro min ne, quenan Juạn rehdenune ye ạma cuạn nạn che duche Betábara, chihto ico Jordán, lạdo cuạhn nạn che riquendạh yạhn. Min che chahn sạhn chahn tumerune se ihyan.

Juạn Bautista ne, rạhn ye yahn Dihvo vo Jesucristo che a ihyan min che nedihve ye nunde yahn ihyan iyehnse

29 Tạma ro me ne, ndạ nino Dihvo vo, ne cuahn che ndihchero Juạn ihyan ne, rạhn ye ri ye ihyan che chenun ye min:

—Condihche nchuhn. A ihyan tih che dechuh Dendiohs ihyan. Nduhcạ ạma itecuche lihn che co te vedino cạva nunde yahn ihyan ne, tihcạ ye, cạhco mendạhn ye ihyan coh ye, nedihve ye nunde yahn ihyan iyehnse.

30 A ihyan tih che renté yahn ye ro min cuahn che tuhcạ rạhn: “Cochi ạma ihyan che tahque chahte vederihquentiyon quenan cuma ye che co u, te a va ye nde ro che metah cuhnde iyehnse.”

31 Ro menạn me ne, nde hua devanó che a ihyan tih, ihyan che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse. Ate nducote a devanó che va che chi ye ne, chemin che rehdenuné ihyan nación yuhn vo Israel, cạva che cuahteyạn ye, ne nevahnecun ye ihyan.

32 Namin rạhn Juạn ri ye ihyan chahn:

—Ndihcheró Vaco Ndah yahn Dendiohs, nduhcạ ạma icui, chiya, ne quenun ihyan tih.

33 Ro menạn me ne, nde hua devanó duh ihyan che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse, ate Dendiohs, ihyan min che dechuh ye u cạva che cuehdenuné ihyan yạn ne, rạhn ye ri ye u: “Ihyan che ndihchero che co Vaco Ndah yáhn, conun ihyan ne, a ihyan min che din ye che conun Vaco Ndah yáhn ihyan yáhn.”

34 Mạn ne, a ndihché ihyan, ne rạhn rí nchuhn te Dạya Dendiohs ihyan.

Ihyan che chinduco ye Dihvo vo Jesucristo cuahn che canạn din ye ntiyon yahn ye

35 Tạma ro me ne, a min tun quenan Juạn nduco o ihyan che rinduco ye ihyan.

36 Ura min ne, ndihchero ye che chuh Dihvo vo, ne rạhn Juạn ri ye ihyan chahn:

—A ihyan tih che dechuh Dendiohs. Nduhcạ ạma itecuche lihn che co te vedino cạva nunde yahn ihyan ne, tihcạ ye, te cạhco mendạhn ye ihyan coh ye, nedihve ye nunde yahn ihyan iyehnse.

37 Chihnevan ihyan che o chahn che tihcạ rạhn ye, ne cuahn ye cuạhn nạn cuahn Dihvo vo cạva che conduco ye ihyan.

38 Ndaconan Dihvo vo, ndihchero ye ihyan chahn, ne tumerune ye:

—¿Deh renuhn nchuhn?

Ndahconan ihyan chahn yahn ye:

—Ihyan Ricuahn, nuhn ne, cochi nuhn, te nahn ndihchero nuhn ti vạco ne.

39 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuhn vo nduco nchuhn, ndihchero ne.

Tuhme cuahn ihyan chahn nduco ye nạn che quenan ye, ne nducote a ri tenduh nạn rahco cun a chino ura min ne, chahtenan ye nduco vih.

40 Ạma cha ihyan chahn ne, duche ye Andrés, dihno Simón Pedro.

41 Ihyan min ne, cuahn che ndạca ye min ne, dinoca chahn ye chinuhn ye dihno ye Simón, ne cuahn che ntạca vih ye ne, rạhn ye ri ye ihyan:

—Ntạca nuhn ihyan min che Mesías.

Ihyan nación yahn Israel ne, rạhn ye “Mesías” yahn ihyan min che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.

42 Ndetạhno quenda ye dihno ye nạn quenan Dihvo vo, ne cuahn che ndạ ye ne, rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Di ne, doche Simón, dạya Jonás, ate mạn ne, ndạhcó che doche Cefas —che nahn cạhma Pedro.

Dihvo vo Jesucristo ne, yạhve ye Felipe nduco Natanael cạva che conduco ye ihyan

43 Cuahn che a chi cun ro min ne, tạhn nun Dihvo vo ạma ihyan che duche ye Felipe, ne rạhn ye ri ye ihyan:

—Cuhn vo, condoque u.

Tuhme cuahn Dihvo vo nduco ihyan che rinduco ye ihyan estạdo yahn Galilea.

44 Felipe ne, yạn Betsaida yạn vạco ye. Dạma yạn vạco ye nduco Andrés mạn, Pedro mạn.

45 Ura che cuahn Felipe ne, chinuhn ye ạma amigo yahn ye che duche ye Natanael, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Ntạca nuhn ihyan min che dirun Moisés mạn, ihyan profeta mạn, yahn ye. Ihyan min ne, duche ye Jesús dạya José. Nazaret yạn vạco ye.
46 Rạhn Natanael ri ye Felipe:
—¿Tạcạ che yạn min quendạh ạma ihyan che cochihve ye?
Ndahconan Felipe yahn ye:
—Cuhn vo ndoque, ne ndihchero man.
47 Cuahn che ndạ ihyan chahn min ne, nte Dihvo vo yahn Natanael, ne rạhn ye:
—Ihyan cuh che cuạco ne, redin yahn che cạhmo vo yahn ye che ihyan nación yahn Israel ihyan, te hua o nạn o chende ye.
48 Cuahn ino Natanael, ne rạhn ye:
—¿Tạcạ che a rendihche ne u?
Ndahconan Dihvo vo yahn ye:
—Ndihcheró di nde ura che metah yạhve Felipe di, ura che ve min mạn yạhn higo me, ne a checadinó nduhcạ ihyan di.
49 Tuhme rạhn Natanael ri ye ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ndih che Dạya Dendiohs, ndih che Rey yahn nación yuhn vo Israel.
50 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Chitehne u, yahn che rạ́hn rí di che ndihcheró di mạn yạhn higo me mạn, yahn che checadinó nduhcạ ihyan di mạn, ate rạ́hn rí di te nde hua cạhn ine cạva chemin, te comạn ndihchero vederihno che tahque rahte ca.
51 Namin rạhn ye ri ihyan chahn:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te cuhnde ro vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs che te ye quenan cumá, ne anduhnecạ ndete che condah vahchetero, ndihchero ne u che rinducó nducoyạca ihyan, che cuahn cochi ángel yahn ye náṇ.

2

Vihco che rihnevạco ihyan yạn Caná, estạdo yahn Galilea

1 Cuahn che a co ino ro che chinduco Felipe mạn, Natanael mạn, Dihvo vo ne, chihnde ạma vihco che rihnevạco ihyan, ạma yạn che duche Caná, estạdo yahn Galilea. Chaco Dihvo vo ne, a quenan ye min.
2 Namin Dihvo vo nduco ihyan che rinduco ye ihyan ne, yạhve ihyan che redin vihco me ihyan cạva che cạhn ye conduco ye.
3 Cade mendạhn vihco me ne, a chihno vino, ne rạhn chaco Dihvo vo ri ye ihyan:
—A chihno vino yahn ihyan sih. ¿A hua conen tah ihyan?
4 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Chacó, metah deh cuande che cạhma ne nducó yahn vino, te metah ndạ ura che cuhnde ro vederihquentiyon che quenan cumá.
5 Tuhme rạhn chaco ye ri ye sạhn che chenan se rinan se nạn vihco me:
—Codinahn nchuhn nducuahn che cạhcantiyon ye.
6 Min vate ạn chite rahte che demạn tu ndi ndah. Chite chemin chan ne, che retoh ihyan nación yahn Israel, rih ye nune che renạno ye dehtenduh cạva che co vihco nduhcạ costumbre yahn ye. Queri ạma chite chemin chan ne, rahn tenduh ạma ciento litro nune.
7 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn chahn:
—Cuedecuto nchuhn nune chite che tihchan vate tạn.
Cuahn che a chihno decuto nahn se chite chahn ne,
8 tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Mạn ne, cuetendạh nchuhn tah, ne cạh ne ndạco ndihte.
Dinahn sạhn chahn,
9 ne cạh se ndạco ndihte me, dechihn ye. Nune me ne, a ntạcondạ vino, nde hua devano ndạco ndihte me ti chica, atenạn sạhn chahn. Tuhme cah ye sạhn che rihnevạco me,
10 ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Nducoyạca ihyan che redin ye vihco ne, dinoca vino ndah recạh ye, ne cuahn che a yạ ndih ihyan ne, recạh ye vino ndere. Me di ne, ¿dehra cuande che denderen che redin, nde mạn tendah vino ndah?
11 Tihcạ chi che canạn din Dihvo vo vederihno, min yạn Caná, estạdo yahn Galilea, chihco ro ye che ạma yudo vederihquentiyon che quenan cuma ye, ne ihyan che rinduco ye ihyan ne, chitahno ye ihyan.
12 Chihno min ne, cuahn Dihvo vo yạn Capernaum nduco chaco ye mạn, dihno ye mạn, ihyan chahn che rinduco ye ihyan mạn, ne min chahtenan ye nduco vih neve ro.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndetendạh ye sạhn che rendihcue se dehtenduh, chenun se chete yạco

13 Cuahn che a ndạ nino vihco ro yudo che renun vạn ihyan nación yahn Israel ne, cuahn Dihvo vo yạn Jerusalén.
14 Cuahn che ndạ ye min ne, cuahn ye chete yạco chahte, ne min chenun sạhn che rendihcue itenine mạn, sạhn che rendihcue itecuche mạn, sạhn che rendihcue icui mạn. Namin min chenun sạhn che rendahcorun tume, vate se nạn mesa yahn se.

15 Tuhme din chine ye a̱ma ndi ihyo, ne
nduco chemin ndetenda̱h ye sa̱hn chahn
chete ya̱co, nde nduco itenine yahn se
ma̱n, itecuche yahn se ma̱n. Me sa̱hn che
rendahcorun tume chahn ne, chih muhn
chih min ye mesa yahn se, chihtera ye
tume me ndiya̱hn.
16 Me sa̱hn che rendihcue icui chahn ne,
ra̱hn ye ri ye sa̱hn:
—¡Cuahn nchuhn cua̱hn chevah nduco
dehtenduh yahn ne! ¡Hua tuma ne ya̱co
yahn Chidá ca̱va che ndihcue ne
dehtenduh yahn ne!
17 Ura min ne, nta̱ tin ihyan che rinduco
ye ihyan nduhca̱ che a ndirun yahn ye na̱n
Ndudo yahn Dendiohs tuhca̱: "¡A̱ma
yahinó ya̱co yahn ne! ¡Hua cuahnecún che
ndere din ihyan, cuahtenun ye chete!"
18 Sa̱hn ndina̱n yahn nación yahn Israel
che redin se cuda̱do min ne, ra̱hn se ri se
Dihvo vo:
—Codin a̱ma vederihno, ndihchero
nuhn, cuhnde ro deh vederihquentiyon
che quenan come che tihca̱ redin.
19 Ra̱hn ye ri ye sa̱hn:
—Ndete che ndahtera nchuhn ya̱co cuh
ne, cuihno ino ro ne, nedin numá.
20 Tuhme ra̱hn se ri se ihyan:
—O raco a̱n nduyo chendah ihyan, che
dendah ye ya̱co cuh, ¿a rahque che nduco
ino ro no nedin nome?
21 Sa̱hn chahn ne, hua chenahn se. Ra̱hco
se che yahn ya̱co che nti min che tihca̱
ra̱hn ye. Ate ra̱hn ye yahn ma̱n ye, ndiyu
yahn ya̱co.
22 Nda̱ ro che ndedetuhche Dendiohs
ihyan va̱n tena̱hn ne, tuhme nta̱ tin ihyan
apóstol yahn ye yahn che tihca̱ ra̱hn ye, ne
chitahno ye Ndudo yahn Dendiohs,
chenahn ye che nduco ndudo che tihca̱
ra̱hn ye ne, conahn che va che ntuche ye
va̱n tena̱hn.

Dihvo vo Jesucristo ne, a devano ye deh che rendededecadino ihyan

23 Numanahn che quenan Dihvo vo ya̱n
Jerusalén ro yudo me ne, a̱ma ya̱hn ihyan
chitahno ye ihyan, yahn vederihno che din
ye.
24 Ate Dihvo vo ne, hua chichahtino ye
ihyan chahn, te a devano ye nduhchan
ihyan iyehnse, rendacorun ye
vederendededecadino yahn ye.
25 Hua rendotenan ye che ca̱hma ihyan
nduco ye ta̱chan ye, te a ma̱n ye devano ye
deh che rendededecadino queri a̱ma ihyan.

3

Nicodemo ne, chendihchero ye Dihvo vo Jesucristo

1 Chihnde a̱ma ihyan, partido yahn
fariseo, che duche ye Nicodemo. Ihyan min
ne, nduco ye va̱n ihyan ndina̱n yahn ihyan
nación yahn Israel.
2 Tuma ye a̱ma vino, chahn ye
chendihchero ye Dihvo vo, ne ra̱hn ye ri ye
ihyan:
—Ihyan Ricuahn, a devano nuhn che
Dendiohs dechuh ye ndih ca̱va che
cacuahn ne nuhn, te nde a̱ma ihyan hua co
din ye vederihno che redin ne, ndete che
hua nduco Dendiohs ihyan.
3 Tuhme ra̱hn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cua̱co ráhn rí ndih te ca̱va che nedin
yahn Dendiohs ihyan, ca̱hcantiyon ye
ihyan ne, va che cuahteya̱n ye quenuma ra.
4 Cuahn ino Nicodemo chi, ne ra̱hn ye ri
ye ihyan:
—¿Ta̱ca̱ chemin? ¿Ta̱ca̱ co ndonun a̱ma
ihyan che a ndico ye chete chaco ye ca̱va
che ndaconan cuhndeya̱n ye?
5 Ndahconan Dihvo vo, ne ra̱hn ye ri ye
ihyan:
—Cua̱co ráhn rí ndih te ne, atena̱n ihyan
che din Vaco Ndah yahn Dendiohs che
ndacorun vederendededecadino yahn ye,
ndo ye ihyan ra, cuedenune ye ne, atena̱n
ihyan chahn che nedin yahn Dendiohs
ihyan, ca̱hcantiyon ye ihyan.
6 Da̱ya ihyan iyehnse ne, ihyan nunde.
Ate ihyan che redin Vaco Ndah yahn
Dendiohs che rendacorun
vederendededecadino yahn ye, rendo ye
ihyan ra ne, quenun Vaco Ndah yahn
Dendiohs ihyan.
7 Hua ca̱hn ino ne yahn che ráhn rí ndih:
"Nducoya̱ca ihyan, nahn che ndacorun
vederendededecadino yahn ye, ndo ye ihyan
ra."
8 Yuhne ne, rano muhn min, ne andahre
rihnevan ne, ate hua devano ne ticua̱hn
rechi, nde huane ticua̱hn rahn. Atihnoca̱
Vaco Ndah yahn Dendiohs, te hua devano
ne ta̱ca̱ redin che rendacorun
vederendededecadino yahn ihyan, rendo ye
ihyan ra.
9 Tuhme tumerune Nicodemo ihyan:
—¿Ta̱ca̱ che ra̱hn ne?, te hua renáhn.
10 Ra̱hn Dihvo vo ri ye ihyan:
—¿Ta̱ca̱ che ihyan ricuahn yahn ihyan
nación yahn Israel ndih, ne hua renahn ne
che ráhn nduco ne?
11 Cua̱co ráhn rí ndih te nuhn ne, ra̱hn
nuhn ri nuhn nchuhn yahn dehtenduh che
devano nuhn ma̱n, che a ntihche nuhn
ma̱n, ate nchuhn ne, hua ritahno ne.
12 Nducote hua ritahno nchuhn che renté
nduco ne yahn dehtenduh che ri iyehnse
ne, tahque hua cotahno ne ndete che nté
nduco ne yahn vahchetero.
13 'Nde a̱ma ihyan iyehnse ne, hua nahn
ye vahchetero, ca̱va che co nte ye yahn.
Atena̱n u che rinducó nducoya̱ca ihyan, te
min chicá, ne min va che ndaconán.

14 Nduhcą che chaconahn Moisés cu che
ntąve ye me tin ąma yąhn min yąhn nąn
che metah duhva ne, tihcą u che rinducó
nducoyąca ihyan ne, va che cuaconahn
yąh ihyan u nąn ąma cruz,
15 cąva che ndevahn nducoyąca ihyan
che cotahno ye u, cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro.

Nduhcą che din yahino Dendiohs ihyan iyehnse

16 'Tihcą, te ąma yahino Dendiohs ihyan
iyehnse, ne andahre ąma ndiyąhn ra Dąya
ye, ate chihco mendąhn ye ihyan, cąva che
nducoyąca ihyan che cotahno ye ihyan min
ne, ndevahn ye, cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro.
17 Dechuh Dendiohs Dąya ye muhn
iyehnse cuh, ndiyu cąva che din ye castigo
ihyan iyehnse, ate cąva che cotahno ihyan
iyehnse ihyan min, ndedevahn ye ihyan.
18 'Ihyan che ritahno ye Dąya Dendiohs
ne, hua co ye castigo. Ate ihyan che hua
ritahno ye ne, a vate mendąhn ye che co ye
castigo, te hua ritahno ye Dąya mąn
Dendiohs.
19 Ihyan che hua ritahno ye Dąya
Dendiohs ne, a vate mendąhn che co ye
castigo, te ndą ihyan min muhn iyehnse
cuh, chicuahn ye Ndudo yahn Dendiohs,
ate ihyan chahn ne, tahque yeno ye che
quendi ye cuahtendihco ye nunde, ne
chemin che hua chitahno ye.
20 Nducoyąca ihyan che riquendi ye
rahtendihco ye nunde ne, rahcotąhn ye
yahn Ndudo yahn Dendiohs. Hua
renevahnecun ye, te hua nahn ye che
cuhnde ro nunde yahn ye.
21 Ate ihyan che runecąde vatechica ye
ne, renevahnecun ye Ndudo yahn
Dendiohs, cąva che cuhnde ro che rinduco
Dendiohs ihyan nąn dehtenduh che redin
ye.

Juąn Bautista ne, quendi ye nte ye yahn Dihvo vo Jesucristo

22 Chihno min ne, cuahn Dihvo vo nduco
ihyan che rinduco ye ihyan, estądo yahn
Judea. Min chahtenan ye neve ro, ne
chidąma ihyan, chedenune ye.
23-24 Ro min ne, metah din se preso Juąn,
ne quenan ye ąma cuąn nąn che duche
Enón, nino yąn Salim, rehdenune ye ihyan
che rendą ye, te min ne, ąma va nune.
25 Tąhn min ne, ndą ąma o sąhn ndinąn
yahn nación yahn Israel, ne chahtecuhn
chende se nduco ihyan che rinduco ye
Juąn, ndąhchenan se che redenune ihyan.
26 Tuhme chahn ihyan chahn chengo ye
Juąn:
—Ihyan Ricuahn, ihyan che nduco ne
cuahn che quenan ne viche lądo cąh yahn
ico Jordán, che nte ne yahn ye nduco nuhn
ne, mąn ne, rehdenune ye ihyan, ne ąma
yąhn ihyan rinduco ye ihyan.
27 Rąhn Juąn ri ye ihyan:
—Queri ąma vo ne, a mąn Dendiohs
ndihco ye tąh vo ntiyon che redin vo.
28 A rąhn cuącó rí nchuhn te ndiyu u,
ihyan che a va cąde che chi ye ndedevahn
ye ihyan iyehnse, te ntiyon che ndihco
Dendiohs tąh ne, che cąhcoyán chedave
yahn ihyan cąva che nevahnecun ye ihyan
min.
29 Nąn vihco che rihnevąco ihyan ne,
ąma ri yeno ndąco ndihte cuahn che
ndihchero ye che yeno sąhn che cahnevąco
se, te a devano ye te ndąhcą rinahn ntiyon
che quenan ye. Atihnocą u, te ąma ri yenó
yahn che ąma ri yąhn ihyan rinduco ye
ihyan min.
30 Ihyan min ne, a va cąde che co chahte
ntiyon yahn ye, ne u ne, a va cąde che
cuihno ntiyon yáhn.

Dihvo vo Jesucristo ne, a vahchetero chica ye che ndą ye muhn iyehnse cuh

31 Dihvo vo ne, chica ye vahchetero, ne
ndinąn ye yahn nducoyąco vo. Ihyan
iyehnse ne, rahndudo ye demąn yahn
dehtenduh che ri iyehnse cuh.
32 Ihyan min ne, rahndudo ye yahn
dehtenduh che ri vahchetero, che ndihche
ye mąn, chihnevan ye mąn, ate atenąn
ąma o ra ihyan ritahno ye.
33 Ihyan che ritahno ye ne, recąh dito ye
Ndudo yahn Dendiohs che rahndudo ihyan
min, rihco ro ye che cuąco.
34 A Dendiohs dechuh ye ihyan min, din
ye che quenun Vaco Ndah yahn ye ihyan,
quenan cuma ye nducuahn
vederihquentiyon yahn. Chemin che
numacuahn vederihquentiyon min
rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs.
35 Dendiohs Chida ne, yahino ye ihyan
min che Dąya ye, ndąhco ye nducuahn
vederihquentiyon tąh ye.
36 Ihyan che ritahno ye ihyan min che
Dąya Dendiohs ne, cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro. Ate ihyan che
hua ritahno ye ihyan min ne, hua ndąca
vahchetero cuahtenan ye. Tahque ndah
ne, ąma yah castigo din Dendiohs ihyan.

4

Ąma tąhn nación yahn Samaria, chitahno te Dihvo vo Jesucristo

1 Tąhn min ne, ąma yąhn ihyan rinduco
ye Dihvo vo, redenune ye, ne checadino
sąhn fariseo che tahque yąhn ihyan
rinduco ye Dihvo vo che co Juąn.
2 Ndiyu mąn Dihvo vo che rehdenune ye
ihyan chahn, te ihyan apóstol yahn ye.
3 Nducote hua nahn Dihvo vo che co
yudo yahn sąhn chahn, yahn che ąma

yąhn ihyan rinduco ye ihyan ne, chica ye min estądo yahn Judea, conąhn ye estądo yahn Galilea.

4 Yune cuąhn nąn che cuahn ye ne, chuh nación yahn Samaria.

5-6 Ąma ro, tenduh nąn inguiyąhn ne, ndą ye chihto ąma yąn yahn Samaria che duche Sicar, nąn yąhn yahn Jacob che chihco ye yahn dąya ye José. Min va ąma pozo nune che duche Pozo yahn Jacob, ne nducote ndi cuno Dihvo vo ne, cuahn ye chihnde ye chihto pozo me.

7-8 Ihyan apóstol yahn ye ne, cuahn ye viyąn me cua ye dehtenduh che cheh ye nduco vih. Ura min ne, ndą ąma tąhn yąn min nąn pozo me tendąh te nune, ne rąhn Dihvo vo ri ye tąhn:

—¿A hua te tah nune, cúh?

9 Cuahn ino te, ne rąhn te ri te ihyan:

—¿Tącą che rica ne nune cuh ne u?, te ndih ne, ihyan nación yahn Israel ndih, ne u ne, ihyan nación yahn Samaria u.

(Tihcą rąhn te, te ihyan nación yahn Israel ne, nde hua rente ye nduco ihyan nación yahn Samaria.)

10 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye tąhn:

—Nde hua renehn yahn vedeyahino yahn Dendiohs, nde hua devene duh u che ricá nune di, te ndete che devene ne, man caque nune u, nune min che vedevihche yahn ihyan iyehnse.

11 Rąhn te ri te ihyan:

—Pozo cuh ne, ąma yąno, ne ndih ne, nde hua nda ne deh che tendąh nduco ne nune, ¿ti ra ngua ne nune che rąhn ne che te ne u?

12 Ihyan ndico yahn nuhn Jacob, chino ye pozo cuh, chichihve yahn mąn ye mąn, yahn dąya ye mąn, yahn ite ndąta yahn ye mąn, ne mąn ne, nuhnde tąh nuhn. ¿A rąhco ne che tahque rigonun chihve ne che co ihyan min?

13 Rąhn ye ri ye tąhn:

—Nducoyąca ihyan che cuh ye nune tih ne, ndaconan co yąca ye.

14 Ate ihyan che cuh ye nune che cąh ne, ametah ndaconan co yąca ye, te nune min ne, hua ndą ro che tihnan, ne din che cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

15 Tuhme rąhn te ri te ihyan:

—Te ne nune che rąhn ne me, cúh, cąva che ametah ndaconan co yącá, ne hua conan cuma che chí tendąh nąn pozo cuh.

16 Rąhn ye ri ye tąhn:

—Cuehn ngua inchahn, tuhme cochi nduco se.

17-18 Ndahconan te yahn ye:

—Metah inchąhn.

Tuhme rąhn ye ri ye tąhn:

—Cuąco rahn che metah inchahn, te ro menąn ne, uhn inchahn nenan come, ate sąhn che quenan come mąn ne, ndere quenen nduco se.

19 Cuahn che chihnevan te che tihcą rąhn ye ne, rąhn te ri te ihyan:

—Che tihcą rąhn ne ri ne u ne, a ndero ndi che ihyan profeta ndih.

20 Ihyan ndico yahn nuhn ne, muhn cuete cuh rechi ye rendeva ye yavenąn Dendiohs, ne nchuhn ihyan nación yahn Israel ne, rąhn ne te min yąn Jerusalén va che ndeva vo yavenąn ye. ¿Cha che cuąco ne?

21 Ndahconan ye yahn te:

—Cuedevene te ndiyu demąn cuete cuh, nde huane demąn yąn Jerusalén ndeva ihyan yavenąn Dendiohs Chida, te a ndą ro che, adecotino che chenan ihyan ne, a min no co ndeva ye yavenąn ye.

22 Nchuhn, ihyan nación yahn Samaria ne, nde hua devano ne tącą va cąde che ndeva ihyan yavenąn Dendiohs. Ate nuhn ihyan nación yahn Israel ne, a devano nuhn, te a vąn ndąta yahn nuhn, quendąh ihyan che ndedevahn ye ihyan iyehnse.

23 A ndą ro che ihyan che redin yahn che cąhmo vo che rendeva ye yavenąn Dendiohs Chida ne, rendeva ye yavenąn ye numacuahn chedave yahn ye mąn, numa cuąco mąn, te ihyan min ne, nahn ye che tihcą ndeva ihyan yavenąn ye.

24 Dendiohs ne, ąma Vaco, ne ihyan che rendeva ye yavenąn ye ne, nahn che ndeva ye numacuahn chedave yahn ye mąn, numa cuąco mąn.

25 Rąhn te ri te ihyan:

—A devanó che va che chi ihyan min che Mesías, che a va cąde che ndedevahn ye ihyan iyehnse, ne cuahn che ndą ye ne, te cuande ye uvo yahn nducuahn.

26 Rąhn ye ri ye tąhn:

—A u, ihyan min, che renté ndoque.

27 Ura min ntą ihyan apóstol yahn ye, ne cuahn ino ihyan chahn che rente ye nduco ąma ndąhta, ate nde ąma ye hua chihquino ye tumerune ye ihyan deh chica ye tąhn mąn, deh yahn che rente ye nduco te mąn.

28 Tuhme chihco te cuhte yahn te min, conąhn te, ne rąhn te ri te ihyan viyąn:

29 —Cochi nchuhn ndihchero ne ąma ihyan che rąhn ye ri ye u nducuahn che nedín. Co a ihyan min che a va cąde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.

30 Tuhme cuahn ihyan yąn quendihchero ye Dihvo vo.

31 Numanahn min ne, rąhn ihyan apóstol yahn ye ri ye ihyan:

—Ihyan Ricuahn, ¿a hua cheh inguiyąhn ne?

32 Ndahconan ye, ne rąhn ye ri ye ihyan chahn:

—U ne, va ąma comida yáhn, che nde hua devano nchuhn yahn.

33 Ate hua chenahn ihyan chahn deh
conahn che tihcą rąhn ye, ne rente ye vąn
mąn ye nduco vih:
—¿A va duh che checu che cheh ye, che
tihcą rąhn ye?
34 Tuhme rąhn ye ri ye ihyan chahn:
—Che dináhn nąn ntiyon yahn Dendiohs,
ihyan min che dechuh ye u ne, chemin che
vedeyeno yáhn, anduhnecą ąma comida
yáhn.
35 Nchuhn ne, rąhn ne te renda ca te cun
iyo cąva che ndevąhn ihyan ndute ndąta.
Ate u ne, ráhn rí nchuhn te, nde meniyon
ne, ąma yąhn ihyan vateyąn ye cąva che
cąhcovan ye Ndudo yahn Dendiohs che
cuahndudo ne.
36 Nąn ntiyon yahn ihyan ne, nąhn cuąn
ne, ąma ye rino ye ndute ndąta, ne tąma ye
rendevąhn ye cuahn che a ri yahn.
Atihnocą nąn ntiyon yahn Dendiohs, te
nąhn cuąn ne, ąma ye ranąn ye rahndudo
ye Ndudo yahn Dendiohs, ne tąma ye
riquendi ye, tuhme ritahno ihyan. Ihyan
che ritahno ye ne, rendevahn ye, ne
cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
Me ihyan che redin ye ntiyon min, ihyan
che rahndudo ye menąn mąn, ihyan che
rahndudo ye cuahn che a ritahno ihyan
mąn ne, rahte yeno ąma tąma ye nduco
vih.
37 Nducote tihcą ne, riquendąh cuąco
ndudo che tuhcą rente ihyan: "Ąma ye rino
ye ndute ndąta, ne tąma ye rendevąhn ye
cuahn che a ri yahn."
38 U ne, dechúh nchuhn, cuahndudo ne
Ndudo yahn Dendiohs nąn che a vih ihyan
nedin ye ntiyon, ne ndondą tąh ne ntiyon
min quendi ne.
39 Ąma yąhn ihyan yąn min, rente tąhn
min nduco ye yahn che rąhn Dihvo vo ri ye
tąhn nducuahn che nedin te, ne chitahno
ye ihyan.
40 Chemin che cuahn che ndą ihyan yąn
chahn nąn Dihvo vo ne, yąhve ye ihyan che
conan ye min. Quenan ye yąn min o ro,
41 ne nde tahque yąhn ca ihyan chitahno
ye ihyan cuahn che chihnevan ye che
rahndudo ye.
42 Tuhme rąhn ihyan yąn chahn ri ye
tąhn min:
—Chitahno nuhn ihyan min, yahn che
nte yahn ye nduco nuhn. Ate mąn ne,
tahque chichahtino nuhn ihyan, te
chihnevan mąn nuhn che rahndudo ye. A
devano cuąco nuhn te a ihyan min che a va
cąde che chi ye ndedevahn ye ihyan
iyehnse.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ąma sąhn dihn, daya ąma sąhn ndinąn

43 Chihno nduh che o ro min ne, chica
Dihvo vo yąn min cuahn ye cuąhn estądo
yahn Galilea.
44 Nducote mąn ye rąhn ye te atenąn
ihyan tąma yąn che renevahnecun ye
ihyan profeta, ndiyu ihyan yąn vąco ye ne,
chemin che cuahn ye min.
45 Cuahn che ndą ye ne, ihyan che vate ye
min ne, ąma nevahnecun ye ihyan, te
namin chahn ihyan chahn yąn Jerusalén
vihco ro yudo, ne ndihchero ye vederihno
che din ye min.
46-47 Cuahn che quechica ye min estądo
yahn Galilea ne, ndą tun ye yąn Caná, yąn
min nąn che din ye vederihno, din ye che
ndącondą vino nune me. Numanahn che
quenan ye yąn min ne, ndą ąma sąhn
ndinąn che va se yąn Capernaum, rinuhn
se ihyan. Sąhn min ne, ąma cah sąhn dihn
yahn se, adeche coh se, ne chemin che,
cuahn che checadino se che a ndaconan
Dihvo vo che chahn ye estądo yahn Judea
ne, chahn se yąhve se ihyan. Chica se favor
ihyan che cąhn ye ndevąco se, din ye che
ndoyahn daya se.
48 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye sąhn:
—Nchuhn ne, nde hua cotahno ne ndete
che hua ndihchero ne vederihno.
49 Ate rąhn se ri se ihyan:
—Co din favor, ne cuhn vo nduco ne, te
adeche coh dayá.
50 Tuhme rąhn ye ri ye sąhn:
—Co ndaconen conahn, te sąhn daye ne,
a ndoyahn se.
Chitahno se che rąhn ye, ne conąhn se.
51 Ura che a ntą nino se ndevąco se ne,
chahn ąma o mozo yahn se chendi yune se
sąhn, ne rąhn se ri se sąhn:
—Sąhn dihn yahn ne, a ndoyahn se.
52 Tumerune se sąhn chahn deh ura
canąn chihnde dihn yahn daya se.
Ndahconan sąhn chahn yahn se:
—Ico, nąn rahco ąma a chino, chavi ihno
che netąh sąhn.
53 Tuhme ntą tin sąhn ndinąn me che a
ura min rąhn Dihvo vo nduco se che a
ndoyahn daya se, ne chemin che chitahno
se ihyan nduco nducoyąca ihyan yahn se.
54 Nduco chemin chi o yune che din
Dihvo vo vederihno estądo yahn Galilea.

5

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ąma sąhn che ndi cheche se ąma cuąn nąn che duche Betesda

1 Cuahn che quenan ca Dihvo vo estądo
yahn Galilea ne, quenun ąma vihco yahn
ihyan nación yahn Israel min yąn
Jerusalén, ne cuahn Dihvo vo vihco me.
2 Ąma chendevah yahn chete che
ndacoriya yąn min ne, duche Chendevah

yahn Itecuche. Nino chendevah min ne, va a̱ma tanque nune che duche Betesda, che deva̱co hebreo. Chihto tanque me ne, chendihco uhn corredor,
3 ne min chenun a̱ma ya̱hn ihyan che ve na̱n ye ma̱n, ihyan che neneva doh ca̱h ye ma̱n, ihyan che ndi cheche ye ma̱n, chenan rino ye ura che nuhn nune me.
4 Yahn quenun riya a̱ma ángel, rendahcheta̱hn ye nune me, ne ihyan che conun conda̱ ye va̱n nune me ura che cuihno ndahcheta̱hn ne, ndoyahn ye, adecodehno che ndi yahn ye.
5 Min quendite a̱ma sa̱hn che a ri ndico ntihyon ino nduyo che ndi cheche se.
6 Nda̱ Dihvo vo min, ne ndihchero ye sa̱hn. Checadino ye che a ra̱hn cuahn ndi cheche se, ne tumerune ye sa̱hn:
—¿A nehn che ndoyehn ne?
7 Ndaconan se yahn ye:
—Ta̱ca̱ hua. Nahn che ndoyáhn, ate metah duh ihyan che quenda ye u va̱n nune ura che nuhn. Queri a̱ma yune che redín fuerza, nahn conda̱ va̱n nune ne, ta̱ma ca ihyan rechuhnan ye u, renda̱ ye.
8 Tuhme ra̱hn Dihvo vo ri ye sa̱hn:
—Cuenecuen, condo tah yundo yehn, ne cuique.
9 A ndeta̱hno ndoyahn sa̱hn min, ndo ta̱h se yundo yahn se, ne cana̱n rica se. Ro min ne, a̱ma ro che rahtetuhno ihyan,
10 ne a̱ma o sa̱hn ndina̱n yahn nación yahn Israel ne, ra̱hn se ri se sa̱hn che ndoyahn me:
—Ma̱n ne, ro che rahtetuhno vo. Hua redin yahn che din ntiyon, quenohn yundo yehn.
11 Ndahconan sa̱hn min, ne ra̱hn se ri se sa̱hn chahn:
—Hua te, a ma̱n ihyan che din ye che ndoyáhn, chihquentiyon ye che quenúhn yundo yáhn, ne ca̱cá.
12 Tuhme tumerune sa̱hn chahn sa̱hn:
—¿Duh ihyan min che chihquentiyon ye che quenohn yundo yehn, caque ne?
13 Ate sa̱hn min ne, nde hua devano se che a Dihvo vo Jesucristo che din ye che ndoyahn se, te a̱ma ya̱hn ihyan chenun ye min, ne ndeta̱hno chenda̱ ye va̱n ihyan, cheh na̱n se ihyan.
14 Adive ne, ndihchero Dihvo vo sa̱hn, quenun se chete ya̱co, ne ra̱hn ye ri ye sa̱hn:
—Cuihcoven che ca̱hmá có di. Ma̱n che a ndoyehn ne, ametah ndaconen condihque nunde ca̱va che hua cota̱h ta̱ma cah di, din che tahque chuhrihn.
15 Tuhme chahn sa̱hn min, chengo se sa̱hn ndina̱n chahn che a Dihvo vo che din ye che ndoyahn se.
16 Nducote a ro che rahtetuhno ihyan redin Dihvo vo che rendoyahn ihyan cah ne, chemin che din ta̱n sa̱hn chahn nduco ye, nahn ca̱hno se ihyan.
17 A̱ma yune ne, ra̱hn Dihvo vo ri ye sa̱hn chahn:
—Chidá ne, cuahn da̱ma redin ye che ndah ca̱va ihyan, ne u ne, riquendí yune yahn ye.
18 Che tihca̱ ra̱hn ye ne, nde tahque chi ta̱n sa̱hn ndina̱n chahn, nahn ca̱hno se ihyan, te cuahn che ra̱hn ye te a Dendiohs che Chida ye ne, ra̱hco se te duche rino ye ihyan, nahn co ye da̱ma nduhca̱ ihyan min. Ava̱ne ne, nducote redin Dihvo vo che rendoyahn ihyan cah, andahre ro che rahtetuhno ihyan ne, ra̱hco se te rahcota̱hn ye che rihquentiyon ley nduhca̱ che rahtetuhno ihyan.

Vederihquentiyon che quenan cuma Dihvo vo Jesucristo

19 Tuhme ra̱hn Dihvo vo ri ye sa̱hn chahn:
—Cua̱co ráhn rí nchuhn te hua co dín nde a̱ma na̱n ntiyon che ndiyu ntiyon yahn Chidá. Nducuahn che redin ye ne, namin redín.
20 Chidá ne, yahino ye u, ne ma̱n ye nduco ye u redin ye nducuahn vederihno. Nde va ca vederihno che tahque rahte che din ye, ne a̱ma ca̱hn ino nchuhn.
21 Cuahn che mán náhn ne, nde ndedetuhché tena̱hn, nduhca̱ che redin Chidá.
22 Chidá ne, nda̱hco ye vederihquentiyon yahn ye táh, ca̱va che techeca̱dé yahn nducoya̱ca ihyan,
23 te nahn ye che ndeva ihyan yavenán nduhca̱ che rendeva ihyan yavena̱n ye. Ihyan che hua rendeva ye yavenán ne, namin hua rendeva ye yavena̱n Chidá, ihyan min che dechuh ye u.
24 'Cua̱co ráhn rí nchuhn te ihyan che rihcovan ye ndudo yáhn, ne ritahno ye ihyan min che dechuh ye u ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Ihyan chahn ne, hua conda ye, te ndevahn ye.
25 Cua̱co ráhn rí nchuhn te nducoya̱ca ihyan nunde ne, anduhneca̱ ndete che a ndih ye na̱n Dendiohs. Ma̱n ne, a nda̱ ro che cahnevan ye ndudo yáhn, ne nducoya̱ca ye che cotahno ye ne, ndevahn ye.
26 Tihca̱, te Chidá ne, quenan cuma ye vederihquentiyon ca̱va che ndedevahn ye ihyan iyehnse, ne nda̱hco ye vederihquentiyon min táh.
27 Namin nda̱hco ye vederihquentiyon táh ca̱va che techeca̱dé yahn ihyan iyehnse, te a u che rinducó nducoya̱ca ihyan.

28 Hua cạhn ino nchuhn che tihcạ rạ́hn,
te ndạ ro che, nducoyạca tenạhn ne,
cahnevan ye ndudo yáhn,
29 ne ntuche ye. Ihyan che ndah din ye
chahtenan ye iyehnse ne, cuahtenan ye
vahchetero, ne ihyan che hua ndah din ye
ne, co ye castigo.

Nduhcạ che a ndero ndi vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo

30 'Che tin demạ́n ne, hua co dín nde ạma
nạn dehtenduh. Retechecạdé nduhcạ che
rihquentiyon Dendiohs Chida u, ne
nducuahn che retechecạdé ne, numa
cuạco, te a ndudo yahn ihyan min ndiyu
ndudo yahn mạ́n.
31 Cuahn che rendonán
vederihquentiyon che quenan cumá ne,
nde hua richihve che renté, che rạhco
nchuhn.
32 Ate che rendonan Dendiohs
vederihquentiyon yáhn ne, a ndero ndi che
cuạco, te ihyan min ne, cuạco nducuahn
che rạhn ye.
33 Nchuhn ne, tahve ne sạhn che
tumerune se Juạn, ne ndudo che
ndahconan ye yahn ne yahn
vederihquentiyon che quenan cumá ne,
cuạco.
34 U ne, hua rendotenan che ihyan
iyehnse cạhma nan ye u, ate ntihyon yạ́n
ndudo che ndahconan ye yahn ne, cạva
che cotahno ne u, ne ndevahn ne.
35 Juạn ne, nduhcạ ạma yạhn che din che
chi ro dave nạn ne neve ro, te chicuahn ye
nchuhn yahn vederihquentiyon yáhn, ne
quenan ino ne.
36 Ate vederihno che redín ne, tahque
rihco ro che quenan cumá
vederihquentiyon che co ndudo che rạhn
Juạn yáhn, te cạva chemin ne, a ndero ndi
che a Dendiohs Chida dechuh ye u.
37 Namin, andahre hua nihnevan
nchuhn ndudo yahn Dendiohs Chida, nde
hua ntihche ne ihyan, ate rihco ro ye vạn
nchuhn, che mạn ye dechuh ye u.
38 Me nchuhn ne, racondạh vedạme ne
ndudo yahn ye, te hua ritahno ne u che
mạn ye dechuh ye.
39 Rendihchenan ne Ndudo yahn ye
nduco cudạdo, te rạhco ne te ndudo min
din che ndevahn ne, ne cuahtenan ne
vahchetero numacuahn ro. Ate nde hua
retumacadino ne che a nạn Ndudo min
ndirun yahn vederihquentiyon yáhn.
40 Hua nahn cotahno ne u cạva che
ndevahn ne, cuahtenan ne vahchetero
numacuahn ro.
41 'U ne, hua rendotenán che ndeva
nchuhn yavenạ́n.
42 Avạne ne, a rendihché nduhchan
ihyan nchuhn, ne a devanó che hua yahino
ne Dendiohs.
43 U ne, mạn Chidá dechuh ye u, ne
nchuhn ne, racondạh vedạme ne u. Ate
ndete che ndạ tạma sạhn che ricuahn se
vededevano yahn mạn se ne, sạhn min che
cuạco nevahnecun ne sạhn.
44 ¿Tạcạ co cotahno nchuhn Dendiohs?, te
ndotenan che nuhn ino ne dinahn ne, cạva
che co yeno ye nduco ne ne, renan ino ne
rendeva ạma tạma ne yavenạn vih.
45 Ndiyu u che cạhco ró nunde yahn
nchuhn nạn Chidá, te a ley che dirun
Moisés, che ạma ndichahtino nchuhn ne, a
chemin che renuhnde nunde yahn ne.
46 Ndete che ritahno nchuhn che dirun
Moisés ne, namin cotahno ne u, te ihyan
min dirun ye yahn vederihquentiyon yáhn.
47 Ate nducote hua ritahno ne ndudo che
dirun ye ne, chemin che nde hua co
cotahno ne ndudo yáhn.

6

Cạh Dihvo vo Jesucristo cheh nchuh ca uhn mil ihyan

1 Chihno min ne, cuahn Dihvo vo tạma
lạdo viche yahn vine yahn Galilea, nạn che
duche Tiberias.
2 Nducote rendihchero ihyan vederihno
che redin ye che rendoyahn ihyan cah ne,
chemin che ạma yạhn ihyan cuahn ye
nduco ye.
3 Cuahn che ndạ Dihvo vo min ne, cocha
ye ạma tingüete chihnde ye nduco ihyan
apóstol yahn ye.
4 Ro min ne, a ndạ nino vihco ro yudo
yahn ihyan nación yahn Israel.
5 Cuahn che ndihchero Dihvo vo che ạma
yạhn ihyan ndạ ye chidạma ye min ne,
tumerune ye Felipe:
—¿Ti cuhn vo cua vo che cheh nducoyạca
ihyan sih ne?
6 Dihvo vo ne, a derạhn ye tihcạ che nahn
cadino ye deh cạhma Felipe, te mạn ye ne,
a devano ye tạcạ din ye che cạhcacheh ye
ihyan chahn.
7 Ndahconan Felipe yahn ye:
—Andahre o ciento tume diyạhngua
quenda vo che cua vo pạn ne, nde hua tuno
cạva che ndạca tahsihn, cheh queri ạma
ihyan sih.
8 Tuhme tạma ihyan apóstol, ihyan min
che duche ye Andrés, dihno Simón Pedro
ne, rạhn ye ri ye Dihvo vo:
9 —Muhn quenun ạma sạhn dihn che
nda se uhn pạn che ndindah nduco cebada
mạn, o yạhca mạn. Ate rạhcó che dehra
cochihve chemin cạva ihyan sih, te ạma
yạhn ri ye.
10 Rạhn Dihvo vo:

—Cạhma nchuhn co ne nducoyạca ihyan sih che cuahte ye.

Ạma va chano cạhya min, ne chahte ihyan chahn nạn chano me. Che demạn ihyan chạhn ne, ri tenduh uhn mil ye.

11 Tuhme chetạh Dihvo vo pạn me, ne necạh ye nundihve cuahn Dendiohs. Chihno min ne, cạh ye ihyan apóstol yahn ye cạva che cạh ye cheh nducoyạca ihyan. Namin chetạh ye yạhca me. Atihnocạ din ye, ne cheh nducoyạca ihyan nde nạn che chito ihyan.

12 Cuahn che a chenan cheh ihyan ne, rạhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol:

—Cuendevạhn nchuhn nducuahn che ngạva cạva che hua cora.

13 Ndevạhn ihyan chahn nducuahn, ne chito ndichio cuahte cheyahn pạn me che ngạva.

14 Nducote ndihchero ihyan vederihno min che din Dihvo ne, rạhn ye:

—Cuạco niyon te ihyan cuh, ihyan profeta che a va cạde che chi ye iyehnse.

15 Checadino Dihvo vo che nahn quenda ihyan chahn ihyan nduco fuerza, cạva che co ye rey yahn ye, ne chemin che ndiquendạh ye vạn ye, cuahn ye demạn ye tạma tingüete yạco.

Dihvo vo Jesucristo ne, rica ye nạn nune vine

16 Cuahn che a chi dạh ne, cuenechahn ihyan apóstol chahn cuahn chihto vine me.

17 Chahtenun ye chete ạma bạrco che va min, ne cuahn ye tạma lạdo viche me, cuạhn yạn Capernaum. A man, ne Dihvo vo ne, a hua rentạ ye.

18 Ura min ne, canạn rano yuhne tạn, ne ạma rendedecuan nune vine me.

19 A cuahn ihyan chahn nduco bạrco me tenduh ạn mil metro, cuahn che ndihchero ye Dihvo vo, che a ndạ nino ye, rica ye nạn nune vine me, ne ạma dihya ye chi.

20 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:

—A u che ntá. ¡Condi nchuhn dihya ne co!

21 Chendạ Dihvo vo chete bạrco me, ne ạma yeno ihyan chahn, netumanecun ye ihyan. Nduco venchahte no ndạ bạrco me nạn che cuahn ye.

Chinuhn ihyan Dihvo vo Jesucristo

22 Me ihyan che chahtenan ye tạma lạdo viche yahn vine me ne, tumacadino ye chi dave tạma ro me, che ihyan apóstol chahn ne, chahtenun ye chete ạma ndiyạhn ra bạrco che va min, cuahn ye, ne Dihvo vo ne, hua cuahn ye nduco vih.

23 Numanahn che chenan ye min ne, ndạ neve bạrco che chica yạn Tiberias, ne chan chihto vine, nino nạn che cheh ye pạn che cạh Dihvo vo a ạma ro me.

24 Nducote ndihchero ihyan chahn che ametah Dihvo vo min, nde huane ihyan apóstol yahn ye ne, chahtenun ye chete bạrco chahn, cuahn ye yạn Capernaum, quenuhn ye ihyan.

25 Cuahn che a tuche ihyan chahn vine me, ndạ ye nạn che quenun Dihvo vo, ne tumerune ye ihyan:

—Ihyan Ricuahn, ¿deh ura ndạ ne muhn ne?

26 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Cuạco rạhn rí nchuhn te rinuhn ne u, yahn che chihcachéh nchuhn nde nạn che chito nchuhn, ndiyu yahn che chenahn ne yahn vederihno che dín.

27 Hua cuạhcorạn nchuhn demạn yahn dehtenduh che reh ne, te chemin ne, rihno. Tahque ndah ne ne, codinun ino ne, cuihcovan ne ndudo yáhn, cạva che ndevahn ne, ne cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro. Ndudo yáhn ne, anduhneca ạma comida che ngu cuahn dạma yahn ne. Tihcạ, te u che rinducó nducoyạca ihyan ne, ndạhco Dendiohs Chida vederihquentiyon tạh, cạva che ndedeváhn nchuhn.

28 Tuhme tumerune ihyan chahn Dihvo vo:

—¿A va vederihquentiyon yahn Dendiohs che va che dinahn nuhn ne?

29 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:

—Che nahn Dendiohs ne, che cotahno nchuhn u che mạn ye dechuh ye.

30 Ndaconan tumerune ihyan chahn Dihvo vo:

—¿Deh vederihno co din ne, ndihchero nuhn, cạva che cotahno nuhn ndih ne? ¿Deh ntiyon nda ne ne?

31 Ihyan ndico yahn nuhn ne, cheh ye pạn che duche maná, min yạhn nạn che metah duhva nduhcạ che ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Cạh Dendiohs pạn che chica vahchetero, cheh ye.”

32 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:

—Cuạco rạhn rí nchuhn: Pạn che chica vahchetero ne, ndiyu Moisés che cạh ye ihyan, te a Chidá. Namin rete ye nchuhn tạma nạn pạn che tahque ndah che chica vahchetero.

33 Pạn min che cạh Dendiohs ne, chica vahchetero, ne nduco chemin rendevahn ihyan iyehnse.

34 Tuhme rạhn ihyan chahn ri ye Dihvo vo:

—Te ne pạn che rạhn ne me nuhn ro ro.

35 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—A u che anduhnecạ pạn cạva ihyan che ritahno ye u, te rendedeváhn ihyan, ne cuahtenan ye vahchetero. Che reh ihyan mạn, che rih ye mạn ne, hua retumanan ihyan cuahn dạma. Ate vedeyahino yáhn

cạva ihyan che ritahno ye u, ne hua ndạ ro che cuihno.
36 Ate nchuhn ne, hua ritahno ne u, andahre rendihchero ne u, nduhcạ che a rạ́hn rí nchuhn.
37 Nducoyạca ihyan che retendạhnun Chidá cạva che cotahno ye u ne, ritahno ye u, ne hua racondạh vedạmé ihyan.
38 Tihcạ, te u ne, chicá vahchetero, dechuh Chidá u, cạva che dináhn che nahn ye, ndiyu che nahn mán.
39 Chidá ne, dechuh ye u, ne nahn ye che ndedeváhn nducoyạca ihyan che mạn ye tendạhnun ye cạva che cotahno ye u. Namin nahn ye che ndedetuhché ihyan chahn ro che cuihno iyehnse.
40 Chidá ne, nahn ye che nducoyạca ihyan che ndihchero ye u che Dạya ye, ne cotahno ye u ne, ndedetuhché ihyan ro che cuihno iyehnse, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
41 Nducote rạhn Dihvo vo yahn mạn ye, che anduhnecạ pạn che chica vahchetero cạva ihyan iyehnse ne, chemin che ndạhchenan sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel chahn ihyan,
42 ne rente se vạn mạn se nduco vih:
—Ihyan tih che Jesús, che dạya José me. Uvo ne, a rendihcho vo chida ye mạn, chaco ye mạn, ¿me dehco che rạhn ye che vahchetero chica ye?
43 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn chahn:
—Hua ndạhchenan nchuhn u.
44 Cuedevano ne te nde ạma ihyan hua co cotahno ye u, ndete che hua mạn Chidá tendạhnun ye ihyan. Nducoyạca ihyan che cotahno ye u ne, ndedetuhché ihyan ro che cuihno iyehnse.
45 Nạn libro che dirun ihyan profeta ne, tuhcạ rạhn: “Dendiohs ne, din ye che conahn nducoyạca ihyan.” Chemin che nducoyạca ihyan che redinahn ye yahn Dendiohs Chida ne, ritahno ye u.
46 ’Nde ạma ihyan iyehnse ne, hua ntihche ye Dendiohs Chida. Atenạn u che rendihché ihyan.
47 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te ihyan che ritahno ye u ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
48 U ne, anduhnecạ pạn cạva ihyan iyehnse, te rendedeváhn ihyan, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
49 Ihyan ndico yahn nchuhn ne, cheh ye pạn che duche maná min yạhn nạn che metah duhva, ate pạn min ne, metah vederihquentiyon yahn cạva che ndevahn ye, cuahtenan ye vahchetero.
50-51 Ate ihyan che cheh ye pạn che chica vahchetero ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Pạn min ne, redin che rendevahn ihyan. Adecoduhno ihyan che cheh ye ne, ndevahn ye, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Che rạ́hn yahn pạn min ne, rạ́hn yahn mán, te va che cạhco mendạ́hn u cóh, cạva che ndedeváhn ihyan iyehnse.
52 Tuhme ạma ndeh rente sạhn ndinạn chahn vạn mạn se nduco vih, ne rạhn se:
—¿Tạcạ che rạhn ihyan tih che covahn ye pạn, cạva che chuh vo ihyan?
53 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te, u che rinducó nducoyạca ihyan ne, cạva che ndevahn ne ne, va che cotahno ne u mạn, cochahtino ne yun yáhn che cora mạn.
54 Ihyan che cotahno ye u, ne cochahtino ye yun yáhn che cora ne, ndedetuhché ihyan ro che cuihno iyehnse, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
55 Tihcạ, te cạva che co ndevahn ihyan ne, va che cạhco mendạ́hn u, cora yun yáhn cạva ye.
56 Ihyan che cotahno ye u, ne cochahtino yun yáhn che corá ne, conduco ye u, ne dín cudạdo ihyan.
57 Dendiohs Chida ne, hua ndạ ro che cuihno ye. A ihyan min che dechuh ye u, ne vedeyeno yáhn ne, che richahtinó ihyan. Me ihyan che richahtino ye u ne, ndedeváhn ihyan, cuahtenan ye vahchetero.
58 U ne, anduhncạ pạn che chica vahchetero, cạva ihyan iyehnse. Pạn che duche maná, che cheh ihyan ndico yahn nchuhn ne, metah vederihquentiyon yahn cạva che ndevahn ihyan, cuahtenan ye vahchetero. Ate ihyan che cochahtino ye u ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
59 Chete yạco, min yạn Capernaum, che tihcạ chicuahn Dihvo vo sạhn chahn.
60 Chihno chicuahn Dihvo vo ndudo min ne, nde ihyan che rinducó ye ihyan ne, ạma yạhn ye rạhn ye:
Ndudo che tihcạ ricuahn ye ne, ạma vạhche. Nde ạma ihyan hua co nevahnecun ye.
61 Checadino Dihvo vo che hua chahtenan ino ihyan chahn ndudo che chicuahn ye, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Nducote hua chahtenan ino nchuhn ndudo che tihcạ ricuáhn ne,
62 nde tahque hua cuahtenan ino ne ndete che ndihchero ne u che rinducó nducoyạca ihyan, che nạ́hn vahchetero nạn che chicá.
63 A Vaco Ndah yahn Dendiohs che redin che rendevahn ihyan. U ne, cạhco mendạ́hn u cóh, nedihvé nunde yahn ihyan iyehnse, ate a Vaco Ndah yahn Dendiohs che redin che rendevahn ye. Ndudo che renté nduco nchuhn ne, renté numacuahn

vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, cạva che ndevahn ne.
64 Ate hua nducoyạca nchuhn ritahno ne.
Tihcạ rạhn Dihvo vo, te a devano ye nde ro menạn, duhtenduh ihyan che hua ritahno ye ihyan mạn, sạhn che va che ndihcue ndeh se ihyan mạn.
65 Namin rạhn ye:
—Rạ́hn rí nchuhn te ihyan che mạn Chidá tendạhnun ye ihyan ne, atenạn ihyan chahn che co cotahno ye u.
66 Ạma yạhn ihyan che chinduco ye Dihvo vo ro menạn ne, chihcomạn ye ihyan nde ro min, ametah chinduco ye ihyan.
67 Tuhme tumerune Dihvo vo nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye:
—Namin nchuhn ne, ¿a nahn cạhcomạn ne u ne?
68 Ndahconan Simón Pedro, ne rạhn ye:
—Dihve nuhn, metah nde tạma ihyan che cochahtino nuhn cạva che ndevahn nuhn, atenạn ndih. Ndudo che ricuahn ne ne, retihyon yune ihyan che ndevahn ye, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
69 Nuhn ne, a ritahno nuhn ndih, ne a devano cuạco nuhn te ndih che Dạya Dendiohs, che hua ndạ ro che cuihno vederihquentiyon yahn ye mạn, ndih, ihyan min che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse mạn.
70 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—A devano nchuhn che a mán tendạhnún nduh che ndichio ne, ate nde nduco nduh ne, rihquentiyon chundah ạma cha nchuhn.
71 Che tihcạ rạhn Dihvo vo ne, rạhn ye yahn dạya Simón, sạhn min che duche se Judas Iscariote, te sạhn min va che ndihcue ndeh se ihyan, andahre nduco se ndi cuande se vạn ihyan apóstol chahn.

7

Dihno Dihvo vo Jesucristo ne, hua ritahno ye ihyan

1 Quendi Dihvo vo quechica ye estạdo yahn Galilea. Hua nahn conan ye estạdo yahn Judea, te sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel che vate se min ne, nahn cạhno se ihyan.
2 Ro min ne, a ndạ nino vihco yahn vah cue che redin ihyan nación yahn Israel.
3 Tuhme rạhn dihno Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cuique muhn, cuehn yạn Jerusalén cạva che namin ihyan che vate ye min, che ritahno ye di ne, ndihchero ye vederihno che redin.
4 Tihcạ, te cuahn che nahn vo che cadino ihyan yahn ntiyon che redin vo ne, va che cạhco ro vo. Chemin che tahque ndah, cuehn min, din vederihno nạn che tahque yạhn ihyan rendo dạma ye.
5 Tihcạ rạhn dihno ye, te nde ihyan chahn ne, hua ritahno ye ihyan.
6 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Metah ndạ ura che cạ́hn, ate nchuhn ne, adecodehno ura che nahn ne, co cạhn ne.
7 Nchuhn ne, hua tạn ihyan nunde nduco ne, ate u che cuạco ne, tạn ye nducó, te renevíh nunde yahn ye vạconạn ye.
8 Cuahn nchuhn vihco. U ne, hua cạ́hn meniyon, te metah ndạ ura che cạ́hn.

Chahn Dihvo vo Jesucristo vihco yahn vah cue

9-10 Chihno min ne, quenan ca Dihvo vo estạdo yahn Galilea, ne cuahn dihno ye. Adive ne, cuahn che a chihno cuahn nducoyạca ihyan vihco me ne, tuhme cuahn ye demạn ye.
11 Sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel ne, rinuhn ndudo se ti quenan Dihvo vo.
12 Ạma yạhn ihyan ne, rente ye yahn Dihvo vo. Nạhn ye ne, rạhn ye: “Ihyan min ne, ndah ihyan ye.” Ate nạhn ye ne, rạhn ye: “Hua ndah ihyan ye, te rihncheh ye ihyan.”
13 Nducoyạca ihyan ne, cuạhn ndeh rente ye yahn Dihvo vo, yahn che vạh che cadino sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel.
14 Cuahn che a mendạhn vihco me ne, chendạ Dihvo vo chete yạco, canạn ricuahn ye ihyan.
15 Me sạhn ndinạn chahn ne, ạma rahn ino se che ạma ndạhcạ ricuahn ye, ne rạhn se:
—¿Ti chehua ihyan tih che tihcạ ricuahn ye?, te hua nahn ye escuela che rahn ihyan ricuahn.
16 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Che ricuáhn ne, ndiyu che cuande yahn mán, te che cuande yahn Dendiohs, ihyan min che dechuh ye u.
17 Ihyan che nahn dinahn ye che rihquentiyon Dendiohs ne, conahn ye te che ricuáhn ne, che cuande yahn Dendiohs, ihyan min che dechuh ye u, ndiyu che cuande yahn mán.
18 Ihyan che ricuahn ye vededevano yahn mạn ye ne, che nahn ye ne, che ndeva ihyan yavenạn ye. Ate ihyan che ricuahn ye cạva che quendạh yavenạn ihyan che dechuh ye ihyan ne, ricuahn ye numa cuạco.
19 ’Moisés ne, dirun ye ley, chihco ye yahn nchuhn, ate nde ạma ne hua redinahn ne. Tahque ndah ne ne, nahn cạhno ne u.
20 Ndahconan ihyan chenạhn, ne rạhn ye ri ye ihyan:

—Co quenun vaco chihngą ndih, ne chemin che tihcą rąhn ne. ¿Duh nahn cąhno ndih?

21 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Yahn ąma vederihno che dín ro che rahtetuhno ihyan ne, ąma rahn ino nducoyąca nchuhn.

22 Moisés ne, dirun ye yahn ley che renan seña nchuhn, nduhcą che chihquentiyon Dendiohs ihyan ndico yahn ye. Chemin che raconahn ne seña checąhya, andahre ro che rahtetuhno ihyan.

23 Nducote raconahn ne seña checąhya, andahre ro che rahtetuhno ihyan cąva che hua cuahcotąhn ne yahn ley min ne, ¿me dehco che ri tąn ne nducó, yahn che ro che rahtetuhno ihyan dín che ndoyahn ąma sąhn che rechuhrihn se?

24 Ndotenan che ndąhchenan nchuhn ne, cuendedecadino ndah ne, ne tumacadino ne che ndąhcą redín.

25 Ąma o ihyan che vate ye yąn min che a devano ye che nahn cąhno se Dihvo vo ne, retumerune vih ye:

—¿A ndiyu ihyan tih che rinuhn se ihyan, che nahn cąhno se ihyan ne?

26 Mąn ne, ngą ye, quenun ye tąn ricuahn ye, ne hua duhva retumacąh ihyan, cąva che co ye preso. A din ndete che, a nduco ihyan ndinąn yuhn vo, ritahno ye che ihyan tih, che a va cąde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.

27 Ate ndiyu ihyan tih chemin, te uvo ne, a devano vo ti chica ye. Cuahn che ndą ihyan min ne, nde ąma ihyan hua co devano ye ticuąhn quendąh ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, rąhn ye ti chica ye

28 Dihvo vo ne, chihnevan ye che tihcą rente ihyan chahn. Tuhme ąma dito rąhn ye:

—Nchuhn ne, rąhn ne che a rendihche ne u mąn, a devano ne ti chicá mąn, ate ndere rąhn ne chemin. Ndiyu che cuande yahn mąn che cochí, te cochí che cuande yahn Chidá, ihyan min che quenan cuma ye vederihquentiyon che ąma chahte, ihyan min che nde hua rendihche ne ihyan.

29 U ne, a rendihché ihyan, te a nąn ye quenán, ne a mąn ye dechuh ye u.

30 Cuahn che chihnevan sąhn ndinąn chahn che tihcą rąhn ye ne, nahn din se preso ihyan, ate nde ąma se, hua chihquino se din se preso ihyan, te ro min ne, metah ndą ro yahn ye che cąhno se ihyan.

31 Vąn ihyan chahn ne, ąma yąhn ihyan chitahno ye ihyan, ne rąhn ye:

—A ihyan cuh che a va cąde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse, te ¿a chi tąma ye che tahque din ca ye vederihno che co ihyan cuh?

Sąhn fariseo ne, dechuh se policía cąva che din se preso Dihvo vo Jesucristo

32 Checadino sąhn fariseo che rendonan ihyan yąn Dihvo vo. Chemin che nte cąde se nduco chidocuyąn ndinąn, ne dechuh se policía yahn yąco, ngua se ihyan, co ye preso.

33 Cuahn che ndą se ne, rąhn Dihvo vo:

—Conan cá te neve ro nduco nchuhn, tuhme nąhn nąn Ihyan che dechuh ye u.

34 Ndą ro min ne, nuhn nchuhn u, ate hua ntąca ne u, te hua co cąhn ne nąn che conán.

35 Tuhme rente sąhn chahn vąn mąn se nduco vih, ne rąhn se:

—¿Ti ra conan ihyan tih che rąhn ye che hua ntąca vo ihyan? ¿A ndihco ye che cąhn ye vąn ihyan nación yuhn vo che chenan ye nación chenąhn? ¿A min conan ye, cacuahn ye ihyan nación chenąhn chahn?

36 ¿Deh conahn che tihcą rahn ye che nuhn vo ihyan, ne hua ntąca vo ihyan, te hua co cuhn vo nąn che conan ye?

Rąhn Dihvo vo Jesucristo te ihyan che ritahno ye ihyan ne, conun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan

37 Ro vihco chahte me ne, chandi Dihvo vo nąn nducoyąca ihyan, ne cahndudo ye:

—Adecoduhno ihyan che yąca ye ne, chi ye nán, cąh nune, cuh ye.

38 Nduhcą che a ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs ne, ihyan che cotahno ye u ne, cuahtenan cuma ye vederihquentiyon, anduhnecą ąma nune che hua retihnan.

39 Che tihcą rąhn Dihvo vo ne, cąh ye, checadino ihyan, che ihyan che cotahno ye ihyan ne, conun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan. Ro min ne, ametah co Vaco Ndah yahn Dendiohs, te metah nąhn Dihvo vo vahchetero.

Ihyan ne, hua ra vih ndudo ye cąva Dihvo vo Jesucristo

40 Cuahn che a chihno cąh cuande Dihvo vo ihyan ne, nąhn ihyan ne, rąhn ye:

—Cuąco niyon che ihyan tih, ihyan profeta che a va cąde che chi ye.

41 Nąhn ye ne, rąhn ye:

—Ihyan tih ne, a mąn ihyan min che a va cąde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.

Ate nąhn ihyan ne, rąhn ye:

—Hua cuąco chemin, te ihyan min che a va cąde che chi ye ne, ndiyu estądo yahn Galilea quendąh ye,

42 te nąn Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun che ihyan min ne, nąn ndąta yahn rey David quendąh ye mąn, cuhndeyąn ye yąn Belén, yąn vąco David mąn.

43 Tihcą chi che a vih rąhn ąma, a vih rąhn tąma ihyan chahn, yahn Dihvo vo.

44 Vạn ihyan chahn ne, chenun ạma o se
che nahn din se preso Dihvo vo, ate hua
chihquino se.

Sạhn ndinạn yahn ihyan nación yahn Israel
ne, hua chitahno se Dihvo vo Jesucristo
45 Sạhn policía chahn ne, ndaconan se
nạn che chenun sạhn fariseo mạn,
chidocuyạn ndinạn mạn. Tuhme rạhn se ri
se sạhn policía chahn:
—¿Dehco che hua quenda nchuhn ihyan
min?
46 Ndahconan sạhn policía chahn, ne
rạhn se:
—Hua quenda nuhn ihyan, te nde ạma
yune hua nihnevan nuhn che ricuahn
ihyan nduhcạ che ricuahn ihyan min.
47 Rạhn sạhn fariseo chahn ri se sạhn:
—Namin nchuhn ne, co a cạh yune ne
che chihnecheh ye nchuhn.
48 Cuedevano ne, te nde ạma nuhn, hua
ritahno nuhn ihyan min.
49 Sạhn yạn sih ne, hua devano se ley che
dirun Moisés, ne chemin che ndinda se.
50 Vạn sạhn ndinạn chahn ne, ndi cuande
ạma ihyan fariseo che duche ye Nicodemo.
A ihyan min che chahn ye ạma vino,
chendihchero ye Dihvo vo. Ihyan min ne,
rạhn ye ri ye combiero yahn ye:
51 —Ley che riquendi vo ne,
rihquentiyon che hua co cạhmo vo che a
ndinda ạma ihyan numanahn che metah
cadino cuạco vo deh nunde yahn ye va.
52 Ndaconan se yahn Nicodemo, ne rạhn
se:
—¿A namin nduco di chique estạdo yahn
Galilea? Condihchenen nạn Ndudo yahn
Dendiohs, ne cadine te nde ạma ihyan
profeta hua quendạh ye min.
53 Chihno min ne, conạhn queri ạma se
ndevạco se.

8

Ạma tạhn che ndere quechica te
1 Chihno chicuahn Dihvo vo ihyan chahn
ne, cuahn ye Cuete Olivo.
2 Chi dave tạma ro me ne, ndạ tun ye, ne
chendạ ye chete yạco. Ndo dạma
nducoyạca ihyan nạn ye, ne chihnde ye,
ndevanạn ricuahn ye ihyan chahn.
3 Tuhme ndạ sạhn devano ley che dirun
Moisés mạn, sạhn fariseo mạn, nda se ạma
tạhn ndạhta che va inchạhn te, che ntạca
ihyan tạhn, ura che quendite te nduco
chihyo te. Chihno se tạhn mendạhn,
4 ne rạhn se ri se Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, tạhn tih ne, ntạca
ihyan tạhn, ura che quendite te nduco
chihyo te.
5 Nạn ley che dirun Moisés ne,
rihquentiyon che cạhno nuhn tạhn che
tihchan sih, nduco tu. ¿Me ndih, deh rạhn
ne ne?
6 Tihcạ rạhn sạhn chahn, te retumarande
se Dihvo vo, renuhn ino se tạcạ co cạca
nunde se yahn ye. Ate Dihvo vo ne, nde
hua tumacạh ye yahn se, ne canạn dirun ye
ndiyạhn, nduco ndutitạh ye.
7 Quendi se retumarune se ihyan. Nạn
menạn ne, ndevandi cuạco ye, ne rạhn ye
ri ye sạhn:
—Adecochano nchuhn che metah nunde
yahn ne ne, cạh ne tu tạhn.
8 Chihno rạhn ye ne, ndaconan ndondih
ye, ne quendi ye redirun ye ndiyạhn.
9 Chi cuihnạn sạhn chahn che tihcạ rạhn
ye ri ye sạhn, te a devano se te chendihco
se nunde, ne canạn ndiquendạh vah ca
ạma ca ạma se, conạhn se, menạn vihca
sạhn che tahque ndico chahn. Cuahn che a
chihno conạhn se ne, a demạn tạhn ndạhta
me, nti te min.
10 Tuhme ndevandi cuạco Dihvo vo, ne
tumerune ye tạhn:
—¿Tiya sạhn chahn che rih nunde se
yehn ne? ¿A nde ạma se hua quendi se rih
nunde se yehn ne?
11 Ndaconan te yahn ye, ne rạhn te:
—Hua Dihvé, nde ạma se.
Tuhme rạhn ye ri ye tạhn:
—U ne, nchahcó nunde yehn. Mạn ne,
conahn. Ametah ndaconan ndere cochique
condihque nunde.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne,
cuahtenan ye vahchetero
12 Tạma yune ne, ricuahn Dihvo vo
ihyan, ne rạhn ye:
—U ne, anduhnecạ ạma yạhn che ri ro
dave nạn ihyan iyehnse. Chemin che ihyan
che ritahno ye u ne, conahn ye ndudo yáhn,
ne ndedeváhn ihyan, cuahtenan ye
vahchetero.
13 Tuhme rạhn sạhn fariseo chahn ri se
ihyan:
—Ndih ne, rendonan mạn ne ndih.
Chemin ne, hua cochihve yahn ne.
14 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Ndudo che renté ne, cuạco, andahre
rạhn nchuhn che rendonan mán u, te u ne,
devanó ti chicá mạn, ti náhn mạn. Ate
nchuhn ne, hua devano ne ti chicá nde
huane ti náhn.
15 Nchuhn ne, ra cuande ne ihyan
nduhcạ costumbre yahn ne, rendạhchenan
ne ihyan. Ate u ne, hua rendạhchenán nde
ạma ihyan.
16 Me cuahn che retechecạdé ne,
retechecạdé numa cuạco, te retechecạdé
dạma nduco Chidá, ihyan min che dechuh
ye u, ndiyu demán.
17 Nạn ley che rendihchenan nchuhn ne,
rihquentiyon che, cuahn che va o testigo

che ra vih ndudo yahn ye, rạhn ye che cuạco ne, va che cotahno vo che rạhn ye.
18 U ne, ráhn ndudo cuạco yahn ntiyon yáhn. Me Chidá che dechuh ye u ne, namin rạhn ye yahn.
19 Tuhme tumerune sạhn chahn ihyan, ne rạhn se:
—¿Ti va chida ne ne?
Ndahconan ye yahn se, ne rạhn ye:
—Nchuhn ne, hua renahn ne yahn vederihquentiyon che quenan cumá, nde hua rendihche ne Chidá. Nducote hua renahn ne yahn vederihquentiyon che quenan cumá ne, chemin che hua rendihche ne Chidá.
20 Tihcạ chicuahn Dihvo vo chete yạco, nạn che va yave yahn tume vedino. Ate nde ạma sạhn chahn, hua din se preso ihyan, yahn che metah ndạ ura che ndihco cạde Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, rạhn tun ye che nạhn ye vahchetero
21 Ndaconan rạhn Dihvo vo tạma yune nduco ihyan tuhcạ:
—U ne, náhn, ne nchuhn ne, nuhn ne u, ate hua ntạca ne u. Conda ne, din nunde yahn ne, te nạn che náhn ne, hua co ndạ ne.
22 Tuhme rạhn sạhn ndinạn chahn vạn mạn se nduco vih:
—¿A cạhno mạn ihyan tih ihyan, che tihcạ rạhn ye che nạn che cạhn ye ne, hua co ndạ vo ne?
23 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Nchuhn ne, ihyan iyehnse nchuhn. Ate u ne, vahchetero chicá.
24 Chemin che ráhn rí nchuhn che conda ne, din nunde yahn ne. Tihcạ, te ndete che hua cotahno ne che u, ihyan min che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse ne, conda ne, din nunde yahn ne.
25 Tuhme tumerune sạhn chahn ihyan:
—¿Duh ndih ne?
Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—A ráhn rí nchuhn nde a rạhn me.
26 Ạma ndeh nạn dehtenduh va che có nchuhn mạn, nevíh nunde yahn ne vạconạn ne mạn. Ihyan che dechuh ye u ne, riquendạh cuạco che rạhn ye. Me u ne, a ndudo yahn ye che ricuáhn ihyan iyehnse.
27 Ate sạhn chahn ne, hua chenahn se che a yahn Dendiohs Chida che tihcạ rạhn ye.
28 Chemin che rạhn ye ri ye sạhn:
—Cuahn che cuaconahn yạh nchuhn u che rinducó nducoyạca ihyan ne, tuhme tumacadino ne yahn vederihquentiyon che quenan cumá. Namin tumacadino ne che hua ricuáhn che cuande yahn máṇ, te ricuáhn ndudo che a mạn Chidá te cuande ye u.
29 Tihcạ, te Chidá ne, dechuh ye u, ne rinduco ye u. Hua rihcomạn ye u, te cuahn dạma redináhn nducuahn che renan ino ye.
30 Cuahn che chihno rạhn Dihvo vo nducuahn ndudo chemin chan ne, ạma yạhn ihyan chitahno ye ihyan.
31 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Ndete che quendi nchuhn numa ino ne cotahno ne ndudo che ricuáhn nchuhn ne, tuhme che cuạco conduco ne u.
32 Avạne ne, conahn ne ndudo yáhn, ne ndo ne libre.
33 Ndahconan ihyan chahn ne, rạhn ye ri ye Dihvo vo:
—Nuhn ne, ndạta yahn Abraham nuhn, ne nde ạma yune hua ntihcue ihyan nuhn. ¿Me tạcạ che rạhn ne che ndo nuhn libre ne?
34 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te nducoyạca ihyan che vatechica ye vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco ye nunde ne, anduhnecạ ndete che hua libre ye, te hua co cạhcomạn ye nunde yahn ye.
35 Nchuhn ne, nduhcạ sạhn decạhya yahn ihyan che hua redin cuande ye vạn dạya ye ne, tihchan nchuhn nạn Dendiohs. Ate u ne, Dạya ye u.
36 Chemin che, cuahn che ndedeváhn ihyan ne, ametah deh che ndedecadino ye.
37 A devanó che ndạta yahn Abraham nchuhn. Ate hua renevahnecun ne ndudo yáhn, ne chemin che nahn cạhno ne u.
38 U ne, ricuáhn nchuhn ndudo che rete cuande Chidá u, ne nchuhn ne, redin ne dehtenduh che nahn chida ne.
39 Ndahconan ihyan chahn yahn Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Nuhn ne, Abraham che chida nuhn.
Ate rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—A ndere redin chida nchuhn Abraham, te hua riquendi ne yune yahn ye.
40 U ne, rạhn cuạcó rí nchuhn ndudo che a mạn Dendiohs rete cuande ye u, ate nchuhn ne, nahn cạhno ne u. Abraham ne, ndiyu chemin che din ye.
41 Nchuhn ne, cuahto redin chida ne, cuahto redin mạn ne.
Rạhn ihyan chahn ri ye Dihvo vo:
—Nuhn ne, Dendiohs che Chida nuhn.
42 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—A ndere redin Chida nchuhn Dendiohs. Hua cuạco che rạhn ne, ne chemin che hua ri rendihche ne u. Ndiyu che cuande yahn máṇ che cochí, te a mạn Dendiohs dechuh ye u.
43 Yahn che hua renevahnecun nchuhn ndudo yáhn ne, chemin che hua renahn ne.
44 Nchuhn ne, chundah che chida ne, sạhn min che redinahn ne yahn se. Sạhn

min ne, rihquentiyon se sąhn rihno ihyan nde ro che chihnde iyehnse. Cuahn dąma rihncheh se, te chemin che ntiyon yahn se.
45 U ne, ricuáhn ndudo cuąco, ate nducote ndi nino ne vederihncheh ne, chemin che hua ritahno ne che rąhn.
46 Nde ąma nchuhn ne, hua co cąhma ne che va nunde yáhn. Ndudo cuąco che ricuáhn, ne redin yahn che cotahno ne.
47 A ndero ndi ihyan che yahn Dendiohs ihyan, te rihcovan ye Ndudo yahn ye. Ate nchuhn ne, ndiyu yahn Dendiohs nchuhn, ne chemin che hua nahn cąhcovan ne Ndudo yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, a va ye nde ro che metah cuhndeyąn Abraham

48 Tuhme rąhn sąhn ndinąn chahn ri se Dihvo vo:
—Rąhn cuąco nuhn ri nuhn ndih che ndere ihyan ndih, nduhcą ihyan nación yahn Samaria mąn, quenun vaco chihngą ndih mąn.
49 Rąhn Dihvo vo ri ye sąhn chahn:
—U ne, rendevá yavenąn Chidá. Ate nchuhn ne, rendąhchenan ne u, ne chemin che ndere rąhn ne che quenun vaco chihngą u.
50 U ne, hua rendonan mą́n u. Ate va Chidá che rendeva ye yavenąn, ne ihyan min che retechecąde ye.
51 Cuąco rąhn rí nchuhn te ihyan che rihcovan ye che ricuáhn ne, cuahtenan ye cuahn dąma.
52 Tuhme rąhn se ri se Dihvo vo:
—Mąn ne, a devano cuąco nuhn che quenun vaco chihngą ndih, yahn che tihcą rąhn ne. Abraham mąn, nducoyąca ihyan profeta mąn ne, chih ye. Me ndih ne, rąhn ne te ihyan che cąhcovan ye ndudo che ricuahn ne ne, cuahtenan ye cuahn dąma.
53 ¿A tahque rigonun chihve ndih che co chida nuhn Abraham, che rąhco ne? Ihyan min mąn, nducoyąca ihyan profeta mąn ne, chih ye. ¿Duh ndih, che rąhco ne?
54 Rąhn Dihvo vo ri ye sąhn:
—Ndete che rendonan mą́n u ne, nde hua cochihve yáhn. Chidá, ihyan min che rąhn nchuhn che Dendiohs yahn ne ne, a ihyan min che rendeva ye yavenąn.
55 U ne, rendihché ihyan, ate nchuhn ne, hua rendihche ne ihyan. Rendihché ihyan, ne redináhn che rihquentiyon ye. Cuąco che rą́hn, ndiyu nduhcą nchuhn che ndere rąhn ne che rendihche ne ihyan.
56 Ihyan ndico yahn nchuhn, Abraham ne, ąma chi yeno ye cuąhn che checadino ye che va che chí iyehnse, ne nde tahque chi yeno ye cuahn che a chinahn.
57 Tuhme rąhn se ri se Dihvo vo:
—Nde mare o raco ndiche nduyo metah co ndih, ¿tącą che ndihchero ne Abraham?
58 Rąhn Dihvo vo ri ye sąhn:
—Cuąco rą́hn rí nchuhn te u ne, a vá nde ro che metah cuhndeyąn Abraham.
59 Tuhme chetąh sąhn chahn tu, che cąh se Dihvo vo. Ate cheh nąn se ihyan, ne ndiquendąh ye chete yąco me. Chuh ye vąn nducoyąca se, cuahn ye.

9

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che chi ro nąn ąma sąhn che ve nąn se nde ro che chihndeyąn se

1 Ą́ma ro ne, ndihchero Dihvo vo ąma sąhn che ve nąn se nde ro che chihndeyąn se.
2 Ihyan apóstol yahn ye ne, tumerune ye ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ¿dehco che ve nąn sąhn tih ne? ¿A cąva nunde yahn indihte yahn se, o cąva nunde yahn mąn se ne?
3 Ndahconan Dihvo vo yahn ihyan chahn, ne rąhn ye:
—Ndiyu cąva nunde yahn indihte yahn se, nde huane cąva nunde yahn mąn se. Ve nąn se cąva che cuhnde ro vederihquentiyon yahn Dendiohs, tumacadino ihyan.
4 U ne, va che din nun inó dináhn ntiyon yahn Ihyan che dechuh ye u numanahn che quenan cá iyehnse.
5 Numacuahn ro che quenán muhn ne, ricuáhn Ndudo yahn Dendiohs ihyan cąva che netah ndutinąn ye.
6 Chihno rąhn ye chemin ne, din ye tah nchete nduco nunedan ye, ne chacotąhme ye ndutinąn sąhn nąn ve me.
7 Tuhme rąhn ye ri ye sąhn:
—Cuehn conane nan nąn nune che duche Siloé —che tihcą duche nune me ne, conahn “Nune Rica.”
Cuahn sąhn nąn ve me, ne cuahn che nąno se nąn se nąn nune me ne, chi ro nąn se.
8 Cuahn che ntą se ne, rąhn ihyan nino ndevąco se mąn, ihyan che rendihche ye sąhn mąn:
—¿A ndiyu sąhn tih che rica se che din ihyan vedevąhino nduco se ne?
9 Nąhn ihyan ne, rąhn ye:
—Sąhn tih chemin.
Nąhn tun ihyan ne, rąhn ye:
—Ndiyu sąhn tih chemin, ate tihcą ro se.
Rąhn mąn se:
—A u chemin.
10 Tumerune ihyan sąhn:
—¿Me tącą chi che chi ro nan ne?
11 Ndahconan se, ne rąhn se:
—Ihyan min che duche ye Jesús, din ye nchete, chacotąhme ye ndutinąn, ne tahve ye u, cháhn nąnó nąn nąn nune Siloé. Chihno nąnó nąn ne, ndetąhno chi ro nąn.

12 Tumerune ihyan chahn sạhn:
—¿Ti quenan ihyan min ne?
Ndahconan se, ne rạhn se:
—Hua devanó.
13 Tuhme quenda ihyan sạhn min nạn sạhn fariseo.
14 Ro che din Dihvo vo che chi ro nạn sạhn min ne, ro che rahtetuhno ihyan.
15 Chemin che tumerune sạhn fariseo chahn sạhn tạcạ chi che chi ro nạn se. Ndahconan se, ne rạhn se ri se sạhn chahn:
—Chacotạhme Jesús nchete ndutinán, ne nạnó nán nduhcạ che rạhn ye, ne ndetạhno chi ro nán.
16 Tuhme rạhn ạma o sạhn fariseo chahn:
—Sạhn che tihcạ din me ne, ametah yahn Dendiohs che tihcạ redin se, te hua renevahnecun se ro che rahtetuhno ihyan.
Ate tạma te o se ne, rạhn se:
—Ndete che hua yahn Dendiohs sạhn ne, ¿tạcạ redin se vederihno tuhme?
Nduco tihcạ ne, hua cavih ndudo yahn se nduco vih,
17 ne ndaconan tumerune se sạhn min:
—Me di, ¿deh rahn yahn sạhn min che din se che chi ro nan ne?
Ndahconan se, ne rạhn se ri se sạhn chahn:
—U ne rán te ihyan min ne, ạma ihyan profeta.
18 Ate sạhn chahn ne, hua nahn cotahno se che ve nạn sạhn min ro menạn. Chemin che tahve se chehua indihte yahn sạhn min,
19 ne tumerune se ihyan:
—¿A nchuhn dạya ne sạhnguh ne? ¿A cuạco che ve nạn se cuahn che chihndeyạn se ne? ¿Me tạcạ chi che chi ro nạn se ne?
20 Ndahconan indihte yahn sạhn min:
—Sạhnguh che dạya nuhn, ne ve nạn se cuahn che chihndeyạn se.
21 Ate hua devano nuhn tạcạ chi che chi ro nạn se, nde hua devano nuhn duh ihyan din ye che chi ro nạn se. Tumerune nchuhn sạhn. A va nduyo yahn se, ne mạn se co nte cuande se nchuhn.
22 Indihte yahn sạhn min ne, tihcạ rạhn ye, te vạhino ye, yahn che a checadino ye te sạhn ndinạn chahn ne, a ntuhno se che ndetendạh se adecoduhno ihyan chete yạco, ndete che cotahno ye che Dihvo vo ne, a ihyan min che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.
23 Chemin che rạhn ihyan chahn ri ye sạhn ndinạn chahn che tumerune se mạn sạhn dạya ye te a va nduyo yahn se.
24 Tuhme ndaconan cah sạhn ndinạn chahn sạhn min, ne rạhn se ri se sạhn:
—Codin cạva Dendiohs, ne cahme co nuhn cha che cuạco, te nuhn ne, devano nuhn te sạhn min che din se che chi ro nan ne, sạhn nunde se.
25 Ndahconan sạhn min, ne rạhn se ri se sạhn chahn:
—U ne, hua devanó a ihyan nunde ye o hua. Ate devanó che ro menạn me ne, ve nán, ne ihyan min din ye che chi ro nán.
26 Ndaconan tumerune sạhn chahn sạhn:
—¿Tạcạ din se che chi ro nan ne?
27 Ndahconan sạhn min, ne rạhn se ri se sạhn chahn:
—A rán rí nchuhn, ne hua ritahno ne. ¿Deh ndah co yahn ne che ndaconán cạhma tún ne? ¿A nduco ne nahn cotahno ne ihyan min ne?
28 Rạhva sạhn chahn nduco sạhn min, ne rạhn se ri se sạhn:
—Di ne, ndichahtine sạhn min. Ate nuhn ne, ndichahtino nuhn Moisés.
29 A devano nuhn te Moisés ne, a mạn Dendiohs cạh ye ntiyon ihyan. Ate sạhn che rahn me ne, nde hua devano nuhn ti chica se.
30 Ndahconan sạhn min, ne rạhn se ri se sạhn chahn:
—Ạma rahn inó yahn nchuhn, che rạhn ne che hua devano ne ti chica ihyan min, te u ne, din ye che chi ro nán.
31 A devano cuạco vo te Dendiohs ne, hua rihcovan ye yahn ihyan nunde, ate rihcovan ye yahn ihyan che renevahnecun ye ihyan mạn, redinahn ye vederihquentiyon yahn ye mạn.
32 Nde ạma yune hua nihnevan vo yahn ạma ihyan che co din ye che co ro nạn ihyan nạn ve.
33 Ihyan min ne, Dendiohs dechuh ye ihyan, ne chemin che redin ye vederihno. Ndete che hua ne, hua dehva co din ye.
34 Rạhn sạhn chahn ri se sạhn min:
—Di ne, ạma sạhn nunde di nde ro che chihneyan. ¿Tạcạ che nahn cacuehn nuhn ne?
Chihno rạhn se chemin ne, ndetendạh se sạhn chete yạco.
35 Checadino Dihvo vo che ndetendạh sạhn ndinạn chahn sạhn min chete yạco, ne cuahn che ntạca ye sạhn ne, tumerune ye sạhn:
—¿A ritehne Dạya Dendiohs ne?
36 Rạhn se ri se ihyan:
—Dihvé, cạhma ne co ne u duh ihyan min cạva che cotahnó ihyan.
37 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—A u chemin, che renté ndoque. Mạn ne, a ndihche u.
38 Tuhme chehntihya se nạn Dihvo vo, ne rạhn se ri se ihyan:
—Dihvé, ritahnó ndih.
39 Namin rạhn Dihvo vo:
—U ne, ndá iyehnse cuh cạva che techecạdé yahn nducoyạca ihyan. Ihyan che hua devano ye Ndudo yahn Dendiohs

ne, cacúahn ihyan, ne ihyan che devano ye che rạhco ye ne, cuhnde ro yahn ye che nde hua devano ye.

40 Ạma o sạhn fariseo che chenun se min ne, chihnevan se che tihcạ rạhn ye, ne rạhn se ri se ihyan:

—¿A namin nuhn, rạhn ne yahn nuhn che hua devano nuhn ne?

41 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:

—Ndete che hua devano nchuhn ne, nde hua chendihco ne nunde. Ate nducote a mạn nchuhn rạhn ne te a devano ne mạn, nducote rahcotạhn ne mạn ne, chemin che chendihco ne nunde.

10

Ejemplo yahn itecuche

1 Quendi Dihvo vo, ne rạhn ye:

—Cuạco ráhn rí nchuhn te sạhn duco ne, huạ rendạ se cuạhn chendevah yahn chan nạn chenun itecuche, te rendạ se cuạhn chihto chan.

2 Ate ihyan che redin ye cudạdo itecuche ne, rendạ ye cuạhn chendevah yahn chan.

3 Sạhn che redin cudạdo chendevah ne, renạhne se, ne rendạ ye. Rạhn ye che duche queri ạma te, ne rah ye ite. Cuahn che rah ye ite ne, rechi te, ne retendạh ye ite chete chan.

4 Cuahn che a retendạh ye nducoyạca te chete chan ne, riquendạhnạn ye yahn te, ne riquendi te ihyan, te ndi nino te ihyan.

5 Ate hua riquendi te sạhn che hua rendihche te. Tahque ndah te ne, rano te yahn se, yahn che hua rendonahn te ndudo yahn se.

6 Dihvo vo ne, nte ye ejemplo cuh cạva sạhn chahn, ate hua chenahn se.

Ejemplo yahn ihyan che ndah redin ye cudạdo itecuche

7-9 Quendi Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn chahn:

—Cuạco ráhn rí nchuhn te, nduhcạ che richihve chendevah yahn chan cạva che co chuh itecuche ne, tihcạ u cạva ihyan yáhn. Ihyan che ritahno ye u ne, ndevahn ye, ne cuahtenan ye vahchetero. Ihyan chahn ne, anduhnecạ itecuche che hua ndere vatechica mạn te, che rendondạ te chete chan, ri te cudạdo mạn, riquendạh te rahn te reh te mạn. Nducoyạca sạhn rihncheh che chahte se ro che metah ndá, redin cạ se che Ndudo yahn Dendiohs rahndudo se ne, anduhnecạ sạhn duco, tihchan se, ne ihyan yahn Dendiohs ne, hua rihcovan ye ndudo yahn se.

10 'Sạhn duco ne, rendạ se cạva che cạhno se ihyan mạn, duco se mạn, cuihno denda se ihyan mạn. Ate u ne, ndá cạva che ndedeváhn ihyan, ne ạma ndạhcạ cuahno ye, cuahtenan ye vahchetero.

11 Nduhcạ ạma ihyan che ndah redin ye cudạdo itecuche yahn ye nde ndihco mendạhn ye ihyan cạva che ndedevahn ye ite ne, tihcạ u, te ndah redín cudạdo ihyan yáhn, nde cạhco mendạhn u cóh, cạva che ndedeváhn ihyan.

12 Ate nducoyạca sạhn mozo che redin se ntiyon min ne, nducote ndiyu yahn se itecuche ne, hua cudạdo se. Cuahn che rendạ lobo ne, rihcomạn se itecuche che nduco se, ne rano se. Tuhme retạh lobo ite, ne rihno rano ite chenạhn.

13 Rano se, te ndiyu dihve itecuche sạhn, ne hua redin se cudạdo ite numa ino se.

14-15 'U ne, anduhnecạ ạma ihyan che ndah redin ye cudạdo itecuche yahn ye. Chidá ne, rendihche ye u, ne u ne, rendihché ihyan. U ne, nda cuandé ihyan yáhn, ne mạn ye ne, richahtino ye u. U ne, nde cạhco mendạhn u cóh, cạva che ndedeváhn ihyan.

16 Namin vate ca ihyan che nedin yáhn ihyan, ndedeváhn ihyan. Mạn ne, vatechica vạne ye, ate nevahnecun ye u, ne ndo dạma ye vạn ihyan yáhn.

17 'Chidá ne, yahino ye u, te cạhco mendạhn u cóh, cạva che ndedeváhn ihyan iyehnse. Cuihno min ne, va che ntuché.

18 Nde ạma ihyan ne, hua co cạhno ye u, ndete che hua mán cạhco mendạhn u. Va vederihquentiyon yáhn cạva che cạhco mendạhn u cóh. Namin va vederihquentiyon yáhn che ntuché. Vederihquentiyon min che te Chidá u.

19 Cuahn che chihno rạhn Dihvo vo ndudo chemin chan, chihnevan sạhn ndinạn chahn ne, ndevanạn se, a vih rạhn ạma a vih rạhn tạma se.

20 Ạma yạhn se ne, rạhn se:

—Nde hua tumacạh nchuhn che rạhn sạhn tih, te quenun vaco chihngạ sạhn, ne hua va cuạco dave yahn se.

21 Ate nạhn tun se ne, rạhn se:

—Adecoduhno ihyan che quenun vaco chihngạ ihyan ne, hua tihcạ runecạde rente ye. Avạne ne, hua co din ye che co ro nạn ihyan nạn ve.

Sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel ne, nahn cạh se tu Dihvo vo Jesucristo

22 Ro min ne, ro iche, ne tạhn min redin ihyan vihco yahn yạco, min yạn Jerusalén.

23 Dihvo vo ne, quechica ye ndiyạco me mạn corredor che duche Corredor yahn Salomón.

24 Ndo dạma sạhn ndinạn chahn nạn ye, ne rạhn se ri se ihyan:

—Ndete che ndih, ihyan min che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan

iyehnse ne, cạhma cuạco no ne co ne nuhn. Hua ndạhcạ che rihco ndeh ne.

25 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:

—A rạ́hn rí nchuhn, ne hua ritahno ne. Nduco vederihno che redín numacuahn vederihquentiyon yahn Chidá ne, a ndero ndi che a u chemin.

26 Ate nchuhn ne, hua ritahno ne, te hua ndi cuande ne vạn ihyan yáhn, nduhcạ che a rạ́hn rí nchuhn.

27 Ihyan yáhn ne, rihcovan ye ndudo yáhn, ne rinduco ye u. Me u ne, nda cuandé ihyan.

28 Rendedeváhn ihyan, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Hua duhva co din che conda ye, te u nda cuandé ihyan.

29 Mạn Chidá tendạhnun ye ihyan chahn cạva che cotahno ye u. Ihyan min che tahque chahte vederihquentiyon yahn ye, ne nducote namin nda cuande ye ihyan ne, chemin che hua duhva co din che conda ye.

30 U nduco Chidá ne, ạma no vederihquentiyon yahn nuhn mạn, ạma no vederendededecadino yahn nuhn mạn.

31 Cuahn che tihcạ rạhn Dihvo vo ne, ndaconan chetạh sạhn ndinạn chahn tu che cạh se ihyan.

32 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:

—Numacuahn vederihquentiyon yahn Chidá, ạma ndeh nạn dehtenduh che ndah nedín nạn nchuhn. Ate nchuhn ne, de tu nahn cạh ne u.

33 Ndahconan sạhn chahn ne, rạhn se ri se ihyan:

—Ndiyu yahn dehtenduh che redin ne che cạh nuhn tu ndih, ate yahn che duche rino ne Dendiohs che tihcạ rạhn ne. A ndero ndi che ihyan iyehnse ndih, ne rạhn ne te ạma no vederihquentiyon quenan cuma ne nduco Dendiohs.

34 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn chahn:

—Nạn ley che riquendi nchuhn ne, ndirun che rạhn Dendiohs yahn ihyan tuhcạ: “Nchuhn ne, menun Dendiohs nchuhn.”

35-36 A devano nchuhn te cha che ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs ne, hua co cạhmo vo che hua cuạco. Nducote a mạn Dendiohs rạhn ye yahn ihyan che rihnde tạh ye Ndudo yahn ye te menun Dendiohs ihyan ne, chemin che nde tah hua ndạhcạ che tihcạ rạhn ne che duche rinó Dendiohs, che rạ́hn che u che Dạya ye mạn, che tendạhnun ye u, dechuh ye u muhn iyehnse mạn.

37 Cuentah nchuhn ndutinạn ne, condihchero ne. Ndete che numacuahn vederihquentiyon yahn Chidá, redín vederihno, tuhme cotahno ne u.

38 Nducote redín vederihno numacuahn vederihquentiyon yahn ye ne, cotahno ne u, andahre hua nahn cotahno ne yahn ndudo che ricuáhn. Tuhme tumacadino ne che rinduco Dendiohs Chida u.

39 Chihco dạma ino sạhn chahn tạma yune che nahn din se preso ihyan, ate ndiquendạh ye vạn se, ne din vi ye.

40 Tuhme cuahn ye cuạhn chihto ico Jordán, ne min quenan ye, lạdo cuạhn nạn che riquendạh yạhn, cuạhn nạn che quenan Juạn Bautista chehdenune ye ihyan ro menạn.

41 Ạma yạhn ihyan rahn ye, rendihchero ye Dihvo vo, ne rạhn ye:

—Juạn Bautista ne, andahre hua din ye nde ạma vederihno, ate nducuahn che rạhn ye yahn ihyan cuh ne, cuạco.

42 Ihyan che chahn ye min ne, ạma yạhn ye chitahno ye ihyan.

11

Chih Lázaro

1-3 Yạn Betania ne, chihnde ạma ihyan che duche ye Lázaro. Ihyan min ne, chahte o cahve ye; ạma ye ne, duche ye María, ne tạma ye ne, duche ye Marta. A ihyan che duche María me che chacotạhme ye nunedạn cạh Dihvo vo, ne ndi cuma ye nduco yudo tin ye. Ạma yune ne, chetạh cah Lázaro, ne ạma tahn ndi ye. Tuhme tahve nduh che o cahve ye ndudo yahn Dihvo vo, ne rạhn ye:

—Dihve nuhn, amigo yahn ne Lázaro ne, chetạh cah ihyan, ne ạma tahn ndi ye.

4 Cuahn che chihnevan Dihvo vo ne, rạhn ye:

—Cah min ne, andahre din che coh ye, ate chemin ne, cạva che cuhnde ro vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs, ne ndeva ihyan yavenạn ye mạn, ndeva ye yavenạn u che Dạya ye mạn.

5 Andahre ạma yahino Dihvo vo ihyan chahn, Lázaro mạn, María mạn, Marta mạn ne,

6 cuahn che ndạ ndudo yahn ye che cah Lázaro ne, chendah ca ye te o ro min nạn che quenan ye.

7 Chihno min ne, rạhn ye ri ye ihyan apóstol yahn ye:

—Ndaconan cuhn vo nduco nchuhn estạdo yahn Judea.

8 Tuhme rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:

—Ihyan Ricuahn, cade chuh neve ro che nahn cạhno sạhn ndinạn chahn ndih nduco tu, ne mạn ne, ¿a rihco ne che cạhn tun ne min ne?

9 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:

—Ndichio ura che ạma ro, ne cuahn che ro vatechica vo ne, hua renda cạh vo, te ro

nạn vo yahn che quendihco dave yahn yạhn.
10 Ate ndete che vino vatechico vo ne,
conda cạh vo yahn che man ro.
11 Chihno min ne, rạhn ye ri ye ihyan
chahn:
—Amigo yuhn vo Lázaro ne, quiyạdo ye,
ate cạhn ndedetuhché ihyan.
12 Rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:
—Dihve nuhn, ndete che chetạh yạhnde
ihyan ne, ametah nduh dito ri yahn ye.
13 Dihvo vo ne, hua rạhn cuạco ye che a
chih Lázaro, ne chemin che rạhco ihyan
apóstol chahn che quiyạdo ye.
14 Tuhme rạhn cuạco ye ri ye ihyan
chahn:
—Lázaro ne, a chih ye.
15 Tahque ndạhcạ che hua quenán min ro
che chih ye, te nduco tihcạ ne, tahque ndah
ro yahn nchuhn, cạva che cotahno ne. Mạn
ne, cuhn vo quendihchero vo ihyan.
16 Tomás, ihyan min che ntạhco ihyan
che duche ye "Cuạhche" ne, rạhn ye ri ye
ihyan apóstol chenạhn chahn:
—Cuhn vo nduco nchuhn, conduco vo
Dihvo vo, andahre va che coh vo dạma
nduco ye.

A Dihvo vo Jesucristo che rendedevahn ye ihyan iyehnse mạn, rendedetuhche ye tenạhn mạn

17 Cuahn che ndạ Dihvo vo yạn Betania
ne, a cun ro che quenun Lázaro chete
yạyan.
18 Betania ne, nino nduco yạn Jerusalén,
ri tenduh o kilómetro quenan mạhn,
19 ne ạma yạhn sạhn ndinạn yahn nación
yahn Israel, chahn se chendihchero se
Marta mạn, María mạn, cạva che necạh se
vedechahtino ihyan, yahn che chih cahve
ye.
20 Cuahn che checadino Marta che a ndạ
nino Dihvo vo ne, cuahn ye quendi yune ye
ihyan. Numanahn min ne, quenun María
vah.
21 Ura che a tạhn nun Marta Dihvo vo ne,
rạhn ye ri ye ihyan:
—Dihvé, ndete che muhn quenan ne ro
che chi dito yahn cahvé ne, nde hua chih
ye.
22 Ate dehve din yahn, te ndih ne,
adecodehno che cạca ne Dendiohs ne,
cuahnecun ye.
23 Rạhn Dihvo vo ri ye Marta:
—Quehve ne, ndaconan conan se.
24 Rạhn Marta ri ye Dihvo vo:
—Cuạco che ndaconan conan ye, cuahn
che ntuche tenạhn, ro che cuihno iyehnse.
25 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye Marta:
—Che ntuche tenạhn mạn, che
cuahtenan ye vahchetero mạn ne, a u che
rihquentiyón. Ihyan che ritahno ye u ne,
andahre coh ye ne, ntuche ye.
26 Nducoyạca ihyan che ritahno ye u ne,
hua conda ye, te cuahtenan ye vahchetero
cuahn dạma. ¿A ritehne chemin ne?
27 Rạhn Marta ri ye Dihvo vo:
—Tạcạ hua, Dihvé. Ritahnó. Namin
ritahnó che a ndih che Dạya Dendiohs
mạn, a ndih che a va cạde che chi ne
ndedevahn ne ihyan iyehnse mạn.
28 Chihno rạhn Marta ne, cuahn ye ngua
ye coh ye María, ne rạhn ye deco deco ri ye
ihyan:
—Ndạ Ihyan Ricuahn, ne rah ye di.
29 Ndetạhno necuan María, ne cuahn ye
nạn che quenun Dihvo vo.
30 Dihvo vo ne, ametah condạ ye viyạn, te
quenan rino ye yune nạn che ntạca Marta
ihyan.
31 Sạhn ndinạn chahn che chenan se
vạco María renecạh se vedechahtino ihyan
ne, ndihchero se che aderano ye necuan ye
cuahn ye, ne cuahn se nduco ye. Rạhco se
te cuahn ye nạn yạyan, cuaco ye cạva
cahve ye.
32 Cuahn che ndạ María nạn Dihvo vo ne,
chehntihya ye, ne rạhn ye:
—Ndete che muhn quenan ne ro che chi
dito yahn cahvé ne, nde hua chih ye.
33 María ne, ạma raco ye. Namin sạhn
chahn ne, raco se. Ndihchero Dihvo vo, ne
ạma chi ndạche ye.
34 Tumerune ye ihyan chahn:
—¿Ti chihche nchuhn tenạhn me ne?
Rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:
—Dihve nuhn, cuhn vo nduco ne,
ndihchero ne.
35 Namin chaco Dihvo vo.
36 Tuhme rạhn ạma o sạhn chahn:
—Condihche nchuhn. A ndero ndi che
ạma yahino ye tenạhn me.
37 Tạma te o se ne, rạhn se:
—Ihyan tih ne, din ye che chi ro nạn sạhn
nạn ve me. ¿Tạcạ che hua din ye che
ndoyahn Lázaro, ne hua chih ye?

Dihvo vo Jesucristo ne, ndedetuhche ye Lázaro

38 Dihvo vo ne, ạma chi ndạche ye, ne
cuahn ndạ ye nạn yạyan me. Yạyan me ne,
ndindah nạn ạma yạva, ne ạma tu chahno
ndi chendevah yahn.
39 Rạhn Dihvo vo:
—Cuehnevi nchuhn tu chende yạyan.
Conạhne ne.
Tuhme rạhn Marta ri ye Dihvo vo:
—Dihvé, co a ran tenạhn, te a chihno cun
ro che chih ye.
40 Ate rạhn Dihvo vo ri ye Marta:
—A rạhn rí di te ndete che ritehne ne,
tumacadine vederihquentiyon chahte
yahn Dendiohs.

41 Tuhme chehnevi ihyan chahn tu me. Chenihyon nąn Dihvo vo nąn ro, ne covąh ye tuhcą:
—Chidá, renté nundihve cuahn ndih yahn che rihcovan ne che revą́h.
42 A devanó te cuahn dąma che revą́h ne, rihcovan ne, ate tihcą rą́hn cąva che ndah yahn ihyan che chenun ye muhn, cąva che cotahno ye che a ndih dechuh ne u.
43 Chihno covąh ye ne, rąhn ye ąma dito:
—Lázaro, ¡cuendiquendah tąn!
44 Ndetąhno ntuche ihyan min, ndiquendąh ye chete yąyan. Deva ndacotuma ye tino, nde tąh nde cąh ye mąn, nąn ye mąn. Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuentąhte nchuhn tino che ndacotuma ye.

Rente cąde sąhn ndinąn chahn che din se preso Dihvo vo Jesucristo

45 Sąhn ndinąn chahn che chahn se chinduco se María cuahn che chih cahve ye ne, ndihchero se vederihno che din Dihvo vo, ne ąma yąhn se chitahno se ihyan.
46 Ate nąhn se ne, chahn se chengo se sąhn fariseo yahn vederihno che din ye, ndedetuhche ye Lázaro.
47 Tuhme ndo dąma sąhn fariseo chahn mąn, chidocuyąn ndinąn mąn, nduco nducoyąca sąhn ndinąn yahn nación yahn Israel, nte cąde se, ne rąhn se:
—¿Tącą din vo?, te ihyan min ne, ąma redin ye vederihno.
48 Ndete che cąhcomąn vo che quendi ye ne, nducoyąca ihyan cotahno ye ihyan, ne denąn chi sąhn ndinąn yahn Roma, cuihno ndahtera se yąco yuhn vo mąn, cuihno cąhno se ihyan nación yuhn vo mąn.
49 Ate Caifás, ihyan min che chidocuyąn che tahque ndinąn nduyo min ne, rąhn ye ri ye sąhn chahn:
—Nchuhn ne, nde hua devano ne.
50 Nde tah hua retumacadino ne, te tahque ndąhcą yuhn vo, che coh ąma no ihyan cąva ihyan nación yuhn vo yudomin ca che coh nducoyąca ye.
51 Caifás ne, ndiyu che ndedecadino mąn ye che tihcą rąhn ye. Nducote ihyan min ndinąn ye nduyo min ne, cąh Dendiohs, checadino ye, ne chemin che rąhn ye che va che coh Dihvo vo Jesucristo, cąva che ndedevahn ye ihyan nación yahn Israel mąn,
52 nducoyąca ihyan yahn Dendiohs che chenan ye muhn min numachahte iyehnse mąn.
53 Tihcą chi, che nde ro min, chihco cąde sąhn ndinąn chahn che cąhno se Dihvo vo.
54 Chemin che ametah quechica ro Dihvo vo vąn ihyan. Tahque ndah ye ne, chica ye estądo yahn Judea, ne cuahn ye ąma cuąn, nino yąhn nąn che metah duhva, chihto ąma yąn che duche Efraín. Min quenan ye nduco ihyan apóstol yahn ye.
55 A cochi nino vihco ro yudo yahn ihyan nación yahn Israel, ne ąma yąhn ihyan rica ye yąn vąco ye, rahn ye yąn Jerusalén ąma o ro numanahn che metah cuanąn vihco me, cąva che ndo dave ye nduhcą costumbre yahn ye.
56 Rinuhn ihyan chahn Dihvo vo, ne ąma retumarune vih ye ura che chenun ye chete yąco:
—Nchuhn, a hua devano ne, ¿a chi ye vihco ne?
57 Sąhn fariseo mąn, chidocuyąn ndinąn mąn ne, a ndihquentiyon se che adecoduhno ihyan che devano ye ti quenan Dihvo vo ne, cąhma ye co ye sąhn, cąva che din se preso ihyan.

12

Ąma ihyan ndąhta ne, chacotąhme ye nunedąn cąh Dihvo vo Jesucristo

1 Te ąn ro ca renda che ndą ro yudo me, ne cuahn Dihvo vo yąn Betania, quendihchero ye Lázaro, ihyan min che ndedetuhche ye ihyan vąn tenąhn.
2 Vąco Lázaro din ihyan chahn ąma vihco cąva Dihvo vo, ne cąh ye, cheh vino ye. Marta ne, chihntąve ye che cheh ihyan chahn, ne Lázaro mąn, Dihvo vo mąn, vate ye nduco ihyan chenąhn nąn mesa.
3 Ura min ndą María, nda ye tenduh mąhn litro nunedąn ndah, che duche nardo. Chemin ne, ąma yahn chihve. Chacotąhme ye cąh Dihvo vo, ne nedin cuma ye nduco yudo tin ye. Numacuahn chetevah me quendihco chan dąn.
4 Tuhme ąma sąhn che ndi cuande se vąn ihyan apóstol chahn, che duche se Judas Iscariote, dąya Simón, sąhn min che va che ndihcue ndeh se Dihvo vo ne, rąhn se:
5 —Nunedąn tih ne, rigonun chihve tenduh ino ciento tume diyąhngua, ¿tącą che hua ndihcue tąhn tih, ndąca che conan te ihyan chevąh?
6 Judas ne, ndiyu che yahino se ihyan chevąh che tihcą rąhn se, te yahn che duco se. Nducote sąhn min ndi se tesorero vąn ihyan apóstol chahn ne, rendąca yune che reduco se.
7 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye sąhn:
—Hua cąhca tan che tihcą redin te. Chehdendą te nunedąn me u, cąva che cuhndeyą́n che conún chete yąyan.
8 Ihyan chevąh ne, cuahn dąma chenun ye vąn nchuhn, ne co conan ne ihyan cuahn che nahn ne. Ate u ne, hua cuahn dąma conán nduco ne.

Rentuhno sąhn ndinąn chahn cąva che cąhno se Lázaro

9 Ąma yąhn ihyan nación yahn Israel,
checadino ye che yąn Betania quenan
Dihvo vo, ne cuahn ye quendihchero ye
ihyan. Namin nahn ndihchero ye Lázaro,
ihyan min che ndedetuhche Dihvo vo
ihyan vąn tenąhn.
10 Tuhme ntuhno chidocuyąn ndinąn
chahn che namin nduco Lázaro cąhno se
ihyan,
11 te a cąva Lázaro che ąma yąhn ihyan
nación yahn Israel rihcomąn ye sąhn,
ritahno ye Dihvo vo.

Chendą Dihvo vo Jesucristo yąn Jerusalén

12 Ąma yąhn ihyan ndą ye vihco ro yudo,
yąn Jerusalén. Chi dave tąma ro me ne,
checadino ye che va che ndą Dihvo vo.
13 Tuhme chihca ye iyon, quenda ye, ne
cuahn ye quendi yune ye Dihvo vo. Cuahn
che tąhn nun ye ihyan ne, chendą ye viyąn
rah yeno ye:
—¡Ndeva vo yavenąn Dihvo vo Dendiohs!
¡Ndeva vo yavenąn ihyan cuh che dechuh
ye! ¡Ndeva vo yavenąn ihyan cuh che Rey
yahn nación yuhn vo Israel!
14 Dihvo vo ne, ndąca ye ąma burro lihn,
quendudo ye ite, te a ndirun nąn Ndudo
yahn Dendiohs tuhcą:
15 Nchuhn ihyan yąn Jerusalén, hua dehva
rąhco ne.
Condihche ne. Cochi Rey yahn ne,
quendudo ye ąma burro lihn.
16 Ro menąn ne, hua chenahn ihyan
apóstol yahn dehtenduh che tuhchan, ate
adive cuahn che a conąhn Dihvo vo
vahchetero ne, tuhme chenahn ye che
nducuahn che chahno chi Dihvo vo ne, a
ndirun yahn nąn Ndudo yahn Dendiohs.
17 Ihyan che ndihchero ye vederihno che
din Dihvo vo, ndedetuhche ye Lázaro vąn
tenąhn ne, rente ye yahn.
18 Chahn ino ihyan yahn vederihno me,
ne chemin che ąma yąhn ye chahn ye
chendi yune ye Dihvo vo.
19 Tuhme rente sąhn fariseo chahn vąn
mąn se nduco vih:
—Condihche nchuhn. A chihnonan yahn
ntiyon yuhn vo, te nducoyąca ihyan ne, a
chinduco ye ihyan cąh.

Ąma o sąhn nación yahn Grecia ne, nahn ndihchero se Dihvo vo Jesucristo

20 Vąn ihyan che chahn ye vihco min yąn
Jerusalén, ndeva ye yavenąn Dendiohs ne,
nduco neve sąhn nación yahn Grecia.
21 Sąhn chahn ne, chahn ndą se nąn ąma
ihyan yąn Betsaida, estądo yahn Galilea,
duche ye Felipe, ne rąhn se ri se ihyan:
—Codin ne favor, ne quenda ne nuhn
nąn Jesús, te nahn ndihchero nuhn ihyan.
22 Felipe ne, chahn ye rąhn ye nduco
Andrés, ne cuahn nduh che o ye, yąhve ye
Dihvo vo.
23 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—U che rinducó nducoyąca ihyan ne,
adecodehno ura nąhn vahchetero.
24 Cuąco rąhn rí nchuhn te cąva che co
yahn ąma ndute trigo, ndo ndeh ne, va che
cuehche ndiyąhn. Ndete che hua cuehche
ne, hua co ndeh.
25 Ihyan che nahn ndedevahn mąn ye
ihyan ne, denda ye ihyan. Ate ihyan che
rihco mendąhn ye ihyan muhn iyehnse ne,
cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
26 Duh ihyan che nahn din ye ntiyon
yáhn ne, va che cąhco dąma ino ye conduco
ye u. Ihyan che redin ye ntiyon yáhn ne,
cuahtenan ye vahchetero nducó, ne din
Chidá che quendąh yavenąn ye.

Rąhn Dihvo vo Jesucristo te va che cąhno se ihyan

27 'Mąn ne, ąma rąn. Ate ndotenan che
cąhmá có Chidá che ndedevahn ye u,
cahnevi ye che va che chuhríhn ne, tahque
ndah cąhco dąma inó, te a cąva che
chuhríhn che cochí.
28 Chidá, cąhmá có ihyan: "Vá vedeyeno
che dináhn nducuahn che chihquentiyon
ne, cąva che quendąh yavenąn ne."
Tuhme chenun ąma ndudo che chica
vahchetero, che rąhn:
—A dín che quendąh yavenąn. Mąn ne,
dín che quendąh yavenąn tąma yune.
29 Chihnevan ihyan che chenun ye min,
ne nąhn ye ne, rąhn ye che chine dąve.
Nąhn tun ye ne, rąhn ye te co ąma ángel
yąhve ye Dihvo vo.
30 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Ndudo che chihnevan nchuhn ne, a
cąva mąn ne, ndiyu cąva u.
31 A ndą ura che cuhnde cąde yahn ihyan
iyehnse, ne chundah, sąhn min che
rihquentiyon se iyehnse ne, ndąhco ndiya
Dendiohs sąhn.
32 Cuedevano nchuhn te cuahn che
conan yáh, dín che cotahno ihyan
numachahte iyehnse u.
33 Che tihcą rąhn ye ne, rąhn ye nduhcą
che va che coh ye.
34 Rąhn ihyan chahn ri ye ihyan:
—A devano nuhn te nąn Ndudo yahn
Dendiohs ne, a ndirun che ihyan che a va
cąde che chi ye ndedevahn ye ihyan
iyehnse ne, hua ndą ro che cuihno
vederihquentiyon yahn ye. ¿Tącą che rąhn
ne che ndih che rinduco ne nducoyąca
ihyan, conan yąh ne? ¿Duh ndih tuhme ne?
35 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Conan cá te neve ro nduco nchuhn,
cacuáhn nchuhn. Cuihcovan ne ndudo
yáhn, cąva che runecąde cuahtechica ne,

ne co ndevahn ne, te ihyan che hua
runecạde vatechica ye ne, nde hua devano
ye ti ndạ ti tuno ye.
36 Cuitahno nchuhn u, numanahn che
quenán nduco ne, cạva che co ne ihyan
runecạde.
Chihno rạhn Dihvo vo chemin ne,
chihcomạn ye ihyan chahn, ne cuahn ye.

Deh cuande che hua ritahno ihyan nación yahn Israel Dihvo vo Jesucristo

37 Andahre ạma din Dihvo vo vederihno
vạn ihyan chahn ne, hua chitahno ye
ihyan.
38 Hua chitahno ye, te va che conahn
nduco ye, nduhcạ che dirun ihyan profeta
Isaías tuhcạ:
Dihvé, neve cuahn ra ihyan che ritahno ye
ndudo che rahndudo nuhn.
Neve cuahn ra ihyan che tumacadino ye
vederihquentiyon yahn ne.
39 Tihcạ chi che hua chi chitahno ihyan
chahn. Namin dirun ihyan profeta Isaías
tuhcạ:
40 Dendiohs ne, deche ye ndutinạn ihyan
chahn mạn, din cheche ye chedave
yahn ye mạn,
cạva che hua nchanạn ye mạn, hua conahn
ye mạn,
ne hua cotahno ye Dihvo vo, ndevahn ye.
41 Tihcạ dirun ihyan profeta Isaías yahn
vederihquentiyon chahte yahn Dihvo vo,
te chinahn ạma vederihno nduco ye,
ndihchero ye vederihquentiyon min.
42 Andahre tihcạ ne, ạma yạhn ihyan
nación yahn Israel chitahno ye Dihvo vo.
Nde sạhn ndinạn chahn, chitahno neve se.
Ate hua chihco ro se che ritahno se ihyan,
yahn che vạh se che cahnevi sạhn fariseo
chahn vederihquentiyon yahn se chete
yạco.
43 Hua chihco ro se che ritahno se Dihvo
vo, te tahque renan ino se che quendạh
yavenạn se nạn ihyan iyehnse che co nạn
Dendiohs.

Ihyan che hua rihcovan ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo ne, va che conda ye

44 Ạma yune cuahn che rahndudo Dihvo
vo ne, ạma dito rạhn ye:
—Ihyan che ritahno ye u ne, namin
ritahno ye Dendiohs Chida, ihyan min che
dechuh ye u.
45 Ihyan che rendihche ye u ne,
retumacadino ye tạcạ ihyan min.
46 U ne, ndá muhn iyehnse, ricuáhn
Ndudo yahn Dendiohs, cạva che ihyan che
cotahno ye u ne, ndevahn ye, ne runecạde
cuahtenan ye.
47 Ate ihyan che rihnevan ye ndudo yáhn,
ne hua redinahn ye ne, ndiyu che nahn
mạ́n che dín castigo ihyan, te ndá cạva che
ndedeváhn ihyan iyehnse, ndiyu demạn
che dín castigo ihyan.
48 Ihyan che racondạh vedạme ye u, ne
hua rihcovan ye ndudo yáhn ne, va che co
ye castigo ro che cuihno iyehnse, tunoca
che hua dinahn ye ndudo che ricuáhn.
49 Tihcạ, te Dendiohs Chida, ihyan min
che dechuh ye u ne, a ndudo che
rihquentiyon ye che renté mạn, che
rahndudó mạn, ndiyu dehtenduh che ri
yeno mạ́n.
50 A devanó te che rihquentiyon Chidá
ne, che cuahtenan ihyan vahchetero cuahn
dạma. Chemin che rahndudó nduhcạ che
rihquentiyon ye u.

13

Dihvo vo Jesucristo ne, nạno ye cạh ihyan apóstol yahn ye

1 Cuahn che a tạma ro ra renda che
cuanạn vihco ro yudo me ne, nducote a
devano Dihvo vo che a ndạ ro che ndạca ye
iyehnse, ne nạhn ye nạn Dendiohs Chida
ne, chihco ro ye nduhcạ che ạma yahino ye
ihyan yahn ye.
2-4 Chundah ne, a nde menạn cạhn nun
se chete chedave yahn Judas Iscariote,
dạya Simón, nduhcạ che ndihcue ndeh se
Dihvo vo. Nducote Dihvo vo ne, a devano
ye che a mạn Dendiohs Chida ndạhco ye
nducuahn vederihquentiyon tạh ye mạn,
nạn ihyan min chica ye mạn, min nạhn ye
mạn ne, ura che chihno cheh vino ye
nduco ihyan apóstol yahn ye ne, necuan ye
nạn mesa. Chehnevi ye tino tu che quenun
ye, ne chetạh ye ạma toalla, chacondihco
ye yutorạn ye.
5 Namin chetạh ye cu che renạno nun ye
tạh ye, ne chih ye nune. Tuhme canạn
renạno ye cạh ihyan apóstol yahn ye, ne
renedin cuma ye nduco toalla me.
6 Cuahn che ndạ ye nạn va Simón Pedro
cạva che nạno ye cạh ye ne, rạhn ihyan
min ri ye ihyan:
—Dihvé, ¿tạcạ che ndih nạno ne cáh ne?
7 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
ihyan:
—Mạn ne, hua renehn deh conahn che
tihcạ redín, ate adive ne, conehn.
8 Ate rạhn Simón Pedro ri ye Dihvo vo:
—U ne, hua ndạ ro che nạno ne cáh.
Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Ndete che hua nạnó cah ne, ametah
din cuandé di vạn ihyan yáhn.
9 Rạhn Simón Pedro ri ye Dihvo vo:
—Dihvé, ndete che tihcạ ne, conạno ne
ndiyu demạn cáh, te namin conạno ne tạ́h
mạn, tín mạn.
10 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Ihyan che a dave ye ne, a de cạh ye rendotenan che ntu. Nchuhn ne, a dave ne, andahre hua nducoyạca ne.

11 Rạhn ye te hua dave nducoyạca ihyan chahn, yahn che a devano ye te ạma cha sạhn che chi cuande se vạn ihyan chahn ndihcue ndeh se ihyan.

12 Chihno nạno Dihvo vo cạh ihyan chahn ne, ndonun ye tino tu yahn ye, ne ndaconan chihnde ye nạn mesa. Tuhme rạhn ye ri ye ihyan chahn:

—¿A chenahn nchuhn deh conahn che nạnó cạh ne? Cạhmá có nchuhn deh conahn che tihcạ nạnó cạh ne.

13 Nchuhn ne, renevahnecun ne u, rạhn ne te a u che Dihve ne mạn, Ihyan Ricuahn yahn ne mạn, ne cuạco che rạhn ne.

14 Cua cuande nchuhn. Andahre u che Dihve ne mạn, Ihyan Ricuahn yahn ne mạn, ate nạnó cạh ne. Tihcạ quenan cuma che din yahino ạma tạma ne vih, nạno ne cạh vih.

15 Chihcó ejemplo cuh cạva che quendi ne.

16 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te nde ạma mozo hua tahque chahte vederihquentiyon yahn se che co patrón yahn se. Namin nde ạma sạhn che rahn ntiyon hua tahque chahte vederihquentiyon yahn se che co ihyan che redechuh ye sạhn.

17 Ndete che chenahn nchuhn yahn ejemplo che chihcó yahn ne, ne dinahn ne ne, ạma ndah ro yahn ne.

18 'Che tuhcạ rạ́hn ne, hua cạva nducoyạca nchuhn. U ne, ndiyu che hua tumacadinó duh nduh nchuhn che tendạhnún nchuhn, ate va che conahn Ndudo yahn Dendiohs che a ndirun tuhcạ: "Sạhn che dạma reh dạma rih se nducó ne, sạhn min che din tạn se nducó."

19 Rạ́hn rí nchuhn ndudo cuh mạn che ametah conahn, cạva che cuahn che a conahn ne, cotahno ne te a u che a va cạde che chí ndedeváhn ihyan iyehnse.

20 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te adecoduhno ihyan che nevahnecun ye ihyan che dechúh ihyan ne, a u renevahnecun ye. Me ihyan che renevahnecun ye u ne, renevahnecun ye Dendiohs Chida, ihyan min che dechuh ye u.

Dihvo vo Jesucristo ne, rạhn cuạco ye te Judas va che ndihcue ndeh se ihyan

21 Chihno rạhn Dihvo vo chemin ne, ạma chi rạn ye, ne rạhn cuạco ye:

—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te ạma cha nchuhn ndihcue ndeh ne u.

22 Ihyan apóstol chahn ne, a ndere rendihchenun ye nạn vih, rendedecadino ye duh yahn che rạhn Dihvo vo.

23 Ạma ihyan apóstol che ạma yahino Dihvo vo ihyan ne, dạma va ye nduco vih.

24 Din tạh Simón Pedro yahn ye, cạva che tumerune ye Dihvo vo duh yahn che rạhn ye.

25 Tuhme cuahn ndạ ca ye nạn Dihvo vo, ne tumerune ye ihyan:

—Dihvé, ¿duh yahn che rạhn ne ne?

26 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:

—Decạhndá ạma ndi pạn, ne sạhn che cạ́h, cheh se ne, a sạhn min.

Tuhme decạhnda Dihvo vo ạma ndi pạn, ne cạh ye, cheh Judas Iscariote, dạya Simón.

27 Ndetạhno che chetạh Judas pạn me ne, quenun chundah chete chedave yahn se. Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:

—Cha che ndihque che din ne, codin no ndetạhno.

28 Nde ạma ihyan che vate ye nạn mesa ne, hua chenahn ye deh cuande che tihcạ rạhn Dihvo vo ri ye Judas.

29 Nducote sạhn min ndi se tesorero yahn ihyan chahn ne, chemin che nạhn ye ne, ndedecadino ye, te co rạhn Dihvo vo nduco se che cua se dehtenduh che nahn yahn vihco, o che cạh se tume ihyan chevạh.

30 Ura min ne, a man, ne cuahn che chihno cheh Judas pạn me ne, quendạh vah se cuahn se.

Ạma vederihquentiyon ra

31 Cuahn che a chuh Judas cuahn se ne, rạhn Dihvo vo:

—Mạn ne, u che rinducó nducoyạca ihyan ne, nạn dehtenduh che cuahno có ne, cuhnde ro vederihquentiyon chahte yáhn. Namin cuhnde ro vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs.

32 Nducote u che rinducó nducoyạca ihyan, cạhco ró vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs ne, namin Dendiohs ne, cạhco ro ye vederihquentiyon chahte yáhn, ne a nun cuahn cạhco ro ye.

33 Dạyá che yahinó nchuhn, a te neve ro ra che quenán nduco ne. Nchuhn ne, nuhn ne u, ate anduhnecạ che rạ́hn nduco sạhn ndinạn chahn ne, tihcạ rạ́hn nduco ne mạn, te nạn che nạ́hn ne, hua co cạhn ne quenuhn ne u.

34 Cạhcó ạma vederihquentiyon ra cạva nchuhn. Chemin ne, che din yahino ạma tạma ne vih, nduhcạ che yahino mạ́n nchuhn.

35 Ndete che din yahino ạma tạma ne vih ne, tumacadino nducoyạca ihyan che ritahno ne u.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te cạhma Pedro te hua rendihche ye ihyan

36 Simón Pedro ne, tumerune ye Dihvo vo:

—Dihvé, ¿ti che nąhn ne ne?

Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye ihyan:

—Nąn che náhn ne, hua co condoque u mąn, ate adive ne, condoque u.

37 Tuhme rąhn Pedro ri ye ihyan:

—Dihvé, ¿dehco che hua co conducó ndih mąn?, te nde vá vedeyeno che cąhco mendąhn u, andahre cąhno ihyan u cąva ne.

38 Ate rąhn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Ndere rahn che ve vedeyeno che cąhco mendahn di, cąva u. Cuąco rąhn rí di te numanahn che metah cuah tuh ne, cahme ino yune te hua rendihche u.

14

Atenąn che cotahno ihyan Dihvo vo Jesucristo che co cuahtenan ye nąn Dendiohs Chida

1 'Hua ndeh ndedecadino nchuhn. Codin chahtino ne Dendiohs. Namin codin chahtino ne u.

2 Vąco Chidá ne, ąma va nąn che cuahtenan ihyan. Ndete che hua tihcą ne, a rąhn cá rí nchuhn. Cąhn cąhcoyąn nąn che cuahtenan ne.

3 Cuahn che a cháhn chihcoyąn nąn che cuahtenan nchuhn ne, chi túṅ ndichecuá nchuhn cąva che cuahtenan ne dąma nducó nąn che conáṅ.

4 Nchuhn ne, a devano ne ti náhn. Namin a devano ne tącą tuno ne min.

5 Rąhn Tomás ri ye Dihvo vo:

—Dihvé, nducote hua devano nuhn ti che nąhn ne ne, nde hua codevano nuhn tącą che co tuno nuhn min.

6 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan:

—A u che retihyon yuné ihyan, a u che ricuáhn ndudo cuąco, a u che rendedeváhn ihyan. Atenąn cąva u che co cuahtenan ihyan nąn Dendiohs Chida.

7 Ndete che a tumacadino nchuhn yahn vederihquentiyon che quenan cumá ne, namin tumacadino ne duh che Chidá. Mąn ne, a tumacadino ne duh che Chidá, anduhnecą ndete che a ndihchero ne ihyan.

8 Tuhme rąhn Felipe ri ye Dihvo vo:

—Dihvé, codin ne che co ndihchero nuhn Dendiohs Chida, ne nduco chemin ne, a cochahtino nuhn.

9 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye:

—Felipe, ametah ro che rinducó nchuhn, me ¿tącą che hua retumacadine yahn vederihquentiyon yáhn? Ihyan che rendihchero ye u ne, anduhnecą ndete che rendihchero Dendiohs Chida. Ametah deh cuande che caque u che díṅ che ndihchero nchuhn ihyan.

10 Che tihcą rahn ne, rihque ro che hua devene che u ne, rinducó Chidá, ne rinduco mąn ye u. Ndudo che ricuáhn nchuhn ne, ndiyu che cuande yahn mąn, te che cuande yahn Chidá. A ihyan min che rinduco ye u, redin ye che rinahn ntiyon yahn ye.

11 Cuitahno nchuhn che u ne, rinducó Chidá, ne mąn ye rinduco ye u. Me ndete che hua co cotahno ne chemin che dendudo renté nduco ne ne, cuitahno ne yahn vederihno che redíṅ.

12 Cuąco rąhn rí nchuhn te ihyan che ritahno ye u ne, namin din ye vederihno nduhcą che redíṅ, nde vederihno che tahque rahte din ye. Tihcą, te u ne, náhn nąn Dendiohs Chida,

13 ne nducuahn che cąca nchuhn ihyan che cuande yáhn ne, u che Dąya ye ne, díṅ che conahn nduco ne, cąhco ró che ąma chahte vederihquentiyon yahn ye.

14 U díṅ che conahn nduco nchuhn adecodehno che cąca ne che cuande yáhn.

Rąhn Dihvo vo Jesucristo che dechuh ye Vaco Ndah yahn Dendiohs

15 'Ndete che yahino nchuhn u ne, codinahn ne che rihquentiyóṅ.

16 Nducote va che náhn ne, cącá favor Chidá, ne dechuh ye Vaco Ndah yahn ye conduco nchuhn cuahn dąma, ndąca vedechahtino yahn ne. A Vaco Ndah yahn ye redin che renahn ihyan cha che cuąco.

17 Ihyan nunde ne, hua co conduco Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan, te hua retumacadino ye vederihquentiyon yahn. Ate nchuhn ne, retumacadino ne, te rinduco Vaco ye nchuhn, ne conun nchuhn cuahn dąma.

18 Hua ąma yune cąhcomąn nchuhn, te ndaconan conducó nchuhn.

19 Cuihno neve ro ne, ametah ndaconan ndihchero ihyan iyehnse u, ate nchuhn ne, tumacadino ne che quendí conducó nchuhn, ne cuahtenan ne vahchetero, te u ne, vá cąva ne.

20 Tuhme tumacadino ne te u ne, rinducó Chidá. Me nchuhn ne, ndichahtino ne u, ne rinducó nchuhn.

21 Ihyan che renahn ye, ne redinahn ye che rihquentiyóṅ ne, rihco ro ye che yahino ye u. Chidá ne, yahino ye ihyan che yahino ye u, ne namin u ne, yahinó ihyan, ne rinducó ihyan.

22 Ąma ihyan apóstol che duche ye Judas, ndiyu Judas Iscariote ne, tumerune ye Dihvo vo:

—Dihvé, ¿dehco che rąhn ne che conduco ne nuhn, ne hua conduco ne ihyan iyehnse ne?

23 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye ihyan:

—Ihyan che yahino ye u ne, redinahn ye
che rihquentiyón. Ihyan chahn ne, yahino
Chidá ihyan mạn, rinduco ye ihyan mạn.
Namin u ne, rinducó ihyan.
24 Ihyan che hua yahino ye u ne, hua
redinahn ye che rihquentiyón. Ndudo che
ricuáhn nchuhn ne, a ndudo yahn Chidá,
ihyan min che dechuh ye u, ndiyu ndudo
yahn mán.
25 'Rete cuandé nchuhn nducuahn ndudo
che tuhchan numanahn che quenan cá
nduco ne.
26 Avạne ne, Vaco Ndah yahn Dendiohs,
che dechuh ye che cuande yáhn, cạva che
nte vedechahtino nchuhn mạn, conan
nchuhn mạn ne, din che conahn nchuhn
nducuahn mạn, ntihyon yạn nducuahn
che te cuandé nchuhn mạn.
27 'Mạn ne, Dendiohs conduco ye
nchuhn. Dín che ạma ndạhcạ cuahtenan
ne, cuahte dihn chedave yahn ne, ne
chemin ne, hua co din nde ạma ihyan
iyehnse. Hua ndeh ndedecadino nchuhn,
nde huane dihya ne co.
28 A chihnevan nchuhn che rạ́hn rí
nchuhn che nạ́hn, ne ndaconán conducó
nchuhn. Ndete che cuạco che yahino
nchuhn u ne, nde tuno chi yeno ne che
rạ́hn rí nchuhn che nạ́hn nạn Chidá, te
Ihyan min ne, tahque chahte
vederihquentiyon yahn ye che co u.
29 A nde mạn no rạ́hn rí nchuhn, cạva
che cuahn che a conahn ne, cotahno ne che
a nạn ihyan min che nạ́hn.
30 'Ametah tuno ura yáhn che quendi cá
te cuandé nchuhn, te a cochi nino ura che
conahn che nahn chundah, sạhn min che
rihquentiyon se iyehnse cuh. Sạhn min ne,
metah nde ạma vederihquentiyon yahn se
nạ́n,
31 ate cuahnecún che conahn nduhcạ che
nahn se, cạva che codevano ihyan iyehnse
che yahinó Chidá, ne redináhn che
rihquentiyon ye. Mạn ne, cạco vo muhn,
cuhn vo nduco nchuhn.

15

Ejemplo yahn dihyo uva

1 'U ne, anduhnecạ dihyo uva ndah. Me
Chidá ne, anduhnecạ ihyan che redin ye
cudạdo dihyo uva.
2 Dune dihyo uva che hua ri yahn ne,
rihca ye. Ate dune che ri yahn ne, rihca
ndudo ye mạn, renedin dave ye mạn, cạva
che tahque co yahn. Anduhnecạ ndete che
tihcạ redin Chidá nduco ihyan che ritahno
ye u.
3 Nchuhn ne, anduhnecạ dihyo uva che a
nedin davé, tihchan ne, yahn che a
chicuáhn nchuhn.
4 Cuiquendi ne cochahtino ne u, ne u ne,
quendí nda cuandé nchuhn. Ndete che nda
riya ạma dune dihyo uva ne, ametah co
yahn, te ametah nda nạn duto. Cuihco
nchuhn cudạdo cạva che hua cuahno co ne
tihcạ. Ndete che hua quendi ne cochahtino
ne u ne, co ne nduhcạ dune dihyo uva che a
metah ri ndute yahn, yahn che ametah nda
nạn duto.
5 'U ne, anduhnecạ duto dihyo uva. Me
nchuhn ne, anduhnecạ dune. Nchuhn che
nda cuandé nchuhn, ne ndete che quendi
ne cochahtino ne u ne, co ne nduhcạ dune
dihyo uva che ạma ri yahn. Ate che tin
demạn nchuhn ne, hua dehva co din ne, te
hua ndichahtino ne u.
6 Duh nchuhn che hua cochahtino ne u
ne, cuacondạh vedạmé nchuhn, co ne
nduhcạ ạma dune dihyo uva che a ntạh.
Dune chemin chan ne, retih, ne renedin
dạma ihyan rihquiyạhn ye.
7 'Ndete che quendi nchuhn cochahtino
ne u mạn, quendi ne dinahn ne che a
chicuáhn nchuhn mạn ne, cuica ne deh che
nahn ne, ne conahn nduco ne.
8 Chidá ne, riquendạh yavenạn ye cuahn
che ạma ndạhcạ redin nchuhn ntiyon.
Nduco tihcạ ne, rihco ro ne che numa
cuạco rinduco ne u.
9 Nduhcạ che yahino Chidá u ne, tihcạ
yahinó nchuhn. Cuiquendi ne, cochahtino
ne u, ne quendí din yahinó nchuhn.
10 U ne, redináhn vederihquentiyon yahn
Chidá, ne cuahn dạma yahino ye u. Namin
nchuhn ne, ndete che dinahn ne che
rihquentiyón ne, quendí din yahinó
nchuhn.
11 'Tihcạ ricuáhn nchuhn cạva che ạma
co yeno ne nduhcạ che yeno mán.
12 Vederihquentiyon yáhn cạva nchuhn
ne, che din yahino ạma tạma ne vih
nduhcạ che yahino mán nchuhn.
13 Vedeyahino che tahque chahte che co
cuahtenan cuma ihyan ne, che cạhco
mendạhn ye ihyan coh ye, ndedevahn ye
amigo yahn ye.
14 Nchuhn ne, amigo yáhn nchuhn, ndete
che dinahn ne che rihquentiyón nchuhn.
15 Ihyan ne, hua renecạh cuande ye
mozo yahn ye dehtenduh che redin ye. Ate
nchuhn ne, amigo yáhn nchuhn. Hua rinó
nchuhn nduhcạ mozo yáhn, ne chemin che
chicuáhn nchuhn nducuahn che te cuande
Chidá u.
16 Ndiyu nchuhn che tendạhnun ne u. A
mán che tendạhnún nchuhn, ne
chihquentiyón nchuhn che din ne ntiyon
yáhn, ntiyon min che cochihve numacuahn
ro. Nduco tihcạ ne, din Chidá che conahn
nduco ne, nducuahn che cạca ne ihyan che
cuande yáhn.
17 Mạn ne, ndaconan rihquentiyón
nchuhn che din yahino ạma tạma ne vih.

Ihyan iyehnse ne, rendihche tạn ye Dihvo vo Jesucristo mạn, ihyan yahn ye mạn

18 'Nchuhn ne, a devano ne che din tạn
ihyan iyehnse nducó. Chemin che nde hua
cạhn ino ne cuahn che din tạn ye nduco ne.
19 Nchuhn ne, hua dạma ri ne nduco
ihyan nunde. Chemin che hua yahino ye
nchuhn nduhcạ che yahino ye combiero
yahn ye. U ne, a tendạhnún nchuhn vạn ye,
ne redin tạn ye nduco ne, yahn che ametah
dạma ri ne nduco ye.
20 Cuenecạhco nchuhn ndudo che a rạ́hn
rí nchuhn tuhcạ: "Nde ạma mozo yahn
ihyan ne, hua tahque yudo se che co mạn
ye." Ihyan che redin tạn ye nducó ne,
namin din tạn ye nduco nchuhn. Me ihyan
che redinahn ye yahn ndudo che ricuáhn
ne, namin nevahnecun ye ndudo che
cacuahn nchuhn.
21 Va che chuhrihn nchuhn nducuahn
vedetạn yahn ihyan, yahn che rinduco ne
u. Din tạn ye nduco ne, te hua rendihche ye
Chidá, ihyan min che dechuh ye u.
22 'Nducote ndạ́, chicuáhn ihyan, ne hua
chitahno ye ne, chemin che tahque chihta
nunde yahn ye, nde nạn che cạhma ye
metah.
23 Ihyan che hua ri rendihche ye u ne,
namin hua ri rendihche ye Chidá.
24 Vederihno che nde ạma ihyan hua
nedin ye ne, dín vạn ye, ate nde nduco
nduh ne, rendihche tạn ye u mạn,
rendihche tạn ye Chidá mạn, ne chemin
che nde tahque chihta nunde yahn ye.
25 Tihcạ va che co cạva che conahn
ndudo yahn Dendiohs che a ndirun tuhcạ:
"Andahre nde ạma nunde yáhn metah, ate
din tạn ihyan nducó."
26 'A Vaco Ndah yahn Dendiohs che rete
vedechahtino nchuhn mạn, che rete duto
ndudo yahn ndudo ndah yahn ye mạn.
Dechúh, ne cuahn che ndạ ne, te duto
ndudo yahn ndudo yáhn.
27 Namin nchuhn ne, cạh ne duto ndudo
yahn ndudo yáhn, te chinduco ne u nde ro
che canạn ntiyon yáhn.

16

1 'Rete cuandé nchuhn yahn dehtenduh
che cuahno co ne, cạva che hua ndạca
dạma ne.
2 Sạhn tạn chahn ne, ndetendạh se
nchuhn chete yạco, ne ndạ ura che
adecoduhno sạhn che cạhno se nchuhn ne,
nde tuno ndedecadino se che a ntiyon
yahn Dendiohs che redin se.
3 Tihcạ din se, te hua rendihche se Chidá
mạn, u mạn.
4 Cuahn che ndạ ura che conahn nduco
nchuhn tihcạ ne, cuenecạhco ne te a rạ́hn
rí nchuhn.

Vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs

'Ro menạn ne, hua te cuandé nchuhn
yahn ndudo cuh, yahn che quenan cá
muhn iyehnse nduco ne.
5 Ate mạn ne, nạ́hn nạn Ihyan che
dechuh ye u, ne nde ạma nchuhn hua
retumarune ne u ti che nạ́hn.
6 Tahque ndah ne, ạma chi rạn ne che
tihcạ rạ́hn nduco ne.
7 Rạhn cuạcó rí nchuhn te tạhque ndah
cạva ne che nạ́hn, te atenạn nduco tihcạ co
dechúh Vaco Ndah Yahn Dendiohs, nte
vedechahtino nchuhn.
8 Cuahn che ndạ ne, din che conahn
ihyan che chendihco ye nunde mạn, din
che conahn ye che runecạde u mạn, din
che conahn ye che Dendiohs ne, techecạde
ye yahn ye, din ye castigo ihyan mạn.
9 Conahn ye che chendihco ye nunde
yahn che hua ritahno ye u.
10 Conahn ye che runecạde u, te nạ́hn
nạn Chidá, ndạcá vạn nchuhn.
11 Conahn ye che Dendiohs ne, techecạde
ye yahn ye, din ye castigo ihyan, te
chundah, sạhn min che quenan cuma se
vederihquentiyon muhn iyehnse ne, a
techecạde ye yahn se, ne va che din ye
castigo sạhn.
12 'Ạma va ca ndudo che cacuáhn nchuhn
ate meniyon ne, hua tuno
vederendededecadino yahn ne che conahn
ne.
13 A Vaco Ndah yahn Dendiohs che recạh
duto ndudo yahn ndudo ndah yahn ye.
Cuahn che ndạ ne, te cuande nchuhn yahn
ndudo min. Ndiyu tin demạn che tihcạ din,
te a Dendiohs che rihquentiyon che tihcạ
din. Namin te cuande nchuhn nde yahn
dehtenduh che comạn cochi che co.
14 Ndeva yavenạ́n, te a vederihquentiyon
yáhn che te cuande nchuhn.
15 Tihcạ, te nducuahn vederihquentiyon
yahn Chidá ne, va tạ́h. Chemin che rạ́hn
che Vaco Ndah yahn ye ne, a
vederihquentiyon yáhn che te cuande
nchuhn.

Ihyan apóstol ne, co rạn ye, ate adive ne, cuavi vederạn yahn ye, ne co yeno ye

16 'A tah ra che quenán nduco nchuhn, te
nạ́hn nạn Dendiohs Chida. Ate adive tah
cuahn ne, ndaconan ndihchero ne u.
17 Tuhme retumerune vih nạhn ihyan
apóstol chahn vạn mạn ye nduco vih:
—Rạhn ye che cuihno neve ro ne,
ametah ndihchero vo ihyan mạn, che adive
tah cuahn ne, ndaconan ndihchero vo
ihyan mạn, che a nạhn ye nạn Dendiohs
Chida mạn. ¿Dehra conahn ne?

18 ¿Dehra conahn che rạhn ye che cuihno
neve ro me ne? Hua renahn vo deh conahn
che tihcạ rạhn ye.
19 Dihvo vo ne, checadino che hua
chenahn ihyan chahn, ne nahn tumerune
ye ihyan. Tuhme rạhn ye ri ye ihyan:
—U ne, rạ́hn rí nchuhn che cuihno neve
ro ne, ametah ndihchero ne u, ne adive tah
cuahn ne, ndaconan ndihchero ne u. ¿A
yahn chemin che ạma retumerune vih ne
ne?
20 Cuạco rạ́hn rí nchuhn che ạma co
ndạche ne, nde ạma cuaco ne. Numanahn
min ne, ihyan nunde ne, ạma co yeno ye.
Ate cuavi vederạn yahn ne, ne co yeno ne.
21 Ạma ndạhta, cuahn che a ndạ ura yahn
te che cuacoyạhn te ne, ri rạn te, yahn che
ra yah chete te. Ate cuahn che a chacoyạhn
te decuạh yahn te ne, nde metah renecạhco
te yahn vedeyah me, yahn che ạma yeno te
che a va decuạh yahn te.
22 Nduhcạ vederạn min che hua rengu
ne, tihcạ vederạn yahn nchuhn, te cuahn
che ndaconan conducó nchuhn ne, ạma co
yeno ne, nde hua duhva co din che co rạn
ne.
23 'Ndạ ro min ne, nde ạma nạn
dehtenduh ametah ndotenan che cạca ne u
che te cuandé nchuhn. Cuạco rạ́hn rí
nchuhn te nducuahn dehtenduh che nahn
ne ne, co cạca ne Chidá che cuande yáhn,
ne din ye che conahn nduco ne.
24 Nde meniyon ne, nde ạma nạn
dehtenduh hua rica nchuhn Ihyan che
cuande yáhn. Mạn ne, cuica ne nducuahn
dehtenduh che nahn ne, ne din ye che
conahn nduco ne, cạva che ạma co yeno ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndạhco ndiya ye ihyan nunde

25 'Ricuáhn nchuhn demạn nduco
ejemplo, ate ndạ ro che ametah cacuáhn
nchuhn nduco ejemplo, te tahque ndah ne,
cạhma cuạcó có nchuhn yahn
vederihquentiyon yahn Chidá.
26 Ro min ne, nducuahn dehtenduh che
cạca ne Dendiohs Chida che cuande yáhn
ne, metah ndotenan che u cạcá favor ihyan
che conahn nduco ne,
27 te yahino ye nchuhn, ne mạn ye din ye
che conahn nduco ne. Yahino ye nchuhn
yahn che yahino ne u mạn, yahn che
ritahno ne che mạn ye dechuh ye u mạn.
28 U ne, chicá nạn Dendiohs Chida, ndạ́
muhn iyehnse. Mạn ne, a nun ndạcá
muhn, ne nạhn túⁿ nạn ye.
29 Tuhme rạhn ihyan apóstol yahn ye ri
ye ihyan:
—Mạn che cuạco ne, rạhn cuạco ne
nduco nuhn. Ametah nduco ejemplo rete
cuande ne.
30 A ndero ndi che devano ne nducuahn
dehtenduh nde hua rendotenan che cạca
ihyan ndih che cạh cuande ne ihyan.
Chemin che ritahno nuhn che Dendiohs
dechuh ye ndih.
31 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Mạn ne, a ritahno nchuhn u numa ino
ne.
32 Ate a cochi nino ura che cạno ne, cạhn
muhn cạhn min ne, cạhcomạn ne u. Ate
hua demạ́n, te nduco Dendiohs Chida u.
33 Nducuahn dehtenduh chemin chan
ne, rete cuandé nchuhn cạva che
cochahtino ne u, ne cuahte dihn chedave
yahn ne. Cuedevano ne te va che chuhrihn
ne, din tạn ihyan nunde nduco ne, ate hua
dehva rạhco ne, te va che ndạhco ndiyá
chundah nduco ihyan yahn se.

17

Dihvo vo Jesucristo ne, covạh ye cạva ihyan apóstol yahn ye

1 Chihno che tihcạ rạhn Dihvo vo nduco
ihyan apóstol yahn ye ne, chenihyon nạn
ye nạn ro, ne covạh ye tuhcạ:
—Chidá, ndạ nino ura che va che
chuhríhn. Cuendeva ne yavenạ́n cạva che
namin u ne, ndevá yavenạn ne.
2 Tihcạ, te ndih ne, chihco ne
vederihquentiyon tạ́h che cạhcantiyón
nducoyạca ihyan iyehnse mạn, che
ndedeváhn nducoyạca ihyan che
tendạhnun ne che cotahno ye u, ne
cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro
mạn.
3 Atenạn ndih che Dendiohs, ne ihyan
che nevahnecun ye ndih mạn, u che
dechuh ne mạn ne, atenạn ihyan chahn che
cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
4 'U ne, ndevá yavenạn ne muhn iyehnse.
Namin dináhn ntiyon che chihquentiyon
ne che dín.
5 Chidá, mạn ne, cuendeva ne u, ne codin
ne che cuhnde ro vederihquentiyon yuhn
vo nduhcạ ro menạn cuahn che metah
cuhnde iyehnse.
6 'Ihyan che tendạhnun ne vạn ihyan
nunde cạva che cotahno ye u ne, a cạh
cuandé ihyan che Dendiohs ndih. Ihyan
chahn ne, ihyan yahn ne, ne din ne che
chitahno ye u, nevahnecun ye ndudo ndah
yahn ne.
7 Mạn ne, a devano ye te nducuahn
vederihquentiyon che quenan cumá ne, a
ndih te ne u.
8 Chicuáhn ihyan ndudo yahn ne che
ndạhco ne tạ́h, ne nevahnecun ye. A
checadino ndah ye, ne chitahno ye che a
mạn ne dechuh ne u.
9 'Ricá ndih cạva ihyan chuhn che
tendạhnun ne che cotahno ye u, te ihyan

yahn ne ihyan. Ndiyu cạva ihyan nunde che ricá.
10 Nducoyạca ihyan yáhn ne, yahn ne ihyan. Namin nducoyạca ihyan yahn ne ne, yáhn ihyan, ne a cạva ihyan chahn che ndeva ihyan yavenán.
11 'U ne, ndạcá muhn iyehnse, ne nchí cạva che conán nduco ne. Ate ihyan chuhn ne, cuahtenan ca ye iyehnse. Chidá che va ne vahchetero, numacuahn vederihquentiyon yahn ne, codin ne cudạdo ihyan che tendạhnun ne che cotahno ye u, cạva che ạma ndudo co no ye nduhcạ uvo.
12 Numanahn che quenán muhn iyehnse nduco ihyan chuhn che tendạhnun ne che cotahno ye u ne, numacuahn vederihquentiyon yahn ne, dín cudạdo ihyan. Hua chinda nde ạma ye, atenạn ạma sạhn che a ndinda se, cạva che conahn nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn ne.
13 'Mạn ne, nchí nạn ne. Ate numanahn che quenan cá muhn ihyense ne, tihcạ ricá ndih cạva che co yeno ihyan chuhn, nduhcạ che yeno mán.
14 Chicuáhn ndudo yahn ne ihyan chuhn, ne ihyan nunde ne, rendihche tạn ye ihyan yahn che ametah dạma ri ye nduco ye, nduhcạ che u ne, hua dạma rí nduco ihyan nunde.
15 Ricá ndih cạva ihyan chuhn. Ndiyu cạva che ndetạhno ndeva ne ihyan, ate che ndedevahn ne ihyan tạh chundah.
16 Nduhcạ che ndiyu ihyan nunde u ne, namin ihyan chuhn ne, ametah dạma ri ye nduco ihyan nunde.
17 Numacuahn vederihquentiyon yahn Ndudo yahn ne, Ndudo min che redín che renahn ihyan cha che cuạco ne, cuihco vih ne ihyan chuhn cạva mạn ne.
18 Nduhcạ che te ne ntiyon u, dechuh ne u vạn ihyan nunde ne, tihcạ cáh ntiyon ihyan chuhn, dechúh ihyan vạn ihyan nunde.
19 A cạva ihyan chuhn che cạhco mendáhn u cóh, cạva che cotahno ye ndudo ndah yahn ne, ne runecạde cuahtenan ye.
20 'Ricá ndih, ndiyu demạn cạva ihyan chuhn, te namin cạva ihyan che cotahno ye u adive, yahn che cahnevan ye ndudo che cuahndudo ihyan chuhn.
21 Chidá, nduhcạ u nduco ne ne, ạma no vederendedecadino yuhn vo ne, ricá ndih che din ne che ạma ndudo no co nducoyạca ye, cochahtino ye uvo. Nahn che ạma ndudo no co nducoyạca ye, cạva che cotahno ihyan iyehnse che ndih dechuh ne u.
22 Vederihquentiyon che te ne u ne, namin cáh ihyan chuhn, cạva che ạma ndudo no co ye, nduhcạ che u nduco ndih ne, ạma no vederendedecadino yuhn vo.
23 Ndih ne, rinduco ne u, ne u ne, rinducó ihyan chuhn, cạva che ạma ndudo no co ye. Nduco tihcạ ne, tumacadino ihyan nunde che dechuh ne u mạn, yahino ne ihyan chuhn nduhcạ che yahino ne u mạn.
24 'Chidá, ihyan chuhn che tendạhnun ne cạva che co nduco ye u ne, náhn che cuahtenan ye nducó nạn che conán, cạva che tumacadino ye yahn vederihquentiyon che numacuahn vedeyahino yahn ne ndạhco ne tạ́h nde ro che metah cuhnde iyehnse.
25 Chidá che va ne vahchetero, ihyan nunde ne, hua rendihche ye ndih, ate u ne, rendihché ndih. Me ihyan chuhn ne, a devano ye che ndih dechuh ne u.
26 A cạh cuandé ihyan chuhn yahn vederihquentiyon yahn ne, ne conduco cá ihyan, quendí cạh cuandé ihyan, cạva che, nduhcạ che yahino ne u ne, tihcạ din yahino ne ihyan.

18

Din se preso Dihvo vo Jesucristo

1 Chihno rạhn Dihvo vo dehtenduh che tuhchan ne, chica ye min nduco ihyan apóstol yahn ye, cuahn ye tạma lạdo viche ạma ya che duche Cedrón. Ạma cuạn min ne, va yạhn ndạta, ne min chendạ ye nduco vih.
2 Judas, sạhn min che a rihco cạde se che ndihcue ndeh se Dihvo vo ne, namin a rendihche se min, te ạma ndeh yune chahn Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye.
3 Nducote a rendihche se min ne, hua chi vạhche yahn se, ne chahn cuạco no se nạn che quenun Dihvo vo. Nduco se ạma yạhn sandạdo mạn, policía yahn yạco mạn, che dechuh chidocuyạn ndinạn nduco sạhn fariseo. Sandạdo chahn mạn, policía mạn ne, nda se espạda mạn, linterna mạn. Cuahn che a ndạ nino sạhn chahn ne,
4 nducote a devano Dihvo vo nducuahn che va che cuahno co ye ne, quendạh ye vạn ihyan apóstol yahn ye ne, tumerune ye sạhn:
—¿Duh rinuhn nchuhn ne?
5 Ndahconan sạhn chahn, ne rạhn se ri se ihyan:
—Jesús yahn yạn Nazaret, rinuhn nuhn.
Rạhn ye ri ye sạhn:
—A u che rạ́hn nduco nchuhn.
Judas, sạhn min che ndihcue ndeh se Dihvo vo ne, min quenun se vạn sạhn chahn.
6 Cuahn che rạhn Dihvo vo ri ye sạhn chahn che a ihyan min che rinuhn se ne, chica dạma nducoyạca se, ne chera se nde ndiyạhn.
7 Tuhme ndaconan tumerune Dihvo vo sạhn:

—¿Duh rinuhn nchuhn ne?
Rąhn se ri se ihyan:
—Jesús yahn yąn Nazaret rinuhn nuhn.
8 Rąhn ye ri ye sąhn:
—A rą́hn rí nchuhn te a u che rą́hn nduco ne. Nducote u che rinuhn ne ne, cuahnecun ne che nąhn ihyan chuhn.
9 Tihcą chi cąva che conahn nduhcą che rąhn mąn Dihvo vo tuhcą: “Ihyan che tendąhnun Dendiohs Chida cąva che conduco ye u ne, hua chinda nde ąma ye.”
10 Simón Pedro ne, nda ye ąma espąda. Ndetendąh ye, ne chahn ye ąma sąhn decąhya yahn chidocuyąn che tahque ndinąn che duche se Malco, ne chacondąh ye revan se lądo tąh cuąco se.
11 Ate rąhn Dihvo vo ri ye Pedro:
—Cuentihyen ndah espąda tih chete vąco. Va che chuhrí*hn* nducuahn che a ndihco cąde Dendiohs Chida.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nąn chidocuyąn che tahque ndinąn

12 Sandądo chahn nduco sąhn ndinąn yahn se mąn, sąhn policía yahn yąco mąn ne, chi ihyo se Dihvo vo, din se preso ihyan.
13 Quenda se ihyan ndevąco Anás, inchąhn ndico Caifás, chidocuyąn che tahque ndinąn ye nduyo min.
14 Caifás ne, a ihyan min che rąhn ye ri ye sąhn ndinąn yahn nación yahn Israel, che tahque ndąhcą che ąma no ihyan coh ye cąva nducoyąca ihyan nación yahn ye.

Pedro ne, rąhn ye te hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

15 Simón Pedro nduco tąma ihyan apóstol ne, cuahn ye diyahn diyahn cuąhn nąn cuahn Dihvo vo. Ihyan apóstol che tąma me ne, a rendihche chidocuyąn ndinąn me ihyan, ne chemin che chi chendą ye ura che ndą Dihvo vo, quenun ye nąn che ri chevah vąco chidocuyąn ndinąn me.
16 Ate Pedro ne, chandi ye cuąhn chevah me. Tuhme quendąh ihyan apóstol che tąma me, ne yąhve ye tąhn che redin cudądo chendevah me, ne quenda ye Pedro cuąhn chete me.
17 Tąhn che redin cudądo chendevah me ne, tumerune te Pedro:
—¿A ndiyu nduco di rindoque ihyan cąh ne?
Ndahconan Pedro ne, rąhn ye ri ye tąhn:
—Hua. Hua rinducó ihyan.
18 Nducote ąma iche vino min ne, sąhn decąhya yahn chidocuyąn mąn, sąhn policía mąn, ndihco se ąma vącoyąhn, ne vatendi se recąh ihno se sąhn. Namin Pedro ne, nduco ye sąhn chahn, nti ye chihto vącoyąhn me, recąh ihno ye ihyan.

Chihnde cąde yahn Dihvo vo Jesucristo nąn chidocuyąn che tahque ndinąn

19 Chicarune chidocuyąn che tahque ndinąn me Dihvo vo, duh nduh ihyan che rinduco ye ihyan mąn, deh che ricuahn ye mąn.
20 Rąhn Dihvo vo ri ye chidocuyąn me:
—U ne, cuahn dąma chicuá*hn* vąn nducoyąca ihyan, chete yąco chahte mąn, yąco cąhya mąn, nąn che rendo dąma nducoyąca ihyan nación yahn Israel. Dehve chicuá*hn* cuąhn mąn cuąhn ndeh.
21 Ndotenan che u cącarune ne ne, cuicarune ne ihyan che chicuá*hn*. Ihyan chahn cąhma ye co ye ndih deh che chicuá*hn* ihyan.
22 Cuahn che tihcą rąhn Dihvo ne, chahn ąma sąhn policía yahn yąco vąconąn ye, ne rąhn se ri se ihyan:
—¿Dehco che tihcą ndahconen yahn chidocuyąn ndinąn?
23 Rąhn Dihvo vo ri ye sąhn:
—Ndete che hua tihcą che rą́hn ne, cahme ti quenan che hua ndąhcą rą́hn. Ate ndete che ndąhcą rą́hn ne, hua ndąhcą din che chehn u.
24 Tuhme ndedechuh Anás Dihvo vo, nchiche ihyo ye, tąh Caifás, chidocuyąn che tahque ndinąn.

Ndaconan rąhn Pedro che hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

25 Numanahn min ne, nti Pedro recąh ihno ye ihyan chihto vącoyąhn, ne tumerune sąhn che chenun min ihyan:
—¿A ndiyu nduco di rindoque ihyan cąh ne?
Ndahconan Pedro yahn se:
—Hua. Hua rinducó ihyan.
26 Tuhme ąma sąhn decąhya yahn chidocuyąn che tahque ndinąn, sąhn vih sąhn che chacondąh Pedro revan me ne, rąhn se ri se Pedro:
—¿Tącą hua?, te u ne, ndihcheró di nduco ye min vąn yąhn ndąta me.
27 Ndaconan rąhn Pedro che hua rendihche ye Dihvo vo, ne ura min cah tuh.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nąn Pilątо

28 Tuhme quenda sąhn ndinąn chahn Dihvo vo, chica se vąco Caifás, ne ndą se nduco ye nąn palącio yahn gobernador. Ura min ne, a chi dave. Sąhn chahn ne, hua chendą se chete palącio me, te rąhco se te cąhnda yahn se, ne hua co conduco se, ro yudo me.
29 Nducote hua chendą se ne, quendąh Pilątо, ne tumerune se sąhn:
—¿Deh yahn che rica nunde nchuhn yahn ihyan cuh ne?
30 Ndahconan sąhn chahn, ne rąhn se:
—A che a duhtuno ihyan sąhn tih, ne chemin che checu nuhn sąhn tąh ne.
31 Tuhme rąhn Pilątо ri se sąhn chahn:

—Cuiquenda nchuhn ihyan, cotechecạde mạn ne yahn ye nduhcạ che rihquentiyon ley yahn ne.

Ndahconan sạhn chahn, ne rạhn se:

—Ate nuhn ihyan nación yahn Israel ne, metah vederihquentiyon yahn nuhn cạva che cạhno nuhn ihyan.

32 Nduco tihcạ ne, canạn chinahn che rạhn Dihvo vo nduhcạ che va che cạhno se ihyan.

33 Ndaconan ndondạ Pilạto chete palạcio, ne cah se Dihvo vo, tumerune se ihyan:

—¿A ndih che Rey yahn ihyan nación yahn Israel ne?

34 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:

—¿A che rendededecadine man che tihcạ retumerone, o a ihyan rạhn ye ri ye di ne?

35 Ndahconan Pilạto, ne rạhn se:

—U ne, ndiyu ihyan nación yahn Israel u. Sạhn nación yahn ne mạn, chidocuyạn ndinạn mạn, checu se ndih tạ́h. ¿Deh din ne ne?

36 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:

—Ndiyu iyehnse cuh che rihquentiyón. Chemin che ihyan che rinduco ye u ne, hua cuhn ye cạva che ndedevahn ye u tạh sạhn sih.

37 Rạhn Pilạto ri se ihyan:

—¿A Rey ndih tuhme ne?

Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn:

—Rey u, nduhcạ che rahn. U ne, ndá iyehnse cuh, chihndeyán, cạva che cuahndudó ndudo cuạco. Nducoyạca ihyan che renevahnecun ye ndudo cuạco ne, rihcovan ye che rahndudó.

38 Rạhn Pilạto ri se ihyan:

—¿Deh ndudo cuạco che tihcạ rạhn ne yahn ne?

Chihco cạde se che cạhno se Dihvo vo Jesucristo

Chihno rạhn Pilạto chemin ne, quendạh se tạma yune, ne rạhn se ri se sạhn ndinạn chahn:

—Ihyan cuh ne, nde ạma nunde yahn ye metah.

39 Nchuhn ne, va costumbre yahn ne che ntạhté adecoduhno preso che nahn ne vihco ro yudo. ¿A nahn ne che ntạhté ihyan cuh che Rey yahn ne ne?

40 Tuhme ndaconan cah sạhn chahn:

—¡Sạhn tih ne, hua! ¡Cuentạhte ne Barrabás!

Me Barrabás ne, ạma sạhn duco.

19

1 Tuhme chihquentiyon Pilạto che chahn sandạdo Dihvo vo.

2 Sandạdo chahn ne, dendah se ạma corona yạn, tihyon se tin Dihvo vo, ne tihyon se ạma tino morạdo ihyan, nduhcạ tino che rahtenun rey.

3 Chihno min ne, ndo dạma se nạn ye, ne redin cạ se che rendeva se yavenạn ye. Rah se:

—¡Ndeva vo yavenạn Rey yahn ihyan nación yahn Israel!

Namin chahn se vạconạn ye.

4 Quendạh tun Pilạto, ne rạhn se ri se sạhn ndinạn chahn:

—Condihche nchuhn. Ndetendáh ihyan meniyon cạva che codevano ne te metah nde ạma nunde yahn ye.

5 Quendạh Dihvo vo, quenun tin ye corona yạn me mạn, quenun ye tino morạdo me mạn. Tuhme rạhn Pilạto ri se sạhn chahn:

—¡Ngạ ye! ¡Condihchero nchuhn ihyan!

6 Cuahn che ndihchero chidocuyạn ndinạn chahn mạn, sạhn policía mạn, Dihvo vo ne, numacuahn vedetạn cah se:

—¡Cuaconahn yạh ne sạhn! ¡Cuaconahn yạh ne sạhn!

Rạhn Pilạto ri se sạhn:

—Cuiquenda mạn nchuhn ihyan, cuaconahn yạh ne ihyan, te u ne, a techecạdé yahn ye, ne a devanó te metah nde ạma nunde yahn ye.

7 Ndahconan sạhn chahn, ne rạhn se ri se Pilạto:

—Sạhn tih ne, va che coh se, te tihcạ rihquentiyon ley yahn nuhn yahn che rạhn se che Dạya Dendiohs sạhn.

8 Cuahn chihnevan Pilạto che tihcạ rạhn sạhn chahn ne, nde tahque dihya se chi.

9 Ndaconan ndondạ se chete palạcio yahn se, ne tumerune se Dihvo vo:

—¿Ti yạn vạco ne ne?

Ate Dihvo vo ne, nde hua ndahconan ye yahn se.

10 Tuhme rạhn se ri se ihyan:

—¿Dehco che hua rendahconan ne yáhn? ¿A hua devano ne te va vederihquentiyon yáhn? Co ndạhcó libre ndih ndete che náhn. Namin co cạhcantiyón che conan yạh ne.

11 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:

—Nde ạma vederihquentiyon, hua co conan come nán, ndete che Dendiohs hua te ye di. Chemin che sạhn che checu se u tah ne, tahque chendihco se nunde che co di.

12 A nde ura min rinuhn ino Pilạto tạcạ co ndạhco se libre Dihvo vo, ate sạhn ndinạn chahn ne, cah se yahn se:

—Ndete che ndạhco ne libre sạhn tih ne, ¡hua amigo yahn ne emperador ndih!, te adecoduhno ihyan che nahn co ye rey ne, redin vạhche ye yahn ye.

13 Cuahn che chihnevan Pilạto che tihcạ rạhn sạhn chahn ne, chihquentiyon se che ndiquendạh Dihvo vo, ne chihnde se nạn che retechecạde se, nạn che duche Gabata

che devaco hebreo, che conahn tuhca:
"Nan Che Chenun Tu."
14 Ura min ne, ri tenduh nan mahn yahn,
ne a tama ro me che ro yudo. Tuhme rahn
Pilato ri se sahn ndinan chahn:
—¡Nga Rey yahn nchuhn!
15 Ate sahn chahn ne, rah se:
—¡Cuedecuihno ne sahn! ¡Cuedecuihno ne
sahn! ¡Cuaconahn yah ne sahn!
Rahn Pilato ri se sahn chahn:
—¿Taca che cuaconahn yáh Rey yahn ne?
Ate sahn chicocuyan ndinan chahn ne,
ndahconan se, ne rahn se ri se Pilato:
—Nuhn ne, atenan emperador che rey
yahn nuhn.
16 Nduco ndudo che tihca rahn se ne,
ndahco Pilato Dihvo vo tah se cava che
conan yah ye, ne quenda se ihyan.

Chaconahn yah se Dihvo vo Jesuchristo
17 Quenda se Dihvo vo, ne quenda ye
cruz nan che va che conan yah ye, cuahn
ye ama cuan nan che duche Cuete Ine Tin
Tenahn, ne che devaco hebreo ne, duche
Gólgota.
18 Min chaconahn yah se Dihvo vo dama
nduco o se, ama se ama ama lado chihto
nan ye.
19 Dirun Pilato ama letrero, ne
chihquentiyon se che quenan tin cruz.
Ndirun tuhca: "Ihyan cuh che Jesús yahn
yan Nazaret, Rey yahn ihyan nación yahn
Israel."
20 Ama yahn sahn nación yahn Israel
ndihchenan se che tihca ndirun, te nan che
chaconahn yah se Dihvo vo ne, nino viyan
me. Letrero me ne, ndirun devaco hebreo
man, griego man, latín man.
21 Chidocuyan ndinan chahn ne, rahn se
ri se Pilato:
—Hua ndahca che dirun ne "Rey yahn
ihyan nación yahn Israel." Tahque ndah
ne, codirun ne "Ihyan cuh ne, rahn ye che
man ye che Rey yahn ihyan nación yahn
Israel."
22 Ate Pilato ne, rahn se ri se sahn:
—Che dirún ne, a tihca conan, ametah
ndahcorún.
23 Cuahn che a chihno chaconahn yah
sandado chahn Dihvo vo ne, cahn mahn se
tino yahn ye van cun se. Namin chetah se
cahteca tu yahn ye, ne nducote chemin ne,
hua ntahyon te ndiya ne,
24-25 chemin che rahn se nduco vih:
—Tahque ndah ne, hua ndeh vo, ne
tendah vo suerte yuhn vo cava che cadino
vo cha uvo che quendah yuhn vo che co
yuhn vo.
Tihca din se, ne chinahn nduhca che
ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca:
"Cahn mahn se tino yáhn nduco vih, ne
tendah se suerte cha sahn quendah yahn
se che co yahn se tino tu yáhn."
Chihto cruz nan che quenan yah Dihvo
vo ne, nti chaco ye man, coh chaco ye
María, ndahta yahn Cleofas man, María
yahn yan Magdala man.
26 Cuahn che ndihchero Dihvo vo chaco
ye man, ama ihyan apóstol, ihyan min che
ama din yahino ye man, che vatendi ye
min ne, rahn ye ri ye chaco ye:
—Chacó, nga daya ne, nti se tan.
27 Namin rahn ye ri ye ihyan apóstol me:
—Nga cheque, nti ye tan.
Nde ro min ndeva ihyan apóstol min
chaco Dihvo vo ndevaco ye.

Chih Dihvo vo Jesucristo
28 Chihno min ne, nducote a devano
Dihvo vo che a chinahn nducuahn ne, cava
che conan conahn nduhca che a ndirun
nan Ndudo yahn Dendiohs ne, rahn ye:
—Yaca rí.
29 Va ama jarro min ndito vino. Tuhme
chaconahn sahn chahn ama esponja tin
ama nduco che duche hisopo, ne decahnda
se esponja me nduco vino me, chaconahn
se chende Dihvo vo.
30 Tihve ye vino me, ne rahn ye:
—Man ne, a chinahn nducuahn.
Tuhme chendih ye, ne chih ye.

Ama sandado ne, terun se lanza ticua Dihvo vo Jesucristo
31 A tama ro me che vihco ro yudo, ne
chemin che hua nahn chidocuyan ndinan
chahn che cuahtendihco tenahn nan cruz
ro che rahtetuhno ihyan, te ama yudo ro
min. Chemin che chica se Pilato che
dechuh se sandado che cahn se, ndeh se
ine dihma ihyan che chenan yah chahn, ne
ndedevah se ihyan.
32 Tuhme tahve Pilato sandado, chahn se,
ndeh se ine dihma ama sahn che quenan
yah chihto nan Dihvo vo. Chihno min ne,
ndeh se ine dihma sahn che tama me.
33 Me cuahn che chahn nda se nan che
quenan yah Dihvo vo ne, ndihchero se che
a ndih ye. Chemin che ametah ndeh se ine
dihma ye.
34 Ate nde nduco nduh ne, cah ama
sandado lanza ticua ye nino van chete ye,
ne quendah yun man, nune man.
35 U che dirún caca cuh ne, cuaco ndudo
che dirún, te mán ndihcheró che tihca chi.
Dirún yahn cava che namin nchuhn ne,
cotahno ne.
36 Tihca chahno chi Dihvo vo cava che
conahn nduhca che a ndirun nan Ndudo
yahn Dendiohs tuhca: "Hua ndeh se nde
ama ine yahn ye."
37 Namin chinahn nduhca che a ndirun
tama cuan nan Ndudo yahn Dendiohs

tuhcạ: “Cuahtendi se, ndihchero se ihyan che cạh se lạnza.”

Quenun Dihvo vo Jesucristo chete yạyan

38 Chihno min ne, ạma ihyan yạn Arimatea che duche ye José, che chitahno ye Dihvo vo cuạhn ndeh yahn che vạh ye chidocuyạn ndinạn chahn ne, chica ye Pilạto cạva che cạh yune se che ndedevah ye Dihvo vo, quenda ye ihyan, cuhche ye ihyan. Cạh yune Pilạto, ne chahn José quenda ye Dihvo vo.

39 Nicodemo, ihyan min che chahn ye vino chendihchero ye Dihvo vo ne, namin chahn ye nduco José, ne quenda ye ndico ndiche kilo nunedạn che ndindah nduco mirra mạn, áloes mạn.

40 Ndedevah ihyan chahn Dihvo vo, ne chacotạhme ye nunedạn me tino, chahcotuma ye Dihvo vo nduhcạ costumbre yahn ihyan nación yahn Israel che rihche ye tenạhn.

41 Nino nạn che nahn yạh se Dihvo vo ne, va ạma cuạn nạn che va yạhn ndạta. Min va ạma yạyan ra nạn che nde ạma tenạhn metah conun ye.

42 Min chaconuhn ihyan chahn Dihvo vo yahn che nino ri, te a cuanạn ro che rahtetuhno ihyan.

20

Ntuche Dihvo vo Jesucristo vạn tenạhn

1 Ro che ndeva ndate ne, chahn María yahn yạn Magdala vateyạn dạhca, nạn yạyan nạn che quenun Dihvo vo, ne cuahn che ndạ ye ne, a ndavi tu chahno che ndechendih chende yạyan me.

2 Tuhme conạhn ye rano ye nạn che quenun Simón Pedro nduco tạma ihyan apóstol, ihyan min che ạma din yahino Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:

—Ndetendạh ihyan Dihvo vo chete yạyan, ne hua devano nuhn ti quenda ye ihyan.

3 Ndetạhno cuahn Pedro nduco ihyan apóstol che tạma me nạn yạyan.

4 Ạma rano nduh che o ye cuahn ye, ate ihyan che tạma me ne, tahque dito chano ye che co Pedro, ne tahque menạn ca ndạ ye nạn yạyan me.

5 Ndihchenun ye chete yạyan me, ne ndihchero ye tino che chahcotuma ihyan Dihvo vo che chetạve min, ate hua chendạ ye.

6 Numanahn min ne, ndạ Simón Pedro, ne chendạ ye chete yạyan me. Namin ndihchero ye tino chahn che chetạve min.

7 Avạne ne, tino che chacotuma tin Dihvo vo ne, ndechetive, quendite ạma lạdo.

8 Tuhme chendạ ihyan apóstol che tạma me chete yạyan, ne ndihchero ye nduhcạ che chi, ne chitahno ye.

9 Ro min ne, metah conahn ihyan chahn che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs nduhcạ che va che ntuche Dihvo vo vạn tenạhn.

10 Chihno min ne, ndaconan ihyan apóstol chahn nạn che chenun ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihnde ro ye nạn María yahn yạn Magdala

11 Numanahn min ne, ndaconan María, ne chihnde ye chihto yạyan me, raco ye. Ura che raco ye ne, ndihchenun ye chete yạyan me,

12 ne ndihchero ye o ángel chenun ye tino cua, vate ye nạn che chacondihte ihyan Dihvo vo. Ạma ye cuạhn nạn che chi nihno tin Dihvo vo, ne tạma ye ne, cuạhn ndiya cạh ye.

13 Tumerune ángel chahn ihyan:

—¿Deh cuande che reque ne?

Ndahconan María, ne rạhn ye ri ye ángel chahn:

—Racó yahn che quenda ihyan Dihvé, ne hua devanó ti chengu ye ihyan.

14 Cade chihno rạhn ye chemin cuahn che ndaconan ye, ne ndihchero ye Dihvo vo che nti ye min, ate hua devano ye che ihyan min.

15 Tuhme tumerune Dihvo vo ihyan, ne rạhn ye:

—¿Deh cuande che reque ne? ¿Duh rinohn ne?

María ne, rạhco ye te co sạhn che redin cudạdo yạhn ndạta me, ne rạhn ye:

—Ndete che ndih quenda ne Dihvé ne, cạhma ne co ne u ti chengu ne ihyan, cạva che cáhn quenguá ihyan.

16 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:

—¡María!

Ndaconan María, ne rạhn ye devạco yahn ye, hebreo, ri ye Dihvo vo:

—¡Raboni! —che nahn cạhma Ihyan Ricuahn.

17 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Hua nahn tah u, te metah nạhn nạn va Chidá. Tahque ndah ne, cuehn ngo ihyan apóstol yáhn che náhn nạn va Chidá, ihyan min che Chida nchuhn mạn, Dendiohs yáhn mạn, Dendiohs yahn ne mạn.

18 Tuhme chahn María chego ye ihyan apóstol chahn che ndihchero ye Dihvo vo mạn, nduhcạ che rạhn ye ri ye ihyan mạn.

Chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nạn ihyan apóstol yahn ye

19 A ro min no cuahn che a chi man ne, ndi dạma ihyan apóstol chahn, ne nenecạhde ye vah nạn che chenun ye yahn che vạh ye sạhn ndinạn yahn ihyan nación yahn Israel. Ura min ne, adenạn chendạ Dihvo vo vah, chandi ye mendạhn, ne rạhn ye:

—Dendiohs din yahino ye nchuhn. Hua dehve rạhco ne.

20 Chihno rạhn Dihvo vo chemin ne, nạhme ye tạh ye nạn che nchuh clạvo mạn, ticua ye mạn, ihyan chahn, ne ạma chi yeno ye ndihchero ye ihyan.

21 Ndaconan rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Dendiohs din yahino ye nchuhn. Hua dehve rạhco ne.

Namin rạhn ye ri ye ihyan chahn:

—Nduhcạ che dechuh Chidá u ne, namin dechúh nchuhn.

22 Tuhme tivenan ye ihyan chahn, ne rạhn ye ri ye ihyan:

—Conun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn.

23 Ndete che nchahco ne nunde yahn adecoduhno ihyan ne, a ndạca ye vederenchahco. Me ndete che hua ne, a hua ndạca ye.

Tomás ne, chitahno ye che ntuche Dihvo vo Jesucristo cuahn che ndihchero mạn ye ihyan

24 Ạma ihyan apóstol chahn che duche ye Tomás, ihyan min che ntạhco ihyan che duche ye “Cuạhche” ne, metah ye ro che ndạ Dihvo vo.

25 Cuahn che ntạ ye ne, rạhn ihyan chenạhn chahn ri ye ihyan:

—A ntuche Dihvo vo. A ndihchero nuhn ihyan.

Ate rạhn Tomás ri ye ihyan chahn:

—Atenạn che terún ndutitạ́h yạhvetạh ye nạn che nchuh clạvo mạn, ticua ye nạn che nchuh lạnza mạn, tuhme cotahnó che a ntuche ye.

26 Chihno nine ro ne, nto dạma tun ihyan apóstol chahn chete ạma vah, ne ro min ne, nduco Tomás quenun ye min. Andahre ntude chendevah ne, chendạ Dihvo vo chandi ye mendạhn, ne rạhn ye:

—Dendiohs din yahino ye nchuhn. Hua dehve rạhco ne.

27 Tuhme rạhn ye ri ye Tomás:

—Condihchero yạhvetạ́h, ne cueteron ndutitah. Namin cueteron ndutitah ticuá. Cuitehne, che a ntuché. Hua o ndedecadine.

28 Tuhme rạhn Tomás ri ye Dihvo vo:

—¡Ndih che Dihvé mạn, Dendiohs yáhn mạn!

29 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Tomás, mạn ne, ritehne yahn che ndihchero u. Ndah ro yahn ihyan che andahre hua rendihchero ye u, ate ritahno ye u.

Chirun cạca cuh cạva che cotahno ihyan Dihvo vo Jesucristo

30 Dihvo vo Jesucristo ne, ạma ndeh nạn ca vederihno din ye nạn ihyan apóstol yahn ye che hua ndirun nạn cạca cuh.

31 Me nducuahn che ndirun ne, cạva che cotahno nchuhn che Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse mạn, a ihyan min che Dạya Dendiohs mạn, ne nduco che cotahno ne ihyan ne, ndevahn ne, cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro.

21

Dihvo vo Jesucristo ne, ndạ ye nạn chenun ndache ihyan apóstol yahn ye

1 Chihno min ne, ndạ Dihvo vo nạn che chenun ihyan apóstol yahn ye, chihto vine yahn Galilea nino yạn Tiberias. Tuhcạ chi:

2 Nto dạma ihyan apóstol chahn, Simón Pedro mạn, Tomás, ihyan min che ntạhco ihyan che duche ye “Cuạhche” mạn, Natanael yahn yạn Caná, estạdo yahn Galilea mạn, nduh che o sạhn dạya Zebedéo mạn, nduco te o ihyan apóstol mạn.

3 Rạhn Simón Pedro ri ye ihyan chahn:

—Cạ́hn cotạ́h yạhca.

Rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:

—Namin nuhn ne, cạhn nuhn nduco ne.

Tuhme cuahn ye, ne chahtenun ye ạma bạrco che va nạn vine me, ate numa yạn min ne, nde ạma yạhca hua chetạh ye.

4 Cuahn che a cochi ri dave ne, ndạ Dihvo vo chihto vine me, ate ihyan apóstol chahn ne, hua nchanạn ye che ihyan min.

5 Tuhme rạhn ye ri ye ihyan chahn:

—Nchuhn sạhn cạhya, ¿a hua ndạca ne nde ạma yạhca ne?

Ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye ri ye ihyan:

—Nde ạma te hua ndạca nuhn.

6 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:

—Cotihyon nchuhn yạna yahn ne lạdo tạh cuạco bạrco, ne ndạca ne ite.

Tihcạ din ihyan chahn, ne cuahn che ndetendạh ye yạna me ne, nde hua richa ye che ạma ndito yạhca.

7 Tuhme ạma ihyan apóstol, ihyan min che ạma din yahino Dihvo vo ihyan ne, rạhn ye ri ye Pedro:

—¡A Dihvo vo che ndạ ye tạn!

Ndetạhno che chihnevan Simón Pedro yahn Dihvo vo ne, ndonun ye tino menạn yahn ye, ne cạ nun ye vạn nune che cạhn ye nạn che va ye.

8 Nạn chenun ihyan apóstol chenạhn chahn nduco chihto vine ne, ri tenduh ạma ciento metro. Chicạhca ye bạrco me nde min, chihndạ ye yạna me, ndito yạhca.

9 Cuahn che ndiquendạh ye chete bạrco me ne, ndihchero ye che va ạma vạcoyạhn, ạma chenun nducoyạhn, ne quendudo

ą̄ma yą̄hca nąn nducoyą̄hn me, riyuche te. Namin va pąn.

10 Rą̄hn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Te nchuhn neve yą̄hca che cade chetą̄h ne.

11 Chendą̄ Simón Pedro chete bą̄rco me, ne chihndą̄ ye yą̄na me, ndetendą̄h ye vą̄n nune. Chenun demąn yą̄hca rahte, ri ą̄ma ciento quenan o raco ndiche ino te. Andahre ą̄ma yą̄hn te, ate hua chendan yą̄na me.

12 Tuhme rą̄hn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cochi nchuhn, cahdino ne.

Ihyan apóstol chahn ne, a devano ye che Dihvo vo, ne chemin che nde hua chihquino ye tumerune ye ihyan duh ihyan ye.

13 Chahn ndą̄ Dihvo vo, ne chetą̄h ye pąn me mąn, yą̄hca me mąn, ne cą̄h ye, cheh ihyan chahn.

14 A ro min chi ino yune che chendihchero Dihvo vo ihyan apóstol yahn ye cuahn che a ntuche ye vą̄n teną̄hn.

Dihvo vo Jesucristo ne, yą̄hve ye Simón Pedro

15 Cuahn che a chihno cahdino ihyan chahn ne, tumerune Dihvo vo Pedro:

—Simón, dąya Jonás, ¿a tahque yahine u che co ihyan chuhn ne?

Ndahconan Simón Pedro yahn ye:

—Tą̄cą̄ hua, Dihvé. Yahinó ndih. A mąn ne devano ne.

Rą̄hn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Tuhme ne, codin cudą̄do ihyan yáhn.

16 Ndaconan tumerune ye ihyan, chi o yune:

—Simón, dąya Jonás, ¿a yahine u ne?

Ndahconan Pedro yahn ye:

—Tą̄cą̄ hua, Dihvé. Yahinó ndih. A mąn ne devano ne.

Rą̄hn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Tuhme ne, codin cudą̄do ihyan yáhn.

17 Ndaconan tumerune ye ihyan, chi ino yune:

—Simón, dąya Jonás, ¿a yahine u ne?

Nducote a nde ino yune che tumerune ye Pedro ndete che a yahino ye ihyan ne, chi ndą̄che ye, ne rą̄hn ye:

—Dihvé, a mąn ne devano ne nducuahn. A devano ne che yahinó ndih.

Rą̄hn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Tuhme ne, codin cudą̄do ihyan yáhn.

18 Cuą̄co rą̄hn rí di te cuahn che decą̄hya di ne, rendonon man tino yehn, ne rehn ti che nahn cahn. Ate cuahn che a co ndico di ne, ntah reche, ne tą̄ma ca ihyan ntihyon ye tino yehn di, ne quenda ye di nąn che hua nahn cahn.

19 Che tihcą̄ rą̄hn Dihvo vo ri ye Pedro ne, conahn nduhcą̄ che va che cą̄hco mendą̄hn ye ihyan nąn ntiyon yahn Dendiohs, cą̄hno se ihyan. Tuhme rą̄hn Dihvo vo ri ye Pedro:

—¡Cuindoque u!

20 Ura che cuahn ye ne, ndaconan Pedro, ne ndihchero ye che cuahn nduco ihyan apóstol min che ą̄ma din yahino Dihvo vo, ihyan min che dąma chihnde ye nduco Dihvo vo cuahn che cheh vino ye me, ne tumerune ye duh che ndihcue ndeh ihyan.

21 Tuhme tumerune Pedro Dihvo vo:

—Dihvé, me ihyan tih ne, ¿deh co yahn ye ne?

22 Ndahconan Dihvo vo, ne rą̄hn ye ri ye ihyan:

—Ndete che u náhn che conan ye iyehnse nde ro che ndaconan chí ne, di ne, hua cuande yehn chemin. Cuindoque u.

23 Chemin che chihnde ndudo vą̄n dihno vo che ihyan apóstol min ne, hua ndą̄ ro che coh ye. Ate Dihvo vo ne, ndiyu che rą̄hn ye che hua coh ihyan min, te rą̄hn ye te ndete che nahn ye che conan ihyan min nde ro che chi tun ye ne, hua cuande yahn Pedro chemin.

24 A ihyan apóstol min che dirun ye cą̄ca cuh, ne a devano vo che nducuahn che dirun ye ne, cuą̄co.

25 Ą̄ma ndeh nąn ca dehtenduh che din Dihvo vo Jesucristo. Ndete che corun queri ą̄ma nąn dehtenduh che din ye ne, rą̄hcó te cuto libro numachahte iyehnse, nde hua tuno nąn che conun. Tihcą̄ chi.

NTIYON CHE DIN IHYAN APOSTOL

Ndạ Vaco Ndah yahn Dendiohs nduhcạ che a necạh ye ndudo yahn ye

1 Ndih Teófilo che yahinó ndih, nạn cạca
che dendáh menạn ne, a dirún ạma ndeh
nạn dehtenduh che din Dihvo vo Jesucristo
mạn, che chicuahn ye mạn,
2 nde ndạ ro che conạhn ye vahchetero.
Cuahn che ametah nạhn ye vahchetero ne,
numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco
Ndah yahn Dendiohs, cạh ye ntiyon che va
che din ihyan apóstol yahn ye che a tendạh
nun ye.
3 Adive che chihno se Dihvo vo ne,
ntuche ye, ne mạn ye ndạ ye ndeh yune,
chinduco ye ihyan chahn chete che o raco
ro. Nduco chemin ne, chenahn ihyan
chahn te cuạco che quenduche ye, ne cạh
cuande ye ihyan chahn yahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs.
4 Cuahn che nduco ca ye ihyan apóstol
chahn ne, rạhn ye ri ye ihyan:
—Hua ndạca nchuhn yạn Jerusalén.
Conan rino ne nde ndạ ro che conahn che
ndihco cạde Dendiohs Chida che co Vaco
Ndah yahn ye. A yahn chemin che renté
nduco ne nde ro menạn.
5 Cuạco te Juạn ne, chehdenune ye ihyan,
ate nchuhn ne, cuihno neve ro ne, conun
Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn.

Conạhn Dihvo vo Jesucristo vahchetero

6 Tạhn min cuahn che ndidạma ihyan
chahn ne, tumerune ye Dihvo vo:
—Dihve nuhn, ¿a mạn ro cuh che ndạhco
cạde ne che cạhcantiyon mạn nación yahn
Israel ne?
7 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye ihyan
chahn:
—Hua cuande yahn nchuhn che cadino
ne deh ro, o deh ura che conahn che mạn
Dendiohs Chida a ndihco cạde ye.
8 Ate chu che cuande yahn ne. Cuahn che
co Vaco Ndah yahn Dendiohs, conun
nchuhn ne, conan cuma ne
vederihquentiyon. Tuhme cuạcotuhn ne
ndudo yáhn yạn Jerusalén mạn,
numacuahn estạdo yahn Judea mạn,
nación yahn Samaria mạn, nde
numachahte iyehnse.
9 Chihno rạhn Dihvo vo chemin ne, nahn
min che rendihchero ihyan chahn ne,
condạ ye vahchetero. Tuhme quendihco
ạma man, ne chehnạn ihyan chahn ihyan.
10 Numanahn che vatendi ca ye, rihno ye
che condạ Dihvo vo nạn ro ne, adenạn ndạ
o ángel, chenun ye tino cua.
11 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Nchuhn, sạhn Galilea, ¿dehco che rihno
cuạhn nạn ro ne? Mạn Dihvo vo che ndạca
ye vạn nchuhn, din Dendiohs che conạhn
ye vahchetero ne, nduhcạ che ndihchero
ne che conạhn ye, tihcạ ndaconan chi tun
ye.

Tendạhnun ye Matías cạva che co ye apóstol, conan ye menun Judas

12 Chihno min ne, ndạca ihyan chahn
min nạn che duche Cuete Olivo, ne conạhn
ye yạn Jerusalén. Nino yune min, nuhneva
che nihnde cạde nạn ley yahn Dendiohs
che co cạca ihyan ro che rahte tuhno ye.
13 Cuahn che ntạ ihyan chahn viyạn me
ne, chendạ ye ạma vah, cocha ye nạn o
cuahto, cuạrto nạn che rahtenun ye. Vạn
ihyan chahn ne, nduco Pedro mạn, Jacobo
mạn, Juạn mạn, Andrés mạn, Felipe mạn,
Tomás mạn, Bartolomé mạn, Mateo mạn,
Jacobo, che dạya Alfeo mạn, Simón Zelote
mạn, Judas, che dihno Jacobo mạn.
14 Ro ro ne, rendo dạma nducoyạca ihyan
chahn nduco dihno Dihvo vo mạn, chaco
ye, María mạn, yạhn ca ihyan ndạhta mạn,
revạh ye.
15 Ạma ro min ne, chandi Pedro nạn
ihyan che ritahno ye Dihvo vo, che ri ye
tenduh ạma ciento quenan ndico, ne
cahndudo ye:
16 —Nchuhn dihnó, a va che conahn
ndudo che din Vaco Ndah yahn Dendiohs
che dirun David yahn Judas, che
quendạhnạn se yahn sạhn che din se preso
Dihvo vo.
17 Sạhn min ne, chi cuande se vạn nuhn,
din se ntiyon nduco nuhn.
18 Tume che ndạca se yahn nunde yahn
se ne, ca ạma ndi yạhn. Chihno min ne,
chendạh se, denderen se, ne chendan se,
chihno chetuhn rehte se ndiyạhn.
19 Cuahn che checadino ihyan yạn
Jerusalén yahn chemin ne, chaconahn ye
che duche yạhn min, Acéldama, devạco
yahn ye, che nahn cạhma Yạhn Yahn Yun.
20 A ndirun nạn libro yahn Salmo tuhcạ:
Cuhnde mạn vạco se.
Nde ạma ihyan hua conun ye min.
Namin a ndirun:
Conan tạma ihyan menun se, ndondạ tạh
ye ntiyon che quenan cuma se.
21 'Chemin che ạma cha ihyan che namin
chinduco ye Dihvo vo numacuahn ro che
quechica ye,
22 nde ro che chehdenune Juạn ihyan, nde
ndạ ro che din Dendiohs che conạhn ye
vahchetero ne, va che co cuande ye vạn
nuhn, cạva che cuạcotuhn ye ndudo yahn
che a ntuche Dihvo vo.
23 Ntihyon yạn ihyan chahn o ihyan.
Ạma ye ne, José Barsabás, che namin duche
ye Justo, ne tạma ye ne, Matías.

24 Tuhme covạh nducoyạca ye:
—Dihve nuhn, a ndih che rendihche ne chedave yahn nducoyạca ihyan. Conạhma ne nuhn cha ihyan che o chuhn, nahn ne
25 che co ye apóstol, conan ye menun Judas, din ye ntiyon che denda se, din nunde yahn se, te a cuahn se nạn che redin yahn che conun se.
26 Tuhme din ihyan chahn sortear, ne quendạh yahn Matías che co ye apóstol, co cuande ye vạn ihyan che ndichiạma chahn.

2

Chiya Vaco Ndah yahn Dendiohs

1 Cuahn che ndạ vihco Pentecostés ne, nto dạma ihyan apóstol nduco nducoyạca ihyan chahn che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.
2 Adenạn chahco chine nạn ro nduhcạ yuhne tạn che ạma rano, ne chito chete vah nạn che chenun ye.
3 Ndihchero ye che decạ ro ruchiyạhn ro chetuhn, ne chiya tin queri ạma ye.
4 Tuhme quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nducoyạca ihyan chahn, din che rạhn ye tạma te o nạn devạco.
5 Ạma yạhn ihyan ndạta yahn Israel che redinahn ye che nihnde cạde nạn ley yahn Dendiohs ne, chica ye numachahte iyehnse, ne chenan ye yạn Jerusalén ro min.
6 Cuahn che chihnevan ye che chine ne, ndo dạma ye, ne ạma rahn ino ye, te queri ạma ye ne, chihnevan ye devạco yahn mạn ye che rente ihyan che chenun ye chete vah.
7 Ạma rahn ino ihyan chahn, ne rạhn ye vạn mạn ye nduco vih:
—¿A ndiyu ihyan Galilea nducoyạca ihyan sih che tihcạ rente ye?
8 ¿Tạcạ che rente ye devạco yahn queri ạma vo che rente vo yạn vạco vo?
9 Vạn nducoyạco vo ne, nduco ihyan yạhn yahn Partia mạn, Media mạn, Elam mạn, Mesopotamia mạn, Judea mạn, Capadocia mạn, Ponto mạn, Asia mạn,
10 Frigia mạn, Panfilia mạn, Egipto mạn, Africa che nde tahque yahn ca va che co yạn Cirene mạn. Namin nduco ihyan yạn Roma mạn. Nạhn vo ne, ihyan nación yahn Israel, ne nạhn vo ne, ihyan tạma nación che ritahno vo dạma nduco ye.
11 Namin nduco ihyan yạhn yahn Creta mạn, Arabia mạn. Rahndudo ihyan sih ndudo yahn vederihno che redin Dendiohs, rihnevan queri ạma vo devạco yahn mạn vo.
12 Ạma rahn ino nducoyạca ye, ne tumerune vih ye:
—¿Deh conahn che tihcạ ri ne?
13 Ate nạhn ihyan chahn ne, duche rino ye, ne rạhn ye:
—Coh ihyan sih, ne chemin che tihcạ redin ye.

Cahndudo Pedro

14 Tuhme necuandi Pedro nduco ihyan apóstol che ndichiạma chahn, ne cahndudo ye:
—Nchuhn, ihyan nación yahn Israel nduco nducoyạca ne che vate ne yạn Jerusalén, cua cuande ne mạn, cuihcovan ndah ne che cạhmá mạn.
15 Hua dehve coh nuhn nduhcạ che rạhn nchuhn, te meniyon ne, comạn rahco nun vatiyạn.
16 Che rendihchero nchuhn ne, a yahn chemin che dirun ihyan profeta Joel tuhcạ:
17 Rạhn Dendiohs: “Cuahn che a nahn tuno
ro che conahn che a ndihco cạdé ne,
dechúh Vacó, cạva che conun ihyan
iyehnse.
Daya nchuhn ne, cuahndudo ye ndudo
yáhn mạn,
ihyan decạhya ne, ndihchero ye vederihno
vạn yạhnde yahn ye mạn,
ihyan ndico ne, cạhno ye mạn.
18 Ro min ne, dechúh Vacó cạva che conun
ihyan che redin ye ntiyon yáhn, ne
cuahndudo ye ndudo yáhn.
19 Nạn ro mạn, ndiyạhn mạn, dín
vederihno, ne cuhnde ro yun mạn,
yạhn mạn, yạhme mạn.
20 U che Dihve nducoyạca ihyan ne, cuahn
che ametah ndạ ro che techecạdé ne,
nạn yạhn ne, co man,
ne iyo ne, ndo nduhcạ yun.
Ro min ne, ro che ạma yudo, ro che cạhco
ró che ạma chahte
vederihquentiyon yáhn.
21 Tuhme nducoyạca ihyan che cuah ye u
che Dihve ye ne, ndedeváhn ihyan.”
22 ’Nchuhn, ihyan nación yahn Israel, cuihcovan ndah ne che cạhmá: Dendiohs ne, dechuh ye Jesús yahn yạn Nazaret vạn nchuhn, ne mạn nchuhn devano cuạco ne, te numacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, din ye vederihno, ndihchero ne.
23 Cuahn che ndạ ye tạh nchuhn ne, nduhcạ che a ndihco cạde Dendiohs nde ro menạn ne, din nchuhn preso ihyan, necạh ne ihyan tạh sạhn nunde. Nahn yạh se ihyan, ne chihno se ihyan nduhcạ che nahn ne.
24 Ate ndedetuhche Dendiohs ihyan, chehnevi ye ihyan tạh vederih, te hua co che ndạhco ndiya vederih ihyan.
25 Hua co che conan ye tạh vederih cuahn dạma, te a yahn ye che dirun David tuhcạ:
Dihvé, cuahn dạma rendihché ndih che
nduco ne u.

Quenan ne lạdo tạh cuạcó, cạva che hua
dihya nun inó co.
26 Chemin che chi yenó, ne ndevá yavenạn
ne numacuahn vedeyeno.
Recạ́h vedechahtino chedave yáhn,
27 te u che yahino ne ne, hua cạhcomạn ne
u vạn tenạhn,
nde hua cuahnecun ne che conún chete
yạyan cuahn dạma, chạ u.
28 Tihyon yune ne u nduhcạ che ndạhcạ
conán nạn ne.
Ạma yenó yahn che nduco ne u.
29 'Nchuhn dihnó, cuạco te chih indihte
yuhn vo David mạn, che chehche ye mạn,
che va yạyan yahn ye nde meniyon mạn.
30 Ihyan min ne, profeta ye, ne
numacuahn vedeyudo ne, cạh Dendiohs
ndudo yahn ye che vạn ndạta yahn ye ne,
quendạh ihyan min che a va cạde che chi
ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse, nuhnde
tạh ye vederihquentiyon yahn ye.
31 David ne, anduhnecạ ndete che
ndihchero ye che ntuche ihyan min che a
va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan
iyehnse, ne chemin che dirun ye che hua
conun ihyan min vạn tenạhn mạn, che hua
chạ ye mạn.
32 Mạn ne, Dendiohs ne, a ndedetuhche
ye Dihvo vo Jesucristo, ne nuhn ne, devano
cuạco nuhn yahn.
33 Nducote ndedetuhche Dendiohs Chida
ihyan min numacuahn vederihquentiyon
yahn ye mạn, nducote dinahn ye ndudo
che necạh ye che dechuh ye Vaco Ndah
yahn ye mạn ne, chemin che redin ihyan
min vederihno che rendihchero nchuhn
mạn, rihnevan ne mạn.
34 A yahn ihyan min che ndạ ye
vahchetero che dirun David tuhcạ, ndiyu
yahn mạn ye:
Dihve Dendiohs ne, rạhn ye ri ye Dihvé:
"Cuihnde muhn lạdo tạh cuạcó,
35 numanahn che ndạhco ndiyá ihyan che
hua ri rendihche ye di, ndeva ye
yavenan."
36 'Nducote tihcạ ne, codevano cuạco
nducoyạca ihyan nación yahn Israel te a
Jesús, ihyan min che nahn yạh nchuhn ne,
ndạhco Dendiohs vederihquentiyon tạh ye
che ndedevahn ye ihyan iyehnse mạn, che
co ye Dihve nducoyạca ihyan mạn.
37 Cuahn che chihnevan ihyan chahn che
tihcạ cahndudo Pedro ne, ạma chi rạn ye,
ne tumerune ye Pedro nduco ihyan apóstol
chenạhn chahn:
—Dihno nuhn, ¿deh va che din nuhn mạn
ne?
38 Ndahconan Pedro, ne rạhn ye ri ye
ihyan:
—Queri ạma nchuhn, cuento ino ne
nunde yahn ne, ne cuah ne Dihvo vo
Jesucristo, cuedenune ne, cạva che
nchahco Dendiohs nunde yahn ne, ne din
ye che conun Vaco Ndah yahn ye nchuhn.
39 Tihcạ, te a necạh Dihvo vo Dendiohs
ndudo min cạva nducoyạca ihyan che
tendạhnun ye, nchuhn mạn, dạya ne mạn,
ndạta yahn ne mạn.
40 Cuahn che chihno cahndudo Pedro
ndudo cuh nduco ndeh nạn ca ndudo che
tuhchan ne, yạhve ye ihyan chahn, ne rạhn
ye:
—Cuendedevahn ne nchuhn vạn ihyan
nunde che vate ye mạn ro cuh.
41 Tuhme ihyan che nevahnecun ye
ndudo yahn ye ne, chedenune ye, ne ro
min ne, tenduh ino mil ihyan chitahno ye
Dihvo vo, chinduco ye ihyan chahn.
42 Nducoyạca ye ne, riquendi ye che
ricuahn ihyan apóstol chahn, ne rendo
dạma ye nduco vih mạn, revạh ye mạn,
rendeh ye pạn nduhcạ che chihquentiyon
Dihvo vo mạn.

Nduhcạ che redin ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

43 Ạma rahn ino nducoyạca ihyan yạn, te
ạma redin ihyan apóstol chahn vederihno.
44 Nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo
vo ne, ạma no vederendedecadino yahn ye
nduco vih, ne rihco mendạhn ye
dehtenduh yahn ye cạva nducoyạca ye.
45 Cuahn che va vederetạhn yahn
combiero yahn ye ne, rendihcue ye yạhn
yahn ye mạn, dehtenduh yahn ye mạn, ne
recạh ye tume me queri ạma ihyan chahn
tunoca va vederetạhn yahn ye.
46 Ro ro rendo dạma ye yạco chahte, ne
ndevạco ye ne, reh ye nduco vih, ne rendeh
ye pạn nduhcạ che chihquentiyon Dihvo
vo. Chenan cuma ye vedeyeno mạn,
vedenecun mạn.
47 Rendeva ye yavenạn Dendiohs
numacuahn vedeyeno, ne ndạhcạ chenan
ye nạn nducoyạca ihyan. Ro ro ne,
rendedevahn Dihvo vo Dendiohs ihyan,
rinduco ye ihyan chahn.

3

Ndoyahn ạma sạhn che neneva doh cạh se

1 Ạma ro nạn rahco ino a chino, ura che
revạh ihyan ne, cuahn Pedro nduco Juạn
yạco chahte.
2 Ạma chende yạco me ne, duche
Hermosa, ne ạma sạhn che neneva doh cạh
se nde ro che chihndeyạn se ne, va se min.
Ro ro riquenda ihyan sạhn, ne min rihco ye
sạhn cạva che cạca se ihyan che rendạ ye
yạco che din ye vedevạhino nduco se.
3 Cuahn che ndihchero se Pedro nduco
Juạn che ndạ ye chende yạco me ne, chica
se che din ye vedevạhino nduco se.
4 Ndihchero ihyan chahn sạhn, ne rạhn
Pedro ri ye sạhn:

—Condihchero nuhn.

5 Sạhn min ne, va yạn se, rendihchero se
ihyan, te rạhco se te cạh ye tume sạhn.

6 Ate rạhn Pedro ri ye sạhn:

—Metah diyạhnguạn yáhn, nde hua ne
diyạhngua, ate co conán di. Nduco
vederihquentiyon yahn Jesucristo yahn
yạn Nazaret, cuenecuen, ne cuique.

7 Chetạh Pedro tạh cuạco se, ndedecuan
ye sạhn, ne ndetạhno nuhnde cạva
dạndocạh se, ne ndo cuạco cạh se.

8 Tuhme nde tuno cạ yạco se, canạn rica
se. Chendạ se chete yạco nduco ihyan
chahn, rạ yạco se che yeno se mạn,
rendeva se yavenạn Dendiohs numacuahn
vedeyeno mạn.

9 Nducoyạca ihyan che chenun ye min
ne, ndihche ye che rica se mạn, chihnevan
ye che rendeva se yavenạn Dendiohs mạn,

10 ne ạma rahn ino ye mạn, redihya ye ri
mạn, yahn vederihno me, te a rendihche
ye te a sạhn min che rihnde se chende yạco
Hermosa, rica se che din ihyan vedevạhino
nduco se.

Cahndudo Pedro mạn corredor che duche Salomón

11 Sạhn che a ndoyahn me ne, nda ca se
tạh Pedro mạn, Juạn mạn, chenun ye mạn
corredor che duche Salomón. Nducote ạma
rahn ino ihyan che chenun ye chete yạco
ne, aderano ye, ndo dạma ye min.

12 Cuahn che ndihchero Pedro che ạma
chito ihyan min ne, cahndudo ye:

—Nchuhn, ihyan nación yahn Israel,
¿dehco che ạma rahn ino ne? ¿Dehco che
ạma rendihchero ne nuhn? ¿A rạhco ne
che nduco vederihquentiyon yahn mạn
nuhn, o che ạma ndah ihyan nuhn, din
nuhn che ndoyahn sạhnguh?

13 Hua, te Dendiohs yahn indihte yuhn
vo Abraham mạn, Isaac mạn, Jacob mạn
ne, a ihyan min che din ye vederihno cuh,
cạva che ndeva ye yavenạn dạya ye
Jesucristo che necạh nchuhn tạh Pilạto.
Pilạto ne, nahn ntạhte ye ihyan, ate
nchuhn ne, hua cahnecun ne.

14 Ndotenan che cạca nchuhn che ntạhte
ye ihyan min che ndah ye nạn Dendiohs
ne, chica ne che ntạhte ye ạma sạhn rihno
ihyan.

15 Tihcạ chihno nchuhn ihyan min che
quenan cuma ye vederihquentiyon che din
ye che cuahtenan ihyan vahchetero
numacuahn ro. Ate Dendiohs ne,
ndedetuhche ye ihyan vạn tenạhn, ne yahn
chemin ne, nuhn devano cuạco nuhn.

16 Nduco vederihquentiyon yahn Dihvo
vo Jesucristo ne, ndoyahn sạhnguh che a
ntihche nchuhn sạhn, te chitahno se ihyan.
Chitahno se ihyan, ne chemin che ndoyahn
se nduhcạ che rendihchero ne.

17 Nchuhn dihno, u devanó te vạn
vedetundo yahn ne nduco ihyan ndinạn
yahn ne, chihno ne Dihvo vo.

18 Ate nde ro menạn me ne, a ndihco
cạde Dendiohs che va che chuhrihn ihyan
min yahn ye che a va cạde che chi ye,
ndedevahn ye ihyan iyehnse. Yahn chemin
ne, a dirun ihyan profeta, ne tihcạ chinahn.

19 Mạn ne, cuento ino nchuhn nunde
yahn ne mạn, cuah ne Dendiohs mạn, cạva
che nchahco ye yahn ne mạn, din ye che
cuahte dihn chedave yahn ne mạn, necạh
yạn ye chedave yahn ne mạn.

20 Va che dechuh tun ye Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che a va cạde che chi
ye, ndedevahn ye nchuhn.

21 Ate mạn ro cuh ne, va che conan ca ye
vahchetero nde ndạ ro che cuihno ndạhco
cạde Dendiohs nducuahn, nduhcạ che cạh
ye ndudo yahn ye, dirun ihyan profeta
ndah yahn ye a rạhn me.

22 A chinahn nduhcạ che rạhn Moisés ri
ye indihte yuhn vo tuhcạ: “Dihvo vo
Dendiohs ne, tendạh nun ye ạma ihyan
profeta vạn ndạta yahn nchuhn nduhcạ
che tendạh nun ye u. Codinahn ne
nducuahn che cạhma ihyan min,

23 te nducoyạca ihyan che hua dinahn ye
che cạhma ye ne, conda ye vạn ihyan
nación yuhn vo.”

24 ’Nducoyạca ihyan profeta, nde Samuel,
nde nducoyạca ye che chahte ye adive ne,
namin dirun ye yahn ro cuh.

25 A cạva nchuhn che dirun ihyan chahn,
ne che ndah yahn ne che nte cạde
Dendiohs nduco ihyan ndico yuhn vo
nduhcạ che cạh ye ndudo yahn ye
Abraham tuhcạ: “Cạva ihyan, ndạta yehn,
dín che ndah nduco nducoyạca ihyan
iyehnse.”

26 Cuahn che a ndedetuhche Dendiohs
Dạya ye ne, menạn vih ca dechuh ye ihyan
vạn nchuhn, cạva che din ye che ndah
nduco ne, ne cạhcomạn ne nunde yahn ne.

4

Sạhn intiyahn ne, din se preso Pedro mạn, Juạn mạn

1 Nde ametah cuihno cuahndudo Pedro
mạn, Juạn mạn, cuahn che ndạ chidocuyạn
ndinạn chahn mạn, sạhn saduceo mạn,
sạhn ndinạn yahn policía che redin se
cudạdo yạco mạn.

2 Yudo ri yahn sạhn chahn yahn che
Pedro nduco Juạn ne, ricuahn ye ihyan yạn
che a ntuche Dihvo vo Jesucristo, ne
chemin che va che ntuche tenạhn.

3 Tuhme quenda se ihyan chahn, chih se
ihyan vạcoyạhn nde tạma ro me, te ura
min ne, a chino.

4 Ate yąhn ihyan che chihnevan ye che
ricuahn ihyan chahn ne, chitahno ye Dihvo
vo Jesucristo, ne ihyan chahn nduco ihyan
che a chitahno ye Dihvo vo nde ro menąn
me ne, ri ye tenduh uhn mil che demąn
ihyan chąhn.
5 Tąma ro me ne, min yąn Jerusalén ndo
dąma nducoyąca sąhn ndinąn yahn nación
yahn Israel mąn, sąhn intiyahn mąn, sąhn
devano ley che dirun Moisés mąn.
6 Namin nduco Anás, chidocuyąn che
tahque ndinąn mąn, Caifás mąn, Juąn mąn,
Alejandro mąn, nducoyąca ihyan che
ndąta yahn chidocuyąn ndinąn chahn
mąn.
7 Tuhme tahve sąhn chahn che ngua
Pedro mąn, Juąn mąn, chahtendi ye
mendąhn, ne chiquerune se ihyan:
—¿Duh te nchuhn vederihquentiyon che
redin ne dehtenduh che tihchan ne?
8 Tuhme numacuahn vederihquentiyon
yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs,
ndahconan Pedro, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Nchuhn, sąhn ndinąn mąn, sąhn
intiyahn yahn nación yuhn vo mąn,
9 mąn che riquerune ne yahn vederihno
che chinahn nduco sąhnguh che
nenevadoh cąh se mąn, tącą chi che
ndoyahn se mąn,
10 cąhma nuhn nąn nchuhn cąva che
codevano nducoyąca ihyan nación yuhn
vo. Sąhnguh che nti se muhn nąn
nducoyąca nchuhn ne, a ntoyahn se nduco
vederihquentiyon yahn Jesucristo yahn
yąn Nazaret. A ihyan min che nahn yąh
nchuhn, ate Dendiohs ne, ndedetuhche ye
ihyan vąn tenąhn.
11 Nduhcą sąhn rahto vah che chacondąh
se tu che tahque cochihve yahn se ne,
tihchan nchuhn, te hua nevahnecun ne
ihyan min.
12 Nde ąma ihyan hua co ndedevahn ye
uvo, te atenąn ihyan min che va tąh ye
vederihquentiyon che ndedevahn ye ihyan
iyehnse.
13 Cuahn che ndihche sąhn ndinąn chahn
che hua vąh Pedro mąn, Juąn mąn, che
rente ye numa ino ye ne, nducote a devano
se te ihyan chahn ne, ndąta yahn ihyan
chevąh ihyan mąn, hua devano ye cąca
mąn ne, ąma cuahn ino se, ne tumacadino
se che chinduco ye Dihvo vo Jesucristo.
14 Avąne ne, sąhn che ndoyahn me ne,
min nti se nduco ihyan chahn. Chemin che
nde nąn che cąhma sąhn ndinąn chahn
metah.
15 Tuhme chihquentiyon se che
ndiquendąh vah ihyan chahn, numanahn
che nte cąde se nduco vih.
16 Rąhn se:
—¿Deh din vo nduco sąhn chuhn ne?, te
nducoyąca ihyan che vate ye yąn Jerusalén,
a devano ye yahn vederihno me, ne hua co
cąhma vo che hua cuąco.
17 Mąn ne, cąva che hua quendi cotuhn
ndudo yahn vederihno me ne, nahn dihyo
vo sąhn, ne ametah quendi se cąhma se
nduco nde ąma ihyan yahn
vederihquentiyon yahn Jesús min.
18 Tuhme cah sąhn ndinąn chahn ihyan,
ne chihquentiyon se che ametah quendi ye
cacuahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo
vo.
19 Ate ndahconan ihyan chahn, ne rąhn
ye ri ye sąhn:
—Condededecadino mąn nchuhn. Nąn
Dendiohs ne, ¿a ndąhcą che hua dinahn
nuhn che rihquentiyon ye, cąva che
dinahn nuhn yahn ne ne?
20 Va che dinahn nuhn yahn Dendiohs, te
yahn nducuahn che ndihchero nuhn mąn,
chihnevan nuhn mąn ne, va che cąhma
nuhn.
21 Tuhme nahn dihya sąhn ndinąn chahn
ihyan, ne ndedechuh se ihyan, conąhn ye.
Hua chihquino se din se castigo ihyan yahn
che rendeva nducoyąca ihyan yąn yavenąn
Dendiohs yahn vederihno che chinahn.
22 Sąhn che chinahn vederihno nduco
me, ndoyahn se ne, a ri se nchuh o raco
nduyo.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, chica ye che cąh Dendiohs vedechahtino ihyan

23 Pedro nduco Juąn ne, cuahn che ndąca
ye nąn chidocuyąn ndinąn chahn mąn,
sąhn intiyahn chahn mąn ne, conąhn ye
nąn che chenun combiero yahn ye, ne
necąh cuande ye ihyan nducuahn che rąhn
se ri se ihyan.
24 Chihno necąh cuande ye ihyan ne,
covąh nducoyąca ye tuhcą:
—Dihve nuhn, Dendiohs, ndih che
dendah ne nąn ro mąn, iyehnse mąn,
nuniyąhn mąn, nducuahn che va mąn.
25 Numacuahn vederihquentiyon yahn
Vaco Ndah yahn ne ne, cąh cuande ne
ihyan yahn ne David, ne dirun ye tuhcą:
¿Dehco che rendededecadino ihyan nación
yahn Israel yahn dehtenduh che hua
cochihve?
¿Dehco che renecuan ihyan nación
chenąhn, ri tąn ye nduco Dendiohs?
26 Nducoyąca rey che vate ye iyehnse ne,
necuan ye,
ne nducoyąca ihyan che rihquentiyon ye
ne, ndo dąma ye,
cąva che cuhma ye nduco Dihvo vo
Dendiohs mąn, ihyan yahn ye che a
va cąde che chi ye, ndedevahn ye
ihyan iyehnse mąn.
27 'Tihcą chinahn, te muhn yąn cuh ne,
ndo dąma Herodes mąn, Poncio Piląto

mạn, sạhn nación yahn Israel mạn, sạhn nación chenạhn mạn, cạva che chihno se Daya Ndah yahn ne, Jesucristo, ihyan min che ndạhco ne vederihquentiyon tạh ye.
28 Nduco tihcạ chenun cạh nducuahn che a ndihco cạde ne.
29 Dihve nuhn, mạn ne, condihche ne nduhcạ che renahn dihya sạhn sih nuhn. Cuete ne vedechahtino nuhn cạva che numa ino nuhn cuahndudo nuhn Ndudo yahn ne.
30 Numacuahn vederihquentiyon yahn ne ne, codin ne che ndoyahn ihyan cah mạn, che cuhnde ro vederihno mạn, che cuande yahn Daya Ndah yahn ne, Jesucristo.
31 Cuahn che chihno covạh ihyan chahn ne, nuhn yạhn nạn che chenun ye. Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, quenun nducoyạca ye, ne rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs numa ino ye.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, va mendạhn dehtenduh yahn ye cạva nducoyạca ye

32 Nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ạma no vederendededecadino yahn ye nduco vih. Nde ạma ye ne, hua rihco vih ye dehtenduh yahn ye, te ndihco mendạhn ye cạva nducoyạca ye.
33 Numacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs rahndudo ihyan apóstol chahn che ntuche Dihvo vo Jesucristo, ne ạma rinan Dendiohs nducoyạca ihyan chahn, redin ye che chenan cuma ye vedeyahino nduco vih.
34 Nde ạma ihyan chahn ne, hua rindanan dehtenduh che nahn ye, te ihyan che va yạhn yahn ye mạn, o vah yahn ye mạn ne, rendihcue ye, ne riquenda ye tume me,
35 renecạh ye ihyan apóstol chahn cạva che recạh ihyan chahn queri ạma ihyan tunoca vederetạhn yahn ye.
36 Tihcạ din ạma ihyan, yạhn yahn Chipre, che duche ye José, ndạta yahn chidocuyạn Levita. Ihyan apóstol ne, chaconahn ye che duche ye Bernabé, che nahn cạhma ihyan che renecạh yạn ye chedave yahn ihyan.
37 Ihyan min ne, ndihcue ye ạma yạhn yahn ye, ne necạh ye tume me ihyan apóstol chahn.

5

Nunde yahn Ananías nduco Safira

1 Ate hua tihcạ din ạma sạhn che duche se Ananías nduco ndạhta yahn se Safira. Namin ndihcue se ạma yạhn yahn se,
2 ne chihco vih se tah tume yahn. Quenda se tume chenạhn me, din cạ se che a nducuahn, ne necạh se ihyan apóstol chahn. Tạhn ndạhta yahn se ne, a devano te chemin.
3 Tuhme rạhn Pedro ri ye sạhn:

—Ananías, ¿dehco che dinehn che chinun chundah di ne?, te nahn cahncheh Vaco Ndah yahn Dendiohs, chihco vih tah tume yahn yạhn che ndihcue.

4 Nde ạma ihyan hua din ye fuerza di cạva che ndihcue yạhn yehn, nde huane che checo tume che ca yahn muhn. ¿Dehco che tihcạ ndededecadine?, te nunde yahn vederihncheh yehn ne, quendihque nạn Dendiohs, ndiyu demạn nạn ihyan.
5 Cuahn che chihnevan Ananías ndudo cuh ne, chendạh se, ne chih se. Nducoyạca ihyan che checadino ye che tihcạ chi ne, ạma dihya ye chi.
6 Ndạ ạma o sạhn decạhya, ne chahcotuma se tino sạhn, quenda se sạhn, chihche se sạhn.
7 Chihno tenduh ino ura ne, ndạ tạhn ndạhta me, nde hua devano te deh che chi.
8 Tumerune Pedro tạhn:

—¿A cuạco che tuhva tume ca nchuhn yahn yạhn yahn ne ne?

Ndahconan te:

—Cuạco. Nduco tihva.

9 Tuhme rạhn Pedro ri ye tạhn:

—¿Dehco che tihcạ din nchuhn, che ntuhno ne cạva che tumarande ne Vaco Ndah yahn Dihvo vo Dendiohs? A tạn cuenchi sạhn che chahn se chihche se inchahn. Mạn ne, namin quenda se di, cuhche se di.
10 Ndetạhno chendạh tạhn min, ne chih te nạn Pedro. Cuahn che ntạ sạhn decạhya chahn ne, a ndih te, ne quenda se tạhn chihche se tạhn dạma nduco inchạhn te.
11 Nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, nde ihyan chenạhn ne, checadino ye che tihcạ chi, ne ạma dihya ye chi.

Ạma din ihyan apóstol vederihno

12 Ạma redin ihyan apóstol vederihno nạn ihyan, ne nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, rendo dạma ye yạco chahte, mạn corredor che duche Salomón.
13 Ihyan yạn ne, ạma renevahnecun ye ihyan chahn, ne andahre vạhino ye, condạ vạn ye min,
14 ate ạma yạhn ye, nde ndạhta, nde chạhn ye, chitahno ye Dihvo vo, ne chinduco ye ihyan chahn.
15 Quendi tihcạ nde ndạ ro cuahn che ạma riquenda ihyan ihyan cah yahn ye nduco yundo, rentạve ye chihto yune, cạva che cuahn che chuh Pedro ne, amare dạhno ye conan ạma o ihyan chahn.

16 Namin rica ihyan yạn che nino, rendạ ye yạn Jerusalén, nda ye ihyan cah yahn ye nduco ihyan che chenun vaco chihngạ ihyan, ne ihyan cah chahn ne, rendoyahn ye, ne ihyan che chenun vaco chihngạ ihyan ne, rendiquendạh.

Din se preso Pedro mạn, Juạn mạn

17 Tuhme chidocuyạn che tahque ndinạn nduco sạhn saduceo che rinduco se ihyan ne, chi tạn se, din vedeve.

18 Din se preso ihyan apóstol chahn, ne chih se ihyan vạcoyạhn.

19 Ate ạma ángel yahn Dendiohs ne, nạhne ye vạcoyạhn me vino, ne ndetendạh ye ihyan chahn, ne rạhn ye ri ye ihyan:

20 —Cuahn nchuhn chete yạco chahte, cuahndudo ne nạn ihyan vederihquentiyon che rendahcorun Dendiohs ihyan, rendedevahn ye ihyan.

21 Dinahn ihyan chahn, ne tạma ro tiyạn ndita ne, chendạ ye chete yạco me, cahndudo ye.

Numanahmin ne, chidocuyạn che tahque ndinạn nduco sạhn che rinduco se ihyan ne, nedin dạma ye nducoyạca sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel mạn, sạhn intiyahn mạn. Tuhme tahve ye che chehua ihyan apóstol che chenun ye vạcoyạhn.

22 Ate cuahn che ndạ sạhn policía vạcoyạhn me ne, metah ihyan chahn, ne ndaconan se, chengu se ndudo.

23 Rạhn se:

—Vạcoyạhn ne, ndah ntude, ne sandạdo chahn ne, chenan se cudạdo chendevah. Ate cuahn che nạhne nuhn chende vạcoyạhn me ne, metah duhva.

24 Cuahn che chihnevan chidocuyạn che tahque ndinạn mạn, sạhn ndinạn yahn policía che redin cudạdo yạco mạn, chidocuyạn ndinạn chahn mạn ne, retumerune vih se nde ti ndạ, nde ti tuno che tihcạ ri.

25 Ura min ne, ndạ ạma se, ne rạhn se ri se sạhn chahn:

—Sạhn che chih nchuhn vạcoyạhn ne, chete yạco chenun se, ricuahn se.

26 Tuhme cuahn sạhn ndinạn me nduco policía yahn se, chehua se ihyan apóstol chahn nduco ndah. Hua din tạn se nduco ye, te vạh se che cạh ihyan yạn tu sạhn.

27 Cuahn che ntạ se ne, chengu se ihyan nạn sạhn ndinạn chahn. Tuhme rạhn chidocuyạn che tahque ndinạn me ri ye ihyan apóstol chahn:

28 —Nuhn ne, numacuahn vedeyudo chihquentiyon nuhn che hua quendi nchuhn cacuahn ne vederihquentiyon yahn sạhn min. Ate hua dinahn ne, te a ndacotuhn ne ndudo che ricuahn ne numachahte yạn Jerusalén. Avạne ne, ricueh dạme ne nuhn che nuhn chihno nuhn sạhn min.

29 Tuhme Pedro nduco ihyan apóstol chenạhn chahn ne, ndahconan ye:

—Nuhn ne, quenan cuma che dinahn nuhn vederihquentiyon yahn Dendiohs, te chemin che tahque yudo che co vederihquentiyon yahn ihyan iyehnse.

30 Nchuhn ne, nahn yạh ne Jesucristo nạn ạma cruz, chihno ne ihyan, ate Dendiohs yahn indihte yuhn vo ne, ndedetuhche ye ihyan,

31 ne chihco ye ihyan lạdo tạh cuạco ye, ndạhco ye vederihquentiyon tạh ye che conạn ye mạn, ndedevahn ye ihyan iyehnse mạn, cạva che nto ino ihyan nación yahn Israel nunde yahn ye, ne ndạca ye vederenchahco.

32 Nuhn ne, racotuhn nuhn ndudo yahn dehtenduh che tuhchan numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, che redin Dendiohs che renun ihyan che redinahn ye ndudo yahn ye.

33 Cuahn che chihnevan sạhn ndinạn chahn che tihcạ rạhn ihyan apóstol ne, ạma chi tạn se, ne nahn cạhno se ihyan.

34 Ate vạn sạhn chahn ne, nduco ạma ihyan fariseo che duche ye Gamaliel. Ihyan min ne, ihyan devano ley che dirun Moisés, ne ạma renevahnecun ihyan yạn ihyan. Chandi ye, ne chihquentiyon ye che ndiquendạh vah ihyan apóstol chahn menạn lihn.

35 Tuhme rạhn ye ri ye combiero yahn ye:

—Nchuhn, ihyan ndinạn yahn nación yuhn vo Israel, cuihco ne cudạdo deh che rihco ne che din ne nduco ihyan sih.

36 Cuenecạhco ne te ametah rạhn me che necuan Teudas, chinun se ihyan che va tạh se ạma vederihquentiyon, ne chinduco tenduh cun ciento ihyan sạhn. Ate chihno sandạdo sạhn, chihno chano nducoyạca ihyan che chinduco ye sạhn, ne min chihnonan yahn se.

37 Adive ne, ro che renan cạca ihyan ne, necuan Judas yahn estạdo yahn Galilea, ne ạma yạhn ihyan chinduco ye sạhn. Ate namin chihno sandạdo sạhn, ne chihno chano ihyan che chinduco ye sạhn.

38 Chemin che tahque ndạhcạ che hua cạhdenun nchuhn yune yahn ihyan sih, te ndete che vederihquentiyon yahn mạn ye che ricuahn ye ne, va che cuihno.

39 Ate ndete che vederihquentiyon yahn Dendiohs che ricuahn ye ne, hua co decuihno nchuhn. Avạne ne, ndete che tihcạ ne, cạhnda yahn ne, te redin vạhche ne yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

40 Quenan ino nducoyạca sạhn ndinạn chahn che rạhn ihyan min, ne cah se ihyan apóstol chahn, chahn se ihyan. Chihquentiyon se che ametah ndaconan

cacuahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo, ne ndedechuh se ihyan, conạhn ye.
41 Ndạca ihyan apóstol chahn nạn sạhn ndinạn chahn, ne ạma yeno ye, te cạh yune Dendiohs che chuhrihn ye cạva Dihvo vo.
42 Quendi ihyan apóstol chahn chicuahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo ro ro, chete yạco mạn, vạco ihyan mạn.

6

Tendạhnun ye ndache diácono

1 Tạhn min ne, ạma ri yạhn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Ihyan che rente ye devạco griego ne, chica nunde ye yahn ihyan che rente ye hebreo, te ura che rih ye dehtenduh che cheh ihyan ne, hua ndahva recạh ye ndạhta vạh che rente ye griego.
2-3 Tuhme nedin dạma ihyan apóstol che ndichio chahn nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Dihno nuhn, hua ndạhcạ che cạhcomạn nuhn che rahndudo nuhn Ndudo yahn Dendiohs, din nuhn ntiyon che cuih nuhn che cheh nchuhn. Chemin che vạn nchuhn ne, cuetendạhnun ne ndache ihyan che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan mạn, che chenan ino vo ihyan mạn, che ndạhcạ vederendededecadino yahn ye mạn, ne ihyan chahn ne, ndạhco nuhn ntiyon cuh tạh ye.
4 Me nuhn ne, quendi nuhn covạh nuhn mạn, cacuahn nuhn Ndudo yahn Dendiohs mạn.
5 Chahtenan ino ihyan chahn, ne tendạhnun ye Esteban, ạma ihyan che numa ino ye ritahno ye Dihvo vo Jesucristo mạn, che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan mạn. Namin tendạhnun ye Felipe mạn, Prócoro mạn, Nicanor mạn, Timón mạn, Parmenas mạn, Nicolás mạn, ạma ihyan yạn Antioquía che chitahno ye dạma nduco ihyan nación yahn Israel ro menạn.
6 Tuhme covạh ihyan apóstol cạva ihyan chahn, nahn tạh ye ihyan, ndạhco ye ntiyon min tạh ye.
7 Ndudo yahn Dendiohs ne, ạma retuhn, ne min yạn Jerusalén ne, ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ạma ri yạhn ye. Nde chidocuyạn, ạma yạhn ye chitahno ye, chinduco ye ihyan chahn.

Din se preso Esteban

8 Esteban ne, redin ye vederihno nạn ihyan, te ạma yahino Dendiohs ihyan mạn, necạh ye vederihquentiyon ihyan mạn.
9 Ạma o sạhn ndiyạco che duche Esclavos Libertados, nduco ạma o sạhn yạn Cirene mạn, Alejandría mạn, yạhn yahn Cilicia mạn, Asia mạn ne, canạn se ruhn chende se nduco Esteban.
10 Ate hua chi ndạhco ndiya se ihyan, te quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan mạn, ạma va vededevano yahn ye mạn.
11 Tuhme nedihve se ạma o sạhn cạva che cuacotuhn se ndudo cuahnde, ne cạhma se te chihnevan se che chihngạ rạhn Esteban yahn Dendiohs mạn, yahn ley che dirun Moisés mạn.
12 Nduco chemin ne, ndedecuan se sạhn yạn mạn, sạhn ndinạn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ne chi tạn sạhn chahn nduco Esteban, quenda se ihyan nạn intiyahn.
13 Namin nuhn sạhn chahn ạma o se che cạhma se ndudo cuahnde tuhcạ:
—Cuahn dạma chihngạ rạhn sạhn tih yahn yạco cuh che nihnde vih yahn Dendiohs mạn, yahn ley che dirun Moisés mạn.
14 Cuạco chemin, te chihnevan nuhn che rạhn se te Jesucristo yahn yạn Nazaret ne, ndatera ye yạco cuh mạn, ndahcorun ye costumbre che chihco Moisés mạn.
15 Nducoyạca sạhn ndinạn che vate se min ne, ndihchero se Esteban, ne nduhcạ che ro nạn ángel, tihcạ ro nạn ye.

7

Cahndudo Esteban che rendedevahn ye ihyan

1 Tuhme chidocuyạn che tahque ndinạn me ne, chiquerune ye Esteban:
—¿A cuạco ducuahn che rica nunde sạhn sih yehn ne?
2 Ndahconan Esteban, ne rạhn ye:
—Nducoyạca nchuhn, dihnó mạn, ihyan ndinạn yahn nación yuhn vo mạn, cuihcovan ne che cạhmá. Dendiohs yuhn vo, ihyan min che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye ne, ndạ ye nạn indihte yuhn vo Abraham, cuahn che quenan ca ye yạhn yahn Mesopotamia, ro che ametah cuhnde ye yạn Harán,
3 ne rạhn ye ri ye ihyan: “Cuihcoman yạn vaque mạn, nducoyạca ihyan yehn mạn, ne cuehn ạma cuạn yạhn nạn che nạhmá di.”
4 Tuhme chica Abraham yạn vạco ye, Caldea, ne chahn ye, chihnde ye yạn Harán. Adive ne, chih chida ye, ne nạhma Dendiohs ihyan yune, nde nạn che ndạ ye muhn, yạhn nạn che vahto vo mạn ro cuh.
5 Hua cạh Dendiohs nde ạma ndi yạhn cuh ihyan, nde nạn che cạhno ye ạma cạh ye. Ate cạh ye ndudo yahn ye ihyan te co yạhn ndạta yahn ye, andahre ro min ne, ametah nde ạma dạya ye.
6 Namin rạhn Dendiohs ri ye ihyan te ndạta yahn ye ne, va che cuahtenan ye yạn vạco ihyan tạma nación, ne din tạn ihyan nación min nduco ye mạn, din ye ntiyon

yahn ihyan chahn nduco fuerza mạn, nde
cuihno cun ciento nduyo.
7 Ate namin rạhn Dendiohs ri ye ihyan:
“U dín castigo ihyan nación min che
cạhcantiyon ye numacuahn vedetạn ndạta
yehn che din ye ntiyon yahn ye. Cuihno
min ne, ndạca ye nación min, ne cochi ye
muhn yạhn cuh, ndeva ye yavenán.”
8 Namin cạh Dendiohs ndudo yahn ye
Abraham, ne chihquentiyon ye che conan
ạma señạ queri ạma ihyan, ndạta yahn ye,
cạva che cạhco ran ye che nevahnecun ye
ndudo min. Chemin che cuahn che
chihndeyạn dạya Abraham che duche
Isaac ne, chihno nine ro ne, chaconahn ye
señạ. Tihcạ chaconahn Isaac señạ dạya ye
Jacob, ne Jacob ne, tihcạ chaconahn ye
señạ nducoyạca dạya ye. A ihyan min che
chihco ndạta ye nduh che ndichio ndạta
yahn ihyan nación yahn Israel.
9 ’Dạya Jacob che ihyan ndico yuhn vo
ne, a ihyan chahn che din ve ye yahn dihno
ye José, ne ndihcue ndeh ye ihyan nduco
sạhn che quenda se ihyan nde nación yahn
Egipto. Ate Dendiohs ne, chinduco ye José,
10 ne ndedevahn ye ihyan yahn
nducuahn che rechuhrihn ye. Cạh
Dendiohs vederendedecadino che ndạhcạ
ihyan, ne din ye che Faraón, rey yahn
Egipto ne, din yahino ye ihyan. Chemin che
chaconahn Faraón ihyan che cạhcantiyon
ye ndevạco ye mạn, nde numachahte
nación yahn Egipto mạn.
11 ’Tuhme chihnde cuico numachahte
nación yahn Egipto mạn, Canaán mạn, ne
ạma chuhrihn nducoyạca ihyan, nde
indihte yuhn vo, ne ametah rendạca che
cheh ye.
12 Ate cuahn che checadino Jacob che
min nación yahn Egipto va trigo ne,
dechuh ye dạya ye. Tạhn min ne, cade ạma
yune chahn ihyan ndico yuhn vo.
13 Cuahn che chi o yune che chahn ihyan
chahn ne, cạh José che checadino ye te
ihyan min che dihno ye, ne nduco chemin
checadino Faraón ti chica ndạta yahn José.
14 Tuhme dechuh José che chehua chida
ye Jacob nduco ihyan yahn ye. Nducoyạca
ihyan chahn ne, ri ye ino raco ntihyon.
15 Tihcạ chi che chahn Jacob, chihnde ye
nación yahn Egipto. Adive ne, chih ye, ne
namin a min chih ihyan ndico yuhn vo.
16 Adive ne, ndiquenda ihyan ine yahn
tenạhn chahn nde yạn Siquem. Min
chihche tun ye ihyan nạn yạyan che ca
Abraham, ndihcue dạya Hamor.
17 ’Cuahn che a ndạ nino ro che conahn
ndudo che cạh Dendiohs numacuahn
vedeyudo Abraham ne, ihyan nación yahn
Israel ne, ạma chi yạhn ye min nación yahn
Egipto.
18 Tạhn min chihnde tạma rey yahn
Egipto che hua rendihche ye José.
19 Rey min ne, din tạn ye numacuahn
vederihncheh nduco ihyan ndico yuhn vo,
ne chihquentiyon ye ihyan chahn che cade
cuahteyạn dạya ye che chạhn ne, cạhn ye,
cuacondạh ye cạva che coh.
20 Tạhn min chihndeyạn Moisés, ne ạma
quenan ino Dendiohs lihn me. Ino iyo ra
chi tạve indihte yahn se sạhn,
21 ne cuahn che chihcomạn ye lihn me
ne, tạhn dạya mạn rey ntạca te sạhn.
Ndeva te sạhn, ne tạve te sạhn nduhcạ
dạya mạn te.
22 Chemin che chahn Moisés nducuahn
vededevano yahn ihyan nación yahn
Egipto. Cuahn che chi chahte ye ne, ạma
dito nạn ye nạn che rente ye mạn, nạn
dehtenduh che redin ye mạn.
23 ’Cuahn che a chi ye o raco nduyo ne,
chahn ye chendihchero ye ihyan nación
yahn ye, Israel.
24 Min ndihchero ye che chahn ạma sạhn
Egipto ạma sạhn nación yahn ye, ne chihno
ye sạhn Egipto me, ndedevahn ye sạhn che
tạma me.
25 Tihcạ din ye, te rạhco ye te nduco
chemin ne, ihyan nación yahn ye ne,
conahn ye te dechuh Dendiohs ihyan,
ndedevahn ye ihyan chahn. Ate ihyan
chahn ne, hua chenahn ye.
26 Tạma ro me ne, ndihchero Moisés o
sạhn nación yahn ye che rahteruhn se
nduco vih, ne nahn cạhco dihn ye sạhn.
Rạhn ye ri ye sạhn: “Nchuhn ne, dạma
nación yuhn vo nduco vih, ¿dehco che
rahteruhn ne nduco vih?”
27 Ate sạhn che redin tạn nduco
combiero yahn me ne, chacondạ se ihyan,
ne rạhn se: “¿Duh chaconahn di che conan
yahn nuhn, techecade yahn nuhn?
28 ¿A namin nahn cahne u nduhcạ che
chihne sạhn Egipto me ico?”
29 Cuahn che chihnevan Moisés che tihcạ
rạhn sạhn min ne, chano ye, ne cuahn ye,
chihnde ye ạma cuạn yạhn che duche
Madián. Min chihnevạco ye, ne ndạca o
dạya ye.
30 ’Chihno o raco nduyo ne, min yạhn
nạn che metah duhva, nino nạn cuete che
duche Sinaí ne, adenạn chihnde ro ạma
ángel vạn ruchiyạhn yahn ạma yạhn lihn
che riche, ndihchero Moisés.
31 Moisés ne, ạma cuahn ino ye yahn
vederihno che rendihchero ye, ne cuahn
che chahn ndạ ye cạva che ndihchero ndah
ye ne, chihnevan ye che rạhn Dihvo vo
Dendiohs:
32 “U che Dendiohs yahn ihyan ndico
yehn, Abraham mạn, Isaac mạn, Jacob
mạn.” Tuhme ạma dihya Moisés chi, nde

tuno rendoh ye che vạh ye, nde metah chihquino ye ndihchero ca ye.
33 Rạhn Dendiohs ri ye ihyan: “Cuehnevi ndạco che chenun cah, te cạhnda yehn yahn che nti nino nạn che quenún.
34 A ndihcheró che rechuhrihn ihyan yáhn min nación yahn Egipto, ne chihneván che revạh ye. Chemin che cochí, ndedeváhn ihyan. Mạn ne, conan yan, te dechúh di Egipto.”
35 ’Andahre hua nevahnecun ihyan chahn Moisés ro menạn, rạhn ye ri ye ihyan: “¿Duh chaconahn di che conan yahn nuhn, techecade yahn nuhn?” Ate mạn Dendiohs dechuh ye ihyan cạva che conạn ye yahn ihyan chahn mạn, cạva che ndedevahn ye ihyan mạn, nduhcạ che rạhn ye ro che chihnde ro ángel me nạn yạhn lihn che riche me.
36 A Moisés che ndetendạh ye ihyan ndico yuhn vo min nación yahn Egipto, ne din ye vederihno yạhn min mạn, nạn Nuniyạhn Cuạh mạn, yạhn nạn che metah duhva mạn, chete che o raco nduyo.
37 A Moisés che rạhn ye ri ye ihyan nación yuhn vo, Israel: “Dendiohs ne, ndedecuan ye ạma ihyan profeta vạn ndạta yuhn vo nduhcạ che ndedecuan ye u, ne che cạhma ihyan min ne, chemin che codinahn nchuhn.”
38 A Moisés che quendạhnạn ye yahn ihyan nación yuhn vo, Israel, min yạhn nạn che metah duhva, ne a ihyan min che nte ángel nduco ye min Cuete Sinaí cạva che cạh ye ndudo min ihyan ndico yuhn vo. A ihyan min che chihnevan ye ndudo yahn che ndedevahn Dendiohs ihyan iyehnse, chihco ye cạvo vo.
39 ’Ate ihyan ndico yuhn vo ne, chacotạhn ye yahn Moisés mạn, nahn ndaconan ye nación yahn Egipto mạn.
40 Rạhn ihyan chahn ri ye Aarón: “Nahn nuhn che dendah ne ạma o dendiohs che quendạhnạn ye yuhn vo, te Moisés, ihyan min che ndetendạh ye uvo nación yahn Egipto ne, a hua rentạ ye, ne hua devano nuhn deh chi yahn ye.”
41 Tuhme dendah ihyan chahn ạma itenine lihn. Chihno ye ạma o ite cạva che co te vedino nạn itenine me, ne ạma chi yeno ye nduco dendiohs min yahn ye che dendah mạn ye.
42 Chemin che chihcomạn Dendiohs ihyan chahn, ne cạh yune ye che chitahno ye iyon che chenan nạn ro, chivahn dendiohs yahn ye, nduhcạ che dirun ạma cha ihyan profeta tuhcạ:

Nchuhn, ihyan nación yahn Israel, cuahn
che chahtechica ne yạhn nạn che
metah duhva chete che o raco nduyo
ne,
ndotenan che cạhno ne ite cạva che co te
vedino, ndeva ne yavenạn ne,
43 tahque ndah ne ne, quenda ne yạco nạn
che quenun Moloc mạn, iyon yahn
Renfán mạn,
ndeva ne yavenạn dendiohs chemin chan
che dendah mạn ne.
Chemin che quenan cuma che dín castigo
nchuhn, dechúh nchuhn nde tahque
cạna yahn nación yahn Babilonia.

44 ’Min yạhn nạn che metah duhva ne, ihyan ndico yuhn vo ne, chihnde tạh ye yạco che chindah nduhcạ che nạhma Dendiohs Moisés tạcạ va che dendah ye. A chete yạco min ne, chenun ndah tu rahno nạn che ndirun ley yahn Dendiohs.
45 Chan rine, chihnde tạh ihyan chahn yạco me nde ro che ndạ ye nduco Josué, chetạh ye yạhn yahn ihyan tạma nación che chehnevi Dendiohs nạn ye. Tihcạ chihco cudạdo ye yạco me nde ro che quenan David.
46 Dendiohs, ihyan min che ndeva Jacob yavenạn ye ne, din yahino ye rey David, ne nahn cạhno rey me ạma yạco yahn ye.
47 Ate Salomón che chihno ye yạco yahn Dendiohs,
48 andahre Dendiohs, ihyan min che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye, hua rendotenan ye yạco che rihno ihyan. Tihcạ nduhcạ che dirun ihyan profeta me tuhcạ:

49 Rạhn Dihvo vo Dendiohs: “Rihquentiyón
nde vahchetero mạn,
nde numachahte iyehnse mạn.
¿Tạcạ conún chete ạma yạco che rihno
ihyan?
¿Tạcạ cuhndé ạma cuạn no?
50 A mạn dendáh nducuahn dehtenduh che
va.”

51 Quendi Esteban, ne rạhn ye:

—Nchuhn ne, cheche chedave yahn ne. Dạma ri ne nduco ihyan che hua ritahno ye Dendiohs, te hua redinahn ne. Numacuahn ro ne, rahcotạhn ne vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs. Nduhcạ ihyan ndico yahn ne ne, tihchan ne.
52 Nducoyạca ihyan profeta ne, din tạn ihyan ndico yahn nchuhn nduco ye. Ihyan ndico yahn ne ne, chihno ye ihyan profeta chahn che dirun ye nde ro menạn che va che chi Dạya Dendiohs, ne cuahn che ndạ ye ne, a mạn nchuhn hua chitahno ne ihyan, ne chihno ne ihyan.
53 Nchuhn ne, nduco ángel dechuh Dendiohs ley yahn ye cạva che dinahn ne, ate hua redinahn ne.
54 Cuahn che chihnevan sạhn ndinạn chahn che tihcạ rạhn Esteban ne, ạma chi tạn se, nde tuno reh dihyon se.
55 Ate Esteban ne, quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan, ne chenihyon nạn ye nạn ro, ne ndihchero ye che ạma yudo

vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn,
che nti Dihvo vo Jesucristo lạdo tạh cuạco
ye mạn.
56 Tuhme rạhn ye:
—¡Condihche nchuhn! ¡Quendah
vahchetero! ¡Ngạ Ihyan min che rinduco ye
nducoyạca ihyan, nti ye lạdo tạh cuạco
Dendiohs!
57 Ate sạhn chahn ne, necạhde se
iverevan se, nde tuno rah tạn se, tumangạn
se Esteban.
58 Quenda se ihyan cuahn chihto yạn, ne
min cạh se tu ihyan. Ạma sạhn che duche
se Saulo ne, din se cudạdo tino yahn sạhn
che chenan se ntiyon che cạh se tu ihyan.
59 Ura che recạh se tu Esteban ne, covạh
ye tuhcạ:
—Dihvé Jesucristo, ndạhcó chedave yáhn
tạh ne.
60 Tuhme chehntihya ye, ne rạhn ye
numa dito ye:
—Dihvé, cuenchahco ne yahn sạhn sih
che tihcạ redin se.
Chihno rạhn ye chemin ne, chih ye.

8

Din tạn Saulo nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Saulo ne, dạma chi se nduco sạhn
chahn che chihno se Esteban.
A ro min no canạn ạma redin tạn se
nduco ihyan yạn Jerusalén che ritahno ye
Dihvo vo. Vạn ihyan chahn ne, atenạn
ihyan apóstol che chahtenan ye min, te
chihno chano nducoyạca ye, cuahn muhn
cuahn min ye estạdo yahn Judea mạn,
nación yahn Samaria mạn.
2 Ihyan che ndah ihyan ye nạn Dendiohs
ne, ạma chi rạn ye cạva Esteban, ne chahn
ye chihche ye ihyan.
3 Saulo ne, quendi se redin tạn se nduco
ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne rendạ se
nduh vah nduh vah, retendạh vah se
ihyan. Nde ndạhta, nde chạhn ye, rihnda
rudo se ihyan, riquenda se ihyan, rih se
ihyan vạcoyạhn.

Rahndudo ye ndudo ndah yahn Dendiohs min nación yahn Samaria

4 Ihyan che chano chahn ne, rahndudo
ye ndudo ndah yahn Dendiohs nduh cuạn
yạn nạn che rendạ ye.
5 Ạma cha ihyan chahn che duche ye
Felipe ne, cuahn che ndạ ye ạma cuạn yạn
yahn Samaria ne, min rahndudo ye ndudo
yahn Dihvo vo Jesucristo, che a ihyan min
che a va cạde che chi ye ndedevahn ye
ihyan iyehnse.
6 Ạma rendo dạma ihyan, rihnevan ye
numacuahn vedenecun che rahndudo
Felipe mạn, rendihchero ye vederihno che
redin ye mạn.
7 Ạma yạhn ihyan che chenun vaco
chihngạ ihyan ne, rendihquendạh vaco
chahn, ạma rah. Namin rendoyahn ạma
yạhn ihyan che ndi cheche ye mạn, che
neneva doh cạh ye mạn, tạh ye mạn.
8 Chemin che nducoyạca ihyan yạn min
ne, ạma yeno ye.
9 Yạn min ne, va ạma sạhn che duche se
Simón, che cuah se. A rạhn me ne, ạma
chihncheh se ihyan che vate ye
numachahte nación yahn Samaria, rạhn se
te ametah nde ạma ihyan nduhcạ sạhn
min.
10 Nducoyạca ihyan, nde ihyan ndico
mạn, nde checạhya mạn, renevahnecun ye
sạhn, ne rạhn ye:
—Sạhnguh ne, quenan cuma se
vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs.
11 Ạma rạhn chitahno ihyan chahn sạhn,
te nduco vedecuah yahn se ne, chihncheh
se ihyan.
12 Ate cuahn che chihnevan ihyan chahn
che rahndudo Felipe yahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn,
yahn che ndedevahn Dihvo vo Jesucristo
ihyan mạn ne, nducoyạca ye, nde ndạhta,
nde chạhn ye, chitahno ye Dihvo vo, ne
chedenune ye.
13 Nde Simón cuah me ne, chitahno se, ne
chedenune se. Chinduco se Felipe, ne ạma
rahn ino se yahn vederihno che rinahn.
14 Cuahn che ihyan apóstol che chenan ye
yạn Jerusalén checadino ye che
nevahnecun ihyan yạhn yahn Samaria
Ndudo yahn Dendiohs ne, dechuh ye Pedro
nduco Juạn.
15 Cuahn che ndạ ihyan apóstol chahn ne,
covạh ye cạva che conun Vaco Ndah yahn
Dendiohs ihyan chahn.
16 Ametah conun Vaco Ndah yahn
Dendiohs nde ạma ihyan chahn, te cade
chedenune ye che nevahnecun ye Dihvo vo
Jesucristo.
17 Tuhme Pedro nduco Juạn ne, nahn tạh
ye ihyan chahn, ne quenun Vaco Ndah
yahn Dendiohs ihyan.
18 Cuahn che ndihchero Simón che renun
Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan che
renahn tạh ihyan apóstol chahn ne, nahn
cạh se tume ihyan,
19 ne rạhn se:
—Cuedin nchuhn che namin nducó
conan cumá vederihquentiyon tih, cạva
che adecoduhno ihyan che nahn tạ́h ihyan
ne, conun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan.
20 Tuhme rạhn Pedro ri ye sạhn:
—A ndinda di nde nduco tume yehn, te
rendedecadine te co cua nduco tume
vederihquentiyon che recạh Dendiohs.
21 Di ne, nde hua co conen nạn ntiyon
cuh, te hua ndah chedave yehn nạn
Dendiohs.

22 Cuento ine yahn nunde yehn, ne
cuique Dendiohs ndete che nchahco ye
yehn che tihcą rendededecadine,
23 te ndero ndi che a ndinda di, nedin
nunde yehn.
24 Ndahconan Simón, ne rąhn se ri se
ihyan:
—Covąh nchuhn cąva che nchahco
Dihvo vo Dendiohs nunde yáhn, ne hua
cuahno có nduhcą che rąhn ne.
25 Cuahn che a nte ihyan apóstol chahn
yahn vederihno che din Dendiohs mąn,
cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs mąn
ne, conąhn ye yąn Jerusalén, racotuhn ye
ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ąma
ndeh yąn yahn Samaria nąn che rechuh ye.

Felipe nduco sąhn nación yahn Etiopía
26 Chihno min ne, rąhn ąma ángel yahn
Dihvo vo Dendiohs ri ye Felipe:
—Cuehn cuąhn yune che rica yąn
Jerusalén, rahn cuąhn yąn Gaza.
Yune min che rechuh cuąhn yąhn nąn
che metah duhva.
27 Tuhme cuahn Felipe, ne ura che a
quenun yune ye ne, ntąca ye ąma sąhn
ndinąn, che tesorero yahn tąhn Candace,
reina yahn nación yahn Etiopía. Ro min ne,
a ndaconan se che chahn se yąn Jerusalén,
ndeva se yavenąn Dendiohs.
28 Conąhn se yąn vąco se, va se chete
carro yahn se, ne rahndudo se libro che
dirun ihyan profeta Isaías.
29 Tuhme rąhn Vaco Dendiohs nduco
Felipe:
—Cuehn, cotone carro tih.
30 Cuahn che tuno Felipe carro me ne,
chihnevan ye che rahndudo sąhn min libro
che dirun Isaías, ne tumerune ye sąhn:
—¿A renahn ne ndudo tih che rahndudo
ne ne?
31 Ndahconan se yahn ye:
—Hua, te metah duh che te cuande u.
Tuhme yąhve se ihyan che condą ye
chete carro me, cuhnde ye dąma nduco se.
32 Nąn Ndudo yahn Dendiohs che
rahndudo se ne, ndirun tuhcą:
Nduhcą che riquenda ihyan itecuche nąn
che cąhno ye ite ne, tihcą quenda ye
ihyan.
Nduhcą ąma itecuche lihn che hua rah te
che rendu ihyan ite ne, tihcą ihyan
min, te hua dehva cąhma ye.
33 Ndere cąca nunde se yahn ye, ne ametah
deh che cąhma ye, te hua ndąca duh
che techecąde yahn ye numa cuąco.
¿Duh co cąhma yahn ndąta yahn ihyan
min?, te cąhno se ihyan, ne ndąca ye
iyehnse cuh.
34 Tumerune sąhn min Felipe:
—Codin favor, ne cahme co u, ¿Duh yahn
che tihcą dirun ihyan profeta me? ¿A yahn
mąn ye, o yahn tąma ihyan?
35 Tuhme canąn Felipe nde nąn che
rahndudo se, cąh cuande ye sąhn ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
36 Cuahn che ndą ihyan chahn ąma cuąn
nąn che va nune ne, rąhn sąhn ndinąn me:
—Muhn va nune, ¿a hua co cuedenuné
ne?
37 Ndahconan Felipe yahn se:
—Ndete che ritahnó ne numacuahn
chedave yahn ne ne, tącą hua, co
cuedenune ne.
Tuhme rąhn sąhn min:
—Ritahnó te Jesucristo ne, ihyan min che
Dąya Dendiohs.
38 Chihquentiyon se che chan carro me.
Tuhme cochahn se nduco Felipe nąn nune
me, ne chehdenune ye sąhn.
39 Cuahn che ndiquendąh ihyan chahn
vąn nune ne, quenda Vaco Dihvo vo
Dendiohs Felipe, ne chehnąn se ihyan.
Tuhme ndonun yune se, conąhn se, ne ąma
yeno se.
40 Felipe ne, adenąn ndą ye yąn Azoto, ne
chuh ye nduh yąn nduh yąn, rahndudo ye
Ndudo yahn Dendiohs nde ndą ye yąn
Cesarea.

9

Nto ino Saulo nunde yahn se
1 Numacuahn ro min ne, riquendi Saulo
redin tąn se nduco ihyan che ritahno ye
Dihvo vo Jesucristo, nahn cąhno se ihyan.
Chahn se nąn chidocuyąn che tahque
ndinąn,
2 chica se ąma cąca, quenda se, cąva che
cąhn se yąco yahn ihyan nación yahn Israel
che vate ye yąn Damasco, din se preso nde
ndąhta, nde chąhn, ihyan che ritahno ye
Dihvo vo, quenda se ihyan yąn Jerusalén.
3 Ate cuahn che ndą nino se yąn
Damasco ne, adenąn chiya ąma dave che
chica nąn ro nąn se.
4 Ndetąhno chendąh se ndiyąhn, ne
chihnevan se ąma ndudo che rąhn:
—Saulo, Saulo, ¿dehco che redin tan
nduco ihyan yáhn?
5 Tumerune se:
—Dihvé, ¿duh ndih ne?
Ndaconan ndudo me:
—U che Jesucristo che redin tan nducó.
Nduhcą itenine che renun yah mąn te ite,
renun te yąhn cuiyon che rahco nduco
ihyan ite ne, tihcą redin.
6 Saulo ne, ąma dihya se chi, nde tuno
rendoh se che vąh se, ne rąhn se:
—Dihvé, ¿deh nahn ne che dín ne?
Ndahconan Dihvo vo yahn se:
—Cuenecuen, ne cuehn viyąn. Min
cąhma ąma ihyan co ye di deh va che din.

7 Namin sạhn che nduco Saulo ne, ạma
dihya se chi, te chihnevan sạhn chahn
ndudo me, ate hua duhva ndihche se.
8 Tuhme necuan Saulo, ate cuahn che
nạhne se ndutinạn se ne, ametah ro nạn se.
Chemin che chetạh sạhn chahn tạh se, ne
quendanan se sạhn nde ndạ se yạn
Damasco.
9 Min quenan se ino ro, ne hua ro nạn se,
nde hua cheh se, nde hua chih se.
10 Yạn min va ạma ihyan che duche ye
Ananías che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.
Ndihchero ihyan min ạma vederihno vạn
yạhnde yahn ye che ndạ Dihvo vo nạn ye,
ne yạhve ye ihyan:
—¡Ananías!
Ndahconan ye:
—Dihvé, cạhma ne.
11 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cuehn cuahn yune che duche Yune
Cuạco, ne min ndevạco Judas, cuiquerone
cạva ạma sạhn yạn Tarso che duche se
Saulo. Min quenun se, revạh se.
12 Sạhn min ne, din Dendiohs che vạn
yạhnde yahn se ndihchero se di che nda,
nahn tah sạhn cạva che ndaconan co ro
nạn se.
13 Cuahn che chihnevan Ananías che
tihcạ ne, rạhn ye:
—Dihvé, ạma yạhn ihyan rente ye nducó
yahn sạhn min che ạma redin tạn se min
yạn Jerusalén nduco ihyan che ritahno ye
ndih.
14 Mạn ne, ndạ se muhn, nda se ạma cạca
che dendah chidocuyạn che tahque ndinạn
cạva che din se preso nducoyạca nuhn che
ritahno nuhn ndih, quenda se nuhn.
15 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cuehn, te mán tendạhnún sạhn cạva
che cuahndudo se ndudo yáhn, cahnevan
ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan
nación chenạhn mạn, rey yahn ye mạn.
16 Cạh cuandé sạhn che va che ạma
chuhrihn se che cuande yáhn.
17 Tuhme cuahn Ananías, chendạ ye vah
nạn che quenun Saulo. Nahn tạh ye sạhn,
ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Dihnó Saulo, Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che chihnde ro ye nan cuạhn
yune ne, dechuh ye u cạva che ndaconan
co ro nan mạn, cạva che conun Vaco Ndah
yahn Dendiohs di mạn.
18 Ndetạhno chera che decạ ro yun ro che
chenan ndutinạn se, ne chi ro nạn se.
Tuhme necuan se, ne chedenune se.
19 Chihno min ne, cheh se, ne ndeva
fuerza sạhn. Quenan se neve ro min yạn
Damasco nduco ihyan che ritahno ye
Dihvo vo.

Cahndudo Saulo Ndudo yahn Dendiohs yạn Damasco

20 Chihno min ne, canạn cahndudo Saulo
nduh cuạn chete yạco, ne rạhn ye te
Jesucristo ne, ihyan min che Dạya
Dendiohs.
21 Nducoyạca ihyan che rihnevan ye ne,
rahn ino ye, ne retumarune vih ye:
—¿A ndiyu sạhn tih che redin tạn se yạn
Jerusalén nduco ihyan che ritahno ye
Jesús? ¿A ndiyu sạhn tih che ndạ se muhn
cạva che quenda se ihyan che ritahno ye
ihyan min, necạh se ihyan tạh chidocuyạn
ndinạn?
22 Ate Saulo ne, nde tahque numa ino se
rahndudo se che cuạco te Dihvo vo
Jesucristo ne, a ihyan min che a va cạde
che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.
Nde nạn che ametah deh che cạhma ihyan
nación yahn Israel che vate ye min yạn
Damasco.

Chano Saulo

23 Chihno ndeh ro ne, ihyan nación yahn
Israel chahn ne, ntuhno ye cạva che cạhno
ye Saulo,
24 ate checadino se. Nde ro nde rạhn
rano ihyan chahn sạhn nduh cuạn chende
chan yahn yạn me cạva che cạhno ye sạhn.
25 Ate ạma vino ne, ihyan che ritahno ye
Dihvo vo ne, ndedevah ye sạhn chete ạma
cuahte chahte nạn chete che ndi chan yahn
yạn me, ne tihcạ chi che ndevahn se.

Ntạ Saulo yạn Jerusalén

26 Cuahn che ntạ Saulo yạn Jerusalén ne,
nahn conduco se ihyan che ritahno ye
Dihvo vo Jesucristo, ate nducoyạca ihyan
chahn ne, vạh ye, te rạhco ye te co hua
cuạco che a ritahno se Dihvo vo.
27 Ate Bernabé ne, quenda ye Saulo nạn
ihyan apóstol chahn, ne necạh cuande ye
ihyan nduhcạ che chihnde ro Dihvo vo nạn
se cuạhn yune mạn, nduhcạ che yạhve ye
sạhn mạn, nduhcạ che numa ino se
cahndudo se yạn Damasco
vederihquentiyon yahn Dihvo vo mạn.
28 Tuhme chinduco Saulo ihyan apóstol
chahn, ne quenan se min yạn Jerusalén.
29 Numa ino se rahndudo se
vederihquentiyon yahn Dihvo vo, riyạhve
se ihyan, ndạta yahn Israel, che rente ye
devạco griego. Ate ihyan chahn ne, rinuhn
ino ye tạcạ co cạhno ye sạhn.
30 Cuahn che checadino ihyan che
ritahno ye Dihvo vo che tihcạ ne, quenda
ye sạhn yạn Cesarea, ne ndedechuh ye
sạhn yạn vạco se Tarso.
31 Tạhn min ne, numachahte estạdo yahn
Judea mạn, Galilea mạn, nación yahn
Samaria mạn ne, nducoyạca ihyan che
ritahno ye Dihvo vo ne, cheguan redin tạn
ihyan nduco ye, ne a ndevate tahn ye,
rendeva ye yavenạn Dihvo vo Dendiohs
numacuahn vedenecun. Renecạh yạn Vaco

Ndah yahn Dendiohs chedave yahn ihyan chahn, ne redin Dendiohs che ą̈ma yą̨hn ihyan ritahno ye Dihvo vo, rinduco ye ihyan.

Ndoyahn Eneas

32 Cuahn che quechica Pedro, rahndudo ye vą̨n ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, chahn ye, chendihchero ye ihyan che vate ye yą̨n Lida.

33 Min ntą̈cą̈ ye ą̈ma są̨hn cah che duche se Eneas. A nine nduyo ndi cheche se, quendite se nąn yundo.

34 Rą̨hn Pedro ri ye są̨hn:

—Eneas, Dihvo vo Jesucristo din ye che ndoyehn. Cuenecuen, condihte ndah yundo yehn.

Ndetą̨hno ndoyahn Eneas, ne necuan se.

35 Nducoyą̈ca ihyan yą̨n Lida mą̨n, yą̨n Sarón mą̨n, ndihchero ye che ndoyahn se, ne ą̈ma yą̨hn ye chihcomą̨n ye dehtenduh che ritahno ye ro menąn, ne chitahno ye Dihvo vo Jesucristo.

Ntuche Dorcas

36 Tą̨hn min ne, chihnde ą̈ma ihyan ndą̨hta yą̨n Jope che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Ihyan min ne, duche ye Tabita, ne che devą̈co griego ne, Dorcas. Ą̨ma ndah ihyan ye, ne ą̈ma yeno ye, rinan ye ihyan chevą̨h.

37 Chetą̨h cah ihyan min, ne chih ye. Chihno nąno ihyan tenąhn me ne, chacondihte ndah ye ihyan chete cuą̈rto che va nąn o cuahto.

38 Checadino ihyan che ritahno ye Dihvo vo che yą̨n Lida quenan Pedro, ne nducote nino yą̨n min ne, tahve ye o ihyan che cą̨hn ye, ngua ye ihyan, ne rą̨hn ye:

—Cuhn vo nduco ne yą̨n Jope tenun tenun no.

39 Tuhme cuahn Pedro nduco ihyan chahn, ne cuahn che ndą̈ ye min ne, quenda ihyan chahn ihyan chete vah nąn che quendite tenąhn me. Min chenun nducoyą̈ca ndą̨hta vą̨h, ą̈ma raco ye, ne nąhme ye Pedro vestido mą̨n, coyąno mą̨n, che ndą̨hyon tenąhn me ro che quenan ye iyehnse.

40 Chihquentiyon Pedro che ndiquendą̨h vah nducoyą̈ca ihyan chahn, ne chentihya ye, covą̨h ye. Ndihchero ye tenąhn me, ne rą̨hn ye:

—Tabita, cuenecuen.

Ndetą̨hno nąhne ye ndutinąn ye, ne ndihchero ye Pedro, ne necuan ye, va ye nąn yundo.

41 Tuhme chetą̨h Pedro tą̨h ye, ne ndedecuan ye ihyan. Cah ye nducoyą̈ca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo mą̨n, ndą̨hta vą̨h chahn mą̨n, ne nąhme ye ihyan ndą̨hta me che a ntuche ye vą̨n tenąhn.

42 Nducoyą̈ca ihyan yą̨n Jope ne, checadino ye yahn vederihno me, ne ą̈ma yą̨hn ye chitahno ye Dihvo vo.

43 Rą̨hn quenan Pedro min yą̨n Jope, ndevą̈co Simón, ą̈ma są̨hn che redin dave se ima.

10

Chahn Pedro ndevą̈co Cornelio

1 Min yą̨n Cesarea chihnde ą̈ma capitą́n che duche se Cornelio, che ndi cuande se compañia che duche Italiana.

2 Są̨hn min nduco nducoyą̈ca ihyan yahn se che chenun ye ndevą̈co se ne, rendeva se yavenąn Dendiohs numacuahn vedenecun. Ą̨ma recą̨h se tume che rinan se ihyan nación yahn Israel, ne revą̨h se ro ro.

3 Ą̨ma ro, tenduh nąn rahco ino a chino ne, chinahn ą̈ma vederihno nąn se, ndihchero ndah se ą̈ma ángel yahn Dendiohs che chendą̈ ye nąn quenun se, ne yą̨hve ye są̨hn:

—¡Cornelio!

4 Ą̨ma dihya se chi, ndihchero se ángel me, ne tumerune se ihyan:

—Dihvé, ¿deh nahn ne ne?

Ndahconan ángel me yahn se:

—Dendiohs, a chihnevan ye che revah, ne ndihchero ye che redin vedevą̨hino nduco ihyan chevą̨h.

5 Mą̨n ne, cuedechoh ihyan che cą̨hn ye yą̨n Jope, ngua ye Simón che namin duche ye Pedro.

6 Quenan ye ą̈ma vah che nti nino nuniyą̨hn, vą̈co ą̈ma są̨hn redin dave ima che namin duche se Simón. Ihyan min cą̨hma ye co ye di deh che va che din.

7 Cuahn che conąhn ángel me ne, cah Cornelio o są̨hn decą̨hya yahn se nduco ą̈ma sandą̨do che quenan se ndevą̈co se che namin ritahno se Dendiohs.

8 Chihno necą̨h cuande se są̨hn nducuahn ne, dechuh se są̨hn yą̨n Jope.

9 Tą̈ma ro me ne, tenduh nąn inguiyą̨hn ne, cuahn che a cuahn nino są̨hn chahn yą̨n Jope ne, cocha Pedro tin vah yuto nąn che quenan ye, cą̈va che covą̨h ye.

10 Ą̨ma chi cuico ye, ne numanahn che rindah che cheh ye ne, chinahn ą̈ma vederihno nąn ye.

11 Ndihchero ye nąn ro ą̈ma che decą̈ ro ą̈ma tino chahte tihcą̈ ro che nechiche nduh che cun esquina yahn, ne cochahn cuą̨hn ndiyą̨hn nino nąn ye.

12 Min chete tino me chenun nducoyą̈ca nąn ite che cun cą̨h te mą̨n, cu mą̨n, yą̨hda mą̨n.

13 Tuhme chihnevan ye ą̈ma ndudo che rą̨hn:

—Pedro, cuihne ite sih, cocheh ite.

14 Ate ndahconan Pedro:

—Dihvé, hua, te u ne, nde menahn metah chéh nde ạma nạn ite che chihngạ te.
15 Ndaconan ndudo me:
—Cha che a nedin dave Dendiohs ne, hua quendi ndedecadine che chihngạ.
16 Ino yune ndaconan ndihchero ye vederihno me. Tuhme condạ tino me cuạhn nạn ro.
17 Nahmin che ạma rendedecadino Pedro deh conahn vederihno me ne, sạhn che dechuh Cornelio ne, a ndạ se chendevah, retumerune se ti che vạco Simón.
18 Tuhme tumerune se a min quenan ạma ihyan che duche ye Simón che namin duche ye Pedro.
19 Rendedecadino ca Pedro yahn vederihno me cuahn che yạhve Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan:
—Ndạ ino se, rinuhn se di.
20 Cuenchehn, ne cuehn nduco se. Dehve rahque, te u dechúh sạhn.
21 Tuhme cuenchahn Pedro cuạhn nạn che vatendi sạhn che dechuh Cornelio, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—U che rinuhn nchuhn. ¿Deh ntiyon cochi ne ne?
22 Ndahconan sạhn chahn:
—Huate, capitán Cornelio dechuh ye nuhn. Ihyan min ne, ạma ndah ihyan ye, ne rendeva ye yavenạn Dendiohs. Nducoyạca ihyan nación yahn Israel ne, yahino ye ihyan. Rạhn ạma ángel yahn Dendiohs ri ye ihyan che dechuh ye chehua ndih, cạva che cạhn ne ndevạco ye, cahnevan ye deh che va che cạhma ne co ne ihyan.
23 Tuhme rạhn Pedro che condạ sạhn chahn chete vah, ne chahtenan se nduco ye. Nde tạma ro me cuahn ye nduco se, nduco neve ihyan yạn Jope che ritahno ye Dihvo vo.
24 Nạn che chi o ro me ne, ndạ ihyan chahn yạn Cesarea, ne quenan rino Cornelio nduco nducoyạca ihyan yahn se mạn, amigo yahn se mạn, che ndiyạhve se.
25 Cuahn che ndạ nino ihyan chahn vạco Cornelio ne, quendạh se vah cạva che nevahnecun se Pedro, ne chehntihya se nạn ye, rendeva se yavenạn ye.
26 Ate ndedecuan Pedro sạhn, ne rạhn ye:
—Cuenecuen, cuandi. Hua ndạhcạ che ndeva yavenán, te u ne, ihyan iyehnse u nduhcạ di.
27 Ca rạhn ca rica ye, chendạ ye chete vah, ne ndihche ye che ạma yạhn ihyan ndi dạma ye min.
28 Tuhme rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Nchuhn ne, a devano ne te cạhnda va yahn nuhn, ihyan nación yahn Israel, che cạhn nuhn ndevạco ihyan tạma nación mạn, che conduco nuhn ihyan chahn mạn. Ate Dendiohs ne, te ye, checadinó te hua quendi ndedecadinó che hua ndạhcạ che codạma nuhn nduco ihyan tạma nación.
29 Chemin che cuahn che tahve nchuhn che chehua u ne, ndetạhno cochí, hua chacotạ́hn. Mạn ne, nahn cadinó deh cuande che tahve ne che chehua u.
30 Tuhme ndahconan Cornelio:
—A mạn cun ro, co tenduh ura cuh ne, va yạhté mạn, revạ́h mạn, muhn chete vạcó, cuahn che chihnde ro ạma ángel, quenun ye tino che tuno diyạhn ro.
31 Rạhn ye ri ye u: “Cornelio, chihnevan Dendiohs che revah, ne ndihchero ye che redin vedevạhino nduco ihyan chevạh.
32 Mạn ne, cuedechoh nde yạn Jope che ngua Simón che namin duche ye Pedro. Quenan ye ạma vah che nti nino nuniyạhn, ndevạco ạma sạhn che redin dave ima, che namin Simón duche se.”
33 Chemin che a ndetạhno dechúh che chehua ndih. Ndạhcạ din ne che cochi ne. Mạn ne, nto dạma nducoyạca nuhn muhn nạn Dendiohs cạva che cahnevan nuhn nducuahn che chihquentiyon ye che cạhma ne.
34 Tuhme cahndudo Pedro:
—Mạn ne, a chenáhn te Dendiohs che cuạco niyon ne, hua retendạh nun ye ihyan,
35 te dạma no yahino ye nducoyạca ihyan adecotino nación yahn ye, ndete che rendeva ye yavenạn ye mạn, redin ye che ndah mạn.
36 Dendiohs ne, dechuh ye Jesucristo, Dihve nducoyạca ihyan, vạn ihyan nación yahn Israel, cạva che cuahndudo ye ndudo ndah yahn che ndo yạn Dendiohs nduco ihyan iyehnse.
37 Nchuhn ne, a devano ndah ne yahn nducuahn che comạn chinahn numachahte nación yahn Israel, canạn nde estạdo yahn Galilea, cuahn che a chuh che cahndudo Juạn Bautista mạn, chehdenune ye ihyan mạn.
38 A devano ne te Dendiohs ne, din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye Jesucristo yahn yạn Nazaret, ne ndạhco ye vederihquentiyon chahte tạh ye. Ihyan min ne, quechica ye, redin ye che ndah, ne rendedevahn ye ihyan che rechuhrihn ye, redin chundah. Tihcạ redin ye, te quenan cuma ye vederihquentiyon yahn Dendiohs.
39 Nuhn racotuhn nuhn ndudo cuạco yahn nducuahn che din Dihvo vo Jesucristo numachahte nación yahn Israel mạn, yạn Jerusalén mạn. Ihyan min ne, nahn yạh se ihyan nạn ạma cruz, chihno se ihyan.
40 Ate chihno ino ro ne, ndedetuhche Dendiohs ihyan, ne cahnecun ye che quechica ro ye vạn nuhn.

41 Hua quechica ro ye vạn nducoyạca
ihyan yạn, ate quechica ro ye vạn nuhn che
a tendạh nun Dendiohs nuhn nde ro
menạn cạva che cuacotuhn nuhn ndudo
yahn che tihcạ chi. Cuahn che a ntuche ye
vạn tenạhn ne, dạma cheh nuhn, dạma
chih nuhn nduco ye.
42 Chihquentiyon ye che cuahndudo
nuhn nạn ihyan che ndạhco Dendiohs
vederihquentiyon tạh ye cạva che teche
cạde ye yahn nducoyạca ihyan che
chenduche ye mạn, che ndih ye mạn.
43 A yahn ihyan min che dirun
nducoyạca ihyan profeta nde a rạhn me.
Dirun ye te nducoyạca ihyan che cotahno
ye ihyan min ne, nchahco Dendiohs nunde
yahn ye che cuande yahn ihyan min.
44 Nde metah cuihno cuahndudo Pedro
cuahn che quenun Vaco Ndah yahn
Dendiohs nducoyạca ihyan che rihnevan
ye ndudo me.
45 Ihyan nación yahn Israel che ritahno
ye Dihvo vo che nduco ye Pedro ne, ạma
cuahn ino ye chi yahn che quenun Vaco
Ndah yahn Dendiohs nde ihyan tạma
nación.
46 Devano cuạco ye te quenun Vaco Ndah
yahn Dendiohs ihyan chahn, te rente ye
tạma te o nạn devạco mạn, rendeva ye
yavenạn Dendiohs mạn.
47 Chemin che rạhn Pedro:
—¿A va duh che cạhco tạn che
cuedenune ihyan chuhn?, te a quenun
Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan nduhcạ
che quenun uvo.
48 Tuhme chihquentiyon ye che
cuedenune ihyan chahn, cuah ye Dihvo vo
Jesucristo. Chihno min ne, chica ihyan
chahn favor Pedro che conan ye neve ro
nduco vih.

11

Necạh cuande Pedro ihyan ndiyạco che vate ye yạn Jerusalén

1 Ihyan apóstol chahn nduco ihyan che
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo che vate ye
estạdo yahn Judea ne, checadino ye te nde
ihyan tạma nación a chitahno ye Ndudo
yahn Dendiohs.
2 Cuahn che ntạ Pedro yạn Jerusalén ne,
ihyan nación yahn Israel che ritahno ye
Dihvo vo ne, rạhva ye nduco ye.
3 Tumerune ihyan chahn:
—¿Dehco che chehn vạco ihyan tạma
nación, cheh dạma nduco ye ne?
4 Tuhme necạh cuande Pedro ihyan
chahn nducuahn che chi:
5 —Ạma ro cuahn che quenán yạn Jope
ne, ura che revạ́h ne, chinahn ạma
vederihno nạ́n. Ndihcheró ạma che decạ
ro tino chahte tihcạ ro, ne nechiche nduh
che cun esquina yahn, chica nạn ro,
cochahn cuạco nạn che quenún.
6 Cuahn che chihco ndáh cudạdo deh
chenun chete ne, ndihcheró ite che cun cạh
te mạn, ite chano mạn, cu mạn, yạhda mạn,
7 ne chihneván ndudo che rạhn: “Pedro,
cuihne ite sih, cocheh ite.”
8 Ate ndahconán: “Dihvé, hua, te nde
menahn metah chéh nde ạma ite che
chihngạ te.”
9 Tuhme ndaconan ndudo me nde nạn
ro: “Cha che u, Dendiohs, a nedin davé ne,
hua quendi ndedecadine che chihngạ.”
10 Ino co ndaconan chinahn vederihno
me nạ́n, ne condạ cuạhn nạn ro.
11 A ura min no ndạ ino se che rinuhn se
u, che chica se nde yạn Cesarea.
12 Chihquentiyon Vaco Dendiohs che hua
dehve rạhcó, cạ́hn nduco se. Namin ạn
dino vo chuhn ne, chinduco ye u, chahn
nuhn vạco ạma sạhn,
13 che nte cuande se nuhn che ndihchero
se ạma ángel che chandi ye, chihto nạn se
ndevạco se, ne tuhcạ rạhn ye ri ye sạhn:
“Cuedechoh che ngua Simón che namin
duche ye Pedro, quenan ye yạn Jope.
14 Ihyan min cạhma ye co ye di nduco
ihyan yehn deh va che din nchuhn cạva
che ndevahn ne.”
15 Cuahn che chihno nte sạhn min ne,
canạn cahndudó. Ate numanahn che
cahndudó ne, adenạn quenun Vaco Ndah
yahn Dendiohs ihyan chahn nduhcạ che
quenun uvo ro menạn me.
16 Tuhme necạhcó che rạhn Dihvo vo:
“Juạn ne, chehdenune ye ihyan, ate
nchuhn ne, conun Vaco Ndah yahn
Dendiohs nchuhn.”
17 Nducote mạn Dendiohs din ye nduco
ihyan chahn nduhcạ che din ye nduco uvo
che chitahno vo Dihvo vo Jesucristo ne,
¿duh u cạva che din vạhché yahn
Dendiohs?
18 Cuahn che chihnevan ihyan chahn ne,
chahtedihn chende ye, ne ndeva ye
yavenạn Dendiohs, ne rạhn ye: “Tuhme ne,
rahnecun Dendiohs che nto ino ihyan tạma
nación nunde yahn ye, cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro.”

Ihyan yạn Antioquía che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

19 Cuahn che chuh che chih Esteban ne,
canạn redin tạn ihyan nduco ihyan che
ritahno ye Dihvo vo, ne chano ihyan
chahn. Nạhn ye ne, cuahn ye nde nación
yahn Fenicia mạn, Chipre mạn, yạn
Antioquía mạn. Min chacotuhn ye Ndudo
yahn Dendiohs atenạn vạn ihyan nación
yahn Israel, te vạn ihyan tạma nación ne,
hua chacotuhn ye ndudo me.

20 Ate neve ihyan nación yahn Chipre
mạn, yạn Cirene mạn, cuahn ye yạn
Antioquía, ne ihyan chahn chacotuhn ye
ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo nde
vạn ihyan tạma nación.
21 Nducote chenan cuma ihyan chahn
vederihquentiyon yahn Dihvo vo ne, ạma
yạhn ihyan chihcomạn ye dehtenduh che
ritahno ye ro menạn me, ne chitahno ye
Dihvo vo.
22 Cuahn che checadino ihyan che
ritahno ye Dihvo vo che chenan ye yạn
Jerusalén ne, dechuh ye Bernabé nde yạn
Antioquía.
23 Cuahn che ndạ Bernabé min ne,
ndihchero ye che ạma va vedeyahino yahn
Dendiohs vạn ihyan chahn, ne ạma chi
yeno ye. Yạhve ye ihyan chahn che quendi
ye numa ino ye vederihquentiyon yahn
Dihvo vo.
24 Tihcạ din Bernabé, te ạma ndah ihyan
ye mạn, quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs
ihyan mạn, numa ino ye ritahno ye mạn.
Yạn min ne, ạma yạhn ihyan chitahno ye
Dihvo vo.
25 Chihno min ne, cuahn Bernabé yạn
Tarso, ngua ye Saulo. Cuahn che ntạca ye
ihyan ne, ndaconan ye nduco vih yạn
Antioquía.
26 Min chahtenan ye ạma nduyo nduco
ihyan che ritahno ye Dihvo vo, chicuahn ye
ạma yạhn ihyan. Min yạn Antioquía cade
canạn ihyan rạhn ye yahn ihyan che
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo te cristiạno
ye.
27 Tạhn min ne, ạma o ihyan che
recadino ye yahn che va che co ne, chica ye
yạn Jerusalén, ne ndạ ye min yạn
Antioquía.
28 Ạma cha ihyan chahn che duche ye
Agabo ne, din Vaco Dendiohs che
checadino ye che ạma cuhnde cuico
numachahte iyehnse. Chandi ihyan min
nạn ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne rạhn
ye che tihcạ va che co. Ndudo min ne,
chinahn adive cuahn que quenan Claudio
emperador.
29 Tuhme ihyan che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo che vate ye min yạn Antioquía
ne, nte cạde ye nduco vih che nedin dạma
ye tume nduhva che tuno tạh ye, dechuh
ye yahn dihno vo che vate ye estạdo yahn
Judea cạva che conan ye ihyan.
30 Tihcạ din ihyan chahn, ne dechuh ye
Bernabé nduco Saulo, quenda ye tume me,
necạh ye tạh intiyahn yạco che vate ye min.

12

Chihno se Jacobo mạn, chaconuhn se Pedro vạcoyạhn mạn

1 Tạhn min ne, redin tạn rey Herodes
nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo.
2 Jacobo, dihno Juạn ne, chihquentiyon
rey me che chihno se ihyan nduco espạda,
3 ne nducote ndihchero se che quenan
ino ihyan nación yahn Israel ne, namin din
se preso Pedro. Ro che tihcạ din se ne, ro
vihco che reh ihyan pạn che hua nduco yạ
yahn.
4 Cuahn che a din se preso Pedro ne,
chaconuhn se ihyan vạcoyạhn, ne ntihyon
ạma sandạdo chahtenan se cudạdo ihyan,
te chuh vihco me ne, nahn tendạh se ihyan,
techecạde se yahn ye, ne cạhno se ihyan
nạn ihyan yạn.
5 Ạma vateyạn sandạdo che redin se
cudạdo Pedro che quenun ye vạcoyạhn, ne
ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, revạh ye
numa ino ye cạva ye.

Din Dendiohs che ndiquendạh Pedro vạcoyạhn

6 Vino che co dave tạma ro me che nahn
tendạh Herodes Pedro nạn ihyan yạn ne,
quiyạdo ye chete vạcoyạhn me mendạhn
yahn o sandạdo, nchiche ye nduco o
cadena. Sandạdo chenạhn chahn ne, redin
se cudạdo chende vạcoyạhn me.
7 Adenạn chendạ ạma ángel yahn Dihvo
vo Dendiohs chete vạcoyạhn me, ne ạma
chiya dave. Denuhn nun ángel me Pedro,
ndedetuhche ye ihyan, ne rạhn ye ri ye
ihyan:
—Cuenecuen tenun tenun no.
Ndetạhno ntạhte cadena che nchiche tạh
Pedro,
8 ne rạhn ángel me:
—Condạhco chiche ima che renan chete,
ne condonun cah ndạco yehn.
Cuahn che a va yạn Pedro ne, ndaconan
rạhn ángel me:
—Condonon tino tu yehn, ne cuiquendi
u, cuhn vo.
9 Pedro ne, quendi ye ángel me, nde hua
devano ye a cuạco chemin, te rihno ye che
rạhco ye.
10 Chuh ye o cuạn nạn che chenun
sandạdo, redin se cudạdo, ne cuahn che
ndạ ye chendevah cu che a rendạ nạn cạlle
ne, nạne mạn chendevah me. Ndiquendạh
ye, chica ca ye tah, ne conạhn ángel me.
11 Tuhme chenahn Pedro, ne
ndedecadino ye:
—Mạn ne, a devano cuạcó te Dendiohs
tahve ye ạma ángel yahn ye cạva che
ndedevahn ye u tạh Herodes mạn, yahn
ducuahn che chenan ino ihyan nación
yahn Israel che cuahno có mạn.
12 Pedro ne, ca rendedecadino ye yahn
che tihcạ chi, ca rica ye, cuahn ye ndevạco

María, chaco Juạn Marcos. Min ndi dạma ạma yạhn ihyan, revạh ye.
13 Cuahn che ndạ ye min ne, recạh tạh ye chendevah chahte mạn, riyạhve ye mạn. Cuahn ạma tạhn dihn che duche te Rode, quendihchero te duh che riyạhve.
14 Ate cuahn che ndonahn te ndudo Pedro ne, nducote ạma yeno te ne, nde hua nạhne te chendevah me. Ndaconan te, rano te, ngu te ndudo che nti Pedro chendevah.
15 Ihyan chahn ne, rạhn ye ri ye tạhn:
—¡Luco ri di, tạhn dihn!
Ate tạhn min ne, rạhn te te cuạco che ihyan min. Tuhme rạhn ihyan chahn:
—Ndiyu ihyan min. Co ángel che redin cudạdo ihyan.
16 Numanahmin ne, quendi Pedro, recạh tạh ye chendevah. Cuahn ihyan chahn nạhne ye chendevah me, ne cuahn che ndihchero ye Pedro ne, ạma cuahn ino ye chi.
17 Ate din tạh Pedro yahn ihyan chahn che cuahte dihn chende ye nahmin che necạh cuande ye nduhcạ che ndetendạh Dendiohs ihyan vạcoyạhn. Namin rạhn ye:
—Cạhma nchuhn co ne Jacobo mạn, dihno vo chenạhn mạn, nduhcạ che chi.
Tuhme chica ye min, cuahn ye tạma cuạn.
18 Cuahn che chi dave tạma ro me ne, a ri rite co luco sandạdo chahn, te hua devano se deh chi nduco Pedro.
19 Herodes ne, dechuh ye che chinuhn Pedro, ne nducote hua ntạca ihyan ne, chica ye sạhn chahn che necạh cuande se ihyan deh chi. Tuhme chihquentiyon ye sandạdo chenạhn che cạhno se sạhn. Chihno min ne, chica Herodes min estạdo yahn Judea, ne cuahn ye quenan ye yạn Cesarea.

Chih Herodes

20 Herodes ne, tạn ye nduco ihyan yạn Tiro mạn, ihyan yạn Sidón mạn, ate ihyan chahn ne, ntuhno ye cạva che cạhn ye nạn Herodes. Yạhve ye ạma sạhn ndinạn yahn rey me che duche se Blasto, che cạhma nan se ihyan, cạva che ndoyạn rey me nduco ye. Tihcạ din ihyan chahn, te nạn yạhn yahn rey me, rica dehtenduh che reh ye.
21 Herodes ne, chihco vih ye ạma ro cạva che ndo dạma ihyan chahn, ne ndạ ro min ne, ndonun ye tino che renun ye ura che retechecạde ye. Chihnde ye nạn che rihquentiyon ye, ne cahndudo ye, chihnevan ihyan chahn.
22 Tuhme rendeva ihyan chahn yavenạn rey me, ne rah ye:
—Ihyan tih che rahndudo ye ne, ¡ndiyu ihyan iyehnse ye, te Dendiohs ye!
23 A ura min no chiya ạma ángel yahn Dendiohs, ne din ye che chetạh cah Herodes. Chine ndạh ihyan, ne ạma yah vederih chih ye, te cạh yune ye che ndeva ihyan yavenạn ye, nduhcạ ndete che ihyan min che Dendiohs.
24 Tạhn min ne, ạma retuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ri yạhn ihyan che ritahno ye.
25 Cuahn che a dinahn Bernabé nduco Saulo ntiyon che chahn ye ne, ndạca ye yạn Jerusalén, conạhn ye yạn Antioquía, quenda nduco ye Juạn Marcos.

13

Bernabé nduco Saulo ne, canạn chahtechica ye cahndudo ye

1 Vạn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, che vate ye yạn Antioquía ne, chenun vạn ihyan che rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs mạn, ihyan ricuahn mạn. Ihyan chahn ne, Bernabé mạn, Saulo mạn, Simón cuan mạn, Lucio yahn yạn Cirene mạn, Manaén mạn, ihyan min che chihta ye dạma nduco Herodes, gobernador yahn Galilea.
2 Ạma ro che vate ihyan chahn yạhte mạn, revạh ye mạn ne, rạhn Vaco Ndah yahn Dendiohs nduco ye:
—Cuedechuh nchuhn Bernabé nduco Saulo che cạhn se, din se ntiyon che a necạ́h che din se.
3 Tuhme chahte tun ihyan chahn yạhte, ne covạh ye. Chihno min ne, nahn tạh ye ihyan che o chahn cạva che nuhnde tạh ye ntiyon min, ne dechuh ye ihyan, cuahn ye.

Cahndudo ihyan apóstol yạhn yahn Chipre

4 Bernabé nduco Saulo ne, cuahn ye yạn Seleucia nduhcạ che chihquentiyon Vaco Ndah yahn Dendiohs. Min chahtenun ye ạma bạrco, ne cuahn ye yạhn yahn Chipre.
5 Cuahn che ndạ ihyan chahn yạn Salamina ne, canạn rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs chete yạco. Juạn Marcos ne, nduco se ihyan chahn, rinan se ihyan.
6 Chahtechica ye numachahte yạhn min, ne ndạ ye yạn Pafos. Min ntạca ye ạma sạhn, ndạta yahn Israel, che duche se Barjesús. Sạhn min ne, cuah se, ne redin cạ se che Dendiohs rinan ye sạhn.
7 Nduco se gobernador Sergio Paulo, ạma ihyan che renahn ye. Ihyan min ne, tahve ye che chehua Bernabé nduco Saulo, te nahn cahnevan ye Ndudo yahn Dendiohs.
8 Ate sạhn cuah me, che namin duche se Elimas ne, redin vạhche se yahn ihyan chahn, te hua nahn se che cotahno gobernador me.
9 Tuhme Saulo, che namin duche ye Pạblo ne, quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan. Ndihche ro ndah ye sạhn,

10 ne rạhva ye nduco se:

—Di, ¡dạya chundah! ¡Ạma duhtuno ihyan di! ¡Ndere quechique, rihncheh! ¡Hua renan ine nde ạma dehtenduh che ndah! ¿Dehco che hua reguen, redetohnen vederihquentiyon yahn Dendiohs?

11 Mạn ne, Dendiohs din ye castigo di. Co ve nan, ne hua co ro nan.

Ndetạhno chiya man nạn se, ametah chi ro nạn se. Canạn rinuhn tạh se duh che quendanan sạhn, te hua ro nạn se.

12 Cuahn che ndihchero gobernador me che tihcạ chi ne, chitahno ye Dihvo vo Jesucristo, te ạma rahn ino ye yahn ndudo yahn Dihvo vo che ricuahn ihyan chahn.

Pạblo nduco Bernabé ne, ndạ ye yạn Antioquía, yạhn yahn Pisidia

13 Pạblo nduco combiero yahn ye ne, chahtenun ye ạma bạrco, ne chica ye yạn Pafos, ndạ ye yạn Perge, yạhn yahn Panfilia. Juạn Marcos ne, chihcomạn se ihyan chahn, ne conạhn se yạn Jerusalén.

14 Ihyan chahn ne, quendi ye yune yahn ye, chica ye yạn Perge, ne ndạ ye yạn Antioquía, yạhn yahn Pisidia. Ạma ro che rahte tuhno ihyan ne, chendạ ye chete yạco yahn ihyan nación yahn Israel, chahte ye.

15 Cuahn che a chihno cahndudo ihyan ley che dirun Moisés mạn, ndudo che dirun profeta mạn ne, ihyan ndinạn yahn yạco me ne, dechuh ye ndudo yahn ihyan chahn:

—Dihno nuhn, ndete che va ndudo che cạhma ne nduco ihyan ne, co cạhma ne meniyon.

16 Tuhme necuan Pạblo, ne din tạh ye che cuahteyạn ihyan chahn, ne cahndudo ye:

—Nchuhn, ndạta yahn Israel, che rendeva ne yavenạn Dendiohs, cuihnevan ne.

17 Dendiohs yahn nación yuhn vo Israel ne, tendạhnun ye ihyan ndico yuhn vo. Cuahn che chenan ca ihyan chahn nación yahn Egipto ne, din ye che ạma chi yạhn ye, ne ndetendạh ye ihyan numacuahn vederihquentiyon yahn ye.

18 Cuahn che chenan ihyan chahn yạhn nạn che metah duhva ne, din chahtino Dendiohs yahn ye tenduh o raco nduyo,

19 ne decuihno ye ndache nación min yạhn yahn Canaán, ne cạh ye yạhn min ihyan chahn.

20 Canạn nde ro min, chete che cun ciento quenan o raco ndiche nduyo, nde ro che quenan ihyan profeta Samuel ne, raconahn Dendiohs juez che rihquentiyon ye ihyan chahn.

21 Tuhme chica ihyan chahn ạma rey cạva che cạhcantiyon ye ihyan, ne cahnecun Dendiohs. Chaconahn ye Saúl, dạya Cis, ndạta yahn Benjamín, cạva che co se rey yahn ihyan chahn o raco nduyo.

22 Cuahn che tuno ro ne, Dendiohs ne, chehnevi ye Saúl. Cạh ye vederihquentiyon me David, ne rạhn ye: “David, dạya Isaí ne, ạma sạhn che renevahnecun se che náhn, ne dinahn se nducuahn che cạhcantiyón.”

23 Vạn ndạta yahn David ne, ndedecuan Dendiohs Jesucristo, nduhcạ che a cạh ye ndudo yahn ye cạva che ndedevahn ye ihyan nación yahn Israel.

24 Numanahn che metah ndạ Jesucristo ne, ndạ Juạn, cahndudo ye che nto ino nducoyạca ihyan nación yahn Israel nunde yahn ye, ne cuedenune ye.

25 Cuahn che a nino cuihno ntiyon yahn Juạn ne, rạhn ye: “Co rạhco nchuhn te u ne, ihyan che chenan rino ne, ate ndiyu u, te adive ne, cochi ạma ihyan che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye. U ne, nde hua rigonun chihve u cạva che co mozo yahn ihyan min, ntạhte correa yahn ndạco yahn ye.”

26 ’Nchuhn dihnó, ndạta yahn Abraham, che rendeva ne yavenạn Dendiohs, a dechuh ye ndudo cuh yahn ne cạva che ndevahn ne.

27 Ihyan yạn Jerusalén nduco ihyan ndinạn yahn ye ne, hua checadino cuạco ye deh vederihquentiyon quenan cuma Dihvo vo Jesucristo, nde hua chenahn ye che dirun ihyan profeta, andahre ndate ndate, ro che rahtetuhno ihyan, rihnevan ye ndudo min, rahndudo ihyan chete yạco. Chemin che chihco cạde ye che cạhno se ihyan min, ne nduco chemin chinahn nducuahn che dirun ihyan profeta chahn.

28 Andahre metah nde ạma nunde yahn Dihvo vo, ate chica ihyan chahn che cạhcantiyon Pilạto che cạhno sandạdo ihyan.

29 Cuahn che a din ihyan chahn nducuahn che a va cạde che cuahno Dihvo vo co, nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs ne, ndedevah ye ihyan nạn cruz, ne chacondihte ye ihyan chete ạma yạyan.

30 Ate Dendiohs ne, ndedetuhche ye ihyan vạn tenạhn,

31 ne ạma ndeh ro chinduco ye ihyan che chica ye estạdo yahn Galilea, ndạ ye nduco ye yạn Jerusalén. Mạn ne, a ihyan chahn che racotuhn ye ndudo yahn ihyan min vạn nducoyạca ihyan.

32 ’Namin nuhn ne, rahndudo nuhn nạn nchuhn yahn ndudo ndah che cạh Dendiohs ihyan ndico yuhn vo.

33 Mạn ne, a dinahn Dendiohs ndudo min, te a ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo cạva uvo, nduhcạ che a ndirun nạn Salmo o tuhcạ: “Di che Dạyá. Mạn ro cuh ne, a chihco ró di nạn nducoyạca

ihyan, cạva che codevano ye te Dạya mán di."
34 Namin tạma cuạn nạn Ndudo yahn
Dendiohs a ndirun tuhcạ: "U, Dendiohs,
din yahinó nchuhn nduhcạ che a cáh
ndudo yáhn David." Nduco ndudo cuh ne,
chihco ro ye che ndedetuhche ye Dihvo vo
Jesucristo vạn tenạhn cạva che hua chạ ye.
35 Namin va tạma ndudo che ndirun nạn
tạma Salmo tuhcạ: "Hua cuahnecun ne che
chạ Dạya ne."
36 Me David ne, a devano vo che, nduhcạ
che chihquentiyon Dendiohs ne, chichihve
ye nạn ihyan che vate ye ro che quenan ye
iyehnse. Tuno ro yahn ye ne, namin chih
ye nduhcạ ihyan ndico yahn ye, ne chạ ye.
37 Ate ihyan min che ndedetuhche
Dendiohs ihyan ne, hua chạ ye.
38 Nchuhn, dihnó, cuedevano ne te che
cuande yahn ihyan min ne, co ndạca ne
vederenchahco yahn nunde yahn ne. Chu
che rahndudo nuhn nạn ne.
39 Che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo
ne, nducoyạca ihyan che ritahno ye ihyan
ne, rendạca ye vederenchahco yahn nunde
yahn ye, che hua ndạca ihyan ro che
rihquentiyon ley che dirun Moisés.
40 Mạn ne, cuihco nchuhn cudạdo che
hua conahn nduco ne nduhcạ che dirun
ạma cha ihyan profeta tuhcạ:
41 Nchuhn che duche rino ne, condihche
ne.
Cuahn ino ne, ne cuih ne, te ro che vate ne
ne,
u, Dendiohs, dín vederihno rahte, che nde
hua cotahno ne, andahre cạhma
ihyan co ye nchuhn.
42 Cuahn che ndiquendạh Pạblo nduco
combiero yahn ye chete yạco me ne, ihyan
che hua ndạta yahn Israel ne, chica ye che
ndaconan cuahndudo ye yahn dehtenduh
che tuhchan, ndate che tạma, ro che
rahtetuhno ihyan.
43 Cuahn che a conạhn ihyan ne, ạma
yạhn ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan
tạma nación mạn, che ritahno ye numa ino
ye nduco vih ne, cuahn ye nduco Pạblo
nduco Bernabé. Ạma riyạhve ye ihyan
chahn che quendi ye numa ino ye, cotahno
ye, ne hua cạhcomạn ye Dendiohs, ihyan
min che redin yahino ye ihyan.
44 Tạma ndate me, ro che rahtetuhno
ihyan ne, ndo dạma a nahn numa yạn,
ihyan che nahn cahnevan ye Ndudo yahn
Dendiohs.
45 Ate cuahn che ndihchero ihyan nación
yahn Israel chahn che ạma yạhn ihyan ne,
chi ve ye, ne canạn ruhn chende ye nduco
Pạblo mạn, rạhn tạn ye mạn.
46 Tuhme Pạblo nduco Bernabé ne, numa
ino ye rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Nchuhn, ihyan nación yahn Israel, a
cạva nchuhn menạn vihca che rahndudo
nuhn Ndudo yahn Dendiohs. Ate mạn ne,
nducote hua nahn nevahnecun nchuhn
mạn, rạhco ne te dehve rendotenan ne
mạn ne, cạhcomạn nuhn nchuhn, ne
cuahndudo nuhn, cahnevan ihyan tạma
nación.
47 Va che dinahn nuhn nduhcạ che
chihquentiyon Dihvo vo Jesucristo nuhn
tuhcạ:
Tendạh núnn di cạva che cuahndode ndudo
yáhn vạn ihyan nducuahn nación.
Nde numachahte iyehnse, nducoyạca
ihyan che nevahnecun ye ndudo
yáhn, ndevahn ye.
48 Cuahn che chihnevan ihyan tạma
nación che chenun ye min che tihcạ rạhn
ihyan chahn ne, ạma chi yeno ye, ne
nevahnecun ye ndudo yahn Dihvo vo
Jesucristo. Vạn ihyan chahn ne, chitahno
nducoyạca ihyan che a va cạde che
cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
49 Tihcạ chetuhn ndudo yahn Dihvo vo
numachahte yạhn min.
50 Ate ihyan nación yahn Israel chahn ne,
chinun ye ạma o sạhn nạhn nduco ạma o
tạhn ndạhta che ndah ihyan te, che
renevahnecun ihyan yạn tạhn. Tihcạ
ndedecuan ihyan chahn ihyan che chi tạn
ye nduco Pạblo nduco Bernabé nde cande
che ndetendạh ye ihyan yạhn min.
51 Tuhme chihde ihyan chahn ndạco
yahn ye, chihtera ye yuniyạhn cạva che
nạhma ye ihyan yạn min te hua ndạhcạ din
ye che hua nevahnecun ye Ndudo yahn
Dendiohs, ne cuahn ye yạn Iconio.
52 Me ihyan che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo ne, ạma yeno ye, ne quenun
Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan.

14

Pạblo nduco Bernabé ne, ndạ ye yạn Iconio

1 Cuahn che ndạ Pạblo nduco Bernabé
yạn Iconio ne, chendạ ye chete yạco, ne
ạma ndạhcạ cahndudo ye. Chemin che
ạma yạhn ihyan nación yahn Israel mạn,
ihyan tạma nación mạn, chitahno ye.
2 Ate ihyan nación yahn Israel che hua
chitahno ye ne, chinun ye ihyan tạma
nación che ametah cotahno ye, cạva che
ndihche tạn ye ihyan che ritahno ye Dihvo
vo Jesucristo.
3 Ạma rạhn chahtenan ihyan chahn min,
ne rahndudo ye numa ino ye, chenan ino
ye Dendiohs. Dendiohs ne, redin ye che
renahn ihyan te cuạco che yahino ye ihyan
iyehnse nduhcạ che rahndudo ihyan
chahn, te cạh ye vederihquentiyon ihyan
cạva che din ye vederihno.

4 Ihyan yạn min ne, o cuạn ndi ye. Ạma
cuạn ye ne, rinduco ye ihyan nación yahn
Israel, ne tạma cuạn ye ne, rinduco ye
ihyan apóstol chahn.
5 Tuhme ihyan nación yahn Israel chahn
nduco ihyan tạma nación ne, ntuhno ye
nduco intiyahn cạva che din tạn ye nduco
ihyan apóstol chahn, cạh ye tu ihyan.
6 Ate Pạblo nduco Bernabé ne, checadino
ye, ne chano ye, cuahn ye yạhn yahn
Licaonia, yạn Listra mạn, yạn Derbe mạn,
nduh cuạn nạn che nino mạn.
7 Min chahtechica ye, cahndudo ye
Ndudo yahn Dendiohs.

Ihyan yạn Listra ne, cạh ye tu Pạblo
8 Min yạn Listra va ạma sạhn che
nenevadoh cạh se nde ro che chihndeyạn
se, nde tah hua ri rica se.
9 Sạhn min ne, va se, rihnevan se che
rahndudo Pạblo. Ndihchero ndah ye sạhn,
ne checadino ye te ritahno se che co din
Dendiohs che ndoyahn se.
10 Tuhme cah ye yahn se:
—Cuenecuen, cuandi cuaque.
Ndetạhno chandi cuạco se, ne canạn rica
se.
11 Cuahn che ndihchero ihyan yạn
vederihno che din Pạblo ne, nduco devạco
yahn mạn ye, devạco yahn Licaonia ne,
rah ye:
—O dendiohs yuhn vo, ndạcondạ ye
ihyan, chiya ye iyehnse.
12 Rạhn ihyan chahn te Bernabé ne,
dendiohs yahn ye che duche ye Júpiter, ne
Pạblo ne, Mercurio, te ihyan min che
rahndudo ye.
13 Chidocuyạn yahn Júpiter che nti yạco
yahn ye chihto yạn me ne, ndạ ye, nda ye
nạnda mạn, itenine mạn, cạva che cạhno
ye ite che co te vedino, ndeva ye nduco
ihyan yạn chahn yavenạn Bernabé nduco
Pạblo.
14 Cuahn che checadino ihyan apóstol
chahn che tihcạ ne, canạn rendeh ye tino
yahn ye cạva che nạhma ye che hua tihcạ
din ihyan chahn, ne chendạ ye vạn
nducoyạca ye, rah ye:
15 —¿Dehco che tihcạ redin nchuhn?, te
nuhn ne, ihyan iyehnse nuhn nduhcạ
nchuhn. A cạva chemin che cochi nuhn,
cạhma nuhn nduco ne che cạhcomạn ne
dehtenduh che tihchan che hua cochihve,
ne cotahno ne Dendiohs, ihyan min che
quenduche ye. A ihyan min che dendah ye
nạn ro mạn, iyehnse mạn, nuniyạhn mạn,
nducuahn che va mạn.
16 Ro menạn me ne, cạh yune ye che
quendi ihyan yune yahn mạn ye.
17 Ate hua chihcomạn ye ihyan, te din ye
che ndah nduco ye, chihco ro ye
vedeyahino yahn ye. A Ihyan min che
redin ye che ran co mạn, che ndah ri
chendạta mạn. Rihquecheh ye uvo mạn,
renecạh yạn ye chedave yuhn vo mạn.
18 Andahre tihcạ rạhn Pạblo mạn,
Bernabé mạn, ate aconunde cuahn chicạde
chica tạn ye che cạhno ihyan yạn chahn
itenine che co te vedino, che ndeva ye
yavenạn ye.
19 Tuhme ndạ neve ihyan, ndạta yahn
Israel, che chica ye yạn Antioquía mạn, yạn
Iconio mạn, chinun ye ihyan yạn, ne cạh ye
tu Pạblo. Chihno min ne, co a ndih Pạblo
rạhco ihyan chahn, ne chihndạ rudo ye
ihyan nde cuạhn chihto yạn.
20 Ate ura che ndi dạma ihyan che
ritahno ye Dihvo vo nạn Pạblo ne, necuan
ye, ne conạhn ye viyạn nduco vih. Tạma ro
me ne, chica ye min nduco Bernabé, ndạ ye
yạn Derbe.
21 Min cahndudo ye Ndudo yahn
Dendiohs, ne ạma yạhn ihyan chitahno ye
Dihvo vo. Chihno min ne, ndaconan ye,
nchuh ye yạn Listra mạn, yạn Iconio mạn,
ntạ ye yạn Antioquía.
22 Queri ạma yạn nạn che nchuh ye ne,
renecạh yạn ye chedave yahn ihyan che
ritahno ye Dihvo vo, ne riyạhve ye ihyan
che quendi cotahno ye numa ino ye. Rạhn
ye ri ye ihyan chahn te va che ạma
chuhrihn ye muhn iyehnse, ate adive ne,
cuahtenan ye vahchetero.
23 Namin tendạh nun ye neve ihyan
queri ạma cuạn cạva che co ye intiyahn
yạco. Covạh ye mạn, chahte ye yạhte mạn,
ne ndạhco ye nducoyạca ihyan chahn che
ritahno ye Dihvo vo tạh Dendiohs.

Pạblo nduco Bernabé ne, conạhn ye yạn Antioquía, yạhn yahn Siria
24 Chihno min ne, nchuh ihyan chahn
yạhn yahn Pisidia, ne ndạ ye yạhn yahn
Panfilia.
25 Cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs
yạn Perge, tuhme cuahn ye yạn Atalia.
26 Chahtenun ye ạma bạrco, chica ye
min, conạhn ye yạn Antioquía, a yạn min
che ndạhco intiyahn yạco ihyan chahn tạh
Dendiohs che ạma va vedeyahino yahn ye,
cạva che cạhn ye nạn ntiyon che mạn ne, a
dinahn ye.
27 Cuahn che a ntạ ye ne, nedin dạma ye
nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo,
ne necạh cuande ye ihyan chahn
nducuahn che din Dendiohs nduco ye
mạn, nduhcạ che din Dendiohs che
chitahno ihyan tạma nación mạn.
28 Pạblo nduco Bernabé ne, ạma rạhn
chahtenan ye yạn min nduco ihyan che
ritahno ye Dihvo vo.

15

Chi ạma junta yạn Jerusalén

1 Tạhn min ne, ạma o sạhn che chica se estạdo yahn Judea, ndạ se yạn Antioquía ne, min chicuahn se ihyan che ritahno ye Dihvo vo te cạva che co ndevahn ye ne, va che conan seña ihyan nduhcạ che chihquentiyon Moisés.
2 Pạblo nduco Bernabé ne, riyạhve ye sạhn chahn che ndiyu tihcạ, ate ạma chahtecuhn chende se nduco ye. Nducote hua chi chihnde cạde min ne, nte cạde ihyan che ritahno ye Dihvo vo che dechuh ye ihyan chahn nduco tạma te o ihyan yạn Jerusalén cạva che nte cạde ye nduco ihyan apóstol mạn, intiyahn yạco mạn.
3 Chica ihyan chahn yạn Antioquía, chuh ye nación yahn Fenicia mạn, Samaria mạn, renecạh cuande ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo che vate ye min, nduhcạ che chihcomạn ihyan tạma nación dehtenduh che ritahno ye menạn, ne chitahno ye Dendiohs. Nducoyạca ihyan che chihnevan ye ndudo me ne, ạma chi yeno ye.
4 Cuahn che ndạ Pạblo nduco Bernabé min yạn Jerusalén ne, nducoyạca ihyan ndiyạco mạn, ihyan apóstol mạn, intiyahn yạco mạn, nevahnecun ye ihyan. Tuhme Pạblo nduco Bernabé necạh cuande ye ihyan chahn yahn nducuahn che din Dendiohs nduco ye.
5 Ate ạma o sạhn fariseo che namin ritahno se Dihvo vo ne, chahtendi se, ne rạhn se:
—Va che conan seña ihyan tạma nación che ritahno ye Dihvo vo mạn, va che dinahn ye ley che dirun Moisés mạn.
6 Tuhme ndodạma ihyan apóstol chahn nduco intiyahn yạco cạva che nte cạde ye yahn chemin.
7 Cuahn che a ạma ndeh rente ihyan chahn ne, chandi Pedro, ne rạhn ye:
—Dihnó, a devano nchuhn te a rạhn ne, vạn uvo ne, tendạh nun Dendiohs u cạva che cuahndudó Ndudo yahn ye, cahnevan ihyan tạma nación, ne cotahno ye.
8 Dendiohs che rendihche ye chedave yahn nducoyạca ihyan ne, te ye, checadino vo che ndeva ye ihyan chahn, te din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye ihyan, nduhcạ che quenun uvo.
9 Dendiohs ne, dạma no yahino ye uvo nduco ihyan chahn, te namin ihyan chahn ne, nchahco ye nunde yahn ye yahn che chitahno ye.
10 ¿Dehco che retumarande nchuhn Dendiohs? Che tihcạ rihquentiyon ne ne, recạh rihn ne ihyan tạma nación che ritahno ye Dihvo vo, te nducuahn che nahn ne che dinahn ye ne, nde ihyan ndico yuhn vo, nde mạn vo, hua chi dinahn vo.
11 A devano vo te demạn nduco vedeyahino yahn Dihvo vo Jesucristo che ndevahn vo mạn, ihyan chahn mạn.
12 Tuhme chahtedihn chende ihyan, ne chihcovan ye che necạh cuande Pạblo nduco Bernabé yahn vederihno che din Dendiohs nduco ye vạn ihyan tạma nación.
13 Cuahn che chihno nte ihyan chahn ne, necuandi Jacobo, ne rạhn ye:
—Dihnó, cuihcovan nchuhn che cạhmá.
14 Simón Pedro ne, a neco ye uvo nduhcạ che din yahino Dendiohs ihyan tạma nación, ne tendạh nun ye vạn ihyan chahn, ihyan che co yahn ye.
15 Tihcạ va che co, te a tihcạ dirun ạma cha ihyan profeta tuhcạ:
16 Rạhn Dendiohs: “Cuihno min ne,
ndaconán, ne ndạhco cạdé
vederihquentiyon yahn David che
va mạn.
Dín che ndaconan ndo chahte mạn, che
cạhcantiyon mạn mạn,
17 cạva che ihyan yahn nducuahn nación
che a tendạhnún ne, cotahno ye u
che Dihve ye.”
18 Tihcạ rạhn Dihvo vo Dendiohs, te ye,
checadino vo dehtenduh che
tuhchan nde a rạhn me.
19 ’Chemin che ráhn te hua ndạhcạ che cạh rihn vo ihyan nación chenạhn che a chihcomạn ye dehtenduh che ritahno ye ro menạn me, ne chitahno ye Dendiohs.
20 Tahque ndạhcạ che dirun vo yahn ye che hua cheh ye che rihco ihyan nạn che rạhn ye dendiohs yahn ye mạn, che hua cheh ye yute yahn ite che hua ra yun yahn te mạn, che hua cheh ye yun mạn, che hua ndere cuahtenan ye nduco ndạhta che ndiyu ndạhta yahn ye mạn.
21 Tihcạ din vo, te nducuahn yạn, nde a rạhn me, ndate ndate, ro che rahtetuhno ihyan ne, rahndudo ihyan ley che dirun Moisés, ne hua ndạhcạ che din vo che co ndạche ihyan che riquendi ye ley min.
22 Tuhme ihyan apóstol mạn, intiyahn yạco mạn, nducoyạca ihyan chenạhn che ritahno ye Dihvo vo mạn ne, nte cạde ye, ne tendạhnun ye o ihyan cạva che dechuh ye ihyan nduco Pạblo mạn, Bernabé mạn, yạn Antioquía. Quendạh yahn o ihyan che namin ndinạn ye vạn ihyan che ritahno ye Dihvo vo. Ạma ye ne, Judas, che namin duche ye Barsabás, ne tạma ye ne, duche ye Silas.
23 Nduco ihyan chahn ne, dechuh ye ạma cạca nạn che dirun ye:
“Nuhn, ihyan apóstol mạn, intiyahn yạco mạn, nducoyạca ihyan chenạhn che ritahno ye Dihvo vo mạn ne, rente nuhn Dendiohs nchuhn, dihno nuhn, ihyan nación chenạhn che vate ne yạn Antioquía mạn, yạhn yahn Siria mạn, Cilicia mạn.
24 Checadino nuhn te ạma o ihyan che chica ye muhn, ne ndạ ye tạn ne, redin vạhche ye yahn nchuhn mạn, redetoh ye

ino nchuhn mạn, che ndere ricuahn ye che va che conan seña nchuhn mạn, dinahn ne ley che dirun Moisés mạn. Hua ndiyu nuhn che dechuh nuhn ihyan chahn.
25 A nte cạde nuhn, ne tendạhnun nuhn o dihno vo vạn nuhn, dechuh nuhn ihyan tạn, quendihchero ye nchuhn dạma nduco dihno vo che ạma yahino vo ihyan, Bernabé mạn, Pạblo mạn.
26 Ihyan chahn che ndihco mendạhn ye ihyan, redin ye ntiyon yahn Dihvo vo.
27 Me ihyan che o che dechuh nuhn ne, Judas mạn, Silas mạn. A ihyan chahn che nte cuande ye nchuhn yahn nducuahn che nte cạde nuhn.
28 Numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs nte cạde nuhn che hua cạh rihn nuhn nchuhn nduco ạma ndeh nạn dehtenduh. Atenạn dehtenduh che tuhchan, va che dinạhn ne.
29 Hua cheh nchuhn yute che rihco ihyan che ri vedino nạn dehtenduh che redin ye dendiohs yahn ye mạn, hua cheh ne yun mạn, yute yahn ite che hua ra yun yahn te mạn, hua ndere cuahtenan ne nduco ndạhta che ndiyu ndạhta yahn mạn ne mạn. Ndete che dinahn ne dehtenduh che tuhchan ne, ndạhcạ din ne. Dendiohs conduco ye nchuhn."
30 Tuhme chica ye min, ne ndạ ye yạn Antioquía. Nedin dạma ye nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne necạh ye cạca me.
31 Cuahn che cahndudo ihyan cạca me, chihnevan ihyan chahn ne, ạma necạh yạn ye chedave yahn ye, ne chi yeno ye.
32 Judas nduco Silas ne, namin quenan cuma ye vederihquentiyon che rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs, ne cuahn che cahndudo ye, chihnevan ihyan chahn ne, ạma necạh yạn ye chedave yahn ye.
33 Cuahn che a ndeh ro chahtenan ye min ne, ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, ndedechuh ye ihyan numacuahn vedeyeno yạn Jerusalén.
34 Ate Silas ne, quenan ye min yạn Antioquía.
35 Namin Pạblo mạn, Bernabé mạn, chahtenan ye min, ne nduco ạma yạhn ihyan ne, quendi ye, ricuahn ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo mạn, rahndudo ye mạn.

Chahn Pạblo tạma yune cahndudo ye

36 Adive ne, rạhn Pạblo ri ye Bernabé:
—Cuhn vo tạma yune nduco ne, quendihchero vo nducoyạca dihno vo che vate ye nducuahn yạn nạn che a chahtechico vo, cahndudo vo ndudo yahn Dihvo vo. Ndihchero vo tạcạ chenan ye.
37 Bernabé ne, nahn ye che cạhn Juạn Marcos, co nduco se ihyan.
38 Ate Pạblo ne, rạhn ye te hua ndạhcạ che quenda ye sạhn yahn che, cuahn che chahn ye menạn me ne, chihcomạn se ihyan yạhn yahn Panfilia, conạhn se, ne hua quendi se nduco ye nạn ntiyon.
39 Nducote hua chidạma ndudo yahn ye nduco vih ne, chihcomạn vih ye. Bernabé ne, quenda ye Juạn Marcos, ne chahtenun ye ạma bạrco, ne cuahn ye yạhn yahn Chipre.
40 Me Pạblo ne, quenan ino ye che conduco Silas ihyan. Covạh ihyan che ritahno ye Dihvo vo cạva che numacuahn vedeyahino conduco Dendiohs ihyan, ne cuahn ye.
41 Chuh ye yạhn yahn Siria mạn, Cilicia mạn, renecạh yạn ye chedave yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo.

16

Timoteo ne, chinduco se Pạblo nduco Silas

1 Pạblo nduco Silas ne, chuh ye yạn Derbe, ne ndạ ye yạn Listra. Min va ạma sạhn che duche se Timoteo, che ritahno se Dihvo vo Jesucristo. Sạhn min ne, dạya ạma ndạhta nación yahn Israel che namin ritahno ye Dihvo vo. Chida se ne, ihyan nación yahn Grecia.
2 Ihyan che vate ye yạn Listra mạn, yạn Iconio mạn, che ritahno ye Dihvo vo ne, rạhn ye yahn se che ndah ihyan se.
3 Pạblo ne, nahn ye che conduco sạhn min ihyan, ne nahn ye seña sạhn cạva che hua co yudo yahn ihyan nación yahn Israel che vate ye yạhn min, te nducoyạca ye ne, devano ye te chida se ne, ihyan tạma nación ye.
4 Nducuahn yạn nạn che rendạ ye ne, recạh cuande ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo nduhcạ che chihco cạde ihyan apóstol mạn, intiyahn yạco mạn, che vate ye yạn Jerusalén.
5 Me nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, riquendi ritahno ye numa ino ye, ne ro ro ne, ihyan che ranạn ritahno ye Dihvo vo ne, rinduco ye ihyan chahn, ne ri yạhn ye.

Chinahn ạma vederihno, ne ndihchero Pạblo ạma sạhn yạhn yahn Macedonia vạn yạhnde yahn ye

6 Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, hua cạh yune che cạhn ihyan chahn, cuahndudo ye yạhn yahn Asia. Chemin che chahtechica ye yạhn yahn Frigia mạn, Galacia mạn,
7 nde ndạ ye nạn ri vah yạhn yahn Misia. Cuahn che chenan ye min ne, nahn cạhn ye yạhn yahn Bitinia, ate hua cạh yune Vaco Dihvo vo Jesucristo che cạhn ye.
8 Tuhme chuh dạma ye yạhn yahn Misia, ne ndạ ye yạn Troas.

9 Min chinahn ạma vederihno, ne
ndihchero Pạblo vạn yạhnde yahn ye che
nti ạma sạhn yạhn yahn Macedonia nạn
ye, ne rica se favor ihyan: “Cạhn ne yạn
vạcó, Macedonia, conan ne nuhn.”
10 Ndetạhn che ndihchero ye vederihno
me ne, chihco yạn nuhn dehtenduh yahn
nuhn cạva che cạhn nuhn yạhn yahn
Macedonia, te a devano cuạco nuhn te
nahn Dendiohs che cạhn nuhn, cuahndudo
nuhn Ndudo yahn ye min.

Pạblo nduco Silas ne, ndạ ye yạn Filipos

11 Min yạn Troas chahtenun nuhn ạma
bạrco, ne cuahn cuạco nuhn yạhn yahn
Samotracia, ne tạma ro me ne, ndạ nuhn
yạn Neápolis.
12 Chica nuhn min, ne ndạ nuhn yạn
Filipos, yạn che tahque chahte che co tạma
yạn min yạhn yahn Macedonia. Yạn min
ne, Roma ndi cuande. Min chahtenan
nuhn neve ro.
13 Ndạ ro che rahte tuhno ihyan ne,
cuahn nuhn cuạhn chihto yạn. Ndạ nuhn
chendico nạn che rahn ihyan, revạh ye.
Min chahte nuhn, ne cahndudo nuhn
Ndudo yahn Dendiohs, chihnevan neve
ihyan ndạhta che chi dạma ye min.
14 Min nduco ạma ndạhta yahn yạn
Tiatira che duche ye Lidia. Ihyan min ne,
ihyan rendihcue tino morạdo, ne ritahno
ye Dendiohs. Rihnevan ye che rahndudo
Pạblo, ne din Dihvo vo che chenahn ye
ndudo me.
15 Ihyan min nduco ihyan ndevạco ye ne,
chedenune nducoyạca ye. Chihno min ne,
chica ye favor nuhn:
—A ndihche nchuhn che a chitahnó
Dihvo vo Jesucristo. Cuhn vo nduco ne
ndevạcó, cuahtenan ne.
Tuhme din ye fuerza nuhn che
chahtenan nuhn.
16 Ạma ro ne, ura che cuahn nuhn, covạh
nuhn ne, ndihchero nuhn ạma tạhn dihn
che quenun vaco chihngạ tạhn, che
recadino suerte yahn ihyan. Vate ạma o
dihve te, ne ạma rendạca se tume nạn
ntiyon min.
17 Tạhn min ne, quendạh te nuhn, ne rah
te:
—Ihyan chuhn ne, redin ye ntiyon yahn
Dendiohs, ihyan min che ạma yudo
vederihquentiyon yahn ye, ne rahndudo
ye ndudo nduhcạ che co ndevahn ihyan.
18 A ạma nde ro che tihcạ redin te, nde
nạn che chi yudo yahn Pạblo, ne chaconan
ye, ndihchero ye tạhn, ne rạhn ye ri ye
vaco chihngạ che quenun tạhn:
—Numacuahn vederihquentiyon yahn
Jesucristo, rạhn rí di, cuendiquendah tạhn
tih.
A ndetạhno ndiquendạh vaco me tạhn.
19 Cuahn che checadino dihve te che a
ndiquendạh vaco chihngạ me tạhn, che
ametah ndạca se tume nạn ntiyon min ne,
chetạh se Pạblo nduco Silas, ne quenda se
ihyan ndevạcoyạn nạn intiyahn.
20 Chih nunde se yahn ye, ne rạhn se:
—Sạhn chuhn ne, sạhn nación yahn
Israel, ne rendedecuan se ihyan yạn vạco
vo.
21 Ricuahn se costumbre che hua co
nevahnecun vo, nde hua co quendi vo, te
uvo ne, Roma ndi cuando vo.
22 Tuhme chi tạn ihyan yạn nduco ihyan
chahn, ne chihquentiyon intiyahn che
cahnevi se tino yahn ye, ne cuahn se ihyan
nduco nducodi.
23 Chihno che ạma chahn se ihyan ne,
chih se ihyan vạcoyạhn, ne chihquentiyon
se sạhn che redin cudạdo vạcoyạhn me che
din ndah se cudạdo ihyan.
24 Sạhn che redin cudạdo vạcoyạhn me
ne, chih se ihyan chahn chete ạma cuạrto
che va nde cuạhn candevah chete
vạcoyạhn me, ne chih chiche se cạh ye
nduco ạma nạn vihto che duche cepo.
25 Tenduh nạn mạhn yạn me ne, revạh
Pạblo nduco Silas, rita ye himno, rendeva
ye yavenạn Dendiohs, ne sạhn preso che
chenun se min ne, rihcovan se.
26 A ura min no adenạn ạma nuhn yạhn,
nde name yahn vạcoyạhn me, ạma chihde.
Nạne nducuahn chende vạcoyạhn me, ne
chihno ntạhte cadena che nechiche
nducoyạca preso chahn.
27 Sạhn che redin cudạdo vạcoyạhn me
ne, ntuche se, ne cuahn che ndihchero se
che chendah chende vạcoyạhn me ne, tico
se espạda yahn se, nahn cạhno mạn se
sạhn, te rạhco se te co a chihno chano
preso chahn.
28 Ate cah Pạblo yahn se:
—Hua te cahne man di, te muhn chenun
nducoyạca nuhn.
29 Tuhme chica se ạma yạhn, ne aderano
se, chendạ se nạn che chenun preso chahn,
nde tuno rendoh se che vạh se, ne
chehntihya se nạn Pạblo nduco Silas.
30 Ndetạhno ndetendạh se ihyan chahn,
ne tumerune se ihyan:
—¿Deh va che dín cạva che ndevahn u ne?
31 Ndahconan ye yahn se:
—Cuitehne Dihvo vo Jesucristo, ne
ndevahn di nduco ihyan ndevaque.
32 Tuhme cahndudo ihyan chahn ndudo
yahn Dihvo vo, chihnevan se nduco
nducoyạca ihyan ndevạco se.
33 A ura min no chete rạhn, nạno se nạn
ntạca yah yahn ihyan chahn. Tuhme
chedenune se nduco nducoyạca ihyan
ndevạco se.
34 Chihno min ne, ndiquenda se ihyan
chahn ndevạco se, ne cạh se, cheh ye. Ạma

yeno se che chitahno se Dendiohs, ne ihyan ndevạco se ne, namin ạma yeno ye che chitahno ye.

35 Cuahn che a chi dave me ne, dechuh intiyahn sạhn policía che cạhma se nduco sạhn che redin cudạdo vạcoyạhn me, che ntạhte se Pạblo nduco Silas.

36 Tuhme rạhn sạhn che redin cudạdo vạcoyạhn me ri se Pạblo:

—A chihquentiyon intiyahn u che ntạhté nchuhn. Mạn ne, co ndiquendạh ne, hua dehve rạhco ne.

37 Rạhn Pạblo ri ye sạhn policía chahn:

—Ihyan che ndi cuande ye Roma ne, rihquentiyon ley che hua co co ye castigo numanahn che metah cuhnde cạde yahn ye. Nuhn ne, Roma ndi cuande nuhn, ate nchuhn ne, nde hua teche cạde ne yahn nuhn, ne chahn ne nuhn nạn nducoyạca ihyan yạn, chih ne nuhn vạcoyạhn. Mạn ne, ¿a rihco nchuhn che ndetendạh ne nuhn cuạhn ndeh ne? Hua. Chi mạn intiyahn, ndetendạh ye nuhn.

38 Ntạ sạhn policía chahn, ne necạh cuande se intiyahn chahn. Cuahn che checadino ye te ndi cuande ihyan chahn Roma ne, ạma dihya ye chi,

39 ne cuahn ye, ndạca ye che nchahconunde Pạblo nduco Silas. Tuhme ndetendạh ye ihyan chahn, ne chica ye favor ihyan che ndạca ye yạn min.

40 Cuahn che ndiquendạh ye vạcoyạhn me ne, cuahn ye ndevạco Lidia, quendihchero ye ihyan chahn che ritahno ye Dihvo vo. Chihno yạhve ye ihyan chahn ne, chica ye min, ne cuahn ye.

17

Ndo dạma sạhn yạn Tesalónica, nahn cuahn se Pạblo

1 Pạblo nduco Silas ne, chuh ye yạn Anfípolis mạn, yạn Apolonia mạn, ne ndạ ye yạn Tesalónica, nạn che nti ạma yạco yahn ihyan nación yahn Israel.

2 Pạblo, nducote a ntiyon min nda ye ne, chahn ye yạco me, ne ino ndate, ro che rahte tuhno ihyan ne, rahndudo ye che ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs, rihnevan ihyan yạn min.

3 Rahndudo ye nduhcạ che va che chuhrihn Dihvo vo Jesucristo mạn, nduhcạ che chihno se ihyan mạn, nduhcạ che va che ntuche ye mạn. Namin rạhn ye:

—Dihvo vo Jesucristo che rahndudó yahn ye nạn nchuhn ne, a ihyan min che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse.

4 Tuhme neve ihyan nación yahn Israel chahn ne, chitahno ye Dihvo vo, ne chinduco ye Pạblo nduco Silas. Namin ạma yạhn ihyan nación yahn Grecia, che renevahnecun ye Dendiohs nde menạn, nduco ạma yạhn ndạhta nchico ne, chitahno ye Dihvo vo.

5 Ate sạhn nación yahn Israel che hua chitahno se ne, chi ve se, ne din dạma se ạma o sạhn dạhnde che duhtuno ihyan se, vatechica se viyạn, ne chinun se sạhn che ndedecuan se ihyan yạn. Chahn se vạco ạma ihyan che duche ye Jasón, rinuhn se Pạblo nduco Silas cạva che tendạh vah se ihyan, necạh se ihyan tạh ihyan yạn.

6 Nducote hua ntạca se ihyan chahn min ne, chihndạ rudo se Jasón nduco ạma o dihno vo che chenan ye min, quenda se ihyan nạn intiyahn, ne cah se:

—Sạhn che rinun se ihyan, rendedecuan se ihyan numachahte iyehnse ne, mạn ne, ndạ se muhn.

7 Jasón tih ne, retuma ino se sạhn ndevạco se. Nducoyạca sạhn chahn ne, redetoh nan se ley yahn César, te rạhn se te va tạma rey che duche ye Jesús.

8 Cuahn che chihnevan ihyan yạn mạn, intiyahn mạn, che tihcạ ne, ạma chi tạn ye.

9 Ate Jasón nduco ihyan chenạhn chahn ne, nedihve ye intiyahn, ne ntạhte ye ihyan.

Pạblo nduco Silas ne, ndạ ye yạn Berea

10 Ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, a vino min no dechuh ye Pạblo nduco Silas nde yạn Berea. Cuahn che ndạ ye min ne, chendạ ye chete yạco yahn ihyan nación yahn Israel.

11 Ihyan nación yahn Israel che vate ye min ne, tahque renahn ye che co ihyan che vate ye yạn Tesalónica, te nevahnecun ye Ndudo yahn Dendiohs numacuahn vedeyeno, ne ro ro rendihchenan ye Ndudo min cạva che cadino ye a cuạco nduhcạ che rahndudo Pạblo.

12 Chemin che ạma yạhn ihyan chahn chitahno ye Dihvo vo Jesucristo. Namin vạn ihyan nación yahn Grecia, nde ndạhta nchico mạn, nde chạhn mạn, chitahno ye ihyan.

13 Cuahn che checadino sạhn nación yahn Israel che vate se yạn Tesalónica che quenan Pạblo min yạn Berea, rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs ne, chahn se min, chinun se ihyan yạn, ndedecuan se ihyan.

14 Ate ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, ndetạhno dechuh ye Pạblo cuạhn chihto nuniyạhn. A demạn Silas nduco Timoteo chahtenan ye min yạn Berea.

15 Me ihyan che chengu yune ye Pạblo ne, chinduco ye ihyan nde yạn Atenas. Ndetạhno ndaconan ihyan chahn, nda ye ndudo yahn Pạblo che cạhn Silas nduco Timoteo, ntuno ye ihyan tenun tenun no.

Quenan Pạblo yạn Atenas

16 Numanahn che quenan rino Pa̱blo che nda̱ Silas nduco Timoteo min ya̱n Atenas ne, a̱ma rendededecadino ye yahn ihyan ya̱n min, te ndihche ye te a̱ma vate dehtenduh che redin vahn ye dendiohs yahn ye.
17 Chemin che a̱ma rente ye chete ya̱co nduco ihyan nación yahn Israel ma̱n, ihyan ta̱ma nación che renevahnecun ye Dendiohs ma̱n. Namin rente ye ro ro nduco ihyan che chenun ye ndihve.
18 A̱ma o sa̱hn che rahn se vededevano yahn Epicureo nduco ta̱ma te o se che rahn se vededevano yahn estoico ne, cana̱n rente se nduco Pa̱blo. A̱ma o se ne, tumerune se:
—¿Deh che ra̱hn sa̱hn tih che a̱ma ca̱hnda chende se?
Ta̱ma te o se ne, ra̱hn se:
—Cane racotuhn se ndudo yahn ta̱ma te o dendiohs.
Tihca̱ ra̱hn sa̱hn chahn, te rahndudo Pa̱blo ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo ma̱n, yahn che va che ntuche tena̱hn ma̱n.
19 Tuhme quenda se ihyan a̱ma cuete che duche Areópago na̱n che rendo da̱ma ihyan ndina̱n, rente ca̱de ye, ne tumerune se ihyan:
—¿A nahn te cuande ne nuhn yahn ndudo ra che rahndudo ne ne?,
20 te rente ne dehtenduh ndudo che hua nihnevan nuhn, ne nahn cadino nuhn deh conahn.
21 Tihca̱ ra̱hn se, te nducoya̱ca ihyan ya̱n Atenas ma̱n, ihyan nación chena̱hn che vate ye min ma̱n ne, dema̱n yahn dehtenduh che hua devano ye nahn nte ye ma̱n, nahn cahnevan ye ma̱n.
22 Tuhme chandi Pa̱blo min Areópago na̱n nducoya̱ca sa̱hn chahn, ne cahndudo ye:
—Nchuhn ihyan ya̱n Atenas, rendihché te a̱ma ritahno ne dendiohs yahn ne,
23 te cuahn che quechicá, rendihcheró ya̱co yahn nchuhn, ne namin nta̱cá a̱ma na̱n ta na̱n che ndirun tuhca̱: “Na̱n ta yahn Dendiohs che hua rendihche ihyan.” Dendiohs min che rendeva nchuhn yavena̱n ye andahre hua rendihche ne ihyan ne, a ndudo yahn ye che rahndudó.
24 ’A Dendiohs min che dendah ye iyehnse nduco nducuahn che va. A Dendiohs min che rihquentiyon ye numachahte iyehnse, nde na̱n ro ma̱n, nde ndiya̱hn ma̱n. Hua renun ye chete ya̱co che rihno ihyan,
25 nde hua rendotenan ye dehtenduh che co din ihyan ca̱va ye, te ma̱n ye redin ye che chenun ico nducoya̱co vo ma̱n, rete ye vedevihche yuhn vo ma̱n, nducuahn dehtenduh che rendotenan vo ma̱n.
26 A ihyan min dendah ye a̱ma nda̱ta no ihyan yahn nducuahn nación, ne chihquentiyon ye che cuahte ye numachahte iyehnse. Chihco ca̱de ye ro che cuahte ye ma̱n, na̱n che cuahte ye ma̱n.
27 Nahn Dendiohs che nuhn ihyan iyehnse ihyan ndete che nda̱ca ye ihyan, andahre cua̱co te hua yahn quenan ye yahn queri a̱ma vo.
28 Hua yahn quenan ye, te a ihyan min che redin ye che chenun ico vo ma̱n, vatechico vo ma̱n, chenduche vo ma̱n. Namin ra̱hn a̱ma o ihyan devano yahn nchuhn ndudo cuh che da̱ma: “Nda̱ta yahn Dendiohs uvo.”
29 Tuhme, nducote nda̱ta yahn Dendiohs uvo ne, hua ndedecadino vo che Dendiohs ne, a̱ma mieca che ndindah nduco diya̱hnguan ma̱n, o diya̱hngua ma̱n, o tu ma̱n, che redendah ihyan nduhca̱ che nahn ma̱n ye.
30 Ro mena̱n me ne, din chahtino Dendiohs vedetundo yahn ihyan, ate ma̱n ne, rihquentiyon ye ihyan che vate ye numachahte iyehnse che nto ino ye nunde yahn ye,
31 te a ndihco ca̱de ye ro che techeca̱de ye numa cua̱co yahn nducoya̱ca ihyan iyehnse. A tenda̱h nun ye a̱ma ihyan che techeca̱de ye menun ye, ne ndedetuhche ye ihyan min va̱n tena̱hn. Nduco chemin ne, ca̱h ye, checadino nducoya̱ca ihyan che tihca̱ va ca̱de.
32 Cuahn che chihnevan sa̱hn chahn yahn che ntuche tena̱hn ne, na̱hn se ne, rihyon nan se Pa̱blo, ne na̱hn se ne, ra̱hn se:
—Tahque ndah ta̱ma ro cuahndudo ne, cahnevan nuhn.
33 Tuhme chica Pa̱blo min, cona̱hn ye.
34 Ate va̱n sa̱hn chahn ne, chenun neve ihyan che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne chinduco ye Pa̱blo. A̱ma ye ne, duche ye Dionisio. Ihyan min ne, a̱ma intiyahn yahn junta Areópago. Ta̱ma ye ne, a̱ma nda̱hta che duche ye Dámaris. Namin te neve ihyan, chitahno ye Dihvo vo.

18

Nda̱ Pa̱blo ya̱n Corinto

1 Chihno min ne, chica Pa̱blo ya̱n Atenas, ne nda̱ ye ya̱n Corinto.
2 Min nta̱ca ye a̱ma sa̱hn, nda̱ta yahn Israel, che duche se Aquila. Ya̱hn yahn Ponto chihta se. Adive ne, chihnde se ya̱hn yahn Italia. Nducote chihquentiyon emperador Claudio che nda̱ca nducoya̱ca ihyan, nda̱ta yahn Israel, Roma, ya̱hn yahn Italia ne, chica se min nduco nda̱hta yahn se che duche te Priscila. Pa̱blo ne, cuahn ye, quendihchero ye ihyan chahn,
3 ne nducote da̱ma ntiyon yahn ihyan chahn nduco ye, che renda̱hyon ye tino tu

cạva che co vah tino ne, quenan ye nduco ihyan chahn, din ye ntiyon nduco vih.
4 Ndate ndate, ro che rahtetuhno ihyan, rahn Pạblo yạco. Min rahndudo ye, ne redin ye che renahn ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan tạma nación mạn.
5 Cuahn che ndạ Silas nduco Timoteo che chica ye yạhn yahn Macedonia ne, chihcomạn Pạblo ntiyon che redin ye, ne rahndudo ye ro ro nạn ihyan nación yahn Israel. Rahndudo ye te Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse.
6 Ate ihyan chahn ne, chi tạn ye nduco Pạblo, ne rạhn tạn ye nduco ye. Chemin che chihde ye tino yahn ye, cạh ye, checadino ihyan chahn che ndạca ye min, cạhcomạn ye ihyan. Rạhn ye:
—A mạn nchuhn chendihco ne nunde che conda ne, te u ne, a yạhvé nchuhn. Mạn ne, cáhn, cuahndudó, cahnevan ihyan nación chenạhn.
7 Ndiquendạh ye yạco min, ne cuahn ye vạco ạma ihyan che duche ye Justo, che nti chihto yạco. Ihyan min ne, namin rendeva ye yavenạn Dendiohs.
8 Ạma intiyahn yạco che duche ye Crispo nduco nducoyạca ihyan ndevạco ye ne, chitahno ye Dihvo vo Jesucristo. Namin cuahn che chihnevan ạma yạhn ihyan yạn Corinto Ndudo yahn Dendiohs ne, chitahno ye, ne chedenune ye.
9 Ạma vino ne, chinahn ạma vederihno nạn Pạblo, ne chihnevan ye che rạhn Dihvo vo nduco ye:
—Cuiquendi, cuahndode. Hua te vah. Hua ngüen,
10 te u ne, nducó di, ne nde ạma ihyan hua co nahn tạh ye di cạva che nuhn yah ye di. Cuiquendi, cuahndode, te muhn yạn cuh ne, vate ca ạma yạhn ihyan che cotahno ye u.
11 Chemin che quenan Pạblo min yạn Corinto ạma nduyo quenan mạn, ricuahn ye Ndudo yahn Dendiohs, rihnevan ihyan chahn.
12 Ate cuahn che quenan Galión gobernador yahn Acaya ne, ihyan nación yahn Israel ne, chi tạn ye nduco Pạblo, ne ndo dạma ye, quenda ye ihyan nạn se.
13 Rạhn ye ri ye sạhn:
—Sạhnguh ne, rinun se ihyan che cotahno ye Dendiohs, ate hua nduhcạ che rihquentiyon ley.
14 Pạblo ne, adeche cuanạn cạhma ye cuahn che rạhn Galión ri se ihyan chahn:
—Nchuhn, ihyan nación yahn Israel, ndete che cạva ạma nunde chahte che nda ne sạhn tih nán ne, va vedeyenó che techecạdé yahn se.
15 Ate nducote demạn ndudo mạn, che duche ihyan mạn, yahn ley yahn mạn nchuhn mạn ne, tạn condihche ne tạca techecạde mạn ne, te u ne, nde hua nahn techecạdé yahn dehtenduh che tihchan.
16 Chihno rạhn se chemin ne, chihquentiyon se che ndiquendạh vah ihyan chahn.
17 Tuhme nducoyạca sạhn nación yahn Grecia che nduco se min ne, tumangạn se ihyan ndinạn yahn yạco che duche ye Sóstenes, ne a min no chahn se ihyan. Gobernador ne, ndihchero se, ate nde hua tumacạh se.

Ntạ Pạblo yạn Antioquía, ne ndaconan cuahn tun ye che co ino yune, cuahndudo ye
18 Pạblo ne, ndeh ro ca quenan ye yạn min. Tuhme yạhve ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne chahtenun ye ạma bạrco nduco Aquila nduco Priscila, ne cuahn ye nduco vih yạhn yahn Siria. Min yạn Cencrea, ura che ametah conun Pạblo chete bạrco me ne, ndu rah tin ye cạva che nạhma ye che a tuno ro yahn ạma ndudo che a necạh ye Dendiohs ro menạn.
19 Cuahn che ndạ ihyan chahn yạn Efeso ne, Pạblo ne, chihcomạn ye Aquila nduco Priscila, ne cuahn ye yạco, nte ye nduco ihyan nación yahn Israel che rendo dạma ye min.
20 Ihyan chahn ne, chica ye favor ihyan che conan ca ye min, ate hua cahnecun ye.
21 Tuhme yạhve ye ihyan chahn:
—Va che cáhn yạn Jerusalén cạva che a min quenán ndạ ro vihco. Ate ndete che nahn Dendiohs ne, ndaconan tún, ndihchero vih vo.
Tuhme ndonun ye bạrco me, ne chica ye yạn Efeso.
22 Cuahn che ndạ Pạblo yạn Cesarea ne, chahn ye yạn Jerusalén, necạh ye Dendiohs ihyan ndiyạco. Tuhme conạhn ye yạn Antioquía.
23 Cuahn che a chi rạhn che ntạ ye min ne, cuahn tun ye nduh yạn nduh yạn, yạhn yahn Galacia mạn, Frigia mạn, renecạh yạn ye chedave yahn nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.

Rahndudo Apolos yạn Efeso
24 Tạhn min ne, ạma ihyan, ndạta yahn Israel, che duche ye Apolos ne, ndạ ye yạn Efeso. Ihyan min ne, chihta ye yạn Alejandría. Ạma devano ye Ndudo yahn Dendiohs, ne ạma ndạhcạ rahndudo ye.
25 Ndah nahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, ne numa cuạco mạn, numa ino ye mạn, rahndudo ye yahn ye, andahre demạn yahn che chehdenune Juạn Bautista devano ye.
26 Min chete yạco ne, tihcạ cahndudo ye numa ino ye, ne cuahn che chihno cahndudo ye ne, Aquila nduco Priscila ne, quenda ye ihyan deva vih, ne cạh cuande

ndah ye ihyan yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.
27 Cuahn che nahn cạhn Apolos yạhn yahn Acaya ne, ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, chinan ye ihyan, ne dirun ye ạma cạca yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo che vate ye yạhn min cạva che nevahnecun ye ihyan. Cuahn che ndạ ye yạhn min ne, ạma chinan ye ihyan chahn che numacuahn vedeyahino yahn Dendiohs chitahno ye Dihvo vo Jesucristo,
28 te rihco ro ye nạn nducoyạca ihyan te hua ndạhcạ che rendededcadino ihyan nación yahn Israel, nde nạn che cạhma ye metah. Nduco Ndudo yahn Dendiohs ne, recạh cuande ye ihyan chahn te Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che va cạde che ndedevahn ye ihyan iyehnse.

19

Ndạ Pạblo yạn Efeso
1 Numanahn che quenan Apolos yạn Corinto ne, chuh Pạblo cuạhn icoyạhn, ne ndạ ye yạn Efeso. Min ndihche ye neve se che ritahno se Dihvo vo Jesucristo,
2 ne tumerune ye sạhn:
—¿A quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn cuahn che chitahno ne Jesucristo ne?
Ndahconan sạhn chahn:
—Nde hua nihnevan nuhn yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs.
3 Tuhme ndaconan tumerune ye sạhn chahn:
—¿Tạcạ chedenune nchuhn tuhme ne?
Ndahconan se:
—Chedenune nuhn nduhcạ che chehdenune Juạn Bautista ihyan.
4 Rạhn Pạblo ri ye sạhn:
—Juạn ne, chehdenune ye ihyan cạva che co ro che a nto ino ihyan chahn nunde yahn ye. Namin rạhn Juạn ri ye ihyan te va che cotahno ye ạma ihyan che cochi ye adive. A ihyan min che Jesús che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse.
5 Cuahn che chihnevan sạhn chahn che tihcạ ne, chedenune se, cah se Dihvo vo Jesucristo.
6 Nahn tạh Pạblo sạhn, ne quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs sạhn, din che nte se tạma te o devạco mạn, cahndudo se Ndudo yahn Dendiohs mạn.
7 Vạn nducoyạca ne, ri se tenduh ndichio ihyan se.
8 Numanahn che quenan Pạblo min ino iyo ne, rahn ye yạco, rahndudo ye numa ino ye, redin ye che renahn ihyan yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.
9 Ate ạma yạhn ihyan ne, nducote cheche chedave yahn ye ne, hua chitahno ye, ne chihngạ rạhn ye yahn ndudo ndah yahn Dendiohs. Chemin che Pạblo nduco nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, chihcomạn ye ihyan chahn, ne cuahn ye, ndo dạma ye chete escuela yahn ạma ihyan che duche ye Tiranno. Min cahndudo ye ro ro.
10 Chete che o nduyo quendi ye, rahndudo ye min, ne ạma yạhn ihyan, ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan nación chenạhn mạn, che vate ye yạhn yahn Asia ne, chihnevan ye ndudo yahn Dihvo vo.
11 Dendiohs ne, cạh ye vederihquentiyon, quenan cuma Pạblo, ne rinahn vederihno rahte.
12 Nde tino che retoh Pạblo, o pạyon yahn ye ne, riquenda ihyan, renahn ye ihyan cah, ne rendoyahn ye, renahn ye ihyan che chenun vaco chihngạ ihyan, ne rendiquendạh.
13 Ate ạma o sạhn nación yahn Israel che vatechica se, rendetendạh se vaco chihngạ che chenun ihyan ne, nahn ndetendạh se vaco chihngạ nduco vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Rạhn se ri se vaco chahn:
—Numacuahn vederihquentiyon yahn Jesucristo che rahndudo Pạblo yahn ye ne, rihquentiyon nuhn nchuhn che ndiquendạh ne.
14 Esceva, ạma ihyan nación yahn Israel, che chidocuyạn ndinạn ye ne, vate ndache dạya ye, ne sạhn chahn ne, tihcạ redin se.
15 Ate ạma yune cuahn che tihcạ rạhn se nduco ạma vaco chihngạ ne, ndahconan vaco me yahn se:
—A rendihché Jesucristo. Namin a devanó duh che Pạblo. Ate nchuhn ne, ¿duh nchuhn ne?
16 Tuhme sạhn che quenun vaco chihngạ me ne, tumangạn se sạhn chahn, ne chahn se sạhn numacuahn vedetạn, nde nạn che din cuno se nducoyạca se. A devạne sạhn chahn mạn, ntạca yah se mạn, ndiquendạh vah se, chano se.
17 Nducoyạca ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan nación chenạhn mạn, che vate ye min yạn Efeso ne, checadino ye che tihcạ chi. Ạma chahn ino ye, ne ndeva ye yavenạn Dihvo vo Jesucristo.
18 Me ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, ạma yạhn ye ne, ntuma ino ye nunde yahn ye che chitahno ye vedecuah ro menạn me.
19 Namin ạma yạhn ihyan che quenan cuma ye vedecuah ro menạn me ne, quenda ye libro yahn ye, chihquiyạhn ye nạn nducoyạca ihyan. Cuahn che tendạh cuande ihyan tạva chihve nducuahn libro chahn ne, rigonun o raco ndiche mil tume diyạhngua.

20 Nduco tihcą ne, ąma chetuhn ndudo
yahn Dihvo vo, chihnde ro
vederihquentiyon yahn ye.
21 Chihno min ne, chihco cąde Pąblo che
cąhn ye yąhn yahn Macedonia mąn, Acaya
mąn, quendihchero ye ihyan che ritahno
ye Dihvo vo, ne quendi ye nde yąn
Jerusalén. Tuhme va che cąhn ye yąn
Roma.
22 Dechuh ye o combiero yahn ye che
rinan se ihyan, Timoteo nduco Erasto, che
cąhn se yąhn yahn Macedonia numanahn
che quenan ca ye yąhn yahn Asia.

Ndo dąma ihyan yąn Efeso numacuahn vedetąn

23 Tąhn min ne, ąma chi tąn ihyan yahn
che retuhn ndudo ndah yahn Dendiohs.
24 Vedetąn min ne, canąn cąva ąma sąhn
vichediyąhngua che duche se Demetrio.
Sąhn min ne, rendedevihne se diyąhngua,
redendah se yąco cąhya nduhcą yąco yahn
Diana, dendiohs che va ye yąn vąco se.
Yahn chihve ntiyon min, ne yąhn sąhn che
redin se ntiyon nduco se.
25 Din dąma se sąhn chahn mąn,
nducoyąca ca sąhn che rinan se sąhn nąn
ntiyon min mąn, ne rąhn se ri se sąhn:
—Nchuhn ne, a devano ne te nąn ntiyon
cuh ąma rendąca vo tume.
26 A rendihche ne mąn, a rihnevan ne
mąn, nduhcą che ąma racotuhn Pąblo
ndudo vąn nducoyąca ihyan yąn Efeso
mąn, vąn ihyan che vate ye numachahte
yąhn yahn Asia mąn. Hua renguan se,
rahndudo se te dendiohs che redendah
ihyan ne, ndiyu dendiohs, ne a ąma yąhn
ihyan ritahno ye.
27 Che redin se ne, cąhnda yahn ntiyon
che redin vo, te co cuihno, nde co cuhnde
mąn yąco yahn dendiohs Diana, che ąma
yudo ye, che rendeva nducoyąca ihyan
yavenąn ye, numachahte yąhn yahn Asia
mąn, numachahte iyehnse mąn. Ndete che
quendi tihcą ne, nde ametah tumecąh
ihyan yahn vederihquentiyon yahn ye.
28 Cuahn che chihnevan sąhn chahn che
tihcą ne, ąma chi tąn se, ne canąn cah se:
—¡Ąma yudo vederihquentiyon yahn
Diana, dihve ihyan yąn Efeso!
29 Nduco chemin ne, necuan ihyan yąn
numacuahn vedetąn, chetąh ye Gayo
nduco Aristarco, o ihyan yąhn yahn
Macedonia che nduco ye Pąblo, ne chihndą
rudo ye ihyan chahn, quenda ye ihyan
ndevącoyąn.
30 Pąblo ne, nahn cąhn ye min, yąhve ye
ihyan yąn chahn, ate ihyan che ritahno ye
Dihvo vo ne, hua cahnecun ye.
31 Namin o ino ihyan ndinąn che
rihquentiyon ye yąhn yahn Asia, che
amigo yahn Pąblo ne, tahve ye ndudo yahn
ye che hua nąhme nąn ye min.
32 Numanahmin ne, vari chende ihyan
yąn chahn, chenun ye min. A vih rah ąma,
a vih rah tąma ye, te a nahn nducoyąca ye
nde hua devano ye deh cuande che nto
dąma ye.
33 Ąma o sąhn che nduco se min ne, cąh
cuande se Alejandro deh che ri, ne
chaconahn ihyan nación yahn Israel sąhn
nąn nducoyąca ihyan cąva che cąhma nan
se ihyan. Din tąh se che cuahte dihn
chende nducoyąca ihyan yąn chahn cąva
che cuahndudo se.
34 Ate cuahn che checadino ye te ndąta
yahn Israel sąhn ne, cah ye tenduh o ura
tuhcą:
—¡Ąma yudo vederihquentiyon yahn
Diana, dihve ihyan yąn Efeso!
35 Tuhme ndą sąhn secretario, chihco
dihn se ihyan chahn, ne rąhn se:
—Nchuhn, ihyan yąn Efeso, numachahte
iyehnse ne, devano ihyan te redin ihyan
yąn Efeso cudądo yąco yahn dendiohs
Diana che chica ye nąn ro.
36 Nducote nducoyąca ihyan devano ye
yahn chemin ne, cuahte dihn nchuhn. Hua
cuhma ne numanahn che metah
ndedecadino ndah ne,
37 te sąhn sih che nda ne muhn ne, hua
chihngą rąhn se yahn dendiohs yahn ne.
38 Ndete che Demetrio nduco sąhn che
redin ntiyon nduco se vate cąnda se nduco
adecoduhno ihyan ne, va vącoyąn mąn,
vate intiyahn che retechecąde ye mąn. Min
cąhn queri ąma se cuhnde cąde yahn se.
39 Ate ndete che tahque chahte cąnda
yahn se ne, conan rino se, te va che ndo
dąma nducoyąca ihyan yąn, ne ro min ne,
co cuhnde cąde yahn se.
40 Nde cąhnda yuhn vo che tihcą rendo
dąma nchuhn, rah ne, te co cąca nunde
ihyan yuhn vo che rendedecuan vo cąnda.
Ndete che cącarune ihyan ndinąn ne, nde
nąn che cąhma vo metah.
41 Chihno rąhn ye chemin ne, ndedechuh
ye ihyan yąn chahn, conąhn ye.

20

Ndaconan Pąblo, nchuh ye yąhn yahn Macedonia, ntą ye yąhn yahn Grecia

1 Cuahn che a chahte dihn ihyan yąn
chahn ne, nedin dąma Pąblo ihyan che
ritahno ye Dihvo vo, ne yąhve ye ihyan.
Chihno min ne, chahtemąhn vih ye, ne
ndąca ye min, ndą ye yąhn yahn
Macedonia.
2 Quechica ye nduh yąn nduh yąn yahn
Macedonia, yąhve ye nducoyąca ihyan che
ritahno ye Dihvo vo, nde ndą ye yąhn yahn
Grecia.

3 Min quenan ye ino iyo, ne cuahn che a
va yạn yahn ye che conun ye ạma bạrco,
nạhn ye yạhn yahn Siria ne, checadino ye
te ihyan nación yahn Israel ne, nahn cạhno
ye ihyan. Chemin che ndonun yune ye,
ndaconan ye yạhn yahn Macedonia.
4 Sópater yahn yạn Berea mạn, Aristarco
nduco Segundo yahn yạn Tesalónica mạn,
Gayo yahn yạn Derbe mạn, Timoteo mạn,
Tíquico mạn, Trófimo yahn yạhn yahn Asia
mạn ne, cuahn ye nduco Pạblo.
5 Quendạh nạn ihyan chahn yahn nuhn,
ne chahtenan rino ye nuhn nde yạn Troas.
6 Chuh ro yudo, vihco che reh ihyan pạn
che metah yạ yahn ne, chahtenun nuhn
ạma bạrco, chica nuhn yạn Filipos. Chihno
uhn ro ne, ntuno nuhn ihyan chahn min
yạn Troas, ne min chahtenan nuhn nduco
vih ndache ro.

Rahndudo Pạblo yạn Troas

7 Ro che ndeva ndate ne, ndo dạma
nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo
cạva che ndeh ye pạn nduhcạ che a va
cạde, ne riyạhve Pạblo ihyan. Quendi ye
rente ye nde chi mạhn yạn, te tạma ro me
ne, va che ndạca ye min.
8-9 Nto dạma ihyan chahn nde nạn cuarto
che tahque yạco, nạn ino cuahto, ne ạma
chendihco lámpara, riche. Ạma sạhn yuno
che duche se Eutico ne, va se nạn ventạna,
ne nducote ạma rạhn quendi Pạblo
rahndudo ye ne, chetạh yạhnde sạhn, ne
cuahn che a ndah quiyạdo se ne, ndacondạ
se min, chendạh se nde ndiyạhn. Chahn
ihyan chahn, ndedecuan ye sạhn, ne a ndih
se.
10 Tuhme cuenchahn Pạblo, ne
chahtemạhn ye sạhn. Rạhn ye ri ye ihyan
chahn:

—Huate dihya nchuhn co, te mạn ne,
quenduche se, a ndedetuhche Dendiohs
sạhn.

11 Chihno min ne, condạ Pạblo, ne cheh
ye nduco ihyan chahn. Quendi ye
rahndudo ye nde chi dave, ne tuhme
cuahn ye.
12 Me sạhn yuno me ne, ndiquenda ihyan
chahn sạhn ndevạco se, quenduche se, ne
ạma chi yeno nducoyạca ye.

Pạblo nduco combiero yahn ye, chica ye yạn Troas, cuahn ye yạn Mileto

13 Chahtenun nuhn ạma bạrco, quendạh
nạn nuhn yahn Pạblo, cuahn nuhn yạn
Asón. A nte cạde nuhn te min va che
cuahtenan rino nuhn ihyan, te mạn ye
nahn cạca cạh ye nde min.
14 Cuahn che ntạca vih nuhn nduco ye
min yạn Asón ne, chendạ ye chete bạrco
nduco nuhn, ne ndạ nuhn yạn Mitilene.
15 Tạma ro me ne, chica nuhn min, ne
chuh nuhn yạn Trogilio, ne nde tạma ro me
ne, ndạ nuhn yạn Mileto.
16 Tihcạ din nuhn, te nahn chuh dạma
Pạblo yạn Efeso cạva che hua condah ye
yạhn yahn Asia. Ndete che conun ne, nahn
ntạ nun ye yạn Jerusalén, conan ye min
ndạ ro vihco Pentecostés.

Cahndudo Pạblo nạn intiyahn yạco che vate ye yạn Efeso

17 Cuahn che a chenan nuhn yạn Mileto
ne, tahve Pạblo che chehua intiyahn yạco
nde yạn Efeso.
18 Cuahn che ndạ ihyan chahn min ne,
cahndudo Pạblo:

—Nchuhn ne, a devano ne nduhcạ che
quechicá vạn nchuhn nde ro che ndạ́ yạhn
yahn Asia.
19 Numacuahn ro che quenán nduco
nchuhn ne, dín ntiyon yahn Dendiohs
numacuahn vedenecun. Ạma chuhríhn
mạn, chihtera nune ndutinán mạn, yahn
che ihyan nación yahn Israel ne, chenun
ino ye vedetạn nducó.
20 Ate hua cheguán cahndudó nạn
nchuhn nducuahn che cochihve yahn ne.
Chicuáhn nchuhn nạn nducoyạca ihyan
mạn, queri ạma ne ndevạco ne mạn.
21 Ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan
nación chenạhn mạn, chicuáhn nducoyạca
ye che va che nto ino ye nunde yahn ye, ne
cotahno ye Dihvo vo Jesucristo.
22 Mạn ne, nahn Vaco Dendiohs che cạ́hn
yạn Jerusalén, nde hua devanó nducuahn
che cuahno có min.
23 Ate devanó te nduh cuạn yạn nạn che
ráhn ne, rạhn Vaco Ndah yahn Dendiohs ri
u te va che conún vạcoyạhn mạn, ạma
chuhríhn mạn.
24 Ate nde hua rendedecadinó yahn
chemin, andahre cạhno ihyan u, te nahn
dináhn numacuahn vedeyeno ntiyon che te
Dihvo vo Jesucristo u, che cuahndudó
ndudo ndah yahn vedeyahino yahn
Dendiohs.
25 'Mạn ne, a devano cuạcó te nde ạma
nchuhn che cahndudó ndudo yahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs nạn ne
ne, ametah ndaconan ndihchero ne u.
26 Chemin che cạhmá có nchuhn te
ametah quendihcó nunde cạva nde ạma
ne,
27 te a cahndudó nạn ne nducuahn che
ndihco cạde Dendiohs, nde tah hua chinán.
28 Cuihco nchuhn cudạdo mạn ne.
Namin codin ne cudạdo nducoyạca ihyan
che ritahno ye Dihvo vo, te chaconahn
Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn che din
ne ntiyon min. Nunde yahn ihyan chahn
ne, a nenevihve nduco yun yahn Dihvo vo.

29 U devanó te cuahn che a conąhn ne,
ndą sąhn che conun se ihyan che ritahno
ye Dihvo vo, ne din se che cuihno cotuhn
ye nduhcą che retuhn itecuche cuahn che
rendą lobo.
30 Vąn mąn nchuhn ne, quendąh sąhn
che detoh nan se ndudo cuąco, cahncheh
se ihyan che a ritahno ye Dihvo vo, ne
quenda se ihyan lądo yahn se.
31 Chemin che cuihco nchuhn cudądo, ne
cuenecąhco ne te ino nduyo nde ro nde
rąhn, riyąhvé queri ąma ne, nde chihterá
nune ndutinąn cąva ne.
32 'Dihnó, mąn ne, ndąhcó nchuhn tąh
Dendiohs. Codinahn ne ndudo yahn
vedeyahino yahn ye, te va
vederihquentiyon yahn, ne co din che
quendi cotahno ne Dihvo vo Jesucristo
numa ino ne. Namin nedin dąma Dendiohs
nchuhn nduco nducoyąca ihyan che a
ndihco vih ye cąva che co ye ihyan yahn
mąn ye.
33 Cąva mán ne, hua nahn yáhn nde ąma
dehtenduh yahn ihyan, nde tume, nde tino.
34 Mán redín ntiyon cąva che ndąca che
rechuhnún nduco ihyan che rinduco ye u.
A mąn nchuhn devano ne.
35 Cuahn dąma chicuáhn nchuhn che
tihcą va che din vo ntiyon, ne conan vo
ihyan che metah yahn ye nduhcą che rąhn
Dihvo vo Jesucristo: “Tahque ndah che cąh
vo ihyan che co che cotąh vo che te ye.”
36 Cuahn che a chihno cahndudo Pąblo
ne, chehntihya ye, ne covąh ye nduco
nducoyąca ihyan chahn.
37 Tuhme ąma chaco nducoyąca ihyan
chahn, chatemąhn ye Pąblo, ne tenąn ye
ihyan,
38 te ąma chi rąn ye yahn che rąhn Pąblo
te ametah ndaconan ndihche vih ye.
Tuhme chengu yune ye Pąblo nde nąn che
va bąrco.

21

Cuahn Pąblo yąn Jerusalén

1 Chihco mąn nuhn dihno vo chahn,
chahtenun nuhn chete bąrco me, ne cuahn
dąma nuhn nde yąhn yahn Cos. Tąma ro
me ne, ndą nuhn yąhn yahn Rodas, ne
chica nuhn min, cuahn nuhn yąn Pátara.
2 Min ndihche nuhn ąma bąrco che
cuahn cuąhn yąhn yahn Fenicia, ne
chahtenun nuhn chete, cuahn nuhn.
3 Chuhnan nuhn yąhn yahn Chipre,
quenan cuąhn lądo tąh cueh nuhn, ne
cuahn dąma nuhn nde yąhn yahn Siria.
Nducote bąrco min ne, yąn Tiro chan cąva
che ndevah chede yahn ne, cuenchahn
nuhn.
4 Min ntąca nuhn ihyan che ritahno ye
Dihvo vo, ne chahtenan nuhn nduco ye
ndache ro. Ihyan chahn ne, din Vaco
Dendiohs che checadino ye deh che va che
co, ne rąhn ye ri ye Pąblo che hua cąhn ye
yąn Jerusalén.
5 Ate chihno ndate min ne, chica nuhn
min, ne nducoyąca ihyan chahn, nde
ndąhta, nde chąhn, nde checąhya yahn ye
mąn, chengu yune ye nuhn nde chihto
nuniyąhn. Min chehntihya nducoyąca
nuhn, covąh nuhn.
6 Chihno yąhve vih nuhn mąn,
chahtemąhn vih nuhn mąn, tuhme
chahtenun nuhn bąrco me, ne ihyan chahn
ne, conąhn ye ndevąco ye.
7 Chica nuhn yąn Tiro, ndą nuhn yąn
Tolemaida. Min ntąca nuhn ihyan che
ritahno ye Dihvo vo, ne chahtenan nuhn
nduco ye ąma ro.
8 Tąma ro me ne, chica nuhn min, ne ndą
nuhn yąn Cesarea. Chendą nuhn vąco
dihno vo, Felipe evangelista, ąma ihyan
diácono che ndache chahn, ne min
chahtenan nuhn nduco ye.
9 Ihyan min ne, vate cun tąhn ntuco daya
ye, che rahndudo te Ndudo yahn Dendiohs.
10 A ndeh ro chenan nuhn min cuahn che
ndą ąma ihyan che duche ye Agabo che
chica ye estądo yahn Judea. Ihyan min ne,
recąh Dendiohs che recadino ye deh che va
che co.
11 Ndą ye nąn che chenun nuhn, ne
chetąh ye pąyon chahno yahn Pąblo.
Dechiche ye cąh ye mąn, tąh ye mąn, ne
rąhn ye:
—Rąhn Vaco Ndah yahn Dendiohs te
ihyan nación yahn Israel che vate ye yąn
Jerusalén ne, tuhcą dechiche ye ihyan che
yahn ye pąyon chahno cuh, ne necąh ye
ihyan tąh sąhn tąma nación.
12 Tuhme nuhn nduco dihno vo che vate
ye yąn Cesarea ne, ąma ndeh rąhn nuhn
nduco Pąblo che hua cąhn ye yąn
Jerusalén.
13 Ndahconan ye, ne rąhn ye ri ye nuhn:
—¿Dehco che raco nchuhn, recąh rąn ne
chedave yáhn?, te u ne, a va yán ndiyu
demąn che dechiche ihyan u, ate a va yán
andahre cąhno ye u min yąn Jerusalén
yahn che rahndudó ndudo yahn Dihvo vo.
14 Nducote hua chicha ndudo yahn nuhn
ne, cheguan nuhn riyąhve nuhn ihyan, ne
rąhn nuhn:
—Co nduhcą che nahn Dihvo vo
Dendiohs.
15 Chihno min ne, chihco yąn nuhn
dehtenduh yahn nuhn, ne cuahn nuhn yąn
Jerusalén.
16 Yąhn dihno vo che vate ye min yąn
Cesarea ne, cuahn ye nduco nuhn. Namin
cuahn ąma dihno vo, yąhn yahn Chipre,
che duche ye Mnasón. Ihyan min ne, a

rạhn ritahno ye Dihvo vo, ne vạco ye va che cuahtenan nuhn min yạn Jerusalen.

Chahn Pạblo quendihchero ye Jacobo

17 Cuahn che ndạ nuhn yạn Jerusalén ne, ihyan yạn min che ritahno ye Dihvo vo ne, nte ye Dendiohs nuhn numacuahn vedeyeno.
18 Tạma ro me ne, chahn nuhn nduco Pạblo, chendihchero ye Jacobo, ne min nto dạma nducoyạca intiyahn yạco.
19 Pạblo ne, necạh ye Dendiohs ihyan chahn, tuhme necạh cuande ye ihyan queri ạma vederihno che din Dendiohs vạn ihyan nación chenạhn.
20 Cuahn che chihnevan ihyan chahn ne, ndeva ye numacuahn vedeyeno yavenạn Dendiohs. Tuhme rạhn ye ri ye Pạblo:
—Dihno nuhn, ndạhcạ nduhcạ che rạhn ne, ate rendihche ne te ạma yạhn ihyan nación yahn Israel, cạde mil ye, ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne nducoyạca ye ne, nahn ye che quendi vo, dinahn vo ley che dirun Moisés.
21 Checadino ihyan chahn te ndih ne, ricuahn ne ihyan nación yahn Israel che vate ye nación chenạhn, che hua dinahn ye ley min mạn, hua nahn ye seña dạya ye mạn, hua quendi ye costumbre ndico yuhn vo mạn.
22 Mạn ne, ¿deh din ye?, te ndo dạma nducoyạca ye cuahn che cadino ye che a ndạ ne.
23 Tahque ndah tuhcạ codin ne. Vate cun sạhn dihno vo muhn che a nahn cuihno ro che vate se yạhte yahn ndudo che cạh se Dendiohs.
24 Cuinduco ne sạhn, ne cạh ne tume sạhn cạva che cua se dehtenduh che co vedino ro min cuahn che va che ndu rah tin se. Tuhme cadino ihyan chahn te hua cuạco nduhcạ che rạhn ihyan nduco ye yahn ne, ne codevano ye te namin ndih ne, redinahn ne che rihquentiyon ley.
25 Me ihyan tạma nación che ritahno ye Dihvo vo ne, a dirun nuhn yahn ye che hua tumecạh ye yahn nducuahn dehtenduh, atenạn o ino che tuhchan. Hua cheh ye yute che ri vedino, rihco ihyan nạn dehtenduh che redin vahn ye dendiohs yahn ye mạn, hua cheh ye yun mạn, yute yahn ite che hua ra yun yahn te mạn, hua cuahtenan ye nduco ndạhta che ndiyu ndạhta yahn ye mạn.

Din se preso Pạblo chete yạco chahte

26 Tuhme chinduco Pạblo sạhn che cun chahn, ne tạma ro me ne, ndodave ye nduco se nduhcạ costumbre min, ne chendạ ye chete yạco chahte cạva che co ye chidocuyạn ro che cuihno yạhte yahn se mạn, cạh queri ạma se vedino yahn se mạn.
27 Ate cuahn che a nahn tuno nduh che ndache ro che va che cạh sạhn chahn vedino yahn se ne, ndạ ino cun sạhn nación yahn Israel che chica se yạhn yahn Asia, ne ndihchero se Pạblo chete yạco me. Chinun se nducoyạca ihyan yạn, ne tumangạn se Pạblo,
28 cah se:
—Nchuhn, ihyan nación yahn Israel, ¡cuinan ne nuhn! Cotạh vo sạhnguh che quechica se nduh yạn nduh yạn, rinun se ihyan che hua dinahn ye che rihquentiyon nación yuhn vo mạn, yạco yuhn vo mạn, ley yuhn vo mạn. Avạne ne, nda se ạma o sạhn tạma nación muhn chete yạco, detoh nan se muhn nạn che rendeva vo yavenạn Dendiohs.
29 Tihcạ rạhn sạhn chahn yahn che ndihchero se Pạblo viyạn me che nduco ye Trófimo, ạma sạhn yạn Efeso, ne rạhco se te co quenda ye sạhn min chete yạco.
30 A nahn nducoyạca ihyan yạn, aderano ye, ndo dạma ye, ne tumangạn ye Pạblo numacuahn vedetạn. Chihndạ rudo ye ihyan cuạhn chevah, ne ndetạhno necạhde ye chende yạco.
31 Adeche cạhno ihyan chahn Pạblo cuahn che checadino ihyan ndinạn yahn sandạdo che nducoyạca ihyan yạn Jerusalén, a nto dạma ye numacuahn vedetạn.
32 Ndetạhno quenda ihyan ndinạn me sandạdo yahn ye mạn, capitán mạn, ne cuahn ye rano ye nạn che nto dạma ihyan yạn chahn. Cuahn che ndihche ihyan yạn chahn che ndạ ihyan ndinạn me nduco sandạdo chahn ne, chenguan ye rahn ye Pạblo.
33 Chihquentiyon ihyan ndinạn me che din sandạdo chahn preso Pạblo, dechiche se ihyan nduco o cadena. Tuhme tumerune ye duh ihyan ye mạn, deh nedin ye mạn.
34 Ihyan yạn chahn ne, a vih rah ạma, a vih rah tạma ye, ne nducote hua chi chenahn ihyan ndinạn me yahn che ạma vari chende ye ne, chihquentiyon ye sandạdo che quenda se Pạblo chete cuartel.
35 Cuahn che ndạ sandạdo chahn nduco Pạblo nạn nda che rendạ chete cuartel ne, quenda yạco se ihyan, te ạma cạnda chende ihyan yạn chahn,
36 ndito cạhche ye, rah ye:
—¡Cuihno nchuhn sạhn tih!

Cahndudo Pạblo nạn ihyan yạn

37 Cuahn che ndạ se nduco Pạblo chendevah cuartel ne, tumerune ye ihyan ndinạn me:
—¿A te yune ne che cạhmá ạma o ndudo ne?
Ndahconan ihyan ndinạn me:
—¿A ri rente devạco griego?

38 ¿A ndiyu di sạhn nación yahn Egipto
che ndedecuen cạnda a rạhn me, quenda
cun mil sạhn rihno ihyan cuạhn icoyạhn?
39 Tuhme ndahconan Pạblo:
—U ne, ihyan nación yahn Israel u. Yạn
vạcó ne, Tarso, ạma yạn chahte, yạhn yahn
Cilicia. Codin ne favor, ne te yune ne che
cạhmá nduco ihyan sih.
40 Cạh yune ihyan ndinạn me che cạhma
Pạblo, ne chandi ye nạn nda me, din tạh ye
cạva che cuahte dihn chende ihyan yạn
chahn. Tuhme cahndudo ye devạco
hebreo:

22

1 —Nducoyạca nchuhn, ihyan ndico mạn,
dihnó mạn, cuihcovan ne che cạhmá, te
hua dehva nedín yahn ne.
2 Cuahn che chihnevan ihyan chahn che
devạco hebreo rente ye ne, tahque chahte
dihn chende ye, ne quendi ye rạhn ye:
3 —U ne, ndạta yahn Israel u.
Chihndeyán yạn Tarso, yạhn yahn Cilicia,
ate muhn yạn Jerusalén chihtá. Muhn
chahn ndáh, Gamaliel chicuahn ye u
nducuahn ley che dinahn ihyan ndico
yuhn vo. Numacuahn ro ne, redináhn
numa inó nducuahn che rihquentiyon
Dendiohs, nduhcạ che redin nchuhn mạn
ro cuh.
4 Ro menạn ne, tihcạ redin tán nduco
ihyan che ritahno ye Jesucristo, ne
retendạh váh nde ndạhta, nde chạhn ye, ríh
ihyan vạcoyạhn, nde nahn decuihnó ihyan.
5 Chidocuyạn che tahque ndinạn nduco
intiyahn, a devano cuạco ye yahn chemin,
te a ihyan chahn te ye cạca u cạva che cáhn
yạn Damasco, nguá nducoyạca ihyan che
ritahno ye ihyan min, din nuhn castigo
ihyan muhn yạn Jerusalén.

Cahndudo Pạblo nduhcạ che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo

6 'Ate cuahn che cuahn ninó yạn
Damasco, tenduh nạn inguiyạhn ne,
adenạn chiya chihto náṇ ạma dave che
chica nạn ro,
7 ne chendáh nde ndiyạhn. Ura min no
chihneván ạma ndudo che rạhn nducó:
"Saulo, Saulo, ¿dehco che redin tan nduco
ihyan yáhn?"
8 Tuhme tumeruné: "Dihvé, ¿duh ndih
ne?" Ndahconan ndudo me: "U che
Jesucristo yahn yạn Nazaret. A u che redin
tan nducó."
9 Sạhn che nduco se u ne, ạma dihya se
chi, ndihche se dave me, ate hua chenahn
se ndudo me.
10 Tuhme tumeruné: "Dihvé, ¿deh va che
dín ne?" Rạhn Dihvo vo ri ye u:
"Cuenecuen, ne cuehn dame yạn Damasco.
Min cạhma ihyan co ye di deh che va che
din."
11 Chi ve u, din dave me, ne a sạhn
combiero yáhn chetạh se táh, quenda nan
se u nde ndạ nuhn viyạn me.
12 'Min va ạma ihyan che duche ye
Ananías che redinahn ye ley che dirun
Moisés, ne nducoyạca ihyan nación yahn
Israel che vate ye yạn min ne, ạma
renevahnecun ye ihyan.
13 Ndạ ihyan min nạn che quenún, ne
rạhn ye: "Dihnó Saulo, mạn ne, ndaconan
co ro nan." Ndetạhno chi ro náṇ, ne
ndihcheró ihyan.
14 Tuhme rạhn ye ri ye u: "Dendiohs
yahn ihyan ndico yuhn vo ne, a tendạh nun
ye di nde ro menạn cạva che conehn deh
che nahn ye mạn, cạva che ndihche Daya
Ndah yahn ye mạn, cạva che cahneven
ndudo che cạhma ye co ye di mạn.
15 Tihcạ din Dendiohs, te va che
cuahndode ndudo yahn ye nạn nducoyạca
ihyan mạn, va che cuacotohn ndudo yahn
nducuahn dehtenduh che ndihchero mạn,
chihneven mạn.
16 Mạn ne, ¿dehco che quenan rine?
Cuenecuen, ne cuedenune di, cuah Dihvo
vo Jesucristo cạva che nchahco Dendiohs
nunde yehn."

Rạhn Pạblo nduhcạ che dechuh Dihvo vo Jesucristo ihyan, cuahndudo ye vạn ihyan nación chenạhn

17 'Cuahn che ndaconán muhn yạn
Jerusalén ne, cháhn, cováh chete yạco
chahte. Numanahn che reváh ne, chinahn
ạma vederihno náṇ.
18 Ndihcheró Dihvo vo Jesucristo, ne
rạhn ye ri ye u: "Cuique muhn yạn
Jerusalén tenun tenun no, te muhn ne, hua
tumacạh ihyan che cuahndode ndudo
yáhn."
19 Tuhme ráhn rí ihyan: "Dihvé,
nducoyạca ihyan sih ne, a devano ye te
quechicá nduh yạn nduh yạn, rendá chete
yạco, rehuá ihyan che ritahno ye ndih, ne
ráhn ihyan mạn, ríh ihyan vạcoyạhn mạn.
20 Cuahn che nte cạde intiyahn che va
che coh Esteban, ihyan min che dinahn ye
ndudo yahn ne mạn, cahndudo ye ndudo
yahn ne mạn ne, namin ducó, chi dạma
ndudo yáhn nduco ye, nde tuno dín cudạdo
tino yahn sạhn che chihno se ihyan."
21 Ate rạhn Dihvo vo ri ye u: "Cuehn, te u
dechúh di yạhn yahn, cuahndode ndudo
yáhn vạn ihyan nación chenạhn."

Va Pạblo tạh ihyan ndinạn yahn sandạdo

22 Nde ndudo min chihnevan ihyan yạn
chahn, tuhme canạn rah ye:
—¡Cuihno nchuhn sạhn tih! ¡Ametah nahn
ndihchero nuhn sạhn!
23 Nducote quendi rah ihyan chahn
numacuahn vedetạn, ri yạco ye tino yahn
ye mạn, ri yạco ye yuniyạhn mạn,

24 chihquentiyon ihyan ndinạn me che
quenda sandạdo chahn Pạblo chete
cuartel, ne cuahn se ihyan cạva che cạhma
ye deh cuande che tihcạ rah ihyan yạn
chahn yahn ye.
25 Ate cuahn che a dechiche sạhn chahn
Pạblo che a cuanạn cuahn se ihyan ne,
tumerune ye sạhn capitán che nti se min:
—¿A rihquentiyon ley che cuahn nchuhn
ạma ihyan che ndi cuande ye Roma
numanahn che metah techecạde ne yahn
ye?
26 Cuahn che chihnevan capitán chemin
ne, chahn se, chengo se ihyan ndinạn yahn
se:
—Cuihco ne cudạdo deh che redin ne, te
sạhngạh ne, Roma ndi cuande se.
27 Tuhme cuahn ihyan ndinạn me nạn
Pạblo, ne tumerune ye ihyan:
—¿A cuạco che Roma ndi cuande di ne?
Ndahconan Pạblo yahn ye:
—Tạcạ hua. Roma ndi cuandé.
28 Tuhme rạhn ihyan ndinạn me ri ye
ihyan:
—U ne, ạma ndeh tume nedihvé cạva che
chi cuandé Roma.
Rạhn Pạblo:
—Ate u ne, dehve nedihvé che ndi
cuandé min, te chidá ne, min ndi cuande
ye.
29 Nduco chemin ne, sandạdo che
vatendi yạn se che cuahn se Pạblo ne,
ndạca dạme se, chihcomạn se ihyan. Nde
mạn ihyan ndinạn me ne, nducote
checadino ye che Roma ndi cuande Pạblo
ne, dihya nun ino ye chi yahn che
chihquentiyon ye che chahyạto ye.

Chahn Pạblo nạn nducoyạca sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel

30 Tạma ro me ne, nducote nahn cadino
ihyan ndinạn me deh cuande che redin tạn
ihyan yạn chahn nduco Pạblo ne,
chihquentiyon ye che ntạhte sandạdo
cadena che nchiche ihyan, ne cah ye
nducoyạca sạhn ndinạn yahn nación yahn
Israel, chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn
intiyahn mạn. Tuhme tendạh ye Pạblo, ne
nda ye ihyan nạn sạhn chahn.

23

1 Ndihchero Pạblo nducoyạca sạhn
ndinạn chahn, ne rạhn ye:
—Nchuhn, dihnó, u ne, dave yavenán
nạn Dendiohs nde meniyon.
2 Tuhme chidocuyạn che tahque ndinạn
che duche ye Ananías ne, chihquentiyon ye
sạhn che vatendi se min che cuahn se
chende Pạblo.
3 Rạhn Pạblo ri ye ihyan min:
—O nạn o chende ne, Dendiohs tihcạ
cuahn ye ndih. ¿A ndiyu va ne tạn che
techecạde ne yáhn nduhcạ che
rihquentiyon ley? ¿Me dehco che redin ne
che hua rihquentiyon ley, chihquentiyon
ne che cuahn sạhn sih u?
4 Sạhn che vatendi min ne, rạhn se ri si
Pạblo:
—¿Dehco che rahn tan nduco chidocuyạn
che tahque ndinạn?, te a Dendiohs che
necạh ye vederihquentiyon ihyan.
5 Rạhn Pạblo:
—Dihnó, a ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs: “Hua cahme tan yahn ihyan
ndinạn yahn yạn vaque.” Ate hua ntạ tín
che ihyan tih che chidocuyạn che tahque
ndinạn.
6 A devano Pạblo te sạhn ndinạn chahn
che nto dạma se, retechecạde se ne, o cuạn
ndi se. Ạma cuạn se ne, saduceo, ne tạma
cuạn se ne, fariseo. Chemin che rạhn ye
numa dito ye:
—Dihnó, u ne, fariseo u. Namin chidá ne,
fariseo ye. Retechecạde nchuhn yáhn yahn
che ritahnó te va che ntuche tenạhn.
7 Cuahn che tihcạ rạhn ye ne, sạhn
fariseo chahn nduco sạhn saduceo chahn
ne, canạn rahteruhn chende se, ne hua chi
dạma ndudo yahn se nduco vih,
8 te sạhn fariseo ne te va che
ntuche tenạhn mạn, vate ángel mạn, vaco
mạn. Ate sạhn saduceo ne, hua ritahno se
nde ạma nạn dehtenduh che tihchan.
9 Ạma vari chende nducoyạca sạhn
chahn. Tuhme necuan neve sạhn devano
ley che dirun Moisés che ndi cuande se vạn
fariseo, ne rạhn nan se Pạblo:
—Sạhnguh ne, metah nunde yahn se.
Ndete che ndiyạhve ạma vaco ndah, o ạma
ángel sạhn ne, hua ndạhcạ che din tạn vo
nduco se, te co din vạhcho vo yahn
Dendiohs.
10 Nducote ạma rahteruhn chende sạhn
chahn ne, vạh ihyan ndinạn me che denạn
cạhno se Pạblo. Chemin che dechuh ye che
chehua sandạdo cạva che ndetendạh se
ihyan vạn sạhn chahn, ndiquenda se ihyan
nạn cuartel.
11 Vino min ne, chihnde ro Dihvo vo
Jesucristo nạn Pạblo, ne rạhn ye ri ye
ihyan:
—Pạblo, hua dehve rahque, te nduhcạ
che cahndode ndudo yáhn muhn yạn
Jerusalén ne, namin va che cuahndode min
yạn Roma.

Rinuhn ino sạhn yạn Jerusalén tạcạ cạhno se Pạblo

12 Tạma ro me, ura che a chi dave ne,
yạhn sạhn nación yahn Israel ntuhno se
nduco vih che cạhno se Pạblo. Cạh se
ndudo yahn se numacuahn vedeyudo che
nde hua cheh se nde hua cuh se numanahn
che ametah dinahn se ndudo min.

13 Sạhn che tihcạ ntuhno chahn ne,
nchuh ca o raco ihyan se.
14 Chahn sạhn chahn nạn chidocuyạn
ndinạn mạn, sạhn intiyahn yahn nación
yahn Israel mạn, ne rạhn se:
—Nuhn ne, ntuhno nuhn, ne cạh nuhn
ndudo yahn nuhn numacuahn vedeyudo
che nde hua cheh nuhn nde hua cuh nuhn
numanahn che ametah cạhno nuhn Pạblo.
15 Mạn ne, nchuhn nduco nducoyạca
ihyan ndinạn chenạhn ne, cuedechuh ne
ndudo yahn ihyan ndinạn yahn sandạdo
che checu ye Pạblo caviyạn muhn nạn ne,
din cạ ne che nahn techecạde ndah ne
yahn se. Me nuhn ne, cuahtenan yạn nuhn
yune, ne ura che metah ndạ nino se ne,
cạhno nuhn sạhn.
16 Ate sạhn dihn dạcua Pạblo ne,
checadino se che nahn cạhno sạhn chahn
ihyan, ne chahn se nạn cuartel, chengo se
ihyan.
17 Tuhme cah Pạblo ạma sạhn capitán, ne
rạhn ye ri ye sạhn:
—Cuiquenda ne sạhn dihn cuh nạn
ihyan ndinạn yahn ne, te va ạma ndudo
che cạhma se nduco ye.
18 Capitán min ne, quenda se sạhn dihn
me nạn ihyan ndinạn me, ne rạhn se:
—Pạblo che quenun ye vạcoyạhn ne, cah
ye u, ne rạhn ye ri ye u che checú sạhn
dihn cuh nạn ne, te va ạma ndudo che
cạhma se nduco ne.
19 Ihyan ndinạn me ne, chetạh ye tạh
sạhn dihn me, quenda ye sạhn ạma lạdo,
ne tumerune ye sạhn:
—¿Deh che nahn cahme nducó ne?
20 Tuhme rạhn sạhn dihn me ri se ihyan:
—Yạhn sạhn yạn ne, ntuhno se nduco
ihyan ndinạn yahn nación yahn nuhn che
cạca ye ndih che ngu ne Pạblo nạn ye
caviyạn, cạva che techecạde ndah ye yahn
ye.
21 Ate hua cotahno ne che cạhma ye, te
nchuh ca o raco se chenun ndeh se, chenan
rino se Pạblo. Sạhn chahn ne, a cạh se
ndudo yahn se numacuahn vedeyudo che
nde hua cheh se nde hua cuh se numanahn
che ametah cạhno se ihyan. Mạn ne, a
vateyạn se, chenan rino se deh ndudo
ndahconan ne.
22 Tuhme rạhn ihyan ndinạn me ri ye
sạhn dihn me che hua cạhma se nduco nde
ạma ihyan che cạh se, checadino ye yahn
chemin, ne ndedechuh ye sạhn.

Dechuh ye Pạblo tạh gobernador Félix

23 Cah ihyan ndinạn me o sạhn capitán
yahn ye, ne chihquentiyon ye sạhn che
cạhcoyạn se cun ciento quenan ino raco
ndiche sandạdo, o ciento sạhn che rica cạh
mạn, o ciento sạhn che nda lạnza mạn, ino
raco ndiche sạhn che ra yuhdo mạn.
Cuahteyạn se cạva che cạhn se yạn Cesarea
nạn rahco nun vino.
24 Namin chihquentiyon ye che cạhcoyạn
se ạma o cabạllo che cạ Pạblo mạn, din se
cudạdo ihyan mạn, cạva che ndạhcạ ndạ
ye nạn gobernador Félix.
25 Nduco sạhn capitán chahn dechuh ye
ạma cạca nạn che dirun ye tuhcạ:
26 “Gobernador Félix che ạma
renevahnecún ndih, u, Claudio Lisias nté
Dendiohs ndih.
27 Ihyan nación yahn Israel ne, din ye
preso sạhnguh, a nahn cạhno ye sạhn, ate
cuahn che checadinó che Roma ndi cuande
se ne, cháhn nduco sandạdo yáhn, chehneví
sạhn tạh ye.
28 Nducote nahn cadinó deh cuande che
din ye preso sạhn ne, quendá sạhn nạn
sạhn ndinạn yahn ye.
29 Min checadinó te nahn techecạde sạhn
chahn yahn se nduhcạ che rihquentiyon
ley yahn mạn se. Ate nduhcạ che
rihquentiyon ley yuhn vo ne, nde metah
deh cuande che cạhno ye sạhn, nde hua ne
che co se preso.
30 Adive checadinó te ạma yạhn sạhn yạn
ntuhno se che cạhno se sạhn. Chemin che
mạn ne, dechúh sạhn nạn ne. A rạhn rí
sạhn ndinạn chahn che chi se nạn ne,
cuhnde cạde yahn se nduco se. Caviyạn
tuhme.”
31 Dinahn sandạdo chahn che
chihquentiyon ihyan ndinạn me, ne
quenda se Pạblo vino min, ndạ se nde yạn
Antípatris.
32 Tạma ro me ne, a demạn sandạdo ra
yuhdo cuahn se nduco Pạblo, ne sạhn
chenạhn chahn ne, ndaconan se nạn
cuartel.
33 Cuahn che ndạ se yạn Cesarea ne,
necạh se cạca me tạh gobernador. Namin
necạh se Pạblo tạh ye.
34 Cuahn che chihno ndihchenan
gobernador cạca me ne, tumerune ye
Pạblo deh estạdo ndi cuande ye, ne cuahn
che checadino ye che Cilicia ne,
35 rạhn ye ri ye ihyan:
—Techecạdé yehn cuahn che ndạ sạhn
che rica nunde se yehn.
Tuhme chihquentiyon ye sandạdo che
din se cudạdo ihyan chete palacio yahn
Herodes.

24

Pạblo nạn gobernador Félix

1 Chihno uhn ro min ne, Ananías,
chidocuyạn che tahque ndinạn nduco neve
sạhn intiyahn ne, ndạ se min yạn Cesarea,
nda se ạma abogạdo che duche se Tértulo.
Chahn sạhn chahn nạn gobernador cạva
che cạca nunde se yahn Pạblo.

2 Cuahn che a chehua sandạdo Pạblo ne,
canạn Tértulo, rica nunde se yahn ye:
—Gobernador, nundihve cuahn ndih
yahn che numacuahn vededevano yahn
ne, redin ne cudạdo numachahte yạn vạco
nuhn, ne ạma dihn va mạn, ạma ndạhcạ
chenan nuhn mạn.
3 Gobernador Félix, ạma renevahnecun
nuhn ndih, ne nte nuhn nundihve cuahn
ndih yahn nducuahn che redin ne cạva
nuhn.
4 Mạn ne, cạva che hua nduh tihyon
nuhn ura yahn ne ne, codin chahtino ne,
cuihnevan ne menạn lihn che cạhma nuhn.
5 Sạhn tih ne, nduhcạ ạma cah cạva
nuhn, tihcạ se, te quechica se numachahte
yạhn yahn Roma, rendededecuan se ihyan
nación yahn Israel, rinun se ihyan che
rahteruhn ye nduco vih. Namin ndinạn se
yahn partido yahn sạhn yạn Nazaret che
duche se Jesús.
6 Nde nahn detoh nan se yạco chahte
yahn nuhn. Chemin che chetạh nuhn sạhn,
nahn techecạde nuhn yahn se nduhcạ che
rihquentiyon ley yahn nuhn.
7 Ate Lisias, ihyan ndinạn yahn sandạdo
ne, chendạ ye, ntico ye sạhn numacuahn
fuerza tạh nuhn,
8 ne rạhn ye te duh ihyan che nahn cạca
nunde ye yahn se ne, chi ye nạn ne. Co
cạcarune mạn ne sạhn, ne cadino ne te
cuạco nducuahn che rica nunde nuhn
yahn se.
9 Sạhn nación yahn Israel che nduco se
min ne, namin rạhn se te cuạco nducuahn
chemin.
10 Tuhme din tạh gobernador cạva che
cạhma Pạblo, ne rạhn ye:
—Ạma yenó che ndih techecạde ne yáhn,
te a devanó te a ndeh nduyo rihquentiyon
ne yạn vạcó.
11 Co cadino mạn ne te comạn ri ndichio
ro che ndá yạn Jerusalén cạva che ndevá
yavenạn Dendiohs.
12 Hua rente cạndá nduco ihyan, hua
rendededecuán ihyan, nde huane chete yạco
chahte mạn, nde huane chete yạco cạhya
mạn, nde huane viyạn mạn.
13 Sạhn sih ne, hua co ndạhco cuạco se
nde ạma dehtenduh che rica nunde se
yáhn.
14 Cạhma cuạcó có ndih te redináhn
vederihquentiyon ra che ndạhco cạde
Dendiohs yahn ihyan ndico yáhn. Sạhn sih
ne, rạhn se te a deva vih vederihquentiyon
min, ate hua, te ritahnó Dendiohs mạn,
nducuahn ley yahn ye mạn, nducuahn
vederihquentiyon yahn ye che dirun ihyan
profeta mạn.
15 Nduhcạ che ritahno sạhn sih ndudo
yahn Dendiohs che va che ntuche
nducoyạca tenạhn, ihyan che ndah ye nạn
Dendiohs mạn, ihyan che hua ndah ye mạn
ne, tihcạ ritahnó.
16 Chemin che ạma rihcó cudạdo ro ro
cạva che dave yavenán nạn Dendiohs mạn,
nạn ihyan mạn.
17 'Chihno ndeh nduyo che quechicá nạn
yạhn yahn ne, ndaconán nación yáhn cạva
che necạh tume che ndi vedevạhino cạva
ihyan chevạh mạn, cạh vedino yáhn nạn
Dendiohs mạn.
18 Chihno che ndo davé nduhcạ
costumbre yahn nuhn ne, ạma o sạhn
nación yahn Israel che chica se yạhn yahn
Asia ne, ndihchero se u chete yạco chahte
ura che recạh vedino yáhn. Hua redin
cạndá, nde hua yạhn ihyan nducó.
19 A sạhn chahn che va che chi se muhn,
cạca nunde se yáhn ndete che va dehca che
nedín yahn se.
20 Ndete che hua ne, sạhn sih cạhma se
deh nunde ntạca se ro che ndo dạma se,
techecạde se yáhn.
21 Ametah nde ạma nunde yáhn atenạn
che ạma dito rạhn nạn se tuhcạ: "Mạn ne,
retechecạde nchuhn yahn che ritahnó che
va che ntuche tenạhn."
22 Cuahn che chihnevan Félix che tihcạ
ne, nducote a ndah devano ye nduhcạ che
ritahno ihyan Dihvo vo Jesucristo ne,
chaconahn nạn ye che retechecạde ye, ne
rạhn ye ri ye sạhn chahn:
—Cuahn che ndạ Lisias, ihyan ndinạn
yahn sandạdo ne, cadino ndáh yahn
dehtenduh che rica nunde nchuhn.
23 Tuhme chihquentiyon Félix capitán
me che quendi se, din se cudạdo Pạblo. Ate
hua tihyon chiche se ihyan mạn, cạh yune
se che cạhn ihyan yahn ye quendichero ye
ihyan mạn, cạh ye dehtenduh yahn ye
mạn.
24 Chihno neve ro me ne, chendạ Félix
nạn che retechecạde ye, ne nduco ye
ndạhta yahn ye, Drusila, ạma tạhn nación
yahn Israel. Dechuh tun ye che chehua
Pạblo cạva che cạhma ye nduhcạ che va
che cotahno ihyan Dihvo vo Jesucristo.
25 Ate cuahn che rạhn Pạblo yahn che va
che cạhcomạn ihyan dehtenduh che ri
yeno mạn ye mạn, va che dinahn ye che
rihquentiyon Dendiohs mạn, va che
techecạde Dendiohs yahn ihyan mạn ne,
dihya Félix chi, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Nduco chemin ne, a va. Tạma ro cuahn
che conun yáhn ne, tahvé che ngua di.
26 Namin quenan rino Félix che cạh Pạblo
tume ihyan cạva che ntạhte ye ihyan, ne
chemin che ạma ndeh yune cah ye ihyan
cạva che nte ye nduco vih.
27 Tihcạ chihno o nduyo, ne ndiquendạh
Félix che quenan ye gobernador, chendạ
Porcio Festo menun ye. Nducote Félix ne,
nahn ye che quendi co yeno ihyan nación

yahn Israel nduco ye ne, hua ntąhte ye Pąblo.

25

Pąblo nąn gobernador Festo

1 Tuhme ndą Festo cąva che conan ye gobernador. Chihno ino ro min ne, chica ye min yąn Cesarea, ne ndą ye yąn Jerusalén.
2 Chidocuyąn che tahque ndinąn nduco sąhn ndinąn yahn nación yahn Israel ne, necąh cuande se ihyan nduhcą che a chica nunde se yahn Pąblo.
3 Nducote a ntuhno sąhn chahn che dechuh se sąhn che cąhno se Pąblo cuąhn yune ne, chica se ąma favor chahte Festo che tahve ye che quengua Pąblo yąn Cesarea.
4 Ate ndahconan Festo te Pąblo ne, a yąn Cesarea quenan ye vącoyąhn, ne cuihno neve ro ne, va che ndaconan mąn ye min nąn che rihquentiyon ye.
5 Rąhn ye ri ye sąhn chahn:
—Co cąhn nchuhn yąn Cesarea nducó, ne min cuhnde cąde yahn ne nduco sąhn min ndete che va nunde chahte yahn se.
6 Atenąn nun, o ndiche ro quenan Festo yąn Jerusalén, tuhme conąhn ye yąn Cesarea. Tąma ro me ne, chihnde ye nąn che retechecąde ye, ne tahve ye che chehua Pąblo.
7 Cuahn che ndą Pąblo ne, ąma yąhn sąhn ndinąn yahn nación yahn Israel che chica se yąn Jerusalén, ndą se min ne, chahtendi se, chica nunde se yahn ye yahn ąma nde nąn nunde rahte, ate nde ąma hua chi ndąhco cuąco se.
8 Tuhme rąhn Pąblo, rendedevahn ye ihyan:
—U ne, hua quendihcó nde ąma nunde. Hua chihngą ráhn, nde huane yahn ley yahn ihyan nación yahn Israel, nde huane yahn yąco chahte yahn ne, nde huane yahn emperador che rihquentiyon ye Roma.
9 Ate nducote nahn Festo che co yeno ihyan nación yahn Israel nduco ye ne, tumerune ye Pąblo:
—¿A nahn cahn yąn Jerusalén cąva che min techecądé yehn ne?
10 Ndahconan Pąblo yahn ye:
—A nąn intiyahn yahn emperador yahn Roma ntí meniyon. A muhn va che cuhnde cąde yáhn. A devano ndah ne te nde ąma nunde hua quendihcó yahn ihyan nación yahn Israel.
11 Ndete che quendihcó ąma nunde che va che cóh ne, cuihquentiyon ne che cóh. Ate ndete che hua cuąco nde ąma nąn dehtenduh che rica nunde sąhn sih yáhn ne, nde ąma ihyan hua co necąh se u tąh se. Mąn ne, ricá che mąn emperador teche cąde ye yáhn.
12 Nte cąde Festo nduco ihyan che rinąn ye ihyan, tuhme rąhn ye ri ye Pąblo:
—Mąn ne, nducote a chique che techecąde emperador yehn ne, nąn emperador cahn.

Pąblo nąn rey Agripa

13 Chihno neve ro min ne, rey Agripa nduco Berenice ne, chahn ye yąn Cesarea che ndihchero ye Festo.
14 Ndeh ro chahtenan ihyan chahn min, ne ąma ro ne, rente Festo nduco rey me yahn Pąblo, ne rąhn ye:
—Quenun ąma preso vącoyąhn che chaconahn Félix sąhn.
15 Cuahn che cháhn yąn Jerusalén ne, chidocuyąn che tahque ndinąn nduco sąhn ndinąn yahn nación yahn Israel ne, nte cuande se u yahn nunde che redecueh dąme se sąhn, ne chica se che coh se.
16 Ndahconán yahn sąhn chahn te ihyan ndinąn yahn Roma ne, hua rihquentiyon ye che coh ąma ihyan numanahn che ametah cuhnde cąde yahn ye nduco ihyan che rica nunde ye yahn ye.
17 Chemin che cuahn che ndą sąhn chahn muhn ne, hua chihco rinó ihyan. Tąma ro me ne, cháhn nąn che retechecądé, ne tahvé che chehua sąhn preso me.
18 U rąhcó te co ąma nunde chahte quendihco se, ate sąhn che rica nunde chahn ne, hua ri deh nunde che redecueh dąme se sąhn.
19 Demąn yahn dehtenduh che ritahno se nduco yahn ąma ihyan che duche ye Jesucristo che a ndih ye, ne sąhn preso ne, rąhn se te quenduche ye. A chemin no che rica nunde sąhn chahn yahn se.
20 Nducote u ne, hua devanó tąca techecądé yahn dehtenduh che tihchan ne, tumerune sąhn ndete che nahn cąhn se yąn Jerusalén, cuhnde cąde yahn se.
21 Ate chica se che techecąde emperador Augusto yahn se. Chemin che chihquentiyón che ndonun se vącoyąhn nde ro che co dechúh sąhn tąh ye.
22 Tuhme rąhn Agripa ri ye Festo:
—Namin u nahn cahneván che cąhma se.
Ndahconan Festo yahn ye:
—Caviyąn cahnevan ne che cąhma se.
23 Tąma ro me ne, Agripa nduco Berenice ne, chendą ye numacuahn vedeyudo chete palacio nduco ihyan ndinąn yahn sandądo mąn, ihyan nąhn che vate ye yąn min mąn. Tuhme tahve Festo che chehua Pąblo,
24 ne rąhn ye:
—Rey Agripa mąn, nchuhn che nto dąma ne muhn mąn, ngą sąhnguh. Ąma yąhn sąhn ndinąn yahn nación yahn Israel, nde chica nunde se yahn se cuahn che cháhn min yąn Jerusalén, nde ndą se muhn, hua

renguan se rica se u che cạhcantiyón che coh se.
25 Ate u ne, hua ntạcá nde ạma nunde yahn se cạva che coh se, ne nducote mạn se chica se che techecạdé emperador Augusto yahn se ne, chihquinó che dechúh sạhn nạn ye.
26 Ate nducote hua devanó deh nunde yahn se che dirún nạn cạca che dechúh yahn emperador yuhn vo ne, tahvé che chehua sạhn. Nti se nạn nducoyạca nchuhn, menạn vihca nạn ndih, rey Agripa, cạva che tumacadino ne deh nunde quendihco se che co dirún nạn cạca che dechúh,
27 te rạhcó te dín ạma vedenine ndete che dechúh ạma preso che nde hua dirún deh nunde quendihco se.

26

Chihnevan rey Agripa yahn Pạblo

1 Tuhme rạhn Agripa ri ye Pạblo:
—Co cahme.
Chenihyon Pạblo tạh ye, ne rạhn ye:
2 —Rey Agripa, ạma ndah ro yáhn che co cạhmá nạn ne yahn nducuahn che rica nunde sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel yáhn,
3 te ndih ne, a devano ne nducuahn costumbre yahn nuhn, ihyan nación yahn Israel mạn, yahn che ndeh cuạn ndi nuhn mạn. Chemin che ricá ndih che din chahtino ne yahn nducuahn che cạhmá.

Nduhcạ che din Pạblo ro che ametah cotahno ye Dihvo vo Jesucristo

4 'Nducoyạca ihyan nación yahn Israel ne, ndihche ye nduhcạ che quechicá yạn vạcó mạn, yạn Jerusalén mạn, nde ro che lihn u.
5 Ndete che nahn ye ne, co cạhma ye te nde ro che chihtá ne, chinducó partido yahn fariseo, partido min che tahque yudo vederihquentiyon yahn.
6 Mạn ne, cuhnde cạde yáhn, te ritahnó che va che ndedetuhche Dendiohs tenạhn nduhcạ che a cạh ye ndudo yahn ye ihyan ndico yahn nuhn.
7 Nducoyạca ihyan, nduh che ndichio ndạta yahn Israel ne, ritahno ye che dinahn Dendiohs ndudo yahn ye, ne chemin che, nde ro nde rạhn, redinahn ye che rihquentiyon ye mạn, rendeva ye yavenạn ye numacuahn chedave yahn ye mạn. Rey Agripa, mạn ne, a yahn che tihcạ ritahnó che va che conahn ndudo min che rica nunde sạhn chahn yáhn.
8 ¿Dehco che hua ritahno nchuhn che Dendiohs va che ndedetuhche ye tenạhn?

Nduhcạ che din tạn Pạblo ro menạn me, nahn cạhno ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

9 'Ro menạn me ne, ndedecadinó che va che din tạn nduco ihyan che ritahno ye Jesucristo yahn yạn Nazaret,
10 ne tihcạ din tạn nduco ihyan chahn yạn Jerusalén. Chidocuyạn ndinạn ne, dirun ye ạma cạca, te ye u cạva che cuíh ihyan vạcoyạhn, ne chíh ạma yạhn ihyan che ritahno ye Jesucristo. Cuahn che rihno ye ạma cha ihyan chahn ne, namin nducó ri dạma ndudo yáhn nduco ye.
11 Ạma ndeh yune cạh ríhn ihyan chahn cạva che cạhcomạn ye che ritahno ye Jesucristo. Tihcạ redín nduh yạn nduh yạn chete yạco, te ạma din tạn nduco ihyan chahn che nde tạma nación ráhn, rinúhn ihyan.

Rente Pạblo nduhcạ che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo

12 'A ntiyon min cháhn yạn Damasco, ndá cạca che te chidocuyạn ndinạn chahn u.
13 Ndih rey, cuihcovan ndah ne. Nạn inguiyạhn, cuahn che quenun yuné, cuáhn ne, u nduco sạhn che nducó, ndihchero nuhn ạma dave che chica nạn ro, che tahque yudo ro che co yạhn che quendihco nạn ro, ne chiya chihto nạn nuhn.
14 Chera nducoyạca nuhn ndiyạhn, ne chihneván ạma ndudo devạco yahn mán, che rạhn: "Saulo, Saulo, ¿dehco che redin tan nduco ihyan yáhn? Che tihcạ redin ne, nduhcạ redin itenine che renun yah mạn te ite, renun te yạhn cuiyon che rahco nduco ihyan ite."
15 Tuhme tumeruné: "Dihvé, ¿duh ndih ne?" Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye u: "A u che Jesucristo che redin tan nducó.
16 Cuenecuen, te chihnde ró nan cạva che din ntiyon yáhn. A tendạhnún di cạva che cuacotohn ndudo yáhn che ndihchero u mạn ro cuh. Mạn va ca che ndihchero u, ne tihcạ cuacotohn ndudo yahn chemin.
17 Ndedeváhn di tạh ihyan nación yahn Israel mạn, tạh ihyan nación chenạhn mạn, te vạn ihyan chahn dechúh di,
18 cạva che cacuehn ihyan, ne hua quendi ye vedetundo yahn ye mạn, hua quendi ye, dinahn ye che rihquentiyon chundah mạn. Ate quendi ye vededevano mạn, dinahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn. Namin cotahno ye u, ne nduco chemin ne, ndạca ye vederenchahco yahn nunde yahn ye, ne cuahtenan ye dạma nduco ihyan yahn Dendiohs."

Dinahn Pạblo ndudo che chihnevan ye

19 'Rey Agripa, hua chacotạhn ndudo che chica vahchetero, chihneván,
20 te cahndudó ndudo min nạn ihyan yạn Damasco mạn, nạn ihyan yạn Jerusalén mạn, nạn ihyan che vate ye numachahte estạdo yahn Judea mạn, nạn ihyan che vate ye nación chenạhn mạn. Riyạhvé ihyan

chahn che nto ino ye nunde yahn ye mạn, che cuah ye Dendiohs mạn, che ndạhcạ cuahtenan ye cạva che cạhco ro ye che a nto ino ye mạn.
21 Yahn che tihcạ redín ne, sạhn nación yahn Israel ne, tumangạn se u min chete yạco chahte, nahn cạhno se u.
22 Ate rinan Dendiohs u, ne nde meniyon riquendí rahndudó ndudo yahn ye nạn nducoyạca ihyan, ihyan nạhn mạn, ihyan chevạh mạn. Ndudo che din Dendiohs che dirun ihyan profeta mạn, Moisés mạn, yahn che va che co ne, a ndudo min no che rahndudó.
23 Rahndudó che a va che chuhrihn ihyan min che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse, ne cuihno che coh ye ne, ihyan min menạn vihca va che ntuche ye vạn tenạhn, cạh ye ndudo ihyan nación yahn nuhn mạn, ihyan nación chenạhn mạn, che ndevahn nducoyạca ihyan che cotahno ye ihyan.

Nahn Pạblo che cotahno rey Agripa
24 Cuahn che tihcạ rạhn Pạblo, che rendedevahn ye ihyan ne, cah Festo:
—Pạblo, ¡luco ri di!, yahn che ạma rehn.
25 Ate ndahconan Pạblo:
—Festo, che ạma renevahnecún ndih, hua dehve luco u, te che renté, rihnevan nchuhn ne, demạn ndudo cuạco.
26 Ngạ rey Agripa, a devano ndah ye dehtenduh che tuhchan. Chemin che nde hua rá cudạdo, renté nạn ye. A devano cuạcó te namin ihyan cuh ne, a devano ye nducuahn dehtenduh che tuhchan, te nạn nducoyạca ihyan chinahn.
27 Rey Agripa, ¿a ritahno ne ndudo che din Dendiohs che dirun ihyan profeta ne? U devanó te ritahno ne.
28 Rạhn Agripa ri ye Pạblo:
—Nduco tah cuahn ne, din che cotahnó Jesucristo.
29 Tuhme rạhn Pạblo:
—Nduco tah o nduco ndeh ạma ndạhcạ ndete che cuahnecun Dendiohs che ndih nduco nducoyạca ihyan che vate ye muhn, rihnevan ye che ráhn, cotahno nchuhn Jesucristo nduhcạ che ritahnó. Namin ạma ndạhcạ ndete che hua cuahnecun Dendiohs che co nchuhn preso nduhcạ u.
30 Chihno rạhn Pạblo chemin ne, rey me mạn, Berenice mạn, gobernador mạn, nducoyạca ihyan che vate ye min mạn ne, necuan ye,
31 cuahn ye ạma lạdo, ne rente ye yahn Pạblo vạn mạn ye nduco vih:
—Sạhn tih ne, dehve quendihco se nde ạma nunde cạva che coh se, nde huane cạva che conun se vạcoyạhn.
32 Agripa ne, rạhn ye ri ye Festo:
—Ndete che hua chica se che techecạde emperador yahn se ne, co ntạhte vo sạhn.

27

Dechuh ye Pạblo yạn Roma
1 Cuahn che a chihnde cạde che dechuh ye Pạblo yạhn yahn Italia ne, chinduco nuhn ihyan. Ạma capitán che duche se Julio, che ndi cuande se batallón che duche Augusto, ndondạ tạh se Pạblo nduco te neve preso che va che cạhn se.
2 Chahtenun nducoyạca nuhn ạma bạrco yahn yạn Adramitio che a va yạn che nạhn yạhn yahn Asia, ne chica nuhn min. Namin Aristarco yahn yạn Tesalónica, yạhn yahn Macedonia ne, chinduco ye nuhn.
3 Tạma ro me ne, ndạ nuhn yạn Sidón, ne nducote Julio ne, renevahnecun se Pạblo ne, cạh yune se che chahn ye, chendihchero ye amigo yahn ye mạn, che conan ihyan chahn ihyan mạn.
4 Cuahn che chica nuhn yạn Sidón ne, chuhnan nuhn yạhn yahn Chipre, quenan lạdo tạh cueh nuhn, te cuahn nạn che cuahn nuhn rechi yuhne.
5 Chuh dạma nuhn yạhn yahn Cilicia mạn, Panfilia mạn, ne ndạ nuhn yạn Mira, yạhn yahn Licia.
6 Min ndạca capitán me ạma barco yahn yạn Alejandría che cuahn yạhn yahn Italia, ne chihquentiyon se che chahtenun nuhn chete, quendi nuhn cuahn nuhn.
7 Chihno ndeh ro ne, a conunde ndạ nino bạrco me yạn Gnido, te ạma rino cuahn. Nducote ạma rechi yuhne cuạhn nạn cuahn ne, tahque ndah che chuh nino yạn Salmón, ne chaconduto nan yạhn yahn Creta.
8 Ạma conunde chuh bạrco me numacuahn chihto nuniyạhn nde ndạ ạma cuạn nino yạn Lasea nạn che duche Buenos Puertos.
9 Ạma ndeh ro chinda, ne ạma cạhnda che cuahtechica ca bạrco nạn nuniyạhn, te a cochi nino ro iche. Chemin che yạhve Pạblo nducoyạca ihyan che chenun ye min,
10 ne rạhn ye:
—Nchuhn combiero, devanó te ạma cạhnda ndete che quendi vo cuhn vo, te denda vo bạrco cuh nduco chede che nda. Nde mạn vo ne, cạhnda yuhn vo.
11 Ate capitán me ne, tahque tumacạh ca ye yahn sạhn che yahn se bạrco me mạn, sạhn ndinạn che ricạhca mạn, che co che rạhn Pạblo.
12 Nducote yạn min ne, hua ndạhcạ che cuahtenan ihyan ro iche ne, nducoyạca ihyan chahn ne, nahn ye che ndạca nuhn min, ndete che co ndạ nuhn Fenice, ạma yạn, yạhn yahn Creta che rendihche cuạco

cuạhn nạn Africa, cạva che min cuahtenan nuhn ro iche.

Ạma ri yudo nạn nuniyạhn

13 Ạma ro ne, canạn quendihco yuhne cuto che hua dito rano, ne chihco dạma ino ihyan chahn, ne cuahn nuhn numacuahn chihto yạhn yahn Creta.

14 Ate huane rạhn me ne, canạn ạma dito rano yuhne tạn, rahn nạn bạrco me.

15 Nducote hua recạh yune yuhne tạn me che cạhn bạrco cuạhn nạn che nahn nuhn ne, tahque ndah chihcomạn nuhn che quenda cuạhn nạn che nahn.

16 Chuh nuhn nino nạn ạma yạhn lihn che duche Clauda nạn che ametah nduh dito rano yuhne, ne a conunde chi ndo tạh ihyan chahn indu lihn che rendạ bạrco,

17 ndeterun ye chete. Tuhme chahcotuma ye ihyo bạrco me cạva che hua condan. Nino min va ạma cuạn nạn che duche Sirte, nạn che hua yạno nune, ne vạh ye che min cuan bạrco me. Chemin che ndedevah ye tino tu che quendihco nạn yạhn yahn bạrco me cạva che hua cạhn min.

18 Tạma ro me ne, quendi ca rano yuhne tạn me, ne chihtera ye chede che nda bạrco me vạn nuniyạhn.

19 Chihno ino ro min ne, chihtera ye nde ạma ndeh nạn dehtenduh yahn bạrco me.

20 A ạma ndeh ro che nde yạhn nde iyon hua rendihchero nuhn, ne a min cuihno coh nuhn che rạhco nuhn, te ạma riquendi ri yudo.

21 Chihno ndeh ro che hua reh nuhn ne, chandi Pạblo mendạhn, ne rạhn ye:

—Combiero, ndete che dinahn nchuhn che rạhn ro che chenan vo yạhn yahn Creta ne, hua chica vo min, ndere chinda dehtenduh.

22 Mạn ne, hua dehve rạhco nchuhn, te andahre conda bạrco, ate nde ạma vo ne, hua dehva co yuhn vo.

23 U ne, devanó chemin, te icuino ne, Dendiohs yáhn che redín ntiyon yahn ye ne, dechuh ye ạma ángel yahn ye,

24 ne rạhn ye ri ye u: “Pạblo, hua dehve rahque, te va che nda nạn emperador yahn Roma, ne cạva di ne, ndedevahn Dendiohs nducoyạca ihyan che chenun ye ndoque chete bạrco.”

25 Combiero, cạh yạn nchuhn chedave yahn ne, te u ne, devano cuạcó te Dendiohs ne, redinahn ye ndudo yahn ye, ne conahn nduhcạ che rạhn ángel me.

26 Ate bạrco ne, va che cạhnạn nạn yạva.

27 Riquenda muhn riquenda min yuhne bạrco me, ne chihno o ndate ne, rechuh ạma cuạn nạn che duche Adria. Nạn mạhn yạn ne, checadino sạhn che recạhca bạrco me che a nino va yạhn cuma.

28 Decạde se vạn nune me a yạno ca, ne ri ndico ntihyon ạma metro. Tah cuahn cạna nạn ne, decạde tun se, ne ri ndico ndache metro.

29 Nducote vạh se che cạhnạn bạrco me nạn yạva ne, ndedevah se nduco ihyo cun cu che duche ancla cuạhn cạh bạrco me, cạva che ametah co cạhn ca, ne chahtenan rino se, ạma rendededecadino se nde chi dave.

30 Numanahmin ne, sạhn che ricạhca bạrco me ne, nahn cạno se, ndedevahn se sạhn. Chemin che canạn ndedevah se indu me, redin cạ se che nahn ndedevah se tạma te o cu cuạhn tin bạrco me.

31 Ate rạhn Pạblo ri ye capitán me nduco sandạdo chahn:

—Ndete che cạno sạhn chuhn ne, nchuhn ne, hua co ndevahn ne.

32 Tuhme chihca sandạdo chahn ihyo che nechiche indu me ne, chendạh nun vạn nune.

33 Cuahn che a nahn co dave ne, rạhn Pạblo ri ye nducoyạca sạhn chahn:

—Ndạhcạ che cheh nchuhn, te a o ndate che nde hua reh ne nde hua rahteyạdo ne.

34 Cocheh nchuhn mare tah cạva che cocha ne, cạhca ne nune. Hua dehve rạhco ne, te hua dehva co yahn ne.

35 Chihno rạhn ye chemin ne, chetạh ye pạn, ne necạh ye nundihve cuahn Dendiohs nạn nducoyạca sạhn chahn, ne ndeh ye canạn reh ye.

36 Tuhme chavi tah vederạn yahn sạhn chahn, ne namin cheh se.

37 Vạn nducoyạca nuhn che chenun nuhn chete bạrco me ne, ri nuhn o ciento quenan ino raco ntihyon ạma ihyan.

38 Chihno che cheh sạhn chahn tah ne, chihtera ca se trigo cạva che ndạh cah nduh bạrco me.

Chehchenun bạrco vạn nuniyạhn

39 Cuahn che a chi dave me ne, hua nchanạn sạhn ricạhca bạrco chahn ti mạn che chenun se. Ate chinạn se ạma reche nuniyạhn che a ro yạhndute numa chihto. Tuhme chihquino se che cacạhca se bạrco me, ndete che co ndạ min.

40 Chihca se ihyo yahn ancla chahn, nuhnde cạva bạrco me. Ndạhco cạva se indu che ricạhca bạrco, ne cuahn che ndedecạ yạco se tino tu che rendihco tin yạhn yahn bạrco ne, canạn rica, cuahn cuạhn nạn va reche nuniyạhn.

41 Ate ndạ bạrco me ạma cuạn nạn che rentạhn nun vih nune, ne cạhnạn nạn yạva. Min chihnde chiche, ne nducote ạma rahn nune cuạhn vedạme ne, chihno chendan.

42 Tuhme ntuhno sandạdo chahn che cạhno se sạhn preso cạva che hua cạno nde ạma se.
43 Ate capitán min ne, nducote hua nahn se che coh Pạblo ne, hua cạh yune se che tihcạ din se. Chihquentiyon se che nducoyạca sạhn che ri se nune ne, cạhca se nune, cạhn se nạn yạhn cuma,
44 ne sạhn chenạhn ne, nạn irahno mạn, cheyahn bạrco mạn, cạhn nduco se. Nduco tihcạ ne, ndevahn nducoyạca nuhn.

28

Quenan Pạblo yạhn yahn Malta

1 Cuahn che a ndạ nuhn yạhn min ne, checadino nuhn che Malta duche.
2 Ihyan che vate ye min ne, ạma nevahnecun ye nuhn, ne chihco ye ạma vạcoyạhn chahte cạva che necạh ihno nuhn, te ạma iche mạn, ạma ran co mạn.
3 Pạblo ne, renedin dạma ye duniyạhn cuma, ne cuahn che rih ye vạcoyạhn ne, quendạh ạma cu tạn yahn ihno yahn vạcoyạhn, ne cạh te tạh ye.
4 Cuahn che ndihche ro ihyan yạhn min che quendihco raco cu me tạh Pạblo ne, rạhn ye vạn mạn ye nduco vih:
—Sạhn tih ne, co sạhn rihno ihyan se, ne andahre ndevahn se vạn nuniyạhn, ate tạh Dendiohs ne, hua ndevahn se.
5 Ate chihde Pạblo tạh ye, ne chendạhnun cu me vạcoyạhn, ne hua dehva chi yahn ye.
6 Nducoyạca ihyan chahn ne, chenan rino ye che condito Pạblo, o adenạn no condạh ye, coh ye. Ate cuahn che a chi ndeh ura che chenan rino ye ne, a hua dehva chi, ne ndahcorun ye che rendededecadino ye, ne rạhn ye te Pạblo ne, Dendiohs ye.
7 Nino min va yạhn yahn ạma ihyan che duche ye Pulio. Ihyan min ne, ndinạn ye yahn ihyan chahn. Ạma nevahnecun ye nuhn numacuahn vedeyeno, ne chahtenan nuhn vạco ye ino ro.
8 Chida Pulio ne, quendite ye, ndi ye cah ihno mạn, cah yun mạn. Chahn Pạblo, chendihchero ye ihyan, ne chihno covạh ye ne, nahn tạh ye ihyan min, ne ndo yahn ye.
9 Checadino ihyan yahn chemin, ne ndo dạma ihyan cah che vate ye yạhn min, ne namin ndoyahn ye.
10 Ạma nevahnecun ihyan yạhn min nuhn, ne te ye nducuahn dehtenduh che cochihve yahn nuhn cuahn che ndạca nuhn min.

Ndạ Pạblo yạn Roma

11 Chihno ino iyo ne, chahtenun nuhn chete tạma bạrco yahn yạn Alejandría che quenan min ro iche. Bạrco min ne, nda ạma bandera nạn che nentạva se Cástor nduco Pólux, che rivahn dendiohs yahn sạhn che ricạhca bạrco.
12 Ndạ nuhn yạn Siracusa, ne min chahtenan nuhn ino ro.
13 Chica nuhn min, quendi nuhn numa chihto nuniyạhn nde ndạ nuhn yạn Regio. Tạma ro me ne, rano yuhniyạhn, ne chihno o ro ne, ndạ nuhn yạn Puteoli.
14 Min ntạca nuhn yạhn dihno vo, ne rạhn ye nduco nuhn che cuahtenan nuhn nduco ye. Chahtenan nuhn ạma ndate, tuhme cuahn nuhn yạn Roma.
15 Dihno vo che vate ye yạn Roma ne, checadino ye che ndạ nino nuhn, ne ndạ ye, chendi yune ye nuhn ạma cuạn nạn che duche Tres Tabernas. Nạhn ye ne, ndạ dạma ye nde ndihve che duche Foro de Apio. Cuahn che ndihchero Pạblo ihyan chahn ne, cạh yạn ye chedave yahn ye, ne necạh ye nundihve cuahn Dendiohs.
16 Cuahn che ndạ nuhn yạn Roma ne, necạh capitán me preso chahn tạh ihyan ndinạn yahn sandạdo che redin cudạdo min. Me Pạblo ne, cạh yune ye che nuhn ye ạma vah nạn che conun ye, ne nduco ye ạma sandạdo che redin se cudạdo ihyan.

Rahndudo Pạblo Ndudo yahn Dendiohs yạn Roma

17 Chihno ino ro che ndạ nuhn ne, din dạma Pạblo nducoyạca ihyan nạhn, ndạta yahn Israel, che vate ye min yạn Roma, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Nchuhn dihnó, u ne, nde ạma nunde hua quendihcó nạn ihyan nación yuhn vo Israel, nde hua rahcotạhn costumbre che chihco ihyan ndico yuhn vo. Ate andahre che tihcạ ne, din ye preso u min yạn Jerusalén, ne necạh ye u tạh ihyan ndinạn yahn Roma.
18 Ihyan ndinạn chahn ne, techecạde ye yáhn, ne nducote ametah nde ạma nunde yáhn cạva che cạhcantiyon ye che cóh ne, nahn ntạhte ye u.
19 Ate ihyan nación yuhn vo ne, hua cahnecun ye. Chemin che a cạde chicá che techecạde emperador yáhn, andahre metah nde ạma nunde che cạh ihyan nación yuhn vo.
20 Mạn ne, din dạmá nchuhn cạva che ndihche vih vo mạn, cạva che nte cuandé nchuhn dehco che nchiche cadena cuh u mạn. Nchiche cadena cuh u, te ritahnó che va che conahn ndudo che te Dendiohs, checadino uvo, ihyan nación yahn Israel.
21 Tuhme rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:
—Nde ạma cạca che dirun ihyan estạdo yahn Judea yahn dehtenduh che redin ne, ametah ndạ tạh nuhn. Namin nde ạma dihno vo che rica ye min, rendạ ye muhn ne, hua chihngạ rạhn ye yahn ne.

22 Ate nahn cahnevan nuhn deh cạhma
ne, te a numacuahn no ne, tạn ihyan yahn
vederihquentiyon ra che ritahno nchuhn.
23 Tuhme chihco ye ạma ro, ne ạma yạhn
ye ndo dạma ye vah nạn che quenun Pạblo,
ne numa ro cahndudo ye yahn
vederihquentiyon che ndạhco cạde
Dendiohs. Rahndudo ye ley che dirun
Moisés mạn, ndudo che dirun profeta mạn,
ne nahn ye che conahn ihyan chahn yahn
Dihvo vo Jesucristo.
24 Nạhn ihyan chahn ne, chitahno ye, ne
nạhn ye ne, hua chitahno ye.
25 Nducote nạhn ye ne, hua quenan ino
ye ne, necuan ye che nahn nạhn ye. Tuhme
rạhn Pạblo ri ye ihyan chahn:
—A ndạhcạ ndudo che cạh Vaco Ndah
yahn Dendiohs, cahndudo ihyan profeta
Isaías, chihnevan ihyan ndico yuhn vo:
26 Cuehn, cuahndode nạn ihyan sih tuhcạ:
“Cuahn dạma rihnevan nchuhn, ate hua
renahn ne.
Cuahn dạma rendihche ro ne, ate hua
renchanạn ne,
27 te nedin cheche mạn ne chedave yahn
ne.
Hua redinahn ne mạn, hua rihcovan ne
mạn,
hua renahn ne mạn, hua rento ino ne
nunde yahn ne mạn.
Chemin che hua renchahco Dendiohs cạva
ne.”
28 Mạn ne, cadino nchuhn te cuahndudo
nuhn ndudo ndah yahn Jesucristo vạn
ihyan nación chenạhn. Ihyan chahn che
cuạco ne, cạhcovan ye, ne ndedevahn
Dendiohs ihyan.
29 Cuahn che chihno rạhn Pạblo tihcạ ne,
conạhn ihyan chahn, quenan ạma ndeh
rente ye nduco vih, te chi tạn ye yahn
ndudo min.
30 Pạblo ne, quenan ye min o nduyo,
quenun ye vah nạn che tumanan ye, ne
nevahnecun ye nducoyạca ihyan che rahn
ye, rendihchero ye ihyan.
31 Rahndudo ye yahn vederihquentiyon
yahn Dendiohs mạn, ricuahn ye ndudo
yahn Dihvo vo Jesucristo mạn, ne nde ạma
ihyan ne, hua din vạhche ye yahn ye.

CAC̣A CHE DIRUN SAN PAB̄LO, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YAṈ ROMA

1 U Pa̱blo, che tenda̱hnun Dendiohs u,
che dín ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo
ma̱n, che co apóstol ma̱n, che cuahndudó
ndudo ndah yahn ye ma̱n ne, dirún ca̱ca
cuh yahn ne.
2 Yahn ndudo ndah min ne, a chihco ca̱de
Dendiohs na̱n Ndudo ndah yahn ye nde a
ra̱hn me, dirun ihyan profeta yahn ye.
3 Ndudo ndah min ne, ra̱hn yahn Da̱ya
ye, Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che
chihndeya̱n ye va̱n nda̱ta yahn David.
4 Numacuahn vederihquentiyon yahn
Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, ntuche ye
va̱n tena̱hn, ne nduco chemin chihnde ro
che Da̱ya Dendiohs ihyan.
5 Che cuande yahn ihyan min ne, din
yahino Dendiohs nuhn, ne a tenda̱hnun ye
nuhn che co nuhn apóstol, cuahndudo
nuhn Ndudo yahn ye va̱n ihyan nducuahn
nación, ca̱va che nevahnecun ye, ne
cotahno ye.
6 Va̱n ihyan chahn ne, nchuhn che a
nedin yahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn, ne
nduco ne ndi cuande ne, te a tenda̱hnun
Dendiohs nchuhn.
7 Nchuhn, ihyan yahn Dendiohs che
yahino ye nchuhn, vate ne ya̱n Roma ne,
dechúh ca̱ca cuh yahn ne. Chido vo
Dendiohs ma̱n, Dihvo vo Jesucristo ma̱n,
din yahino ye nchuhn, din ye che nda̱hca̱
cuahtenan ne.

Pa̱blo ne, nahn ca̱hn ye ya̱n Roma

8 Numachahte iyehnse ne, a chetuhn
ndudo yahn nchuhn, nduhca̱ che ritahno
ne Dihvo vo Jesucristo. Chemin che mena̱n
vihca che cuande yahn ihyan min ne,
renecá̱h nundihve cuahn Dendiohs ca̱va
ne.
9 Dendiohs, ihyan min che redín ntiyon
yahn ye numa inó, rahndudó ndudo ndah
yahn Da̱ya ye ne, devano ye che cuahn
da̱ma revá̱h ca̱va nchuhn.
10 Ricá ihyan che ata̱noca nduh ne,
cuahnecun ye che chí quendihcheró
nchuhn,
11 te a̱ma nahn chí quendihcheró
nchuhn, ca̱va che dín che cuahtenan cuma
ne vederihquentiyon yahn Vaco Ndah
yahn Dendiohs, ne tahque numa ino ne
cotahno ne Dihvo vo Jesucristo.
12 Ava̱ne ne, náhn che neca̱h ya̱n a̱ma
ta̱mo vo chedave yahn vih, yahn che
ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.
13 Dihnó, ra̱hn rí nchuhn te a̱ma ndeh
yune nahn chí quendihcheró nchuhn, ne
cuahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo, nduhca̱ che redín va̱n ihyan
nación chena̱hn, ca̱va che din Dendiohs
che co ya̱hn ihyan, cotahno ye da̱ma nduco
nchuhn. Ate nde meniyon ne, hua ri che
chí.
14 A chihquentiyon Dihvo vo Jesucristo u
che cuahndudó ndudo ndah yahn ye va̱n
ihyan yahn nducuahn nación, va̱n ihyan
devano ma̱n, va̱n ihyan tundo ma̱n.
15 Chemin che quenan inó che a nun
cuahn chí va̱n nchuhn che vate ne ya̱n
Roma, cuahndudó ndudo ndah yahn ye,
cahnevan ne.

Vederihquentiyon yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo

16 Hua ri cuihnán yahn ndudo ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo, te chemin che
vederihquentiyon yahn Dendiohs, ca̱va
che ndedevahn ye nducoya̱ca ihyan che
ritahno ye, mena̱n vihca ihyan nación
yahn Israel, namin ihyan nación chena̱hn.
17 Ndudo ndah min ne, a
vederihquentiyon yahn Dendiohs, te a na̱n
ndudo min rihco ro ye che renedin yahn ye
nducoya̱ca ihyan che ritahno ye, nduhca̱
che a ndirun na̱n Ndudo yahn ye tuhca̱:
“Ihyan che ritahno ye ne, ndo ya̱n
Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan,
ndevahn ye.”

Nunde yahn ihyan

18 Nahn che cotahno vo, te a devano vo
che Dendiohs, ihyan min che va ye
vahchetero ne, din ye castigo yah
nducoya̱ca ihyan nunde che rahcota̱hn ye
yahn Ndudo yahn ye.
19 Hua nda̱hca̱ che tihca̱ rahcota̱hn ye, te
a devano cua̱co ye yahn vederihquentiyon
yahn Dendiohs, yahn che a ma̱n Dendiohs
ca̱h ye, checadino ye.
20 Nde ro che dendah Dendiohs iyehnse
ne, a devano ihyan te ihyan min che
Dendiohs, ne quenan cuma ye
vederihquentiyon cuahn da̱ma, te
tumacadino ye duh ihyan min, yahn
dehtenduh che dendah ye. Chemin che nde
metah deh che ca̱hma ye, ca̱va che
ndedevahn ye ihyan.
21 Andahre a devano ye che va Dendiohs,
ate hua rendeva ye yavena̱n ye, nde hua
reneca̱h ye nundihve cuahn ihyan. Tahque
ndah ye ne, rendedecadino ye yahn
dehtenduh che nde hua richihve, nto ye
ihyan tundo.
22 Andahre a̱ma devano ye, che ra̱hco ye,
ate nde hua renahn ye.
23 Ndotenan che ndeva ye yavena̱n
Dendiohs, ihyan min che va ye cuahn da̱ma
ma̱n, che a̱ma chahte vederihquentiyon

yahn ye mạn ne, rendeva ye yavenạn dehtenduh che redendah mạn ye, rentạve ye ihyan iyehnse mạn, ite che chenan cun cạh te mạn, yạhda mạn, cu mạn.
24 Chemin che chacondạh vedạme Dendiohs ihyan chahn, cạva che quendi ye yune chihngạ yahn ye, cahtera ye vedecuihno yahn ye vạn mạn ye nduco vih.
25 Ndotenan che quendi ye yune cuạco, ndeva ye yavenạn Dendiohs, ihyan min che dendah ye iyehnse mạn, rendeva nducoyạco vo yavenạn ye cuahn dạma mạn ne, quendi ye vederihncheh, rendeva ye yavenạn dehtenduh che mạn Dendiohs dendah ye.
26 Chemin che chacondạh vedạme Dendiohs ihyan cạva che quendi ye nunde yahn ye nduco vih, cahtera ye vedecuihno yahn ye. Ihyan ndạhta ne, ndotenan che cahnevạco ye, cuahtenan ye nduco inchạhn ye ne, rahtenan ye vạn mạn ye nduco vih, rahtendihco ye nunde.
27 A namin no tun ihyan chạhn. Ndotenan che nuhn ye ndạhta yahn ye ne, rihtera ye vedecuihno yahn ye, rahtenan ye vạn mạn ye nduco vih, ne nduco chemin recạh rihn mạn ye ihyan, rihco yạn mạn ye castigo che va che co ye.
28 Nducote hua chihco ye chedave yahn ye che nevahnecun ye Dendiohs ne, chacondạh vedạme Dendiohs ihyan cạva che quendi ye vederendedecadino chihngạ yahn ye, cuahtendihco ye nunde.
29 A ndedecuihta mạn ye nducuahn nạn nunde, chendihco ye. Ndere rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevạco nduco ye mạn, ndere rahtechica ye mạn, chenan cuma ye vede idihya mạn, vedeve mạn, vedetạn mạn, vederihncheh mạn. Cuahnde chende ye mạn, vate cạnda ye nduco vih mạn, rihno ye vih mạn.
30 Chihngạ rạhn ye yahn vih mạn, rahcotạhn ye yahn Dendiohs mạn, hua renevahnecun ye nde ạma ihyan mạn, redin yạde ye mạn, redin cun ye mạn, rendededacadino ye demạn yahn dehtenduh che chihngạ mạn, hua renevahnecun ye indihte yahn ye mạn,
31 hua renahn ye mạn, hua redinahn ye ndudo yahn ye mạn, hua renan vạhino ye vih mạn, hua devano nchahco ye yahn vih mạn.
32 Andahre devano ndah ye vederihquentiyon yahn Dendiohs che ihyan nunde ne, va che co ye castigo yahn nunde yahn ye, ate riquendi ye rahtendihco ye nunde, nde tuno rendonan ye combiero yahn ye che dạma ri ye nduco vih.

2

Dendiohs ne, techecạde ye numa cuạco

1 Nducote a devano nducoyạca ihyan che va che co ihyan nunde castigo ne, adecoduhno ihyan che rendạhchenan ye ihyan chenạhn ne, nde nạn che cạhma ye metah, te a dạma ri ye nduco vih, rahtendihco ye nunde.
2 A devano vo che dạma no redin Dendiohs castigo ihyan che rendạhchenan ye.
3 Nchuhn che rendạhchenan ne ihyan nunde chenạhn, ate dạma ri ne nduco ye ne, hua rạhco ne che ndevahn ne yahn castigo yahn Dendiohs.
4 Hua ducherino ne vedechahtino yahn Dendiohs mạn, vedeyahino chahte yahn ye mạn. A devano ne che quenan cuma Dendiohs vedeyahino nduco ne, te nahn ye che nto ino ne nunde yahn ne.
5-6 Ate nducote redin cheche ne chedave yahn ne, hua nahn nto ino ne ne, redecuihta ne nunde yahn ne. Mạn ne vedin ne, te techecạde Dendiohs yahn ne numa cuạco, ne va che co ne castigo. Ndạ ro min ne, techecạde ye yahn nducoyạca ihyan, tunoca che nedin ye ndahtenan ye iyehnse.
7 Ihyan che chahtino ye, redin ye che ndah mạn, chenan ino ye che quendạh yavenạn ye mạn, che ndeva Dendiohs ihyan mạn ne, a ihyan chahn che cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
8 Ate ihyan che cạnda tin ye mạn, che rahcotạhn ye yahn ndudo cuạco mạn, che riquendi ye yune chihngạ yahn ye mạn ne, quenan cuma che din Dendiohs castigo yah ihyan.
9 Nducoyạca ihyan nunde yahn nducuahn nación, menạn vihca ihyan nación yahn Israel ne, chuhrihn ye, din Dendiohs castigo ihyan.
10 Me ihyan nducuahn nación che din ye che ndah, menạn vihca ihyan nación yahn Israel ne, ạma ndah ro yahn ye mạn, ndeva Dendiohs ihyan mạn, din ye che ndạhcạ cuahtenan ye mạn.
11 Tihcạ, te Dendiohs ne, quendihconahn retechecạde ye.
12 Nducoyạca ihyan che chendihco ye nunde, che nde hua devano ye ley che dirun Moisés ne, ndiyu ley min che cạhcantiyon castigo che co ye, ate va che co ye castigo. Namin nducoyạca ihyan che a devano ye ley min, ate chendihco ye nunde ne, va che co ye castigo nduhcạ che rihquentiyon ley min.
13 Tihcạ, te atenạn ihyan che redinahn ye ley min, che ndo yạn Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan, ndiyu ihyan che ndere rihnevan ye.
14 Cuahn che ihyan nación chenạhn, che nde hua devano ye ley min, redin ye nduhcạ che rihquentiyon ne, a ndero ndi

che redinahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, andahre hua devano ye ley min.
15 Nạn nducuahn che redin ye ne, rihco ro ye che anduhnecạ ndete che renevahnecun ye ley min. Nạhn cuạn ne, rendạ yahn ye che cuahtendihco ye nunde, ne va che co ye castigo. Nạhn cuạn ne, rendạ yahn ye che hua co ye castigo, yahn che rạhco ye che hua chahte nunde yahn ye.
16 Ndạ ro yahn ne, quenan cuma che cạhcantiyon Dendiohs che techecạde Dihvo vo Jesucristo nunde yahn nducoyạca ihyan, nde nducuahn nunde che chahtendihco ye cuạhn ndeh.

Nunde yahn ihyan nación yahn Israel
17 Nchuhn ihyan nación yahn Israel, hua dehva co yahn ne, che rạhco ne, te ndichahtino ne ley che dirun Moisés. Redin yạde ne, rạhco ne che yahn Dendiohs nchuhn.
18 A devano ne deh che nahn ye che dinahn ne che rạhco ne, ne nducote chahn ne ley min ne, rạhco ne che devano tendạhnun ne cha che ndah vạn dehtenduh che redin ne.
19 Numacuahn vedeyạde chenan ino ne che devano cacuahn ne ihyan tundo. Rạhco ne che ạma devano cạh cuande ne ihyan tạcạ co tuno ye nạn Dendiohs.
20 Rạhco ne che ạma devano cacuahn ne nde ihyan che hua renahn ye mạn, nde checạhya mạn, te a nchuhn che va tạh ne vededevano mạn, ndudo cuạco mạn, nạn ley che dirun Moisés.
21 Tuhme nducote ạma devano cacuahn ne, che rạhco ne, ¿me dehra cuande che hua redinahn mạn ne? Nducote rahndudo ne che hua din duco ihyan, ¿me dehra cuande che reduco mạn ne?
22 Nducote rahndudo ne che hua din duche yahn ihyan che a nihnevạco ye, ¿me dehra cuande che redin duche yahn mạn ne che a nihnevạco ne? Nducote rahndudo ne che hua ndeva ihyan yavenạn dehtenduh che redin ye dendiohs yahn ye, ¿me dehra cuande che reduco ne dehtenduh che rigonun chihve che va chete yạco yahn ihyan chahn?
23 Nducote ạma redin yạde ne che devano ne ley yahn Dendiohs, ¿me dehra cuande che duche rino ne ihyan, hua redinahn ne che rihquentiyon ye?
24 Nduco che tihcạ redin ne ne, a tạn renun cạh nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Ihyan nación chenạhn ne, a cạva che duhtuno ihyan nchuhn che chihngạ rạhn ye yahn Dendiohs.”
25 Che chenan seña nchuhn ne, tạcạ hua, richihve yahn ne ndete che redinahn ne ley che dirun Moisés. Ate nducote hua redinahn ne ne, a ndere chenan seña me nchuhn.
26 Me ihyan nación chenạhn ne, ndete che redinahn ye che rihquentiyon ley min ne, redin yahn Dendiohs ihyan, andahre hua chenan seña ihyan.
27 Ihyan che redinahn ye ley min, andahre hua chenan seña ihyan ne, ndạhco ndiya ye nchuhn che nde chenan seña nchuhn mạn, nde devano ne ley min mạn, ate hua redinahn ne.
28 Ndiyu che ndạta yahn Israel nchuhn mạn, che chenan seña nchuhn mạn, che cochihve yahn ne cạva che nedin yahn Dendiohs nchuhn,
29 te atenạn ihyan che numacuahn chedave yahn ye renevahnecun ye che rihquentiyon Dendiohs mạn, redinahn ye mạn, renedin yahn Dendiohs ihyan. Che cochihve yahn ne ne, che nedin yahn Dendiohs nchuhn, ndiyu che nevahnecun ihyan iyehnse nchuhn.

3

1 Nducote tihcạ ne, co vate nchuhn che rạhco ne che tahque ndah ro yahn ihyan nación chenạhn, che co nchuhn che ndạta yahn Israel nchuhn mạn, che chenan seña nchuhn mạn.
2 Ate tahque ndah ro yahn nchuhn, te a tạh ihyan ndico yahn ne, chihco Dendiohs Ndudo yahn ye.
3-4 Andahre ạma yạhn ihyan chahn hua dinahn ye yahn Ndudo min, ate ndiyu cạva chemin che ndạca dạma Dendiohs yahn ndudo yahn ye che cạh ye, te ihyan min ne, redinahn ye ndudo yahn ye, andahre nducoyạca ihyan hua redinahn ye. Tihcạ ye, nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn ye tuhcạ:
Nducuahn che redin Dendiohs ne, ndah.
Chemin che nde hua co cạhma nunde
ihyan yahn ye.
5 Co vate nchuhn che rạhco ne te nạn nunde yahn ne rihnde ro che ạma ndah Dendiohs, ne hua redin yahn che din ye castigo nchuhn cạva nunde yahn ne.
6 Ate hua, te Dendiohs ne, a numa cạ ndah ihyan ye. Ndete che hua tihcạ ne, nde hua co techecạde ye yahn ihyan nunde.
7 Ndete che nạn nunde yuhn vo tahque ndah cuhnde ro che ạma ndah Dendiohs ne, nde hua quenan cuma che techecạde ye yuhn vo.
8 Ndete che tihcạ ne, tahque ndah quendi vo nunde yuhn vo, te chemin che cochihve. Vate nạhn ihyan che ndere rạhn ye che tihcạ rahndudo nuhn. Ihyan chahn ne, redin yahn che din Dendiohs castigo ihyan.

Nducoyạca ihyan ne, chendihco ye nunde

9 Co vate nchuhn che rạhco ne che uvo,
ihyan nación yahn Israel che tahque ndah
ihyan uvo vạn nducoyạca ihyan iyehnse.
Ate hua cuạco chemin, te nducoyạca ihyan
nación yahn Israel mạn, ihyan nación
chenạhn mạn ne, quendihconahn
chendihco ye nunde nduhcạ che a ndirun
yahn ye,
10 nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
Metah nde ạma ihyan che ndah ihyan ye.
11 Metah nde ạma ihyan che renahn ye.
Metah nde ạma ihyan che renecạhco ye
Dendiohs.
12 Nducoyạca ye ne, chacondạh vedạme ye
Dendiohs, quendi ye yune chihngạ.
Metah nde ạma ihyan che runecạde ye.
13 Demạn ndudo chihngạ mạn, ndudo
rihncheh mạn, ndudo rendih mạn,
rente ye.
14 Demạn che rạhva ye mạn, rạhn tạn ye
mạn.
15 Nduco hua no rihn deh ne, rihno ye vih.
16 Nduh cuạn nạn che vatechica ye ne,
redetohnan ye mạn, rihco ye
vedeyah mạn.
17 Nde hua rendạ yahn ye che ndạhcạ
cuahtenan ye nduco vih.
18 Nde hua rendạ yahn ye che nevahnecun
ye Dendiohs.
19 A devano vo te nducuahn che ndirun
nạn ley che dirun Moisés ne, a ndirun cạva
che, nducoyạca ihyan che rihquentiyon ley
min ihyan ne, tumacadino ye yahn nunde
yahn ye, nde metah deh che cạhma ye ro
che techecạde Dendiohs yahn ye.
20 Ley min ne, nducote a chihnde atenạn
cạva che co devano ihyan che va nunde
yahn ye ne, chemin che nde ạma ihyan hua
co cạhma ye che ndah ihyan ye nạn
Dendiohs, andahre rạhn ye che redinahn
ye.

Cạva che ndevahn vo ne, va che cotahno vo

21 Ate mạn ne, a devano vo te ndiyu che
quendi vo ley min che ndo yạn Dendiohs
nduco vo, nedin yahn ye uvo, te a mạn ye
te ye, checadino vo tạcạ che din ye, ne
chemin ne, a ndirun nạn ley min mạn, nạn
ndudo che dirun ihyan profeta mạn.
22 Nducoyạco vo ne, cạva che ndo yạn
Dendiohs nduco vo, nedin yahn ye uvo ne,
va che cotahno vo Dihvo vo Jesucristo.
Tihcạ, te dạma no rendihche ye nducoyạco
vo.
23 Nducoyạco vo ne, chendihco vo nunde,
nde hua co cạhmo vo che ndah ihyan uvo
nạn Dendiohs.
24 Andahre hua co cạhmo vo che ndah
ihyan uvo nạn ye, ate numacuahn
vedeyahino ndo yạn ye nduco vo, nedin
yahn ye uvo, dechuh ye Dihvo vo
Jesucristo, ndedevahn ye uvo. Mạn ne, a
ndo yạn ye nduco vo.
25 Dechuh ye ihyan, chih ye, chera yun
yahn ye cạva nunde yuhn vo, ne che
cotahno vo ihyan ne, ndạco vo
vederenchahco. Che tihcạ din Dendiohs
ne, chihco ro ye che numa cuạco din
chahtino ye yahn nunde che chahtendihco
ihyan ndico nde ro menạn.
26 Namin chihco ro ye mạn ro cuh, che
numa cuạco rendo yạn ye nduco ihyan che
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, renedin
yahn ye ihyan.
27 Mạn ne, ametah din yạde nchuhn che
redinahn ne yahn ley min, te atenạn che
cotahno ne Dihvo vo Jesucristo, ndo yạn
Dendiohs nduco ne, nedin yahn ye nchuhn.
28 Tihcạ, te rạ́hn rí nchuhn te andahre
hua nedinahn ihyan ley min, ate nduco che
cotahno ye ihyan min ne, ndo yạn
Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan.
29 Dendiohs ne, Dendiohs yahn
nducoyạca ihyan iyehnse, ihyan nación
yahn Israel mạn, ihyan nación chenạhn
mạn, ndiyu demạn yahn ihyan nación
yahn Israel.
30 Tihcạ, te ạma no Dendiohs, ne ihyan
min ne, rendo yạn ye nduco ihyan nación
yahn Israel mạn, ihyan nación chenạhn
mạn, renedin yahn ye ihyan nduco che
cotahno ye Dihvo vo Jesucristo.
31 Che ritahno vo ihyan min ne,
ndotenan che rendạhco ndiyo vo ley min
ne, recạh dito vo.

4

Nduhcạ che chitahno Abraham

1 A devano vo nduhcạ che din ihyan
ndico yuhn vo Abraham.
2 Co rạhco ihyan che nedin yahn
Dendiohs ihyan min yahn che runecạde
quenan ye iyehnse. Ate hua tihcạ,
3 te nạn Ndudo yahn Dendiohs ne,
ndirun tuhcạ: “Abraham ne, chitahno ye
Dendiohs, ne chemin che din yahino
Dendiohs ihyan, nedin yahn ye ihyan.”
4 Che renedihvo vo mozo yuhn vo ne,
ndiyu vedevạhino chemin, te quendihco
vo yahn ye.
5 Ate che rendo yạn Dendiohs nduco
ihyan nunde che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo, renedin yahn ye ihyan ne,
chemin che cuạco ne, vedevạhino, ndiyu
che quendihco ye.
6 Atihnocạno tun che dirun David yahn
ihyan che redin Dendiohs vedevạhino
nduco ye, rendo yạn ye nduco ye, renedin
yahn ye ihyan.
7 Dirun ye tuhcạ:
Ạma ndah ro yahn ihyan che rendạca ye
vederenchahco cạva nunde yahn ye.

8 Dihvo Dendiohs ne, hua redin ye castigo
ihyan chahn.
9 Cuedevano nchuhn te vedeyahino yahn
Dendiohs ne, ndiyu demạn cạva ihyan che
chenan señạ ihyan, te namin cạva ihyan
che hua chenan señạ ihyan. A rạhn vo che
Abraham ne, nducote chitahno ye ne,
nedin yahn Dendiohs ihyan.
10 Ro che nedin yahn Dendiohs ihyan ne,
nde metah conan señạ ihyan.
11 Dinocạ chitahno Abraham, tuhme
nedin yahn Dendiohs ihyan,
chihquentiyon ye che conan señạ ihyan,
cạva che cuhnde ro che a nedin yahn ye
ihyan. Nduco tihcạ ne, tihyon yune
Abraham nde ihyan che hua chenan señạ
ihyan, che cotahno ye Dendiohs, cạva che
ndo yạn Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye
ihyan.
12 Namin tihyon yune ye ihyan che
chenan señạ ihyan, che hua cochahtino ye
che chenan señạ ihyan, te tahque ndah ye
ne, cotahno ye Dendiohs nduhcạ che
chitahno mạn ye, ro che nde metah conan
señạ ihyan.

Rendedevahn Dendiohs ihyan che ritahno ye
13 Dendiohs ne, cạh ye ndudo yahn ye
Abraham che co yạhn ndạta yahn ye
iyehnse, yahn che chitahno ye ihyan, ndiyu
yahn che dinahn ye ley che dirun Moisés.
14 Ndete che atenạn ihyan che redinahn
ye ley min che renedin yahn Dendiohs
ihyan ne, tuhme nde metah deh cuande
che cotahno vo ihyan, nde huane che cạh
ye ndudo yahn ye.
15 Ate hua tihcạ, te ley min ne, ndotenan
che cạhco ro che nedin yahn Dendiohs
ihyan ne, tahque ndah ne, rihco ro che din
ye castigo ihyan nunde. Me ndete che
metah ley min ne, nde hua tumacadino vo
che va nunde yahn ihyan.
16 Chemin che, che ritahno vo Dendiohs
ne, numacuahn vedeyahino renedin yahn
ye uvo. Andahre hua ndi cuande vo vạn
ihyan che va tạh ye ley min, hua dehve din
yahn, te nduco che ritahno vo ihyan
nduhcạ che chitahno Abraham ne, renedin
yahn ye nducoyạco vo. Nduco tihcạ ne,
riquendi vo yune yahn Abraham,
17 nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs tuhcạ: “Ạma yạhn ihyan quendi
ye yune yehn, cotahno ye u.” Quendi vo
yune yahn ye nduhcạ che nahn Dendiohs,
ihyan min che rendedetuhche ye ihyan che
a ndih ye mạn, rihco cạde ye dehtenduh
che nahn ye, ne rinahn mạn.
18 Abraham ne, andahre ametah
vedechahtino che ndạca ndạta yahn ye, ate
numacuahn vedechahtino chitahno ye che
rạhn Dendiohs nduco ye, che ạma co yạhn
ndạta yahn ye.
19 Ro min ne, ametah vedechahtino yahn
ye, te a ri ye tenduh ạma ciento nduyo, ne
ihyan ndạhta yahn ye Sara ne, namin a
indihte ye. Avạne ne, a numacạ hua
rendạca dạya ye. Ate nde nduco nduh ne, a
chitahno ye ndudo che cạh Dendiohs
ihyan.
20 Ndotenan che o vederendedecadino
yahn ye ne, chitahno ye numa ino ye
ndudo che cạh Dendiohs ihyan, ne ndeva
ye yavenạn ye.
21 Chichahtino ye numacuahn chedave
yahn ye che Dendiohs ne, va
vederihquentiyon yahn ye che redinahn ye
nducuahn ndudo yahn ye che recạh ye.
22 Chemin che nducote tihcạ chitahno ye
Dendiohs ne, nedin yahn Dendiohs ihyan.
23 Che nedin yahn Dendiohs ihyan min
ne, a ndirun nạn Ndudo yahn ye, ndiyu
demạn cạva ihyan min,
24 te namin cạva uvo, cạva che
tumacadino vo che nduco che cotahno vo
Dendiohs ne, ndo yạn ye nduco vo, nedin
yahn ye uvo. A ihyan min che ndedetuhche
ye Dihvo vo Jesucristo vạn tenạhn.
25 Che chihno ihyan iyehnse Dihvo vo ne,
a cạva nunde yuhn vo, ne che ntuche ye ne,
a cạva che ndo yạn Dendiohs nduco vo,
nedin yahn ye uvo.

5

Nduhcạ che ndo yạn Dendiohs nduco vo,
nedin yahn ye uvo
1 Nducote tihcạ ne, nedin yahn Dendiohs
uvo mạn, ndo yạn ye nduco vo mạn, yahn
che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.
2 A cạva Dihvo vo Jesucristo che din
yahino Dendiohs uvo, nedin yahn ye uvo.
Mạn ne, numacuahn vedeyeno chenan ino
vo che cuahtenan vo nạn ye vahchetero.
3 Ndiyu demạn yahn chemin che ri yeno
vo, te namin ri yeno vo yahn che
rechuhrihn vo. A devano vo te cuahn che
rechuhrihn vo ne, rendạco vo
vedechahtino mạn,
4 cuahn che chenan cumo vo
vedechahtino ne, riquendạh ndah vo mạn,
cuahn che riquendạh ndah vo ne, chenan
ino vo Dendiohs mạn,
5 cuahn che chenan ino vo Dendiohs ne,
hua dehve rạhco vo mạn. Hua dehve rạhco
vo, te Dendiohs ne, rihco ro ye vedeyahino
chahte yahn ye nduco vo, din ye che
quenun Vaco Ndah yahn ye uvo.
6 Cuahn che ametah vedechahtino che
ndạca ihyan vederenchahco cạva nunde
yahn ye ne, ro min niyon chih Dihvo vo
Jesucristo cạva nducoyạca ihyan nunde,
nduhcạ che a chihco cạde Dendiohs.
7 Hua ndere ndạca ạma ihyan che
cạhquino ye cạhco mendạhn ye ihyan coh

ye cạva tạma ca ihyan, andahre ndah ihyan ye.
8 Ate Dendiohs che cuạco, andahre ạma chendihco vo nunde, chihco ro ye che ạma yahino ye uvo, dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, chih ye cạva che ndedevahn ye uvo.
9 Mạn ne, nducote a nedin yahn Dendiohs uvo, yahn che a chih ihyan min, chera yun yahn ye cạva nunde yuhn vo ne, a devano cuạco vo te a ndedevahn ihyan min uvo, ametah che co vo castigo ro che techecạde Dendiohs yahn ihyan nunde.
10 Tihcạ, te ro menạn cuahn che ri yudo yahn Dendiohs nduco vo, cạva nunde yuhn vo ne, ndo yạn ye nduco vo yahn che chih Daya ye, nedihve ye nunde yuhn vo. Mạn che a ntuche ihyan min mạn, che yạn Dendiohs nduco vo mạn ne, tahque nun ndevahn vo.
11 Ạma yeno vo che ndo yạn Dendiohs nduco vo, din Dihvo vo Jesucristo.

Ejemplo yahn Adán

12 Cạva Adán ne, chihnde nunde muhn iyehnse cuh, ne cạva nunde min ne, chihnde cạde che coh nducoyạca ihyan, te nducoyạca ye ne, chendihco ye nunde.
13 Nde ro che metah cuhnde ley che dirun Moisés ne, ihyan iyehnse ne, a ihyan nunde ye. Ate nạn che metah ley ne, nde hua duhva ra cuande nunde yahn ihyan.
14 Andahre hua dạma nunde yahn ihyan nduhcạ nunde che chahcotạhn Adán yahn Dendiohs, ate quendi chih ye, canạn nde ro min, nde ndạ ro che quenan Moisés iyehnse. Cạva Adán ne, nducoyạca ihyan iyehnse ne, chendihco ye nunde. Ate cạva Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndạ ye iyehnse adive ne, co ndevahn nducoyạca ye.
15 Cạva nunde yahn Adán ne, chendihco nducoyạca ihyan nunde. Ate hua tihcạ vedevạhino yahn Dendiohs, te dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, ne numacuahn vedeyahino, ndiyu demạn ndedevahn ye ạma yạhn ihyan cạva che hua co ye castigo, ate namin din ye che co cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
16 Cạva nunde yahn Adán ne, va che co nducoyạca ihyan castigo. Ate hua tihcạ vedevạhino yahn Dendiohs, te andahre ạma chendihco ihyan nunde, ate ndo yạn Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan.
17 Cạva nunde yahn Adán ne, va che coh nducoyạca ihyan. Ate hua tihcạ vedevạhino yahn Dendiohs, te cạva Dihvo vo Jesucristo ne, nducoyạca ihyan che ndo yạn Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan ne, ạma ndah ro yahn ye, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
18 Tuhme nducote quendihco Adán nunde ne, va che co nducoyạca ihyan castigo. Ate nducote ndạhcạ din Dihvo vo Jesucristo, chih ye cạva ihyan nunde ne, ndo yạn Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan.
19 Tihcạ, te yahn che chahcotạhn Adán yahn Dendiohs ne, nducoyạca nducondi ihyan ne, chihndạnan ihyan. Ate yahn che dinahn Dihvo vo Jesucristo yahn Dendiohs ne, ạma yạhn ihyan, nedin yahn Dendiohs ihyan.
20 Ley che dirun Moisés ne, chihnde cạva che tahque cuhnde ro nunde yahn ihyan che co ro menạn, ne ạma chihnde ro che chendihco ye nunde. Ate nde nduco nduh ne, tahque quenan cuma Dendiohs vedeyahino,
21 ne andahre redin nunde yahn ihyan che co ye castigo, ate numacuahn vedeyahino ndo yạn Dendiohs nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, nedin yahn ye ihyan, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

6

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ametah che cuahtendihco ye nunde

1 Nducote tihcạ ne, nde hua ndedecadino vo che quendi vo cuahtendihco vo nunde cạva che tahque cuhnde ro vedeyahino yahn Dendiohs nduco vo.
2 Ndiyu tihcạ che va che din vo, te a chihcomạn vo nunde yuhn vo, ne hua ndạhcạ che quendi vo.
3 Cuedevano nchuhn te che chedenune vo, cah vo Dihvo vo Jesucristo ne, nguahco yuhn vo che chih ye, chi cuande vo vạn ihyan yahn ye.
4 Tihcạ, cạva che nduhcạ che numacuahn vederihquentiyon ndedetuhche Dendiohs Chida ihyan min vạn tenạhn ne, namin uvo che a ndi i vo, nedin nunde yuhn vo ne, din ye che ndo vo ihyan ra, cuahtechico vo runecạde.
5 Tihcạ, te nducote nguahco yuhn vo che chih Dihvo vo, chi cuande vo vạn ihyan yahn ye ne, namin din Dendiohs che ndo vo ihyan ra, cuahtechico vo runecạde nduhcạ che ndedetuhche ye ihyan min vạn tenạhn.
6 Din vo cuande che anduhnecạ ndete che a chenan yạh vo nduco Dihvo vo, cạva che cạhcomạn vo nducuahn nunde che chahtendihco vo ro menạn, ne hua quendi vo cuahtendihco vo.
7 Nduco tihcạ ne, anduhnecạ ndete che a chih vo, ne ạma yune no chihcomạn vo nunde yuhn vo.
8 Me nducote anduhnecạ ndete che a chih vo dạma nduco Dihvo vo Jesucristo ne, a chenan ino vo che conduco vo ihyan,

9 te a devano vo che a ndedetuhche
Dendiohs ihyan vạn tenạhn, ametah
ndaconan coh ye. Cạva ye ne, ametah
vederih.
10 Me yahn che chih ye ne, ạma yune no
chih ye cạva nunde yuhn vo. Ate ntuche
ye, ne conạhn ye vahchetero. Mạn ne, va
ye nạn Dendiohs.
11 Nduco tihcạ ne, din vo cuande, ne
cạhcomạn vo nunde yuhn vo, runecạde
cuahtechico vo nduhcạ che nahn
Dendiohs, cochahtino vo Dihvo vo
Jesucristo.
12 Chemin che hua quendi vo
cuahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo,
cuahtendihco vo nunde.
13 Hua cạhco vo chedave yuhn vo,
cuahtendihco vo nunde, te tahque ndah
ne, nduhcạ ihyan ra ne, va che cạhco vo
chedave yuhn vo tạh Dendiohs cạva che
runecạde cuahtechico vo nduhcạ che nahn
ye.
14 A ndevahn vo, ametah che
cuahtendihco vo nunde, te ndotenan che
cạhcantiyon ley che dirun Moisés uvo ne, a
rihquentiyon Dendiohs uvo, redin yahino
ye uvo.
15 Co vate ihyan che rạhco ye che
nducote yahino Dendiohs uvo mạn, hua
rihquentiyon ley che dirun Moisés uvo
mạn ne, a vatemạn vo, co cuahtendihco vo
nunde. Ate hua tihcạ.
16 A devano vo te ndete che cuanạn din
vo ntiyon nduco ạma patrón ne, va che
dinahn vo che cạhcantiyon ye. A namin no
tun ndete che cạhco vo chedave yuhn vo
tạh Dendiohs ne, va che runecạde
cuahtechico vo nduhcạ che nahn ye. Me
ndete che cạhco vo chedave yuhn vo che
quendi vo yune yahn mạn vo ne, va che co
vo castigo.
17 Nundihve cuahn Dendiohs, te nchuhn
ne, andahre chahtechica ne vedeyeno
yahn mạn ne ro menạn, chahtendihco ne
nunde, ametah tạma nạn che co din ne ne,
ate chitahno ne ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo, chihco ne chedave yahn ne tạh
ye.
18 A ndevahn ne, a chihcomạn ne yune
chihngạ yahn ne, cạva che runecạde
cuahtechica ne.
19 Dirún ejemplo chemin chan cạva che
co conahn ne. Ro menạn me ne, chihco ne
chedave yahn ne che quendi ne yune
chihngạ, ne ca cuahn ca cuahn nde tahque
chihngạ redin ne. Ate mạn ne, nahn che
cạhco ne chedave yahn ne tạh Dendiohs,
cạva che tahque runecạde cuahtechica ne
ro ro.
20 Ro menạn cuahn che quendi ne yune
chihngạ, chahtendihco ne nunde ne, va
mạn ino ne, nde hua rendạ yahn ne che
runecạde cuahtechica ne.
21 Nducuahn dehtenduh che chihngạ din
ne ro min ne, hua chichihve yahn ne, nde
ri cuihnạn ne yahn. Avạne ne, a vate ne
che co ne castigo.
22 Ate mạn che ndedevahn Dendiohs
nchuhn, nchahco ye nunde yahn ne ne,
chihco ne chedave yahn ne tạh ye. Ạma
cochihve yahn ne, te runecạde cuahtechica
ne, ne cuihno min ne, cuahtenan ne
vahchetero numacuahn ro.
23 Ihyan che rahtendihco ye nunde ne, va
che co ye castigo, din nunde yahn ye. Ate
ihyan che ndichahtino ye Dihvo vo
Jesucristo ne, numacuahn vedevạhino,
ndeva Dendiohs ihyan, cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro.

7

Nduhcạ che rihquentiyon ley che dirun Moisés

1 Dihnó, nducote a devano nchuhn ley
che dirun Moisés ne, a tumacadino ne te
rihquentiyon ihyan atenạn ro che vate ye
iyehnse.
2 Condihche ne. Ạma ndạhta ne,
rihquentiyon ley min che hua co tehche te
inchạhn te, cạhnevạco te nduco tạma
chạhn. Ate ndete che coh inchạhn te ne,
nuhndemạn te yahn vederihquentiyon
min.
3 Chemin che ndete che cuhnde te nduco
tạma chạhn numanahn che va inchạhn te
ne, din duche yahn te che a nihnevạco te,
condihco te nunde. Ate ndete che coh
inchạhn te ne, nuhndemạn te yahn
vederihquentiyon min, ne co ndaconan
cạhnevạco te, ametah condihco te nunde.
4 Dihnó, nduhcạ ndạhta che a ndih
inchạhn te ne, tihchan vo nạn ley che
dirun Moisés, te nducote a chitahno vo
Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye
ndedevahn ye uvo ne, a chihno
vederihquentiyon yahn ley min cạvo vo.
Mạn ne, a ndedetuhche Dendiohs ihyan
vạn tenạhn, ne a ihyan min che
rihquentiyon ye uvo, nahn ye che cochihvo
vo nạn ntiyon yahn Dendiohs.
5 Ro menạn cuahn che chahtechico vo
vedeyeno yahn mạn vo ne, andahre chihco
ro ley min che chendihco vo nunde, ne va
che co vo castigo, ate quendi vo
chahtendihco vo nunde.
6 Ate ley ndico me ne, chihno
vederihquentiyon yahn cạvo vo. Mạn ne,
redin vo ntiyon yahn Dendiohs
numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco
Ndah yahn ye.

Rạhn Pạblo yahn nunde yahn ye

7 Andahre tihcą, ate hua co cąhmo vo che cąva ley min che rahtendihco vo nunde. U ne, ndete che hua cąva ley min ne, nde hua chidevanó cha che nunde. Nduhcą vede idihya ne, a che a ndirun yahn nąn ley min che chidevanó che nunde chemin.
8 A cąva ley min che tumacadinó che ąma quendihcó nunde yahn vede idihya, ate quendí nduco vede idihya. Ndete hua cąva ley min ne, nde hua tumacadino vo che va nunde yuhn vo.
9 Ro menąn cuahn che nde hua devanó ley min ne, va mąn inó. Ate cuahn che chidevanó ley min ne, tumacadinó che quendihcó nunde, ne ąma chi ndąché cąva.
10 Ley min ne, a chihnde cąva che tihyon yune ihyan che runecąde cuahtechica ye, ne quenan inó che ndąhcą conán. Ate ndotenan che tihcą ne, chihco ro che ąma va nunde yáhn, ne ąma chi ndąché.
11 Quenan inó che ndąhcą conán, ate chihncheh mą́n u, te hua chichá dináhn nduhcą che rihquentiyon ley min. Ąma chi ndąché, te cuahn dąma redín dehtenduh che rihco yudo ley min yahn.
12 Chemin che a devano vo te ley min ne, ndah.
13 Din che chi ndąché, ate hua co cąhma nundé yahn, te ley min ne, ndah, ne atenąn che din ne, che chihco ro che chihngą dehtenduh che dín. Andahre tihcą, ate chahcotą́hn che rihquentiyon, ne a nunde yahn mą́n din che ąma chi ndąché.
14 A devano vo te ley min ne, a Dendiohs che chihco ye, ate u ne, ihyan nunde u, a ndihcó chedave yáhn che condihcó nunde.
15 Nde mą́n hua retumacadinó nduhcą che redín, te ndotenan che dín dehtenduh che ndah che renan inó ne, redín dehtenduh che hua ndah che hua renan inó.
16 Nducote redín dehtenduh che chihngą, che nde mą́n hua renan inó ne, retumacadinó te ley min ne, ndah, yahn che rihco yudo yahn dehtenduh che chihngą.
17 Andahre hua nahn dín dehtenduh chemin chan, ate hua richá, ne redín, rendihcó nunde.
18 Tihcą, te vedeyeno yahn mą́n ne, hua ndąhcą. Nahn dín dehtenduh che ndah, ate hua richá che dín.
19 Ndotenan che dín dehtenduh che ndah che renan inó ne, redín dehtenduh che chihngą che hua renan inó.
20 Nducote redín demąn dehtenduh che hua renan inó, rendihcó nunde ne, a ndero ndi che hua ndąhcą vedeyeno yáhn.
21 Tihcą rahno rí. Cuahn che ndedecadinó che nahn dín che ndah ne, tahque nun rendą yáhn che dín dehtenduh che chihngą.
22 Andahre nahn dináhn vederihquentiyon yahn Dendiohs,
23 ate hua richa yáhn, te tahque nun rendą yáhn che riquendí vedeyeno yahn mą́n, rendihcó nunde.
24 ¡Ąma vedín! ¿A va ihyan che co ndedevahn ye u yahn che ąma quendihcó nunde ne?
25 Atenąn Dendiohs, te dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn ye u. ¡Nundihve cuahn ihyan! Nduhcą che a rą́hn ne, nahn dináhn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ate hua richa yáhn, te tahque nun rendą yáhn che riquendí vedeyeno yahn mą́n, rendihcó nunde.

8

Nduhcą che rahtechica ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Nducote a chih Dihvo vo Jesucristo cąva nunde yahn ihyan iyehnse ne, nducoyąca ihyan che ritahno ye ihyan, chihcomąn ye che rahtendihco ye nunde, redinahn ye vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, ihyan chahn ne, a nchahco Dendiohs nunde yahn ye, ametah co ye castigo.
2 Tihcą, te uvo che ritahno vo Dihvo vo ne, rihquentiyon Vaco Ndah yahn Dendiohs uvo, redin che rendo vo ihyan ra, ne ametah rahtendihco vo nunde mąn, ndevahn vo yahn castigo che va che co ihyan nunde mąn.
3 Nducote ąma nahn cuahtechico vo vedeyeno yahn mąn vo ne, hua chicha vo dinahn vo ley che dirun Moisés. Ate Dendiohs ne, ndedevahn ye uvo, dechuh ye Dąya ye, ndo ye nduhcą ąma ihyan iyehnse. Ihyan min ne, andahre hua quendihco ye nunde, ate chih ye, nedihve ye nunde yuhn vo.
4 Tihcą din ye cąva che, uvo che a chihcomąn vo vedeyeno yahn mąn vo, runecąde vatechico vo nduhcą che nahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, co dinahn vo che rihquentiyon ley min.
5 Ihyan che vatechica ye vedeyeno yahn mąn ye, rahtendihco ye nunde ne, rendedecadino ye dehtenduh che chihngą. Me ihyan che vatechica ye nduhcą che nahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, rendedecadino ye yahn vederihquentiyon yahn.
6 Ihyan che redinahn ye vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, rendo ye ihyan ra, ne ndąhcą rahtechica ye. Ate ihyan che vatechica ye vedeyeno yahn mąn ye, rahtendihco ye nunde ne, quenan cuma che din Dendiohs castigo ihyan.
7 Ihyan che vatechica ye vedeyeno yahn mąn ye, rahtendihco ye nunde ne,

rahcotạhn ye yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, nde hua ri che dinahn ye.
8 Che tihcạ redin ihyan chahn ne, hua recạh yune ye che ndo yạn Dendiohs nduco ye.
9 Ate nchuhn ne, ndete che cuạco che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn ne, hua vatechica ne vedeyeno yahn mạn ne, te redinahn ne che rihquentiyon. Me duh che metah nedin yahn Dihvo vo Jesucristo ne, hua quenun Vaco ye.
10 Ndete che quenun Vaco ye nchuhn ne, andahre ạma chendihco ne nunde, ate ndo yạn ye nduco ne, nedin yahn ye nchuhn.
11 Ndete che Vaco Ndah yahn Dendiohs, ihyan min che ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo vạn tenạhn, quenun nchuhn ne, numacuahn vederihquentiyon min ndedetuhche ye nchuhn ndạ ro yahn.
12 Dihnó, chemin che quenan cumo vo che cạhcomạn vo vedeyeno yahn mạn vo,
13 te ndete che cuahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo, cuahtendihco vo nunde ne, va che co vo castigo. Ate ndete che cochahtino vo Vaco Ndah yahn Dendiohs, din che cạhcomạn vo vedeyeno yahn mạn vo ne, tuhme runecạde cuahtechico vo.
14 Nducoyạco vo che rihquentiyon Vaco Ndah yahn Dendiohs uvo ne, a yahn ye uvo.
15 Che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo ne, ndiyu cạva che din vạh vo ihyan nduhcạ che din vo ro menạn, te cạva che nedin dạya ye uvo. Che rạhn vo yahn Dendiohs: “Ndih, Chida nuhn” ne,
16 a mạn Vaco ye rete che recadino vo che dạya ye uvo.
17 Me nducote a dạya ye uvo ne, ndeva ye uvo, cuahtenan vo dạma nduco Dihvo vo Jesucristo vahchetero. Ndete che rechuhrihn vo mạn ro cuh nduhcạ che chuhrihn Dihvo vo ne, quenan cuma che cuahtenan vo dạma nduco ye vahchetero.
18 A devano vo te che rechuhrihn vo mạn ro cuh ne, tah ra chemin, te ạma ndạhcạ cuahno vo cuahn che ndeva Dendiohs uvo, cuahtenan vo vahchetero.
19 Mạn ro cuh ne, nducuahn che va iyehnse ne, ạma ndạche chenan, ate ndạ ro che ndeva Dendiohs ihyan yahn ye ne, nde nducuahn dehtenduh chemin chan ne, ạma ndạhcạ cuahno.
20 Tihcạ, te nducuahn dehtenduh ne, a din dine Dendiohs, andahre metah nunde yahn. Ate ndạ ro yahn ne,
21 ndạhco cạde ye nducuahn, ne ạma ndạhcạ cuahno nduhcạ che cuahno ihyan yahn ye, te mạn ye cạhcantiyon ye nducuahn.
22 A devano vo te nde meniyon ne, nducuahn che va iyehnse ne, ạma ndạche chenan.
23 Namin uvo che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs uvo ne, ạma ri ndạche ino vo, chenan rino vo che ndedetuhche Dendiohs uvo, ndeva ye uvo.
24 A ndedevahn Dendiohs uvo, ne chenan ino vo che ndeva ye uvo. Dehtenduh che a chinahn ne, ametah chenan ino vo che comạn va che conahn, te a chinahn. Tihcạ, te nde ạma ihyan ne, hua quenan ino ye che comạn va che conahn dehtenduh che a chinahn.
25 Uvo ne, numacuahn vedechahtino chenan ino vo dehtenduh che comạn va che conahn.
26 Namin Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, rinan uvo vạn dehtenduh che rechuhrihn vo. Andahre hua devano covạh vo nduhcạ che redin yahn, ate rinan Vaco Ndah yahn Dendiohs uvo, rạhn nan uvo numa dito, nde hua tuno vederendedecadino yuhn vo deh cạhmo vo yahn.
27 Dendiohs, ihyan min che devano ye deh che rendedecadino vo ne, renahn ye deh che rica Vaco Ndah yahn ye, te rạhn nan ihyan yahn ye nduhcạ che nahn mạn ye.

Ihyan yahn Dendiohs ne, ametah deh cuande che dihya nun ino ye co

28 A devano vo te uvo che yahino vo Dendiohs, che mạn ye tendạhnun ye uvo ne, nducuahn che rahno ri vo ne, a cạva che ndah yuhn vo.
29 Tihcạ, te a tendạhnun Dendiohs uvo, ne chihco cạde ye nde ro menạn che cotahno vo ihyan, cạva che ạma yạhn vo co vo nduhcạ Dạya ye, ihyan min che conạn ye yuhn vo.
30 Uvo che a tendạhnun Dendiohs uvo ne, din ye che chitahno vo. Ndo yạn ye nduco vo, nedin yahn ye uvo, ne quenan cuma che ndeva ye uvo vahchetero.
31 A devano cuạco vo te nducote a mạn Dendiohs yahino ye uvo ne, ametah duh che co cahnevi uvo tạh ye.
32 Ihyan min ne, andahre ạma yahino ye Dạya ye, ate chihco mendạhn ye ihyan, chih ye cạva nducoyạco vo. Nducote tihcạ din ye cạvo vo ne, nde tahque nun din ye dehtenduh chenạhn cạvo vo.
33 Uvo che a tendạhnun Dendiohs uvo ne, nde hua cochihve yahn ihyan che cuih nunde ye yuhn vo, te a mạn Dendiohs nedin yahn ye uvo.
34 Hua cochihve yahn ihyan che cuih nunde ye yuhn vo, te Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye, ne ntuche ye vạn tenạhn ne, va ye lạdo tạh cuạco Dendiohs, ne a ihyan min che rạhn nan ye uvo.
35 Ametah deh che co din che to ino Dihvo vo Jesucristo nduco vo. Andahre chuhrihn vo mạn, andahre din tạn ihyan

nduco vo mạn, andahre nde metah che
chuh vo mạn, andahre nde metah tino
yuhn vo mạn, andahre cạhnda yuhn vo
che vato vo tạh vederih mạn, andahre
cạhno ihyan uvo mạn, ate Dihvo vo
Jesucristo ne, yahino ye uvo.
36 Tihcạ rahno ri vo, nduhcạ che a ndirun
nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
Dihve nuhn, yahn che ritahno nuhn ndih,
rihno ihyan combiero yahn nuhn
cuahn dạma.
Rihno ye nuhn nduhcạ che rihno ye
itecuche che va che cạhno ye ite.
37 Ate nde nduco nduh ne, hua dehva co
yuhn vo, te Dihvo vo Jesucristo, ihyan min
che yahino ye uvo ne, redin ye cudạdo uvo.
38 Chemin che a devano cuạco vo te nde
huane vederih, nde huane vedevihche, nde
huane ángel, nde huane vaco chihngạ, nde
huane dehtenduh che ri, nde huane
dehtenduh che va che co,
39 nde huane nạn yạco, nde huane nạn
yạno, nde ạma nạn dehtenduh chemin
chan, hua co din che to ino Dendiohs
nduco vo, te ihyan min ne, yahino ye uvo
che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo.

9

A tendạhnun Dendiohs ihyan nación yahn Israel

1 Nduhcạ che ritahnó Dihvo vo Jesucristo
mạn, numacuahn vederihquentiyon yahn
Vaco Ndah yahn Dendiohs mạn ne, cuạco
rạhn rí nchuhn
2-3 te ạma yah rí cạva ihyan nación yáhn
mạn, ạma rendededecadinó cạva ye mạn,
nde tuno náhn che co dine mán nạn Dihvo
vo Jesucristo, ndete che nduco chemin co
ndevahn ihyan chahn.
4 Ihyan chahn ne, ndạta yahn Israel
ihyan, a nedin dạya Dendiohs ihyan, ne
numacuahn vederihquentiyon chinduco
ye ihyan mạn, cạh ye ndudo yahn ye ihyan
mạn, chihco ye ley yahn ye tạh ye mạn,
chicuahn ye ihyan tạcạ ndeva ye yavenạn
ye mạn.
5 Ihyan chahn ne, ndạta yahn ihyan
ndico ihyan. A nạn ndạta yahn ye quendạh
Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che
Dendiohs ye. ¡Ạma chahte
vederihquentiyon yahn ye, ndeva vo
yavenạn ye cuahn dạma!
6 Che chi dine ạma yạhn ihyan chahn ne,
hua co din vo nunde yahn Dendiohs, te
ndudo yahn ye ne, rinahn. Che cuạco ne,
andahre nducoyạca ye ndạta yahn Israel
ihyan, ate hua nducoyạca ye chitahno ye.
7 Andahre ndạta yahn Abraham ihyan,
ate hua nducoyạca ye chitahno ye nduhcạ
che chitahno ihyan min. Nạn Ndudo yahn
Dendiohs a ndirun tuhcạ: “Atenạn vạn
daye Isaac din cuandé ndạta yehn.”
8 Nduco tihcạ ne, tumacadino vo che hua
nducoyạca ihyan che ndạta yahn Abraham
nedin yahn Dendiohs ihyan, te atenạn
ihyan che a necạh ye ndudo yahn ye che
nedin yahn ye ihyan.
9 Ndudo yahn Dendiohs che cạh ye
Abraham ne, tuhcạ: “Ndạ ro yahn ne, dín
vederihno, ne Sara ne, ndạca ạma dạya te.”
10 A namin no tun nduh che o sạhn dạya
ihyan ndico yuhn vo Isaac, nduco ndạhta
yahn ye Rebeca.
11 Sạhn chahn ne, andahre nde metah
cuahteyạn se, andahre nde metah din se
che ndah, nde huane che chihngạ, ate
Dendiohs ne, tendạhnun ye ạma cha sạhn
chahn, chihco ro ye che retendạhnun ye
ihyan che ri yeno mạn ye, atạnochan ye.
12 Rạhn ye ri ye chaco se: “Sạhn che ive
me ne, conạn se yahn dihno se che menạn.”
13 Tihcạ chinahn nduhcạ che a ndirun
nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Tahque
din yahinó Jacobo che co Esaú.”
14 Nde hua co cạhma vo che hua ndạhcạ
che tihcạ redin Dendiohs,
15 te a ndirun nạn Ndudo yahn ye che
rạhn ye nduco Moisés tuhcạ: “Conan
vạhinó adecoduhno ihyan che ri yeno
mán.”
16 Nducote tihcạ ne, ihyan che ndevahn
ye ne, ndiyu yahn ntiyon che redin ye, nde
huane yahn che redin nun ino ye, te
atenạn che conan vạhino Dendiohs ihyan.
17 Namin a ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs nduhcạ che rạhn ye nduco rey
yahn Egipto tuhcạ: “A u che te yuné che
quenen rey, ne redín vederihno nan, rihco
ró che ạma quenan cumá
vederihquentiyon, cadino ihyan
numachahte iyehnse.”
18 Nduco tihcạ ne, a ndero ndi che duh
che nahn conan vạhino Dendiohs ne,
renan vạhino ye, ne duh che nahn din
cheche ye chedave yahn ne, redin ye.
19 Co vate ihyan che rạhco ye che nducote
tihcạ ne, hua ndạhcạ che din Dendiohs
castigo ihyan nunde, te mạn ye redin
cheche ye chedave yahn ihyan chahn.
20 Ate nde ạma ihyan hua co cạhma
nunde ye yahn Dendiohs. A Dendiohs che
dendah ye ihyan iyehnse, ne nde ạma
ihyan hua co cạhma nunde ye yahn ihyan
min yahn dehtenduh che redin ye.
21 Ihyan che redendah ye chite yạhn ne,
co dendah ye che ndạhchan mạn, co
dendah ye che ndere mạn, atạnocạ che ri
yeno mạn ye.
22 Atihnocạ Dendiohs. Co din ye
adecodehno che ri yeno mạn ye, ne nde
ạma ihyan hua co cạhma nunde ye yahn
ye. Cuahn che nahn ye ne, co din ye castigo

ihyan nunde, cạhco ro ye
vederihquentiyon yahn ye. Andahre
quenan cuma che din ye castigo ihyan
chahn, ate redin chahtino ye yahn ye.
23 Namin numacuahn vederihquentiyon
yahn ye rihco ro ye che ạma chahte
vedevạhino yahn ye nduco ihyan che a
tendạhnun ye nde ro menạn. Ihyan chahn
ne, ndeva ye ihyan vahchetero.
24 Uvo vạn ihyan nación yahn Israel mạn,
vạn ihyan nación chenạhn mạn ne, a
tendạhnun ye uvo,
25 nduhcạ che dirun ihyan profeta Oseas
tuhcạ:
Rạhn Dendiohs: “Ihyan che hua ihyan yáhn
ne, nedin yáhn ihyan.
Ihyan che hua din yahinó ne, din yahinó
ihyan.”
26 Namin rạhn ye: “Ihyan nación chenạhn
che ndiyu ihyan yáhn ne, nedin dạyá
ihyan,
cạhma nducoyạca ihyan che ihyan chahn
ne, dạya Dendiohs ihyan.”
27 Me ihyan nación yahn Israel ne, rạhn
Dendiohs yahn ye, dirun ihyan profeta
Isaías tuhcạ: “Andahre ạma yạhn ihyan
nación yahn Israel nduhcạ che ndeh
yạhndute che chetạve cuạhn chito
nuniyạhn ne, neve ra ye che ndevahn ye,
28 te Dihvo vo Dendiohs ne, nduco nun
no din ye castigo ihyan.”
29 Namin dirun ihyan profeta Isaías
tuhcạ:
Ndete che Dihvo vo Dendiohs, ihyan min
che va ye vahchetero, hua
ndedevahn ye neve ihyan nación
yuhn vo ne,
ametah nde ạma vo; a chihno chih vo,
nduhcạ che chihno chih ihyan yạn
Sodoma mạn, ihyan yạn Gomorra
mạn.
30 Nducote tihcạ ne, a tumacadino vo che
ihyan nación chenạhn che nde hua yahn
Dendiohs ihyan ne, nducote a chitahno ye
ne, nedin yahn Dendiohs ihyan.
31 Me ihyan nación yahn Israel ne,
renevahnecun ye ley che dirun Moisés,
chenan ino ye che ndevahn ye, ate nducote
hua dinahn ye ne, hua nedin yahn
Dendiohs ihyan.
32 Hua nedin yahn ye ihyan, te ndotenan
che cotahno ye ne, tahque ndah ye ne,
ndedecadino ye che dinahn ye ley min,
ndevahn ye. Ate hua ndevahn ye, te va deh
cuande che denda ye,
33 nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs tuhcạ:
Cuihcovan nchuhn. Dechúh ạma ihyan
nación yahn ne.
Ihyan min ne, nduhcạ ạma tu che conda
cạh ihyan.
Ihyan che hua cotahno ye ihyan min ne,
conda ye.
Ate ihyan che cotahno ye ihyan ne,
ndevahn ye.

10

1 Dihnó, numacuahn chedave yáhn ricá
Dendiohs che ndedevahn ye ihyan nación
yahn Israel.
2 U ne, rạ́hn te ihyan chahn ne, rạhco ye
te ạma redinahn ye che rihquenityon
Dendiohs, ate nde hua renahn ye
vederihquentiyon yahn ye.
3 Tihcạ, te nducote nde hua devano ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs che ndo
yạn ye nduco ihyan, nedin yahn ye ihyan
ne, rahcotạhn ye yahn vederihquentiyon
min, riquendi ye vededevano yahn mạn ye.
4 Dendiohs ne, renedin yahn ye
nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo. A cạva ihyan min che chihno
vederihquentiyon yahn ley che dirun
Moisés.
5 Moisés ne, dirun ye te ihyan che dinahn
ye che rihquentiyon ley min ne, nedin
yahn Dendiohs ihyan.
6 Me che nedin yahn Dendiohs ihyan che
ritahno ye ne, co vate ihyan che duche rino
ye, ne tuhcạ rạhn ye: “¿Duhra chahn
vahchetero, ndihchero che min chica
ihyan min che a va cạde che chi ye
ndedevahn ye ihyan iyehnse?
7 ¿Duhra chahn vạn tenạhn, ndihchero
che ntuche ihyan min?” Ạma vedetundo
che tihcạ rạhn ihyan,
8 te nạn Ndudo yahn Dendiohs ne, a
ndirun tuhcạ: “Ndudo cuạco ne, a va tạh
nchuhn.” Ndudo min ne, a ndudo ndah
yahn Dihvo vo Jesucristo che rahndudo
nuhn.
9 Cạva che ndevahn nchuhn ne, nahn che
cotahno ne numacuahn chedave yahn ne,
che Dihvo vo Jesucristo ne, ndedetuhche
Dendiohs ihyan vạn tenạhn, ne cạhma ne
che a ihyan min che Dihve ne,
renevahnecun ne ihyan.
10 Tihcạ, te ihyan che numacuahn
chedave yahn ye ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo, ne rạhn ye che ihyan min che
renevahnecun ye ne, ndevahn ye, ne rendo
yạn Dendiohs nduco ye, renedin yahn ye
ihyan.
11 Nạn Ndudo yahn Dendiohs ne, a
ndirun tuhcạ: “Adecoduhno ihyan che
ritahno ye ihyan min ne, hua conda ye.”
12 Tihcạ, te nducoyạca ihyan, ihyan
nación yahn Israel mạn, ihyan nación
chenạhn mạn, a ihyan min che Dihve ye,
ne yahino ye nducoyạca ihyan che ritahno
ye ihyan, rendeva ye yavenạn ye.

13 Namin a ndirun tuhcạ: “Nducoyạca
ihyan che cuah ye Dihvo vo ne, ndevahn
ye.”
14 Ate ndete che hua ritahno ye Dihvo vo
ne, nde hua cuah ye ihyan. Ndete che hua
nihnevan ye ndudo yahn ye ne, nde hua
cotahno ye ihyan. Ndete che metah duh
che cuahndudo ne, nde hua cahnevan ye
ndudo yahn ye.
15 Ndete che hua dechuh Dendiohs ihyan
che cuahndudo ye ne, nde metah duh che
cuahndudo. A ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs tuhcạ: “¡Ạma ndah ro yuhn vo!,
che rendạ ihyan rahndudo ye ndudo ndah
yahn Dendiohs, din che ndạhcạ cuahtenan
vo.”
16 Ate hua nducoyạca ihyan redinahn ye
yahn ndudo min nduhcạ che dirun ihyan
profeta Isaías tuhcạ: “Dihvé, neve ra ihyan
che ritahno ye ndudo yahn ne che
rahndudo nuhn.”
17 Cạva che cotahno ihyan Dihvo vo
Jesucristo ne, va che cahnevan ye ndudo
yahn ye.
18 Nde hua co cạhma ihyan che hua
chihnevan ye ndudo min, te nạn Ndudo
yahn Dendiohs a ndirun tuhcạ:
Ndudo yahn ye ne, a chetuhn numachahte
iyehnse.
A chihnevan nducoyạca ihyan.
19 Me ihyan nación yahn Israel ne, a
chenahn ye ndudo min, te Moisés menạn
vihca dirun ye tuhcạ:
Rạhn Dendiohs: “U ne, nedin yáhn ihyan
nación chenạhn che rạhco nchuhn
che ndere ihyan ye,
dín che co ve ne mạn, co tạn ne mạn.”
20 Nde tahque numa dirun ihyan profeta
Isaías tuhcạ:
Rạhn Dendiohs: “Ihyan nación chenạhn
che nde hua tumacạh ye u ro menạn
ne,
cạhco ró vederihquentiyon yáhn vạn ye, ne
cotahno ye u.”
21 Me yahn ihyan nación yahn Israel ne,
dirun ye ndudo che rạhn Dendiohs yahn ye
tuhcạ: “Cuahn dạma riyạhvé nchuhn, ate
rahcotạhn ne yáhn.”

11

Ihyan nación yahn Israel che ndevahn ye

1 Co vate ihyan che rạhco ye, che a ạma
yune no chacondạh vedạme Dendiohs
ihyan yahn ye, ihyan nación yahn Israel.
Ate hua tihcạ. A devano cuạcó, te u ne,
ihyan nación yahn Israel u. Abraham mạn,
Benjamín mạn, che ihyan ndico yáhn.
2 Dendiohs ne, hua chacondạh vedạme
ye ihyan che a tendạhnun ye nde a rạhn
me. A devano nchuhn nduhcạ che covạh
ihyan profeta Elías, ndirun yahn nạn
Ndudo yahn Dendiohs. Cạhn nunde ye
yahn ihyan nación yahn Israel tuhcạ:
3 “Dihvé, ihyan sih ne, a chihno chihno ye
ihyan profeta yahn ne, a chihno ndahtera
ye nducuahn nạn ta yahn ne. A demạn u
che ametah cạhno ye, ne rinuhn ye u che
cạhno ye u.”
4 Ate a devano ne nduhcạ che ndaconan
Dendiohs yahn ye. Rạhn ye: “Vate ca te
ndache mil ihyan yáhn che metah ndeva ye
yavenạn Baal che redin ihyan sih dendiohs
yahn ye.”
5 Atihnocạ mạn ro cuh, te yạhn ihyan
nación yahn Israel che tendạhnun
Dendiohs ihyan numacuahn vedeyahino
yahn ye.
6 Nducote yahn che yahino ye ihyan
chahn che tendạhnun ye ihyan ne, a ndero
ndi che ndiyu cạva che dinahn ihyan
chahn ley che dirun Moisés. Ndete che
yahn che dinahn ye ley min che tendạhnun
Dendiohs ihyan ne, tuhme nde hua
rendotenan ye vedeyahino yahn Dendiohs
cạva che ndevahn ye.
7 Hua nducoyạca ihyan nación yahn
Israel chi ndevahn ye nduhcạ che
ndedecadino ye. Atenạn ihyan che
tendạhnun Dendiohs che ndevahn ye. Me
ihyan chenạhn ne, din cheche Dendiohs
chedave yahn ye,
8 nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn
ye tuhcạ:
Din Dendiohs che anduhnecạ che a ndih
chedave yahn ye.
Nde meniyon ne, rendihchero no ye, ate
hua renchanạn ye,
rihnevan no ye, ate hua renahn ye.
9 Namin dirun David tuhcạ:
Dihvé, codin ne che dehtenduh vihco che
redin ihyan sih din che denda ye.
10 Cuacondạh vedạme ne ihyan cuahn
dạma, codin ne castigo ihyan.
11 Co rạhco ihyan che din cheche
Dendiohs chedave yahn ihyan nación yahn
Israel cạva che ạma yune no conda ye. Ate
hua tihcạ, te che chahcotạhn ihyan chahn
yahn Dendiohs, chahtendihco ye nunde ne,
ndạca yune che ndevahn ihyan nación
chenạhn. Ndihchero ye che rendevahn
ihyan nación chenạhn ne, din nun ino ye,
ndonun yune ye nevahnecun ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs.
12 Nducote cạva nunde yahn ihyan
nación yahn Israel ạma ndạhcạ chahno
ihyan nación chenạhn, ndevahn ye ne, nde
tahque ndạhcạ yahn ye cuahn che ndeva
Dendiohs nducoyạca ihyan nación yahn
Israel.
13 Nchuhn ihyan nación chenạhn, u ne, a
tendạhnun Dendiohs u che co apóstol,
cuahndudó ndudo yahn ye vạn nchuhn.

Redín ntiyon yahn ye numacuahn chedave yáhn,
14 te nahn che ndihchero ihyan nación yáhn nduhcą che rendedevahn Dendiohs nchuhn. A huane din nun ino neve ye, codąma ye nduco ne, cotahno ye Dihvo vo Jesucristo, ndevahn ye.
15 A cąva che chacondąh vedąme Dendiohs ihyan nación yahn Israel che ndąhcą chahno ihyan nación chenąhn, ndo yąn Dendiohs nduco ye. Che ndeva ye nducoyąca ihyan nación yahn Israel ne, nde tahque ndąhcą yahn ihyan nación chenąhn, anduhnecą ndete che a ndih ye, ne ntuche ye vąn tenąhn.
16 Cuahn che renevahnecun Dendiohs ąma vedino ne, renevahnecun ye nducuahn. Atihnocąno tun ihyan ndico che chihco ndąta ye ihyan nación yahn Israel. Nducote a ndeva Dendiohs ihyan chahn ne, namin ndeva ye nducoyąca ndąta yahn ye.
17 Che chacondąh vedąme Dendiohs ąma yąhn ihyan nación yahn Israel ne, anduhnecą ndete che chindudo ye dune ąma yąhn olivo ndah. Che ndeva ye nchuhn, ihyan nación chenąhn ne, anduhnecą ndete che chetąh ye dune yąhn olivo chano, ndąhco menun ye nąn che chica ye dune yąhn olivo ndah me, cąva che a nąn duto yąhn olivo ndah me cuhnde cue yahn.
18 Ate hua din yąde nchuhn cąva chemin. Cuenecąhco ne te a ihyan ndico yahn ihyan chahn che tihyon yune ye nchuhn che chitahno ne, ndeva Dendiohs nchuhn.
19 Co rąhco nchuhn te yahn che tahque ndah ihyan ne che co ihyan chahn che ndeva Dendiohs nchuhn menun ye, chacondąh vedąme ye ihyan.
20 Cuąco che ndeva Dendiohs nchuhn menun ye, ate hua din yąde ne cąva chemin. Tahque ndah ne, cuihco ne cudądo. Cuenecąhco ne te a yahn che hua chitahno ihyan chahn che chacondąh vedąme Dendiohs ihyan. Namin cuacondąh vedąme ye nchuhn, ndete che cuahcotąhn ne yahn ye.
21 Tihcą, te nducote chacondąh vedąme Dendiohs ihyan chahn, andahre ihyan yahn ye, nde tahque nun cuacondąh vedąme ye nchuhn, ndete che cuahcotąhn ne yahn ye.
22 Condihche nchuhn. Dendiohs ne, nduhcą che ndah ye ne, tihcą cąhnda ye. Chi tąn ye nduco ihyan chahn che chahcotąhn ye yahn ye, ne din yahino ye nchuhn che dinahn ne yahn ye. Ndete che quendi ne dinahn ne yahn ye ne, quendi ye din yahino ye nchuhn. Ndete che hua ne, namin cuacondąh vedąme ye nchuhn.
23 Ihyan chahn ne, ndete che nto ino ye che chahcotąhn ye, ndaconan cotahno ye ne, ndeva Dendiohs ihyan, te quenan cuma ye vederihquentiyon che ndeva ye ihyan.
24 Tihcą, te nducote ndeva Dendiohs nchuhn, andahre hua ihyan yahn ye nchuhn, nde tahque nun ndeva ye ihyan chahn, te ihyan yahn ye ihyan.

Va che ndevahn nducoyąca ihyan nación yahn Israel

25 Dihnó, cąva che hua din yąde ne, duche rino ne ihyan nación yahn Israel ne, te cuandé nchuhn ąma ndudo che nde hua devano ihyan ro menąn. Ihyan chahn ne, yąhn ye din cheche Dendiohs chedave yahn ye, nde conan cotahno ihyan nación chenąhn che a va cąde che cotahno ye.
26 Cuihno min ne, ndedevahn Dendiohs nducoyąca ihyan nación yahn Israel nduhcą che a ndirun nąn Ndudo yahn ye tuhcą:

Nchuhn ihyan nación yahn Israel, ndąta
yahn Jacobo, tendąhnún ąma ihyan
nación yahn ne, ndedevahn ye
nchuhn,
din ye che nto ino ne nunde yahn ne.
27 Tuhme nchahcó nunde yahn ne,
conahn trąto che a chihco cądé nduco ne.

28 Ihyan nación yahn Israel ne, hua dinahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, chahcotąhn ye yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Nduco chemin ne, ndąca yune che ndevahn ihyan nación chenąhn. Ate Dendiohs ne, a tendąhnun ye ihyan ndico yahn ihyan chahn, ne chemin che yahino ca ye ihyan.
29 Tihcą, te Dendiohs ne, nducuahn che rihco cąde ye ne, redinahn ye. Vederihquentiyon che recąh ye ihyan ne, hua renevih ye. Ihyan che renedin yahn ye ne, hua racondąh vedąme ye ihyan.
30 Nchuhn ihyan nación chenąhn ne, chahcotąhn ne yahn Dendiohs ro menąn, ate mąn ne, quenan vąhino ye nchuhn yahn che rahcotąhn ihyan nación yahn Israel yahn ye.
31 Rahcotąhn ye yahn Dendiohs mąn ro cuh, ate nduhcą che quenan vąhino Dendiohs nchuhn ne, namin conan vąhino ye ihyan chahn.
32 Tihcą, te Dendiohs ne, din cheche ye chedave yahn nducoyąca ihyan iyehnse, cąva che cuahtendihco nducoyąca ye nunde, ndąca yune che conan vąhino ye ihyan.
33 ¡Ąma devano Dendiohs! ¡Ąma ndąhcą vederendedecadino yahn ye! ¡Nde hua renan retumacadino vo nducuahn che rihco cąde ye mąn, che redin ye mąn!
34 Nde ąma ihyan hua retumacadino ye che rendedecadino Dendiohs. Nde ąma

ihyan hua tuno vededevano yahn ye.
¿Dehra che cacuahn ye Dendiohs?
35 Nde ạma ihyan ametah dehva yahn ye
che cạh ye Dendiohs. Ndiyu che quendihco
Dendiohs yahn ihyan che redin ye che
ndah nduco ye, te che renan vạhino ye
ihyan.
36 Tihcạ, te nducuahn dehtenduh che va
ne, a yahn Dendiohs, a mạn ye dendah ye.
Ndeva vo yavenạn ye cuahn dạma. Tihcạ
co.

12

Nduhcạ che va che cuahtechica ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Dihnó, nducote quenan vạhino
Dendiohs nchuhn, nedin yahn ye nchuhn
ne, ricá nchuhn che numacuahn
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
ye ndạhco ne chedave yahn ne tạh ye
nduhcạ ạma vedino ndah che conan ino ye.
2 Hua quendi nchuhn vedeyeno yahn
mạn ne. Tahque ndah ne ne, condahcorun
ne vederendededecadino yahn ne cạva che
runecạde cuahtechica ne nduhcạ che nahn
Dendiohs.
3 Nducote yahino Dendiohs u, te ye
vederihquentiyon u ne, riyạhvé nchuhn
che hua ndededecadino ne che ạma devano
ne, chuhnan ne vederihquentiyon che
chenan cuma ne. Tahque ndah ne,
runecạde ndededecadino ne, ne codin
chahtino ne Dendiohs, codinahn ne tunoca
vederihquentiyon che nte ye queri ạma ne.
4 Ihyan ne, tạh ye mạn, cạh ye mạn,
ndutinạn ye mạn ne, a vih vih ntiyon che
redin queri ạma.
5 Atihnocạ uvo. Andahre ạma yạhn uvo
che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ate ạma
cuạn no ndi vo nduco vih. Ate va te va
ntiyon che redin queri ạma vo mạn,
rendotenan vo vih mạn.
6 Dendiohs ne, te ye ạma ạma nạn
vederihquentiyon queri ạma vo, ne nahn
che runecạde dinahn vo. Duh ihyan che
quenan cuma ye vederihquentiyon che
cuahndudo ye ndudo che te Dendiohs ne,
cuahndudo ye anduhneva che cạh
Dendiohs, hua tihdenạn ye che cạhma ye.
7 Duh ihyan che quenan cuma ye
vederihquentiyon chete yạco ne, runecạde
dinahn ye. Me ihyan che quenan cuma ye
vederihquentiyon che cacuahn ye Ndudo
yahn Dendiohs ne, runecạde cacuahn ye.
8 Me ihyan che quenan cuma ye
vederihquentiyon che yạhve ye ihyan
chenạhn ne, yạhve ye ihyan nduco ndah.
Me ihyan che cạh ye vedino ne, cạh ye
numacuahn chedave yahn ye. Me ihyan
che ndinạn ye chete yạco ne, cạhcantiyon
ye nduco cudạdo. Me ihyan che din ye
vedevạhino ne, din ye numacuahn
chedave yahn ye.
9 Cuahtenan cuma nchuhn vedeyahino
numacuahn chedave yahn ne. Hua din ne
dehtenduh che chihngạ; codin ne che
ndah.
10 Codin ne cuande anduhnecạ ndete che
dihno ne vih. Codin yahino ne vih,
cuenevahnecun ne vih.
11 Codin ne ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo numa ino ne, hua din dạhnde ne.
12 Numacuahn vedeyeno cuahtenan ino
ne che dinahn Dendiohs ndudo yahn ye
nduco ne. Codin chahtino ne cuahn che
chuhrihn ne. Covạh ne cuahn dạma.
13 Cuenan ne dihno vo che va vederetạhn
yahn ye. Cuenevahnecun ne ihyan che ndạ
ye ndevạco ne.
14 Ihyan che redin tạn ye nduco ne ne,
ndotenan che cạhva ne nduco ye ne, cuica
ne Dendiohs che din ye che ndah nduco ye.
15 Cuinduco ne ihyan che yeno ye mạn,
ihyan che ri ndạche ye mạn, cuenecạh yạn
ne chedave yahn ye.
16 Ndạhcạ cuahtenan ne nduco vih. Co
dạma ne nduco ihyan che necun ye. Hua
din yạde ne mạn, hua din cun ne mạn.
17 Hua dạma co ne nduco ihyan che redin
tạn ye nduco ne. Runecạde cuahtenan ne
nạn nducoyạca ihyan.
18 Cuihco nchuhn cudạdo nạn nducuahn,
cạva che hua ndạca yune che co tạn ihyan
nduco ne.
19 Dihnó che yahinó nchuhn, hua
cuahtenun ino ne vedetạn nduco vih.
Tahque ndah ne ne, condạhco ne tạh
Dendiohs cạva che techecạde ye, te a ihyan
min che va che techecạde ye nduhcạ che a
ndirun nạn Ndudo yahn ye: “U quenan
cumá che dín castigo ihyan nunde. U
ndạhco menún yahn ye.”
20 Namin a ndirun: “Hua cuahtenun ino
nchuhn vedetạn nduco ihyan che redin tạn
ye nduco ne. Tahque ndah ne ne, codin ne
che ndah nduco ye. Ndete che cuico ye ne,
cạh ne che cheh ye, ndete che yạca ye ne,
cạh ne che cuh ye, te nduco chemin ne, din
ne che co cuihnạn ye, ne nto ino ye.”
21 Hua cuahnecun ne che denda ne, din
vedetạn yahn ne. Tahque ndah ne ne,
codin ne che ndah cạva che hua denda ne.

13

1 Nducoyạca nchuhn ne, codinahn ne
yahn ihyan ndinạn mạn, intiyahn yahn
yạn vạco ne mạn, te nducoyạca intiyahn
ne, a Dendiohs necạh ye vederihquentiyon
ihyan, chaconahn ye ihyan nạn ntiyon.
2 Chemin che ihyan che cuahcotạhn ye
yahn intiyahn ne, va che co ye castigo, te
nde yahn Dendiohs rahcotạhn ye, yahn che

ihyan min raconahn ye ihyan chahn nạn ntiyon.
3 Ihyan che runecạde vatechica ye ne, ametah deh cuande che din vạh ye intiyahn. Ate ihyan che chendihco ye nunde ne, ihyan chahn che vạh ye intiyahn. Ndete che hua nahn cuahtenun ndeh ne yahn intiyahn ne, runecạde cuahtechica ne. Tuhme co yeno ye nduco ne,
4 te raconahn Dendiohs ihyan nạn ntiyon cạva che ndah yahn ne. Ate ndete che rahcotạhn ne yahn intiyahn ne, tuhme che cuạco, din vạh ne ihyan, te a mạn Dendiohs cạh ye vederihquentiyon ihyan, cạva che din ye castigo ihyan che chendihco ye nunde.
5 Va che dinahn vo yahn intiyahn, ndiyu yahn che vạh vo che co vo castigo, ate yahn che a devano vo che tihcạ nahn Dendiohs.
6 Nducote renevahnecun ne Dendiohs ne, va che nedihve ne cạde iyo yahn ne che rica intiyahn. Tihcạ, te a mạn Dendiohs raconahn ye ihyan chahn nạn ntiyon, ne a min chenan ye ro ro.
7 Nducoyạca intiyahn che cạca ye cạde iyo yahn ne ne, cuenedihve ne. Nducoyạca ihyan ndinạn mạn, intiyahn mạn ne, cuenevahnecun ne ihyan mạn, codin yahino ne ihyan mạn.
8 Cuenedihve ne nducuahn che chendihco ne yahn ihyan. Codin yahino ne nducoyca ihyan, te ihyan che redin yahino ye ne, redinahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs
9 che ndirun tuhcạ: “Hua din duche yehn che a nihnevaque. Hua cahne ihyan. Hua doque. Hua ndere cacueh dame nunde ihyan. Hua din idihye nduco dehtenduh yahn ihyan.” Nducuahn vederihquentiyon che tuhchan ne, rendo dạma nạn vederihquentiyon cuh: “Codin yahine nducoyạca ihyan nduhcạ che yahine man di.”
10 Ihyan che yahino ye ihyan chenạhn ne, hua ndere redin ye nduco ye. Chemin che cuahn che yahino vih vo ne, redinahn vo vederihquentiyon yahn Dendiohs.
11 Avạne ne, a devano nchuhn te cạhnda ro che vato vo. Cuahteyạn ne, te a cochi nino ro che ndedevahn Dendiohs uvo.
12 A nun cuihno ro cuh che ndere redin ihyan, a nun ndeva Dendiohs uvo. Chemin che nahn che hua din vo dehtenduh che chihngạ. Nahn che cuahteyạn vo nduhcạ sandạdo che a vateyạn se, nda se dehtenduh che ndedevahn nduco se sạhn.
13 Nahn che ạma runecạde cuahtechico vo nduhcạ che rahtechica ihyan che renahn ye. Hua cocoh vo mạn, hua cuahto vo vihco vedecoh mạn, hua ndere cuahtechico vo, cuahtendihco vo nunde mạn, hua cuahte cạnda vo mạn, hua din ve vo yahn vih mạn.
14 Ndotenan che cuahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo ne, cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo, runecạde cuahtechico vo nduhcạ che nahn ye.

14

Hua ndạhcạ che ndạhchenan vo vih

1 Me dihno vo che metah conahn ndah ye vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, cuenevahnecun ne ihyan. Hua cuhma chende ne nduco ye yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs che hua dạma renahn ne nduco vih.
2 Vate dihno vo che ritahno ye che ndiyu nunde che cheh ye nducuahn nạn dehtenduh. Namin vate dihno vo che metah conahn ndah ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne rạhco ye che cuahtendihco ye nunde ndete che cheh ye yute.
3 Dihno vo che hua dehve rạhco ye, reh ye nducuahn nạn dehtenduh ne, hua ndạhcạ che ndạhchenan ye dihno vo che vạhino ye cheh ye yute. Namin dihno vo che hua reh ye yute ne, hua ndạhcạ che ndạhchenan ye dihno vo che reh ye nducuahn nạn dehtenduh, te a nedin yahn Dendiohs ihyan chahn.
4 Hua ndạhcạ che cuih nunde ne yahn mozo yahn tạma ihyan, te ndete che ndạhcạ quenan mozo me nduco dihve ye, o hua ne, chemin ne, a mạn dihve ye rano cuande yahn ye. A namin no tun ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, te a mạn Dihvo vo nda cuande yahn ye ihyan.
5 Namin vate dihno vo che ndihco vih ye ro che tahque renevahnecun ye. Vate tun dihno vo che rạhn ye che a dạma no nducuahn ro. Queri ạma ihyan ne, va che ndedecadino ndah ye cha che ndạhcạ din ye cạva che cuhndemạn ino ye nạn Dendiohs.
6 Ihyan che renevahnecun ye ạma ro ne, rendeva ye yavenạn Dihvo vo Jesucristo. Atihnocạ ihyan chenạhn, te andahre hua renevahnecun ye ro min ne, ate namin nduco ye rendeva ye yavenạn Dihvo vo. A namin no tun ihyan che hua vạhino ye reh ye nducuahn nạn dehtenduh, te nducote renecạh ye nundihve cuahn Dendiohs cạva ne, rendeva ye yavenạn Dihvo vo. Atihnocạ ihyan che rạhco ye che hua ndạhcạ che cheh ye ạma o nạn dehtenduh, te nducote renecạh ye nundihve cuahn Dendiohs cạva dehtenduh che reh ye ne, namin nduco ye rendeva ye yavenạn Dihvo vo.
7 Ndiyu chenahn mạn vo che vato vo, nde huane chenahn mạn vo che coh vo.

8 Che vato vo ne, a Dihvo vo Jesucristo
che rihquentiyon ye uvo, ne che coh vo ne,
a ihyan min che ndeva ye uvo. Chemin che
a vato vo, o coh vo, a yahn ye uvo,
9 te a chih ye, ne ndaconan ntuche ye
cạva che co yahn ye nducoyạco vo, a
chenduche vo, o a ndih vo.
10 Hua ndạhcạ che cua cuando vo dihno
vo, ndạhchenan vo ihyan, te Dihvo vo
Jesucristo ne, va che techecạde ye yahn
nducoyạco vo,
11 nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs tuhcạ:
Rạhn Dihvo vo Dendiohs: “Numacuahn
vederihquentiyon yáhn rạ́hn rí
nchuhn te va che nevahnecun
nducoyạca ihyan u,
ndeva ye yavenạ́n.”
12 Nduco tihcạ ne, a devano vo che queri
ạma vo ne, va che necạh cuando vo
Dendiohs yahn dehtenduh che redin vo.

Hua din vo che co ndạche dihno vo

13 Nducote a Dendiohs nda cuande yahn
ye uvo ne, hua redin yahn che quendi vo
cạhma nunde vo yahn vih. Tahque ndah
ne, ndedecadino vo, te hua ndạhcạ che
cạva dehtenduh che redin vo, ndạca yune
che co ndạche dihno vo, cuahtendihco ye
nunde.
14 Nduhcạ che ritahnó Dihvo vo
Jesucristo ne, a devano cuạcó te ametah
nde ạma nạn dehtenduh che reh ihyan che
din che cuahtendihco ye nunde. Ate ndete
che vate ihyan che vạhino ye cheh ye ạma o
nạn dehtenduh ne, tahque ndah hua cheh
ye, te ndete che cheh ye ne, chihngạ co ino
ye, ne nduco chemin condihco ye nunde.
15 Ndete che cạva dehtenduh che reh
nchuhn rendạca yune che to ino dihno ne
ne, rihco ro ne che hua chenan cuma ne
vedeyahino. Cuihco ne cudạdo nạn
nducuahn che reh ne. Hua ndạhcạ che
cạva chemin ndạca yune che to ino dihno
ne, condihco ye nunde, te namin cạva
ihyan min che chih Dihvo vo Jesucristo.
16 Cuihcomạn ne queri ạma dehtenduh
che redin ne, andahre devano ne che ndah,
ndete che cạva chemin che ndạca yune che
chihngạ co ino ihyan chenạhn.
17 Tihcạ, te che nguahco yuhn vo nạn
Dendiohs ne, ndiyu yahn dehtenduh che
reh vo mạn, rih vo mạn. Che tahque nahn
ye ne, che numacuahn vederihquentiyon
yahn Vaco Ndah yahn ye, runecạde
cuahtenan vo mạn, ndạhcạ cuahtenan vo
nduco vih mạn, cuahtenan cumo vo
vedeyeno mạn.
18 Nducoyạco vo che ritahno vo Dihvo vo
Jesucristo ne, nahn ye che tihcạ dinahn vo.
Ndete che tihcạ dinahn vo ne, nedin yahn
Dendiohs uvo mạn, nevahnecun
nducoyạca ihyan uvo mạn.
19 Din vo cuande, ne din nun ino vo cạva
che ndạhcạ cuahtenan vo nduco vih mạn,
conan vih vo mạn, cotahno vo numa ino vo
Dihvo vo Jesucristo mạn.
20 Cuihco nchuhn cudạdo nạn nducuahn
che reh ne, cạva che hua ndạca yune che to
ino dihno vo che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo. Cuạco che nducuahn
dehtenduh che reh vo ne, hua redin che
rahtendihco vo nunde. Ate nahn che cạhco
vo cudạdo che hua cạva chemin to ino
dihno vo, te ndete che tihcạ ne,
cuahtendihco vo nunde.
21 Ạma nunde ndete che yahn che reh vo
yute, o rih vo vino, o redin vo tạma nạn
dehtenduh, ndạca yune che co ndạche
dihno vo, to ino ye.
22 Uvo che devano cuạco vo che
nducuahn dehtenduh che reh vo ne, hua
redin che rahtendihco vo nunde ne, hua
nahn che cuacotuhn vo ndudo yahn
chemin vạn dihno vo chenạhn, te denạn
chihngạ co ino ye. Nahn che mạn no vo
devano vo. Namin Dendiohs ne, a devano
ye. ¡Ạma ndah ro yahn ihyan che a devano
cuạco ye che hua rahtendihco ye nunde
cạva dehtenduh che reh ye!
23 Me ihyan che ritahno ye che hua
ndạhcạ che cheh ye ạma nạn dehtenduh,
ne reh ye ne, rahtendihco ye nunde yahn
che mạn ye chihngạ ri ino ye. Tihcạ, te
nducuahn dehtenduh che redin vo che o
rendedecadino vo ne, rahtendihco vo
nunde.

15

Cuahtenan cumo vo vedechahtino cạva ihyan chenạhn

1 Uvo che a renahn vo vederihquentiyon
yahn Dendiohs ne, nahn che din chahtino
vo yahn dihno vo che ametah conahn ndah
ye, te hua ndạhcạ che din vo dehtenduh
che ri yeno mạn vo, ndete che cạva chemin
co rạn ye.
2 Queri ạma vo che a renahn vo
vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nahn
che din vo nducuahn cạva che ndah yahn
dihno vo che hua ndah renahn ye, nahn
che conan vo ihyan cạva che conahn ndah
ye.
3 Tihcạ, te Dihvo vo Jesucristo ne, hua
nuhn ye che ndah yahn mạn ye, nduhcạ
che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs
tuhcạ: “Vedetạn yahn ihyan che hua ri
rendihche ye ndih ne, andahre ndiyu cạva
che ndah yahn mạ́n, ate u ntuma chihvé
nducuahn.”
4 Nducuahn che a ndirun nạn Ndudo
yahn Dendiohs nde a rạhn me ne, a ndirun
cạva che cochahtino vo Dihvo vo

Jesucristo, necąh yąn vo chedave yuhn vo,
ne cuahtenan ino vo che ndeva ye uvo.
5-6 Dendiohs, Chida Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che redin ye che rahtenan cumo
vo vedechahtino, renecąh yąn ye chedave
yuhn vo ne, din ye che ndąhcą cuahtenan
nchuhn nduco vih, nduhcą che nahn Dihvo
vo, cąva che dąma ndeva nducoyąco vo
yavenąn ye.

Chetuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo vąn ihyan nación chenąhn

7 Nduhcą che nevahnecun Dihvo vo
Jesucristo nchuhn ne, tihcą
cuenevahnecun ąma tąma ne vih, cąva che
cua cuande ihyan chenąhn che tihcą redin
ne, ne ndeva ye yavenąn Dendiohs.
8 Cuenecąhco nchuhn te Dihvo vo
Jesucristo ne, chinan ye ihyan nación yahn
Israel, chihco ro ye che dinahn Dendiohs
ndudo yahn ye che cąh ye ihyan ndico
yahn ihyan chahn.
9 Namin tihyon yune ye ihyan nación
chenąhn che ndeva ye yavenąn Dendiohs
yahn che quenan vąhino ye ihyan.
Nducote Dihvo vo Jesucristo ne, chinan ye
ihyan nación yahn Israel mąn, ihyan
nación chenąhn mąn ne, a ndero ndi che
nahn che nevahnecun ihyan chahn vih. A
devano vo te ihyan nación chenąhn ne, va
che co cuande ye vąn ihyan yahn
Dendiohs, te chemin ne, a ndirun nąn
Ndudo yahn Dendiohs tuhcą:

Ndevá yavenąn ne vąn ihyan nación
chenąhn,
cątá himno, ndonán ndih.

10 Namin ndirun:

Nchuhn ihyan nación chenąhn, cuendo
dąma ne nduco ihyan yahn
Dendiohs, cuendeva ne nduco vih
yavenąn ye.

11 Namin ndirun:

Nchuhn ihyan nación chenąhn, cuendeva
nducoyąca ne yavenąn Dihvo vo
Dendiohs.

12 Namin dirun ihyan profeta Isaías:

Nąn ndąta yahn Isaí quendąh ąma ihyan
che cąhcantiyon ye nación chenąhn,
cochahtino ihyan chahn ihyan.

13 Dendiohs, ihyan min che redin ye che
chenan ino vo ihyan ne, din ye che cotahno
ne Dihvo vo Jesucristo, co yeno ne, ne
ndąhcą cuahtenan ne, cąva che
numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco
Ndah yahn ye cochahtino ne ihyan.
14 Dihnó, retumacadinó te ąma ndah
ihyan nchuhn mąn, ąma chenan cuma ne
vededevano mąn, nde devano cacuahn ne
vih.
15 Andahre tihcą ne, dirún yahn ne cąva
che ntihyon yán yahn ne
vederihquentiyon yahn Dendiohs, nde
ąma dito yąhvé nchuhn yahn ąma o nąn.
Tihcą dín, te numacuahn vedeyahino
tendąhnun Dendiohs u,
16 che dín ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo vąn ihyan nación chenąhn,
cuahndudó ndudo ndah yahn ye, cąva che
cotahno ihyan chahn, ne ndeva ye ihyan,
cąhco vih Vaco Ndah yahn ye ihyan.
17 Ąma yenó che ąma ndąhcą rinahn
ntiyon yahn Dendiohs che redín, yahn che
rinan Dihvo vo Jesucristo u.
18 Nde hua cąhquinó cąhmá che a mán
che redín ntiyon min, te a Dihvo vo
Jesucristo che redin ye. A ihyan min che
redin ye che rinahn ntiyon che redín,
ritahno ihyan nación chenąhn. Nąn
nducuahn che rahndudó mąn, che redín
mąn ne, a mąn ye retihyon yune ye u. A
yahn chemin no che te cuandé nchuhn.
19 A ihyan min che redin ye vederihno
mąn, redin ye che quenan cumá
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs mąn. Chemin che numachahte,
nde yąn Jerusalén, nde yąhn yahn Ilírico,
chacotúhn ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo.
20 Nduco tihcą ne, din nun inó che
quechicá rahndudó ndudo ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo vąn ihyan che ametah
cahnevan ye nde ąma yune, cąva che hua
condą mendąhn, cuahndudó nąn che a
nedin tąma ca ihyan ntiyon.
21 Tihcą dín, cąva che conahn nduhcą che
a ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs tuhcą:

Ihyan che hua devano ye ne, cahnevan ye
ndudo yahn ihyan min che a va cąde
che dechuh Dendiohs, ne conahn ye.

Pąblo ne, nahn cąhn ye yąn Roma

22 Nducote rahndudó ndudo yahn Dihvo
vo Jesucristo vąn ihyan che metah
cahnevan ye ne, chemin che nde meniyon
ametah co chí quendihcheró nchuhn.
23 Ate nducote ąma chacotúhn ndudo
yahn Dihvo vo Jesucristo numachahte
yąhn cuąhnguh mąn, nducote a ąma ndeh
nduyo nahn chí quendihcheró nchuhn
mąn ne,
24 chemin che quenan inó che conán
neve ro nduco nchuhn yąn vąco ne, ne
cuahn che cąhn yąhn yahn España ne,
conan ne u, ndąca che chuhnún yune.
25-26 Numanahn min ne, cąhn yąn
Jerusalén, te dihno vo che vate ye yąhn
yahn Macedonia mąn, Acaya mąn ne, a
nedin dąma ye ąma vedino cąva dihno vo
che metah dehva yahn ye che vate ye yąn
min, ne va che ngú yahn ye.
27 Dihno vo ihyan nación chenąhn chahn
ne, ąma yeno ye, din dąma ye vedino min.
Tihcą redin yahn che din ye, te a cąva
ihyan nación yahn Israel che ndąca yune

che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo,
ndevahn ye, ne ndạhcạ che conan ye ihyan
chevạh vạn ihyan nación yahn Israel che
vate ye yạn Jerusalén.
28 Cuahn che a dináhn ntiyon min, necạ́h
vedino me tạh ihyan chahn ne, va che chúh
yạn vạco nchuhn, cạ́hn yạhn yahn España.
29 A devano cuạcó te cuahn che ndạ́ tạn
ne, numacuahn vederihquentiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo cuahndudó ndudo
yahn ye, ne ạma cochihve yahn ne.
30 Dihnó, numacuahn vederihquentiyon
yahn Dihvo vo Jesucristo mạn, numacuahn
vedeyahino yahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs mạn, ricá nchuhn che conan ne
u, covạh ne numa ino ne,
31 cạva che ndedevahn Dendiohs u tạh
ihyan che hua ritahno ye che vate ye
estạdo yahn Judea. Namin cạva che, dihno
vo che vate ye yạn Jerusalén ne,
nevahnecun ye vedino che quendá.
32 Namin cạva che cuahnecun ye che
numacuahn vedeyeno ndạ́ yạn vạco ne,
necạh yạn ne chedave yáhn.
33 Dendiohs, ihyan min che redin ye che
ndạhcạ rahtenan vo, conduco ye
nducoyạca nchuhn. Tihcạ co.

16

Renecạh Pạblo Dendiohs dihno vo

1 Ricá nchuhn cạva cahvo vo Febe, ihyan
min che ndi cuande ye vạn intiyahn yạco
che vate ye yạn Cencrea,
2 che nevahnecun ne ihyan nduhcạ che
nahn Dihvo vo Jesucristo che nevahnecun
vo ihyan yahn ye. Cuenan ne ihyan nạn
adecodehno vederetạhn yahn ye che va, te
mạn ye ne, ndinan ye ạma yạhn ihyan.
Namin chinan ye u.
3 Che cuande yáhn ne, cuenecạh ne
Dendiohs Aquila nduco ihyan ndạhta yahn
ye Priscila. Ihyan chahn ne, combiero yáhn
nạn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo,
4 nde chihco mendạhn ye ihyan cạva che
ndedevahn ye u. U mạn, nducoyạca dihno
vo nación chenạhn mạn ne, renecạh nuhn
nundihve cuahn ihyan chahn.
5 Namin cuenecạh ne Dendiohs
nducoyạca dihno vo che rendo dạma ye
ndevạco ihyan chahn, rendeva ye yavenạn
Dihvo vo Jesucristo. Namin cuenecạh ne
Dendiohs Epeneto, amigo yáhn che yahinó.
Ihyan min che menạn ndita chitahno ye
Dihvo vo Jesucristo vạn ihyan che vate ye
yạhn yahn Acaya.
6 Namin cuenecạh ne Dendiohs María,
ihyan min che ạma nedin ye ntiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo vạn nchuhn.
7 Namin cuenecạh ne Dendiohs ihyan
yáhn, Andrónico mạn, Junias mạn, ihyan
chahn che dạma chahtenun ye vạcoyạhn
nducó. Ihyan chahn ne, tahque menạn
chitahno ye Dihvo vo Jesucristo che co u,
ne vạn ihyan apóstol ne, ạma yahinó dihno
vo ihyan.
8 Namin cuenecạh ne Dendiohs dihno vo
Amplias che yahinó ihyan.
9 Namin cuenecạh ne Dendiohs Urbano,
ihyan min che nduco ye rinan ye nuhn nạn
ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Namin
cuenecạh ne Dendiohs Estaquis che yahinó
ihyan.
10 Namin cuenecạh ne Dendiohs Apeles,
ihyan min che ndiquendạh ndah ye che
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Namin
cuenecạh ne Dendiohs ihyan ndevạco
Aristóbulo.
11 Namin cuenecạh ne Dendiohs
Herodión, ihyan yạn vạcó. Namin
cuenecạh ne Dendiohs ihyan ndevạco
Narciso che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.
12 Namin cuenecạh ne Dendiohs Trifena
mạn, Trifosa mạn, ihyan chahn che namin
redin ye ntiyon yahn Dihvo vo. Namin
cuenecạh ne Dendiohs cahvo vo Pérsida che
yahino vo ihyan. Ihyan min ne, ạma nedin
ye ntiyon yahn Dihvo vo.
13 Namin cuenecạh ne Dendiohs dihno
vo Rufo che ạma ndah redin ye ntiyon
yahn Dihvo vo. Namin cuenecạh ne
Dendiohs chaco ye, ihyan min che rihnó
ihyan nduhcạ chacó.
14 Cuenecạh ne Dendiohs Asíncrito mạn,
Flegonte mạn, Hermas mạn, Patrobas mạn,
Hermes mạn, dihno vo chenạhn che nduco
ye ihyan chahn mạn.
15 Namin cuenecạh ne Dendiohs Filólogo
mạn, Julia mạn, Nereo nduco cahve ye
mạn, Olimpas mạn, dihno vo chenạhn che
nduco ye ihyan chahn mạn.
16 Nduco vedino vedenecun cuenecạh ne
Dendiohs vih che cuande yáhn. Cuendeva
ne Dendiohs yahn dihno vo che vate ye
nducuahn yạn.
17 Dihnó, ricá nchuhn che cạhco ne
cudạdo ihyan che redin ye che ndeh cuạn
ri dihno vo mạn, che redin ye che
rahtendihco ye nunde mạn, te rahcotạhn
ihyan chahn yahn Ndudo yahn Dendiohs
che a chahn nchuhn. Cuihcomạn ne ihyan
chahn,
18 te ndotenan che redin ye ntiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo ne, riquendi ye
vedeyeno yahn mạn ye, rihncheh ye ihyan
che necun ye nduco ndudo yạde.
19 Yenó cạva nchuhn, te ạma va ndudo
yahn ne che redinahn ne
vederihquentiyon yahn Dendiohs. Nahn
che cuahteyạn ne cạva che din ne
dehtenduh che ndah, ne cạhcomạn ne
dehtenduh che hua ndah.
20 Dendiohs, ihyan min che redin ye che
ndạhcạ rahtenan vo ne, nun din ye che

ndạhco ndiya nchuhn vederihquentiyon yahn chundah. Dihvo vo Jesucristo din yahino ye nchuhn.
21 Cuendeva nchuhn Dendiohs yahn Timoteo, sạhn min che rinduco se u nạn ntiyon yahn Dendiohs. Namin cuendeva ne Dendiohs yahn ihyan yáhn, Lucio mạn, Jasón mạn, Sosípater mạn.
22 U Tercio, che dirún cạca cuh che cuande yahn Pạblo ne, namin nté Dendiohs nchuhn numacuahn vedeyahino yahn Dihvo vo Jesucristo.
23 Cuendeva nchuhn Dendiohs yahn Gayo, ihyan min che renevahnecun ye u nduco nducoyạca dihno vo ndevạco ye. Namin cuendeva ne Dendiohs yahn Erasto, tesorero yahn yạn. Namin cuendeva ne Dendiohs yahn dihno vo Cuarto.
24 Dihvo vo Jesucristo din yahino ye nducoyạca nchuhn. Tihcạ co.

Ndeva Pạblo yavenạn Dendiohs

25 Mạn ne, ndeva nducoyạco vo yavenạn Dendiohs, ihyan min che co din ye che cotahno nchuhn numa ino ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che rahndudó. Ndudo ndah min ne, hua devano ihyan a rạhn me,
26 te Dendiohs che va ye cuahn dạma, chihquentiyon ye ihyan profeta che dirun ye nde a rạhn me, ne cade cạh ye, checadino nducoyạca ihyan iyehnse cạva che cotahno ye.
27 Nducote ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, cuahn dạma ndeva vo yavenạn ạma no Dendiohs, ihyan min che ạma devano ye. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO MENA̱N, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YA̱N CORINTO

1 U Pa̱blo, che tenda̱hnun Dendiohs u che
co apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo, nduco
dihno vo Sóstenes,
2 dirun nuhn ca̱ca cuh, dechuh nuhn
yahn nchuhn, ihyan yahn Dendiohs che
ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, vate ne ya̱n
Corinto. A tenda̱hnun Dendiohs nchuhn
che co ne ihyan ndah yahn ye, ritahno ne
Dihvo vo Jesucristo. Numachahte iyehnse
ne, a tenda̱hnun ye uvo ma̱n, nducoya̱ca
dihno vo ma̱n, che rendeva vo nduco ye
yavena̱n Dihvo vo Jesucristo.
3 Chida vo Dendiohs ma̱n, Dihvo vo
Jesucristo ma̱n, din yahino ye nchuhn, din
ye che nda̱hca̱ cuahtenan ne.

Yahino Dendiohs ihyan yahn ye che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo

4 Cuahn da̱ma renecá̱h nundihve cuahn
Dendiohs ca̱va nchuhn yahn che yahino ye
nchuhn che cuande yahn Dihvo vo
Jesucristo.
5 Yahino ye nchuhn, ne te ndahva ye
vederihquentiyon che cuahndudo ne
ndudo yahn ye ma̱n, vededevano che
chenan cuma ne ma̱n.
6 Tihca̱ chinahn nduco ne, te a chitahno
ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
7 Nchuhn nduco nducoya̱ca ihyan yahn
Dendiohs, quendihconahn te ye
vederihquentiyon yahn ye nchuhn. A
chenan rino ne ro che ndaconan nda̱ tun
Dihvo vo Jesucristo.
8 Dendiohs ne, din ye che cochahtino ne,
quendi ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo,
hua cuahtendihco ne nunde nde ro che
ndaconan nda̱ tun ye.
9 Dendiohs ne, redinahn ye ndudo yahn
ye, ne ma̱n ye tenda̱hnun ye nchuhn ca̱va
che cotahno ne Da̱ya ye Jesucristo, ihyan
min che Dihvo vo.

Ihyan che rendo da̱ma ye ya̱co ne, o ino cua̱n ndi ye

10 Dihnó, nducote renevahnecun nchuhn
Dihvo vo Jesucristo ne, rá̱hn rí nchuhn che
ndo ya̱n ne nduco vih, a̱ma cua̱n co no ne
ma̱n, a̱ma no vederendedecadino
cuahtenan cuma ne ma̱n.
11 Dihnó, nahn che tihca̱ din nchuhn, te
ra̱hn ihyan ndeva̱co cahvo vo Cloé ri ye u
che vate ca̱nda ne nduco vih yahn che a vih
ra̱hn a̱ma, a vih ra̱hn ta̱ma ne.
12 Na̱hn ne ne, ra̱hn ne che riquendi ne
ndudo che ricuahn Pa̱blo, na̱hn ne ne, che
ricuahn Apolos, na̱hn ne ne, che ricuahn
Pedro, na̱hn ne ne, che chicuahn Dihvo vo
Jesucristo.
13 A̱ma vedetundo che tihca̱ redin ne.
Dihvo vo Jesucristo ne, a̱ma no ye. Ndiyu
Pa̱blo che quenan ya̱h ye na̱n cruz ca̱va che
ndedevahn ye nchuhn. Ndiyu Pa̱blo cah
nchuhn cuahn che chedenune ne.
14 Nundihve cuahn Dendiohs che neve ra
nchuhn, chehdenuné nchuhn. Atena̱n
Crispo ma̱n, Gayo ma̱n, chehdenuné sa̱hn.
15 Nde hua co ca̱hma ne che u cah ne
cuahn che chedenune ne.
16 Namin chehdenuné ihyan ndeva̱co
Estéfanas. Co atena̱n ihyan chahn no che
chehdenuné,
17 te dechuh Dihvo vo Jesucristo u, ndiyu
che cuehdenuné ihyan, ate che cuahndudó
ndudo ndah yahn ye. Rahndudó ndudo
min numa cua̱co. Hua retihdená̱n
vededevano yahn má̱n, ca̱va che tihca̱ ne,
codevano ndah ihyan nduhca̱ che chih
Dihvo vo Jesucristo, quenan ya̱h ye na̱n
cruz.

Ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo ne, chemin che vederihquentiyon yahn Dendiohs ma̱n, vededevano yahn ye ma̱n

18 Ihyan che va che conda ye, din nunde
yahn ye ne, ra̱hco ye te a̱ma vedetundo che
ritahno vo che yahn che chih Dihvo vo
Jesucristo, quenan ya̱h ye na̱n cruz, co
ndevahn vo. Ate uvo che ndedevahn
Dendiohs uvo ne, a devano vo te chemin
ne, a̱ma vederihquentiyon chahte yahn ye,
19 nduhca̱ che a ndirun na̱n Ndudo yahn
ye tuhca̱:
Ca̱hco ró che hua richihve
vederendedecadino yahn ihyan,
decuihnó vededevano yahn ye.
20 Anduhneca̱ ndete che hua richihve
ndudo yahn sa̱hn devano ma̱n, sa̱hn che
nda cuande se dehtenduh che ri iyehnse
cuh ma̱n, te Dendiohs ne, a chihco ro ye che
vededevano yahn se ne, a̱ma vedetundo.
21 Tihca̱ din ye, te numacuahn
vededevano yahn ye chihco ca̱de ye che
ihyan iyehnse ne, hua tuno vededevano
yahn ma̱n ye che cotahno ye ihyan. Tahque
ndah ne, chihco ca̱de ye che, nduco ndudo
yahn ma̱n ye che rahndudo vo, ndedevahn
ye ihyan yahn ye, andahre ra̱hco ihyan
chena̱hn te chemin ne, a̱ma vedetundo.
22 Ihyan nación yahn Israel ne, dinoca
nahn ndihchero ye vederihno ca̱va che
cotahno ye. Ihyan nación chena̱hn ne,
atena̱n vededevano che da̱ma nduco
vededevano yahn ma̱n ye ritahno ye.
23 Ate uvo, ihyan yahn Dendiohs ne,
rahndudo vo che, ca̱va che ndevahn ihyan
ne, va che cotahno ye ndudo yahn Dihvo
vo Jesucristo, ihyan min che quenan ya̱h ye

nạn cruz. Ihyan nación yahn Israel ne,
rahcotạhn ye yahn ndudo min,
rahtendihco ye nunde. Ihyan nación
chenạhn ne, rạhco ye te ndudo min ne,
ạma vedetundo.
24 Uvo che a tendạhnun Dendiohs vạn
ihyan nación yahn Israel mạn, vạn ihyan
nación chenạhn mạn ne, a devano vo che
ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo ne, a
vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn,
vededevano yahn ye mạn.
25 Vededevano yahn Dendiohs mạn,
vederihquentiyon yahn ye mạn ne, tahque
chahte che co nducuahn vededevano yahn
ihyan iyehnse, andahre rạhco ye te ạma
vedetundo, nde hua richihve.
26 Dihnó, cuenecạhco ne nduhchan ihyan
ne ro menạn. Atenạn neve ne che ihyan
devano ne vạn combiero yahn ne mạn,
neve ne che chenan cuma ne
vederihquentiyon mạn, neve ne che ndạta
yahn ihyan nạhn mạn,
27 ate a tendạhnun Dendiohs nchuhn.
Ihyan iyehnse ne, rạhco ye che tundo ne
mạn, che hua rigonun chihve ne mạn, ate a
tendạhnun Dendiohs nchuhn cạva che
ndạhco ndiya ye vededevano yahn ihyan
chahn mạn, vederihquentiyon yahn ye
mạn.
28 Yạde ihyan chahn, ne rạhco ye che
ndere ihyan nchuhn, nde hua redin cuande
ye nchuhn. Ate a tendạhnun Dendiohs
nchuhn, chihco ro ye che nde hua richihve
vederendededecadino yahn ihyan chahn.
29 Tihcạ din ye cạva che nde ạma ihyan,
hua co din yạde ye.
30 A Dendiohs che din ye che ritahno vo
Dihvo vo Jesucristo. A cạva ihyan min che
din ye che chenan cuma vo vededevano
mạn, nchahco ye nunde yuhn vo mạn,
nedin yahn ye uvo mạn, ndedevahn ye uvo
mạn.
31 Che nahn ne, che dinahn ihyan
nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs tuhcạ: “Hua ndạhcạ che ndeva
mạn ihyan yavenạn ye. Tahque ndah ne,
ndeva ye yavenạn Dihvo vo Dendiohs.”

2

Ndudo yahn che quenan yạh Dihvo vo Jesucristo nạn cruz

1 Dihnó, cuahn che ndá cahndudó ndudo
yahn Dendiohs, chihnevan ne ne, hua din
yạdé, te cahndudó numacuahn vedenecun.
2 Chihcó cudạdo che cahndudó demạn
ndudo yahn che quenan yạh Dihvo vo
Jesucristo nạn cruz, ndedevahn ye uvo.
3 Numacuahn ro che quenán yạn vạco
nchuhn ne, quechicá numacuahn vedino
vedenecun. Ạma vạhinó mạn, ạma
ndededecadinó mạn, yahn ntiyon cạhnda che
quenán.
4 Numacuahn vederihquentiyon yahn
Vaco Ndah yahn Dendiohs, nté mạn,
cahndudó mạn, vạn nchuhn. Nde tah hua
chihchetạhn vededevano yahn mạ́n,
5 cạva che a vederihquentiyon yahn
Dendiohs din che cotahno ne, ndiyu
vededevano yahn mạ́n.

Redin Vaco Ndah yahn Dendiohs che renahn vo vederihquentiyon yahn ye

6 Nuhn che rahndudo nuhn Ndudo yahn
Dendiohs vạn nchuhn che a renahn ndah
ne mạn, vạn ihyan chenạhn mạn ne, hua
rahndudo nuhn vededevano yahn mạn
nuhn, te rahndudo nuhn demạn
vededevano yahn Dendiohs. Vededevano
min ne, yahn Dendiohs, ndiyu yahn ihyan
iyehnse. Ndiyu yahn sạhn devano mạn,
sạhn ndinạn mạn, che vate se mạn ro cuh.
Sạhn chahn ne, va che cuihno se.
7 Tahque ndah ne, rahndudo nuhn
vededevano yahn Dendiohs che cade te ye,
checadino vo, che nde hua devano ihyan ro
menạn. Nde cuahn che ametah dendah ye
iyehnse ne, chihco cạde ye vededevano
min nduhcạ che ndedevahn ye uvo,
cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro.
8 Nde ạma sạhn che rihquentiyon se
iyehnse cuh ne, hua tumacadino se yahn
vededevano min. Chemin che nahn yạh se
Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ạma
yudo vederihquentiyon quenan cuma ye.
Ndete che tumacadino se ne, hua tihcạ din
se.
9 Andahre tihcạ din sạhn chahn, ate a
chinahn nduhcạ che ndirun nạn Ndudo
yahn Dendiohs tuhcạ:

Dendiohs ne, a chihco cạde ye che conan
cuma ye vedeyahino nduco ihyan
che yahino ye.

Ạma chahte vedeyahino yahn ye, che nde
hua co tumacadino ihyan nunde.

10 Ate uvo, ihyan yahn ye ne, din ye che
quenun Vaco Ndah yahn ye uvo,
tumacadino vo yahn vedeyahino yahn ye.
Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, devano
ndah nducuahn che ri, nde nducuahn che
redin ye.
11 Vạn ihyan iyehnse ne, queri ạma ye ne,
atenạn mạn ye devano ye che
rendededecadino ye. Namin nde ạma ihyan
hua devano ye che rendededecadino
Dendiohs. Atenạn Vaco Ndah yahn ye
devano.
12 Nuhn che rahndudo nuhn Ndudo yahn
Dendiohs ne, ndiyu vededevano yahn
ihyan iyehnse che te Dendiohs, chenan
cuma nuhn. Tahque ndah ne, din ye che
quenun Vaco Ndah yahn ye nuhn, din che

tumacadino nuhn yahn vedeyahino yahn ye cạva nducoyạco vo.
13 Ndiyu nduco vededevano che chahn nuhn yahn ihyan, che rahndudo nuhn ndudo yahn vedeyahino yahn Dendiohs. Tahque ndah ne, a Vaco Ndah yahn ye che rete vededevano nuhn che rahndudo nuhn. Tihcạ rinan Vaco ye nuhn che rahndudo nuhn ndudo che nahn che cadino ihyan.
14 Ihyan iyehnse ne, hua renevahnecun ye vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, te rạhco ye te chemin ne, ạma vedetundo. Nde hua retumacadino ye yahn, te atenạn ihyan che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan co tumacadino ye.
15 Ihyan che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan ne, retumacadino ye yahn nducuahn dehtenduh, ne nde ạma ihyan hua ndạhcạ che ndạhchenan ye ihyan.
16 A ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Ametah nde ạma ihyan iyehnse che co tumacadino ye yahn vederendededecadino yahn Dihvo vo Dendiohs. Ametah nde ạma ye che tuno vededevano yahn ye che cacuahn ye ihyan.” Ate uvo che nedin yahn Dendiohs uvo ne, ạma no vederendededecadino yuhn vo nduco Dihvo vo Jesucristo.

3

Ihyan che redin ye ntiyon yahn Dendiohs

1 Dihnó, cuahn che quenán nduco nchuhn ne, anduhnecạ ihyan che hua conun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan mạn, anduhnecạ ihyan nunde mạn, anduhnecạ checạhya che quemạn rico mạn, tihchan ne, te metah conahn ndah ne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo. Chemin che hua chi chicuáhn nchuhn nduhcạ che redin yahn che cacuáhn ihyan che renahn ndah ye.
2 Nduhcạ che redin ihyan nduco decuạh yuno, ricuh ye demạn leche yahn che hua ri che cạhcacheh ye dehtenduh, tihcạ dín nduco nchuhn ro min, te metah tumacadino ndah ne, ne hua chi chicuahn ndáh nchuhn. A devanó te nde meniyon ne, ametah tumacadino ndah ne,
3 te dạma ri ne nduco ihyan nunde. Redin ve ne yahn vih mạn, vate cạnda ne nduco vih mạn, o ino cuạn ndi ne mạn. Che tihcạ redin ne ne, rihco ro ne che dạma vederendededecadino yahn ne nduco ihyan nunde.
4 A ndero ndi che o ino cuạn ndi ne, te nạhn ne ne, rạhn ne che riquendi ne che ricuahn Pạblo, nạhn ne ne, rạhn ne che riquendi ne che ricuahn Apolos. Vatechica ne nduhcạ ihyan nunde.
5 U nduco Apolos, atenạn ntiyon yahn Dihvo vo Dendiohs redin nuhn. Ndạ nuhn yạn vạco nchuhn, cahndudo nuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, chitahno ne. Queri ạma nuhn ne, redin nuhn nduhneva ntiyon che chihco ye tạh nuhn.
6 Nuhn ne, ihyan redin ntiyon yahn ye nuhn. U, ne anduhnecạ ndete che tuhdó ndute ndạta, te u menạn ndita cahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chihnevan ne, ne Apolos ne, anduhnecạ ndete che chi se nune vạn chendạta, te quendi ye chicuạhn ye nchuhn. Ate a Dendiohs che din ye che chitahno ne.
7 Ntiyon yahn nuhn ne, nduhcạ ntiyon che redin ihyan viyạta. Nạhn cuạn ne, riquendạh yahn ạma ihyan che retuhdo ye ndute ndạta, ne riquendạh yahn tạma ye che ri ye nune vạn. Ate a Dendiohs che redin ye che rihta. Nducote tihcạ ne, tumacadino vo che anduhnecạ ndete che hua rigonun chihve ntiyon yahn ạma tạma ye, che retuhdo ye ndute ndạta mạn, che ri ye nune vạn mạn, te atenạn Dendiohs che redin ye che rihta.
8 Ihyan che retuhdo ye ndute ndạta mạn, ihyan che ri ye nune vạn mạn, ạma cuạn ndi no ntiyon yahn ye nduco vih. Tihcạ ntiyon che redin nuhn nduco vih. Ate a devano vo te Dendiohs ne, ndạhco menun ye yahn queri ạma vo tunoca ntiyon che a nedin vo.
9 Nuhn ne, dạma redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs nduco vih, ne nchuhn ne, anduhnecạ ndete che chendạta yahn ye.

Atihnocạ co cạhma vo che nchuhn ne, anduhnecạ ndete che ạma vah che rihno Dendiohs.
10 Numacuahn vedeyahino yahn ye ne, ndạhco ye ntiyon tạh che có anduhnecạ sạhn vihcherahto ndah che chihcó nạme yahn ạma vah, ne tạma ye ne, riquendi ye rahto ye. Ate nahn che queri ạma ye ne, cạhco ye cudạdo nduhcạ che rahto ye.
11 Nạme min ne, anduhnecạ ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo che nde ạma ihyan, hua co ndahcorun ye.
12 Ate anduhnecạ ndete che ạma ndeh nạn che co cuahto nduco ye. Anduhnecạ ndete che co cuahto ye nduco dehtenduh che cocha nduhcạ diyạhnguạn mạn, diyạhngua mạn, tu diyạhn mạn. Namin anduhnecạ ndete che co dendah ye nduco dehtenduh che hua cocha nduhcạ irahno mạn, nduco mạn, yạta cuma mạn.
13 Ate ntiyon yahn queri ạma ye ne, va che co ro ndete che quendạh ndah, te ndạ ro che techecạde Dendiohs ne, anduhnecạ ndete che ndihchenan ye nduco ruchiyạhn.
14 Duh ihyan che quendạh ndah ntiyon yahn ye, anduhnecạ ndete che ndahto ye

nduco dehtenduh che hua cuco ne, ihyan min ne, ndạhco menun Dendiohs yahn ye.
15 Duh ihyan che hua quendạh ndah ntiyon yahn ye ne, andahre ndevahn mạn ye, anduhnecạ ạma ihyan che ndevahn ye vạn ruchiyạhn ne, ate va che conda ntiyon che nedin ye.
16 A devano ne te nchuhn ne, anduhnecạ ndete che ạma yạco yahn Dendiohs nạn che quenun Vaco Ndah yahn ye.
17 Duh ihyan che detoh ye ino ihyan yahn Dendiohs ne, din Dendiohs castigo ihyan, te ihyan yahn ye ne, a ndihco vih ye cạva ye.
18 Nde ạma nchuhn ne, hua cahncheh mạn ne nchuhn. Duh nchuhn che ạma quenan cuma ne vededevano yahn ihyan iyehnse che rạhco ne ne, cuihcomạn ne vededevano min, cuiquendi ne vededevano yahn Dendiohs,
19 te vededevano yahn ihyan iyehnse ne, ạma vedetundo nạn Dendiohs nduhcạ che ndirun nạn Ndudo yahn ye tuhcạ: “Rahnecun Dendiohs che rinda ihyan, redin vederendededecadino yahn mạn ye.”
20 Namin a ndirun: “Nạn Dihvo vo Dendiohs ne, nde hua richihve vederendededecadino yahn ihyan devano.”
21 Chemin che hua din yạde nchuhn, tendạhnun ne che ricuahn queri ạma nuhn, quendi ne, te nducuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a chihnde cạva che ndah yahn ne.
22 A Dendiohs che dechuh ye Pạblo mạn, Apolos mạn, Pedro mạn. A ihyan min che dendah ye iyehnse mạn, rete ye vedevihche yahn nchuhn mạn, rihquentiyon ye vederih mạn, ro cuh mạn, ro che cochi mạn. Nducuahn ne, a cạva che ndah yahn ne che chihco cạde ye.
23 Avạne ne, a yahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn, ne ihyan min ne, a Dạya Dendiohs ihyan.

4

Ntiyon che chenan cuma ihyan apóstol

1 Hua din yạde nchuhn cạva nde ạma nuhn. Cuedevano ne te queri ạma nuhn ne, a ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo redin nuhn, rahndudo nuhn ndudo yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs che cade te ye, checadino vo.
2 Nducote tihcạ ne, nahn che queri ạma ihyan che va tạh ye ntiyon yahn Dendiohs ne, dinahn ye ntiyon min numa cuạco.
3 Che lạdo yáhn ne, nde hua retumacạ́h, a nchuhn, o intiyahn, deh rạhn ne yáhn nduhcạ che redín ntiyon yahn ye. Nde mạ́n, hua co cạhmá ndete che ndạhcạ, o hua ndạhcạ redín,
4 te andahre dave yavenạ́n ne, ate nde mạ́n hua devanó ndete che ndah redinánhn. Atenạn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che nda cuande ye ntiyon che redín.
5 Chemin che conan rino nchuhn, hua ndạhchenan ne tạchan redin ihyan ntiyon yahn Dendiohs nde ndạ ro yahn. Ndạ ro min ne, a Dihvo vo Jesucristo techecạde ye yahn queri ạma vo tunoca vederendededecadino yuhn vo cuahn che chahtenan vo iyehnse, cạhco ro ye ndete che numa cuạco nedin vo ntiyon che chihnde tạh vo. Tuhme ndạhco menun Dendiohs yuhn vo tunoca ntiyon che nedin vo.
6 Dihnó, a cạva che ndah yahn ne che tihcạ riyạhvé nchuhn. Andahre ndudo che ricuahn ihyan chenạhn che redin che o ino cuạn ndi nchuhn nduco vih, ate a dirún yahn ne anduhnecạ ndete che u nduco Apolos chendihco nuhn nunde nạn ndudo yahn nuhn. Tihcạ dirún yahn ne cạva che tumacadino ne che vederihquentiyon che chenan cuma nuhn ne, hua tahque chahte che co che a ndirun yahn nạn Ndudo yahn Dendiohs. Namin cạva che hua din yạde ne cạva ntiyon yahn ạma, ndạhchenan ne ntiyon yahn tạma.
7 Nde ạma ihyan hua rendihche ye nchuhn che tahque ndah ihyan ne che co ihyan chenạhn. A Dendiohs che te ye nducuahn che va yahn ne. Nducote a ihyan min che te ye ne, hua redin yahn che din yạde ne nduhcạ ndete che nạn vedevano yahn mạn ne rendạca ne dehtenduh che va yahn ne.
8 A ạma chenan cuma ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, che rạhco ne, a va tạh ne ndendi ndendita, che rạhco ne. Chacondạh vedạme ne nuhn, ne vate ne, rihquentiyon ne, che rạhco ne. ¡Ạma ndạhcạ ndete che cuạco niyon che rihquentiyon ne!, cạva che nde nuhn ne, ndo dạma nuhn nduco ne, cạhcantiyon vo nduco vih.
9 Ạma ndạhcạ ndete che cuạco, te nuhn ihyan apóstol ne, hua tihcạ vate nuhn. Tahque ndah ne, cane rạhcó che rahnecun Dendiohs che rechuhrihn nuhn nduhcạ ihyan che nde hua rigonun chihve ye mạn, nduhcạ ihyan che ndindah cạca nunde yahn ye cạva che coh ye mạn. Cane rạhcó che ndihco mendạhn Dendiohs nuhn nạn nducoyạca ihyan iyehnse mạn, nạn ángel mạn, cạva che cạhn ino ye ndihchero ye nuhn.
10 Ihyan nunde ne, rendihchero ye nuhn nduhcạ ihyan tundo che rahndudo nuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo. Me nchuhn ne, ạma devano ne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, che rạhco ne. Nuhn ne, ndi nuhn nduhcạ ihyan che nde hua

rigonun chihve ye. Me nchuhn ne, ą̈ma ndinąn ne, che rą̈hco ne. Nuhn ne, nde hua retumacą̈h ihyan nuhn. Me nchuhn ne, ą̈ma rendeva ihyan yavenąn ne.
11 Nde meniyon ne, ą̈ma redin tąn ihyan nduco nuhn. Ą̈ma rechuhrihn nuhn, rih cuico nuhn mąn, rih yą̈ca nuhn mąn, metah tino yahn nuhn mąn, metah vą̈co nuhn mąn.
12 A ndi cuno nuhn che redin mąn nuhn tą̈ma nąn ntiyon cą̈va che rendą̈ca che rechuhnun nuhn. Rą̈hva ihyan nduco nuhn, ate numacuahn vedenecun rendahconan nuhn yahn ye. Chenan nąn ye nuhn, redin tąn ye nduco nuhn, ate hua rihcomąn nuhn ntiyon che chenan cuma nuhn.
13 Rendą̈hchenan ye nuhn, ate riyą̈hve nuhn ihyan nduco ndah. Cuahn dą̈ma rendihche ye nuhn nduhcą̈ dehtenduh che tahque chihngą̈.
14 Tihcą̈ dirún yahn nchuhn, ndiyu cą̈va che cahterá vedecuihno yahn ne, ate cą̈va che riyą̈hvé nchuhn nduhcą̈ dąyá che yahinó.
15 Tihcą̈ dirún, te andahre ndiche mil ihyan che ricuahn ye nchuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ate hua yahino ye nchuhn nduhcą̈ che yahinó nchuhn. U ne, anduhnecą̈ indihte yahn ne, te a u che tihyon yuné nchuhn che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo.
16 Chemin che, numacuahn chedave yáhn, riyą̈hvé nchuhn che quendi ne yune yáhn.
17 Cą̈va che co dinahn nchuhn ne, dechúh Timoteo che conan se nchuhn. Ą̈ma yahinó są̈hn. Anduhnecą̈ dąya mą́n, te u tihyon yuné są̈hn che chitahno se Dihvo vo Jesucristo. Nde meniyon riquendi se, ndah redin se ntiyon yahn ye. Są̈hn min ne, nduhcą̈ che recą̈h cuande mą́n dihno vo nduh cuąn yą̈co nąn che quechicá, tihcą̈ te cuande se nchuhn cą̈va che necą̈hco ne nduhcą̈ che ritahnó Dihvo vo Jesucristo, redináhn ndudo yahn ye.
18 Ą̈ma o nchuhn ne, ą̈ma redin yą̈de ne, rą̈hco ne che ametah ndaconan chí quendihcheró nchuhn.
19 Ate ndete che nahn Dihvo vo Jesucristo ne, chi nún quendihcheró nchuhn. Tuhme ndihcheró ndete che cuą̈co che rą̈hn ihyan yą̈de chahn che vatechica ye numa cuą̈co, chenan cuma ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
20 Tihcą̈ nahn che dín, te ndiyu ndudo che rą̈hn ihyan rihco ro che rihquentiyon Dendiohs ihyan, te nąn ntiyon che redin ye ne, min ndero ndi ndete che cuą̈co che chenan cuma ye vederihquentiyon.
21 Mąn ne, cuetendą̈hnun nchuhn cha che ri yeno ne. ¿A nahn ne che chí numacuahn vedeyahino mąn, vedenecun mąn, conán nchuhn? ¿O nahn ne che chí numacuahn vedetąn, dín castigo nchuhn?

5

Techecą̈de Pą̈blo ą̈ma nunde chihngą̈

1 Numachahte va ndudo che ą̈ma se vąn nchuhn ne, quenan se nduco checuma se. Nunde min ne, ą̈ma chihngą̈. Nde vąn ihyan che hua devano ye che va Dendiohs ne, hua tihcą̈ redin ye.
2 Ate nde nduco nduh ne, ą̈ma redin yą̈de nchuhn. Tahque ndah ne ne, cuahte rąn ne. Są̈hn chemin cą̈ me ne, ametah cuahnecun nchuhn che conduco ca se vąn ne.
3 Andahre hua quenán nduco nchuhn tąn ne, yah ri chedave yáhn cą̈va ne. A techecą̈dé yahn se anduhnecą̈ ndete che quenún vąn nchuhn.
4 Ro che ndo dą̈ma nchuhn, ndeva ne yavenąn Dihvo vo Jesucristo ne, anduhnecą̈ ndete che nducó nchuhn. Ro min ne, numacuahn vederihquentiyon yahn ye ne,
5 condą̈hco ne są̈hn tą̈h chundah cą̈va che co se castigo, andahre ndevahn se ro che ndą̈ Dihvo vo.
6 Hua ndą̈hcą̈ che rahnecun ne che rinduco ca se vąn ne. A devano ne te nduco tah sihn yą̈ ne, ri yą̈ numacuahn yą̈che. Tihcą̈ redin nunde yahn są̈hn min, te redetohnan vederihquentiyon che chenan cuma nducoyą̈ca ne.
7 Nduhcą̈ che rihtera ihyan yą̈ ndico, redendah ye pąn che hua nduco yą̈ yahn ne, tihcą̈ cuihcomąn nchuhn nunde che chenan cuma ne ro menąn, cuihco ro ne che a ndi vih ne cą̈va Dendiohs. Tihcą̈ din ne, te nduhcą̈ ą̈ma itecuche lihn che chih te, chi te vedino ro yudo ne, tihcą̈ chih Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn ye uvo.
8 Nduhcą̈ che rihcomąn ihyan pąn che ndindah nduco yą̈ yahn ne, tihcą̈ nahn che cą̈hcomąn vo nducuahn nunde yuhn vo, ne runecą̈de cuahtechico vo mąn, runecą̈de ndedecadino vo mąn, nduhcą̈ che nahn Dendiohs.
9 Nąn cą̈ca che dechúh yahn ne menąn ne, a dirún che hua conduco ne ihyan nunde che rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevą̈co nduco ye.
10 Ate hua dirún che ą̈ma yune no cą̈hcomąn ne nducoyą̈ca ihyan chahn mąn, combiero yahn ye che idihya ye mąn, che reduco ye mąn, che rendeva ye yavenąn dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye mąn, te cą̈va che metah ndihchero ne ihyan chahn ne, atenąn che ndą̈ca ne iyehnse cuh.

11 Che tihcą dirún ne, che hua conduco ne dihno vo ndete che rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevąco nduco ye mąn, ndete che idihya ye mąn, ndete che rendeva ye yavenąn dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye mąn, ndete che rąhva ye mąn, ndete che ricoh ye mąn, ndete che reduco ye mąn. Nduco dihno vo che tihchan ye ne, nde hua cheh ne dąma nduco ye.

12-13 Ų ne, hua cuande yáhn che techecądé yahn ihyan che hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. A mąn Dendiohs techecąde ye yahn ye. Me nchuhn ne, a dihno vo che rinduco ye nchuhn, va che techecąde ne yahn ye. Chemin che ametah cuahnecun ne che conduco ca sąhn nunde me nchuhn.

6

Hua ndąhcą che cąhn dihno vo, cuhnde cąde yahn ye nduco vih nąn intiyahn yąn

1 Cuahn che va cąnda yahn nchuhn nduco vih ne, ndotenan che cąhn ne yąco, cuhnde cąde yahn ne ne, rahn ne nąn intiyahn yąn che nde hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. ¿Tącą che ąma tundo ne?

2 Redin nchuhn anduhnecą ndete che hua devano ne te ndą ro yahn ne, nduco nchuhn ihyan yahn Dendiohs, techecąde ne yahn ihyan nunde. Nducote tihcą va cąde ne, tahque nun co techecąde ne cąnda yahn ne che nde hua vąhche.

3 Redin ne anduhnecą ndete che hua devano ne che nde ángel va che techecąde ne yahn ye. Tahque nun techecąde ne yahn dehtenduh che rahno ri ne mąn ro cuh.

4 Tuhme ne, cuahn che va che cuhnde cąde yahn ne nduco vih ne, ndotenan che cąhn ne nąn intiyahn yąn che nde hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, cąhn ne nąn dihno vo, andahre tundo ye, ne techecąde ye yahn ne.

5 Tihcą dirún yahn ne cąva che co cuihnąn ne. ¿Ametah nde ąma ihyan vąn nchuhn che renahn ye mare tah, che co techecąde ye yahn ne nduco vih?

6 Rihtera ne vedecuihno yahn ne che rahn ne, rica nunde ne yahn vih nąn intiyahn che nde hua ritahno ye Dihvo vo.

7 Che rahte cąnda ne nduco vih ne, nduco chemin no, ąma yahn redenda ne. Tahque ndah che codin chahtino ąma tąma ne yahn vih, nchahco ne nunde yahn vih.

8 Ate hua tihcą redin ne, te tahque ndah ne ne, duche rino ne nde vąn mąn ne nduco vih, rahtendihco ne nunde.

9-10 A devano ne te ihyan nunde ne, hua cuahtenan ye vahchetero nąn che rihquentiyon Dendiohs. Cuedevano ne te ihyan che rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevąco nduco ye mąn, ihyan che redin duche yahn ye che a nihnevąco ye mąn, ihyan che hua numa cuąco ye, che mąhn ndąhta mąhn chąhn ye, che rahtenan ye vąn mąn nduco vih mąn, ihyan che rendeva ye yavenąn dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye mąn, ihyan che reduco ye mąn, ihyan che idihya ye mąn, ihyan che ricoh ye mąn, ihyan che rąhva ye mąn ne, nde ąma ihyan che tihchan ye ne, hua conan ye vahchetero.

11 Nąhn nchuhn ne, tihchan ne ro menąn. Ate mąn ne, numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, a nchahco ye nunde yahn ne che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo. A chedenune ne mąn, a nedin yahn ye nchuhn mąn.

Nahn che hua cuahtendihco vo nunde

12 Va ąma ndudo che tuhcą: “A dehno che nahn vo ne, co din vo.” Cuąco ndudo min, ate hua redin yahn che tihcą din vo. Hua ndąhcą che quendi vo nunde yuhn vo.

13 Va tąma ndudo che tuhcą: “Dehtenduh che va ne, chihnde cąva che chuh vo.” Cuąco ndudo min, ate ndą ro yahn ne, ndąhco cąde Dendiohs nducuahn, nde metah rendotenan che chuh vo cąva che cuahtenun ico vo. Dendah Dendiohs uvo, ate ndiyu cąva che cuahtenan vo nduco ihyan che hua nihnevąco nduco vo, te dendah ye uvo cąva che co yahn ye uvo.

14 Numacuahn vederihquentiyon ndedetuhche Dendiohs Dihvo vo Jesucristo, ne namin tihcą ndedetuhche ye uvo.

15 A devano nchuhn te queri ąma vo ne, a yahn Dihvo vo Jesucristo uvo. Nducote a yahn ye uvo ne, hua ndąhcą che cuahtenan vo nduco tąhn che ndere vatechica te.

16 A devano ne te ihyan che conan ye nduco ndąhta che ndere vatechica te ne, co ye nduco te anduhnecą ąma no ihyan nduhcą che a ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs tuhcą: “Ihyan che conan cuma ye ąma ndąhta ne, co ye nduco te anduhnecą ąma no ihyan.”

17 Me ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ndo ye nduco vih anduhnecą ąma no ihyan, chenan cuma ye nduco vih vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs.

18 Nducote tihcą ne, condi nchuhn cuahtenan ne nduco ndąhta che ndere vatechica te. Adecodehno nunde yahn ihyan ne, rahtendihco ye. Ate che rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevąco nduco ye ne, rahtendihco ye nunde, nde redetoh mąn ye ihyan.

19 A devano vo te a din Dendiohs che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo, a ndi vih

vo anduhnecą ąma yąco nąn che quenun. Hua rihquentiyon mąn vo uvo,
20 te a yahn Dendiohs uvo. Nde hua tuno vederendededecadino yuhn vo nduhva che yahino ye uvo, ndedevahn ye uvo cąva mąn ye. Chemin che nahn che hua detoh mąn vo uvo mąn, ndeva vo numacuahn chedave yuhn vo yavenąn ye mąn.

7

Cąh cuande Pąblo nduhcą che cuahtenan cuma ihyan ndąhta yahn ye

1 Mąn ne, ndahconán yahn ne che dirun ne yáhn. Rąhcó te ndąhcą cąva ihyan che cuahtemąn ye.
2 Ate cąva che hua cuahtendihco ye nunde, ndere cuahtechica ye nduco vih ne, tahque ndah che cahnevąco ye.
3 Nchuhn che a nihnevąco ne ne, cuahtenan cuma ne vih nduhcą che redin yahn cąva che hua ndąca yune che ndere cuahtechica ąma tąma ne.
4 Nchuhn, ihyan ndąhta ne, yahn ne inchąhn ne. Nchuhn, ihyan chąhn ne, yahn ne ihyan ndąhta yahn ne. Chemin che nahn che dinahn ąma tąma ne yahn vih.
5 Hua cuahcotąhn ne yahn vih, atenąn che nte cąde ne che hua cuahtenan ne nduco vih ąma o ro cąva che covąh ne. Cuihno min ne, ndo dąma ne nduco vih, te adenąn hua cocha ąma cha ne che rąhn cuhndemąn ne, ne conan ne nduco tąma ihyan, condihco ne nunde, dinahn ne che nahn chundah.
6 Ráhn rí nchuhn che recąh yune Dendiohs che cahnevąco ihyan che nahn ye. Ate ihyan che cocha ye, cuahtemąn ye ne, co cuahtemąn ye.
7 Che lądo yáhn ne, ndąhcą che cuahtemąn ihyan nduhcą u. Ate hua nducoyąca ye cocha ye. Dendiohs ne, hua dąma vederihquentiyon necąh ye chenan cuma queri ąma ihyan.
8 Nchuhn, sąhn decąhya mąn, ndąhta vąh mąn ne, rąhcó te ąma ndąhcą ndete che cuahtemąn ne nduhcą u.
9 Ate ndete che hua chenan cuma ne vederihquentiyon che cocha ne cuahtemąn ne ne, tahque ndah che cahnevąco ne, yodemica che chuhrihn ne, ndededecadino ne che nahn cahnevąco ne.
10 Me nchuhn che nihnevąco ne ne, rete cuandé nchuhn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo che hua tehche vih ne.
11 Ihyan ndąhta ne, hua co tehche ye inchąhn ye. Ndete che denąn tehche ye inchąhn ye ne, atenąn che cuhndemąn ye, o ndo nduco ye inchąhn ye. Hua co cahnevąco ye nduco tąma ca ihyan. Namin ihyan chąhn ne, hua co tehche ye ndąhta yahn ye.
12 Mąn ne, te cuandé tąma vederihquentiyon che hua ntihyon yąn Dihvo vo Jesucristo. Dihno vo che nihnevąco ye nduco ndąhta che hua ritahno te Dihvo vo Jesucristo ne, ndiyu cąva chemin che tehche ye tąhn ndete che va te vedeyeno che quendi te nduco ye.
13 Namin cahvo vo che nihnevąco ye nduco chąhn che hua ritahno se ne, ndiyu cąva chemin che tehche ye sąhn ndete che va se vedeyeno che quendi se nduco ye.
14 Ihyan chąhn che hua ritahno ye ne, redin chahtino Dendiohs yahn ye che cuande yahn ihyan ndąhta yahn ye che ritahno ye. Ihyan ndąhta che hua ritahno ye ne, redin chahtino Dendiohs yahn ye che cuande yahn inchąhn ye che ritahno ye. Ndete che hua tihcą ne, dąya ihyan chahn ne, anduhnecą dąya ihyan che hua ritahno ye. Ate redin chahtino Dendiohs, rendihche ye dąya ihyan chahn anduhnecą dąya ihyan che ritahno nduh che o ye.
15 Ndete che ąma cha ihyan che hua ritahno ye, nahn tehche ye ihyan che nihnevąco nduco ye che ritahno ye ne, a tehche no mąn ye vih, nde hua cąhnda yahn ihyan che ritahno ye, te Dendiohs ne, hua nahn ye che cuahte cąnda ihyan chahn nduco vih.
16 Ndete che tihcą nahn ihyan che hua ritahno ye ne, hua redin yahn che cuahcotąhn ihyan che ritahno ye, te nchuhn ihyan ndąhta ne, nde hua devano ne, ndete che cąva ne cotahno inchąhn ne, ndevahn ye. Namin nchuhn ihyan chąhn ne, nde hua devano ne ndete cąva ne cotahno ihyan ndąhta yahn ne, ndevahn ye.
17 Andahre hua cocha ndudo yahn nchuhn che cotahno ye, ate va che cuahtenan ne vedeyeno nduhcą che ndihco cąde Dihvo vo Dendiohs yahn ne mąn, nduhcą che chenan ne ro che ndedevahn ye nchuhn mąn. Tihcą rihquentiyón nduh cuąn yąco.
18 Nchuhn che chenan seña nchuhn ro min ne, hua dehve rąhco ne, quendi ne. Me nchuhn che hua chenan seña nchuhn ro min ne, hua cuahnecun ne che conan seña nchuhn.
19 A chenan, o hua chenan seña uvo ne, hua dehve din yahn chemin, te che nahn ne, che dinahn vo che rihquentiyon Dendiohs.
20 Atąnochan uvo ro che ndedevahn ye uvo ne, cuahtenan vo vedeyeno, quendi vo tihcą.
21 Nchuhn che chenan cuma ne dihve ne, chenan ne vąco ye ro min ne, hua dehve rąhco ne, quendi ne, din ne ntiyon yahn ye. Ndete che adenąn te yune ye che ndąca ne ne, condąca ne.

22 Cuahn che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, nde ro min ne, a ndedevahn ye nchuhn cạva mạn ye. Me nchuhn che rihquentiyon ne nạn ntiyon yahn mạn ne ro che chitahno ne Dihvo vo ne, a ndo ne anduhnecạ ihyan redin ntiyon yahn ye.
23 Ạma chahte vedeyahino quenan cuma Dendiohs cạva nchuhn, ndedevahn ye nchuhn. Cạva nchuhn ne, tahque rigonun chihve vederihquentiyon yahn ye che co vederihquentiyon yahn ihyan.
24 Dihnó, nducote tihcạ ne, quendi nchuhn cuahtenan ne nạn Dendiohs nduhcạ che chenan ne ro che ndedevahn ye nchuhn.
25 Me nchuhn ihyan decạhya ne, hua te Dihvo vo Jesucristo, checadinó nde ạma vederihquentiyon cạva ne. Ate u ne, numacuahn vedeyahino ndedevahn Dihvo vo u, ne redín ntiyon yahn ye numa cuạco. Chemin che rạhcó te cochihve che te cuandé nchuhn tạcạ cuahtenan ne.
26 Che lạdo yáhn ne, ndạhcạ che cuahtemạn nchuhn, hua cahnevạco ne, te ro cuh che vato vo ne, cạhnda.
27 Nchuhn che a nihnevạco ne ne, hua tehche ne ndạhta yahn ne. Me nchuhn che metah cahnevạco ne ne, hua nuhn ne ndạhta.
28 Nchuhn, sạhn decạhya che cahnevạco ne ne, hua dehve rạhco ne, hua nunde chemin. Me nchuhn, tạhn decạhya che cahnevạco ne ne, hua nunde chemin. Ate adecoduhno nchuhn che cahnevạco ne ne, acạdeno che yah cuahno ne. Rạhn rí nchuhn cạva che ndah yahn ne che tahque ndạhcạ yahn ne che hua cahnevạco ne.
29 Dihnó, rạhn rí nchuhn te caviyạn deman ne, conahn che ndihco cạde Dendiohs. Mạn ne, nchuhn che nihnevạco ne ne, hua demạn cạva ndạhta yahn ne ndedecadino ne. Menạn vihca condedecadino ne nạn ntiyon yahn Dendiohs.
30 Nchuhn che rạn ne ne, hua demạn vederạn cuahte ne. Nchuhn che yeno ne ne, hua demạn vedeyeno cuahte ne. Nchuhn che ra ne dehtenduh ne, hua cạhco ne vedechahtino yahn ne nạn dehtenduh chemin chan. Codin ne cuande anduhnecạ ndete che metah dehva yahn ne.
31 Nchuhn che ndah rahno ne, chenan ne iyehnse ne, nde hua co yeno ne cạva chemin, te nducuahn che va iyehnse cuh ne, a nihnde cạde yahn che va che cuihno.
32 Nahn che hua denduh ino nchuhn. Sạhn che metah cahnevạco se ne, va mạn ino se, redin se ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, nahn se che co yeno ye.
33 Ate sạhn che quenan cuma se ndạhta yahn se ne, rendedecadino se yahn vederetạhn yahn se, nahn se che co yeno ndạhta yahn se.
34 Atihnocạ rahno ri tạhn ndạhta. Tạhn che hua quenan cuma te inchạhn te ne, va mạn ino te, redin te ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo numa ino te, ndi vih te cạva Dendiohs. Ate tạhn che quenan cuma te inchạhn te ne, rendedecadino te yahn ntiyon yahn te vạco te, nahn te che co yeno inchạhn te.
35 Tihcạ dirún yahn nchuhn cạva che ndah yahn ne, ndiyu che rihca tán che cahnevạco ne. Nahn che runecạde cuahtenan ne iyehnse, va mạn ino ne, din ne ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
36 Che lạdo yáhn ne, rạhcó che tahque ndah che cuahtemạn ihyan decạhya. Ate nchuhn che vate tạhn cạhya yahn ne ne, ndete che rạhco ne che tahque ndah che cahnevạco nun te che co che cuahtenan te, co ndico te ne, co decahnevạco ne tạhn, hua nunde chemin.
37 Me nchuhn che a ndedecadino ne, a chihco ne chedave yahn ne che tahque ndah che hua decahnevạco ne tạhn dạya ne ne, hua dehve rạhco ne, te namin ndạhcạ che tihcạ din ne.
38 Nducote tihcạ ne, ihyan che redecahnevạco ye dạya ye ne, ndạhcạ redin ye, ne ihyan che hua redecahnevạco ye dạya ye ne, nde tahque ndạhcạ redin ye.
39 Ihyan ndạhta che nihnevạco ye ne, a ndihco cạde Dendiohs che hua tehche ye inchạhn ye nde ndạ ro che coh ye. Ndete che coh inchạhn ye ne, co ndaconan cahnevạco ye nduco adecoduhno ihyan che namin ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.
40 Ate che lạdo yáhn ne, rạhcó che tahque ndạhcạ cạva ye ndete che metah ndaconan cahnevạco ye. Tihcạ dirún, te co tihcạ nahn Vaco Ndah yahn Dendiohs.

8

Vedino che rihco ihyan nạn dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye

1 Mạn ne, te cuandé nchuhn yahn vedino che rihco ihyan nạn dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye. Nducoyạco vo ne, devano tumacadino vo yahn dehtenduh. Chemin ne, co din che din yạde vo, ate hua co din che ndạhcạ cuahtenan vo nduco vih nạn Dendiohs, te atenạn che chenan cumo vo vedeyahino nduco vih che ndạhcạ cuahtenan vo nạn ye.
2 Adecoduhno vo che ạma devano vo, che rạhco vo ne, rihncheh mạn vo uvo, te nde hua devano vo nduhcạ che redin yahn.
3 Ate ndete che yahino vo Dendiohs ne, nda cuande ye uvo.
4 Me yahn che chuh vo dehtenduh che rihco ihyan nạn dehtenduh che ndere

redin ye dendiohs yahn ye ne, hua cạhnda. A devano vo te dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye ne, metah vederihquentiyon yahn, anduhnecạ ndete che hua dehva. Va ạma no Dendiohs.
5 Tihcạ, te andahre ạma va dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye mạn, dihve ye mạn, chenan nạn ro mạn, ndiyạhn mạn,
6 ate cạva uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, va ạma no Dendiohs. A ihyan min che Chido vo. A mạn ye dendah ye nducuahn dehtenduh che va. Dendah ye uvo cạva ye. Namin va ạma no Dihvo vo Jesucristo. Nduco ye Chida ye dendah ye uvo mạn, nducuahn dehtenduh che va mạn.
7 Ate hua nducoyạca dihno vo retumacadino ye che metah vederihquentiyon yahn dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye. Neve ye ne, nducote nevahnecun ye dehtenduh chemin chan ro menạn ne, chenun ca vedevạh min ihyan. Chemin che nde meniyon ndete che adenạn cheh ye dehtenduh che ndi vedino nạn dehtenduh chemin chan ne, cuahtendihco ye nunde, che rạhco ye, te metah tumacadino ye te vedino chemin chan hua dehva niyahn.
8 Ndete che chuh vo vedino chemin chan ne, ndiyu chemin din che tahque co chihvo vo nạn Dendiohs, nde huane che hua chuh vo din che detohnan vo. Devano vo te ndiyu che reh vo redin che renan ino Dendiohs uvo.
9 Nchuhn che a devano ne che hua dehva niyahn vedino chemin chan ne, cuihco ne cudạdo cạva dihno ne che metah conahn ndah ye yahn. Hua ndạhcạ che cạva ne, detohnan ye chedave yahn ye, cuahtedihco ye nunde.
10 Ndete che adenạn ndihchero ye nchuhn che vate ne yạco nạn che vate dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye, reh ne ne, nduco ye cạhquino ye cheh ye che ndi vedino nạn dendiohs chemin chan,
11 ne detohnan ye chedave yahn ye, cuahtendihco ye nunde. Nduco tihcạ ne, cạva nchuhn che devano ne che hua cạhnda che cheh ne ne, ndạca yune che tohnan chedave yahn dihno ne che metah conahn ndah ye. Cuenecạhco ne te namin cạva ihyan min chih Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn ye ihyan.
12 Ndete che hua cạhco nchuhn cudạdo ne, denạn tihyon yune ne dihno ne cạva che detohnan ye chedave yahn ye, ne mạn ne cuahtendihco ne nunde nạn Dihvo vo Jesucristo.
13 Nducote tihcạ ne, nahn che din vo cudạdo. Ndete che va dehtenduh che rạhco dihno vo che cạhnda che cheh ye ne, tahque ndah che hua chuh vo dehtenduh chemin chan, cạva che hua ndạca yune che detohnan ye chedave yahn ye, cuahtendihco ye nunde.

9

Vederihquentiyon che chenan cuma ihyan apóstol

1 A chitahnó Dihvo vo Jesucristo, ndevához. Quenan cumá vederihquentiyon, ndí apóstol yahn ye. Mán ndihcheró Dihvo vo. A u tihyon yuné nchuhn che chitahno ne ihyan.
2 Andahre vate ihyan che hua renevahnecun ye u nduhcạ apóstol, ate nchuhn che cuạco ne, a devano ne che ndí apóstol, te a u che cahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chitahno ne, ne nduco chemin ndero ndi che quenan cumá vederihquentiyon yahn ye.
3 Tuhcạ rendahconán yahn ihyan che rendạhchenan ye ntiyon che redín.
4 Nuhn ne, chenan cuma nuhn vederihquentiyon, ndi nuhn apóstol, ne quenan cuma che te ihyan ndiyạco che chuhnun nuhn.
5 Namin co cahnevạco nuhn nduco ạma cahvo vo, conduco ye nuhn nạn che vatechica nuhn nduhcạ che redin dihno Dihvo vo Jesucristo mạn, Pedro mạn, ihyan apóstol chenạhn mạn.
6 U nduco Bernabé ne, namin chenan cuma nuhn vederihquentiyon min, nde hua redin fuerza che din nuhn tạma nạn ntiyon cạva che ndạca che chuhnun nuhn.
7 A devano nchuhn te nducoyạca sandạdo ne, ndiyu nạn ntiyon yahn mạn se riquendạh che rechuhnun se. Namin ihyan che rihche ye dihyo uva ne, reh ye ndute yahn. Atihnocạno tun ihyan che redin ye cudạdo chivạto, te rih ye leche yahn te.
8-9 Hua rạhco nchuhn che che nahn mán che tihcạ dirún yahn ne, te yahn chemin ne, a tihyon yạn Moisés ạma vederihquentiyon, dirun ye tuhcạ: “Hua dechiche duto itenine che redendeh te trigo cạva che tiviyạto, te ri yahn te nahn cheh te.” Chihquentiyon Dendiohs che tihcạ, dirun Moisés, ndiyu demạn yahn che redin ye cudạdo ite,
10 te nduco ejemplo min cạh ye, checadino ihyan che nducoyạca ihyan che redin ye ntiyon yahn ye ne, a nạn ntiyon min quendạh che cheh ye. Tihcạ, te ihyan che ruhn yạhn mạn, ihyan che renedin dave ye trigo mạn ne, redin ye ntiyon min, chenan ino ye che ndeva ye ndute ndạta.
11 Namin nuhn che redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs, cahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chitahno

ne ne, redin yahn che te ne che chuhnun nuhn.

12 Ihyan chenạhn ne, nducote recạh nchuhn nduhcạ che redin yahn che rechuhnun ye ne, tahque ca nuhn, va che te ne, chuhnun nuhn.

Andahre quenan cuma che conan ne nuhn, te ne che chuhnun nuhn, ate nde hua chica nuhn nchuhn. Tahque ndah ne, din chahtino nuhn, te hua nahn denduh nuhn nchuhn cạva che hua co vạhche yahn ne che cotahno ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.

13 A devano nchuhn te ihyan che redin ye ntiyon chete yạco mạn, chidocuyạn che chénun ye nạn ta mạn ne, a nạn ntiyon min va che quendạh che chuhnun ye.

14 Namin tihcạ chihco cạde Dihvo vo Jesucristo che ihyan che rahndudo ye ndudo ndah yahn ye ne, a nạn ntiyon min quendạh che chuhnun ye.

15 Andahre redin yahn che nạn ntiyon min quendạh che chuhnún ne, ate nde hua retumacạ́h yahn chemin, nde huane cạva che conan nchuhn u che tihcạ dirún. Ndihcó che nde ro che cóh ne, nde ạma ihyan hua cahnevi ye vedeyeno yáhn che hua nạn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo quendạh che chuhnún.

16 Ndiyu yahn che nahn din yadé che rahndudó ndudo ndah yahn ye, te a chemin va che dín. Tihcạ, te ạma vedín ndete che hua dináhn yahn ye.

17 Chemin che rahndudó numacuahn vedeyeno yahn mạ́n, ne nuhnde menun yáhn. Ate ndete che rahndudó andahre hua náhn ne, atạnocạ nduh rihco ró che ndihco Dendiohs ntiyon min tạ́h.

18 Vedeyeno yáhn ne, che cuahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, dín tạma nạn ntiyon cạva che ndạca che chuhnún, te hua náhn che nạn ntiyon yahn ye quendạh che chuhnún andahre tihcạ va cạde.

19 Andahre hua va che cochicá nduhcạ che nahn ạma o ihyan, ate tihcạ redín cạva che ndạca yune che tahque co yạhn ihyan, cotahno ye Dihvo vo Jesucristo.

20 Cuahn che renún vạn ihyan nación yahn Israel, ihyan chahn che renevahnecun ye ley che dirun Moisés ne, ri dạma ndudó nduco ye, redináhn dạma nduco ye ley min andahre ametah va che dináhn. Tihcạ redín cạva che co yeno ye, ne cotahno ye Dihvo vo Jesucristo.

21 Namin no tun cuahn che renún vạn ihyan nación chenạhn, che hua renevahnecun ye ley min, ndiyu che hua redináhn vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn, Dihvo vo Jesucristo mạn, ate ri dạma ndudó nduco ihyan chahn cạva che co yeno ye, cotahno ye.

22 Cuahn che renún vạn dihno vo che hua renahn ndah ye vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, redin chahtinó yahn ye cạva che te yune ye che cạh cuande ndáh ihyan. Tihcạ redín nduco nducoyạca ihyan. Hua rendạhchenán nde ạma nạn che redin ye cạva che co yạhn ye, cotahno ye Dihvo vo Jesucristo.

23 Ạma rihcó cudạdo nduhcạ che quechicá vạn nducoyạca ihyan, te nahn che co yạhn ye, cotahno ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, ndeváhn dạma nduco ye.

24 A devano nchuhn nduhcạ che rano ihyan cạde. Yạhn ye rano ye nduco vih, ate ạma no ye richa ye, ndondạ tạh ye premio yahn ye. Nduhcạ ihyan che tahque dito chano ye ne, tihcạ cuiquendi nchuhn numa ino ne, dinahn ne vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo nde ndạ ro che ndạhco menun Dendiohs yahn ne.

25 Nducoyạca sạhn che reduche se ne, redin se cudạdo sạhn yahn nducuahn dehtenduh che co din che denda se, te nahn se che cocha se cạva che ndondạ tạh se premio yahn se. Premio chemin chan ne, nun rihno. Ate uvo ne, che ndạhco menun Dendiohs yuhn vo ne, hua cuihno.

26 Nduhcạ sạhn che rano se numa ino se mạn, nduhcạ sạhn che reduche se numa ino se mạn ne, tihcạ redín.

27 Nduhcạ che ạma redin sạhn chahn cudạdo sạhn cạva che hua denda se ne, tihcạ ạma rihcó cudạdo nạn nducuahn che redín, te cuihno che ạma riyạhvé ihyan chenạhn che cạhco ye cudạdo ne, hua náhn che denạn denda mạ́n.

10

Yạhve Pạblo uvo che hua nevahnecun vo dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye

1 Dihnó, nahn che cadino ne che nducoyạca ihyan ndico yuhn vo ne, chahtechica ye nduco vih mạn man che quendihco nạn ro me. Namin chuh ye dạma nduco vih mendạhn reche Nuniyạhn Cuạh.

2 Tihcạ chinduco nducoyạca ye Moisés, chahtechica ye nduco vih mạn man me, ne chuh ye nduco vih mendạhn nuniyạhn me, anduhnecạ ndete che dạma chedenune ye nduco vih.

3 Dạma cheh ye nduco vih che cạh Dendiohs.

4 Namin adecotino che chahtechica ye nduco vih ne, chih ye nune che quendạh nạn yạva me che cạh Dendiohs ihyan. Yạva min ne, anduhnecạ Dihvo vo Jesucristo.

5 Andahre ạma din Dendiohs vederihno nduco ye ne, ate a nahn nducoyạca ye

chahcotạhn ye yahn ye, ne chemin che din Dendiohs castigo ihyan, chih ye yạhn nạn che metah duhva.

6 Nducuạhn che chahno chi ihyan chahn ne, cochihve yuhn vo ndete che cua cuande vo yahn cạva che hua cuahcotạhn vo yahn vedeyahino yahn Dendiohs nduhcạ che din ye.

7 Hua quendi nchuhn yune yahn ihyan chahn, te ạma yạhn ye ne, nevahnecun ye dehtenduh ndere din ye dendiohs yahn ye. A devano vo che tihcạ din ye, te a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Ndo dạma ye nạn chemin cạ che ndere din ye dendiohs yahn ye, cheh ye mạn, chih ye mạn, chahte vihco ye mạn.”

8 Hua cuahtenan nchuhn nduco ihyan che hua nihnevạco nduco ne nduhcạ che din ạma yạhn ihyan chahn, ndere chahtechica ye. Din Dendiohs castigo ihyan chahn, chih tenduh ndico ino mil ye che ạma ro no.

9 Hua cuahcotạhn nchuhn yahn Dihvo vo Dendiohs, din ne che co doh ino ye nduco ne nduhcạ che din ạma yạhn ihyan chahn. Din Dendiohs castigo ihyan, ne cạh cu ihyan, chih ye.

10 Hua cạhma nunde nchuhn yahn Dendiohs nduhcạ che cạhn nunde ihyan chahn. Din Dendiohs castigo ihyan, dechuh ye ạma ángel, cạh ye cah ihyan, chih ye.

11 Nducuahn dehtenduh che tihchan chahno chi ihyan ndico yuhn vo ne, chihquentiyon Dendiohs che quenan cạca cạva che, uvo che vato vo mạn ro cuh che a nun cuihno iyehnse ne, cua cuando vo, ne hua ndere din vo.

12 Nducote cạhnda yuhn vo ne, duh nchuhn che hua dehva co yahn ne, che rạhco ne ne, cuihco ne cudạdo che hua denạn condihco ne nunde.

13 Nchuhn ne, retumarande chundah nchuhn nạhn cuạn, rechuhrihn ne nduhcạ che rechuhrihn ihyan chenạhn. Ate Dendiohs ne, redinahn ye ndudo yahn ye, ne hua cuahnecun ye che chuhnan chuhrihn ne. Tahque ndah ye ne, conan ye nchuhn ura che retumarande sạhn min nchuhn cạva che cocha ne.

14 Dihnó che yahinó nchuhn, nducote cạhnda Dendiohs yuhn vo ne, cuihco ne cudạdo. Hua ndeva ne yavenạn dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye.

15 Nchuhn ne, ihyan renahn ne, ne a devanó che conahn ne te cuạco ndudo che tihcạ dirún.

16 Cuahn che rendo dạmo vo nduco vih nduhcạ che chihco cạde Dihvo vo Jesucristo ne, recạh vo nundihve cuahn Dendiohs cạva vino, rih vo. Nduco chemin ne, rihco ro vo che ạma no vederendedecadino yuhn vo, ritahno vo Dihvo vo Jesucristo che chera yun yahn ye, quenan yạh ye nạn cruz cạvo vo. Namin no tun, ura che rendeh vo pạn, reh vo ne, rihco ro vo che ạma no vederendedecadino yuhn vo, ritahno vo ihyan min che chihco mendạhn ye ihyan, chih ye cạvo vo.

17 Andahre yạhn ri vo, ate nducote ạma no pạn reh vo nduco vih ne, ndero ndi che a nto vo nduco vih anduhnecạ ạma no ihyan.

18 Cuihco nchuhn cudạdo nduhcạ che ri vạn ihyan nación yahn Israel. Nduco che reh ye nduco vih dehtenduh che ndi vedino nạn ta ne, rihnde ro che ạma no vederendedecadino yahn ye.

19 Me dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye ne, cuedevano nchuhn te metah nde ạma vederihquentiyon yahn. Atihnocạ dehtenduh che rihco ye nạn, ri vedino ne, hua cạhnda, te hua dehva ri yahn.

20 Ate rạhn rí nchuhn che hua nahn che dạma co ne nduco ye, te che tihcạ redin ye ne, a vaco chihngạ che rinduco ihyan, ndiyu Dendiohs.

21 Nchuhn che renevahnecun ne Dihvo vo Jesucristo, reh ne pạn mạn, rih ne vino mạn, nduhcạ che chihco cạde ye ne, hua ndạhcạ che dạma co ne nduco ihyan che rahte vihco ye, reh ye mạn, rih ye mạn, che rendeva ye yavenạn vaco chihngạ.

22 A devano nchuhn te Dihvo vo Jesucristo ne, ạma cạhnda ye, ne hua ndạhcạ che cạhn ne vedecạhva ihyan. Ạma vedin ne ndete che din ye castigo nchuhn.

Nduhcạ che nahn che cuahtenan cumo vo vedeyahino nduco vih

23 Cuạco che nducuahn che nahn vo ne, co din vo. Ate hua nducuahn redin yahn che din vo. Hua nducuahn co conan dihno vo che tahque cochahtino ye Dihvo vo Jesucristo.

24 Ndotenan che din vo dehtenduh che ri yeno mạn vo, tahque ndah ne, din vo dehtenduh che cochihve yahn ihyan chenạhn.

25 Adecodehno che nahn cheh nchuhn ne, co cua ne ndihve. Nde hua ndedecadino ne yahn, nde hua tumerune ne ihyan yahn dehtenduh, a ndi vedino o hua,

26 te iyehnse nduco nducuahn che va ne, a Dihvo vo Dendiohs chihco ye.

27 Namin ndete che ạma ihyan che hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo yạhve ye nchuhn che cạhn ne, cheh ne nduco ye ne, co cạhn ne ndete che nahn ne. Cocheh ne adecodehno che cheh ye nduco ne, ne cạva che hua chihngạ co ino ye ne, nde hua tumerune ne a ndi vedino dehtenduh chemin chan o hua.

28 Atenạn che mạn ye quendạh chende ye, cạhma ye co ye nchuhn che dehtenduh che chihco ye nạn ne ne, a ndi vedino yahn dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye, tuhme che cuạco ne, cạva che hua ndededecadino ye ne, hua cheh ne.
29 Hua cheh ne, ndiyu yahn che cạhnda yahn ne che cheh ne, ate cạva che hua ndededecadino ihyan min.
Ạma o nchuhn ne, co rendededecadino ne che co cheh ne adecodehno che nahn ne, ne rạhco ne che nde hua nahn che din ne cudạdo, andahre chihngạ co ino ihyan chenạhn.
30 Rạhco ne che nde hua redin yahn che ndạhchenan ye yahn dehtenduh che reh ne, te renecạh ne nundihve cuahn Dendiohs cạva chemin.
31 Hua ndạhcạ ndete che tihcạ ndededecadino ne. Tahque ndah ne, cuihco nchuhn cudạdo nạn nducuahn dehtenduh che redin ne mạn, nạn reh ne mạn, nạn rih ne mạn, cạva che ndạca yune che ndeva ihyan yavenạn Dendiohs.
32 Hua cạh yune ne che cạva dehtenduh che redin ne conda nde ạma ihyan, ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan nación chenạhn mạn, ihyan yahn Dendiohs che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo mạn.
33 Me u ne, a chihco inó che dín, ndiyu dehtenduh che ri yeno mán, ate dehtenduh che conan ino ihyan chenạhn cạva che ndạca yune che cotahno ye Dihvo vo Jesucristo, ndevahn ye.

11

1 Nduhcạ che riquendí yune yahn Dihvo vo Jesucristo ne, tihcạ cuiquendi nchuhn yune yáhn.

Nduhcạ che va che nevahnecun ihyan ndạhta chete yạco

2 Dihnó, ạma yenó che cuahn dạma renecạhco nchuhn u, ne redinahn ne nducuahn che chicuáhn nchuhn.
3 Namin nahn te cuandé nchuhn tạma te o ndudo che náhn che cadino ne. Dendiohs Chida ne, ihyan min che rihquentiyon ye Dihvo vo Jesucristo. Jesucristo ne, ihyan min che rihquentiyon ye ihyan chạhn. Ihyan chạhn ne, ihyan chahn che rihquentiyon ye ihyan ndạhta yahn ye.
4 Ihyan chạhn ne, cahtera ye vedecuino yahn ye ndete che cuahco ye pạyon tin ye ura che covạh ye o cuahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs.
5 Me ihyan ndạhta ne, cahtera ye vedecuino yahn ye ndete che hua cuahco ye pạyon tin ye ura che covạh ye o cuahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs, te ndete che tihcạ ne, anduhnecạ ndete che ndu rah ye tin ye.
6 Ndete che hua cuahco ye tin ye ne, tahque ndah che ndu rah ye. Atenạn che cuihnạn ye ndu rah ye ne, tuhme va che cuahco ye pạyon.
7 Ihyan chạhn ne, hua redin yahn che cuahco ye tin ye, te dendah Dendiohs ihyan cạva che co ro tạcạ mạn ye mạn, tạcạ vederihquentiyon yahn ye mạn. Me ihyan ndạhta ne, dendah Dendiohs ihyan cạva che cạhco ro ye vederihquentiyon yahn inchạhn ye.
8 Tihcạ, te dinoca dendah Dendiohs ihyan chạhn, ne adive dendah ye ihyan ndạhta.
9 A cạva ihyan chạhn che dendah ye ihyan ndạhta. Ndiyu cạva ihyan ndạhta quenan cuma che dendah ye ihyan chạhn.
10 Chemin che va che cuahco ihyan ndạhta pạyon tin ye cạva che cạhco ro ye nạn ihyan mạn, nạn ángel mạn, che nevahnecun ye vederihquentiyon yahn inchạhn ye.
11 Andahre tihcạ ne, ate vạn uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, nde ndạhta, nde chạhn, rigonun chihve.
12 Andahre cạva ihyan chạhn che dendah Dendiohs ihyan ndạhta, ate nde ro min ne, a ihyan ndạhta che racoyạhn ye ihyan chạhn.

A Dendiohs che chihco cạde ye nducuahn

13 A devano mạn nchuhn te hua ndạhcạ che hua cuahco ihyan ndạhta pạyon tin ye ura che covạh ye.
14 A namin no tun ạma vedecuihno che cuahnecun ihyan chạhn che co rahno yudo tin ye.
15 Ate ihyan ndạhta che cuạco ne, redin yahn che cuahtenan cuma ye yudo tin ye che rahno, te richihve cạva che chendih tin ye.
16 Me ihyan che cạnda tin ye che hua conan ino ye che tihcạ te cuandé ne, codevano ye te nuhn mạn, ihyan yahn Dendiohs yahn nducuahn yạco mạn, hua chenan cuma nuhn costumbre che cuhma chende nuhn.

Ihyan ndiyạco ne, renevih Pạblo nunde yahn ye vạconạn ye

17 Mạn ne, dirún yahn nchuhn yahn ạma nạn che hua ndạhcạ redin ne, ne yahn chemin ne, hua co ndevá yavenạn ne. Cane cuahn che rendo dạma ne ne, ndotenan che cochihve yahn ne ne, deredinda ne,
18 te rạhn ihyan ri ye u te cuahn che rendo dạma ne yạco ne, ri ro che ndeh cuạn ndi ne. Tah ne, ritahnó, ne tah ne, hua ritahnó, ate rạhcó te co cuạco nạhn ndudo che rạhn ye.
19 Va che ndeh cuạn co ne, te min co ro cha nchuhn che ritahno ne numa cuạco Dihvo vo Jesucristo.

20 Cuahn che rendo dạma ne, rih ne vino mạn, reh ne pạn mạn, nduhcạ che chihquentiyon Dihvo vo Jesucristo ne, nducote ndeh cuạn ndi ne ne, ndero ndi che hua numacuahn chedave yahn ne,
21 te ndere vihco no che redin ne. Nạhn nchuhn ne, reh nduh ne dehtenduh che riquenda ne. Nạhn ne ne, hua rendạca reh ne. Nạhn ne ne, nde ricoh ne.
22 ¡A chuhnan cuahn che tihcạ redin nchuhn! ¿Ametah ndevạco ne, che cuahtenun ne, cheh ne mạn, cuh ne mạn? ¿Dehco che redin duche yahn ne ihyan yahn Dendiohs? ¿Tạcạ rạhco ne che rihtera ne vedecuihno yahn dihno vo che metah dehva yahn ye? Cua nchuhn tah vedecuihno. Che tihcạ redin ne ne, hua co ndevá yavenạn ne.

Nduhcạ che chihco cạde Dihvo vo Jesucristo che cheh ihyan pạn mạn, cuh ye vino mạn

23 Hua tihcạ chicuáhn nchuhn vederihquentiyon che ndạhco Dihvo vo Jesucristo tạ́h. Tuhcạ vederihquentiyon min: Vino che va che necạh ndeh se Dihvo vo Jesucristo, co ye preso ne, ura che cheh vino ye ne, chetạh ye pạn,
24 necạh ye nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh ye, ne rạhn ye: “Cocheh nchuhn. Chu ne, yute yáhn. Va che nuhn yah ihyan u cạva nchuhn. Tuhcạ codin ne, cuenecạhco ne u.”
25 Chihno cheh vino ye ne, namin chetạh ye ạma vạso vino, ne rạhn ye: “Vino cuh ne, yun yáhn che cora cạva che conahn trạto ra che ndạhco cạde Dendiohs. Queri ạma yune che tihcạ cuh ne ne, cạhco ro ne che renecạhco ne u.”
26 Rạ́hn rí nchuhn te nduco tihcạ ne, cạhco ro ne che renecạhco ne Dihvo vo Jesucristo, te nde ro che ndaconan chi tun ye ne, queri ạma yune che cheh ne pạn mạn, cuh ne vino mạn, nduhcạ che chihco cạde ye ne, cạhco ro ne che renecạhco ne nduhcạ che chih ye.
27 Nducote cạhnda vederihquentiyon min ne, adecoduhno ihyan che cheh ye pạn mạn, cuh ye vino mạn, ate hua nduhcạ che chihco cạde Dihvo vo Jesucristo ne, condihco ye nunde che din duche yahn ye che chih Dihvo vo mạn, che chera yun yahn ye mạn.
28 Chemin che nahn che dinoca ndedecadino ihyan tạchan ihyan ye, tuhme nduco vedino vedenecun cheh ye pạn mạn, cuh ye vino mạn, nduhcạ che chihco cạde Dihvo vo.
29 Tihcạ va che din ye cudạdo, te ihyan che ndere cheh ye, ndere cuh ye, che nde hua ndedecadino ye deh cuande ne, rihco yạn mạn ye castigo che co ye yahn che duche rino ye Dihvo vo Jesucristo.
30 A yahn nunde min che nạhn dihno vo vạn nchuhn ne, ndi ye cah cuno, ne nạhn ye ne, ndi ye tạma te o nạn cah, ne nạhn ye ne, a chih ye.
31 Ate ndete che cạhco vo cudạdo yahn vederihquentiyon min ne, hua conan cuma Dihvo vo Dendiohs che din ye castigo uvo.
32 Ate che redin ye castigo uvo mạn ro cuh ne, che nahn ye che nto ino vo nunde yuhn vo cạva che hua conda vo dạma nduco ihyan nunde.
33 Dihnó, chemin che cuahn che ndo dạma nchuhn, cheh ne pạn mạn, cuh ne vino mạn, nduhcạ che chihco cạde Dihvo vo Jesucristo ne, cuahtenan rino ne vih.
34 Ndete che cuico ne ne, tahque ndah che cuahte ne, cheh ne ndevạco ne che co che cạhn ne ndiyạco, ndere cheh ne, ne conan cuma Dendiohs che din ye castigo nchuhn. Me yahn dehtenduh chenạhn ne, nte cạde vo nduco nchuhn cuahn che chí quendihcheró nchuhn.

12

Vederihquentiyon che recạh Vaco Ndah yahn Dendiohs queri ạma ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Dihnó, nahn che codevano nchuhn yahn ndeh nạn vederihquentiyon che rete Vaco Ndah yahn Dendiohs, chenan cumo vo.
2 A devano nchuhn te cuahn che metah cotahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, ndeva ne yavenạn dehtenduh che nde hua ri rạhn, che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye.
3 Nducote nahn che codevano ndah nchuhn ne, chemin che rete cuandé nchuhn che adecoduhno ihyan che cạhva ye yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ndiyu Vaco Ndah yahn Dendiohs che rihquentiyon ihyan. A namin no tun, adecoduno ihyan che cạhma ye che Jesucristo che Dihve ye ne, a Vaco Ndah yahn Dendiohs che rihquentiyon ihyan.
4 Vạn nducoyạco vo ne, ạma ndeh nạn vederihquentiyon che chenan cumo vo, ate a ạma no Vaco Ndah yahn Dendiohs che rete.
5 Ạma ndeh nạn ntiyon che redin nducoyạco vo, ate a ạma no Dihvo vo Jesucristo.
6 Ạma ndeh nạn ntiyon chenan cumo vo, ate ạma no Dendiohs che redin ye che rinahn nducuahn.
7 Queri ạma vo ne, rete Dendiohs vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye, chenan cumo vo cạva che ndah yahn nducoyạco vo.

8 Nạhn vo ne, redin Vaco Ndah yahn ye
che rihnde tạh vo vederihquentiyon che co
cạhmo vo numacuahn vededevano.
9 Nạhn vo ne, che cotahno vo. Nạhn vo
ne, che din vo che ndoyahn ihyan cah.
10 Nạhn vo ne, che din vo vederihno.
Nạhn vo ne, che cuahndudo vo ndudo che
te Dendiohs. Nạhn vo ne, che tumacadino
vo cha ihyan che quenun Vaco Ndah yahn
Dendiohs ihyan, ne cha ye che quenun
vaco chihngạ ihyan. Nạhn vo ne, che
cuahndudo vo tạma te o nạn devạco. Nạhn
vo ne, che co cạh cuande vo deh conahn
ndudo che cuahndudo ihyan devạco
chemin chan.
11 Andahre ạma ndeh nạn
vederihquentiyon chemin chan, ate a ạma
no Vaco Ndah yahn Dendiohs che rete
queri ạma vo tunoca che nahn mạn.

Nducoyạco vo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, ndi vo anduhnecạ ạma no ihyan

12 Hua ndeh cuạn ndi vo nduco vih, te
andahre ạma yạhn ri vo, ate ndi vo
anduhnecạ ạma no ihyan, ndi cuande vo
yahn Dihvo vo Jesucristo.
13 Tihcạ, te andahre ihyan nación yahn
Israel, o ihyan tạma nación uvo, andahre
chenan cumo vo dihvo vo, o rihquentiyon
mạn vo uvo ne, ate a ạma no Vaco Ndah
yahn Dendiohs nedin dạma uvo, din che
ndo vo anduhnecạ ạma no ihyan, quenun
queri ạma vo.
14 Ihyan ne, chenan cạh ye mạn, chenan
tạh ye mạn, chenan nducuahn dehtenduh
yahn ye mạn.
15 Andahre che cạhma cạh ạma ihyan: “U
ne, hua tạh ye u, ne chemin che hua ndi
cuandé yahn ye”, ate ndiyu cạva chemin
che co din vih.
16 Andahre cạhma revan ạma ihyan: “U
ne, hua ndutinạn ye u, ne chemin che hua
ndi cuandé yahn ye”, ate ndiyu cạva
chemin che co din vih.
17 Ndete che ndutinạn no ihyan chenan
ne, ametah deh nduco che cahnevan ye.
Ndete che revan no ihyan chenan ne,
ametah deh nduco che tạhno ye.
18 Ate hua tihcạ, te Dendiohs ne, numa
dendah ye ihyan nduhcạ che nahn mạn ye.
19 Ndete che demạn cạh ihyan ne, nde
hua cochihve ye.
20 Ate che cuạco ne, andahre ạma ndeh
nạn dehtenduh yahn ihyan, ate ạma no ye.
21 Hua redin yahn che cạhma ndutinạn
ihyan co tạh ye: “Hua rendotenán nchuhn.”
Namin hua redin yahn che cạhma tin ye co
cạh ye: “Hua rendotenán nchuhn.”
22 Hua redin yahn che tihcạ, te queri ạma
ne, rendotenan vih. Nde dehtenduh che
rivahn che hua nduh richihve ne, chemin
che nde tahque richihve.
23 Dehtenduh che hua nduh rigonun
chihve, che rạhco vo ne, chemin che
tahque ndah redin vo cudạdo. Namin
dehtenduh che hua redin yahn che co ro
ne, chemin ne, tahque nduco cudạdo
chenan cumo vo
24 che co dehtenduh chenạhn. Tihcạ
chihco cạde Dendiohs che tahque din vo
cudạdo dehtenduh yuhn vo che hua nduh
rigonun chihve, che rạhco vo,
25 cạva che, ndotenan che devavih co ne,
ạma cuạn no co, conan vih.
26 Ndete che rechuhrihn ạma nạn
dehtenduh yuhn vo ne, rechuhrihn
numachahto vo. Namin ndete che yạn ạma
nạn dehtenduh yuhn vo ne, yạn
numachahto vo.
27 Namin vạn nducoyạco vo ne, chenan
cumo vo ndeh nạn vederihquentiyon, ndi
vo anduhnecạ ạma no ihyan, ndi cuando
vo yahn Dihvo vo Jesucristo.
28 Dendiohs ne, te ye vederihquentiyon
yahn queri ạma vo. Nạhn vo ne, te ye
vederihquentiyon che tahque chahte che
co vo apóstol. Nạhn vo ne, che cuahndudo
vo ndudo che te ye. Nạhn vo ne, che
cacuahn vo Ndudo yahn ye. Namin te ye
tạma te o nạn vederihquentiyon nạhn vo
che hua nduh quenun yạn. Nạhn vo ne, che
co din vo vederihno. Nạhn vo ne, che co
din vo che ndoyahn ihyan cah. Nạhn vo ne,
che conan vo chete yạco. Nạhn vo ne, che
cạhcantiyon vo chete yạco. Nạhn vo ne,
che cuahndudo vo tạma te o nạn devạco.
29 Hua nducoyạco vo va tạh vo
vederihquentiyon yahn apóstol. Hua
nducoyạco vo va tạh vo vederihquentiyon
che cuahndudo vo ndudo che rete
Dendiohs. Hua nducoyạco vo va tạh vo
vederihquentiyon che cacuahn vo ndudo
yahn ye. Hua nducoyạco vo va tạh vo
vederihquentiyon che din vo vederihno.
30 Hua nducoyạco vo va tạh vo
vederihquentiyon che co din vo che
ndoyahn ihyan cah. Hua nducoyạco vo va
tạh vo vederihquentiyon che cuahndudo
vo tạma te o nạn devạco. Hua nducoyạco
vo va tạh vo vederihquentiyon che cạh
cuande vo deh conahn devạco chemin
chan.
31 Ndete che ạma nahn cuahtenan cuma
nchuhn ạma vederihquentiyon chemin
chan ne, codin nun ino ne che co cuhnde
tạh ne vederihquentiyon che tahque
cochihve. Ate te cuandé nchuhn tạma nạn
che nde tahque nahn che cuahtenan cumo
vo.

13

Nahn che cuahtenan cumo vo vedeyahino

1 Andahre co cuahndudo vo tạma te o nạn devạco, andahre devạco yahn ángel, ate ndete che hua chenan cumo vo vedeyahino ne, ndi vo anduhnecạ tambu mạn, cu dạn che ndere rahco mạn.
2 Namin andahre rahndudo vo ndudo che rete Dendiohs uvo, andahre ạma chenan cumo vo vededevano che nde hua devano ihyan, andahre ạma ritahno vo Dendiohs che nde cocha vederihquentiyon che chenan cumo vo che ndacorun ạma icoyạhn, cuhnde tạma cuạn, ate ndete che hua chenan cumo vo vedeyahino ne, nde hua cochihvo vo.
3 Andahre cuihno ndihco vo nducuahn dehtenduh che va yuhn vo, conan vo ihyan chevạh, andahre cạhco mendạhn vo uvo, cuihno cuco vo, ate ndete che hua chenan cumo vo vedeyahino ne, nde hua cochihve yuhn vo.
4 Ndete che chenan cumo vo vedeyahino ne, chahtino vo mạn, cuno ino vo mạn, hua din ve vo mạn, hua din yạde vo mạn, hua din cun vo mạn,
5 hua ndere din vo mạn, hua din idihya vo mạn, hua ndere co tạn vo mạn, hua cuahtenun ino vo vedecạhva mạn,
6 hua co yeno vo yahn ihyan che rendihco ye nunde mạn. Tahque ndah ne, cuahtenan cumo vo vedeyahino. Tuhme co yeno vo yahn ndudo cuạco,
7 ne yahn nducuahn dehtenduh ne, nevahnecun vo mạn, din chahtino vo mạn, cuahtenan ino vo mạn.
8 Ndạ ro che cuihno vederihquentiyon che cuahndudo vo ndudo che rete Dendiohs mạn, che cuahndudo vo tạma te o nạn devạco mạn, che cuahtenan cumo vo vededevano mạn, ate vedeyahino ne, hua cuihno.
9 Va che cuihno nducuahn vederihquentiyon chemin chan, te hua numa. Hua numa vededevano che chenan cumo vo mạn, hua numa rahndudo vo ndudo che rete Dendiohs mạn.
10 Ate cuahn che ndạhco cạde Dendiohs vederihquentiyon che numa ne, cuihno che hua numa.
11 Cuahn che cạhya uvo ne, rente vo mạn, rendedecadino vo mạn, renahn vo mạn, nduhcạ checạhya. Ate cuạhn che chi ndico vo ne, chihcomạn vo nduhcạ che redin checạhya.
12 Tihcạ, te mạn ro cuh ne, anduhnecạ ndete che ạma cheh ro dehtenduh mạn, hua ndah renahn vo mạn. Ate ndạ ro min ne, nduhcạ che rendihche ndah Dendiohs uvo ne, tihcạ conahn ndah vo yahn nducuahn dehtenduh.
13 Nducote tihcạ ne, va che quendi vo ino nạn vederihquentiyon. Ạma ne, che cotahno vo. Tạma ne, che cuahtenan ino vo. Tạma ne, che cuahtenan cumo vo vedeyahino. Me che cuahtenan cumo vo vedeyahino ne, chemin che tahque rigonun chihve che co vederihquentiyon chenạhn.

14

Vederihquentiyon che co cuahndudo vo tạma te o nạn devạco

1 Codin nun ino nchuhn che cuahtenan cuma ne vedeyahino, namin che cuahtenan cuma ne vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, menạn vihca che cuahndudo ne ndudo che rete ye.
2 Chemin che tahque nahn, te cuahn che redin Vaco Ndah yahn Dendiohs che rahndudo ihyan tạma te o nạn devạco ne, atenạn Dendiohs renahn ye.
3 Ate che rahndudo ye ndudo che rete Dendiohs ne, richihve yahn nducoyạco vo, redin che tahque numa ino vo ritahno vo Dihvo vo Jesucristo mạn, necạh yạn chedave yuhn vo mạn.
4 Che rahndudo ihyan tạma te o nạn devạco che hua renahn vo ne, atenạn cạva mạn ye richihve. Ate che rahndudo ye ndudo che rete Dendiohs ne, richihve cạva nducoyạco vo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.
5 Ạma ndạhcạ ndete che nducoyạca nchuhn cuahtenan cuma ne vederihquentiyon che cuahndudo ne tạma te o nạn devạco. Ate tahque ndạhcạ ndete che cuahtenan cuma ne vederihquentiyon che cuahndudo ne ndudo che rete Dendiohs, te vederihquentiyon min ne, tahque rigonun chihve che co vederihquentiyon che rahndudo ihyan tạma te o nạn devạco, atenạn ndete che vate ihyan che te cuande ye uvo deh conahn devạco chemin chan.
6 Dihnó, nducote tihcạ ne, hua cochihve yahn nchuhn ndete che chi cuahndudó tạma te o nạn devạco che hua conahn ne. Atenạn che cuahndudó ndudo che te Dendiohs, o cacuáhn nchuhn Ndudo yahn ye, tuhme cochihve yahn ne.
7 Anduhnecạ cu retive mạn, arpa mạn, che ihyan va che tive ye mạn, cuh ye mạn ne, ndete che a ndere cuah cuạco, o a ndere cuahco che hua nduco yuhno ne, nde hua cochihve.
8 A namin no tun vạn cạnda ne, ndete che a ndere cuah cuạco corneta ne, hua conahn sandạdo yuhno yahn, ne nde ạma se hua cuahteyạn se che cuhma se.
9 A chemin no cuahno co nchuhn ndete che cuahndudo ne demạn devạco che hua conahn ne. A ndere cuahndudo ne devạn yuhne.

10 Cuaco te ama ndeh nan devaco va
iyehnse, ne ihyan che rente ye devaco
chemin chan ne, renahn ye yahn vih.
11 Ndete che cahmo vo devaco yuhn vo
nduco ihyan tama nación ne, hua conahn
ye. Namin ndete che cahma ye devaco
yahn ye nduco vo ne, hua conahn vo.
12 Tihca hua cochihve yuhn vo che
cahmo vo ndudo che hua conahn vo. Ama
ndahca che ama nahn cuahtenan cuma
nchuhn vederihquentiyon yahn Vaco
Ndah yahn Dendiohs, ate codin nun ino ne
che cuahtenan cuma ne vederihquentiyon
che din che nducoyaca nchuhn, ihyan
ndiyaco ne, tahque numa ino ne cotahno
ne Dihvo vo Jesucristo.
13 Dihno vo che cuahndudo ye tama nan
devaco che hua conahn nchuhn ne, nahn
che caca ye Dendiohs che conahn ye, ne co
te cuande ye nchuhn yahn ndudo che
cuahndudo ye.
14 Tihca, te ndete che covah vo nduco
tama nan devaco che hua renahn vo ne,
anduhneca ndete che vaco vo che revah,
ate man vo hua renahn vo.
15 Nducote tihca ne, nahn che covah vo
nduco devaco che hua renahn vo, ate
namin nahn che covah vo nduco devaco
che renahn vo. Nahn che cato vo nduco
devaco che hua renahn vo, ate namin nahn
che cato vo nduco devaco che renahn vo.
16 Ndete che necah vo nundihve cuahn
Dendiohs nduco tama nan devaco che hua
renahn ihyan che nduco ye uvo ne, hua
necah ihyan chahn nundihve cuahn
Dendiohs dama nduco vo, te hua devano
ye deh che revah vo.
17 Cuaco te numa ino vo co necah vo
nundihve cuahn Dendiohs nduco tama
nan devaco. Ate nducote hua conahn
dihno vo che nduco ye uvo ne, hua co din
che tahque numa ino ye quendi ye cotahno
ye Dihvo vo Jesucristo.
18 Nchuhn ne, chenan cuma ne
vederihquentiyon che rahndudo ne tama
te o nan devaco. Namin u ne, quenan cumá
vederihquentiyon min, ne renecáh
nundihve cuahn Dendiohs che tahque
yudo vederihquentiyon min yáhn che co
yahn nducoyaca nchuhn.
19 Ate cuahn che quenún chete yaco van
dihno vo ne, tahque náhn che cuahndudó
mare uhn ndudo che co conahn ye che co
che cuahndudó ndiche mil ndudo ama
devaco che hua conahn ye.
20 Dihnó, hua co nchuhn nduhca
checahya nan vederendedecadino yahn
ne. Co ne nduhca checahya nan dehtenduh
che chihnga, hua cuahtendihco ne nunde.
Ate nan vederendedecadino yahn ne ne, co
ne nduhca ihyan ndico.
21 Nan Ndudo yahn Dihvo vo Dendiohs
ne, ndirun tuhca: "Dechúh ihyan tama
nación, cuahndudo ye ndudo yáhn nduco
devaco yahn man ye, cahnevan ihyan
nación cuh. Ate nde nduco nduh ne, hua
nevahnecun ye u."
22 Nducote tihca ne, devano vo te
vederihquentiyon che cuahndudo ihyan
tama nan devaco ne, a cava ihyan che hua
ritahno ye che chihco cade Dendiohs,
ndiyu cava ihyan che ritahno ye. Ate
vederihquentiyon che rahndudo ihyan
ndudo che rete Dendiohs ne, a cava ihyan
che ritahno ye che chihco cade ye, ndiyu
cava ihyan che hua ritahno ye.
23 Chemin che ndete che ihyan che hua
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo nda ye chete
yaco, ne ura min vari ne rahndudo
nducoyaca ne damandahn tama te o nan
devaco ne, ndedecadino ye che luco ne.
24 Ate ndete che ura che nda ye
rahndudo ne ndudo che rete Dendiohs ne,
conahn ye, ne ndo ino ye,
25 tumacadino ye che quendihco ye
nunde nan Dendiohs. Tuhme numacuahn
vedenecun nto ino ye nunde yahn ye,
ndeva ye yavenan Dendiohs. Cuacotuhn ye
ndudo che cuaco niyon che quenun
Dendiohs van nchuhn.
26 Dihnó, tuhme ne, cuahn che ndo dama
nchuhn yaco ne, codinahn ne adecochano
vederihquentiyon che nte Dendiohs
nchuhn, a che cata ne salmo, a che
cacuahn ne Ndudo yahn ye, a che
cuahndudo ne ndudo che rete ye, a che
cuahndudo ne tama te o nan devaco, a che
cah cuande ne deh conahn devaco chemin
chan. Ate codin ne cuande che nan
nducuahn dehtenduh che din ne ne,
cochihve yahn nducoyaca ne cava che
tahque numa ino ne quendi ne cotahno ne
Dihvo vo Jesucristo.
27 Cuahn che cuahndudo nchuhn tama te
o nan devaco ne, hua damandahn
cuahndudo nducoyaca ne, te ca ama ca
ama ne cuahndudo ne. Avane ne, queri
ama yune che ndo dama ne ne, co
cuahndudo ama o ne, atenan cuahn ne, ino
ne. Ate va che cah cuande ama cha nchuhn
deh conahn devaco chemin chan.
28 Ate ndete che ametah duh che te
cuande ne, tahque ndah che cahma queri
ama nchuhn chete chedave yahn ne,
cahnevan Dendiohs, che co che cuahndudo
ne van ihyan.
29 Namin ihyan che chenan cuma ye
vederihquentiyon che rahndudo ye ndudo
che rete Dendiohs ne, queri ama yune che
ndo dama ye ne, atenan o ino ye co
cuahndudo ye, ne combiero yahn ye ne, va
che cahcovan ye, din ye cudado
vederihquentiyon min.

30 Ndete che denạn cạh Dendiohs ndudo
che cuahndudo tạma ye ne, ihyan che a
quendihco mendạhn rahndudo ye ne,
nguan ye cuahndudo ye, cuahnecun ye che
cuahndudo combiero yahn ye.
31 Hua redin yahn che dạmandahn
cuahndudo nchuhn, te co cuahtenan rino
vih ne, cuahndudo ca ạma ca ạma ne cạva
che co conahn nducoyạca ihyan ndiyạco,
ne cuahtenun ino ye.
32 Co cuahtenan rino vih ne, te andahre
vederihquentiyon che chenan cuma ne
redin che rahndudo ne, ate co cạhcantiyon
mạn ne, ne cuahndudo ne ura che redin
yahn.
33 Tihcạ, te Dendiohs ne, runecạde ye, ne
runecạde nducuahn vederihquentiyon
yahn ye.
Nduhcạ che va cạde nduh cuạn yạco nạn
che rendo dạma ihyan yahn Dendiohs ne,
34 hua redin yahn che cuahndudo ihyan
ndạhta. Tahque ndah ye ne, nevahnecun
ye nduhcạ che rihquentiyon ley che dirun
Moisés.
35 Ndete che va deh che tumerune ye ne,
ndevạco ye tumerune ye inchạhn ye, te
hua redin yahn che tumerune ye chete
yạco.
36 Cuedevano nchuhn, te Ndudo yahn
Dendiohs ne, ndiyu nduco nchuhn canạn,
nde ndiyu demạn cạva nchuhn che va.
37 Adecochano nchuhn che rạhco ne che
quenan cuma ne vederihquentiyon che
rahndudo ne ndudo che rete Dendiohs, o
tạma nạn vederihquentiyon yahn Vaco
Ndah yahn ye ne, ndete che cuạco ne,
conahn ne che a Dihvo vo Jesucristo
chihquentiyon ye che tihcạ dirún.
38 Ate adecoduhno ihyan che hua
nevahnecun ye ne, hua nevahnecun
nchuhn ihyan.
39 Dihnó, mạn ne, codin nun ino nchuhn
che cuahtenan cuma ne vederihquentiyon
che cuahndudo ne ndudo che rete
Dendiohs. Namin hua cạhca tạn ne yahn
vederihquentiyon che chenan cuma dihno
vo che rahndudo ye tạma te o nạn devạco.
40 Nahn che runecạde ne nạn nducuahn
che redin ne. Ca ạma ca ạma ne
cuahndudo ne.

15

Dihvo vo Jesucristo ne, ntuche ye vạn tenạhn

1 Dihnó, namin nahn che ndedecadino
nchuhn yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo che cahndudó, chihnevan ne.
Nevahnecun ne ndudo min, ne nde
meniyon riquendi ne ritahno ne ihyan.
2 Ndete che numa cuạco chitahno ne
nduhcạ che cahndudó mạn, quendi ne
dinahn ne mạn ne, din ndudo min che
ndevahn ne.
3 Dendiohs ne, te ye checadinó
vederihquentiyon yahn ye che tahque
menạn vihca, ne cahndudó, chihnevan
nchuhn. Vederihquentiyon min ne, che
chih Dihvo vo Jesucristo cạva nunde yuhn
vo nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs.
4 Chihno ino ro che cheche ye ne, ntuche
ye nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs.
5 Cuahn che a ntuche ye ne, chihnde ro ye
nạn Pedro. Chihno min ne, chihnde ro ye
nạn nduh che ndichiạma apóstol yahn ye.
6 Adive ne, nchuh ca uhn ciento dihno vo
che ndi dạma ye ne, ndihchero ye ihyan.
Nạhn ihyan chahn ne, a chih ye, ne nạhn
ye ne, vate ca ye nde meniyon.
7 Tah cuahn adive ne, ndihchero Jacobo
ihyan. Chihno min ne, ndihchero
nducoyạca ihyan apóstol ihyan.
8 Nde nạn che chihnonan yahn ne,
chihnde ro ye nán. U che nde hua redin
yahn che din yahn ye u ne, namin
ndihchero ihyan.
9 Vạn nducoyạca ihyan apóstol ne, u che
tahque hua rigonun chihvé. Nde hua redin
yahn che có apóstol, te din tán nduco ihyan
yahn Dendiohs che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo.
10 Ate din yahino Dendiohs u, ne
ndedevahn ye u, te ye vederihquentiyon
quenan cumá. Ạma chichihve che din
yahino ye u, te u che tahque dín ntiyon
yahn ye che co nducoyạca ihyan apóstol
chenạhn. Ate ndiyu nduco vededevano
yahn mán che din ntiyon yahn ye, te
numacuahn vedeyahino chinan mạn ye u.
11 Nducote a ntuche Dihvo vo Jesucristo
vạn tenạhn ne, u mạn, ihyan apóstol
chenạhn mạn, a ndudo min che rahndudo
nducoyạca nuhn. Me nchuhn ne, a
chihnevan ne ndudo min, chitahno ne.

Tenạhn ne, va che ntuche ye

12 Nducote a ntuche Dihvo vo Jesucristo,
chacotuhn nuhn ndudo yahn ne, hua
ndạhcạ redin ạma o ihyan vạn nchuhn che
vatechica ye rahndudo ye che tenạhn ne,
hua ntuche ye.
13 Ndere rạhn ye chemin, te Dihvo vo
Jesucristo ne, cuạco niyon che ntuche ye.
14 Andahre tihcạ rạhn ihyan chahn, ate
richihve ndudo che rahndudo nuhn,
namin cochihve yahn nchuhn che
chitahno ne, te Dihvo vo Jesucristo ne, a
ntuche ye.
15 Numa cuạco rahndudo nuhn Ndudo
yahn Dendiohs che ndedetuhche ye Dihvo
vo Jesucristo. Me ihyan chahn che rạhn ye
che hua ntuche tenạhn ne, nahn conahn
che nde Dihvo vo Jesucristo ne, hua ntuche
ye.

16 Ate Dihvo vo Jesucristo ne, cuạco
niyon che ntuche ye. Namin quenan cuma
che ntuche tenạhn.
17 Che rạhn ihyan chahn che metah
vederihquentiyon che ntuche tenạhn ne,
nahn conahn che hua ntuche Dihvo vo
Jesucristo mạn, hua chichihve yahn ne che
chitahno ne ihyan mạn, nde hua ndạca ne
vederenchahco cạva nunde yahn ne mạn.
18 Che lạdo yahn ihyan chahn ne, tenạhn
che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo ne,
ạma yune no chihnonan yahn ye.
19 Vạn nducoyạca ihyan ne, uvo che
tahque ndah ro yuhn vo, te ritahno vo
Dihvo vo Jesucristo, ne quenan cuma che
ntuche vo.
20 Menạn vihca ne, ndedetuhche
Dendiohs Dihvo vo Jesucristo. Namin
quenan cuma che ndedetuhche ye
nducoyạca tenạhn che chitahno ye ihyan,
21 te nduhcạ che cạva ạma ihyan chihnde
vederih ne, tihcạ cạva tạma ihyan ne,
chihnde cạde che ntuche tenạhn.
22 Tihcạ, te che chih Adán ne, quenan
cuma che coh nducoyạca ihyan. Namin che
ntuche Dihvo vo Jesucristo ne, quenan
cuma che ntuche nducoyạca ihyan yahn
ye.
23 Ihyan ne, a va cạde ro che ntuche ye.
Menạn vihca ntuche Dihvo vo Jesucristo,
ne cuahn che ndaconan chi tun ye ne,
tuhme ntuche nducoyạca ihyan yahn ye.
24 Chihno min ne, va che nto iyehnse,
decuihno Dihvo vo Jesucristo nducuahn
vederihquentiyon che rahcotạhn yahn ye,
ne ndạhco ye vederihquentiyon yahn ye
tạh Dendiohs Chida.
25 Tihcạ, te Dihvo vo Jesucristo ne, va che
quendi ye cạhcantiyon ye nde conan
ndạhco ndiya Dendiohs nducoyạca ihyan
che hua ri rendihche ye ihyan cạva che
nevahnecun ihyan chahn ihyan.
26 Nde nạn che cuihnonan yahn ne,
decuihno Dihvo vo Jesucristo vederih.
27 Tihcạ va che co, te a ndirun nạn Ndudo
yahn Dendiohs che ndạhco Dendiohs
nducuahn vederihquentiyon tạh ye. Che
tihcạ ndirun che ndạhco Dendiohs
vederihquentiyon tạh Dihvo vo Jesucristo
ne, nahn conahn che mạn ye ndinạn ye,
hua chuhnan Dihvo vo ihyan.
28 Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che
Dạya Dendiohs ne, nuhnde tạh ye
nducuahn vederihquentiyon, ne
nevahnecun ye Chida ye Dendiohs. Cạhco
ro mạn ye che ihyan min che ndạhco ye
vederihquentiyon tạh ye mạn, ihyan min
che ndinạn ye mạn.
29 Me ihyan che redenune ye cạva
tenạhn yahn ye ne, ¿a ndiyu che chenan
ino ye che ntuche ihyan chahn che tihcạ
redin ye? Ndete che hua quenan cuma che
ntuche tenạhn ne, co nde hua tihcạ din ye.
30 Ndete che hua va che ntuche tenạhn
ne, nde hua redin yahn che cạhco
mendạhn nuhn nuhn, din tạn ihyan nduco
nuhn.
31 Dihnó, nduhcạ che cuạco che ạma
yenó che chitahno nchuhn Dihvo vo
Jesucristo ne, tihcạ ndudo cuạco che
ndihco mendáhn u, redin tạn ihyan nducó.
32 Muhn yạn Efeso ne, anduhnecạ ndete
che vạn ite tạn quenún. Ndete che hua
cuạco che va che ntuche tenạhn ne, nde
hua cạhquinó cạhco mendáhn u tihcạ.
Tahque ndah ne, cochicá vedeyeno yahn
mán, chéh mạn, cúh mạn, te caviyạn
deman ne, va che cóh.
33 Hua cahncheh mạn ne nchuhn,
ndedecadino ne che hua dehva co yahn ne
che dạma co ne nduco ihyan nunde, te co
nino ne, ne quendi ne yune yahn ye.
34 Condedecadino nchuhn, ne runecạde
cuahtenan ne, hua cuahtendihco ne
nunde. Redin yahn che tihcạ yạhvé
nchuhn, te nde vạn nchuhn ne, vate ca
ihyan che hua renahn ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne
chemin ne, ạma vedecuihno cạva ne.

Nduhcạ che va che nutuche tenạhn

35 Co vate ạma o nchuhn che tumerune
ne, ¿tạcạ ntuche tenạhn? ¿Tạcạ ndo numa
ye ne?
36 Ạma tundo ihyan che tihcạ tumerune
ye. A devano ye te cuahn che rihcho vo
ạma ndute ndạta ne, riquendạh yạn, ne
rihta, ate mạn ndute ndạta ne, rechạ.
37 Che rihcho vo trigo, o tạma nạn ndute
ndạta ne, cuahn che riquendạh ne, ametah
dạma nduco ndute ndạta che chihcho vo.
38 Redin Dendiohs che rihta tunoca ndạta
yahn nduhcạ che a ndihco cạde ye.
39 Nducuahn che dendah Dendiohs ne,
hua dạma nduco vih. Vate ihyan mạn, vate
ite che cun cạh te mạn, vate yạhda mạn,
vate yạhca mạn, ne queri ạma ne, a vih vih
chan.
40 Namin che chenan nạn ro nduco che
va ndiyạhn ne, hua dạma nduco vih.
Ndạhchan nduh che o nạn, ate queri ạma
ne, a vih vih chan.
41 Dave yahn yạhn mạn, dave yahn iyo
mạn, dave yahn iyon mạn ne, hua dạma.
Nde iyon ne, hua dạma dave yahn nduco
vih.
42 Atihnocạ vederihquentiyon che
ntuche tenạhn, te cuahn che ntuche ye ne,
a ntacorun ye, ametah dạma ye nduhchan
ye cuahn che chahtenan ye ihyense. Che
rehche ihyan ne, ndih ye, ate che ntuche ye
ne, ametah ndaconan coh ye.

43 Che rehche ye ne, ndih ye, ate che
ntuche ye ne, a̱ma nda̱hchan ye. Che
rehche ye ne, ndih ye, ate che ntuche ye ne,
detino ye.
44 Che rehche ye ne, ihyan iyehnse ye, ate
che ntuche ye ne, ndacorun ye, co ye ihyan
yahn vahchetero, cuahtenan cuma ye
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs. Vate ihyan iyehnse; namin vate
ihyan yahn vahchetero.
45 Tihca̱, nduhca̱ che a ndirun na̱n Ndudo
yahn Dendiohs tuhca̱: "Va̱n ihyan iyehnse
ne, mena̱n vihca dendah Dendiohs Adán."
Adive yahn ihyan min ne, nda̱ ta̱ma ihyan
ndina̱n che a nahn da̱ma nduhca̱ ihyan
min, chica ye vahchetero, chihco ye
vederihquentiyon che va che ntuche ihyan
yahn ye.
46 Ma̱n ro cuh ne, ihyan iyehnse uvo, ate
caviya̱n deman ne, nda̱conda̱ vo ihyan
yahn vahchetero.
47 Adán me ne, ihyan iyehnse ye, dendah
Dendiohs ihyan nduco yuniya̱hn. Adive
yahn ihyan min ne, nda̱ Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che chica ye
vahchetero.
48-49 Nduhca̱ che da̱ma vo nduco ihyan
che dendah Dendiohs nduco yuniya̱hn me
ne, tihca̱ da̱ma co vo nduco ihyan che chica
ye vahchetero me.
50 Dihnó, ra̱hn rí nchuhn te numanahn
che metah ndacorun ihyan iyehnse ne, hua
co cuahtenan ye vahchetero na̱n che
rihquentiyon Dendiohs. Hua co ye min
nduhchan ye ma̱n ro cuh. Ihyan che va che
coh ye ne, hua co cuahtenan ye min na̱n
che ametah ndaconan coh ihyan.
51 Namin nte cuandé nchuhn a̱ma ndudo
che cade te Dendiohs checadino vo. Hua
nducoya̱co vo va che coh vo, ate nducoya̱co
vo ne, va che ndacorun vo
52 venchahteno nduhca̱ che riya cuah.
Tihca̱ va che co ro min cuahn che cuah
corneta na̱n cuihnonan yahn. Ura che
cuah corneta me ne, ntuche tena̱hn, metah
ndaconan coh ye, ne ihyan che vate ca ye
ro min ne, ndacorun ye.
53 Va che ndacorun ye, te ihyan ne, hua
rengu ye, ne quenan cuma che ndaconda̱
ye ihyan che ngu ye cuahn da̱ma. Namin
ihyan ne, rih ye, ne quenan cuma che
ndaconda̱ ye ihyan che metah ndaconan
coh ye.
54 Cuahn che a ndo vo ihyan che rengu
ye, che metah ndaconan coh ye ne, tuhme
conahn nduhca̱ che a ndirun na̱n Ndudo
yahn Dendiohs tuhca̱: "Vederih ne, cuihno.
Ametah ndaconan coh ihyan."
55 Vederihquentiyon min ne, cuihno.
Ametah deh cuande che va̱h vo. Ametah
dehva co yuhn vo.
56 Che numacuahn vedeyah rih ihyan ne,
chihnde ca̱va nunde yahn ye. A ley yahn
Dendiohs che dito yahn vederihquentiyon
min.
57 Nundihve cuahn Dendiohs che dechuh
ye Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn ye uvo
ta̱h vederih.
58 Dihnó che yahinó nchuhn ne, nducote
va che ntuche vo ne, chemin che cuiquendi
ne numa ino ne codin ne ntiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo. A devano ne te ntiyon
che redin ne yahn ye ne, cochihve.

16

Vedino che chi da̱ma ca̱va ihyan yahn Dendiohs che vate ye ya̱n Jerusalén

1 Me yahn vedino che co da̱ma ca̱va
ihyan yahn Dendiohs ne, codin da̱ma
nchuhn anduhca̱ che chihquentiyón nduh
cua̱n ya̱co, ya̱hn yahn Galacia.
2 Ndate ndate domingo ne, cuihco vih
queri a̱ma nchuhn tume nduhva che tuno
ta̱h ne, ca̱va che hua nde ro che ndá, nedin
da̱ma ne vedino min.
3 Cuahn che ndá ne, ihyan che
tenda̱hnun nchuhn ne, dechúh ihyan ya̱n
Jerusalén. Dirún ca̱ca, quenda ye nduco
vedino yahn ne, neca̱h ye dihno vo che
vate ye min.
4 Ndete che va che ca̱hn mán ne, ca̱hn
nuhn da̱ma nduco vih.

Nte ca̱de Pa̱blo ti nduh na̱n che va che ca̱hn ye

5 Dinoca cáhn quendihcheró dihno vo
che vate ye ya̱hn yahn Macedonia, tuhme
chí quendihcheró nchuhn.
6 Ndete che co ne, conán nduco nchuhn
a̱ma o iyo, o ndete che co ne, conán
numacuahn ro iche. Tuhme co conan
nchuhn u adecotino che va che cáhn.
7 Tihca̱, te hua náhn che atena̱n a̱ma o ro
no conán nduco nchuhn. Ndete che te yune
Dendiohs ne, náhn che ra̱hn conán nduco
ne.
8 Ate conan cá muhn ya̱n Efeso nde nda̱
vihco yahn Pentecostés,
9 te a̱ma va ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo che redín ma̱n, a̱ma ya̱hn ihyan
che rahcota̱hn ye ma̱n.
10 Cuahn che nda̱ Timoteo ne,
cuenevahnecun nchuhn sa̱hn ca̱va che
conan se numacuahn vedeyeno, te sa̱hn
min ne, redin se ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo nduhca̱ u.
11 Hua ducherino ne, ndihchero ne sa̱hn.
Tahque ndah ne, conan ne sa̱hn ca̱va che
va ma̱n ino se nda̱ca che chuhnun se che
conun yune se, te quenan rinó sa̱hn nduco
dihno vo chena̱hn.
12 Me dihno vo Apolos ne, a̱ma chica
favor sa̱hn che chi se nduco dihno vo

chenạhn, quendihchero se nchuhn, ate hua cahnecun se. Atenạn cuahn che conun yahn se, chi se.

Renecạh Pạblo Dendiohs dihno vo che vate ye yạn Corinto

13 Cuiquendi nchuhn numa ino ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo mạn, cuahteyạn ne mạn, cuan dito ne mạn.
14 Nducuahn che din ne ne, codin ne numacuahn vedeyahino.
15 Dihnó, a devano nchuhn te vạn ihyan che vate ye yạhn yahn Acaya ne, Estéfanas nduco ihyan ndevạco ye menạn ndita chitahno ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Namin a devano ne te redinahn ihyan chahn vederihquentiyon che rinan ye ihyan yahn Dendiohs.
16 Cuiquendi nchuhn yune yahn ihyan chahn, codinahn ne nduhcạ che redinahn nducoyạca ihyan che redin ye ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo mạn, rinan ye ihyan yahn ye mạn.
17 Ạma yenó che ndạ Estéfanas mạn, Fortunato mạn, Acaico mạn, te anduhnecạ ndete che nchuhn ndạ ne.
18 Necạh yạn ye chedave yáhn mạn, nchuhn mạn. Nahn che ntumanecun ne nducoyạca ihyan che nduhcạ ihyan chahn.
19 Numacuahn vedeyahino yahn Dihvo vo Jesucristo cuendeva nchuhn Dendiohs yahn nducoyạca dihno vo che vate ye yạhn yahn Asia, Aquila mạn, Priscila mạn, nduco nducoyạca dihno vo che rendo dạma ye vạco ye.
20 Cuendeva ne Dendiohs yahn nducoyạca dihno vo che vate ye muhn. Numacuahn vedino vedenecun cuenecạh ne Dendiohs vih.
21 U Pạblo, dirun mán ạma o ndudo yahn ne, renté Dendiohs nchuhn.
22 Cochi Dihvo vo Jesucristo. Adecoduhno ihyan che hua din yahino ye ihyan min ne, conda ye, co ye castigo yahn Dendiohs.
23 Ihyan min ne, din yahino ye nchuhn.
24 Me u ne, ạma yahinó nducoyạca nchuhn che ritahno ne ihyan. Tihcạ co.

CAC̱A CHE DIRUN SAN PAB̄LO ADIVE, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YAN̄ CORINTO

1 U Pa̱blo, che tenda̱hnun Dendiohs u che
ndi apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo ne,
dirún ca̱ca cuh nduco dihno vo Timoteo,
dechuh nuhn yahn nchuhn, ihyan yahn
Dendiohs che vate ne ya̱n Corinto ma̱n,
numachahte ya̱hn yahn Acaya ma̱n.
2 Chido vo Dendiohs ma̱n, Dihvo vo
Jesucristo ma̱n, din yahino ye nchuhn, din
ye che nda̱hca̱ cuahtenan ne.

Nduhca̱ che chuhrihn Pa̱blo

3 Ndeva vo yavena̱n Dendiohs, Chida
Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che yahino
ye uvo ma̱n, reneca̱h ya̱n ye chedave yuhn
vo ma̱n.
4 Cuahn che yah rahno nuhn ne, a ihyan
min che reneca̱h ya̱n ye chedave yahn
nuhn. Tihca̱ redin ye, ca̱va che, nduhca̱ che
reneca̱h ya̱n ye chedave yahn nuhn ne,
tihca̱ co neca̱h ya̱n nuhn chedave yahn
ihyan che yah rahno ye.
5 Co neca̱h ya̱n nuhn chedave yahn ye, te
nduhca̱ che a̱ma rechuhrihn ma̱n nuhn
na̱hn cua̱n, yahn che ritahno nuhn Dihvo
vo Jesucristo ne, tihca̱ rete ndahva ye
vedechahtino yahn nuhn, retihyon yune ye
nuhn che neca̱h nuhn vedechahtino ihyan
chena̱hn.
6 Na̱n rechuhrihn nuhn ma̱n, na̱n
rendaca nuhn vedechahtino ma̱n, chemin
ne, ca̱va che ndaca yune che neca̱h ya̱n ne
chedave yahn ne, ndevahn ne. Cuahn che
chuhrihn ne nduhca̱ che rechuhrihn nuhn
ne, co ndaca ne vedechahtino, cocha ne.
7 Hua dehve ra̱hco nuhn, te a devano
nuhn te cuahn che rechuhrihn nchuhn
nduhca̱ che rechuhrihn nuhn ne, namin
rendaca ne vedechahtino nduhca̱ nuhn.
8 Dihno nuhn, ma̱n ne, nahn nuhn che
cadino nchuhn nduhca̱ che a̱ma chuhrihn
nuhn min ya̱hn yahn Asia. A̱ma yah
chahno nuhn nde a dihya nun ino nuhn
chi. Co ametah ndevahn nuhn, che ra̱hco
nuhn.
9 A chihco da̱ma ino nuhn nduhca̱ che
rihco da̱ma ino ihyan che a devano ye che
va che coh ye. Ate chichihve yahn nuhn
ca̱va che ndotenan che cochahtino nuhn
ma̱n nuhn ne, cochahtino nuhn Dendiohs,
ihyan min che rendedetuhche ye tena̱hn.
10 A ihyan min che ndedevahn ye nuhn
ro min che a vate nuhn ta̱h vederih.
Riquendi ye rendedevahn ye nuhn nde
meniyon, ne chenan ino nuhn ihyan che
ndedevahn ye nuhn caviya̱n deman.
11 Nahn che cova̱h nchuhn ma̱n, cova̱h
a̱ma ya̱hn dihno vo ma̱n, ca̱va che conan
Dendiohs nuhn. Tuhme tumacadino a̱ma
ya̱hn ihyan che yahino Dendiohs nuhn, ne
neca̱h ye nundihve cuahn ihyan.

Ra̱hn Pa̱blo deh cuande che hua nda̱ nun ye ya̱n Corinto

12 Yeno nuhn che hua o na̱n o chende
nuhn ma̱n, che runeca̱de chahtechica
nuhn na̱n ihyan nunde ma̱n, mena̱n vihca
na̱n nchuhn ma̱n. Chi chahtechica nuhn
tihca̱, te chinan Dendiohs nuhn. Ndiyu
nduco vededevano yahn ma̱n nuhn che
tihca̱ din nuhn, te a Dendiohs che chinan
ye nuhn.
13-14 Hua o na̱n o chende nuhn, te
nducuahn che redirun nuhn yahn ne ne,
numa cua̱co, ne a ma̱n ne conahn ne ura
che ndihchenan ne. Nduhca̱ che a renahn
ne tah ne, chenan ino nuhn che conan
conahn ndah ne, ca̱va che cuahn che
ndaconan chi tun Dihvo vo Jesucristo ne,
co yeno nuhn ca̱va nchuhn, ne namin
nchuhn ne, co yeno ne ca̱va nuhn.
15-16 Nducote a devanó che
renevahnecun nchuhn u ne, chihco ca̱dé
che cuahn che cáhn ya̱hn yahn Macedonia
ne, dinoca nchuhn, chúh quendihcheró
nchuhn, ca̱va che cuahn che ndaconán ne,
co o yune quendihcheró nchuhn. Tuhme
conan nchuhn u che cáhn ya̱hn yahn
Judea.
17 Andahre hua chi nduhca̱ che chihco
ca̱dé, ate hua co ca̱hma nchuhn che o
ndudo dín, nde huane che ndi ninó
costumbre min.
18 A devano cua̱co Dendiohs te nuhn ne,
hua o ndudo redin nuhn na̱n nchuhn,
19 te u ma̱n, Silas ma̱n, Timoteo ma̱n,
cahndudo nuhn ndudo yahn Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che Da̱ya Dendiohs.
Ihyan min ne, a̱ma ndudo redin no ye,
riquenda̱h cua̱co nducuahn che ra̱hn ye.
20 Cua̱co ndudo yahn ye, te redin ye che
rinahn nducuahn ndudo che chihco ca̱de
Dendiohs. Chemin che cuahn che rendeva
vo yavena̱n Dendiohs che cuande yahn
vederihquentiyon yahn ihyan min ne,
rihco ro vo che yeno vo che nda̱hca̱
redinahn ye.
21 A Dendiohs che tenda̱hnun ye uvo, ne
redin ye che riquendi vo numa ino vo
ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.
22 Ma̱n ye chihco vih ye uvo, nedin yahn
ye uvo. Namin din ye che quenun Vaco
Ndah yahn ye uvo, chihco ro ye che ndeva
ye uvo.
23 Yahn che renan va̱hinó nchuhn ne,
chemin che quenan rino cá che metah chí

yạn vạco ne. Nde muhn nde nạn Dendiohs ne, cuạco che rạ́hn.
24 Nuhn ne, ndiyu che nahn cạhcantiyon nuhn nchuhn nạn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, te a ritahno ne ihyan numa ino ne. Che redin nuhn ne, che rinan nuhn nchuhn cạva che tahque co yeno ne.

2

1 Chihco dạma inó che hua chi núṅ yạn vạco nchuhn, te a devanó te ndete che chi núṅ ne, va che díṅ castigo nchuhn, co rạn ne.
2 Ndete che díṅ che co rạn ne, nducote a nchuhn che va che din ne che co yenó ne, hua codin ne, yahn che rạn ne.
3 Chemin che tahque ndah ne, dirun nó yahn nchuhn cạva che, ndotenan che din ne che co rạ́n ne, din ne che co yenó, te a devano cuạcó te ndete che co yenó, namin nchuhn ne, co yeno ne.
4 Hua náhn che co rạn ne, ne chemin che cuahn che dirúṅ yahn ne ne, ạma chi ndạché che ndedecadinó cạva ne, nde chacó, te náhn che tumacadino ne che ạma yahinó nchuhn.

Nchahco Pạblo yahn ạma sạhn che nto ino se nunde yahn se

5 Me sạhn che quendihco nunde me ne, din se che chi rạn vo. Ate che lạdo yáhn ne, anduhnecạ ndete che nde hua chi rạ́n. A nchuhn no che chi rạn ne tah. Tihcạ rạ́hn, te hua náhn che a ạma yune decuihta nduh vo nunde yahn se.
6 A ndo dạma nducoyạca nchuhn, din ne castigo sạhn, ne nduco chemin ne, a va.
7 Mạn ne, tahque ndah che nchahco nchuhn yahn se, necạh yạn ne chedave yahn se, che co che cuacondạh vedạme ne sạhn, cạva che hua chuhnan cuahn co ndạche se.
8 Chemin che ricá favor nchuhn che ndaconan ne ndo yạn ne nduco se, din yahino ne sạhn.
9 Dirúṅ yahn nchuhn menạn cạva che techecạde ne yahn sạhn min, te nahn ndihchenáṅ nchuhn ndete che renevahnecun ne che rihquentiyóṅ.
10 Adecoduhno ihyan che nchahco nchuhn yahn ye ne, namin u ne, nchahcó yahn ye. Me sạhn min ne, ndiyu che ạma quendihco se nunde nạ́n, ate cạva che ndah yahn nchuhn, numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, a nchahcó yahn se.
11 Tihcạ va che din vo, te a devano vo te ạma mạyon chundah, quechica se rihncheh se, ne hua ndạhcạ che cạh yune vo che din duche yahn se uvo.

Ạma ndedecadino Pạblo, ndạ ye yạn Troas

12 Cuahn che ndá yạn Troas cạva che cuahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, andahre ạma ndạhcạ cạva che dín ntiyon yahn ye min,
13 ate nducote hua ntạcá dihno vo Tito ne, hua chihndemạn inó. Chemin che chihcomạ́n dihno vo che vate ye min, ne cuáhn yạhn yahn Macedonia.

Dendiohs ne, renecạh yạn ye chedave yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

14 Ndeva vo yavenạn Dendiohs, ihyan min che cuahn dạma renecạh yạn ye chedave yuhn vo yahn che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ne retihyon yune ye uvo che racotuhn vo ndudo ndah yahn ye numachahte.
15 Nuhn ne, rahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Ntiyon min ne, anduhnecạ yạde yahn nạnda che ạma ndah ran. Ạma quenan ino Dendiohs, ne retuhn vạn ihyan che ndevahn ye mạn, vạn ihyan che conda ye mạn.
16 Ihyan che ritahno ye ndudo min ne, retumacadino ye che ndevahn ye, ne ihyan che hua ritahno ye ne, retumacadino ye che va che conda ye. ¿A devano nchuhn duh che quendạh ndah nạn ntiyon min ne?
17 Quendạh ndah nuhn, te hua retihdenan nuhn vededevano yahn mạn nuhn nạn ndudo yahn Dendiohs, nduhcạ che redin ạma yạhn ihyan. A Dendiohs che tendạhnun ye nuhn, ne rahndudo nuhn ndudo yahn ye numa cuạco, redinahn nuhn che rihquentiyon Dihvo vo Jesucristo.

3

Ndudo ndah yahn Dendiohs che ndạhco cạde ye, ndạhco ye tạh Dihvo vo Jesucristo

1 Che tihcạ dirúṅ ne, co riquendi nchuhn rendedecadino ne che rendeva mạ́n yavenạn nuhn, ate hua. Hua rendotenan nuhn che dechuh ihyan cạca yahn nchuhn cạva che conan ne nuhn, nde huane che dechuh mạn ne cạca yahn ihyan cạva che conan ye nuhn, andahre tihcạ va che din nạhn ihyan, ndotenan ye ạma cạca che cạhma nan ihyan cạva che ndạca ntiyon din ye.
2 Nchuhn ne, anduhnecạ ạma cạca che chenan cuma nuhn cạva che cạhma nan nuhn. Che rendihchero ihyan nchuhn mạn, che recadino ye yahn ne mạn ne, retumacadino nducoyạca ye che a Dendiohs che te ye ntiyon che redin nuhn.
3 A ndedevahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn, chitahno ne ndudo ndah yahn ye che cahndudo nuhn. Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero ne, numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye ndedevahn ye nchuhn, ne

vederihquentiyon che ndevahn ne ne, tahque chahte che co vederihquentiyon yahn ley che ndirun nạn tu rahno, che ndạhco Dendiohs tạh Moisés.
4 Nduhcạ che chenan ino nuhn Dendiohs numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, a devano cuạco nuhn che conahn ntiyon che redin nuhn yahn ye.
5 Ndiyu vededevano yahn mạn nuhn richahtino nuhn, cạva che co din nuhn ntiyon yahn ye, te richahtino nuhn che a mạn ye rinan ye nuhn.
6 Tihcạ, te a ihyan min che rete ye vededevano yahn ye nuhn, cạva che co cuhnde tạh nuhn vederihquentiyon ra yahn ye, cuahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Ndiyu ley che a ndirun che dito yahn vederihquentiyon min, te Vaco Ndah yahn Dendiohs che dito yahn. Ley che a ndirun ne, atenạn che rihco ro che va che conda ihyan nunde, ate Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, redin che cuahtenan ihyan vahchetero numacuahn ro.
7 Ley che ndirun nạn tu rahno, che rihco ro che va che conda ihyan nunde ne, chihco cạde Dendiohs che cuihno vederihquentiyon yahn, hua quendi cuahn dạma. Andahre ạma yudo vederihquentiyon yahn ley min, che nde nạn Moisés ạma diyạhn ro, nde hua ri che ndihchero ihyan nación yahn Israel,
8 ate nde tahque yudo vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs.
9 Vederihquentiyon yahn ley min, che rihco ro che va che conda ihyan nunde ne, ạma yudo, ate tahque yudo vederihquentiyon yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, che rendedevahn ihyan.
10 Nducote tahque yudo vederihquentiyon yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, anduhnecạ ndete che a chihno vederihquentiyon yahn ley min.
11 Tihcạ, te ley min che va che cuihno vederihquentiyon yahn ne, andahre ạma yudo, ate tahque yudo vederihquentiyon yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, che hua ndạ ro che cuihno.
12 Nducote a devano nuhn che tahque yudo vederihquentiyon yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, chemin che rahndudo nuhn numa ino nuhn.
13 Ametah nde ạma nạn che tihyon ndeh nuhn nduhcạ che din Moisés, che chendih ye ạma tino nạn ye, cạva che hua ndihchero ihyan nación yahn Israel nduhcạ che rino rino ravi che diyạhn ro nạn ye.
14 Rahndudo nuhn ndudo yahn Dendiohs nduco cudạdo, cạva che conahn ihyan. Ate ihyan nación yahn Israel ne, nde meniyon hua renahn ye yahn vederihquentiyon ndico, anduhnecạ ndete che va che redin vạhche yahn ye, te atenạn che cotahno ye Dihvo vo Jesucristo, tuhme conahn ye.
15 Namin nde meniyon cuahn che rahndudo ihyan ndudo che dirun Moisés ne, anduhnecạ ndete che va che redin vạhche yahn ye, hua renahn ye.
16 Ate cuahn che cotahno ihyan Dihvo vo Jesucristo ne, tuhme conahn ye, cuavi che redin vạhche yahn ye.
17 Dihvo vo Jesucristo ne, anduhnecạ Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan, ne ihyan che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan ne, dihn va chedave yahn ye nạn ley che dirun Moisés.
18 Chemin che nducoyạco vo che ritahno vo ihyan min ne, nducote ametah deh che redin vạhche yuhn vo ne, rihco ro vo che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye. Ro ro ne, rendo vo nduhcạ mạn ye, redin Vaco Ndah yahn Dendiohs che tahque rahtenan cumo vo vederihquentiyon yahn ye.

4

1 Nducote mạn Dendiohs yahino ye nuhn, ne chihco ye vederihquentiyon tạh nuhn che cuahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, chemin che riquendi nuhn numa ino nuhn redinahn nuhn.
2 Hua chihngạ redin nuhn mạn, hua rihtera nuhn vedecuihno yahn nuhn mạn, hua rihncheh nuhn mạn, hua retihdenan nuhn vededevano yahn mạn nuhn nạn Ndudo yahn Dendiohs mạn. Tahque ndah ne, rahndudo nuhn demạn ndudo cuạco, ne nduco tihcạ rihco ro nuhn che runecạde nuhn nạn Dendiohs.
3 Ate ihyan che va che conda ye ne, a ihyan chahn che hua renahn ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che rahndudo nuhn.
4 Hua ritahno ye, te a chihncheh chundah ihyan, din se che hua co conahn ye vederihquentiyon chahte yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndihchero ihyan iyehnse ihyan, tumacadino ye tạcạ Dendiohs.
5 Hua rahndudo nuhn cạva che nevahnecun ihyan nuhn, te rahndudo nuhn cạva che nevahnecun ye Dihvo vo Jesucristo. Redin nuhn cuande anduhnecạ ndete che mozo yahn nchuhn nuhn, yahn che yahino vo Dihvo vo nduco vih.
6 Tihcạ rahndudo nuhn, te Dendiohs, ihyan min che chihquentiyon ye che chiya dave ne, namin din ye che chenahn nuhn yahn vederihquentiyon yahn ye che ndihco ye tạh Dihvo vo Jesucristo.

Nduhcą che va che cuahtechica ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

7 Vederihquentiyon chahte che va tąh nuhn, che rahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, chemin ne, nduhcą ąma vedecuihca, ate mąn nuhn ne, nde hua rigonun chihve nuhn. Tihcą, cąva che co ro che vederihquentiyon min ne, yahn Dendiohs, ndiyu yahn nuhn.

8 Rechuhrihn nuhn, ate hua ri doh ino nuhn. Ąma rededecadino nuhn, ate hua retehche ino nuhn.

9 Ąma redin tąn ihyan nduco nuhn, ate hua rihcomąn Dendiohs nuhn. Vate nuhn tąh vederih, ate rendedevahn ye nuhn.

10 Nduh cuąn nąn che vatechica nuhn ne, ąma rechuhrihn nuhn nduhcą che chuhrihn Dihvo vo Jesucristo, cąva che co ro che quenduche ye, rinduco ye nuhn.

11 Numanahn che chenan nuhn iyehnse ne, ąma cąhnda yahn nuhn, che nahn cąhno ihyan nuhn, yahn che ritahno nuhn Dihvo vo Jesucristo, ne nduco chemin ne, rihnde ro che va ye cąva nuhn.

12 Cuahn dąma vate nuhn tąh vederih, ate cochihve yahn nchuhn cąva che ndevahn ne.

13 Nąn Ndudo yahn Dendiohs ne, ndirun nduhcą che rąhn ąma ihyan: “Chitahnó Dendiohs, ne chemin che cahndudó ndudo yahn ye.” Riquendi nuhn yune yahn ihyan min, ritahno nuhn Dendiohs. Namin rahndudo nuhn ndudo yahn Dendiohs,

14 te a devano cuąco nuhn che ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo vąn tenąhn, ne cąva Dihvo vo quenan cuma che ndedetuhche ye uvo, nedin dąma ye uvo nąn ye.

15 Nducuahn che rahno ri nuhn ne, a cąva che ndah yahn nchuhn, cąva che cuhnde ro vedeyahino yahn Dendiohs nduco nuhn, ne ąma yąhn ihyan necąh ye nundihve cuahn ihyan mąn, ndeva ye yavenąn ye mąn.

16 Chemin che hua ri doh ino nuhn. Andahre ąma ri cuno nuhn nąn ntiyon yahn Dendiohs, ate mąn ye renecąh dito ye chedave yahn nuhn ro ro.

17 Hua ri doh ino nuhn, te che rechuhrihn nuhn mąn ro cuh ne, hua ngu cuahn dąma. Tah ra chemin, te tahque ndąhcą cuahno nuhn cuahn che cuahtenan nuhn vahchetero numacuahn ro.

18 Nducote tihcą ne, hua retumacąh nuhn dehtenduh che va ihyehnse cuh, te hua rengu. Tahque ndah ne, retumacąh nuhn vederihquentiyon yahn Dendiohs, te chemin ne, hua ndą ro che cuihno.

5

1 Hua recąh cudądo uvo che rechuh rihn vo mąn ro cuh, te a devano cuąco vo che cuahn che ndąco vo iyehnse cuh ne, ndeva Dendiohs uvo vahchetero nąn che cuahtenan vo cuahn dąma.

2 Chemin che, numanahn che vato vo iyehnse ne, rąhcorąn vo che nahn cuahtenan vo vahchetero.

3 Cuahn che ndąco vo iyehnse cuh ne, a va yąn nąn che cuahtenan vo.

4 Numanahn che chenan vo iyehnse cuh ne, rąhcorąn vo, ndiyu che nahn vo che coh vo, ate che nahn vo che ndacorun vo, cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro.

5 Yahn che cuahtenan vo vahchetero ne, mąn Dendiohs tihyon yune ye uvo, din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo, rihco ro ye che ndeva ye uvo.

6 Chemin che richahtino vo cuahn dąma. A devano vo te, numanahn che chenan vo iyehnse ne, hua rendihchero vo Dihvo vo Jesucristo.

7 Ate ritahno vo ihyan, riquendi vo yune yahn ye, andahre hua rendihchero vo ihyan.

8 Ndichahtino vo ihyan, nde tuno nahn ndąco vo iyehnse cąva che cuahtenan vo nąn ye.

9 Chemin che a cuahtenan ca vo iyehnse, o hua, redin nun ino vo runecąde vatechico vo cąva che yeno ye nduco vo.

10 Tihcą, te va che ndo dąma nducoyąco vo, techecąde Dihvo vo Jesucristo yuhn vo. Ro min ndąhco menun ye yahn queri ąmo vo, a ndah, o hua ndah, din vo, chahtenan vo iyehnse.

Vederihquentiyon che ndevahn ihyan

11 Nducote renevahnecun nuhn Dihvo vo Jesucristo ne, chemin che redin nun ino nuhn riyąhve nuhn ihyan nunde, cąva che cotahno ye ihyan. Dendiohs ne, a devano ndah ye che runecąde vatechica nuhn, ne rąhcó te namin nchuhn ne, a devano ne.

12 Che dirún tihcą ne, co riquendi nchuhn rendedecadino ne che rendeva mą́n yavenąn nuhn nduhcą che rąhn ihyan yahn nuhn, ate hua. Che náhn ne, che co yeno nchuhn che runecąde vatechica nuhn cąva che hua co cuihnąn ne, ndahconan ne yahn ihyan che ndere redin yąde ye, redin cą ye che runecąde ye.

13 Nąhn cuąn ne, co rendedecadino ihyan che luco nuhn, ne nąhn cuąn ne, rendedecadino ye che runecąde nuhn, ate hua dehve din yahn chemin, te redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs, cąva che ndah yahn nchuhn.

14 Tihcą, te nducote yahino Dihvo vo Jesucristo nuhn ne, chemin che renevahnecun nuhn che rihquentiyon ye. A devano nuhn te, nducote chih ye cąva nducoyąca ihyan ne, nducoyąco vo ne,

anduhnecą ndete che chih vo dąma nduco ye.
15 Tihcą chih ye cąva che, uvo che ndedevahn ye uvo ne, hua cuahtechico vo vedeyeno yahn mąn vo. A ihyan min che chih ye, ne ntuche ye cąvo vo, ne redin yahn che dinahn vo yahn ye.
16 Chemin che nuhn ne, hua rendąhchenan nuhn nde ąma ihyan, tąchan ihyan ye. Andahre ro menąn ndąhchenan nuhn Dihvo vo Jesucristo, ate mąn ne, ametah tihcą redin nuhn.
17 Tihcą, te nducoyąco vo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, a ndahcorun Dendiohs uvo, a ndo vo anduhnecą ihyan ra. Nducuahn vederendedecadino chihngą che chenan cumo vo ro menąn ne, a chihcomąn vo. Mąn ne, a ndacorun vederendedecadino yuhn vo.
18 A Dendiohs che din ye nducuahn chemin, ndo yąn ye nduco vo che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo. Avąne ne, te ye ntiyon nuhn che cąh nuhn, cadino ihyan che a ndo yąn ye nduco ye.
19 Dendiohs ne, dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, ne che cuande yahn ihyan min ndedevahn ye ihyan iyehnse, nchahco ye nunde yahn ye. Ndaconan rą́hn che te ye ntiyon nuhn che cąh nuhn, cadino ihyan che ndo yąn ye, nchahco ye nunde yahn ye.
20 Dechuh Dihvo vo Jesucristo nuhn, cahndudo nuhn vąn nchuhn menun Dendiohs, anduhnecą ndete che a mąn ye riyąhve ye nchuhn. Chemin che riyąhve nuhn nchuhn che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo, che ndąca ne che nchahco nunde Dendiohs, ndo yąn ye nduco ne.
21 Dihvo vo Jesucristo ne, hua quendihco ye nde ąma nunde, ate din Dendiohs che nedihve ye nunde yuhn vo, anduhnecą ndete che mąn ye quendihco ye nunde. Tihcą din ye cąva che, nduco che cotahno vo Dihvo vo ne, ndąco vo vederenchahco, ne runecąde cuahtenan vo nduhcą che nahn ye.

6

1 Nducote redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs ne, riyąhve nuhn nchuhn che hua duche rino ne vedeyahino yahn ye cąva ne,
2 te nąn Ndudo yahn ye ne, rąhn ye ri ye ihyan ndico yuhn vo tuhcą:
Cuahn che ndą ro ndah yahn nchuhn ne,
chinán nchuhn, ndedevą́hn nchuhn.
Namin nchuhn ne, a ro cuh che ro ndah yahn ne, a ro cuh che ndevahn ne.
3 Nuhn ne, runecąde vatechica nuhn, cąva che hua ndąca yune che ndąhchenan ihyan ntiyon che redin nuhn.
4 Nąn nducuahn che redin nuhn ne, rihco ro nuhn che numa cuąco redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs. Ąma redin chahtino nuhn yahn nducuahn che rechuhrihn nuhn mąn,
5 rahn ihyan nuhn mąn, rih ye nuhn vącoyąhn mąn, rendo dąma ye, redin cąnda ye nduco nuhn mąn, ąma rechuhrihn nuhn che redin nuhn ntiyon mąn, hua ri che cuahteyądo nuhn mąn, rih cuico nuhn mąn. Ate vąn nducuahn dehtenduh chemin chan ne, rihco ro nuhn che redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs.
6 Namin rihco ro nuhn che redin nuhn ntiyon yahn ye, yahn che runecąde vatechica nuhn mąn, renahn nuhn ndudo yahn ye mąn, ąma redin chahtino nuhn mąn, chenan cuma nuhn vedevąhino mąn, quenun Vaco Ndah yahn ye nuhn mąn, numa cuąco redin yahino nuhn ihyan mąn,
7 chenan cuma nuhn vederihquentiyon yahn ye mąn, rahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo mąn. Nduhcą sandądo che va che ruhn nduco se mąn, va che rendedevahn nduco se sąhn mąn ne, tihcą nuhn, te a ndo yąn Dendiohs nduco nuhn, nedin yahn ye nuhn, ne hua dehva rinda yahn nuhn.
8 Nąhn ihyan ne, rendeva ye yavenąn nuhn, ne nąhn ye ne, rendąhchenan ye nuhn. Nąhn ihyan ne, ndah rąhn ye yahn nuhn, ne nąhn ye ne, chihngą rąhn ye yahn nuhn. Nąhn ihyan ne, rąhn ye che rente nuhn ndudo cuąco, ne nąhn ye ne, rąhn ye che rihncheh nuhn.
9 Nąhn ihyan ne, yahino ye nuhn, ne nąhn ye ne, nde hua retumacąh ye nuhn. Nąhn cuąn ne, vate nuhn tąh vederih mąn, redin tąn ihyan nduco nuhn mąn, ate rendedevahn Dendiohs nuhn.
10 Andahre rąn nuhn nąhn cuąn, ate hua dehve rąhco nuhn. Andahre chevąh nuhn, ate anduhnecą ndete che redin cuihca nuhn ihyan, ricuahn nuhn Ndudo yahn Dendiohs ihyan. Andahre metah dehva yahn nuhn muhn iyehnse cuh, ate rinan Dendiohs nuhn, ne hua dehva rinda yahn nuhn.
11 Nchuhn dihno nuhn che vate ne yąn Corinto, numacuahn chedave yahn nuhn yąhve nuhn nchuhn, hua chihco ndeh nuhn nde ąma ndudo.
12 Nuhn ne, yahino nuhn nchuhn, ate mąn nchuhn ne, ti nąn ti ino ne rendihche ne nuhn.
13 Nduhcą che riyąhve ihyan dąya ye ne, tihcą riyąhvé nchuhn, cąva che din yahino ne nuhn nduhcą che yahino mąn nuhn nchuhn.

Uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, ihyan yahn Dendiohs uvo

14 Hua dąma co nchuhn nduco ihyan che hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, te hua

redin yahn che ihyan che ndah ihyan ye ne, dạma co ye nduco ihyan che duhtuno ihyan ye. Namin hua redin yahn che ihyan che a ntah ndutinạn ye, renevahnecun ye Ndudo yahn Dendiohs ne, dạma co ye nduco ihyan che hua renevahnecun ye.
15 Dihvo vo Jesucristo ne, hua ri dạma ndudo yahn ye nduco chundah. Namin ihyan che ritahno ye ihyan ne, hua ri dạma ndudo yahn ye nduco ihyan che hua ritahno ye.
16 Ihyan che rendeva ye yavenạn Dendiohs ne, nde hua redin yahn che dạma co ye nduco ihyan che rendeva ye yavenạn dehtenduh che ndiyu Dendiohs. Dendiohs ne, quenduche ye, ne uvo ihyan yahn ye ne, anduhnecạ ndete che yạco yahn ye, nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn ye tuhcạ:
Conún vạn ihyan yáhn.
U che Dendiohs yahn ye.
17-18 Namin ndirun:
Dihvo vo Dendiohs, ihyan min che quenan
cuma ye nducuahn
vederihquentiyon ne, rạhn ye:
“Co din vi nchuhn yahn ihyan nunde,
cuihcomạn ne ihyan.
Hua din ne dehtenduh che chihngạ,
cuahtendihco ne nunde.
Tuhme ndevá nchuhn, din yáhn nchuhn,
ndo ne dạyá.”

7

1 Dihnó che yahinó nchuhn, nducote tihcạ nte Dendiohs ndudo yahn ye ne, nahn che cạhcomạn vo nunde yuhn vo, ne runecạde cuahtechico vo, nevahnecun vo ihyan.

Nto ino ihyan ndiyạco nunde yahn ye
2 Cuenevahnecun nchuhn nuhn. Hua nedin tạn nuhn nduco nde ạma ne. Hua nihncheh nuhn nchuhn. Nde ạma nchuhn, hua ndinda ne cạva nuhn.
3 Che dirún tihcạ ne, ndiyu che rạhn nundé yahn nchuhn, te yahino nuhn nchuhn nduhcạ che a ráhn rí nchuhn menạn, andahre va che coh nuhn cạva ne.
4 Ạma rendạcá vedechahtino mạn, ạma yenó mạn, ạma renecạh yán chedave yáhn mạn, cạva ne. Andahre rechuhrihn nuhn, ate ạma yenó.
5 Numacuahn ro che chahtechica nuhn yạhn yahn Macedonia ne, nde tah hua chahtetuhno nuhn, te din tạn ihyan nduco nuhn. Chuhrihn nuhn, ne ạma ndedecadino nuhn nạn ntiyon che redin nuhn.
6 Ate Dendiohs, ihyan min che renecạh yạn ye chedave yahn ihyan che rạn ye ne, necạh yạn ye chedave yahn nuhn, yahn che ntạ Tito.
7 Avạne ne, nte cuande se nuhn nduhcạ che nevahnecun nchuhn sạhn mạn, necạh yạn ne chedave yahn se mạn, ạma chi rạn ne cạva nunde yahn ne mạn, ạma rendededecadino ne cạvá mạn, ne cạva nducuahn chemin ne, nde tahque chi yenó.
8 Cuahn che dirún yahn ne menạn, dín che chi rạn ne ne, nde mán nto inó che tihcạ dín, ate mạn ne, yenó, te checadinó che chichihve yahn ne, nto ino ne nunde yahn ne.
9 Mạn ne, yenó, ndiyu yahn che dín che chi rạn ne, ate yahn che chichihve vederạn yahn ne, din che nto ino ne nunde yahn ne. Hua ndere cạh ríhn nchuhn nduco che tihcạ dirún, te nto ino ne nunde yahn ne numacuahn vederạn, nduhcạ che nahn Dendiohs.
10 Chichihve yahn ne, te cuahn che numacuahn vederạn rento ino vo nunde yuhn vo ne, rendedevahn Dendiohs uvo. Ate vederạn che ametah co quendi vo vedeyeno yahn mạn vo, cuahtendihco vo nunde ne, nde hua cochihve.
11 Condihche nchuhn nduhcạ che chichihve che nto ino ne nunde yahn ne nduhcạ che nahn Dendiohs. Chi yudo yahn ne yahn nunde yahn sạhn min, nde dihya ne chi. Runecạde tumacạh ne yahn, ne ndạca ne che nchahco nunde che hua tumacạh ne yahn menạn. Namin necạhco ne u cạva che conán nchuhn. Din ne castigo sạhn, ne nạn nducuahn chemin ne, chihnde ro yahn ne che dave yavenạn ne yahn nunde min.
12 Che dirún yahn nchuhn menạn ne, che náhn che tumacadino ne nạn Dendiohs nduhcạ che nevahnecun ne nuhn. Che dirún yahn ne ne, menạn vihca a cạva nchuhn che ndedecadinó, ndiyu demạn yahn sạhn min che quendihco se nunde, nde huane yahn ihyan che din duche yahn se ihyan.
13 Nducote nto ino nchuhn nunde yahn ne ne, chemin che chi yeno nuhn.
Avạne ne, nducote ndihchero nuhn che ạma yeno Tito yahn che necạh yạn nducoyạca nchuhn chedave yahn se ne, chemin che nde tahque chi yeno nuhn.
14 Hua quendạh cuihno u che ráhn rí sạhn che ndah ihyan nchuhn. Nduhcạ che riquendạh cuạco nducuahn che renté nduco ne ne, tihcạ quendạh cuạco nducuahn che ráhn rí sạhn yahn ne.
15 Me Tito ne, nde tahque yahino se nchuhn mạn ro cuh, che co ro che quenan se yạn vạco ne, te renecạhco se nduhcạ che nevahnecun ne sạhn nduco vedino vedenecun, dinahn ne che chihquentiyon se.
16 Me u ne, ạma yenó, te a devanó che renevahnecun nchuhn nducuahn che

rihquentiyón.

8

Nduhcą che nahn che cąh vo vedino

1 Dihno nuhn, mąn ne, nte cuande nuhn
nchuhn nduhcą che din yahino Dendiohs
ihyan yahn ye che vate ye yąhn yahn
Macedonia, chinan ye ihyan cąva che tuno
tąh ye che cąh ye vedino.
2 Ihyan chahn ne, andahre ą̈ma
rechuhrihn ye che redin tąn ihyan nduco
ye mąn, ą̈ma chevąh ye mąn, ate ą̈ma yeno
ye, ne numacuahn chedave yahn ye cąh
ndahva ye vedino.
3 Mą́n ndihcheró che numacuahn
vedeyeno cąh ye nde tahque ndahva ca che
co che retumacadino vo che co cąh ye.
4 Ą̈ma chica ye favor nuhn, che cąh yune
nuhn che condą vąn nduco ye, conan ye
dihno vo.
5 Nde hua ndedecadino nuhn che tihcą
din ye, ate nde tahque quendąhnąn ye, te
che tahque ndah ne, chihco ye chedave
yahn ye nduhcą che nahn Dendiohs, cąva
che dinahn ye nducuahn che rihquentiyon
Dihvo vo Jesucristo mąn, cąva che
nevahnecun ye nuhn mąn.
6 Nducote tihcą din ihyan chahn ne,
chemin che cąh cuande nuhn Tito che
ndaconan se yąn vąco nchuhn, quendi se
din dąma se vedino min.
7 Nducote ą̈ma chenan cuma ne
vederihquentiyon che cotahno ne mąn, che
cuahndudo ne mąn, che devano ne mąn,
checo checunde chenan ne nąn ntiyon
yahn Dendiohs mąn, yahino ne nuhn mąn
ne, chemin che ndąhcą che din nun ino ne,
cuahtenan cuma ne vedevąhino.
8 Ndiyu che rihquentiyón nchuhn, ate
rą́hn nduco ne cąva che cadino ne nduhcą
che chenan cuma dihno vo chenąhn
vedevąhino mąn, cąva che cuhnde ro
ndete che numa cuąco chenan cuma ne
vedeyahino mąn.
9 A devano nchuhn nduhcą che ą̈ma
yahino Dihvo vo Jesucristo uvo, ne nahn
che quendi ne yune yahn ye. Nduhcą ą̈ma
ihyan cuihca che ndo chevąh ye, yahn che
din ye vedevąhino ne, tihcą ihyan min, te
andahre ą̈ma yudo vederihquentiyon yahn
ye, ate nducote yahino ye uvo ne,
chihcomąn ye nducuahn, ndą ye muhn
iyehnse cuh cąva che ndedevahn ye uvo.
10 Tihcą riyąhvé nchuhn cąva che ndah
yahn ne, te a mąn nchuhn chihndeyąn
chedave yahn ne nde nduyo chuh me,
canąn recąh ne vedino min.
11 Mąn ne, nduhcą che nduco vedeyeno
canąn cąh ne, tihcą nahn che quendi ne
dinahn ne tunoca che tuno tąh ne, nde
conan cąh ne.
12 Tihcą, te vedino che recąh vo ne, a
devano Dendiohs nduhva che co cąh vo.
Cuahn che recąh vo numacuahn chedave
yuhn vo ne, renevahnecun ye.
13 Che cąh nchuhn vedino min dihno vo
ne, ndiyu che cąh ne nde ndo chevąh mąn
ne.
14 Che nahn ne, che conan ne ihyan cąva
che ndąca che chuhnun ye mąn ro cuh.
Ndą ro che va vederetąhn yahn mąn ne ne,
tihcą conan ihyan chahn nchuhn. Nduco
tihcą ne, ndąca che chuhnun ą̈ma tąma ne
cuahn dąma.
15 Va ą̈ma ejemplo yahn chemin che
ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs tuhcą:
“Ihyan che ndeh din dąma ye ne, hua
ngąva yahn ye, ne ihyan che doh din dąma
ye ne, hua chicuah nan yahn ye.”

Tito nduco combiero yahn se ne, ndaconan se yąn Corinto

16 Nundihve cuahn Dendiohs che cąhn
nun ye chete chedave yahn Tito, che namin
rendedecadino se cąva che ndah yahn
nchuhn nduhcą che rendedecadinó.
17 Ndetąhno nevahnecun se che yąhvé
sąhn che chi se. Avąne ne, nducote a mąn
se ndihco se che chi se ne, cochi se
quendihchero se nchuhn numacuahn
vedeyeno.
18 Dechuh nuhn dąma nduco se ą̈ma
dihno vo che ą̈ma ndah rąhn ihyan yahn ye
nduh cuąn yąco, yahn che ą̈ma quendąh
ndah ye che rahndudo ye ndudo ndah
yahn Dihvo vo Jesucristo.
19 Avąne ne, a tendąhnun ihyan ndiyąco
dihno vo min, che conduco ye nuhn nąn
che vatechica nuhn. Quenan conan ye
nuhn, din dąma nuhn vedino che a ndanąn
redin dąma nuhn, cąva che ndeva ihyan
yavenąn Dihvo vo mąn, cąva che cąhco ro
nuhn vedeyahino yahn nchuhn mąn.
20 Nducote hua nahn nuhn che ndere
cąhma nde ą̈ma ihyan che toh mąn nuhn
vedino min ne, chemin che yąhve nuhn
ihyan ndiyąco che tendąhnun ye ą̈ma cha
dihno vo, cąva che conduco ye nuhn.
21 Tihcą, te nahn nuhn che dave yavenąn
nuhn nąn Dendiohs mąn, nąn nducoyąca
ihyan mąn.
22 Avąne ne, dechuh nuhn tąma dihno vo
nduco Tito. Dihno vo min ne, a rendihche
nuhn ihyan che runecąde ye cuahn dąma
nąn nducuahn ntiyon yahn Dendiohs.
Ihyan min ne, quenan ino ye che conahn
ntiyon che chi ye, te a rendihche ndah ye
nchuhn.
23 Te cuandé nchuhn te Tito ne, rinduco
se u nąn ntiyon che quenán, cochi se, conan
se nchuhn menún. Me dihno vo chenąhn
ne, ihyan ndiyąco dechuh ye ihyan. Ihyan
chahn ne, nducote runecąde ye ne, cuhnde

ro che a̱ma yudo vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
24 Ma̱n ne, cuinan nchuhn ihyan chahn, ca̱va che cadino ihyan ndiya̱co chena̱hn nduhca̱ che chenan cuma ne vedeyahino ma̱n, ca̱va che hua co cuihna̱n nuhn che rendeva nuhn yavena̱n ne ma̱n.

9

Vedino ca̱va dihno vo

1 Yahn vedino che redin da̱ma nuhn ca̱va dihno vo ne, ra̱hcó che nde hua rendotenan che dirún yahn ne,
2 te a rendihché nchuhn che a̱ma cuno ino ne. Chemin che hua cuihnán renté nduco dihno vo che vate ye ya̱hn yahn Macedonia, yahn nchuhn che vate ne ya̱hn yahn Acaya, che a vateya̱n ne nde nduyo chuh ca̱va che conan ne. Nducote checadino ye che redin nun ino ne reca̱h ne vedino min ne, a nahn nducoya̱ca ye a̱ma ca̱h yeno ino ye, cana̱n reca̱h ye.
3 Andahre tihca̱ ne, dechúh dihno vo chahn ta̱n, ca̱va che cuahteya̱n niyon nchuhn nduhca̱ che a renté yahn ne, ne hua quenda̱h cuihnó che rendonán nchuhn.
4 Tihca̱ dín, te cuahn che chí ne, dena̱n conduco a̱ma o dihno vo che vate ye ya̱hn yahn Macedonia u, ne nahn che a vateya̱n nchuhn. Ndete che hua ne, quenda̱h cuihno nchuhn. Namin quenda̱h cuihno nuhn che a̱ma rendonan nuhn nchuhn.
5 Nducote hua náhn che quenda̱h cuihno uvo ne, ya̱hvé dihno vo chahn che chi ye, conan ye nchuhn, din da̱ma nduh ne vedino min che a ndihco ne chedave yahn ne che ca̱h ne. Nduco tihca̱ ne, cuahn che nda̱ nuhn ne, hua quenan cuma nuhn che coma̱n ca̱ca nuhn nchuhn.
6 A devano nchuhn te cuahn che ndahva ndute nda̱ta rihno vo ne, ndahva renev̱ahn vo, ne cuahn che doh rihno vo ne, doh renev̱ahn vo.
7 Atihnoca̱no che reca̱h vo vedino. Nahn che ca̱h vo nduhva che ndihco vo che ca̱h vo. Nahn che ca̱h vo numacuahn chedave yuhn vo, hua nduco fuerza, te Dendiohs ne, yahino ye ihyan che nduco vedeyeno reca̱h ye.
8 Dendiohs ne, va vederihquentiyon yahn ye che conan ye nchuhn na̱n nducuahn, ca̱va che hua dehva conda yahn ma̱n ne ma̱n, ca̱va che va ndahva yahn ne che conan ne ihyan chena̱hn ma̱n.
9 Tihca̱, te na̱n Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun tuhca̱:

Ihyan che redin ye vedev̱ahino nduco
ihyan chev̱ah ne,
rinan Dendiohs ihyan cuahn da̱ma, ne hua
ri doh dehtenduh yahn ye.

10 A Dendiohs che reca̱h ye ndute nda̱ta che rihno ihyan ma̱n, rihquecheh ye ihyan ma̱n. A ihyan min che din ye che co ndeh ndute nda̱ta yahn nchuhn ma̱n, tihdena̱n ye vedeyahino yahn ne ma̱n,
11 ca̱va che co chahte nducuahn ntiyon yahn ne, conan ne ihyan chev̱ah numacuahn chedave yahn ne. Nduco tihca̱ ne, ndeva ihyan yavena̱n Dendiohs yahn ntiyon che redin nuhn va̱n nchuhn.
12 Tihca̱, te vedino che vatechica nuhn redin da̱ma nuhn ne, din che nda̱ca che chuhnun dihno vo ma̱n, nde din che ndeva ihyan yavena̱n Dendiohs ma̱n.
13 Ihyan che ndonda̱ ta̱h ye vedino min ne, ndeva ye yavena̱n Dendiohs, ndiyu dema̱n yahn che a̱ma rinan nchuhn ihyan ma̱n, ihyan chena̱hn ma̱n, ate yahn che renevahnecun ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
14 Namin cov̱ah ye ca̱va nchuhn numacuahn chedave yahn ye yahn che tihyon yune Dendiohs nchuhn che din ne vedev̱ahino nduco ye.
15 Nundihve cuahn Dendiohs che a̱ma chahte vedeyahino yahn ye ca̱vo vo, che nde hua retumacadino ma̱n vo, dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn ye uvo.

10

Vederihquentiyon che quenan cuma Pa̱blo

1 U Pa̱blo, riya̱hvé nchuhn numacuahn vedino vedenecun nduhca̱ che nahn Dihvo vo Jesucristo. Na̱hn nchuhn ne, ra̱hn ne yáhn che a̱ma tán cuahn che yahn quenán, ne cuahn che quenún va̱n nchuhn ne, a̱ma necún.
2 Ate riya̱hvé nchuhn che hua din ne che nda̱ca yune che dín castigo nchuhn cua̱hn che ndá, te va inó che dín castigo ihyan che ra̱hn ye che vatechica nuhn vedeyeno yahn ma̱n nuhn.
3 Cua̱co te ihyan iyehnse nuhn, ate redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs nduhca̱ che nahn ye, ndiyu nduhca̱ che nahn ma̱n nuhn.
4 Nduhca̱ sanda̱do che chenan cuma se dehtenduh che richihve yahn se na̱n che ruhn se ne, tihca̱ chenan cuma nuhn vederihquentiyon chahte.
Vederihquentiyon min ne, ndiyu yahn ihyan iyehnse, te yahn Dendiohs, ne co nda̱hco ndiya ihyan che duhtuno ihyan ye.
5 Namin nda̱hco ndiya nuhn ihyan, che numacuahn vedeya̱de ma̱n, vededevano yahn ma̱n ye ma̱n, rahcota̱hn ye yahn Dendiohs, ne nda̱hco nuhn ihyan ta̱h Dihvo vo Jesucristo, ca̱va che dinahn ye yahn ye.
6 Cuahn che a nda̱hca̱ redinahn nchuhn ne, nuhn ne, vate nuhn ca̱va che din nuhn castigo ihyan che rahcota̱hn ye.

7 Nchuhn ne, rihco ne cudạdo nde nạn ran nde nạn rica nuhn, ate hua rendihche ne tạcạ chedave yahn nuhn. Ndete che devano cuạco ne che a yahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn ne, cuedevano ne te namin nuhn ne, a yahn ye nuhn.
8 Te Dihvo vo Jesucristo vederihquentiyon nuhn, ndiyu cạva che din nuhn che conda nchuhn, ate cạva che conan nuhn nchuhn che cotahno ne ihyan numa ino ne. Chemin che, andahre ạma rendonán vederihquentiyon min ne, hua ri cuihnạ́n.
9 Tihcạ rạ́hn rí nchuhn cạva che hua ndedecadino ne che ndere renahn dihyá nchuhn nduco cạca che redechúh yahn ne.
10 Hua náhn che namin nchuhn tihcạ ndedecadino ne, te nạhn ihyan ne, rạhn ye te ạma renan inó che cạyá ihyan nạn cạca che redechúh yahn ye, ate cuahn che quenún vạn ye ne, hua dito nạ́n nde hua ndahchan ndudo yáhn.
11 Ihyan che tihcạ rạhn ye ne, codevano ye te nduhcạ che yudo rihquentiyon nuhn cuạhn che yahn chenan nuhn, redirun nuhn yahn ne ne, atihnocạ yudo cạhcantiyon nuhn cuạhn che ndạ nuhn vạn ne.
12 Hua rendeva mạn nuhn yavenạn nuhn nduhcạ che redin nạhn ihyan che rendonan mạn ye ihyan, te ạma vedetundo che redin ye, rendeva mạn ye yavenạn ye, rạhco ye che tahque rigonun chihve ye che co ihyan chenạhn.
13 Nuhn ne, hua redin yạde nuhn, rechuhnan nuhn vederihquentiyon che te Dendiohs nuhn, che din nuhn ntiyon yahn ye vạn nchuhn.
14 Nuhn che ndạ nuhn menạn ndita, cahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chihnevan nchuhn, ne chemin che redin yahn che quendi nuhn cạhcantiyon nuhn nchuhn. Che tihcạ redin nuhn ne, hua rechuhnan nuhn vederihquentiyon che chenan cuma nuhn.
15 Hua redin yạde nuhn, rihquentiyon nuhn nạn che nedin tạma ca ihyan ntiyon. Che cuạco ne, chenan ino nuhn che cotahno nchuhn Dihvo vo Jesucristo numa ino ne, cạva che co chahte ntiyon che redin nuhn vạn nchuhn, ne quendi nuhn nduhcạ che a cochi nuhn rihquentiyon nuhn.
16 Tuhme quendi nuhn cuacotuhn nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo yạn chenạn, ate hua cahnevi nuhn ntiyon che nedin tạma ca ihyan.
17 Duh nchuhn che nahn ndonan mạn ne nchuhn ne, tahque ndah che ndonan ne Dihvo vo Jesucristo,
18 te ihyan che rendonan mạn ye ihyan ne, hua cochihve yahn ye che tihcạ redin ye. Me ihyan che rendonan Dihvo vo Jesucristo ihyan ne, atenạn ihyan chahn che rendeva Dendiohs ihyan.

11

Sạhn che redin cạ se che apóstol se

1 Ạma ndạhcạ ndete che din chahtino nchuhn che ndonán vederihquentiyon che quenan cumá. Co rạhco ne che ạma vedetundo che tihcạ redín.
2 Ate hua, te ạma yahinó nchuhn nduhcạ che nahn Dendiohs, cahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chitahno ne, ne náhn che dave chedave yahn ne, ndạ ne nạn ye.
3 Nducote chundah ne, ạma mạyon se ne, ndo se cu, chihncheh se Eva. Namin nchuhn ne, vạhinó cạva ne, te denạn hua numa ino ne ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, ne cạh yune ne che cahncheh se nchuhn, cuacondạh vedạme ne ihyan.
4 Vạhinó cạva nchuhn, te denạn ndạ sạhn che cacuahn se tạma ndudo menun ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo mạn, cuahndudo se tạma ndudo, redin vahn se che ndudo ndah yahn Dendiohs mạn, conun se nchuhn che nevahnecun ne tạma vaco menun Vaco Ndah yahn Dendiohs mạn, ne a ndah no ino ne cotahno ne nducuahn.
5 Ricá nchuhn che din chahtino ne yáhn, nạn sạhn chahn che redin vahn ne apóstol ndah, te nde tah hua rinda nan yahn vederihquentiyon che quenan cumá nạn vederihquentiyon yahn se.
6 Andahre hua ndahchan ndudo yáhn nạn che rahndudó, ate nạn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, a devanó ndendi ndendita nduhcạ che a rendihche mạn nchuhn.
7 Hua dehve ạma nunde che din mạ́n ntiyon, ndạca che chuhnún cuahn che cahndudó ndudo ndah yahn Dendiohs, chihnevan nchuhn. Tahque ndah ne, quendạh vedechahtinó chuhríhn cạva che ndah yahn ne.
8 Cuahn che quenán vạn nchuhn, dín ntiyon yahn Dendiohs cạva che ndah yahn ne ne, dihno vo che vate ye tạma yạn chinan ye u cạva che ndạca che chuhnún, ate anduhnecạ che ndere chehneví yahn ye, te ndiyu ihyan chahn va che conan ye u ro min.
9 Cuahn che chicuah nan yáhn ne, nde ạma nchuhn hua dendúh nchuhn. Tahque ndah ne, ạma o dihno vo che chica ye yạhn yahn Macedonia, chinan ye u. Nduco tihcạ ne, hua dendúh nchuhn ro min. Atihnocạ hua dendúh nchuhn caviyạn deman.
10 Nde muhn nde nạn Dihvo vo Jesucristo, cuạco rạ́hn rí nchuhn chemin. Numachahte yạhn yahn Acaya, hua

quendạh cuihnó nạn nde ạma ihyan, yahn che tihcạ ráhn.
11 Ndiyu che hua yahinó nchuhn che hua náhn che conan ne u. A mạn Dendiohs devano ye che ạma yahinó nchuhn.
12 Quendí dín tihcạ cạva che co cuihnạn sạhn yạde chahn che vatechica se redin cạ se che apóstol se, redin cạ se che redin se ntiyon nduhcạ che redin nuhn.
13 Sạhn chahn ne, ndere vatechica se, rihncheh se ihyan, redin cạ se che apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo sạhn.
14 Hua cạhn ino nchuhn che redin cạ se che apóstol se, te a devano vo te namin chundah ne, rendedeche se sạhn, co ndạcondạ se nde ạma ángel diyạhn ndete che nahn se.
15 Chemin che nde hua cạhn ino nchuhn, ndihchero ne sạhn chahn che redin se ntiyon yahn se, redin cạ se che ndudo ndah yahn Dendiohs che rahndudo se. Yahn nducuahn che redin se ne, va che din Dendiohs castigo sạhn, nedihve se nunde yahn se.

Nduhcạ che rechuhrihn Pạblo nạn ntiyon yahn Dendiohs

16 Ndaconan ráhn rí nchuhn che hua ndedecadino ne che ạma vedetundo che náhn ndeva mán yavenán. Ndete che tihcạ ndedecadino ne ne, codin chahtino ne yáhn.
17 Che ráhn rí nchuhn che náhn ndeva mán yavenán ne, ndiyu Dihvo vo Jesucristo che tihcạ rihquentiyon ye, te chemin ne, vedetundo yahn mán.
18 Nducote ạma yạhn sạhn che redin yạde se che ạma ndah ihyan se ne, namin u ne, ndeva mán yavenán.
19 Tihcạ dín, te nchuhn ne, ạma devano ne che rạhco ne, nde hua ri cuihnạn ne, a ndah no ino ne retuma ino ne sạhn che rendeva mạn se yavenạn se.
20 Andahre redin se decạhya yahn se nchuhn mạn, rendinun rendinạhno se nchuhn mạn, redin yahn se dehtenduh yahn ne mạn, rinạn se yahn nchuhn mạn, rahn se vạconạn ne mạn, ate a ndah no ino ne.
21 Anduhnecạ ndete che ạma vedecuihno chemin cạvá, te nuhn ne, hua rihquino nuhn che ndere din nuhn nduco nchuhn.

Andahre ạma vedetundo, ate namin u ne, co din yạdé nduhcạ che redin sạhn chahn.

22 Ndete che redin yạde se che sạhn nación yahn Israel sạhn ne, namin u ne, ihyan nación yahn Israel u. Ndete yahn che rente se devạco hebreo ne, namin u ne, renté devạco min. Ndete yahn che ndạta yahn Abraham sạhn ne, namin u ne, ndạta yahn ye u.
23 Ndete nạn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo nahn din yạde se ne, namin u co dín ạma vedetundo, ndo yạdé, te tahque ndichihve u nạn ntiyon yahn ye mạn, tahque nedín ntiyon yahn ye mạn, tahque ndeh yune nenún vạcoyạhn mạn. Ạma ndeh yune nahn ihyan u mạn, ạma ndeh yune adeche cạhno ihyan u mạn.
24 Sạhn nación yahn Israel ne, uhn yune din se castigo u, chahn se ndico ntihyon cun cuarta u.
25 Ino yune chahn se yạhn u. Ạma yune ndo dạma ihyan, cạh ye tu u nde a chihno ye u, che rạhco ye. Numacuahn ro che quechicá nạn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ino yune cheche nun bạrco nạn che quenún, ạma ro ạma yạn quenún vạn nuniyạhn.
26 Ạma chuhríhn nduh cuạn nạn che quechicá yahn ntiyon che quenán. Ạma ndeh yune adeche quenda ico u. Nduh cuạn nạn che quechicá ne, ạma cạhnda, yahn che ạma vate sạhn duco. Ạma ndeh yune cuahto din tạn ihyan nación yáhn mạn, ihyan nación chenạhn mạn, nducó, adeche cạhno ye u. Adecotino che quechicá, viyạn mạn, viyạta mạn, nuniyạhn mạn, ạma chuhríhn, adeche cóh nạhn cuạn. Me sạhn che redin cạ se che ritahno se Dihvo vo Jesucristo ne, cuahn dạma chenun ino se vedetạn, nahn cạhno se u.
27 Ạma chi cunó nạn ntiyon mạn, ạma quenduché mạn, ạma chih cuicó mạn, chih yạcá mạn. Nạhn cuạn ne, adeche coh iché, quechicá vạn ngo, nde tino yáhn metah.
28 Avạne yahn nducuahn chemin chan ne, ạma rendedecadinó ro ro, cạva nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, te u che redín cudạdo ihyan.
29 Nducoyạca dihno vo che hua ndah richahtino ye Dihvo vo ne, ạma rendedecadinó cạva ye. Namin nducoyạca dihno vo che redin ihyan che rahtendihco ye nunde ne, ạma ri rán cạva ye.
30 Ndete che nahn co yenó ne, tahque ndah che co yenó yahn dehtenduh che rihco ro che hua rigonun chihvé.
31 Dendiohs, Chida Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che rendeva vo yavenạn ye cuahn dạma ne, devano ye te cuạco che ráhn.
32 Cuahn che quenán yạn Damasco ne, gobernador che rinan se rey Aretas, va se yạn min, ne chih se sandạdo yune che nahn din se preso u.
33 Ate ndedevah ihyan u chete ạma cuahte cuahn vedạme chete che ndacoriya chihto yạn me, ne nduco tihcạ cáhn.

12

Ąma vederihno che cąh Dihvo vo Jesucristo, ndihchero Pąblo

1 Hua redin yahn che ndeva mą́n yavenąn, ate va che có nchuhn yahn ąma vederihno che te Dihvo vo Jesucristo, ndihcheró.
2-3 A ndeh nduyo che ritahnó Dihvo vo Jesucristo, ne mąn adive ne, a ri ndiche cun nduyo ne, quenda ye u vahchetero. Hua devanó, a mą́n, o vacó, atenąn Dendiohs devano ye. Ate tanocą nduh ne, quenda ye u vahchetero.
4 Min chihnevą́n ąma ndeh ndudo che nde hua rentąquinó deh che cąhmá yahn. Avąne ne, cąhnda va che cąhmá.
5 Vederihno min che cuąco, redin yahn che ndonąn. Ate cąva mą́n ne, nde hua redin yahn che ndo yądé. Atenąn yahn che nde hua rigonun chihvé, atenąn yahn chemin che co co yenó.
6 Ndete che nahn ndo yądé ne, dehve ndere ndo yądé, te ndudo cuąco che cąhmá. Ate tahque ndah che nde hua cąhmá yahn, cąva che hua cąva chemin nevahnecun ihyan u, te atenąn che cahnevan ye che renté mąn, cąhco ye cudądo nduhcą che quechicá mąn.
7 Cąva che hua ąma din yądé che ndihcheró vederihno min ne, cąh yune Dendiohs che dechuh chundah ąma cah tąn, chetąh u, redin che rechuhrí*h*n cuahn dąma.
8 A ino yune ąma chicá favor Dihvo vo Jesucristo che cahnevi ye cah min,
9 ate rąhn ye ri ye u te nduco che yahino ye u, a va, te tahque rihco ro ye vederihquentiyon yahn ye nduco ihyan che nde hua rigonun chihve ye. Chemin che ąma yenó che rechuhrí*h*n, redin cah, te nduco tihcą ne, tahque rihco ro Dihvo vo vederihquentiyon yahn ye nducó.
10 Ri yenó yahn nducuahn che rechuhrí*h*n nąn ntiyon yahn Dihvo vo, che ndere riya ihyan u mąn, che redin tąn ye nducó mąn, che hua rendąca che rechuhnún mąn, che yah rahnó mąn, te cuahn che rendó nde ndiyąhn ne, tahque rihco ro Dihvo vo vederihquentiyon yahn ye nducó.

Pąblo ne, ąma rendededecadino ye cąva ihyan yahn Dendiohs che vate ye yąn Corinto

11 Ąma vedetundo che rąhn yądé nduco nchuhn, ate nducote retuma ino ne sąhn che rihncheh se nchuhn ne, quenan cuma che tihcą dín. Nchuhn che redin yahn che ndeva ne yavenąn, ndiyu mą́n, te andahre lądo yá*h*n nde hua rigonun chihvé, ate hua dehva rinda nan yá*h*n nąn sąhn apóstol chemin chan, che rąhco ne che ąma ndah se.
12 Cuahn che quená*n* vąn nchuhn ne, nduco rino nduco ndah dín vederihno, chihnde ro che apóstol numa cuąco u.
13 Nchuhn ne, dąma no din yahinó nchuhn nduco dihno vo che vate ye tąma yąn. Ate ndete che rąhco ne che quendihcó nunde yahn che hua dendú*h* nchuhn che ndąca che chuhnú*n* ne, codin chahtino ne yá*h*n.
14 Rą́hn rí nchuhn te a rihcoyąn yá*h*n che ndaconan chí quendihcheró nchuhn co ino yune. Nde hua dendú*h* nchuhn, te rechí cąva che ndah yahn ne, ndiyu cąva che nahn co yá*h*n dehtenduh che va yahn ne. Tihcą, te redín nduhcą che redin ihyan che rihcacheh ye dąya ye. Ndiyu mąn ye chenan ino ye che cąhcacheh dąya ye ihyan.
15 Andahre cuahn che tahque yahinó nchuhn, ra tin ne, ne ti nąn ti ino ne rendihchero ne u, ate nde nduco nduh ne, vá vedeyeno che quendí conán nchuhn, nde vá vedeyeno che cąhco mendą́hn u cąva che ndah yahn ne.
16 Andahre devano cuąco nducoyąca nchuhn che hua dendú*h* nchuhn cąva che ndąca che chuhnú*n*, ate nde nduco nduh ąma o ne ne, renuhn ino ne, rąhn ne che nducote ąma mąyon u ne, chihnché*h* nchuhn.
17 Namin a devano nchuhn che ndiyu che chihnché*h* nchuhn che dechú*h* ąma o dihno vo, chendihchero ye nchuhn.
18 A dechú*h* Tito nduco tąma dihno vo, chendihchero se nchuhn, ne a devano ne te hua chihncheh se nchuhn. Namin a devano ne te nde ąma nuhn hua nihncheh nuhn nchuhn, te dąma vederendededecadino yahn nuhn mąn, runecąde vatechica nuhn mąn.
19 Dihnó che yahinó nchuhn, che tihcą dirú*n* yahn ne ne, co rąhco ne che rąhn nán mąn nuhn. Ate hua, te nde muhn nde nąn Dendiohs, nducuahn che redin nuhn ne, redin nuhn numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, cąva che tahque numa ino ne cotahno ne ihyan.
20 Tihcą dí*n*, te nahn che runecąde chenan nchuhn cuahn che ndą́, cąva che co yenó cąva ne, ne hua ndąca yune che dín castigo nchuhn, co rą́n. Vąhinó cąva nchuhn, te denąn cuahn che ndą́, ntącá nchuhn che vate cąnda ne mąn, redin ve ne yahn vih mąn, tąn ne nduco vih mąn, redin yąde ne mąn, redin vi ne mąn, retumacąh ne cuendo nduco vih mąn, rih nunde ąma tąma ne yahn vih mąn, ndeh cuąn ndi ne nduco vih mąn.
21 Namin vąhinó, te denąn cuahn che dechuh tun Dendiohs u vąn nchuhn ne, co cuihnąn cąva ne. Co nde va che cuacó cąva ąma yąhn nchuhn che metah nto ino ne

nunde che chenan cuma ne nde ro menạn, metah cạhcomạn ne che chihngạ redin ne mạn, che ndere rahtenan ne nduco ihyan che hua nihnevạco ne nduco ye mạn, che ạma idihya ne mạn.

13

Rạhn Pạblo che cạhn tun ye yạn Corinto

1 Mạn co ino yune che ndaconan chí quendihcheró nchuhn. Nducoyạca ne che va nunde yahn ne ne, dinoca ndạhco cuạco o ino ihyan, tuhme co ne castigo.

2 Cuahn che ndá chi o yune ne, a rá́hn nduco nchuhn te cuahn che chí tạma yune ne, dín castigo nducoyạca nchuhn che a chendihco ne nunde nde a rạhn me, nde nducoyạca nchuhn che cade rahtendihco ne nunde. Mạn ndaconan dirún yahn ne che a rá́hn cạva che hua conạn ne.

3 Nducote nahn nchuhn che cạhco ró che quenán nạn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, cuahn che ndá tạn ne, tumacadino ne. Dihvo vo Jesucristo ne, hua dehve vạh ye nchuhn, te yudo vederihquentiyon yahn ye.

4 Andahre quenan yạh ye nạn cruz, chih ye nduhcạ ạma ihyan che nde hua rigonun chihve ye, ate ndedetuhche Dendiohs ihyan, ndạhco ye vederihquentiyon tạh ye. Atihnocạ nuhn, andahre rạhco ihyan che nde hua rigonun chihve nuhn, ate ritahno nuhn ihyan min, ne chemin che te Dendiohs vederihquentiyon, chenan cuma nuhn cạva che ndah yahn ne.

5 Cuendedecadino nchuhn cạva mạn ne, a ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, o hua. Ndete che numa cuạco ritahno ne ihyan ne, quenun Vaco Ndah yahn ye nchuhn, ne ndete che hua ne, hua.

6 Quenan inó che codevano nchuhn te nuhn ne, ritahno nuhn ihyan min numa cuạco, quenun Vaco Ndah yahn ye nuhn.

7 Rica nuhn Dendiohs cạva nchuhn che hua cuahtendihco ne nunde, ne hua conan cuma che din nuhn castigo nchuhn, cuhnde ro che quenun Vaco Ndah yahn ye nuhn. Andahre ndạhchenan ihyan nuhn, cạhma ye che hua quenun Vaco Ndah yahn ye nuhn, ate tihcạ redin nuhn, te tahque nahn nuhn che runecạde cuahtechica ne, che co che quendạh yavenạn nuhn.

8 Tihcạ, te nuhn ne, ndotenan che cạhca tạn nuhn yahn ihyan che redinahn ye Ndudo yahn Dendiohs ne, va che ndeva nuhn yavenạn ye.

9 Vedeyeno yahn nuhn ne, che cotahno nchuhn Dihvo vo Jesucristo numa ino ne. Dehve din yahn che ndạhchenan ihyan nuhn. Namin revạh nuhn cạva ne, che nde tahque numa ino ne cotahno ne ihyan.

10 Chemin che numanahn che ametah chí ne, dirún cạca cuh, dechúh yahn ne, cạva che nto ino ne nunde yahn ne, ne hua conan cuma che dín castigo nchuhn cuahn che ndá tạn. Tihcạ, te hua náhn che vederihquentiyon che te Dihvo vo Jesucristo u, cochihve demạn cạva che dín castigo nchuhn. Tahque ndah ne, náhn che cochihve cạva che quendi cotahno ne ihyan numa ino ne.

11 Dihnó, mạn ne, Dendiohs conduco ye nchuhn. Runecạde cuahtenan ne mạn, cuenecạh yạn ạma tạma ne chedave yahn vih mạn, ạma no ndudo codin ne nduco vih mạn, ndạhcạ cuahtenan ne nduco vih mạn, ne Dendiohs, ihyan min che yahino ye uvo mạn, redin ye che rahte dihn chedave yuhn vo mạn ne, conduco ye nchuhn.

12 Cuenecạh ạma tạma ne Dendiohs vih numacuahn vedino vedenecun.

13 Cuendeva ne Dendiohs yahn nducoyạca dihno vo che vate ye muhn.

14 Dendiohs mạn, Dihvo vo Jesucristo mạn, din yahino ye nchuhn. Conun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BL̄O, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YA̱N GALACIA

1 U Pa̱blo ne, ndiyu ihyan iyehnse che
chihco ye vederihquentiyon tá̱h che co
apóstol, te a Dihvo vo Jesucristo ma̱n,
Dendiohs Chida, ihyan min che
ndedetuhche ye Dihvo vo va̱n tena̱hn ma̱n.
2 Nchuhn che ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo, che vate ne ya̱hn yahn Galacia,
u nduco nducoya̱ca dihno vo che chenan
ye muhn nducó, dirún nuhn ca̱ca cuh,
dechuh nuhn yahn ne.
3 Dendiohs Chida ma̱n, Dihvo vo
Jesucristo ma̱n, din yahino ye nchuhn, din
ye che nda̱hca̱ cuahtenan ne.
4 A Dihvo vo Jesucristo che chihco
menda̱hn ye ihyan chih ye ca̱va nunde
yuhn vo, ndedevahn ye uvo va̱n ihyan
nunde nduhca̱ che nahn Chido vo
Dendiohs,
5 ihyan min che va che ndeva nducoya̱ca
ihyan yavena̱n ye numacuahn ro. Tihca̱ co.

Va a̱ma na̱n no ndudo ca̱va che ndevahn ihyan

6 A̱ma rahn inó che nduco nun raconda̱h
veda̱me nchuhn Dendiohs, ihyan min che
tenda̱hnun ye uvo, dechuh ye Dihvo vo
Jesucristo che yahino ye uvo. Ma̱n ne,
riquendi ne ta̱ma na̱n ndudo.
7 Ndiyu che va ta̱ma na̱n ndudo ndah, ate
che tahque ri ne, vate ihyan che
redetohnan ye ino nchuhn, nahn ndacorun
ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
8 Adecoduhno ihyan che cuahndudo ye
ta̱ma na̱n ndudo che ndiyu ndudo che
rahndudo nuhn, rihnevan nchuhn ne,
ihyan min ne, va che conda ye, andahre u o
a̱ma ángel che ca̱ca ye vahchetero.
9 Nduhca̱ che chicuáhn nchuhn ro mena̱n
ne, ma̱n ne, ndaconan ntihyon yán ta̱ma
yune. Adecoduhno ihyan che cuahndudo
ye ta̱ma na̱n ndudo che ndiyu ndudo che a
chitahno nchuhn ne, ihyan min ne, va che
conda ye.
10 U ne, hua rinúhn che co yeno ihyan
iyehnse nducó, te che rinúhn ne, che co
yeno Dendiohs. Ndete che núhn che co
yeno ihyan iyehnse nducó ne, nde hua co
conán na̱n ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
11 Dihnó, nahn che codevano nchuhn te
ndudo ndah che cahndudó, chihnevan ne
ne, ndiyu vededevano yahn ihyan iyehnse,
12 te nde a̱ma ihyan iyehnse ne, hua
chicuahn ye u. Che rahndudó ne, ma̱n
Dihvo vo Jesucristo te ye, checadinó.
13 A checadino nchuhn nduhca̱ ihyan u
ro mena̱n cuahn che chitahnó da̱ma nduco
ihyan nacíon yahn Israel. Din tá̱n nduco
ihyan yahn Dendiohs, rihcó che decuihnó
ihyan.
14 Nduhca̱ che ritahno ihyan nación yáhn
Israel ne, u che tahque quenda̱hnán che co
nducoya̱ca combiero yáhn, te numa inó
quendí costumbre yahn ihyan ndico yáhn.
15 Ate Dendiohs ne, tenda̱hnun ye u
numacuahn vedeyahino yahn ye, ne
chihco vih ye u nde ro che metah
cuhndeyán.
16 Nda̱ ro che nahn ye ne, dechuh ye
Da̱ya ye nán, te cuande ye ndudo yahn ye u
ca̱va che cuahndudó va̱n ihyan nación
chena̱hn. Cuahn che tihca̱ chi ne, hua
cháhn chiqueruné nde a̱ma ihyan,
17 nde hua cháhn ya̱n Jerusalén
chendihcheró ihyan che tahque mena̱n ndi
ye apóstol che co u. Tahque ndah ne, cháhn
ya̱hn yahn Arabia. Chihno min ne,
ndaconán ya̱n Damasco.
18 Nde chihno ino nduyo ne, tuhme
cháhn ya̱n Jerusalén che ndihcheró Pedro,
ne quenán nduco ye ntihyon ro.
19 Atena̱n ihyan min nduco Jacobo, dihno
Dihvo vo Jesucristo, ndihcheró ihyan. Hua
ndihcheró ihyan apóstol chena̱hn.
20 Nde na̱n Dendiohs ne, ndudo cua̱co
che dirún yahn nchuhn.
21 Adive ne, cháhn ya̱hn yahn Siria ma̱n,
ya̱hn yahn Cilicia ma̱n.
22 Ta̱hn min ne, dihno vo che ritahno ye
Dihvo vo Jesucristo, che vate ye esta̱do
yahn Judea ne, hua rendihche ye u.
23 Che devano ye yáhn ne, atena̱n che
rente ihyan che a u che din tá̱n ro mena̱n
me nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo
ma̱n, che rahndudó ndudo che rihcó che
decuihnó ro mena̱n me ma̱n,
24 ne rendeva ye yavena̱n Dendiohs ca̱vá.

2

Pa̱blo ne, nevahnecun ihyan apóstol chena̱hn ihyan

1 Chihno ndichecun nduyo ne, cháhn
ta̱ma yune ya̱n Jerusalén nduco Bernabé,
ne quendá Tito.
2 Cháhn, te checadinó te tihca̱ nahn
Dendiohs. Min ndo da̱ma dema̱n ihyan che
ndina̱n ye yahn ya̱co, ne neca̱h cuandé
ihyan yahn ndudo ndah che rahndudó va̱n
ihyan nación chena̱hn. Tihca̱ dín, te nahn
cadinó deh ca̱hma ye yahn ntiyon yáhn, a
cochihve o hua.
3 Nde Tito che nduco se u, andahre sa̱hn
ta̱ma nación se, ate hua din ye fuerza che
conan seña sa̱hn.
4 A̱ma o sa̱hn che redin ca̱ se che ritahno
se Dihvo vo Jesucristo ne, cua̱hn ndeh

chendạ se min, rano se nuhn, nahn cua cuande se nuhn dehco che vatemạn ino nuhn, ritahno nuhn Dihvo vo Jesucristo, te nahn se che ndaconan quendi nuhn ley che dirun Moisés, din che denduh ino nuhn.

5 Ate nde tah hua tumacạh nuhn yahn sạhn chahn, te rendededecadino nuhn cạva nchuhn, ne hua cạh yune nuhn che tihdenan se costumbre ndico nạn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.

6 Me ihyan ndinạn chahn ne, a ndinạn ye o hua, chemin ne, nde hua cuande yáhn, te Dendiohs ne, dạma no rendihche ye nducoyạca ihyan. Ihyan chahn ne, metah nde ạma nạn ndudo che quendudonạn devano ye che va che cacuahn ye u.

7 Tahque ndah ne, tumacadino ye che mạn Dendiohs nahn ye ntiyon u che cuahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo vạn ihyan nación chenạhn nduhcạ che nahn ye Pedro che cuahndudo ye vạn ihyan nación yahn Israel.

8 Nduhcạ che cạh dito Dendiohs Pedro nạn ntiyon vạn ihyan nación yahn Israel ne, tihcạ cạh dito ye u nạn ntiyon vạn ihyan nación chenạhn.

9 Jacobo mạn, Pedro mạn, Juạn mạn, ihyan chahn che ndinạn ye, nducote tumacadino ye te numacuahn vedeyahino nte Dendiohs vederihquentiyon u ne, nevahnecun ye nuhn, u nduco Bernabé, ne nte cạde ye che quendi nuhn cuahndudo nuhn vạn ihyan nación chenạhn, ne mạn ye ne, quendi ye cuahndudo ye vạn ihyan nación yahn Israel.

10 Atenạn che chica ye nuhn ne, che din nuhn cuande cạva ihyan chevạh che vate ye min. Chemin ne, numacuahn vedeyeno dináhn.

Pạblo ne, yạhve ye Pedro min yạn Antioquía

11 Adive cuahn che chahn Pedro yạn Antioquía ne, tumacadinó che hua runecạde ye, ne quenan cuma che yạhvé ihyan.

12 A menạn ne, reh ye dạma nduco ihyan nación chenạhn. Ate cuahn che ndạ ạma o sạhn che dechuh Jacobo ne, din vih ye, ametah cheh ye dạma nduco ihyan chahn, te vạh ye ihyan che riquendi ye redinahn ye ley che dirun Moisés.

13 Nduco chemin ne, chihco ro ye che o nạn o chende ye, ne nducoyạca ihyan nación yahn Israel che rendo dạma ye min, nde Bernabé ne, dạma chi ye nduco ye.

14 Che tihcạ din ye ne, chihnde ro yahn ye che hua runecạde riquendi ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Chemin che ráhn rí Pedro nạn nducoyạca ihyan ndiyạco: “Di, che sạhn nación yahn Israel di, a metah ro che dạma ri nduco dihno vo ihyan nación chenạhn, chihcoman costumbre yahn ihyan nación yehn. Mạn ne, ¿tạca che nahn din fuerza dihno vo ihyan nación chenạhn che dinahn ye costumbre yahn ihyan nación yehn?”

Ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan nación chenạhn mạn, che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ndevahn ye

15 Nuhn ne, ihyan nación yahn Israel nuhn, ndiyu ihyan nunde nuhn nduhcạ ihyan nación chenạhn.

16 Ate devano nuhn che atenạn che cotahno vo Dihvo vo Jesucristo che ndeva Dendiohs uvo, ndiyu che dinahn vo ley che dirun Moisés. Chemin che nạhn nuhn ne, cạva che ndeva Dendiohs nuhn ne, ndotenan che dinahn nuhn che rihquentiyon ley min ne, chitahno nuhn Dihvo vo Jesucristo. Tihcạ din nuhn, te andahre dinahn ihyan che rihquentiyon ley min, ate hua cạva chemin ndeva Dendiohs ihyan.

17 Mạn che a chitahno nuhn Dihvo vo Jesucristo, che nahn nuhn che ndeva Dendiohs nuhn ne, ndete che quendạh ro yahn nuhn che ihyan nunde nuhn nduhcạ ihyan nación chenạhn ne, ¿a cạhquino vo cạhmo vo che Dihvo vo quendihco ye nunde ne? Hua.

18 Ạma te a chihcomạn nuhn ley che dirun Moisés ne, ndete che ndaconan nuhn dinahn nuhn che rihquentiyon ne, nduco chemin cạhco ro nuhn che ihyan nunde nuhn.

19 Cuạco che tihcạ, te u ne, a nạn ley min tumacadinó che hua ndạcá vederenchahco che dináhn vederihquentiyon yahn mạn, che tahque ndah cochahtinó Dendiohs mạn.

20 Anduhnecạ ndete che quenan yáh dạma nduco Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che Dạya Dendiohs. A ihyan min che rihquentiyon ye u, ndiyu mán. A yahino ye u, ne chihco mendạhn ye ihyan chih ye cạvá. Mạn ne, nducuahn che redín ne, a yahn che ritahnó ihyan.

21 Ndiyu che duche rinó vedeyahino yahn Dendiohs, ate hua co ndeva ye ihyan cuande yahn che dinahn ye ley che dirun Moisés, ne chemin che quenan cuma che chih Dihvo vo Jesucristo.

3

Che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, hua redotenan vo ley che dirun Moisés

1 Nchuhn dihnó che vate ne yạn Galacia, a te cuande ndah nuhn nchuhn nduho yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che quenan yạh ye. Ate mạn ne, ạma tundo ndạcondạ ne, chitahno ne yahn ihyan che chihncheh ye nchuhn, chihcomạn ne che redinahn ne ndudo cuạco.

2 Nahn che cuahte nchuhn ndedecadino
ne. ¿A te Dendiohs Vaco Ndah yahn ye
nchuhn yahn che dinahn ne ley che dirun
Moisés, o te ye yahn che chitahno ne ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo?
3 Hua co nchuhn chevạh cạ tundo. A
quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn
yahn che chitahno ne, ne hua ndạhcạ che
ndevanạn ne richahtino ne ley min.
4 Ndete che cạhcomạn nchuhn ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, nde ạma
nạn dehtenduh che a din Dendiohs nduco
ne, hua cochihve yahn ne. Ate quenan inó
che cochihve yahn nchuhn.
5 Cuahn che redin Dendiohs che renun
Vaco Ndah yahn ye nchuhn, rinahn
vederihno vạn ne ne, ndiyu cạva che
redinahn ne ley che dirun Moisés, te cạva
che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo.
6 Cua cuande ne nduhcạ che chinahn
nduco Abraham. Ihyan min ne, chitahno
ye Dendiohs, ne cạva chemin no che nedin
yahn Dendiohs ihyan.
7 Cuedevano nchuhn te nducoyạca ihyan
che ritahno ye Dendiohs ne, riquendi ye
yune yahn Abraham.
8 Nde a rạhn me ne, a ndirun nạn Ndudo
yahn Dendiohs te ihyan nación chenạhn
che cotahno ye ne, nedin yahn Dendiohs
ihyan. Ndudo ndah min ne, a ndudo che
cạh Dendiohs Abraham, rạhn ye tuhcạ:
“Vedeyahino che quenan cumá ndoque ne,
a namin che ndah yahn ihyan nducuahn
nación.”
9 Nducote tihcạ ne, nducoyạca ihyan che
ritahno ye ne, nedin yahn Dendiohs ihyan
nduhcạ che nedin yahn ye Abraham yahn
che chitahno ye.
10 Me nducoyạca ihyan che richahtino ye
che ndevahn ye nduco che dinahn ye ley
che dirun Moisés ne, va che conda ye, te
nde ạma ihyan hua cocha ye dinahn ye ley
min. Va che conda ye, te a ndirun nạn
Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Nducoyạca
ihyan che hua dinahn ye nducuahn che
ndirun nạn ley ne, va che conda ye.”
11 Nducote tihcạ ne, a ndero ndi che nde
ạma ihyan hua tuno ye nạn Dendiohs
nduco che dinahn ye ley min. A namin no
tun ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs
tuhcạ: “A ihyan che ritahno ye che
ndedevahn Dendiohs ihyan, ndeva ye
ihyan.”
12 Ate hua tihcạ ley che dirun Moisés, te
chemin ne, rihquentiyon che dinahn ihyan
ndiyu che cotahno ye. Chemin ne, a ndirun
nạn ley min tuhcạ: “Ihyan che dinahn ye
nducuahn che rihquentiyon ley cuh ne,
ndevahn ye.”
13 Dihvo vo Jesucristo ne, a ndedevahn
ye uvo, metah che conda vo nduhcạ che
rihquentiyon ley min. Mạn ye chuhrihn ye
menun vo, chi ye ye castigo che va che co
vo. Chinahn nduco ye nduhcạ che a ndirun
nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
“Nducoyạca ihyan che a ndinda ye ne,
renan yạh ye.”
14 Nduco tihcạ ndedevahn ye uvo cạva
che din ye che conahn ndudo che necạh
Dendiohs Abraham cạva che ndah yahn
ihyan nación chenạhn. Namin nduco tihcạ
ne, nducoyạco vo che ritahno vo ne, conun
Vaco Ndah yahn Dendiohs uvo nduhcạ che
a cạh ye ndudo yahn ye.
15 Dihnó, cua cuande nchuhn ejemplo
cuh che ntihyon yán: Cuahn che redendah
ihyan ạma cạca, redin ye firma, rihco ye
ne, nde ạma ihyan hua co cạhca tạn ye
yahn, nde hua co ndedendah ye nduhcạ
che nahn ye.
16 Me ndudo yahn Dendiohs che cạh ye
Abraham nduco ndạta yahn ye ne, che
ndirun che ndạta yahn ye ne, conahn che
ạma no ihyan nạn ndạta yahn ye, ndiyu
nducoyạca ye. Ihyan min ne, a Dihvo vo
Jesucristo.
17 Cuedevano nchuhn te Dendiohs ne,
cạh ye ndudo yahn ye Abraham, ne cạh
dito ye. Me ley che dirun Moisés chihno
cun ciento ndico ndiche nduyo adive ne,
hua co che cạhca tạn yahn ndudo min.
18 Che cạh Dendiohs ndudo yahn ye
Abraham che din ye che ndah nduco
nducoyạca ihyan ne, conahn nduco ye
yahn che tichạ chi yeno Dendiohs ndiyu
yahn che dinahn ye ley min.
19 Nducote tihcạ ne, co vate ihyan che
ndedecadino ye: “¿Dehra cochihve ley che
dirun Moisés tuhme ne?” Cuedevano
nchuhn te chihnde adive atenạn cạva che
chihco ro nunde yahn ihyan nde ndạ ro
che nạn ndạta yahn Abraham quendạh
ihyan min che a nente cạde Dendiohs
nduco Abraham yahn ye. Dechuh
Dendiohs ángel, ndạhco ye ley min tạh
Moisés cạva ihyan yạn.
20 A ndero ndi che chichihve Moisés yahn
Dendiohs mạn, cạva ihyan yạn mạn.
Namin a ndero ndi che Dendiohs che cạh
ye ndudo yahn ye Abraham ne, a ihyan
min no tun che ndạhco ye ley yahn ye tạh
Moisés.
21 Andahre tihcạ, ate ley yahn ye che
ndạhco ye tạh Moisés ne, ndiyu che
rendạhco cạde ye ndudo che cạh ye
Abraham, te hua nedin yahn ye ihyan,
ndevahn ye nduco che dinahn ye ley min.
22 Tahque ndah ne, rihco ro ley min che
va che conda nducoyạca ihyan, din nunde
yahn ye. Tihcạ rihco ro ley min cạva che
ihyan che cotahno ye Dihvo vo Jesucristo
ne, ndeva Dendiohs ihyan, nduhcạ che a
necạh ye ndudo yahn ye.

23 Numanahn che metah ndạ Dihvo vo
Jesucristo, cotahno vo ihyan ne, chihco
rino ley min uvo.
24 Anduhnecạ ndete che din ley min
cudạdo uvo, tihyon yune uvo cạva che
cotahno vo ihyan min, nedin yahn
Dendiohs uvo.
25-26 Ate mạn che a nedin dạya Dendiohs
uvo yahn che ritahno vo Dihvo vo
Jesucristo ne, ametah rendotenan vo ley
min.
27 Nducoyạco vo che chedenune vo,
nevahnecun vo Dihvo vo Jesucristo ne, ndo
vo ihyan yahn ye.
28 Mạn ne, nde hua redin yahn che
ndạhchenan vih vo. Dehve din yahn
atạnochan ihyan yahn ye, a ihyan nación
yahn Israel ye, o ihyan tạma nación ye, a
redin ye ntiyon yahn ihyan, o redin ye
ntiyon yahn mạn ye, a ndạhta ye, o chạhn
ye. Hua dehve din yahn tạchan vo, te che
ndichahtino vo Dihvo vo Jesucristo ne, a
dạma no nducoyạco vo.
29 Nducote a yahn Dihvo vo Jesucristo
uvo ne, riquendi vo yune yahn Abraham,
ne ndeva Dendiohs uvo nduhcạ che a
necạh ye ndudo yahn ye.

4

1 Cua cuande nchuhn tạma ejemplo:
Ạma sạhn dihn che va che ndondạ tạh se
vedecuihca yahn chida se ne, numanahn
che lihn ca se ne, rendihche ihyan sạhn
anduhnecạ mozo, andahre sạhn min co
yahn se nducuahn.
2 Va ihyan che redin ye cudạdo sạhn
mạn, rendihche ye cạva se mạn, nde ndạ ro
che ndạhco chida se dehtenduh yahn ye
tạh se.
3 Atihnocạ uvo, te ro che metah cotahno
vo Dihvo vo Jesucristo ne, anduhnecạ
checạhya uvo, riquendi vo costumbre
yahn ihyan ndico yuhn vo.
4 Ate cuahn che tuno ro che a ndihco cạde
Dendiohs ne, dechuh ye Dạya ye. Ihyan
min ne, ndo ye ihyan iyehnse, chihndeyạn
ye, ne dinahn ye ley che dirun Moisés,
5 cạva che nduco tihcạ ndedevahn ye uvo
yahn vederihquentiyon yahn ley min, ne
nedin dạya Dendiohs uvo.
6 Mạn che a nedin dạya Dendiohs uvo ne,
dechuh ye Vaco Dihvo vo Jesucristo, ihyan
min che Dạya ye, conun chete chedave
yuhn vo, ne covạh tuhcạ: “Ndih che Chidá.”
7 Nducote tihcạ ne, a ndero ndi che ndiyu
ihyan vạne uvo. A ndevahn vo, nedin dạya
Dendiohs uvo, ne ndeva ye uvo yahn che
ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.

Pạblo ne, rendededecadino ye cạva ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

8 Ro menạn me ne, vatechica vạne
nchuhn nạn Dendiohs, nde hua devano ne
che va ye, rendeva ne yavenạn dehtenduh
che ndere redin ne dendiohs yahn ne.
9 Ate mạn che a nevahnecun ne
Dendiohs, nedin yahn ye nchuhn ne, ¿tạcạ
che ndaconan ne dinahn ne costumbre
chemin chan che nde hua cochihve?
10 Nchuhn ne, renevahnecun ne
dehtenduh vihco mạn, rihco vih ne iyo
mạn, nduyo mạn, che rạhco ne che cạhnda.
11 Rendededecadinó che a chinda ntiyon
che dín vạn ne, chicuáhn ndudo ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo nchuhn.
12 Dihnó, nducote dạma chi vo nduco vih
ro menạn me ne, ricá nchuhn che quendi
ne yune yáhn, cạhcomạn ne costumbre
ndico nduhcạ che a chihcomán. Quenan
inó che dinahn ne che ricá nduhcạ che din
ne ro menạn me.
13 A devano nchuhn te yahn che chi cáh,
che quenán yạn vạco ne, ne chemin che
ndạca yune che cahndudó ndudo ndah
yahn Dihvo vo Jesucristo, chihnevan ne.
14 Andahre ndạca yune che ndạhchenan
nchuhn u yahn che cáh, ate hua din ne, nde
hua chacondạh vedạme ne u. Tahque ndah
ne, nevahnecun ne u, ndihche ne u
anduhnecạ ndete che ạma ángel yahn
Dendiohs u mạn, anduhnecạ mạn Dihvo vo
Jesucristo u mạn.
15 ¿A chinạn nchuhn vedeyahino che
chahtenan cuma ne nducó ro menạn me
ne? Ạma ndededecadino ne yahn cah che
quenan ndutinán, nde a rino ne che tico ne
ndutinạn ne, te ne u.
16 Mạn ne, ¿a racondạh vedạme nchuhn u
yahn che riyạhvé nchuhn che cuahtechica
ne nduhcạ che nahn Dendiohs ne?
17 Sạhn che tihcạ rinun se nchuhn ne,
ndiyu che yahino se nchuhn, te yahn che
nahn se che cuacondạh vedạme ne nuhn,
nevahnecun ne sạhn.
18 Codin nun ino nchuhn, codin ne che
ndah cuahn dạma, ndiyu demạn cuahn
che quenún vạn ne.
19 Dạyá che yahinó nchuhn, ạma
rechuhríhn che rendededecadinó cạva
nchuhn, ne quendi chuhríhn nde ndạ ro
che conan dinahn ne ndudo yahn Dihvo vo
Jesucristo nduhcạ che redin yahn.
20 Ạma náhn ndete che a quenún vạn
nchuhn, ne cacuáhn nchuhn nduco rino
nduco ndah cạva che conahn ne, te ạma
rendededecadinó cạva ne.

Ejemplo yahn Agar nduco Sara

21 Nchuhn che nahn nevahnecun ne ley
che dirun Moisés, ¿a renahn ne nducuahn
che rihquentiyon ne?
22 Nạn ley min ne, ndirun che Abraham
ne, ndạca o dạya ye. Ạma se ne, chacoyạhn

tạhn decạhya yahn ye che ndere quenan ye nduco te, ne tạma se ne, chacoyạhn ihyan ndạhta yahn ye.
23 Tạhn decạhya yahn ye ne, ndạca dạya te yahn che din chihyo ye tạhn. Ate ihyan ndạhta yahn ye ne, ndạca dạya ye yahn che a tihcạ necạh Dendiohs ndudo yahn ye.
24-25 Che tihcạ chi ne, covahn ạma ejemplo che tuhcạ conahn: Nduh che o ihyan ndạhta chahn ne, anduhnecạ o ndudo che chihco Dendiohs. Agar, tạhn decạhya che ndere quenan te nduco Abraham ne, anduhnecạ ley che cạh Dendiohs Moisés min Cuete Sinaí, nación yahn Arabia. Ihyan yạn Jerusalén mạn, ihyan chenạhn mạn, che renevahnecun ca ley min ne, anduhnecạ sạhn decuạh demạn che chacoyạhn tạhn min, che rihquentiyon ihyan sạhn.
26 Ate uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, hua tihchan vo, te quenan cuma che cuahtenan vo vahchetero.
27 Tihcạ, te a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:

Di che hua rendạca daye, che nde hua
devene deh che renan yah chete
ndạhta che racoyạhn ye,
co yene, nde tuno cuah yene,
te tahque yạhn dạya ndạhta demạn
che co ndạhta che va inchạhn ye.

28 Dihnó, uvo ne, anduhnecạ Isaac, dạya Sara, ihyan min che a necạh Dendiohs ndudo yahn ye che va che cuhndeyạn ye.
29 Cuedevano ne te ro menạn me ne, sạhn che chacoyạhn tạhn decạhya che ndere quenan te nduco Abraham ne, din tạn se nduco sạhn dạya Sara, sạhn min che cạh Vaco Ndah yahn Dendiohs fuerza chaco se che ndạca ye sạhn. Atihnocạ mạn ro cuh, te ihyan che renevahnecun ca ye ley che dirun Moisés ne, redin tạn ye nduco uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.
30 Ate dehve din yahn chemin, te a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Cuacondạh vedame tạhn decạhya me nduco sạhn dạya te.” Atihnocạ ihyan che renevahnecun ca ye ley che dirun Moisés, te hua co cuande ye vạn ihyan yahn Dendiohs.
31 Dihnó, nducote tihcạ ne, cuedevano ne te uvo ne, anduhnecạ dạya Sara, ndiyu nduhcạ dạya tạhn decạhya me.

5

1 Dihvo vo Jesucristo ne, a ndedevahn ye uvo. Mạn ne, ametah nahn che cạh rihn mạn vo uvo, quendi vo costumbre ndico che nevahnecun vo ro menạn.
2 U Pạblo ne, riyạhvé nchuhn. Cuihcovan ne che cạhmá. Ndete che cuahnecun ne che conan seña nchuhn ne, nde hua cochihve yahn ne che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo.
3 Namin rạ́hn rí nchuhn tạma yune te ihyan che cuahnecun ye che conan seña ihyan ne, quenan cuma che dinahn ye nducuahn che rihquentiyon ley che dirun Moisés.
4 Duh nchuhn che rạhco ne che ndeva Dendiohs nchuhn yahn che redinahn ne ley min ne, a chacondạh vedạme ne Dihvo vo Jesucristo mạn, a denda ne, te metah yahino Dendiohs nchuhn mạn.
5 Uvo, nducote ritahno vo Dihvo vo Jesucristo mạn, nducote quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs uvo mạn ne, chenan ino vo che ndeva Dendiohs uvo.
6 Che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, hua rigonun chihve a chenan seña uvo, o hua. Che rigonun chihve ne, che cotahno vo ihyan min mạn, cuahtenan cumo vo vedeyahino mạn.
7 Ro menạn me ne, ạma ndạhcạ dinahn nchuhn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Mạn ne, ¿duh rinun nchuhn che cuacotạhn ne?
8 Dendiohs, ihyan min che tendạhnun ye nchuhn ne, a ndero ndi che ndiyu ihyan min din ye che ndacorune vederendededecadino yahn ne.
9 Cuedevano nchuhn te ndudo yahn sạhn min che rinun se nchuhn ne, anduhnecạ tahsihn yạ che rendih vạn nducuahn yạche.
10 U ne, quenan inó Dihvo vo Jesucristo che din ye che quendi nchuhn ndudo che chicuáhn nchuhn. Me adecoduhno sạhn min che rinun se nchuhn ne, va che din Dendiohs castigo sạhn.
11 Dihnó, u ne, hua rihquentiyón ihyan che conan seña ihyan, quendi ye ley che dirun Moisés, te ndete che tihcạ redín ne, ihyan nación yáhn nde hua din tạn ye nducó mạn, nde hua co tạn ye che rahndudó che quenan yạh Dihvo vo Jesucristo nạn cruz cạva nducoyạco vo mạn.
12 Sạhn che vatechica se rinun se nchuhn che conan seña nchuhn ne, tahque ndạhcạ che ạma yune no cạhca nduh se sạhn.
13 Me nchuhn dihnó ne, a din Dihvo vo Jesucristo che vatemạn ino ne. Ametah va che cạh rihn ne nchuhn, dinahn ne che rihquentiyon ley ndico me. Ate hua ndedecadino ne che nducote a vatemạn ino ne ne, co cuahtechica ne vedeyeno yahn mạn ne, cuahtendihco ne nunde. Tahque ndah ne, numacuahn vedeyahino cuinan ạma tạma ne vih,
14 te vederihquentiyon yahn Dendiohs che menạn vihca ne, tuhcạ: “Codin yahine nducoyạca ihyan nduhcạ che yahine man di.”

15 Ate ndete che vạn mạn nchuhn condinun condinạhno ne vih ne, cuihco ne cudạdo, te denạn co ndạche nducoyạca ne, ne din vi ạma tạma ne yahn vih.

Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, rihca tạn che quendi vo vedeyeno yahn mạn vo

16 Ráhn rí nchuhn che dinahn ne vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs cạva che hua ndạca yune che cuahtechica ne vedeyeno yahn mạn ne, cuahtendihco ne nunde,

17 te nduco chemin ne, recạh ndạche ne Vaco Ndah yahn Dendiohs. Chemin che hua ndạhcạ che cuahtechica ne vedeyeno yahn mạn ne, cuahtendihco ne nunde.

18 Ndete che recạh yune ne che rihquentiyon Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn ne, ametah quenan cuma che dinahn ne vederihquentiyon yahn ley che dirun Moisés.

19 A ndero ndi ihyan che vatechica ye vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco ye nunde, te ndere rahtechica ye nduco ihyan che hua nihnevạco nduco ye mạn, redin ye dehtenduh che chihngạ mạn, metah vedecuihno nạn ye mạn,

20 rendeva ye yavenạn dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye mạn, redin cuah ye mạn, rendihche tạn ye vih mạn, rahte cạnda ye nduco vih mạn, redin dihta ye mạn, ri tạn ye mạn, redin cheche chedave yahn ye nduco ihyan chenạhn mạn, rihco cạnda ye vạn ihyan mạn,

21 redin ve ye mạn, rihno ye vih mạn, rahtechica coh ye mạn, a cudạdo che reh no ye vate ye mạn, a ndeh nạn ca nunde chemin chan rahtendihco ye mạn. Ndaconan riyạhvé nchuhn te nducoyạca ihyan chemin chan ne, hua nedin yahn Dendiohs ihyan.

22 Ate ihyan che recạh yune ye che rihquentiyon Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan ne, tuhchan ye: Chenan cuma ye vedeyahino mạn, vedeyeno mạn, ndạhcạ chenan ye nduco ihyan chenạhn mạn, chahtino ye mạn, ndah ihyan ye mạn, redinahn ye ndudo yahn ye mạn,

23 necun ye mạn, hua riquendi ye vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco ye nunde mạn. Ihyan chahn ne, rihquentiyon Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan, ne ametah quenan cuma che dinahn ye ley che dirun Moisés.

24 Ihyan chahn ne, a yahn Dihvo vo Jesucristo ihyan, ne ametah riquendi ye vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco ye nunde.

25 Nducote a ndacorun Vaco Ndah yahn Dendiohs vederendedecadino yuhn vo, ndo vo anduhnecạ ihyan ra ne, nahn che nạn nducuahn che redin vo ne, din vo nduhcạ che nahn.

26 Hua din yahn che din cun vo mạn, din ve vo mạn, ndạca yune che co tạn ạma tạma vo nduco vih.

6

Nduhcạ che nahn che cuahtechico vo

1 Dihnó, ndete che ạma cha ihyan vạn nchuhn denạn condihco ye nunde ne, nchuhn che redinahn ne vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, coyạhve ne ihyan nduco rino nduco ndah cạva che nto ino ye nunde min, ndạca ye vederenchahco. Nahn che ạma ndah cạhco ạma tạma ne cudạdo, te denạn nduco ne condihco ne nunde.

2 Cuinan ạma tạma ne vih, te tihcạ rihquentiyon Dihvo vo Jesucristo.

3 Ndete che rạhco ạma cha nchuhn che ạma rigonun chihve ne cuahn che hua cuạco ne, rihncheh mạn ne nchuhn.

4 Quenan cuma che ndedecadino queri ạma ne yahn dehtenduh che redin ne, hua rendotenan che cua cuande ne ihyan chenạhn. Me ndete che runecạde ne ne, va deh cuande che co yeno ne.

5 Tihcạ, te queri ạma ihyan ne, cạh rihn mạn nunde yahn ye ihyan.

6 Ihyan che rahn ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, nahn che dạma co ye nduco ihyan ricuahn yahn ye, din ye dehtenduh che runecạde.

7 Hua co nchuhn chevạh cạ tundo, ndedecadino ne che co cahncheh ne Dendiohs, te tuno ca nunde yahn ihyan ne, a tihcạ va che nedihve ye.

8 Ndete che cuahtechica ye vedeyeno yahn mạn ye, cuahtendihco ye nunde ne, va che conda ye. Ate ndete che dinahn ye vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

9-10 Chemin che quenan cuma che numacuahn chedave yuhn vo din vo che ndah nduco nducoyạca ihyan, menạn vihca nduco ihyan che dạma ritahno vo nduco ye Dihvo vo Jesucristo, te ndete che tihcạ din vo cuahn dạma ne, ndeva Dendiohs uvo.

11 Condihche nchuhn nduhcạ che a ndero ndi che ạma rahte letra redirun mán yahn ne.

12 Sạhn che redin se fuerza nchuhn che conan señạ nchuhn ne, tihcạ redin se, te nahn se che quendạh yavenạn se nạn ihyan nación yahn Israel mạn, hua nahn se che din tạn ye nduco se yahn che rahndudo se che quenan yạh Dihvo vo Jesucristo cạvo vo mạn.

13 Sa̱hn chahn ne, chenan seña sa̱hn, ate
hua redinahn se nducuahn che
rihquentiyon ley che dirun Moisés. Che
nahn se che conan seña nchuhn ne, atena̱n
ca̱va che din ya̱de se che sa̱hn chahn
chihquentiyon se che conan seña nchuhn.
A chemin che vedeyeno yahn se.
14 Ate u ne, atena̱n che chih Dihvo vo
Jesucristo, quenan ya̱h ye na̱n cruz,
ndedevahn ye u ne, a chemin no che
vedeyeno yáhn, te nduco chemin
chihcomán che quechicá vedeyeno yahn
mán, quendihcó nunde.
15 Uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo
ne, hua dehve din yahn a chenan seña uvo,
o hua. Che rigonun chihve ne, che
ndacorun vo vederendededecadino yuhn vo,
ndo vo anduhneca̱ ihyan ra.
16 Nducoya̱ca ihyan che redinahn ye
vederihquentiyon cuh ma̱n, ihyan
chena̱hn che namin ndi cuande ye va̱n
ihyan yahn Dendiohs ma̱n ne, ricá
Dendiohs che din yahino ye ihyan, din ye
che nda̱hca̱ cuahtenan ye.
17 Che cuahn ca ne, ametah náhn che
denduh nde a̱ma nchuhn u nduco
vedetundo yahn ne che ritahno ne yahn
sa̱hn chahn. Cuedevano nchuhn te che
chenan muhn chenan min ya̱to u ne, a
yahn che redín ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo.
18 Dihnó, Dihvo vo Jesucristo din yahino
ye nducoya̱ca nchuhn. Tihca̱ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YA̱N EFESO

1 U Pa̱blo, apóstol yahn Dihvo vo
Jesucristo che tenda̱hnun Dendiohs u,
dirún ca̱ca cuh, dechúh yahn nchuhn ihyan
yahn Dendiohs che vate ne ya̱n Efeso,
ritahno ne numa ino ne Dihvo vo.
2 Chido vo Dendiohs ma̱n, Dihvo vo
Jesucristo ma̱n, din yahino ye nchuhn, din
ye che nda̱hca̱ cuahtenan ne.

Redin Dendiohs che ndah nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

3 Ndeva vo yavena̱n Dendiohs yuhn vo,
Chida Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che
din ye nducuahn che ndah ca̱va chedave
yuhn vo. Din ye che ritahno vo Dihvo vo,
ne ma̱n ne, anduhneca̱ ndete che vate vo
vahchetero.
4 Nde ro che ametah cuhnde iyehnse ne,
a tenda̱hnun ye uvo ca̱va che co vo ihyan
yahn ye ma̱n, ca̱va che hua cuahtendihco
vo nde a̱ma nunde na̱n ye ma̱n.
5 Numacuahn vedeyahino chihco ca̱de ye
che cotahno vo Dihvo vo Jesucristo, nedin
da̱ya ye uvo nduhca̱ che nahn ma̱n ye.
6 Tihca̱ din ye ca̱va che ndeva vo yavena̱n
ye yahn vedeyahino chahte yahn ye. Nedin
yahn ye uvo, te a̱ma yahino ye uvo che
cuande yahn Da̱ya ye che yahino ye,
7 ihyan min che chera yun yahn ye ca̱va
che ndevahn vo. Ma̱n ne, a nchahco
Dendiohs nunde yuhn vo, te a̱ma yahino ye
uvo.
8 Te ndahva ye vededevano chahte uvo,
9 din ye che chenahn vo ta̱ca̱ che nahn
ma̱n ye, che nde hua tumacadino ihyan ro
mena̱n. Tihca̱ din ye nduhca̱ che a chihco
ca̱de ma̱n ye.
10 Nducote ndedevahn Dihvo vo
Jesucristo ihyan yahn ye ne, chihco ca̱de
Dendiohs che ndo da̱ma nducoya̱ca
nducondi ihyan chahn. Nda̱ ro yahn ne, a
vahchetero, o muhn iyehnse cuh,
adecotino che chenan ye, va che ndo da̱ma
ye.
11 Dendiohs che redin ye nducuahn
ata̱neca̱ che nahn ma̱n ye ne, a tenda̱hnun
ye nuhn ca̱va che cotahno nuhn Dihvo vo
Jesucristo, ndevahn nuhn.
12 Tihca̱ din ye, te nahn ye che ndeva
ihyan yavena̱n ye che cuande yahn nuhn
che tahque mena̱n chitahno nuhn Dihvo
vo Jesucristo.
13 Namin nchuhn che chihcovan ne
ndudo ndah, ndudo cua̱co che
rendedevahn ihyan, a chitahno ne Dihvo
vo Jesucristo, ndevahn ne. A chitahno ne
ihyan, ne chemin che Vaco Ndah yahn
Dendiohs che neca̱h ye ndudo yahn ye che
va che chi muhn iyehnse cuh ne, a chihco
vih nchuhn.
14 Quenun Vaco Ndah yahn ye queri a̱ma
vo ca̱va che co devano vo che va che
conahn che ndevahn vo. Chemin che
ndeva vo yavena̱n Dendiohs, ihyan min
che a̱ma yudo vederihquentiyon yahn ye.

Chica Pa̱blo che din Dendiohs che conahn ndah ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

15 Nducote tihca̱ va che co ma̱n, nducote
a checadinó che riquendi nchuhn ritahno
ne Dihvo vo Jesucristo ma̱n, redin yahino
ne nducoya̱ca ihyan yahn ye ma̱n,
16 riquendí renec̱a̱h nundihve cuahn
Dendiohs ca̱va ne queri a̱ma yune che
rev̱a̱h.
17 Ricá Dendiohs yahn Dihvo vo
Jesucristo, Dendiohs Chida che a̱ma yudo
vederihquentiyon yahn ye, che din ye che
conun Vaco Ndah yahn ye nchuhn, din che
cuahtenan cuma ne vededevano, conahn
ne ndudo ndah yahn ye.
18 Ricá ihyan che din ye che codevano ne
che tenda̱hnun ye nchuhn ca̱va che ndeva
ye nchuhn ma̱n, nduhca̱ che, numacuahn
vederihquentiyon yahn ye, ndedevahn ye
ihyan yahn ye ma̱n,
19 rendahcorun ye vederendedecadino
yuhn vo, redin ye che rendo vo anduhneca̱
ihyan ra ma̱n. A numacuahn
vederihquentiyon min,
20 ndedetuhche ye Dihvo Jesucristo va̱n
tena̱hn, chihco ndah ye ihyan la̱do ta̱h
cua̱co ye vahchetero,
21 ca̱va che ca̱hcantiyon ye nducoya̱ca
ihyan che chenan cuma ye
vederihquentiyon ma̱n, nde nducoya̱ca
ángel ma̱n. Ca̱hcantiyon ye cuahn da̱ma, ro
cuh ma̱n, ro che cochi ma̱n.
22 Nda̱hco Dendiohs nducuahn
vederihquentiyon ta̱h ye, ne chaconahn ye
ihyan che cona̱n ye yahn nducoya̱ca ihyan
yahn ye.
23 Va̱n nducoya̱ca ihyan chahn ne,
anduhneca̱ ndete che ri numa ma̱n ye.
Ihyan min ne, rihquentiyon ye
numachahte.

2

Ndedevahn Dendiohs ihyan yahn ye

1 Ro mena̱n me ne, anduhneca̱ ndete che
a ndih vo, nedin nunde yuhn vo. Ate ma̱n
ne, ndo ya̱n Dendiohs nduco vo, nedin
yahn ye uvo.
2 Ro min ne, din vo nducuahn che hua
ndah, dinahn vo nduhca̱ che nahn
chundah, sa̱hn min che nde meniyon

rihquentiyon se vaco chihngą mąn, ihyan che rahcotąhn ye yahn Dendiohs mąn.
3 Anduhnechan ihyan chahn, tihchan nducoyąco vo ro menąn, te chahtechico vo vedeyeno yahn mąn vo, chahtendihco vo nunde. Chemin che a vate mendąhn vo ro min che co vo castigo yah yahn Dendiohs.
4 Ate Dendiohs, nducote ą̈ma chahte vedevąhino quenan cuma ye ne, ą̈ma yahino ye uvo.
5 Andahre anduhnecą ndete che a ndih vo, din nunde yuhn vo, ate nducote chitahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, ndo yąn Dendiohs nduco vo, nedin yahn ye uvo. Mąn ne, anduhnecą ndete che a ndedetuhche ye uvo, ametah rahtechico vo vedeyeno yahn mąn vo, rahtendihco vo nunde. A ndedevahn ye uvo numacuahn vedeyahino yahn ye.
6 Ndedetuhche ye Dihvo vo, chihco ndah ye ihyan vahchetero, ne anduhnecą ndete che tihcą din ye nduco vo, nedin dą̈ma ye uvo nduco ye.
7 Tihcą din ye cą̈va che cąhco ro ye numacuahn ro che ą̈ma yahino ye uvo che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo.
8 Din ye che chitahno vo ihyan min, ndedevahn ye uvo numacuahn vedeyahino yahn ye. A yahn vedeyahino yahn mąn ye din ye che chitahno vo, ndiyu yahn vederendededecadino yahn mąn vo mąn,
9 ndiyu yahn che rigonun chihve dehtenduh che nedin vo mąn. A tihcą va cąde cą̈va che hua din yąde nde ą̈ma ihyan.
10 A Dendiohs che chihco cąde ye tąchan ihyan uvo. Nde ro che ametah cotahno vo, a ndihco cąde ye yune che quendi vo. A ihyan min che din ye che chitahno vo Dihvo vo Jesucristo.

Ndo yąn Dendiohs nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

11 Nducote tihcą din Dendiohs nduco vo ne, cuahtenun ino nchuhn te ro menąn me ne, vatechica vąne ne, hua ndi cuande ne vąn ihyan nación yahn Israel che chenan seña che raconahn mąn ye ihyan.
12 Ro min ne, anduhnecą ndete che ametah Dihvo vo Jesucristo cą̈va nchuhn mąn, hua ndi cuande ne vąn ihyan nación yahn Israel mąn, nde hua cą̈va ne che nente cąde Dendiohs ndudo yahn ye mąn. A ndere vate ne iyehnse, nde hua devano ne yahn che rendedevahn Dendiohs ihyan, nde hua devano ne che va ye.
13 Ro min ne, ą̈ma yahn chenan ne che cotahno ne Dendiohs. Ate mąn che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chera yun yahn ye cąvo vo ne, nedin yahn Dendiohs nchuhn,
14 te din Dihvo vo che ndo yąn ye nduco vo. Avąne ne, nuhn ihyan nación yahn Israel mąn, nchuhn ihyan tąma nación mąn, din ye che ndo yąn vo nduco vih,
15 chihnovi ye vedetąn yuhn vo. Chihco mendąhn ye ihyan, chih ye, ne nduco chemin ne, chihnovi ye vederihquentiyon yahn ley che dirun Moisés, nedin ye ą̈ma cuąn no uvo nduco vih.
16 Quenan yąh ye nąn cruz, ne nduco chemin ne, chihnovi ye vedetąn yuhn vo, nedin dą̈ma ye uvo nduco vih. Din ye che ndo yąn Dendiohs nduco vo.
17 Tihcą ndą Dihvo vo Jesucristo, cahndudo ye ndudo ndah che ndo yąn Dendiohs nduco vo, nuhn ihyan nación yahn Israel che a nedin yahn Dendiohs nuhn mąn, nchuhn ihyan tąma nación che metah nedin yahn ye nchuhn mąn.
18 Nducote ritahno nducoyąco vo ihyan min ne, a ihyan nación yahn Israel uvo, o ihyan tąma nación, dehve din yahn, te a ndo yąn Dendiohs Chida nduco vo, din Vaco Ndah yahn ye.
19 Chemin che andahre ihyan tąma nación nchuhn, ate a ndi cuande ne vąn ihyan yahn Dendiohs, a nedin dą̈ya ye nchuhn.
20 Nchuhn ne, anduhnecą ą̈ma yąco che nti nąn ą̈ma nąme che chihco ihyan profeta mąn, ihyan apóstol mąn. Dihvo vo Jesucristo ne, anduhnecą tu che tahque richihve yahn.
21 Tunoca che ritahno ihyan Dihvo vo ne, anduhnecą queri ą̈ma tu che ndahto che ndi ą̈ma yąco che ndi vih cą̈va Dendiohs.
22 Namin nchuhn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, ndo dą̈ma ne nduco ihyan yahn ye, ndi ne anduhnecą ą̈ma yąco yahn Dendiohs nąn che quenun Vaco Ndah yahn ye.

3

Cąh Dendiohs ntiyon Pąblo che cuahndudo ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo vąn ihyan nación chenąhn

1 A ndi cuande nchuhn vąn ihyan yahn Dendiohs. Chemin che, u Pąblo, che quenún vącoyąhn yahn che rahndudo ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, rihnevan nchuhn, ricá Dendiohs cą̈va ne.
2 Co a devano nchuhn che chihco Dendiohs tą́h ntiyon che cuahndudó ndudo nduhcą che yahino ye nchuhn.
3 Dendiohs ne, din ye che checadinó ą̈ma ndudo ra, dirún tah yahn nchuhn.
4 Cuahn che ndihchenan ne ne, tumacadino ne te a chenáhn ndudo ra yahn Dihvo vo Jesucristo.
5 Ndudo min ne, hua cąh Dendiohs, checadino ihyan che chahte ye a rąhn me.

Ate mạn ne, numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye, recạh ye, recadino ihyan apóstol yahn ye mạn, ihyan che rahndudo ye ndudo yahn ye mạn.
6 Ndudo min ne, tuhcạ conahn: Che ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan nación chenạhn mạn, ndevahn ye dạma nduco vih. Cotahno ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, ne ndedevahn Dendiohs ihyan nduhcạ che a nente cạde ye.
7 Yahino Dendiohs u, ne numacuahn vederihquentiyon yahn ye, tendạhnun ye u che co apóstol yahn ye, ndạhco ye ndudo ndah min tạh cạva che cuahndudó.
8 Andahre vạn nducoyạca ihyan yahn ye, u che tahque hua rigonun chihvé, ate ndạhco ye ntiyon ndah cuh tạh cạva che cuahndudó vạn ihyan nación chenạhn nduhcạ che ạma chahte vedeyahino yahn Dihvo vo Jesucristo cạva ye, che nde hua renan retumacadino vo.
9 Chihquentiyon Dendiohs che cạh cuandé nducoyạca ihyan nduhcạ che rendedevahn ye ihyan. A ihyan min che dendah ye nducuahn che va, ne nde a rạhn me, atenạn mạn ye devano ye nduhcạ che redin ye.
10 Ate mạn ne, ndạhco ye ndudo yahn vededevano chahte yahn ye tạh ihyan yahn ye cạva che cuahndudo ye, cadino nde ángel che vate ye vahchetero.
11 Nde ro che ametah cuhnde iyehnse ne, a tihcạ ndihco cạde Dendiohs che dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn ye ihyan che nevahnecun ye ihyan. Mạn ne, a chinahn.
12 Nducote ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ndi cuande vo vạn ihyan yahn ye ne, co ndạ vo nạn Dendiohs, hua dehve rạhco vo.
13 Chemin che nahn che quendi nchuhn cotahno ne numa ino ne, hua dihya nun ino ne co che rechuhríhn che cuande yahn ne. Tahque ndah ne, co yeno ne che tihcạ rahno rí cạva ne.

Nduhcạ che yahino Dihvo vo Jesucristo ihyan yahn ye

14 Yahn che a ndevahn nchuhn ne, chemin che revạh nạn Dendiohs Chida Dihvo vo Jesucristo,
15 ihyan min che nedin dạya ye nducoyạca ihyan yahn ye che chenan ye vahchetero mạn, muhn iyehnse cuh mạn.
16 A ihyan min che Chido vo. Ricá ihyan che numacuahn vederihquentiyon chahte yahn ye, din ye che conun Vaco Ndah yahn ye nchuhn, cotahno ne numa ino ne.
17 Ricá che conan Dihvo vo Jesucristo nduco ne, tunoca che ritahno ne. Namin ricá che quendi nchuhn numa ino ne, cuahtenan cuma ne vedeyahino,
18 cạva che co conahn ndah ne nduco nducoyạca ihyan yahn Dendiohs nduhcạ che ạma yahino Dihvo vo Jesucristo uvo.
19 Náhn che tumacadio ne vedeyahino chahte yahn ye che nde metah conan conahn vo. Nduco tihcạ ne, numa ino ne ndạhco ne chedave yahn ne tạh Dendiohs.
20 Mạn ne, ndeva vo yavenạn Dendiohs, ihyan min che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye, ihyan min che ri redin ye nde tahque ndeh ca che co che rico vo mạn, che rendedecadino vo mạn. A vederihquentiyon yahn ye che chenan cumo vo, ne chemin che redin che rinahn.
21 Nducoyạca ihyan che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, nducote ritahno ye ihyan ne, ndạhcạ che ndeva ye yavenạn Dendiohs numacuahn ro. Tihcạ co.

4

Din Vaco Ndah yahn Dendiohs che ạma ndudo ndi no vo, ritahno vo Dihvo vo Jesucristo

1 Nducote a ndedevahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn, chemin che u Pablo, che quenún vạcoyạhn yahn che rahndudó ndudo yahn ye, náhn che cuahtechica ne nduhcạ che redin yahn che cuahtechica ihyan che tendạh nun Dendiohs.
2 Cuahtechica ne nduco vedino vedenecun, codin chahtino ne yahn vih numacuahn vedeyahino.
3 A Vaco Ndah yahn Dendiohs din che ạma no ndudo ri nchuhn nduco vih. Mạn ne, codin nun ino ne, cuiquendi ne ndạhcạ cuahtenan ne nduco vih.
4 Ạma no ndudo ndi vo nduco vih, ritahno vo Dihvo vo Jesucristo. A ạma no Vaco Ndah yahn Dendiohs che quenun queri ạma vo. A tendạhnun Dendiohs nducoyạco vo. Dạma ndichahtino vo ihyan che ndedevahn ye uvo.
5 A ạma no Dihvo vo Jesucristo. Dạma ritahno nducoyạco vo ihyan. A ihyan min no cah vo ihyan, che chedenune vo.
6 Va ạma no Dendiohs, Chida nducoyạco vo. A ihyan min che rihquentiyon ye nducoyạco vo. Va ye cạvo vo. Rinduco ye uvo.
7 Andahre dạma ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ate a vih vih vederihquentiyon che chenan cuma queri ạmo vo, te numacuahn vedeyahino te ye vederihquentiyon yahn ye uvo tunoca che nahn mạn ye.
8 Che tihcạ co ne, a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:

Cuahn che conạhn ye vahchetero ne,
quenda ye ạma yạhn ihyan che
ndedevahn ye ihyan mạn,
cạh ye vederihquentiyon, cuahtenan cuma
ihyan yahn ye mạn.
9 Yahn che ndirun che conạhn ye
vahchetero ne, conahn vo che dinoca ndạ
ye muhn iyehnse cuh, tuhme ndạca ye.
10 Ihyan che ndạ ye muhn iyehnse cuh
ne, a ihyan min no che conạhn ye
vahchetero, nuhnde tạh ye
vederihquentiyon cạva che cạhcantiyon ye
numachahte.
11 A mạn ye cạh ye ntiyon che din queri
ạma ihyan yahn ye. Nạhn ye ne, ndondạ
tạh ye ntiyon che co ye apóstol. Nạhn ye ne,
che cạh ye, checadino ihyan
vederihquentiyon yahn Dendiohs. Nạhn
ye ne, che cuahtechica ye cuahndudo ye
ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
Nạhn ye ne, che din ye cudạdo ihyan yahn
Dendiohs. Nạhn ye ne, che cacuahn ye
Ndudo yahn Dendiohs.
12 Tihcạ chaconahn Dihvo vo Jesucristo
ihyan ndinạn yahn yạco cạva che conan ye
uvo che dinahn vo ntiyon che va tạh vo
mạn, conahn ndah vo Ndudo yahn
Dendiohs mạn,
13 nde cande cotahno nducoyạco vo
ihyan min che Dạya Dendiohs, conan
conahn vo ndudo yahn ye. Nduhcạ
checạhya che rahn, ri numa vededevano
yahn ne, tihcạ nahn che quendi vo cuahn
vo ndudo yahn ye, nde conan conahn vo
yahn.
14 Hua co vo nduhcạ checạhya che
ritahno adecodehno che rente ihyan. Hua
co vo nduhcạ yạta cuma che riquenda
yuhne adecotino che nahn. Hua cotahno
vo adecodehno ndudo che rente ihyan che
cochi ye nahn cahncheh ye uvo.
15 Tahque ndah ne, quendi vo
numacuahn vedeyahino, cotahno vo
ndudo cuạco yahn Dendiohs. Nduco tihcạ
ne, ca rino ca rino co vo nduhcạ Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che ndinạn ye yuhn
vo, ndi ye tin yahn nducoyạca ihyan yahn
ye.
16 Nduhcạ che rihquentiyon tin vo
numacuahn vo ne, tihcạ rihquentiyon ye
deh che din queri ạma vo. Cuahn che
redinahn vo yahn ye ne, rinan ạma tạma
vo vih cạva che tahque ndạhcạ conahn
ntiyon che redin queri ạmo vo mạn,
tahque chenan cumo vo vedeyahino nduco
vih mạn.
17 Mạn ne, nduhcạ che nahn Dihvo vo
Jesucristo, rạ́hn rí nchuhn che ametah
quendi ne cuahtechica ne nduhcạ che
vatechica ihyan che hua ritahno ye
Dendiohs, rendededecadino ye dehtenduh
che hua cochihve.
18 Ihyan chahn ne, hua ndạhcạ
vederendededecadino yahn ye, nde hua
devano ye che rendedevahn Dendiohs
ihyan, te redin vedetundo yahn ye che
cheche chedave yahn ye.
19 Ihyan chahn ne, ametah devano ye
deh che vedecuihno, ne ndihco mendạhn
ye ihyan, redin ye numa ino ye nducuahn
dehtenduh che chihngạ.
20-21 Ndete che cuạco che chitahno ne
Dihvo vo Jesucristo, chahn ne ndudo cuạco
yahn ye ne, tuhme a devano ne te hua tihcạ
chihco cạde ye.
22 Mạn ne, cuihcomạn nchuhn vedeyeno
yahn mạn ne che quendi ne ro menạn.
Chemin ne, numacuahn vederihncheh din
che rinda ne.
23 Condahcorun ne vederendededecadino
yahn ne.
24 Co ne anduhnecạ ihyan ra che redin ye
nducuahn che ndah nduhcạ che redin
Dendiohs.
25 Nducote nahn Dendiohs che co vo
ihyan ndah nduhcạ mạn ye mạn, dạma
ritahno vo Dihvo vo Jesucristo mạn,
chemin che cuente nchuhn demạn ndudo
cuạco nduco nducoyạca ihyan, ametah
cạhma ne ndudo cuahnde.
26 Condi ne ndere co tạn ne,
cuahtendihco ne nunde. Ndete che va deh
che din che co tạn ne ne, codin nun ino ne,
condo yạn ne cạva che hua tạn ne numa ro.
27 Hua cuahnecun ne che ndạca yune che
cahncheh chundah nchuhn.
28 Ndete che vate ạma o nchuhn che duco
ne ro menạn ne, tahque ndah cuihcomạn
ne vededuco, ne codin ne ntiyon che
runecạde cạva che co conan ne ihyan
chevạh.
29 Hua nte ne ndudo chihngạ. Tahque
ndah ne, cuente ne demạn ndudo ndah
nduhcạ che redin yahn cạva che conahn
ihyan yahn vedeyahino yahn Dendiohs,
necạh yạn chedave yahn ye.
30 Hua cạh yune ne che din ndudo yahn
ne che co rạn Vaco Ndah yahn Dendiohs
che quenun nchuhn, rihco ro che a nchuhn
che ndedevahn ye ndạ ro yahn.
31 Hua cuahtenun ino ne vedetạn. Hua
chihngạ cạhma ne. Hua cuah cạnda ne
nduco ihyan.
32 Tahque ndah codin yahino ne vih.
Ndete che va dehca che redinda ne ne,
cuenchahco ạma tạma ne yahn vih nduhcạ
che nchahco Dendiohs yahn ne che cuande
yahn Dihvo vo Jesucristo.

5

Nduhcạ che va che cuahtechica ihyan yahn Dendiohs

1 Nducote yahino Dendiohs nchuhn,
nedin yahn ye nchuhn ne, codin nun ino
ne che co ne nduhcą mąn ye.
2 Cuahtenan cuma ne vedeyahino
nduhcą che quenan cuma Dihvo vo
Jesucristo nduco vo. Nduhcą ąma itecuche
lihn che chihno ihyan ite, chi te vedino nąn
Dendiohs, din che quenan ino ye ne, tihcą
ihyan min, te chihco mendąhn ye ihyan,
chih ye cąvo vo.
3 Nducote ihyan yahn Dendiohs nchuhn
ne, hua ndere cuahtenan nchuhn nduco
ihyan che hua nihnevąco ne nduco ye. Hua
cuahtendihco ne nde ąma nunde chemin
chan. Hua cuahtenan cuma ne vede idihya,
ndere din yahn ne dehtenduh.
4 Hua nte ne ndudo nine mąn, nde ąma
ndudo che din che co cuihnąn ne mąn, te
hua ndąhcą. Tahque ndah cuenecąh ne
nundihve cuahn Dendiohs.
5 Ihyan che idihya ye ne, dąma ri ye
nduco ihyan che rendeva ye yavenąn
dehtenduh che redin ye dendiohs yahn ye.
Codevano cuąco ne te ihyan chahn mąn,
ihyan che ndere rahtenan ye nduco ihyan
che hua nihnevąco nduco ye mąn, ihyan
che rahtendihco ye adecochano nunde
chemin chan mąn, nde Dihvo vo Jesucristo,
nde Dendiohs, hua nda cuande ye ihyan.
6 Cuihco nchuhn cudądo che hua
cahncheh nde ąma ihyan nchuhn nduco
ndudo tundo yahn ye, conun ye nchuhn
che cuahtendihco ne nunde chemin chan,
te din Dendiohs castigo yah nducoyąca
ihyan che rahcotąhn ye ndudo yahn ye,
rahtendihco ye nunde.
7 Hua dąma co nchuhn nduco ye,
8 te ro menąn me ne, tundo nchuhn, ate
mąn ne, a chitahno ne Dihvo vo Jesucristo,
ndonun cuąco vederendededecadino yahn
ne. Cuahtechica ne nduhcą che vatechica
ihyan devano,
9 te ihyan devano ne, runecąde ye, ne
redin ye nducuahn dehtenduh che ndah
mąn, riquendi ye nducuahn dehtenduh
che cuąco mąn.
10 Codin nun ino ne, codin ne dehtenduh
che nahn Dihvo vo Jesucristo.
11 Hua dąma co nchuhn nduco ihyan
tundo che ndere chenan ye iyehnse, nde
hua devano ye che va Dendiohs. Tahque
ndah ne, coyąhve ne ihyan che hua ndąhcą
che ndere vatechica ye, rahtendihco ye
nunde.
12 Tihcą va che yąhve ne ihyan. Andahre
nde tuno ri cuihnąn vo yahn dehtenduh
che chihngą che redin ye cuąhn ndeh,
13 ate quenan cuma che yąhvo vo ihyan.
Cąh cuande vo Ndudo yahn Dendiohs
ihyan, te co din che nto ino ye nunde yahn
ye, nchahco Dendiohs yahn ye.
14 A tihcą va che co, te va ąma ndudo che
tuhcą:

Nchuhn che ndih i ne, nedin nunde yahn
ne nduhcą ihyan che quiyądo ye, o
ndih ye,
cuentuche ne, cuah ne Dihvo vo Jesucristo,
ne ndedevahn ye nchuhn.

15 Nducote hua ndąhcą che dąma co
nchuhn nduco ihyan nunde ne, cuihco ne
cudądo, ne runecąde cuahtechica ne. Hua
ndącondą ne ihyan tundo. Tahque ndah
ne, cuahtechica ne nduhcą ihyan che
renahn ye Ndudo yahn Dendiohs.
16 Codin ne ntiyon yahn Dendiohs numa
ino ne, hua denda ne ura yahn ne, te ro che
vato vo ne, cąhnda.
17 Chemin che nahn che conahn ndah ne
vederihquentiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo, hua co ne nduhcą ihyan tundo.
18 Hua cocoh nchuhn, te ihyan coh ne,
redin ye dehtenduh che chihngą. Tahque
ndah ne, cąh yune ne che conun Vaco Ndah
yahn Dendiohs nchuhn.
19 Cuendo dąma nchuhn nduco vih,
cuihte ne ąma o salmo mąn, himno mąn,
cuendeva ne yavenąn Dihvo vo Jesucristo
numacuahn chedave yahn ne.
20 Cuahn dąma cuenecąh ne nundihve
cuahn Dendiohs Chida yahn nducuahn
dehtenduh che cuande yahn Dihvo vo
Jesucristo.

Nduhcą che va che din yahino vih ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

21 Nducote renevahnecun nchuhn Dihvo
vo Jesucristo ne, cuenevahnecun ąma
tąma ne vih, codinahn ne yahn vih.
22 Nchuhn ihyan ndąhta ne, codinahn ne
yahn inchąhn ne, te tihcą nahn Dihvo vo.
23 Tihcą, te ihyan chahn ne, inchąhn ne
che rihquentiyon ye nchuhn nduhcą che
rihquentiyon Dihvo vo Jesucristo ihyan
yahn ye che ndedevahn ye ihyan.
24 Nduhcą che redinahn ihyan yahn
Dihvo vo Jesucristo che rihquentiyon ye
ne, tihcą va che dinahn nchuhn nducuahn
che rihquentiyon inchąhn ne.
25 Nchuhn ihyan chąhn ne, codin yahino
ne ihyan ndąhta yahn ne nduhcą che
yahino Dihvo vo Jesucristo uvo ihyan yahn
ye, chihco mendąhn ye ihyan, chih ye
26 cąva che nchahco Dendiohs yuhn vo.
Tihcą din ye cąva che ndo dave chedave
yuhn vo mąn, chedenune vo nduhcą che va
cąde nąn Ndudo yahn Dendiohs mąn,
27 co vo ihyan ndah yahn ye mąn, hua
cuahtendihco vo nde ąma nunde, ndą vo
numacuahn vederihquentiyon yahn ye
nąn ye mąn.
28 Tihcą va che din yahino nchuhn ihyan
ndąhta yahn ne. Codin yahino ne ihyan
anduhnecą mąn ne. Cuahn che redin

yahino ne ihyan ne, anduhnecą ndete che yahino mąn ne nchuhn.
29 A tihcą, te nde ąma ihyan ne, hua rendihche tąn mąn ye ihyan. Tahque ndah ne, redin mąn ye cudądo ihyan, yahino ye ihyan nduhcą che redin Dihvo vo Jesucristo nduco uvo ihyan yahn ye.
30 Redin ye cudądo uvo mąn, yahino ye uvo mąn, anduhnecą ndete che uvo che yute yahn ye mąn, ine yahn ye mąn.
31 Cuąco che tihcą dirún, te atihnocą ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs: “Ihyan chąhn che rihnevąco ye ne, va che cąhcomąn ye chida ye mąn, chaco ye mąn, cąva che conan cuma ye ihyan ndąhta yahn ye, ne vąn nduh che o ye ne, anduhnecą ndete che ąma no ye.”
32 Che tihcą ndirun ne, ąma ejemplo nduhcą che Dihvo vo Jesucristo nduco ihyan yahn ye ndo ye anduhnecą ndete che ąma no ihyan. Chemin ne, ąma vededevano chahte yahn Dendiohs che cade te ye, checadino vo.
33 Mąn ne, ndaconan rihquentiyón nchuhn che din yahino ne ihyan ndąhta yahn ne nduhcą che yahino mąn ne nchuhn. Me nchuhn, ihyan ndąhta ne, cuenevahnecun ne inchąhn ne.

6

1 Me nchuhn decąhya ne, codinahn ne yahn indihte yahn ne, te tihcą che ndąhcą mąn, tihcą nahn Dihvo vo Jesucristo mąn.
2 Dendiohs ne, cąh ye ndudo yahn ye che din ye che ndah nduco ihyan che dinahn ye vederihquentiyon yahn ye che tahque yudo. Vederihquentiyon min ne, tuhcą: “Cuendeva yavenąn chide mąn, cheque mąn,
3 cąva che rąhn conen iyehnse mąn, ndąhcą conen mąn.”
4 Me nchuhn che vate dąya ne ne, hua din tąn ne nduco, din ne che co tąn. Tahque ndah ne, cotąve ne nduco cudądo, cuicuahn ne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo.
5 Nchuhn che vate dihve ne, codinahn ne yahn ye numacuahn chedave yahn ne mąn, numacuahn vedenecun mąn, te tihcą nahn Dihvo vo Jesucristo.
6 Codin ne ntiyon yahn ye numa ino ne, cuahn che chenan ye nąn ne mąn, cuahn che ametah ye mąn. Nducote rihquentiyon Dihvo vo Jesucristo nchuhn ne, codinahn ne numacuahn chedave yahn ne nducuahn che nahn Dendiohs.
7 Numacuahn vedeyeno codin ne ntiyon yahn ye. Codin ne cuande anduhnecą ndete che ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo redin ne.
8 A devano mąn nchuhn te nducoyąco vo, a vate dihvo vo, o ametah ye, ndąhco menun Dihvo vo Jesucristo yuhn vo tunoca ntiyon ndah che din vo, chahtenan vo iyehnse.
9 Nchuhn che chenan cuma ne ihyan redin ntiyon ne, namin codin ne che ndah nduco ye. Hua cąhcantiyon ne ihyan nduco vedetąn, te a devano mąn ne te ąma no Dihve ne Jesucristo, va ye vahchetero, chenan cuma ne nduco vih. Ihyan min ne, dąma yahino ye nducoyąco vo.

Vederihquentiyon yahn Dendiohs che chenan cuma ihyan yahn ye

10 Dihnó, mąn ne, cuenecąh dito ne chedave yahn ne numacuahn vederihquentiyon chahte yahn Dihvo vo Jesucristo.
11 Nduhcą sandądo che nda se deh che ndedevahn nduco se sąhn, tihcą cuahtenan cuma nchuhn vederihquentiyon yahn Dendiohs cąva che quendi ne numa ino ne, hua dinahn ne che cahncheh chundah nchuhn.
12 A sąhn min che rinun se uvo, ndiyu ihyan iyehnse. A sąhn min nduco nducoyąca vaco chihngą che vatechica vąn yuhne, rihquentiyon se ihyan nunde muhn iyehnse.
13 Chemin che cuahtenan cuma nchuhn vederihquentiyon yahn Dendiohs cąva che cocha ne ro che tumarande se nchuhn, ne quendi ne cotahno ne numa ino ne.
14 Nduhcą sąhn redin ntiyon che necąh chiche se chete se nduco ima mąn, nduhcą sandądo che chenun ticua se coraza che rendedevahn nduco se sąhn mąn, tihcą cuahteyąn nchuhn. Quendi ne cotahno ne ndudo cuąco yahn Dihvo vo Jesucristo mąn, runecąde cuahtechica ne nduhcą che nahn Dendiohs mąn.
15 Nduhcą sandądo che chenun cąh zapąto yahn se, vatendi yąn se ne, tihcą cuahteyąn nchuhn cąva che cąhn ne, cuahndudo ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che rendedevahn ihyan, redin che ndąhcą rahtenan ye.
16 Nduhcą che quenan cuma che quenda sandądo escudo che ndedevahn nduco se sąhn ne, tihcą quenan cuma che quendi ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo, cąva che cocha ne cąhco vąne ne nducuahn vederihncheh yahn chundah che rinun se nchuhn.
17 Nduhcą sandądo che rahtenun tin se cąsco mąn, nda se espąda mąn, tihcą quendi ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndedevahn ye nchuhn. Namin cuenevahnecun ne Ndudo yahn Dendiohs che redin Vaco Ndah yahn ye che renahn ne.
18 Numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs covąh nchuhn

cuahn dạma. Cuiquendi ne cuahteyạn ne. Covạh ne cạva nducoyạca ihyan yahn Dendiohs.

19 Namin covạh ne cạva u. Cuica ne Dendiohs che din ye che cuahndudó numa inó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che cade te ye, checadino vo.

20 A dechuh ye u che cuahndudó ndudo ndah min, ne chemin che quenún vạcoyạhn. Covạh nchuhn cạva che conan ye u che cuahndudó numa inó ndudo min nduhcạ che redin yahn.

Chica Pạblo che conan Dendiohs ihyan yahn ye

21 Dihno vo Tíquico che yahino vo sạhn, che rinan se nuhn numa ino se nạn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, a chihco cạdé, ne a dechúh sạhn, quendihchero se nchuhn. Quenan nte cuande se nchuhn yahn ntiyon che redín mạn, nduhcạ che quenán mạn.

22 Dechúh sạhn cạva che checadino ne tạcạ chenan nuhn mạn, cạva che necạh yạn se chedave yahn ne mạn.

23 Dihnó che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, din Dendiohs Chida mạn, Dihvo vo Jesucristo mạn, che ndạhcạ cuahtenan ne, cuahtenan cuma ne vedeyahino nduco vih.

24 Dendiohs din yahino ye nducoyạca nchuhn che yahino ne Dihvo vo Jesucristo cuahn dạma. Tihcạ co.

CAẠCA CHE DIRUN SAN PAḆLO, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YAṆ FILIPOS

1 Nducoyaca nchuhn che ritahno ne
Dihvo vo Jesucristo, nedin yahn Dendiohs
nchuhn, nduco ihyan ndinaṇ yahn yaco
maṇ, ihyan che redin ye ntiyon ndiyaco
maṇ, che vate ne yaṇ Filipos ne, u PaḆlo
nduco Timoteo, che redin nuhn ntiyon
yahn Dihvo vo Jesucristo, dirun nuhn caca
cuh, dechuh nuhn yahn ne.
2 Chida vo Dendiohs maṇ, Dihvo vo
Jesucristo maṇ, din yahino ye nchuhn, din
ye che ndaḥcaạ cuahtenan ne.

Revaḥ PaḆlo caạva ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

3 Queri aạma yune che renecaḥcó nchuhn
ne, renecáḥ nundihve cuahn Dendiohs.
4 Cuahn che revaḥ ne, numacuahn
vedeyeno ricá Dendiohs caạva ne,
5 te, nde ro menaṇ nde meniyon, aạma
rinan ne u che quechicá rahndudó ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
6 A devano cuạcó te Dendiohs, ihyan min
che din ye che ndo ne ihyan ra ne, quendi
ye conan ye nchuhn nde ndạ ro che
ndaconan chi tun Dihvo vo Jesucristo.
7 Redin yahn che ntihyon yáṇ nducoyaca
nchuhn cuahn che revaḥ, te aạma yahinó
nchuhn yahn che rinduco ne u naṇ
nducuahn che numacuahn vedeyahino
rete yune Dendiohs che rahno rí. Rinduco
ne u cuahn che renún vạcoyạhn maṇ,
cuahn che rahndudó ndudo ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo maṇ, cuahn che ráhn
naṇ intiyahn, rạhn náṇ ndudo min maṇ.
8 A maṇ Dendiohs devano ye che nduhcạ
che aạma yahino Dihvo vo Jesucristo
nducoyạco vo ne, tihcạ aạma yahinó
nducoyaca nchuhn.
9 Ricá Dendiohs che din ye che
numacuahn vededevano maṇ,
numacuahn vederendedecadino che
ndaḥcạ maṇ, tahque quendi ne cuahtenan
cuma ne vedeyahino,
10 caạva che tumacadino ne quendi ne
dehtenduh che tahque ndah, ne dave
yavenaṇ ne, hua chendihco ne nunde
cuahn che ndaconan chi Dihvo vo
Jesucristo.
11 Nduco tihcạ ne, conan Dihvo vo
Jesucristo nchuhn che runecạde
cuahtenan ne cuahn daṃa, ne caạva
nchuhn ne, ndeva ihyan chenaḥn yavenaṇ
Dendiohs.

Raḥn PaḆlo te vedeyeno yahn ye che quenan ye iyehnse ne, che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

12 Dihnó, cuedevano ne te nducuahn che
rahno rí ne, ndotenan che to nan naṇ
ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, redin
che tahque retuhn ndudo ndah yahn ye.
13 Nducoyaca sandạdo che redin se
cudạdo palạcio yahn emperador, nde
nducoyaca ihyan chenaḥn ne, a devano ye
che quenún vạcoyạhn, yahn che redín
ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
14 Namin a yahn che quenún vạcoyạhn
ne, a nahn nducoyaca dihno vo ne,
ndotenan che dihya nun ino ye co ne, nde
tahque richahtino ye Dihvo vo Jesucristo,
rahndudo ye numa ino ye Ndudo yahn
Dendiohs.

15 A devano nchuhn te naḥn dihno vo ne,
rahndudo ye ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo, te nahn ye che cotuhn. Me naḥn
se ne, ve se maṇ, caṇda tin se maṇ,
16 ne rahndudo se te nahn se che conahn
vederendedecadino yahn maṇ se. Saḥn
chahn ne, o naṇ o chende se, ne
rendedecuan se caṇda, te nahn se che
tahque chuhríhn, ndedecadinó maṇ che
quenún vạcoyạhn.
17 Ate dihno vo chenaḥn ne, rahndudo
ye, te yahino ye u, ne retumacadino ye che
cahnecun Dendiohs che quenún vạcoyạhn
caạva che caḥma náṇ ndudo ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo.
18 Saḥn chahn ne, andahre o naṇ o
chende se, ate hua dehve din yahn, te
nducote rahndudo se ndudo ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo ne, ri yenó.

Nde tahque co yeno cá,
19 te nducote revaḥ nchuhn caạvá maṇ,
rinan Vaco Dihvo vo Jesucristo u maṇ ne, a
devanó te ndedevahn Dendiohs u vaṇ
nducuahn che rechuhríhn.
20 Tihcạ, te quenan inó che hua co
cuihnáṇ, ne cuahn daṃa quendí
cuahndudó ndudo yahn Dihvo vo
Jesucristo numa inó. A conan cá iyehnse, o
caḥno ihyan u, ate nahn quendí caḥco ró
che aạma yudo vederihquentiyon yahn ye.
21 Che laḍo yáhn, numanahn che quenán
iyehnse ne, che ritahnó Dihvo vo
Jesucristo, chemin che vedeyeno yáhn. Me
ndete che caḥno ihyan u ne, tahque ndah
ro yáhn.
22 Ndete che conan cá iyehnse ne, co
quendí cochihvé naṇ ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo. Nde hua devanó cha che tahque
ndah che cạcá Dendiohs.
23 Nde hua rentạquinó cha che tahque
ndah. Che laḍo yáhn ne, tahque ndah che
cóh, te tuhme ndeva Dihvo vo Jesucristo u.

24 Ate che lạdo yahn nchuhn ne, tahque
nahn che conan cá iyehnse, te tuhme co
quendí conán nchuhn.
25 Nducote a devanó te chemin che
tahque nahn ne, vá vedeyeno che quendí
conán cạva che conán nchuhn, ne
numacuahn vedeyeno quendi ne cotahno
ne Dihvo vo Jesucristo.
26 Ndaconán chí quendihcheró nchuhn,
ne ạma ndeva ne yavenạn Dihvo vo
Jesucristo che ndedevahn ye u.
27 Codin nchuhn cuande, ne runecạde
cuahtenan ne, te nducote ritahno ne ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, tihcạ
redin yahn che din ne. Nduco tihcạ ne, a
chí quendihcheró nchuhn, o hua, ate náhn
che, adecotino che quenán ne, cadinó che
ạma cuạn ndi no ne, ạma ndudo ri no ne,
riquendi ne numa ino ne rahndudo ne
ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
28 Hua din vạh ne sạhn che rendihche
tạn se nchuhn nạn ntiyon min, te nduco
chemin ne, rihnde ro te sạhn chahn ne,
conda se, ne nchuhn ne, ndedevahn
Dendiohs nchuhn.
29 Tihcạ, te ạma ndah ro yahn nchuhn,
rete yune Dendiohs che ndiyu demạn che
ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, ate namin
che rechuhrihn ne cạva ye.
30 Uvo ne, dạma ri vo nduco vih, numa
ino vo redin vo ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo. Nchuhn ne, a ndihche ne
nduhcạ che chuhríhn nạn ntiyon yahn ye
ro menạn. Mạn ne, a devano ne nduhcạ
che riquendí rechuhríhn.

2

Dihvo vo Jesucristo ne, chica ye vahchetero, ndo ye nduhcạ ihyan iyehnse

1 Ndete che ndichahtino nchuhn Dihvo
vo Jesucristo mạn, ndete che numacuahn
vedeyahino renecạh yạn ye chedave yahn
ne mạn, ndete che quenun Vaco ye nchuhn
mạn, ndete che chenan cuma ne
vedeyahino mạn, vedevạhino mạn ne,
2 tuhme codin nun ino ne, ndạhcạ
cuahtenan ạma tạma ne mạn, ạma no
vederendededecadino cuahtenan cuma ne
nduco vih mạn, ạma no ndudo co ne nduco
vih mạn, codin yahino ạma tạma ne vih
mạn, cạva che nde tahque co yenó cạva ne.
3 Nạn nducuahn che redin nchuhn ne,
hua din yạde ne mạn, hua din ne nde ạma
nạn dehtenduh cạva vedeyeno yahn mạn
ne mạn. Tahque ndah ne ne,
cuenevahnecun ạma tạma ne vih, hua
ndạhco ndiya ne vih.
4 Ndotenan che din vi ne ne, cuinan ạma
tạma ne vih.
5 Cua cuande nchuhn yahn Dihvo vo
Jesucristo, cuiquendi ne yune yahn ye.
6 Ihyan min ne, dạma ye nduco
Dendiohs. Ate hua quendạhnạn ye, chinạn
ye nduhcạ che ndinạn Dendiohs.
7 Tahque ndah ne, ndạhco ndiya mạn ye
ihyan, ndo ye nduhcạ ạma mozo,
chihndeyạn ye nduhcạ che rahteyạn ihyan
iyehnse.
8 Numacuahn ro che quenan ye iyehnse
ne, ạma necun ye mạn, ạma dinahn ye
mạn, nde chihco mendạhn ye ihyan, chih
ye nạn cruz nduhcạ che rih sạhn che
chendihco nunde rahte.
9 Chemin che chihco ndah Dendiohs
ihyan lạdo tạh cuạco ye, ne cạh ye
vederihquentiyon che tahque yudo ihyan,
10 cạva che nducoyạca nducondi ihyan,
ihyan che chenan ye vahchetero mạn,
ihyan che vate ye numachahte iyehnse
mạn ne, ndeva ye yavenạn ye.
11 Namin ndeva nducoyạca ihyan
yavenạn Dendiohs Chida, nevahnecun ye
Dihvo vo Jesucristo, ne cạhma ye che a
ihyan min che Dihve ye.

Ihyan nunde ne, ra cuande ye nduhcạ che runecạde vatechica ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

12 Dihnó che yahinó nchuhn, nduhcạ che
dinahn nchuhn che chihquentiyón
numacuahn ro che quenán yạn vạco ne ne,
tahque nahn che dinahn ne mạn che yahn
quenán. Numacuahn vedinо vedenecun
quendi ne codinahn ne vederihquentiyon
ndah yahn Dendiohs nde ndạ ro che ndeva
ye nchuhn.
13 A ihyan min che redin ye che devano
nchuhn dehtenduh che ndah che nahn ye
che din ne, ne rinan ye nchuhn che
redinahn ne.
14 Nducuahn che redin ne ne, codin ne
numacuahn vedeyeno, hua quenan ca
cạhma nunde ne,
15 cạva che dave yavenạn ne nạn
nducoyạca ihyan, te dạya Dendiohs
nchuhn, ne nahn che runecạde
cuahtechica ne, cua cuande ihyan nunde.
Nduhcạ iyon che chenan nạn ro che
diyạhn ro nạn che ạma man ne, tihchan
nchuhn vạn ihyan nunde,
16 te numa ino ne riquendi ne ritahno ne
ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che
din che ndevahn ihyan. Nduco tihcạ ne, co
yenó cạva nchuhn cuahn che ndaconan chi
Dihvo vo Jesucristo, te a devanó che hua
chinda ntiyon che dín che cahndudó ndudo
yahn ye.
17 Andahre va che cóh nạn ntiyon min,
ate hua dehve din yahn, te a tihyon yuné
nchuhn che chitahno ne Dihvo vo
Jesucristo, ne ạma co yenó.
18 Namin nchuhn ne, conduco ne u, co
yeno ne.

Timoteo nduco Epafrodito

19 Ndete che nahn Dihvo vo Jesucristo ne,
nun dechúh Timoteo, quendihchero se
nchuhn, te nahn cadinó tạcạ chenan ne
cạva che co yenó.
20 Dechúh sạhn min, te metah nde tạma
se che ndedecadino se nduhcạ che
rendedecadinó, cuạhcorạn se cạva
nchuhn,
21 te nducoyạca sạhn chenạhn ne,
rendedecadino se cạva che ndah yahn mạn
se, nde hua rạhcorạn se cạva ntiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo.
22 Nchuhn ne, a devano ne nduhcạ che
richihve Timoteo, rinan se u nạn ntiyon
che rahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo. Rinan se u nduhcạ che rinan
ihyan indihte yahn ye.
23 Chemin che va inó che dechúh sạhn
ndetạhno cadinó tạcạ cuhnde cạde yáhn.
24 Quenan inó Dihvo vo Jesucristo che
cuahnecun ye che namin u ne, nun chí
quendihcheró nchuhn.
25 Rạhcó te namin va che dechúh dihno
vo Epafrodito che rinduco se u, rinan se u
nạn ntiyon. Sạhn min ne, a mạn nchuhn
dechuh ne sạhn che rinan se u nạn
vederetạhn yáhn.
26 Ạma nahn nạhn se, conan se nduco
nchuhn. Ạma nahn nạhn se, te devano se
che checadino nchuhn che chi cah se, ne
hua nahn se che co rạn ne cạva se.
27 Cuạco che ạma chi cah se, a ura che
coh se. Ate quenan vạhino Dendiohs sạhn
mạn, quenan vạhino ye u mạn, din ye che
ndoyahn se cạva che hua nde tahque co
rán.
28 Cạva che metah ndedecadino nchuhn
cạva se ne, chemin che tahque náhn che
nạhn se, ne co yeno ne, ndaconan
ndihchero ne sạhn. Nduco tihcạ ne,
nuhnde mạn inó, co yenó.
29 Nducote dạma ritahno vo nduco se
Dihvo vo Jesucristo ne, cuenevahnecun ne
sạhn numacuahn vedeyeno. Codin yahino
ne nducoyạca ihyan che rihco mendạhn ye
ihyan, redin ye ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo nduhcạ che redin se.
30 Sạhn min ne, a ura che coh se nạn
ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, chihco
mendạhn se sạhn che rinan se u, redinahn
se ntiyon che dechuh ne sạhn.

3

Nahn che runecạde cuahtechico vo

1 Dihnó, cuahte ne vedeyeno che ritahno
ne Dihvo vo Jesucristo. U ne, hua renduh
inó andahre a dirún yahn ne ạma nạn no,
te cochihve yahn ne.
2 Cuihco nchuhn cudạdo, te ạma yahn se
vatechica se, redetohnan se nạn ntiyon
yahn Dihvo vo Jesucristo. Sạhn chahn ne, a
nduhcạ yạhna tihchan se. Ndere recạh
rihn se ihyan, rihquentiyon se che conan
seña ihyan, ricuahn se che nduco chemin
ndevahn ye.
3 Cuihco nchuhn cudạdo, te a uvo che a
nedin yahn Dendiohs uvo, ndiyu sạhn
chahn. A uvo che rendeva vo yavenạn ye
numa ino vo. Yeno vo che a yahn Dihvo vo
Jesucristo uvo, ne hua ndichahtino vo che
ndedevahn mạn vo uvo.
4 Ndete che cạva dehtenduh che redin vo
mạn, tạchan ihyan uvo mạn, che ndevahn
vo ne, tuhme u che tahque menạn vihca
cochahtinó che ndeváhn, ndiyu sạhn
chahn.
5 Chihno nine ro che chihndeyán ne,
chaconahn ihyan seña u. U ne, ihyan
nación yahn Israel, ndạta yahn Benjamín.
Ihyan devạco hebreo u nduhcạ indihte
yáhn. Nạn vederihquentiyon yahn
Dendiohs ne, fariseo u.
6 Ạma din cudạdó vederihquentiyon
min. Ro menạn ne, ạma din tán nduco
ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.
Ạma dináhn vederihquentiyon min, nde
ạma ihyan hua co cạhma nunde ye yáhn.
7 Nducuahn dehtenduh chemin chan ne,
ạma rigonun chihve che lạdo yáhn che
rạhcó ro menạn, ate chihcomán nducuahn,
chitahnó Dihvo vo Jesucristo.
8 Vạn nducuahn dehtenduh che co
nguahco yáhn ne, tahque rigonun chihve
che ritahnó Dihvo vo Jesucristo. A chihco
vạné nducuahn dehtenduh, redin cuandé
anduhnecạ ndete che iyạca, cạva che
quendí yune yahn Dihvo vo Jesucristo,
9 ne nedin yahn ye u. Hua richahtinó che
ndeváhn nduco che dináhn ley che dirun
Moisés, te mạn ne, nduco che ritahnó
Dihvo vo Jesucristo ne, nedin yahn
Dendiohs u nduhcạ che redin yahn ye
nducoyạca ihyan che ritahno ye.
10 Ạma yudo vederihquentiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo che ntuche ye vạn
tenạhn. Nahn quendí yune yahn ye, conan
cumá vederihquentiyon min. Nahn
chuhríhn nduhcạ che chuhrihn ye, nde cóh
nduhcạ che chih ye.
11 Quenan inó che quendí dináhn yahn
ye cạva che ndedetuhche ye u vạn tenạhn.

Nahn che quendi vo numa ino vo cotahno vo Dihvo vo Jesucristo

12 Hua rạhn che a va tạh nducuahn, nde
huane che ạma runecạde u, ate riquendí
yune yahn Dihvo vo Jesucristo, quenan inó
che conahn nducuahn, te a nedin yahn ye
u.
13 Dihnó, nduhcạ che a rạhn rí nchuhn
ne, metah tuno tạh nducuahn. Nde metah
retumacạh yahn dehtenduh che a

chihcomą́n cą̄va che quendí numa inó yune yahn Dihvo vo Jesucristo.
14 Nduhcą̄ są̄hn che rano se cą̄de ne, tihcą̄ riquendí yune yahn Dihvo vo Jesucristo che ritahnó ihyan, nde ndą̄ ro che ndeva Dendiohs u, conán vahchetero.
15 Nducoyą̄co vo che a ndah renahn vo vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, tihcą̄ nahn che ndedecadino vo. Ndete che hua tihcą̄ rendedecadino nchuhn ne, din Dendiohs che conahn ne nduhcą̄ che nahn.
16 Atą̄nocą̄ nduh, a renahn vo nduhcą̄ che redin yahn, o hua, ate nahn che quendi vo numa ino vo yune yahn Dihvo vo Jesucristo, hua cą̄hcomą̄n vo.
17 Dihnó, cuiquendi nchuhn yune yáhn. Namin cua cuande ne yahn dihno vo che runecą̄de vatechica ye nduhcą̄ che chicuahn nuhn nchuhn.
18 A ą̄ma ndeh yune rete cudą̄dó nchuhn yahn są̄hn che vatechica se rihncheh se. Riquendí riyą̄hvé nchuhn, nde ą̄ma ri ndą̄ché, te ą̄ma yą̄hn se che rendihche tą̄n se Dihvo vo Jesucristo, redetohnan se vederihquentiyon yahn ye che chih ye nąn cruz.
19 Są̄hn chahn ne, ndere vatechica se vedeyeno yahn mą̄n se a chemin che rivahn dendiohs yahn se. Ndotenan che co cuihnąn se ne, numacuahn vedeyą̄de vatechica se, rahtendihco se nunde. Ate ndą̄ ro yahn ne, decuihno Dendiohs są̄hn.
20 Me uvo ne, ndi cuande vo vahchetero, ne chenan rino vo che min cą̄ca Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndedevahn ye uvo, ndaconan chi ye.
21 Uvo ne, ihyan vederih uvo, ate ihyan min ne, rihquentiyon ye nducuahn dehtenduh, ne numacuahn vederihquentiyon yudo yahn ye, ndacorun ye uvo, ndo vo nduhcą̄ mą̄n ye.

4

Cuahte yeno vo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo

1 Dihnó che yahinó nchuhn, ą̄ma yenó cą̄va ne, ne ą̄ma nahn chí quendihcheró nchuhn. A cą̄va nchuhn che quendą̄h yavenáṇ nąn Dendiohs. Nducote chenan rino vo che ndaconan chi Dihvo vo Jesucristo ne, cuiquendi nchuhn numa ino ne cochahtino ne ihyan.
2 Evodia nduco Síntique, nducote ritahno te Dihvo vo Jesucristo ne, riyą̄hvé tą̄hn che nchahco te yahn vih, nedin ndah te ndudo nduco vih.
3 Me ndih dihnó che ą̄ma ndah rinan ne u nąn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, nahn che conan ne cahvo vo chahn cą̄va che nedin ndah te ndudo nduco vih, te chinan te u, chacotuhn nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Namin Clemente mą̄n, yą̄hn ca dihno vo mą̄n, chinan ye u nąn ntiyon min. Nducoyą̄ca ihyan chahn ne, a ndaconahn cą̄ca Dendiohs ihyan cą̄va che cuahtenan ye vahchetero.
4 Cuahn dą̄ma cuahte yeno nchuhn yahn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo.
5 Codin yahino ne nducoyą̄ca ihyan, cua cuande ye che chenan cuma ne vedeyahino. A devano ne te a nun ndahconan chi tun Dihvo vo Jesucristo.
6 Hua co rą̄n ne yahn dehtenduh che rahno ne. Cuica ne Dendiohs che conan ye nchuhn nąn nducuahn. Namin cuahn che covą̄h ne ne, cuenecą̄h ne nundihve cuahn ihyan.
7 Ndete che tihcą̄ din ne ne, din Dendiohs che ą̄ma cuahtemą̄n ino ne. Andahre nde ą̄ma ihyan hua conan conahn ye yahn, ate din ye che ą̄ma cuahtemą̄n ino ne. Cuahtemą̄n chedave yahn ne mą̄n, vederendedecadino yahn ne mą̄n, cochahtino ne Dihvo vo Jesucristo.

Ndedecadino vo yahn dehtenduh che ndah

8 Dihnó, cuendedecadino nchuhn yahn dehtenduh che ndah mą̄n, che runecą̄de mą̄n, dehtenduh che cuahtenan ino ihyan, ne ndah cą̄hma ye yahn mą̄n, dehtenduh che din che ndeva ihyan yavenąn Dendiohs mą̄n.
9 Cuiquendi ne nducuahn che chicuáhn nchuhn mą̄n, nducuahn che ca cuande ne nąn renté mą̄n, dehtenduh che dín mą̄n. Ndete che tihcą̄ din ne ne, conduco Dendiohs nchuhn, din ye che cuahtemą̄n ino ne nąn ye.

Ihyan yąn Filipos ne, dechuh ye vedino yahn Pąblo

10 Nducote ritahnó Dihvo vo Jesucristo ne, ą̄ma ri yenó che rentą̄ tin nchuhn u. A devanó che hua ndinąn nchuhn u, ate yahn che yahn chenan ne ne, hua chi che chinan ne u.
11 Ndiyu che rą̄hn nundé che ą̄ma va vederetą̄hn yáhn che tihcą̄ rą̄hn, te a ndi ninó che renán vedeyeno nduco adecodehno che rendą̄cá.
12 A devanó yahn vedechevą̄h, te a nchuhrihn mą́n. Namin a devanó tą̄cą̄ cuahn che ą̄ma va dehtenduh, te ną̄hn cuąn ne, va yáhn. Chemin che hua ra cudą̄do u, a va, o metah yáhn, andahre nde metah deh che chéh.
13 Nąn nducuahn che rahno rí ne, nde hua ra cudą̄do u, te a Dihvo vo Jesucristo che rinan ye u, rete ye vedechahtino yáhn.
14 Andahre hua nduh rendotenan ne, ą̄ma ndą̄hcą̄ din nchuhn che chinan ne u mą̄n che rechuhríhn.

15 Nchuhn ihyan yạn Filipos, a devano ne
te ro menạn cuahn che ndạcá nación yahn
ne Macedonia, che canạn cháhn cahndudó
ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne,
atenạn nchuhn che chinán ne u, dechuh ne
vedino yáhn, yahn che yeno ne che chinán
nchuhn, chitahno ne Dihvo vo Jesucristo.
16 Avạne ne, cuahn che metah ndạcá
nación yahn ne, numanahn che quenan cá
yạn Tesalónica ne, a nde ro min canạn ne,
dechuh ne o ino yune vedino yáhn, chinan
ne u.
17 Ndiyu demạn che condạ tạ́h vedino
yahn nchuhn che tihcạ dirún yahn ne. Che
tahque nahn ne, che din ne che ndah cạva
che ndạhco menun Dendiohs yahn ne.
18 Nduco vedino che dechuh nchuhn
nduco dihno vo Epafrodito ne, nde
rengạva ca yáhn. Dendiohs ne, ạma renan
ino ye che tihcạ din ne, te anduhnecạ ndete
che cạh ne ạma vedino ndah ihyan.
19 Ihyan min ne, numacuahn
vederihquentiyon chahte yahn ye, conan
ye nchuhn nạn nducuahn vederetạhn
yahn ne, te ritahno ne Dihvo vo Jesucristo.
20 ¡Ndeva vo yavenạn Chido vo Dendiohs
cuahn dạma! Tihcạ co.
21 Numacuahn vedeyahino yahn Dihvo
vo Jesucristo, cuenecạh nchuhn Dendiohs
nducoyạca ihyan yahn Dendiohs che vate
ye tạn. Cuendeva ne Dendiohs yahn dihno
vo che chenan ye muhn nducó.
22 Cuendeva ne Dendiohs yahn
nducoyạca ihyan yahn ye che chenan ye
muhn, menạn vihca ihyan che chenan ye
ndevạco emperador.
23 Din yahino Dihvo vo Jesucristo
nducoyạca nchuhn. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YA̱N COLOSAS

1 U Pa̱blo, che chaconahn Dendiohs u che
co apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo, nduco
dihno vo Timoteo,
2 dirun nuhn ca̱ca cuh, dechuh nuhn
yahn nchuhn, ihyan yahn Dendiohs che
ritahno ne numa ino ne Dihvo vo
Jesucristo. Chido vo Dendiohs din yahino
ye nchuhn, din ye che nda̱hca̱ cuahtenan
ne.

Reva̱h Pa̱blo ca̱va ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

3 Cuahn da̱ma che reva̱h nuhn ne,
reneca̱h nuhn nundihve cuahn Dendiohs,
Chida Dihvo vo Jesucristo, ca̱va nchuhn,
4 te recadino nuhn nduhca̱ che ritahno
ne Dihvo vo Jesucristo ma̱n, nduhca̱ che
redin yahino ne nducoya̱ca ihyan yahn
Dendiohs ma̱n,
5 nduhca̱ che chenan ino ne che ndeva ye
nchuhn, cuahtenan ne vahchetero ma̱n.
Nchuhn ne, a chichahtino ne che
cuahtenan ne vahchetero nde ro che
chihnevan ne ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo.
6 Ndudo min ne, chetuhn va̱n nchuhn, ne
retuhn numachahte iyehnse. A̱ma ri ya̱hn
ihyan che ritahno ye, ne redin ndudo me
che ndah nduco ye, nduhca̱ che din nduco
nchuhn nde ro che chihnevan ne, ne
chenahn ndah ne yahn vedeyahino yahn
Dendiohs.
7 Ndudo min ne, a dihno vo Epafras che
yahino vo sa̱hn, chicuahn se nchuhn. Sa̱hn
min ne, combiero yahn nuhn na̱n ntiyon
yahn Dihvo vo Jesucristo, ne numacuahn
chedave yahn se rahndudo se ndudo yahn
Dihvo vo va̱n nchuhn.
8 A sa̱hn min nte cuande se nuhn che
quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs
nchuhn, chenan cuma ne vedeyahino.
9-10 Chemin che nde ro che checadino
nuhn ne, hua reguan nuhn rica nuhn
Dendiohs che conan ye nchuhn, din ye che
conahn ndah ne vederihquentiyon yahn ye
ma̱n, vederihquentiyon yahn Vaco Ndah
yahn ye ma̱n. Rica nuhn ihyan che din ye
che runeca̱de cuahtechica ne nduhca̱ che
redin yahn che cuahtechica ihyan yahn
Dihvo vo Jesucristo, din ne nducuahn che
ndah nduhca̱ che renan ino ye.
11 Namin rica nuhn ihyan che
numacuahn vederihquentiyon yudo yahn
ye din ye che numacuahn vedeyeno
cochahtino ne ihyan, quenda̱h ne
vedechahtino na̱n nducuahn.
12 A Chido vo Dendiohs che nedin yahn
ye uvo ca̱va che cuahtenan vo vahchetero
da̱ma nduco ihyan yahn ye, ne nahn che
cueneca̱h ne nundihve cuahn ihyan,
13 te ndedevahn ye uvo ta̱h chundah, ne
nda̱hco ye uvo ta̱h Da̱ya ye, ihyan min che
a̱ma yahino ye ca̱va che dinahn vo che
rihquentiyon ye.
14 A Da̱ya ye che chihco menda̱hn ye
ihyan, chera yun yahn ye, chih ye ca̱va che
nda̱co vo vederenchahco.

Vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo

15 Dihvo vo Jesucristo ne, a va ye nde ro
che metah cuhnde iyehnse, quenan cuma
ye vederihquentiyon yahn Dendiohs,
ihyan min che hua ro ye.
16 Nduco ye Dendiohs dendah ye
nducuahn dehtenduh che va vahchetero
ma̱n, iyehnse ma̱n, dehtenduh che ro ma̱n,
che hua ro ma̱n, ángel ma̱n, vaco chihnga̱
ma̱n. A ca̱va ma̱n ye dendah ye nducuahn.
17 Ihyan min ne, va ye nde ro che metah
cuhnde iyehnse, ne nducuahn dehtenduh
ne, hua dehva ri yahn, te a ma̱n ye redin ye
cuda̱do.
18 Ava̱ne ne, a ihyan min che quenan
cuma ye vederihquentiyon che tahque
chahte, ne ntuche ye mena̱n vih va̱n
tena̱hn ca̱va che cona̱n ye na̱n nducuahn.
19 Tihca̱, te numacuahn vedeyeno
nda̱hco Dendiohs nducuahn
vederihquentiyon yahn ye ta̱h ihyan min.
20 Ca̱va Dihvo vo Jesucristo, ihyan min
che chihco menda̱hn ye ihyan, chera yun
yahn ye, chih ye na̱n cruz ne, ndo ino
Dendiohs nduco nducuahn dehtenduh che
va iyehnse ma̱n, vahchetero ma̱n.
21 Ro mena̱n me ne, a̱ma yahn chenan
nchuhn na̱n Dendiohs, chahcota̱hn ne
vederihquentiyon yahn ye, chahtechica ne
vedeyeno yahn ma̱n ne, chahtendihco ne
nunde.
22 Ate ma̱n che ndo Dihvo vo Jesucristo
nduhca̱ ihyan iyehnse, chih ye ne, ndo ya̱n
Dendiohs nduco ne, nchahco ye yahn ne,
nedin yahn ye nchuhn.
23 Ate nahn che quendi ne cotahno ne
numa ino ne. Hua o ndedecadino ne. A̱ma
cuiquendi no ne cochahtino ne ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che
chihnevan ne. Ndudo min ne, rahndudo
ihyan, retuhn numachahte iyehnse, ne
namin u Pa̱blo rinducó ihyan rahndudó.

Pa̱blo ne, nda cuande yahn ye redin ye cuda̱do ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

24 Ma̱n ne, a̱ma yenó che riquendí redín
ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo,

rechuhríhn cạva che ndah yahn nchuhn, ihyan yahn ye.
25 A chaconahn Dendiohs u nạn ntiyon
che cuahndudó ndendi ndendita ndudo
yahn ye vạn nducoyạca nchuhn che
ritahno ne Dihvo vo Jesucristo,
26 te cuandé nchuhn ndudo yahn ye che
chihnde nde a rạhn me. Ndudo min ne,
nde hua devano ihyan yahn, ate mạn ne,
cade cạh ye, checadino ihyan yahn ye.
27 Quenan cuma ye vedeyeno che cạh ye,
checadino ihyan chahn. Ạma yudo ndudo
min, ne retuhn vạn ihyan nación chenạhn.
Ndudo min ne, che rinduco Dihvo vo
Jesucristo nchuhn, ihyan yahn ye, ne
cochahtino ne ihyan, ndevahn ne.
28 Rahndudo nuhn ndudo yahn Dihvo vo,
ne numacuahn vededevano riyạhve nuhn
mạn, ricuahn nuhn mạn, nducoyạca ihyan,
cạva che cotahno ye Dihvo vo, conahn
ndah ye Ndudo yahn Dendiohs, ne ndeva
ye ihyan.
29 Numacuahn vederihquentiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo che te ye u ne, redín
ntiyon min numacuahn chedave yáhn cạva
che conahn.

2

1 Nahn che codevano nchuhn te ạma
rendedecadinó cạva ne mạn, cạva dihno
vo che vate ye yạn Laodicea mạn, cạva
ạma yạhn ca dihno vo che metah
ndihchero ye u mạn.
2 Nahn che nchuhn mạn, ihyan chahn
mạn, necạh yạn ne chedave yahn ne, ạma
ndudo co no ne, din yahino ne vih. Ndudo
che cade te Dendiohs, checadino vo ne, a
ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ne nahn
che conahn ndah ne, cochahtino ne ihyan,
3 te vededevano yahn Dendiohs ne, ạma
yudo, ne a ihyan min che quenan cuma ye
nducuahn.
4 Tihcạ dirún yahn nchuhn cạva che
tumacadino ne, ne hua co cahncheh nde
ạma ihyan nchuhn nduco ndudo yạde
yahn ye,
5 te andahre yahn quenán yahn nchuhn,
ate rendedecadinó cạva ne, ne ạma yenó
che riquendi ne numa ino ne nduhcạ che
redin yahn, ritahno ne Dihvo vo Jesucristo.
6 Nducote chitahno nchuhn Dihvo vo
Jesucristo ne, nahn che quendi ne yune
yahn ye, cochahtino ne ihyan.
7 Numacuahn chedave yahn ne
cochahtino ne Dihvo vo, hua cạhcomạn ne
ihyan. Yahn chemin ne, a chahn nchuhn,
ne nahn che quendi ne dinahn ne. Namin
nahn che necạh ne nundihve cuahn
Dendiohs cuahn dạma.

Rendacorun vederendedecadino yahn ihyan cuahn che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

8 Cuihco nchuhn cudạdo yahn sạhn che
vatechica se ricuahn se vededevano yahn
mạn se. Condi ne cuahnecun ne che
cahncheh se nchuhn, te sạhn chahn ne,
ndotenan che cacuahn se ndudo yahn
Dihvo vo Jesucristo ne, ricuahn se
costumbre yahn ihyan iyehnse mạn,
vededevano yahn se mạn.
9 Hua cạhcovan nchuhn che ricuahn
sạhn chahn, te a Dihvo vo Jesucristo che
quenan cuma ye nducuahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs,
10 ne nducote ritahno ne ihyan ne, hua
rendotenan ne tạma nạn
vederihquentiyon. Tahque yudo
vederihquentiyon yahn ye che co
vederihquentiyon yahn nducoyạca ángel
mạn, vaco chihngạ mạn.
11 Cuahn che chitahno ne Dihvo vo
Jesucristo ne, chacondạh vedạme ne
costumbre che renan seña ihyan. Namin
chihcomạn ne vedeyeno yahn mạn ne, ne
chichahtino ne Dihvo vo, nedin yahn ye
nchuhn.
12 Cuahn che chedenune nchuhn,
nevahnecun ne Dihvo vo Jesucristo ne,
anduhnecạ ndete che chih ne dạma nduco
ye, chihcomạn ne che rahtendihco ne
nunde. Mạn ne, nduhcạ che numacuahn
vederihquentiyon chahte ndedetuhche
Dendiohs Dihvo vo vạn tenạhn ne, tihcạ
ndahcorun ye nchuhn, ndo ne ihyan ra
yahn che chitahno ne ihyan.
13 Ro menạn me ne, ạma yahn chenan
nchuhn nạn Dendiohs, nedin nunde yahn
ne. Avạne ne, ihyan tạma nación nchuhn,
hua ndi cuande ne vạn ihyan yahn ye. Ate
mạn ne, a ndedevahn ye nchuhn, chitahno
ne Dihvo vo Jesucristo, nchahco ye nunde
yahn ne.
14 Nchahco ye nducuahn nunde yahn ne
che chahtendihco ne, chahcotạhn ne
vederihquentiyon yahn ye. Ndedevahn ye
nchuhn, dechuh ye Dihvo vo Jesucristo,
quenan yạh ye nạn cruz, nedihve ye nunde
yahn ne.
15 Dihvo vo Jesucristo ne, chih ye nạn
cruz, ne nduco chemin ne, ndạhco ndiya ye
vaco chihngạ nạn nducoyạca ihyan,
chehnevi ye vederihquentiyon yahn.

Nahn che ndedecadino vo yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs

16 Chemin che hua ndạhcạ che
ndạhchenan ihyan nchuhn nạn che reh ne
mạn, nạn che rih ne mạn, yahn che hua
rahte vihco ne cuahn che renuhnde iyo
mạn, yahn che hua redin ne dehtenduh
vihco mạn, yahn che hua rahtetuhno ne ro
sạbado mạn.
17 Hua nduh rigonun chihve dehtenduh
chemin chan che riquendi ihyan.

Vederihquentiyon che tahque rigonun chihve ne, che ndedevahn Dendiohs uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.

18 Hua cuahnecun ne che cahncheh ihyan nchuhn, conun ye nchuhn che quendi ne yune yahn ye, din cạ ne che necun ne, te ihyan chahn ne, rendeva ye yavenạn ángel mạn, rente ye demạn yahn dehtenduh che nde hua rendihche ye mạn, redin yạde ye, ndere rendonan mạn ye ihyan che ạma devano ye mạn,

19 hua riquendi ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndinạn ye yuhn vo mạn. A Dihvo vo Jesucristo che ndi ye tin yahn nducoyạco vo che yahn Dendiohs uvo, ne redin ye che ạma cuạn no ndi vo nduco vih, rinan ye uvo che cotahno ndah vo nduhcạ che nahn Dendiohs.

20 Nducote anduhnecạ ndete che a chih nchuhn nduco Dihvo vo Jesucristo, chihcomạn ne vededevano yahn ihyan iyehnse ne,

21 hua redin yahn che dinahn ne che rạhn sạhn chahn tuhcạ: “Hua toh ne chu, hua toh ne chạ, hua cheh ne chu, hua cheh ne chạ, te cạhnda.”

22 Nducuahn dehtenduh chemin chan che rihco yudo se yahn ne, demạn vederihquentiyon yahn ihyan, nde hua regu.

23 Vederihquentiyon che tihcạ rihco yudo se ne, rivahn che ạma devano se, rinan se ihyan chenạhn cạva che tahque cotahno ye Dendiohs mạn, cạva che tahque cuahtenan cuma ye vedenecun mạn, cạva che tahque cạh rihn mạn ye ihyan mạn, ate hua richihve cạva che cạhco tạn che cuahtechica ye vedeyeno yahn mạn ye, cuahtendihco ye nunde.

3

1 Mạn che a ndedevahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn ne, anduhnecạ ndete che a ntuche ne nduco ye vạn tenạhn. Chemin che nahn che codin nun ino ne cạva che co cuahtenan ne vahchetero nạn che va ye lạdo tạh cuạco Dendiohs.

2 Ndotenan che ndedecadino ne, nahn yahn ne dehtenduh che va muhn iyehnse ne, codin nun ino ne cạva che co cuahtenan ne vahchetero.

3 Cuenecạhco ne te anduhnecạ ndete che a chih ne dạma nduco Dihvo vo, ne mạn che ritahno ne ihyan ne, nedin yahn Dendiohs nchuhn.

4 A yahn che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo che va che cuahtenan vo vahchetero, ne cuahn che ndaconan chi tun ye numacuahn vederihquentiyon chahte yahn ye ne, nedin dạma ye uvo nạn ye.

Nduhcạ che nahn che cuahtechico vo

5 Nducote tihcạ ne, cuihcomạn nchuhn che rahtechica ne vedeyeno yahn mạn ne, rahtendihco ne nunde. Hua ndere cuahtenan ne nduco ihyan che hua nihnevạco ne nduco ye mạn, hua din ne dehtenduh che chihngạ mạn, nde hua din yahino ne tume, te nunde min ne, a dạma nduco nunde che rendeva ihyan yavenạn dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye.

6 Ihyan che rahcotạhn ye yahn Dendiohs, rahtendihco ye nunde che tuhchan ne, va che din Dendiohs castigo yah ihyan.

7 Ro menạn me ne, namin nduco nchuhn chahtendihco ne nducuahn nunde che tuhchan.

8 Ate mạn ne, nahn che cạhcomạn ne. Namin nahn che cạhcomạn ne che ri tạn ne mạn, che rahtenun ino ne vedetạn mạn, che redin tạn ne mạn, che ra ne cạnda ihyan mạn, che rạhn ne ndudo chihngạ mạn.

9 Hua cahncheh ne vih, te nchuhn ne, a chihcomạn ne vedeyeno yahn mạn ne che chahtechica ne ro menạn, chahtendihco ne nunde.

10 Mạn ne, a ndedevahn Dendiohs nchuhn, ndahcorun ye vederendedecadino yahn ne, din ye che ndo ne anduhnecạ ihyan ra. Ro ro rinan ye nchuhn cạva che nde tahque runecạde cuahtechica ne, nde conan conahn ne vederihquentiyon yahn ye, ndo ne ihyan nduhcạ che nahn ye.

11 Dehve din yahn, a ihyan nación yahn Israel uvo, o ihyan tạma nación, a chenan seña uvo, o hua, a redin vo ntiyon yahn ihyan, o redin vo ntiyon yahn mạn vo, te che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, a dạma no nducoyạco vo. Che richihve yuhn vo ne, che ritahno vo ihyan min, ndi cuando vo vạn ihyan yahn ye.

12 Numacuahn vedeyahino tendạhnun Dendiohs nchuhn, nedin yahn ye nchuhn. Chemin che nahn che cuahtenan cuma ne vedeyahino mạn, vedevạhino mạn, vedenecun mạn, vedechahtino mạn.

13 Codin chahtino ạma tạma ne yahn vih, ne ndete che din tạn ạma cha nchuhn nduco vih ne, cuenchahco ne yahn vih. Dihvo vo Jesucristo ne, a nchahco ye yahn nchuhn, ne nahn che quendi ne yune yahn ye, nchahco ne yahn vih.

14 Nạn nducuahn ne, codin yahino ne vih cạva che ndạhcạ cuahtenan ne nduco vih, ne ạma no ndudo co nducoyạca ne.

15 Dendiohs din ye che cuahtemạn chedave yahn ne, te a cạva chemin che tendạhnun ye nchuhn, ạma cuạn co no ne nduco vih. Nahn che necạh ne nundihve

cuahn ihyan yahn nducuahn che din ye nduco ne.
16 Cuahtenun ino ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo cuahn dạma, hua cạhcomạn ne. Numacuahn vededevano cuicuahn vih ne mạn, cuenecạh ne vedechahtino vih ne mạn, cuahndudo ne salmo mạn, cuita ne himno mạn, cuah ne Dendiohs chete chedave yahn ne, cuenecạh ne nundihve cuahn ihyan mạn.
17 Nạn nducuahn che redin ne mạn, che rente ne mạn, cuenecạhco ne te va Dihvo vo Jesucristo. Namin cuenecạh ne nundihve cuahn Dendiohs che cuande yahn ihyan min.
18 Nchuhn ihyan ndạhta, codinahn ne yahn inchạhn ne, te nducote ritahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, quenan cuma che tihcạ din ne.
19 Nchuhn ihyan chạhn, codin yahino ne ihyan ndạhta yahn ne, hua co tạn ne nduco ye.
20 Nchuhn decạhya, codinahn ne nducuahn che rihquentiyon indihte yahn ne, te chemin che renan ino Dihvo vo.
21 Nchuhn che vate dạya ne, hua ndere din tạn ne nduco dạya ne cạva che hua co ndạche.
22 Nchuhn che redin ne ntiyon yahn ihyan, codinahn ne yahn patrón yahn ne numacuahn chedave yahn ne. Ndạhcạ codin ne ntiyon yahn ye cuahn dạma, ndiyu demạn cuahn che rendihchero ye nchuhn, te nducote ritahno ne Dendiohs ne, tihcạ nahn che din ne.
23 Nducuahn ntiyon che redin ne ne, codin ne nduco vedeyeno, cuenecạhco ne te va Dihvo vo Jesucristo.
24 Cuedevano ne te ndete che tihcạ dinahn ne ne, redinahn ne vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, ne mạn ye ndạhco menun ye yahn ne, ndeva ye nchuhn, cuahtenan ne vahchetero.
25 Namin cuedevano ne te ihyan che duhtuno ihyan ye ne, va che co ye castigo yahn nunde yahn ye. Ndạhco menun Dendiohs yahn ye tunoca che nedin ye. Hua dehve rạhco ne, te Dendiohs ne, dạma no rendihche ye nducoyạca ihyan.

4

1 Nchuhn che chenan cuma ne mozo yahn ne, cuihquentiyon ne ihyan nduhcạ che redin yahn, hua din tạn ne nduco ye. Cuenecạhco ne te namin nchuhn ne, va Dihve ne Jesucristo vahchetero.
2 Nducoyạca nchuhn ne, cuahteyạn ne cuahn dạma, covạh ne mạn, cuenecạh ne nundihve cuahn Dendiohs mạn.
3 Cuica ne Dendiohs che din ye che ndạca yune che cuahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, ndudo min che hua devano ihyan ro menạn. A yahn che rahndudó ndudo min che quenún vạcoyạhn.
4 Cuica ne Dendiohs che conan ye u che cuahndudó nduhcạ che redin yahn cạva che conahn ihyan.
5 Nạn nducuahn che redin nchuhn vạn ihyan che hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, nahn che nduco rino nduco ndah cạva che ndạca yune che yạhve ne ihyan, ne cotahno ye.
6 Nạn ndudo yahn ne ne, nahn che runecạde ne. Namin nahn che devano ne tạcạ ndahconan ne yahn dehtenduh che tumerune queri ạma ihyan.

Renecạh Pạblo Dendiohs ihyan

7 Dihno vo Tíquico che yahino vo sạhn ne, ạma ndah redinahn se, rinan se u nạn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Sạhn min nte cuande se nchuhn nduhcạ che quenán muhn.
8 Dechúh sạhn tạn cạva che nte cuande se nchuhn nduhcạ che chenan nuhn muhn mạn, cạva che necạh yạn se chedave yahn ne mạn.
9 Dihno vo Onésimo, sạhn yạn vạco ne, che yahino vo sạhn mạn, che ndạhcạ redinahn se nạn ntiyon yahn Dihvo vo mạn ne, namin nduco se cuenchi se tạn. Sạhn sih nte cuande se nchuhn yahn dehtenduh che ri muhn.
10 Aristạrco che dạma quenun se vạcoyạhn nducó ne, dechuh se Dendiohs yahn nchuhn. Namin Mạrcos sạhn vih Bernabé ne, dechuh se Dendiohs yahn ne. Sạhn min ne, a nté nduco nchuhn yahn se. Cuenevahnecun ne sạhn ndete che denạn chi se tạn.
11 Namin Jesús che namin duche se Justo ne, dechuh se Dendiohs yahn nchuhn. Vạn ihyan nación yahn Israel che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, atenạn sạhn chahn che rinan se u nạn ntiyon yahn Dendiohs, rendạcá vedechahtino chahte.
12 Epafras, tạma sạhn yạn vạco ne, che redin se ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, dechuh se Dendiohs yahn nchuhn. Sạhn min ne, cuahn dạma ạma rica se Dendiohs che din ye che quendi nchuhn cotahno ne numa ino ne mạn, dinahn ne nducuahn vederihquentiyon yahn ye mạn.
13 U devano cuạcó nduhcạ che ạma rendedecadino se cạva nchuhn mạn, dihno vo che vate ye yạn Laodicea mạn, yạn Hierápolis mạn.
14 Doctor Lucas che yahino vo ihyan mạn, Demas mạn ne, dechuh ye Dendiohs yahn ne.
15 Cuenecạh nchuhn Dendiohs dihno vo che vate ye yạn Laodicea mạn, Ninfas mạn,

dihno vo che rendo dạma ye vạco ye,
rendeva ye yavenạn Dendiohs mạn.
16 Cuihno ndihchenan nchuhn cạca cuh
tạn ne, cuedechuh ne yạn Laodicea,
ndihchenan dihvo vo che vate ye min.
Namin condihchenan ne cạca che dechúh
yahn ihyan chahn.
17 Cạhma ne co ne Arquipo che ndạhcạ
dinahn ye ntiyon che ndihco Dihvo vo
Jesucristo tạh ye.
18 Nạn che rente nuhn Dendiohs nchuhn
nạn cạca cuh ne, mą́n dirún. Cuenecạhco
ne te u ne, vạcoyạhn quenún. Dendiohs din
yahino ye nchuhn. Tihcạ co.

CAC̣A CHE DIRUN SAN PAB̄LO MENAN, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YAN TESALONICA

1 Nchuhn, ihyan yahn Dendiohs Chida
man, yahn Dihvo vo Jesucristo man, che
vate ne yan Tesalónica, u Pablo nduco Silas
nduco Timoteo, dirun nuhn yahn ne. Chido
vo Dendiohs man, Dihvo vo Jesucristo
man, din yahino ye nchuhn, din ye che
ndahca cuahtenan ne.

Nduhca che chitahno ihyan yan Tesalónica

2 Cuahn dama renecah nuhn nundihve
cuahn Dendiohs cava nducoyaca nchuhn,
revah nuhn cava ne.

3 Cuahn dama rentihyon yan nuhn nan
Chido vo Dendiohs yahn ntiyon che redin
nchuhn man, nduhca che ritahno ne Dihvo
vo Jesucristo, yahino ne ihyan man,
nduhca che rechuhrihn ne numacuahn
vedenecun, ndichahtino ne ihyan man.

4 Dihno nuhn, Dendiohs ne, yahino ye
nchuhn. Devano nuhn te man ye
tendahnun ye nchuhn.

5 Cahndudo nuhn ndudo yahn Dihvo vo
Jesucristo numa ino nuhn, chihnevan
nchuhn, ne numacuahn vederihquentiyon
din Vaco Ndah yahn Dendiohs che
chitahno ne. A devano nchuhn nduhca che
chahtechica nuhn van ne cava che ndah
yahn ne.

6 Quendi nchuhn nduhca che chicuahn
Dihvo vo Jesucristo man, nduhca che
chicuahn nuhn man. Andahre ama
chuhrihn ne, ate din Vaco Ndah yahn
Dendiohs che nevahnecun ne ndudo yahn
Dihvo vo Jesucristo numacuahn vedeyeno.

7 Ama yahn ihyan, yahn yahn Macedonia
man, Acaya man, chihco ye cudado nduhca
che chitahno nchuhn Dihvo vo Jesucristo,
ne namin chitahno ye ihyan.

8 Tihca chi che chetuhn ndudo yahn
Dihvo vo van nchuhn. Ndiyu deman yahn
yahn Macedonia man, Acaya man, te
numachahte devano ihyan nduhca che
redinahn nchuhn ndudo yahn Dendiohs.
Nde nuhn, metah deh cuande che cahma
nuhn,

9 te nde man ihyan chahn rente cuande
ye nuhn nduhca che nevahnecun nchuhn
nuhn, chihcoman ne dehtenduh che redin
ihyan dendiohs yahn ye, ne chitahno ne
Dendiohs, ihyan min che quenduche ye,
ndeva ne yavenan ye.

10 Rente ye yahn Dihvo vo Jesucristo,
Daya Dendiohs, ihyan min che
ndedetuhche Dendiohs ihyan van tenahn,
ihyan min che ndedevahn ye uvo yahn
castigo yah che va che cuahno co ihyan
nunde. Namin rente ye nduhca che chenan
rino nchuhn che cac̣a ye vahchetero,
ndaconan chi tun ye.

2

Nduhca che cahndudo Pablo Ndudo yahn Dendiohs

1 Dihno nuhn, a man nchuhn devano ne
te chichihve ntiyon che din nuhn van ne.

2 Andahre ama chuhrihn nuhn ro
menan, din tan ihyan yan Filipos nduco
nuhn, ate Dendiohs ne, chinan ye nuhn, ne
numa ino nuhn cahndudo nuhn ndudo
ndah yahn ye van nchuhn.

3 A devano cuaco nuhn te ndudo ndah
che rahndudo nuhn. Hua ndere rahndudo
nuhn dehtenduh ndudo cava che
cahncheh nuhn ihyan.

4 Tendahnun Dendiohs nuhn, ne
chihquentiyon ye che cuahndudo nuhn
ndudo ndah yahn ye. Nducuahn chemin
che rahndudo nuhn. Hua retumacah nuhn
andahre hua renan ino ihyan, te Dendiohs
ne, tihca nahn ye. A ihyan min che
rendihche ye chedave yahn nuhn.

5 Hua nte yade nuhn nduco nchuhn cava
che te ne tume nuhn. A devano man
nchuhn chemin, nde Dendiohs ne, a
devano ye.

6 Andahre nuhn ne, nduhca intiyahn che
dechuh Dihvo vo Jesucristo, ate hua
renuhn nuhn che ndeva ihyan yavenan
nuhn.

7 Tahque ndah ne, chahtechica nuhn
numacuahn vedenecun. Chahtenan nuhn
van nchuhn, din yahino nuhn nchuhn
nduhca che yahino ihyan ndahta daya ye
che retave ye nduco cudado.

8 Ama yahino nuhn nchuhn. Chemin che
chicuahn nuhn ndudo ndah yahn
Dendiohs nchuhn, nde man nuhn, chihco
mendahn nuhn cava ne.

9 Dihno nuhn, namin a devano nchuhn
nduhca che chuhrihn nuhn, din nuhn
ntiyon nde ro nde rahn cava che ndaca che
chuhnun nuhn. Tihca din nuhn
numacuahn ro che chahtenan nuhn yan
vaco nchuhn, cahndudo nuhn ndudo ndah
yahn Dendiohs, te hua nahn denduh nuhn
nde ama cha nchuhn.

10 Nduco cudado chahtenan nuhn van
nchuhn, nde ama nunde hua chahtendihco
nuhn. A man nchuhn a devano ne, nde
Dendiohs ne, a devano ye.

11 Namin a devano nchuhn te necah yan
nuhn chedave yahn ne nduhca che
renecah yan ihyan chedave yahn daya ye.

12 Tihca din nuhn, chicuahn nuhn
nchuhn nduhca che va che cuahtechica

nchuhn nduco cudạdo, te nchuhn ne, ihyan yahn Dendiohs, ihyan min che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye.

13 Cuahn che cahndudo nuhn ndudo yahn Dendiohs, chihnevan nchuhn ne, nevahnecun ne, te chenahn ne che chemin che vederihquentiyon yahn Dendiohs, ndiyu yahn ihyan iyehnse. A ndudo min che redin che ndah nduco nchuhn che chitahno ne. Chemin che cuahn dạma renecạh nuhn nundihve cuahn Dendiohs.

14 Dihnó, nduhcạ che redin ihyan nación yahn Israel che rechuhrihn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo che vate ye estạdo yahn Judea, tihcạ rechuhrihn nchuhn, redin ihyan yạn vạco ne.

15 A ihyan nación yahn Israel chahn che chihno ye Dihvo vo Jesucristo. A ihyan ndico yahn ihyan chahn che chihno ye ihyan profeta a rạhn me. Mạn ne, a ihyan chahn tun che redecạno ye nuhn. Hua redinahn ye che rihquentiyon Dendiohs. Nde ạma ihyan hua ri rendihche ye.

16 Rihca tạn ye che cuahndudo nuhn, cahnevan ihyan nación chenạhn cạva che ndedevahn Dendiohs ihyan nduhcạ che ndedevahn ye uvo. Nduco tihcạ din chahte nduh ye nunde yahn ye. Ate mạn che cuạco ne, a vate ye vedeyah, ri ye castigo yah yahn Dendiohs.

Nahn cạhn Pạblo tạma yune, quendihchero ye ihyan yạn Tesalónica

17 Dihnó, cuahn che ndạca nuhn vạn nchuhn ne, ạma chi rạn nuhn. Andahre yahn chenan nuhn, ate ạma renecạhco nuhn nchuhn, ạma nahn ndaconan chi nuhn quendihchero nuhn nchuhn.

18 U Pạblo ne, ạma ndeh yune nahn chí mạn, ạma náhn che chi nuhn mạn. Ate queri ạma yune ne, din vạhche chundah.

19 Ạma yeno nuhn che chitahno nchuhn Dihvo vo Jesucristo. Cuahn che naconan chi tun ye ne, ạma co yeno nuhn, te ro min ne, co ro ntiyon che din nuhn vạn nchuhn.

20 A cạva nchuhn che ạma yeno nuhn.

3

1 Ro che ạma ndedecadino nuhn cạva nchuhn ne, chihco dạma ino nuhn che cuahtenan nuhn demạn nuhn yạn Atenas,

2 ne dechuh nuhn dihno vo Timoteo cạva che necạh yạn se chedave yahn nchuhn. Sạhn min ne, nduco se nuhn, redin se ntiyon yahn Dendiohs, rahndudo se ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.

3 Dechuh nuhn sạhn, te hua nahn nuhn che co rạn nchuhn yahn dehtenduh che rechuhrihn ne. A devano mạn ne te va che chuhrihn vo.

4 Cuahn che chenan ca nuhn nduco nchuhn ne, a rente nuhn nduco ne te va che chuhrihn vo. Mạn ne, a chinahn ndudo min. A rendihche ne.

5 Nducote ametah chichá che rendedecadinó cạva nchuhn ne, dechúh che tumeruné ndete che riquendi nchuhn ritahno ne Dihvo vo Jesucristo. Ndedecadinó te co a detohnan chundah ntiyon che din nuhn, din se che chihcomạn ne che chitahno ne.

6 Ate mạn ne, a ndaconan Timoteo, ne nte cuande se nuhn nduhcạ che riquendi nchuhn ritahno ne mạn, nduhcạ che chenan cuma ne vedeyahino mạn. Namin nte cuande se nuhn che renecạhco nchuhn nuhn numacuahn vedeyahino, nahn ndihchero ne nuhn nduhcạ che nahn ndihchero mạn nuhn nchuhn.

7 Dihnó, chemin che andahre ạma rechuhrihn nuhn, ate ạma yeno nuhn mạn che checadino nuhn nduhcạ che riquendi nchuhn ritahno ne Dihvo vo Jesucristo.

8 Ạma vedechahtino cạva nuhn che tihcạ riquendi nchuhn ritahno ne Dihvo vo.

9 Nde hua rentạquino nuhn tạcạ necạh nuhn nundihve cuahn Dendiohs yuhn vo che ạma yeno nuhn cạva nchuhn.

10 Nde ro nde rạhn revạh nuhn che nahn ndihchero nuhn nchuhn, cacuahn ca nuhn nchuhn che quendi ne cotahno ne numa ino ne.

11 Ạma nahn nuhn che mạn Chido vo Dendiohs mạn, Dihvo vo Jesucristo mạn, te yune ye che chi nuhn quendihchero nuhn nchuhn.

12 Nahn nuhn che din Dihvo vo che conahn ndah ne vederihquentiyon yahn ye, din yahino vih ne mạn, din yahino ne nducoyạca ihyan mạn, nduhcạ che yahino mạn nuhn nchuhn.

13 Namin nahn nuhn che din ye che quendi nchuhn cotahno ne ihyan numa ino ne, cạva che ndạ ro che ndạ ye nduco ihyan yahn ye ne, dave yavenạn ne nạn Chido vo Dendiohs.

4

Nduhcạ che nahn Dendiohs che cuahtenan ihyan

1 Dihnó, mạn ne, va ạma nạn che rihquentiyon nuhn nchuhn numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Nchuhn ne, a ca cuande ne yahn nuhn nduhcạ che nahn Dendiohs che cuahtenan vo iyehnse, ne tihcạ chenan ne nduco vih. Ate nahn nuhn che nde tahque ndạhcạ cuahtenan ne.

2 A devano nchuhn nduhcạ che chicuahn nuhn nchuhn numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.

3 Nahn Dendiohs che dave yavenạn nchuhn nạn ye. Hua ndere cuahtenan ne

nduco ihyan che hua nihnevạco ne nduco ye.
4 Queri ạma nchuhn, cuahtenan cuma ne ndạhta yahn ne nduco vedino vedenecun.
5 Hua ndere cuahtechica nchuhn vedeyeno yahn mạn ne, nduhcạ che vatechica ihyan che nde hua devano ye che va Dendiohs.
6 Hua tihcạ cuahtechica nchuhn, cuahtendihco ne nunde nạn ihyan, te Dihvo vo Dendiohs ne, din ye castigo ihyan yahn nunde che tuhchan, nduhcạ che a te cuande nuhn nchuhn.
7 Dendiohs ne, a tendạhnun ye uvo, ne nahn ye che dave yavenạn vo nạn ye. Hua nahn ye che ndere cuahtechico vo.
8 Adecoduhno ihyan che hua redinahn ye che tihcạ rihquentiyon nuhn ne, hua rahcotạhn ye vederihquentiyon yahn ndere ihyan, te rahcotạhn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ihyan min che rete ye Vaco Ndah yahn ye uvo.
9 Me nduhcạ che va che din yahino nchuhn vih ne, nde hua redin fuerza che dirun nuhn yahn ne, te a mạn Dendiohs chicuahn ye nchuhn che din yahino vih ne.
10 Dihnó, a redin yahino nchuhn nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo che vate ye yạhn yahn Macedonia, ne ạma nahn nuhn che tihcạ quendi ne.
11 Ndạhcạ cuahtenan nchuhn. Hua condạ mendạhn ne nạn dehtenduh che redin ihyan. Codin ne ntiyon nduhcạ che a te cuande nuhn nchuhn,
12 cạva che ndạhcạ chuhnun ne, ne nevahnecun nducoyạca ihyan nchuhn. Va che ndạ tun Dihvo vo Jesucristo.
13 Dihnó, nahn nuhn che codevano nchuhn yahn dihno vo che rendạca ye iyehnse cuh. Hua co rạn nchuhn cạva ye, nduhcạ che redin ihyan che hua devano ye che va che ntuche tenạhn, ne cuahn che rih ạma ihyan yahn ye ne, rạhco ye te ạma yune no chihnonan yahn ye.
14 Uvo ne, a devano vo te chih Dihvo vo Jesucristo, ne ntuche ye. Namin a devano vo te nducoyạca tenạhn che chitahno ye ihyan cuahn che chahte ye iyehnse ne, va che ndedetuhche Dendiohs ihyan.
15 Chemin che numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo rete cuande nuhn nchuhn, te ro che ndạ tun ye ne, nducoyạco vo che chenan ca vo iyehnse, hua quendạhnạn vo yahn dihno vo che a ndih ye.
16 Ndạ ro min ne, mạn Dihvo vo Jesucristo cạca ye vahchetero. Ura min ne, cuah ạma ndudo nạn ro numacuahn vederihquentiyon. Namin cuah ạma ángel ndinạn. Namin cuah corneta yahn Dendiohs. Tuhme menạn vihca va che ntuche nducoyạca tenạhn che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo.
17 Cuihno min ne, nducoyạco vo che chenan ca vo iyehnse, ndedecuan Dendiohs uvo dạma nduco ihyan chahn vạn man, ne ntạhn nun vih vo nduco Dihvo vo Jesucristo nạn ro. Tuhme cuahtenan vo nduco Dihvo vo numacuahn ro.
18 Nducote a tihcạ va cạde che va che conahn ne, cuente nchuhn yahn chemin nduco vih, cuenecạh yạn ne chedave yahn ạma tạma ne.

5

1 Dihnó, hua co co nuhn nchuhn deh ro, o deh nduyo che tihcạ conahn,
2 te a devano cuạco mạn nchuhn te adenạn techecạde Dendiohs yahn ihyan, nde hua duh devano deh ura.
3 Cuahn che tahque ndạhcạ vate ihyan, che nde tah hua rendededecadino ye ne, a denạn ndạ venecuino min nạn ye nduhcạ che ra yah chete ndạhta che a ndạ ura che cuacoyạhn ye, ne hua co ndevahn ye yahn vedeyah min.
4 Ate nchuhn dihnó, nducote a chitahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, a vateyạn ne adecodehno ura che conahn.
5 Uvo ne, a ndedevahn Dendiohs uvo. Ate ihyan chenạhn ne, cạhnda yahn ye.
6 Chemin che nahn che cuahteyạn vo cạva che hua co man vo nduhcạ ihyan chahn.
7 Nạhn ye ne, vateyạdo ye, ne nạhn ye vatechica coh ye.
8 Ate uvo ne, a chitahno vo Dihvo vo Jesucristo, ne nahn che runecạde cuahtechico vo. Nduhcạ sandạdo che va deh nduco che ndedevahn se sạhn ne, tihcạ uvo, te ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ne cuahtenan cumo vo vedeyahino, ndichahtino vo che ndedevahn ye uvo.
9 Dendiohs ne, tendạhnun ye uvo, din ye che chitahno vo Dihvo vo Jesucristo cạva che ndedevahn ye uvo yahn castigo yah che va che co ihyan nunde.
10 A cạva uvo che chih Dihvo vo, ne ro che ndạ ye ne, a ndih vo, o chenduche vo, va che cuahtenan vo dạma nduco ye.
11 Chemin che cuiquendi nchuhn cuenecạh yạn ne chedave yahn ạma tạma ne.

Riyạhve Pạblo ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

12 Dihnó, nahn nuhn che nevahnecun nchuhn ihyan che rahndudo ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, riyạhve ye nchuhn, te ihyan chahn ne, chenan cuma ye vederihquentiyon.
13 Va che din yahino ne ihyan cạva ntiyon che redin ye.

Ndạhcạ cuahtenan ạma tạma ne nduco vih.
14 Dihnó, nahn nuhn che yạhve nchuhn dihno vo che hua nahn din ye ntiyon mạn, cuenecạh yạn ne chedave yahn ihyan che rạn ye mạn, cuenan ne ihyan che hua ndah ritahno ye mạn, codin chahtino ne yahn nducoyạca ye mạn.
15 Cuihco nchuhn cudạdo. Hua dạma co ne nduco ihyan che redin tạn ye nduco ne. Tahque ndah ne, codin nun ino ne, codin ne che ndah nduco vih mạn, nduco nducoyạca ihyan mạn.
16-17 Cuahn dạma cuenecạh yạn nchuhn chedave yahn ne mạn, covạh ne mạn.
18 Adehno che cuahno co nchuhn ne, cuenecạh ne nundihve cuahn Dendiohs. Tihcạ nahn Dendiohs che dinahn nchuhn. Chemin che dechuh ye Dạya ye Jesucristo.
19 Hua cuahcotạhn nchuhn vederihquentiyon yahn Vaco Dendiohs.
20 Cuenevahnecun ne ndudo che recạh Dendiohs che rente ihyan nduco ne.
21 Cuihco nchuhn cudạdo yahn ndudo che rihnevan ne. Cha che ndah ne, codinahn ne.
22 Hua nevahnecun ne nde ạma nạn dehtenduh che chihngạ.
23 Dendiohs, ihyan min che redin ye che rahte dihn chedave yahn ihyan, mạn ye nchahco ye nunde yahn nchuhn, nedin dave ye chedave yahn ne. Ndạ ro che ndạ Dihvo vo Jesucristo ne, ndeva ye nchuhn.
24 A ihyan min che tendạhnun ye nchuhn. Va che dinahn ye nducuahn, te redinahn ye ndudo yahn ye.
25 Dihnó, covạh nchuhn cạva nuhn.
26 Cuenecạh nchuhn Dendiohs nducoyạca dihno vo numacuahn vedenecun.
27 Numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo rihquentiyón che cuahndudo nchuhn cạca cuh, cahnevan nducoyạca dihno vo.
28 Dihvo vo Jesucristo din yahino ye nchuhn. Tihcạ co.

CAẸCA CHE DIRUN SAN PAḄLO ADIVE, DEHCUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YAṆ TESALONICA

1 Nchuhn, ihyan yahn Chido vo Dendiohs maṇ, yahn Dihvo vo Jesucristo maṇ, che vate ne yaṇ Tesalónica, u Paḅlo nduco Silas nduco Timoteo, dirun nuhn yahn ne.
2 Chido vo Dendiohs maṇ, Dihvo vo Jesucristo maṇ, din yahino ye nchuhn, din ye che ndaḥcaạ cuahtenan ne.

Va che techecaḍe Dendiohs yahn nducoyaca ihyan nunde

3 Dihnó, numacuahn ro renecaḥ nuhn nundihve cuahn Dendiohs caạva nchuhn. A tihcaạ va che necaḥ nuhn nundihve cuahn ihyan, te queri aạma ro ne, nde tahque ritahno ne Dihvo vo Jesucristo maṇ, nde tahque yahino vih ne maṇ.
4 Chemin che adecotino che rendaạ nuhn vaṇ ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, rente nuhn numacuahn vedeyeno nduhcaạ che riquendi nchuhn ritahno ne Dihvo vo numacuahn chedave yahn ne, andahre aạma ndeh naṇ dehtenduh che rahno ri ne maṇ, rechuhrihn ne maṇ.
5 Hua cua ne cudaḍo, te Dendiohs yuhn vo retechecaḍe ye numa cuaco. Cuahn che cuihno techecaḍe ye ne, ndeva ye nchuhn, cuahtenan ne naṇ che rihquentiyon ye. A va che cuahtenan ne min, te yahn chemin che rechuhrihn ne.
6 Va che din Dendiohs castigo ihyan che redin ye che rechuhrihn nchuhn.
7 Cuahn che caẹca Dihvo vo Jesucristo vahchetero nduco ángel yahn ye, cuhnde ro ye numacuahn vederihquentiyon yahn ye vaṇ ruchiyaḥn che caẹca naṇ ro ne, cahnevi Dendiohs nducuahn che rechuhrihn vo.
8 Ndaạ ro min ne, nducoyaẹca ihyan che hua chitahno ye Dendiohs, hua dinahn ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, din Dihvo vo castigo ihyan.
9 ¡Aṃa chahte vederihquentiyon yahn Dihvo vo! ¡Aṃa yudo naṇ va ye! Ihyan che ndinda ye ne, aṃa yahn naṇ va Dihvo vo, min va che cuahtenun ye, co ye castigo numacuahn ro.
10 Cuahn che ndaconan chi Dihvo vo ne, ndeva ihyan yahn ye yavenaṇ ye, ne aṃa ndah ro yahn ye, te a chitahno ye ihyan. Namin aṃa ndah ro yahn nchuhn, te a chitahno ne ndudo yahn ye che cahndudo nuhn.
11 Yahn che tihcaạ va che conahn ne, chemin che revaḥ nuhn caạva nchuhn ro ro, rica nuhn Dendiohs yuhn vo caạva che ndaḥcaạ quendi nchuhn, ne hua nto ino ye che a tendaḥnun ye nchuhn. Namin rica nuhn ihyan che numacuahn vederihquentiyon yahn ye din ye che conahn nduco nchuhn nducuahn che ndah maṇ, conahn nducuahn ntiyon che nahn din ne yahn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo maṇ.
12 Nduco tihcaạ ne, ndeva ihyan yavenaṇ Dihvo vo. Namin ndeva ye yavenaṇ nchuhn yahn che Chido vo Dendiohs maṇ, Dihvo vo Jesucristo maṇ, yahino ye nchuhn.

2

Va che ndaạ aṃa saḥn ndinda

1 Dihnó, nducote va che ndaconan chi tun Dihvo vo Jesucristo, nedin daṃa ye nducoyaạco vo, conduco vo ihyan ne, va aṃa ndudo che co nuhn nchuhn.
2 Hua cuahnecun nchuhn che cahncheh nde aṃa ihyan nchuhn. Andahre caḥma aṃa vaco che a ndaạ Dihvo vo Jesucristo maṇ, andahre cuahndudo ihyan che a ndaạ ye maṇ, andahre dechuh ihyan ndudo yahn ne che a ndaạ ye maṇ, din caạ ye che nuhn dirun nuhn yahn ne, ate nde hua cotahno ne, nde hua dihya ne co.
3 Hua tumecaḥ ne yahn nde aṃa ihyan che tihcaạ nahn cahncheh ye nchuhn. Numanahn che metah ndaạ ro min ne, va che necuan ihyan, co taṇ ye nduco Dendiohs. Namin va che ndaạ aṃa saḥn ndinda.
4 Saḥn min ne, co taṇ se nduco nducuahn che rendeva ihyan yavenaṇ, redin vahn ye Dendiohs. Nde condaạ se chete yaco chahte yahn Dendiohs, ndere cuahndudo se che saḥn min che Dendiohs.
5 Cuenecaḥco nchuhn. Ro menaṇ me cuahn che quenán nduco nchuhn ne, a ráḥn rí nchuhn che tihcaạ va che co.
6 A devano nchuhn duh che redin vaḥche yahn saḥn min maṇ ro cuh, caạva che hua co chi se nde ndaạ ro yahn se.
7 Vederihquentiyon chihngaạ che va cuaḥn ndeh ne, a va iyehnse cuh. Maṇ ne, adeche cuavi cha che redin vaḥche yahn,
8 tuhme ndaạ saḥn ndinda me. Ate cuahn che ndaạ Dihvo vo Jesucristo ne, decuihno ye saḥn.
9 Saḥn ndinda me ne, quenan cuma se vederihquentiyon chahte yahn chundah, ne aṃa ndeh naṇ vederihno din se numacuahn vederihncheh.
10 Cahncheh se nducoyaca ihyan che va che conda ye, che hua chitahno ye ndudo cuaco caạva che ndevahn ye.
11 Chemin che cuahnecun Dendiohs che cotahno ye vederihncheh min.
12 Tihcaạ va che conda nducoyaca ye, te hua nahn cotahno ye ndudo cuaco, ne

tahque ndah ye ne, riquendi ye dehtenduh che chihngạ.

Tendạhnun Dendiohs ihyan che ndeva ye

13 Me nchuhn dihnó, yahino Dihvo vo Jesucristo nchuhn. Chemin che renecạh nuhn nundihve cuahn Dendiohs cạva ne, te nde ro menạn ne, tendạhnun ye nchuhn cạva che ndedevahn ye nchuhn. Nedin dave ye chedave yahn ne numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye, din ye che chitahno ne ndudo cuạco.

14 Te yune Dendiohs che chitahno nchuhn ndudo che cahndudo nuhn, te a tendạhnun ye nchuhn cạva che ndedevahn ye nchuhn, ne cuahtenan cuma nduco ne vederihquentiyon chahte yahn Dihvo vo Jesucristo.

15 Dihnó, quendi nchuhn cotahno ne numacuahn chedave yahn ne che chicuahn nuhn nchuhn mạn, che dirun nuhn yahn ne mạn.

16 A Dendiohs che yahino ye uvo, ne renecạh yạn ye chedave yuhn vo numacuahn ro, redin ye che chenan ino vo ihyan.

17 Dihvo vo Jesucristo mạn, Chido vo Dendiohs mạn, necạh yạn ye chedave yahn nchuhn, din ye che cotahno ne numa ino ne, cạva che runecạde nducuahn nạn ndudo che rente ne mạn, nạn ntiyon che redin ne mạn.

3

Nahn Pạblo che covạh ihyan

1 Dihnó, covạh nchuhn cạva nuhn. Cuihca ne Dendiohs che din ye che nun cotuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo numachahte, ne nevahnecun ihyan nduhcạ che nevahnecun ne.

2 Nducote vate ihyan che duhtuno ihyan ye, che hua ritahno ye Dihvo vo ne, cuihca ne Dendiohs che hua cuahnecun ye che din tạn ye nduco nuhn.

3 Dihvo vo Dendiohs ne, redinahn ye ndudo yahn ye. Din ye che quendi nchuhn, cotahno ne numa ino ne. Din ye cudạdo nchuhn cạva che hua dehva cuahno co ne.

4 Ndichahtino nuhn Dihvo vo Dendiohs che quendi nchuhn dinahn ne nducuahn che te cuande nuhn nchuhn.

5 Dihvo vo Jesucristo din ye che quendi nchuhn cotahno ne ihyan numacuahn chedave yahn ne mạn, din ye che tumacadino ne che yahino Dendiohs nchuhn mạn.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, va che din ye ntiyon

6 Dihnó, numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, rihquentiyon nuhn che cạhcomạn nchuhn dihno vo che hua nahn din ye ntiyon mạn, che hua nahn dinahn ye nduhcạ che chicuahn nuhn nchuhn mạn.

7 A mạn nchuhn devano ne te va che quendi ne nduhcạ che din nuhn cuahn che chahtenan nuhn nduco nchuhn, din nuhn ntiyon.

8 Hua ndere cheh nuhn yahn nchuhn. Nde ro nde rạhn ạma chuhrihn nuhn din nuhn ntiyon cạva che hua denduh nuhn nde ạma cha nchuhn.

9 Andahre nchuhn va che te ne che cheh nuhn, ate din mạn nuhn ntiyon, ndạca che chuhnun nuhn, te nahn nuhn che cua cuande nchuhn, ne tihcạ quendi ne din ne ntiyon.

10 Ro min ne, tuhcạ chicuahn nuhn nchuhn: “Duh che hua nahn din ntiyon ne, hua ndạhcạ che cheh.”

11 A checadino nuhn te vạn nchuhn ne, vate ạma o ihyan che hua nahn din ye ntiyon. Ndere vatechica ihyan chahn rendạhchenan ye dehtenduh che redin ihyan.

12 Numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo rihquentiyon nuhn che cuahte tahn ihyan chahn, din ye ntiyon, ndạca che chuhnun ye.

13 Dihnó, cuiquendi ne codin ne che ndah; hua cua dạhno ne.

14 Ndete che vate ihyan che hua nahn dinahn ye che rihquentiyon nuhn ne, cuihco nchuhn cudạdo cha ihyan che tihcạ redin ye, ne cuihcomạn ne ihyan cạva che co cuihnạn ye.

15 Hua ndihche tạn nchuhn ihyan. Cuiyạhve ne ihyan nduco ndah, te dihno ne ihyan.

16 Mạn ne, Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che redin ye che rahte dihn chedave yahn ihyan, mạn ye din ye che ndạhcạ cuahtenan nducoyạca nchuhn, conduco ye nchuhn numacuahn ro.

17 U Pạblo, dirún cạca cuh, dechúh yahn nchuhn, nté Dendiohs nchuhn. Cuihco nchuhn cudạdo. Tuhcạ rahconáhn che duché nạn nducuahn cạca che redechúh.

18 Dihvo vo Jesucristo din yahino ye nducoyạca nchuhn. Tihcạ co.

CAḶCA CHE DIRUN SAN PAḶBLO MENAṆ, DECHUH YE YAHN TIMOTEO

1 Dendiohs, ihyan min che ndedevahn ye
uvo ne, tendaḥnun ye u Paḅblo, che co
apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan
min che ndichahtino vo ihyan.
2 Timoteo, dechúh caca cuh yehn. Di ne,
nduhcaḅ daya maṉ di, te riquendi u, ritehne
numa cuaco Dihvo vo Jesucristo. Chido vo
Dendiohs nduco Dihvo vo Jesucristo, din
yahino ye di, din ye che nduhcaḅ conen.

Recaḥ Paḅblo cudaḍo Timoteo

3 Cuahn che metah caḥn yaḥn yahn
Macedonia ne, raḥn ndoque che conen yaṉ
Efeso caḅva che caḥcantiyen che nguan
ihyan cacuahn ye dehtenduh che hua
cuaco,
4 caḥcomaṉ ye che ricuahn ye ndaḅme
naṉ cuento maṉ, taḅcaḅ cochi ndaḍta yahn ye
maṉ, te dehtenduh chemin chan ne,
demaṉ che rahteruhn chende ihyan, ate
hua cochihve yuhn vo caḅva che cotahno vo
Dendiohs maṉ, cuahtenan vo nduhcaḅ che
nahn ye maṉ.
5 Nducote dave yavenaṉ vo maṉ,
redinahn vo ndudo yahn Dendiohs maṉ,
ritahno vo Dihvo vo Jesucristo numacuahn
chedave yuhn vo maṉ, chemin che nahn
Dendiohs che cuahtenan cumo vo
vedeyahino.
6 Ate vate saḥn che hua redinahn se, ne a
ndere dera deraḥn se.
7 Ạma raḥn ạma ri no se ricuahn ye ley
che dirun Moisés, ate nde che rente maṉ se,
hua renahn se.
8 Devano vo te ley min ne, ndah, ne va
naṉ che cochihve.
9 Chihnde ndiyu caḅva ihyan che ndah
ihyan ye naṉ Dendiohs, ate caḅva saḥn
nunde maṉ, saḥn che duhtuno ihyan se
maṉ, saḥn che hua renevahnecun se
Dendiohs maṉ, saḥ rihno ihyan maṉ, saḥn
che rihno se chida se maṉ, saḥn che rihno
se chaco se maṉ,
10 saḥn che ndere rahtenan se nduco
ndaḥta che ndiyu ndaḥta yahn se maṉ,
saḥn che ndere rahtenan se vaṉ maṉ se
nduco vih maṉ, saḥn che reduco se ihyan
maṉ, saḥn rihncheh maṉ, saḥn che ndere
recaḥ se ndudo yahn se che hua cuaco
maṉ, saḥn che rahtendihco se ndeh naṉ ca
nunde maṉ.
11 Dendiohs, ihyan min che rendeva vo
yavenaṉ ye, a ndudo ndah yahn ye che
rihco yudo yahn nducuahn nunde chemin
chan. A ndudo min che va taḥ che
rahndudó.

Renecaḥ Paḅblo nundihve cuahn Dihvo vo Jesucristo

12 Renecaḥ nundihve cuahn Dihvo vo
Jesucristo, te nde a raḥn me a devano ye
che dináhn, ne chaconahn ye u naṉ ntiyon
yahn ye maṉ, rinan ye u maṉ.
13 Tihcaḅ din ye nducó, andahre ro menaṉ
ne, din duche yáhn vederihquentiyon yahn
ye, ne chi taṉ nduco ye, din taṉ nduco
ihyan che ritahno ye ihyan. Ro min ne, vaṉ
vedetundo yáhn che tihcaḅ dín, te metah
cotahnó ihyan. Ate quenan vaḥino
Dendiohs u,
14 ne andahre ạma chahte vedetaṉ yáhn,
ate nde tahque chahte vedeyahino yahn
ye, din che chitahnó Dihvo vo Jesucristo.
15 Ndaḥcaḅ che cotahno nducoyaca ihyan
ndudo cuaco cuh yahn Dihvo vo Jesucristo,
nduhcaḅ che ndaḍ ye muhn iyehnse cuh caḅva
che ndedevahn ye ihyan nunde. Vaṉ ihyan
chahn ne, u che tahque quendihcó nunde.
16 Ate quenan vaḥino Dendiohs u, ne
nchahco Dihvo vo Jesucristo nunde yáhn,
chihco ro ye che ạma chahtino ye. Tihcaḅ
din ye caḅva che cua cuande ihyan nunde
chenaḥn, ne namin cotahno ye ihyan,
cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
17 Va ạma no Dendiohs. Ihyan min ne,
hua ro ye. Hua ndaḍ ro che coh ye. Ạma va
vededevano yahn ye. Ndaḥcaḅ che ndeva vo
yavenaṉ ye cuahn daḿa. Tihcaḅ co.
18 Daḭá Timoteo, nduhcaḅ che raḥn ạma o
dihno vo numacuahn vederihquentiyon
yahn Dendiohs, namin rihquentiyón di che
nduhcaḅ sandaḍo che yahino se ntiyon che
nda se, ruhn se numa ino se, tihcaḅ quendi
dinehn ntiyon che va tah.
19 Cotehne Dihvo vo Jesucristo
numacuahn chedave yehn. Codinehn
Ndudo yahn Dendiohs. Chenun vaṉ ạma o
se che hua nahn dinahn se, ne chihcomaṉ
se che ritahno se.
20 Tihcaḅ din Himeneo maṉ, Alejandro
maṉ. Saḥn chahn ne, a ndaḥcó saḥn taḥ
chundah caḅva che tuma cuahn se.

2

Nduhcaḅ che va che covaḥ ihyan

1 Menaṉ vihca rihquentiyón che covaḥ
nchuhn caḅva nducoyaca ihyan iyehnse,
cuenecaḥ ne nundihve cuahn Dendiohs
caḅva ye.
2 Covaḥ ne caḅva nducoyaca ihyan ndinaṉ
maṉ, intiyahn maṉ, caḅva che caḥco dihn ye
numachahte, ne ndaḥcaḅ cuahtenan vo naṉ
Dendiohs maṉ, naṉ ihyan maṉ.
3 Dendiohs, ihyan min che rendedevahn
ye uvo ne, renan ino ye che tihcaḅ din vo.
4 Ihyan min ne, nahn ye che codevano
nducoyaca ihyan ndudo cuaco, ne
ndevahn ye.

5 Va a̱ma no Dendiohs. Namin va a̱ma no
ihyan che ra̱hn nan ye ihyan iyehnse na̱n
ye. Ihyan min che Dihvo vo Jesucristo.
6 Dihvo vo ne, cahnecun ye che chihno
ihyan nunde ihyan. Nduco tihca̱ ne,
nedihve ye nunde yahn ihyan iyehnse.
Nda̱ ro che nahn Dendiohs ne, din ye che
chetuhn ndudo yahn che tihca̱ chi.
7 Chemin che tenda̱hnun ye u ca̱va che
co apóstol, cuahndudó ndudo cua̱co min,
cacuáhn ihyan nación chena̱hn, ne cotahno
ye. Nducote ritahnó Dihvo vo Jesucristo,
cua̱co che ráhn.
8 Nahn che numachahte cova̱h ihyan
cha̱hn numacuahn chedave yahn ye,
cuahtenan cuma ye vedeyahino nduco vih.
9 Namin ihyan nda̱hta ne, nahn che
runeca̱de cuahtenun ye tino yahn ye. Hua
ndedecuco ye tin ye. Hua ndedecuco ye
ihyan nduco tu diya̱hn, o diya̱hngua̱n. Hua
cuahtenun ye tino diya̱hn.
10 Tahque nda̱hca̱ che runeca̱de
cuahtenan ye, din ye ntiyon che cochihve
nduhca̱ che redin nda̱hta che ritahno ye
Dendiohs numa cua̱co.
11 Ihyan nda̱hta ne, va che ca̱hcovan ye
Ndudo yahn Dendiohs numacuahn
vedenecun.
12 Rihquentiyón che dihn cuahte chende
ye. Hua cacuahn ye, nde hua ca̱hcantiyon
ye ihyan cha̱hn.
13 Tihca̱ chihco ca̱de Dendiohs. Mena̱n
ne, dendah ye Adán. Adive ne, dendah ye
Eva.
14 Ndiyu Adán mena̱n vihca quendihco
ye nunde, te dinoca ihyan nda̱hta min,
yahn che ca̱h yune ye che chihncheh
chundah ihyan.
15 Chemin che ca̱hnda va yahn
nducoya̱ca ihyan nda̱hta, nda̱ ro che
cuacoya̱hn ye. Ate ndete che quendi ye
cotahno ye Dihvo vo Jesucristo, din yahino
ye ihyan ma̱n, dave yavena̱n ye na̱n
Dendiohs ma̱n, runeca̱de cuahtechica ye
ma̱n ne, hua dehva co yahn ye.

3

Nduhca̱ che va che cuahtechica ihyan ndina̱n yahn ya̱co

1 Cua̱co te ihyan che conan ye ntiyon
ndina̱n ne, conan ye ntiyon ndah.
2 Chemin che ihyan che cona̱n ye yahn
ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo
ne, nahn che a̱ma no nda̱hta conan cuma
ye, nahn che runeca̱de conan ye ca̱va che
nde a̱ma ihyan hua ca̱hma nunde ye yahn
ye ma̱n, hua ricoh ye ma̱n, conan ye
numacuahn vedino vedenecun ma̱n,
nevahnecun ye nducoya̱ca ihyan ma̱n,
nda̱hca̱ cacuahn ye Ndudo yahn Dendiohs
ma̱n.
3 Ntiyon cuh ne, hua co conan nde a̱ma
sa̱hngoh, nde a̱ma sa̱hn che doh ino se
ma̱n, nde a̱ma sa̱hn che ndichahtino se
tume ma̱n. Atena̱n ihyan che necun ye
ma̱n, chahtino ye ma̱n, co conan ye ntiyon
cuh.
4 Nahn a̱ma ihyan che nda̱hca̱
rihquentiyon ye va̱co ye ma̱n, redinahn
da̱ya ye yahn ye ma̱n, renevahnecun ihyan
ma̱n.
5 Nahn a̱ma ihyan che tihca̱ ye, te ndete
che hua devano ye ca̱hcantiyon ye va̱co
ma̱n ye ne, hua co ca̱hcantiyon ye ihyan
yahn Dendiohs.
6 Nahn a̱ma ihyan che a ra̱hn ritahno ye
Dihvo vo Jesucristo, te ndete a̱ma ihyan
che cade cana̱n ritahno ye ne, dena̱n din
ya̱de ye, ne co ye castigo yahn Dendiohs
nduhca̱ che chahno chi chundah.
7 Namin nahn a̱ma ihyan che, nde ihyan
che hua ritahno ye, nevahnecun ye ihyan
ca̱va che hua cora nde a̱ma na̱n
vedecuihno yahn ye, din chundah.

Nduhca̱ che va che cuahtechica ihyan che cuahtenan ye ntiyon yahn ya̱co

8 Tihca̱ ihyan che cuahtenan ye ntiyon
yahn ya̱co, nahn che runeca̱de ye, che hua
o na̱n o chende ye ma̱n, che hua ricoh ye
ma̱n, che hua ndichahtino ye tume ma̱n.
9 Nahn ihyan che riquendi ye ndudo
yahn Dihvo vo Jesucristo numacuahn
chedave yahn ye.
10 Nahn che a rendihche ndah ihyan
ndiya̱co ihyan. Ndete che ametah deh che
redin va̱hche yahn ye ne, tuhme co
cuahtenan ye ntiyon cuh.
11 Nda̱hta yahn ihyan chahn ne, namin
nahn che runeca̱de ye ma̱n, redinahn ye
ndudo yahn ye ma̱n, hua ricoh ye ma̱n,
hua nte ye cuendo ma̱n.
12 A̱ma ihyan che conan ye ntiyon yahn
ya̱co ne, nahn che a̱ma no nda̱hta conan
cuma ye ma̱n, nda̱hca̱ rihquentiyon ye
va̱co ye ma̱n, da̱ya ye ma̱n.
13 Ihyan che nda̱hca̱ quenda ye ntiyon
yahn ya̱co ne, rendeva ihyan yavena̱n ye
ma̱n, nde tahque richahtino ye che ritahno
ye Dihvo vo Jesucristo ma̱n.

Nduhca̱ che va che cuahtenan ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

14 Rendededecadinó che a nun chí
quendihcheró di. Numanahmin ne,
dechúh ca̱ca cuh yehn,
15 te ndete che dena̱n hua co chi núh ne,
cochihve yehn ca̱va che codevene nduhca̱
che va che cuahtechico vo va̱n ihyan yahn
Dendiohs, ihyan min che quenduche ye.
Ihyan chahn ne, nduhca̱ ya̱co yahn
Dendiohs tihchan ye, te Dendiohs ne,
nduco ye ihyan. Ihyan chahn che va ta̱h ye
Ndudo yahn Dendiohs, redin ye cuda̱do.

16 Cuạco niyon te ndudo che ritahno vo,
che cade te Dendiohs, checadino vo ne,
ạma yudo. Tuhcạ conahn ndudo min:
Dendiohs ne, ndạ ye muhn iyehnse cuh,
ndacondạ ye ihyan.
Chihco ro Vaco Ndah yahn ye che metah
nde ạma nunde yahn ye.
Cuạco ndudo cuh, te nde ángel ndihchero
ye ihyan.
Chetuhn ndudo yahn ye numachahte
iyehnse, ne ihyan yahn nducuahn
nación, chitahno ye ihyan.
Chihno min ne, numacuahn
vederihquentiyon conạhn ye
vahchetero.

4

Ihyan che cạhcomạn ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Vaco Dendiohs ne, rete cuande numa
cuạco te adive ne, cuahte dihno vo che
cạhcomạn ye che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo, quendi ye vaco che rihncheh
mạn, che ricuahn chundah mạn.
2 Cạhcovan ye ndudo yahn ihyan cuendo
che o nạn o chende ye, che metah
vederendedecadino yahn ye anduhnecạ
ndete che a ndih chedave yahn ye, nedin
ạma cu che nto ruchiyạhn.
3 Ihyan chemin chan chahn ne, ndere
cạhca tạn ye che cahnevạco ihyan mạn,
cạhco cạhnda ye che cheh ihyan ạma o nạn
dehtenduh mạn, andahre mạn Dendiohs
chihco ye nducuahn cạva che ihyan che
ritahno ye ihyan mạn, che quendi ye
ndudo cuạco yahn ye mạn, necạh ye
nundihve cuahn ihyan, ne cheh ye.
4 Cuạco te nducuahn dehtenduh che
chihco Dendiohs ne, ndah, ne ndotenan
che ndạhchenan vo ne, tahque ndah che
necạh vo nundihve cuahn ihyan, ne chuh
vo,
5 te nducuahn dehtenduh che reh vo ne,
ri vihco nduco ndudo yahn Dendiohs mạn,
nduco ndudo che revạh vo mạn.

Ạma sạhn che ndạhcạ redin se ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo

6 Ndete che tihcạ cacuehn dihno vo ne,
ndạhcạ din ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo, ne cochahtine ndudo ndah che
chehn.
7 Hua tumecah yahn dehtenduh cuendo
che rente ihyan, te chemin ne, anduhnecạ
cuendo yahn ndạhta. Tahque ndah che
quendi nevahnecon Dendiohs.
8 Richihve che rahn ihyan che ndo cạne
ye cạva che ndạhcạ duche ye. Ate nde
tahque richihve che cuahn ye nevahnecun
ye Dendiohs, te chemin che cochihve yahn
ye numanahn che chenan ye iyehnse, nde
cochihve yahn ye cạva che tuno ye
vahchetero.
9 A chu che vedechahtino yuhn vo. Nahn
che cotahno nducoyạca ihyan.
10 A cạva chu che redin vo ntiyon mạn,
che rechuhrihn vo vedetạn yahn ihyan
mạn, ndihco vo vedechahtino yuhn vo tạh
Dendiohs, ihyan min che quenduche ye. A
ihyan min che rendedevahn ye nducoyạca
ihyan, menạn vihca ihyan che ritahno ye
ihyan.
11 Cuihquentiyen mạn, cuicuehn mạn,
dehtenduh che tuhchan.
12 Andahre sạhn yuno di, ate cochique
nduco ndah cạva che nevahnecun
nducoyạca ihyan di. Cuihque cudạdo nạn
ndudo yehn mạn, nạn nducuahn che redin
mạn. Codin yahine nducoyạca ihyan mạn,
cuitehne Dendiohs numa ine mạn, ndạhcạ
conen nạn Dendiohs mạn. Nduco tihcạ ne,
cạh yeno ihyan che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo, ne quendi ye yune yehn.
13 Numanahn che ndá ne, cuahndode
ndudo yahn Dendiohs cuahn dạma,
cuenecạh yan chedave yahn dihno vo,
cuicuehn ihyan.
14 Hua cạhcoman vederihquentiyon che
te Dendiohs di ro che din ye che checadino
intiyahn yạco ntiyon che conen. Ihyan
chahn ne, nahn tạh ye di, chica ye
Dendiohs cave.
15 Cuiquenda ntiyon yehn numa ine cạva
che ndihchero nducoyạca ihyan che
ndạhcạ redinehn.
16 Cuihque man cudạdo di. Namin
cuihque cudạdo che ricuehn. Cuiquendi
numa ine nducuahn che rá́hn ndoque.
Ndete che tihcạ din ne, ndevahn di mạn,
ihyan che rihnevan ye che rahndode mạn.

5

Nduhcạ che va che cuahtechico vo vạn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Hua cahve nduco nde ạma ihyan ndico.
Tahque ndah ne, coyahve ihyan nduhcạ
che riyahve chide. Sạhn decạhya ne,
coyahve sạhn nduhcạ che riyahve dihne.
2 Indihte ndạhta ne, coyahve ihyan
nduhcạ che riyahve cheque. Tạhn decạhya
ne, coyahve tạhn nduhcạ che riyahve
quehve, cuenevahnecon tạhn.
3 Ihyan ndiyạco ne, va che conan ye
ihyan ndạhta vạh che metah duhva yahn
ye.
4 Ihyan ndạhta vạh che vate dạya ye
mạn, dạya ino ye mạn ne, a ihyan chahn
yahn ye va che ndihche ye cạva ye, te a
chuhrihn ye tạve ye ihyan. Tihcạ renan ino
Dendiohs che din ihyan.
5 Ihyan ndạhta vạh che metah duhva
yahn ye ne, a Dendiohs che vedechahtino

yahn ye, ne hua renguan ye revạh ye nde ro nde rạhn.
6 Ate ihyan ndạhta vạh che vatechica ye vedeyeno yahn mạn ye ne, anduhnecạ ndete che a ndih ye nạn Dendiohs.
7 Cuicuehn ihyan nducuahn dehtenduh che tuhchan cạva che hua ndạca yune che cạhma nunde ihyan yahn ye.
8 Ndete che vate ihyan che hua rinan ye ihyan yahn ye che chenun vạco ye mạn, ihyan chenạhn mạn ne, redetohnan ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne nde tahque duhtuno ihyan rendacondạ ye che co ihyan che hua ritahno ye.
9 Ndạhta vạh che ạma no inchạhn ye nenan cuma ye mạn, ndạhta vạh che a ri ye ino raco nduyo, o tahque a ndico ye mạn, atenan ihyan chahn co co cuande ye vạn ndạhta vạh che redin ye ntiyon yahn yạco.
10 Avạne ne, nahn che runecạde ndahte ye mạn, ntạve ye dạya ye mạn, nenevahnecun ye ihyan vạco ye mạn, ndinan ye ihyan yahn Dendiohs numacuahn vedenecun mạn, nedin yahino ye ihyan che rechuhrihn ye mạn, nedin ye nducuahn che ndah mạn.
11 Ate hua co cuande ndạhta vạh che decạhya te, te denạn ndạ ro che nahn cahnevạco tun te, ne cạhcomạn te ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo che quenan te,
12 denda te ndudo yahn te, condihco te nunde.
13 Avạne ne, ndete che cuahtechica te nduh vah nduh vah co te nduhcạ ihyan che metah ntiyon yahn ye, ne cuanạn nte te cuendo mạn, condạ vạn te nduh cuạn nạn che hua ra cuande yahn te mạn, cạhma te dehtenduh che hua ndạhcạ mạn.
14 Chemin che nahn che cahnevạco tun tạhn ndạhta vạh che decạhya te, ndạca dạya te mạn, din te cudạdo vạco te mạn, cạva che hua ndạca yune che chihngạ cạhma ihyan.
15 Tihcạ rạ́hn ndoque, te ạma o ndạhta vạh ne, a chihcomạn te che ritahno te Dihvo vo Jesucristo, ne redinahn te che rihquentiyon chundah.
16 Dihno vo mạn, cahvo vo mạn, che chenan ndạ ndạhta vạh ndevạco ye ne, va che conan ye ihyan cạva che hua ndạca yune che ihyan ndiyạco conan ye ihyan. Nduco tihcạ ne, tuno yahn ihyan ndiyạco che conan ye ndạhta vạh che metah duhva yahn ye.
17 Intiyahn yạco che ndạhcạ rihquentiyon ye, menạn vihca ihyan che rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs mạn, ricuahn ye mạn ne, va che ndahva conan ihyan ndiyạco ihyan.
18 Tihcạ va che co, te ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Hua dechiche duto itenine che redendeh te trigo cạva che tiviyạto, te ri yahn te, nahn cheh te.” Namin ndirun tạma cuạn: “Ihyan redin ntiyon ne, va che nevihve yahn ye.”
19 Hua tumacah yahn ihyan che cạca nunde ye yahn intiyahn yạco cuahn che metah o ino ihyan che cạhma ye che cuạco.
20 Ate ndete che va ạma ihyan chahn che quendihco ye nunde, tuhme coyahve ihyan nạn nducoyạca dihno vo cạva che dihya nun ino combiero yahn ye co, ne cạhco ye cudạdo.
21 Nạn Dendiohs mạn, nạn Dihvo vo Jesucristo mạn, nạn ángel yahn ye mạn, rihquentiyón di che dinehn nducuahn dehtenduh che tuhchan quendihconahn, hua cuacondih nunde yahn nde ạma ihyan.
22 Hua aderene nehn ntiyon yahn yạco adecoduhno ihyan cuahn che metah ndihche ndah ihyan, te denạn ndere din ye, ne nde di condihque nunde che cuande yahn ye. Cuihque cudạdo cạva che dave yavenan nạn Dendiohs.
23 Hua demạn cuahn nune iche coh. Cuih tah vino cạva vạcochendereh yehn yahn che cuahn dạma ri cah.
24 Vạn ihyan che rahque che co cuahtenan ye ntiyon yahn yạco ne, nạhn ye ne, nde metah cuhnde cạde yahn ye, ne a ndero ndi che chendihco ye nunde. Nạhn tun ye ne, hua duh devano che chendihco ye nunde, ate va ro che cuhnde ro nunde yahn ye.
25 A namin no tun, ndete che ndah redin ihyan chahn ne, a ndero ndi. Me ndete che chihngạ redin ye ne, andahre hua devano ihyan ne, ate va ro che cadino ye.

6

1 Queri ạma dihno vo che va dihve ye ne, nahn che ạma nevahnecun ye ihyan cạva che hua chihngạ cạhma ihyan yahn Dendiohs mạn, yahn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo mạn.
2 Me ndete che dihve dihno vo chahn ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, nahn che nde tahque nevahnecun ye ihyan mạn, tahque ndah din ye ntiyon yahn ye mạn, te ntiyon che redin ye ne, cochihve yahn dihno ye che yahino ye. Vederihquentiyon cuh cacuehn mạn, coyahve ihyan che dinahn ye mạn.

Nahn che cuahte vo vedeyeno nduco che rete Dendiohs uvo

3 Ndete che vate ihyan che hua ricuahn ye tihcạ mạn, che hua ricuahn ye ndudo cuạco mạn, che hua renan ino ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che ritahno vo mạn ne,
4 ihyan chahn ne, cun ye mạn, yạde ye mạn, nde tah hua renahn ye. Ạma ruhn chende ye nduco ihyan yahn dehtenduh

che nde hua redin yahn che cuhma chende ye. A chemin no che vedeyeno yahn ye. Nduco tihcą ą̇ma rendededecuan ye cą̇nda mą̇n, vedeve mą̇n, redin ye che retą̇hn nan ihyan vih mą̇n, recą̇h ye nunde vih mą̇n,
5 rahtenun ino ye vedetą̇n nduco vih mą̇n. Ihyan che ametah va cuą̇co vederendededecadino yahn ye mą̇n, che hua devano ye ndudo cuą̇co mą̇n, che rą̇hco ye che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo cą̇va che ndą̇ca vo vedecuihca mą̇n, atenąn ihyan chahn che dą̇ma ri ye nduco vih. Nahn che din vi vo yahn ihyan chemin chan.
6 Cuą̇co te che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, chemin che tahque richihve yuhn vo ndete che vato vo vedeyeno nduco che rete Dendiohs uvo.
7 Nduhcą che hua dehva nda vo che ndą vo muhn iyehnse cuh ne, tihcą hua dehva ndiquenda vo che ndą̇co vo muhn.
8 Nduco che ndą̇ca che chuh vo mą̇n, tino che cuahtenun vo mą̇n, a nduco chemin cuahtenan vo vedeyeno.
9 Ate ihyan che nahn cuahtenan cuma ye vedecuihca ne, rendą̇ca yune che retumarande chundah ihyan mą̇n, riya ye muhn min nąn che cą̇hnda yahn ye mą̇n. Vąn vedetundo yahn ye rih ye vederą̇hn ihyan, renuhn ye ą̇ma ndeh nąn dehtenduh che redin che rechuhrihn ye mą̇n, rinda ye mą̇n.
10 Tihcą, te vedeyahino cą̇va tume ne, chemin che redin che rihquino ihyan redin ye nducuahn dehtenduh che chihngą. A chemin tun redin nduco nąhn dihno vo che rihcomąn ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, renuhn mą̇n ye vedeyah cą̇va chedave yahn ye.

Nduhcą che va che quendi vo Dihvo vo Jesucristo

11 Me di che redin ntiyon yahn Dendiohs ne, codin vih yahn nducuahn dehtenduh che chemin chan, codin nducuahn che ndah. Cuiquendi cuenevahnecon Dendiohs mą̇n, cuitehne Dihvo vo Jesucristo mą̇n, codin yahine ihyan mą̇n, conan come vedechahtino mą̇n, vedenecun mą̇n.
12 Nduhcą che ruhn sandą̇do numa ino se che hua nahn denda se ne, tihcą cuitehne Dihvo vo Jesucristo numa ine, te chemin che cochihve yehn cą̇va che hua denda che conen vahchetero numacuahn ro. A cą̇va chemin che tendą̇hnun Dendiohs di, ne cahndode nduhcą che ritehne Dihvo vo Jesucristo, chihnevan ą̇ma yąhn ihyan.
13 Mą̇n ne, nąn Dendiohs, ihyan min che dendah ye iyehnse mą̇n, che va tą̇h ye nducuahn dehtenduh mą̇n, nąn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che cą̇h ye ndudo cuą̇co yahn ye numa ino ye nąn Poncio Pilą̇to mą̇n, rihquentiyón di
14 che dinehn nduco cudą̇do ntiyon che va tah. Condicate detohnen nde tah. Cuiquendi nde ndą Dihvo vo Jesucristo,
15 te ndą ro che ndihco cą̇de Dendiohs ne, dechuh ye ihyan. ¡Ą̇ma yudo vederihquentiyon yahn Dendiohs, ametah nde tą̇ma nduhcą ye! ¡Ą̇ma nahn che ndeva nducoyą̇ca ihyan yavenąn ye! A ihyan min rihquentiyon ye nducoyą̇ca ihyan ndinąn mą̇n, nducoyą̇ca rey mą̇n.
16 Ą̇ma no ihyan min che hua ndą ro che cuihno ye. Ą̇ma yudo nąn va ye, nde ą̇ma ihyan hua co cą̇hn ndą ye. Nde ą̇ma ihyan hua ntihchero ye ihyan, nde hua co ndihchero ye ihyan. Ą̇ma yudo vederihquentiyon yahn ye; hua ndą ro che cuihno. Va che ndeva nducoyą̇ca ihyan yavenąn ye. Tihcą co.
17 Cą̇h cuende dihno vo che cuihca ye che hua din cun ye mą̇n, che hua din yą̇de ye mą̇n, che hua cochahtino ye vedecuihca yahn ye mą̇n, te chemin ne, hua rengu numacuahn ro. Tahque ndah ne, cochahtino ye Dendiohs, ihyan min che quenduche ye mą̇n, che rete ndahva ye nducuahn dehtenduh che rendotenan vo mą̇n.
18 Cą̇h cuende ihyan che din ye che ndah mą̇n, din ye vedevą̇hino mą̇n,
19 te chemin che cochihve yahn ye nąn Dendiohs anduhnecą ą̇ma vedecuihca che cuhnde ndah yahn ye, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

Pą̇blo ne, chihno yą̇hve ye Timoteo

20 Timoteo, condihche. Codin cudą̇do ntiyon che ndihco Dendiohs tah. Hua tumecah yahn ndudo ndeh che rente ihyan che hua renevahnecun ye Dendiohs mą̇n, vederihquentiyon che hua cochihve, che redin vą̇hche nąn Ndudo yahn Dendiohs mą̇n.
21 Vate ihyan che riquendi ye dehtenduh chemin chan, ne a ndihcomąn ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.

Chu che dirún yehn. Dendiohs din yahino ye di. Tihcą co.

CAḶCA CHE DIRUN SAN PAḆLO ADIVE, DECHUH YE YAHN TIMOTEO

1 Dendiohs ne, tendaḥnun ye u PaḆlo che
co apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo, ne
chihco ye ntiyon táḥ che cuahndudó ndudo
yahn ye che caḥ ye nde ro menaṉ. Ndudo
min che vedevihche yahn chedave yahn
ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.
2 Timoteo, daṈyá che yahinó, dirún caḷca
cuh, dechúh yehn. Dendiohs Chida maṉ,
Dihvo vo Jesucristo maṉ, din yahino ye di,
din ye che ndaḥcaḷ conen.

Rente PaḆlo yahn Dihvo vo Jesucristo

3 Dendiohs che rendevá yaṈvenaṉ ye
numa inó nduhcaḷ che din ihyan ndico
yáhn, nde ro nde raḥn reváḥ, recáḥ
nundihve cuahn ihyan cave.
4 Renecaḥcó che aṃa chi ran ro che
chihcomaṉ vih vo, ne chemin che nahn chí
ndihcheró di caḷva che co yeno chedave
yáhn.
5 Quenun inó che ritehne Dihvo vo
Jesucristo numacuahn chedave yehn
nduhcaḷ che chitahno checohn Loida nduco
cheque Eunice.
6 Maṉ ne, rihquentiyón di che quendi
numa ine vederihquentiyon che te
Dendiohs di ro che nahn táḥ di, cováḥ cave.
7 Vaco Ndah yahn Dendiohs che te ye uvo
ne, redin che cuahtenan cuma vo
vederihquentiyon maṉ, vedeyahino maṉ,
runecaḍe cuahtechica vo maṉ, hua vaḥ vo
maṉ.
8 Chemin che condi cocuihnan che
rahndode ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo.
Namin hua cocuihnan che rindoque u che
quenún vaṈcoyaḥn caḷva ndudo yahn ye.
Tahque ndah caḥ ine chuhrihn caḷva ndudo
ndah yahn ye, codin chahtine Dendiohs
che rinan ye uvo.
9 A ihyan min che ndedevahn ye uvo, ne
tendaḥnun ye uvo caḷva che din dave ye
chedave yuhn vo. Tihcaḷ din ye, ndiyu yahn
che ndah ihyan uvo, ate din ye yahn che
tihcaḷ nahn maṉ ye. Nde cuahn che metah
dendah ye iyehnse, a nde ro min yahino ye
uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.
10 Chihco ro ye vedeyahino min cuahn
che ndaḷ Dihvo vo Jesucristo, decuihno ye
vederihquentiyon yahn vederih,
ndedevahn ye ihyan che ritahno ye ndudo
ndah yahn ye.
11 Chaconahn Dendiohs u che co apóstol
caḷva che cahndudó maṉ, cacuáhn maṉ,
ndudo cuh vaṉ ihyan nación chenaḥn.
12 Chemin che rechuhríhn. Ate hua
ricuihnáṉ, te ritahnó Dihvo vo Jesucristo,
ne a devano cuaḷcó te va vederihquentiyon
yahn ye che din ye cudaḍo chedave yáhn
che a ndihcó taḥ ye nde ndaḷ ro che a
ndihco caḍe Dendiohs.
13 Conun ine ndudo ndah che chicuáhn
di. Quendi cotehne Dihvo vo Jesucristo,
codin yahine ihyan.
14 Nduco vederihquentiyon yahn Vaco
Ndah yahn Dendiohs che quenun queri
aṃo vo, ndaḥcaḷ cuiquenda
vederihquentiyon che ndihco Dendiohs
tah.
15 A devene che aṃa yaḥn ihyan yaḥn
yahn Asia, chihcomaṉ ye u. Vaṉ ihyan
chahn ne, nduco Figelo maṉ, Hermógenes
maṉ.
16 Dihvo vo Dendiohs din yahino ye
Onesíforo nduco ihyan ndevaḷco ye, te hua
chicuihnaṉ ye caḷvá, ne tahque ndah ne,
aṃa ndeh yune chinan ye u cuahn che
quenún vaṈcoyaḥn.
17 Cuahn che quenán yaṉ Roma ne,
chahn ye chinuhn ye u nde naṉ che ntaḷca
ye u.
18 Namin a devene che aṃa chinan ye
uvo min yaṉ Efeso. Dihvo vo Dendiohs din
yahino ye ihyan ndaḷ ro che chihco caḍe ye.

2

Nduhcaḷ che va che din ihyan ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo

1 Di daṈyá, cochahtine vedeyahino yahn
Dendiohs che rete ye uvo che ritahno
Dihvo vo Jesucristo.
2 Ndudo che chicuáhn di naṉ aṃa yaḥn
ihyan, cuihquentiyen ihyan che redinahn
ye che co cacuahn ye ihyan chenaḥn.
3 Nduhcaḷ aṃa sandaḍo ndah che hua
dehve raḥco se che rechuhrihn se ne, tihcaḷ
quendi naṉ ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo.
4 Nde aṃa sandaḍo hua redin se taṃa
naṉ ntiyon, te nahn che conan yaṉ se deh
che caḥcantiyon saḥn ndinaṉ yahn se.
5 Namin saḥn reduche. Hua co din se
ganar ndete che hua dinahn se.
6 Namin tun ihyan redin ntiyon yahn
viyaṭa. Redin yahn che nevaḥn ye ndute
ndaṭa yahn ye, te a din ye ntiyon.
7 Cuihque cudaḍo che ráḥn ndoque, ne
Dihvo vo Dendiohs te ye vededevano yehn,
conahn nducuahn.
8 Cuenecahque Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che ntuche ye vaṉ tenaḥn, ihyan
min che ndaṭa yahn rey David. A yahn
ihyan min ndudo ndah ché rahndudó.
9 A caḷva che racotúhn ndudo min che
rechuhríhn, quenún vaṈcoyaḥn, nde
nchiche cadena u nduhcaḷ che rechiche
aṃa saḥn rihno ihyan. Ate ndudo yahn

Dendiohs ne, hua co cạhca tạn ihyan, te riquendi retuhn.
10 Chemin che andahre redin tạn ihyan nducó, ate richá rechuhríhn nducuahn cạva che, ihyan che a ndetendạhnun Dendiohs ne, cotahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne numacuahn ro cuahtenan ye vahchetero nạn che ạma yudo.
11 Va ạma ndudo che tuhcạ ndirun che cochahtino vo:
Andahre cạhno ihyan uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, ate hua dehve din yahn, te cuahtenan vo vahchetero nduco ye.
12 Andahre chuhrihn vo, ate hua dehve din yahn, te cạhcantiyon vo nduco ye.
Ndete che cocuihnạn vo cạva ye ne, namin cocuihnạn ye cạvo vo.
13 Andahre cạhcomạn vo ihyan, ate mạn ye hua cạhcomạn ye uvo, te redinahn ye ndudo yahn ye.
14 Cahme nduco ihyan ndiyạco cạva che ntạ tin ye ndudo cuh. Cuihquentiyen ihyan nạn Dihvo vo Dendiohs che nguan ye cuahtecuhma chende ye nduco vih. Chemin ne, hua deh cuahno cochihve, te tahque ndah ne, redin che reto ino ihyan che rihnevan ye.
15 Nduhcạ ạma sạhn che ndah redin se ntiyon, che metah deh cuande che cocuihnạn se ne, tihcạ numa cuạco mạn, numa ine mạn, cacuehn ndudo cuạco cạva che nevahnecun Dendiohs ntiyon che redin.
16 Hua tumacah yahn ndudo ndeh che hua cochihve, te ihyan che ndere rente ye ndudo chemin chan ne, nde tahque redecuihta ye nunde yahn ye.
17 Nduhcạ ạma cah che nun rendih, tihchan ndudo yahn ihyan chahn, te nun retuhn. Tihcạ redin Himeneo mạn, Fileto mạn,
18 te a chihcomạn se ndudo cuạco. Rahndudo se te a chuh yahn che rentuche ihyan vạn tenạhn, redin se che reto ino ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.
19 Ate hua dehve rạhco vo, te ndudo che ndihco cạde Dendiohs ne, hua ndạ ro che cuihno. Mạn ye redinahn ye ndudo min nduhcạ che a ndirun: “Dihvo vo Dendiohs ne, a rendihche ye ihyan yahn ye, ne ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, va che cạhcomạn ye nducuahn nunde.”
20 Ạma vah chahte ne, vạn dehtenduh che retoh ihyan ne, va dehtenduh che ndahchan che ndinah nduco diyạhnguạn mạn, diyạhngua mạn. Namin va dehtenduh che ndere cuahn che ndindah nduco yạhn mạn, yạhn mạn. Dehtenduh che ndahchan me ne, retoh ye nạn ntiyon ndah, ne dehtenduh che chihngạ chan me ne, retoh ye nạn ntiyon ndere.
21 Nduhcạ dehtenduh che ndahchan me che retoh ye nạn ntiyon ndah ne, tihcạ uvo ndete che cạhcomạn vo nducuahn nunde, te Dihvo vo Jesucristo ne, cạhco vih ye uvo cạva che cochivo vo nạn ntiyon yahn ye.
22 Chemin che cuihcoman nducuahn nunde che rendedecadino sạhn yuno, ne quendi conen runecạde nạn Dendiohs mạn, cuitehne Dihvo vo Jesucristo mạn, codin yahine ihyan mạn, ndạhcạ conen vạn ihyan mạn, nduhcạ ihyan che rah ye Dihvo vo Jesucristo numacuahn chedave yahn ye, renevahnecun ye ihyan.
23 Hua tumecah yahn ndudo ndeh che rente ihyan che nine ye, te a devene che chemin che redin che redin tạn ye nduco vih.
24 Ihyan che redin ye ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, hua ndạhcạ che cuhma chende ye nduco ihyan. Tahque ndah ne, ndạhcạ cuahtenan ye nduco nducoyạca ihyan mạn, ndạhcạ cacuahn ye Ndudo yahn Dendiohs mạn, din chahtino ye yahn ihyan mạn,
25 nduco ndah yạhve ye ihyan che hua nahn nevahnecun ye mạn. ¿A huane cạh yune Dendiohs che nto ino ihyan chahn nunde yahn ye, ne cotahno ye ndudo cuạco?,
26 cạva che nạne ndutinạn ye, ne ndevahn ye tạh chundah che ndico chiche se ihyan, redinahn ye che nahn se.

3

Nduhcạ che cuahtechica ihyan caviyạn deman

1 Codevene te caviyạn deman, cuahn che ndạ nino ro che nto iyehnse ne, ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, yah cuahno ye,
2 te ihyan che hua ritahno ye ne, ạma duhtuno ihyan ndạcondạ ye. Yahino mạn ye ihyan mạn, yahino ye tume mạn, yạde ye mạn, cun ye mạn, hua nevahnecun ye indihte yahn ye mạn, hua ntumanecun ye mạn, ducherino ye Dendiohs mạn, chihngạ chan chedave yahn ye mạn,
3 hua cuahtenan cuma ye vedeyahino mạn, vedevạhino mạn, cuahnde chende ye mạn, hua cocha ye cạhcomạn ye nunde yahn ye mạn, cuahtenan cuma ye vedetạn mạn, hua din ye nde ạma nạn che ndah mạn,
4 o nạn o chende ye mạn, doh ino ye mạn, ndedecadino ye che metah nde tạma ihyan nduh chan ye mạn. Ndotenan che necạhco ye Dendiohs ne, tahque ndah ye quendi ye vedeyeno yahn mạn ye.
5 Din cạ ye che nevahnecun ye Dendiohs, ate nduco che chihngạ redin ye ne, co ro

che nde hua cuaco. Cuihque cudado nduco ihyan chahn.

6 Van ihyan chahn ne, nduco sahn che rendą se vaco ihyan numacuahn vederihncheh, rinun se ihyan ndąhta che cuno ino ye mąn, che ri luco ino ye yahn nducuahn nunde yahn ye mąn, che ąma ndeh nąn dehtenduh nahn ye mąn, ne quenda se ihyan lado yahn se.

7 Ndąhta chahn ne, cuahn dąma nahn cuahn ye, ate hua ndą ro che conahn ye ndudo cuaco.

8 Nduhcą che chahcotąhn sąhn cuah Janes mąn, Jambres mąn, yahn Moisés ne, tihchan sąhn chahn, te cuahcotąhn se yahn ndudo cuaco. Avąne ne, hua va cuaco vederendededecadino yahn se, redin cą se che ritahno se Dendiohs.

9 Ate nduhcą che hua chicha vedecuah yahn sąhn che o chahn che chahcotąhn se yahn Moisés ne, tihcą hua ngu vededevano yahn sąhn chahn, te cadino ihyan che hua cochihve, ne cąhcomąn ye.

Pąblo ne, chihno yąhve ye Timoteo

10 Me di ne, a devene ndah ndudo che ricuáhn mąn, nduhcą che quechicá mąn, ntiyon che nahn che conahn mąn, nduhcą che ritahnó mąn, nduhcą che ndichahtinó mąn, nduhcą che redin yahinó mąn, nduhcą che din chahtinó

11 che din tąn ihyan nducó mąn, chuhríhn mąn, min yąn Antioquía mąn, Iconio mąn, Listra mąn. Namin a devene nduhcą che ndedevahn Dihvo vo Dendiohs u yahn nducuahn che chahno chí.

12 A devano cuaco vo che nducoyąca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, che nahn quendi ye vederihquentiyon yahn ye numa cuaco ne, din tąn ihyan nduco ye.

13 Sąhn nunde mąn, sąhn rihncheh mąn, nde tahque duhtuno ihyan ndącondą se, quendi se cahncheh se ihyan mąn, cuahnecun se cahncheh ihyan sąhn mąn.

14 Me di ne, cuiquendi numa ine ndudo che chehn mąn, che nevahnecon mąn. Cuenecahque tącą ihyan che chicuahn ye di.

15 Namin cuenecahque te nde ro che lihn di chehn Ndudo yahn Dendiohs, ndudo min che redin che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ne ndevahn vo.

16-17 Ndudo min ne, a mąn Dendiohs chihco ye, ne cochihve cąva che cacuahn vo ihyan yahn ye mąn, yąhvo vo ihyan mąn. Nduco tihcą ne, ndąhcą cuahtenan ye nąn Dendiohs, ne ndąca ye vederihquentiyon, din ye nducuahn che ndah.

4

1 Nąn Dendiohs mąn, nąn Dihvo vo Jesucristo mąn, ihyan min che chi ye numacuahn vederihquentiyon yahn ye techecąde ye yahn nducoyąca ihyan, ihyan che chenduche ye mąn, ihyan che ndih ye mąn, rihquentiyón di

2 che cuahndode ndudo yahn Dendiohs cuahn dąma. Andahre hua nahn cahnevan ihyan o nahn cahnevan ye, ate di ne, cuiquendi cuahndode numa ine. Numacuahn vedechahtino yehn cuicuehn ihyan, codin che conahn ye Ndudo yahn Dendiohs. Coyahve ihyan che cotahno ye mąn, hua ndere din ye mąn.

3 Tihcą codin, te cochi ro cuahn che metah quendąh ino ihyan, cahnevan ye ndudo ndah. Tahque ndah ye ne, nuhn ye ąma yąhn sąhn che cacuahn se ihyan ndudo che ri yeno mąn.

4 Cuącondąh vedąme ye ndudo cuaco, ne cotahno ye dehtenduh cuento.

5 Me di ne, cuiquendi numa ine, codin chahtine che rechuhrihn. Cuahndode ndudo yahn Dendiohs, codinehn ntiyon che quenen.

6 Tihcą riyąhvé di, te u ne, a nun va che cąhno ihyan u, ndącá muhn iyehnse cuh.

7 Nduhcą ąma sandądo che cuhn se nde chinahn ntiyon ndah che nda se, nduhcą ąma sąhn reduche che chano se nde din se ganar, tihcą quendí numa inó chitahnó Dihvo vo Jesucristo,

8 ihyan min che retechecąde ye numa cuaco. Mąn ne, a nihneva ndah ye vedino cuande yahn che dave chedave yáhn, ne te ye u ro che techecąde ye. Namin cąh ye nducoyąca ihyan che ndichahtino ye che ndaconan chi tun ye.

9 Codin nun ine, chi ndihchero u,

10 te Crescente ne, riquendi se nąn ntiyon yahn Dendiohs, cuahn se yąn Galacia, ne Tito ne, cuahn se yąn Dalmacia. Me Demas ne, tahque renan ino se cochica se vedeyeno yahn mąn se, ne chihcomąn se u, cuahn se yąn Tesalónica.

11 A demąn Lucas quenan ye nducó. Cuahn che chi ne, cuiquenda Juąn Mąrcos. Náhn sąhn, te richihve se nąn ntiyon.

12 Tíquico ne, dechúh sąhn yąn Efeso.

13 Cuahn che choh yąn Troas ne, cuiquenda cuyąno tu che rendiché che chaconáhn ndevąco Carpo. Namin cuiquenda libro chahn, menąn vihca cąca che ndirun.

14 Alejandro, sąhn vihchecu me ne, ąma din tąn se nducó. Mąn Dihvo vo Jesucristo techecąde ye yahn se yahn che tihcą din se.

15 Cuihque cudądo sąhn, te ąma rihca tąn se ndudo che rahndudo vo.

16 Cuahn che cháhn menąn, ndedeváhn u nąn ihyan ndinąn ne, nde ąma dihno vo

hua chinan ye u, te chihcomạn nducoyạca
ye u. Dendiohs nchahco ye cạva ye che
tihcạ din ye.
17 Andahre chihcomạn ihyan chahn u,
ate Dihvo vo Jesucristo chinduco ye u, ne
chinan ye u nde chihno dináhn cahndudó
ndudo yahn ye, chihnevan ạma yạhn
ihyan nación chenạhn. Tihcạ ndedevahn
ye u tạh vederih.
18 A devanó che quendi ye ndedevahn ye
u nduh cuạn nạn che cạhnda cạvá, nde
ndeva ye u, conán vahchetero nạn che
rihquentiyon ye. ¡Ndeva vo yavenạn ye
cuahn dạma! Tihcạ co.
19 Cuenecah Dendiohs Priscila nduco
Aquila mạn, ihyan ndevạco Onesíforo mạn,
che cuande yáhn.
20 Erasto ne, quenan se yạn Corinto, ne
Trófimo ne, chi cah se, ne chaconáhn sạhn
yạn Mileto.
21 Codin nun ine cochi numanahn che
metah cuanạn ro iche. Eubulo mạn,
Pudente mạn, Lino mạn, Claudia mạn,
nducoyạca dihno vo chenạhn mạn, dechuh
ye Dendiohs yehn.
22 Dihvo vo Jesucristo conduco ye di, din
yahino ye nducoyạca nchuhn. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO, DECHUH YE YAHN TITO

1 U Pa̱blo, apóstol yahn Dihvo vo
Jesucristo ne, chaconahn Dendiohs u na̱n
ntiyon yahn ye che cacuáhn ihyan che
tenda̱hnun ye, ca̱va che cotahno ndah ye
Dihvo vo ma̱n, conahn ye ndudo cua̱co che
redin che runeca̱de rahtechico vo ma̱n,
2 cochahtino ye che cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro ma̱n. Dendiohs
ne, hua rihncheh ye, ne nde ro che metah
cuhnde iyehnse ne, ca̱h ye ndudo yahn ye
che cuahtenan vo vahchetero numacuahn
ro.
3 A ihyan min che ndedevahn ye uvo, ne
ma̱n che nda̱ ro yahn ne, chihco ye ntiyon
táh che cuahndudó ndudo yahn ye.
4 Tito, di ne, anduhneca̱ da̱ya mán, te
chitehne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo
che chicuáhn di. Dirún ca̱ca cuh, dechúh
yehn, ne quenan inó che Chido vo
Dendiohs ma̱n, Dihvo vo Jesucristo, ihyan
min che ndedevahn ye uvo ma̱n, din
yahino ye di, din ye che nda̱hca̱ conen.

Ntiyon che din Tito ya̱hn yahn Creta

5 Chaconáhn di ya̱hn yahn Creta ca̱va che
ca̱hcoyan dehtenduh che renda ca,
cuaconehn intiyahn ya̱co nducuahn ya̱n
nduhca̱ che chihquentiyón di.
6 A devene te ihyan che cuahtenan ye
ntiyon min ne, nahn che runeca̱de ye ma̱n,
che a̱ma no nda̱hta quenan cuma ye ma̱n.
Me da̱ya ye ne, nahn che ritahno ma̱n, che
runeca̱de ma̱n, che redinahn ma̱n, che
metah deh che ca̱hma nunde ihyan yahn
ma̱n.
7 Tihca̱, te ihyan che cona̱n ye ndiya̱co
ne, nducote ihyan chahn che cuhnde ta̱h ye
ntiyon yahn Dendiohs ne, hua co conan
nde a̱ma ihyan che ya̱de ye ma̱n, cun ye
ma̱n, che doh ino ye ma̱n, che ricoh ye
ma̱n, che ca̱nda tin ye ma̱n, che idihya ye
ca̱va tume ma̱n.
8 Ihyan che ndah ihyan ye ma̱n,
runeca̱de ye ma̱n, dave yavena̱n ye ma̱n,
chahtino ye ma̱n, che renevahnecun ye
ihyan va̱co ye ma̱n, atena̱n ihyan che
tihchan ye co cuahtenan ye.
9 Namin nahn che nda̱hca̱ quendi ye
ndudo cua̱co che chahn ye, ca̱va che
quena̱n yahn ye cacuahn ye ma̱n, nda̱hco
ndiya ye ihyan che rahcota̱hn ye ma̱n.
10 Tihca̱, te a̱ma vate sa̱hn che rahcota̱hn
se ma̱n, rente se ndudo nine ma̱n,
rihncheh se ihyan ma̱n. Va̱n sa̱hn chahn
ne, sa̱hn nación yahn Israel che tahque
redenduh se.
11 A sa̱hn chahn va che nda̱hco ndiya
nchuhn, te ca̱va che nda̱ca se tume ne,
rihncheh se a̱ma ya̱hn dihno vo nduco
nducoya̱ca ihyan ndeva̱co ye, ricuahn se
ndudo che hua redin yahn che cacuahn se.
12 A̱ma sa̱hn devano va̱n sa̱hn chahn ne,
ra̱hn se tuhca̱: “Ihyan che vate ye ya̱hn
yahn Creta ne, cuahnde chende ye ma̱n, ite
ye ma̱n, cane chete ye ma̱n, da̱hnde ye
ma̱n.”
13 Nducuahn chemin ne, cua̱co, ne
chemin che hua nahn nda̱ chende coyahve
ihyan, ca̱va che numa cua̱co cotahno ye
Dihvo vo Jesucristo,
14 ne ca̱hcoma̱n ye dehtenduh cuento
che dera dera̱hn ihyan nación yahn Israel
ma̱n, ndudo che rihquentiyon sa̱hn che
rahcota̱hn se ndudo yahn Dihvo vo
Jesucristo ma̱n.
15 Ihyan che nda̱hca̱ vederendedecadino
yahn ye ne, hua renda̱hchenan ye nde a̱ma
na̱n dehtenduh. Ate ihyan nunde che hua
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne,
renda̱hchenan ye nducuahn dehtenduh
che ndah, te chihnga̱ ihyan ye ma̱n,
chihnga̱ vederendedecadino yahn ye ma̱n.
16 Redin ca̱ ye che ritahno ye Dendiohs,
ate hua cua̱co. Chihnga̱ ihyan ye ma̱n,
chihnga̱ redin ye ma̱n, rahcota̱hn ye yahn
Dendiohs ma̱n, nde hua renda̱ yahn ye che
din ye dehtenduh che ndah ma̱n.

2

Ndudo ndah che va che cacuahn vo

1 Me di ne, cuihque cuda̱do na̱n ndudo
yehn ca̱va che hua detohnen ndudo ndah
yahn Dihvo vo Jesucristo.
2 Coyahve ihyan cha̱hn che runeca̱de
cuahtenan ye ma̱n, che nda̱hca̱
ndedecadino ye ma̱n, che cotahno ye
Dihvo vo Jesucristo numa cua̱co ma̱n, che
cuahtenan cuma ye vedeyahino ma̱n,
vedechahtino ma̱n.
3 Indihte nda̱hta ne, coyahve ihyan che
runeca̱de cuahtenan ye ma̱n, che hua
cuahtechica ye nte ye cuendo ma̱n, che hua
cocoh ye ma̱n. Va che ca̱h cuande ye
nducuahn che ndah,
4 tihyon yune ye ta̱hn deca̱hya, ca̱va che
din yahino te incha̱hn te ma̱n, da̱ya te ma̱n,
5 nda̱hca̱ ndedecadino te ma̱n, runeca̱de
cuahtenan te ma̱n, cuahtenun tahn te va̱co
te, din te cuda̱do ma̱n, cuahtenan te
numacuahn vedino vedenecun ma̱n,
dinahn te yahn incha̱hn te ma̱n. Nduco
tihca̱ ne, hua nda̱ca yune che chihnga̱
ca̱hma ihyan yahn Ndudo yahn Dendiohs.
6 Namin sa̱hn deca̱hya ne, coyahve sa̱hn
che runeca̱de cuahtechica se.
7 Runeca̱de cochique man ca̱va che cua
cuande ihyan yahn nducuahn che redin,

ne quendi ye yune yehn. Runecạde cuicuehn mạn, numa cuạco mạn.
8 Nahn che nduco ndah cahme cạva che nde ạma ihyan, hua ndạca yune che chihngạ cạhma ye yuhn vo. Nduco tihcạ ne, co cuihnạn adecoduhno ihyan che hua ri rendihche ye uvo, ne hua conạn yahn ye che cạhma nunde ye yuhn vo.
9 Coyahve ihyan che chenan ye vạco dihve ye che nevahnecun ye ihyan mạn, che hua cuahcotạhn ye yahn ye mạn, che hua cạhma tạhn ye nduco ye mạn,
10 che hua duco ye mạn. Nahn che runecạde ye nạn nducuahn, cạva che cua cuande ihyan, ne tumacadino ye che Ndudo yahn Dendiohs, ihyan min che ndedevahn ye uvo ne, ndah.
11 Tihcạ nahn che din ye, te Dendiohs ne, chihco ro ye che yahino ye nducoạca ihyan iyehnse, ndedevahn ye ihyan.
12 Tihyon yune ye uvo cạva che ametah cuahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo, cuahtendihco vo nunde mạn, che runecạde cuahtechico vo nduhcạ che nahn ye mạn.
13 Namin te cuande ye uvo che cochahtino vo nde ndạ ro che conahn ndudo yahn ye che te ye uvo, ne ạma co yeno vo. Ro min ne, numacuahn vederihquentiyon yudo ndạ Dendiohs yuhn vo Jesucristo, ihyan min che ndedevahn ye uvo.
14 A ihyan min che chihco mendạhn ye ihyan chih ye, cạva che ndedevahn ye uvo, nchahco ye nunde yuhn vo. Nedin yahn ye uvo, tihyon yune ye uvo cạva che numa ino vo din vo che ndah.
15 Numacuahn vederihquentiyon cuicuehn ndudo che tuhchan, coyahve ihyan cạva che dinahn ye. Hua ndạhcạ che ndạhco ndiya nde ạma ihyan di.

3

Nduhcạ che va che cuahtechica ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Coyahve ihyan che nevahnecun ye intiyahn mạn, ihyan ndinạn mạn, dinahn ye mạn, din ye dehtenduh che ndah mạn,
2 hua chihngạ cạhma ye yahn nde ạma ihyan mạn, hua cạnda tin ye mạn, cuahtenan cuma ye vedeyahino mạn, vedenecun mạn, nduco nducoyạca ihyan.
3 Tihcạ nahn che dinahn ye, te hua ndạhcạ che quendi ye nduhcạ che chahtechico vo ro menạn me. Tạhn min ne, nine vederendededecadino yuhn vo mạn, chahcotạhn vo mạn, vatechica vạne vo yahn Dendiohs mạn, chi luco ino vo chahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo mạn, chihngạ din vo mạn, chahtenan cumo vo vedeve mạn, ndihche tạn mạn vo ihyan uvo mạn, ndihche tạn mạn vo ihyan mạn.
4-5 Ate chihco ro Dendiohs che yahino ye ihyan iyehnse, ne ndedevahn ye uvo. Andahre hua din vo nde ạma nạn dehtenduh che ndah, ate nducote mạn ye quenan vạhino ye uvo ne, ndedevahn ye uvo, din ye che ndahcorun Vaco Ndah yahn ye vederendededecadino yuhn vo, ndo vo ihyan ra.
6 Numacuahn vedeyahino din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo numacuahn vederihquentiyon che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndedevahn ye uvo.
7 Numacuahn vedeyahino nedin yahn ye uvo cạva che cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro nduhcạ che ndichahtino vo.
8 Ndudo che tuhchan ne, cuạco mạn, ndah mạn, ne cochihve yahn nducoyạca ihyan. Nahn che numa ine cạh cuende ihyan che ritahno ye Dendiohs, cạva che din ye che ndah.
9 Coyahve ihyan che nine ye; hua cuahnecon che cuahtecuhma chende ye nduco vih yahn tạcạ cochi ndạta yahn ye mạn, yahn ley che dirun Moisés mạn, te che tihcạ redin ye ne, nde tah hua cochihve yahn ye.
10 Ihyan che conun ye ihyan ndiyạco che o cuạn co ye ne, coyahve ihyan ạma o yune. Me ndete che hua cạhcovan ye che cahme ne, ametah cuahnecon che conduco ye nchuhn.
11 A devene te ihyan che tihcạ redin ye ne, a ndinda ye, nedin nunde yahn ye.
12 Cuahn che dechúh Artemas o Tíquico tạn ne, codin nun ine cahn yạn Nicópolis, ndihchero u, te a chihcó che min conán ro iche.
13 Cuinen nduhva che tuno tah abogạdo Zenas mạn, Apolos mạn, cah ndahva nducuahn che cochihve yahn se che cuahtenun yune se cạva che hua cacuahnan yahn se.
14 Namin cạh cuende dihno vo che din ye che ndah, conan ye ihyan che va vederetạhn yahn ye, cạhco ro ye che richihve ye.
15 Nducoyạca dihno vo che chenan ye muhn nducó ne, dechuh ye Dendiohs yehn. Nducoyạca dihno vo mạn, cahvo vo mạn, che chenan ye tạn ne, cuenecah Dendiohs ihyan che cuande yahn nuhn. Dendiohs din yahino ye nducoyạca nchuhn. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO, DECHUH YE YAHN FILEMON

1 Filemón, dihno nuhn che yahino nuhn
ndih, che namin redin ne ntiyon yahn
Dendioh, u Pa̱blo che quenún va̱coya̱hn
yahn che redín ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo ma̱n, dihno vo Timoteo ma̱n ne,
dirun nuhn ca̱ca cuh, dechuh nuhn yahn
nchuhn, ndih ma̱n,
2 cahve nuhn Apia che yahino nuhn
ihyan ma̱n, Arquipo che rinduco se nuhn
na̱n ntiyon yahn Dihvo vo ma̱n, nducoya̱ca
dihno vo ma̱n, cahvo vo ma̱n, che rendo
da̱ma ye ndeva̱co ne.
3 Chido vo Dendiohs ma̱n, Dihvo vo
Jesucristo ma̱n, din yahino ye nchuhn, din
ye che nda̱hca̱ cuahtenan ne.
4 Cuahn da̱ma reváh ca̱va ne, renecáh
nundihve cuahn Dendiohs yuhn vo,
5 te checadinó che numacuahn
vedeyahino ritahno ne Dihvo vo Jesucristo
ma̱n, redin yahino ne nducoya̱ca ihyan
yahn ye ma̱n.
6 Namin reváh ca̱va ihyan che quendi ye
yune yahn ne, chitahno ye, ca̱va che
conahn ndah ye nduhca̱ che redin yahino
Dendiohs uvo yahn che ritahno vo Dihvo
vo Jesucristo.
7 Dihnó, a̱ma yenó ma̱n, renda̱cá
vedechahtino ma̱n, yahn che a̱ma quenan
cuma ne vedeyahino. A ca̱va ndih che
reneca̱h ya̱n ihyan yahn Dendiohs chedave
yahn ye.
8 Chemin che, andahre apóstol yahn
Dihvo vo Jesucristo u ma̱n, andahre
quenan cumá vederihquentiyon che
ca̱hcantiyón ndih ma̱n ne,
9 ate tahque ndah che numacuahn
vedeyahino ricá favor ndih. Condihche ne.
U Pa̱blo ne, a indihte u. Ava̱ne ne, quenún
va̱coya̱hn yahn che ritahnó Dihvo vo
Jesucristo.
10 Onésimo ne, a nduhca̱ da̱yá rihnó sa̱hn
yahn che a̱ma richihve se yáhn muhn
va̱coya̱hn. Ma̱n ne, ricá favor ndih che
nchahco ne yahn se.
11 A ra̱hn me ne, hua nda̱hca̱ din se
chihcoma̱n se ntiyon yahn ne, ate ma̱n ne,
a̱ma richihve se yáhn, ne namin cochihve
se na̱n ne.
12 Andahre a̱ma yahinó sa̱hn, ate
ndedechúh sa̱hn ndeva̱co ne. Cuendeva ne
sa̱hn, codin ne cuande anduhneca̱ ndete
che u ndeva ne.
13 Numanahn che quenún va̱coya̱hn ca̱va
ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne,
náhn che conan se nducó muhn ca̱va che
cochihve se yáhn menun ne.
14 Ate nducote metah ca̱hmá nduco ne
ne, hua chaconáhn sa̱hn muhn. Tahque
nda̱hca̱ che ma̱n ne ca̱hma ne che conan
se, te náhn che nducuahn favor che din ne
nducó ne, a na̱n vedeyeno yahn ma̱n ne.
15 Ra̱hcó te co chica se ndeva̱co ne ca̱va
che cuahn che ndaconan se ne, conan se
cuahn da̱ma,
16 ne nevahnecun ne sa̱hn nduhca̱ a̱ma
dihno ne che yahino ne, ndiyu dema̱n
nduhca̱ a̱ma sa̱hn deca̱hya yahn ne. U ne,
a̱ma yahinó sa̱hn, ate ra̱hcó te ndih ne, nde
tahque yahino ne sa̱hn yahn che ndah
ihyan se ma̱n, yahn che ritahno se Dihvo
vo Jesucristo ma̱n.
17 Chemin che ndete che rihno ne u
nduhca̱ combiero yahn ne ne,
cuenevahnecun ne sa̱hn, codin ne cuande
anduhneca̱ ndete che u nevahnecun ne.
18 Ndete che va deh che nedinda se yahn
ne o quendihco se ne, conahn ca̱ca ne
cuande yáhn.
19 U Pa̱blo dirún ca̱ca cuh. U nedihvé
yahn ne, andahre ma̱n ne quendihco ne
yáhn yahn che tihyon yuné ndih che
chitahno ne Dihvo vo Jesucristo, ndevahn
ne.
20 Tihca̱ dihnó. Ca̱va Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che ritahno vo ihyan ne, redin
yahn che dinahn ne che ricá ndih, neca̱h
ya̱n ne chedave yáhn.
21 Dirún yahn ne, te quenan inó ndih che
dinahn ne ndiyu dema̱n favor che ricá, te
nde tahque chuhnan ca din ne favor nducó.
22 Namin ricá ndih che ca̱hcoya̱n ne na̱n
che conán, te quenan inó che cuahnecun
Dendiohs che chí quendihcheró nchuhn
nduhca̱ che rica ne ihyan.
23 Dihno vo Epafras che nduco se u
quenun se va̱coyahn yahn che ritahno se
Dihvo vo Jesucristo ne, dechuh se
Dendiohs yahn ne.
24 Me Ma̱rcos ma̱n, Aristarco ma̱n,
Demas ma̱n, Lucas ma̱n, ihyan chuhn che
rinan ye u na̱n ntiyon yahn Dihvo vo ne,
namin dechuh ye Dendiohs yahn ne.
25 Dihvo vo Jesucristo din yahino ye
nchuhn. Tihca̱ co.

CAC̱A CHE NDONDA TA̱H IHYAN CHE RENTE YE̱ DEVA̱CO HEBREO

Dechuh Dendiohs Da̱ya ye, ca̱h ye, checadino ihyan iyehnse ndudo yahn ye

1 Ro mena̱n me ne, a̱ma ndeh yune ma̱n,
a̱ma nuhn ino Dendiohs ma̱n, ca̱h cuande
ye ndudo yahn ye ihyan profeta ca̱va che
cuahndudo ye, cahnevan ihyan ndico yuhn
vo.
2 Ma̱n adive ne, dechuh ye Da̱ya ye,
nda̱hco ye nducuahn dehtenduh ta̱h ye. A
nduco ihyan min dendah ye iyehnse.
Dechuh ye ihyan, te nduco ihyan min te ye
ndudo yahn ye, checadino vo.
3 Nduhca̱ ya̱hn che rendihco dave yahn
ne, tihca̱ rihco ro ihyan min
vederihquentiyon yahn Chida ye. Ihyan
min nduco Chida ye ne, da̱ma no ye. Ihyan
min ne, numacuahn vederihquentiyon
yahn ye, redin ye cuda̱do iyehnse. A ihyan
min che nedihve ye yahn nunde yuhn vo,
nda̱co vo vederenchahco. Tuhme chihnde
ye vahchetero la̱do ta̱h cua̱co Dendiohs.

Da̱ya Dendiohs ne, tahque ndina̱n ye che co nducoya̱ca ángel

4 Da̱ya Dendiohs ne, tahque ndina̱n ye
che co nducoya̱ca ángel, te tahque yudo
vederihquentiyon nda̱hco Dendiohs ta̱h ye.
5 Tihca̱, te Dendiohs ne, nde menahn hua
ra̱hn ye ri ye nde a̱ma ángel:
Di che Da̱yá.
Ma̱n ro cuh chihco ró che Da̱yá di.
Nde hua ra̱hn ye yahn nde a̱ma ángel:
Da̱yá ihyan.
U che Chida ye.
6 Ate cuahn che dechuh ye Da̱ya ye che
mena̱n iyehnse ne, ra̱hn ye:
Nchuhn, nducoya̱ca ángel yáhn, cuendeva
ne yavena̱n ye.
7 Me yahn ángel ne, tuhca̱ ra̱hn ye:
Dín che co nchuhn nduhca̱ vaco ma̱n,
ruchiya̱hn ma̱n.
8 Ate yahn Da̱ya ye ne, ra̱hn ye:
Di Dendiohs, vederihquentiyon yehn ne,
hua nda̱ ro che cuihno.
Numa cua̱co rihquentiyen.
9 Renan ine nducuahn che ndah, ne
raconda̱h vedame nducuahn che
chihnga̱.
Chemin che u Dendiohs yehn, redín che
tahque ri yene che co nducoya̱ca
combiero yehn.
10 Namin ra̱hn ye:
Di Dihve ihyan iyehnse, nde ro mena̱n me
ne, dendah iyehnse ma̱n, na̱n ro
ma̱n.
11 Chemin ne, va che cuihno, ate di ne,
conen cuahn da̱ma.
Nducuahn dehtenduh chemin chan ne, va
che co ndico nduhca̱ che ri ndico
tino.
12 Din anduhca̱ che nehn nduco dehtenduh
chemin chan, cahnevi anduhneca̱
ndete che a̱ma tino, ne ndacorun.
Ate man di, hua nda̱ ro che ndacoron, nde
hua nda̱ ro che coh.
13 Nde menahn hua ra̱hn Dendiohs ri ye
nde a̱ma ángel:
Cuihnde la̱do ta̱h cua̱có numanahn che
nda̱hco ndiyá ihyan che hua ri
rendihche ye di, ca̱va che
nevahnecun ye di.
14 Nducoya̱ca ángel ne, vaco che redin ye
ntiyon yahn Dendiohs. Redechuh ye ihyan
ca̱va che conan ye ihyan iyehnse che
quenan cuma che ndevahn ye.

2

Hua nda̱hca̱ che ca̱hcoma̱n vo Ndudo yahn Dendiohs

1 Nducote tahque yudo
vederihquentiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo che co ángel ne, chemin che
quenan cuma che cuahtenun ino vo ndudo
che a chihnevan vo ca̱va che hua
ca̱hcoma̱n vo.
2 Tihca̱, te nducote a chinahn ndudo
yahn Dendiohs che dechuh ye nduco ángel
a ra̱hn me, ne ihyan che chahcota̱hn ye
yahn ndudo min, chendihco ye nunde, a
chi ye castigo che redin yahn che co ye ne,
3 namin uvo ne, hua co ndevahn vo
ndete che hua tumaca̱h vo yahn ndudo
ndah yahn vederenchahco che rete
Dendiohs uvo. Ndudo min ne, a Dihvo vo
Jesucristo mena̱n vih cahndudo ye, ne
nuhn che chihnevan nuhn ndudo min ne,
tumacadino nuhn che cua̱co.
4 Ava̱ne ne, a̱ma ndeh na̱n vederihno din
Dendiohs, chihco ro ye che cua̱co, nde din
ye che chenan cuma vo vederihquentiyon
yahn Vaco Ndah yahn ye tunoca che nahn
ma̱n ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, nda̱ ye muhn iyehnse cuh, nda̱conda̱ ye ihyan

5 Vederihquentiyon cuh che
renda̱hconun yán che va che cuhnde ne,
hua chihco Dendiohs ta̱h ángel.
6 Hua, te a̱ma cua̱n na̱n Ndudo yahn ye
dirun a̱ma ihyan tuhca̱:
Dendiohs, nde hua rigonun chihve ihyan
iyehnse ca̱va che neca̱hco ne ihyan.
Nde hua rigonun chihve ye ca̱va che din ne
cuda̱do ihyan.
7 Numanahn min ne, tahque doh
vederihquentiyon ca̱h ne ihyan che
co ángel.

Vạn nducuahn dehtenduh che dendah ne
ne, tahque cạh ne vededevano
ihyan.
Cạh ne vederihquentiyon ihyan cạva che
cạhcantiyon ye nducuahn
dehtenduh che dendah ne.
8 Ndạhco ne nducuahn dehtenduh tạh ye.
Nducote ndạhco Dendiohs nducuahn
dehtenduh tạh ihyan ne, nducuahn va che
cạhcantiyon ye. Mạn ro cuh ne, ametah
nevahnecun nducuahn dehtenduh ihyan.
9 Ate Dihvo vo Jesucristo che cuạco ne,
nducote chih ye ne, renevahnecun
nducuahn dehtenduh ihyan, rendeva
yavenạn ye. Numacuahn vedeyahino
cahnecun Dendiohs che chih ye cạva
nducoyạca ihyan iyehnse.
10 Nducuahn dehtenduh ne, yahn
Dendiohs. Mạn ye dendah ye, ne nahn
ndeva ye nducoyạca dạya ye vahchetero.
Chemin che quenan cuma che cạh yune ye
che chuhrihn Dihvo vo Jesucristo, dinahn
ye nducuahn, ndedevahn ye ihyan yahn ye.
11 Ihyan che rendevahn ye mạn, ihyan
min che rendedevahn ye ihyan mạn ne,
dạya Dendiohs nducoyạca ye. Chemin che
Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che Dạya
Dendiohs ne, hua ri cuihnạn ye che redin
dihno ye ihyan,
12 nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs tuhcạ:
Nté yahn ne nduco dihnó.
Cạtá himno, ndevá yavenạn ne vạn
nducoyạca ihyan yahn ne.
13 Namin ndirun:
U ne, richahtinó Dendiohs.
Namin ndirun:
Muhn quenún nduco dạyá che te Dendiohs
u.
14 Nducoyạca ihyan che dihno ye vih ne,
dạma ndạta yahn ye. Chemin che Dihvo vo
Jesucristo ne, ndo ye nduhcạ ihyan iyehnse
cạva che chi chih ye, ndạhco ndiya ye
chundah, sạhn min che redin se che rinda
ihyan,
15 ne ndedevahn ye nducoyạca ihyan che
hua va mạn chedave yahn ye cuahn dạma,
vạh ye vederih.
16 A devano vo te Dihvo vo Jesucristo ne,
ndạ ye cạva che ndedevahn ye ihyan che
ndạta yahn Abraham, ndiyu cạva che
ndedevahn ye ángel.
17 Chemin che quenan cuma che ndo ye
dạma nduhcạ ihyan iyehnse, tumacadino
mạn ye nducuahn vederihn cạva che
tahque conan cuma ye vedevạhino nduco
vo, ne cochahtino vo ihyan. Redin ye
cudạdo uvo, rạhn nan ye uvo nạn
Dendiohs, nde chihco mendạhn ye ihyan,
chih ye cạva che nchahco ye nunde yuhn
vo.
18 Nducote chuhrihn mạn ye, tumarande
chundah ihyan ne, tahque nun
rendedevahn ye ihyan che retumarande se
ihyan.

3

Vederihquentiyon che quenan cuma Dihvo vo Jesucristo ne, tahque yudo che co vederihquentiyon che quenan cuma Moisés

1 Dihnó che a tendạhnun Dendiohs
nchuhn, nducote a nedin yahn ye nchuhn
ne, cuiquendi ne yune yahn Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che dechuh ye ihyan
cạva che din ye cudạdo uvo, tihyon yune ye
uvo che cotahno vo ihyan.
2 Nduhcạ che dinahn Moisés yahn
Dendiohs vạn nducoyạca ihyan yahn ye ne,
tihcạ dinahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan
min che ndạhco Dendiohs
vederihquentiyon tạh ye.
3 Dihvo vo Jesucristo ne, redin yahn che
tahque rendeva vo yavenạn ye che co
Moisés. Tihcạ, te ihyan che rihno ye ạma
vah ne, ihyan min che ndeva vo yavenạn
ye, ndiyu vah me.
4 Queri ạma vah ne, va ihyan che dendah
ye. Namin nducuahn che va iyehnse ne, a
Dendiohs che dendah ye.
5 Cuạco te Moisés ne, din ye ntiyon yahn
Dendiohs, dinahn ye vạn nducoyạca ihyan
yahn ye. Ntiyon che quenan cuma ye ne,
che cuahndudo ye ndudo yahn Dendiohs
tunoca che recạh ye ihyan.
6 Namin Dihvo vo Jesucristo ne, dinahn
ye, ate nde tahque yudo vederihquentiyon
quenan cuma ye, te nducote ihyan min che
Dạya Dendiohs ne, ndinạn ye vạn
nducoyạca ihyan yahn ye. Uvo ne, a ihyan
yahn Dendiohs uvo, ndete che quendi vo
numacuahn vedeyeno cochahtino vo
ihyan nde ndạ ro che ndeva ye uvo.

Ihyan che cuahtenan ye nạn Dendiohs

7 Nducote tihcạ ne, ndạhcạ che dinahn
vo ndudo che, numacuahn
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs, a ndirun tuhcạ:
Mạn che cahnevan nchuhn ndudo yáhn,
8 hua din cheche ne chedave yahn ne
nduhcạ che din ihyan ndico yahn ne
che chahcotạhn ye yáhn,
ducherino ye u cuahn che chahtechica ye
yạhn nạn che metah duhva.
9 Ihyan ndico yahn nchuhn ne, hua
chitahno ye u,
andahre ndihchero ye vederihno che dín
nduco ye chete o raco nduyo.
10 Chemin che chi tán nduco ye,
ne ndedecadinó: “Ihyan sih ne, hua
richahtino ye u numacuahn chedave
yahn ye,
nde hua redinahn ye che rihquentiyón.”

11 Chemin che chi tą́n nduco ye, ne
numacuahn vedeyudo chihco dąma
inó che hua ndą ro che ndevá ihyan,
cuahtenan ye nducó.
12 Dihnó, cuihco nducoyąca nchuhn
cudądo. Hua din cheche ne chedave yahn
ne, cąhcomąn ne che ritahno ne Dendiohs,
ihyan min che va ye vahchetero.
13 Tahque ndah ne, coyąhve ąma tąma ne
vih ro ro, numanahn che chenan ne
iyehnse, cąva che nde ąma ne hua
cahncheh mąn ne nchuhn, din cheche ne
chedave yahn ne, cuahtendihco ne nunde.
14 Tihcą, te ndą ro che chi Dihvo vo
Jesucristo ne, ndeva ye uvo ndete che
quendi vo numa ino vo cochahtino vo
ihyan, nduhcą che richahtino vo ihyan nde
ro che canąn chitahno vo ihyan.
15 Nahn che cąhcovan vo nduhcą che
yąhve Dendiohs uvo tuhcą:
Mąn che cahnevan nchuhn ndudo yáhn,
hua din cheche ne chedave yahn ne
nduhcą che din ihyan ndico yahn ne
che chahcotąhn ye yáhn.
16 Nducoyąca ihyan che ndetendąh Moisés
nación yahn Egipto ne, a ihyan chahn che
chihnevan ye ndudo yahn Dendiohs, ne
chahcotąhn ye.
17 Ihyan che chahtendihco ye nunde, ne
chih ye yąhn nąn che metah duhva ne, a
ihyan chahn che chi tąn Dendiohs nduco
ye.
18 Ihyan che hua dinahn ye yahn Dendiohs
ne, a ihyan chahn che, numacuahn
vedeyudo, chihco dąma ino Dendiohs che
hua ndą ro che ndeva ye ihyan, cuahtenan
ye nduco ye.
19 A devano vo te hua chi tuno ihyan chahn
nąn Dendiohs, yahn che hua chitahno ye
ihyan.

4

1 Chemin che numanahn che rete ca
Dendiohs ndudo yahn ye che ndeva ye uvo
ne, nahn che cąhco vo cudądo, denąn vate
ąma o vo che hua tuno vo nąn ye.
2 Cąh Dendiohs ndudo ndah yahn ye
ihyan ndico chahn, ne namin te ye uvo. Ate
ihyan chahn ne, nde hua chichihve che
chihnevan ye, yahn che hua chitahno ye.
3 A uvo che chitahno vo che ndeva
Dendiohs uvo, cuahtenan vo nduco ye, te
rąhn ye yahn ihyan chahn tuhcą:
Chemin che chi tą́n nduco ihyan sih, ne
numacuahn vedeyudo chihco dąma
inó che hua ndą ro che ndevá ihyan,
cuahtenan ye nducó.
Cuahn che chihno ntiyon yahn Dendiohs
che dendah ye iyehnse ne, a va yąn ye che
ndeva ye ihyan cąva che cuahtenan ye
nduco ye.
4 Cuąco chemin, te ąma cuąn nąn Ndudo
yahn ye ndirun yahn ro sąbado tuhcą:
Ro sąbado ne, nducote a nihno ntiyon yahn
Dendiohs che dendah ye iyehnse ne,
chihnde tuhno ye.
5 Namin tąma cuąn nąn Ndudo yahn ye
ndirun tuhcą:
Hua ndą ro che ndevá ihyan sih,
cuahtenan ye nducó.
6 Nducote tihcą ne, a ndero ndi che a va
yąn Dendiohs che ndeva ye tąma te o
ihyan, cuahtenan ye nduco ye. Ihyan
chahn che chihnevan ye ndudo ndah yahn
Dendiohs menąn ne, hua tuno ye nąn ye
yahn che chahcotąhn ye.
7 Chemin che chihno ąma ndeh nduyo ne,
ndaconan yąhve Dendiohs ihyan tąma
yune. Yahn chemin ne, a dirún. Din ye che
dirun David tuhcą:
Mąn che cahnevan nchuhn ndudo yahn
Dendiohs ne,
hua din cheche ne chedave yahn ne.
8 Nąn che ndeva Dendiohs ihyan,
cuahtenan ye nduco vih ne, ndiyu yąhn
nąn che ndą Josué nduco ihyan ndico
chahn, te ndete che a min ne, ametah
ndaconan rąhn Dendiohs che ndeva ye
ihyan.
9 Devano vo te comąn va che ndeva
Dendiohs ihyan yahn ye,
10 te ihyan che ndeva ye ne, cuahte tuhno
ye nduhcą che chihnde tuhno mąn ye ro
che chihno ntiyon yahn ye che dendah ye
iyehnse.
11 Chemin che nahn che din nun ino vo
cąva che ndeva Dendiohs uvo. Condi dąma
co ąma o vo nduco ihyan ndico chahn che
hua chitahno ye.
12 Tihcą, te Ndudo yahn Dendiohs ne,
yudo vederihquentiyon yahn, redin che
rendą ihyan nąn ye. Tahque nun ca rendą
chete chedave yahn ihyan che co ąma
espąda che o can yahn, ne rihco ro
vederendedecadino yahn ye.
13 A Dendiohs che techecąde ye yahn
ihyan. A ihyan min che dendah ye
nducuahn, ne metah nde ąma nąn
dehtenduh che co conun ndeh nąn ye. A
nąn ye va nducuahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, nda cuande ye ihyan yahn ye

14 A Dihvo vo Jesucristo Dąya Dendiohs,
che nda cuande ye uvo. Ihyan min ne,
conąhn ye vahchetero, rąhn nan ye uvo
nąn Dendiohs. Chemin che nahn che
quendi vo numa ino vo cotahno vo ihyan.
15 Dihvo vo Jesucristo ne, tumarande
chundah ihyan nąn nducuahn, ate hua
quendihco ye nde ąma nunde. Chemin che,
nducote mąn ye chuhrihn ye ne, a devano

ye nduhcą che rechuhrihn vo, ne renan vąhino ye uvo.
16 Mąn ne, nahn che dehve rąhco vo,
covąh vo nąn Dendiohs yuhn vo, ihyan min
che yahino ye uvo, cąva che numacuahn
vedeyahino mąn, vedevąhino mąn, conan
ye uvo cuahn che yah rahno vo.

5

1 Queri ą̈ma chidocuyąn ndinąn ne,
retendąhnun Dendiohs ihyan vąn ihyan
iyehnse cąva che cąhma nan ye ihyan nąn
Dendiohs mąn, rihno ye ite che co te
vedino cąva nunde yahn ye mąn.
2 Chidocuyąn chahn ne, nducote ihyan
nunde ye nduhcą ihyan chenąhn ne,
chemin che riquendąh ye vedechahtino
cąva ihyan tundo mąn, ihyan che redinda
ye mąn.
3 Va che cąhno ye ite che co te vedino
cąva nunde yahn ihyan yąn, ne nducote
namin ihyan nunde ye ne, quenan cuma
che cąhno ye ite che co te vedino cąva
nunde yahn mąn ye.
4 Nde ą̈ma ihyan ne, hua co tendąhnun
mąn ye vederihquentiyon min, conan
cuma ye. Atenąn mąn Dendiohs
retendąhnun ye ihyan che recąh ye
vederihquentiyon min nduhcą che cąh ye
Aarón.
5 Atihnocą Dihvo vo Jesucristo. Hua
tendąhnun mąn ye vederihquentiyon min,
quenan cuma ye. Tahque ndah ne, a mąn
Dendiohs tendąhnun ye ihyan. Rąhn ye ri
ye ihyan:
Di che Dąyá.
Mąn ro cuh chihco ró che Dąyá di.
6 Namin rąhn ye ri ye ihyan nduhcą che
ndirun nąn Ndudo yahn ye tuhcą:
A tendąhnún di che co chidocuyąn ndinąn,
cuhnde tah vederihquentiyon
nduhcą che quenan cuma
Melquisedec,
ne hua ndą ro che cuihno
vederihquentiyon yehn.
7 Cuahn che quechica Dihvo vo Jesucristo
muhn iyehnse ne, covąh ye numa ino ye,
nde chaco ye, ne Dendiohs, ihyan min che
va vederihquentiyon yahn ye che
ndedevahn ye ihyan tąh vederih ne,
chihcovan ye yahn che ndeva Dihvo vo
yavenąn ye.
8 Andahre Dąya Dendiohs ihyan ne, ate chi
nino ye dinahn ye vąn nducuahn che
chuhrihn ye.
9 Cuahn che chenan dinahn ye nducuahn
ne, chihco mendąhn ye ihyan, chih ye cąva
che, nducoyąca ihyan che cotahno ye ihyan
ne, ndevahn ye, ne cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro.
10 Tihcą, te a tendąhnun Dendiohs ihyan
che co ye chidocuyąn ndinąn, cuhnde tąh
ye vederihquentiyon nduhcą che quenan
cuma Melquisedec.

Cąhnda che cąhcomąn vo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo

11 Ą̈ma va ca dehtenduh che nahn te
cuandé nchuhn, ate ą̈ma vąhche che dín
che conahn ne yahn che hua rihco ne che
conahn ne.
12-13 Ametah ro che ritahno nchuhn
Dihvo vo Jesucristo, ate ndotenan che mąn
ne cacuahn ne ne, rendotenan ne che
ndaconan cacuahn ihyan nchuhn
dehtenduh che nde hua vąhche nąn
vederihquentiyon yahn Dendiohs. Nduhcą
decuąh yuno che hua ri che cheh
dehtenduh, te demąn leche rih ne, tihchan
nchuhn. Hua renahn ne vederihquentiyon
yahn Dendiohs, nde hua retumacadino ne
tącą che cuahtechica ne runecąde.
14 Ihyan che ndah renahn ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a
ihyan chahn che devano tendąhnun ye
dehtenduh. Riquendi ye cha che ndah, ne
rihcomąn ye cha che hua ndah.

6

1 Nducote tihcą ne, quendi vo cuahn
ndah vo vederihquentiyon yahn Dendiohs
cąva che conahn ndah vo. Dehtenduh che
chahn vo cuahn che cade chitahno vo
Dihvo vo Jesucristo ne, ndiyu dechemin
dechemin cuahn vo cuahn dąma, te ą̈ma va
ca vederihquentiyon yahn ye che nahn che
cuahn vo. Hua demąn yahn nduhcą che
rento ino ihyan nunde yahn ye che redin
che rinda ye mąn, nduhcą che ritahno
ihyan Dendiohs mąn,
2 nduhcą che redenune ihyan mąn,
nduhcą che renahn tąh ye ihyan, revąh ye
cąva ye mąn, nduhcą che ntuche tenąhn
mąn, nduhcą che techecąde Dendiohs
yahn ihyan nunde, din ye castigo ihyan
cuahn dąma mąn. Hua demąn dehtenduh
chemin chan che va che cuahn vo,
3 te ą̈ma va ca vederihquentiyon yahn
Dendiohs che cacuáhn nchuhn ndete che
cuahnecun ye.

4-6 Ihyan che a chenahn ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs mąn,
ndudo ndah yahn ye mąn ne, tumacadino
ye vedeyahino yahn ye mąn,
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
ye mąn, vederihquentiyon che cuahtenan
ihyan vahchetero mąn. Ndete che
cuacondąh vedąme ye Dendiohs ne, ą̈ma
yune denda ye, te anduhnecą che
ndaconan nahn yąh ye Dihvo vo Jesucristo,
din duche yahn ye ihyan nąn nducoyąca
ihyan.

7 Nduhcą ąma yąhn nąn che ndąhcą ran
co ne, ndete che ndah ri chendąta yahn
ihyan ne, nedin yahn Dendiohs yąhn min.
8 Ate ndete che demąn chano yąn ri ne,
din dine ye, nde cąhco vih ye cąva che cuco.

Richahtino vo Dihvo vo Jesucristo cuahn dąma

9 Dihnó che yahinó nchuhn, a dirún yahn
ne nduhcą che rahno ihyan che racondąh
vedąme ye Dendiohs, ate a devano cuącó
che a ndedevahn ye nchuhn, redin ye che
runecąde vatechica ne.
10 Dendiohs ne, ndah ye, ne ra cuande ye
nduhcą che din yahino ne ihyan yahn ye,
chinan ne ihyan, nde rinan ca ne ihyan.
11 Nahn che quendi nchuhn numa ino ne
nduhcą che a cochi ne, nde ndą ro che
chenan ino vo cuahn che ndeva Dendiohs
nchuhn.
12 Hua nahn che din dąhnde nchuhn.
Tahque ndah ne ne, cuiquendi ne yune
yahn ihyan che chitahno ye Dendiohs,
ndichahtino ye che ndedevahn ye ihyan
nduhcą che a necąh ye ndudo yahn ye.
13 Cuahn che cąh Dendiohs ndudo yahn
ye Abraham ne, cąh ye numacuahn
vederihquentiyon yahn mąn ye, te ametah
tąma ca ihyan che tahque yudo
vederihquentiyon yahn ye che co mąn ye.
14 Rąhn ye ri ye Abraham: “Cuąco rąhn rí
di che ąma dín che ndah ndoque, ąma dín
che co yąhn ndąta yehn.”
15 Abraham ne, quenan rino ye
numacuahn vedechahtino nde chinahn
ndudo che cąh Dendiohs ihyan.
16 Ihyan iyehnse ne, cuahn che cąh ye
ndudo yahn ye ne, rendąhconun yąn ye
Dendiohs, te ihyan min che tahque yudo
vederihquentiyon yahn ye. Cuahn che
tihcą cąh ye ndudo yahn ye ne, nde nąn
che cąhma ye, metah.
17 Namin Dendiohs, cuahn che cąh ye
ndudo yahn ye Abraham ne, cąh ye
numacuahn vederihquentiyon yahn mąn
ye, chihco ro ye cąva ihyan yahn ye che
dinahn ye.
18 Tihcą cąh Dendiohs ndudo yahn ye
numacuahn vedeyudo, ne co cochahtino
vo ihyan, te redinahn ye ndudo yahn ye.
Nducoyąco vo che a ndąhco vo chedave
yuhn vo tąh ye che ndedevahn ye uvo ne,
hua dehve rąhco vo, te ndedevahn ye uvo
nduhcą che a necąh ye ndudo yahn ye.
19-20 Quenan cuma che ndevahn chedave
yuhn vo, ametah che ndedecadino vo. A
chitahno vo Dihvo vo Jesucristo, ihyan min
che va ye vahchetero, rąhn nan ye uvo nąn
Dendiohs cąva che co condą vo min. Ihyan
min ne, anduhnecą ąma chidocuyąn
ndinąn che va tąh ye vederihquentiyon
nduhcą che quenan cuma Melquisedec che
hua ndą ro che cuihno.

7

Va tąh Dihvo vo Jesucristo vederihquentiyon nduhcą che quenan cuma Melquisedec

1 Melquisedec ne, rey yahn yąn Salem,
namin chi ye ąma chidocuyąn ndinąn
yahn Dendiohs, ihyan min che ąma yudo
vederihquentiyon yahn ye. Cuahn che
ndaconan Abraham che chahn ye, cuhn ye
nduco ino cun rey chahn, decuihno ye
ihyan ne, chahn Melquisedec, chendi yune
ye ihyan, ne chica ye che conan Dendiohs
ihyan.
2 Me Abraham ne, ndąhco ye neve
dehtenduh che ndąca ye vąn cąnda me tąh
ihyan min. Nąn che ndiche dehtenduh ne,
cąh ye ąma ihyan. Che duche rey min,
Melquisedec ne, tuhcą conahn: “Rey
ndah.” Namin dihn va nąn che
chihquentiyon ye, te yąn yahn ye, Salem
ne, tuhcą conahn: “Yąn nąn che dihn va.”
3 Ihyan min ne, anduhnecą ndete che co
mąn ye, te hua duh devano duh che chaco
ye mąn, duh che chida ye mąn, nde hua
duh devano ti chica ndąta yahn ye. Hua
duh devano ticuahn chihndeyąn ye mąn,
ticuahn chih ye mąn, ndete che chihno
vederihquentiyon yahn ye mąn. Atihnocą
Dihvo vo Jesucristo, Dąya Dendiohs, te ndi
ye anduhnecą chidocuyąn ndinąn, ne hua
cuihno vederihquentiyon yahn ye.
4 A ndero ndi te ąma yudo
vederihquentiyon quenan cuma
Melquisedec, te nde ihyan ndico yuhn vo
Abraham nevahnecun ye ihyan, ne ndeh
nąn dehtenduh che chihnevi ye yahn rey
chahn, ndąhco ye tąh ye.
5 Nduhcą che rihquentiyon ley che dirun
Moisés ne, va che cąh ihyan nación yahn
Israel ąma dehtenduh nąn che ndiche
queri ąma nąn dehtenduh yahn ye che va,
ndondą tąh chidocuyąn che ndąta yahn
Leví. Tihcą va che din ye, te ndąta yahn
Abraham ihyan nduco vih.
6 Ate Melquisedec ne, andahre hua ndąta
yahn Leví ihyan ne, ndondą tąh ye
dehtenduh che cąh Abraham, ihyan min
che cąh Dendiohs ndudo yahn ye ihyan. A
Melquisedec che chica ye che conan
Dendiohs Abraham,
7 ne a devano vo te ihyan che rica ye
Dendiohs cąva ihyan chenąhn ne, tahque
yudo vederihquentiyon quenan cuma ye.
8 A ndero ndi che tahque yudo
vederihquentiyon che quenan cuma
Melquisedec che co vederihquentiyon che
chahtenan cuma chidocuyąn che ndąta
yahn Leví. Ihyan chahn ne, chihno chih ye,
ate Melquisedec ne, a ndirun yahn ye nąn

Ndudo yahn Dendiohs anduhnecą ndete
che va ca ye.
9-10 Leví nduco nducoyąca chidocuyąn
che ndąta yahn ye ne, anduhnecą ndete
che nduco ye Abraham, ndeva ye yavenąn
Melquisedec, te andahre ametah ye ro min,
ate Abraham che chihco ndąta ye ihyan.
11 Chidocuyąn che ndąta yahn Leví, che
namin ndąta yahn Aarón ne, ihyan chahn
che chihnde tąh ye ley che dirun Moisés,
chicuahn ye ihyan nación yahn Israel. Ate
nducote hua ndevahn ihyan nduco
vederihquentiyon che chahtenan cuma
chidocuyąn che ndąta yahn Leví ne,
quenan cuma che dechuh Dendiohs Dihvo
vo Jesucristo, nuhnde tąh ye
vederihquentiyon nduhcą che quenan
cuma Melquisedec.
12 Che ndacorun Dendiohs
vederihquentiyon yahn chidocuyąn ne,
nde ley yahn ye va che ndąhco cąde ye.
13 Tihcą, te Dihvo vo Jesucristo ne, ndiyu
ndąta yahn chidocuyąn ihyan.
14 A devano cuąco vo te nąn ndąta yahn
Judá cochi ndąta yahn ye. Namin a devano
vo nduhcą che chihquentiyon Moisés che
atenąn nąn ndąta yahn Leví quendąh
chidocuyąn.
15 Nducote nuhnde tąh Dihvo vo
Jesucristo vederihquentiyon nduhcą che
quenan cuma Melquisedec ne, a ndero ndi
che a ndąhco cąde Dendiohs ley che dirun
Moisés,
16 te nuhnde tąh ye vederihquentiyon
min, ndiyu yahn che ndąta yahn
chidocuyąn ihyan, ate yahn che quenan
cuma ye vederihquentiyon che hua ndą ro
che cuihno.
17 Tihcą, te a yahn ihyan min che ndirun
nąn Ndudo yahn Dendiohs tuhcą:

A tendąhnún di che co chidocuyąn ndinąn,
cuhnde tah vederihquentiyon
nduhcą che quenan cuma
Melquisedec,
ne hua ndą ro che cuihno
vederihquentiyon yehn.

18 Nduco tihcą, ndąhco cąde Dendiohs ley
che dirun Moisés, te hua cochihve
19 cąva che ndedevahn ihyan. Menun ley
min ne, ndą Dihvo vo Jesucristo che tahque
ndah vederihquentiyon yahn ye. Ihyan
min cochahtino vo ihyan cąva che tuno vo
nąn Dendiohs.
20 Avąne ne, cuahn che dechuh Dendiohs
Dihvo vo Jesucristo ne, numacuahn
vedeyudo cąh ye ndudo yahn ye che co ye
nduhcą chidocuyąn ndinąn.
21 Yahn chidocuyąn chenąhn chahn ne,
hua tihcą cąh ye ndudo yahn ye. Cuahn
che ndąhco ye vederihquentiyon min tąh
Dihvo vo ne, cąh ye ndudo yahn ye che
ndirun tuhcą:

Dihvo vo Dendiohs ne, numacuahn
vedeyudo cąh ye ndudo yahn ye, ne
va che conahn.
Rąhn ye ri ye Dąya ye: “A tendąhnún di che
co chidocuyąn ndinąn, cuhnde tah
vederihquentiyon nduhcą che
quenan cuma Melquisedec,
ne hua ndą ro che cuihno
vederihquentiyon yehn.”

22 Nducote a Dihvo vo Jesucristo che
nuhnde tąh ye vederihquentiyon min ne,
conahn ndudo che chihco cąde Dendiohs
cąvo vo. Ndudo min ne, tahque ndah che
co ley che chihnde a rąhn me.
23 Chidocuyąn chahn ne, yąhn ye
chahtenan ye nąn ntiyon, te nducote ihyan
iyehnse ye ne, ca rih ye ca rendacorun ye.
24 Ate Dihvo vo Jesucristo ne, cuhnde tąh ye
vederihquentiyon min cuahn dąma, te hua
ndą ro che coh ye.
25 Chemin che ihyan che tuno ye nąn
Dendiohs cąva ye ne, ndedevahn ye ihyan,
ne ametah conda ye, te va ye cuahn dąma,
rąhn nan ye ihyan nąn Dendiohs.
26 Ąma chidocuyąn nduhcą ihyan min
che rendotenan vo. Ihyan min ne, ndah ye,
ne metah nde ąma nunde yahn ye. Hua
dąma ri ye nduco ihyan nunde. Ndeva
Dendiohs yavenąn ye, ndeva ye ihyan
vahchetero.
27 Chidocuyąn ndinąn chenąhn chahn
ne, rendotenan ye che cąhno ye ite cuahn
dąma, co te vedino cąva nunde yahn mąn
ye mąn, nunde yahn ihyan mąn. Ate Dihvo
vo Jesucristo ne, chihco mendąhn ye ihyan,
chih ye, ne nduco chemin ąma yune no
nedihve ye nunde yahn ihyan iyehnse.
28 Chidocuyąn ndinąn chenąhn chahn
che chihnde tąh ye ley che dirun Moisés ne,
ihyan nunde ye. Ate cuahn che ndąhco
cąde Dendiohs ley min ne, numacuahn
vedeyudo ndąhco ye vederihquentiyon tąh
Dąya ye, ihyan min che hua ndą ro che
condihco ye nunde.

8

Nuhnde tąh Dihvo vo Jesucristo vederihquentiyon ra che ndąhco cąde Dendiohs

1 Dihvo vo Jesucristo ne, ndi ye nduhcą
ąma chidocuyąn che tahque ndinąn, rąhn
nan ye uvo, va ye vahchetero lądo tąh
cuąco Dendiohs. Ndudo cuh che tahque
menąn vihca vąn nducuahn che a dirún
nąn cąca cuh.
2 Chidocuyąn che tahque ndinąn che
chahte ye iyehnse ne, chahtenun ye chete
yąco che dendah ihyan. Ate Dihvo vo
Jesucristo ne, va ye vahchetero. Min ne,
ndiyu ihyan iyehnse dendah ye.

3 Chidocuyạn chahn ne, chenan cuma ye
ntiyon che rihco ye ndeh nạn vedino nạn
ta. Ate Dihvo vo Jesucristo ne, chihco
mendạhn ye ihyan, chi ye vedino cạvo vo.
4 Ndete che muhn iyehnse quenan Dihvo
vo ne, nde hua conan ye nạn ntiyon che
redin chidocuyạn che rihco ye vedino nạn
ta nduhcạ che rihquentiyon ley che dirun
Moisés, te a ihyan chahn che nda cuande
yahn ye ntiyon min.
5 Ihyan chahn ne, redin ye ntiyon chete
yạco che ndedendah ihyan menun
vahchetero nạn che va Dendiohs. Devano
vo che menun, te cuahn che canạn Moisés
dendah ye yạco me ne, rạhn Dendiohs, ri
ye ihyan: “Cuihque cudạdo, ne cuedendah
nducuahn nduhcạ che nạhme di tingüete
me.”
6 Chidocuyạn chahn ne, muhn iyehnse
cuh che va ntiyon yahn ye. Ate Dihvo vo
Jesucristo che ndi ye anduhnecạ
chidocuyạn che rạhn nan ye uvo nạn
Dendiohs ne, tahque chahte
vederihquentiyon yahn ye che co
vederihquentiyon yahn ihyan chahn, te
tahque ndah vederihquentiyon che
ndạhco cạde Dendiohs che co
vederihquentiyon ndico me mạn, tahque
ndah ndudo che te ye uvo che co ndudo
che cạh ye ihyan ndico yuhn vo mạn.
7 Vederihquentiyon ndico me ne, hua
quendạh ndah, ne chemin che ndaconan
ndạhco cạde ye.
8 Nducote ndihchero Dihvo vo Dendiohs
che hua redinahn ihyan vederihquentiyon
ndico me ne, rạhn ye:
Caviyạn deman ne, ndạhco cạdé ndudo
yáhn nduco ihyan nación yahn Israel
mạn, ihyan nación yahn Judá mạn.
9 Ndạhco cạdé ndudo che cạh ihyan ndico
yahn ye cuahn che chinán ihyan,
ndetendạh ihyan nación yahn
Egipto.
Ihyan chahn ne, hua dinahn ye
vederihquentiyon che cạh ihyan, ne
chemin che chacondạh vedạmé
ihyan.
10 Ndạ ro yahn ne, ndạhco cạdé ndudo yáhn
nduco ihyan nación yahn Israel.
Dín che conahn ye vederihquentiyon yáhn,
ne hua conạn ye.
Tuhme nedin yáhn ihyan, ne ndeva ye
yavenạ́n.
11 Ndạ ro min ne, hua rendotenan che
cacuahn vih ye vạn dihno ye mạn,
vạn combiero yahn ye mạn, cạva
che tumacadino ye
vederihquentiyon yáhn,
te tumacadino nducoyạca ihyan, nde ihyan
ndico mạn, nde checạhya mạn.
12 Nchahcó yahn ye, ne ametah ndaconan
conun inó nunde yahn ye.
13 Nducote rạhn Dendiohs che a ndạhco
cạde ye vederihquentiyon yahn ye ne, a
devano vo che a chuh ro yahn
vederihquentiyon ndico me, a chihcomạn
ye.

9

1 Ihyan ndico yuhn vo ne, chihnde tạh ye
vederihquentiyon ndico nạn che ndihco
cạde Dendiohs nduhcạ che quenan cuma
che ndeva ihyan yavenạn ye. Namin
chihnde tạh ye ạma yạco che dendah ye.
2 Nạn derendạ chete yạco me ne, duche
Nạn Ta Yudo. Min va candelero mạn, mesa
nạn che retạve pạn che ri vedino mạn.
3 Mendạhn chete yạco ne, quendihco
ạma tino chahte numa chahno. Cuạhn
candevah vedạme tino me ne, duche Nạn
Ta Che Tahque Yudo.
4 Min va ạma nạn ta diyạhnguạn nạn che
riche cuhn. Namin va ạma yave che
ndacotuma diyạhnguạn. Chete ne, chenun
tu rahno nạn che ndirun
vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn,
quenun ạma jarro che ndinda nduco
diyạhnguạn nạn che chenun pạn che
duche maná mạn. Namin quenun nducodi
che neve, che quenan cuma Aarón.
5 Menạn yave me ne, a min che nạn ta
nạn che rihnde vedino cạva nunde yahn
ihyan. Min vatendi o ángel che ndindah ye,
ne chendah reche ye. Ạma quendihco yudo
min, te min riya Dendiohs. Conahn nạn vo
muhn che rente vo yahn nạn ta me.
6 Tihcạ va yạn nducuahn chete yaco me,
ne chidocuyạn chahn ne, rendạ ye cuahn
dạma nạn ta nạn derendạ me, redinahn ye
ntiyon che chenan cuma ye.
7 Ate Nạn Ta che Tahque Yudo me ne,
atenạn chidocuyạn che tahque ndinạn me
rendạ ye ạma yune no che ạma nduyo.
Queri ạma yune che condạ ye ne, va che
quenda ye yun yahn ite cạva che co vedino
yahn nunde yahn mạn ye mạn, nunde
yahn nducoyạca ihyan mạn.
8 Nduco chemin ne, rete Vaco Ndah yahn
Dendiohs, recadino vo te numanahn che
va ca vederihquentiyon ndico me ne,
nduhcạ che quendihco tino mendahn
chete yạco, ne hua co condạ adecoduhno
ihyan Nạn Ta Che Tahque Yudo me ne,
tihcạ hua co tuno ihyan vahchetero.
9 Yahn tino che quendihco chete yạco ne,
a ndero ndi che rihco vih ihyan nạn
Dendiohs ro min cuahn che va ca
vederihquentiyon ndico me. Nde ạma nạn
dehtenduh vedino che recạh ihyan
Dendiohs ro min ne, hua co din che
cuahtemạn ino ye.
10 Vederihquentiyon min ne, chihnde
cạva che co devano ihyan dehtenduh che
co cheh ye mạn, cuh ye mạn, tạcạ che nạno

ye tạh ye mạn, dehtenduh yahn ye man, ne chengu nde dechuh Dendiohs Dihvo vo Jesucristo, ndạhco cạde ye.
11 Cuahn che ndạ Dihvo vo ne, ndi ye nduhcạ ạma chidocuyạn che tahque ndinạn, nda ye vederihquentiyon ra che tahque ndah. Chihno min ne, conạhn ye vahchetero. Chidocuyạn che tahque ndinạn chahn che chihnde tạh ye vederihquentiyon ndico me ne, din ye ntiyon chete yạco che ihyan dendah ye. Ate Dihvo vo Jesucristo ne, vahchetero va Ye.
12 Chidocuyạn che tahque ndinạn chahn ne, nduyo nduyo rendotenan ye yun yahn chivạto mạn, itenine cạhya mạn, cạva che co vedino yahn nunde yahn ihyan. Ate Dihvo vo Jesucristo ne, chihco mendạhn ye ihyan, ne nduco yun yahn mạn ye nedihve ye nunde yuhn vo. Ạma yune no ndedevahn ye uvo, conạhn ye vahchetero nạn Dendiohs.
13 Nạn vederihquentiyon ndico me ne, richihve yun yahn chivạto mạn, itenine mạn iya yahn itenine che ndihquiyạhn ye ite mạn, cạva che co vedino, ne cuhndemạn ino ihyan che cạhnda yahn ye che condạ ye chete yạco.
14 Ate nde tahque richihve yun yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che metah nde ạma nunde yahn ye. Ihyan min ne, numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, chihco mendạhn ye ihyan, chih ye cạva che ndạco vo vederenchahco yahn nunde yuhn vo, ndevahn vo. Mạn ne, hua dehve rạhco vo, redinahn vo vederihquentiyon yahn Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero.
15 Nducote chih Dihvo vo Jesucristo, chera yun yahn ye ne, va tạh ye vederihquentiyon ra, rạhn nan ye uvo nạn Dendiohs. Chemin che ihyan che a tendạhnun Dendiohs ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro nduhcạ che cạh Dendiohs ndudo yahn ye. Nducote chih Dihvo vo ne, ndedevahn ye uvo, te cạva ihyan min nchahco Dendiohs nunde yuhn vo che hua dinahn vo vederihquentiyon yahn ye che chihnde ro menạn.
16 Testamento che rihco ihyan ne, ndete che nuhnde cuạco che a chih ye ne, conahn.
17 Ate ndete che va ca ye ne, hua co conahn.
18 Vederihquentiyon che rihco cạde Dendiohs ne, va che cora yun cạva che conahn.
19 Chemin che cuahn che chihno cahndudo Moisés vederihquentiyon che cạh Dendiohs ihyan, chihnevan nducoyạca ihyan yạn ne, chetạh ye ạma tihve yudo yahn itecuche che necah cuạh nduco ạma ticua yạta che duche hisopo, ne decạhnda ye nduco yun yahn itenine cạhya mạn, yun yahn chivạto mạn, che ndihchetạhn nduco nune. Tuhme cạhnan ye yun me nạn libro che ndirun vederihquentiyon min mạn, chinun ye vạn nducoyạca ihyan mạn,
20 ne rạhn ye: “Nduco yun cuh, conahn vederihquentiyon yahn Dendiohs che te ye uvo.”
21 Namin cạhnan ye yun me chete yạco mạn, nạn dehtenduh che va min mạn.
22 Nạn vederihquentiyon yahn Dendiohs che dirun Moisés ne, a nahn nducuahn dehtenduh va che co vihco nduco yun yahn ite. Namin va che coh ite, cora yun yahn te cạva che nchahco Dendiohs nunde yahn ihyan.

Chih Dihvo vo Jesucristo cạva nunde yuhn vo

23 Yạco nạn che chihnde vederihquentiyon ndico min ne, chihnde menun vahchetero. Ndeucuahn dehtenduh che va chete yạco min ne, rendotenan yun yahn ite cạva che co vihco. Ate cạva che tuno vo vahchetero nạn va Dendiohs ne, hua cochihve yun yahn ite.
24 Chidocuyạn ndinạn chahn ne, atenạn chete yạco min chihnde vederihquentiyon yahn ye. Ate tahque yudo vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, te vahchetero va ye, rạhn van ye uvo nạn Dendiohs.
25 Chidocuyạn chahn ne, nduyo nduyo rendạ ye Nạn Ta Che Tahque Yudo, ne rendotenan ye yun yahn ite cạva che co vedino. Ate Dihvo vo Jesucristo ne, ạma yune no chih ye, chera yun yahn ye cạva nunde yuhn vo.
26 Nde nạn canạn iyehnse ne, ạma yạhn ite quenan cuma che chihno ihyan ndico yuhn vo, chi te vedino. Ate ndạ ro che ndạhco cạde Dendiohs vederihquentiyon yahn ye ne, ndạ Dihvo vo Jesucristo, chihco mendạhn ye ihyan, chih ye ạma yune no, cạva che nchahco Dendiohs nunde yuhn vo.
27 Nducoyạca ihyan iyehnse ne, a nihnde cạde che va che coh ye. Adive ne, va che techecạde Dendiohs yahn ye.
28 Dihvo vo Jesucristo ne, chih ye ạma yune no, nedihve ye nunde yahn ạma yạhn ihyan. Ndạ ro yahn ne, ndaconan chi tun ye, ndiyu cạva che coh ye tạma yune cạva nunde, ate cạva che ndeva ye ihyan che numa ino ye chenan rino ye ihyan.

10

1 Vederihquentiyon che ndạhco cạde Dendiohs ne, tahque ndah che co vederihquentiyon che chihnde tạh Moisés. Nạn vederihquentiyon ndico me ne, hua tuno ihyan nạn Dendiohs, andahre nduyo

nduyo recạh ye vedino cạva nunde yahn ye.
2 Ndete che ndạca ihyan chahn vederenchahco cạva nunde yahn ye ạma yune no ne, ametah rendotenan che ndaconan cạh ye vedino. Ate hua nchahco Dendiohs nunde yahn ye ạma yune no, ne chemin che hua rihndemạn ino ye, redin nunde yahn ye.
3 Nduyo nduyo che recạh ye vedino ne, renecạhco ye che chendihco ye nunde,
4 te yun yahn itenine mạn, yun yahn chivạto mạn ne, hua co din che ạma yune no ndạca ihyan vederenchahco cạva nunde yahn ye.
5 Chemin che cuahn che ndạ Dihvo vo Jesucristo iyehnse ne, rạhn ye ri ye Dendiohs:
Hua renan ino ne che rihno ihyan ite, ri te vedino nạn ne.
Tahque ndah ne ne, din ne che ndó nduhcạ ạma ihyan iyehnse, cạhco mendáhn u cóh, nedihvé nunde yahn ihyan.
6 Hua renan ino ne che rihno ye ite, rihquiyạhn ye ite, ri te vedino cạva che nchahco ne nunde yahn ye.
7 Dendiohs yáhn, nducote hua renan ino ne dehtenduh vedino chemin chan ne, a ndá muhn iyehnse cạva che dináhn che rihquentiyon ne nduhcạ che a ndirun yáhn nạn Ndudo yahn ne.
8 Dinoca rạhn Dihvo vo Jesucristo che hua renan ino Dendiohs dehtenduh vedino che recạh ihyan cạva nunde yahn ye andahre nạn vederihquentiyon ndico a nihnde cạde che va che cạh ye.
9 Tuhme rạhn ye: “A ndá muhn iyehnse cạva che dináhn che rihquentiyon ne.” Nduco che tihcạ rạhn ye ne, chihco ro ye che a nuhnde cạde vederihquentiyon ndico me, te chihco mendạhn ye ihyan menun vedino che recạh ihyan ro menạn.
10 Nạn vederihquentiyon che ndạhco cạde Dendiohs ne, nchahco ye nunde yuhn vo yahn che chihco mendạhn Dihvo vo Jesucristo ihyan, chih ye ạma yune no, ndedevahn ye uvo.
11 Nạn vederihquentiyon ndico me ne, va che cạhco chidocuyạn chahn vedino ro ro, ate vedino chemin chan ne, hua redin che ndạca ihyan vederenchahco cạva nunde yahn ye ạma yune no.
12 Ate Dihvo vo Jesucristo ne, chih ye, nedihve ye nunde yuhn vo ạma yune no. Chihno min ne, conạhn ye vahchetero, chihnde ye lạdo tạh cuạco Dendiohs.
13 Min quenan rino ye nde ndạ ro che ndạhco ndiya Dendiohs ihyan che hua ri rendihche ye ihyan, nevahnecun ye ihyan.
14 Ihyan min ne, ạma yune no ndedevahn ye ihyan yahn ye, chihco mendạhn ye ihyan, chih ye cạva ye.
15 Cuạco chemin, te namin din Vaco Ndah yahn Dendiohs che dirun ihyan profeta tuhcạ:
16 Rạhn Dihvo vo Dendiohs: “Ndạ ro yahn ne, ndạhco cạdé ndudo yáhn nduco ihyan yáhn.
Dín che conahn ye vederihquentiyon yáhn, ne hua conạn ye.”
17 Namin rạhn ye:
Nchahcó yahn ye, ne ametah ndaconan conun inó nunde yahn ye.
18 Cuahn che a nchahco Dendiohs nunde yahn ihyan ne, ametah rendotenan che cạh ca ye vedino.

Nahn che cochahtino vo Dendiohs

19 Dihnó, nạn vederihquentiyon ndico me ne, nde ạma ihyan yạn hua co ndạ ye Nạn Ta Che Tahque Yudo. Ate nạn vederihquentiyon ra ne, nducote a chih Dihvo vo Jesucristo, chera yun yahn ye, nedihve ye nunde yuhn vo ne, hua dehve rạhco vo, co tuno vo vahchetero nạn Dendiohs.
20 Nạn vederihquentiyon ndico me ne, quendihco tino me chete yạco cạva che hua chuh ihyan, ndạ ye Nạn Ta Che Tahque Yudo me. Ate nạn vederihquenityon ra che va tạh Dihvo vo Jesucristo ne, co tuno vo vahchetero nạn Dendiohs, te chihco mendạhn ye ihyan, chih ye cạvo vo.
21 Nducote ndi Dihvo vo Jesucristo nduhcạ ạma chidocuyạn che tahque ndinạn, rạhn nan ye uvo ihyan yahn Dendiohs ne,
22 chemin che ndạhco vo chedave yuhn vo tạh Dendiohs. Hua dehve rạhco vo, te ritahno vo Dihvo vo Jesucristo numa ino vo. A ndạco vo vederenchahco cạva nunde yuhn vo. A chedenune vo, ne mạn ne, anduhnecạ ndete che a ndo dave vo nduco nune dave.
23 Quendi vo numa ino vo cochahtino vo che ndeva Dendiohs uvo, te dinahn ye ndudo yahn ye che te ye uvo.
24 Nahn che necạh yạn ạma tạmo vo chedave yahn vih cạva che quendi vo din yahino vih vo mạn, din vo che ndah mạn.
25 Hua cạhcomạn vo che rendo dạmo vo nduco vih nduhcạ che redin nạhn dihno vo che rihcomạn ye. Tahque ndah ne, quendi vo nde tahque numa ino vo necạh yạn ạma tạmo vo chedave yahn vih, te a cochi nino ro che ndaconan chi Dihvo vo Jesucristo.
26 Ndete che a chenahn vo ndudo ndah yahn Dendiohs, ne cuahcotạhn vo ne, tuhme ametah nchahco ye yuhn vo. Ndete che cuahcotạhn vo ne, metah nguahco yuhn vo che chih Dihvo vo Jesucristo.
27 Hua co cuahtemạn ino vo, te va che cuhnde cạde yuhn vo, co vo castigo yah

vạn ruchiyạhn dạma nduco ihyan che hua ri rendihche ye Dendiohs.

28 Nducoyạca ihyan che rahcotạhn ye yahn vederihquentiyon che dirun Moisés ne, ndete che ndạhco cuạco o ino ihyan nunde yahn ye ne, va che cạhno ihyan yạn ihyan, ametah vederenchahco cạva ye.

29 Ihyan che a chenahn ye Ndudo yahn Dendiohs ne, ndete che cuacondạh vedạme ye Dạya Dendiohs mạn, ndete che duche rino ye vederihquentiyon yahn Dendiohs che chih Dạya ye, chera yun yahn ye cạva che ndedevahn ye ihyan iyehnse mạn, ndete che cuahcotạhn ye yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, ihyan min che yahino ye ihyan mạn ne, tuhme tahque chahte castigo va che co ye che co ihyan chahn.

30 Ihyan che tihcạ redin ye ne, hua co ndevahn ye, te rạhn Dendiohs: “U dín castigo ihyan nunde, ndạhco menún yahn ye.” Namin rạhn ye: “Ihyan yáhn ne, u che Dihve ye. U techecạdé yahn ye.”

31 ¡Ạma cạhnda yuhn vo che cuahtendihco vo nunde nạn Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero!

32 Cuenecạhco nchuhn cuahn che cade chihnevan ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chitahno ne ihyan. Ạma quendạh ne vedechahtino che ạma din tạn ihyan nduco ne.

33 Nạhn cuạn ne, din duche yahn ye nchuhn, chahn ye nchuhn nạn nducoyạca ihyan. Nạhn cuạn ne, ạma chi rạn ne che chahn ihyan combiero yahn ne che nduco ne mạn,

34 din ne vedevạhino nduco combiero yahn ne che chahtenun ye vạcoyạhn mạn. Din chahtino ne, nde hua chi rạn ne yahn che chehnevinan ihyan dehtenduh yahn ne, te a devano ne che nuhnde menun yahn ne vahchetero dehtenduh che nde tahque ndah, che ngu cuahn dạma.

35 Chemin che nahn che quendi ne cochahtino ne. A devano ne che ndạhco menun ndahva Dendiohs yahn ne.

36 Nahn che cuahtenan cuma ne vedechahtino cạva che dinahn ne vederihquentiyon yahn ye, ne ndeva ye nchuhn nduhcạ che te ye ndudo yahn ye.

37 Nạn Ndudo yahn ye ne, a ndirun tuhcạ:

A nun cuahn ndạ ihyan min che a va cạde
che chi ye. Ametah condah ye.

38 Ihyan che ritahno ye u ne, nedin yáhn
ihyan.

Va che quendi ye cochahtino ye u, te ndete
che cạhcomạn ye u ne, cuacondạh
vedạmé ihyan.

39 Uvo ne, ritahno vo Dendiohs, ne chemin che ndichahtino vo che ndeva ye uvo. Hua dạma co vo nduco ihyan che racondạh vedạme ye Dendiohs, ne rinda ye.

11

Nduhcạ che ritahno ihyan Dendiohs

1 Che ritahno vo che ndeva Dendiohs uvo ne, chenan ino vo che va che conahn. Andahre condah conahn, ate nducote ritahno vo ihyan ne, a devano vo te va che conahn.

2 Tihcạ, te ihyan ndico yuhn vo ne, nedin yahn Dendiohs ihyan yahn che chitahno ye ihyan.

3 Nducote ritahno vo Dendiohs ne, a devano vo te mạn ye dendah ye iyehnse. Andahre metah dehva ro menạn, ate chihquentiyon no ye, ne chihnde ro.

4 Abel ne, chitahno se Dendiohs, ne chemin che cạh se ihyan ạma vedino che tahque ndah che co che cạh Caín. Nducote chitahno se ihyan ne, nedin yahn ye sạhn, nevahnecun ye vedino yahn se. Sạhn min ne, a ndih se, ate nducote chitahno se Dendiohs ne, nde meniyon retihyon yune se uvo che cotahno vo Dendiohs nduhcạ che chitahno se.

5 Enoc ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che ndeva ye ihyan vahchetero dequenduche ye. Ametah ndạca ndihchero ihyan iyehnse ihyan. Nạn Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun yahn Enoc, che cuahn che quenan ye iyehnse ne, ndạhcạ quenan ye nạn Dendiohs, ne nedin yahn Dendiohs ihyan.

6 Cạva che tuno vo nạn Dendiohs ne, va che cotahno vo ihyan, te ihyan che ritahno ye che va ye mạn, che rah ye ihyan mạn ne, atenạn ihyan chahn che rendeva ye ihyan.

7 Noé ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che dinahn ye, dendah ye arca me cuahn che cạhn Dendiohs chi ye ihyan che va che ndedetoh ye iyehnse. Chete arca me quenun ye nduco ihyan yahn ye, ndevahn ye. Nducote chitahno ye ndudo min yahn dehtenduh che comạn cochi che co ne, chihco ro ye che ihyan nunde ne, a ndinda ye yahn che hua chitahno ye. Namin nducote chitahno ye ne, nedin yahn Dendiohs ihyan.

8 Abraham ne, nducote chitahno ye Dendiohs ne, dinahn ye cuahn che yạhve ye ihyan che cạhn ye yạhn yahn nạn che cạh ye ihyan. Andahre nde hua devano ye ti quenda Dendiohs ihyan, ate chihcomạn ye yạn vạco ye, cuahn ye.

9 Nducote chitahno ye Dendiohs ne, quenan ye yạhn min, andahre tạma nación. Quenun ye vah tino nduhcạ ihyan chenun ye yune. Tihcạ quendi Isaac mạn, Jacobo mạn, che namin nduco ye cạh Dendiohs ndudo yahn ye ihyan.

10 Tihcạ din Abraham, te quenan rino ye che ndeva Dendiohs ihyan vahchetero,

nạn che ạma ndạhcạ, nạn che mạn Dendiohs dendah ye.
11 Namin ihyan ndạhta yahn ye Sara ne, chitahno ye Dendiohs, ne andahre indihte cuahn ye, ate chichahtino ye che conahn ndudo yahn Dendiohs, ne chemin che ndạca ạma dạya ye nduhcạ che cạh Dendiohs ndudo yahn ye ihyan.
12 Min quendinan che ạma chi yạhn ndạta yahn Abraham, andahre a indihte cuahn ye ro min. Nduhcạ che ndeh iyon che chenan nạn ro mạn, nduhcạ che ndeh yạhndute che chetạve chihto nuniyạhn mạn, che nde hua cocha vo din ducho vo ne, tihcạ ạma chi yạhn ndạta yahn ye.
13 Nducoyạca ihyan ndico chahn ne, chih ye. Numanahn che chahtenan ca ye iyehnse ne, hua chenan chinahn nduco ye nducuahn dehtenduh che cạh Dendiohs ndudo yahn ye ihyan. Ate chichahtino ye che va che conahn nducuahn, ne chi yeno ye, te a devano ye te ndiyu iyehnse cuh va che cuahtenan ye cuahn dạma. Redin ye cuande che anduhnecạ ihyan chenun yune ye, te a devano ye che neve ro no cuahtenan ye iyehnse, tuhme ndeva Dendiohs ihyan.
14 Nducote redin ye cuande che anduhnecạ ihyan chenun yune ye ne, rihco ro ye che chenan ino ye che cuahtenan ye vahchetero.
15 Ndete che ndedecadino ye yahn yạn vạco ye che chihcomạn ye ne, a ndaconan ca ye.
16 Ate hua tihcạ din ye, te tahque ndah ye ne, chahtenan ino ye che ndạ ye vahchetero. Chemin che nedin yahn Dendiohs ihyan numa ino ye, ne chihco yạn ye vahchetero cạva ye.
17-18 Cuahn che ndihchenan Dendiohs Abraham ne, nducote chitahno Abraham ihyan ne, dinahn ye yahn ye, ne quenda ye dạya ye Isaac cạva che cạhno ye sạhn, co se vedino nduhcạ che chihquentiyon ye. Ạma ndiyạhn ra sạhn min yahn ye, ate a chihquino ye che cạhno ye sạhn, andahre a necạh Dendiohs ndudo yahn ye ihyan che a sạhn min cạhco ndạta se ndạta yahn ye.
19 A devano ye te Dendiohs ne, nde tenạhn ri rendedetuhche ye. Che lạdo yahn Abraham ne, anduhnecạ ndete che ntuche se vạn tenạhn, te a va che coh se che rạhco ye.
20 Isaac ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che chica ye ihyan che conan ye dạya ye Jacob mạn, Esaú mạn, din ye che ndạhcạ cuahtenan se.
21 Jacob ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che cuahn che a ndạ nino ro che coh ye ne, chica ye ihyan che conan ye queri ạma dạya José, din ye che ndạhcạ cuahtenan se. Chihno min ne, quendih ndudo ye indạhco yahn ye, ndeva ye yavenạn Dendiohs.
22 José ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che, cuahn che ndạ nino ro che coh ye ne, rạhn ye ri ye ihyan nación yahn ye Israel, che adive ne, va che ndạca ye nación yahn Egipto. Namin chihquentiyon ye ihyan chahn che ndạ ro min ne, ndiquenda ye ine yahn ye.
23 Indihte yahn Moisés ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che cuahn che chihndeyạn Moisés ne, tihyon ndeh ye sạhn ino iyo. Chichahtino ye Dendiohs che ndedevahn ye sạhn cạva che hua cạhno sandạdo sạhn nduhcạ che ndihquentiyon rey yahn Egipto, te ndihchero ye che ạma ndạhcạ se.
24 Moisés ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che cuahn che a chi mạhn ihyan ye ne, tehche ino ye tạhn dạya rey me che din dạya te ihyan.
25 Ndotenan che quendi ye vedeyeno yahn mạn ye numanahn che quenan ye iyehnse, condihco ye nunde ne, quenan ino ye, ndo nduco ye ihyan yahn Dendiohs, chuhrihn ye nduco vih.
26 Tahque ndah ye ne, chihcomạn ye nducuahn vedecuihca che va nación yahn Egipto, ne numacuahn vedeyeno chuhrihn ye, din tạn ihyan nduco ye nduhcạ che din tạn ihyan nduco Dihvo vo Jesucristo. Tihcạ din ye, te chichahtino ye Dendiohs che ndạhco menun ye yahn ye.
27 Nducote chitahno ye Dendiohs ne, andahre ạma tạn rey me, ate nde hua din vạh ye ihyan, chica ye nación yahn Egipto. Tihcạ din ye, te din chahtino ye Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero.
28 Nducote chitahno ye Dendiohs ne, din ye vihco ro yudo, ne chihquentiyon ye ihyan nación yahn Israel che cạhnan ye yun yahn itecuche cạhya nạn yạhn yahn chendevah vạco ye, cạva che, cuahn che dechuh Dendiohs ángel me ne, ndihchero ye, ne hua cạhno ye dạya ye che menạn.
29 Ihyan nación yahn Israel ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che chi chuh ye mendạhn Nuniyạhn Cuạh anduhnecạ che chuh ye nạn yạhn cuma. Ate cuahn che chuh sandạdo yahn Egipto che ndạh se ihyan chahn ne, chendih nune sạhn, chanorine se.
30 Adive ne, nducote chitahno ihyan chahn Dendiohs ne, chihno ndache ro che chacondutonan ye chete yahn yạn Jericó ne, ndora.
31 Rahab, ạma ndạhta che ndere quechica te ro menạn ne, chitahno te Dendiohs, ne nevahnecun te sandạdo yahn nación yahn Israel che vatechica se rendihchero ndudo se. Chemin che

ndevahn te, hua chih te dạma nduco ihyan
che chahcotạhn ye yahn Dendiohs.
32 Ạma yạhn ca ihyan che chitahno ye
Dendiohs, co nte vo yahn ye. Ate cạva che
hua nduh condah yuhn vo ne, atenạn tạma
te o ye ntihyon yán ihyan, nduhcạ Gedeón
mạn, Barac mạn, Sansón mạn, Jefté mạn,
David mạn, Samuel mạn, ihyan profeta
chenạhn mạn.
33 Ihyan chahn ne, nducote chitahno ye
Dendiohs ne, nạhn ye ne, ndạhco ndiya ye
ndeh nación. Nạhn ye ne, ndạhcạ
chihquentiyon ye. Nạhn ye ne, chinan
Dendiohs ihyan nduhcạ che cạh ye ndudo
yahn ye ihyan. Nạhn ye ne, cuahn che tạhn
nun ye león ne, ndedevahn Dendiohs
ihyan, hua cheh te ihyan.
34 Nạhn ye ne, ndedevahn Dendiohs
ihyan vạn ruchiyạhn, ne hua chiche ye.
Nạhn ye ne, ndedevahn Dendiohs ihyan tin
espạda, ne hua dehva chi yahn ye. Nạhn ye
ne, andahre hua dito ye, cạh dito Dendiohs
ihyan. Nạhn ye ne, chinan Dendiohs ihyan
vạn cạnda, ne ndạhco ndiya ye sạhn che
ruhn se nduco ye.
35 Namin nạhn ihyan ndạhta,
ndedetuhche Dendiohs tenạhn yahn ye.
Nạhn ye, andahre cạh rihn sạhn nunde
ihyan, chihno se ihyan, ate hua chacondạh
vedạme ye Dendiohs, te chenan ino ye che
ndeva ye ihyan, cuahtenan ye vahchetero.
36 Nạhn ye ne, din duche yahn se ihyan
mạn, chahn se ihyan mạn, chiquiyạhto se
cadena ihyan mạn, chih se ihyan vạcoyạhn
mạn.
37 Nạhn ye ne, chihno se ihyan nduco tu.
Nạhn ye ne, chihca mạhn se ihyan. Nạhn
ye ne, tumarande se ihyan. Nạhn ye ne,
chihno se ihyan nduco espạda. Nạhn ye ne,
chahtechica muhn chahtechica min ye,
atenạn dima itecuche mạn, chivạto mạn,
chahtenun ye. Chahtechica ye vedevạh
vedecheh, din tạn ihyan nduco ye.
38 Rahtenan muhn rahtenan min ye,
yạhn nạn che metah duhva mạn, vạn
icoyạhn mạn, iveyạva mạn, dutiyạhn mạn.
Nducoyạca ihyan chahn ne, che cạva ihyan
nunde ne, nde hua redin yahn che tihcạ
chuhrihn ye, chahtechica ye.
39 Nducoyạca ihyan chahn ne, andahre
nedin yahn Dendiohs ihyan yahn che
chitahno ye ihyan, ate metah conan
conahn nduco ye nducuahn che necạh ye
ndudo yahn ye ihyan,
40 te a ndihco cạde ye che cuahtenan rino
ihyan chahn nde ndạ ro che dạma ndeva
ye uvo nduco ye vahchetero.

12

Cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo

1 Nducote ạma yạhn ihyan chahn
chitahno ye Dendiohs, chihco ro ye vạn vo
nduhcạ che chitahno ye ne, chemin che
nahn che nuhn ino vo, cạhcomạn vo che
rahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo,
rahtendihco vo nunde, ne nduhcạ sạhn che
numa ino se rano se cạde, nde nạn che
quendạhnạn se, tuno se nạn yạhn cạde ne,
tihcạ quendi vo numacuahn vedechahtino,
dinahn vo che nahn Dendiohs.
2 Nahn che cochahtino vo Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che tihyon yune ye
uvo che chitahno vo Dendiohs mạn, din ye
che tuno vo nạn ye mạn. Ihyan min ne,
chihco mendạhn ye ihyan, quenan yạh ye
nạn cruz. Hua tumacạh ye andahre ạma
chuhrihn ye, ne numacuahn vedecuihno
chih ye, te a devano ye te cuihno min ne,
ạma co yeno ye. Mạn ne, va ye vahchetero,
lạdo tạh cuạco Dendiohs.
3 Condedecadino nchuhn nduhcạ che
ạma chuhrihn Dihvo vo Jesucristo, din tạn
ihyan nunde nduco ye cạva che quendi ne
yune yahn ye, ne hua co doh ino ne mạn,
cạva che hua cạhcomạn ne mạn.
4 Dehve rạhco ne, andahre ạma
rechuhrihn ne, redin tạn ihyan nunde
nduco ne, ate vate ca dihno vo che nde
tahque rechuhrihn ye, nde rihno ihyan
nunde ihyan.
5 A devano ne nduhcạ che rạhn
Dendiohs, ndirun nạn Ndudo yahn ye
tuhcạ:

Dạyá, u che Dihve nchuhn, redín castigo
nchuhn cạva che ndah yahn ne.
Cuenevahnecun ne. Hua co ndạche ne.

6 A devano ne te ihyan che a nedin dạyá
ihyan, che yahinó ihyan ne, a ihyan
chahn che redín castigo ihyan cạva
che ndah yahn ye.

7 Codin chahtino ne yahn che redin
Dendiohs castigo nchuhn, te rendihche ye
nchuhn nduhcạ dạya ye, ne a cạva che
ndah yahn ne che tihcạ redin ye. A devano
vo te nducoyạca ihyan redin ye castigo
dạya ye cạva che ndah yahn.
8 Ihyan che hua redin Dendiohs castigo
ihyan nduhcạ che redin ye castigo
nducoyạca dạya ye cạva che ndah yahn ne,
ihyan chahn che hua redin yahn ye ihyan.
9 Cuahn che tạve indihte yuhn vo uvo ne,
din ye castigo uvo cạva che ndah yuhn vo.
Nducote nevahnecun vo ihyan ne, nde
tahque redin yahn che nevahnecun vo
Chido vo che va ye vahchetero, che redin
ye castigo uvo cạva che ndạhcạ cuahtenan
vo.
10 Cuahn che checạhya uvo ne, din indihte
yuhn vo castigo uvo cạva che ndah yuhn vo
anduhneva che tuno vederendedecadino
yahn ye. Ate tahque ndah ro yuhn vo che

redin Dendiohs castigo uvo, te nahn ye che ndah ihyan co vo nduhcą che ndah mąn ye.
11 Cuahn che redin Dendiohs castigo uvo ne, hua renan ino vo, te ą̈ma rechuhrihn vo. Ate cuahn che tuma cuahn vo castigo yahn ye ne, ą̈ma cochihve yuhn vo cąva che runecąde cuahtechico vo, cuahte dihn chedave yuhn vo.

Ą̈ma cąhnda che cuahcotąhn vo yahn Ndudo yahn Dendiohs

12 Nducote ą̈ma richihve castigo che redin Dendiohs uvo ne, chemin che cuenecąh yąn nchuhn chedave yahn ne, hua co rąn ne.
13 Codin ne cuande, ne numa ino ne runecąde cuahtechica ne cąva che cua cuande ihyan che ndąche ino ye, ne necąh yąn ye chedave yahn ye, quendi ye yune yahn ne.
14 Codin nchuhn cuande, ne runecąde cuahtechica ne, hua cuahte cąnda ne nduco ihyan. Tihcą, te ihyan che hua runecąde ye ne, hua tuno ye nąn Dihvo vo Dendiohs.
15 Nducoyąca nchuhn ne, cuihco ne cudądo cąva che quendi Dendiohs din yahino ye nchuhn. Hua ndihche tąn ne vih, detohnan ne chedave yahn mąn ne mąn, ihyan chenąhn mąn.
16 Hua cuahtenan nde ą̈ma nchuhn nduco ihyan che hua nihnevąco nduco ne. Nde hua tehche tąh ne che ndah yahn ne, nduhcą che din Esaú, che nduco tahsihn comida chahcorun se ndudo ndah che va che cąhco chida se cąva se yahn che sąhn menąn se.
17 A devano ne te cuahn che ndą ro che cąhco chida se ndudo ndah cąva se ne, hua ndąca se andahre ą̈ma chaco se, te a ntihcue se.
18 Ihyan ndico yuhn vo ne, ndere chuhrihn ye, chahn ye tingüete me, quenan ye canedihya. Min ne, ą̈ma chiche mąn, ą̈ma chi man mąn, ą̈ma chi yudo mąn.
19 Chihnevan ye che tive corneta mąn, che nte Dendiohs nduco ye mąn, ne nducote ą̈ma yudo ndudo yahn ye ne, chica ye favor ihyan che metah quendi ye cąhma ye.
20 Dihya ihyan chahn chi yahn che ą̈ma chihco yudo Dendiohs tingüete me, te chihquentiyon ye che andahre ą̈ma ite che cąhn ndą te min ne, va che cąhno ihyan ite nduco tu, o nduco lą̈nza.
21 Ą̈ma yudo chi min, che nde mąn Moisés ne, ą̈ma dihya ye chi, nde tuno rendoh ye che vąh ye.
22 Ate uvo ne, tahque ndah ro yuhn vo, te ndotenan che cuhn vo tingüete me ne, tuno vo vahchetero nąn va Dendiohs, ihyan min che ą̈ma yudo vederihquentiyon yahn ye. Min chenan cąde mil ángel, rendeva ye yavenąn ye numacuahn vedeyeno.
23 Uvo ne, a ndi cuande vo vahchetero, ne va che ndo dąmo vo nduco nducoyąca ihyan yahn Dendiohs che vate ye min. Uvo ne, ndichahtino vo Dendiohs, ihyan min che techecąde ye yahn nducoyąca ihyan nunde.
24 Namin ndichahtino vo Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che a va tąh ye vederihquentiyon ra, rąhn nan ye uvo nąn Dendiohs. Ihyan min ne, chihco mendą̈hn ye ihyan, chera yun yahn ye cąva che nchahco Dendiohs nunde yuhn vo. A devano vo te namin chera yun yahn Abel, ate hua chichihve cąva nde ą̈ma ihyan.
25 Cuihco nchuhn cudądo, ne hua cuahcotąhn ne yahn Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero, che riyąhve ye nchuhn. Nducote hua ndevahn ihyan ndico yuhn vo che chahcotąhn ye yahn ye ro che yąhve ye ihyan tingüete me ne, tahque uvo ne, hua ndevahn vo ndete che cuacondąh vedąmo vo ihyan.
26 Ro min che yąhve ye ihyan chahn ne, nde yąhn nuhn. Tahque mąn ne, nde tahque yudo, te rąhn ye: “Tąma yune ne, ndiyu demąn yąhn dín che nuhn, te namin nde nducuahn che chenan nąn ro dín che nuhn.”
27 Nducote rąhn ye che “tąma yune” ne, a devano vo te ndedetoh ye nducuahn dehtenduh che va che cuihno, ne nuhnde demąn dehtenduh che a nihnde cąde che hua cuihno.
28 Chemin che necąh vo nundihve cuahn Dendiohs, te vederihquentiyon che te ye uvo ne, hua ndą ro che cuihno. Ndeva vo yavenąn ye numacuahn chedave yuhn vo nduhcą che renan ino ye.
29 Tihcą, te Dendiohs yuhn vo ne, ą̈ma yudo vederihquentiyon yahn ye nduhcą yąhn che redin che rendo iya dehtenduh.

13

Nduhcą che nahn Dendiohs che cuahtechico vo

1 Cuiquendi nchuhn din yahino ne ą̈ma tąma ne vih.
2 Cuenevahnecun ne ihyan chenun yune che ndą ye ndevąco ne, te vąn ihyan che renevahnecun ye ihyan chenun yune ndevąco ye ne, chahte ihyan che nevahnecun ye nde ángel andahre nde hua tumacadino ye.
3 Conan vąhino ne ihyan che chenun ye vącoyąhn anduhnecą ndete che mąn ne chenun ne vącoyąhn. Conan vąhino ne ihyan che rechuhrihn ye, redin tąn ihyan nduco ye, te namin nchuhn ne, iyehnse vate ne.

4 Nducoyąca nchuhn che nihnevąco ne ne, hua ndere cuahtechica ne nduco ihyan che hua nihnevąco nduco ne, te Dendiohs ne, din ye castigo nducoyąca ihyan che ndere rahtechica ye nduco ihyan che hua nihnevąco nduco ye mąn, nducoyąca ihyan che redin duche yahn ye che a nihnevąco ye mąn.

5 Hua cuahcorąn nchuhn cąva tume. Cuahtenan ne vedeyeno nduco che a va yahn ne, te rąhn Dendiohs: “Hua cąhcomán nchuhn, nde hua cuącondąh vedąmé nchuhn.”

6 Chemin che nahn che cochahtino vo ihyan nduhcą che chichahtino ihyan ndico yuhn vo che dirun ye tuhcą:

Dihvé Dendiohs ne, a ihyan min che rinan ye u.
Chemin che hua dehve rąhcó, andahre din tąn ihyan nducó.

7 Condihche ne ihyan ndinąn yahn ne che cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs, chihnevan ne. Cuihco nchuhn cudądo nduhcą che vatechica ye, ne cuiquendi ne yune yahn ye, cuitahno ne Dihvo vo Jesucristo nduhcą che ritahno ye.

8 Dihvo vo Jesucristo ne, ąma no vederihquentiyon yahn ye. Numacuahn ro, nde nąn che canąn, nde meniyon, nde ro che cochi ne, hua ndacorun.

9 Hua quendi nchuhn dehtenduh costumbre che ricuahn ihyan. Tahque ndah che cochahtino ne Dendiohs, ihyan min che yahino ye nchuhn, che co che quendi ne ąma ndeh nąn costumbre nąn dehtenduh che reh ne, te costumbre chemin chan ne, hua richihve nde cąva mąn ihyan che riquendi ye.

10 Nąn vederihquentiyon ndico me ne, rihco chidocuyąn chahn vedino nąn ta, ne nąn ntiyon min riquendąh che reh ye. Ate mąn che ndąhco cąde Dendiohs vederihquentiyon min ne, tahque ndah ro yuhn vo che co ihyan chahn, te Dihvo vo Jesucristo ne, chi ye nduhcą ąma vedino nąn Dendiohs, chih ye cąva nunde yuhn vo.

11 Nąn vederihquentiyon ndico me ne, rendą chidocuyąn che tahque ndinąn Nąn Ta che Tahque Yudo, nda ye yun yahn ite che ri vedino cąva che nchahco Dendiohs nunde yahn ihyan. Me yute yahn te ne, riquiyąhn ye ąma lądo, cuąhn chihto yąn.

12 Namin Dihvo vo Jesucristo ne, cuąhn chihto yąn nahn yąh sandądo ihyan, chih ye. Min chera yun yahn ye cąva che nchahco Dendiohs nunde yuhn vo, nedin yahn ye uvo.

13 Chemin che cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo, quendi vo yune yahn ye, andahre ndąhchenan ihyan uvo, nduhcą che chahno mąn ye.

14 A devano vo te ndiyu muhn iyehnse cuahtenan vo cuahn dąma, te chenan ino vo che ndeva Dendioh uvo, cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro.

15 Nducote tihcą ne, cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo, ndeva vo yavenąn Dendiohs cuahn dąma, cahnevan ihyan chenąhn. Chemin ne, anduhnecą ąma vedino che cąh vo Dendiohs.

16 Codin nchuhn che ndah mąn, codin ne vedevąhino nduco ihyan che va vederetąhn yahn ye mąn, te chemin che renan ino Dendiohs.

17 Cuenevahnecun nchuhn ihyan ndinąn yahn yąco, codinahn ne yahn ye, te ihyan chahn che nda cuande ye nchuhn, ne va che necąh cuande ye Dendiohs cąva ne. Runecąde cuahtenan nchuhn cąva che hua cuih ne vederąn ihyan chahn, ne co yeno ye cąva ne, te ndete che hua runecąde cuahtenan ne ne, nde hua cochihve che redin ne.

18 Covąh nchuhn cąva nuhn. A devano nuhn te runecąde vatechica nuhn, ne nahn quendi nuhn din nuhn che ndah.

19 Nde tahque nahn che covąh nchuhn cąva che cuahnecun Dendiohs che hua condah ndaconan chí quendihcheró nchuhn.

20 A Dendiohs che redin ye che rahte dihn chedave yuhn vo mąn, che ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo mąn, ihyan min che ndah redin ye cudądo uvo nduhcą che redin ihyan cudądo itecuche yahn ye. Dihvo vo ne, chihco mendąhn ye ihyan, chih ye, chera yun yahn ye, din ye che chinahn vederihquentiyon ra che hua ndą ro che cuihno.

21 Chemin che din Dendiohs che cuahtenan cuma nchuhn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo cąva che runecąde cuahtenan ne, din ne che ndah nduhcą che nahn ye. Ndeva vo yavenąn Dihvo vo cuahn dąma. Tihcą co.

22 Dihnó, dirún tah yahn ne, ne ricá nchuhn che din chahtino ne che riyąhvé nchuhn.

23 Reté, checadino nchuhn te dihno vo Timoteo ne, a ndiquendąh se vącoyąhn. Ndete che ndą nun se muhn ne, quendá sąhn cuahn che chí quendihcheró nchuhn.

24 Cuenecąh ne Dendiohs nducoyąca ihyan ndinąn yahn yąco mąn, nducoyąca dihno vo chenąhn mąn. Cuendeva ne Dendiohs yahn dihno vo che vate ye nación yahn Italia.

25 Dendiohs din yahino ye nducoyąca nchuhn. Tihcą co.

CA̱CA CHE DIRUN SANTIA̱GO

1 U Santia̱go che redín ntiyon yahn
Dendiohs ma̱n, Dihvo vo Jesucristo ma̱n,
renté Dendiohs nducoya̱ca nchuhn, nduh
che ndichio nda̱ta yahn Israel, che chetuhn
ne numachahte iyehnse.

Vededevano che rete Dendiohs

2-3 Dihnó, cuahn che chuhrihn nchuhn
adecodehno yahn che ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo ne, nda̱hca̱ che co yeno ne, te a
devano ne te cochihve yahn ne ca̱va che
nde tahque cuahtenan cuma ne
vedechahtino.

4 Codin ne cuande, ne hua ndeh
ndedecadino ne ca̱va che conahn ndah ne,
ne runeca̱de cuahtenan ne.

5 Nchuhn che metah conahn ne ne, cuica
ne Dendiohs che din ye che conahn ne, ne
din ye che conahn ndah ne, te ihyan min
ne, a̱ma chahtino ye, ne numa ino ye
redinahn ye, reca̱h ndahva ye adecodehno
che rica ihyan.

6 Ate nahn che cochahtino ne che te
Dendiohs vededevano che ca̱ca ne. Hua o
ndedecadino ne, te ihyan che o
rendedecadino ye ne, nduhca̱ yan yahn
nune che riquenda yuhne muhn min ne,
tihchan ye.

7-8 Cuedevano nchuhn te ndete che
tihchan ne ne, hua te Dihvo vo Dendiohs
nde a̱ma na̱n dehtenduh che ca̱ca ne.

9 Nchuhn dihnó che chev̱ah ne, cuahte
ne vedeyeno yahn che ndedevahn
Dendiohs nchuhn.

10-11 Namin nchuhn che cuihca ne ne,
cuahte ne vedeyeno che a devano ne che
hua co cochahtino ne vedecuihca yahn ne
ca̱va che ndevahn ne. Condihche ne
na̱nda. Andahre a̱ma nda̱hchan, ate cuahn
che riquenda̱h ya̱hn ne, rih di, ne retih.
Atihnoca̱ ihyan cuihca, te namin va che
coh ye, ca̱hcoma̱n ye ntiyon yahn ye.

Vederendedecadino yahn ihyan che hua nda̱hca̱

12 A̱ma ndah ro yahn ihyan che yahino
ye Dendiohs, che redin chahtino ye cuahn
che rendedecadino ye che din ye
dehtenduh che hua ndah, cuahtendihco ye
nunde, te adive ne, nduhca̱ che ca̱h
Dendiohs ndudo yahn ye ne, ndeva ye
ihyan, cuahtenan ye vahchetero.

13 Cuedevano nchuhn te cuahn che
rendedecadino ne che din ne dehtenduh
che hua ndah, cuahtendihco ne nunde ne,
ndiyu Dendiohs che retumarande ye
nchuhn, te ihyan min ne, nde hua renda̱
yahn ye che din ye dehtenduh che hua
ndah, nde huane che tumarande ye nde
a̱ma ihyan, tihyon yune ye ihyan che
cuahtendihco ye nunde.

14 Che cua̱co ne, cuahn che renda̱ yahn
ihyan che din ye dehtenduh che hua ndah
ne, a ma̱n ye rendededecadino ye chemin.

15 Tuhme ndete che dinahn ye,
cuahtendihco ye nunde ne, va che co ye
castigo nda̱ ro yahn.

16 Dihnó che yahinó nchuhn, hua
cahncheh ma̱n ne nchuhn.

17 Cuedevano ne te a Dendiohs, ihyan
min che va ye vahchetero, che dendah ye
ya̱hn ma̱n, iyo ma̱n, iyon ma̱n ne, redin ye
nducuahn che ndah nduco vo, rete ye
nducuahn che ndah che rendonda̱ ta̱h vo.
Numacuahn ro ne, redin ye che ndah. Hua
nda̱ ro che din ye che hua ndah.

18 Nducote chitahno vo Ndudo ndah
yahn ye ne, mena̱n vihca nedin yahn ye
uvo nduhca̱ che nahn ma̱n ye, chihco ro ye
che ndeva ca ye a̱ma ya̱hn ihyan.

Nduhca̱ che redin yahn che cotahno vo Dendiohs

19 Dihnó che yahinó nchuhn, nducote
tihca̱ ne, nahn che ndah cua cuande queri
a̱ma ne ndudo yahn ye che rihnevan ne.
Hua ndere conda̱ menda̱hn ne, nte ne ma̱n,
nde hua ndere co ta̱n ne ma̱n,

20 te cuahn che ri ta̱n ihyan ne, hua redin
ye dehtenduh che nda̱hca̱ na̱n Dendiohs.

21 Chemin che hua nahn che quendi
nchuhn dehtenduh che chihnga̱ che redin
a nahn nducoya̱ca ihyan, rahtendihco ye
nunde. Tahque ndah ne ne, numacuahn
vedino vedenecun cuiquendi ne Ndudo
yahn Dendiohs che a chitahno ne ca̱va che
ndevahn ne.

22 Cuihcovan ne Ndudo yahn Dendiohs,
ne codinahn ne, te ndete che hua ne,
cahncheh ma̱n ne nchuhn.

23 Tihca̱, te ihyan che rihnevan ye, ne
hua redinahn ye ne, ihyan chahn ne,
nduhca̱ ihyan che rendihchenun ye
yavena̱n ye na̱n tuyuno,

24 ne ndeta̱hno che ravi ye ne, a rina̱n no
ye ta̱ca̱ yavena̱n ye.

25 Ate ihyan che riquendi ye rihnevan ye
nduco cuda̱do, ne redinahn ye ne, redin
Dendiohs che yeno ye na̱n nducuahn che
redin ye. Tihca̱, te Ndudo yahn ye ne, ndah,
ne redin che ihyan che redinahn ye ne,
vatema̱n ino ye na̱n ye.

26 Ihyan che ra̱hco ye che ritahno ye
Dendiohs, ate hua rihco ye cuda̱do na̱n che
rente ye ne, rihncheh ma̱n ye ihyan.

27 Ihyan che rendihche Chido vo
Dendiohs che numa cua̱co ritahno ye
ihyan ne, redin ye vedeva̱hino nduco
checa̱hya devah ma̱n, nda̱hta va̱h ma̱n,
na̱n vedereta̱hn yahn ye, ne hua ndere

rahtechica ye nduhcą che redin ihyan nunde.

2

Nahn che dąma no nevahnecun vo nducoyąca ihyan

1 Dihnó, nducote ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ą̈ma yudo vederihquentiyon yahn ye ne, hua ndąhcą che ndąhchenan ne nde ą̈ma ihyan.

2-3 Dąma no cuendevahnecun ne nducoyąca ihyan che rendą ye vąn ne. Cuahn che ndą ą̈ma ihyan che quenun ye tino ndah mąn, chenun tąh chinetąh diyahnguąn mąn ne, cuendevahnecun ne ihyan, dechuh ne ihyan, cuhnde ye dąma nduco ihyan chenąhn. Namin cuahn che ndą ą̈ma ihyan chevąh ne, cuendevahnecun ne ihyan, dechuh ne ihyan, cuhnde ye dąma nduco ihyan chenąhn,

4 te ndete che ti nąn ti ino ne, dechuh ne ihyan, cuandi ye cuąhn chihto, o cuhnde ye ndiyąhnun yahn che chevąh ye ne, tuhme a rendąhchenan ne ihyan. Ndete che tahque rendevahnecun ne ihyan cuihca che co ihyan chevąh ne, hua ndąhcą vederendededecadino yahn ne.

5 Dihnó che yahino nchuhn, cuedevano ne te namin vąn ihyan chevąh ne, a tendąhnun Dendiohs ihyan cą̈va che ndąhcą cuahno ye, cotahno ye Dihvo vo Jesucristo mąn, cą̈va che nedin yahn ye ihyan, ndeva ye ihyan vahchetero nduhcą che cąh ye ndudo yahn ye mąn. Min cuahtenan ye nduco ihyan che yahino ye Dendiohs.

6 Ate ndete che ndąhchenan nchuhn ihyan chevąh ne, din ne che co cuihnąn ye. Cuededevano ne te nde hua redin yahn che tahque nevahnecun ne ihyan cuihca che co ihyan chevąh, te a ihyan cuihca che rendinun rendinąhno ye nchuhn, ne cuahn che rahtendihco ne yahn ye ne, rica nunde ye yahn ne nąn intiyahn.

7 Namin a ihyan chahn che rendąhchenan ye Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che renevahnecun ne ihyan, ritahno ne ihyan.

8 Ą̈ma ndąhcą che numa cuąco dinahn queri ą̈ma nchuhn vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs. Ą̈ma nąn vederihquentiyon min ne, ndirun tuhcą: “Codin yahine nducoyąca ihyan nduhcą che yahino man di.”

9 Ate ndete che rendąhchenan ne ihyan ne, rahcotąhn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, rahtendihco ne nunde nąn ye.

10 Cuedevano ne te adecoduhno ihyan che redinahn ye a nahn nducuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs ate nduco ą̈ma nąn no che cuahcotąhn ye ne, condihco ye nunde nąn nducuahn.

11 Tihcą, te vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a mąn ye chihco cą̈de ye nducuahn. Chihquentiyon ye che hua din duche yahn ihyan che a nihnevąco ye mąn, che hua cąhno ye vih mąn. Chemin che andahre hua din duche yahn ihyan che a nihnevąco ye, ate ndete che cąhno ye vih ne, cuahtendihco ye nunde anduhnecą ndete che chahcotąhn ye nducuahn.

12 A Ndudo yahn Dendiohs che redin che vatemąn ino vo nąn ye. Nducote quenan cuma che techecą̈de ye yuhn vo nduhcą che a ndihco cą̈de ye nąn Ndudo min ne, chemin che cuihco nchuhn cudą̈do nąn ndudo yahn ne mąn, nąn nducuahn che redin ne mąn.

13 Runecą̈de cuahtenan nchuhn. Cuedevano ne te ihyan che hua devano conan vąhino ye ne, techecą̈de Dendiohs yahn ye, ne co ye castigo yahn queri ą̈ma nunde yahn ye. Ate ihyan che va vedevąhino nąn ye ne, ametah che ndededecadino ye ro che cuhnde cą̈de yahn ye.

14 Dihnó, cuendededecadino ne yahn nąhn ihyan che rąhn ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ate hua redin ye dehtenduh che ndah. ¿A co ndevahn ye nduhcą che tihcą dendudo no rąhn ye che ritahno ye?

15 Cuahn che tąhn nun nchuhn ą̈ma dihno vo, o ą̈ma cahvo vo che metah tino yahn ye mąn, metah deh che cheh ye mąn ne,

16 nahn che conan ne ihyan. Co cąhma ne co ne ihyan: “Dendiohs conduco ye ndih. Codin ne cudą̈do ndih yahn iche mąn, ndah cocheh ne mąn.” Ate ndete che hua conan ne ihyan ne, nde hua cochihve yahn ne, te dendudo no che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo.

17 Adecoduhno ihyan che rąhn ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ate metah vedevąhino nąn ye ne, nde hua cuąco che rąhn ye.

18 Co vate nchuhn che rąhn ne ri ne vih: “Di ne, rahn che ritehne, ne u ne, ritahno mąn, redin dehtenduh che ndah mąn. Cuihco ro tącą che ritehne, te hua ro che redin dehtenduh che ndah. U ne, rihco ró che ritahnó, te redín dehtenduh che ndah.

19 Di ne, ritehne che va ą̈ma no Dendiohs. Ndąhcą chemin, ate ndete che dendudo no ne, nde hua cochihve yehn. Namin chundah ne, devano se che va Dendiohs, nde tuno rendoh se che vąh se.”

20 Duh nchuhn che tihcą dendudo no che rąhn ne che ritahno ne ne, hua renahn ne. Cuedevano ne te ihyan che rąhn ye che ritahno ye, ne hua redin ye dehtenduh che ndah ne, nde hua cuąco che rąhn ye.

21 Ihyan ndico yuhn vo Abraham ne, hua
dendudo no che chitahno ye, te dinahn ye
cuahn che chihquentiyon Dendiohs che
cạhno ye dạya ye Isaac, co se vedino, ne
chemin che nedin yahn Dendiohs ihyan.
22 Cua cuande nchuhn nduhcạ che ndiyu
dendudo no chitahno Abraham, te dinahn
ye, ne nduco chemin chihco ro ye che
numa cuạco chitahno ye.
23 Nduco che tihcạ din ye ne, chihco ro ye
che cuạco che ndirun yahn ye nạn Ndudo
yahn Dendiohs tuhcạ: “Abraham ne,
chitahno ye Dendiohs, ne chemin che
nedin yahn Dendiohs ihyan.” A ihyan min
che din Dendiohs amigo yahn ye ihyan.
24 Tuhme ne, cuedevano nchuhn te ihyan
che numa cuạco ritahno ye, redin ye
dehtenduh che ndah ne, a ihyan chahn che
renedin yahn Dendiohs ihyan.
25 Rahab, tạhn che ndere quechica ro
menạn me ne, chihco ro te che tihcạ numa
cuạco chitahno te, te chinan te sandạdo
che vatechica se rendihchero ndudo se,
chih ndeh te sạhn ndevạco te numanahn
che ndedechuh te sạhn cuạhn ndeh, ne
chemin che nedin yahn Dendiohs tạhn.
26 Ihyan che hua chenun ico ye ne, a ndih
ye. Atihnocạ ihyan che dendudo rạhn ye
che ritahno ye Dendiohs ate hua redin ye
dehtenduh che ndah, te anduhnecạ ndete a
ndih ye.

3

Nahn che cạhco vo cudạdo nạn nducuahn che rente vo

1 Dihnó, hua ndạhcạ che ạma yạhn
nchuhn tendạhnun mạn ne ntiyon che
cacuahn ne Ndudo yahn Dendiohs, te a
devano ne che cạhnda ntiyon min, ne
nuhn che ricuahn nuhn ne, tahque va che
ndạcarune Dendiohs nuhn che co ihyan
chenạhn.
2 Nducoyạco vo ne, a cạde no che ạma
redinda vo. Ndete che va ạma ihyan che
renahn ndạ chende ye ne, ihyan min ne,
runecạde ye nạn nducuahn che rente ye
mạn, nạn nducuahn che redin ye mạn.
3 Cuahn che tihyon vo freno chende
cabạllo ne, dinahn te yuhn vo, cạhn te
cuạhn nạn che nahn vo.
4 A namin no tun bạrco. Andahre ạma
rahte mạn, ạma dito yuhne che racondạ
mạn, ate nduco indu lihn che quenan
cuạhn dahn bạrco me ne, co ndạhconduto
sạhn che ricạhca se adecotino cuạhn che
nahn se.
5 Atihnocạ ihyan nạn che rente ye, te
nduco ndudo yahn ye ne, ạma ndeh nạn
dehtenduh co detohnan ye. Nduco ạma
cuhdiyạhn lihn ne, co cua yạhn icoyạhn
rahte, ne cuihno cuco.
6 Atihnocạ ihyan che hua renahn ndạ
chende ye nạn che rente ye. Ndudo yahn
ye ne, anduhcạ mạn ruchiyạhn yahn
infierno, te numacuahn ro che chenan ye
iyehnse redetohnan ye ạma ndeh nạn
dehtenduh, nde redinda mạn ye ihyan.
7 Ihyan ne, ri rihquentiyon ye nducoyạca
nạn ite chano mạn, ite che chenun te
nuniyạhn mạn, yạhda mạn, cu mạn,
8 ate hua ri rihquentiyon mạn ye ihyan
nạn che rente ye, te hua renahn ndạ
chende ye. Ndudo yahn ye ne, anduhnecạ
vehde cu.
9 Vate dihno vo che rendeva ye
numacuahn vedeyeno yavenạn Chido vo
Dendiohs, ate cuahn che ri tạn ye ne, rạhva
yah ye yahn adecoduhno ihyan, nde hua
rendạ tin ye che a Dendiohs che dendah ye
nducoyạca ihyan nduhcạ mạn ye.
10 Ihyan chahn ne, hua ạma no
vederendededecadino yahn ye. Cuahn che
nahn ye ne, revạh ye cạva ihyan, ne cuahn
che nahn ye ne, rạhva yah ye yahn ihyan.
Dihnó, a condi nchuhn dạma co ne nduco
ihyan che tihchan ye, te hua ndạhcạ che
tihcạ redin ye.
11 ¿Ti rendihche nchuhn che dạma
riquendạh nune ndah nduco nune dine ne?
12 Dihnó, a devano nchuhn te ndiyu nạn
yạhn higo che ri ndute yahn yạhn olivo.
Namin a devano ne te ndiyu nạn dihyo uva
che ri ndute yahn yạhn higo. A namin no
tun hua dạma riquendạh nune dine nduco
nune ndah.

Vededevano che cochihve

13 Nchuhn che devano ne mạn, che
renahn ne mạn ne, nahn che runecạde
cuahtechica ne mạn, nahn che cuahtenan
cuma ne vedenecun mạn, te ihyan che
richihve vededevano yahn ye ne, chenan
cuma ye vedenecun.
14 Me nchuhn che redin ve ne yahn vih
mạn, rạhcorạn ne cạva mạn no ne mạn ne,
nde hua cochihve che din yạde ne yahn
che devano ne, te ducherino ne ndudo
ndah yahn Dendiohs.
15 Vededevano yahn ihyan che tihchan
ye ne, ndiyu Dendiohs che recạh ye, te
chemin ne, vededevano yahn ihyan nunde
che recạh chundah.
16 Tihcạ, te ihyan che redin ve ye yahn
vih mạn, rạhcorạn ye cạva mạn no ye mạn
ne, ạma cạnda tin ye, rahtendihco
nducuahn nạn nunde.
17 Ate hua tihchan ihyan che chenan
cuma ye vededevano che recạh Dendiohs,
te ihyan chahn ne, runecạde vate ye mạn,
dihn nạn ye mạn, cuno ino ye mạn, renahn
ye mạn, chenan cuma ye vedeyahino mạn,
redin ye dehtenduh che ndah mạn, ạma no

vederendededecadino yahn ye mạn, hua rihncheh ye mạn.
18 Cuedevano nchuhn te ihyan che nduco ndah riyạhve ye che ndo yạn ihyan nduco vih ne, retihyon yune ye ihyan chahn che runecạde cuahtenan ye nduco vih.

4

Hua ndạhcạ che dạma co vo nduco ihyan nunde

1 Nducote rahtechica nchuhn vedeyeno yahn mạn ne, rahtendihco ne nunde ne, chemin che rahte cạnda ne nduco vih.
2 Ạma redin ve ne, nahn yahn ne dehtenduh che va yahn ihyan, ne cuahn che hua rendạca ne nduco ndah ne, ruhn ne nduco ye, nde rihno ne ihyan. Ạma nahn yahn ne dehtenduh, ate hua rendạca ne, te hua rica ne Dendiohs.
3 Me ndete che rica ne ne, nde hua rete Dendiohs, te ndotenan che cạca ne che cochihve yahn ne ne, rica ne dehtenduh cạva che cuahtechica ne vedeyeno yahn mạn ne, cuahtendihco ne nunde.
4 Nchuhn che ducherino ne Dendiohs, cuedevano ne te che cuahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo ne, racondạh vedạmo vo Dendiohs. Adecoduhno ihyan che nahn cochica ye vedeyeno yahn mạn ye ne, racondạh vedạme ye Dendiohs.
5 Ndiyu ndere ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Redin Dendiohs che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo, te yahino ye uvo, ne nahn ye che a mạn no ye din yahino vo ihyan.”
6 Andahre vạhche ri yuhn vo che dinahn vo che rihquentiyon Dendiohs, ate numacuahn vedeyahino yahn ye rinan ye uvo che dinahn vo, nduhcạ che a ndirun tạma cuạn nạn Ndudo yahn ye tuhcạ: “Dendiohs ne, rendạhco ndiya ye ihyan che yạde ye, ate numacuahn vedeyahino rinan ye ihyan che necun ye.”
7 Chemin che condạhco ne chedave yahn ne tạh Dendiohs. Hua dinahn ne yahn chundah, ne dihya se co, cạhcomạn se nchuhn.
8 Cuah ne Dendiohs, ne conduco ye nchuhn. Nchuhn ihyan nunde mạn, nchuhn che tah ritahno ne Dendiohs, ne tah rahtechica ne vedeyeno yahn mạn ne mạn ne, cuihcomạn ne nunde yahn ne.
9 Ndotenan che ạma cuahte yeno ne ne, cuendededecadino ne, ne cuahte rạn ne cạva nunde yahn ne, cuento ino ne.
10 Cuendạhco ndiya mạn ne nchuhn nạn Dihvo vo Dendiohs, cuihcomạn ne vedeyạde yahn ne, ne ndeva ye nchuhn.

Hua ndạhcạ che ndạhchenan vo ihyan chenạhn

11 Dihnó, hua ndạhcạ che cạhma yah nchuhn yahn vih. Adecoduhno ihyan che ra cuande ye tạma ca ihyan, rạhn yah ye yahn ye, o rendạhchenan ye ihyan ne, nduco chemin ne, ducherino ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne rạhco ye che tahque richihve vededevano yahn mạn ye. Ihyan che ducherino ye vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, ndotenan che dinahn ye ne, rahcotạhn ye.
12 A Dendiohs che chihco ye vederihquentiyon che va che dinahn vo, ne a ihyan min va che techecạde ye yuhn vo. Ihyan min ne, co decuihno ye ihyan mạn, co ndedevahn ye ihyan mạn. Ate nchuhn ne, metah nde ạma vederihquentiyon cạva che ndạhchenan ne vih.

Nde hua devano vo deh che cuahno co vo caviyạn deman

13 Nchuhn che rihco cạde mạn ne dehtenduh che din ne queri ạma ro, cuihco ne cudạdo. ¿Tạcạ che rihco cạde ne ạma ro che cạhn ne tạma yạn, cuahtenan ne ạma nduyo, din ne ntiyon?,
14 te nde hua devano ne ndete che vate ca ne ndạ ro min. Condihchero ne yan. Ri ro menạn lihn, ne venchahte rento. Tihchan uvo, te neve ro ra chenan vo iyehnse.
15 Tahque ndah ne, cochahtino vo Dihvo vo Dendiohs, ne cạhma vo: “Ndete che Dendiohs te ye vedevihche yuhn vo ne, din vo chu caviyạn, ne din vo chạ deman.”
16 Ate hua tihcạ redin nchuhn. Tahque ndah ne ne, numacuahn vedeyạde rihco cạde mạn ne dehtenduh che din ne queri ạma ro. Cuedevano ne te hua ndạhcạ che tihcạ redin yạde ne.
17 Adecoduhno ihyan che devano ye tạcạ che din ye che ndah ate hua redin ye ne, rendihco ye nunde nạn Dendiohs.

5

Riyạhve ye ihyan cuihca

1 Nchuhn ihyan cuihca che duhtuno ihyan ne, cuihcovan ne. Cuendededecadino ne, ne cuahte rạn ne yahn castigo che va che co ne.
2 Nducuahn vedecuihca yahn ne ne, hua cochihve cạva che ndevahn ne. Codin ne cuande anduhnecạ ndete che a nchạ mạn, anduhnecạ ndete che a ncheh ndạh tino ndah yahn ne mạn.
3 Diyạhnguạn yahn ne mạn, diyạhngua yahn ne mạn ne, anduhnecạ ndete che a nihno ncheh dache. Mạn ro cuh che a nun nto iyehnse ne, ạma nedin dạma ne vedecuihca, ate mạn vedecuihca yahn ne nuhnde nchuhn che chendihco ne nunde, ne co ne castigo yahn anduhnecạ ndete che cuihno cuco nchuhn.

4 Nchuhn ne, chendihco ne nunde che
nde hua renedihve ne yahn ihyan chevạh
che redin ye ntiyon yahn ne. Ate Dendiohs,
ihyan min che ạma yudo
vederihquentiyon yahn ye ne, nda cuande
ye ihyan chahn, ne a devano ye nduhcạ che
recạh rihn ne ihyan, reduco ne yahn ye.
5 Nchuhn ne, ạma ndạhcạ chenan ne
iyehnse cuh, vate ne vedeyeno ro ro.
Nduhcạ ite ndạta che ri dun te, che cudạdo
reh no te nde ndạ ro che cạhno ihyan ite ne,
tihchan nchuhn, te vatechica ne vedeyeno
yahn mạn ne, redecuihta ne nunde yahn
ne nde ndạ ro che co ne castigo.
6 Nchuhn ne, rendinun rendinạhno ne
ihyan che ndah ihyan ye, nde rihno ne
ihyan. Nde hua retạhn vạhche ne, te ihyan
chahn ne, necun ye, nde hua rendahconan
ye yahn ne.

Nahn che cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo, covạh vo cuahn dạma

7 Dihnó, vạn nducuahn che rechuhrihn
nchuhn ne, quendạh ne vedechahtino nde
ndạ ro che ndaconan chi Dihvo vo
Jesucristo. Codin chahtino ne nduhcạ che
redin chahtino ihyan che a nino ye
chendạta yahn ye, ne chenan ino ye che co
yahn.
8 Codin chahtino ne mạn, cuenecạh yạn
ne chedave yahn ne mạn, te metah condah
Dihvo vo.
9 Dihnó, hua cạhma nunde ạma tạma ne
yahn vih, cạva che hua co ne castigo, te
Dihvo vo, ihyan min che techecạde ye yuhn
vo ne, a nun ndaconan chi ye.
10 Dihnó, cuendedecadino ne yahn ihyan
profeta che cahndudo ye ndudo yahn
Dihvo vo Dendiohs a rạhn me. Cua cuande
ne nduhcạ che quendạh ye vedechahtino
vạn nducuahn che chuhrihn ye, ne
cuiquendi ne yune yahn ye.
11 A devano vo te ạma ndah ro yahn
ihyan chahn che din chahtino ye. Nchuhn
ne, a devano ne nduhcạ che chichahtino
Job Dihvo vo Dendiohs. Namin a devano
ne nduhcạ che din yahino Dendiohs ihyan,
din ye che ndah nduco ye. Chemin che
ndạhcạ che cua cuande ne yahn
vedechahtino yahn ihyan chahn, quendi
ne yune yahn ye.
12 Dihnó, nạn nducuahn ne, ạma nahn
che din ne cudạdo nạn che rente ne. Cuahn
che cạh ne ndudo yahn ne ne, hua ndere
cạhma ne: “Nde muhn nde nạn Dendiohs.”
Hua ndere tihyon yạn ne dehtenduh
numacuahn vedeyudo. Codin ne cudạdo
che hua chuhnan ne, ne cuahtendihco ne
nunde, cạva che hua quenan cuma che din
Dendiohs castigo nchuhn. Tahque ndah ne
ne, ạma o no cạhma ne. Nạn nducuahn che
rente cạde ne ne, ndete che cạhma ne:
“Tạcạ hua” ne, a chemin no cạhma ne.
Ndete che: “Hua” ne, a chemin no tun
cạhma ne. Hua chuhnan ne che cạhma ne.
13 Cuahn che rechuhrihn nchuhn ne,
covạh ne. Cuahn che yeno ne ne, cuita ne,
cuendeva ne yavenạn Dendiohs.
14 Cuahn che cah ne ne, coyạhve ne
intiyahn yạco cạva che covạh ye cạva ne,
cuacotạhme ye aceite nchuhn, cuah ye
Dihvo vo Jesucristo che din ye che ndoyahn
ne.
15 Cuahn che covạh ne ne, nahn che
cotahno ne che conahn che cạca ne, ne din
Dendiohs che ndoyahn ne, nchahco ye
nunde yahn ne.
16 Condạca ne che nchahco nunde vih, ne
covạh ne cạva che din Dendiohs che
ndoyahn ne. Cuedevano ne te ihyan che
ndah ihyan ye nạn Dendiohs ne, redinahn
Dendiohs deh che rica ye numa ino ye.
17 Cuenecạhco ne ihyan profeta Elías.
Ihyan min ne, ihyan iyehnse nduhcạ uvo.
Ate cuahn che chica ye Dendiohs che hua
cuan co ne, hua chan chete ino nduyo
quenan mạhn.
18 Chihno min ne, covạh tun ye, chica
Dendiohs che cuan co, ne chan, ne
ndaconan chi chendạta.
19-20 Dihnó, ndete che vate dihno vo che
cuacondạh vedạme ye Ndudo ndah yahn
Dendiohs, cuahtendihco ye nunde ne,
cuedevano ne te ndete che yạhve ne ihyan,
din ne che ndonun yune ye, ndaconan
quendi ye vederihquentiyon yahn
Dendiohs ne, nchahco Dendiohs nducuahn
nunde yahn ye, ndedevahn ye ihyan.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PEDRO MENA̱N

1 U Pedro, apóstol yahn Dihvo vo
Jesucristo, dechúh ca̱ca cuh yahn nchuhn
che vate ne ya̱n va̱co ihyan, ya̱hn yahn
Ponto ma̱n, Galacia ma̱n, Capadocia ma̱n,
Asia ma̱n, Bitinia ma̱n.
2 Ma̱n Dendiohs Chida tenda̱hnun ye
nchuhn, chihco vih Vaco Ndah yahn ye
nchuhn, ca̱va che nevahnecun ne Dihvo vo
Jesucristo, ndevahn ne yahn che chera yun
yahn ye ca̱va ne.
Ricá Dendiohs che a̱ma din yahino ye
nchuhn, din ye che a̱ma nda̱hca̱ cuahtenan
ne.
3 Ndeva vo yavena̱n Dendiohs, Chida
Dihvo vo Jesucristo, te a̱ma din yahino ye
uvo, ne din ye che ndo vo anduhneca̱ ihyan
ra, ntihyon cua̱co ye vederendedecadino
yuhn vo. Cuahn che ndedetuhche ye Dihvo
vo Jesucristo va̱n tena̱hn ne, nda̱hcorun ye
nducuahn ca̱va che ndah yuhn vo. Ma̱n ne,
ndichahtino vo che ndeva ye uvo, ne
metah nde a̱ma na̱n dehtenduh che co din
che hua conahn.
4 A va ca̱de che cuahtenan vo vahchetero
numacuahn ro, ne chemin ne, anduhneca̱
a̱ma vedecuihca che hua nda̱ ro che
cuihno. A ma̱n Dendiohs din ye che
conahn.
5 Nchuhn ne, ritahno ne Dendiohs, ne
numacuahn vederihquentiyon yahn ye
redin ye cuda̱do nchuhn ca̱va che ndeva ye
nchuhn nda̱ ro che cuihno iyehnse.
6 Chemin che vate nchuhn vedeyeno
andahre a̱ma ndeh na̱n dehtenduh che
rahno ri ne ma̱n ro cuh. Che rechuhrihn ne
ne, neve ro no chemin.
7 Ate va che chuhrihn ne ca̱va che
cuhnde ro che numa cua̱co ritahno ne
Dendiohs. Ndete che numa cua̱co ritahno
ne ihyan ne, ndeva ye nchuhn, quenda̱h
yavena̱n ne ro che nda̱ Dihvo vo Jesucristo.
Diya̱hngua̱n ne, hua rengu cuahn da̱ma,
ate retive ihyan ya̱hn, rendedevihne ye,
rendihchenan ye ndete che ndah. Me
nchuhn che ritahno ne Dendiohs ne,
tahque redin yahn che ndihchenan ye
ndete che numa cua̱co ritahno ne.
8 Dihvo vo Jesucristo ne, andahre hua
rendihchero nchuhn ihyan, ate yahino ne
ihyan, ritahno ne ihyan, ne chemin che
a̱ma yeno ne.
9 Nducote ritahno ne ihyan ne, quenan
cuma che cuahtenan ne vahchetero
numacuahn ro.
10 Ihyan profeta che chahte ye a ra̱hn me
ne, cahndudo ye che ndedevahn Dendiohs
nchuhn, ne a̱ma ndiquendi ye nduco
cuda̱do, nahn cadino ndah ye yahn.
11 Vaco Dihvo vo Jesucristo ne, quenun
ihyan chahn, din che cahndudo ye yahn
dehtenduh che va che chuhrihn Dihvo vo
ma̱n, yahn vederihquentiyon chahte che
ndonda̱ ta̱h ye cuihno min ma̱n. Hua
chenan chenahn ihyan chahn, ne chemin
che ndiquendi ye, nahn cadino ye duh
ihyan min ma̱n, ticua̱hn conahn ma̱n.
12 Ca̱h Dendiohs, checadino ihyan chahn
che ndudo che cahndudo ye ne, ndiyu ca̱va
che ndah yahn ma̱n ye, te che ndah yuhn
vo. Ma̱n ne, ihyan che rahndudo ye ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne,
numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco
Ndah yahn Dendiohs che dechuh ye ne, a
cahndudo ye ndudo min che dirun ihyan
profeta chahn, chihnevan nchuhn. Yahn
ndudo min ne, nde ángel che vate ye
vahchetero, nahn tumacadino ye.

Nahn Dendiohs che runeca̱de cuahtechica ihyan yahn ye

13 Nducote nedin yahn Dendiohs nchuhn
ne, nahn che cuahteya̱n nchuhn ma̱n,
nahn che runeca̱de cuahtechica ne ma̱n,
nahn che quendi ne numa ino ne
cochahtino ne che ndeva Dendiohs nchuhn
ro che nda̱ Dihvo vo Jesucristo ma̱n.
14 Codinahn ne yahn Dendiohs, ne hua
quendi ne cuahtechica ne nduhca̱ che a
chahtechica ne ro mena̱n cuahn che metah
cahnevan ne Ndudo yahn ye.
15 Tahque ndah ne, runeca̱de
cuahtechica ne, te Dendiohs che nedin
yahn ye nchuhn, ndiyu ndere ihyan. Tihca̱
nahn che din ne,
16 te na̱n Ndudo yahn Dendiohs ndirun
tuhca̱: “Hua ndere cuahtechica nchuhn,
cuahtendihco ne nunde, te u ne, ndiyu
ihyan nunde u.”
17 Dendiohs ne, numa cua̱co retecheca̱de
ye tunoca che nedin ihyan. Nducote
renevahnecun ne ihyan, ra̱hn ne te Chida
ne ihyan cuahn che reva̱h ne ne, nahn che
quendi ne nevahnecun ne ihyan
numacuahn ro che cuahtenan ne iyehnse.
18 A devano ne te ro mena̱n me ne,
quendi ne costumbre che nde hua
cochihve, che chihco ihyan ndico yahn ne,
ate a ndedevahn Dendiohs nchuhn yahn
nducuahn chemin. A ndevahn ne, ndiyu
nduco dehtenduh che rihno nduhca̱
diya̱hngua̱n o diya̱hngua,
19 te ndevahn ne nduco yun yahn Dihvo
vo Jesucristo, ihyan min che chihco
menda̱hn ye ihyan nduhca̱ a̱ma itecuche
lihn che hua dehva niyahn te, chi te vedino
ca̱va nunde yahn ihyan.
20 Nde ro che metah cuhnde iyehnse ne,
a va ca̱de che tihca̱ cuahno co Dihvo vo, ne

chinahn nde mạn ro cuh cạva che ndah yahn nchuhn.
21 A cạva Dihvo vo Jesucristo che ritahno nchuhn Dendiohs, ihyan min che ndedetuhche ye Dihvo vo vạn tenạhn, ne ndạhco ye vederihquentiyon chahte tạh ye. Mạn ne, a Dendiohs che vedechahtino yahn ne, chenan ino ne che ndeva ye nchuhn.
22 Din Vaco Ndah yahn Dendiohs che nevahnecun nchuhn Ndudo yahn Dendiohs, ndo ne ihyan runecạde. Numa cuạco redin yahino vih ne, ne nahn che quendi ne numa ino ne din yahino vih ne.
23 A Dendiohs din ye che ndo ne ihyan ra, anduhnecạ ndete che quenuma ra chahteyạn ne. A nduco Ndudo yahn ye chihco vih ye nchuhn cạva che cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro, ne Ndudo yahn ye ne, hua ndạ ro che cuihno.
24 Nạn Ndudo yahn Dendiohs a ndirun tuhcạ:
Nducoyạca ihyan iyehnse ne, anduhnecạ
chano, te hua rengu ye,
ne vederihquentiyon yahn ye ne,
anduhnecạ nạnda, te rihno.
Chano ne, retih, ne nạnda ne, ra;
25 ate Ndudo yahn Dihvo vo Dendiohs ne,
hua ndạ ro che cuihno.
Ndudo min ne, a Ndudo Ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che cahndudo ihyan, chihnevan nchuhn.

2

1 Chemin che nahn che hua ndere cuahtechica nchuhn, din ne dehtenduh che chihngạ. Hua cahncheh ne mạn, hua din o nạn o chende ne mạn, hua din ve ne mạn, hua nte ne ndudo cuahnde mạn.
2 Nduhcạ decuạh yuno che ạma nahn cuh leche cạva che cuihta ne, tihcạ codin nun ino nchuhn, cạhcovan ne Ndudo yahn Dendiohs, te nahn che conahn ndah ne mạn, cochahtino ne mạn, cạva che ndevahn ne.
3 Tihcạ, te a tumacadino ne che Dihvo vo Dendiohs ne, ạma quenan cuma ye vedeyahino cạva ne.
4 Cuinevahnecun nchuhn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che redin ye che cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro. Anduhnecạ ạma tu che chacondạh vedạme sạhn vihcherahto ro menạn, ne adive tumacadino se che tu min che tahque cochihve cạva nạme yahn vah che rihno se ne, tihcạ ihyan min, te a chihco vih Dendiohs ihyan cạva che ndeva ihyan iyehnse yavenạn ye.
5 Nduhcạ che retendạhnun sạhn vihcherahto tu che rahto se ạma yạco ne, tihcạ cạh yune nchuhn che nedin dạma Dendiohs nchuhn cạva che conun Vaco Ndah yahn ye nchuhn, ne ndo ne anduhnecạ chidocuyạn ndah, din ne ntiyon yahn ye numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
6 Nạn Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun tuhcạ:
U ne, chihco víh ạma ihyan che co ye
anduhnecạ ạma tu ndah che
tendạhnun sạhn vihcherahto che co
esquina yahn nạme yahn yạco vạn
ihyan nación yahn Israel.
Nducoyạca ihyan che cotahno ye ihyan
min ne, quendạh yavenạn ye.
7 Nchuhn che ritahno ne ihyan min ne, ạma yahino ne ihyan, ate ihyan che hua ritahno ye ihyan ne, conahn nduco ye nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
Ihyan min ne, conahn nduco ye nduhcạ
che chinahn nduco tu che
chacondạh vedạme sạhn
vihcherahto menạn,
te tu min che tahque chichihve adive.
8 Namin ndirun nạn Ndudo yahn ye tạma cuạn tuhcạ:
Ihyan min ne, co ye nduhcạ ạma tu che
renda cạh ihyan mạn, che redin che
rendave ye mạn.
Tihcạ, te ihyan che hua chitahno ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, a chinda ye nduhcạ che a nihnde cạde yahn ye.

Ihyan yahn Dendiohs

9 Nchuhn ne, a ndihco vih Dendiohs nchuhn, a ndo ne anduhnecạ ihyan nación yahn Israel. A ndo ne anduhnecạ chidocuyạn, rendeva ne yavenạn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndinạn ye yahn ne. A tendạhnun Dendiohs nchuhn che co ne ihyan yahn ye cạva che cuahndudo ne yahn vederihno rahte che din ye nduco ne. Ro menạn me ne, anduhnecạ ndete che ntude ndutinạn ne, ate din ye che chenahn ne ndudo ndah yahn ye.
10 Ro menạn me ne, hua ndi cuande ne vạn ihyan yahn ye, ate mạn ne, a nedin yahn ye nchuhn. Ro menạn me ne, vatemạn ne, metah duh che quenan vạhino nchuhn, ate mạn ne, renan vạhino ye nchuhn.
11 Dihnó che yahinó nchuhn, che vate ne yạn vạco ihyan, ricá nchuhn che hua ndere cuahtechica ne, cuahtendihco ne nunde, te chemin redin che rinda ihyan.
12 Runecạde cuahtechica ne vạn ihyan che hua renevahnecun ye Dendiohs cạva che nduco tihcạ ne, andahre rạhn ye yahn nchuhn che duhtuno ihyan ne, ate ndihchero ye che runecạde vatechica ne, ne ndeva ye yavenạn Dendiohs ndạ ro che techecạde ye yahn nducoyạca ihyan.

13 Cạva che quendạh yavenạn Dihvo vo Jesucristo ne, codinahn ne yahn ihyan ndinạn che rihquentiyon ye muhn iyehnse, emperador che tahque yudo vederihquentiyon yahn ye mạn,
14 sạhn ndinạn che rinan se ihyan mạn. Sạhn chahn ne, redechuh ye cạva che din se castigo sạhn che chendihco nunde, ne redin se cudạdo ihyan che ndah ihyan ye.
15 Tihcạ nahn che din nchuhn, te nahn Dendiohs che runecạde cuahtechica ne cạva che nduco tihcạ ne, nde nạn che cạhma ihyan tundo metah.
16 Mạn ne, metah rihquentiyon nunde yahn ne nchuhn, te a ndedevahn Dendiohs nchuhn. Chemin che nahn che runecạde cuahtechica ne. Hua ndedecadino ne che nducote a ndedevahn Dendiohs nchuhn ne, co ndere cuahtechica ne, cuahtendihco ne nunde. Tahque ndah ne, runecạde cuahtechica ne nduhcạ che rihquentiyon Dendiohs.
17 Cuenevahnecun ne Dendiohs. Cuenevahnecun ne emperador. Cuenevahnecun ne queri ạma ihyan. Cuahtenan cuma ne vedeyahino vạn mạn ne nduco vih che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo.

Nduhcạ che va che chuhrihn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

18 Nchuhn che redin ne ntiyon yahn ihyan ne, numacuahn vedenecun codinahn ne yahn ihyan che redin nduco ne ntiyon, a ndah ihyan ye, o duhtuno ihyan ye.
19 Andahre rechuhrihn ne, ndere redin tạn ihyan nduco ne, ate ndete redin chahtino ne yahn che renevahnecun ne Dendiohs ne, quendạh yavenạn ne.
20 Tihcạ, te ndete che quendạh ne vedechahtino cuahn che co nchuhn castigo yahn che chendihco ne nunde ne, nde hua cochihve yahn ne. Ate ndete che quendạh ne vedechahtino cuahn che ndere redin ihyan castigo nchuhn yahn dehtenduh che ndah che redin ne ne, tuhme che cuạco quendạh yavenạn ne nạn Dendiohs.
21 Tihcạ va che din chahtino nchuhn, te a cạva chemin che tendạhnun Dendiohs nchuhn. Dihvo vo Jesucristo ne, chuhrihn ye cạva nchuhn, ne tihyon yune ye nchuhn che qụendi ne yune yahn ye.
22 Ihyan min ne, hua ndere quechica ye, quendihco ye nunde, nde hua chihncheh ye nde ạma ihyan.
23 Cuahn che rạhva ihyan nduco ye ne, hua ndahconan ye ndudo tạn. Cuahn che redin tạn ihyan nduco ye ne, quendạh ye vedechahtino, ne ndạhco ye nducuahn che redin ye tạh Dendiohs, ihyan min che retechecạde ye numa cuạco.
24 A mạn Dihvo vo Jesucristo chuhrihn ye, quenan yạh ye nạn cruz, nedihve ye nunde yuhn vo, cạva che cạhcomạn vo nunde yuhn vo, ne runecạde cuahtechico vo. Chih ye cạva che ndedevahn ye uvo,
25 te ro menạn me ne, vatechica vạne vo anduhnecạ itecuche che chinda te, ate mạn ne, nevahnecun vo Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che redin ye cudạdo uvo nduhcạ ihyan che redin ye cudạdo itecuche yahn ye.

3

Nduhcạ che va che cuahtenan ihyan che nihnevạco ye nduco vih

1-2 Nchuhn ihyan ndạhta che nihnevạco ne ne, cuenevahnecun ne inchạhn ne. Nduco tihcạ ne, andahre hua rihcovan inchạhn ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, ate tumacadino ye che runecạde ne mạn, necun ne mạn, ne nevahnecun ye ndudo min, nde hua ndotenan che yạhve ne ihyan.
3 Ndiyu demạn che ạma ndedecuco ne tin ne mạn, ndedecuco ne nchuhn nduco diyạhnguạn mạn, cuahtenun ne tino che ạma ndahchan mạn.
4 Che tahque nahn ne, che cuahtenan cuma ne vedenecun, te chemin che ạma richihve nạn Dendiohs.
5 Ihyan ndạhta che chahte ye a rạhn me, che ndah ihyan ye mạn, che chichahtino ye Dendiohs mạn ne, tihcạ chahtenan cuma ye vedenecun, ne dinahn ye yahn inchạhn ye.
6 Nduhcạ Sara che nevahnecun ye inchạhn ye Abraham, ne rạhn ye che dihve ye ihyan. Me nchuhn ne, quendi ne yune yahn ye ndete che runecạde ne mạn, cochahtino ne Dendiohs, ndạhco ne nducuahn tạh ye mạn.
7 Namin nchuhn ihyan chạhn che nihnevạco ne ne, cuahtenan cuma ne ihyan ndạhta yahn ne nduco vedino vedenecun, te a devano ne te hua dạma fuerza yahn ye nduco ne. Tihcạ va che din ne, te namin ndeva Dendiohs ihyan chahn dạma nduco ne. Ndete che hua dinahn ne tihcạ ne, nde hua nguahco yahn che revạh ne.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ndere redin tạn ihyan nduco ye yahn che redin ye dehtenduh che ndah

8 Mạn ne, rạhn rí nducoyạca nchuhn che ạma no vederendedecadino cuahtenan cuma ne nduco vih. Cuenevahnecun ne vih numacuahn vedino vedenecun. Codin yahino ạma tạma ne vih.
9 Hua dạma co ne nduco ihyan che redin tạn ye nduco ne. Hua dạma co ne nduco ihyan che retạhn nan ye nchuhn. Tahque

ndah ne, codin ne che ndah nduco ye, te cuahn che tendạhnun Dendiohs nchuhn ne, nte ye ndudo yahn ye che din ye che ndah nduco ne.
10 Tihcạ, te nạn Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun tuhcạ:
Ihyan che nahn ye che ndạhcạ cuahtenan ye iyehnse ne,
nahn che hua ndere cạhma ye ndudo tạn mạn, ndudo cuahnde mạn.
11 Nahn che cạhcomạn ye nducuahn che chihngạ, ne din ye che ndah mạn,
nahn che ndạhcạ cuahtenan ye nduco ihyan chenạhn, hua cuahte cạnda ye mạn.
12 Tihcạ, te Dihvo vo Dendiohs ne, nda cuande ye ihyan che ndah ihyan ye, ne rihcovan ye che revạh ye.
Ate ihyan che duhtuno ihyan ye ne, redin ye castigo ihyan.
13 Ndete che din nchuhn che ndah ne, nde ạma ihyan hua ndạhco ndiya ye nchuhn.
14 Andahre din tạn ihyan nduco ne yahn che redin ne che ndah, ate ndah ro yahn ne. Hua cua ne cudạdo, hua din vạh ne nde ạma ihyan.
15 Cuendeva ne yavenạn Dihvo vo Jesucristo numacuahn chedave yahn ne, codinahn ne yahn ye. Cuahteyạn nchuhn cạva che numacuahn vedino vedenecun cạh cuande ne adecoduhno ihyan che tumerune ye nchuhn yahn che chenan ino ne che ndeva Dendiohs nchuhn.
16 Hua cuahtenun ino nchuhn vedetạn nduco nde ạma ihyan, cạva che ihyan che chihngạ rạhn ye yahn nchuhn ne, tumacadino ye che runecạde vatechica ne, ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, ne co cuihnạn ye che tihcạ rạhn ye.
17 Tahque ndah che chuhrihn vo, din tạn ihyan nduco vo yahn che din vo dehtenduh che ndah ndete che tihcạ nahn Dendiohs, che co che chuhrihn vo, din tạn ihyan nduco vo yahn che din vo dehtenduh che hua ndah.
18 Tihcạ, te nde mạn Dihvo vo Jesucristo chih ye, nedihve ye ạma yune no nducuahn nunde yuhn vo. Ihyan min ne, metah nde ạma nunde yahn ye, ate chih ye cạva che, uvo che chendihco vo nunde ne, ndo yạn Dendiohs nduco vo, ne nedin yahn ye uvo. Ihyan iyehnse ne, chihno ye ihyan, ate ndeva Dendiohs ihyan.
19 Numanahn che metah ntuche ye ne, chahn ye cahndudo ye ndudo yahn ye, chihnevan vaco tenạhn che chenan rino ye che co ye castigo.
20 Ihyan chahn che chahcotạhn ye yahn Dendiohs a rạhn me, ro che quenan Noé iyehnse. Ro min numanahn che chindah arca me ne, numacuahn vedechahtino quenan rino Dendiohs che nto ino ye nunde yahn ye. Ate hua nto ino ye, ne atenạn nine ihyan che ndevahn ye vạn nune.
21 Nune min ne, ạma ejemplo yahn che rededenune ihyan mạn ro cuh. Nduhcạ che ndevahn neve ihyan chahn nạn nune ne, tihcạ ndevahn ihyan che rededenune ye mạn ro cuh. Ihyan ne, redenune ye, ndiyu cạva che ndere ndo dave ye, te redenunde ye yahn che a ndạca ye vederenchahco, ne nduco tihcạ rah ye Dendiohs, richahtino ye ihyan. Ihyan che redenune ye ne, ndevahn ye yahn che ntuche Dihvo vo Jesucristo,
22 ihyan min che condạ ye vahchetero, ne va ye lạdo tạh cuạco Dendiohs, rihquentiyon ye ángel mạn, nducuahn vederihquentiyon che va iyehnse mạn.

4

Nahn che din yahino ạma tạma vo vih

1 Nducote chuhrihn Dihvo vo Jesucristo, quenan yạh ye nạn cruz ne, codin nchuhn cuande anduhnecạ ndete che a mạn nchuhn chih ne, cạva che nduco tihcạ ne, metah che quendi ne cuahtendihco ne nunde.
2 Tahque ndah ne, numacuahn ro che cuahtenan ca ne iyehnse ne, cuahtechica ne nduhcạ che nahn Dendiohs, ndiyu nduhcạ che nahn mạn ne.
3 A co ngua nchuhn nduhcạ che chahtechica ne ro menạn me. Dạma chi ne nduco ihyan che hua ritahno ye Dendiohs, chahtechica ne vedeyeno yahn mạn ne, chahtendihco ne nunde. Chicoh ne mạn, chahte ne vihco vedecoh mạn, chihngạ din ne, ndeva ne yavenạn dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye mạn.
4 Ihyan chahn ne, ri yudo yahn ye che ametah dạma ri ne nduco ye, ndere cuahtechica ne, ne chemin che chihngạ rạhn ye yahn ne.
5 Ate va che cuhnde cạde yahn ye nạn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che a va yạn ye che techecạde ye yahn nducoyạca ihyan, ihyan che chenduche ye mạn, tenạhn mạn.
6 Chemin che tenạhn chahn ne, namin cahndudo ihyan ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chihnevan ye, cạva che andahre va che cuhnde cạde yahn ye nduhcạ nducoyạca ihyan chenạhn, a metah va che conda ye, te co ndeva Dendiohs ihyan, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
7 A cochi nino ro che nto iyehnse. Chemin che nahn che runecạde cuahtechica nchuhn mạn, covạh ne mạn.
8 Che tahque nahn ne, che cuahtenan cuma ne vedeyahino nduco vih, te ndete che tihcạ din ne ne, andahre ạma ndeh

yune cuahtendihco ne nunde nạn vih ne,
co nchahco ạma tạma ne yahn vih.
9 Numacuahn chedave yahn ne
cuenevahnecun ạma tạma ne vih ndevạco
ne.
10 Ạma ndeh nạn vederihquentiyon nte
Dendiohs nchuhn, ne nahn che runecạde
conan cuma queri ạma nchuhn
vederihquentiyon che nte ye nchuhn,
codin ne che cochihve cạva che ndah yahn
ihyan chenạhn.
11 Nchuhn che chenan cuma ne
vederihquentiyon che cuahndudo ne
Ndudo yahn Dendiohs ne, cuahndudo ne
Ndudo yahn ye nduhcạ che redin yahn.
Nchuhn che chenan cuma ne
vederihquentiyon che conan ne ihyan
chenạhn ne, cuinan ne ihyan numacuahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs. Nạn
nducuahn ntiyon che redin ne yahn che
ritahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, codin
nun ino ne che quendạh yavenạn
Dendiohs. Dihvo vo ne, quenan cuma ye
vederihquentiyon chahte numacuahn ro,
ne redin yahn che ndeva vo yavenạn ye
cuahn dạma. Tihcạ co.

Nahn che cuahtenan cumo vo vedechahtino

12 Dihnó che yahinó nchuhn, hua cạhn
ino ne yahn che ạma rechuhrihn ne,
rendihchenan Dendiohs nchuhn,
ndedecadino ne deh cuande che tihcạ
rahno ne.
13 Tahque ndah ne, cuenecạh yạn ne
chedave yahn ne cuahn che rechuhrihn ne
nduhcạ che chuhrihn Dihvo vo Jesucristo,
te ndete che tihcạ din ne ne, namin co yeno
ne cuahn che ndaconan ye numacuahn
vederihquentiyon chahte yahn ye.
14 Ndete che din tạn ihyan nduco ne yahn
che ritahno ne Dihvo vo ne, ạma ndah ro
yahn ne, te a ndero ndi che quenun Vaco
Dendiohs nchuhn numacuahn
vederihquentiyon yahn.
15-16 Ndete che chuhrihn ne, din tạn
ihyan nduco ne yahn che ritahno ne Dihvo
vo ne, hua co cuihnạn ne. Tahque ndah ne,
cuiquendi ne cochahtino ne ihyan cạva che
quendạh yavenạn Dendiohs. Ate hua
cạhno ne ihyan mạn, hua duco ne mạn,
hua cuahtendihco ne tạma nạn nunde
mạn, hua condạ mendạhn ne nạn
dehtenduh che redin ihyan mạn, te hua
ndạhcạ che tihcạ din ne, co ne castigo,
chuhrihn ne.
17 A cochi nino ro che cuhnde cạde yahn
nducoyạca ihyan iyehnse. Nducote cuanạn
nduco uvo ihyan yahn Dendiohs ne, nde
tahque chuhrihn ihyan che hua rihcovan
ye ndudo ndah yahn ye.
18 Tihcạ, nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo
yahn Dendiohs tuhcạ:
Nducote ihyan che ndah ihyan ye a
conunde co ndevahn ye ne,
ihyan che duhtuno ihyan ye ne, a va che
conda ye.
19 Chemin che ndete che rechuhrihn ne,
redin tạn ihyan nduco ne yahn che
runecạde vatechica ne nduhcạ che nahn
Dendiohs ne, cuiquendi ne runecạde
cuahtechica ne, condạhco ne nducuahn
tạh Dendiohs, ihyan min che dendah ye
iyehnse mạn, redinahn ye ndudo yahn ye
mạn.

5

Ihyan ndinạn yahn yạco ne, va che din ye cudạdo ihyan yahn Dendiohs

1 Nchuhn, ihyan ndinạn che nda cuande
ne ihyan ndiyạco, riyạhvé nchuhn, te
namin u ne, quenan cumá
vederihquentiyon min, ne ndihchero mán
che quenan yạh Dihvo vo Jesucristo mạn,
che ndondạ tạh ye vederihquentiyon
chahte nduhcạ che conan cuma ye ro che
ndaconan chi tun ye mạn.
2 Nduhcạ ihyan che redin ye cudạdo
itecuche yahn ye ne, tihcạ codin nchuhn
cudạdo ihyan yahn Dendiohs che nda
cuande ne. Codin ne ntiyon min
numacuahn vedeyeno, ndiyu nduco
fuerza, nde huane cạva tume.
3 Hua condinun condinạhno ne ihyan
chahn che nda cuande ne. Tahque ndah
ne, runecạde cuahtechica ne, cotihyon
yune ne ihyan cạva che tihcạ quendi ye.
4 Nduco tihcạ ne, cuahn che ndạ Dihvo
vo Jesucristo, ihyan min che ndinạn ye
yahn ihyan yahn Dendiohs, redin ye
cudạdo ihyan ne, ndeva ye nchuhn,
quendạh yavenạn ne, cuahtenan ne nduco
ye numacuahn ro.
5 Namin nchuhn sạhn decạhya,
cuenevahnecun ne ihyan ndinạn che nda
cuande ye ihyan ndiyạco. Nducoyạca
nchuhn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo,
numacuahn vedino vedenecun codinahn
ạma tạma ne yahn vih, te a ndirun nạn
Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
Dendiohs ne, rendạhco ndiya ye ihyan che
yạde ye,
ate numacuahn vedeyahino rinan ye ihyan
che necun ye.
6 Chemin che condạhco ndiya mạn ne
nchuhn nạn Dendiohs, ihyan min che ạma
yudo vederihquentiyon quenan cuma ye,
cạva che ndeva ye nchuhn ndạ ro che
cuhnde cạde yahn ihyan iyehnse.
7 Hua cua nchuhn cudạdo. Tahque ndah ne
condạhco ne nducuahn tạh Dendiohs, te
ihyan min ne, redin ye cudạdo nchuhn.
8 Cuahteyạn nchuhn, te chundah, sạhn
min che hua ri rendihche se nchuhn ne,

quechica se numachahte, rinuhn se ihyan
che co din se che conda ye. Sa̱hn min ne,
nde tahque duhtuno se che co a̱ma ya̱hyan
ta̱n che rinuhn te ihyan che cheh te.
9 Cuiquendi ne numa ino ne cochahtino
ne Dihvo vo Jesucristo, ne hua tumaca̱h ne
yahn se, te a devano ne te numa chahte
iyehnse reca̱h rihn se ihyan yahn
Dendiohs.
10 Cuihno che a nchuhrihn nchuhn neve
ro ne, Dendiohs, ihyan min che quenan
cuma ye vedeyahino chahte, ne a
tenda̱hnun ye nchuhn ca̱va che cotahno ne
Dihvo vo Jesucristo, cuahtenan ne
vahchetero numacuahn ro ne, ma̱n ye ca̱h
dito ye nchuhn, din ye che quenda̱h ndah
ne, quendi ne numa ino ne yune yahn ye.
11 Ihyan min ne, quenan cuma ye
vederihquentiyon chahte numacuahn ro,
ne redin yahn che ndeva vo yavena̱n ye
cuahn da̱ma. Tihca̱ co.
12 Dirún neve ndudo yahn nchuhn,
dechúh ca̱ca cuh nduco dihno vo Silvano,
sa̱hn min che quenan inó che co
cochahtino nchuhn che ca̱hma se. Che
dirún yahn ne ne, riya̱hvé nchuhn numa
cua̱co yahn vedeyahino che quenan cuma
Dendiohs nduco ne. Cochahtino ne ihyan
min.
13 Ihyan ndiya̱co che vate ye ya̱n che
ra̱hn ihyan Babilonia yahn, che tenda̱hnun
Dendiohs ihyan nduhca̱ nchuhn ne,
dechuh ye Dendiohs yahn ne. Ma̱rcos,
sa̱hn min che nduhca̱ da̱yá rihnó sa̱hn,
namin dechuh se Dendiohs yahn ne.
14 Numacuahn vedeyahino cueneca̱h
a̱ma ta̱ma nchuhn Dendiohs vih che
cuande yáhn.
Ricá Dendiohs che din ye che nda̱hca̱
cuahtenan nducoya̱ca nchuhn che ritahno
ne Dihvo vo Jesucristo. Tihca̱ co.

CẠCA CHE DIRUN SAN PEDRO ADIVE

1 U Simón Pedro, apóstol yahn Dihvo vo
Jesucristo, dechúh cạca cuh yahn nchuhn
che numa cuạco din Dendiohs yuhn vo
mạn, Dihvo vo Jesucristo mạn, che
chitahno ne nduhcạ nuhn. Che chitahno ne
ne, ạma ndạhcạ cạva ne.
2 Ricá Dendiohs che ạma din yahino ye
nchuhn, din ye che ạma ndạhcạ cuahtenan
ne. Ricá ihyan che din ye che, nduco
vededevano yahn ye mạn, yahn Dihvo vo
Jesucristo mạn, che chenan cuma ne ne,
tumacadino ne che a ihyan min che redin
ye che ndah nduco ne.

Nduhcạ che nahn che cuahtechica ihyan yahn Dendiohs

3 Numacuahn vederihquentiyon yahn
Dendiohs din Dihvo vo nducuahn che
nahn cạva che runecạde co cuahtechico vo
iyehnse mạn, co cuahtenan vo vahchetero
numacuahn ro mạn. Din ye che checadino
vo yahn Dendiohs, ihyan min che
numacuahn vederihquentiyon chahte
yahn ye tendạhnun ye uvo,
4 ne cạh ye ndudo yahn ye che ạma
rigonun chihve cạvo vo. Che dinahn
nchuhn ndudo min ne, ndevahn ne, metah
che quendi ne vedeyeno yahn mạn ne,
cuahtendihco ne nunde, ne ndo ne ihyan
ndah nduhcạ mạn ye.
5-7 Chemin che nducote ritahno ne ne,
nahn che runecạde cuahtechica ne mạn,
nahn che tahque chahte co vededevano
yahn ne mạn, nahn che din cheche ino ne
cạva che hua ndere cuahtechica ne,
cuahtendihco ne nunde mạn, nahn che
cuahtenan cuma ne vedechahtino mạn,
vedeyahino mạn, nahn che din yahino
ạma tạma ne vih mạn.
8 Me ndete che tihcạ din nchuhn
numacuahn chedave yahn ne ne, nde
tahque conahn ndah ne vederihquentiyon
yahn Dihvo vo Jesucristo.
9 Me ndete che hua tihcạ din ne ne,
anduhnecạ ndete che ve ndutinạn mạn,
anduhnecạ ndete che a chinạn ne che a
nchahco Dihvo vo Jesucristo nunde che
chahtendihco ne ro menạn mạn.
10 Dihnó, chemin che nde tahque redin
yahn che cuahtenun ino ne che a
tendạhnun Dendiohs nchuhn, nedin yahn
ye nchuhn, te ndete che tihcạ din ne ne,
hua ndạ ro che conda ne,
11 ne numacuahn vedeyeno ndeva ye
nchuhn, cuahtenan ne numacuahn ro nạn
che rihquentiyon Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che ndedevahn ye uvo.
12 Chemin che andahre a devano nchuhn
dehtenduh chemin chan, ne riquendi ne
numa ino ne Ndudo yahn Dendiohs che va
tạh ne, ate quendí ntihyon yán yahn.
13 Rạhcó che redin yahn che quendí
yạhvé nchuhn numanahn che quenán
iyehnse,
14 te a te Dihvo vo Jesucristo, checadinó
che a nun va che cóh.
15 Namin redirún yahn ne cạva che
cuahn che ndạcá iyehnse cuh ne, hua
conạn ne dehtenduh che tuhchan, ntihyon
yạn ne adecodehno ura.

Vederihquentiyon chahte che ndondạ tạh Dihvo vo Jesucristo

16 Yahn vederihquentiyon chahte yahn
Dihvo vo Jesucristo mạn, yahn che va che
ndaconan chi tun ye mạn, che a chicuahn
nuhn nchuhn ne, ndiyu ndere cuento che
ndedecadino mạn nuhn cạva che
cahncheh nuhn ihyan, te mạn nuhn
ndihchero nuhn vederihquentiyon chahte
yahn ye.
17 Cuahn che ndeva Dendiohs Chida
yavenạn ye, chihco ro ye
vederihquentiyon chahte che ndạhco ye
tạh ye ne, rạhn ye numacuahn
vederihquentiyon yahn ye: “Ihyan cuh che
Dayá. Yahinó ihyan. Ạma yenó cạva ye.”
18 Nduco nuhn ihyan cuahn che chahn ye
tin ico me nạn che ndo diyạhn ye, ne a mạn
nuhn chihnevan nuhn ndudo min che
rạhn Dendiohs nde vahchetero.
19 Chemin che nde tahque richahtino
nuhn ndudo che dirun ihyan profeta che
chahte ye a rạhn me. Nchuhn ne, ndạhcạ
redin ne che rihcovan ne ndudo min, te
anduhcạ ạma yạhn che riche, rendihco
dave nạn che man nde ndạ ro che
ndaconan chi tun Dihvo vo Jesucristo.
Tạhn min ne, anduhnecạ cuahn che a cochi
ri dave, cuahn che quendạh yuhdo chahte,
ne ạma co yeno nchuhn.
20 Menạn vihca cuedevano nchuhn te
nde ạma ihyan ne, hua co conahn ye nduco
vederendecadino yahn mạn ye Ndudo
yahn Dendiohs che dirun ihyan profeta
yahn dehtenduh che va che co,
21 te mạn ihyan profeta chahn ne, hua
cahndudo ye nduco vederendedecadino
yahn mạn ye. A Vaco Ndah yahn Dendiohs
din che cahndudo ye.

2

Sạhn rihncheh

1 Vạn ihyan nación yahn Israel ne, namin
chahte sạhn rihncheh che redin cạ se che
profeta se. Namin vạn nchuhn ne quendạh
sạhn che numacuahn vederihncheh
cacuahn se ndudo che din che conda ihyan.
Cuacondạh vedạme se Dihvo vo Jesucristo,

ihyan min che chih ye cạva nunde yahn nducoyạco vo, nde cạva nunde yahn sạhn chahn, ne yahn chemin che a denạn co se castigo.
2 Ạma yạhn ihyan dạma co ye nduco se, ndere cuahtechica ye, cuahtendihco ye nunde, ne chemin din che ndạca yune che chihngạ cạhma ihyan yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo.
3 Nducote ạma idihya se, nahn yahn se tume ne, numacuahn vederihncheh cuahndudo se, tico se tume yahn ne. Nde a rạhn me ne, a va cạde che din Dendiohs castigo sạhn.
4 Va che co se castigo, te nde yahn ángel che chahtendihco ye nunde, hua nchahco Dendiohs yahn ye, dechuh ye ihyan vạn ruchiyạhn, quechiche cadena ihyan, cuahtenun ye vạn man vạn rạhn nde ndạ ro che techecạde ye yahn ihyan iyehnse.
5 Atihnocạ hua nchahco Dendiohs yahn ihyan nunde che chahte ye a rạhn me. Din ye che chan co nạhn nde chito nune iyehnse, ne chihno chih nducoyạca ye. Noé, ihyan min che cahndudo ye che runecạde cuahtechica ihyan nduhcạ che nahn Dendiohs, atenạn ihyan min nduco te ndache ihyan ndedevahn Dendiohs.
6 Atihnocạ decuihno Dendiohs ihyan nunde che vate ye yạn Sodoma mạn, yạn Gomorra mạn, din ye che chiche yạn chahn nde chihno ndo iya, cạva che cạh ye, checadino ihyan nunde che cuahte ye adive che namin va che co ye castigo.
7-8 Ate ndedevahn ye Lot, ạma ihyan che runecạde ye, che ạma chi rạn ye yahn che ndere chahtechica ihyan chahn chahtendihco ye nunde, te quenan ye yạn vạco ye, ne ndihchero ye mạn, chihnevan ye mạn, che tihcạ redin ye.
9 Nduco tihcạ a retumacadino vo che Dihvo vo Dendiohs ne, rendedevahn ye ihyan che ndah ihyan ye vạn dehtenduh che rechuhrihn ye, ne redin ye castigo ihyan che duhtuno ihyan ye nde ndạ ro che techecạde ye yahn ihyan iyehnse.
10 Din ye castigo ihyan chahn, menạn vihca ihyan che ndere vatechica ye, rahtendihco ye nunde mạn, ihyan che reducherino ye vederihquentiyon yahn ye mạn.
Sạhn rihncheh chahn ne, ạma duhtuno se, ne hua vạhino se ducherino se vederihquentiyon chahte che chenan cuma vaco chihngạ,
11 andahre ángel che nde tahque chahte vederihquentiyon chenan cuma ye, hua rihquino ye ndạhco ndiya ye vederihquentiyon min nạn Dihvo vo Dendiohs.
12 Nduhnecạ ite chano che, nde hua rendedecadino te redin te dehtenduh, vate no te cạva che cạhno ihyan ite ne, tihchan sạhn chahn, te andahre nde hua renahn se yahn vederihquentiyon min, ate ducherino se. Chemin che va che cuahno co se nduhcạ ite chano chahn,
13 chuhrihn se, din nunde yahn se yahn che cạh rihn se ihyan chenạhn. Vedeyeno yahn sạhn chahn ne, che cuahtendihco se nunde nạn nducoyạca ihyan. Nduhcạ dehtenduh che ạma chihngạ che cạhva rino vo ne, tihchan sạhn chahn. Ạma rihtera se vedecuihno, rinduco se nchuhn cuahn che rahtevihco ne, nde yeno ri se che rihncheh se nchuhn.
14 Nducoyạca ndạhta che rendihchero se ne, nahn yahn se tạhn, cuahn dạma rahtendihco se nunde. Rihncheh se ihyan tundo che metah conahn ndah ye ndudo yahn Dendiohs. Ạma mạyon se cạva che tico se tume yahn ihyan. Sạhn chahn ne, a ndinda se.
15 A ndinda se, te chacondạh vedạme se ndudo ndah yahn Dendiohs, riquendi se yune yahn profeta Balaam dạya Beor, sạhn min che cạva che ndạca se tume ne, din se che chihngạ.
16 Sạhn min ne, chihca tạn Dendiohs nunde che va ino se che din se, din ye che nte ạma burro nduco se, yạhve te sạhn nduhcạ che rente ihyan, ne hua din se.
17 Sạhn chahn ne, nde hua richihve se. Nduhcạ ạma pozo che diya mạn, nduhcạ man cuma che rechuh dạma, riquenda yuhne mạn, tihchan se. A ndinda se, a va yạn nạn man nạn rạhn nạn che cuahtenun se, co se castigo cuahn dạma.
18 Sạhn chahn ne, numacuahn vedeyade rahndudo se ndudo che nde hua cochihve. Rihncheh se ihyan che a cade ndevahn ye che rahtendihco ye nunde, rinun se ihyan che ndere cuahtechica ye vedeyeno yahn mạn ye.
19 Rạhn se te ndete che tihcạ din ye ne, cuahtemạn ino ye, cạhcantiyon mạn ye ihyan, ate hua cuạco chemin, te nde mạn se hua vatemạn ino se, rihquentiyon nunde yahn se sạhn. Tihcạ, te adecodehno nunde che chenan cuma ihyan ne, a nunde min rihquentiyon ihyan.
20 Ihyan che a ndedevahn Dihvo vo Jesucristo ihyan yahn nunde che chahtendihco ye ne, ndete che cạhcomạn ye che nevahnecun ye ihyan min, ndaconan cuahtendihco ye nunde ne, tahque vedin ye che co ro menạn,
21 te tahque ndạhcạ cạva ye ndete che nde hua checadino ye ndudo ndah yahn Dendiohs che co che a checadino ye, ne chihcomạn ye.
22 Ihyan chahn ne, a chinahn nduco ye ndudo che rente ihyan tuhcạ: “Yạhna ne, rihno rendạche te, ne rendaconan te

rencheh tun te. Me cuche ne, rihno rine te, ne rendatonun tun te vạn nchete.”

3

Va che ndaconun chi tun Dihvo vo Jesucristo

1 Dihnó che yahinó nchuhn, cạca cuh a co o yune che redirún yahn nchuhn, rentihyon yán yahn nchuhn yahn dehtenduh che a devano ne cạva che ndedecadino ndah ne yahn.

2 Cuenecạhco ne ndudo che dirun ihyan profeta ndah che chahte ye a rạhn me mạn, ndudo che chihquentiyon Dihvo vo Jesucristo che dinahn vo mạn. Ndudo min ne, cahndudo ihyan apóstol, chihnevan ne cuahn che chahn ye yạn vạco ne.

3 Menạn vihca nahn che codevano nchuhn te cuahn che a cochi nino ro che cuihno iyehnse ne, cuahte sạhn che ndere cuahtechica se vedeyeno yahn mạn se. Sạhn chahn ne, ducherino se,

4 ne cạhma se: “¿Tạcạ che chi tun Dihve nchuhn Jesucristo? Cạh ye ndudo yahn ihyan ndico che chi tun ye, ate nde hua cuạco chemin, te a chihno chih nducoyạca ye, ne iyehnse ne, anduhnecạ nde ro che chihnde.”

5 Tihcạ cạhma sạhn chahn, te ducherino se. Anduhnecạ ndete che hua devano se che nde menạn me ne, nduco ndudo che rạhn Dendiohs ne, chihnde cạde nạn ro mạn, iyehnse mạn. Chihco vih ye yạhn vạn nune mạn, chihco cạde ye che ran co cạva che ndạca cue yahn mạn.

6 Ihyan nunde che chahte ye a rạhn me ne, decuihno Dendiohs ihyan, din ye che chito nune iyehnse.

7 Nạn ro mạn, iyehnse mạn ne, va che cuco nduhcạ che a ndihco cạde Dendiohs, ndạ ro che techecạde ye yahn ihyan nunde, din ye castigo ihyan.

8 Dihnó che yahinó nchuhn, cuedevano ne te nạn Dihvo vo Dendiohs ne, ạma ro ne, anduhnecạ ạma mil nduyo, ne ạma mil nduyo ne, anduhnecạ ạma ro.

9 Ihyan min ne, nahn ye che nto ino ihyan nunde yahn ye cạva che hua co ye castigo, ne chemin che redin chahtino ca ye. Ndiyu che chinạn ye ndudo che cạh ye nduhcạ che rendededecadino ạma o ihyan.

10 Dihvo vo Jesucristo ne, ndaconan chi tun ye ro che nde hua rendededecadino ihyan. Nduhcạ che a denạn rendạ sạhn duco ura che nde hua vate ihyan cudạdo ne, tihcạ ro min, te a denạn ndạ Dihvo vo. Ndạ ro min ne, ạma yudo co anduhnecạ ndete che ạma dito cune, ne iyehnse mạn, nducuahn che va mạn, nducuahn che chenan nạn ro mạn ne, cuihno cuco.

11 Nducote tihcạ va che cuihno nducuahn ne, nahn che ạma runecạde cuahtechica nchuhn nduhcạ che nahn Dendiohs,

12 nde ndạ ro che techecạde ye yahn ihyan iyehnse. A ro min che chenan rino ne, chenan ino ne che nun conahn. Ro min ne, nduhcạ che a rạhn rí nchuhn ne, nạn ro nduco nducuahn che chenan ne, cuihno cuco.

13 Nduhcạ che a cạh Dendiohs ndudo yahn ye ne, chenan ino vo che nedin ra ye nạn ro mạn, iyehnse mạn, nạn che atenạn ihyan che ndah ihyan ye cuahtenan ye.

14-15 Dihnó che yahinó nchuhn, chemin che numanahn che chenan rino ne che conahn dehtenduh chemin chan ne, codin nun ino ne, runecạde cuahtechica ne, ne vatemạn ino ne cuahn che ndạ Dihvo vo Jesucristo. Cuedevano ne te nducote quenan cuma ca ye vedechahtino nduco vo ne, a ndero ndi che ndedevahn ye uvo. Yahn chemin ne, dihno vo Pạblo che yahino vo ihyan ne, a dirun ye yahn nchuhn, numacuahn vededevano che cạh Dendiohs ihyan,

16 ntihyon yạn ye yahn chemin nạn nducuahn cạca che dechuh ye. Nạhn cuạn ne, vạhche, ne chemin che ihyan tundo che hua ndah renahn ye ne, a vih rạhn, ne a vih renahn ye. Atihnocạ redin ye nạn nducuahn Ndudo yahn Dendiohs, redinda mạn ye ihyan.

17 Dihnó che yahinó nchuhn, chemin che nducote a devano ne chemin ne, codin ne cudạdo cạva che hua cotahno ne vederihncheh yahn sạhn nunde chahn, cahcomạn ne che riquendi ne yune yahn Dihvo vo Jesucristo numa ino ne.

18 Tahque ndah ne, codin nun ino ne cạva che nde tahque conahn ndah ne yahn vedeyahino yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndedevahn ye uvo. Ndạhcạ che ndeva vo yavenạn ye cuahn dạma. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN JUA̱N MENA̱N

1 Dihvo vo Jesucristo ne, a va ye nde ro
che metah cuhnde iyehnse. Ihyan min ne,
anduhneca̱ Ndudo yahn Dendiohs che
dechuh ye ca̱va che ndedevahn ye uvo,
cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro.
Nuhn ne, ndihchero nuhn ihyan ma̱n,
chihnevan nuhn ndudo yahn ye ma̱n,
da̱ma cheh da̱ma chih nuhn nduco ye ma̱n.
2 Ihyan min ne, quechica ye iyehnse cuh,
ne nuhn ne, chinduco nuhn ihyan.
Rahndudo nuhn ndudo yahn ye, rihnevan
nchuhn, te a devano nuhn che cua̱co.
Ihyan min ne, a nduco ye Dendiohs Chida,
ate nda̱ ye iyehnse cuh ca̱va che
ndedevahn ye uvo, cuahtenan vo
vahchetero numacuahn ro.
3 Ndaconan rete cuande ndáh nchuhn
che chinduco nuhn ihyan min ma̱n,
chihnevan nuhn ndudo yahn ye ma̱n, te
náhn che conduco ne nuhn, cotahno vo
Dendiohs Chida ma̱n, ihyan min che Da̱ya
ye ma̱n.
4 Condihchenan ndah ne che dirún yahn
ne ca̱va che numacuahn vedeyeno quendi
ne cotahno ne ihyan.

Dendiohs ne, ndiyu ihyan nunde ye

5 Dendiohs ne, nduhca̱ a̱ma ndah dave
ya̱hn ne, tihca̱ a̱ma ndah ihyan ye, metah
nde a̱ma nunde yahn ye. Ndudo cuh ne,
ma̱n Dihvo vo Jesucristo chicuahn ye
nuhn, ne rete cuande nuhn nchuhn.
6 Ihyan che ra̱hn ye che ritahno ye
Dendiohs ate rahtechica ye vedeyeno yahn
ma̱n ye, rahtendihco ye nunde ne, a ndero
ndi che ndere ra̱hn ye, te hua runeca̱de
rahtechica ye.
7 Ate ndete che runeca̱de vatechico vo
nduhca̱ che nahn Dendiohs ne, nda̱hca̱
cuahtenan vo nduco vih, ne nchahco ye
nducuahn nunde yuhn vo, yahn che chih
Da̱ya ye, Dihvo vo Jesucristo, chera yun
yahn ye ca̱vo vo.
8 Ndete che ca̱hmo vo che metah nunde
yuhn vo ne, rihncheh ma̱n vo uvo, nde hua
cua̱co che ra̱hn vo.
9 Ndete che ntuma ino vo nunde yuhn vo
ne, nchahco Dendiohs yuhn vo, te ihyan
min ne, runeca̱de ye, ne redinahn ye
ndudo yahn ye.
10 Ate ndete che ca̱hmo vo che hua
chendihco vo nunde ne, duche rino vo
Dendiohs, te anduhneca̱ ndete che ca̱hmo
vo che ndere ra̱hn ye. Ndete che tihca̱ ne, a
ndero ndi che nde hua ritahno vo Ndudo
yahn ye.

2

Dihvo vo Jesucristo ne, ra̱hn nan ye uvo

1 Da̱yá, dirún ca̱ca cuh yahn ne ca̱va che
ndedecadino ne, ne hua ndere cuahtechica
ne, cuahtendihco ne nunde. Ate ndete che
va duh che quendihco nunde ne, va Dihvo
vo Jesucristo, ne va ta̱h ye
vederihquentiyon che ra̱hn nan ye uvo
na̱n Dendiohs Chida. Ihyan min ne, metah
nde a̱ma nunde yahn ye,
2 ne chihco menda̱hn ye ihyan, chih ye
ca̱va nunde yuhn vo ma̱n, nunde yahn
nducoya̱ca ihyan iyehnse ma̱n. Nduco
tihca̱ ndo ya̱n Dendiohs nduco nducoya̱co
vo.
3 Ndete che redinahn vo
vederihquentiyon yahn ye ne, a devano
cua̱co vo che ritahno vo ihyan.
4 Duh ihyan che ra̱hn ye che ritahno ye
ihyan ate hua redinahn ye
vederihquentiyon yahn ye ne, ndere ra̱hn
ye.
5 Ate ndete che redinahn vo
vederihquentiyon yahn Dihvo vo ne, a
devano cua̱co vo che yahino vo Dendiohs
numacuahn chedave yuhn vo ma̱n, che
nedin yahn ye uvo ma̱n.
6 Duh ihyan che ra̱hn ye che a nedin
yahn Dendiohs ihyan ne, nahn che
runeca̱de cochica ye nduhca̱ che quechica
Dihvo vo Jesucristo.

Nahn che din yahino vo vih

7 Dihnó, dirún yahn ne, rentihyon yán
vederihquentiyon che chihnde nde a ra̱hn
me, chidevano ne nde ro che chitahno ne
Dihvo vo Jesucristo.
8 Vederihquentiyon min, nducote dinahn
Dihvo vo Jesucristo ma̱n, redinahn ma̱n ne
ma̱n ne, nda̱hca̱ che rentihyon yán yahn
ne. Tihca̱, te ca retuhn Ndudo Ndah yahn
Dendiohs ne, ca rihno vedetundo yahn
ihyan.
9 Duh ihyan che ra̱hn ye che a chenahn
ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ate
rendihche ta̱n ye ihyan chena̱hn ne, ihyan
min ne, riquendi ye vedetundo yahn ye,
metah conahn ye.
10 Ihyan che redin yahino ye ihyan
chena̱hn ne, a chenahn ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne
riquendi ye. A runeca̱de
vederendedecadino yahn ye, ne hua
rahtendihco ye nunde.
11 Me ihyan che rendihche ta̱n ye ihyan
chena̱hn ne, riquendi ye vedetundo yahn
ye, nto ye nduhca̱ a̱ma ihyan na̱n ve, nde
hua devano ye ti nda̱ ti tuno ye.
12 Da̱yá, dirún yahn ne, te a nchahco
Dendiohs nunde yahn ne che cuande yahn
Dihvo vo Jesucristo.

13 Nchuhn ihyan ndico, dirún yahn ne, te
nde a rạhn me ne, a chitahno ne Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che a va ye nde cuahn
che metah cuhnde iyehnse. Nchuhn ihyan
decạhya, dirún yahn ne, te hua riquendi ne
vederihquentiyon yahn chundah.
Dạyá, dirún yahn ne, te a nedin yahn
Dendiohs Chida nchuhn.
14 Nchuhn ihyan ndico, dirún yahn ne, te
a chitahno ne Dihvo vo Jesucristo, ihyan
min che a va ye nde ro che metah cuhnde
iyehnse. Nchuhn ihyan decạhya, dirún
yahn ne, te ạma yune no chihcomạn ne
vedeyeno yahn mạn ne mạn, ritahno ne
Ndudo yahn Dendiohs numacuahn
chedave yahn ne mạn, rahcotạhn ne
vederihquentiyon yahn chundah mạn.
15 Hua dạma co nchuhn nduco ihyan
nunde, quendi ne vedeyeno yahn mạn ne,
cuahtendihco ne nunde, te ihyan che
riquendi ye vedeyeno yahn mạn ye ne, hua
yahino ye Dendiohs Chida.
16 Tihcạ, te che ndere rahtechica ihyan,
rahtendihco ye nunde mạn, che idihya ye
mạn, che redin yạde ye mạn ne, nducuahn
nunde chemin chan ne, a nạn
vederendededecadino yahn ihyan
riquendạh, ndiyu Dendiohs che
rihquentiyon ye chemin.
17 Nducoyạca ihyan che rahtechica ye
vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco ye
nunde ne, rendạ ro che rihno ye. Ate ihyan
che redinahn ye vederihquentiyon yahn
Dendiohs ne, cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro.

Sạhn che rendihche tạn se Dihvo vo Jesucristo

18 Dạyá, a cochi nino ro che nto iyehnse.
Nchuhn ne, a devano ne te a va cạde che
ndạ sạhn duhtuno ihyan me che rendihche
tạn se Dihvo vo. Ạma yạhn se che nduhcạ
se sạhn min ne, a ndạ se. Chemin che a
devano vo te a cochi nino ro che nto
iyehnse.
19 Sạhn chemin chan ne, a vạn dihno vo
quendạh se, ate hua chitahno se Dihvo vo
nduhcạ che ritahno vo. Tihcạ, te ndete che
chitahno se numa cuạco ne, hua din vih se.
Ate ndiquendạh nducoyạca se vạn vo,
chihco ro se che a devavih ndi se.
20 Ate nchuhn ne, hua dạma ri ne nduco
sạhn chahn, te din Dihvo vo Jesucristo che
quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs
nchuhn, tumacadino ne ndudo ndah yahn
ye.
21 Dirún yahn ne, te a chenahn ne ndudo
min, ne a devano ne cha che cuạco, ne cha
che hua cuạco.
22 Sạhn che rạhn se che ndiyu Dihvo vo
Jesucristo che tendạhnun Dendiohs cạva
che ndedevahn ye uvo ne, cuahnde chende
se. Sạhn che rendihche tạn se Dihvo vo
Jesucristo, Dạya Dendiohs ne, racondạh
vedạme se vederihquentiyon yahn ye mạn,
vederihquentiyon yahn Dendiohs Chida
mạn.
23 Ihyan che racondạh vedạme ye Dihvo
vo Jesucristo, Dạya Dendiohs ne, namin
racondạh vedạme ye Dendiohs Chida.
Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo,
Dạya Dendiohs ne, din yahn Dendiohs
Chida ihyan.
24 Chemin che nahn che quendi nchuhn
numacuahn chedave yahn ne ndudo yahn
Dihvo vo Jesucristo che chitahno ne a rạhn
me. Ndete che quendi ne ne, tuhme
Dendiohs Chida mạn, Dihvo vo Jesucristo,
Dạya ye mạn ne, ndeva ye nchuhn.
25 Tihcạ, te Dihvo vo ne, te ye ndudo
yahn ye che ndeva ye uvo, cuahtenan vo
vahchetero numacuahn ro.
26 Nducote vate sạhn che rihncheh se ne,
chemin che tihcạ dirún yahn nchuhn.
27 Nducote din Dihvo vo Jesucristo che
quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn
ne, hua rendotenan ne nde ạma ihyan che
cacuahn ye nchuhn. Mạn Vaco Ndah yahn
Dendiohs redin che ri devano nchuhn
demạn nducuahn dehtenduh che cuạco.
Nduhcạ che a ca cuande ne yahn Vaco
Ndah yahn Dendiohs ne, cuiquendi ne,
cochahtino ne Dihvo vo.
28 Dạyá, cuiquendi ne cochahtino ne
Dihvo vo cạva che hua dehva rạhco ne, nde
hua co cuihnạn ne, ndihchero ne ihyan
cuahn che ndaconan chi tun ye.
29 Nducote a devano ne che ạma ndah
ihyan Dihvo vo Jesucristo ne, cuedevano
ne te nducoyạca ihyan che redin ye che
ndah ne, a nedin yahn ye ihyan.

3

A nedin dạya Dendiohs uvo

1 Condihche nchuhn nduhcạ che ạma
yahino Dendiohs Chida uvo, nedin dạya ye
uvo. Ihyan nunde ne, nducote hua
retumacadino ye tạcạ Dendiohs ne, namin
hua retumacadino ye che a nedin dạya ye
uvo.
2 Dihnó che yahinó nchuhn, a nedin dạya
Dendiohs uvo, nde metah tumacadino vo
nduhcạ che ạma ndah ro yuhn vo cuahn
che ndeva ye uvo. Ate a devano vo te
cuahn che ndaconan chi tun Dihvo vo
Jesucristo ne, ndo vo nduhcạ mạn ye,
ndihchero vo ihyan.
3 Nducoyạca ihyan che chenan ino ye che
ndihchero ye ihyan ne, rihcomạn ye
vedeyeno yahn mạn ye, ne rendo ye ihyan
ndah nduhcạ Dihvo vo Jesucristo.
4 Ate nducoyạca ihyan che rahtendihco
ye nunde ne, rahcotạhn ye

vederihquentiyon yahn Dendiohs. A vederihquentiyon min che rihco ro nunde yahn ihyan.

5 Nchuhn ne, a devano ne te Dihvo vo Jesucristo ne, ndiyu ihyan nunde ye. Namin a devano ne te ndạ ye muhn iyehnse cuh, chihco mendạhn ye ihyan, chih ye cạva nunde yuhn vo.

6 Nducoyạca ihyan che richahtino ye ihyan min ne, hua ndere rahtechica ye vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco ye nunde, ne ihyan che ndere rahtechica ye vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco ye nunde ne, nde hua ritahno ye ihyan, andahre tihcạ rạhn ye.

7 Dạyá, cuihco nchuhn cudạdo che hua cahncheh nde ạma ihyan nchuhn. Cuedevano ne te ihyan che runecạde rahtechica ye ne, ndah ihyan ye nduhcạ Dihvo vo Jesucristo,

8 ne ihyan che ndere rahtechica ye vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco ye nunde ne, riquendi ye vederihquentiyon yahn chundah, te a sạhn min che canạn quendihco se nunde. Ate Dihvo vo Jesucristo ne, ndạ ye muhn iyehnse cuh cạva che decuihno ye vederihquentiyon yahn se.

9 Nde ạma ihyan che a nedin dạya Dendiohs ne, hua riquendi ye rechica ye vedeyeno yahn mạn ye, rendihco ye nunde, te a ndahcorun ye vederendededecadino yahn ye. Hua co quendi ye condihco ye nunde, te a nedin dạya Dendiohs ihyan, ndo ye ihyan ra.

10 A ndero ndi ihyan che a nedin dạya Dendiohs ihyan. Namin a ndero ndi ihyan che a nedin yahn chundah ihyan. Tihcạ, te nducoyạca ihyan che hua redin ye che ndah mạn, nducoyạca ihyan che hua yahino ye ihyan chenạhn mạn ne, hua yahn Dendiohs ihyan.

Nahn che din yahino ạma tạma vo vih

11 Nahn che din yahino ạma tạma vo vih. Vederihquentiyon min ne, a devano nchuhn nde ro che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo.

12 Hua ndạhcạ che quendi vo yune yahn Caín, sạhn min che dinahn se yahn chundah, chihno se dihno se. A devano vo te Caín ne, duhtuno ihyan se, ne chemin che chihno se dihno se che ndah ihyan ye.

13 Dihnó, hua dehva rạhco nchuhn cuahn che rendihche tạn ihyan nunde nchuhn.

14 A ndedevahn Dendiohs uvo vạn ihyan nunde che va che co ye castigo yah, din nunde yahn ye. A devano vo te cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro, te redin yahino ạma tạma vo vih. Ihyan che hua redin yahino ye vih ne, metah ndedevahn Dendiohs ihyan, ne va che co ye castigo.

15 Nducoyạca ihyan che rendihche tạn ye ihyan chenạhn ne, dạma ri ye nduco sạhn rihno ihyan, ne a devano vo te nducoyạca sạhn rihno ihyan, hua chenan ino se che ndeva Dendiohs sạhn, cuahtenan se vahchetero numacuahn ro.

16 A devano vo nduhcạ che yahino Dihvo vo Jesucristo uvo, chihco mendạhn ye ihyan, chih ye cạvo vo. Nahn che tihcạ din yahino ạma tạma vo vih, andahre nde cạhco mendạhn vo uvo, coh vo cạva vih.

17 Ndete che va che rechuhnun vo ate hua conan vạhino vo dihno vo che va vederetạhn yahn ye, conan vo ihyan ne, a ndero ndi che nde hua yahino vo Dendiohs.

18 Dạyá, nde hua cochihve che dendudo cạhmo vo che redin yahino vo vih. Tahque ndah ne, din yahino vo vih numa cuạco, conan vih vo nạn vederetạhn yuhn vo.

Nduhcạ che redin chahtino vo Dendiohs

19 Ndete che tihcạ din yahino ạma tạmo vo vih ne, a devano vo che redinahn vo ndudo ndah yahn Dendiohs, ne vatemạn ino vo.

20 Ndete che va deh cuande che hua vatemạn ino vo ne, va Dendiohs che devano ye nducuahn, ne co din ye che cuahtemạn ino vo.

21 Dihnó che yahinó nchuhn, ndete che vatemạn ino vo ne, cochahtino vo Dendiohs,

22 ne dinahn ye nducuahn che cạco vo ihyan, te redinahn vo vederihquentiyon yahn ye, redin vo dehtenduh che renan ino ye.

23 Nạn nducuahn vederihquentiyon yahn ye ne, nahn ye che cotahno vo Dạya ye, Dihvo vo Jesucristo, ne din yahino ạma tạma vo vih nduhcạ che chihquentiyon Dihvo vo.

24 Nducoyạco vo che redinahn vo vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, richahtino vo ihyan, ne rinduco ye uvo. A devano vo che rinduco ye uvo, te din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo.

4

Vaco Ndah yahn Dendiohs mạn, vaco chihngạ mạn

1 Dihnó che yahinó nchuhn, hua ndetạhno cotahno ne yahn sạhn che rạhn se che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs sạhn. Cạh yune ne che nte se, ne cuicarune ne sạhn cạva che cadino ne ndete che chenan cuma se vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, o vederihquentiyon yahn vaco chihngạ. Tihcạ codin ne, te ạma yạhn se vatechica se rihncheh se, rạhn se te ndudo yahn Dendiohs che rahndudo se.

2 Co cadino ne duh ihyan che quenan
cuma ye vederihquentiyon yahn Vaco
Ndah yahn Dendiohs, te va che cạhma ye
che Dihvo vo Jesucristo ne, ndo ye nduhcạ
ihyan, ndạ ye muhn iyehnse.
3 Ate nducoyạca sạhn che hua tihcạ
cạhma se ne, hua chenan cuma se
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs. Sạhn chahn ne, chenun vaco
chihngạ sạhn, chenan cuma se
vederihquentiyon yahn sạhn min che
rendihche tạn se Dihvo vo. A devano vo te
sạhn min ne, va che cochica se muhn
iyehnse, ne yạhn sạhn che vatechica se,
chenan cuma se vederihquentiyon yahn
se.
4 Dạyá, a nedin yahn Dendiohs nchuhn,
ne a ndạhco ndiya ne sạhn chahn che
vatechica se rihncheh se, te
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs che quenun nchuhn ne, tahque
yudo che co vederihquentiyon yahn
chundah.
5 Sạhn chahn ne, sạhn nunde se, ne
chemin che rente se dehtenduh che
chihngạ, rihcovan ihyan nunde.
6 Ate nuhn ne, a yahn Dendiohs nuhn, ne
ihyan yahn ye ne, rihcovan ye che
rahndudo nuhn, ne ihyan che hua yahn ye
ne, hua rihcovan ye. Nduco chemin ne, co
devano vo cha sạhn che quenun Vaco Ndah
yahn Dendiohs sạhn, ne cha sạhn che
quenun vaco chihngạ sạhn.

Yahino Dendiohs uvo

7 Dihnó che yahinó nchuhn, quenan
cuma che din yahino ạma tạma vo vih, te
redin Dendiohs che chenan cumo vo
vedeyahino. Adecoduhno ihyan che
quenan cuma ye vedeyahino ne, ritahno ye
Dendiohs, ne a yahn ye ihyan.
8 Ihyan che hua chenan cuma ye
vedeyahino ne, hua yahn Dendiohs ihyan,
te ihyan yahn Dendiohs ne, redin Dendiohs
che chenan cuma ye vedeyahino.
9 Chihco ro Dendiohs che yahino ye uvo,
te andahre ạma ndiyạhn ra Dạya ye, ate
dechuh ye ihyan muhn iyehnse, cạva che
ndedevahn ye uvo, ne cuahtenan vo
vahchetero numacuahn ro.
10 Yahino vo Dendiohs, ate tahque chahte
vedeyahino yahn mạn ye che co
vedeyahino yuhn vo, te dechuh ye Dạya ye,
chihco mendạhn ye ihyan, chih ye cạva
nunde yuhn vo. A tihcạ ndo yạn Dendiohs
nduco nducoyạco vo.
11 Dihnó che yahinó nchuhn, nducote
tihcạ din yahino Dendiohs uvo ne, quenan
cuma che din yahino ạma tạma vo vih.
12 Nde ạma ihyan hua ntihche ye
Dendiohs. Ate ndete che din yahino ạma
tạma vo vih ne, nedin yahn Dendiohs uvo,
conduco ye uvo, ne cuahtenan cumo vo
vedeyahino yahn ye.
13 A devano vo te a yahn Dendiohs uvo,
rinduco ye uvo, te a din ye che quenun
Vaco Ndah yahn ye uvo.
14 Nuhn ne, a devano cuạco nuhn, ne
rahndudo nuhn ndudo yahn che a dechuh
Dendiohs Chida Dạya ye, cạva che
ndedevahn ye ihyan iyehnse.
15 Adecoduhno ihyan che cạhma ye
numacuahn chedave yahn ye che Dihvo vo
Jesucristo ne, Dạya Dendiohs ihyan ne,
nedin yahn Dendiohs ihyan, ne conduco ye
ihyan.
16 A devano cuạco vo che yahino
Dendiohs uvo. Ihyan min ne, quenan cuma
ye vedeyahino, ne nducoyạca ihyan che
chenan cuma ye vedeyahino ne, nedin
yahn Dendiohs ihyan, rinduco ye ihyan.
17 Tihcạ cuahtenan cumo vo vedeyahino
cạva che hua dehva rạhco vo ndạ ro che
techecạde Dendiohs yahn ihyan. Hua
dehva rạhco vo ndạ ro min, te numanahn
che chenan vo iyehnse ne, quendi vo yune
yahn Dihvo vo Jesucristo, cuahtenan cumo
vo vedeyahino nduhcạ mạn ye.
18 Ihyan che chenan cuma ye vedeyahino
ne, vatemạn ino ye nạn Dendiohs. Ate
ihyan che hua vatemạn ino ye ne, vạhino
ye che co ye castigo, te hua chenan cuma ye
vedeyahino.
19 Uvo ne, yahino vo Dendiohs yahn che
menạn vihca din yahino mạn ye uvo.
20 Ihyan che rạhn ye che yahino ye
Dendiohs ate rendihche tạn ye ihyan
chenạhn ne, hua cuạco che rạhn ye, te
ndete che hua yahino ye ihyan che dạma
chenan ye iyehnse nduco vih ne, hua co
din yahino ye Dendiohs che nde hua
rendihche ye ihyan.
21 Mạn Dendiohs chihquentiyon ye che
din yahino vo ihyan mạn, din yahino ạma
tạma vo vih mạn.

5

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, rihcomạn ye vedeyeno yahn mạn ye

1 Nducoyạca ihyan che ritahno ye che
Dendiohs dechuh ye Dihvo vo Jesucristo
cạva che ndedevahn ye ihyan iyehnse ne,
ihyan chahn ne, a nedin dạya Dendiohs
ihyan. Ihyan che yahino ye Dendiohs
Chida ne, namin yahino ye nducoyạca
ihyan che a nedin dạya ye.
2 Cuahn che yahino vo Dendiohs,
redinahn vo vederihquentiyon yahn ye ne,
namin yahino vo nducoyạca ihyan che a
nedin dạya ye.
3 Cuahn che yahino vo Dendiohs ne,
redinahn vo vederihquentiyon yahn ye.

Vederihquentiyon yahn ye ne, nde hua vạhche cạva che dinahn vo.
4 Nducoyạca ihyan che a nedin dạya Dendiohs ihyan ne, rihcomạn ye vedeyeno yahn ye che redin che rahtendihco ye nunde. Uvo ne, nducote ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, rihcomạn vo vedeyeno yuhn vo che redin che rahtendihco vo nunde.
5 Ihyan che ritahno ye che Dihvo vo Jesucristo che Dạya Dendiohs ne, atenạn ihyan chahn che ri rihcomạn ye vedeyeno yahn ye che redin che rahtendihco ye nunde.

Dihvo vo Jesucristo ne, ihyan min che Dạya Dendiohs

6 A devano vo te Dihvo vo Jesucristo ne, Dạya Dendiohs ihyan, te tihcạ rạhn Dendiohs cuahn che chedenune ye mạn, tihcạ chihco ro mạn ye cuahn che chih ye, chera yun yahn ye mạn, tihcạ rete Vaco Ndah yahn Dendiohs che recadino vo mạn, ne a devano vo te Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, hua rihncheh.
7 Vahchetero ne, Dendiohs Chida mạn, Dạya ye che dechuh ye nduco ndudo yahn ye mạn, Vaco Ndah yahn ye mạn, rete ye, recadino vo che cuạco chemin. Ihyan chahn ne, ạma no vederihquentiyon chenan cuma ye.
8 Muhn iyehnse cuh ne, a devano vo te Dihvo vo Jesucristo ne, Dạya Dendiohs ihyan, te tihcạ rạhn Dendiohs cuahn che chedenune ye mạn, tihcạ chihco ro mạn ye cuahn che chih ye, chera yun yahn ye mạn, tihcạ rete Vaco Ndah yahn Dendiohs che recadino vo mạn.
9 Ritahno vo ndudo che rente ihyan yahn Dihvo vo Jesucristo, che ihyan min che Dạya Dendiohs. Ate nde tahque nun ritahno vo ndudo che rete mạn Dendiohs che ihyan min che Dạya ye.
10 Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, a devano cuạco ye che ihyan min che Dạya Dendiohs. Ihyan che hua ritahno ye ne, ducherino ye Dendiohs, te andahre rạhn Dendiohs che ihyan min che Dạya ye, ate hua ritahno ye.
11 Rạhn Dendiohs ndiyu demạn che a ihyan min che Dạya ye, ate namin rạhn ye te ihyan che ritahno ye ihyan ne, ndevahn ye, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
12 Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, Dạya Dendiohs ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Ate ihyan che hua ritahno ye ihyan ne, nde hua ndạca vahchetero cuahtenan ye.
13 Tihcạ dirún yahn nchuhn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, Dạya Dendiohs, cạva che codevano cuạco ne te cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro.
14 Richahtino vo Dendiohs, ne a devano vo te nducuahn che cạco vo ihyan nduhneva che renan ino ye ne, te ye uvo.
15 Nducote a devano vo che te ye dehtenduh che cạco vo ihyan ne, din vo cuande anduhnecạ ndete che a va tạh vo dehtenduh che rico vo.
16 Ndete che cadino nchuhn che rendihco ạma cha dihno ne nunde che hua din che conda ye ne, covạh ne cạva ye, ne nchahco Dendiohs yahn ye. Ate cuihco ne cudạdo che ndiyu nunde che din che conda ye, te va nunde che redin che rinda ihyan, ne hua rihquentiyón che covạh ne cạva ihyan che rahtendihco ye nunde chemin chan.
17 Nducuahn dehtenduh che chihngạ che redin ihyan ne, nunde. Ate va nunde che hua redin che conda ye.
18 A devano vo te nducoyạca ihyan che a nedin dạya Dendiohs ihyan ne, hua ndere rahtechica ye, rahtendihco ye nunde, te Dihvo vo Jesucristo, Dạya Dendiohs ne, redin ye cudạdo ihyan chahn, ne hua co cạhcantiyon chundah ihyan.
19 A devano vo che yahn Dendiohs uvo, ne nducoyạca ihyan nunde ne, vate ye tạh chundah.
20 Namin a devano vo che Dihvo vo Jesucristo, Dạya Dendiohs ne, ndạ ye iyehnse, chicuahn ye uvo, tihyon yune ye uvo che cotahno vo ạma no Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero. Uvo ne, ndichahtino vo ihyan. Namin ndichahtino vo Dạya ye, che mạn ye dechuh ye. Chemin che cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro.
21 Dạyá, cuihco nchuhn cudạdo, condi ne cotahno ne dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN JUA̱N YAHN A̱MA IHYAN NDA̱HTA CHE RITAHNO YE DIHVO VO JESUCRISTO

1 Cahvé che a tenda̱hnun Dendiohs ndih,
u indihte Jua̱n dirún ca̱ca cuh, dechúh yahn
ne ma̱n, yahn da̱ya ne ma̱n. Yahinó
nchuhn numacuahn chedave yáhn.
Nducoya̱ca dihno vo che ritahno vo Ndudo
yahn Dendiohs nduco ye ne, namin yahino
ye nchuhn.
2 Yahinó nchuhn yahn che ritahno vo
nduco vih Ndudo yahn Dendiohs, riquendi
vo cuahn da̱ma.
3 Dendiohs Chida ma̱n, Da̱ya ye Dihvo vo
Jesucristo ma̱n, numacuahn vedeva̱hino
din yahino ye nchuhn, din ye che nda̱hca̱
cuahtenan ne.
4 A̱ma yenó che nta̱cá a̱ma o da̱ya ne.
Ihyan chahn ne, runeca̱de vatechica ye
nduhca̱ che rihquentiyon Dendiohs Chida
che dinahn vo.
5 Cahvé, numacuahn vedenecun dirún
yahn ne che din yahino a̱ma ta̱ma vo vih.
Vederihquentiyon cuh ne, a devano vo nde
a ra̱hn me.
6 Ndete che redinahn vo
vederihquentiyon yahn Dendiohs ne,
chenan cuma vo vedeyahino. A devano
nchuhn che rihquentiyon ye nde a ra̱hn
me che din yahino a̱ma ta̱ma vo vih.

Sa̱hn rihncheh

7 A̱ma ya̱hn sa̱hn che rendihche ta̱n se
Dihvo vo Jesucristo, vatechica se rihncheh
se. Sa̱hn chahn ne, hua ritahno se che ndo
ye nduhca̱ ihyan, nda̱ ye muhn iyehnse
cuh.
8 Cuihco nchuhn cuda̱do, ne hua
tumaca̱h ne yahn se. Cuiquendi ne cotahno
ne numa ino ne nde nda̱ ro che ndeva
Dendiohs nchuhn nduhca̱ che chenan ino
ne.
9 Adecoduhno ihyan che rihco va̱ne ye
vederihquentiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo, Da̱ya Dendiohs, riquendi ye
vederendedecadino yahn ihyan iyehnse
ne, hua renedin yahn Dendiohs ihyan. Ate
adecoduhno ihyan che riquendi ye
redinahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo
vo ne, renedin yahn ye ihyan. Namin
renedin yahn Dendiohs Chida ihyan.
10 Ndete che nda̱ a̱ma se che hua ricuahn
se vederihquentiyon yahn Dihvo vo ne,
hua nevahnecun ne sa̱hn ndeva̱co ne, nde
hua neca̱h ne Dendiohs sa̱hn,
11 te ihyan che reneca̱h ye Dendiohs sa̱hn
ne, da̱ma ri ye nduco se, rahtendihco ye
nunde.
12 A̱ma va dehtenduh che te cuandé
nchuhn, ate tahque ndah chí nte má̱n
nduco nchuhn che co che dirún yahn ne,
ca̱va che tahque co yeno ne.
13 Coh ne, che namin a tenda̱hnun
Dendiohs ihyan ne, dechuh da̱ya ye
Dendiohs yahn ne.

CA̱CA CHE DIRUN SAN JUA̱N YAHN DIHNO VO GAYO

1 Gayo che yahinó ndih numacuahn chedave yáhn, u indihte Jua̱n dirún ca̱ca cuh, dechúh yahn ne.
2 Dihnó che yahinó ndih, ricá Dendiohs che din ye che nda̱hca̱ conan ne, ne quendi ye te ye vedevihche yahn ne nduhca̱ che rinan ye ndih che ritahno ne numa ino ne.
3 Nda̱ a̱ma o dihno vo, ne rente ye yahn ne che riquendi ne numa ino ne redinahn ne Ndudo ndah yahn Dendiohs, ne chemin che a̱ma chi yenó.
4 Cuahn che recadinó che riquendi da̱yá numa ino ye redinahn ye Ndudo yahn Dendiohs ne, chemin redin che tahque ri yenó na̱n nducuahn.
5 Dihnó che yahinó ndih, a̱ma nda̱hca̱ che rinan ne dihno vo, mena̱n vihca dihno vo che chenun yune ye, te nducote ritahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, tihca̱ redin yahn che redin ne.
6 Cuahn che renda̱ ihyan chahn muhn ndiya̱co ne, rente ye nduhca̱ che redin yahino ne ihyan, rinan ne ihyan. A̱ma nda̱hca̱ che quendi ne conan ne dihno vo che chenun yune ye nduhca̱ che redin yahn na̱n Dendiohs,
7 te ihyan chahn ne, vatechica ye rahndudo ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ne hua nahn ye che va̱n ihyan che hua ritahno ye Dendiohs quenda̱h che chuhnun ye.
8 Chemin che uvo conda̱ cuande yuhn vo ihyan chahn, conan vo ihyan, nda̱ca che chuhnun ye. Nahn che conan vo ihyan ca̱va che conduco vo ihyan na̱n ntiyon che racotuhn ye Ndudo yahn Dendiohs.

Diótrefes ne, hua runeca̱de se

9 U ne, dirún yahn ihyan ndiya̱co, ate Diótrefes ne, hua nahn se che ca̱hcantiyon nuhn, te ma̱n se nahn ca̱hcantiyon se.
10 Chemin che ndete che cáhn min ne, nda̱caruné sa̱hn deh cuande che ndere ra̱hn se yahn nuhn. Ava̱ne ne, dihno vo che vatechica ye rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs ne, cuahn che renda̱ ye min ne, hua renevahnecun se ihyan, nde rihca ta̱n se che nevahnecun ihyan chena̱hn ihyan. Me ndete che vate ihyan che nevahnecun ye ihyan ndeva̱co ye ne, rendetenda̱h no se ihyan ndiya̱co.
11 Dihnó che yahinó ndih, condi ne quendi ne yune yahn ihyan che chihnga̱ redin ye. A devano vo te ihyan che chihnga̱ redin ye ne, hua yahn Dendiohs ihyan, ne ihyan che redin ye che ndah ne, a yahn Dendiohs ihyan.

Demetrio ne, runeca̱de ye

12 Nducoya̱ca dihno vo ne, rente ye che a̱ma runeca̱de dihno vo Demetrio, ne a ndero ndi che runeca̱de ye. Namin nuhn ne, a devano cua̱co nuhn che runeca̱de ye, ne nchuhn ne, a devano ne che dema̱n ndudo cua̱co rente nuhn.
13-14 A̱ma va che te cuandé ndih ate ndotenan che dirún yahn ne ne, tahque ndah che nte mán nduco ne, te a nun chí quendihcheró ndih.
15 Dendiohs conduco ye ndih. Cuendeva ne Dendiohs yahn dihno vo che vate ye muhn. Cueneca̱h ne Dendiohs che cuande yáhn queri a̱ma dihno vo che vate ye ta̱n.

CA̱CA CHE DIRUN SAN JUDAS

1 U Judas, dihno Jacobo, che redín ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, dirún ca̱ca cuh, dechúh yahn nchuhn che yahino Dendiohs Chida nchuhn, tenda̱hnun ye nchuhn, redin ye cuda̱do nchuhn ca̱va che ndeva Dihvo vo Jesucristo nchuhn.

2 Ricá Dendiohs che a̱ma din yahino ye nchuhn, din ye che nda̱hca̱ cuahtenan ne.

Sa̱hn rihncheh

3 Dihnó che yahinó nchuhn, a̱ma nahn dirún yahn ne nduhca̱ che ndedevahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn ma̱n, u ma̱n, ate ma̱n ne, quenan cuma che dirún yahn ne, riya̱hvé nchuhn che ca̱hca ta̱n ne che nahn ndacorun ihyan vederihquentiyon che a̱ma yune no nda̱hco Dendiohs ta̱h ihyan yahn ye, che va che cotahno vo Dihvo vo Jesucristo.

4 Riya̱hvé nchuhn, te a checadinó te a̱ma o sa̱hn che a ndirun yahn se che va che conda se ne, numacuahn vedema̱yon nda̱ se va̱n nchuhn. Sa̱hn chahn ne, a̱ma duhtuno ihyan se. Ricuahn se te ihyan che renevahnecun ye ndudo ndah yahn Dendiohs ne, co cuahtechica ye vedeyeno yahn ma̱n ye, cuahtendihco ye nunde. Che tihca̱ redin se ne, raconda̱h veda̱me se Dihvo vo Dendiohs, ihyan min che ndina̱n ye yuhn vo ma̱n, Dihvo vo Jesucristo ma̱n.

5 Hua da̱ma co nchuhn nduco se. Va a̱ma na̱n che ntihyon yán yahn ne andahre a devano ne yahn. Cueneca̱hco ne te Dendiohs ne, andahre ndetenda̱h ye ihyan nación yahn Israel nación yahn Egipto, ate din ye castigo va̱n ihyan chahn, decuihno ye ihyan che hua chitahno ye.

6 Namin cueneca̱hco ne nduhca̱ che chahno chi ángel che hua dinahn ye ntiyon che chenan cuma ye, chahtechica va̱ne ye. Ihyan chahn ne, va che co ye castigo cuahn da̱ma. Nduhca̱ che chihquentiyon Dendiohs ne, nchiche cadena ihyan, chenun ye va̱n man va̱n ra̱hn, chenan rino ye nde nda̱ ro cuahn che numacuahn vedeyudo cuhnde ca̱de yahn ihyan iyehnse.

7 Namin cuenecahco ne nduhca̱ che chahno chi ihyan ya̱n Sodoma ma̱n, Gomorra ma̱n, ihyan ya̱n che nino min ma̱n. Ihyan chahn ne, da̱ma chi ye nduco ángel chahn, ndere chahtechica ye, chahtendihco ye nunde. Chahtenan ye nduco nda̱hta che hua nihneva̱co nduco ye ma̱n, chahtenan ye va̱n ma̱n ye nduco vih ma̱n. Ihyan chahn ne, din Dendiohs castigo ihyan, ne va che cuahtenun ye va̱n ruchiya̱hn cuahn da̱ma. Che tihca̱ chahno ye ne, cochihve yahn ihyan chena̱hn ca̱va che hua quendi ye yune min.

8 Namin sa̱hn chahn ne, redin se dehtenduh che chihnga̱. Recadino se dehtenduh va̱n ya̱hnde yahn se, ne chemin che ndere vatechica se nduco nda̱hta ma̱n, rahcota̱hn se vederihquentiyon yahn Dendiohs ma̱n, ducherino se vederihquentiyon che chenan cuma vaco chihnga̱ ma̱n.

9 Nde Miguel, ángel che tahque ndina̱n ye ne, hua chuhnan ye, te cuahn che chih Moisés ne, andahre chihca ta̱n ye che hua quenda chundah ihyan, cuhn chende ye nduco se, ate hua chihquino ye din dine ye sa̱hn. Tahque ndah ye ne, ra̱hn ye ri ye sa̱hn tuhca̱: “Dihvo vo Dendiohs din ye castigo di.”

10 Ate sa̱hn chahn ne, ra̱hva se yahn vederihquentiyon min che nde hua renahn se yahn. Riquendi ve na̱n se yune chihnga̱ anduhneca̱ ite chano che redin te dehtenduh nde hua rendedecadino te yahn. Chemin che va che conda se.

11 ¡A̱ma vedin se!, te riquendi se yune yahn Cain ma̱n, yahn che nahn yahn se tume ne, rahtendihco se nunde nduhca̱ che din Balaam ma̱n. Va che co se castigo nduhca̱ che chahno Coré che decuihno Dendiohs sa̱hn, din nunde yahn se.

12 Sa̱hn chahn ne, rihtera se vedecuihno cuahn che rendo da̱ma se nduco nchuhn ro che rahte vihco ne numacuahn vedeyahino che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo. Reh se ma̱n, rih se ma̱n, redin se anduhneca̱ ndete che vihco vedecoh. Redin se cuande ca̱va ma̱n se, nde hua cuande yahn se ca̱va ihyan chena̱hn. Anduhneca̱ man cuma che rechuh da̱ma, riquenda yuhne ne, tihchan se, te nde hua richihve se. A ndinda se anduhneca̱ ya̱hn nda̱ta che hua ri ndute yahn che ca tihve duto, ne nihno ntih.

13 Sa̱hn cha̱hn ne, anduhneca̱ yan yahn nuniya̱hn cuahn che a̱ma rano yuhne ta̱n, te vatechica se muhn min, rihtera se vedecuihno yahn se. Nduhca̱ iyon che hua quenun yune yahn, tihchan se, te nde hua devano se ti nda̱ ti tuno se. Ate a va ya̱n castigo che din Dendiohs sa̱hn, cuahtenun se va̱n man va̱n ra̱hn numacuahn ro.

14 Enoc, ihyan min che a ri ndache ihyan na̱n nda̱ta yahn Adán ne, ca̱h Dendiohs, checadino ye va̱n ya̱hnde yahn ye, ne namin cahndudo ye yahn sa̱hn chahn. Ra̱hn ye: “Ndihcheró Dihvo vo che nda̱ ye nduco a̱ma ndeh mil ángel yahn ye,

15 ca̱va che techeca̱de ye yahn nducoya̱ca ihyan iyehnse, ne din ye castigo sa̱hn nunde yahn nducuahn dehtenduh nunde che chendihco se ma̱n, ndudo ta̱n che neca̱hn se yahn ye ma̱n.”

16 Sạhn nunde chahn ne, rạhn nunde se
yahn nducuahn mạn, rendạhchenan se
mạn, vatechica se vedeyeno yahn mạn se,
rahtendihco se nunde mạn, numacuahn
vedeyạde rendonan mạn se sạhn mạn,
rendonan se ihyan cạva che dinahn ye
dehtenduh che nahn se mạn.

Riyạhve ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

17 Dihnó che yahinó nchuhn, cuenecạhco
ne ndudo che rente ihyan apóstol yahn
Dihvo vo Jesucristo, chihnevan ne.
18 Rạhn ye: “Cuahn che a cochi nino ro
che nto iyehnse ne, quendạh sạhn che
ducherino se yune yahn Dendiohs, quendi
se vedeyeno yahn mạn se, cuahtendihco se
nunde.”
19 Sạhn chahn ne, hua quenun Vaco
Ndah yahn Dendiohs sạhn mạn, riquendi
se yune chihngạ yahn mạn se mạn, redin
se che rahte cạnda ihyan nduco vih mạn.
20 Me nchuhn, dihnó che yahinó nchuhn
ne, cuiquendi ne numa ino ne cotahno ne
Dihvo vo Jesucristo mạn, covạh ne
numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco
Ndah yahn Dendiohs mạn,
21 cuahtenun ino ne che yahino
Dendiohs nchuhn mạn, cuahteyạn ne nde
ndạ ro che numacuahn vedeyahino ndeva
Dihvo vo Jesucristo nchuhn, cuahtenan ne
vahchetero numacuahn ro mạn.
22 Ihyan che a vate ye che cạhcomạn ye
yune yahn Dendiohs, quendi ye yune yahn
sạhn chahn ne, coyạhve nchuhn ihyan,
cuentihyon yune ne ihyan, ndaconan
cotahno ye.
23 Nduhcạ che rehnevi ihyan dehtenduh
vạn ruchiyạhn cạva che hua cuco ne, tihcạ
cuendedevahn nchuhn ihyan chahn, te
cạhnda yahn ye. Namin conan vạhino ne
ihyan che vatechica ye vedeyeno yahn
mạn ye, rahtendihco ye nunde. Ate cuihco
ne cudạdo che hua dạma co ne nduco ye.
Codin vi ne yahn nunde che rahtendihco
ye.
24-25 Ạma no Dendiohs yuhn vo, ihyan
min che ndedevahn ye uvo. Numacuahn
vederihquentiyon yahn ye redin ye cudạdo
nchuhn cạva che hua cạhcomạn ne yune
yahn ye, ne dave yavenạn ne ndeva ye
nchuhn. Ndạ ro min ne, ạma co yeno ne.
Ihyan min che quenan cuma ye
vederihquentiyon numacuahn ro. Ndạhcạ
che ndeva ihyan yavenạn ye che cuande
yahn Dihvo vo Jesucristo. Tihcạ co.

NDUDO CHE CAH DIHVO VO JESUCRISTO, CHECADINO SAN JUAN YAHN DEHTENDUH CHE VA CHE CONAHN

1 Nan libro cuh ne, ndirun ndudo che cah
cuande Dendiohs Dihvo vo Jesucristo yahn
dehtenduh che a nun va che conahn cava
che cah ye che cadino ihyan che ritahno ye
ihyan. U Juan, che redín ntiyon yahn Dihvo
vo ne, dechuh ye ángel yahn ye, te ye che
checadinó yahn.
2 Dirún yahn nducuahn dehtenduh che
Dendiohs man, Dihvo vo Jesucristo man, te
ye che checadinó man, ndihcheró man.
3 Che dirún nan libro cuh ne, a Dendiohs
te ye checadinó, ne ndah ro yahn ihyan che
rahndudo ye man, ihyan che rihnevan ye
man, rendevahnecun ye man, te a cochi
nino ro che conahn.

San Juan ne, dirun ye yahn ihyan yahn nduh che ndache yaco

4 U Juan ne, dirún yahn nchuhn ihyan
yahn nduh che ndache yaco che vate ne
yahn yahn Asia. Dendiohs, ihyan min che
va ye numacuahn ro man, va che chi ye
man, nduco Vaco Ndah yahn ye che ama
yudo vederihquentiyon yahn, che rinduco
ihyan nan che rihquentiyon ye ne, din
yahino ye nchuhn, din ye che ndahca
cuahtenan ne.
5 Namin Dihvo vo Jesucristo, ihyan min
che cuaco nducuahn che rente ye man, che
menan vihca ntuche ye van tenahn man,
che tahque yudo vederihquentiyon yahn
ye che co nducoyaca rey che vate ye
iyehnse man, din yahino ye nchuhn, din ye
che ndahca cuahtenan ne. Ihyan min ne,
yahino ye uvo, ne chih ye, chera yun yahn
ye cavo vo. Man ne, anduhneca ndete che
nedin dave ye uvo nduco yun yahn ye che
nchahco ye nunde yuhn vo.
6 Te ye vederihquentiyon uvo, ne man ne,
a ndi vo anduhneca rey man, anduhneca
chidocuyan man, cava che din vo ntiyon
yahn Chida ye, ihyan min che Dendiohs
yahn ye. Nahn che dinahn nducoyaca
ihyan che rihquentiyon ye, ndeva ye
yavenan ye cuahn dama. Cuaco. Tihca co.
7 Condihche nchuhn. Dihvo ye Jesucristo
ne, va che chi ye van man. Nducoyaca
ihyan iyehnse ne, ndihchero ye ihyan, nde
sahn che chihno se ihyan, ne nducoyaca ye
cuaco ye cuahn che ndihchero ye ihyan.
Cuaco. Tihca co.
8 Dihvo vo, ihyan min che ama quenan
cuma ye vederihquentiyon ne, tuhca rahn
ye: "U che vá numacuahn ro, nde nan
canan nde nan cuihnonan. U che va che
chí."
9 U Juan, che dihno nchuhn che namin
rechuhríhn nduco ne man, chenan vo nan
ntiyon yahn Dendiohs man, chenan cumo
vo vedechahtino che rete Dihvo vo
Jesucristo uvo man, quenán preso nan
yahn che duche Patmos, yahn che
cahndudó ndudo ndah yahn Dendiohs
man, che cahndudó yahn Dihvo vo
Jesucristo man.
10 Ama ro yahn Dihvo vo ne, quenun
Vaco Ndah yahn Dendiohs u, ne chihnevan
ama ndudo cuahn vedamé, che ama dito
rahn, nduhca che rah trompeta.
11 Rahn tuhca:
—U che vá numacuahn ro, nde nan
canan, nde nan cuihnonan. Cuediron nan
ama libro dehtenduh che ndihchero, ne
cuedechoh yahn ihyan yahn Dendiohs,
nduh che ndache yaco, yahn yahn Asia,
yan Efeso man, Esmirna man, Pérgamo
man, Tiatira man, Sardis man, Filadelfia
man, Laodicea man.
12 Ndaconán che nahn ndihcheró duh
che rahn nducó, ne cuahn che ndaconán
ne, ndihcheró ndache candelero
diyahnguan.
13 Mendahn nan che vatendi candelero
chahn ne, ndihcheró ama ihyan che
nduhca ihyan min che rinduco ye
nducoyaca ihyan. Tino yahn ye ne, riya
nde cah ye, ne numa yaco ticua ye quenun
ama cinturón diyahnguan.
14 Yudo tin ye ne, cua nduhca cuche man,
nduhca ihve man, ne ndutenan ye ne,
nduhca ruchiyahn.
15 Cah ye ne, riya nduhca cu cuan che ca
riche riche, ne ndudo ye ne, ama yudo,
nduhca che rahco ndin ama ndeh ico.
16 Tah cuaco ye ne, chenan ndache iyon.
Chende ye ne, riquendah ama espada che
ama cuiyon, ne can nduh che o lado.
Vaconan ye ne, ama yudo ro nduhca che ro
nan yahn cuahn che ama ihno.
17 Cuahn che ndihcheró ihyan ne,
chendavá nan ye, ne chih tahn. Ate nahn
tah ye u nduco tah cuaco ye, ne rahn ye ri
ye u:
—Hua te vah. U che vá cuahn dama, nde
nan canan, nde nan cuihnonan.
18 U che chíh, ate man ne, vá cuahn
dama. U che rihquentiyón vederih man,
nan chenun tenahn man.
19 Codiron yahn dehtenduh che
rendihchero che va man ro cuh man, che
cuhnde adive man.
20 Tuhca conahn yahn ndache iyon che
chenan tah cuacó: iyon chahn ne, sahn che
rahndudo se ndudo yahn Dendiohs nduh
che ndache yaco, ne candelero che ndache
ne, conahn nduh che ndache yaco.

2

1 'Codiron yahn sạhn che rahndudo se
ndudo yahn Dendiohs, che quenan se yạco
che va min yạn Efeso: "Tuhcạ rạhn Ihyan
che chenan ndache iyon tạh cuạco ye, ne
quechica ye mendạhn nạn che vatendi
nduh che ndache candelero diyạhnguạn:
2 U devanó nducuahn che redin nchuhn
mạn, devanó nduhcạ che rechuhrihn ne,
redin ne ntiyon mạn, che quenan cuma ne
vedechahtino mạn, che ạma canderino ne
ihyan che duhtuno ihyan ye mạn. Namin
devanó che a cạh cuihno ne sạhn che redin
cạ se che apóstol se, tumacadino ne che
sạhn rihncheh se.
3 Quendạh ne vedechahtino, chuhrihn
ne mạn, ạma nedin ne ntiyon yáhn yahn
che ritahno ne u mạn.
4 Ate va ạma nạn che hua renan inó che
redin ne, yahn che ametah chenan cuma
ne vedeyahino nduhcạ ro menạn.
5 Cuenecạhco ne nduhcạ che ạma yahn
denda ne. Cuento ino ne nunde yahn ne,
ne cuiquendi ne nduhcạ che a cochi ne ro
menạn. Ndete che hua ne, co tán nduco ne,
ne cạhn núṅ, ne cahneví candelero yahn ne
nạn che va.
6 Ndạhcạ redin nchuhn che hua renan
ino ne che redin sạhn Nicolaita. Chemin
ne, namin u ne, hua renan inó.
7 Nducoyạca nchuhn, ihyan ndiyạco,
cuendedecadino ndah ne che tihcạ rạhn
Vaco Dendiohs ri nchuhn. Duh nchuhn che
cocha ne ne, té ndutiyạde che va
vahchetero, cheh ne. Chemin ne, din che
cuahtenan ne numacuahn ro nạn
Dendiohs."
8 'Namin codiron yahn sạhn che
rahndudo se ndudo yahn Dendiohs che
quenan se yạco che va yạn Esmirna:
"Tuhcạ rạhn Ihyan che va ye cuahn dạma,
nde nạn canạn, nde nạn cuihnonan, ihyan
min che chih ye, ne ndaconan ntuche ye:
9 U devanó nducuahn che redin nchuhn
mạn, che rechuhrihn ne mạn, che chevạh
ne mạn, ate nạn Dendiohs ne cuihca ne.
Namin devanó nduhcạ che chihngạ rạhn
ạma o se yahn ne. Sạhn chahn ne, rạhn se
te ihyan nación yahn Israel sạhn, ate che
cuạco ne, lạdo yahn chundah ndi cuande
se.
10 Hua dihya ne co yahn che va che
chuhrihn ne, te chundah ne, din se che
cuih ihyan neve nchuhn vạcoyạhn, cạva
che tumarande se nchuhn, chuhrihn ne
chete che ndiche ro. Ate cuiquendi ne
codinahn ne ndudo yáhn nde ro che ndạca
ne iyehnse, ne u ndạhco menún yahn ne,
dín che cuahtenan ne vahchetero
numacuahn ro.
11 Nchuhn, ihyan ndiyạco,
cuendedecadino ndah ne che tihcạ rạhn
Vaco Dendiohs ri nchuhn. Nchuhn che
cocha ne ne, hua deh va co yahn ne ro che
co ihyan castigo cạva nunde yahn ye."
12 'Namin codiron yahn sạhn che
rahndudo se ndudo yahn Dendiohs che
quenan se yạco che va yạn Pérgamo:
"Tuhcạ rạhn Ihyan che nda ye espạda
cuiyon che can nduh che o lạdo me:
13 U devanó nducuahn che redin nchuhn,
devanó che yạn nạn che chenan ne ne,
chundah rihquentiyon se. Andahre tihcạ
ne, riquendi ne nạn ntiyon yáhn. Hua
rihcomạn ne che ritahno ne u, andahre
ndihchero ne nduhcạ che chih Antipas.
Ihyan min ne, devano cuạco ye ndudo
yáhn, ne quendi ye nạn ntiyon yáhn cuahn
che quenan ye iyehnse. Chihno se ihyan
vạn nchuhn min nạn che rihquentiyon
chundah.
14 Ate va ạma o nạn dehtenduh che hua
renan inó che redin ne. Hua renan inó che
retuma ino ne min yạn Pérgamo neve sạhn
che riquendi se ricuahn se ndudo yahn
Balaam, sạhn min che chinun se Balac cạva
che din se che cuahtendihco ihyan nación
yahn Israel nunde, cheh ye dehtenduh che
rihco ihyan nạn che rivahn dendiohs yahn
ye mạn, che cuahtendihco ye nunde che
ndere cuahtenan ye nduco ihyan che hua
nihnevạco nduco ye mạn.
15 Namin retuma ino ne neve sạhn che
riquendi se che rạhn sạhn Nicolaita.
Chemin che tán nduco ne.
16 Cuento ino ne, ne cuihco yudo ne che
ametah quendi se, te ndete hua ne, cáhn
yạn yahn ne, ne cuhmá nduco sạhn chahn,
cuáhn sạhn nduco espạda che riquendạh
chendé.
17 Nchuhn ihyan ndiyạco,
cuendedecadino ndah ne che tihcạ rạhn
Vaco Dendiohs ri nchuhn. Ihyan che cocha
ye quendạh ye ne, cáh maná, cheh ye. Pạn
min ne, quenun ndeh. Namin cáh ạma tu
cua, ne nạn tu me ne, ndirun che duche
ạma ihyan, che nde ạma ihyan hua devano
ye, atenạn ihyan che ndondạ tạh ye tu me."
18 'Namin codiron yahn sạhn che
rahndudo se ndudo yahn Dendiohs che
quenan se yạco che va yạn Tiatira: "Tuhcạ
rạhn Dạya Dendiohs, ihyan min che
nduhcạ ro ruchiyạhn ro ndutinạn ye, ne
cạh ye ne, riya nduhcạ cu cuạn che ca riche
riche:
19 U devanó nducuahn che redin nchuhn.
Devanó che quenan cuma ne vedeyahino
mạn, ritahno ne mạn, ntiyon che redin ne
mạn, che quenan cuma ne vedechahtino
mạn. Devanó te nde tahque numa ino ne
redin ne ntiyon mạn che co cuahn che
canạn ne.
20 Ate va ạma nạn che redin ne che hua
renan inó. Hua renan inó che a ndah no ino

ne che redin tạhn che duche te Jezabel, che ndere rạhn te che rahndudo te ndudo yahn Dendiohs. Ate nduco ndudo che ricuahn te ne, rihncheh te ihyan che redin ye ntiyon yáhn, cạva che cuahtenan ye nduco ndạhta che ndiyu ndạhta yahn ye mạn, cheh ye dehtenduh che rihco ihyan nạn che redin vahn ye dendiohs yahn ye mạn.

21 U ne, recạh cá ro quenan te iyehnse, cạva che nto ino te nunde yahn te, ate hua rento ino te, ne riquendi te ndere rechica te.

22 Mạn ne, dín che cotạh ạma cah tạhn, condite te nạn yundo. Namin dín che ạma chuhrihn sạhn che redin chihyo se tạhn, rahtenan se nduco te, ndete che hua ngua se che dạma ri se nduco te.

23 Namin dín che coh dạya te cạva che cadino nducoyạca ihyan yahn Dendiohs yahn nducuahn yạco, che u ne, recadinó che rendededecadino ihyan, ne queri ạma nchuhn ne, ndạhco menún yahn ne tuno ca ntiyon che nedin ne.

24 Ate combiero yahn nchuhn che vate ye yạn min che hua riquendi ye che ricuahn tạhn min mạn, che hua riquendi ye vederihquentiyon chahte yahn chundah che rahtechica ihyan vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco ye nunde mạn ne, rạhn rí nchuhn te hua dín che chuhrihn ye.

25 Ntiyon che va tạh nchuhn ne, codin ne cudạdo nde ro che ndaconan chi túⁿ.

26 Ihyan che cocha ye quendạh ye mạn, quendi ye dinahn ye che rihquentiyónⁿ nde ro che ndá mạn ne, cạh vederihquentiyon ihyan che cạhcantiyon ye ndeh nacióⁿ.

27 Nduhcạ vederihquentiyon che te Chidá u ne, tihcạ vederihquentiyon che cuahtenan cuma ye. Chemin ne, anduhnecạ ạma cu che cạhcantiyon nduco ye nacióⁿ chahn, ne co ndeh ye ndete che nahn ye, anduhnecạ ndete che chite yạhn.

28 Namin cạh yuhdo chahte che riquendạh cuahn che a co dave, ndondạ tạh ye.

29 Nchuhn ihyan ndiyạco, cuendededecadino ndah ne che tihcạ rạhn Vaco Dendiohs ri nchuhn.”

3

1 ’Namin codiron yahn sạhn che rahndudo se ndudo yahn Dendiohs che quenan se yạco che va yạn Sardis: “Tuhcạ rạhn Ihyan che quenan cuma ye vederihquentiyon chahte yahn Vaco Dendiohs mạn, nduh che ndache iyon mạn: U devanó nducuahn che redin nchuhn. Devanó che anduhnecạ ndete che a ndih ne nạn Dendiohs andahre quenduche ne nạn ihyan iyehnse.

2 Cuenuhn ino ne, ne cuenecạh dito ne dehtenduh che va ca che a nahn cuihno denda ne. Tihcạ, te rendihché che nducuahn che redin ne ne, hua ndạhcạ nạn Dendiohs yáhn.

3 Cuento ino ne nunde yahn ne, cuenecạhco ne nducuahn che chahn ne, ne cuiquendi ne. Ndete che hua nuhn ino ne ne, adenạn ndá tạn nduhcạ che rendạ sạhn duco, che nde hua devano ne deh ura, ne dín castigo nchuhn.

4 Andahre tihcạ ne, retuma ino ne min yạn Sardis te neve ihyan che metah detoh ye chedave yahn ye. Ihyan chahn ne, conduco ye u, cuahtenun ye tino cua. Tihcạ redin yahn, te dave yavenạn ye.

5 Ihyan che cocha ye quendạh ye ne, cuahtenun ye tino cua, ne hua ntihné che duche ye nạn libro che rihquentiyon che cuahtenan ihyan vahchetero cuahn dạma. Tahque ndah ne, ndevá ihyan nạn Chidá mạn, nạn ángel yahn ye mạn.

6 Nchuhn ihyan ndiyạco, cuendededecadino ndah ne che tihcạ rạhn Vaco Dendiohs ri nchuhn.”

7 ’Namin codiron yahn sạhn che rahndudo se ndudo yahn Dendiohs che quenan se yạco che va yạn Filadelfia: “Cuihcovan nchuhn yahn Ihyan che dave ye nạn Dendiohs mạn, cuạco nducuahn ndudo yahn ye mạn, ihyan min che quenan cuma ye llạve yahn rey David. Cuahn che nạhne ye ne, nde ạma ihyan hua co necạhde ye, ne cuahn che necạhde ye ne, nde ạma ihyan hua co nạhne ye. Rạhn ye tuhcạ:

8 U devanó nducuahn che redin nchuhn. Chacondah chendevah cạva ne, ne nde ạma ihyan hua co necạhde ye. Andahre hua nduh rigonun chihve ne ne, ate retumacạh ne yahn ndudo yáhn, ne hua racondạh vedạme ne u.

9 Rạhn rí nchuhn che ndạhco ndiyá sạhn rihncheh che ndi cuande se lạdo yahn chundah, ndere rạhn se che sạhn nacióⁿ yahn Israel se. Dín che cahntihya se nạn nchuhn cạva che codevano se che yahinó nchuhn.

10 Redinahn nchuhn che rihquentiyóⁿ yahn che chenan cuma ne vedechahtino. Chemin che ndedeváhn nchuhn yahn castigo che va che co nducoyạca ihyan iyehnse.

11 A nun chí. Codin ne cudạdo ntiyon che chenan ne cạva che nde ạma ihyan hua ndạhco ndiya ye nchuhn, detohnan ye ntiyon yahn ne, din ye che hua nuhnde menun yahn ne.

12 Ihyan che cocha ye quendạh ye ne, ạma ndah ro yahn ye. U dín che conạn ye nạn che rihquentiyon Dendiohs yáhn, ne hua ndạ ro che ndiquendạh ye min. Nạn ye ne, cuaconáhn che duche Dendiohs yáhn mạn, che duche yạn yahn ye, Jerusalén ra

mạn, che chi nde vahchetero nde nạn va ye. Namin dirún che duché quenuma ra.
13 Nchuhn ihyan ndiyạco,
cuendedecadino ndah ne che tihcạ rạhn
Vaco Dendiohs ri nchuhn."
14 'Namin codiron yahn sạhn che
rahndudo se ndudo yahn Dendiohs che
quenan se yạco che va yạn Laodicea:
"Tuhcạ rạhn Ihyan che devano cuạco ye
mạn, che rạhn ye ndudo cuạco mạn, ihyan
min che nduco Dendiohs dendah ye
nducuahn:
15 U devanó nduhchan nchuhn nạn
ntiyon yáhn; nde huane ihno ne, nde huane
iche ra ne. Tahque ndah ne ndete che
cuiquendi ne numa ino ne, o ạma yune no
cuihcomạn ne.
16 Ate nducote vatemạn ino ne ne, tahque
ndah che cuacondạh vedạmé nchuhn.
17 Nchuhn ne, rạhn ne che ạma va yahn
ne, che ạma ndạhcạ rahno ne, che nde ạma
vederetạhn yahn ne metah. Me nde hua
retumacadino ne che ạma ndạche chenan
ne mạn, ạma chevạh ne mạn. Anduhnecạ
ndete ve nạn ne mạn, anduhnecạ ndete
che devạne ne mạn.
18 Chemin che riyạhvé nchuhn che
dinahn ne ndudo yáhn. Chemin ne,
anduhnecạ diyạhnguạn ndah cạva ne,
cạva che co niyon ne nduhcạ ihyan cuihca.
Che dinahn ne ndudo yáhn, quendi ne yune
yáhn ne, anduhnecạ che cuahtenun ne tino
cua, ne ametah cora vedecuihno yahn ne
che anduhnecạ ndete che devạne ne.
Namin cochihve yahn ne nduhcạ ico che
cuih ne ndutinạn ne cạva che co ro nạn ne.
19 U ne, riyạhvé mạn, redín castigo mạn,
nducoyạca ihyan che yahinó ihyan.
Chemin che codin nun ino nchuhn, ne
cuento ino ne nunde yahn ne.
20 Condihche nchuhn. U ne, riyạhvé
ihyan. Ihyan che rihcovan ye ndudo yáhn,
ne renevahnecun ye u ne, conducó ihyan,
dạma chéh dạma cúh nduco ye.
21 Ihyan che dinahn ye nde nạn
cuihnonan ne, cạh yuné che nduco ye
cuhnde ye nạn che vá rihquentiyón,
nduhcạ che dinahn mán, ne vá dạma
nduco Chidá nạn che rihquentiyon ye.
22 Nchuhn ihyan ndiyạco,
cuendedecadino ndah ne che tihcạ rạhn
Vaco Dendiohs ri nchuhn."

4

Rendeva ihyan yavenạn Dendiohs vahchetero

1 Chihno min ne, ndihcheró vạn yạhnde
yáhn ạma chendevah che quendah
vahchetero. Tuhme ángel che rạhn ye
nducó menạn me ne, rạhn tun ye. Ạma
yudo ndudo ye anduhnecạ ạma trompeta
cuahn che retive ihyan. Rạhn ye:
—Cochi muhn, ne nahmé di dehtenduh
che va che co.
2 Ndetạhno din Vaco Ndah yahn
Dendiohs che anduhnecạ ndete che
vahchetero quenún, ne ndihcheró ạma
ihyan che va ye nạn che rihquentiyon ye.
3 Me ihyan min ne, ạma diyạhn ro ye
anduhnecạ tu diyạhn che duche jaspe
mạn, cornalina mạn. Netạhn cuaco nạn va
ye ne, quendihco ạma che decạ ro
curecuhnde decạ ro, ne ạma diyạhn ro
nduhcạ che ro tu che duche esmeralda.
4 Numa ndive chihto nạn che va ihyan
ndinạn me ne, vate ndico cun indihte nạn
che rihquentiyon ye. Ihyan chahn ne,
chenun ye tino cua, ne chenun tin ye
corona diyạhnguạn.
5 Nạn che va ihyan ndinạn me ne, ạma
riya cuah mạn, ạma rine dạve mạn, ạma
yudo ri mạn. Cuạco nạn che rendihchero
ihyan ndinạn me ne, riche ndache yạhn, ne
checadinó te chemin che Vaco Ndah yahn
Dendiohs.
6 Ndiyạhn cuạhn menạn nạn che va ye
ne, decạ ro tuyuno decạ ro. Ạma chahte
anduhnecạ ạma vine.
Netạhn cuaco nạn che va ihyan ndinạn
me ne, vate cun che decạ ro ite decạ ro, ne
ạma ndeh ndutinạn chenan cuạhn menạn
mạn, cuạhn vedạme mạn.
7 Ạma ne, decạ ro león decạ ro, tạma ne,
decạ ro itenine decạ ro, tạma ne, decạ ro
nạn ihyan decạ ro nạn, ne tạma ne, decạ ro
ihya che quendihco te devạn yuhne decạ
ro.
8 Queri ạma che decạ ro ite decạ ro me
ne, chenan ạn reche, ne ạma ndeh
ndutinạn chenan cuạhn vedạme mạn,
cuạhn menạn mạn, mạn reche mạn. Nde
ro nde rạhn hua reguan rendeva yavenạn
ihyan ndinạn me, rạhn tuhcạ:
Dihve nuhn Dendiohs, ndih che quenan
cuma ne vederihquentiyon che
tahque chahte, ạma ndah ne,
ametah nde ạma nunde yahn ne.
Va ne numacuahn ro; hua ndạ ro che
cuihno vederihquentiyon yahn ne.
9 Queri ạma yune che rendeva che decạ
ro ite decạ ro me yavenạn ihyan ndinạn
me che va ye numacuahn ro mạn, renecạh
nundihve cuahn ihyan mạn ne,
10 nduh che ndico cun indihte chahn ne,
rehntihya ye nạn ihyan min, rendeva ye
yavenạn ye. Numacuahn vedenecun
rihntạve queri ạma ye corona yahn ye nạn
ye, ne rạhn ye:
11 Dihve nuhn Dendiohs, redin yahn che
ndeva nducoyạca ihyan yavenạn ne,
te quenan cuma ne vederihquentiyon
chahte, dendah ne nducuahn che va.
Ndete che hua ndih ne, nde metah dehva.

5

Dihvo vo Jesucristo ne, ndondą tąh ye cąca che chenan ndache sello

1 Namin ndihcheró che ihyan ndinąn me ne, nda ye ąma cąca ndechetive tąh cuąco ye. Cąca me ne, ndirun cuąhn chete mąn, cuąhn vedąme mąn, ne ntude chiche, chenan ndache sello.

2 Namin ndihcheró ąma ángel che ąma detino ye, ne chihnevą́n che numa dito tumerune ye:

—¿A va ihyan che quenan cuma ye vederihquentiyon che ndeh ye sello, ntąh ye cąca cuh ne?

3-4 Ate numachahte iyehnse mąn, vahchetero mąn, vąn tenąhn mąn ne, hua quendąh nde ąma ihyan che quenan cuma ye vederihquentiyon che ndeh ye sello chahn, ndihchenan ye cąca me, ne chemin che ąma chi rą́n, nde chacó ura min.

5 Tuhme rąhn ąma cha indihte chahn ri ye u:

—Ametah cueque. Ngą ihyan che tahque yudo vederihquentiyon quenan cuma ye vąn ndąta yahn Judá mąn, David mąn. A chicha ye dinahn ye ntiyon che quenan cuma ye, ne co ndeh ye nduh che ndache sello, ntąh ye cąca tih.

6 Tuhme ndihcheró ąma itecuche lihn che a ndero ndi che a nihno ihyan ite ro menąn, ndi te vedino, nti te nino nąn va ihyan ndinąn me, mendąhn nąn che chenun nduh che cun che decą ro ite decą ro me mąn, nduh che ndico cun indihte chahn mąn. Chenan ndache dihne te mąn, ndache ndutinąn te mąn. Checadinó te itecuche lihn me ne, a Dihvo vo Jesucristo. Che chenan ndache dihne te ne, conahn che ąma yudo vederihquentiyon quenan cuma ye. Che chenan ndache ndutinąn te ne, conahn che Vaco Ndah yahn Dendiohs che rahn numachahte iyehnse ne, quenun ihyan.

7 Tuhme chahn ye, ne ndondą tąh ye cąca me che nda ihyan ndinąn me tąh cuąco ye.

8 Ura che chetąh ye cąca me ne, cuahn nduh che cun che decą ro ite decą ro me, ne chehntihya nąn ye. Namin nduh che ndico cun indihte chahn ne, cuahn ye chehntihya ye nąn ye, nda queri ąma ye ąma arpa mąn, ąma cu diyąhnguąn che richenun cuhn mąn. Checadinó te yąhme cuhn me ne, chemin ndudo che revąh ihyan yahn Dendiohs.

9 Tuhme canąn rita nduh che cun che decą ro ite decą ro me mąn, indihte chahn mąn, ąma himno ra che tuhcą:

Ndih ne, redin yahn che ndondą tąh ne
cąca me, ndeh ne sello yahn,
te chihno ihyan iyehnse ndih, ne chera yun
yahn ne cą̈va che ndedevahn ne
ihyan queri ąma nación mąn, queri
ąma nąn ndąta yahn ye numachahte
iyehnse mąn, queri ąma nąn devąco
mąn, nedin yahn Dendiohs ihyan.

10 Ihyan chahn ne, din ne che chi ye ihyan
yahn Dendiohs mąn, chi ye
anduhnecą chidocuyąn che
cuahtenan ye nąn ntiyon yahn ye
mąn.
Ihyan chahn ne, cąhcantiyon ye ihyan
iyehnse.

11 Tuhme ndihcheró che ąma yąhn ángel ndito ye ntąhn cuaco nąn che va ihyan ndinąn me mąn, nąn che chenun nduh che cun che decą ro ite decą ro me mąn, nduh che ndico cun indihte chahn mąn, ne chihnevą́n

12 che ąma dito rąhn ye tuhcą:

Ihyan tih che chih ye nduhcą ąma itecuche
lihn che ndi te vedino ne,
redin yahn che ndeva nducoyąca ihyan
yavenąn ye, te quenan cuma ye
vederihquetiyon chahte mąn, va tąh
ye nducuahn che va mąn, nducuahn
vededevano mąn.

13 Tuhme nducoyąca ihyan che vate ye vahchetero mąn, ihyan che vate ye iyehnse mąn, tenąhn mąn, nducoyąca nąn ite che vate te iyehnse mąn, vąn nuniyąhn mąn, nde nducuahn dehtenduh che va ne, rąhn tuhcą:

Dendiohs che va ne rihquentiyon ne mąn,
Dihve nuhn che chih ne nduhcą ąma
itecuche lihn che chi te vedino mąn,
ndeva nuhn yavenąn nchuhn cuahn dąma,
te ąma yudo vederihquentiyon
chenan cuma ne.

14 Namin nduh che cun che decą ro ite decą ro me ne, rąhn:

—¡Tihcą!

Tuhme nduh che ndico cun indihte chahn ne, chehntihya ye, ndeva ye yavenąn Dendiohs, ihyan min che va ye numacuahn ro.

6

Dihvo vo Jesucristo ne, ndeh ye sello che chenan nąn cąca me

1 Chihno min ne, Dihvo vo, ihyan min che chih ye nduhcą ąma itecuche lihn che chi te vedino ne, ndihcheró che ndeh ye ąma sello chahn, ne chihnevą́n che yąhve ąma cha che decą ro ite decą ro me u. Ąma yudo ndudo nduhcą che rine dąve, ne rąhn:

—¡Cochi condihchero!

2 Tuhme ndihcheró ąma cabąllo cua, ne ihyan che quendudo ye ite ne, ndondą tąh ye ąma corona, ne cuahn ye ndąhco ndiya ye ihyan iyehnse, nda ye ąma nducoruhnde nduco yave.

3 Cuahn che ndeh Dihvo vo tạma sello ne,
chihneván che yạhve tạma che decạ ro ite
decạ ro me u:
—¡Cochi condihchero!
4 Tuhme ndihcheró ạma cabạllo cuạh, ne
ihyan che quendudo ye ite ne, ndondạ tạh
ye vederihquentiyon che din ye che
cuahtecuhma ihyan iyehnse, cạhno ye vih.
Namin ndondạ tạh ye ạma espạda chahte.
5 Cuahn che ndeh Dihvo vo tạma sello
nạn che chi ino ne, yạhve tạma che decạ ro
ite decạ ro me u:
—¡Cochi condihchero!
Tuhme ndihcheró ạma cabạllo cuan, ne
ihyan che quendudo ye ite ne, nda ye ạma
icạde.
6 Chihneván ạma ndudo che chica nạn
che chenun nduh che cun che decạ ro ite
decạ ro me che rạhn tuhcạ:
—Codin che cuhnde cuico nde atenạn
ạma kilo trigo o ino kilo cebada ndạca
ihyan yahn che din ye ntiyon ạma ro. Ate
hua decuihne yạhn olivo mạn, dihyo uva
mạn, cạva che ndạca aceite mạn, vino mạn.
7 Cuahn che ndeh Dihvo vo tạma sello
nạn che a chi cun ne, yạhve tạma che decạ
ro ite decạ ro me u:
—¡Cochi condihchero!
8 Tuhme ndihcheró ạma cabạllo cuạn, ne
checadinó te ihyan che quendudo ye ite ne,
a ihyan min che vederih. Cuạhn vedạme ye
ne, cuahn tạma ihyan, ihyan min che
duche ye Nạn Che Chenan Rino Tenạhn.
Ihyan chahn ne, ndondạ tạh ye
vederihquentiyon che din ye che cuhnde
cạnda mạn, cuhnde cuico mạn, cuhnde cah
mạn, cạhno ite tạn ihyan mạn, ne coh a
nahn mạhn va ihyan iyehnse.
9 Namin min va ạma nạn ta, ne cuahn
che ndeh ye tạma sello nạn che a chi uhn
ne, mạn nạn ta me ne, ndihcheró
nducoyạca ihyan che chihno ihyan iyehnse
ihyan yahn che chitahno ye Ndudo yahn
Dendiohs mạn, cahndudo ye mạn.
10 Ihyan chahn ne, numa dito ye rạhn ye:
—Dihve nuhn Dendiohs, ndih che ạma
ndah ne, ne redinahn ne ndudo yahn ne,
¿ticuạhn techecạde ne yahn nuhn, din ne
castigo ihyan iyehnse che chihno ye nuhn
ne?
11 Tuhme ndondạ tạh ihyan chahn tino
cua che cuahtenun ye, ne rạhn Dendiohs ri
ye ihyan che cuahte tuhno ca ye nde conan
ndạ nducoyạca ihyan che namin ritahno ye
Dihvo vo Jesucristo, redin ye ntiyon yahn
ye, che a va cạde che cạhno ihyan iyehnse
ihyan nduhcạ che chihno ye ihyan chahn.
12 Cuahn che ndeh Dihvo vo tạma sello
nạn che chi ạn ne, ndihcheró che ạma
nuhn yạhn. Yạhn ne, ạma chi cuan, nduhcạ
che ro tino cuan ro. Iyo ne, ạma chi cuạh
nduhcạ che ro yun ro.
13 Iyon ne, chera numachahte iyehnse
nduhcạ che ra higo cuahn che rano yuhne
tạn.
14 Dehtenduh che chenan nạn ro ne,
chihno anduhnecạ che nedihno chi. Ico
mạn, yạhn cuma che vate vạn nuniyạhn
mạn ne, chihno ndahchetạhn.
15 Tuhme nducoyạca ihyan che chenan
cuma ye vederihquentiyon mạn, ihyan
ndinạn mạn, ihyan nạhn mạn, ihyan
cuihca mạn, ihyan ndinạn yahn sandạdo
mạn, ihyan che redin ye ntiyon yahn ihyan
mạn, ihyan che redin ye ntiyon yahn mạn
ye mạn, nducoyạca ihyan chahn ne,
chahtenun ndeh ye chete iviyạva mạn,
tinduh rendah tu mạn.
16 Nde ạma nahn ye che ico mạn, yạva
mạn, cora ndudo ihyan cạva che chendih
ihyan, ne Dendiohs, ihyan min che va ye
rihquentiyon ye mạn, Dihvo vo, ihyan min
che chih ye nduhcạ ạma itecuche lihn che
chi te vedino, ihyan min che quenan cuma
che din ye castigo ihyan chahn numacuahn
vedetạn mạn ne, hua ndihchero ye ihyan,
17 te a ndạ ro che co ye castigo yah, ne
nde ạma ye hua cocha ye.

7

Ihyan nación yahn Israel che ndeva Dendiohs

1 Chihno min ne, ndihcheró cun ángel che
vatendi ye ntạhn cuaco iyehnse. Ihyan
chahn ne, nda ye vederihquentiyon che
hua cuahnecun ye che cuano yuhne
numachahte iyehnse, ndiyạhn mạn, vạn
yạhn mạn, nạn nuniyahn mạn.
2 Namin ndihcheró tạma ángel che ndạ
ye, cochi ye cuạhn nạn che riquendạh
yạhn, nda ye sello yahn Dendiohs, ihyan
min che va ye vahchetero. Rạhn ángel me
numa dito ye ri ye nduh che cun combiero
yahn ye che vatendi ye iyehnse, ihyan
chahn che nda ye vederihquentiyon che
din ye che chuhrihn ihyan iyehnse:
3 —Codin nchuhn cudạdo che hua cuano
yuhne tạn ndiyạhn mạn, vạn yạhn mạn,
nạn nuniyạhn mạn, numanahn che metah
nahn vo sello chata nducoyạca ihyan yahn
Dendiohs yuhn vo.
4 Tuhme chihneván nduhva yạhn ihyan
nación yahn Israel che chenan sello ihyan,
ne ri ye ạma ciento quenan o raco cun mil
ihyan chahn.
5 Nạn ndạta yahn Judá ne, ndichio mil ye,
nạn ndạta yahn Rubén ne, ndichio mil ye,
nạn ndạta yahn Gad ne, ndichio mil ye,
6 nạn ndạta yahn Aser ne, ndichio mil ye,
nạn ndạta yahn Neftalí ne, ndichio mil ye,
nạn ndạta yahn Manasés ne, ndichio mil
ye,

7 naṇ ndaṭa yahn Simeón ne, ndichio mil
ye, naṇ ndaṭa yahn Leví ne, ndichio mil ye,
naṇ ndaṭa yahn Isacar ne, ndichio mil ye,
8 naṇ ndaṭa yahn Zabulón ne, ndichio mil
ye, naṇ ndaṭa yahn José ne, ndichio mil ye,
ne naṇ ndaṭa yahn Benjamín ne, ndichio
mil ye.

Ạma yạhn ihyan chenun ye tino cua

9 Chihno min ne, ndihcheró ạma yạhn
ihyan che chica ye numachahte iyehnse,
queri ạma nación maṇ, queri ạma naṇ
ndaṭa yahn ye maṇ, queri ạma naṇ devạco
maṇ. Nto daṃa nducoyạca ye, vatendi ye
cuạhn menaṇ naṇ che va Dendiohs maṇ,
naṇ che nti Dihvo vo, ihyan min che chih
ye nduhcạ ạma itecuche lihn che chi te
vedino naṇ Dendiohs maṇ. Ạma yạhn
ihyan chahn che nde ạma ihyan hua co cạh
duche ye ihyan. Chenun ye tino cua,
chetah tạh queri ạma ye yạta iyon.
10 Rạhn nducoyạca ye numa dito tuhcạ:
Ndih Dendiohs yahn nuhn che va ne
rihquentiyon ne maṇ,
ndih Dihve nuhn che chih ne cạva nuhn
nduhcạ ạma itecuche lihn che chi te
vedino maṇ,
rendeva nuhn yavenaṇ nchuhn che
ndedevahn ne nuhn.
11 Namin nducoyạca ángel vatendi ye ntạhn
cuaco naṇ va ihyan ndinaṇ ne maṇ, naṇ
che chenun nduh che cun che decạ ro ite
decạ ro me maṇ, nduh che ndico cun
indihte chahn maṇ, ne chehntihya ye,
ndeva ye yavenaṇ Dendiohs.
12 Rạhn ye:

—¡Tihcạ! Redin yahn che ndeva
nducoyạca nuhn yavenaṇ ne, nte nuhn
nundihve cuahn ndih numacuahn ro, te
quenan cuma ne vederihquentiyon chahte
maṇ, nducuahn vededevano maṇ, ne hua
ndạ ro che cuihno.

13 Tuhme tumerune ạma cha indihte
chahn u:

—Ihyan sih che chenun ye tino cua ne, ¿a
devene duh ihyan ye maṇ, ti chica ye maṇ
ne?

14 Ndahconán yahn ye:

—Hua devanó, ate rạhcó te a devano
maṇ ne.

Tuhme rạhn ye ri ye u:

—A ihyan sih che chuh ye vedeyah che
chihnde iyehnse. Chitahno ye Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcạ
ạma itecuche lihn che chi te vedino naṇ
Dendiohs. A ndevahn ye. Anduhnecạ
ndete che naṇo ye tino yahn ye, ndo cua
nduco yun yahn Dihvo vo.

15 Chemin che chenun ye muhn
vahchetero, rendeva ye yavenaṇ Dendiohs
nde ro nde rạhn. Dendiohs ne, conduco ye
ihyan, din ye cudạdo ihyan.

16 Ametah chuhrihn ye, nuhn ye che
cheh ye maṇ, che cuh ye maṇ, ametah
chuhrihn ye, cuahtenun ye vaṇ yaṇ maṇ,
vaṇ ihno maṇ,
17 te nduhcạ che redin ihyan cudạdo
itecuche yahn ye, riquenda ye ite, rih te
nune ne, tihcạ din Dihvo vo Jesucristo
cudạdo ihyan chahn, ndeva ye ihyan,
cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
Ihyan chahn ne, din Dendiohs che ạma co
yeno ye, ametah ndaconan cadino ye deh
che vederaṇ maṇ, deh che cuaco ye maṇ.

8

Ndeh Dihvo vo Jesucristo taṃa sello naṇ chi ndache

1 Cuahn che ndeh Dihvo vo taṃa sello
naṇ che chi ndache ne, co tenduh maḥn
ura ạma chi dihn vahchetero.
2 Chihno min ne, ndache ángel chahn che
vatendi yaṇ ye naṇ Dendiohs ne,
ndihcheró che ndondạ taḥ ye ạma
trompeta queri ạma ye.
3-4 Tuhme ndạ taṃa ángel, nda ye ạma cu
diyạhnguaṇ che richenun cuhn, ne cuahn
ye naṇ ta diyạhnguaṇ me che va naṇ
Dendiohs. Ndondạ taḥ ye ạma ndeh cuhn
cạva che cạhquiyạhn ye, ne cạ yạhme yahn
ura che revạh ihyan yahn Dendiohs.
5 Cuahn che chihno chiche cuhn me ne,
chetạh ángel me nducoyạhn naṇ ta, chih ye
chete cu che richenun cuhn me, ne
chihtera ye numachahte iyehnse.
Ndetahno nuhn yạhn maṇ, chiya cuah
maṇ, chine dạve maṇ, ạma yudo chi maṇ.

Tive ángel chahn trompeta

6 Tuhme chahteyaṇ ángel chahn cạva che
tive ye trompeta yahn ye.
7 Cuahn che tive ạma ye ne, chera yun
maṇ, yạhn maṇ, yun maṇ, numachahte
iyehnse, ne chihno chiche a nahn maḥn
yạhn maṇ, a nahn maḥn yạhn rahte maṇ,
nducuahn chano maṇ.
8 Cuahn che tive taṃa ángel ne, ạma che
decạ ro ico decạ ro, ạma riche,
chendạhnun chete nuniyạhn, ne a nahn
maḥn nuniyạhn ndạcondạ yun.
9 Namin baṛco che vatechica naṇ
nuniyạhn ne, a nahn maḥn va chihno
ndeh, ne a nahn maḥn va ite che chenun te
vaṇ nuniyạhn chihno chih te.
10-11 Cuahn che tive taṃa ángel naṇ che a
chi ino ye ne, ạma iyon ndico che duche
Ajenjo, ạma riche, chica naṇ ro, chera vaṇ
nune che va iyehnse, ne a nahn maḥn va
ico maṇ, vạco nune maṇ, ndạcondạ nune
yạ. Ạma yạhn ihyan chih ye, din nune yạ
me.
12 Cuahn che tive taṃa ángel naṇ che a
chi cun ye ne, chihno a nahn maḥn dave
yahn yạhn maṇ, dave yahn iyo maṇ, dave

yahn iyon maṇ, ne a nahn maḥn yaḥn ne, chiya daḥ maṇ, a nahn maḥn yaṇ ne, hua quendihco dave iyo maṇ.

13 Tuhme ndihcheró ạma ángel che quechica ye devaṇ yuhne naṇ maḥn naṇ ro, ne chihneván che raḥn ye numa dito ye:

—Chevaḥ ihyan iyehnse, ¡ạma yah rí cạva ye cuahn che tive te ino ángel chahn trompeta yahn ye!

9

1 Cuahn che tive taṃa ángel naṇ che a chi uhn ye ne, ndihcheró ạma ihyan che decạ ro iyon decạ ro ye, chica ye naṇ ro, chiya ye ndiyaḥn. Ndondạ taḥ ye ạma llạve yahn infierno.

2 Ndetaḥno che naḥne ye ne, quendaḥ yaḥme nduhcạ che riquendaḥ naṇ ạma horno chahte, ne ạma chi man numachahte.

3 Vaṇ yaḥme me ne, quendaḥ yaḥcadaḥn che chenan cuma te vederihquentiyon nduhcạ vederihquentiyon che chenan cuma itedahn.

4 Din Dendiohs che hua cheh te chano maṇ, yạta yahn yaḥn maṇ, atenaṇ ihyan che hua chenan sello yahn Dendiohs chata ye va che din taṇ te nduco ye.

5 Cahnecun Dendiohs che caḥ te ihyan chahn chete che uhn iyo, ate hua cahnecun ye che caḥno te ihyan. Ạma rendih run yahn te nduhcạ che rendih run yahn itedahn.

6 Checadinó te cuahn che conahn chemin ne, ạma nahn ihyan che coh ye, ate metah vederih cạva ye ro min, te va che co ye castigo.

7 Yaḥcadaḥn chahn ne, ạma vateyaṇ te nduhcạ che rahteyaṇ cabạllo che rahn te vaṇ caṇda. Tin te ne, chenan ạma naṇ che decạ ro corona diyaḥnguaṇ decạ ro. Naṇ te ne, decạ ro naṇ ihyan decạ ro.

8 Yudo tin te ne, ạma rahno nduhcạ yudo tin ndaḥta. Dihyon te ne, nduhcạ dihyon león.

9 Daṭe yahn te ne, nduhcạ cu che renun ticua sandạdo che rendedevahn saḥn tihcạ. Cuahn che raṭ te ne, ạma yudo rahco reche te nduhcạ che rahco caṛro che rindạ yuhdo vaṇ caṇda.

10 Nducodahn te ne, chendudo yaṇ yahn nduhcạ itedahn, ne va vederihquentiyon yahn cạva che caḥ te ihyan chete che uhn iyo.

11 Angel yahn infierno che ndinaṇ ye yahn te. Devạco hebreo ne, duche ye Abadón, ne devạco griego ne, duche ye Apolión. Tihcạ duche ye, te ihyan min che redecuihno ye ihyan.

12 Nduco chemin ne, a chuh ạma naṇ vedeyah, ate renda ca te o.

13 Cuahn che tive taṃa ángel naṇ che a chi ạn ye ne, chihneván ạma ndudo che chica naṇ ta diyaḥnguaṇ me, vaṇ nduh che cun dihne te che ninetạve me,

14 ne raḥn ri ángel che cade tive ye trompeta me:

—Cuentate nduh che cun ángel che nchiche ye chihto ico chahte che duche Eufrates.

15 Angel chahn ne, chenan rino ye nde ndạ ura min che ntạte ye, te chenan cuma ye ntiyon che ndạ ura min ne, va che caḥno ye a nahn maḥn va ihyan iyehnse.

16 Chihneván nduh va yaḥn sandạdo yahn ye che chendudo se yuhdo, ne ri se o ciento millón.

17 Ndihcheró che chenun se cu che duche coraza. Color yahn ne, cuaḥ maṇ, cue naṇ ro maṇ, cuaṇ maṇ. Cabạllo yahn se ne, nduhcạ naṇ león tihchan naṇ te. Chende te ne, riquendạ yaḥn maṇ, yaḥme maṇ, azufre maṇ.

18 Nduco yaḥn maṇ, yaḥme maṇ, azufre maṇ, che riquendaḥ chende te ne, chihno te a nahn maḥn va ihyan iyehnse.

19 Cabạllo chahn ne, chenan cuma te vederihquentiyon che caḥno te ihyan nduco chende te maṇ, nducodahn te maṇ. Nducodahn te ne, nduhcạ cu tihcạ, ne nduco chemin ne, renuhn yah te ihyan.

20 Ihyan che ndevahn ye che hua chihno te ihyan ne, hua nto ino ye nunde yahn ye, quendi ye rendeva ye yavenaṇ vaco chihngạ maṇ, dehtenduh che redendah maṇ ye, redin ye dendiohs yahn ye maṇ. Dehtenduh chemichan ne, redindah ye nduco diyaḥnguaṇ maṇ, diyaḥngua maṇ, cu cuaṇ maṇ, tu maṇ, yaḥn maṇ, ne ndere chenan ndutinaṇ, ate hua ronaṇ, ndere chenan revan, te hua rihnevan, ndere chenan caḥ, te hua rica.

21 Ihyan chahn ne, hua nahn caḥcomaṇ ye yune chihngạ yahn ye. Tahque ndah ye ne, quendi ye rihno ye vih maṇ, reduco ye maṇ, redin cuah ye maṇ, ndere rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevạco nduco ye maṇ.

10

Ạma ángel nda ye ạma cạca lihn

1 Chihno min ne, ndihcheró taṃa ángel che detino ye chica ye vahchetero, chiya ye ndiyaḥn. Quendihco ạma man ntaḥn cuaco chihto naṇ ye maṇ, quendihco ạma curecuhnde nihno tin ye maṇ. Naṇ ye ne, ạma diyaḥn ro nduhcạ yaḥn che quenan naṇ ro. Caḥ ye ne, nduhcạ che ro ruchiyaḥn tihcạ ro.

2 Nda ye ạma cạca lihn nentaḥ ye. Chihno ye caḥ cuạco ye naṇ nuniyaḥn, ne caḥ cueh ye ne, chihno ye ndiyaḥn.

3 Tuhme cah ye numa dito ye, ne ndudo
ye ne, nduhcą ndudo león cuahn che
retuhche te. Cuahn che cah ye ne,
chihneván ndache yune ndudo che ą̈ma
yudo chenun nduhcą che rine dąve.
4 Chihno min ne, a va yąn che dirún deh
conahn ndudo chahn, ate ndaconan
chihneván tąma ndudo che chica
vahchetero che rąhn nducó:
—Conun ine nduh che ndache ndudo che
chihneven, ne hua diron.
5 Tuhme ángel me che nihno cąh ye nąn
nuniyąhn mąn, ndiyąhn mąn ne,
ndihcheró che chenihyon ye tąh cuąco ye
nąn ro, ne chihneván che rąhn ye:
6 —Nde muhn nde nąn Dendiohs, ihyan
min che va ye cuahn dąma mąn, ihyan min
che dendah ye nąn ro mąn, iyehnse mąn,
nuniyąhn mąn, nducuahn che va mąn, a
nun cuahn conahn
7 ndudo yahn ye che cąh ye checadino
ihyan profeta yahn ye, che nde hua devano
ihyan ro menąn. Cuahn che tive tąma ángel
nąn che a co ndache ye ne, conahn.
8 Tuhme ndudo che a chihneván menąn
che chica vahchetero ne, ndaconan rąhn
ducó:
—Cochi, cotah cąca che nda ángel che nti
ye nąn nuniyąhn mąn, ndiyąhn mąn.
9 Tuhme cháhn nąn ángel chicá cąca me
ihyan, ne rąhn ye ri ye u:
—Ngą, cocheh. Ura che cheh ne, ą̈ma
yąde chihn nduhcą che rihn nedih yahn,
ate cuihno cheh ne, ndacondą yą.
10 Chéh cąca me, ne chinahn nduhcą che
rąhn ángel me ri ye u.
11 Tuhme chihneván tąma ndudo che
rąhn ri u:
—Va ca ndudo che diron yahn
dehtenduh che va che cuahno co ą̈ma yąhn
ihyan, queri ą̈ma nación mąn, ndąta yahn
ye mąn, devąco yahn ye mąn, yahn che va
che cuahno co ihyan ndinąn mąn.

11

O ihyan che cuahndudo ye ndudo yahn Dendiohs

1 Chihno min ne, ndondą tą́h ą̈ma
nducocąde, ne chihneván che rąhn
Dendiohs ri ye u:
—Cuedecade yąco chahte yáhn mąn, nąn
ta mąn. Namin codin doche ihyan che
chenun ye chete, rendeva ye yavenąn.
2 Ate hua decade cuąhn chevah, te min
ne, a ndondą tąh sąhn tąma nación, ne
condinun condinąhno se yąn yáhn chete
che o raco o iyo.
3 Cuedevene te dechúh o ihyan che
chenun ye tino cuan, cuahndudo ye ndudo
yáhn chete che ą̈ma mil quendudo o ciento
ino raco ro.
4 Nąn Ndudo yahn Dendiohs nąn che
ndirun yahn o yąhn olivo mąn, o candelero
mąn, che vatendi nąn Dendiohs, ihyan min
che rihquentiyon ye iyehnse ne, checadinó
te chemin ne, a yahn ihyan che o chahn che
cuahndudo ye ndudo yahn Dendiohs.
5 Ndete che vate ihyan che nahn din tąn
ye nduco ihyan chahn ne, quendąh
ruchiyąhn chende ye, ne cuihno cuco ye.
Nducoyąca ihyan che din tąn ye nduco
ihyan chahn ne, va che coh ye.
6 Cuahtenan cuma ihyan chahn
vederihquentiyon cąva che din ye che hua
cuan co numanahn che cuahndudo ye
mąn, che din ye che nune ne, ndacondą
yun mąn, che din ye che cuhnde nducuahn
nąn vedeyah iyehnse adehno ura che nahn
ye mąn.
7 Ate cuahn che a dinahn ye ntiyon che
cuahtenan cuma ye ne, quendąh ą̈ma ite
tąn nąn infierno, cuhma te nduco ye, ne
cąhno te ihyan.
8 Cotąve ye cuąn yune viyąn, yąn chahte
me nąn che quenan yąh Dihvo vo
Jesucristo. Nąhn cuąn ne, rąhn ihyan te
yąn min ne, a nahn dąma nduco Egipto
mąn, nduco Sodoma mąn.
9 Nducoyąca ihyan, queri ą̈ma nación
mąn, ndąta yahn ye mąn, devąco yahn ye
mąn ne, ndihchero ye tenąhn chahn chete
che ino ro quenan mąhn, ne hua
cuahnecun ye che cuehche ye.
10 Ihyan iyehnse ne, ą̈ma co yeno ye
cuahn che coh ihyan chahn, nde tuno
dechuh ą̈ma tąma ye vedino yahn vih.
Ą̈ma co yeno ye che coh ihyan chahn, te
ą̈ma chuhrihn ye yahn vederihquentiyon
che cuahtenan cuma ye.
11 Ate cuihno ino ro quenan mąhn ne,
ndedetuhche Dendiohs ihyan, ne
nducoyąca ihyan che ndihchero ye ne, ą̈ma
dihya ye co.
12 Cahnevan ihyan chahn ą̈ma ndudo che
cąca nąn ro, ą̈ma dito cąhma nduco ye:
—Cochi nchuhn.
Tuhme nducoyąca ihyan che hua ri
rendihche ye ihyan chahn ne, ndihchero
ye che ndą ye vahchetero vąn man.
13 A ura min no ą̈ma nuhn yąhn, ne ą̈ma
ndeh cuąn cora vah viyąn, coh ndache mil
ihyan. Ihyan che hua coh ye ne, ą̈ma dihya
ye co, nde tuno ndeva ye yavenąn
Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero.
14 Nduco chemin ne, co o yune che
cuhnde vedeyah, ate renda ca tąma.

Nąn che chi ndache ángel che tive ye trompeta

15 Cuahn che tive tąma ángel nąn che a
chi ndache ye ne, chihneván che ą̈ma yudo
chenun ndudo yahn ą̈ma yąhn ihyan
vahchetero che rąhn tuhcą:

Nducuahn vederihquentiyon che va
iyehnse ne, a ndondą tąh
Dihvo vo Dendiohs mąn, Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che dechuh ye,
ndedevahn ye ihyan iyehnse mąn.
Dihvo vo Dendiohs cąhcantiyon ye
numacuahn ro.
16 Tuhme nduh che ndico cun indihte
chahn ne, chehntihya ye, ndeva ye
yavenąn Dendiohs,
17 ne rąhn ye:
Dihve nuhn Dendiohs che ąma chahte
vederihquentiyon quenan cuma ne
mąn, che va ne numacuahn ro mąn,
rente nuhn nundihve cuahn ndih
yahn che chihco ro ne vederihquentiyon
chahte yahn ne mąn,
canąn rihquentiyon ne numa dito ne mąn.
18 Chi tąn ihyan iyehnse,
ate a ndą ro che cuhnde cąde yahn
nducoyąca ye mąn, tenąhn man,
din ne castigo ihyan che hua ri rendihche
ye ndih mąn,
decuihno ne ihyan che redetohnan ye
iyehnse mąn.
A ndą ro che ndeva ne ihyan profeta yahn
ne mąn,
nducoyąca ihyan yahn ne, a chahte o hua
chahte vederihquentiyon chenan
cuma ye mąn.
19 Tuhme vahchetero nąn che va
Dendiohs ne, ndihcheró yave nąn che
quenun ndah ndudo che cąh ye che
ndedevahn ye ihyan yahn ye. Ura min ąma
nuhn yąhn mąn, ąma chiya cuah mąn, ąma
chine dąve mąn, ąma chera yun mąn.

12

Ihyan ndąhta che cuhn ite tąn nduco ye

1 Vąn yąhnde yáhn ne, ndihcheró che
chinahn ąma vederihno nąn ro. Chihnde
ro ąma ihyan ndąhta che decą ro dave
yahn yąhn decą ro tino yahn ye mąn, che
quenun tin ye ąma corona che chenan
ndichio iyon mąn, ne cuąhn ndiya cąh ye
ne, quenan iyo.
2 Ihyan min ne, rah ye che a ra yah chete
ye, te ndą ura che cuacoyąhn ye.
3 Tuhme chihnde ro ąma ite tąn che ąma
yu cą te. Ite min ne, cuąh te, ne chenan
ndache tin te mąn, ndiche dihne te mąn.
Queri ąma tin te ne, quenun ąma corona.
4 A nahn mąhn va iyon che chendihco
nąn ro chihtera te nde ndiyąhn nduco
nducodahn te. Chandi yąn te nąn ihyan
ndąhta me cąva che cheh te dąya ye
ndetąhn che cuhndeyąn.
5 Ihyan ndąhta me ne, chacoyąhn ye ąma
decuąh chąhn che a va cąde che
cąhcantiyon numachahte iyehnse. Ąma
chahte vederihquentiyon conan cuma, nde
ąma ihyan hua co ndąhco ndiya ye. Ate
hua chi cheh te decuąh me, te ndeva
Dendiohs, chaconahn ye nąn
vederihquentiyan yahn ye.
6 Tuhme chano ihyan ndąhta me, cuahn
ye conan ye ąma cuąn yąhn nąn che metah
duhva nąn che a ndihcoyąn Dendiohs. Min
cąhcacheh ye ihyan chete che ąma mil
quendudo o ciento ino raco ro.
7 Adive ne, Miguel nduco ángel che
rihquentiyon ye ne, cuhn ye nduco ite tąn
me mąn, ángel yahn te mąn.
8 Hua chicha te, ne ametah chi
chahtenan te vahchetero nduco vih.
9 Tahque ndah ne, chacondąh ye ite
nduco ihyan yahn te nde ndiyąhn. Ite tąn
me ne, a chemin che chundah, sąhn min
che ndacondą se cu ro menąn me mąn,
sąhn min che quechica numachahte
iyehnse, rihncheh se ihyan mąn.
10 Tuhme chihneván ąma ndudo
vahchetero che ąma dito rąhn:

—A chihco ro Dendiohs yuhn vo
vederihquentiyon chahte che quenan
cuma ye, a ndero ndi che a ndedevahn ye
ihyan yahn ye. Dechuh ye Dihvo vo
Jesucristo, cąva che ndedevahn ye ihyan
iyehnse, ne a ndą ro che ndondą tąh ihyan
min vederihquentiyon, cuanąn
cąhcantiyon ye. Tihcą, te a denda chundah,
sąhn min che ricanunde se yahn dihno vo
nąn Dendiohs nde ro nde rąhn.
11 Dihno vo chahn ne, ndąhco ndiya ye
vederihquentiyon yahn se, te chi chahtino
ye Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih
ye nduhcą ama itecuche lihn che chi te
vedino nąn Dendiohs, quendi ye cahndudo
ye Ndudo Ndah yahn ye, nde hua din vąh
ye sąhn andahre va che coh ye.
12 Chemin che nchuhn che vate ne
vahchetero ne, cuahte ne vedeyeno. Me
nchuhn che vate ne iyehnse mąn, che
vatechica ne nąn nuniyąhn mąn ne, ¡yah rí
cąva ne!, te nducote denda chundah ne,
numacuahn vedetąn cochi se vąn nchuhn,
ne a devano se te cuihno te neve ro me, a
cuihno vederihquentiyon yahn se.
13 Cuahn che chendąh ite tąn me nde
ndiyąhn ne, quendąh te ihyan ndąhta me.
14 Ate ihyan ndąhta me ne, din Dendiohs
che quenan reche ye nduhcą reche ihya,
nduco tihcą ndevahn ye, ne quendihco
yąco ye, cuahn ye yąhn nąn che metah
dehva. Min cąhcacheh Dendiohs ihyan
chete che ino nduyo quenan mąhn.
15 Ite tąn me ne, tendąh te nune chende
te cąva che ndo ąma ico, canerine ihyan
ndąhta me.
16 Ate hua dehva chi yahn ye, te
chehchenun yąhn min, ne chera nun nune
me.

17 Nduco chemin ne, ạma chi tạn ite min
nduco ndạhta me, ne cuahn te, din tạn te
nduco ndạta yahn ye, ihyan chahn che
redinahn ye vederihquentiyon yahn
Dendiohs, ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.

13

O ite tạn

1 Vạn yạhnde yáhn ne, anduhnecạ ndete
che chandí chihto nuniyạhn. Min
ndihcheró ạma ite tạn che chenan ndache
tin te mạn, ndiche dihne te mạn. Queri
ạma dihne te ne, quenan ạma corona, ne
queri ạma tin te ne, quenan ạma ndudo
che chihngạ rạhn yahn Dendiohs.
2 Ite min ne, decạ ro yạhyan de cạ ro te.
Cạh te ne, nduhcạ cạh oso, ne chende te ne,
nduhcạ chende león. Ite tạn che quendạh
te ihyan ndạhta me ne, ndạco te
vederihquentiyon che quenan cuma te tạh
ite che decạ ro yạhyan decạ ro me cạva che
cạhcantiyon te menun te.
3 Ite che decạ ro yạhyan decạ ro me ne,
ạma tin te ne, ạma yah, adeche coh te. Ate
ndoyahn te, ne ạma rahn ino ihyan
iyehnse, ne chinduco ye ite.
4 Ihyan iyehnse ne, ndeva ye yavenạn ite
ndinạn me yahn che ndạco te
vederihquentiyon yahn te tạh ite che tạma
me. Namin ndeva ye yavenạn ite che
ndondạ tạh te vederihquentiyon me, ne
rạhn ye yahn te:

—Metah nde ạma ihyan nduhcạ te. Nde
ạma ye hua co ndạhco ndiya ye
vederihquentiyon yahn te.

5 Namin ndondạ tạh te vederihquentiyon
che ndonan mạn te ite mạn, chihngạ
cạhma te yahn Dendiohs mạn, ne
cahnecun Dendiohs che cạhcantiyon te
chete che o raco o iyo.
6 Chihngạ rạhn te yahn Dendiohs mạn,
ndạhchenan te vahchetero nạn che va ye
mạn, ihyan yahn ye che chenun ye min
mạn.
7 Namin cahnecun ye che cuhma te
nduco ihyan yahn ye nde ndạhco ndiya te
ihyan, ne nuhnde tạh te vederihquentiyon
che cạhcantiyon te nducoyạca ihyan
iyehnse, queri ạma nación mạn, queri ạma
ndạta yahn ye mạn, devạco yahn ye mạn.
8 Nạn libro yahn Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che chih ye nduhcạ ạma
itecuche lihn che chi te vedino nạn
Dendiohs ne, nde ro che metah cuhnde
iyehnse ne, chenan cạca ihyan che chenan
cuma che cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro, ne nducoyạca ihyan che
hua chenan che duche ye nạn libro me ne,
ndeva ye yavenạn ite min.
9 Nducoyạca nchuhn, cuendededacadino
ndah ne yahn ndudo che cạhmá.
10 Cuedevano ne te nducoyạca ihyan che
din ye preso ihyan chenạhn ne, namin va
che co ye preso, ne ihyan che cạhno ye
ihyan ne, namin nduco vederih min va che
coh ye. Chemin che ihyan yahn Dendiohs
ne, nahn che cuahtenan cuma ye
vedechahtino mạn, nahn che quendi ye
cotahno ye Dihvo vo Jesucristo mạn.
11 Chihno min ne, ndihcheró tạma ite tạn
che quendạh ro te ndiyạhn. Ite min ne,
chenan o dihne te che decạ ro dihne
itecuche lihn decạ ro, ne numacuahn
vedetạn rah tạ te.
12 Quenan cuma te vederihquentiyon
yahn ite che chi yah tin me, ne redinahn te
yahn te, nde redin te fuerza ihyan iyehnse
che ndeva ye yavenạn ite min.
13 Redin te vederihno rahte nde redin te
che ra yạhn che rica nạn ro, rendihchero
ihyan.
14 Ite ndinạn me, ite min che ndoyahn te
che ndạca yah tin te nduco espạda ne, cạh
yune te che din ite che tạma me vederihno,
ne nduco chemin chihncheh te ihyan
iyehnse, chinun te ihyan che ntạve ye ite
ndinạn me.
15 Cuahn che a ntạve ye ite che ndinan
me ne, ndondạ tạh ite che tạma me
vederihquentiyon che din te che conun ico
mạn, che co cạhma mạn, ne cạhcantiyon te
che coh ihyan che hua ndeva ye yavenạn.
16 Chihquentiyon te che ihyan che
rinduco ye ite, nde checạhya nde checune,
ihyan cuihca mạn, ihyan chevạh man,
ihyan che redin ye ntiyon yahn ihyan mạn,
ihyan che redin ye ntiyon yahn mạn ye
mạn, che conan cạde yahn ite ndinạn yahn
te tạh cuạco ye o chata ye.
17-18 Nde ạma ihyan hua co cua ye, nde
hua co ndihcue ye, ndete che hua quenan
cạde yahn te ihyan. Cạde min ne, número
ạn ciento quenan ino raco ạn, ne nahn che
ndededacadino nchuhn nduco cudạdo cạva
che conahn ne deh conahn.

14

Ihyan che ạma ciento quenan o raco cun mil chahn ne, chita ye ạma himno ra, ndeva ye yavenạn Dendiohs

1 Chihno min ne, ndihcheró Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcạ
ạma itecuche lihn che chi te vedino nạn
Dendiohs, nti ye tingüete che duche Sion,
ne nduco ye ihyan che ạma ciento quenan
o raco cun mil chahn che chenan cạde
chata ye che duche Dihvo vo mạn, Chido vo
Dendiohs mạn.
2 Chihneván che ri ihyan arpa, ne ạma
yudo chenun che ca nạhn nạhn rahco mạn,
nduhcạ che rine dạve mạn.
3 Tuhme canạn rita ihyan chahn ạma
himno ra nạn va Dendiohs, min nạn che

chenun nduh che cun che decą ro ite decą ro me mąn, nduh che ndico cun indihte chahn mąn. Nde ąma ihyan hua co conun ino ye himno min, atenąn ihyan che ąma ciento quenan o raco cun mil chahn che ndedevahn Dendiohs ihyan vąn ihyan iyenhse.

4 Ihyan che ąma ciento quenan o raco cun mil chahn ne, hua chahtenan cuma ye ndąhta. A ihyan chahn menąn vihca che ndihco vih Dendiohs ihyan cąva che din ye ntiyon yahn ye mąn, ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo mąn. Rinduco ye Dihvo vo nąn ntiyon yahn ye adecotino che quechica ye.

5 Ihyan chahn ne, hua nte ye nde ąma ndudo cuendo, dave yavenąn ye nąn Dendiohs.

Ino ángel

6 Chihno min ne, ndihcheró ąma ángel che quechica ye devąn yuhne mendąhn nąn ro, nda ye vederihquentiyon che cuahndudo ye Ndudo Ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, cahnevan nducoyąca ihyan iyehnse, queri ąma nación mąn, ndąta yahn ye mąn, devąco yahn ye mąn.

7 Rąhn ángel me numa dito ye:

—Cuenevahnecun nchuhn Dendiohs, ihyan min che dendah ye nąn ro mąn, iyehnse mąn, nuniyąhn mąn, vąco nune mąn. Cuendeva ne yavenąn ye, te a ndą ro che techecąde ye.

8 Tuhme quendąh yahn tąma ángel, ne rąhn ye:

—Ihyan yąn Babilonia che ąma chi nąn chi chahte ne, a denda ye. Ihyan chahn ne, ndere chahtechica ye, chahtendihco ye nunde, nde tihyon yune ye ihyan numachahte iyehnse che dama chi ye nduco ye. Ate mąn ne, a denda ye.

9 Quendąh yahn tąma ángel nąn che chi ino ye, ne ąma dito rąhn ye:

—Ihyan che ndeva ye yavenąn ite tąn che ndinąn me mąn, che ndeva ye yavenąn che ntąve ye che conan menun te mąn, che cuahnecun ye che conan cąde yahn te tąh ye o chata ye mąn ne,

10 numacuahn vedetąn din Dendiohs castigo ihyan, cuahtenun ye vąn ruchiyąhn che riche nduco azufre. Nąn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcą ąma itecuche lihn che chi te vedino mąn, nąn ángel yahn Dendiohs mąn ne, va che co ihyan chahn castigo yah.

11 Cuahn dąma cuahtenun ye min vąn ruchiyąhn, chuhrihn ye nde ro nde rąhn.

12 Chemin che ihyan yahn Dendiohs, ihyan chahn che renevahnecun ye vederihquentiyan yahn ye mąn, riquendi ritahno ye Dihvo vo Jesucristo mąn ne, nahn che cuahtenan cuma ye vedechahtino.

13 Tuhme chihneván ąma ndudo che chica vahchetero che rąhn ri u:

—Codiron tuhcą: “Ąma ndah ro yahn tenąhn che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo cuahn che chahtenan ye iyehnse.” Namin codiron ndudo cuh che rąhn Vaco Ndah yahn Dendiohs: “Mąn ne, cuahte tuhno ye, a quenan nąn che din ye ntiyon yahn Dendiohs, chahtenan ye iyehnse. Nducote runecąde chahtenan ye min ne, mąn ne, ąma ndah ro yahn ye.”

Ndą ro che cuhnde cąde yahn nducoyąca ihyan

14 Tuhme ndihcheró ąma man cua, ne menąn man me ne, va ihyan min che rinduco ye nducoyąca ihyan. Quenun tin ye ąma corona diyąhnguąn, ne nda ye ąma hoz che ąma can.

15 Ura min chica tąma ángel vahchetero nąn va Dendiohs, ne numa dito ye rąhn ye ri ye ihyan min:

—A ndą ro che ndevąhn ne ndute ndąta che va iyehnse. Cuica ne trigo, cuenedin dąma ne, te a va yąn.

16 Tuhme ihyan che va ye nąn man me ne, chica ye trigo nduco hoz yahn ye, nedin dąma ye.

17 Chihno min ne, chica tąma ángel vahchetero nąn va Dendiohs, ne namin nda ye ąma hoz che ąma can.

18 Tuhme ángel che redin ye cudądo yąhn nąta me ne, chica ye min, ne numa dito ye rąhn ye ri ye ángel che nda ye hoz me:

—Cotah hoz yehn, ne cuique ndute yahn dihyo uva che va iyehnse, te a nine.

19 Dinahn ángel me, ne chica ye duhndo uva nduco hoz yahn ye, chih ye chete tanque nąn che va che cuhno. Checadinó te che cuhno uva chahn ne, conahn nduhcą che din Dendiohs castigo yah ihyan nunde.

20 Ndihcheró che chihno uva chahn cuąhn chihto yąn Jerusalén. Cuahn che ndo ya tanque me ne, demąn yun ndiquendąh, chetuhn ntąhn cuaco chihto tanque me tenduh ino ciento kilometro, ne che yąno ne, rehche ąma cabąllo vąn yun me rahn nde nąn freno yahn te.

15

Ndache ángel che chenan cuma ye vederihquentiyon che din ye castigo ihyan iyehnse

1 Chihno min ne, ndihcheró che chinahn tąma vederihno chahte. Chihnde ro ndache ángel che chenan cuma ye vederihquentiyon che din ye castigo ihyan iyehnse. Nduco chemin ne, cuihnonan vedeyah che numacuahn vedetąn cąh Dendiohs ihyan.

2 Tuhme ndihcheró nąn che decą ro tuyuno decą ro me che chahte nduhcą ąma

vine. Ąma diyąhn ro nduhcą ruchiyąhn.
Chihto min ne, vatendi ihyan che hua
nevahnecun ye ite tąn me mąn, che
nentąve ihyan yahn te menun te mąn, che
hua cahnecun ye che conan cąde yahn te
ihyan mąn. Nda queri ąma ye arpa che a
necąh Dendiohs ihyan,
3 ne rita ye himno che dirun Moisés,
ihyan min che din ye ntiyon yahn
Dendiohs mąn, dirun Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che chih ye nduhcą ąma
itecuche lihn che chi te vedino nąn
Dendiohs mąn. Himno me ne, tuhcą:
Dihve nuhn Dendiohs, ndih che ąma
chahte vederihquentiyon quenan
cuma ne,
¡ąma ndąhcą nducuahn che din ne!
A ndih che rihquentiyon ne nducuahn
nación.
¡Ąma runecąde ne nąn vederihquentiyon
yahn ne!
4 Dihve nuhn, nducoyąca ihyan
renevahnecun ye ndih, rendeva ye
yavenan ne.
Atenąn ndih che ndah, te ndiyu ihyan
nunde ndih.
Ihyan nducuahn nación ndą ye nąn ne,
ndeva ye yavenąn ne,
te a ndero ndi che ąma runecąde ne nąn
vederihquentiyon yahn ne.
5 Chihno min ne, min vahchetero
ndihcheró che nąne vah tino nąn che riya
Dendiohs ro menąn.
6 Namin ndihcheró che quendąh ndache
ángel, nda queri ąma ye vederihquentiyon
che din ye che chuhrihn ihyan ro che
cuihno iyehnse. Chenun ye tino cua che
tuno diyąhn ro mąn, chenun ticua ye
cinturón diyąhnguąn mąn.
7 Tuhme ąma cha che decą ro ite decą ro
me, cąh ąma cuh diyąhnguąn queri ąma
ye. Nduh che ndache cuh chahn ne,
chenun ąma nąn nune, ne nduco chemin
ne, numacuahn vedetąn din Dendiohs
castigo ihyan iyehnse.
8 Ura min ąma chito yąhme nąn che
quenun Dendiohs, ne nduco chemin
chihnde ro che ąma yudo
vederihquentiyon yahn ye. Nde ąma ihyan
hua co ndą ye min nde cuihno co ihyan
iyehnse castigo yah, din ángel che ndache
chahn.

16

Ndache ángel nda ye ąma cuh queri ąma ye

1 Tuhme chihneván ndudo che ąma yudo
chenun vahchetero che rąhn ri nduh che
ndache ángel chahn:
—Cuahn ca ąma ca ąma nchuhn, ndąhco
ya ne nune che chenun cuh yahn ne min
iyehnse.
2 Cuahn che cuahn ąma ye, ndąhco ya ye
cuh yahn ye ne, nducoyąca ihyan che
chenan cąde yahn ite tąn me ihyan mąn,
che rendeva ye yavenan che nentąve ihyan
yahn te menun te mąn ne, quendąh ąma
yute che ąma yah ihyan.
3 Cuahn che cuahn tąma ángel nąn che
chi o ye ne, ndąhco ya ye cuh yahn ye nąn
nuniyąhn, ne ndacondą yun nduhcą yun
yahn tenąhn, chih nducoyąca nąn ite che
chenun te.
4 Cuahn che cuahn tąma ángel nąn che
chi ino ye, ndąhco ya ye cuh yahn iyehnse
ne, nducuahn ico mąn, vąco nune mąn,
ndacondą yun.
5 Tuhme ángel che va tąh ye
vederihquentiyon che din ye cudądo nune
ne, ndeva ye yavenąn Dendiohs, ne
chihneván che tuhcą rąhn ye:
—Dihvé Dendiohs che va ne numacuahn
ro, ndiyu ihyan nunde ndih. Redin yahn
che din ne castigo ihyan sih tihcą, cuh ye
yun,
6 te a ihyan sih che chihno ye ihyan yahn
ne mąn, profeta yahn ne mąn, chihtera ye
yun yahn ye.
7 Namin chihneván tąma ndudo che
chica nąn ta min vahchetero che rąhn:
—Dihve nuhn Dendiohs che ąma yudo
vederihquentiyon che quenan cuma ne,
cuąco rąhn ye, te numa cuąco techecąde ne
yahn ihyan sih.
8 Cuahn tąma ángel nąn che chi cun ye,
ndąhco ya ye cuh yahn ye nąn yąhn che
quendihco nąn ro, ne quenan cuma yąhn
me vederihquentiyon che cąhcayąhn
ihyan iyehnse.
9 Ąma chiche nducoyąca ye, ate nde
nduco nduh hua nto ino ye nunde yahn ye,
nde hua ndeva ye yavenąn Dendiohs,
ihyan min che va tąh ye vederihquentiyon
che din ye castigo ihyan. Tahque ndah ye
ne, chihngą rąhn ihyan chahn yahn ye.
10 Cuahn tąma ángel nąn che chi uhn ye,
ndąhco ya ye cuh yahn ye nąn che va ite
tąn me rihquentiyon te, ne chi man
mumachahte nąn che rihquentiyon te.
Nducoyąca ihyan ne, nde tuno racondi ye,
recąh dihyon ye chihya ye, te ąma retąh
yah ihyan.
11 Rąhva ye yahn Dendiohs yahn che
rechuhrihn ye che ra yah ihyan mąn, che
chenan yute ihyan mąn. Nde tah hua ndą
yahn ye che nto ino ye nunde yahn ye.
12 Cuahn tąma ángel nąn che chi ąn ye,
ndąhco ya ye cuh yahn ye chete ico chahte
che duche Eufrates, ne tihnan ico me, ndo
ąma yune cąva che chuh ąma yąhn rey che
chica ye cuąhn nąn che riquendą yąhn.
13 Tuhme ndihcheró ite tąn che ndinąn
me mąn, ite tąn che quendąh vąn nune
mąn, ite tąn che quendąh ro ndiyąhn, che

redin cą te che rahndudo te Ndudo yahn Dendiohs mąn. Chende queri ą̈ma ite chahn ne, quendąh ą̈ma vaco chihngą che decą ro yąhva decą ro.

14-16 Vaco chihngą chahn ne, redin vederihno, ne rahn numachahte iyehnse che renedin dąma nducoyąca rey ą̈ma cuąn che duche Armegedón che devąco hebreo, cąva che cuhma ye ro che techecąde Dendiohs, ihyan min che ą̈ma chahte vederihquentiyon quenan cuma ye.

Tuhme chihneván ndudo che rąhn Dihvo vo Jesucristo tuhcą:

—Cuihco nchuhn cudądo che cąhmá nduco ne. U ne, adenąn ndą́ nduhcą che rendą sąhn duco ura che hua vateyąn ihyan. Ą̱ma ndah ro yahn nchuhn ndete che vateyąn ne ro min mąn, ndete che dave yavenąn ne mąn.

17 Cuahn tąma ángel nąn che chi ndache ye, ndąhco ya ye cuh yahn ye devąn yuhne, ne chihneván ą̈ma ndudo che chica vahchetero nąn va ihyan ndinąn me. Ą̱ma dito rąhn tuhcą:

—A chinahn vedeyah che nda nduh che ndache ángel chahn.

18 Tuhme chiya cuah mąn, chine dąve mąn, ą̈ma yudo chi mąn, ą̈ma nuhn yąhn mąn. Nde tahque ca dito ca nuhn che co cuahn che nuhn ro che vate ihyan iyehnse.

19 Yąn che nduhcą yąn Babilonia che ą̈ma chi nąn chi chahte ne, ndah, chi ino ndi. Namin nducuahn yąn rahte numachahte iyehnse ne, chihno ndora. Tuhme numacuahn vedetąn din Dendiohs castigo yah yąn min che nduhcą Babilonia.

20 Nducuahn ico rahte che vate iyehnse mąn, che vate chete nuniyąhn mąn ne, chihno ndora.

21 Namin chera yun vąn ihyan iyehnse. Ą̱ma rahte, i tenduh o raco kilo queri ą̈ma. Tuhme ą̈ma chihngą rąhn ye yahn Dendiohs yahn castigo yah che chera yun me.

17

Tąhn che ą̈ma ndere quechica me

1 Chihno min ne, ndihcheró ą̈ma cha ángel che nda ye nduh che ndache cuh chahn, ne rąhn ye ri ye u:

—Cochi ndihchero castigo che co tąhn che ą̈ma ndere quechica me che va te nąn nuniyąhn.

2 Rey che vate se iyehnse ne, ndere chahtenan se nduco te, ne nducoyąca ihyan iyehnse ne, quendi ye yune chihngą yahn te.

3 Tuhme din Vaco Dendiohs che chihnó che quenda ą̈ma ángel u ą̈ma cuąn yąhn nąn che metah duhva. Min ndihcheró tąhn ndere quechica me, quendudo te ą̈ma ite tąn che cuąh te mąn, che chenan ndudo che chihngą rąhn yahn Dendiohs numachahte te mąn. Chenan ndache tin te mąn, ndiche dihne te mąn.

4 Tąhn ndere quechica me, quenun te ą̈ma tino morądo mąn, cuąh mąn, ne necuco te diyąhnguąn mąn, tu diyąhn mąn, perla mąn. Nda te ą̈ma vąso diyąhnguąn ndito dehtenduh che chihngą, rihco ro nunde yahn te che ndere quechica te.

5 Nąn chata te ne, quenan che duche te che nde ą̈ma ihyan hua renahn ye, ndirun tuhcą: “Yąn che nduhcą yąn Babilonia che ą̈ma chi nąn chi chahte. Yąn che chihnde nducuahn nunde chihngą, quendi yąn chenąhn.”

6 Checadinó che ndehdąme te yun yahn ihyan yahn Dendiohs che cahndudo ye Ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ne ą̈ma cuahn inó chi yahn chemin.

7 Tuhme rąhn ángel me ri ye u:

—Hua cąhn ine co. Té che cadine deh conahn yahn tąhn min mąn, ite che quendudo te mąn, deh conahn yahn ndache tin te mąn, ndiche dihne te mąn.

8 Ite min ne, quenan te iyehnse ro menąn, ne chih te. Ate ntuche te, ne a nun va che cąca te nąn che quenun chiche te, ndą tun te iyehnse numanahn che ametah din Dendiohs castigo ite, conun te vąn ruchiyąhn cuahn dąma. Nducoyąca ihyan che hua chenan cąca ye nąn lista yahn Dendiohs nde ro che metah cuhnde iyehnse ne, ą̈ma cąhn ino ye che ndaconan ndihchero ye ite, te quenan te iyehnse ro menąn, ne chih te, ate ndaconan ntuche te.

9 ’Codiron chu cąva ihyan che ndedecadino ye nduco cudądo: Che ndache tin ite min ne, conahn che ndache ico nąn che va yąn min che quenan che duche chata tąhn min.

10 Namin che ndache tin te ne, conahn che ndache rey. Uhn rey chahn ne, a chih se, tąma se nąn che chi ą̱n se ne, rihquentiyon ca se, ne tąma se nąn che co ndache se ne, metah condą tąh se vederihquentiyon. Cuahn che condą tąh se vederihquentiyon ne, hua rąhn conan se.

11 Me ite tąn me che chih te, ne ntuche te, ite min che va che co te castigo vąn ruchiyąhn ne, conahn tąma rey nąn che co nine se che cuhnde tąh se ntiyon che chahtenan sąhn che ndache chahn.

12 ’Me che ndiche dihne te ne, conahn che ndiche rey che comąn cuahte se, cuahtenan cuma se vederihquentiyon ą̈ma ura dąma nduco ite tąn me.

13 Sąhn chahn ne, co dąma ndudo yahn se nduco vih, conan se ite tąn me.

14 Cuahtecuhma se nduco Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcą ą̈ma itecuche lihn che chi te vedino nąn Dendiohs. Ate ndąhco ndiya ye sąhn, te

ihyan min ne, tahque yudo
vederihquentiyon yahn ye che co
nducoyąca rey mąn, ihyan yudo ihyan
rahte mąn. Ihyan che nduco ye ihyan ne, a
tendąhnun Dendiohs ihyan, nedin yahn ye
ihyan. Ihyan chahn ne, redinahn ye ndudo
yahn ye.
15 Namin rąhn ángel me ri ye u:
—Nuniyąhn nąn che va tąhn che ndere
quechica me ne, conahn ihyan
numachahte iyehnse, nducuahn nación
mąn, ndąta yąhn ye mąn, devąco yahn ye
mąn.
16 Nduh che ndiche rey che conahn yahn
dihne ite tąn me ne, condinun condinąhno
se yąn min che nduhcą Babilonia, cahnevi
se nducuahn dehtenduh che va, cuihno
ndahtera se, cąhquiyąhn se.
17 Tihcą din se, te mąn Dendiohs cąhma
nun ye chete chedave se che dinahn se che
nahn ye. Chemin che codąma ndudo yahn
se nduco vih, conan se ite tąn me nde che
conahn nduhcą che rąhn Dendiohs.
18 Ndąhta ndere quechica me ne, conahn
yąn min che nduhcą yąn Babilonia che
ąma chi nąn chi chahte mąn, nąn che
rendąhco ndiya nducoyąca rey yahn
numachahte iyehnse mąn.

18

Chihnonan yahn yąn che nduhcą yąn Babilonia

1 Chihno min ne, ndihcheró tąma ángel
che numacuahn vederihquentiyon chica
ye vahchetero, ne ąma quendihco dave
numachahte iyehnse ura che chiya ye.
2 Ąma dito rąhn ye tuhcą:
—A chihnonan yahn yąn min che
nduhcą yąn Babilonia che ąma chi nąn chi
chahte. Mąn ne, min nedin vąco vaco
chihngą mąn, rahte yąhda chihngą mąn.
3 Tihcą chahno chi, te ihyan yąn min
ntihyon yune ye ihyan yahn nducuahn
nación che ndere cuahtechica ye,
cuahtendihco ye nunde. Namin nducoyąca
rey yahn numachahte iyehnse ne, dąma
chi ye nduco ihyan yąn min, ne vąn nunde
yahn ihyan chahn ne, chi cuihca
nducoyąca sąhn rendihcue.
4 Tuhme chihneván tąma ndudo che
chica vahchetero che rąhn tuhcą:
—Nducoyąca nchuhn ihyan yáhn,
cuendiquendąh ne yąn min cąva che hua
dąma co ne nduco ihyan yąn min mąn,
cąva che hua nduco ne co ne castigo che co
ihyan chahn mąn,
5 te ihyan chahn ne, a decuihta nduh ye
nunde yahn ye, ne a ndą ro che dín castigo
ihyan.
6 Mąn ne, va che chuhrihn ye nduhcą che
cąh rihn ye ihyan chenąhn, nde
condudonąn ca chuhrihn ye, nedihve ye
nunde yahn ye. Nde tahque chuhrihn mąn
ye che co che din ye che chuhrihn ihyan
chenąhn.
7 Va che ąma chuhrihn ye, co ye castigo
yah, yahn che numacuahn vedeyąde
chahte ye iyehnse, ne numa ino ye ndere
chahtechica ye, chahtendihco ye nunde.
Ihyan chahn ne, ndedecadino ye che
ametah duhva nduhchan ye. Hua dehva co
yahn ye, nde hua vatemąn ye, che rąhco ye.
8 Chemin che ndo dąma nducuahn
castigo che co ye. Chuhrihn ye mąn,
ndihche ye cuico mąn. Cuihno coh ye, nde
cuihno cuco yąn vąco ye. Tihcą va che
cuahno co ye, te a Dihvo vo Dendiohs che
din ye castigo ihyan, ne ihyan min ne, ąma
chahte vederihquentiyon yahn ye.
9 Nducoyąca rey yahn numachahte
iyehnse che dąma chi ye nduco ihyan
chahn, chahtendihco ye nunde ne,
ndihchero ye che cuihnonan yahn ihyan
chahn, cuihno cuco yąn vąco ye, ne ąma
condąche ye, nde cuaco ye.
10 Nde hua nahn ndedecadino ye yahn
castigo me, che vąh ye, ne cąhma ye:
—¡Ąma yah ri nuhn cąva nchuhn! Yąn
vąco ne che nduhcą yąn Babilonia, ąma chi
nąn chi chahte ro menąn, ate mąn ne, ąma
yune no chihno ndo iya, din Dendiohs
castigo.
11 Namin nducoyąca sąhn rendihcue ne,
condąche se, nde cuaco se cąva yąn min, te
ametah ndąca duh che cua dehtenduh
yahn se:
12 diyąhnguąn mąn, diyąhngua mąn, tu
diyąhn mąn, perla mąn, nducuahn nąn
tino ndah, tino morądo mąn, tino cuąh
mąn, nducuahn nąn yąhn che ndah ran
mąn, yąhn ndah mąn, dehtenduh che
ndindah nduco marfil mąn, cu mąn, cu
cuąn mąn, tu che duche mármol mąn,
13 canela mąn, ndute dąn mąn, cuhn
mąn, yunedąn che duche mirra mąn,
nunedąn mąn, vino mąn, aceite mąn, yune
pąn mąn, trigo mąn, ite dito mąn, itecuche
mąn, cabąllo mąn, cąrro mąn, nde ihyan
che rendihcue se mąn.
14 Ndedecadino se: "¡Tiya ihyan che ąma
chenan cuma vedecuihca me! ¡Tiya ihyan
che ąma renan ino dehtenduh che ndah
me!"
15 Nducoyąca sąhn che chi cuihca se yąn
min, ndihcue se dehtenduh ne, nde hua
nahn ndedecadino se yahn castigo che chi
ihyan chahn, che vąh se. Ąma condąche se,
nde cuaco se,
16 ne cąhma se:
—¡Ąma ri ndąche nuhn cąva yąn min! Ro
menąn me ne, ąma chi nąn chi chahte, ąma
chihnde vedecuihca. Nduhcą ąma ndąhta
che ąma nendeva ca te nduco tino ndah,

tino morạdo mạn, tino cuạh mạn, che nenecuco te diyạhnguạn mạn, tu diyạhn mạn, perla mạn ne, tihcạ yạn min.
17 Ate mạn ne, ạma yune no chihnonan yahn vedecuihca me.

Nducoyạca sạhn ricạhca bạrco mạn, sạhn ndinạn yahn se mạn, ihyan che nda se chede mạn, nducoyạca sạhn chenạhn che redin se ntiyon nạn nuniyạhn mạn, chan yahn se,
18 ndihchero se ura che riche. Necạhco yah se, ne rạhn se numa dito se:
—Ro menạn me, ¡ạma chi nạn chi chahte yạn cạh! ¡Nde ạma yạn nduhcạ!
19 Chih se yune yạhn vạn yudo tin se, raco se mạn, rah rạn se mạn, ne rạhn se numa dito se:
—Ro menạn me ne, ¡ạma chi nạn chi chahte yạn cạh! Min chi cuihca nducoyạca sạhn che va bạrco yahn se, techecạn se dehtenduh nạn nuniyạhn. Ate mạn ne, ạma yune no chihnonan yahn. ¡Ạma yah ri nuhn cạva!
20 Me nchuhn, che chenun ne vahchetero mạn, nchuhn ihyan apóstol mạn, nchuhn che rahndudo ne Ndudo yahn Dendiohs mạn, nchuhn ihyan yahn Dendiohs mạn, cuahte yeno ne, te techecạde Dendiohs yahn ne, din ye castigo ihyan yạn min.
21 Tuhme ạma ángel che ạma dito ye ne, chetạh ye ạma tu nduhcạ ạma tu yudo, chihnun ye vạn nuniyạhn, ne rạhn ye:
—Tihcạ cuahno co yạn che nduhcạ yạn Babilonia che ạma chi nạn chi chahte, ne ametah ndaconan ndihchero ihyan.
22 Ametah ndaconan cuahco arpa mạn, flauta mạn, trompeta mạn, yạn min. Ametah ndaconan cuahte ihyan redin ntiyon, nde metah ndaconan cuahco molino.
23 Ametah ndaconan co ro yạhn, ametah ndaconan cuahte vihco ihyan che rihnevạco ye. Andahre ro menạn me ạma chi cuihca sạhn rendihcue yạn min mạn, andahre ạma chihncheh ihyan yạn min ihyan nación chenạhn, ntihyon yune ye ihyan che ndere cuahtechica ye, cuahtendihco ye nunde, ate mạn ne, a chihnonan yahn.
24 Ihyan yạn min ne, ndehdạme ye yun yahn ihyan che cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs mạn, ihyan yahn Dendiohs mạn, che chih ye yạn min, numachahte iyehnse mạn.

19

1 Chihno min ne, chihneván che ạma dito rạhn ạma yạhn ihyan che chenun ye vahchetero:
—Ndeva vo yavenạn Dendiohs yuhn vo, te ạma chahte vederihquentiyon yahn ye, ne ndedevahn ye uvo.
2 Retechecạde ye numa cuạco, ne din ye castigo ihyan yạn che nduhcạ yạn Babilonia che ạma chi nạn chi chahte. Ihyan chahn ne, retihyon yune ye nducoyạca ihyan iyehnse che ndere cuahtechica ye, cuahtendihco ye nunde. Ate mạn ne, din Dendiohs castigo ihyan, yahn che chihno ye ihyan yahn ye.
3 Ndaconan rạhn ihyan chahn che chenun ye vahchetero:
—Ndeva vo yavenạn Dendiohs, te yạn min ne, cuco cuahn dạma.
4 Tuhme nduh che ndico cun indihte chahn mạn, nduh che cun che decạ ro ite decạ ro me mạn, chehntihya ye, ndeva ye yavenạn Dendiohs che va ye nạn che rihquentiyon ye, ne rạhn ye:
—¡Tihcạ co! ¡Ndeva nuhn yavenạn ne!
5 Ura min chihneván ạma ndudo che chica nạn va ye, che rạhn tuhcạ:
—Nducoyạca nchuhn, nde ihyan ndinạn mạn, nde ihyan chenạhn mạn, che renevahnecun ne Dendiohs yuhn vo, redin ne ntiyon yahn ye ne, cuendeva ne yavenạn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndeva ye ihyan yahn ye

6 Chihno min ne, chihneván ạma ndudo che ạma yudo chenun, nduhcạ cuahn che ạma rahco ico mạn, ạma rine dạve mạn. Ndudo min ne, ndudo yahn ạma yạhn ihyan che rạhn ye tuhcạ:
—Ndeva vo yavenạn Dihvo vo Dendiohs, ihyan min che ạma chahte vederihquentiyon yahn ye, te a canạn rihquentiyon ye numacuahn vedeyudo.
7-8 Ndeva vo yavenạn ye numacuahn vedeyeno, te Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcạ ạma itecuche lihn che chi te vedino nạn Dendiohs ne, a ndạ ro che ndeva ye ihyan yahn ye. Ihyan chahn ne, anduhnecạ ạma tạhn che neneva ca te tino cua che nde tuno diyạhn ro, che a va yạn te che cahnevạco te. Tihcạ, te a vate yạn ye, chenun ye tino cua cạva che ndeva Dihvo vo ihyan. Che chenun ye tino cua ne, conahn che a ihyan yahn Dendiohs ihyan, a dave yavenạn ye.
9 Tuhme rạhn ángel me ri ye u:
—Codiron tuhcạ: “Ạma ndah ro yahn ihyan che ndeva Dihvo vo Jesucristo ihyan.”
Namin rạhn ye ri ye u:
—Nducuahn dehtenduh che ráhn rí di ne, a mạn Dendiohs chihquentiyon ye.
10 Tuhme chehntihyá nạn ángel me cạva che ndevá yavenạn ye. Ate rạhn ye ri ye u:
—Hua din tihcạ, te u ne, anduhnecạ nchuhn che redin ne ntiyon yahn Dendiohs, riquendi ne numa ino ne,

ritahno ne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo. ¡Cuendeva yavenạn Dendiohs!

Cuedevano nchuhn te ihyan che rahndudo ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ndiyu che cuande yahn mạn ye che rahndudo ye, te a mạn Dendiohs che rihquentiyon ye ihyan.

Ihyan che quendudo ye cabạllo cua

11 Chihno min ne, ndihcheró che quendah vahchetero, ne chihnde ro ạma cabạllo cua. Ihyan che quendudo ye ite ne, duche ye Ihyan Che Redinahn Ye Ndudo Yahn Ye mạn, Ihyan Che Numa Cuạco Quechica Ye mạn. Ihyan min ne, retechecạde ye numa cuạco, rendạhco ndiya ye ihyan che rendihche tạn ye Dendiohs.

12 Ndutinạn ye ne, ạma riya nduhcạ ruchiyạhn. Ạma ndeh corona chendudo tin ye, ne chata ye ne, ndirun che duche ye che atenạn mạn ye renahn ye.

13 Quenun ye ạma tino che ạma chenan yun, ne duche ye Ndudo yahn Dendiohs.

14 Nda ye ạma yạhn ángel che cuhma ye. Ihyan chahn ne, chenun ye ạma nạn tino ndah che cua cuche, chendudo ye cabạllo cua.

15 Ihyan ndinạn me ne, quetah chende ye ạma espạda che ạma can, ne nduco chemin ne, ndạhco ndiya ye ihyan yahn nducuahn nación. Cạhcantiyon ye ihyan numacuahn vedeyudo, ne din ye castigo yah ihyan numacuahn vedetạn nduhcạ che nahn Dendiohs, ihyan min che ạma chahte vederihquentiyon yahn ye.

16 Nạn tino yahn ye mạn, nạn dihma ye mạn, ndirun tuhcạ: “Rey che tahque yudo vederihquentiyon yahn ye che co nducoyạca rey mạn, ihyan yudo ihyan rahte mạn.”

17 Tuhme ndihcheró ạma ángel che nti ye nạn quendihco yạhn. Ạma dito cah ye yahn nducoyạca yạhda che reh te yute:

—Menchi nchuhn, cuendo dạma ne, te numacuahn vedeyudo din Dendioh castigo ihyan iyehnse.

18 Cheh ne yute yahn rey mạn, sạhn ndinạn mạn, sạhn tạn mạn, cabạllo mạn, sạhn che chendudo se ite mạn, sạhn cuihca mạn, sạhn chevạh mạn, nde che cạhya nde che cune.

19 Tuhme ndihcheró ite tạn che ndinạn me. Nduco te nducoyạca rey yahn numachahte iyehnse mạn, sandạdo yahn se mạn, vateyạn se cạva che cuhma se nduco ihyan ndinạn che quendudo ye cabạllo cua me mạn, nduco ihyan yahn ye mạn.

20 Denda ite tạn me, ne chi te preso nduco sạhn rihncheh che chinan se ite, din se vederihno numacuahn vederihquentiyon yahn te, chihncheh se ihyan che cahnecun ye che quenan cạde yahn te ihyan mạn, ndeva ye yavenạn che nentạve me mạn. Tuhme chacondạhnun ye ite tạn me nduco sạhn rihncheh me vạn ruchiyạhn che riche nduco azufre.

21 Me nducoyạca sạhn che nduco te ne, chih se nduco espạda che quetah chende ihyan ndinạn che quendudo cabạllo me, ne ndo dạma nducoyạca yạhda chahn, cheh te sạhn.

20

1 Chihno min ne, ndihcheró ạma ángel che chica ye vahchetero, nda ye llạve yahn nạn che chenan rino tenạhn mạn, ạma cadena chahte mạn.

2-3 Chiquiyạhto ye ite tạn me, ntihyon chiche ye ite infierno, ne chaconahn ye sello chendevah. Min conun chiche te nde cuihno ạma mil nduyo cạva che metah cochica te, cahncheh te ihyan iyehnse. Tuno ro min ne, ndiquendạh te, cochica te neve ro. Ite tạn me ne, chemin che chundah, sạhn min che ndạcondạ se cu ro menạn.

4 Tuhme ndihcheró ạma yạhn ihyan che vate ye nạn che rihquentiyon ye. Ihyan chahn ne, ndondạ tạh ye vederihquentiyon cạva che techecạde ye. Namin ndihcheró ihyan che chihno se ihyan iyehnse, chihca yạn se dạndo ye, yahn che cahndudo ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo mạn, Ndudo yahn Dendiohs mạn. Ihyan chahn ne, hua ndeva ye yavenạn ite che nentạve me, nde hua cahnecun ye che quenan cạde yahn ite che ndinạn me ihyan. Namin ndihcheró che ntuche ye, ne chinan ye Dihvo vo Jesucristo, chihquentiyon ye chete che ạma mil nduyo.

5 A ihyan chahn che ntuche ye menạn vihca. Me tenạhn chenạhn ne, hua ntuche ye ro min, te nde chihno nduh che ạma mil nduyo.

6 ¡Ama ndah ro yahn ihyan chahn che ntuche ye ndạ ro min! ¡A yahn Dendiohs ihyan! Ametah che co ye castigo che co ihyan nunde. Co ye nduhcạ chidocuyạn yahn Dendiohs mạn, Dihvo vo Jesucristo mạn, cạhcantiyon ye nduco Dihvo vo chete che ạma mil nduyo.

7 Chihno nduh che ạma mil nduyo ne, ntạte sạhn chundah,

8 ne quechica se iyehnse, chihncheh se ihyan yahn nducuahn nación. Ạma nạn ye ne, Gog, ne tạma nạn ye ne, Magog, ne nedin dạma se ihyan, cạva che cuhma ye. Ạma yạhn ye nduhcạ che ndeh yạhndute che va chihto nuniyạhn,

9 chica ye numachahte iyehnse, teche ndive ye nạn vate ihyan yahn Dendiohs, yạn che yah ino ye. Ate din Dendiohs che

chera yąhn che chica nąn ro, ne chihno chiche ye.
10 Me sąhn chundah me che chihncheh se ihyan iyehnse ne, chacondąhnun Dendiohs sąhn vąn ruchiyąhn che riche nduco azufre, nąn che chacondąhnun ye ite tąn me nduco sąhn rihncheh che rinan se ite. Min va che chuhrihn se nde ro nde rąhn numacuahn ro.

Techecąde Dendiohs yahn ihyan nunde
11 Tuhme ndihcheró Dendiohs che va ye nąn che retechecąde ye. Ąma yudo vederihquentiyon quenan cuma ye mąn, numa cuąco retechecąde ye mąn. Numacuahn vederihquentiyon yahn ye ndąhco ndiya ye nducuahn vederihquentiyon che va vahchetero mąn, iyehnse mąn.
12 Namin ndihcheró nducoyąca tenąhn, ihyan yudo ihyan rahte mąn, ihyan chenąhn mąn, vatendi ye nąn ye. Tuhme nąhne ye nducuahn libro nąn che chenan cąca nducuahn che nedin ihyan. Namin nąhne ye tąma libro nąn che chenan cąca nducoyąca ihyan che va che cuahtenan ye vahchetero. Ura min techecąde ye yahn tenąhn chahn anduhneva che chenan cąca yahn ye.
13 Min nduco nducoyąca nducondi tenąhn, nde ihyan che chih ye vąn nuniyąhn. Chica ye nąn che chahtenan rino ye, ndo dąma ye min.
14-15 Chihno techecąde ye ne, decuihno ye nąn che chahtenan rino tenąhn mąn, vederih mąn, chehnevi ye vederihquentiyon yahn. Me nducoyąca nducondi ihyan che hua chenan cąca ye nąn libro che va che cuahtenan ye vahchetero ne, dechuh ye ihyan vąn ruchiyąhn nąn che co ye castigo cuahn dąma.

21

Nedin ra Dendiohs vahchetero mąn, iyehnse mąn
1 Chihno min ne, ndihcheró vahchetero mąn, iyehnse mąn, che a nedin ra Dendiohs. Vahchetero mąn, iyehnse mąn, che va ro menąn me ne, ametah, nde nuniyąhn ametah.
2 U Juąn ne, ndihcheró yąn ra che namin duche Jerusalén, yąn yahn Dendiohs, che chica vahchetero nąn Dendiohs, cochahn cuąhn iyehnse. Ąma ndąhcą ro nduhcą che ro ąma tąhn rihnevąco che neneva ca te.
3 Namin chihneván ąma ndudo che chica vahchetero. Ąma dito rąhn tuhcą:
—Condihche, mąn ne, nduco mąn Dendiohs ihyan iyehnse, nedin yahn ye ihyan, ne ihyan chahn ne, nevahnecun ye ihyan.
4 Dendiohs din ye che ametah vederih nąn ihyan chahn mąn, ametah co rąn mąn, ametah cuaco ye mąn, ametah chuhrihn ye mąn. Nducuahn vedeyah che chuh ye ro menąn ne, a chihno.
5 Tuhme Dendiohs, ihyan min che va ye rihquentiyon ye ne, rąhn ye:
—Condihche, u ne, nedin rá nducuahn dehtenduh che va.
Namin rąhn ye ri ye u:
—Codiron ndudo che chihneven, te cuąco, ne redin yahn che cochahtino ihyan.
6-7 Rąhn ye tąma yune ri ye u:
—Nducuahn ndudo che chihcocądé ne, a chinahn. U ne, vá numacuahn ro. U dendáh nducuahn che va. Hua ndą ro che cuihno vederihquentiyon yáhn. Ihyan che rendą yahn ye che nevahnecun ye u, ne hua ndącadąma ye u che Dendiohs yahn ye ne, numacuahn vedeyeno ndevá ihyan, nedin dąyá ihyan, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Chemin ne, anduhnecą ąma vedecuihca cąva ye.
8 Me ihyan che hua rihquino ye cotahno ye u mąn, ihyan che hua richahtino ye u mąn, ihyan che chihngą ihyan ye mąn, ihyan rihno ihyan mąn, ihyan che ndere rahtechica ye nduco ihyan che hua nihnevąco nduco ye mąn, ihyan che redin cuah ye mąn, ihyan che rendeva ye yavenąn dehtenduh che redendah mąn ihyan, redin ye dendiohs yahn ye mąn, ihyan rihncheh mąn, nducoyąca ihyan chahn ne, va che co ye castigo cuahn dąma, cuahtenun ye vąn ruchiyąhn che riche nduco azufre.

Yąn Jerusalén ra
9 Tuhme ndihcheró ąma cha ángel che ndache chahn che nda ye nduh che ndache cuh che chenun vedeyah cąva ihyan iyehnse nąn che cuihnonan yahn, ne rąhn ye ri ye u:
—Cochi ndihchero ihyan yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcą ąma itecuche lihn che chi te vedino nąn Dendiohs.
10 Tuhme din Vaco Dendiohs che chihnó che quenda ángel me u ąma tin ico yąco. Min nąhme ye u yąn yahn Dendiohs che ąma yudo, yąn min che duche Jerusalén che chica vahchetero nąn Dendiohs.
11 Ąma diyąhn ro, rihco ro vederihquentiyon yahn Dendiohs. Nduhcą che ro tu yuhno che duche jaspe tihcą ro.
12 Ntąhn cuaco yąn me ne, ndahto ąma chete yąco che chenan ndichio chendevah yahn, ne quenan ąma ángel queri ąma chendevah chahn, redin ye cudądo. Queri ąma chendevah chahn ne, quenan che duche queri ąma ndąta yahn ihyan nación yahn Israel.

13 Nduh che cun lado chete me ne,
chenan ino chendevah queri ama lado.
14 Name yahn chete me ne, ndavih nduco
ndichio tu rahte, ne nan queri ama tu
chahn ne, quenan che duche queri ama
ihyan apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo.
15 Ángel me ne, nda ye ama cade
diyahnguan cava che decade ye yan me,
chete yahn man, chendevah yahn man.
16 Yan me ne, dama no nduh che cun
lado, o mil quenan o ciento kilómetro queri
ama lado. Che chahno ama lado ne, ti va
che yaco.
17 Chete me ne, ri ino raco ndiche cun
metro che yaco.
18 Chete me ne, ndahto nduco tu che
duche jaspe. Viyan me ne, deman
diyahnguan, nde tuno diyahn ro nduhca tu
yuhno.
19 Nduh che ndichio tu rahte che ndi
name yahn chete me ne, nenecuco nduco
nducuahn nan tu diyahn. Ama ne,
nenecuco nduco jaspe; tama ne, nduco
zafiro; tama ne, nduco ágata; tama ne,
nduco esmeralda;
20 tama ne, nduco ónice; tama ne, nduco
cornalina; tama ne, nduco crisólito; tama
ne, nduco berilo; tama ne, nduco topacio;
tama ne, nduco crisoprasa; tama ne, nduco
jacinto; tama ne, nduco amatista.
21 Nduh che ndichio chendevah chahn
ne, ndindah nduco perla; queri ama ne,
ndindah nduco ama perla. Yune viyan me
ne, deman diyahnguan, nde tuno diyahn
ro nduhca tu yuhno.
22 Metah nde ama yaco viyan me, te
Dihvo vo Dendiohs, ihyan min che ama
yudo vederihquentiyon yahn ye ne,
quenun ye min. Namin min quenun Dihvo
vo Jesucristo.
23 Yan me ne, hua rendotenan yahn man,
iyo man, cava che cuhnde ro dave, te
nduco vederihquentiyon yahn Dendiohs
man, Dihvo vo Jesucristo man, quendihco
dave numachahte.
24 Quendihco dave numachahte, ne
ihyan yahn nducuahn nación che ndevahn
ye ne, chenun ye min, nde rey che ama
yudo vederihquentiyon chahtenan cuma
ye, nduco ye, chenun ye min.
25 Yan min ne, hua nda ro che co man, ne
chendevah yahn ne, chendah cuahn dama.
26 Ihyan yahn nducuahn nación che ama
chahte vederihquentiyon chahtenan cuma
ne, nduco ye, chenun ye min.
27 Ate nde ama nan dehtenduh che
chihnga hua co conda min, nde hua co
conda nde ama ihyan nunde, ihyan che
chihnga redin ye man, ihyan rihncheh
man. Ihyan che ndedevahn Dihvo vo
Jesucristo, ihyan chahn che chenan caca ye
nan libro che cuahtenan ye vahchetero ne,
atenan ihyan chahn che chenun ye min.

22

1 Tuhme ángel me ne, nahme ye u ama
ico che deman nune dave che redin che
rahtenun ico ihyan. Riquendah nan va
Dendiohs nduco Dihvo vo Jesucristo,
2 rechuh mendahn yune viyan. Nduh che
o lado chihto ico me ne, vatendi yahn che
redin che rahtenun ico ihyan. Nduh iyo
nduh iyo ri ndute yahn, ne yata yahn ne,
richihve cava che co ico ihyan nducuahn
nación.
3 Viyan me ne, metah nde ama nan
dehtenduh che chihnga che chihco cade
Dendiohs che va che conda. Dendiohs
man, Dihvo vo Jesucristo man, min cuahte
ye cahcantiyon ye, ne ndeva ihyan yahn ye
yavenan ye.
4 Cuahtenan ihyan chahn nan Dendiohs,
ne conan che duche ye chata queri ama
ihyan chahn.
5 Min ne, ametah nda ro che co man;
ametah ndotenan ihyan yahn che
quendihco nan ro man, linterna man, te
man Dihvo vo Dendiohs din ye che
condihco dave. Ihyan chahn ne,
cahcantiyon ye cuahn dama.

A nun ndaconan chi tun Dihvo vo Jesucristo

6 Tuhme rahn ángel me ri ye u:
—Cuaco nducuahn che ndihchero man,
chihneven man, ne redin yahn che
cochahtino ihyan. Dihvo vo Dendiohs,
ihyan min che recah ye ndudo yahn ye che
rahndudo ihyan ne, a man ye dechuh ye
ángel yahn ye, cah ye, checadino ihyan
yahn ye yahn dehtenduh che a nun va che
conahn.
7 Rahn Dihvo vo Jesucristo tuhca: "¡A nun
va che ndaconan chí! ¡Ndah ro yahn ihyan
che tumacah ye yahn ndudo yahn
Dendiohs che va che diron!"
8 U Juan, chihnevá́n man, ndihcheró
man, dehtenduh chetuhchan. Chihno min
ne, chehntihyá nan ángel, nahn ndevá
yavenan ye.
9 Ate rahn ye ri ye u:
—Hua ndeva yavená́n, te u ne, atenan
redín ntiyon yahn Dendiohs nduhca di
man, nduhca ihyan chenahn che rahndudo
ye ndudo yahn ye man, nduhca nducoyaca
ihyan che tumacah ye yahn ndudo che va
che diron man. Dendiohs, ihyan min
cuendeva yavenan ye.
10 Namin rahn ángel me ri ye u:
—Hua cahcondeh nde ama nan
dehtenduh. Codiron nducuahn, te a nun va
che conahn.
11 Numanahn min ne, dehve din yahn
che quendi ihyan nunde yune yahn ye. Ate

ihyan yahn Dendiohs ne, quendi ye din ye
che ndah, hua cạhcomạn ye che ritahno ye
ihyan.
12 Rạhn Dihvo vo Jesucristo tuhcạ: "¡A
nun va che ndaconán chí! Ndạhco menún
yahn queri ạma ihyan tuno ca ntiyon che
nedin ye.
13 U che vá numacuahn ro. U dendáh
nducuahn che va. Hua ndạ ro che cuihno
vederihquentiyon yáhn."
14 ¡Ạma ndah ro ihyan che ndạca ye
vederenchahco cạva nunde yahn ye!, te
nduco tihcạ ne, co cuahtenan ye yạn me
mạn, cheh ye ndute yahn yạhn che redin
che rahtenun ico ihyan mạn.
15 Ate ihyan che hua ritahno ye mạn,
ihyan che redin cuah ye mạn, ihyan che
ndere rahtenan ye nduco ihyan che hua
nihnevạco nduco ye mạn, ihyan che rihno
vih ye mạn, ihyan che rendeva ye yavenạn
dehtenduh che redendah ihyan che redin
ye dendiohs yahn ye mạn, ihyan rihncheh
mạn, nde ạma ihyan chahn hua co condạ
ye viyạn me.
16 Namin rạhn Dihvo vo:
—U Jesucristo, dechúh ángel yáhn, cạh ye
ndudo chetuhchan, checadino ihyan yáhn
nducuahn yạco. A u che tahque chahte
vederihquentiyon yáhn vạn nducoyạca
ihyan, ndạta yahn David. U ne, anduhnecạ
yuhdo chahte che riquendạh vatiyạn.
17 Nahn Vaco Ndah yahn Dendiohs mạn,
ihyan yahn Dihvo vo Jesucristo mạn, ihyan
che cahnevan ye ndudo chetuhchan mạn,
che ndaconan chi tun Dihvo vo.

Me ihyan che nahn cuahtenan ye
vahchetero ne, atenạn che nevahnecun ye
Dihvo vo Jesucristo conahn nduco ye.

18 Nducoyạca nchuhn che cahnevan ne
ndudo yahn Dendiohs che ndirun nạn
libro cuh ne, u reté cudạdo nchuhn: Ndete
che va duh ihyan che tihdenan ye nạn
ndudo che ndirun ne, tahque chahte
castigo va che co ye, tihdenan Dendiohs
castigo che a chenan cạca nạn libro cuh.
19 Ndete che va duh ihyan che cahnevi ye
nạn ndudo che ndirun ne, cahnevi
Dendiohs che duche ye nạn libro che
cuahtenan ye vahchetero, ne hua co condạ
ye min, nde hua conahn nduco ye
dehtenduh che ndah che ndirun yahn nạn
libro cuh.

20 U che te cuandé nchuhn yahn
dehtenduh chetuhchan ne, rạ́hn rí nchuhn:

—A nun ndaconan chí.

Dihve nuhn Jesucristo, ¡tihcạ co! ¡Cochi
tun ne!

21 Dihvo vo Jesucristo din yahino ye
nducoyạca nchuhn, din ye che ndah nduco
ne. Tihcạ co.